Porto zapłacono ryczałtem.

ПО КОНФІСКАТІ ДРУГЕ ВИДАННЯ

Рік IX. Львів, четвер, 4 жовтня 1934. Ч. 75 (773)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. і в неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Представник Швайцарії про Україну

Швайцарія в обороні сумління і чести людства.

В дискусії над приняттям Совітів до Союзу Народів промовляв делеґат Швайцарії президент Мотта. Він сказав м. ін.: „Україна, Грузія й інші краї можуть і надалі рахувати на підтримку великодушних людей. Не можна сказати: „Сі питання перестали існувати". Симпатії культурного світа є по боці героїв, що боронять свого життя і своєї свободи. Отже сі питання не підлягли передавненню. І ми надіємося того напевно, що коли совітські делеґати будуть в Женеві, тоді залунають голоси, котрі в імя людського сумління будуть домагатися вияснення від совітського правительства". — Голос Швайцарії се голос совісти.

Закроюється новий політичний бльок

Німеччина, Польща, Італія, Мадярщина.

Французька преса пише, що по візиті у Варшаві представника Мадярщини Ґембеша закроюється політичне порозуміння між Польщею і Мадярщиною. Діється се правдоподібно з ініціятиви Німеччини, бо майже рівночасно німецький посол в Австрії фон Папен їздив до Будапешту. А що Мадярщина є в тіснім порозумінні з Італією, отже зачинають ходити слухи за нове навязування Гітлера з Муссолінім. — Се має бути противага проти франц.-російського бльоку.

Польща не підпише східного пакту

Міністр Бек передав в Женеві міністрови Барту документ з відмовною відповідю щодо підписання східного пакту. Документ називається: „Зміст розмов репрезентантів польського і французького правительства у справі проєкту східного пакту, а головно розмови міністра Барту з міністром Беком дня 7 вересня 1934 р.". Документ складається з двох частин. Перша вичисляє договори, котрі Польща підписала, щоби вдержати мир на сході Европи, а се: договір про ненапад з Німеччиною й СССР. Друга частина пригадує погляд польського правительства на східний пакт, зясований вже підчас переговорів з французьким амбасадором у Варшаві і підчас розмови міністра Бека з міністром Барту 7. IX с. р. в Женеві. Польська відповідь підкреслює трудноші погодити засадничу лінію польської закордонної політики зі сформулованим проєктом французького правительства про договір взаїмної допомоги. — Польща розходиться з Францією.

Останній з бережанських Потоцьких

записав великанське майно на добродійні ціли.

З Варшави доносять: В Геленові під Варшавою помер в 71 році життя ґраф Яків Потоцький, уроджений в р. 1863 в Берліні, син Станислава і Марії з князів Сопігів. Як останній з бережанських Потоцьких записав він своє величезне майно на добродійні ціли, а саме на поборювання сухіт і рака, „щоби влекшити терпіння людей". Майно покійного складається з цілих ключів сел і місточок: Бережани з околицею, Корай в Тернопільщині, Вястків в Люблинщині, Високе Литовське з великанською палатою в Полісьскім, Якторів під Варшавою і т. д. Разом поверх 60.000 гектарів тільки в Польщі. Кромі того величаві віллі в м. Біярріц і Кан, копальні зеліза в Піренеях, дві палати в Парижі, неоцінимі збірники творів мистецтва, величаві ґалерії образів в Парижі й Геленові, родинні клейноди великанської вартости, і богато інших дорогоцінностей. Кромі головного запису оставив покійний поважні грошеві суми на святині Божі, як пише польська преса, польські, українські й жидівські, на шпиталі, захоронки і т. д.

Львів платить міліони за інших

Заведення обезпечень від випадків у Львові виказало від 1. І. до 31. VII. надвижку доходів в сумі 6.183.000 зл. Подібне заведення в Хоржові виказало за той сам час недобір в сумі 4.153.000, а в Познані недобір 2.210.000 зл. Отже львівський відділ мусів покрити недобори так, що остав загальний недобір в сумі 381.147 зл. Якби не Львів, наступивби крах в тій области обезпечень. „Вєк Нови", подаючи ті факти, слушно пише, що в рахунках впадає в очи те, що всі заведення мусять платити величезний гарач на варшавську палату обезпечень. І так зі Львова йде коло 3 міл. зл. на ту палату в Варшаві. „Як на 5 директорів тої палати, одного презеса й віцепрезеса, то трохи за богато" — кінчить „Вєк Нови". Очевидно... Зі всіх міст в Польщі найбільше терпить Львів.

Дороге гніздо з 1000-марківок

В саді бременського відділу „Райхсбанку" знайшли в дуплі старого дерева гніздо збудоване зі старих паперових 1000-марківок. Показалося, що ті гроші вкрали ще на початку війни. Тепер вони вже неважні. Злодій, котрий украв ті гроші, десь пропав або в криміналі. А якісь сотворіння вимостили собі гніздо тими грішми, ніяким чином не знаючи, що мають таке гніздо.

Змій в постелі

Двацятьлітня селянка Климентина Корде в м. Сен Жену коло Шальону у Франції положилася до ліжка, до котрого вліз змій. Він обвинувся довкруги ноги дівчини та вкусив її в бедро. На крик дівчини прибіг батько та вбив змія. Дівчину відвезли зараз до лікаря, де одержала першу поміч. Се доказ, що і в нашім кліматі можливі такі події як в африканськім, отже треба уважати.

Закон дозволяє обезпечити в „Дністрі" 1/3 частину вартости будинків. Не зрікайтеся добровільно свойого права і найпізніше до 31 жовтня виповіджте в ПЗУВ 1/3 частину та обезпечіть її у свойому Т-ві взаємних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Чорна імпреза в Чорнім

Нові московсько-православні подвиги і пляни на Лемківщині.

Дня 9. IX. с. р. відбулася в Чорнім, горлицького повіту, на честь правосл. священика Максима Сандовича і талєргофців, цікава православно-москвофільська імпреза, якої мовчки поминути не можна. Ціль тої імпрези була: підтримати на дусі помалу вигибаюче на Лемківщині москвофільство і при тім хитрим способом поаґітувати серед Лемків за переходом на православіє.

Москва і православіє подали собі на згаданій імпрезі руки, щоб показати перед світом, що русотяпство і православіє це поняття, які себе взаїмно доповняють та що православіє без русотяпства, чи русотяпство без православія — „ето (як минувшого року писала „Правосл. Подкарпатская Русь") дом пастроений на песке — ето риба без води."

Проти згаданої імпрези не малиб ми ніякого застереження, колиб вона не опиралася на хитрости, щоб заманити Лемків гр. католиків на православіє. Прецінь православним вільно молитися за своїх мучеників, вільно їм уряджувати на їх честь реліґійні імпрези та запрошувати на такі імпрези своїх вірних. Та ми бачимо тут щось більше, бо до участи в згаданім торжестві православні аґітатори намовляли й Лемків гр. католиків, а се тому, щоб показати перед ними мниму „велич" московського духа, яка мнимо проявляється в православію і поаґітувати при тій нагоді за переходом Лемків гр. католиків на се мнимо „величне" русске православіє.*).

Сама імпреза 9.IX., на яку зїхалось досить много московських чорносотен-

*) Одні зі згаданих аґітаторів замовчували у своїй аґітації властивий характер і ціль сеї москвофільсько-православної імпрези. Вони лиш загально намовляли до участи „в талєргофскім торжестві" і не говорили хто се торжество уряджує. А знов другі аґітатори (прим. у Кривій і Баниці) оперували таким наївним і глупим твердженням, що се торжество має „спільний" (!) уніятсько - православний характер, бо на нім спільно будуть відправляти богослуження гр. кат. Митрополит Андрій зі Львова і правосл. Епископ Симон!... — Про аґітацію „Русского Голоса" (ч. 31.) і „Землі і Волі" (ч. 32.), яка то аґітація велась серед всіх Лемків (отже й греко-католиків) і то під гаслом „Да жівйот русскій народ і св. Православіє", — згадував я вже в 68 ч. „Нової Зорі". Тут іще додам, що не лиш варш. правосл. „Слово" (ч. 57.) помістило в тій справі відозву до „всіх русскіх Лемків", але з такою самою відозвою до „всіх русскіх Лемків" виступив і криницький „Лемко" (ч. 19.), якого видають русскі „греко-католики"... — На яку велику міру була закроена згадана москвофільсько-православна маніфестація в Чорнім, свідчить сей факт, що православні аґітатори вербували на сю маніфестацію не лиш тутешніх Лемків, але також закарпатських Лемків, а саме з тих сел, які положені близько польсько-чеської границі по чеській стороні.

ців (м. ін. відомий русифікатор Цебринський і пропаґатор православія Бендасюк), випала, мимо форсовної і довготревалої аґітації, дуже б л і д о. — Прибув острожський Епископ Симон, Москаль, в товаристві архімандрита Фільотея Нарка зі Львова. Загостили всі православні духовники з Лемківщини (розуміється всі ряні русофіли) в числі понад 20. Епископа Симона витав — як кажуть — на стації в Горлицях „в імени русскаво народа Лемковщіни“ „греко-католик“ (!) адвокат Сьокало. Прийшло на се „релігійне“ торжество около 2000 людей, майже самих православних, хоч аранжери торжества сподівалися, що прибуде бодай кільканацять тисяч, бо в Чорнім і в кількох сусідних правосл. селах приготовили кватири на кільканацять тисяч учасників, назначуючи по 50 до кождого господаря. Було й кільканацять грекокатоликів, хитрістю заманених на се торжество правосл. аґітаторами. — Атракцією цілого торжества мав бути недавно висвячений на Епископа Віталій М а к с и м е н к о. Їхав він до Чорного зі Сремських Карловців (з Сербії), де брав участь в Соборі російських Епископів-еміґрантів, але гранична сторожа чомусь не впустила його до Чорного і завернула на Чехословаччину. Цікаво, що про сей факт москвофільська преса якось нічого не згадує. Може тому, що знає якісь поважні причини того.

„Русскій Голос“ ч. 35. з 1934. пише, що учасників згаданої москвофільсько-правосл. маніфестації було „боліє 5000 челавєк“. Однак се „настоящая русская лож“, бо самі москвофільські інтеліґенти, учасники згаданої маніфестації, які зівсім не мали причини зменшати скількість учасників оповідали мені, що всіх учасників було около 3000. Одначе й се не вірне, бо з достовірного жерела (с. є від осіб, які тут зовсім не були заінтересовані і які почислили учасників) знаю, що всіх присутніх на згаданій імпрезі було несповна 2000. Очевидна річ, що в „Русскім Голосі“ свідомо і нарочно пишуть неправду. — Згаданий висше Віталій Максименко за царських часів редаґував в Почаївській Лаврі (разом з тепер. правосл. Митроп. Дионізієм) „Холмскій Листок“, який палав великою ненавистю до Українців і Поляків. Оперуючи демаґоґією й інсинуаціями, сей „Листок“ безнастанно зневажав нац. почування Українців і Поляків. Тому вище згаданий Віталій зовсім справедливо придбав собі серед Поляків назву „polakożerca“. Гл „Il. Kurjer Codz.“ ч. 247. з 1934., „Kurjer Wileński“ ч. 147. з 1933., краківський „Орієнс“ ч. 3. з 1934. — Про „подвиги“ Віталія Максименка розписується доволі часто й „Укр. Нива“. По світовій війні згаданий Віталій Максименко був в характері архімандрита на Закарпатській Руси, де в демаґоґічний спосіб аґітував за переходом гр. католиків на православіє і то під російсько-шовіністичним гаслом „хто русскій — той повинен бути православним“... Під таким самим гаслом видавав він на Закарпаттю у Володимировій ґазету (яка там ще й тепер виходить) „Правосл. Подкарп. Русь“. То головно його „заслуга“, що якась скількість нашого гр. католицького народу на Закарпаттю опинилась в схизмі. Недавно висвячено його на Епископа і призначено до Америки до Д е т р о й т у, щоби й там дальше ширив між нашим народом релігійну анархію й укріпляв Москву. Такий то „пташок“ хотів під претекстом „релігійного“ торжества, приїхати до Чорного і там разом з іншими русотяпами, під фірмою істинно-русскаво православія, защіпляти у Лемків московського духа.**).

Саме православне богослуженнє 9.IX. в Чорнім, а відтак посвячення памятника з надписю: „Мученикамъ за православную вѣру и русскій народъ“, для нас менше цікаві; зате більше цікаві проповіди, а саме Епископа С и м о н а і православних духовників, як також промови світських москвофільських вожаків.

По Євангелію бувший редактор варш. „Слова“, а теперішний правосл. духовник в Чорнім Павлишин, перечитав „Первосвятітельское Посланіе Блаженнейшаво Митрополіта Діонісія к православним Лемкам“. Те „Посланія“ було наперед печатане в „Слові“ (ч.58.), відтак розкидували його правосл. аґітатори масово в летючках на згаданій імпрезі. В тім посланню м. ін. радується Митроп. Дионізій, що „совершілось воскресеніе народа на Лемковщіне... і село за селом начало возвращатісь к вере предков і т. д.“, яку то „веру“ мали Лемки вплоть до конца 18 ст., а відтак „насіліем“ (? Б. Л.) „відірвано їх от материнскаго лона православной церкви“. Та Лемки — по словам „Блаженнейшаво“ — „не переставали плакать і тужіть о свойом сиротстві“ — і коли лиш „в зареве і огнє бранной славі возроділась Богохранімая Польская Републіка“, тоді Лемки — мовляв— як стій з великою радістю тельмом знова „возвратілісь к вере православной“. М. ін. взиває також „Смиренний Діонісій“ правосл. Лемків, щоби вони сильно держались „православной Истини“ і щоби рік-річно брали масову участь в селі Чорнім в торжественних поминках „Ісповєдніков за Веру і Народ“. — Згадка про „веру предков“, „насіліе“ і т. п. вказує виразно, що се посланнє мало православно-аґітаційний характер.

В православно-аґітаційнім тоні говорив також Еп. Симон. Він маркував те, що „массовоє возвращеніе Лемков к православной вере предков“ це головно заслуга батюшки Максима Сандовича, який — мовляв — наложив навіть головою власне за „батьківську“ віру. Тому — по словам Еп. Симона — повинні коло православія єднатися ті всі Лемки, яким „дорогі ідеї і завіти о. Максима“.

Підчас обіду взаїмно собі кадили духовні і світські москвофільські вожаки та підносили взаїмну свою заслугу коло „религіозно - національнаво просвіщенія русской Лемковщини“. Чути там було найбільше кадило „господина“ Цебринського на адресу православних духовників за їх „русскую работу“ на Лемківщині.

Вечером в правосл. часовні в Чорнім відбулася „академія“. На ній товариш Сандовича Бендасюк відчитав реферат під заг. „Православіє — народний символ Лемковщини“. В нім виложив історію православія на Лемківщині та вказував на „всегдашную, особенную преданность православію і Руси Лемков і заключил п р и з и в о м ко всему ґаліцко-русскому народу(!) ідті по приміру і следам мученика о. Сандовича, воскликнувшаго перед смертію, что умірает за православіє і — Русь“. (Русскій Голос ч. 35. з 1934).

Відтак господин Цебринський „видвигнул русскій національний мамент в православном движеній на Лемковщіне“, а саме замаркував виразно се, що православіє віддає москвофільству на Лемківщині великі прислуги і тому треба його підпирати. — Як се має статися і яких метод належить уживати до дальшого поширення православія та які „предстоящія заданія“ православія на Лемківщині, — про се говорив широко архім. Фільотей Нарко. — Всіх тих викладів і бесід — як доносить „Русскій Голос“ — „слушала народная масса с неослабленим інтересом і одобренієм“.

По тій „урядовій“ частині відбувся в хлопській хаті на селі в Чорнім — як доносили афіші — концерт і балет з „русскими, естоньскими і китайскими“ (!) танцями. „Русскій Голос“ каже лиш загально, що був „милий концерт“. З сего можемо заключати, що москвофільським вожакам сподобалися естонські і китайські танці, виконані „удачно лестними сілами“. — А може на тім балеті самі москвофільські провідники належали до тих „лестних сіл“ і витинали підківками на естонську і китайську моду та показали, що вони майстри не лиш від москвофільських, православно-аґітаційних імпрез, але також від естонсько-китайських вальців чи інших фокстротів?

Заключення й рефлексії, які насуваються з вище згаданої імпрези, такі:

1) Теперішня тактика і метода в стремлінню до поширення православія на Лемківщині, набирає інших форм, як було давніше, коли православні аґітатори волочилися по селах і отверто просьбами, намовами, грозьбами, тай навіть насильством перетягали Лемків на схизму. Тепер аґітатори починають виконувати свою роботу хитріше, бо наперід заманюють Лемків гр.-католиків на всякі москвофільсько-православні імпрези й опісля там серед тих гр.-кат. аґітують за переходом на схизму. Такі православ.-аґітаційні імпрези як ся, що була цего року в Чорнім, будуть відбуватися в Чорнім (як бачимо з послання Митроп. Дионізія) щ о р о к у. Тому все треба буде Лемкам гр.-кат. звертати увагу на згадану імпрезу і вказувати на її властиву ціль та поучувати їх, щоб не йшли на „совіт нечестивих“ з „лестними сілами“.

2) Вище згадана імпреза вказує наглядно, що Москва без православія, згл. православіе без Москви не може жити. Тому кожда така імпреза се не лиш аґітація за православієм, але се також скріпленнє тут московського духа.

3) Варшавській православній Єрархії і взагалі всім русофілам все більше усувається ґрунт під ногами на Волині, Холмщині й Поліссю. Там все стоїть на овиді відомий, минулорічний Почаїв зі своїми наслідками. Вже тепер нема числа „Русского Голосу“, в якім не плакаліб ізза сего, що на вище згаданих землях усуваються з рук Москалів їх позиції в правосл. Церкві. Що раз то більше знаходимо в москвоф. пресі алярмуючі статті в роді таких, як „S. O. S. на Волині“, „Новий правосл. Митрополит Українець“ і т.п. — Вони добре знають, що московське панування в правосл. Церкві на вище згаданих землях дуже загрожене і що скорше чи пізніше втратять вони там богато зі своїх впливів. Тому вони шукають собі заздалегідь покриття сеї втрати тут, на Лемківщині, і заздалегідь зачинають будувати собі тут московсько-православні позиції, щоб хоч на Лемківщині почувати себе „в дома“. Се все треба тепер мати на увазі, тимбільше, що в здійснюванні своїх плянів на Лемківщині (під впливом злости, що на Волині для них зачинає бути зле) стануть вони безоглядні та можуть спричинити ще більший релігійний розвал, ніж сей, який досі спричинили в роках 1926—28.

Прецінь мусять десь виладувати свою православно - московську енергію. Коли не можуть сего зробити в іншім місци, то схочуть се зробити бодай на Лемківщині, де під тим оглядом польські шовіністичні чинники йдуть їм на руку і неначе собі сего бажають, щоби трикольорові російські ленти (якими маніфестувалися в Чорнім) замаяли аж під Краковом... Ще минувшого року писав „Kurjer Wileński“ (ч. 147), що ідеольоґія славного Бобрінського, а саме „Росія аж по Краков“ — „jest niestety dziś testamentem dla rosyjskiej prawosł. hierarchji w Polsce“. І в дійсности так воно є. Дивно лиш, що ті, яким в першій мірі повинно залежати на тім, щоб Моєква не сягнула колись аж під Краків, якось сего зрозуміти не можуть. Та — вони вже „повнолітні“...

А ми мусимо звернути пильну увагу на ту вже як постійну заповіджену чорну імпрезу в Чорнім, бо інакше ґанґрина розвалу може ширитися щораз дальше.

Ось короткі рефлексії з москвофільсько-православної імпрези в Чорнім.

Борис Лемківський.

**) Випадає тут згадати й се, що з Сербії, на вище згадану імпрезу в Чорнім, вибралася також пані Сандовичева, жена убитого австрійцями батюшки Сандовича. Маючи якісь перешкоди на границі, прибула вона до Чорного, згл. до Ждині (родинного місця її мужа) мабуть аж на другий день по згаданій імпрезі та жалувалася і плакала перед одним нашим священиком, що „русскіе“ з Польщі, під претекстом і фірмою її мужа, уряджують шумні, нац.-релігійні імпрези (на які видають не мало грошей) і збивають собі в той спосіб політичний і релігійний капітал, а вона — тим часом — живе в крайній нужді. — Тепер по згаданій імпрезі, не мала навіть за що вернути назад до Сербії.

ОГЛЯД ПРЕСИ

На Холмщині замкнені церкви

„Діло“ принесло в ч. 258 отсю статтю посла Сергія Хруцького (подаємо з тої статті те, що в ній перепустила цензура):

Може найбільш символічна річ для Холмщини се її позамикані церкви. Є їх поверх сотки; сливе в кожному третьому селі побачите таку церкву замкнену ще з 1918 року. Тяжке враження робить вона, ця опущена святиня. Вікна у неї повибивані — мов сліпими очима дивиться вона на вас. А діри на почорнілих дахах здаються вам ранами, що гнояться та не можуть загоїтись. І вся церква чомусь так почорніла, наче людина, що гине після довгого голоду. (Тут сконфісковано 7 рядків). Їздили не один раз, іноді зверталися й до апостольського нунція або до самого папи римського з просьбою, щоб поміг їм дістати з поворотом забрану чи замкнену церкву. (Сконфісковано 1 рядок).

Колиж заговорили про Собор Православної Церкви, зродилася надія, що Собор верне Холмщакам їх позабирані церкви. І того Собору чекали, як дощу після довгої посухи. А як минулого року скликаний був перший Епархіяльний Зїзд, то делеґати від селян на цьому зїзді ні про що інше не говорили, як про свої позамикані церкви і кождий з них вимагав, щоб у резолюції про церкви конче була згадана церква в його селі. Отже всі церкви та вся їх історія мала бути представлена в тій резолюції... Рівнобіжно з тією акцією оббивання урядових порогів селяни шукали й інших шляхів. Деякі села переходили до (польського) народового костела в надії, що тоді віддадуть їм церкву, або дозволять збудувати нову. Часом справді таким чином удавалося побудувати нову церкву, як на пр. у Тарноватці, томашівського повіту. Але іноді і тією дорогою вони нічого не осягали, як у Хижовицях, грубешівського повіту. Там не боронили впродовж 3-х літ будувати церкву, поки село належало до „народового костела“, але коли село знов вернуло до Православної Церкви, церкву треба було розібрати. В селі Замху, білгорайського повіту, пробував один селянин збудувати на власному ґрунті своїм коштом та начеб для самого себе церкву, але й ця спроба не повелася.

Характеристичним для цього спрагнення вернути собі церкву є факт, що мав місце в селі Варешині, грубешівського повіту. (Тут сконфісковано 14 рядків). Були випадки, коли навіть без всякої притоки селяни відчиняли свою церкву, кілька днів і ночей сиділи в ній, замкнувшися наче в обложеній твердині, і цілою своєю поставою, що говорила про фанатичну готовість іти на масову смерть, осягали часом те, що їх лишали в спокою. Так було напр. у Бубелі коло Янова на Підляшші.

Тепер в початках цього місяця (вересня) рознеслася по Холмщині чутка: На Пречисту, але вже по новому стилю, відбудеться в Холмі традиційне свято, знову, як перед війною в Соборі на холмській „горці“. Митрополит Діонізій помирився, мовляв, з латинськими єпископами, і разом з ними буде відправляти по нашому в Соборі. Холмський Собор і всі православні церкви, забрані та позамикані, будуть від нині звернені православним.

І посунув масами парід до Холму. Не побачив вправді митрополита Діонізія, але бачив кількох бородатих священиків. Це були грекокатолицькі пан-отці місіонарі. Але відправи по нашому не було, а люблинський латинський єпископ Фульман сказав на проповіді, що нарешті нині вернула до Поляків святиня, що стала польською та латинською ще в 1596 році. (Тут сконфісковано 40 рядків).

І ось цими днями сталася надзвичайна, просто чудесна подія. Є таке село Лужків у грубешівському повіті, недалеко від Городла. Стоїть там замкнена церква, опущена, занедбана, коло церкви пасуть коров.

А ось одного разу дівчина римо-католичка що пасла коров, побачила, як з церкви било якесь надзвичайне сяйво. Чи не пожежа? Дівчина побігла до сусідньої хати. Сусід побіг до поліції: адже церква замкнена. Прийшла поліція, збіглися селяни. Справді — у притворі („бабинці“) надзвичайним світлом блестить невеликий образок Холмської Матери Божої (Тут сконфісковано півтора рядка).

А до села починають прибувати люди з ріжних сіл. До вікна церкви приставлена драбина, по ній вилазять прочани і дивляться, як у замкненій церкві надзвичайним світлом сяє образок Холмської Матери Божої...

Справа східного договору

З голосів швайцарської преси.

„Журналь де Женев“ твердить, що польський меморіял обіймає 3 умовини, під якими Польща може приступити до східного пакту: 1) Участь всіх заінтересованих держав (читай: Німеччини — увага „Ж. де Женев“), 2) договір повинен бути згідний з істнуючими зобовязаннями, (то є з польсько-німецькими договорами), 3) пакт має згоджуватися з договором Союзу Народів. Польський меморіял дає до зрозуміння, що Польща не радо бачилаб участь Чехословаччини в тім пакті. Се має бути натяк на недавний польсько-чехословацький спір. В заключенню „Журналь де Женев“ твердить, що Німеччина і балтійські держави противні східному пактови, або бодай нерадо його підписувалиб. Акція Польщі се безпосередна консеквенція французько-совітського договору. Польща і балтійські держави не хотять дати Совєтам нагоду, щоб червона армія переступала їх границі. — Зближений до М. Антанти „Журналь де Націон“ твердить, що Польща уважає необхідною участь Німеччини в східнім договорі. Дневник сей доказує, що польсько-німецький договір мігби бути включений до східного пакту як окремий параґраф, котрий стверджувавби, що сі договори будуть удержані. Польща вважає неможливим, приняти зобовязання супроти Литви і взяти на себе обовязки випливаючі зі східного пакту у відношенню до Чехословаччини. Проблеми наддунайські для польського правительства байдужі. Польща вважає, що в тих справах вистарчають лондонські протоколи. В польськім меморіялі є також теза, що двосторонні договори лучші як богатосторонні.

Не зла „розмова цвітів“

„Вісті“ ч. 35. принесли в рубриці „Листування Редакції“ отсю відповідь сектантам:

Гол. Михайло. — Листа й летючку „Товариства Дослідників Св. Письма“ одержали. З летючки і з Вашої поради нашій редакції стати в ряди дослідників тієї секти („Централя для Польщі — Лудзь, вул. Жґовска“) уважаємо шкідливим дурманом, про вплив якого найкраще свідчить Ваш лист. Колиж Ви попали вже до тих „дослідників“ і цитуєте св. Письмо, то цитуйте докладніше, бож в Евангелії Йоана 2, 10 зовсім не говориться про „вірність аж до смерти“ й „вінець життя“, а тільки про те, що коли люди підоп'ють, тоді ставлять їм гірше вино... Відай, чи не так було з Вами?

Береза Картузька

„Sygnały“, місячник для справ суспільних, літератури і штуки, приніс у своїм львівськім числі за вересень 1934 р. цікаву статтю Петра Дунін-Борковского п. з. „Береза Картузька“, котру тут подаємо в дослівнім перекладі.

„Заложення концентраційного табору в Березі Картузькій не зробило в опінії ширших шарів суспільности занадто великого вражіння. Попередило сей факт заложення концентраційних таборів в інших державах як в Італії, Німеччині. Часописи польського народового табору наводили витяги з творів Маршала Йосифа Пілсудского про лібералізм в передвоєннім тюремництві. Нема сумніву, що разом з ліквідацією лібералізму також ліберальне тюремництво зовсім заломалося. Ліберально настроєні люди можуть над сим жаліти, одначе дивно, коли се роблять члени „народового“ табору, що тепер так дуже настроєні проти свобід (вольностей).

Становище „народового“ табору безперечно впливає на той холод публики супроти Березн. Се становище дає до пізнання, що властиво уважає концентраційні табори за зовсім вказані для комуністів і національних меншин, а вважає за недопускаеме, щоби в таборах приміщувати їх приклонників. Отже комунебудь неупередженому тяжко зрозуміти, чому „народовому“ таборови і його сецесіоністам малосяб признати таку виїмкову безкарність. Бо санатори моглиби слушно сказати, що якраз підбурювання пануючої нації з природи річи найнебезпечніші. Се подвійне книговодство „народовців“ (ендеків — перекл.) випливає здається з закорінених понять про недоторкаємість, яку дає т. зв. патентовий патріотизм, під якого покришкою його ісповідникам повинно бути все дозволене. Хвальба своїх власних заслуг, що звичайно повстали на тлі припадкового уродження тільки в якімсь народі а пониження інакше думаючих, чи тільки деінде уроджених, ділає на добру нуту все гумористично.

Якнебудь будемо чуттєво відчувати справу концентраційних таборів, се факт, що се в теперішну хвилю в деяких краях середущої Европи побідила большевицька думка над ліберальною думкою. Можна навіть сказати, що в державах, в котрих побідив явний чи замаскований націоналізм нової формації, він допровадив протиліберальну большевицьку думку до оконечної послідовности. Отже коли комуністи в Росії уважають протиліберальні почини лише за переходовий середник до утвердження своєї влади і перемін в суспільнім житю, та ще навіть не рішилися завести концентраційні табори, неонаціоналісти думають, що протилібералізм треба усталити на завсігди. Відломи неонаціоналістів не погоджуються тільки в тім, кому властиво треба відобрати власновільність, та в сути річи не ріжняться між собою.

Одначе очевидно супроти концентраційних таборів не можна станути на становище, що його Німці називають „Schadenfreude“ (злорадність) і тішитися, що примістили там тих, котрі їм ідейно близькі. Позбавлення когось свободи задля припущення, що він може стати шкідливим, можна розтягнути майже на всіх горожан держави з виїмком тих, що при владі. Певно, деколи запобігаючі способи можуть бути меншим злом, як карні середники примінені пізніше; одначе й запобігаючі способи повинні в високій мірі збудити чуйність суспільности.

Нарочно не входимо в суть справи, чи ті, що сидять в концентраційних таборах заслужили на інтернування. Засадничі й цензурні огляди здержують нас від сего. Оскільки йде про засадничі, то тільки в краях з демократичним правлінням можна ясно відповісти на се, що засадничо є протидержавним вчинком. А саме протидержавне те, що за протидержавне уважає більшість представників горожан держави, а протинаціональним те, що більшість народу уважає за протинаціональне. Одначе нема сумніву, що мериторично ті більшости можуть помилятися.

Подібно не без помилок можуть видавати свій осуд оліґархії чи інші еліти, диктатори чи інші люди Провидіння. Момзен, говорячи про Цезаря, твердить, що великі люди характеристичні тим, що дуже часто помиляються. Впрочім так до оцінки представників народу, як і до оцінки кождої іншої влади в державі може вмішатися богато побічних мотивів поза журбою про добро держави чи народу. Найліпший для держави й суспільности — стан горожанської свободи: бо коли він навіть мало хісна приносить, то дозволяє уникнути богатьох блудів. Свободолюбива держава, шануюча правні засади, що не дозволяє на їх занадто широку інтерпретацію, що не допускає до видавання виїмкових прав чи законів, котрі дотичать не вчинків, але припущення щодо охоти і заміру, — робить се звичайно тому, що на державу ділає сила горожан, що контролює і стоїть на сторожі тих засад. Люди зі свободолюбивими переконаннями є в Польщі безперечно у всіх політичних таборах, як також і поза ними. Одначе вони мають малий вплив не тільки на хід справ, але навіть на своїх політичних товаришів, хочби найблизших. Не можуть вони також створити одностайного, власного політичного табору: занадто ділять їх взаїмно суспільні чи політичні переконання. Одначе се люди, котрі одиноко мають право творити засадничу опозицію супроти починів, що суперечать їх світоглядови“.

Знижка оплат почтових

телеґрафічних, телефонічних і радієвих.

Від 1 жовтня с. р. увійшла в життя нова почтова тарифа. Вона обнижує оплати: почтові, телеґрафічні і телефонічні. Замісцеві листи в краю коштують тепер 25 сот., кореспондентки 15 сот. У закордонному обороті знижено оплату при листах з 60 сот. на 55 сот. (до Австрії, Мадярщини, Чехословаччини і Ромунії з 50 сот. на 45 сот.). Кореспондентки коштуватимуть за границю замість 35 сот. лише 30 сот., до Чехословаччини, Австрії, Мадярщини й Ромунії 25 сот. Далі обнижено оплату за рекомандовані листи в закордонному обороті з 60 на 45 сот. Обнижено й оплату за перевіз летунської почти, де обовязує одностайна оплата: 10 сот. за перевіз кореспонденток, для переказів або листів 20 сот. Оплати за приватні й урядові посилки знизили на 10 процент. Для харчевих пакунків установлено замість дотеперішних двох — 4 стрефи і поширено обсяг ваги з 10 кґ на 20 кґ, при чому устійнено дві скалі ваги: від 10 до 15 кґ і від 15 до 20 кґ. Підвищено максімум квот, які підлягають пересилці почтовим переказом з 2.000 зл. на 5.000 зл. Знизили оплати за перекази, що досі були від 20 сот. до 3.55 зл. Нові оплати будуть виносити від 20 сот. до 2 зл. Від сум понад 2.000 зл. до 5.000 зл. — 3 зл. Скасували зовсім оплати за доручування почтових переказів. Для преси введено розрахункові перекази. За вплату передплати від 1 до 15 зл. передплатник не платить нічого, а видавництво платить від 3 до 5 сот. Ввели також дрібні інкасові льокальні поручення до 5 зл. Телефонічна оплата також знижена. Обнизили абонаментові ричалтові оплати у всіх абонаментових мережах і категоріях. Знизили оплати за понадконтинґентові розмови на державних мережах з 10 на 8 сот., ввели розмови на коротку віддаль, при чому оплата до 10 км виносить 20 сот., до 15 км — 30 сот., до 20 км — 40 сот. Давніше виносили сі оплати 60 сот. У телеґрафічних оплатах найменше змін тому, що се дефіцитове підприємство. Всеж обнизили основну оплату при телеґрамах з 50 сот. на 25 сот. так, що телеґрама з 10 словами коштує 1.75 зл. замість як дотепер 2 зл. Оплати за ґратуляційні та кондоленційні телеґрами замість 15 сот. від слова тільки 10 сот. Вкінці ввели окрему оплату за радіо на селі: 1 зл. замість 3 зл. місячно. Все те очевидно лучше ніж було досі. Блуд був тільки в тім, що коли свого часу підвисшено оплати, — люди відвикли часто писати й тепер задовольняються найконечнішим.

Велика гра

Чому віджила Антанта і чому СССР вступив до Союза Народів.

Від нашого заграничного кореспондента.

Приняття Совітів до Союза Народів стало фактом. Трицять держав вислало телеґраму до „народнього“ комісара закордонних справ до Москви такого змісту: Делеґації підписаних держав уважаючи, що післанництво удержання і забезпечення мира, що заразом є ціллю Союзу Народів, вимагає співпраці всіх держав, тому запрошують Совітські Республики вступити до Союза Народів і подати йому свою цінну співпрацю. Крім тої телеґрами чотири скандинавські держави: Данія, Швеція, Норвеґія і Фінляндія осібним письмом висказали своє бажання бачити Совіти в Союзі Народів. На сі запросини Літвінов „великодушно“ заявив свою згоду з тим, що жадає для Совітів постійного місця в Раді Союза Народів. Се домаґання вдоволено — й Совіти торжественно принято в члени Союза Народів. При голосуванні над приняттям Совітів заявилося за приняттям 38 делеґацій; проти 3: Швайцарія, Голяндія і Португалія; 7 здержалося від голосування, а саме: Арґентина, Бельґія, Куба, Люксембурґ, Панама, Параґвай і Перу.

Проти приняття Совітів до Союза Народів промовляв Мотта, президент швайцарської Республики. Він заявив, що Швайцарія не признала й не признає Совітів за масакру 1918 р., поповнену в швайцарській амбасаді в Петрограді, за що Совіти до нині ще не задосить учинили; за зорґанізування при співділанні совітської делеґації в Берні ґенерального страйку в Швайцарії, щоби сей край вкинути в страхіття горожанської війни, за що відтак уряд викинув толеровану в Берні совітську делеґацію; вкінці з огляду на непримириму большевицьку доктрину, на релиґійнім, суспільнім, моральнім, політичнім і економічнім полі. Свою промову закінчив словами: „На разі вистарчить, що совітська Росія не могла ввійти до Союзу Народів одноголосно з забуттям минулого та з вінцем триумфу“.

Головним бесідником за приняттям Совітів був розуміється французький міністр Барту. Як мотив приняття видвигнув заяву Росії, що СССР зовсім піддається пактові Союзу Народів, що сього вимагає забезпека мира, що совітська Росія перейшла в часі від Леніна до нині великанську еволюцію. Заявив між іншими, що ті, котрі бажалиб ізолювання Росії, взялиб відповідальність за боротьбу Росії проти Европи.

За приняттям промовляли: ще анґлійський міністер Еден, котрий заявив, що приступленням Совітів Союз Народів набирає більшого значіння; італійський делеґат, барон Альоізі, польський міністр Бек, чеський Бенеш, репрезентант Канади, котрий висказав надію, що приступлення Совітів до Союзу Народів перепинить комуністичну пропаґанду; вкінці турецький делеґат Рушід Бей.

Мимо всіх тих заяв та висказів прихильників вступлення Совітів до Союза Народів правдивих спонук того далекосяглого політичного кроку треба шукати деінде. Слушно замітив один християнський фільософ: Бог дав людям бесіду на се, щоб вони виявляли свої думки, а політики вживають бесіди на се, щоб по можности закрити свої думки. Ще досадніше ту переворотність у світовій політиці й дипльоматії схарактеризував о. Мешлер. Він каже: політика се щось таке, як говорити мов ангел, а думати мов чорт. Так і тут. Ні один з державних мужів не подає дійсної причини приняття Совітів до Союза Народів; Літвінов також не говорить правди, коли вияснює, чому Совіти згодилися дати свою „цінну“ співпрацю Союзові. Ще ось недавно большевицькі провідні мужі й їх вся преса цілою силою поборювали Союз Народів, називаючи його буржуйською установою, зорґанізованою в тій ціли, щоб окружити совітську Росію і зорґанізувати проти пролетаріяту хрестоносний похід. Деж шукати властивої причини? В дійсности для европейських держав, головно для Франції рішаючим моментом у тім було становище націоналістичної Німеччини. А для Совітів се небезпека зі сторони Японії.

Коли в липні Німеччина, примушена непримиримим становищем Франції в справі зброєнь, мусіла опустити невдалу Конференцію розброєнь, тоді її міжнародне положення в Европі було лучше, як коли небудь по війні. За рівними правами Німеччині в справі зброєнь заявилися майже всі держави, головно Італія й Анґлія. Франція була тоді майже зовсім ізольована. І Союз Народів, ся повоєнна дитина антанти, був тоді загрожений у своїм істнуванні. Се спонукало міністра Барту до знаних політичних поїздок до Варшави, Праги й Букарешту. Сі поїздки булиб майже без успіху, колиб Німеччина не була поповнила кілька тяжких політичних промахів, які нагадують подібні промахи перед всесвітною війною. І так поки Німеччина теоретично обстоювала рівноуправнення в справі зброєнь, поти мала підпертя Анґлії, Італії й навіть Бельґії; та коли вона з теоретичного становища перейшла за скоро на практичне, т. зн. формально заповіла й стала переводити зброєння без формальної згоди інтересованих держав, сейчас змінився настрій Анґлії. Тоді Франції легко вдалося переконати Анґлію, що німецькі морські й воздушні зброєння поважно загрожують Анґлії. Се знова потягнуло за собою побільшення воздушної анґлійської фльоти й порозуміння між Анґлією і Францією в справі нових укріплень у північній Франції. Остудження знова взаємин між Німеччиною й Італією наступило по невдалім замаху національних соціялістів в Австрії при виразній допомозі Німеччини. Крім того бунт штурмових відділів у Німеччині; непрактиковане дотепер в культурних державах масове вбивання визначних і високих осіб без суду й переслухання; переслідування католиків і напів божевільні поганські експерименти, — все те казало державам Европи з великою резервою відноситися до гітлерівської Німеччини. Вкінці на зміну настроїв не мало вплинули вигнані з Німеччини Жиди і споріднена з ними міжнародна масонерія. Все те знаменито використала Франція так, що по кількох місяцях міжнародне положення середної Европи майже зовсім змінилося. На ново відджила антанта, а Німеччина знов стала зовсім ізольована. Союз її з Польщею і наближення до Югославії очевидно не потрафить зрівноважити відсунення Анґлії й Італії.

По відновленні передвоєнної антанти треба було ратувати Союз Народів. Виступлення Японії, відтак Німеччини й цілковита відсутність Америки сильно ослабили авторитет Союза. Треба було доконче шукати нового могутного члена, щоби зрівноважив як не обі виступивші держави, то бодай одну. І ось на чергу прийшла совітська Росія зі 170 міліоновим населенням. Тай для Росії треба було конечно оглянутися за новими союзниками. На далекім сході дуже поважно загрожує Японія; по соціяльно-націоналістичнім перевороті в Німеччині СССР стратив цілковито опір в середній Европі. А до того наступило ще наближення Німеччини до Польщі. І се викорйстала Франція, увійшла в дуже тісний союз з Росією („Східне Льокарно“) й остаточно перевела приступлення СССР до Союза. Се приступлення Росії дає більшу забезпеку перед Японією і певного рода злорадну сатисфакцію з огляду на Німеччину. Ось історія далекосяглої події приступлення СССР до Союзу Народів.

Дуже тяжко предвидіти нині, які наслідки потягне за собою участь СССР в Союзі Народів. Анґлія й Італія руководяться надією, що приступлення Совітів до Союза Народів спричинить додатні зміни в самій Росії, запевнить мир і дасть спромогу до перетворення совітського режіму на европейський лад. Большевики знов мають на меті тим кроком улекшити собі пропаґанду в західній Европі й забезпечити себе перед невигідною та небезпечною для них війною на Далекім Сході, поки не переведуть повної економічної і суспільної відбудови в своїй державі. Все те очевидно гра. Як ся гра закінчиться, трудно відгадати. Одно лишається певне, що приступлення і „цінна“ участь большевиків в Союзі Народів ані не перепинить комуністичної пропаґанди, ані не принесе свободи релиґії в самій Росії, ані не ґварантує мира в Европі. (Н).

Гарандизм

Рух проти расової ненависти та людської недолі.

На таку тему виголосила відчит у Львові п. Ірина Гаранд, католичка з Відня. Се 30-літня жінка, що простими евангельськими словами накликує до любови ближніх. Вона їздить по Европі з відчитами та єднає людей доброї волі в малі осередки. Від року видає вона у Відні свій орґан „Ді Ґерехтіґкайт“. Сей журнал виходить також в польській мові: „Справедлівосьць“, Wien, I, Elisabethstrasse 20. (Не вільно того мішати з львівською „Справедлівостю“!) В Австрії п. Гаранд обеднала 25.000 Християн і 3.000 Жидів. Сей рух названо від назвиска основниці „гарандизмом“.

Перед повною салею „Скіз“ (салею присвяченою штуці, культурі й забаві) в пасажі Міколяша у Львові пані Гаранд виголосила відчит такого змісту: Говорю по німецьки, але мова серця — інтернаціональна. Ненависть опанувала Европу і не дає їй вийти з хаосу. Тепер все залежить від виховання дітей. Прелеґентка не обороняє спеціяльно Жидів, але вірить, що Жиди се члени людства і тому боронить ціле людство. Гірше ненавиділи, як бути зненавидженим. Не може бути мира і щастя, як довго є ненависть, що полонила всю енерґію. Можемо бути щасливі тоді, коли всі люди будуть щасливі. Так як в родині не можуть бути щасливі, коли хтось терпить. Прийде час, коли вся енерґія звернеться на корисну працю. Тепер люди працюють над приготуванням нової війни, літаками, отруйними ґазами і т. д. Кілько сторінок друку присвячено ширенню ненависти! А ми прецінь всі діти одного Бога, що дав нам такий прегарний світ, котрим не вміємо управляти. Се від нас залежить зробити наш світ раєм. В першій мірі йде про Европу. Нова війна може лише погіршити теперішний стан. Від 20 літ люди поступають з собою як чорти а не як люди. Ненависть викликала нужду. Все що благородне, добре й чесне, повинно поборювати антисемітизм. Жидам закидують ріжні річи не прослідивши їх якслід. Лекше бачити чужі блуди як свої власні. Всі люди мають свої терпіння й радости, всі хочуть жити в любови, мати родину, працю і хліб. Будемо боротися під нашими кличами: „За правду і справедливість“.

На марґінесі слід зазначити, що прелеґентка порушила тільки расову і клясову ненависть, не згадала нічого про національну ненависть, яка таксамо шкідлива як расова і затроює цілі народи і краї Европи.

У Львові має повстати комітет для боротьби проти расової ненависти. Добре булоб, якби до нього ввійшли й Українці та поставили свої домагання в справі поборювання й національної ненависти.

З ПРАВНИЧИХ СПРАВ

Декрет про вивласнення.

Денник Законів приносить декрет президента Річипосполитої про поступування в справі вивласнювання. Вивласнення допустиме за відшкодуванням виключно з оглядів висшої ужитковости і в случаях, коли право передбачує можливість вивласнення. Вивласнення полягає: 1) На обняттю права власности або інших річевих прав на нерухомостях, на часовім або постійнім обмеженні тих прав, 2) на обняттю права власности матеріялів необхідних до будови та уладжень на цілі оборони держави, будови доріг сухопутних і водних і зелізниць, 3) на часовім заняттю нерухомостей, по вивласненню і відшкодуванню за них рішенням воєводи. Вивласненню підлягають нерухомости, положені на просторі двох або більше воєвідств. Міністр внутрішних справ постановляє, котрий воєвода компетентний. Суди покликані до видавання присудів про відшкодування за вивласнення видають оречення в трибі поступования неспірного. — Окремий декрет нормує справу вивласнень на зелізничі цілі. Вивласнити можна на цілі будови, розвитку й удержання зелізничих ліній, будівель і уладжень, потрібних для експльоатації зелізниці. Справа вивласнення на зелізничі цілі прислугує державному підприємству державних зелізниць, кождому підприємцеви, що одержав концесію на будову й експльоатацію зелізниці та публичного ужитку без ріжниці чи зелізниці льокальні, місцеві, чи міські.

Помешкання — окремою власністю.

Преса доносить: В найблизших днях буде оповіщений декрет Президента держави про власність льокалів. Сей розпорядок освячує саму засаду індівідуальної власности помешкання і висновує звідти дальші правні наслідки. Кожде помешкання буде записане в окремій гіпотечній книзі або в окремім гіпотечнім виказі. Участь у співвласности буде уважатися як приналежність мешкання. Декрет постановляє, що власний льокаль становить власність саму в собі, що така власність становить виключний предмет претенсій вірителя за зобовязання власника помешкання. Декрет передбачує побіч індівідуальної власности помешкання також співвласність всего того, що служить для загального ужитку і тому покликає представника як виконуючого загальну волю. Покличуть заряд, котрий буде мати право виступати проти кождого властителя, коли йде про інтерес цілости, нпр. коли йде про вишукання потрібне для цілости грошевих сплат згідно з умовою, чи з інтересом цілости, користування співвласністю і т. д. Індівідуалізована власність помешкань має сю додатну сторону, що устійнює докладно особисту відвічальність властителя помешкання й унезалежнює його від коштів фінансування властителів інших помешкань в тій самій будівлі. Бо досі була така практика, що ті, котрі виповняли свої зобовязання, були мимо того задовжені, внаслідок невиплатности інших льокаторів, бо була збірна відповідальність. Звичайно кінчилося тим, що вірителі, шукаючи своїх претенсій, зверталися до цілости будинку, допроваджували до примусової продажі цілого дому і кривдили тих, котрі виповнили свої зобовязання. — Річ ясна, що сей декрет викличе упадок ціни домів.

Жінки помагатимуть у війську.

З Варшави доносять: Тут оповістили декрет Президента Держави про військову помічну службу. Декрет установляє обовязок згаданої служби в хвилі вибуху війни або мобілізації. Рада Міністрів може впровадити обовязок сеї служби також в часі мира, колиб сего вимагав інтерес держави. Рада Міністрів може наложити в часі мира на мущин, що підлягають обовязкови сеї служби, обовязок підготовки. До помічної військової служби обовязані всі мущини від 17 до 60 року життя, що не роблять активної військової служби і не є обовязані до військової служби в резерві або в загальнім ополченню. Також жінки від 19 до 45 літ можуть бути покликані до сеї служби, оскільки в часі мира скінчили вишкіл військової помічної служби або оскільки зголосилися до сеї служби добровільно. До помічної служби відносяться ті самі приписи що й до загального військового обовязку. Військова помічна служба се: сторожева служба, служба при лучбі (телефон, телеґраф, зелізниці і т. п.), протилетунська і протиґазова оборона, протипожарна, технічна, санітарна і бюрова. І взагалі служба при виконуванню інших чинностей та праць потрібних для оборони держави. Міністр внутрішних справ може в часі мира зарядити спис тих осіб, котрі можуть бути покликані до помічної служби. Особи покликані до сповнювання помічної служби одержують випосаження, кватирунок і однострій а їх рідні мають право до військової воєнної підмоги. Декрет передбачує кари для тих, котрі ухилялисяб від вишколу і для тих, що не зголосилисяб до вишколу в означенім часі і місци до 3 місяців вязниці і грошеву кару до 3.000 зл. Хто не зголосивсяб до спису, буде караний: 1 місяць вязниці і 1.000 зл. гривни. А хто в часі вишколу не слухавби заряджень і приказів, підлягає карі: 50 зл. гривни.

З 76 ч. „Нової Зорі“ розішлемо складанки Почтової Щадниці і просимо вислати передплату на IV. квартал як також вирівнати залеглости.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

З краю

Пишуть нам: В семиклясовій народній школі в Суд. Вишні від якогось часу впроваджується ріжні „новости“. І так: Шкільній дітворі заборонюється уживати християнського привіту „Слава Ісусу Христу“, натомість вводиться новий привіт „честь“, котрим діти мають взаїмно поздоровляти себе й учителів: мовляв на заході тільки такого привіту уживають... В часі навчання в одній клясі рівночасно вчать дві сили, нпр. в четвертій клясі на одній і тій самій годині вчить жонатий учитель і молода, незамужня учителька. В шкільній бібліотеці нема ні одної книжки релиґійного змісту, а зокрема ні одної української книжки. В канцелярії „керовництва“ усунено знамя св. Хреста так, що на стіні нема ні хреста, ні навіть одного релиґійного образу... Словом, скрізь затирається релиґійний характер „католицької“ школи. Про нарушування свят гр.-кат. обряду годі вже говорити, вистарчить додати, що в дні 21 вересня цебто в дні Різдва Пр. Д. Марії улаштовано в Мостиськах курс для учительства цілої тутешньої округи, отже в тому дні ніхто з учителів Українців не міг вислухати Служби Божої.

Нема нічого більше нещасливого як люди, що нудяться вдома. Чи ти не маєш доброї книжки вдома? (Карло Льоренц у творі „Молодці сегодня — мужі завтра. Життєвий провідник для молодих.“).

ОСИП НАЗАРУК 47)

ВЕНЕЦІЯ

ВЯЗНИЦІ ВЕНЕЦІЇ

Чим вони страшні?

Та при тій улиці, при котрій ми мешкали, вже там, де вона наближалася до самого міста, якраз напроти великого костела, стояла стара жидівська милярня. Чорна, понура. Стояла над самою водою і валилася. Та ще робили в ній мило. І тому вона страшно воняла. Аж дух запирало від смороду, який бив від тої милярні. Я з товаришами часом підходив до неї від сторони ріки йдучи водою й оглядав ту „будівлю“, що ідеально надавалася до замкнення її владою, котра чомусь її не замикала. Навіть в ясний день лячно було йти попід почорнілі відзявлені дошки тої милярні й заглядати в її нутро, де видно було неймовірно брудні сходи, аж чорні і слизькі від бруду. А в ночи — Боже єдиний! На саму думку, що треба булоб іти попри ту милярню, жах мене проймав дитиною. Не тільки тому, що та милярня була страшна своїм виглядом, але ще більше тому, що хтось оповів мені, що в тій милярні Жиди вязнять малих християнських дітей, призначених на те, щоби з них перед жидівською пасхою виточити кров й ужити на маци. Здається мені й досі, що оповідач вірив в те, що оповідав, бо яркими красками й образами змальовував мені, як саме Жиди поступають з дітьми, котрих зловили „на маци“. Отже після його погляду Жиди вибирали на ту ціль тільки хлопчиків і то малих, приблизно в віці 6 до 8 літ. Наперед такого хлопчика підглядали, потому в догідній порі, нпр. вечером, коли дитина йшла сама, — ловили. І тоді заткавши дитині уста, щоб не кричала, провадили або несли її силоміць власне до тої милярні. Там ту дитину вязнили, але добре кормили, головно оріхами, щоб дитина мала богато крови. І як вже накормили, тоді вкладали її в бочівку з острими цьвоками в нутрі й так качали, аби з дитини виточити якнайбільше крови. І як виточили, то розсилали ту кров, вмочивши в неї делікатні шматочки. Розсилали на всі кінці світа, до ріжних міст, де тільки були жидівські громади.

Так оповідав мій інформатор. При тім було більше таких дітей як я. Розуміється, ми були ще тоді в віці, котрий зовсім виключає всяку критику, отже вірили в правдивість того страшного оповідання. І страшно боялися. *)

*) Пізніше, коли я вже був приблизно 12-літним хлопцем, довелося мені бути свідком такої сцени: В більшім гурті молоді оден з молодців оповідав, як Жиди ріжуть дітей, щоби кров їх брати „на маци“. При тім був і молодий Жид. Він заперечив і спокійно додав, звернувшись до оповідача: „Можеш бути певний, що тебе на маци не возьмуть, вже тому, що Жиди свинини не вживають“. Всі засміялися, а мене від того часу опустили останки страху, навіяного згаданим оповіданням. Дотеп ділає нераз сильніше ніж не знати які учені виводи.

Отже нехай читач уявить собі, що раз вечером і то пізним вечером, довелося мені малим хлопятем іти попри ту „діточу вязницю“... Вже не памятаю добре, чому я мусів іти пізним вечером попри неї, мабуть мати була тоді хора й не було кого післати по лік до аптики в місті. Досить, що я йшов. Сам як палець. Коли я йшов до міста, панував півсумерк і можна ще було досить добре бачити ріжні предмети. Отже я тільки з розмірно невеликим страхом пересмикнувся попри чорну милярню, котру я уважав страшною діточою вязницею. Та коли я вже вертав з міста, темрява панувала навкруги. А в тих часах ніхто не дбав про освітлювання вулиць в малих містах так як дбають тепер. Отже було таки добре темно. І я перший раз в життю йшов сам у такій темряві тай ще до того попри ту милярню! Господи, якже я тоді боявся! І як я пересмикався другим боком вулиці попри саму стіну, аби бути якнайдальше від страшної милярні. І як я тоді перебіг в темряві попри ту милярню: ще тільки раз в життю біг я з таким напруженням, та се вже інша історія. Досить, що я дуже боявся описаної тут мнимої „діточої вязниці“.

(Далі буде).

СКОНФІСКОВАНО СКОНФІСКОВАНО

СКОНФІСКОВАНО

СКОНФІСКОВАНО СКОНФІСКОВАНО

СКОНФІСКОВАНО

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Інтронізація Пресв. Серця Христового. Дня 29 вересня ц. р. відбулася у Львові в школах СС. Василіянок при вул. Потоцького ч. 95 Інтронізація Христового Серця. В 8-ій год. зійшлися в каплиці заведення учениці школи вправ, ґімназії, захоронярської й учительської семинарії, щоб вислухати Служби Божої, яку правив Всесв. о. офіціял А. Пясецький в сослуженні о. І. Ждана й о. Й. Годунька. Служби Божої о. Пясецький посвятив 11 образів Пресв. Серця Христового, бо Ученици й кілька членів учительського збору приступили до св. Причастя. Після тілько є кляс в заведенні. Відтак з піснею на устах ученици перейшли до найбільшої кляси, завісили образ на стіні та після гарної науки о. Пясецького в приявности Матери Ігумені, директорки й учит. збору голосним відмовленням Символу Віри заявили свою віру в Бога й те, чого вчить кат. Церква та відчитали акт посвяти Христовому Серцю. Після того розійшлися ученици до своїх кляс і в кождій повісили образ Христ. Серця разом з актом посвяти й підписами учениць, що цього акту довершили. Щоби звеличати се торжество ученици згаданих шкіл уладили того самого дня пополудні академію в честь Пресв. Серця Христ. з такою програмою: Реферат про історію Інтронізації та її благодатні наслідки, що його виголосив о. І. Ждан. Реферат був обдуманий і цікаво охоплений. Відтак тричі виступав хор співаючи в більшости псальми Бортнянського й Кишакевича. Слідували деклямації, з яких одну гарно виголосив малий Литвинець Роман, другу Юлія Паньків. Ще виступали дві молоді солістки. Перша з них С. Крацило має гарний голос, тільки побажатиб їй кращої дикції. Друга солістка О. Чорнобрива орудує безперечно висшою скалею голосу, але легка трема не дозволила їй належно розвинути голос. Дуже високу техніку виказала Ірина Гарасим, уч. II кл. ґімн., віддаючи зі зрозумінням на фортепяні „Ранішний дзвінок” Бургмілера та „Північну мельодію” Геллера. Найменш удатним був виступ смичкової орхестри. На загал академія випала гарно, почалася точно і стягнула численну публику. Тільки належалоб тямити, що хор молоді небезпечно пускати на сцену без діріґента. Свій.

Ювилейні молитви в старословянській мові видав Ап. Престіл в „Acta Ap. Sedis“. Передрук і укр. переклад появився в друкарні ОО. Василіян у Жовкві.

ВЖЕ ВИЙШЛА III ЧАСТИНА

ПОПУЛЯРНИХ КАТЕХИТИЧНИХ ПРОПОВІДЕЙ

о. ПАВЛА ШВІЛІНСЬКОГО: **ПРО БЛАГОДАТЬ БОЖУ І СВ. ТАЙНИ.**

Про сю книжку пише **о. Ір. Назарко ЧСВВ** в ч. 62 „Н. Зорі“ м. ін. таке: **„...ці проповіди повинні найтися в бібліотеці кождого священика, бо віддадуть йому велику прислугу в проповіданні Божого Слова“.**

Ціна примірника **5 зл. з почтовою пересилкою 5·40 зл.**

— — **Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.** — —

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЖЕНЕВІ скінчилися 27. IX. с. р. наради Зібрання Союзу Народів. Після прийняття кількох комісійних рапортів ухвалено резолюцію в справі війни між Параґваєм і Болівією за лісну пущу Ґран Чако. Предсідник міністр Зандлєр виголосив кінцеву промову, в котрій обговорив сегорічні праці. Він підкреслив, що приняття СССР до Союзу Народів є рішаючим етапом в історії Союзу Народів. Приняття до Союзу Афґаністану се поважний осяг на шляху до універзальности Союзу Народів. Вкінці міністр Зандлєр підкреслив значіння Союзу Народів і замкнув 15 сесію Зібрання Союзу Народів.

СОВІТСЬКІ ПРОВІДНІ КРУГИ рішили скликати до Москви Конґрес III. Інтернаціоналу на початку 1935 р. Се буде VII-ий Конґрес Комінтерну. Останний відбувся ще в 1928 р. Цікаві причини, задля яких Конґрес так спізнився. Конґрес мав відбутися в 1932 р. Одначе провідні круги СССР і Комінтерну відложили Конґрес, бо якраз тоді вели переговори з Америкою в справі визнання СССР де юре. Визнання наступило доперва в 1933 р., отже Конґрес Комінтерну мав відбутися в 1934 р. Та виринула нова справа. Зачалися переговори про вступлення СССР до Союзу Народів, на чім Совітам дуже залежало. Товариші доконче хотіли дістатися між панів і тому витревало вистоювали в передпокоях грубої буржуазії. Конґрес відкликали майже в послідній хвилі. Се сталося мабуть в наслідок інтервенції французького правительства. Аж тепер після приняття СССР до Союзу Народів (себто до „банди буржуазних людоїдів“) скликають Конґрес, аби на нім похвалитися, що і їх приняли „буржуї“ в свою „чесну сімю“...

В БЕРЕЖАНАХ суд засудив отсих Українців за приналежність до ОУН: 1) Миколу Максимишина на 2 роки вязниці і оплату судових коштів в сумі 80 зл., 2) Василя Лихолата на 3 роки вязниці і 160 зл. судових коштів, 3) Миколу Лотоцького на 2 роки вязниці і 80 зл. судових коштів і Федька Цєцюру на 9 місяців вязниці та 40 зл. судових коштів.

У ВАРШАВІ поліція увязнила около 30 осіб, членів тайної орґанізації Обозу Народово Радикального. М. і. увязнили редактора нелеґальної ґазети „Тайна Штафета“. В часі ревізії поліція сконфіскувала цілий наклад „Тайної Штафети“ 8.000 примірників.

В МІНСЬКУ на сов. Білоруси большевики увязнили найбільшого сучасного білоруського поета Янка Купала і другого білоруського поета Якова Колача. Їх увязнили за „націоналістичні ухили“.

КАНЦЛЄР ҐІТЛЄР заявив американському політикови Ґуставови Оберлендерови: „Як довго я при владі, Жиди не відзискають своїх впливів в Німеччині“.

В БЕРЛІНІ тайна поліція викрила і увязнила 4-ох визначних діячів німецької комуністичної партії в тім б. посла до Райхстаґу Тілєна з Кобленції. Увязнені були курієрами на території Німеччини. Дальше слідство завело до Баденії, де недалеко Вайдельберґу увязнили двох комуністичних провідників. Їх будуть судити за державну зраду.

В БАРСЕЛЬОНІ (Еспанія) синдикалісти кинули бомбу, котра знищила трамваєві проводи і зранила тяжко 4 особи.

ПРЕМІЄР ФРАНЦІЇ ДУМЕРҐ подав недавно на засіданню кабінету плян основної зміни державного ладу Франції, орґанізації президії ради міністрів і проґрами праць парляменту.

ПРОДОВЖЕННЯ АРБІТРАЖОВОГО ДОГОВОРУ між Італією і Швайцарією відбулося недавно в Римі дуже врочисто. Муссоліні видав бенкет на честь швайцарського посла Ваніері'я. В часі бенкету Муссоліні виголосив промову, в котрій ствердив, що головною ціллю італійського народу є скріплення відносин глибокої й сердечної приязни зі Швайцарією.

ДО СОФІЇ (Болгарія) приїхав югословянський король Александер з королевою в товаристві міністра закордонних справ Ефтіча й оточення. На двірци в Софії королівська болгарська сімя привитала гостей. Привітання мало дуже щирий характер.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ заявив недавно, що японські війська остануть в Манджурії так довго доки манджурські війська не наберуть потрібної боєвої справности.

НОВИНКИ

Новий реґулямін виборів до сіль. рад в обрібці В. Целевича можна замовляти через книгарню Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10. Одна брошурка коштує 10 ґр. Кожда громада повинна якнайскорше добре пізнати сю брошуру, бо вибори відбудуться ще в сім місяци.

Новий український часопис у Львові, „Торговля і Промисл”, двотижневий орґан Союзу українських Купців і Промисловців, появився з датою 1 жовтня с. р. Нач. редактор Вол. Несторович. Редакція й Адміністрація: Львів, Ринок 10, II пов. Ціна примірника 25 сот.

В Рогатині обходжено 29 вересня с. р. 25-ліття української приватної ґімназії Рідної Школи. Після поминальної Служби Божої й панахиди посвячено ґімназійний прапор з образом патрона школи Вел. Князя св. Володимира. В будинку ґімназії відслонено пропамятну таблицю з іменами 10 управителів ґімназії. Відтак була академія з 2 промовами, 3 рецитаціями, хорами. Вечером відбувся безалькогольний комерс і забава з танцями. В ювилейнім обході взяло участь також около 50 Жидів, б. учеників рогатинської ґімназії. Були також м. і.: делеґат львівської Шк. Кураторії, староста, бурмістр і директор польської ґімназії.

В Мостиськах відбувся Луговий попис при участи 167 Луговиків і 96 Луговичок з Арламівської Волі, Ляшок Гостинцевих, Підгатя, Старяви, Болянович і Годині. Вправи вільноруч і палицями виконано при звуках перемиської трубної орхестри. Вкінці промовляли: голова Повітового Лугу в Мостиськах дир. С. Байдала і відпоручник Великого Лугу п. В. Федорчак. Луговий попис полишив гарне враження.

В Москві будують собі „товариші“ підземну люксусову зелізницю, коли на Україні народ дослівно вигибає з голоду. При будові тої зелізниці працює 65.000 робітників.

Виклади з новішої історії України розпочав в Ню-Йорку п. А. Марголін, член найвисшого суду за Української Держави.

Лікарський фейлетоник.

Цукриця

Вона переходить на потомство.

Вже при кінці 17 ст. богато лікарів впевняло, що цукриця (цукрова недуга) переходить на потомство. Не зважаючи на те, що та теорія знаходила потому все нових і нових прихильників, її не могли доказати зовсім обєктивними фактами. Аж тепер дідичність цукрової недуги устійнено на підставі дослідів американських і канадійських лікарів, що працювали зовсім незалежно від себе. Канадійський проф. Ватсон знайшов цукрову недугу в одної з пятилітних сестер-близнят і предсказав, що і друга зовсім здорова дитина занедужає на цукрицю. Се й сталося по 3 роках. На думку Ватсона діти одідичують від родичів не саму цукрицю, але нахил до неї і недуга не мусить конечно проявитися. Вона виступає лише при збігу деяких обставин, одначе дідичність відіграє тут рішаючу ролю. Три бостонські лікарі: Жослін, Пінкус і пані Уайт перевели подібні досліди над парами близнят і прийшли до подібних висновків. Показалося при 800 случаях, що передача цукриці від родичів на дітей строго підчинена законам дідичности, устійненими ще австрійським монахом Менделем.

Рільничо-господарська Школа в Шибалині, п. Бережани, з дволітним пляном навчання, зачинає шк. рік 5 листопада. Хлопці та дівчата від 14 до 19 років можуть вносити подання до 15 жовтня. Вписове 5 зл., оплата за науку, харч і мешкання 28 зл. місячно. До подання долучити: життєпис, метрику, шк. свідоцтво, зобовязання родичів, що будуть правильно платити. При поданнях і запитах долучити почтовий значок на відповідь.

Реформа комунальних кас ощадности буде переведена на основі декрету Президента держави, котрий має незабаром появитися. Розпорядок матиме 95 артикулів.

Всім знані підручники до навчання релігії і поручені всіми трема Високопреосвященими Ординаріятами а то: — 1) Малий катехизм хр. кат. релігії ціна зл. 0.60; — 2) Коротка біблійна історія Ст. і Нов. Завіта зл. 1.— (передше зл. 1.20) до набуття під нище поданою адресою. Всч. О.О. Катехити при більших замовленнях для шкільної дітвори дістануть значні опусти в цінах, догідні услівя сплати і даром поштові пересилки. Для книгарень ориґінальні рабати. Замовлення на адресу: В. Гірняк — Станиславів, вул. Красінського 12. або скр. пошт. 173.
187—4—10

В Гумниских повіт Теребовля хотіли влаштувати ювилейне свято в честь 1900-ліття смерти і світлого Воскресення Г. Н. Ісуса Христа. Одначе теребовельське староство не дало дозволу мотивуючи се тим, що свято загрожує публичній безпеці.

В Жовкві увязнили 20-літного переплетчика переплетні ОО. Василіян Гринька Куликівця під замітом убивства аґента Яцини. На місці вбивства відбулася льокальна візія, підчас котрої Куликовець мав демонструвати вбивство і пояснювати його подробиці. Куликівця та двох його товаришів відвезли до Бриґідок у Львові. Убийство мало бути виконане на приказ ОУН. Все те пише польська преса.

Хто деморалізує Лемків? Учитель Домбровский, перенесений до Буківська, в синявській школі давав практичні лекції, як ронити плід... Таких „примірних” учителів посилають на Лемківщину. А Лемки слухають, похитують головами і міркують, за що їх так карають. („Наш Лемко”).

Червінка шириться в цілім краю. В Кремянці занедужало 868 осіб, з того 159 померло. В кремянецькім повіті занедужало 1033 осіб, померло на червінку 183. Шпиталі переповнені недужими. У Львові також шириться червінка. Овочі треба перед їдженням старанно вимити й обтерти в чисте полотенце. Руки перед кождим їдженням добре вимити.

Італійський король оповістив загальну амнестію з приводу народження дочки італійського престолонаслідника. На основі тої амнестії будуть подаровані всі грошеві кари і кари вязниць аж до двох літ, довші кари будуть скорочені о 2 роки. Амнестія не обіймає кар за злочини шпигунства, морду, рабунку, обманства, нарочного банкроцтва і злочини зігнання плоду. Амнестія обійме проступки поповнені до 24 вересня с. р.

В Вінніпеґу (Канада) оснували центральний комітет для допомоги голодуючим на Україні.

Гумор. — Іване, каже о. парох, таж я вам все говорив, що горівка се ваш найбільший ворог. — Так , але отець учили, любити ворогів. — Ба, але я не вчив, проковтувати їх..

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда”, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в прив. оборотах 5·21·— 5·22·— зл. Золотий доляр 8·92—8·95 Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·97—2·00; 100 франц. фр. 34·95; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 40 зл.; 100 австр. шілінґів 99·—99·50 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл.	льоко Підволочиська	—	льоко Львів
Пшениця двірська	16·75—17·00;	18·75—	19·00
Пшениця збірна	15·25—15·50;	17·25	17·50
Жито двір.	15·00—15·25;	16·75—	17·00
„ збірне	14·50—14·75;	15·50—	15·75
Ячмінь двір.	14·25—14·50;	—·—	—·—
Ячмінь на мливо	13·50—13·75;	14·25	15·00
Овес двір.	11·50—12·00;	13·00—	13·50
Овес збір.	11·00—11·50;	12·00—	12·50
Гречка на мливо	17·50—18·—;	—·—	—·—
Гречані крупи	31·50—32·00;	—·—	—·—
Кукурудза	19·00—20·00;	—·—	—·—
Грис пшен.	8·50— 8·75;	9·75—	10·00
Грис житний	8·75— 9·00;	9·75—	10·00
Грис ячмінний	9·— 9·20;	9·50—	10·0

Тенденція вдержана. Рух слабий.

Набіл: Маслосоюз платив 2. X. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 1·90, зл., за 1 л. молока 14 сот., за 1 л сметани 60 сот., за 1 копу яєць 2·55—2·60 зл. Тенденція на масло і яйця сильна, на молоко і сметану вдержана.

Живина: Маслосоюз повідомляє, що від 2 X с. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці льоко подвіря птахомясарні „МС“ у Львові (вул. Б. Ґловацького 23): Курята (пара курят важить не менше як 1·50 кґ) за 1 кг. 0·90 зл.

Кури	I кляса за 1 кґ.	0·90 зл.
Кури	II кляса за 1 кґ.	0·50 зл.
Качки	I кляса за 1 кґ.	0·70 зл.
Качки	II кляса за 1 кґ.	0·50 зл.
Індики	I кляса за 1 кґ.	1·00 зл.
Індики	II кляса за 1 кґ.	0·70 зл.
Пантарки пріма	за 1 кґ.	1·00 зл.

Тенденція спокійна.

Посмертна згадка

† **Ольга з Соневицьких Лушпинська,** жена о. Івана, по операції в Станиславові, померла в Товстенькім дня 23. IX. 1934 р в 57 році свого побожного і трудолюбивого, страдального життя. Полишила дочку і двох синів, що не вернули з України. Один лишився на Соловках, молодший в Кожухові. Вічная Їй Память.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Студент права пошукує лекції на провінції за удержання і зл. 10 в місяць. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Нової Зорі” для „Студента“. 191—2—2.

У 30-ій льотерії впали у нас виграні зл. 20.000 на ч. 40.712; зл. 20.000 на ч. 168.801, зл. 15.000 на ч. 99736, зл. 10.000 на ч. 34201, зл. 2.500 на ч. 116711, зл. 2.500 на ч. 132152, зл. 2.500 на ч. 148634, зл. 2.000 на ч. 2751, зл. 2.000 на ч. 148116.
крім величезної скількости низше 2.000 зл.

„ЩАСТЯ“

— **Львів, ул. Сикстуська 12.** —

поручає свої щасливі льоси I кляси 31-ої льотерії. Замовляти можна при помочи чекових блянкетів П. К. О. ч. 500.420.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ч. 1.	**Основи соціольогії**	3зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. II.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплєр: **Релігія й політика**	1·80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду**	1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір	0·60
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0·50

ПРИРОДНИМ, ЛАҐІДНИМ СРЕДСТВОМ ПРОЧИЩАЮЧИМ Є

„Швайцарські ґіркі зела“

Примінювані при хоробах: жолудка, кишок, нирок, печінки, здуттю черева, жовчевих камінняx і нахилі до обструкції.

ФІРАНКОВІ МАТЕРІЯЛИ, індантрени, фіранки ручної роботи, **капи** на ліжка, ґарнітури, тапчанові **накидки, шлюбні виправи** найдешевше виконує **ВАНК,** Марійська площа 6.

Найсмачніша грецька ХАЛВА „Кавураса“

до набуття в складах „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ і в усіх кооперативах. 193—2—6.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 7 жовтня 1934. Ч. 76 (774)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. і в неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

70-ліття українського театру

В пятницю 12 жовтня с.р. в салі Театру Ріжнородностей о год. 19.30 веч. відсвяткують торжество 70-ліття українського театру в Галичині. Програма: Реферат Дра В. Щурата. Деклямація Блавацького (з „Заграви"). Перша дія Марусі Квітки (Театр Тобилевича). Деклямація п. Кривіцької (з „Заграви") вірша Чарнецького „Ой на сцені Гриць конав". Друга дія „Ой не ходи Грицю". (Театр Тобилевича). Орхестра театру Тобилевича виконає вязанку народних пісень. Третя дія „Запорожця за Дунаєм" (Театр Тобилевича). — О год. 8-ій рано тогож дня відбудеться з приводу ювілею Богослуження в архикатедральній церкві св. Юра. Річ ясна, що наша суспільність повинна відповідно вшанувати се торжество.

Заохочуйте своїх кревних, свояків і знайомих, щоб вони виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків і обезпечили її негайно в одинокому українському Товаристві обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Нова велика праця про масонів

Оден з російських письменників на еміґрації, В. Ф. Іванов, видав в далекім Харбіні найбільшу працю про масонів, яка досі є в російській мові. Вона має 613 сторін великої вісімки і називається: „От Петра Перваго до наших дней. Русская інтеліґенція і масонство". Праця достойна подиву, бо сам спис жерел до неї (зібраних на еміґрації!) займає майже 13 сторін. В тексті повно ілюстрацій. Автор доказує в тій праці, що всі нещастя, які впали на Росію,се діло таємної і страшної орґанізації масонів. Нема сумніву, що ся книга стане необхідна для всіх, що займаються масонською справою. Як відомо, масони займаються головно поширюванням ідеї ліберально-демократ. народовластя, бо при помочи тої ідеї їм найлекше розкладати народи, хоч розуміється ніякого народовластя не зазнають ті, що дадуться злювити на вудочку масонерії, бо правління її се типове правління укритих клік при туманенню мас гучними фразами. Деякі люди, що ширять ідею т. зв. народовластя, навіть не знають на чий млин воду пускають — і в добрій вірі роблять зле. Хто цікавиться цими справами, тому крім праці Іванова, де знайде богато жерел, поручаємо ще невеличку але інтересну рецензію на ту працю пера бувшого масона Льва Любімова, котрий також перестерігає свою суспільність перед масонством. Та рецензія напечатана в парижськім „Возрожденію", ч. 3406 і д. Вона особливо цінна тим, що писав її знавець масонів.

Зубожіння населення в Польщі

Головний Уряд Статистичний оповіщує докази про велике зубожіння населення в Польщі. Видно се найлучше по упадку консумції. І так від останнього оповіщення зменшилася консумція тютюну о 28.2 проц. (у східних воєвідствах о 32.6 проц., в полудневих о 29.8). Консумція спірту зменшилася о 11.6 проц. (у сх. воєв. о 18.3 проц., в полудневих о 14.8 проц.). Споживання цукру впало о 14.8 проц. (з 10.1 кґ на голову на 8.61), а саме в східних воєв. о 13 проц., в полудневих о 17.5 проц. Споживання соли впало о 14.5 проц., у сх. воєв. о 23.2 проц., в полудневих о 19.5 проц. Зужиття зеліза впало о 40.7 проц., в сх. воєв. о 16.9, в полудневих о 41.3 проц. Все те свідчить про страшну павперизацію нашого народу в Польщі. До того зубожіння особливо причиняються всякі „обезпечення"

А число урядників дальше росте...

Всіх державних урядників в Польщі є тепер 441.000. З того в міністерстві справедливости 21.000, скарбу 25.000, внутрішних справ 41.000, військових справ 67.000, віроісповідань і просвіти 84.000 (в тім 77.000 учителів), в державних підприємствах і монополях 192.000 (в тім при зелізниці 144.000). Від року 1932 число урядників в Польщі зросло на 10.000.

Кубань і Сибір не дають збіжжа

„Ізвестія" повідомляють, що катеринодарський район на Кубані відстає у здачі збіжжа. Начальники колхозів ім. Молотова, ім. Крупської не тільки не стараються вивезти зерно до елеватора, але погано орґанізують молочення. Молотілки більше стоять як працюють. Таксамо на колхозах Васюринського, Двинського і Маріянинського району. В відставанню Західної Сибіри совхози займають своєрідне першенство. Вони виповнили своє завдання лиш на 14 проц. Вкінці „Ізвестія" грозять, що нема ніякого оправдання для тої злочинної практики.

„Еліта" за решіткою

У варшавських тюрмах перебуває тепер не якабудь еліта. На першім місци — вязні з Жирардова з ґрафом Генриком Потоцьким на чолі. Промисловий світ репрезентує дир. Якобі, педаґоґічний світ дир. ґімназії Познер, техніку інж. Рущевский, медицину чотири лікарі, палестру два адвокати, самоуправу б. міський радний „Тасемка". Дуже численно заступлений урядничий стан, головно за хабарництво (урядники зі скарбового уряду), далі коморніки і ін. В тюрмі сидять два тюремні достойники, б. начальник варшавської тюрми Халупко і б. тюремний інспектор Дембовский. „Наразі" в тюрмі перебуває один представник Сойму, посол Ідзіковский. Словом, гарні в сих часах бувають „еліти"...

Пригода з чорною гадюкою

Одна дівчина з Боянця, пов. Жовква, вертаючи з празнику в Купичволі на Воздвиження Чесного Хреста, наступила в лісі на голову великої гадюки, чорної з мідяними плямами, з жовтим хвостом, що дрімала на сонці. Тому що дівчина наступила їй босою ногою на саму голову, гадюка не могла її вкусити. Небезпечну гадюку вбили. Вона ще довго вилася заки задубіла.

Сільська господарка в СССР

Як її большевики зруйнували колєктивізацією.

На основі оригінального звіту Сталіна.

Ще важніше і цікавіше ніж совітський промисл, про який була мова в ч. 74. „Н. З.", пізнати правдиво сільське господарство в СССР. А важніше і цікавіше передовсім тому, що сільське господарство, не зважаючи на всі зусилля большевиків в области промислу, є й далі, як і давніше, головною економічною основою СССР, зокрема й самого совітського промислу. Нині навіть більше, ніж коли. Бо нині, як відомо, все економічне істнування СССР спирається на данинах, які в натурі дає сільське господарство. А далі важніше і цікавіше для нас пізнати правдиво сільське господарство в СССР ще й тому, що сільське господарство се головна економічна основа переважної більшости українського населення в СССР. Отже пізнаючи стан сільського господарства в СССР, ми посередно пізнаємо економічний стан українського народу в СССР. Якже представляється в дійсности сільське господарство в СССР?

Про се інформує нас автентично сам диктатор СССР Сталін у своїм звіті XVII-тому зїздови комуністичної партії СССР.*).

Передовсім про роди сільського господарства в СССР. Ще в 1929 р. більше ніж девять десятих всеї засівної зернової площі в СССР належало до поодиноких селян т. зв. одноосібників (91,1 міліонів гектарів на 96,0 міл. гект. всеї засівної зернової площі). Та від 1930 р. большевики стали відбирати землю в селян і творити колєктивні (себто спільні) господарства т. зв. колгоспи, на яких селяни мусять працювати разом і зібрані плоди передовсім віддавати державі як данину у визначеній державою кількости а щойно полишену решту можуть ужити на своє виживлення. Те відбирання в селян землі та творення колгоспів відбулося в роках 1930 — 1933. Крім колєктивних господарств т. зв. колгоспів і господарств індивідуальних т. зв. одноосібників є в СССР ще оден рід рільного господарства: радянські господарства, т. зв. радгоспи. Се великі комплєкси ріллі, які большевики не дали селянам, але задержали для держави, творячи з них великі державні господарства (фільварки) й забираючи весь дохід з них для держави.

В якім темпі йшла колєктивізація в СССР, видно наглядно з отсих таблиць, котрі наводить Сталін у своїм звіті:

*) Й. Сталін: Звітна доповідь XVII з'їздові партії про роботу ЦК ВКП(б). Київ, 1934. Ст. 25 — 34.

Засівна зернова площа в СССР в міліонах гектарів.

	1929	1930	1931	1932	1933	в % % до площі 1933 р.
Одноосібники	91,1	69,2	35,3	21,3	15,7	15,5
Колгоспи	3,4	29,7	61,0	61,1	75,0	73,9
Радгоспи	1,5	2,9	8,1	9,3	10,8	10,6
Уся засівна зернова площа СССР	96,0	101,8	104,4	99,7	101,5	100,0

Колєктивізація

Число колгоспів	1929	1930	1931	1932	1933
(в тисячах)	57,0	85,9	211,1	211,05	224,5
Число господарств у колгоспах (в міл.)	1,0	6,0	13,0	14,9	15,2
Процент колективізації селянських господарств	3,9	23,6	52,7	61,5	65,0

Навівши у своїм звіті подані вище таблиці, Сталін питає: „Про що говорять ці таблиці?“ І відповідає:

„Вони говорять про те, що реорганізаційний період сільського господарства вже закінчено. Вони говорять далі про те, що радгоспи і колгоспи разом володіють 84,5 проц. всіх зернових площ по СССР. Це значить, що колгоспи і радгоспи стали такою силою, яка вирішує долю всього сільського господарства і всіх його галузей. Вони говорять далі про те, що 65 проц. обєднаних у колгоспи селянських господарств володіють 73,9 проц. всіх засівних зернових площ, тоді як уся маса тих, що залишаються, індивідуальних селянських господарств, які становлять 35 проц. усього селянського населення, володіють всього лиш 15,5 проц. усіх зернових засівних площ“*).

В наведених словах Сталіна слід особливо підчеркнути два його ствердження:

1) Що колгоспи і радгоспи стали вже такою силою, що вирішують долю всього сільського господарства. Тим Сталін стверджує, що й відповідальність за долю сільського господарства в СССР несуть нині колгоспи і радгоспи. Яка одначе та доля, побачимо наглядно нижче.

2) Що індивідуальні селянські господарства становлять іще 35 проц. усього селянського населення, одначе володіють всього тільки 15,5 проц. усіх зернових засівних площ. Тим Сталін стверджує, що саме найбідніша частина селянства не хоче колєктивізації, але волить господарити самостійно.

Пригляньмося наслідкам колєктивізації.

Вже на вступі до уступу звіту, який відноситься до сільського господарства й має заголовок: „Піднесення сільського господарства“, Сталін всупереч заголовкови приготовляє читача до негативних наслідків колєктивізації. Він каже дослівно: „По суті справи звітний період був для сільського господарства не стільки періодом швидкого піднесення і могутнього розбігу, скільки періодом створення передумов для такого піднесення і такого розбігу в найближчому майбутньому“**). Іншими словами: Колєктивізація не підняла сільського господарства, але піднесе його в будуччині. Та цифри, які Сталін наводить далі, говорять щось інше: Колєктивізація не тільки не піднесла сільського господарства. Вона зруйнувала його і руйнує чимраз більше. Ось цифри, як їх наводить сам Сталін: ***)

Засівні площі всіх культур в СССР

	в міліонах гектарів 1931	1932	1933
Вся засівна площа	136,3	134,4	129,7
В тім культури:			
а) Зернові	104,4	99,7	101,5
б) Технічні	14,0	14,9	12,0
в) Городно-баштанні	9,1	9,2	8,6
г) Кормові	8,8	10,6	7,3

Як бачимо з поданої вище таблиці, починаючи від 1931 р., коли большевики стали переводити на ділі колективізацію сільського господарства, те господарство постійно паде. Паде однаково і кількість засівної площі і всіх культур. Паде з року на рік.

Той сам процес постійного упадку бачимо ще наглядніше, коли візьмемо під увагу поодинокі культури подрібно. Сталін наводить подрібні цифри нпр. для технічних культур. Вони такі: *).

Засівні площі технічних культур в СССР.

	в міліонах гектарів 1931	1932	1933
Бавовник	2,14	2,17	2,05
Льон	2,39	2,51	2,40
Цукровий бурак	1,39	1,54	1,21
Олійні	7,55	7,98	5,79

Сталін знаходить одначе виправдання упадку скількости засівних площ в СССР в рр. 1931 — 1933. Він каже, що се сталося наслідком переходу сільського господарства від розширення засівних площ до поліпшення обробітку землі та до піднесення врожайности. Та що говорять цифри про загальну продукцію (видайність) поодиноких культур, які заразже наводить Сталін? З виїмком зернових культур, на які большевики звернули в останніх часах особливу увагу (між ін. в ціли піднесення їх скількости вони кинули в останнім часі на село кількадесять тисяч комуністів, котрі мали піднести ту скількість) інші культури, як нпр. цукровий бурак й олійні, виказали в 1933 р. велике зменшення в порівнанню з 1930—31 рр. І так цукровий бурак упав зі 140,2 міліонів сотнарів у 1931 р. до 90 міл. сотнарів у 1933 р.; олійні культури з 51 міл. сотнарів в 1931 р. упали до 46 міл. сотн. у 1933 р. Особливо впадає в око великий упадок скількости цукрового бурака, яким колись славилася саме Україна, а який після колєктивізації упав в порівнанню з 1930 р. аж о 50 міліонів сотнарів!

Одначе колєктивізація відбилася дуже шкідливо не тільки на скількости засівної площі і на скількости продукції культур. Вона зробила велике спустошення також серед сільської худоби. Що се так, показує наглядно дальша таблиця, яку подає Сталін і яка представляє скількість худоби в СССР в кількох останніх роках. Таблиця та виглядає так: **).

Скількість худоби в СССР.

	в міліонах голов 1929	1930	1931	1932	1933
а) Коні	34,0	30,2	26,2	19,6	16,6
б) Велика рогата худоба	68,1	52,5	47,9	40,7	38,6
в) Вівці і кози	147,2	108,8	77,7	52,1	50,6
г) Свині	20,9	13,6	14,4	11,6	12,2

Дуже цікаво, як Сталін виправдує той катастрофальний упадок скількости худоби в СССР після переведення колєктивізації. Отже Сталін говорить про се дослівно так:

„З цієї таблиці видно, що по поголовю худоби ми маємо за звітний період не піднесення, а все ще триваючий підупад в порівнянні з довоєнним рівнем. Очевидно, що найбільша насиченість тваринницьких галузей сільського господарства крупно-куркульськими елементами, з одного боку, і посилена куркульська аґітація за убій худоби, яка мала сприятливий грунт в роки реорганізації, з другого боку, — знайшли своє відбиття в цій таблиці“. ***).

Отже в катастрофальнім упадку скількости худоби в СССР після переведення колєктивізації винна не колєктивізація, але — куркульська аґітація!..

Вкінці подає Сталін ще кілька таблиць з цифрами. Се цифри, що показують скількість тракторів у сільськім господарстві в СССР. Та скількість від 1929 р. справді росте з кождим роком і дійшла в 1933 р. до цифри 204,100 штук, що заступає 3.100,000 кінських сил. Скількість замітна. Та в тихже таблицях є ще інші цифри, які також говорять богато. Ті цифри — се число ремонтних майстерень для направи сільсько-господарських машин, а передовсім тракторів. Ті ремонтні майстерні, яких число росте разом з числом тракторів і в 1933 р. досягло цифри 1.933 ремонтних майстерень, свідчать наглядно про те, що ті трактори раз-у-раз псуються та раз-у-раз потребують ремонту (направи). А се знов свідчить наглядно про дві річи: 1) про невелику вартість тракторів совітського виробу і 2) про невміння селян обходитися з тракторами.

Такий нині стан сільського господарства в СССР. Як бачимо, той стан страшний. Се зрештою стверджує і сам Сталін, коли говорить далі про ріжні хиби сільського господарства в СССР. Та частина його промови дуже цікава. Тому подаємо її дослівно:

„Почати з того — каже Сталін — що наркомати ці (Народний Комісаріят земельних справ і Народний Комісаріят радянських господарств — скорочено: Наркомзем і Наркомрадгосп) заражені в більшій мірі, ніж інші наркомати, хворобою бюрократично - канцелярського ставлення до справи. Вирішують питання, але не думають про те, щоб перевірити виконання, закликати до порядку порушників вказівок і розпоряджень керівних органів, висунути вперед чесних і сумлінних виконавців.

„Наявність величезного парку тракторів і машин зобовязує, здавалосяб, земельні органи тримати ці цінні машини в порядку, вчасно їх ремонтувати, використати їх на роботі більш чи менш зносно. Що роблять вони в цій області? На жаль, дуже мало. Зберігання тракторів і машин незадовільне. Ремонт також незадовільний, бо досі ще не хочуть зрозуміти, що основу ремонта становить поточний і середний ремонт, а не капітальний. Щодо використання тракторів і машин, то незадовільний стан цієї справи до того ясний і загальновідомий, що не потребує доказів.

„Одним з чергових завдань сільського господарства є запровадження правильних сівозмін, розширення чистих парів, поліпшення насінньової (!) справи по всіх галузях рільництва. Що робиться в цій області? На жаль, покищо — дуже мало. Насінньова (!) справа по зерну і бавовні так заплутана, що доведеться ще довго розплутувати її.

„Одним з дійсних засобів піднесення врожайності технічних культур є постачання їм удобрень. Що робиться в цій області? Покищо — дуже мало. Удобрення є, але органи Наркомзему не вміють їх приймати, а прийнявши, не проявляють піклування про те, щоб вчасно доставити їх на місце і раціонально їх використати.

„Що до радгоспів слід сказати, що вони все ще лишаються не на височині своїх завдань. Я далекий від того, щоб недоцінити велике революціонізуюче значення наших радгоспів. Але якщо зіставити величезні вкладення держави в справу радгоспів з нинішніми фактичними результатами роботи радгоспів, то виходить величезна невідповідність на невигоду радгоспів...

„Нарешті, питання про тваринництво. Я вже доповідав про тяжке становище тваринництва. Можна подумати, що наші земельні органи проявляють горячкову діяльність по ліквідації кризи тваринництва, що вони підіймають тривогу, мобілізують працівників і беруть на приступ проблему тваринництва. На жаль нічого подібного не відбувалося і не відбувається. Вони не тільки не підіймають тривоги з приводу тяжкого становища тваринництва, а — навпаки — стараються замазати питання, а іноді в своїх доповідях намагаються навіть приховати від громадської думки країни дійсне становище тваринництва, що зовсім неприпустимо для більшовиків. Надіятися після цього, що земельні органи зуміють вивести на дорогу і підняти на належну височінь тваринництво, — значить будувати на піску. Справу тваринництва повинні взяти в свої руки вся партія, всі наші працівники, партійні і безпартійні і т. д.“... *).

Таке сказав Сталін про сільське господарство в СССР. Чи треба більше негативної характеристики, як її подав сам нинішний диктатор СССР?

Сеж крик розпуки з найвищого місця совітів. Крик розпуки про те, як заломлюється основа господарки великої держави — під впливом дурної доктрини про колєктивізм і соціялізації. Особливо бє в очи упадок числа всякого рода худібки. Се очевидно особливо шкідливе для самих большевиків, бо коли на селах нема худоби, то в містах нема чим годувати великанської армії большевицьких урядників, війська, чрезвичайки і робітників. Самим хлібом та кашею і „сельодками“ того все не прокормиш. Доконче треба мяса. Особливож потрібно мяса на прокормлення війська, коли надвигається війна. А того мяса все менше і менше. І тому так кричить з червоного Кремлю диктатор СССР. Кричить уже про будову на піску.

Ми віруючі християни-католики від давна знали, що большевизм се будова на піску. Але мимо того цікаво і важно для нас почути се ствердження з уст самого Сталіна, наступника Леніна. Майможе надію, що недалекий вже час упадку царства антихриста і готовмося орґанізованим способом на прихід великих змін на сході.

*) Ст. 28 — 29.
**) Ст. 25.
***) Ст. 25—26.

*) Ст. 26.
**) Ст. 27.
***) Ст. 27.

*) Ст. 32 — 33.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Цікаві цифри статуту меншин

Вони мають свою вимову, але також неодну слабу точку.

Краківський „Ґлос Народу” в ч. 263 з с. р. помістив статейку під таким заголовком. Подаємо її в перекладі:

В Женеві зголосили ми 13 вересня наше домагання узагальнити „статут” про охорону національних меншин і від того домагання не відступимо. Се одна сторона проблеми, в сій хвилі найважніша на підставі заяв польської делеґації. Одначе той „статут” має також інші сторони напевно досить цікаві і може в ще вищім степені намацальні. А саме вистарчить приглянутися деяким цифрам, щоб переконатися, що так чи інакше з тим „статутом” щось вкінці мусить статися, бо хіба дальше не може так бути. Вправді сі цифри обіймають тільки роки 1920—1931, отже брак дотичного матеріялу за роки 1932 і 1933, котрі були може особливо інтересні, — але й так щось з тих цифр випливає.

Найперше довідуємося, що в тих 11 роках скаржилося в Союзі Народів 19 народностей, що мешкають в 13 ріжних державах. А скаржилися вони 525 разів. Внаслідок того предметом скарги зі сторони своїх меншин були м. ін.: Польща 155 разів, Греція 66 разів, Ромунія 63, Чехословаччина 60, Югославія 53, Литва 34, Туреччина 29, Альбанія 24, Мадярщина 15, Австрія 12, Лотва 6, Болгарія 3, Естонія 2 рази. На Німеччину ніхто не жалівся. Сю табелю, безсумнівно цікаву, в трохи інакшім світлі ставляє інша. Вона виказує, котрі меншини скаржилися на свою долю, себто хто був підметом скарги. Отже скаржилися меншини: альбанські 36 разів, білоруські 6, болгарські 65, вірменські 12, грецькі 30, литовські 19, мадярські 49, німецькі 104, польські 30, підкарпатсько-руські 22, російські 14, ромунські 1, сербські 3, словацькі 6, словінські 1, турецькі 2, у к р а ї н с ь к і 63, жидівські 33, мішані 18 разів.

Отже з тих двох зіставлень виходить, що Польща була предметом атаки 155 разів, а Німеччина ні разу (там все в порядку), коли натомість польський елемент скаржився 30 разів, Німці навпаки були незадоволені аж 104 рази. Нажаль не можна з того заключати, кілько разів власне вони атакували Польщу.

Яка була доля тих зажалень?

Ніщо так вимовно не доказує, що на всякий случай меншинний статут вимагає ремедури, як те, що з тих 525 меншинних скарг відносилися до 314 подій, офіціяльно розглядано лише 50, отже менше ніж 10 проц., а з них мериторично признано за гідні до оречення тільки взагалі 10 справ. Решта або не ввійшла на денний порядок як річи дрібничкові та безпредметові, або по близшім дослідженню скреслено їх з доходження.

В богатьох случаях Союз Народів безсумнівно покривдив позовників або завів їх в їх надіях, але коли так, то в тім ще один доказ більше, що незалежно від польського домагання (ґенералізації статуту) істнує друга справа: усправлення системи, котра властиво нікого не вдоволяє, скорше лише приносить шкоду.

Що та система не причинилася до поєднання народів і поглиблення почуття їх безпеки — не треба доказувати. Добре виходили на пім лише Німці. — (а б).

Пригадка на часі

„Нове Жице” ч. 75 з с. р. (польський католицький часопис, що виходить у Ґродні) помістило протиукраїнську статтю під таким заголовком. Анонімний автор „за одним махом — всіх Українців побивахом“. Подаємо сю статтю в дослівнім перекладі як доказ зоольоґічного націоналізму деяких польських католиків.

„В останних літах спроваджується Поляків поїздами з ріжних сторін на гуцульське свято до станиславівського воєвідства. Правительственний табор привязує до того свята велику вагу, виголошується ряд промов, береться участь в народних забавах, — а тимчасом на терені полуднево-східних земель робиться богато політичних блудів, котрі довели до скріплення українського руху і до щораз більше рішучих виступів українських радикалів. Чому мимо богатьох досвідів зперед війни правительственна польська політика наробила там богато блудів?

Вічно робиться на терені Малопольщі (!) те, що робила небіжка Австрія, союзниця Німеччини, котра приготовляючись до війни з Росією, підпирала український рух. Не протиставленося належно суспільному радикалізмови, котрий голосили українські провідники і виразно підпирано їх роботу. (Таж австр. влада також арештувала за щобудь Українців. — Ред. „Н. Зорі”). В 1906 р. (?) в часі рільних страйків, котрі переводили Українці, була охота знищити всякий маєток польської більшої власности. Українські селяни страйкували тільки тому (?), що одержали такий приказ (?). Їм зовсім (?) не йшло про економічні здобутки, (Виходить, що Українці такі ідеалісти, що зовсім не залежало їм, щоб польські дідичі платили їм більше як 10 до 14 крейцарів денно в жнива. Рільний страйк уважали Українці за веселе докучування Полякам. — Ред. „Н. Зорі”), тільки страйкували, щоби нищити Поляків. (Як відомо, Українці живуть на світі тільки на те, щоби псувати гумор своїм сусідам. Ніяких інших ідеалів ні змагань не посідають. — Ред. „Н. Зорі”).

В 1907 р. при перших виборах до австрійського парляменту „Русіні” сіяли постійно ненависть до Поляків. (Зате наші сусіди типу автора „Н. Жиця” очевидно з любови до „браці-Русінуф” хотіли їх самі заступати в парляменті та дуже гнівалися, коли невдячні „Русіні” таки хотіли мати своїх послів. — Ред. „Н. Зорі”). Були случаї, що підпирали радше кандидатуру Жида, а не Поляка. (Власне зате Жиди називають тепер Українців... антисемітами. — Ред. „Н. Зорі”). Українські „молойци“ співали ненависну пісню: „Не пора Москалеви і Ляхови служить”.

В 1908 р. Українець „Сіціньскі” (Без перекручення українського назвиска ще ніколи не обійшлося в польських шовіністичних орґанах. — Ред.) убив б. намісника Галичини, Андрея Потоцкого, бо він не хотів бути виразним знаряддям Берліна в підпиранню українського руху. (Прекрасні дезідерати мали „Русіні” до гр. Потоцького! А той вперся й ані руш в тім напрямі. Аж міністр Бек послухав Українців і добре собі жие з Берліном. Видно, що варт часом послухати „Русінуф”... І не шкода було марно стратити на манівцях аж 26 літ? — Ред. „Нової Зорі”). Коли оборонці убийника підносили, що „Сіціньскі“, як вчився в польській ґімназії в Перемишлі, образувався на польській національній літературі (Виходить, що добре булоб заборонити Українцям образуватися на польській літературі. — Ред. „Н. Зорі“), та прокуратор не був приготований відперти ті атаки, — в останній хвилі поручено обвинувачувати молодому заступникови прокуратора, Янови Перацкому, нинішньому провідникови народового табору у Львові. (На днях уступив, а шкода. — Ред. „Н. Зорі“). Цікаво, що йому не дали переглянути актів справи (Словом, тяжко його скривдили тоді і тепер. — Ред. „Н. З.“) і тільки своєю визначною інтеліґенцією та знанням польської політичної літератури в знаменитій промові, котра вийшла пізніше накладом „Слова Польского“ окремою відбиткою, відпер (?) клеветничі закиди українських оборонців (які?). „Сіціньского“ вправді засудили на смерть, одначе потім улекшили йому втечу зі станиславівської вязниці. Мимо замордування цісарського намісника Українцем Відень під натиском Берліна поручив наслідникови Потоцкого, намісникови Бобриньскому, („Н. Жице“ мішає невинно російського Бобринського з польським Бобжиньским. І такі „знавці“ беруться писати про наші відносини...— Ред.) дальше підпирати український рух.

(Бажаємо „Новому Жицю“, щоб його так „підпирали” передплатники, як Українців „підпирав“ ґраф Бобриньский! — Ред.). Роблено заходи, щоби в галицькім Соймі змінити виборчий закон на користь Українців (Нова „кривда“ для таких панів як в „Н. Жицю”! — Ред.), підпирано культурну й господарську працю Українців. (Жах! Як можна було гайдамакам дозволити на якунебудь культурну й господарську працю! „Ти Іване до ґралей, а Ґануська до гусей!“ — Ред. „Н. З.“), постійно роблено замах (!) на польськість університету у Львові, заснованого ще польським королем Яном Казимиром. Тільки рішуче становище польської народової молоді, що мало піддержку в широких кругах польської суспільности, оборонило „Ґроди Червеньске“ від тих українських атаків. (Правда? Чого ті Українці хочуть від „Ґродів Червеньских“? — Ред.). До ґрунтовного польського освідомлення, що Українців підпирає Берлін, причинилися документи оповіщені ред „Дзенніка Берліньского“, Крисяком, котрий виказав що німецьке ґакатистичне товариство, котре боролося рішучо з Поляками на західних землях, уділяє значних субвенцій Українцям (котрим, кілько і кому? — Ред.) на роботу проти Поляків. (Як відомо, „ревеляції“ Крисяка се баламутна бляґа, сперта на тім, що наші селяни з Галичини їхали на роботу до Прусії ну й відтам присилали „пруські марки“ до дому. — Ред. „Н. З.“).

Найліпший доказ, що австрійське правительство виконувало на тім терені німецький плян, була заява на початку війни австрійського премієра Берхтольда, зложена презесови Ґломбінському, що про польську справу Австрія не може поважно говорити з Польщею, бо ключ розвязки польської справи в Берліні. (Аж проситься додати, що Українці зі злоби заборонили були Австрії, забирати той „ключ“ з Берліна до Відня. — Ред. „Н. З.“). Австрію інтересує лише розвязка справи на Балканах. Коли світова війна скінчилася програною центральних держав, тоді в останній хвилі Австрійці ще узброїли Українців і приготовили їх замах на Львів і українсько-польську війну. (Словом, слушно сказав у варшавськім соймі н. д. посол Вінярский, що Австрія тому власне впала, що були в ній українські надписи... А щож доперва, як виступили українські узброені жовніри! Тоді вже сарака мусіла скрепірувати... — Ред. „Н. З.“).

Мимо таких яскравих доказів українсько-німецького союзу, було богато Поляків, що займали уряди, і також було богато представників польської лівиці, котрі постійно баламутилися українською справою (інакше кажучи: бідні люди. — Ред.) та прихильно відносилися до того руху, котрий виразно голосив засаду викинення Поляків за Сян. (Правда? Вже ліпше насаджувати будучу Росію аж попід Краків... — Ред. „Н. З.“). Лише Поляки перед війною, зорґанізовані в господарських чи освітних товариствах, побідно протиставилися тому українському походови, і навіть для польських народових кандидатів, бл. п. Олександра Скарбка, Заморського та інших, знаходили піддержку в спокійних „Русінуф”, (Про помочи більшої порції ковбаси і горівки для „почцівих“ правиборців. — Ред.) то лише тому, що великий розмах польської освітної і господарської праці імпонував „рускей людносьці“. (Виборча ковбаса не так імпонувала як скорше смакувала декому з „людносьці” ріжної народности. — Ред. „Н. З.“).

Здавалосяб, що по тих передвоєнних досвідах польська політика не повинна робити блудів, накинених нам заборчими правительствами. Нажаль те, чого ми свідками на фронті боротьби Українців з Польщею, свідчить, що є Поляки, котрі навіть не змудріли по шкодах, які спричинило для польської справи підпирання українського руху перед війною”.

Примітка Редакції „Нової Зорі”: Коротко кажучи, зміст сеї ґеніяльної статті польського католика з „Нашого Жиця” (котрий написав її очевидно з чистої любови до своїх ближніх „Русінуф”), такий: „Русіні“, звані також часом Українцями, мали таке щастя під Австрією, що хоч Берлін вирвав від Австрії ключ до всяких справ і хоч Берлін ворогував з Поляками, то мимо того і той Берлін і та Австрія і ті Поляки разом на купу підпирали Українців! А ті Українці ходили собі як пави, поросли в піря як когути, ну й тому тепер такі небезпечні для Польщі, що бідну редакцію „Нашого Жиця“ аж сон не береться. І вона вшкварила статтю, яку ми з належною докладністю і пошаною для ума її автора дозволили собі заосмотрити в наші скромні коментарі. Такі ґеніяльні статті як того щиро католицького автора з „Нашого Жиця“ особливо потрібні для Польщі тепер, коли політичний виднокруг Европи і цілого світа тяжко затемнюється і заноситься на велику завіруху... Воістину та стаття слушно називається Пригадка н а ч а с і... (Тай бовванів же держать в деяких польських католицьких орґанах, таких, що хоч зараз вези їх на виставу на „Тарґах Всходніх“. — Примітка складача).

Корупція

У Варшаві увязнили посла ББ Ідзіковского і директора Міхальского. Слідчі власти перевели ревізію в помешканнях Ідзіковского і Міхальского і знайшли богато обтяжуючого матеріялу. Справки посла Ідзіковского такі: Коли скарбові власти вже виробили розпорядок про знижку ставок оборотового податку від пекарства з 2 на 1 процент, тоді посол Ідзіковский заявив пекарям, що він постаравбися про таку знижку, але на се потребує грошей. Тоді варшавські пекарі зложили кільканацять тисяч зл. Пос. Ідзіковский зужив ті гроші на перекупства, а часть взяв собі. Розпорядок про знижку вже був готовий, а пос. Ідзіковский про се знав. Крім того пос. Ідзіковский заявив пекарям, що директорови Міхальскому треба за знижку податку купити дарунок. Пекарі зібрали 3.000 зл. і купили клєйнот з брилянтами. Міхальскі заявив, що того клєйнота не дістав. В міністерстві скарбу ведуть слідство, щоб усталити надужиття дир. Міхальского. В звязку з викритими надужиттями в міністерстві скарбу мають звільнити директора департаменту податків і оплат Кошка. Мають змінити також кількох висших урядників в міністерстві скарбу. Корупційна афера робить велике враження.

Лінивий се той, хто нічого не робить. Та є також інші роди лінивства: не робити того, що повиннося робити і зле робити те, що робиться. (Адольф фон Фос Т. І. у творі „Думки і поради для освічених молодців“).

Перед 31 Державною Льотерією

Дня 18 жовтня с. р. зачинається тягнення першої кляси нової льотерії. Продажа льосів вже зачалася. Характеристична для сеї льотерії дуже збільшена скількість великих виграних по 100.000 зл., котрі побіч головної виграної в сумі 1 міліона зл. творять головну атракцію. Крім того збільшене загальне число виграних на 20 процент так, що на кождих 12 льосів — 7 виграє, а лише 5 льосів остає без виграної. В той спосіб дотеперішні високі шанси ще більше скріпляться. В першій клясі є передбачених 16.000 виграних.

З Болгарії

IV-ий Міжнародній Конґрес Византійських Наук у Софії (9 — 15. IX 1934).*)

УЧАСНИКИ КОНҐРЕСУ

Один учасник Конґресу пише нам у своїм листі з 19. IX. висланім з Букарешту 21. IX. 1934:

„Сього листа знову пишу в поїзді. Сим разом їду трансбалканською лінією, зі Ст. Загори через В. Терново, до „Цариці Чорного Моря", себто до Варни. На сій лінії поїзд перебиває Балкан і здіймається на висоту 860 м. (від 306 м.) понад зеркало моря, опісля спускається вділ, переїзджаючи Шумин і давні, історичні оселі Абада (Пліска), Преслав, Мадари і Каспічан. Та не про туристичні спомини і враження хочу говорити, бо пригадую собі, що я обіцяв написати Вам і про людей, котрі зїхалися на Конґрес до Софії, та про річи тісно звязані з Конґресом. Отже треба держатися наміченої програми.

„Між учасниками Конґресу майже не бачив я головних і — так сказати — першорядних византольоґів, що сьогодні уважаються в світі за провідників сеї науки. Отже нема Нестора византійських наук, Ch. Diehl'a, котрого ще минулого року бачили ми і слухали його лебединого слова і розмовляли з ним на теми східної ікони і східного монашества у Варшаві на Міжнароднім Конґресі Історичних Наук. Нема А. Бееса, нема Й. Стшиґовського, нема пралата Меркатія, Й. Цайлера, М. Йорґи, І. Сайдака, нема нікого з російських учених византольоґів еміґрантів, нема богатьох інших, що сумлінно досліджують ту широку і складну науку й пишуть праці всесвітнього значіня. Брак цих чільних мистців давався відчути загально. Особливо підчеркували се учасники, коли свобідні від наукових занять, зустрічалися взаїмно на прогульках чи офіціяльних приняттях.

„Всеж таки до столиці Болгарії зїхалося коло 120 учасників-чужинців. А з місцевих чи краєвих учасників було пересічно 80 — 90 душ, що брали активну, або тільки пасивну участь в нарадах Конґресу. Силою свого офіціяльного характеру на перше місце вибиваються відпоручники держав: Німеччини (1 делеґат), Бельґії (2), Данії (1), Франції (4), Голяндії (1), Італії (6), Чехословаччини (1). За ними йдуть відпоручники університетів і вчених установ ось яких країв: Німеччини (заступлених 6 міст, від 9 вчених установ, із 12 делеґатами, згл. відпоручництвами), Австрії (2 міста, 3 установи, 5 делеґатів), Бельґії (2 міста, 4 уст. 4 дел.), Болгарії (5 м., 13 у., 43 д.), Данії (1 м., 1 у., 1 д.), Еспанії (2 м., 2 у., 2 д.), Злуч. Держав П. Ам. (2 м., 2 у., 2 д.), Франції (4 м., 6 у., 8 д.), Анґлії (3 м., 3 у., 3 д.), Греції (2 м., 4 у., 7 д.), Італії (9 м., 13 у., 15 д.), Польщі (5 м., 9 у., 11 д.), Ромунії (4 м., 8 у., 26 д.), Чехословакії (3 м., 7 у., 15 д.), Туреччини (1 м., 2 у., 5 д.), Югославії (6 м., 14 у., 42 д.). Врешті на третім місці стоять звичайні (активні і неактивні) члени Конґресу, до яких зачисляються, очевидно, і всі вище названі делеґати. Видана до ужитку членів Конґресу провізорична ліста учасників, виказує 264 осіб. Розуміється, що один і той самий член Конґресу дуже часто наділений кількома іншими мандатами.

„Мабуть Ви хотілиб також знати прізвища бодай найчільніших учених византольоґів, що були на Конґресі в Софії. Тому вичислю тих, що вже мають своє вироблене імя в тій науковій ділянці. Без намислу згадую найперше проф. А. Василева, широко відомого в кругах византольоґів. На мою думку, це перша сила на сьогорічнім Конґресі. Опісля йде Fr. Dölger, редактор „Byzantinische Zeitschrift", за ним H. Grégoire, ред. „Byzantion", далі V. Laurent, ред. „Echos d'Orient", V. Grumel, A. Andréadès, B. Златарський, J. Gay, A. Грабар, Ів. Снегаров, M. Weingart, ред. „Byzantinoslavica", Fr. Dvornik, G. Millet, E. Darkó, G. Fehér, S. G. Mercati, Н. Окунев, Б. Філов, В. Погорелов, І. Свенціцкий,*) врешті довгий ряд інших учених, византольоґів і византофілів. Цих останніх, мабуть найбільше. А були також звичайні собі глядачі, приїзжі гості, що цікавляться всяким культурним рухом. Не згадую журналістів, що не покидали нас від першого кроку, поставленого на болгарській землі.

„Як звичайно, на подавляючу більшість мужчин, є на Конґресі трохи жінок. Деякі з них навіть привезли з собою реферати й читали їх. Згадаю М. Андреєву з Праги, що брала живу участь у Конґресі й спільних екскурсіях. Між мужчинами переважають світські люди ріжних призвань, ріжних суспільних ступенів та ріжних переконань. Є однак поважне число духовних осіб, священників католицьких і православних, ріжної ранґи в церковній єрархії. А для пореченого доказу на те, що й особи законні черці-монахи, як скрізь так і тут двигають на своїх раменах добру пайку всемірної науки, в Софії знайшлося коло 20 учених ченців, що просто вросли в діяння конґресових засідань, секційних і пленарних, дорівнюючи завше крокови своїх світських товаришів, нераз вибігаючи навіть добре наперед них. Були тут: оо. Василіяни, Венедектини, Єзуїти, Асумпціоністи, Воскресенці, Лазаристи, Капуцини й інші. З великим зацікавленням прислухувався конґресовим докладам Апостольський Делеґат у Софії, архиеп. A. J. Roncalli, приходячи завсіди в товаристві свого секретаря Don Giacomo й місцевих священників.

„Тепер однак бачу, що сього листа таки не вдасться мені скінчити тут на болгарській землі. Бо ось я вже у Варні, а за ним пропала моя писанина. Тут Чорне Море, те самісіньке, що й колись голубило та бавило українських князів і козаків. Воно ще й сьогодні справді реве, лютує, шаліє та біситься... Тож відкладаю папір і чорнило, а про конґресові річи, дасть Бог, пізніше. — Варна, 19. IX. 1934. — P. S. Вибачте, що листа не вислав із Варни. Не вспів купити значка й лист пролежав, ба й перевізся зі мною по Чорнім Морі, від Варни до Русе, по Дунаю, аж до Букарешту. Відси їду в год. 20.55 до... Біксаду... Букарешт, Athénée Palace, 21. IX. 1934 р.".

Подав: о. Роман Лукань, ЧСВВ.

*) Див. „Нова Зоря", чч. 766, 770 771, 772.

*) З Українців на тім Конґресі був також делеґат від василіянського Чина та Історично-Фільософічної Секції Наук. Тов. Шевч. у Львові, о.Й. Скрутень, ЧСВВ, редактор „Записок ЧСВВ". з Жовкви й 14 вересня мав на згаданім Конґресі, на надзвичайнім засіданні Історичної Секції, свою доповідь про Апольогію Йова Асітеса проти II. ліонського Собору. — Р. Л.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ОСИП НАЗАРУК 48)

ВЕНЕЦІЯ

ВЯЗНИЦІ ВЕНЕЦІЇ

Чим вони страшні?

У вязницях старої Венеції я не втікав так як тоді дитиною, але враження мав я дуже тяжке. Причини: вони ділять ся на ріжні ґрупи. Тяжкий віддих, брак світла, сирий камінь і т. п. Та найсильніше ділають тут дві причини пригнобления. Перша то величезний контраст між тою пишнотою, яку щойно оглядалося (в найкрасшій зі всіх палат Европи з її безліччу творів найбільшого мистецтва!) і тою людською нуждою, яка була в сих страшних вязницях. Нема сумніву, що й на вязнів мусів ділати сей дуже тяжкий і великий контраст, бо їх приводили до сих вязниць безпосередно з величних кімнат Сіньорії, де були й судові кімнати. Отже ті нещасливі люди мали ще в очах весь блиск і весь люксус, розложений в палаті дожів подібно як розкладає величава пава прегарні краски свого хвоста. І тим більше мусів тих вязнів психічно тортурувати такий контраст, що трудно припустити, аби він колинебудь щез їм з очей і памяти. А були між тими вязнями й такі, яких тут за політичні провини держали і по кількадесять літ, бо випустити їх боялися, а убити мабуть не мали підстави. Є свідоцтва, що оден такий вязень мучився тут повних 40 (сорок) літ! Уявіть собі тільки: коли він став небезпечний для політики влади Венеції в часі як мав нпр. 25 або 30 літ (бо скорше ледви чи міг стати небезпечний), то сидів там аж до 65 або 70-го року свого дійсно многострадального життя. Чи й тоді влада Венеції боялася його випустити? Можливо, що й тоді боялася, бо він бувби тоді живим свідком того, що діялося в страшних келіях тої вязниці. Всяка розумна влада уникає кепської слави, а венецька влада була дуже розумна.

Та надійшов час, коли звироднів розум тої влади і вона зачала тут запроторювати людей без суду і без суду мучити та вбивати. На те є богато доказів з тих часів. А таємні злочини кождої влади далеко гірші від її явних злочинів і похибок. Вони гірші морально і фактично. Коли каналами Венеції зачали плисти трупи людей зі знаками тортур, почав блукати жах по її мармурових палатах і чудових мостах, жах обіймаючий в обійми свої не тільки винних але і невинних, убогих і богатих. А з тим жахом спліталася п о г о р д а. І зачала зникати любов до суспільности, котра видала таку владу і на місце любови зявлялася байдужність або ненависть. А котра з них страшніша, не знати. У всякім разі одна і друга як вітріоль нищить силу держави.

Про се повинні старші, досвідчені люди всіх націй постійно поучувати молодь, бо інакше буде зле. Що значить: „буде зле"? Се значить, що навіть з найтугіших і найбільше моральних народів витворяться катилінарні екзистенції, котрих життя буде рівнозначне з тортурою для них самих і для тих, що з ними сусідують. А се буде підложжам до напрасних і надзвичайно тяжких змін, званих популярно „революціями". Та се вже річ сумнівна, чи постійно по всяких революціях обманювані народні маси, до того заражені півсвітою, дадуться ще й на будуче вести в імя ідей, чи просто зачнуть кипіти в імя зрозумілого в таких обставинах гасла: „Нехай буде гірше, аби інше!" І тоді увійде людство в довгий період руїни, з котрої може й не подвигнутися. Бо основну руїну по розвалі старої римської держави направили зовсім нові, свіжі, незужиті і незаражені деморалізацією племена, котрі приняли Христове євангеліє. А деж є тепер такі племена, котрих не заразило модерне зіпсуття?

В суспільнім і державнім життю кожда установа, котра не тільки шкодить але навіть не помагає суспільности, стає тим самим шкідлива і треба її як найскорше усунути або змінити. Возьмім нпр. колись таку гарну установу як суспільне обезпечення, за котрим робітництво цілої Европи так демонструвало і кров проливало. Що тепер зробили з тої дуже благородної установи? Вже в ніякій повоєнній державі нема людей (з виїмком урядників, котрі мають посади в тій установі), що не проклиналиб суспільного обезпечення і всякого рода „Кас Хорих". Навіть незаможні люди, хоч примусово дають гроші до тих кас, коли захорують, платять приватних лікарів. Що більше! Роблять се навіть урядники Кас Хорих. А держава, котра примусовим обезпеченням сподівалася зібрати масу гроша й дати роботу залежним від себе масам нового урядництва, доведе до того, що і грошей не збере, бо наростаюча в тих установах бюрократія зїсть всі доходи, і загальне незадоволення викличе і надзвичайно ослабить себе на випадок війни.

(Далі буде).

Релігія в школах

Як зменшують число її годин.

(КАП—Католицька Аґенція Пресова). Перед кількома місяцями звернули ми увагу на трактування науки релігії у вселюдних школах. В звязку з орґанізацією шк. року 1934 — 35 Міністр віроісповідань й освіти видав для вселюдного шкільництва ряд розпорядків, м. і. обіжник ч. 31 з дня 10 березня 1934 р. подав пляни годин для поодиноких типів вселюдних шкіл.

Ми виказали мачошине трактування релігії в той спосіб, що представили як заряджено лучити відділи (кляси) та для замаскування урвання числа годин в деяких відділах введено т. зв. „тихе навчання“.

Ми виказали велике упосліджения науки релігії супроти інших предметів навчання, прим. польської мови, аритметики, ґеоґрафії, для котрих не лише призначено богато більше число годин, але котрих учать в додатку в кождім відділі окремо.

В той спосіб у школах першого степеня (чотиривідділових з 1—2 учителями) визначено лише 4 години тижнево для релігії замість 8. Дві дальші теоретично занотовані години „тихого навчання“ се ніяке навчання. В шестивідділових школах дали для науки релігії замість 12 годин тільки 8 (і для ока дві „тихого навчання“).

Для тим яскравішого протиставлення науки релігії іншим предметам той обіжник підчеркнув: Кожний відділ учиться переважно окремо. Виїмки: 1) Наука релігії в комплетах з відділів I і II та III і IV. 2) Тілесні вправи в ґрупах після полу.

Коли ми те все витягнули на денне світло в „Часі“ появилася інспірована стаття, що закидає Католицькій Аґенції Пресовій злу волю і говорення неправди. А одначе все, що ми тоді висказали, в новім шкільнім році введено в діло, мимо того, що виконний розпорядок до XIII арт. Конкордату з дня 9. XII. 1926, обовязуючий шкільну владу, приписує, що число годин науки релігії устійнює міністр віроісповідань й освіти в порозумінні з компетентними церковними властями.

Щораз частіше робимо спостереження, що шкільна влада не перестерігає своїх зобовязань супроти Церкви. Тому не дивуємося вже тому, що щораз частіше повстають тертя на тім полі з духовенством або з родичами шкільних дітей. Се діється зі шкодою не тільки для релігійного виховання молоді, але також для морального розвитку молоді, а також для морального розвитку державного життя.

Одначе щодо науки релігії католицька суспільність не буде рівнодушна на таке її трактування. Знаємо з останньої конференції Епископату, що Найдостойніші Пастирі також не перестають заходитися, щоб наука релігії в школі мала потрібну пошану та займала відповідне то є найважніше місце серед інших предметів.

(А нашим гр.-кат. священикам інспектори просто відбирають право навчання релігії в школах. Факти з тої области оповіщує преса. Ред. „Н. Зорі“).

5-процент. державна вічна рента

В Дневнику Законів Р. П. ч. 86. появився розпорядок Президента Держави, котрий уповноважнює міністра скарбу видати в серіях 5-процентову т. зв. вічну державну ренту. Загальна сума випущеної ренти не може переступити 200 міліонів зл. Ся рента може бути ульокована в фонді інституцій або правних осіб публичного права, котрі вкаже міністр скарбу. Держава забезпечує ренту цілим своїм рухомим і нерухомим майном. Сей розпорядок входить в життя в день оголошення.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець дозволив католикам, горожанам СССР, причащатися у вечірних годинах аж до півночі. Ті, що причащаються, мають постити від 18 год. Сей розпорядок Св. Отця спричинений примусом в СССР працювати у святочні дні та неможливістю ходити рано до церкви навіть у свята.

Папський Нунцій в Ірляндії монсіньоре Робінсон дістав з Риму телеґраму від Секретаря Папської Держави кардинала Пачеллія, в котрій Св. Отець висказав признання для ірляндського премієра де Валери за його промову виголошену в Союзі Народів проти вступлення СССР до Союзу Народів. Св. Отець переслав Ірляндії апостольське благословення.

В Ласківцях, пов. Теребовля ,о. Порфір Сивак ЧСВВ відправив недавно свою першу Службу Божу. Се вже четвертий священик в короткім часі з того села в василіянськім Чині. Крім нього вийшли з того села отсі ОО. Василіяни: М. Ваврик, М. Когут і В. Ваврик.

Гр.-кат. священиком в Люблині іменований о. Филипович. Він відправляє щонеділі богослуження в церковці св. Йосафата при вул. Зеленій ч. 3. Крім місцевих Українців приходять також гр.-католики Українці з околиці. Підчас богослужень співає гарно мішаний хор.

В Відні на Крімгільдпляцу, будують костел, до котрого перенесуть тіла двох австрійських канцлерів — бл. п. о. Зайпля й Енґельберта Дольфуса. Тому рік Дольфус промовляв при заложенню угольного каменя під той костел, не прочуваючи, що незабаром в нім сам спочине.

Поклик до релігійного чину. Професор католицького університету в Вашинґтоні Др. Купер помістив статтю в „Еклезіестікел Ревю“. В ній взиває католиків, вийти зі стану пасивности й рівнодушности в суспільних справах. Він пише: „Ми католики говорили про справедливість,та не працювали над тим,аби її здійснити. Ми мало звертали уваги на кликання о поміч для бідних і гноблених. Про ті річи говорив Лев XIII, нині промовляє Пій XI, та чи богато католиків бере до серця його слова? За те, що не працюємо, будуть нас колись судити і Бог і люди. Найважніше питання, чи ми помагаємо бідним. Чи наша постава така, щоби публично признано, що ми по стороні бідних?“ Провідна думка сеї статті така, що католики стоять нині перед потребою розвязки проблеми любови ближнього, котра має бути доказана ділом. (КАП).

Як повстала ватиканська бібліотека? Теперішна ватиканська бібліотека повстала в XV ст. Заложив її папа Николай V (1447—1455). Він висилав післанців в далекі краї, до Данії, Норвеґії, Царгороду, щоби відшукували цінні рукописи. При смерти папи Миколи V ватиканська бібліотека мала 1200 томів. За папи Сикста IV прибуло 1000 рукописів, переважно теольоґічного змісту. Пізніші папи придбали цінні грецькі і латинські рукописи зі славного монастиря в Боббіо, основаного св. Колюмбаном. В 1623 р. баварський елєктор Максиміліян подарував Апостольській Столиці наукову бібліотеку палятина Фридриха. Папа Александер VII купив бібліотеку князя Урбіна: 2000 гарно оправлених томів. Папа Алаксандер VIII купив більшу частину рукописів, котрі зібрала шведська королева Христина. Папа Лев XIII купив бібліотеку Борґезів і велику бібліотеку Барберінів: 10.000 рукописів, крім того богато документів і рідких друків, пр. біблію Ґутенберґа. Папа Пій XI придбав т. зв. „Biblioteca Rossiana“. Се переважно грецькі і латинські рукописи. Крім того дістав папа Пій XI від італійського правительства бібліотеку італійських князів Chigi. Ватиканська бібліотека се передовсім збірка цінних рукописів, які списані в дуже докладних і подрібних катальоґах так, що дослідник може легко знайти твір, який його цікавить.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС“ ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

Аґітка цвіте...

Виставка совітської фотоґрафіки у Львові.

Під протекторатом польського віцеміністра заграничних справ п. Шембека й за стараннем совітської амбасади у Варшаві, а за стараннем Львівського (Польського) Фотоґрафічного Товариства, котрого головою є львівський віцестароста п. Кіршнер — відкрито й у Львові „Виставку совітської фотоґрафіки“.

Фотоґрафікою називають у нас ту частину фотоґрафії, котра має за ціль давати мистецькі образи виконані за допомогою фото-техніки. Тимчасом на зґаданій вище виставі на около 250 образів (у катальозі вичислено тільки 197, та було їх більше) тільки около 149 образів можна від біди зачислити до фотоґрафіки; решта се документарні згл. реклямові знимки. Отже властиво се була тільки виставa фотоґрафії в Совітах. З тих 149 знимок-образців, понад сотка служила чистій аґітації за радянофільством під ріжними видами. Отже бачили ми всяких страшенно і стало усміхнених робітників і робітниць при всяких роботах. Притім безліч машин („бог-машина“) все дуже великих у розмаху: мовляв „переженемо Америку“. Большевики, які скрізь розпинаються за пацифізмом, у себе видно його не мають. Бо ось на тих кільканацять образів аж 17 служить аґітації за розбудовою червоної армії, воєнного летунства і под.; свого рода большевицький L. O. P. P. чи там „Оссоавіохім“. Навіть портрети, то й ті представляють не якогонебудь люмпен-пролетарія, а товаришів Сталіна, Ворошилова, товаришку Антонову-Овсєєнку і под., самі шишки СССР. Не бракує також любого спомину: ґрупа польських летунів з красноармейцями вкупі на „бачносьць“ салютує в Москві третій інтернаціонал. Безліч знимок переконує нас, що освіта в СССР стоїть високо, бо там всякі Якути й Узбеки вчаться большевицького правовіря в рідній мові. На 25 авторів аж 10 має жидівські назвиська, всього один українське чи там УССРосійське; натомісць нема ніодної знимки з України, — хоч є навіть знимки з Арктйди! І справедливо, бо нащо знимати нерозкулачених куркулів і всяку петлюрську жовтоблакитну вплоть до атделенія „наволоч“...

На образах богато ріжних плякатів з цитатами тов. Сталіна й ін. На знимках взагалі безліч плякатів, дуже читких

Але під протекторатом ВОКС'а (товариство для ширення „культурного“ радянофільства) ...„to co innego“...

Безліч усміхнених лиць, заїдаючих виноград, бішкопти й под. лакоминки при самоварі чи поставці чорної кави — має доказувати „як на долоні“, що в СССР ніякого голоду нема. Не бракує також звичайних порноґрафічних знимок, які вповні дорівнюють буржуазній порноґрафії. До катальоґу вистави дібрано 32 образків-репродукцій; з того числа аж 24 штуки служать аґітації за СССР.

До мене приступив якийсь гакуватий тип в скіряній чекістській куртці та ввесь час заглядав, що я пишу. Вкінці заоферував свою поміч: „Ja panu wszystko wyjaśnię“... Я подякував кажучи, що мені тут і так усе ясне... Зараза совітофільської дурноти опустила нас але перейшла з нас на когось іншого, що не знає чи не хоче знати про тактику орд Джінґіскана... — Словом: аґітка цвите. Які будуть її овочі, колись побачимо... **А.**

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська Загальна Енцикльопедія

Випуск ч. 25 за травень 1934.

Се вже другий сшиток про Україну. Сей сшиток закінчує розділ про українську музику, поміщуючи ілюстрації укр. музичних інструментів: дуди, решета і дримби. Подає також нотки напівів: похоронних голосінь, думку про Олексія Поповича, щедрівки, колядки, гаївки, весільного ладкання, веснянки, ліричної (любовної) пісні, чумацької, пісні про правду, коломийки й метелиці, козацький танець. Слідує розвідка: Історія музики, де подана перша доба церковної музики, яка датується від 991 р. Відтак йде світська музика, насамперід історична музика, лірична пісня, обрядові пісні.

Друга доба се найтемніший час.

Трета доба, козацька, XVII вік, час розвитку укр. музики XVIII століття під впливом зах. европейським. Представники того часу: Березовський, Бортнянський, Ведель. Коли в XIX ст. на Наддніпрянщині ослабає творчість церковної музики, в Галичині вона на якийсь час оживає в творах представників т. зв. „перемиської школи“. М. Вербицького, І. Лаврівського, відтак В. Матюка й І. Воробкевича. Велику заслугу має еп. Снігурський. Він заснував перший в Галичині церковний хор в Перемишли (1829). В Галичині зростає також замилування до сценічних пєс. Тут повстає наша оперетка, як „Підгіряни“, „Сільські плєніпотенти“, „Гриць Мазниця“ М. Вербицького. Також П. Бажанський займався нар. піснями. В 70-тих роках являється вперше опера „Різдвяна ніч“ Лисенка, а в Галичині „Купало“ Н. Вахнянина. Новішу добу творить Н. Лисенко своїми великими кантатами як „Радуйся ниво“ і др. Після Лисенка виступають К. Стеценко, й М. Леонтович, О. Кошиць. В 80 роках виступають в Галичині О. Нижанковський, Ф. Колесса, Я. Лопатинський і Йосиф Кишакевич. Найбільше розвивається в Галичині укр. музика Ст. Людкевича, який становить зворотну точку в музиці не лише в Галичині але й на Наддніпрянщині. Між новішими є: В. Барвінський, фортепянові, камерні твори, хори і сольоспіви, Н. Нижанковський, З. Лисько й М. Колесса. Між модерністами є А. Рудницький і Б. Кудрик, який поєднує український елємент з духом клясичної музики. На Наддніпрянщині зазначуються пореволюційні композитори Л. Ревуцький, В. Косенко, П. Козицький, Б. Лятошинський. Що до відтворчого мистецтва С. Крушельницька, Ол. Мишуґа, М. Менцінський, Ол. Носалевич і Є. Гушалевич. Вони стали окрасою оперових сцен. З новіших Українців виступає Буковинець О. Руснак, з Галичан М. Голинський, З. Дольницький, А. Крушельницька, А. Остапчуківна, О. Бандрівська, І. Синенька, В. Тисяк, з Наддніпрянців: М. Литвиненко-Вольґемут, М. Сокіл, Млада Липовецька, Топоржинський і О. Чишко. З сучасних здобула світову славу пяністка Люба Колессівна і пяніст Т. Микиша. З діріґентів здобули славу М. Колесса, Антін Рудницький, П. Артимович і Д. Котко. Згадати треба ще Укр. Респ. Капелю, яка здобула собі світову славу, гал. Боян (міш. хор), „Сурму“ і „Бандурист“.

Відтак йде відділ: театр і його історія, музейництво, етноґрафія і мітольоґія. Устна словесність обіймає засіб словесних творів так віршованих як прозових. За княжих часів в устній словесности беруть участь дружинники, витворюється лицарський епос. Християнство застає вже розвинену та глибоко вкорінену устну словесність, чого доказом твори староруського письменства XI—XIII ст., які осуджують останки поганства, святкування Коляди, Русалок, Купала, та передхристіянські обряди злучені з танцями й „чортівськими“ піснями. Укр. нар. пісні були також списувані. Відома така пісня з укр. Закарпаття з XVI ст. про воєводу Штефана. Від XVII ст. більшає число записів. Систематичне списування і видавання творів укр. нар. словесности починається в XIX ст. Займалися тим: Церетелев (1819), Максимович (1827 — 34 — 49), А. Метлинський, П. Куліш, Вацлав Залєский, Йос. Лозинський, М. Шашкевич, особливо Я. Головацький. Між піснями за богато піднесений мітольоґічний момент „Русаліїв“, бо в дійсности тепер всюди, навіть на православній Україні більше домінує християнський характер Зелених Свят. Дальше йдуть думи або козацький епос та історичні і політичні пісні, станові і танкові пісні. Дуже добре опрацьована: мова, так під оглядом історичним як фонетичним та морфольоґічним, на жаль — рішучо за мало популярно: се чи не найтяжша річ в цілій Енцикльопедії й тому широкі круги її не зрозуміють, а саме того, що написав п. Сімович. Важне пояснення дає розділ: говори, або діялєкти, північні і південні, східні і західні. Східні мають форму: ки, ґи, хи, зах. кі, ґі, хі, або кеґе, хе отже: лавки, книжки, у східних, а книжке, лавке, шляхе в зах. говорі. Третий відмінок у сх.: синові, братові, у зах.: синови, братови, татови. Відмінок місцевий або „льокатівус“ у сх.: на коні, на полі, на землі, у зах.: на кони, на земли, в поли. Тому не все добре уступати східним формам на: ві, бо тим затрачується давня форма, котра також має підставу, бо і на східних окраїнах писали давніше: ви. Не є неправильна форма: ходит, робит, якої уживають в зах. сторонах, хоч у сх. є: -ть. У нас загально думають, що лише сх. форма правильна і тому намагаються писати лише тою формою. Народня мова не піде все за східною формою, тим менше можна вимагати від закарпатських братів, щоб вони всі нагло приймили східні форми. Для них дивним видається всюди змушувати їх до того, щоб вони так говорили і писали як на Наддніпрянщині. Зовсім не бачу розумної причини, чому ми маліб писати: гарячий, бо тоді мусілиби ми казати і писати: гарить. На Наддніпрянщині може говорять десь „гарить“, хоч я сього не чув. Писати: гарячий через а, тому що на тім „а“ нема наголосу, се русицизм, бож Росіяни вимовляють: хорошо як харашо, але в українській мові є: хороший, хоч лише на однім „о“ є наголос.

Цікава розвідка: Граматичні досліди. З того розділу довідуємося, що початки укр. мовознавства сягають кінця XVI ст. Дальше йде історія укр. правопису. Найбільше місця займає розділ: Історія України. Перший історично відомий нарід на Україні були Кімерійці, 1000 літ пер. Хр., яких змінили Скити в VII ст. пер. Хр. В тім самім часі розпочали Греки кольонізацію півн. чорноморського побережжа. Скитів витискають Сармати в IV ст. і вони панують до II ст. по Хр. Сарматів зміняють Роксоляни або Аляни, в III ст. Готи, в IV, Гуни в пол. V. Історія займає 17 сторін, в тім є 7 мап роботи дра Крипякевича. Історія доведена в сім випуску до гетьмана Мазепи і зачато історію Івана Скоропадського, яку перервано на стор. 616. Дальша історія буде в 26 випуску.

При кождім розділі подана література і то широка, більша навіть як при гаслах в давніших випусках. Розвідки всі строго наукові, дають ясне поняття про Україну і нашу націю. Що раз більше показується неоцінима вартість сеї великої праці і без неї дійсно не зможе обійтися ні оден інтеліґентний Українець.

о. М. Каровець ЧСВВ.

Нові видання

Енцикліка Його Святости Папи Пія XI. про обнову суспільного устрою і примінення його до євангельського закона в сороковий рік по виданню Папою Львом XIII. енцикліки „Rerum Novarum“. Станиславів, 1934. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 52, 8-ка.

Енцикліка Його Святости Пія XI. з Божого Провидіння Папи до Патріярхів, Примасів, Архиепископів, Епископів і інших Ординаріїв, що жиють в згоді і єдности з Апостольською Столицею і до всіх вірних католицького світа про християнське виховання молодіжи. Станиславів, 1933. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 33 і 1 нпґ., 8-ка.

Енцикліка Його Святости Папи Льва XIII. про робітниче питання. Станиславів, 1934. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 32, 8-ка.

Пастирський Лист Григорія Хомишина Епископа Станиславівського до Клира і Вірних Станиславівської Епархії про Католицьку Акцію. Станиславів, 1934. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 60, 8-ка.

Відозва до Всечесного Духовенства Станиславівської Епархії. (З нагоди Пастирського Листу про Католицьку Акцію). Станиславів, 1934. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 16, 8-ка.

Конституційний Статут Католицької Акції в Галицькій Провінції затверджений на Конференції гр. кат. Галицького Епископату у Львові дня 3.I. 1931. Станиславів, 1934. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 16, 8-ка.

Статут Товариства „Скала“, Станиславів, 1934. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 25 і 1 нпґ. мал. 8-ка.

Петро Мечник: Індивідуальний листок. Часть I. Схема. Ст. 18, 4-ка. — Частина II. Вказівки для вчителя. — Ст. 16, 16-ка. Львів, 1934. Накладом „Рідної Школи“. — Се видання дуже потрібне для нашого шкільництва.

Проф. Д-р Іван Огієнко: Як писати для широких мас. 1934. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві. Ст. 24, 16-ка. — Се брошура добра і дотепна. Особливо добре уложено „Десять заповідей простого писання“ (тілько в 8-ій є таке речення: „Інтелігентського“ способу думати широка маса мало розуміє... Уклад сего речення неможливий). Брошурку варт поширити. Ціна 30 ґр.

Рідна Мова. Зміст 10-го (22) ч.: І. Огієнко: Сполучення підрядного прикметникового речення з головним (котрий—який—що). Я. Мандюкова: Українська жінка й рідна мова. І. Огієнко: Член в українській мові, історично-порівняльний нарис. „Мовний Порадник“ для Редакторів, Видавців і Робітників пера, лист перший (щоб, а не щоби, Три козаки приїхали). В. Грицин: Наша інтеліґенція й рідна мова. І. Огієнко: Шевченкова мова, III. українізми в російських писаннях Шевченка. Я. Марків: Культура нашої буденної мови. В. Безушко: Як пише „УЗЕ“ англійські слова по-українському. М. Приймак: Лемківський словничок. Є. Пеленський: Бібліоґрафія укр. мовознавчої бібліоґрафії. Чистота й правильність української мови, відповідь на запитання наших Читачів. Дописи Прихильників рідної мови. Розділ для самоуків і дітей, „Рідне Слово“ Початкова Граматика укр. літературної мови. — Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., квертьрічна 1.60 зл.; за границею в Европі 9 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1 числа. Річник I (без 2 і 3 чисел) 5 зл.

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ“! Адреса: „Правда“ Львів, ул. Ґродзіцких 2. I. п.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРИ КІНЦИ СЕГО МІСЯЦЯ відбудуться вибори до громадських рад в нашім краю. Листи кандидатів на радних і їх заступників мусять бути внесені вже на другий день по оголошенні виборів, а не пізніше. Доконче треба припильнувати тих виборів, бо се вибори дуже важні. Як припильнувати, про се поучує „Новий реґулямін виборів до сільських рад” в обробленню В. Целевича. Кожда громада повинна зараз масово спровадити ту брошуру з Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10. Ціна брошури 10 ґр.

МІНІСТР БЕК повернув з Женеви. У Варшаві влаштовано йому овації. Після повороту міністр Бек поїхав до маршала Пілсудского до Мощениці, де маршал перебуває на вакаціях.

ПОЛЬЩА СПЛАЧУЄ ДОВГИ Франції. Недавно припадала платність рати довгу, котрий Польща затягнула в Франції підчас війни. Мін. скарбу прислало Банкови Польському 3. 500.000 зл. на сплату чергової рати довгу.

З сьогоднішним числом „Нової Зорі“ розсилаємо чеки Почтової Щадниці, якими просимо прислати передплату на IV квартал як також вирівнати залеглости. — АДМІНІСТРАЦІЯ.

В МАДРИТІ (Еспанія) вибух ґенеральний страйк. Правительство вислало на місто узброєні стежі і в важніших міецях приказало виставити скорострільні. Всякі збори заборонені.

70-ЛІТТЯ І. ІНТЕРНАЦІОНАЛУ обходили в Москві дуже врочисто. „Правда” написала: „Комінтерн під проводом Сталіна поведе пролетаріят всіх країв до побіди світової комуністичної революції”. Зараз під тим „Правда” напечатала звіт з промови комісара Літвінова в Женеві про необхідність скликання Розбройної Конференції... Отже большевики явно голосять, що треба знищити культурну Европу, а представники тої Европи роблять з ними спілку...

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ іменував окрему комісію, що має прослідити умови праці в американськім волоконнім промислі. Комісія має дослідити, чи в сучасних умовинах дасться вдержати підвижка робітничих платень.

До Берези Картузької вивезли з Сулимова Богдана Шерстила, студ. техніки та двох селян: Василя і Стефана Сушків.

В Перемишлі суд засудив Ольгу Стасів на 4 і пів року вязниці за приналежність до ОУН.

Страшна зелізнича катастрофа сталася на стації Кшешовиці коло Кракова. Внаслідок мраки та невірної інформації про вільний тор один поїзд вїхав на другий. Погибло 11 осіб, тяжко ранених 20, лекше ранених 15 осіб. Увязнено начальника уряду руху в Кшешовицях і кількох залізничників.

Помер акад. Олекса Новицький в Київі в 72 р. життя. Се був визначний дослідник історії українського мистецтва.

Василь Колокольців, що був міністром земельних справ за правління Гетьмана Скоропадського, помер в Парижі.

Увязнення між санаторами (ББ). В Варшаві увязнено посла ББ. Ідзіковского на припоручення прокуратора і за згодою маршалка сойму. Сей пан посол займався посередництвом в одержуванню посад і іншими подібними „ділами“, за що брав великі хабарі. Коли се вийшло на верх, його „вичистили“ вперед з посольського клюбу і тепер увязнили. За подібні подвиги увязнено й б. директора департаменту Мін. Скарбу Міхальского. Словом, як ростяли боляк, то виходить на верх ріжне свинство. Тепер показується, що Міхальский понатягав ріжні ремісничі орґанізації та підвладних йому урядників на векслі, разом на яких 200.000 зл. Жив собі дуже виставно.

За дефравдацію засудив суд в Іноврoцлаві посла ББ Озьміну на рік вязниці.

На 15 літ вязниці засудив суд в Луцьку Розалію Явич (або Бом) за приналежність до КПЗУ (Ком. партії Зах. Укр.).

Конґрес Польських Фізиків відбувся в Кракові. На зїзд прибуло около 200 учених з цілої Польщі, котрі зголосили 140 рефератів.

В Німеччині всі протестантські церкви получено в одну під управою протестантського проповідника д-ра Міллєра.

Надзвичайний соняшник виріс в с. Красносілля, пов. Рівне. Він високий на 3.80 м., промір голови соняшника має 72 цм. Той соняшник-великан виставлений на Волинських Торгах в Рівнім.

Гумор. Капітан до простого жовніра: Ти чому вчера не поздоровив поручника? — Бо то був мій брат. — Все одно, навіть якби то був твій тато, то й тоді маєш його пошанувати!

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ”

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: Про Благодать Божу і св. Тайни. Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже на вичерпанні. Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·50 зол.

НОВИНКИ

ПЯТЬ БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ Барліцкий, Мастек, Путек, Дібоа і Цьолкош дістали амнестію. Барліцкому подарували кару цілком, прочим завісили кару на 3 роки. Амнестія не відноситься до тих, що втікли закордон.

ДО БУКАРЕШТУ прибув недавно відділ польського панцирного війська. Сей відділ виконає ряд показових вправ в присутности членів правительства, шефа штабу, ґенералів і консуля Арцішевского. Вправи мають виказати боєву справність польських панцирних військ.

У ВІДНІ головна управа християнсько-суспільної партії ухвалила здержати політичну діяльність з огляду на змінені політичні обставини в Австрії. Члени розвязаної партії можуть працювати в т .зв. „Фронті батьківщини“.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ УВЯЗНИЛИ двох німецьких шпигунів в часі закінчення великих маневрів чеської армії, на котрих був м. і. новий шеф французького ґенерального штабу ґен. Ґамелен. Рівночасно сконфіскували кількадесять кґ комуністичних летючок, які комуністи розкидали між військом: і се діється в короткий час від хвилі, коли Чехословаччина визнала СССР...

В НІМЕЧЧИНІ відбулися на днях обжинки, що стали величезною національною маніфестацією цілої Німеччини. Осередком обходу була гора Бікерберґ в горах Гарцу. Сам Гітлер взяв участь в тім обході. Окремий поїзд привіз з Берліна чужих дипльоматів. Учасників було около міліона! Промовляли канцлер Гітлер, міністри: Ґеббельс і Дарре.

МІЖ АНҐЛІЄЮ Й НІМЕЧЧИНОЮ дійшло до заключення провізоричної господарської умови, що обовязує до кінця жовтня с. р.

У ФРАНЦІЇ наступила недавно зміна на становищі шефа ґенерального штабу. На місце ґенерала Вейґана іменували шефом ґен. Ґамелена.

МУССОЛІНІ ЗАЯВИВ американському журналістови Кнікербокерови м. і. таке: „Мілітаризм се найвисша форма морального виховання народу. Італія змагає до миру, але не вірить у вічний мир. Австрія мусить бути незалежна. Французько-італійські відносини стають приязні”.

Просимо памятати, що місяць жовтень призначений на поширення і скріплення преси. Тепер преса се віддих нації. З занепадом преси кінчиться свідоме життя нації. Отже причиниться до скріплення віддиху свого народу.

Попереднього числа „Нової Зорі” не могли ми вислати в свій час з причини від редакції незалежної. Думаємо, що ВП. Читачі самі догадаються, що се за причина.

Краєвий Зїзд Марійських Дружин Пань відбудеться у Львові в днях від 2—4 *листопада* с. р. в 30-ліття істнування Мар. Дружин. Підчас зїзду відбудеться дводенний інф.-орґанізаційний курс з 9 рефератами. Зголошення приймає до 20 с. м. О. Бачинська, Львів, вул. Театинська ч. 31.

Перший Фестіваль українських трубних орхестр відбудеться у Львові в неділю 7 с. м. на площі Сокола-Батька в год. 1-ій. В нім беруть участь українські орхестри зі Львова та з краю.

В Косові незнані злочинці вломилися до церкви, розбили деревляну касу і забрали около 300 зл.

Обікрали церкву й костел в Москалівці коло Косова. З церкви забрали 50 зл. і подерли 3 векслі, з костела взяли 110 зл.

В Станиславові застрілився в своїм бюрі Ігнат Ґордзєвич, касієр маґістрату.

В Тухлі війтував віддавна Жид Мошко Ліпшіц. Він 14 літ вів свої торговельні інтереси без промислового свідоцтва, не платив податків, вирубував громадські ліси, торгував кіньми і т. д. Недавно зїхала до Тухлі слідча комісія, котра провірила на місці всі справки Ліпшіца. Комісія поїхала, а Мошко ходить на свободі і закладає ББ. („К. Л.”).

Бобовський цадик з Тшебіні Гальберштам дістав листа з підписом ОУН з домаганням зложити 20.000 зл. під загрозою смерти. На означенім місці зложено лист. Коли до листа підійшла жінка, поліція увязнила її. Слідство устійнило, що ОУН не мала з тим нічого спільного. Увязнено кількох місцевих шантажистів.

ЖЕРТВА НА ПОВОДЯН

Греко-катол. Церква в Волиці Бариловій, п. Радехів, зл. 5.— *для поводян.*

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Всім знані підручники до навчання релиґії і поручені всіми трема Високопреосвященими Ординаріятами а то: — 1) Малий катехизм хр. кат. релиґії ціна зл. 0.60; — 2) Коротка біблійна історія Ст. і Нов. Завіта зл. 1.— (передше зл. 1.20) до набуття під нище поданою адресою. Всч. О.О. Катехити при більших замовленнях для шкільної дітвори дістануть значні опусти в цінах, догідні услівя сплати і даром поштові пересилки. Для книгарень ориґінальні рабати. Замовлення на адресу: В. Гірняк — Станиславів, вул. Красінського 12. або скр. пошт. 173. 187—4—10

Студент права пошукує лекції на провінції за удержання і зл. 10 в місяць. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Нової Зорі” для „Студента“. 191—2—2.

Листування Адміністрації.

Від 8. жовтня б. р. почавши, Адміністрація „Нової Зорі“ переписує наново адреси всіх своїх Передплатників (бо запас старих адрес вже вийшов). Тому, коли якась адреса котрогось з наших П. Т. Передплатників, чи в краю, чи заграницею неповна, або може неточна (змінене імя, перекручена місцевість, або почта), просимо ласкаво відворотною почтою повідомити нас.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вул. Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.

СПЕЦІЯЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматольог. клінік

у Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з улиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішім виконанню із власної вирібні. **Коци, матераци** по гуртових цінах. Висилка на провінцію до 24 годин. **ВАНК,** Марійська пл. 6.

У 30-ій льотерії впали у нас виграні зл. 20.000 на ч. 40.712; зл. 20.000 на ч. 168.801, зл. 15.000 на ч. 99736, зл. 10.000 на ч. 34201, зл. 2.500 на ч. 116711, зл. 2.500 на ч. 132152, зл. 2.500 на ч. 148634, зл. 2.000 на ч. 2751, зл. 2.000 на ч. 148116.
крім величезної скількости низше 2.000 зл.

„ЩАСТЯ“

— **Львів, ул. Сикстуська 12.** —

поручає свої щасливі льоси І кляси 31-ої льотерії. Замовляти можна при помочи чекових блянкетів П. К. О. ч. 500.420.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ВУГОЛЬ
ДЕРЕВО
КОКС

в найдобірніших якостях доставляє

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

ПРИРОДНИМ, ЛАҐІДНИМ СРЕДСТВОМ ПРОЧИЩАЮЧИМ Є

„Швайцарські гіркі зела“

Примінювані при хоробах: жолудка, кишок, нирок, печінки, здуттю черева, жовчевих камінних і нахилі до обструкції.

На зиму, що зближається

наша фірма призначила 3 мужеські велюрові пальта і 3 жіночі з футряними ковнірами тим ВПоважаним Клієнтам, що куплять у нас до 30-го жовтня 1934. року один із нище згаданих комплєтів товарів. Не дивлячись на визначені премії, рахуємо за наші товарі найнижчі ціни. Хочемо, щоби найширші маси могли купити потрібний товар. Тому прочитайте наші ціни:

Лише за 20 зл. 50 гр.

висилаємо: 1 готовий мужеський одяг (найновіші бельскі взори) сподні, камізелька й маринарка від ч. 46 до 52 вшиті після останніх моделів, 1 десеневий пульовер з шалевим ковніром, 1 пару трикотових підштанців з сатиновим викінченням, 1 пару теплих скарпиток, 3 хусточки до носа, 1 елеґантний замш. пасок і 1 шовкову краватку. Се все висилаємо за дрібні гроші, бо лише за 20 зл. 50 гр. Увага: Такий самий комплєт тільки з одягом з чорного або гранатового бостону коштує 22 зл. 50 гр.

Лише за 21 зл. 50 гр.

висилаємо: 6 м. білого полотна на біля 80 цм. широкого, 6 м. мягкої і пушистої фляпелі з коліровими пасками на мужеське біля 6 м. зефіру на мужеські сорочки або жіночі блюзки, 12 м. полотна на постіль з червоними або синіми кратками і 9 вафлевих рушників.

Лише за 25 зл. 50 гр.

висилаємо: 1 штуку білого полотна, 17 м. доброго сорту, 2 білі простирала з рогами, 3 великі білі рушники, 1 пару пікових ковдер ка ліжка з елеґантними жакардовими квітами та 1 пару диванів на стіну в найодніші образи.

Згадані товари висилаємо кожному на замовлення листом за поштовою післяплатою. Без ризика. Коли наш товар не подобається — звертаємо гроші. Замовлення просимо адресувати:

Firma J. Szyffer, Łódź, Piotrkowska 28.

Найсмачніша грецька ХАЛВА „Кавураса“

до набуття в складах „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ і в усіх кооперативах. 193—2—6.

Смачні, дешеві і добрі снідання, обіди, вечері

знайдете тільки в українській харчівні **„Катруся“**

власник **ІВАН КОНОН, — Львів, вул. Гродзіцких 4.**

зайдіть, спробуйте, а **„Катруся“** Вас вповні задоволить.

ІСТОРИЧНІ ОБРАЗИ

мальовані на полотні оливними красками, а саме:

1) ОЛЕГ під ЦАРГОРОДОМ, вел. 70 x 55 цм.
Ціна: 35 зол. на місячні рати по 5 зол. а 25 зол. за готівку.
2) ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.
3) ВЇЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО до КИЇВА, вел. 50 x 75 цм.
Ціна: 35 зол. на місячні рати по 5 зол., а 25 зол. за готівку.
4) БОГУН під БЕРЕСТЕЧКОМ, вел. 70 x 55 цм.
Ціна: 35 зол. на місячні рати по 5 зол., а 25 зол. за готівку.
5) ІВАН МАЗЕПА, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.
6) ТАРАС ШЕВЧЕНКО, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.
7) ІВАН ФРАНКО, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.

Ці портрети повинні конечно бути в кожній свідомій українській хаті, читальні, кооперативі, канцелярії й т. п., бо вони пригадують нам наше славне минуле та загрівають нас до дальшої інтензивної праці над зреалізованням нашого найвижчого Ідеалу, це є Самостійної Укр. Держави.

На замовлення виконуємо також інші історичні образи довільної величини оливними красками по договірній ціні.

В-во „ЗАПОРОЖЕЦЬ“, Косів к. Коломиї, вул. Пілсудського.

(передгям Коломия, вул. Міцкевіча, 57).

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення помищується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

ПО КОНФІСКАТІ ДРУГЕ ВИДАННЯ

Рік X. Львів, четвер, 11 жовтня 1934. Ч. 77 (775)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. і під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Хорвати вбили короля Югославії

Застрілили також французького міністра Барту, французького ґенерала Жоржа, 1 французького адмірала і 1 югославянського ґенерала.

З Парижа доносять: Коли король Югославії Олександер приїхав до Марсилії і їхав вулицями того міста в товаристві представників Франції, коло будинку біржі, де було богато видців, впало з товпи около 20 стрілів. Король ранений смертельно 3 кулями погиб на місци. Франц. міністр Барту, 1 франц. ґенерал, 1 франц. адмірал і 1 югославянський ґенерал, смертельно ранені, померли в шпиталі. Замаховців було 10. З них 9 в суматосі втекло, а одного публика зловила. Він боронився і зранив револьвером 7 людей з публики. Тоді його побили до безпритомности. Він називається Петро Калемон, по народности Хорват, по званню купець. Уродився в столиці Хорватії Загребі в 1899 р.

Як берегли короля Югославії? — Хто буде його наслідником?

На закид немовби Французи в Марсилії не дали свому гостеви відповідної сторожі, франц. преса оповіщує, що в Марсилії на приняття короля Олександра заряджено остре поготівля поліції та війська і призначено для його охорони 28 ґвардистів, 120 жандармів, 191 інспекторів, 1200 аґентів і богато добірного війська. Все те не помогло тому, бо замаховців було аж 10 і були рішені на все. — Королем Югославії став малолітний синок убитого короля Олександра, Петро. Він є тепер в Анґлії в школі. До часу його повнолітности Югославією буде правити Реґенційна Рада під проводом князя Павла як реґента.

Циганський щоденник

Від дня 22 вересня виходить в Букарешті щоденник в циганській мові „Неамуґ Ціганезе" („Циганський Нарід"), редаґований Циганами. Сей щоденник рішили видавати на останнім циганським конґресі в м. Надьсебен. В Ромунії жие понад міліон Циганів, що зберегли свою мовну і національну окремішність. Цигани займаються переважно ковальством й обрібкою дерева. Також в СССР виходить вже від кількох літ циганський щоденник. В Москві відкрили м. р. циганський національний театр. Він виставив оперу „Кармен" в дуже оригінальній постановці. — Так отже міліон Циганів буде мати свою щоденну пресу, а кілька міліонів українських католиків не має ні одного щоденника, бо навіть на тижневі ґазети рідко хто платить точно передплату... А державу й пошану хотілиб мати... Та хто не годен поставити преси, не поставить і держави.

Скасували окружний суд в Сяноці

З днем 1 жовтня с. р. територію окружного суду в Сяноці поділили на 3 части: громади городських судів в Сяноці, Буківську, Балигороді, Риманові, Ліську та Устриках Дол. прилучили до окр. суду в Яслі, Березівщину та Динівщину до окр. суду в Ряшеві, Бірчанщину до окр. суду в Перемишлі. Презес суду в Яслі видав наказ не приймати ніяких писем в українській мові, не відбирати присяги по українськи, трактувати українську мову як чужу. Коли сторона не розуміе польської мови, брати перекладчиків. До 1. X. 1934 р. польська конституція ґарантувала уживання їх мови, а — тепер їх мова на їх рідній землі вже не має ніяких прав... Отже Лемки говоритимуть в суді через перекладчика..

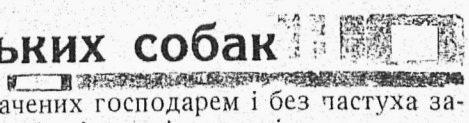
Катастрофа вселюдного шкільництва

Союз Польського Учительства предложив меморіял премієрови Козловскому і мін. освіти Єнджеєвичеви. В нім вказується на катастрофу шкільництва супроти наміреної редукції буджету мін. освіти. Мін. Єнджеєвич не таїв грядучої небезпеки для шкільництва. Премієр Козловский заявив, що передбачує невелики постійні оплати за дітей у вселюдній школі (по 1 зл. міс. від дитини). Головна Управа Польського Учительства рішила спротивитися зменшенню літ навчання. Президия Союзу П. Уч. була також на послуханні у Президента Р. П. і представила дуже тяжку долю вселюдних шкіл в Польщі.

Що звернуть цісарській родині

„Лінцер Фолькс - Блят" приносить вісти про переговори представників цісарської родини Габсбурґів з правительством Австрії в справі звороту сконфіскованих дібр. Маєток званий коронним, як оба цісарські замки у Відні й Шенбруні, мають остати власністю держави. А приватне майно Габсбурґів має бути поділене: мешкальні замки і 5 камяниць у Відні та родинні клейноди мають бути звернені, бібліотеки має дістати держава. — Се свідчить добре про уряд Австрії.

Конкурс вівчарських собак

В Анґлії в Кардіфі відбувається щорічно конкурс вівчарських собак. В нім бере участь по 12 собак з Анґлії, Шотляндії та Уельсу. Зїзджаються знавці й любителі собак зі всіх кінців зєдиненого королівства Великої Британії. Сего року перше місце заняли собаки з Уельсу. Вони вибирали зі стада 200 овець, кілька визначених господарем і без частуха заганяли їх кілька кільометрів на визначене місце. При стрічі з самоходами собаки відводили овець на бік дороги. При переході через вузькі містки собаки ставили овець в ряд і так їх переводили. Словом вівчарські собаки лучше „командували" вівцями як люди.

Спалені господарські знаряди, хатня обстановка і живий інвентар представляють на випадок пожежі більшу втрату як погорілі будинки. Це знає кожний добрий господар, тому обезпечує від огню свої рухомости в Товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

РОЗВОДИ

в православній Церкві

і як се ділає на католиків?

Вже від кільканацятьох літ читаємо в пресі (переважно в польській, бо з української лиш одна „Мета" писала ширше на сю тему) про ненормальне і згіршаюче явище уділювання масових подружих розводів православною Церквою в Польщі.

Нас католиків сі православні подружі розводи інтересувалиб менше, колиб вони були виключно внутрішними справами православної Церкви і колиб практикувалися лиш між самими православними. *) В дійсности так не є, бо масові правосл. розводові практики здеморалізували також частину кат. населення і деморалізують його дальше, а саме тому, бо спричиняють в многих случаях між католиками апостазію, розклад родинного життя та богато інших нещасть.

В цій статті писатиму: 1) про нерозривність християнського подружжа взагалі, 2) про причини, на підставі котрих правосл. Церква розвязуе важні й довершені подружжа не лише своїх вірних, але також тих, котрі виключно в намірі одержання розводу (та в намірі вдруге оженитися, згл. вдруге вийти заміж) втікли з кат. Церкви до православія, 3) про ціль розводової практики правосл. Церкви та 4) про наслідки згаданих розводів.

I. Важного й довершеного християнського подружжа не може розвязати ніяка людська влада й ніяка причина, крім смерти. Нерозривність подружжа се його нерозлучна й суттєва прикмета, яка має своє жерело в природнім праві і в Божій установі. Ся нерозривність се Божий закон, а не звичайний простий собі церковний канон.

Нерозривність христ. подружжа представлена ясно в Євангелію: у Матея (19, 9), Марка (10, 11), Луки (16, 18); в

*) Вислову „розвід" не уживатиму в цій статті в значінні сталої або часової сепарації подругів від ложа, стола й мешкання (separatio tori, mensae et habitationis), але в значінні розвязання подружого звязку (divortium quoad vinculum). В правосл. Церкві в Польщі (а се було також і в правосл. Церкві в царській Росії) нема розводу подругів в кат. значінні, себто в значінні сталої, або часової сепарації подругів, підчас якої не нарушується самого подружого звязку, бо правосл. поняття розводу цілковито покривається з поняттям розвязання подружого звязку. У нас католиків — як відомо — розвід (сепарація) ріжниться суттєво від розвязання подружжа, бо розвід не дотикає подружого звязку та не допускає до других подружин розведеного подруга, як довго жие другий подруг. У православних в Польщі інакше, бо розвестися зі своїм подругом значить у них те саме, що цілковито розвязати подружий звязок з тим подругом...

посланнях: до Римлян (7, 2) і в І. до Коринтян (7, 10 — 11)*). Про нерозривність христ. подружжа читаємо також в письмах св. Отців і Учителів Церкви: у Василія Великого, Єроніма, Амвросія, Григорія Назіянз. й інших. „Супружжа — це залізна звязь“. (св. Августин). „Куплений дім можна продати, коли нам не подобається, але жени, з котрою хтось звінчався, не вільно звернути“ (св. Йоан Золот.). „Не покликуйтеся на зовнішні горожанські закони, які дозволяють розводи, бо не по тим законам судитиме Бог, а згідно з законами, які Він Сам установив“ (св. Йоан Золот.). „Скорше нехай розлучиться душа від тіла, ніж чоловік від жени!“ (св. Франц. С.).

Спираючись на св. Письмі і на писаннях св. Отців, боронять все нерозривности христ. подружжа: римські Папи (у своїх декретах чи енцикліках), катол. церковні собори і катол. канонічне право. Згадаємо тут лиш Боніфатія VIII., Пія VI., Венедикта XIV. (De synodo dioecesana libr. XIII. c. 22. n. 4), Льва XIII., Тридент. Собор (сесія XXIV. decr., c. 5, 7), енцикліку „Arcanum“, Новий кодекс кан. права з 1917 р. (канон 1118) та енцикліку теперішнього Св. Отця „Casti connubii“ з 1930 р.

Про нерозривність христ. подружжа вчила також правосл. Церква на Україні аж до 18 століття. Розвід подругів допускався там лише в катол. значінні сего слова, себто лише в значінні часової або сталої сепарації подругів без ніякого права на друге вінчання одного з них ще за життя другого. Доперва в 18 ст. московська Церква впровадила розводи в значінні уневажнення подружого звязку.

С К О Н Ф І С К О В А Н О

Навіть інші правосл. Церкви на сході не руководяться в справі подружих розводів таким великим ліберальізмом та не уділяють їх так легкодушно на ліво й на право, як се робила колись російська та як тепер робить її рідна дочка польська правосл. Церква.**).

II. Згадавши вище про се, що розвязання подружжа противиться Божому й церковному праву та науці св. Отців, перейдемо до причин, на яких польська православна Церква спирає масові розводові практики, згл. якими оправдує їх.

В російській правосл. Церкві — як писав прот. П. Табінський в „Меті“ ч. 8 з 1934. — таких причин, на підставі яких одно з подругів могло домагатися розвязання подружжа, було чотири, а саме: 1) зломання подружої вірности, 2) стала й попереджаюча полова неміч, 3) невідома (з місця побуту) відсутність подруга не менше 5 років і 4) засуд на позбавлення всіх громадянських прав та на висилку в Сибір. — Єрархія польської правосл. Церкви д о д а л а до вище згаданих 4-ох причин ще шість нових причин, а саме: 1) апостазія одного з подругів від православія, 2) замкнення у вязниці на довший час, 3) венерична хороба або проказа, 4) свідоме залишення одним подругом другого, 5) невилічима психічна хороба і 6) незгідність характерів. — Крім сего польська православна церковна влада заявила, що розвязання подружжа можна одержати не лише тоді, коли полова неміч подруга є стала й попереджаюча подружжа, але навіть тоді, коли та неміч появилася пізніше, вже по заключенню подружжа! (Impotentia consequens).*).

В справі розводових практик в польській православній Церкві забрав голос сам митрополит Д и о н і з і й та заявив співробітникови польського часопису „Червона Рожа“, що правосл. Церква розвязує подружжа „по думці св. Письма лише в тих случаях, коли святости подружого звязку нанесено насильство, нарушено подружу суть, — коли подружий звязок фактично перестав істнувати, а насильне оставання в формальнім подружім звязку загрожує моральній чистоті дальшого життя подругів, спричиняє нелеґальні звязки, тайні і явні згіршення і т. п.“. — Вище наведеною заявою хотів митрополит Дионізій — як пише „Орієнс“ — показатися „санатором публичної моральности, якій буцімто загрожує велика небезпека

С К О Н Ф І С К О В А Н О

Ся „санація“ моральности розпочалася з хвилею повстання польської держави і прибрала в послідних роках застрашаючі розміри. Дійшло до того, що вже на пять вінчань у православній Церкві припадає оден розвід!**). Обраховано що за рр. 1931 — 33 лиш сама варшавсько-холмська правосл. консисторія розвела 1200 подружих пар!***). Думаю, що незабаром довідаємося й про се (бо справа православних розводових практик вже в прокуратурі), кілько то подружих пар „ущасливили“ розводом разом всі пять православних консисторій в Польщі, й тим самим кілько то тих пар увільнено— виражаючись словами митроп. Дионізія — „від тайного і явного поширення згіршення“.

Проти вище згаданої „санації“, яку з великою ревністю переводить православна Церква в Польщі, була свого часу інтерпеляція в польськім соймі. На сю інтерпеляцію відповідав тодішний міністер справедливости Жихлінський, але його відповідь католиків не задоволила. Розводові практики правосл. Церкви відносно вірних кат. Церкви порушувано вже навіть в Найвищім Суді в рр. 1926, 1928 і 1932. Той Суд заявив, що православні розводові махінації відносно католиків — нелеґальні. Кождий православний духовний суддя, котрий видає присуд в розводовій справі проти католика, допускається — як заявив Найвищий Суд — переступства н а д у ж и т т я в л а д и, передбаченого карним кодексом та що видавання таких присудів православними духовними судами — се цілковите б е з п р а в с т в о.*). Та верхи пол. православної Церкви, задивлені у „взнеслу“ ідею „санації“ моральности в Польщі, нічого не робили собі з дотичних оречень Найвищого Суду і дальше розвязували подружжа тих, які виключно ізза сего, щоб розвестися і вдруге оженитися, згл. вдруге вийти заміж, втікали з католицизму до православія. Доперва з кінцем минувшого року рішилася прокуратура занятися справою православних розводових надужить і махінацій. Часть актів дотично розводових справ опечатано в православних консисторіях, другу часть забрано до слідства. Преса донесла, що по переведенню слідства прокуратор виготовить акт оскарження тим православним чинникам, котрі допускалися масових, нелеґальних, розводових махінацій. Будуть вони — по словах польської преси — відповідати за переступство зі статті 286. к. к., де сказано (наводжу за „Правовим порадником“ Нараївського стор. 799), що „урядовець, котрий, переступаючи свою владу, або не виконуючи обовязку, ділає на шкоду прилюдного, або приватного інтересу, підлягає карі вязниці до 5 літ, а коли так ділає в ціли осягнення маєткової або особистої користи, то до 10 літ“.

III. Коли проте подружі розводи, яких уділяє православна Церква в Польщі, не мають оправдання ні в Божім, ні в природнім, ні в церковнім, ні навіть у світськім (державнім) праві, то чомуж— питаємо — ті розводи припали так дуже до вподоби верхам православної Церкви і чомуж ті верхи практикують їх так масово? Таж пречінь хіба дуже наївний повірить словам митрополита Дионісія, що подружжа розвязується м. ін. також тому, щоб охоронити подругів від морального упадку, згл. від тайного чи явного згіршення. Пречінь загально відома річ, що якраз подружі розводи стають причиною морального упадку і згіршення. Впрочім колиб навіть в поодиноких случаях наступив в подружжі моральний упадок, то чиж се може вже бути достаточною рацією, щоб нарушувати природний, Божий і церковний закон (який жадає нерозривности подружжа взагалі) і таке подружжа розвязувати? Ні!

С К О Н Ф І С К О В А Н О

Така такса — як виказав прот. П. Табінський в „Меті“ ч. 9. з 1934., на підставі обіжника волинської духовної консисторії з дня 20.VIII. 1929. ч. 7425 — виносить при однім розводі 732, згл. 582 зл.**). Коли візьмемо під увагу те, що всі пять православні консисторії розвели річно лиш 1000 подружих пар (хоч тих розводів напевно було більше) та побрали за кождий розвід округло лиш по 500 зол., то такі такси лиш за 1 рік принесли „скромненьку“ суму пів міліона золотих! Коли сю суму помножимо через 10

С К О Н Ф І С К О В А Н О

то вийде пять міліонів золотих!... Коли навіть сю суму пять міліонів золотих зменшимо до половини, бо православні розводові бюра нераз зазначували, що в практиці побирали в многих случаях лиш по 300 золотих за оден розвід,

С К О Н Ф І С К О В А Н О

---

*) „А тим, котрі звінчалися, не я приказую, но Г о с п о д ь: жена нехай не розводиться з мужем! Коли розведеться, нехай остане незамужна, або нехай погодиться зі своїм мужем; і муж нехай не опускає своєї жени!“ (І. Кор. 7, 10 — 11).

**) В І. ч. „Орієнса“ з 1934., в статті „Православіє й розводи“, пише о. І. Урбан, що коли армія Врангля, по програній війні з большевиками, опинилася на берегах Босфору і російські правосл. Епископи, які знайшлися разом з утікачами, зачали уділяти на велику скалю подружих розводів тим втікачам, то з тої причини повстало остре непорозуміння між царгородським патріярхом і російським епископом Атаназієм, який розвязував на території царгор. патріярха подружжа православних Росіян. В згаданім спорі еп. Атаназій мотивував своє становище уділювання ним подружих розводів м. ін. також тим, що в Росії право і звичай допускають такі причини подружих розводів, яких нема в інших правосл. Церквах... — З сего бачимо, що в російській (а тепер в польській) православній Церкві менше значіння має природне й Боже право, яке домагається нерозривности подружжа, а головну ролю грає тут звичай та церковне й світське право. Тому нас зовсім не дивує факт, що цар Александер І. указом з 1820 р., „властію йому від Бога даною“, розвязав подружже свойого брата Константина з хоровитою княжною Анною. Пречінь котрий російський цар був не лиш дійсним головою православної Церкви, але також церковним законодателем. (Гл. про се: Н. Суворовъ: Учебн. церк. права, Москва 1902. і Полевой: Исторія Петра В. С. П. Б. т. IV.). — Так було в російській правосл. Церкві, в тій (гл. В. Соловйов: „Росія і Всел. Церква“, укр. переклад з 1906 р., стор. 24) „в і в ч а р н і, я к о ї п а с т и р е м п о л і ц і я, що силою і кнутом заганяє до неї заблукані вівці“, згл. „в тій другорядній галузи бюрократичної адміністрації“. — В польській правосл. Церкві, рідній дочці колишньої російської, є ще гірше, бо — як викажемо нище — в справах подружих розводів дочка дуже перегнала свою матір...

*) Коли вище згаданих 10 причин, на підставі котрих православна Церква в Польщі розвязує подружжа, порівнаємо з католицьким становищем в тій справі, то побачимо, що у католиків хіба лиш ізза дійсної полової немочі (і то сталої і попереджаючої подружжа) може церковна влада, по переведенню подружого процесу, проголосити подружжа неважним, себто заявити, що дані особи, ізза розриваючої перепони полової немочі, в дійсности не заключили з собою важного подружжа. Всі інші 9 причин, на підставі яких польська правосл. Церква розвязує подружжа, не мають у нас католиків, коли подружже було важне й довершене, ніякого примінення, бо таке подружжа може розвязати хіба смерть одного з подругів.

**) Гл. „Мета“ ч. 8. з 1934.

***) Гл. „Gazeta Niedzielna“ ч. 3 з 1934.

*) Гл. ширше про се в статті адвоката М. Недзельського, під заг. „Так не може тревати дальше“, поміщеній м. р. у варшавській К. П. А., відтак передрукованій в цілости в 35. ч. „Бескида“ з 1933. р.

**) А може читачам буде цікаво знати, кілько православні консисторії в Польщі побирають за розрішення від подружих перепон. Отже: канцелярійна такса (наведена в вище згаданім консисторіяльнім обіжнику) за розрішення від перепони споріднення II. ст. б. р. л. виносить 132 зл., III. ст. спор. б. л. 82 зл., а IV. спор. б. л. 66 зл. — Для порівнання зазначимо, що в аналоґічних случаях в нашій перемиській дієцезії канц. такси слідуючі: 20 зл., 8 зл., 2 зл. — Чиж і тут не бачимо у правосл. духовних верхів купецького інтересу?

С К О Н Ф І С К О В А Н О

С К О Н Ф І С К О В А Н О

С К О Н Ф І С К О В А Н О

С К О Н Ф І С К О В А Н О

Сотки тисяч безпритульних дітей в большевії, тих „звірят“ в людськім тілі, позбавлених родинного виховання і батьківської опіки, з якими навіть державна влада не може дати собі ради, — це також м. ін. наслідки масових подружих розводів.

Недавно донесла преса (гл. „Правда“ ч. 21. з 1934.), що в Шикаґу умово недужий суддя Стенфорт розвів за останніх кілька літ 1200 подружих пар. Згаданий суддя пішов до заведення божевільних, а всі розводи, ним уділені, уневажнено. Много людей, розведених тим суддею, вже в другє поженилися і їх нові подружжа також уневажнено. А кілько то ріжних нещасть спаде тепер на родичів і дітей в наслідок вище згаданого розводового хаосу?

Родина — це основа народу й держави. Розводи, які нищать і розбивають родинне життя, причиняються тим самим до нищення й розвалу суспільности й держави.

Великий політик Ґлядстон (не католик) сказав: „Розвід з дозволом поновного подружжа нищить родину в корені“. Протестант Т. Русвелт, президент З. Д. П. А. на підставі своїх досвідів заявив: „Легкість розводу — се погуба для народу, проклін для суспільности, небезпека для родини, жерело нещастя для подругів, примана до необичайности, зла річ для мужів, а ще гірша для жінок“.**).

По думці учених вимирання французької нації — се головно наслідок численних подружих розводів і деморалізації, яка з таких розводів випливає.

Верхи православної Церкви в Польщі скаржаться в „Воскреснім Чтенію“ (ч. 13. з 1932), що у сільського православного народа дається зауважити масово й на велику міру нарушення подружої вірности, розбиття родинного життя і численні розводові процеси. Одначе ті самі верхи не хочуть, чи стидаються заговорити про се, що деякі з тих, що ломлять подружу вірність, робляться часто в тій цілі, щоб лекше і скорше розвестися, коли невинна сторона, діткнена віроломністю подруга, з жалю і з пересердя, зажадає розводу. Винна сторона, через уплянованє нарушення подружої вірности в намірі одержання розводу, створює для невинної сторони причину розводу і розвід вкінці наступає — на велику втіху і радість винної сторони! Чиж се не демо-

*) Був тут на Лемківщині бідний еміґрант з України п. З., який віддав заміж дочку за такого самого еміґранта. По якомусь часі подруги посварилися і розійшлися. Жінка — як розказував мені її батько — хотіла правно розвестися, але се їй не вдалося, бо за розвід треба було заплатити до правосл. розвод. бюра 500 зл., а вона тих грошей не мала. Відтак подруги знов зійшлися і вже тепер живуть добре. Брак гроша — як бачимо — був для них щастям, бо в противному разі (с. є колиб заплачено 500 зл.) булиб дістали формальний розвід. Звичайне подруже непорозуміння підтягнулоб розводове православне бюро під рубрику незгідности характерів і — справа скінчена! А що булоб тоді, колиби, вже по одержанню формального розводу, згадані подруги знов зійшлися (як воно й без розводу сталося) і зажили спільно подружим життям? Чи тоді мусилиб вони поновно вінчатися? Що розводи в правосл. Церкві — це купецький інтерес, знає про се й наша Лемківщина, бо тими розводами, за грубі гроші, „ущасливлено“ вже й у православних лемк. селах деякі подружі пари. Розведено тут не лиш таких подругів, які обоє (вінчані колись в гр. кат. Церкві) перейшли на православіє, але навіть таких, де одна сторона православна, а друга гр. католицька! — Сьогодні в правосл. лемк. селах можна почути таке: „Коли мені жена сприкриться, або буде мені дуже докучати, то я собі пораджу: продам дві корови і візьму розвід“...

**) Гл. Катехизм Шпірага, III. ч. укр. переклад, стор. 232.

о. Д. Ступак.

Англійське робітництво

проти співпраці з комуністами.

В Сауфпорті в Анґлії відбувся недавно річний конґрес анґлійської партії праці. Часть членів партії під проводом льорда Мерлія утворила комітет допомоги для жертв німецького й австрійського фашизму. Сей комітет стоїть під впливом комуністів. Виконний комітет Лейбур Парті домагався вмістити членів комітету допомоги на т. зв. чорну лісту орґанізацій, до яких членам партії не вільно належати. Від виконного комітету партії праці виступив б. міністр комунікації Моррізон дуже остро проти Мерлія і тих членів партії праці, що стараються утворити спільний фронт з комуністами. Моррізон зажадав, щоб конґрес заборонив членам партії належати до комітету допомоги жертвам німецького й австрійського фашизму. Внесок Моррізона конґрес приняв голосами делеґатів, що репрезентували 1.347.000 членів. Проти внеску голосували делеґати від 195.000 членів. Сей вислід вказує, що всякі спроби соціялістичної ліґи, зрадикалізувати лейбур партію, неповелися. Очевидно, анґлійське робітництво має розум і ні комуни, ні навіть радикалізму не хоче. Воно разом зі своїми провідниками на загал побожне й консервативне.

Відозва

В справі святкування 70-ліття українського театру.

В сім році минає 70 літ від хвилі, коли віцемаршалок галицького сойму Юліян Лаврівський разом з нашими купцями Товарницьким і Диметом, письменником Климковичем і учителем Полянським створили у Львові Український Театр. Від тоді наш театр працював серед дуже тяжких обставин. Одначе його праця: будження національної свідомости і служба мистецтву дала великі успіхи. Український Театр був першою національною школою, в котрій виховувався наш нарід.

Вже пару поколінь наших театральних мистців і працьовників, захоплених високою ідеєю, кочує по всім краю нашім. Вони показали нам наше минуле, відтворене в прегарних образах і креаціях. Вони показують нам нашу дійсність. Вони дають нам візії красшої будуччини.

Роля театру більша навіть від ролі книжки і часопису, бо театр говорить відразу до зібраних соток і тисячів людей, говорить виразно навіть до неграмотних. Театр найглибше ділає на уяву, бо рівночасно впливає на два найважніші змисли людей: на зір — живими образами і на слух — рідною піснею і рідною мовою.

Сімдесятьліття праці нашого театру се найбільше відповідний час, щоб українська суспільність усвідомила собі вагу і значіння свого театру для життя і розвитку всеї нації та щоб відповідно вшанувала сей його ювилей. Найлучше вшануємо його, коли дамо змогу істнування і праці ідеалістам театрального мистецтва. Вони взяли на себе мабуть найтяжший Хрест зі всіх працьовників нашої землі і присвятили многострадальне життя своє високій та тяжкій службі в святині нашого театрального мистецтва. Отже влекшім їм те життя, влекшім зорґанізованим зусиллям, влекшім в добре зрозумілім інтересі цілої нашої нації, влекшім загальним заінтересуванням і масовою жертвенністю.

Щоб гідно вшанувати 70-ліття успішної праці нашого театру, завязався у Львові спеціяльний Ювилейний Комітет. Такі комітети повинні повстати по всіх містах і селах Галичини й Володимирії. Вони повинні зорґанізувати ювилейні свята в формі представлень, концертів, академій. Дохід з тих імпрез треба призначити на будову Дому Українського Актора в столиці Галичини і Володимирії. Про хід торжественних обходів повідомляти письменно Головний Ювилейний Комітет у Львові на адресу секретаря: Луць Лісевич у Львові, Музичний Інститут ім. Лисенка, вул. Шашкевича, 5. Гроші слати на адресу: Николай Заячківський, „Народня Торговля“, Львів, Ринок 36.

ПОЧЕСНИЙ КОМІТЕТ:

Дир. Василь Барвінський, Іванна Біберовичева, Др Іван Брик, Дир. Константин Вишневський, Др Михайло Волошин, Проф. Іван Галущинський, Сильвестер Герасимович, Рад. Йосиф Дрималик, Дир Микола Заячківський, Др Іван Копач. Інсп. Володимир Кузьмович, Пралат о, Леонтій Куницький, Др. Володимир Левицький, Др Дмитро Левицький, Іванна Левицька, Др. Кость Левицький, Ред. Василь Мудрий, Др Осип Назарук, Сен. Юліян Павликовський, Іван Рубчак, Софія Стадникова, Др Володимир Старосольський, Ред. Др. Матвій Стахів, Дир. Іван Тиктор. Др. Василь Щурат, Др. Степан Федак.

ЗА ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ:

Іван Гірняк — голова

Луць Лісевич — секретар

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

Перший фестіваль

українських трубних орхестр у Львові.

Дня 7 жовтня 1934 р. на площі Сокола-Батька у Львові відбувся перший фестіваль українських трубних орхестр. Зголосилося понад 10 орхестр з близших і дальших околиць Львова. Одначе внаслідок непогоди й інших перешкод приїхало тільки 6 орхестр зпоза Львова, а зі Львова була орхестра „Волі". Попереднього дня падав дощ, також в неділю до полудня мрачів дрібненький дощик. Фестіваль назначено на 1 год. попол., отже пору обідову. Тому в тій годині крім орхестр майже нікого не було. Около 1.40 приїхав Преосв. Іван Бучко з о. ректором Перрідоном. При брамі привитала Владику орхестра. М. ін. були о. кан. Д. Лопатинський, о. пралат Л. Куницький, представники українських центральних установ і преси. Публики було около 1000 осіб. Під високими деревами уладжено трибуну для Оціночної Комісії, до котрої належали: дир. В. Барвінський, дир. Бариляк, інж. Вінцковський, д-р М. Волошин, д-р Ст. Людкевич, д-р Ст. Федак. Орхестри виступали під деревами на лавках. В год. 1.45 зачалася перша точка: орхестра читальні „Просвіти" в Миколаєві над Дністром під проводом п. І. Козинського відіграла вязанку українських пісень. Друга точка: Орхестра читальні „Просвіти" в Немирові, пов. Яворів під управою п. Кипріяна відіграла вязанку: „Минулося кохання" укладу Билова. Орхестра виступила в турецьких одягах, синіх шараварах і т. п. Дальше виступила в подібних одягах, червоних і ясносиніх широких штанах, читальняна орхестра з Мостів Великих під управою п. Крука. Вона виконала американську увертуру невідомого автора. Ся оригінальна точка була одна з найкращих. Тоді й сонце виглянуло на коротко зза хмар і освітило площу Сокола-Батька. Відтак виступила орхестра читальні „Просвіти" в Чижикові коло Львова зі збіркою українських пісень. Пята з ряду орхестра читальні „Просвіти" з Винник відіграла вязанку „Звуки українських пісень" і валець „Марія". Друга частина була краща. Підчас сеї точки зачав падати легкий дощ, одначе скоро перестав. Шесту точку виконала орхестра читальні „Просвіти" з Лисинич коло Львова під управою селянина Хомина. Вона відіграла вязанку українських народних пісень. Давнішими роками ся орхестра грала на пописах Січей і Лугів у Львові. Остання точка була VI-та Симфонія Вербицького у виконанні орхестри „Волі" у Львові під проводом п. Ярослава Ващука. Заки вони зачали грати виступив один молодий чоловік і звертаючись до орхестри та до публики заявив: „Ми хочемо, щоби грали самі Українці!" Залунали голоси з публики: „Хто „ми"? — На те молодий чоловік показав пальцем на себе і сказав з притиском: „Ми!" Наймолодша частина публики зачала оплескувати виступ того молодця. Був се п. Іван Гасій з Левандівки, член орхестри дир. Манька. Він заявив, що в орхестрі „Воля" грає 7 Поляків (?), професійних музикантів, що грають в магістрацькій орхестрі, а орхестру дир. Манька — мовляв — тому не допустили до сего конкурсу, бо в ній грає один Поляк. Одначе голова „Волі" заявив, що всі члени орхестри „Волі" Українці та греко-католики, хоч і деякі з них не вміють добре говорити по українськи. (Між українським населенням у Львові деякі слабо говорять по українськи, хоч почувають себе Українцями, ходять до церкви, належать до українських товариств і т. д. Чи маємо їх відкидати від себе і допустити, щоб вони зовсім спольщилися? Сеж булоб нерозумно! — Ред. „Н. З."). Орхестра „Волі" була найбільша зі всіх виступаючих орхестр. Коли вона виходила, деякі молоді люди зачали кричати „Магістратська орхестра!" Одначе на щастя скінчилося на словесних перепалках. Потім виступали ще надпрограмово орхестри з Немирова, Мостів Великих і Лисинич. Публика оплескувала кожду як входила і виходила.

Около 3.30 д-р М. Волошин в імени Оціночної Комісії заявив, що орхестри, котрі брали участь у фестівалю, виказали великий поступ. Оціночна Комісія видасть пізніше своє оречення по совісній надумі й оповістить його в пресі.

Мало що бракувало, щоб прийшло до розбиття фестівалю. Наші наймолодші патріоти не можуть здержатися від ріжних виступів „в імени цілої нації" („ми" — і т. д.), котрі ведуть до анархії та до розложення наших істнуючих установ. Може декому імпонують такі „подвиги", з яких найбільшу сатисфакцію можуть мати хіба наші вороги. Чи нема кому витолкувати нашій молоді, що таке її становище зовсім не помагає але шкодить нашій нації, котру вона так горячо „ущасливлює" — на „другий бік"...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Революція в Катальонії

3.000 убитих і ранених.

Новоіменоване еспанське правительство під проводом преміера Леру складається з центровців і правих. Лівиця зложена з соціялістів і синдикалістів, що стоїть під впливом комуністів, не маючи змоги повалити правительство преміера Леру в парляменті рішила проголосити ґенеральний страйк. Страйк обхопив всі міста Еспанії. В столиці Еспанії Мадриті були завзяті бої між поліцією і страйкарами, в котрих було богато вбитих і дуже богато ранених. До Мадриту спровадили кілька полків ґвардії. В Катальонії й Астурії страйк перемінився в революцію. У м. Бернео проголосили баскійську республику і вивісили червоні прапори. В Барсельоні Катальонці проголосили незалежну катальонську республику в федеративнім звязку з іберийськими республиками. Президент катальонської республики Компаніс з балькону палати Дженералідед в Барсельоні відчитав маніфест, котрий оповіщував зірвання зносин з центральним правительством у Мадриті. Нове правительство спитало військового ґубернатора Катальонії ґенерала Батета, чи він готов підпорядкуватися новому правительству. Ген. Батет, Катальонець з роду, рішив облягати палату катальонського правительства. Прийшло до кривавого бою коло палати. Перша стріляла міліція вірна катальонському правительству і виперла навіть еспанське військо до бічних улиць. Одначе ґен. Батет змобілізував 10.000 війська і почав острілювати палату гарматами. Бої тривали цілу ніч. Рано Еспанці заняли палату й увязнили преміера Компаніса і всіх членів правительства незалежної Катальонії. Президент провізоричної катальонської республики Азана втік. Втікли й інші провідники незалежницького руху. Мимо капітуляції в цілій Катальонії тривали бої дрібних повстанчих ґруп з еспанським військом. Еспанське правительство вислало воєнні кораблі з Картаґени до Барсельони. Еспанська поліція перевела ревізії у всіх дільницях Барсельони. В Барсельоні було кількадесять забитих і тяжко ранених. Кріваві заворушення були також в провінції Маляґа і провінціях Jean та в Астурії. Проголошено стан облоги в цілій Еспанії. Центральне правительство опанувало положення в краю. — По вісткам з Парижа революція в Еспанії коштувала около 3.000 жертв в людях, убитих і ранених.

ОСИП НАЗАРУК 49)

ВЕНЕЦІЯ

ВЯЗНИЦІ ВЕНЕЦІЇ

Чим вони страшні?

Річ в тім, що згодом „казьонні" Каси Хорих таки зруйнують свобідний лікарський стан з виїмком деяких особливо визначних одиниць, а потому наступить цілковитий занепад лічничої штуки, котрий вже зачинає показуватися. Отже ті держави, котрі менше „усуспільнять" загальне лічництво, матимуть у війні перевагу і то велику перевагу над тими, що посідатимуть велику скількість усяких примусових установ на тій области. Наслідки такого стану річей легко предвидіти.

Тай далеко відплили ми від вязниць старої Венеції! Щож, коли новочасне життя, котре замикає в свого рода вязничний примус цілі народи, просто пхає думку на ріжні диґресії, пхає і при тім приговорює їй про — безнадійність усяких закликів. Та годі! Треба сповняти свій обовязок навіть тоді, коли мається переконання, що говориться до глухих і сліпим показується пропасть, в котру вони витревало зсуваються в тім переконанні, що „поступають" вгору...

А щодо страшних вязниць старої Венеції, то читач мігби запитати: А якже місто, у котрого вязницях діялися такі страшні річи, могло розвинутися в першорядну державну силу? Відповідь: Подивіться на дати тих злочинів, що діялися в тих вязницях, тоді побачите, що ґанрина убивання вязнів без суду вже не довго мучила прекрасну Венецію. Ще троха потревало — і перебралася міра беззаконія. І близько тої вязниці затанцювала свого аркана революція, що знищила на завше державну владу міста, в котрім запанував укриваний злочин. Се гриб, котрий покриває кожду злу владу — перед недалеким кінцем її.

Бо на образ і подобу Божу сотворені люди, отже влада держави, котра поступає по худобячому, не може довго вдержатися: вона відіграє ролю Божого допусту і пропадає з шумом як пропадає брудна піна по бурі.

Так мало тепер видно в Европі змагань до засадничої чистоти влади, що треба побоюватися, чи Европа взагалі не входить в період утрати своєї влади.

Всіх вязниць старої Венеції я не бачив, бо їх уже не показують. А саме не показують вязниць, де головно мучилися політичні вязні. В келіях всего 1.5 м. висоти, найнизші без допливу воздуха. Вже стидаються їх показувати. Чи може я трафив на таку пору.

Цікаво, що й під камяницею б. венецького конзуляту у Львові, котрий урядував у столиці Льва в 16 і 17 ст., є величаві пивниці, що тягнуться аж попід улицю. Та цікава камяниця є у Львові, Ринок, ч. 14. Має льва св. Марка над входом. Варт оглянути її. Та хто її будував, не знаю.

Думаю, що в архівах Венеції мусить бути не один звіт важний для історії України. Подібно, як в архівах Туреччини. Розуміється, все те недосліджене.

На самім кінці оглянув я ще дуже гарні тоалети палати дожів. Ясні, чисті, вигідні, взірцеві, біленькі і гладенькі.

Про все ти, братчику, написав — навіть про виходки в палаті дожів, але таки не сказав, чому тобі тряслися руки в вязницях Венеції: бо все те, що ти нам оповів з того приводу, то таки за мала причина, щоб аж руки тряслися. Признайся, бра, що ти бачив вже не такі „кавалки" і руки тобі не тряслися: отже чого тут мали трястися?

Так мігби собі подумати уважний читач — і мавби рацію. Неприємно писати, чому властиво руки тряслися, та годі. Письменник має лиш тоді рацію істнування, коли він дійсно і вповні щирий.

Отже мені тряслися руки у страшних вязницях старої Венеції не так тому, що ті вязниці страшенно прикрі і викликають не менше прикрі спомини того, що в них діялося, як більше з зовсім іншої причини. Мені весь час мого побуту в старих вязницях Венеції стояло перед очима племя, до котрого належу і котре від століть у вязницях — очевидно з вини своєї власної.

(Далі буде).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Перед новою кольонізацією

„Діло“ в чч. 264 і 265 принесло отсю статтю:

„Новий Час“, обговорюючи в числі 192-ім кольонізаційні пляни Поляків, є тої гадки, що кольонізація Сх. Галичини закривається ще маленьким фіговим листком. Тимчасом Поляки поробили вже зовсім конкретні і далекойдучі приготування до нової кольонізації Сх. Галичини і того ніяким фіговим листком не закривають

І так у червні ц. р. вписано в судовий реєстр у Львові нову Акційну С-ку під назвою: „Ziemskie T-wo Parcelacyjne S. A. we Lwowie“ Акційного капіталу має С-ка 800.000 золотих, її завідуючим директором є п. Казимир Козловський, стрієчний брат преміера. Згідно з нашими інформаціями новозаснована С-ка є прибудівкою „Т-ва Кредитового Земського“ у Львові, яке є власником більшої частини акцій. Дальшими акціонерами, як нас інформують, є львівська і краківська Каса Ощадности та Галицька Каса Ощадности, які поза акційним капіталом отворили для С-ки кредит у висоті десять міліонів золотих. Крім того має С-ка запевнений кредит Банку Рільного.

Ціль нової Спілки

Ціль тої Спілки — кольонізація Сх. Галичини елементом з західних воєвідств. Для своїх цілей буде Т-во набувати в першій мірі маєтности, ліцитовані його матірним Т-вом Кред. Земським та іншими інституціями довгоречинцевого кредиту, як також маєтности продавані з вільної руки. До речі: Т-во набуло вже для кольонізаційних цілей в останніх 2—3 тижнях цілу низку маєтностей. Цікаве, що на маєтности, ліцитовані тепер Т-вом Кред. Земським у Львові нема буквально ні одного рефлектанта і тому всі ці маєтности набуває новоутворена кольонізаційна С-ка. Коли взяти під увагу, що до купна маєтности, ліцитованої інституціями довгоречинцевого кредиту, потрібна лиш дуже мала готівка і що ціна купна-продажі дуже низька, то обставина, що до ліцитації не стають ніякі приватні особи, видається наскрізь загадочна і мимоволі насувається думка, що це слід приписати чиїмсь сильним впливам.

До переведення в життя свого завдання має Т-во між іншим дуже великі фінансові можливости і ми мусимо рахуватися з тим, що вже в найближчім часі зачнуть їхати до нас, як у перших повоєнних роках, масово мазури і ділитимуть між себе двори, тоді, як наше наскрізь збіднілe і спролетаризоване село буде безрадно ломити руки, жадне праці.

Конюнктура з часів інфляції

Новозасноване Т-во старається повернути для кольонізації (у звязку з пляном уряду зліквідувати надмірно задовжені земельні маєтности), конюнктуру з часів інфляції. Тоді йшов мазур на наші землі, бо за свій один проданий морґ землі купував у нас кілька, кільканацять, ба навіть кількадесять моргів. Кольонізаційна филя розбилася та зупинилася на яких десять літ не завдяки політиці, не через занехання Поляками плянів дальшої кольонізації наших земель, але припинило її само життя. Ціни на землю пішли так високо, що господар з зах. Галичини не мав уже інтересу продавати своє господарство та їхати на схід. Навпаки: деякий відсоток кольоністів, маючи змогу продати, за безцінь набуту, землю за дуже добру ціну нашому селянинові, продавав її і вертав у свояси.

В цей спосіб наш селянин яких десять літ був майже одиноким покупцем землі і то тимбільше, що й наші фінансові інституції, в першій мірі Земельний Банк Гіпотечний і Коопер. Банк „Дністер“ приходили чи не в кожнім випадку потрібуючим з фінансовою поміччю в формі векслевого кредиту. Польські дідичі діставали від місцевих, українських селян добру, аж надто добру ціну за землю і лише в дуже рідких випадках шукали покупців на неї на заході. Рільничий Банк своєю кредитовою політикою також не мав змоги вплинути на зміну природного ходу справи. Через дуже високі ціни на землю кредит, що його давав Рільний Банк на купно землі міг лише в малій частині, звичайно в одній четвертій, покрити ціну купна, через що й мало було таких, які на цей кредит рефлектували.

Чудово наладнана фінансова поміч для покупців

Новоосновану С-ку має завдання, як вище згадано, „накручувати“ конюнктуру для кольонізації, що їй по всякій правдоподібности у великій мірі й удасться. Маючи змогу набувати на ліцитації маєтности за безцінь, буде мати тимсамим змогу і продавати їх по розмірно дуже низьких цінах.

Найважніше, що й фінансову поміч купуючим наладнано в часах гострої грошевої скрути просто чудово, бо крім акційного капіталу і готівкових фондів даних С-ці до диспозиції трьома вище згаданими банками, основана А. С. має змогу диспонувати ще дуже великими фондами в дорозі звичайного книжкування, безготівковим переливом гіпотечних обтяжень парцельованих маєтностей. При парцеляційній продажі грунтів Т-во буде мати змогу переливати на набувців всі гіпотечні довги, як довгоречинцеві, платні переважно до 55 літ, так і короткоречинцеві банкові і приватні, які в найближчім часі стануть також довгоречинцеві, бо, згідно з новим проєктом віддовження рільництва, будуть сконвертовані на низькопроцентовий кредит з 10—15-літнім речинцем платности. Сеґрегація гіпотечних довгів на ділки, утворені при парцеляції, не представляє вже згідно з теперішним законодавством більших трудностей, а чинність ця буде в нових законах у справі віддовження рільництва ще більше облекшена.

II.

Ціна ґрунтів тепер, як відомо, є всього 20—33 проц. ціни з часів доброї конюнктури. Значить: морґ доброї землі коштує 400—600 зол. Грунти, якими буде диспонувати кольонізаційна С. А., будуть все в 100 проц.,або майже в 100 прц. обтяжені. Набувець, приймаючи обтяження, не потрібуватиме на купно зовсім грошей; він буде мати змогу приступити до купна з мінімальною готівкою, бо львину частину ціни купна буде міг сплачувати в дуже догідних ратах з мінімальним опроцентуванням в часі кільканацяти, ба навіть кількадесяти літ.

Кольонізація — безготівковими засобами

Отже коли в часах доброї конюнктури і високих цін землі одинокий можливий довгоречинцевий кредит Рільного Банку міг відограваті лиш малу ролю, бо при складних і нелегких обставинах можна було дістати яких 50 прц. ціни купна, то при нинішних низьких цінах землі і високім обдовженні маєтностей такий кредит може дійти дуже часто до цілих 100 прц., чи майже 100 прц. ціни. Для тих, що евентуально страхалисяб довгів, буде готовий аргумент, що і давнішим кольоністам, які черпали обильні гроші з ріжних кас і фондів, нічого злого не сталося.

В той спосіб матимуть Поляки змогу фінансувати в широкій мірі кольонізацію такби сказати, зовсім безготівковими засобами. Акція хитро й добре обдумана і нашому народові грозить нова велика небезпека. Вона тим більша, що новоотворена кольонізаційна спілки, хоча є ніби приватною установою, в дійсности покликана до життя урядовими чинниками, бо нам зовсім докладно і певно відомо, що всі воєвідські уряди підтримують і форсують її всякими можливими способами.

Що це велике лихоліття не десь за хмарами, але вже за спиною, видно добре хочби зі статті „О земіен для комбатантуф“ в часописі комбатантів „Редута“ з 9. вересня ц. р. В цій статті сказано, що справа добуття землі для польських військових уже дозріла до того, щоб перемінитися в реальне діло, себто що настав уже час творити у Сх. Галичині дальші кольонії бувших військових на розпарцельованих двірських просторах.

Що ми можемо протиставити акції „Земского Т-ва Парцеляційного“ у Львові?

III.

В попередніх уступах преставили ми завдання „Земского Т-ва Парцеляційного“ у Львові і вказали на ті матеріяльні засоби й можливости праці, які це Т-во має перед собою. А тепер спитаймо: Що ми можемо протиставити акції згаданого Т-ва?

У відповідь на се мусимо, на жаль сказати, що дуже-дуже мало. До ведення парцеляційної акції не маємо зорґанізованої ніякої установи і не маємо на ту ціль ніяких фондів. З сих та інших зрозумілих причин не маємо теж змоги використати при викупні землі безготівкових способів його фінансовання. Вкінці від дирекцій чужих фінансових установ ми стрічали завжди і стрічати будемо і далі самі перепони. До того наш селянин майже перестав цікавитись купном землі, бо за готівку нині в рільнім господарстві дуже тяжко, а наші фінансові установи, яких фонди здебільша заморожені, не в силі давати нових кредитів. Про купно землі наш селян тепер не думає тимбільше, що продавець з добре зрозумілих причин вимагає нині з правила цілої ціни в готівці.

Що має робити наше село?

Село наше не може рахувати на ніяку зорґанізовану поміч згори, бо такої помочи воно через нашу нездарність і в повоєнні часи зовсім не мало, хоча тоді були обставини куди сприятливіші і зорґанізовання такої помочи легке. Селові в наших дуже сумних обставинах не лишається нічого іншого, як звільнитися сяк-так з дотеперішнього задовження завдяки найновішій урядовій акції віддовження рільництва, отрястися з байдужности і братися знову з найбільшими зусиллями до купна землі. Ціни її тепер такі низькі, що навіть при теперішніх мізерних цінах рільних продуктів купно землі нашому селянинові калькулюється.

Аби зберегти якнайбільше землі для себе, мусітиме тепер наше село часто-густо кооперувати з дідичами, хоч яким великим куріозом буде се видаватися неодному.. Власник маєтности може дуже часто при теперішніх законних постановах удержатися при власности, значить: не допустити до продажі своєї маєтности, оскільки продасть якусь частину маєтку, часто вже кількадесять, ба навіть кільканацять моргів землі. І коли обставини на се позволяють, то в інтересі нашого села є помогти зусиллям дідича удержатися при маєтности, через купно від нього тої, звичайно невеликої, скількости землі. Село, рятуючи разом з дідичем його маєтність від примусової продажі, зберігає для себе можливість викупити його землю постепенно в цілости, коли натомість майже кожна маєтність, продана чи то на ліцитації, чи з вільної руки дідичем, який не мав змогти при її власности вдержатися, побільшить запас землі, призначеної на скольонізування чужим елементом.

Завдання українського громадянства

Наше громадянство всеж таки не може байдуже приглядатися тяжкому змаганню села за його варстат праці і повинно бути селові в цьому ділі помічне. Вже за кольонізацію в перших, повоєнних роках мусить наша суспільність у деякій мірі приписати сама собі вину. Рятувати землю для свого народу було тоді розмірно легко. Ціни за землю були в тих часах незвичайно низькі, її просто роздаровувано, бо морґ доброї землі коштував тоді переважно всього два-три кірці збіжжа. До того село тоді було засібне в готівку, а зза океану плили масово доляри. На жаль, цією справою абсолютно ніхто у нас не займався, не було ніякої, хочби найпримітивніше зорґанізованої акції. І вислід такий, що чужий елемент забирав масово найкращу землю, а нашим селянам девалювалася безліч корон і марок, якими ще нині діти бавляться. Дійшло до того, що наші селяни просяться тепер у кольоністів на роботу, щоб заробити у них кількадесять сотиків...

Нині щонебудь у сім напрямі поважного зробити куди тяжче, але все таки громадянство не може байдужно приглядатися, як решту запасу землі будуть у нас ділити між пришельців із заходу. Перш усього вся українська суспільність повинна негайно стягнути без винятку свої грошеві ощадности з чужих інституцій та ульокувати їх у своїх установах, даючи їм у той спосіб змогу без жадніських жертв зі свого боку подати селові хоча сяку-таку грошеву поміч на викупно землі.

Агроном.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Звертаємо особлившу увагу наших ВП. Читачів на повисшу статтю в дуже важній справі кольонізації і подаємо до відома, що в тій справі одержали ми від одного з наших Читачів такий запит до оповіщення: Чи бодай в деяких повітах не булоб можливо, щоб наші інтеліґенти зорґанізувалися і кождий старався на ту ціль зложити гроші на купно по одному морґови землі. Землю ту можна віддати в аренду нашим селянам. Тим способом можнаб уратувати досить значне число морґів для свого народу. Але найлучше робити се орґанізованим способом.

СКОНФІСКОВАНО

СКОНФІСКОВАНО

Що діється у Франції

Інспектор поліції начальником банди фальшівників і торгівців наркотиків.

В м. Ліль у Франції викрили нову скандальну аферу. Увязнили там інспектора поліції Маріянія, котрий стояв на чолі банди фальшівників і торгівців наркотиками. Крім того увязнили його 5 спільників. В часі ревізії знайшли в одного з них фальшиві стемплі за 150.000 франків. Скандал викликав сильне вражіння, тимбільше, що Маріяні займав високі становища в адміністрації.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В греко-катол. Богословській Академії у Львові зачався новий шкільний рік в неділю 7. X. Відкриття шк. року відбулося в будинку Академії при вул. Коперника 36. О год. 8.45 рано Преосв. Епископ Никита Будка відправив Архіерейську Службу Божу в сослуженні О.О. Професорів Академії о. Д-ра Лаби, о. кан. Лужницького, о. кан. Дзеровича, о. Д-ра Конрада. Діяконували: о. Д-р Липський і о. Хомин. Співав хор богословів під управою студ. богословя Жолкевича. Крім того прийшли представники українських установ і т.д. Служба Божа скінчилася відспіванням „Боже вислухай благання“ о год. 10.35. По Службі Божій зібралися в авлі: Преосв. Никита, о. Протоігумен ЧСВВ Ст. Решетило,Проф.Академії, представники українських установ, української преси і студенти богослови. Естрада прибрана зеленю, на естраді по середині стилевий хрест, по боках портрети: св. Отця і Митрополита Кир Андрея прибрані рушниками. Хор питомців відспівав Кудрика „Хваліть діти Господа“. Відтак о. ректор Сліпий відчитав звіт з діяльности Академії за послідні два роки. Зміст: Коли 6 літ тому Високопреосв. Митрополит проголосив основання Академії, мала була надія на її розвиток. Був тільки 1 факультет. Можна було навіть почути пессимістичні голоси, але вони згодом устали. Нині на порозі 7 року стверджуємо гарний розвій Академії. Звіт з діяльности буде печатаний при кінци слідуючого року за 3 роки. Тепер подам лише коротке звідомлення. Передовсім дуже жаль, що нема між нами Основника Академії. Дальше о. д-р Сліпий згадав тих, що відійшли.Се є о. дра Фіґоля, професора проповідництва і дир. Івана Бабія, професора клясичних мов, що впав від кулі. Зі студентів помер на закаження крови Омелян Мельник з I. року. (Присутні вшанували їх память повстанням з місць). О. рек. Сліпий говорив дальше: До ведення високої школи треба 3-ох річей: професорів, слухачів і грошей. В 1931 р. настала реорґанізація католицьких університетів. І наша Академія примінилася до нових вимог. Утворено фільософічний факультет. На теольоґічнім факультеті викладали: о. д-р Сліпий, о. д-р Мишковський (він декан факультету), о. д-р Глинка, о д-р Іщак, професор д-р М. Чубатий і інші. На зорґанізованім фільософічнім факультеті викладають: о. д-р Сліпий (він заступає декана), о. д-р Конрад, о. д-р Сампара, о. Максимець,д-р Кость Чехович, д-р Залозецький, дир. Пастернак, д-р Полянський, проф. Зимак, проф. Кудрик. При фільософічнім факультеті зорґанізовано семінарі: доґматичний, історичний, гомілетичний, катехитичний і правничий. Розвинено предмети злучені зі сходом: історія Унії, мистецтво, східне канонічне право. При Академії зорґанізовано музей.Референтами є: проф. Чубатий і д-р Драґан. Музей виповняє 3 салі і коридорі. Академія має свою бібліотеку. Впреосв. Митрополит зробив початок подарувавши цінні твори для дослідів над Сходом. Досі скатальоґовано 1000 томів. Представник Академії (о. д-р Сліпий) брав участь в унійнім зїзді в Пінську 1933 р. і виголосив реферат „Про византинізм“. В недавнім зїзді словянських фільольоґів у Варшаві взяв участь від Академії д-р Чехович і виголосив реферат „До проблєми прасловянської мови.“ Академія брала активну участь в святі „Українська Молодь Христові“ в 1933 р. Професори працюють науково. Академія видала 5 томів професорських праць. Слухачів є в 1933-34 319 (в р. шк 1928-29 було 177). Скінчило Академію 100 абсольвентів, котрі походили з 7-ох Епархій. Також монахи були між слухачами. Фінанси Академії тепер зрівноважені. В шк. році 1933-34 недобір виносив вже тільки 3.831 зл. В 1932-33 р. шк. Впреосв. Митрополит дав 42.000 зл., оплати 24.000 зл. В шк. р. 1933-34 дав Впреосв. Митрополит 47.772 зл. оплати дали: 26.826 зл. Удержання персоналу коштувало в шк. р. 1933-34 51.231 зл. Академія розвивалася повільно, бо в нас не було університетських традицій. Всежтаки Академія росте. Вона старається мати контакт з життям і пронизувати українське життя християнським світоглядом. З черги о. д-р Лаба відчитав реферат „Св. Теодор Студит, реформатор чернечого життя“. Зміст: Св. Теодор Студит ур. 759, помер 826 р. по Хр. Він був провідною особою тодішнього християнського життя на Сході. Патріярхи сходять перед ним на другий плян. Він був письменник, але головна його заслуга се те, що він завернув чернече життя до старохристіянської строгости. Се великий подвижник, церковний діяч, що протестував проти світської влади, яка мішалася до церковних справ. З другої сторони протестував проти уступчивости тодішних патріярхів. Се апольоґет, рухливий кореспондент, поет. В 772 р. царгородський патріярх Тарасій дав Теодорови монастир Студіон. В сім столичнім монастирі Теодор жив і працював. Чернецтво в тих часах було дуже підупало. Були зовнішні причини, як напади Арабів (поза Византією) і переслідування зі сторони іконоборців, але були й внутрішні причини упадку. Монаша дисципліна упала. Світські йшли в монастир і там жили по власним уподобанням. Се т. зв. келіоти. Ся вигідна форма монашого життя — була запереченням монашества. Дальше повстали т. зв. домашні монахи і вкінці т. зв. безмонастирські монахи, монахи-бродяги. Се був верх упадку монашого життя. Деколи міряни виарендовували монастирі, спроваджувалися зріднями, жили в монастирях і господарили як на власнім газдівстві. В такім часі виступив Теодор Студит. Він не списав окремого правила, тільки хотів привернути строгий спосіб життя в монастирах, як се було в IV. ст. в Египті. Додатні прикмети його реформи 1) безоглядна спільнота монастирського життя, 2) докладне означення монастирських чинів (адміністрації), 3) духовний провід в монастирі (монахи мали звірюватися перед ігуменом), 4) занятя монахів умовою працею. Маємо історичні дані, що в студитськім монастирі в Царгороді переписували книги по церковно-словянськи. Перші монахи на Руси були уставу Теодора Студита. Преподобний Теодозій Печерський старався завести на Руси совершенне життя на взір грецьких монастирів в Царгороді. Тому 30 літ Впреосв. Митрополит воскресив чин Студитів в нас і від того часу в нас істнує монастир Студитів. — Сю часть програми закінчив хор богословів відспіванням „Боже Великий Єдиний“. Відтак присутні оглянули Музей Академії. Тут давав пояснення д-р Мих. Драґан.

Папська комісія для вияснювання канонічного права рішила, що з атеїстами треба поводитися так як з некатоликами або сектантами в справах подружжа, священства і правних ділань. Католичкам буде строго заборонено виходити заміж за атеїстів. — (ПАТ).

Посвячення нового костела у Львові відбулося 7 с. м. Костел Матери Божої Остробрамської збудований висше личаківського двірця коштом 1 міліона зл. Сей величавий вотивний костел посвятив Архиепископ Д-р Твардовский з Епископом Базяком, в асисті численного духовенства, представників влади, урядів, установ і великої маси вірних. Се вже 7-ий костел у Львові по війні. Українці збудували в тім часі тільки дві церкви: на Левандівці та на Клепарові.

В Будапешті, від 23—25 вересня, відбувся великий Католицький Конґрес. З огляду на велике значіння сього Конґресу для катол. справи, незабаром подамо в „Н. Зорі“ довшу статтю про нього і про стан католицького життя на Угорщині.

В Уругваю в другій половині вересня відбувся національний конґрес студентів-католиків. Головним завданням конґресу було зорґанізувати студіюючу молодь під прапором Католицької Акції.

Громадські вибори

Дня 30 вересня с. р. розписано вибори до громадських рад. Подаємо важніші місця з виборчого регуляміну.*) Активне виборче право мають ті горожани й горожанки, що: 1) скінчили 30 вересня с. р. 24 роки. 2) Бодай від 1 року мешкають на території громади (Се не відноситься до світського і монашого духовенства, державних і самоуправних урядників і військових, коли вони мешкали в даній громаді перед днем розписання виборів). 3) Не втратили виборчого права до сойму. Громадським радним і заступником радного може бути вибраний кождий польський горожанин без ріжниці полу, що скінчив 30 літ 30.IX с. р. і має активне виборче право. В громаді, що має до 500 мешканців, вибирається 12 радних, від 500 до 1000 мешк. — 16 радних, від 1000 до 1500 — 20 радних, від 1500 до 2000 — 24, понад 2.000 — 30 радних. Заступників вибирається стілько що й радних. Вибори громадських радних розписує повітовий староста. Оповіщує їх війт. Вибори не можуть відбуватися в урочисті свята, ні в часі пильних робіт в полі. Для кождої волости (ґміни) і громади твориться окрему виборчу комісію, зложену з предсідника і двох членів. Війт після доручення виборчих списків старості оповіщує: день розписання виборів, число мандатів, виборчі льокалі місце, дні й години виложеная списків виборців до публичного перегляду і речинець складання реклямацій, число виборців, управнених підписати листу кандидатів, місце, день і годину виборчих зборів. Виборчі списки повинні бути виложені до перегляду 3 дні найменше по 5 год. денно. Реклямації до виборчої комісії можна вносити устно або на письмі. Листу кандидатів на радних і заступників вноситься на другий день після оповіщення війтом виборів. Вистарчає 15 підписів виборців, але лучше, щоб листу підписало 30 виборців, бо предсідник може уневажнити деякі підписи Кождий кандидат мусить заявити устно або письменно, що годиться кандидувати і що має право бути вибраним. В листі кандидатів треба подати імя, назвиско, імена родичів, вік і місце замешкання кождого кандидата. В зголошенні треба подати імя і назвиско повновласника листи. Кандидатські листи зголошується устно до протоколу або письменно до рук предсідника виборчої комісії. Предсідник виборчої комісії має право взивати виборців, які підписали листу кандидатів і провірювати власноручність їх підпису. Візвані мусять явитися до предсідника і потвердити власноручність підпису, бо інакше їх підпис можуть уневажнити. Листи кандидатів по внесенні не можна змінняти. Коли предсідник виборчої комісії завважить браки або хиби ліст, взиває повновласника, усунути ті браки або хиби. Коли повновласник не усуне недостач листи слідуючого дня по візванні, виборча комісія стверджує неважність зголошення в цілости або деяких кандидатур. Від такого рішення н е м а в і д к л и к у. Предсідник не може уневажнити листи без візвання повновласника, щоб доповнив недостачі листи. Неоправдане уневажнення листи се важна причина до внесення протесту проти виборів.

*) Точніше про виборчий регулямін подає брошура В. Целевича: „Виборчий регулямін“, ціна 10 гр. Замовляти: Книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка. Львів, Ринок 10.

Молодець звертається вже до праці. Праця має ціль і мету поза кругом її ділання, вона хоче щось осягнути, щось створити. Не так гра. Вона сама для себе ціль. Свобідна від усякого примусу кромі обмежень правилами, які сама собі дала, хоче вона свобідного і негамованого виладування сил, все одно фізичних чи духових. (Карло Льоренц у творі „Життєвий провідник для молодих“, в розділі „Гра і спорт“).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

МІЖ ВАТИКАНОМ І МАНДЖУРІЄЮ прийшло до порозуміння: католицькі церковні власти в Манджурії будуть підпорядковані властям католицької Церкви в Китаю. В Манджурії буде створена окрема католицька дієцезія.

В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ розписали „вибори" до льокальних Совітів в звязку з VII загальносоюзним конґресом Совітів, котрий має зібратися в половині січня 1935 р. „Вибори" до місцевих Совітів зачнуться 1 листопада с. р. Зїзди краєві і республиканські мають відбутися між 15. XII с. р. і 15. I 1935 р. Загальносоюзний Конґрес складається з 1987 делеґатів республиканських зїздів і має право ревізії конституції. Ся ревізія стала необхідна з огляду на вступлення СССР до Союзу Народів. Слово „вибори" пишемо тому в лапках, бо про правдиві вибори в СССР говорити трудно: там треба „вибирати", кого прикажуть, навіть якби приказали „вибирати" коня, — бо інакше на Соловки.

ЖИДІВСЬКИЙ „ГАЙНТ" пише: Внутрішні суперечности в ББ часто значно остріші ніж противенства між опозицією та правительственною більшістю... ББ це звязок ворожих партій. ...Нарід остав поза ним. Все селянство, весь міський пролетаріят лишився поза урядовим табором...

В РОМУНІЇ уступив прихильний Франції кабінет Тітулєску і до влади прийшов Татареску. В Берліні з того приводу панує задоволення.

У ПЛОВДИВІ (Болгарія) відбувся недавно великий процес проти 118 комуністів. Суд засудив 9 комуністів на кару смерти через повішення, 36-ох на кару вязниці по 5 літ, 32-ох по 1 рокови вязниці. Велика частина засуджених се жовніри і підстаршини ґарнізону в Пловдиві, що належали до комуністичних ячейок.

КОМАНДА НІМЕЦЬКОЇ РАЙХСВЕРИ домагається, щоби німецьке правительство виповіло версайський договір, бо збільшення видатків на армію і збільшення зброєнь не можна дальше укривати. („Евр").

МІНІСТР НОЙРАТ (Німеччина) виголосив недавно в Берліні велику політичну промову. Він заявив м. і.: „Німеччина вірить, що їй удасться побороти вивозові труднощі і що німецьке правительство не бажає собі господарської ізоляції. Програма німецької заграничної політики обіймає дві точки: 1) щоби справа німецьких воєнних зброєнь була трактована як справа рівноправного краю. 2) щоби справа басейну Саари була полагоджена згідно з обовязуючими договорами.

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ фон дер Шуленбурґ прибув на днях до Москви.

ЛОТВА ВИПОВІЛА ДОГОВІР торговельний з Литвою, заключений 21 грудня 1933 р. і договір про малий пограничний рух. Виповідження викликало в Ковні здивування, бо Литва не припускала, що Лотва виповість згадані договори по недавно заключенім балтійськім договорі. Виповіджені договори тратять силу 21 грудня с. р.

В ДАНІЇ увязнили недавно ґрупу гітлєрівців, котра вилапувала комуністів німецьких втікачів і відсилала їх до Німеччини.

В АНҐЛІЇ є вже 14.500.000 км. підземних телеґрафічних дротів. Незабаром зникнуть там всі телеґрафічні стовпи. Се одна з форм підготовки до нової війни.

НА БАЖАННЯ ПРЕЗИДЕНТА РУСВЕЛТА уступив ґенерал Джонсон, диктатор Найри.

Натура дитини — гра і забава. Дитина жиє в грі і хто вміє повагу і працю життя переміняти в гру, той позискав зацікавлення дитини і її повну співучасть. (Карло Льоренц).

ВЖЕ ВИЙШЛА III ЧАСТИНА

ПОПУЛЯРНИХ КАТЕХИТИЧНИХ ПРОПОВІДЕЙ

о. ПАВЛА ШВІЛІНСЬКОГО: **ПРО БЛАГОДАТЬ БОЖУ І СВ. ТАЙНИ.**

Про сю книжку пише **о. Ір. Наварко ЧСВВ** в ч. 62 „Н. Зорі" м. ін. таке: **„...ді проповіди повинні найтися в бібліотеці кождого священика, бо віддадуть йому велику прислугу в проповіданні Божого Слова".**

Ціна примірника **5 зл. з почтовою пересилкою 5·40 зл.**

— — **Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі".** — —

НОВИНКИ

В слідуючім числі „Нової Зорі" помістимо з приводу 70-ліття нашого театру спеціяльну статтю на основі твору Степана Чарнецького „Нарис історії українського театру в Галичині".

Український Театр ім. І. Тобілевича відіграє у Львові в салі Театру Ріжнородностей (Нар. Дім) в четвер 11 жовтня оперетку зі стрілецького життя Л. Лісевича та А. Курдидика: „Зелізна Острога". Початок вистави в год. 7.30.

Ювилейна вистава з приводу 70-ліття українського театру відбудеться в пятницю 12 жовтня у Львові в салі театру Ріжнородностей (Нар. Дім) в год. 7.30. Програма: вступне слово д-ра В. Щурата; 1 дія „Марусі", 1 дія „Ой, не ходи Грицю", 1 дія „Запорожець за Дунаєм", деклямації О. Кривіцької та В. Блавацького, орхестра театру ім. Тобілевича. Рано в 8. год. відбудеться в храмі св. Юра поминальне богослуження за українських акторів.

Надзвичайні Загальні Збори Сокола-Батька відбудуться у Львові дня 14. жовтня 1934 р. в домівці С-Б. при вул. Руській ч. 20. зі слідуючим порядком нарад: 1) Відкриття Зборів, 2) Звідомлення з III. Краєвого Здвигу, 3) Поставлення до диспозиції З. Зборам мандатів Старшини, 4) Внески й запити. Початок З. Зборів в год. 9-тій рано. В разі браку приписаного статутом комплету Загальні Збори відбудуться годину пізніше з тимсамим порядком нарад без огляду на число присутних членів. За Старшину Сокола-Батька: Інж. М. Хроновят, голова і Е. Благітка, справник. — Розуміється, найменше половина старого Виділу повинна увійти в новий Виділ, бо без того неможлива традиційна тяглість праці. Се річ загально знана в цілім світі.— Примітка Ред „Н. Зорі".

Всім знані підручники до навчання реліґії і поручені всіми трема Високопреосвященими Ординаріятами а то: — 1) Малий катехизм хр. кат. реліґії ціна зл. 0.60;—2) Коротка біблійна історія Ст. і Нов. Завіта зл. 1.— (передше зл. 1.20) до набуття під нище поданою адресою. Всч. О.О. Катехити при більших замовленнях для шкільної дітвори дістануть значні опусти в цінах, догідні услівя сплати і даром поштові пересилки. Для книгарень оригінальні рабати. Замовлення на адресу: В. Гірняк — Станиславів, вул. Красінського 12. або скр. пошт. 173.

187 — 5 — 10.

У Львові відбулися загальні збори видавничої кооп. „Червона Калина". Прияв них було коло 60 членів. Кооператива ся в тяжкім положенню як зрештою не лише вона в тих часах.

Видавництво шкільних книжок перенесли зі Львова до Варшави. У Львові лишиться тільки філія продажі книжок сего видавництва. Зредукували весь персонал з виїмком 4-ох осіб. Їх перенесли до Варшави. Около 60 друкарів стратить через те працю.

Ліцитація фільварку „Народного Дому" Білка-Костенів має відбутися 18 с.м. Вірителем сего маєтку, що має 1.200 моргів, є Кредитове Земське Т-во у Львові. Дня 9 листопада с. р. має відбутися ліцитація дому при вул. Курковій ч 14. Її веде Банк Краєвого Господарства. Догосподарились...

В Станиславові мають зліквідувати дирекцію зелізниць. В її домі мають бути бюра Другої Скарбової Палати.

В Борославі згоріли 4 центральні маґазини концерну „Малопольска". Згоріло богато матеріялу і технічного приладдя. Шкоду оцінюють на понад 1 міліон зл.

Друга весна. На перемиськім ринку можна купити свіжі малини й суниці. Посходили знов горошок і редьква.

В Коломиї перестав виходити орґан вшехполяків „Ґазета Коломийська" по 45 літах істнування.

У Ворохті була шулерня, котру урядила в пенсіонаті пані Марія Гузанова з Варшави. Люди зґравалися там до сотика, аж поки пані Коженьовска з Лодзі не повідомила поліції, що її чоловік програє в тій шулерні все, що має. Тоді властительку „пенсіонату" увязнили й засудили на 3 місяці тюрми.

В Кракові лікарі ствердили кілька випадків страшної дитячої недуги Гайне-Медіна.

Увязнений посол Ідзіковский видав недавно передтим брошуру, в котрій домагався заведення примусових орґанізацій для ремісників. Рахував на те, як доносить польська преса, що міністр промислу і торговлі зробить його ґенеральним інспектором тих примусових орґанізацій і тимсамим диктатором нещасних ремісників... Ось на що таким панам таких примусових орґанізацій...

З Варшави доносять, що т. зв. суспільні обезпечальні взагалі перестануть лічити і рвати зуби своїм членам. Їх дентистичні амбуляторії будуть зліквідовані.

За спроневірення 400.000 зл. в Бюрі рільничих уряджень одержав б. посол „людовий" Тадеуш Ружанський два роки вязниці.

Дир. Міхальський, що мав враз з додатками 4.000 зл. місячної платні, мав крім того в обігу векслів на 200.000 зл. Він змушував своїх підвладних жирувати ті векслі.

У Варшаві три урядники 28-ого скарбового уряду спроневірили 159 тисяч зл. Прокураторія вже закінчила слідство в тій справі. В часі ревізії знайшли в одного з них 22.000 зл.

В Хожові (Горішний Шлеськ) увязнили двох директорів горішно-шлеського банку дисконтового, Фербера і Кльосового. Їм закидають фальшиве ведення книговодства і недозволені грошеві маніпуляції.

На краківськім університеті було в шк. році 1933-34 всіх студентів 7.162, з того 2.074 жінок, Поляків 5.710, Жидів 1116, Українців 198.

Всіх часописів в Польщі при кінці 1933 р. було 1824, з того 1544 польських, 94 німецьких, 92 жидівських, 64 українських, 8 російських і 22 в ріжних мовах. Що буде за 10 літ?

Священик-летун. На летунській площі в Брні ЧСР здав іспит на летуна-пільота о. Бернардин Преровски, лоучинський парох, перший в ЧСР дипльомований священик-летун. В Европі тільки Німеччина має трьох священиків-летунів, що є місіонарями. (КАП).

Ґумор. Учитель питає в клясі: Як відріжнити ліву руку від правої? — Діти мовчать.

— Зараз вам пояснію. Се дуже просте. Права рука має великий палець по лівій стороні а ліва по правій.

Пояснив!!!

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„БРІН“** вул. **Бляхарська 21.** 1 — 20.

Безробітних було в Польщі в дні 22 вересня с. р. 289.416. Число безробітних зросло на 2.981 осіб в порівнанні з попередним тижнем.

Аби запобічи повеням збудують в зах. Галичині від Дунайця до Соли 9 величезних ретенційних збірників води коштом 150 міл. зол.

100 домів на ліцитацію в м. Лодзі виставило Тов. Кредитове.

Д-р Фенцик, редактор „Карпаторусского Голосу“ написав статтю в однім мадярськім часописі, в котрій оклеветав українських закарпатських пластунів і В. Бірчака, роблячи в той спосіб донос, що українські пластуни уладжують прогульки до чужих держав в протических цілях. Пошкодовані внесли позов до суду і Фенцика засудили на 14 днів безумовного арешту.

Німці побідили Французів в легкоатлетичних змаганнях у відношенні 95 : 55. Тепер Німці в тій области стоять на першім місци між народами Европи.

Великі надужиття викрили недавно в головній команді ромунської жандармерії. Спроневірено 25 міліонів леїв. Комендант жандармерії ґенерал Дімітрески мав знати про надужиття і навіть тягнув з них користи... Корупція зайшла в Ромунії дійсно далеко.

Болгарія й Совіти ведуть переговори в справі заключення торговельної умови.

22 міліони безробітних є тепер в Злучених Державах Північної Америки.

Перший японський щоденник появився в м. Йокогама в р. 1870.

Японське міністерство внутрішних справ подає остаточні числа жертв недавного тайфуну в Японії. 2.064 осіб убитих, 13.340 ранених, 858 пропавших без вістки. Буря знищила зовсім 18.000 домів, ушкодила 22.000 будинків. Вода залила 170.000 домів. Тайфун збурив 200 шкіл і ушкодив 330 мостів. Таких бур европейські краї ніколи не бачать. Зате люди в них — самі себе нищать.

Політичний гумор. „Жиди між собою“. — Слухай Іцку, совіти вступили до Союза Народів! — Ну, нарешті буде там і хтось з наших. („Муха“).

Лікарський фейлетоник.

Гігієна осіню

В інтересі нашого здоровля треба заздалегідь приготовитися відповідно до недалекої зими. Перехідний час осени се час катарів і простуд, на які орґанізм людини особливо тоді податний. Хоч іще теплі й соняшні дні, але вечерами вже треба тепліше одягатися. Треба пильно звертати увагу на обуву; коли її перемочиться, треба зараз скинути і ноги старанно осушити. Се дуже важне підчас слітної та холодної осени. Спальні треба докладно провітрювати. Спати при відчинених вікнах **н е в к а з а н о**, бо осінний воздух вогкий. Добре відбувати довші проходи для загартування тіла. Се знаменито приготовляє до зимових морозів. Воздушні купелі можна поручати лиш особам, що вже літом привикли до того. Сеї осени ширяться червінка й тиф, тому треба уважати на харч, особливо на овочі, котрі треба все мити перед їдою. Таксамо треба докладно милом вимити руки перед кождою їдою.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а приняла в члени т-ва 5 нових кооператив: „Любов“, Гошів; пром. с-ка „Братня Поміч“, Гошів; „Згода“, Янівка, пов. Долина; „Районова Молочарня“, Щирець, пов. Львів; „Народній Дім“, Дідушиці Вел., пов. Стрий.

В Бесарабії в Старо-Козачім тамошні Українці відкрили першу кооперативну молочарню при сільсько-господарській кооперативі „Надія“. Після молебня і посвячення домівки відбулася академія з промовами і виступами хору.

Нафта у Львові коштуватиме 40 ґр. за 1 літру. Хто братиме дороще, буде караний вязницею до 6 тижнів або гривною до 3.000 зл. Так оповістила управа міста Львова.

Нові оплати в П. К. О. можуть бути змінені. Виленська Промислово-Торговельна Палата дістала від дирекції П.К.О. також відповідь на свій меморіял в справі підвижки оплат в чековім русі П. К. О., що дирекція П. К. О. готова зревідувати новозаведені тарифи, коли покажеться що вони не пристосовані до вимог щоденного життя. Вже тепер дирекція Поч. К.О. готова на бажання властителя чекового конта не обтяжувати оплатами осіб, що вплачують, тільки побирати ті оплати з конта, на котре приходять вплати. То значить: „Jak nie kijem, to pałką“. По українськи: „Або ви, татуню, поїдете в ліс по дрова, а я лишуся вдома, або я лишуся вдома, а ви поїдете в ліс по дрова...“.

Торговельний білянс Польщі за місяць серпень виказує чинне (активне) сальдо 8 міліонів 200 тис. зол.

Польща вивезла в послідним часі около 60.000 тон збіжжа до Америки. В ґдині підготовляють нові транспорти збіжжа призначені на вивіз до Америки На европейських ринках трудно вмістити більші скількости збіжжа, тому польський збіжевий експорт шукає нових заморських ринків збуту.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в прив. оборотах 5·23·— 5·24·— зл. Золотий доляр 8·92—8·95 Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·97—2·00; 100 франц. фр. 34·95; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 40 зл.; 100 австр. шілінґів 99·—99·50 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл.	льоко Підволочиська	—	льоко Львів
Пшениця двірська	16·75—17·00;		18·50—18·75
Пшениця збірна	15·00—15·25;		16·75 17·00
Жито двір.	15·00—15·25;		16·75—17·00
„ збірне	14·50—14·75;		15·50—15·75
Ячмінь двір.	14·25—14·50;	—·—	—·—
Ячмінь на мливо	13·50—13·75;		14·25 15·00
Овес двір.	11·50—12·00;		13·00—13·50
Овес збір.	11·00—11·50;		12·00—12·50
Гречка на мливо	17·50—18·—;	—·—	—·—
Гречані крупи	25·00—27·00;	—·—	—·—
Кукурудза	19·00—20·00;	—·—	—·—
Грис пшен.	8·50— 8·75;		9·75—10·00
Грис житний	8·75— 9·00;		9·75—10·00
Грис ячмінний	9·—— 9·20;		9·50— 10·0

Тенденція вдержана. Рух слабий.

Набіл: Маслосоюз платив 9. X. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2·10, зл., за 1 л. молока 14 сот., за 1 л сметани 60 сот., за 1 копу яєць 2·65 зл. Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця звишкова.

Живина: Маслосоюз повідомляє, що від 9 X с. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці льоко подвіря птахомясарні „МС“ у Львові (вул. Б. Ґловацького 23): Курята (пара курят важить не менше як 1·50 кг) за 1 кг. 0·90 зл.

Кури	I кляса за 1 кг.	0·90 зл.
Кури	II кляса за 1 кг.	0·60 зл.
Качки	I кляса за 1 кг.	0·65 зл.
Качки	II кляся за 1 кг.	0·50 зл.
Індики	I кляса за 1 кг.	1·05 зл.
Індики	II кляса за 1 кг.	0·70 зл.
Пантарки пріма	за 1 кг.	1·20 зл.

Тенденція спокійна.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Ольга з Князів Лещукова,** жінка катехита Впр. о. Осипа Лещука в Раві Руській, б. учителька, мати чотирох дітей, померла в 36 році життя при породі на клініці у Львові дня 4 жовтня 1934 р. Покійна була визначною католицькою діячкою і знаменитою бесідницею. Працювала ревно в Жовківщині і в Равщині. Попередними роками працювала також як виділова і голова філії Союзу Українок в Раві Руській, їздила з рефератами по селах, закладала кружки й уряджувала курси. В. Їй П.!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОШУКУЄТЬСЯ УЧИТЕЛЬКИ ВІД 1.XI. с. р. до підготовання учениці до I. кл. ґімн. нового типу і початків гри на фортепяні. Зголошення з услівями слати на адресу: **Володимир Луцький, хутір Яблонів, п. Янчин.** 198 — 1—2.

КІНА

АДРІЯ: Білий мустанґ.
АТЛЯНТИК: Чар віденського вальса.
КАСІҐО: Любов Тарзана.
КОПЕРНИК: Цариця.
МАРУСЕНЬКА: Цариця.
МІРАЖ: Король циганів.
МУЗА: Чібі.
СТИЛЕВЕ: Приватне життя Ґенриха VIII і ревія.
УТІХА: Леґіон смерти і ревія.

ПРИРОДНИМ, ЛАҐІДНИМ СРЕДСТВОМ ПРОЧИЩАЮЧИМ Є

„Швайцарські ґіркі зела“

Примінювані при хоробах: жолудка, кишок, нирок, печінки, здуттю черева, жовчевих камінняхі нахилі до обструкції.

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг
б. елєв клініки у Відні й Берліні
Др. Н. ГОЛЬДШТАЙН
ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі і свята від 9—1
Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

МЕБЛЕВЕ ОБИТТЯ, брокати, портієри, котари і фільци до підліг, таблатки й коронки поручає по фабричних цінах **ВАНК,** Марійська площа 6.

Найсмачніша грецька ХАЛВА „Кавураса“
до набуття в складах „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ і в усіх кооперативах. 193—2—6.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 14 жовтня 1934. Ч. 78 (776)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. і в неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Державний рільничий ліцей

з українською викладовою мовою в Польщі.

Варшавська аґенція „Іскра" доносить, що на підставі рішення міністра віроісповідань й освіти з початком шкільного року 1935-36 буде відкритий державний рільничий ліцей з українською викладовою мовою в одному з полуднево-східних воєвідств. Міністерство вже приготовляє програму і плян орґанізації тої школи. — Очевидно ми раділиб цілою душею, якби се був знак, що серед польської суспільности та її рішаючих кругів назріло благородне й розумне переконання, що треба дбати й про інтереси та розвиток тих міліонів українських горожан Польщі, котрі дають польській державі податок гроша й готові дати в потребі також податок крови. Та досі невиконані закони про оснування українського університету і про воєвідську автономію кажуть пождати з виробленням собі думки на новий заповіджений закон чи розпорядок.

Важне рішення міністерства

Беріть від Обезпечення, бо воно від нас бере!

Мін-во суспільної опіки вияснило, що члени родини обезпеченого мають право до чинитьб обезпечальні, хочби обезпечений мав інші доходи кромі заробку з титулу найму праці. Члени родини не мають права до помочи обезпечальні, коли самі мають дохід. Та не можна уважати за дохід ужиток з річей, котрі не дають зиску. Се вияснення треба використовувати при кождій нагоді.

Цілий Краків на продаж

Головна причина того податкове обтяження.

Польська преса бє на трівогу, що тепер цілий Краків виставлений на продаж. Майже нема каменици, котрої власник не хотівби позбутися. Можна сміло сказати, що американський міліонер мігби купити цілу ту давну столицю Польщі. Головна причина того таке податкове обтяження, що власники камяниць стали вже тільки інкасентами скарбових властей. Значна часть льокаторів вже забула, коли платила чинш. А податкові обтяження все більшають... І Жиди щораз більше викуповують Краків, що польська преса підчеркує зі слушним жалем.

Сила Японців

полягає на покорі супроти свого орґанічного проводу

Провід Японії полягає на тім, що там є від непамятних часів той сам цісарський рід. Отже провід Японії виріс орґанічно. Він наскрізь леґальний. В понятях японського народу цісар і Рідний Край се така єдність, що розлучити її навіть в думці неможливо. Се не тільки законна і правнича формулка, се практична віра цілого народу. Цісар (мікадо) се для Японців щось найвисше за всіх земних осіб, річей і справ, се найдосконаліший батько, правитель і диктатор цілої нації. Народ японський вірить, що прапредок теперішного цісаря Джімму Тенно був внуком Аматерасу, богині сонця. Отже він в повірю народа не тільки цісар з Божої ласки, але й божого роду. Ідея Батьківщини в уяві й думці Японців воплочена в особі кождого їх цісаря. Тому й голос цісаря там рішаючий хоч є парлямент:кожду ухвалу японського парляменту може знести Тайна Рада, зложена з людей іменованих цісарем. Міністри війни і маринарки відповідальні не перед парлямéнтом, а перед цісарем. Цивільний чоловік не може стати ні міністром війни, ні міністром маринарки, тільки ґенерал і адмірал. Цісаря не вільно критикувати, хочби він правив зле. Японці дивляться на свого цісаря з такою пошаною як добрі діти на свого батька. І на тім головно полягає велика сила того народу.

Країна Білого Сонця

Так називається нова книжка Л. Арнольдова в російській мові. Вона вийшла в Шангаю. Цікава се книжка. Її автор доказує, що в цілім світі є тільки дві країни, де чужинець може себе чути мов у себе вдома: (давна) Росія й Китай. Особливож людину руської культури на сам вид Китаю обхоплює дивне вражіння чогось рідного і близького, навіть відомого, наче підсвідомого.

Опянюючі гриби

Японський професор Кано відкрив новий рід грибів на острові Формоза. Вони ростуть звичайно під гниючою соломою і мають дивну прикмету. Людині досить діткнутися такого гриба, щоби 10 мінут бути мертвецьки пяною. Коли хто довше дотикається опянюючого гриба, дістає білу горячку і почування несамовитого страху, котрий у слабших натур може перейти в божевілля.

Миш і орангутан

Орангутан Лондонського зоольоґічного городу, найбільший зі зловлених орангутанів, останними ночами наповняв воздух страшними вересками. Вкінці сторожа рішила вияснити справу. Коли тільки стемніло сторожа зачала слідити клітку орангутана. До клітки влізла мала миш, — і орангутан зараз заметушився у великій тревозі. Миш бігала собі по клітці, а орангутан сховався в кут, трясся зі страху і ричав страшно. Сторожа вигнала миш, забила діру — і від того часу „відважний" орангутан перестав ночами ричати. А треба знати, що орангутан має дуже велику силу. Та великий звір звичайно уступає малому.

Що волите? чи заплатити кілька золотих премій за обезпечення Вашого мешкання від крадежі — влому в Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

чи втратити кілька тисяч золотих в цьому випадку, якщо вломники обікралиби Ваше необезпечене мешкання.

Німці й Україна

на тлі европейської політики.

Війна і після неї кріза у побитої нації, потому реставрація надрушених основ, ґоєння ран та справлювання всяких суспільно-устроєвих недомагань, — се найпригідніший час для пізнавання духових вартостей і характеру народів. Таку хвилю переживає Німеччина й таку тяжку хвилю переживає Україна, хоч під іншими умовинами... Теперішній час і тут і там видав досить самокритичних обсерваций свого „я", але ще далеко-далеко до того, щоби вже все було виказане і провірене. Се тяжка річ.*).

Німеччина програла війну й поносить всі тверді наслідки того факту. Фактом є, що й нас Українців, „iure caduco" узнано за німецьких союзників і на нас побідники подивилися також неласкавим оком.

Чи дійсно ми були німецькими союзниками, чи то тільки непорозуміння? — З ґеоґрафічного положення Німеччини й України виходить, що Німеччина повинна бути природним союзником України, бо сусід мого сусіда повинен звичайно бути моїм союзником, навіть якби одна з тих країн не була повно-самостійною державою. Правда, буває, що й сусід з сусідом єднаються, коли мають спільний інтерес експанзії на сяк-так невтральнім терені. Одначе на загал так не є. Якоїж засади держалася Німеччина супроти України?

Чи були добрі політичні взаємини між ними колинебудь в давнину або перед війною? Чи наш німецький „союзник" був коли такий далекозорий, щоби вмів орієнтуватися й заздалегідь виплекувати собі правдиву приязнь і консеквентно вести кооперацію? Дуже інтересно подивитися на історію Німеччини й України з сего боку!

Відома річ, що народи, обдаровані політичним змислом, все дуже зручно орієнтуються в оточенні, будують раціональні союзи, сперті на спільності інтересів, а не числять виключно на свої власні сили й на прихапцем зловленого „союзника". Наші предки, не маючи через степ зі східного боку в тій стороні ніякого союзника, все з великими надіями зазирали до свого західного дальшого ґерманського „сусіда". Але той сусід в минувшині все заводив надії України. І також тепер через свою короткозорість впровадив себе в клопіт і ще більше

*) Цікаву тему „Німці й Україна" освітлить Вп. Автор сеї статті в кількох статтях. Уважаємо ті статті дискусійними. — Ред. „Нової Зорі".

впровадив в клопіт через непорозуміння — український нарід.

У нас Українців виробився був погляд про якусь совершенність і дуже високу якість всього, що походить з Німеччини, між тим і політичної німецької думки. Німця ставлено у нас понад всі народи світа. Такий погляд треба справити. Досить вказати, що історія й теперішній час довели до великої схожости всю долюНімців і Українців у важних явищах, а саме: 1) І Німці й Українці се одинокі політично необєднані й поділені народи в Европі — мимо їх великої численности. — 2) І на українських землях і на німецьких є дві церкви,що витворили два відмінні типи культурних світоглядів, що становить очевидну перешкоду в витворенні одностайного почуття життя й одностайного ритму в розвитку тих націй. — 3) Оба орґанізми плекали занадто односторонні консервативні світогляди й оба мали до вимог часу недостроєні устрої. — 4) Оба орґанізми випосажені слабим політичним змислом... Коли придивимося політичному обличчу й історії Німців, то відрізнимо серед них два психічні типи, які виробилися під впливом природи, кровомішання і двох церков: католицької й протестантської.

Німецька людина як член державности не перейшла правильно свого культурного розвою. Надмірно довго тревав в Німеччині закостенілий февдальний юнкерський режім. Опісля від половини 19 ст. семимилевими чобітьми пішов також надмірний розвій модерного промислу, торговлі й міст. Нещастям суспільного й політичного життя Німеччини було заскоре темпо для її внутрішньої й зовнішньої господарки. Їй тяжко було сконсолідуватися і тяжко було набути права горожанства й санкції у старих держав з давно виробленими традиціями й достроєними до життя установами. До того німецька політика, яка все була в руках абсолютних князів і хліборобських юнкрів (великих посідачів), не могла бути елястична. Консерватизм життя й установ тяжко уступав місця поступови, який підганяла техніка. Зате в німецького горожанина подібно як в російського мужика є вироблений властями й військовою тресурою обовязок слухняности. Як у Росіян „па сьому бить" так у Німців імператив „мусу" піднесені до начальної горожанської чесноти. Через сей „дріль" безкритичної слухняности та вроджену і вироблену педантерію в праці Німці стали знаменитим матеріялом для державного будівництва. Та се далеко не значить, що Німці все мали знаменитий державний провід. Німеччина, хоч належить до круга західноевропейської культури, задержала в своєму державному устрою богато архаїчного.

До 20-того століття Німці не перевели обєднання ні національного, ні політичного; до великої війни не спромігся центральний німецький уряд упоратися з рештками суверенности племінних короликів, князів і герцоґів, що всі нації Европи вже давно у себе зробили. Ні в Анґлії, ні у Франції, ні в латинських державах взагалі, ні навіть у словянських ніде так сильно не збереглися ті рестанції давного устрою. Нахил до того показали по великій війні також Українці — своєю отаманією. А вороги зручно підпирають розріст тої хиби між Українцями — ріжними способами і в ріжних формах.

Чому Німеччина не перевела політичного зєдинення? Тому що Німеччина була дуже богата в жителів, людна, що не мала справді небезпечного сусіда, який загрожувавби її політичне істнування. Від сходу заслонена Словянами, Німеччина не переживала основно гунських, ні взагалі монгольських, ні інших степових постійних навал, які були знаменитим бичем для вимішування й сотворення одноформних цілостей з усякими одноособовими деспотами на чолі.

Німеччина в середновіччі та в нових часах зі своїми елекціями, зі своїми всякими напівсуверенними князиками, вільними державними містами, з Landtag'ами" без особливішого значіння*) се було тяжке, слабо порушне політичне тіло. Виразніше кажучи, се був балаґан або шлендріян, який з великими трудноцами волікся за Габсбурґським цісарським возом. І хоч німецький нарід був в Европі численний, богатий і досить культурний в порівнанні з европейським сходом, та він через свій затяжкий племінний устрій не відіграв такої ролі, яку міг і повинен був відіграти.

Правда, давніше передову ролю й геґемонію на европейському континенті деколи на якийсь короткий час захоплювали в свої руки німецькі цісарі. Одначе на довший час тої ролі не вміли вони вдержати. В новіших часах культурне й політичне першенство мала менша, але більше зєдинена Франція, котра вела далеко зручнішу політику ніж Німці (оскільки взагалі можна говорити про одну німецьку політику).

За Людвика XIV Франція з цілою рішучістю виборола собі загальне признання першого голосу в політичних справах, се є „arbitrium rerum в Европі" як це поняття універсальної влади очеркує фільософ і полігістор Лєйбніц. Сій політичній думці, що Франція має бути „арбітром справ Европи", підпорядковано від 17 століття всю французьку і за тим европейську політику, бо Франція мала геґемонію в Европі. Для уґрунтування „gloire" (слави) Франції усунено від тоді з французької політики всяке почуття права супроти заграниці, як звичайно буває в таких ситуаціях.

Чому Франція могла так довго вдержатися на становищі „арбітра справ Европи", про се в слідуючих статтях.

В. Ґ.

*) 30-літна внутрішня війна розбила Німеччину на около 300 князівств і около пів сотні „цісарських міст"! Такий вестфальським миром признаний „порядок" зберігся був аж до наполеонських часів і далі до наших днів, хоч уже троха сконсолідований.

Позичка „Рідній Школі"

Кілько вона досі принесла?

Останний загальний зїзд РШ візвав Головну Управу РШ розписати в 1934 внутрішну безпроцентову позичку РШ серед української суспільности на суму 250.000 зл. довжними грамотами в найнизшій ціні по 25 зл. Досі декларували і вплатили по повітам в зл. (деклароване квоти в скобках):

Повіт: Львів-місто (36.450) 25.618.43, Стрий (17.250) 5.195.68, Тернопіль (11.500) 4.923.65, Дрогобич (11.125) 7.498.79, Перемишль (6.525) 5.094, Рогатин (4.675) 928, Калуш (3.525) 1.818, Львів-повіт (3.400) 2.171.04, Бережани (3.325) 225, Підгайці (2.500) 1.697.50, Сколе (2.500) 1.367.25, Коломия (2.425) 1.553, Перемишляни (2 325) 1.284.20, Жовква (2.125) 1.735.19, Станиславів (2.025) 1.116.25, Добромиль (2.000) 945.54, Жидачів (1.775) 1.155, Рава Руська (1.775) 1.120, Камінка Стр. (1.625) 749, Скалат (1.575) 1.008, Заліщики (1.475) 1.121.25, Чортків (1.475) 864, Сокаль (1.375) 1.240, Бібрка (1.350) 898.75, Косів (1.325) 540, Ярослав (1.200) 995.50, Снятин (1.000) 872, Надвірна (975) 662.50, Мостиська (950) 717, Зборів (900) 425, Бучач (825) 735, Долина (825) 457, Ліско (800) 625, Самбір (800) 403.71, Теребовля (775) 589.50, Збараж (725) 591.40, Радехів (725) 334.50, Броди (675) 244.50, Старий Самбір (650) 437.50, Городенка (575) 350, Турка (575) 205, Копичинці (575) 70, Рудки (525) 340, Борщів (475) 422.20, Любачів (400) 322.50, Сянік (350) 230, Городок к. Львова (275) 250, Товмач (200) 130, Золочів (175) 97.50, Яворів (25) 25, Волинь (175) *), Західна Польща (6.100) 4.165.10, Заграниця (325) 275 **). Разом (150.000) 86.995.43.

Одна позичка — 25 зл. На 1 позичку може складатися і кілька осіб. Позичку можна сплачувати і ратами. Останній речинець 31 жовтня 1934. Позичкові заяви та почтові складанки РШ ч. 503.624 висилає „Рідна Школа", Львів, ул. Словацького ч. 14. III. пов.

*) З луцького повіту 125 зол. і з повіту Володимир Волинський 50 зол., з останніх північно-західних українських земель досі не вплинуло нічого.

**) В тому з Франції 25 зол. решта з Чехословаччини. Українська Еміґрація інших держав, як також уся українська еміґрація за океаном досі не відгукнулася.

Пекло на рад. Україні

Надзвичайно страшні описи чужих кореспондентів.

КАП повідомляє з Лондону: Один з анґлійських журналістів з параженням життя відбув недавно подорож по совітській Україні. Йому вдалося оминути офіційних провідників, натомість стрінутися безпосередно з народом. Вражіння з тої подорожі разом з рядом фотоґрафій оповіщені в „Дейли Експресі". „Постановляю — читаємо в одній зі статтей — дістати дозвіл поїхати до Білгороду, на північ від Харкова. Приїхавши вчасним ранком, хотів я звернутися до найблизшого „колхозу". По дорозі стрічаю трох селян при конях. Тепер можу собі здати справу з наслідків голоду. Один вже труп від попередньої ночи, другий конає, третий лежить на землі не маючи сили піднестися. Інші селяни, котрих стрічаю в дорозі, говорять мені, що ходили до „колхозу" вижебрати дещо соломи й зерна, одначе відправили їх з нічим, ще й револьверами грозили. Кажуть мені також, що минулого року збори збіжжа були вистарчаючі на удержання, одначе львину їх часть забрали красноармейці. „Колхоз" в Білгороді се правдивий табор тяжких робіт під надзором червоної армії. Жовніри зі збруєю в руках стережуть збору і жнив. Оглядаючи той „колхоз" бачу селян, що шукають зерна в місцях більше відражаючих, ніж се можна собі уявити... За возом сіна бачу труна якогось селянина, що сконав на сіні очевидно перед кількома днями. Робітники впевняють мене, що він помер з голоду. Помер з голоду на землі, котра щорічно давала сотки тисячів кг. зерна! Се виглядає як глум! Іду по околиці, щоби зблизька приглянутися життю тих нещасних. В одній з хат є двоє виголоджених дітей. Старша дитина говорить мені, що батько їх помер з голоду і показує відкриту домовину, над котрою поставили хрест... В малім сільци близько Харкова бачив я дім без даху з одинокою лавкою, що була цілим умебльованням. В нім знайшов я надзвичайно худу 14-літну дівчину з братчиком, котрий вже не пригадував людського єства. Мати дітей померла з голоду. Дитина не бачила ніколи молока ні масла і не знала, що таке мясо"...

„Дейли Експрес" се не одинокий часопис, що приносить вісти про страшний голод на Україні. Потверджують їх інформації цілого ряду інших часописів, що мають докладно справджений матеріял. Майже рівночасно інший анґлійський щоденник „Морнінґ Пост" оповістив подібну статтю про голод на совітській Україні з автентичними фотоґрафіями. Автор статті питає, чи Рада Союзу Народів замість приймати Совіти до свого товариства не зробилаб лучше, запрошуючи представників Совітів кинути хоч трохи світла на представлені факти та відповісти на поставлені закиди. А чейже Комітет помочи для голодних на Україні та в кубанській окрузі зложив недавно відповідну інтерпеляцію в секретаріяті Союзу Народів.

Всі ті вісти надзвичайно страшні, одначе не так страшне само вимирання дітей українського народу, як те небувале упокорення, серед якого воно відбувається. А саме чужий кореспондент підчеркує, що бачив наших селян-хліборобів, як „шукають зерна в місцях більше відражаючих, ніж се можна собі уявити"... Що се значить, кождий може сам додуматися. Ми скажемо тільки загально: там наш бідний нарід доведений до подоби худобини. Страшна се кара на наш нарід за те, що пішов за голосом злочинців. Думаємо, що коли наш нарід видержить ту кару, буде на тисячеліття забезпечений перед тим, до чого докотився ідучи за радикальними і соціялістичними кличами.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ОГЛЯД ПРЕСИ

Горбатого й могила не направить

Під таким заголовком приніс гетьманський „Хліборобський Шлях“ в ч. 37 отсю статтю:

Кілька місяців тому довелося нам читати брошуру Володимира Винниченка п. н. „За яку Україну“, видану в Парижі цього року. Цей останній покищо твір колись читаного й навіть шанованого письменника викликує лише несмак —і тому ми не вважали потрібним якнебудь на неї реагувати. Пан Винниченко адресує цю брошуру до — Комінтерну (Комуністичного Інтернаціоналу). Несмачне лизунство, запевнювання в своїй відданості комунізмові, цитування слезотечивого листа, висланого до Москви, з якого десь там добре сміялися — з вічним рефреном: „За що, за що?“ — далі смішне переціновання своєї особи, нині нікому на ніщо непотрібної („руський націоналізм хоче мене вбити (!), але Комінтерн не дозволяє (?) йому“), — ось суть брошури. Нагадується Самійленків „общерос“ (із малоросів), що кінчив „докази“ свого патріотизму рефреном: „Ох, дайте, дайте сто рублів слузі всеруської ідеї“!

Звичайно, ми й далі не зверталиб ніякої уваги на ту брошуру, якби не те, що в „Ділі“ (чч. 256—260) появилася на неї відповідь п. Ф. Мелешка, земляка п. Винниченка. Ця відповідь п. н. „Як Ви нас обманули“ є отвертим листом п. Мелешка до п. Винниченка. Автор відповіді виступає не лише у свому імені, але й в імені інших людей, що вважали В. Винниченка за свого провідника. Звичайно, тепер вони його вже за такого не вважають і п. Мелешко дуже гостро критикує поступки цього колишнього провідника. І саме це й є цінне в відповіді п. Мелешка — що соціялізм цілком заломлюється, що ніякі другі, ні треті Інтернаціонали не зроблять більше Українця зрадником своєї нації для інтересу, мовляв, працюючих. Бо й цілком правильно показує п. Мелешко, як у „раю робітників“, у СССР, тих робітників винищують.

Ба, що більше — авторові насуваються історичні рефлексії. Про себе він пише: „Я син бідної селянки-вдови, яка при проклятущому царському режимі (проти якого виступав Винниченко) ще сяк-так могла викормити четверо дітей, але в 1932 році, коли Ваші товариші по переконанні найактивніше почали переводити свою „ідею“ в життя й забрали їй останній гарнець збіжжя — померла з голоду“ („Діло“ ч. 256). Ясна річ, що большевицьке ярмо, ота „свобода“, за котру боровся В. Винниченко, сто разів гірша, як та неволя, що була за царських часів. І напевно багато людей в Україні бажалоб, щоб бодай ті погані часи, отой „проклятущий режім“, що був за царя, вернувся...

Це дуже цінне признання з уст колишнього революціонера. Але якже приходиться дивуватися, коли той самий п. Мелешко доходить до згадки про Гетьманщину 1918 року. Гетьманщина булаб винищила большевизм, булаб привернула нормальне життя й відвела жахливу катастрофу, в якій міліонами гинуть Українці. Знищилиж Гетьманщину самі оті соціялісти-Українці зпід стягу В. Винниченка й тим самим сповнили злочин над нацією. Тимчасом що читаємо в п. Мелешка? Ось його слова:

„Ви лякаєте також повторенням 1918 року. Так, сумні ті місяці були панування Протофіса, гетьманців та Німців на Україні. І прийшло те лихо не в малій мірі з Вашої (В. Винниченка) вини“... (ч. 259).

Поминувши вже те, що Гетьманщини свідомо, навмисне не підперли Українці в роді пп. Винниченка й Мелешка, не надали їй як „реакційній“ такого характеру, як бажали, не зважаючи на запрошення гетьманського уряду до співпраці, — в чому було те „лихо“, зокрема з сьогоднішньої перспективи? І хто винен у тому, як не пп. Винниченки й Мелешки? На чиїй совісті тяжить те, що зараз діється в Україні? А воно й не було так зле, бо п. Мелешко так пише:

„І як не було тоді зле з „карательними отрядами“ Скоропадського (до речі, організованими цілком не Гетьманом чи гетьманцями, а окупантськими військами, чи при їх допомозі, й то вже за Центральної Ради, Пане Мелешко!), але вони (селянські сини) навіть той період у нашій новій історії вважають золотим віком у порівнанні з тими чорними роками, які там доводиться людям переживати“ (підкреслення наші). — А якщо це так, то нащо було валити ту Гетьманщину і провадити большевиків? Чому було не стати до праці при Гетьмані для добра нації й держави? І, врешті, чому сьогодні ще говорити про Гетьманщину 1918 р. як „лихо“, замість працювати над тим, щоб дійсне лихо, сліди діяльности п. Винниченка й іже с ним, направити? А цього ніяк не досягнемо насильним очорнюванням одинокого моменту в останніх визвольних змаганнях, що булиби початком нашого державного існування.

—ь—а.

Ще в справі національних меншин

З голосів польської преси.

Вшехпольський орган „Курєр Львовскі“ в ч. 264 пише: Загально відомо, що Жиди се ініціятори і властиві творці договорів про меншини.Пише про се в „Мислі Народовей“ ч. 41 п. Рембеліньскі. Знаючи ґенезу договорів про меншини, не дуже дивуємося, що жидівство з пасією скаженого пса кинулося на польську ініціятиву в Женеві („гарний се стиль християнсько-католицького (!) органу. Дивно нам тільки, що ми Українці вже досить давно не удостоїлися подібно гарних прикмет. Очікуємо нетерпеливо. — Ред. „Н. Зорі“). Розуміється, жидівство мешкаюче в Польщі дало себе виручити Жидам заграничним; в жидівськім щоденнику „Ді Їдеше Штиме“, що виходить в Ковні, пише якийсь п. Рубінштайн дослівно: „Се ганебна, огидна дата в історії нової Польщі, се визов для всего культурного світа, се поличник для елементарних понять чесности, приличности й міжнародної солідарности“. Далі — пише „К. Л.“ — п. Рубінштайн порівнує заяву мін. Бека з заявою Бетмана Гольвеґа, котрий потоптав трактат бельґійської невтральности в 1914 р. Во істину, тільки Жид, що не відріжняє морального права польського народу до суверенности на власній землі від морального безправства Німців, міг зробити таке порівнання... Так пише „К. Л.“. Щож, полемізувати з ним тут мабуть не будуть ні Жиди, ні інші меншини. Замітимо тільки, що в тім самім числі на ст. 3 пише той сам „К. Л.“, що він одинокий польський щоденник на терені полуднево-східних земель, котрий боронить католицьких інтересів... — Во істину, бідний мусить бути польський католицизм, коли його одинокий оборонець уживає про своїх ближніх такого тону...

Воскресше поганство чи „нац. релігія“ Німеччини

„В Німеччині розпалюється нова релігійна війна“.

Під таким заголовком приніс статтю варшавський „Курієр Поранни“ в ч. 271. Подаємо її в дослівнім перекладі:

Події останніх місяців в Німеччині („чистка“ з 30 червня, смерть Гінденбурґа, обняття президентури Гітлером) відвернули трохи увагу світа від потрясень в релігійнім життю третої Німеччини. Остре непорозуміння між церквами католицькою й евангелицькою та начальними властями держави прибрало було в своїм часі такі острі форми, що доходило формально до „релігійної війни“, котра воскресла на немале здивування цілому світови на території держави, яка присвоювала собі назву „край філософів і ліберальної думки“. Інтронізація епископа Міллера як голови (протестантської — перекл.) церкви в Німеччині, що відбулася на днях в Берліні, викликала наново релігійне кипіння в обидвох церквах. Завдання епископа Міллера зводяться до цілковитої реорганізації німецької (протестантської — перекл.) церкви на основах „тоталітарного“ національного соціялізму і до заведення в німецькім християнстві націонал-соціялістичної ідеольогії. Поки евангелицькій церкві здавалося, що націонал-соціялістична доктрина буде неначе доповненням реформ, які перевів Лютер, так довго евангелицька Церква погоджувалася на підпорядкування себе державі. Одначе з хвилею, коли для протестантизму стало ясно, що гітлеризм стремить не лише до політичної, але також до релігійної гегемонії, зачали множитися прояви опозиції. Навіть еп. Міллер, хоч тішиться великим авторитетом у самого Гітлера, не міг її зломати. Побоювання католицької Церкви виявилося в іще тревающих і не закінчених розмовах з Ватиканом — в послідним часі навіть перерваних —, які висловлюють негативне відношення Риму до „релігійної революції“, котру теперішні власть імущі переводять в Німеччині.

Одначе сим разом інтронізація еп. Міллера викликала особливо сильну реакцію серед протестантів. На дві години перед інтронізаційним актом, виконаним при демонстраційній участи „штурмовиків“, в величезній скількости протестантських громад відбулися спеціяльно зорганізовані віча, на яких пастори відчитали знаменне послання до вірних. Його поширено по краю в міліонах примірників, а найсильніші старання поліції не могли перешкодити тому, що в берлінській катедрі, де відбувалося торжество інтронізації, розкинено летючки такого змісту: „Уважаємо епископа Міллера за виключеного з християнізму і тим самим за в и к л я т о г о з Церкви. Епископ Міллер і Єґер, директор департаменту для релігійних справ, не мають нічого спільного з християнством. В о н и п о г а н и і за таких їх треба уважати“. Того самого дня в Німеччині, особливо в Прусії й Саксонії увязнено дуже богато опірних пасторів. На передмістю Берліна Далем в тій самій годині, коли інтронізували Міллера, виголосив огненну промову пастор Німелер, б. комендант підводної лодки, котрий здобуває чимраз більшу популярність серед широких мас і котрого недавно позбавлено права сповняти парохіяльні обовязки. Безчисленні товпи людей заповнили площу перед костелом, до якого поліція не допускала. Промова була звернена проти того, щоб Німеччина цофалася до часів найтемнішого поганства, проти „тиранії свастики над хрестом“. Інший переслідуваний опозиціоніст, баварський епископ М а й с н е р, що недавно вийшов з вязниці, виголосив в м. Ансбах промову проти Міллера. Підчас того кількатисячна товпа присягнула, що не піддасться зарядженням „гляйхшальтованої церкви“. Очевидно й тут не обійшлося без увязнень, бійок і гнання людей з церкви. В Штутґарті, в протестантській церкві св. Марка прийшло в часі богослуження також до насильних сцен. Група націонал-соціялістів старалася співом заглушити проповідь, звернену проти Міллера. На просторі цілої Німеччини розпалюється правдива релігійна війна, що готова приняти форми неповздержного фанатизму і розярення. Формальна побіда, яку здобув еп. Міллер, зовсім не означає, що реформи, котрі він задумав перевести, вдадуться. Викорінення 400 літної реформістичної традиції, що тягнеться від Лютра, не прийде Міллерови так легко, як легко Гітлер збурив мало вкорінений республиканський устрій. Міллер, репрезентант „національної релігії“ мусить стрінутися на фронті „релігійної війни“ з двома противниками: з церквою протестантською і католицькою, що бореться вже не за якісь відрубні привілеї, але за засаду християнізму, котрий націонал-соціялістична доктрина відкидає майже зовсім як невідповідну духовости сучасної Німеччини. Незвичайно характеристична постать під тим оглядом се липський професор Ернест Б е р ґ м а н, автор голосного „Катехизму німецької релігії“, в котрім він широко обґрунтовував твердження, що „добрий націонал-соціяліст не може бути християнином“. Ту книжку свого часу вицофали з обігу внаслідок острого спротиву Ватикану і навіть поставили її на індекс. Тепер, якраз в день інтронізації Міллера, вийшов новий твір Бергмана п. з. „Двацятьпять тез німецької релігії“. Вже перша теза свідчить про глибокі перемини, які настають в релігійнім життю Німеччини. Вона проголошує: „Німець має власну релігію, що витрискує з його своєрідного способу думання і відчування“. Називаємо її „німецькою релігією“ або „німецько-національною“, розуміючи се означення як найсуттевішу і найправдивішу „Родиму Віру“. Берґман твердить дальше, що християнізм се „релігія втоми й підданя“, отже не може бути довше релігією ґерманського народу, що прагне боротьби і чину. В шестій тезі каже Берґман, що „німецька релігія зачинається там, де кінчиться християнізм“. „Краса ґерманської лісової релігії виповняє наші ґерманські серця“. В 19 тезі Берґман голосить потребу зірвати з „хоробливим образом Христа“ і твердить, що чоловік, що розпоряджає безмежною силою та властю, якого тепер Німці мають між собою, може сам стати... Христом (!) для свого народу. Сучасна німецька думка блудить в мраці містики, змішаної з націоналістичним фанатизмом, котрий вже сам еманує як релігія. Сучасний правовірний націонал-соціяліст уважає назву „поганин“ за почесну і до оправдання рації свого поганства доходить шляхом перекреслення всіх здобутків людського духа та віддається в неволю ідолопоклонству. Рівнобіжно з перемінами політичного і суспільного життя в Німеччині відбувається брутальне переорювання німецької психіки. Три филі тих перемін бють в дійсність третої Німеччини. Всі три однаково незрозумілі і загадкові для решти світу.

(Ібро).

Правительство і преса

Санаційно-консервативний „Час“ пише:

Деякі часописи думають, що можна помагати правительству хваленням кождого його посуву, кождого міністра, кождого бурмістра, кождого старости. Зла то дорога й шкідлива, вона викликує якраз противні наслідки. Пересада викликує реакцію. А правительство потребує не диму кадила, тільки критики. Річевої, спокійної, розважної, але критики. Адже не все тут ідеальне. Населення має напевно цілий ряд причин до незадоволення й побоювання. Ті почування мусять знайти свій вислів. Коли не знайдуть вислову в пресі відповідальній, то знайдуть в опозиційній і напасливій. Нема сумніву, що більше пожадане для публичного добра. Тимчасом сегодня розповсюднений погляд, — маймо надію, що фальшивий, — що відношення правительства навіть до чесної, поважної критики негативне. Особливо низша адміністрація відноситься до незалежної преси з виразною неохотою. Такі настрої можуть скріпити апатію й пасивність суспільности: тоді визначні одиниці усуваються від публичного життя і на його сцені остають тільки марні креатури, карієровичі, ґешефтярі, котрі приневолюють довершувати відшлямовування стухлих саджавок...

Так пише санаційний орган. І слушно пише.

Ширення безбожности

Рефлєксії паризького журналу „Фіґаро“.

Паризький дневник „Фіґаро“ з 15. IX. приніс цікаву розвідку про розвій атеїзму й безбожництва в повоєнній добі. Між іншими пише, що „з усіх обявів наших днів ні один не є такий глибоко актуальний і ні один не заслугує на таку особлившу застанову, як реліґійні проблеми. Вправді завсігди були безбожники-атеїсти, та се були лиш поосібні, виїмкові й ізольовані обяви. Тепер перший раз в історії бачимо просто божевільні почини вирвати всяку релігію з душі мас і цілі народи „навертати“ на атеїзм. По індивідуальнім атеїзмі давних часів слідує тепер „соціяльний атеїзм“. Так пише у вступній статті „Фіґаро“.

Перший крок у тім напрямі зробив російський большевизм. Як відомо, большевики зміряють до того, щоб у міліонових масах населення СССР знищити всяку церкву й релігію в публичнім і горожанськім житті та рівночасно у кожній душі з осібна вирвати всякі найпримітивніші реліґійні почування.. Атеїзм, що тому півстоліття намагалися впровадити у Франції т. зв. гебертисти, тепер переводять і защіплюють з фанатизмом сектанства в душах большевицької молоді. Се дійсно застрашаючий обяв, нечуваний до тепер, що вдалося їм міліони молоді виховати в ненависти до Бога, а натомість у приязні до всякого злочину.

На жаль, ся пропаґанда атеїзму не обмежується на СССР; її переводять тими самими способами масово і в інших краях. Та хоч подекуди держава не пропаґує його з таким цинізмом і фанатизмом як СССР, то богато держав не ставить тій атеїстичній пропаґанді ніяких перепон, або й пособляє всякими „толеранційними“ законами. У багатьох випадках бодай толерує большевицькі безбожницькі орґанізації. „У Франції — пише дальше „Фіґаро“— у великій части учителі ляїцистичних шкіл, муніціпальні уряди і спеціяльні орґанізації енергійно ведуть сю огидну місію большевицької держави. Уряд вправді не заохочує їх до тої пропаґанди, але й не перешкоджує, ані не карає. Хто не зустрічав на периферіях Парижа безбожницьких походів дітей, не менше богохульних як большевицькі?“ Ось недавно муніціпальний патронат міста Ст-Дені (Sant-Denis), котрий цілковито є в руках комуністів, зорґанізував „поучаючі“ представлення для дітей, де в найбільше ординарний спосіб висміюють та опоганюють реліґійні почування. Наслідки сеї безбожницької пропаґанди вже слідні. Число хрещень дітей у Франції маліє з року на рік; щораз більше бачиться церков з о в с і м опущених і залишених; щораз менше священичих покликань; у великих центрах Франції велика частина населення покинула зовсім всяку релігію так, що й тут можна вже говорити про атеїзм м а с.

Подібну безбожницьку пропаґанду дасться запримітити й по інших державах. І так в застрашаючий спосіб ширитьс я вона в Еспанії, Бельгії, Голяндії, Швайцарії. До тепер енергічно противляться відхристіянізуванню мас Італія, Австрія і Угорщина. Зате в Німеччині християнську релігію поборюють н о в о п о г а н с т в о м, яке з подиву гідним фанатизмом защіплюють у душі молоді.

До того можемо додати, що не менше сумно виглядає в Польщі, на що вказують заяви, перестороги й упімнення польського Епископату. На жаль і по наших галицьких селах вже тут і там трафляються богохульні виступи молоді.

До чого се доведе, запитує автор названої статті в „Фіґарі“. На се трівожне питання відповідає він так: „Н і к о л и не було в історії приміру якоїнебудь суспільної консолідації, котрої тривкість і орґанізація не залежалиб від релігії. Коли се треба сказати про всяку суспільність, то ще більше значіння має релігія для цивілізації й культури. Доби реліґійного занепаду доводили завсіди до повної моральної і матеріяльної руїни. Тому боротьба, яку нині так завзято ведуть проти релігії, коли її вчас не дасться здержати, доведе до таких жахливих переворотів, що російська большевицька революція буде виглядати як малі вуличні розрухи“...

Вкінці „Фіґаро“ розписав анкету і взиває політиків, соціольогів, фільософів і учених всяких поглядів та віроісповідань, щоб висказали свої погляди й думки, як протиділати пропаґанді масового атеїзму.

Наша думка така: що лиш енергійно й доцільно проваджена Католицька Акція при визначній співпраці свідомих католиків світських людей; велике поширення добре редаґованої католицької преси; відповідні й до потреб часу примінені катол. Орґанізації; ревна душпастирська праця свідомого свого післанництва духовенства, — а все те під проводом і точним наглядом катол. церковної Єрархії, — лиш се зможе вратувати Европу й християнську культуру взагалі перед заливом большевицького, новопоганського й безбожницького варварства.

Подав о. Т. Г.

ЖИТТЄПИС

убитого короля Олександра.

Король Югославії Олександер походив з династії Караджорджевичів і був молодшим сином сербського короля Петра І. і чорногорської княжни Зорки, дочки князя Николая. Він уродився 17.XII. 1888 р. в родиннім домі своєї матери в Цетинії, де тоді проживали його родичі, прогнані з Сербії пануючою тоді династією Обреновичів. Та династія панувала в Сербії до 1903 р. Старший брат Олександра Юрій мусів зречися прав до корони ізза своїх напрасних виступів проти Австрії. Потому попав в нервовий розстрій. Молодий Олександер вчився в Росії, матуру здав в Білгороді, де студіював також права на університеті. В балканській війні в 1912 р. побив Турків під Кумановом, в часі великої війни вже у всім заступав свого хорого батька і з сербською армією відбув страшний відступ через снігом покриті гори до альбанських пристаней. Покійний король Олександер панував 13 літ від смерти свого батька в 1921 р. Зразу як король Сербів, Хорватів і Словінців, потім як король Югославії. В 1929 р. зніс конституцію і завів військову диктатуру, бо думав, що тим способом зєднинть Югославію. Одначе якраз його централізація скріпила опозицію цілої Хорватії та Словенії. Тоді король пробував позискати Хорватів і Словінців впровадженням окружної автономії. Коли побачив, що і сим не задоволить Хорватів і Словінців, готов був на дальші ліберальні уступки для тих народів, що виразно було видно по ріжних його зарядженнях. Одначе смерть перервала йому розумну перебудову Югославії від уроєної єдности до федеративної держави трох народів, з котрих кождий мавби інтерес боронити єдности тої держави. Покійний король оженився в 1922 р. з кн. Марією, дочкою ромунського короля Фердинанда. З того подружжа є три сини: Петро, Томислав і Андрій. Найстарший має літ 10. Вдова по покійнім є тепер при надії.

Смішний і пожалування гідний чоловіче! Що ти маєш, чого ти не одержав? Колиж ти се одержав, то чомуж удаєш, що ти не одержав і чому се тобі вистарчає? — Адольф фон Фос Т. І. у творі „Думки і поради для образованих молодців“. Розділ „про зарозумілість“.

ОСИП НАЗАРУК 50)

ВЕНЕЦІЯ

ВЯЗНИЦІ ВЕНЕЦІЇ

Чим вони страшні?

Та найстрашніше в його положенні не сам той факт, що воно так довго у вязниці, але те, що його дух увязнений і вже здається осліп від довгого сидження в тюрмі. Бо вже другий десяток літ доходить від хвилі коли інтеліґенти українського народа стративши віру в Бога й не перетравивши в умі своїм диких теорій большевизму й наївних мрій соціялізму, змовилися з чужими наїздниками проти власної країни й помогли заняти її — тай до тепер в засліпленні своїм не хочуть признати, що зле зробили!

І крутяться дальше довкруги своїх наївних фраз, крутяться подібно як ті сліпі кроти, котрим збиточні жорстокі пастухи повипалювали очі... Тільки наші руїнники-інтеліґенти самі собі випалили очі, чи може радше своїм безприміpним лінивством думки довели до того, що очи їм просто скаправіли і зогнили, а недуга з тих їх очей зачинає заражувати весь народ.

І ходжу я по сій стухлій тюрмі венецькій і відчуваю жахливі страхіття тюрем большевицьких, де безприміpно винищують квіт племени мого. А з камяних келій венецької жахливої тюрми, з її стухлого воздуха пхаються в зболілий мозок дивні думки: вони страшні і рівночасно до лічничого бальзаму подібні.

Хочете довідатися про них? А прошу! Ось вони: То не квіт нашого народа винищує з Божого допусту жахлива влада антихриста, то по тюрмах України й Росії, в сибірських тайґах і на Білім Морі вирізують, витинають і видушують затроєний чирак на тілі народа того, чирак, котрий переходив уже в ґанґрину. Се з допусту Божої мудрости ділає та жахлива сила, що все хоче зла і нераз творить добро — всупереч волі своїй. Той затроєний чирак, що вже переходив в ґанґрину, се була т. зв. інтеліґенція нашого племени. Та сама, що збунтувалася в глупоті своїй проти Бога і законів його і понесла той бунт у свій нарід, котрий також зачав приймати його. І тому й він дістав і ще дістане таку порцію, на яку заслужив, дістане — як на вазі відмірив...

Не болій серцем своїм над тим, що витинають затроєний чирак на тілі племени твого: його видушать на всім просторі великої землі твоєї, видушать без ніякого милосердя, бо з такою інтеліґенцією все одно не мігби жити ніякий нарід на світі.

Треба лиш невеличкої ґрупи чистих, робучих і жертвенних людей, щоб уратувати племя твое. Чи знайдеться вона? Бо вже для племени твого зачервонів той ранок, коли ангели спонукали Лота, ґлаголючи: Вставай, бери жінку твою і двох дочок твоїх, що при тобі й відходи, щоб і тобі не погибнути з беззаконними. І Лот так стуманів, що ангели мусіли його аж взяти за руку і вивести з міста призначеного Богом на загладу.

Чи не бачиш, як стуманів до решти провід народа твого?

Як він озирається туди,відки неможливий ратунок...

А вже здіймається дим від землі як дим із печі...

Ось-ось бурхне сірка і полумя і ґаз страшний...

І не має племя твое ні одного шматочка землі, на котрім моглоб подумати про захист для жінок і дітей своїх. Не має навіть — ясного погляду...

Від таких думок затряслися руки мої у вязницях Венеції. Я скоро вийшов з них і постановив як найскорше виїхати туди де Бог дав людству як у реторті побачити розвиток всіх форм правління і всіх форм зіпсуття: в Вічний Рим, в Столицю Апостольську...

І немов рвалася туди душа моя, рвалася з жаху перед смертю племени моґо, затроєного його власним мізком... Рвалася, щоб утечи перед свідомістю, що і я причинявся до того затроєння і затуманення.

(Д. б.).

З УНІЙНИХ СПРАВ

Оден документ і замітки до нього.

Всякі теоретики, переважно чужинці, витрачують при зелених столиках богато чорнила й паперу на се, щоби начеркнути шлях, по якому повестиб унійну акцію між православним населенням на північно-східних землях Польщі. На проунійних зїздах і нарадах богато дискутують над тим, якою мовою, доказами, обрядами заговорити до душі незединених.

Одначе всім тим пересправам бракує одного: не хочуть розуміти і рахуватися з вимогами життя. Нинішні потомки давних уніятів, у яких ще живе память про поліцейські методи навертання їх батьків на московське „благочестя“, бистро орієнтуються серед своїх невідрадних політ.-релігійних обставин і тому самі йдуть на зустріч греко-католицизмові. Свідчить про се хочби слідуючий лист, надісланий нам ізза сокальського кордону, котрий містимо в його оригінальній транскрипції, пропускаючи лишень назву місцевости і повне імя пишучого:

.....27. III. 1934.

ПРЕВЕЛЕБНИЙ ДУШПАСТИРЮ!

По отриманню Вашого листа в нас зачинає оживати народня свідомість, будиться нарід з московського летаргу, який сотки літ держить нас в затуманінні. Настає час, що ми мусимо завернути із того путі, по котрому ведуть нас кацапи, а тільки підемо дорогою своїх дідів і сучасних народників, котрі направду поведуть нас до кращого завтра. Нам брак тільки живого слова, боже єсть ще такі людці, що ще не розуміють кім вони єсть, ми же просимо Вас, оскількі можна, прибудьте до нас на Великдень, хай воскресне Унія, як і воскрес Христос! Тільки ми би хотіли знати, на котрий день Ви моглиб прибути до нас. Тоді ми би постарались, щоб як найбільше зібралось народу і Ви бь пояснили живим словом, що то Унія і до чого вона зміряє. Нас же єсть богато вірних. Щоб була краща дорога, то ми би були поїхали до Вас, а так трудно.

З високим поважанням
І. Ш....й

Письмо се дуже многомовне. Народ будиться з московсько-православного „затуманінія“ і прагне, як читаємо, „живого слова“ з уст греко-католицького, але рідного священика.

Се не одиничний голос. „Діло“ помістило допис з Волині, в якому подано, що луцька лат. курія „...дістала в останніх часах до 30 подань від ріжних православних досі парохій на Волині, які заявили, що хочуть приєднатись до католицької Церкви і дістати священика греко-кат. обряду. І місяці минають, а всі ті подання лежать спокійно в актах і ніхто в курії ними не цікавиться...“. *)

Ніхто докладніше не поінформований про унійний рух серед українсько-білоруського населення як православна єрархія; тратячи ґрунт на власних теренах, тим нагальніще пхається вона на Лемківщину, бо там в „затуманінії“ неграмотних Лемків можна ще якийсь час ловити рибку.

На превеликий жаль, деякі чинники не хочуть зрозуміти ваги нинішньої хвилі й високих унійних намірів Апостольської Столиці та шкодять справі.

Подав **К. П.**

*) Гл. Перепони для унійної акції на Волині „Діло“, ч. 85. з І. IV. 1934.

Коли любов власна осягає високий степень, тоді вона вироджується в скінчену гордість і самообожання. Се наступає тоді, коли чоловік все собі приписує, себе подивляє, коли йому дуже подобаються його прикмети, коли він бажає собі зі всіх боків признання і почестей, коли він самозвеличування робить остаточною метою своїх ділань і занехань. — Адольф фон Фос Т. І. у творі „Думки і поради для образованих молодців.“

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Преосв. Д-р Микола Чарнецький, Апостольський Візитатор східного обряду, обходив 2 жовтня с. р. 25-ліття свого священства. (КАП).

Відпуст на св. Партенія в Жовкві. Перед самим відпустом деякі люди розпустили чутки по околиці, що у звязку з відомим убийством заборонили відпуст. Мимо того до Жовкви прийшла маса людей вже в навечеря відпусту. Вечером при кінці всеночного вийшла величава процесія з домовиною з мощами св. Партенія через ринок на львівське передмістя до церкви Пресв. Тройці, де відбулася Литія; о. В. Ваврик ЧСВВ виголосив відповідну проповідь. Гарний був процесійний похід з лямпіонами і свічками. Довго в ночи сповідало кільканацять ОО. Василіян. В день празнику люди причащалися від ранку. Тіло святого перенесено до міської церкви. На церковнім подвірю мав проповідь о. Р. Криницький. Співану Службу Божу мав о. Мухнацький, жовківський дєкан, проповідь на дворі о. Протоігумен ЧСВВ Ст. Решетило. Людей було понад 10.000. До св. Причастія приступило 2.659 осіб. Співав гарно хор з Кристинополя.

Празник Воздвиження Чесного Хреста відбувся в Купичволі, прилученій до Боянця, пов. Жовква. На храм прибуло до 4.000 вірних і 5 священиків. Службу Божу відправив о. Іван Бирка, проповідь виголосив о. М. Каровець ЧСВВ. Висповідано і запричащано около 400 людей. Були люди з цілої околиці і з Мостів Великих, Желдця, Зіболок, Реклинця, Стреміня і т. д.

Помер Примас Німеччини, архиепископ Зальцбургу д-р Ігнат Рідер в 76 р. життя.

Марійське Т-во Пань у Львові

устроює в 30 ліття своїх основин

Ювілейний Зїзд
Марійськ. Дружин Пань

у днях 2., 3. і 4. падолиста 1934.

ПРОГРАМА:

І-ий День. 2. XI. 34.:

Год. 8. Заупокійна Служба Божа за всіх бл. п. оо. Провідників і Членок Мар. Дружин Пань в церкві СС. Василіянок при вул. Зиблікевича.

Год. 9·30 Святочне відкриття Зїзду при ласкавій участи Їх Преос. Еп. Ів. Бучка. Вибір Президії. Привіти. Приняття денного порядку і правильника Зїзду.

Год. 10 І. реферат: Значіння культу Пресв. Богородиці в нинішних часах, о. Я. Сенківський ЧСВВ.,
ІІ. реф. З історії Марійських Дружин, п. Дубляницева (Перемишль)
ІІІ. реф. Історія жіночого руху й участь в ньому катол. жіноцтва, п. Тишинська.

Обідова перерва.

Год. 16 IV. реф. Орґанізаційні проблеми Мар. Дружин — о. Ір. Назарко ЧСВВ.
V. реф. Евхаристійне життя в Мар. Дружинах — п. Шаркова.
VI. реф. Світський апостолят Мар. Дружин — п. Яцишинівна (Перемишль)

ІІ-ий День. 3. XI. 1934.:

Год. 8 Служба Божа в церкві СС. Василіянок.
Год. 9·30 VII. реф. Харитативна акція — п. Конрадова
VIII. реф. Мар. Дружина і виховання молоді — п. М. Янович
IX. реф. Пресові й рефератові секції — п. Фіголева.

Обідова перерва.

Год. 16 Молебен з наукою. Свята Година. Спільна св. сповідь. Суплікація.

ІІІ-ий День. 4. XI. 1934.:

Год. 8 Архиерейська чит. Служба Божа. Спільне св. Причастя в капл. гімн. СС. Васил. при вул. Длуґоша 17 а. Після Богослуження — снідання і закінчення Зїзду.

Увага: Зїзд відбудеться в салі ґімназії СС. Василіянок у Львові, при вул. Длуґоша ч. 17а. До участи в Зїзді уповажнені пані з Мар. Дружин і пані-гості, що інтересуються дружинною і загалом католицькою орґанізацією. Зголошення до 25. X. по адресі: п. Ольга Бачинська, Львів, Театинська, 31. Для делеґаток Мар. Дружин і катол. орґанізацій — приміщення безплатне.

Львів. 10. X. 1934.

Управа М. Т. П.

Громадські вибори

Як відбувається голосування?

Голосування на громадських радних і їх заступників відбувається явно, лише на домагання одної пятої на зборах виборців — тайно, при помочи карток до голосування і коверт. При тайнім голосуванні трудніше уневажнити голоси виборців. Виборці підходять до стола, при котрім урядує комісія, подають своє імя, назвиско, місце замешкання і число дому. Кождий член виборчої комісії має право жадати устійнення ідентичности особи виборця поки він не віддав голосу. Виборець, що не має документів, може покликатися на 2 свідків, котрих знає комісія. Виборці повинні мати з собою документи („довуд особісти“, метрику, шкільне свідоцтво і т. п.). Коли голосування явне, виборець подає устно імена і назвиска кандидатів на радних і заступників радних. Можна подати кандидатів лише на одну четверту числа мандатів, що припадає на дану громаду чи виборчу округу. Виборці повинні подавати правдиві імена й назвиска кандидатів, а не призвиска, якими їх п р о з и в а ю т ь в селі. Найлучше подбати про карточки зі списом кандидатів для всіх виборців. Коли є тайне голосування, виборець дістає коверту від предсідника виборчої комісії, вкладає до коверти картку до голосування і віддає її предсідникови, котрий в прияві виборця кидає її до виборчої урни. Коверти до голосування мають бути остемпльовані печаткою громади, а коли такої нема, печаткою повітового старости. В одній громаді всі коверти мають мати однакову форму, краску і рід паперу. Картка до голосування мусить бути біла. На ній виписується вгорі під наголовком „на радних“ імена, назвиска й евентуально імена родичів кандидатів на радних, вдолі під наголовком „на заступників радних“ — кандидатів на заступників. Картки до голосування можуть бути писані, друковані або відбиті печаткою. Письмо мусить бути читке. Український виборчий комітет мусить приготовити картки до голосування, бо предсідник може на домагання одної пятої виборців зарядити тайне голосування в останній хвилі перед голосуванням. Голосування не вільно замикати перед упливом щонайменше 5 годин і не вільно переривати. Коли наслідком непередбаченого случаю вибори переривається, виборча комісія відкладає голосування до слідуючого дня, оповіщуючи про се прилюдно. Коли є перерва в голосуванні, виборча комісія опечатує акти й виборчу урну та віддає їх на перехованння предсідникови під його особистою відповідальністю. При поновному відкриттю голосування треба протоколярно ствердити, чи печатки були непарушені. Українські виборці повинні йти до голосування зараз як тільки воно зачнеться.

Голосування на радних і їх заступників не відбувається коли зголошено тільки одну важно зголошену листу кандидатів. Не відбувається голосування й тоді, коли прим. на 24 радних і 24 заступників радних внесено прим. одну листу з 20 кандидатами і другу з 4 кандидатами. Такі порозуміння між двома чи більше ґрупами можливі. Тоді вибраними радними і їх заступниками признається всіх зголошених кандидатів і оповіщується про се в спосіб принятий в громаді. — Розуміється, хто має хоч трохи вироблений політичний змисл і вміє дивитися на дійсність, той не буде гороїжитися, але де тільки можна і треба, піде на к о м п р о м і с, щоби зберегти для нашого народу бодай тільки вплив і значіння, кілько можна вратувати.

Читайте і поширюйте католицький часопис „НОВУ ЗОРЮ“! Адреса: „Нова Зоря“, Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. п.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Театр на рати

На маргінесі книжки Степана Чарнецького про український театр у Галичині).*

Ще 20 липня 1849 року на засіданні „Головної Руської Ради“ о. Лев Трещаківський висказав памятні слова про потребу українського театру у Львові: „Театр розбуджує й мистецтво, естетику, моральність, розжене зпоміж Русинів пятивікову тугу, яка до цеї пори не дозволяла навіть свобідно думати. Драматургія пробудить письменників, істориків, народню музику й інше; і з цього виходить, що театр треба зачислити до найперших потреб“. Гадку промотора будови „Народнього Дому“ взяв за свою член Краєвого Виділу Юліян Лаврівський. Він помістив у „Слові“ (ч. 51-2 з 1861 р.) статтю п. з. „Проєкт до заведення руського театру у Львові“. Щирим прихильником театру був також митрополит Григорій Яхимович („Най би нам у тім Львові заложити... руський театр, це вже було би діло достойне Руси“ — слова Яхимовича).

Ідею кинено, а Русини хоч бідні люди, таки захотіли мати свій театр. І починається будування того театру за малим завдатком і на довгі рати, неконечно точно виплачувані... „Бесіда“ вибирає зпоміж себе „Виділ Театральний“; той Виділ дістає потрібний дозвіл від ріжних австрійських властей. Починається збірка між українським громадянством. Давали жертви також Поляки й Німці — блаженні часи... В 1864 р. „Вид. Театр.“ має вже 2.737 гульденів. Згодили на директора театру п. Омеляна Бачинського, він зібрав дружину і 29 березня 1864 року відбулася перша вистава першого українського сталого театру в Галичині. Грали в салі „Народнього Дому“ оригінальну мельодраму в 3 діях п. з. „Маруся“, перероблену Олександром Голембйовським з повісти Квітки-Основяненка. В програму „торжественного дня відкриття народного зрілища“ входили ще й інші точки, як прольог о. Омеляна Огоновського та продукції орхестри. Цікаво, що почин відкриття нашого театру зачався торжеств. Службою Божою, яку відправив крилошанин о. Мих. Куземський (пізніше холмський епископ). „В часі богослужби співав хор питомців. Успенська церква була повна народу, сила було львівської та замісцевої інтеліґенції. Ввесь день минав у напруженому очікуванні. — Після 7-ої години ввечір саля „Народнього Дому“ заповнилася по береги. В очікуванні великої хвилини сиділа публика в поважному святковому настрою. В год. пів до осьмої зявився намісник Галичини ґр. Менсдорф та чимало світських і військових та духовних достойників“... Прольог пера о. Ом. Огоновського виголосив студент Льонґін Бучацький. „Від вірша ще й сьогодні віє духом відродження, свіжости, молодої віри, — тоді він іще краще мусів промовляти до серць. Згадавши на вступі про наше пробудження, про перебуті недавно злидні, про жертвівливість (!) бідних селян,**) автор переходив (!) до заснування театру на те:

„Щоб до життя, то єсть до спільних діл
При цім огниську дух наш ся загрів!“

Завданням театру — на гадку о. Ом. Огоновського має бути:

„Най отже буде ся народна сцена
Науці і забаві посвячена!
Най тая Муз святиня сповіщає,
Що нарід руський сили розвиває,
Щоб оказалась слів сих лож сама,
Що в руськім місті Русинів нема!“

І дальше:

„О, доле наша! окажися нині,
Щоб тут герої наші виступали,
І прадідну історію нам являли,
І істину і справи всі животні,
Всі пісні наші і думки народні“.

А тоді:

„І станеся, що народу жите
Представить тут богатство все своє:
Так сумну душу, як і сміх сердечний“...

Вистава мала величезний успіх та небувало піднесла на дусі приявних Українців. Про сей підйом ішло мабуть (і справедливо) аранжерам, бо навіть сумне закінчення: смерть „Марусі“ за порадою о. М. Куземського змінено на веселе (свого рода теперішний „happy end“ американських фільмів): Маруся одужала та вийшла заміж за Василя. Бо, мовляв, „негарно, щоб на першій святковій виставі вносити такий сум“...

Від оснування „сталого“ українського галицького театру до сьогодня перейшло безліч театральних гуртів і дирекцій: Омел. Бачинського, Моленцького (верх беруть москвофіли), Теофілі Романович, знову О. Бачинського, І. Біберовича й І. Гриневецького; в 1892—1900 рр. управляла театром сама „Бесіда“ (та „республіканська управа“ принесла великий занепад!); в 1900—01 директором став др. (медицини) Іван Гриневецький, по нім Мих. Губчак („скінчений богослов“), дальше Мик. Садовський (рік, довше не видержав у Галичині), Йосип Стадник (повстає опера) і врешті Роман Сірецький (видав на театр своїх власних 40 тисяч) до 1914 року. Настала війна і театр властиво розбився. Пробували грати за Москалів, але зявився представник „громадянської сторожі“ й не дозволив. „Dziennik Polski“ щиро радів з того приводу, що мовляв, припинено виставу „в українському жарґоні (!)“.

За української влади було кілька театр. гуртів; аж у травні 1919 року повстав під упр. Й. Стадника державний театр ЗОУНР. Війна та втеча перед большевиками мали тоді крім лихих і свої добрі сторони: придніпрянські актори мусіли піти на еміґрацію і се причинилося до розрухання галицької сцени. В 1922 році „Бесіда“ відреклася опіки над театром, її обовязки взяла на себе кооператива „Український Театр“. Про розділ галицьких театрів на безліч дружин і мандрівних театрів писала „Нова Зоря“.

При купні чи будові на рати годі дістати матеріял першої кляси, особливо коли порука непевна. Не диво, що і в нашім галицькім театрі, купованім чи там ставленім на рати, було безліч болючок. Вже сам патрон театру „Бесіда“ як тіло збірне, з т. зв. суспільною совістю, небогато мало серця до справи. Спочатку ще-ще, де дальше все менше й менше. Спомагав театр і Краєвий Виділ; та його дотації були около 10—20 разів менчі, ніж для польського театру. Твердий „Народній Дім“ уже від 1886 р. не давав салі так, що наш театр мандрував навіть у самім Львові по ріжних жидівських „Яд Харузімах“ і т. п. Через брак гроша годі було все спромогтися на театрально-освічених директорів і режисерів (режисерів, які вчилися загряницею, було всього за ввесь той час щось 3 чи 4). Репертуар — при всій бідноті української драми — міг таки бути кращий, якби режисери розумілися на справі. Побутовщина їхала на сцені від 1864 р. й їде досьогодня, хоч у нашій літературі давно вже їй вічної заспівали. Моральну безвартність більшости творів репертуару осуджували вже в 1865 році („огидна горілка таку велику ролю грає на нашій сцені“...). Майже повна абсенція духовенства в праці над театром з виїмками, що їх можна вичислити сливе на пальцях одної руки, хоч у самім Львові перебуває заєдно около півсотні світських священиків, про монахів не згадуючи, очевидно не могла справи поліпшити. Доходить до того, що в новіших часах наша сцена залюбки дає вистави творів московських і ін. декадентів, а за наших часів подекуди пропаґує навіть радянофільство. Тут анатема не вистарчить; треба ще працею і жертвенністю доказати право до кидання анатем!

Вічна мандрівка і зміни в управі й обсаді театру спричинили й те, що навіть добрі й корисні твори репертуару забувалися (прим. ріжні історичні драми з нашого минулого) а на їх місце приходила до слова всяка богемівщина. Цікаво, що сплячі католики аж до останніх часів не спромоглися на ніякий релігійний репертуар; щойно в останніх часах була вдатна спроба в Городку Ягайлонськім. (Гл. „Н. Зоря“ ч. 725 з 19.IV. 1934)

За всі ті гріхи платив не лише видець, але і в львиній мірі „невідомий герой“, наш театральний артист. Були роки, в яких давали річно 240 представлень! Яка се великанська праця, трудно собі навіть уявити людям, котрі ближче не знають театру. До того все те на мандрівці, з містечка до містечка. Салі такі, що підчас дощу публика сиділа під парасолями! „А то ще не так давно, коли театр грав у Бучачі в заїзді Ебера, частина публики примістилась на даху, який був такий дірявий, що крізь діри можна було дивитися на сцену: з кінцем І. дії „Дзвонів з Корневілю“ одна платва переломилася, і на сцену впав жидок... Актори остовпіли, публика почала бити браво, а коли завіса запала, старий машиніст здорово побив жидка“... (Чарнецький, ст. 233).

Платні нещасних акторів були голодові від самого початку (від 6 гульд. до 20 г. місячно) донині (по 1 зол. денно!). І того начас не виплачувано. Незаспокоєні амбіції, голодне життя, „огидна горілка“ і под. спричинювали, що нераз артиста зі сцени брали просто на Кульпарків... Отже властиво ті — нераз чужинці: Чехи й Поляки — що взялися служити українській сцені й витривали докінця, се були в повнім того слова значінню люди екзальтовані або геройської витривалости. І тим героям української сцени загрожує досьогодня голодова смерть на старість...

Як наше громадянство любило українську сцену — мимо тих всіх гріхів залишення — про те свідчить довжезний ряд назвищ усяких наших інтеліґентів (лікарів, богословів, професорів, радників і под.), котрі нераз ціле життя клали цеголку до цеголки для розбудови українського театру: то перекладами й ориґ. творами збогачували його репертуар, то старалися у влади за всякі стипендії та підмоги для театру, то навіть кидали своє звання й маєток у жертву тому молохови. Читаючи книжку Чарнецького, стрічаємо там нераз назвища людей, які сьогодня мають опінію еґоїстів чи карієристів, а які колись цілими роками безкорисно служили галицькій сцені...

Є якийсь великий трагізм у тій безлічі страшних нераз старань і трудів та в їх марнім висліді. Наче щось невимовно важке тяжить над українською сценою в Галичині й не дає їй станути до скоординованого, успішного труду. Найкраще видно се з історії будови будинку під український театр у Львові. Та про се в наступній статті. А покищо в отсі ювілейні дні нашого вбогого, але такого жертвами й ідеалізмом блискучого театру — тішмося й радіймо, що горить перед нами той вогненний кущ рідної мови, рідної пісні та великої любови до всего, що своє. Радіймо, що той наш убогий театр світив і світить такими талантами

---

*) Степан Чарнецький. **Нарис історії українського театру в Галичині.** Львів, 1934. Накладом фонду „Учітеся брати мої“ ч. 11 (1). Стор. 253 і 3 нпґ., 16-ки. Ціна 1.80 зол.

**) „Сільські священики давали гульдена зі своєї платні; навіть селяни, ті найбідніші селяни в світі, складали свої крейцарі на справу, що її зміст їм, розуміється, і не зовсім був зрозумілий. Та селянин вірить своїому священикові...“ пише в своїх споминах про мандрівку в Галичині й Молдавії Москаль В. Келсієв.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЖЕЛАННЯ СВ. ОТЦЯ для президента Швайцарії Мотти передав Апостольський Нунцій в Берні швайцарським за те, що президент Мотта виступив проти приняття СССР до Союзу Народів.

В ЧЕНСТОХОВІ увязнили презеса народового сторонництва в Лодзі Черніка і двох молодих з тоїж партії. Їм закидають, що вони причинилися до викликання авантури на недавнім зїзді Галерчиків в Лодзі.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР Ґембеш приїде до Варшави в неділю 14 с. м. в товаристві 5-ох осіб. Премієр Ґембеш буде в Варшаві кілька днів і підпише м.і. „культуральну“ польсько-мадярську умову. Вертаючи до Будапешту премієр Ґембеш має оглянути м. Краків.

В ОРЛОВІ (на чеськім Шлеску) відбулися недавно протипольські демонстрації з нагоди ювилейного обходу 25-ліття чеської ґімназії в Орлові. Директор чеської „Матиці“ Щетина виголосив остру протипольську промову. Другий бесідник, оден з послів до чеського парляменту, критикував польську заграничну політику і доказував, що Польща „зрадила словянські інтереси“.

З ЮГОСЛАВІЇ. Князь Павло передав премієрови Узуновичови тестамент погибшого короля, в якім він призначив на членів реґенційної ради князя Павла Караджорджевича, б. міністра освіти сенатора Станковіча і бана банату Сави Д-ра Перовіча. Міністр війни й міністр маринарки видали приказ, щоб військо й маринарка присягнули на вірність 11-літному королеви Петрови II, що й сталося. Також всі державні урядники присягли новому королеви.

РЕВОЛЮЦІЙНІ БОЇ в Еспанії тривають дальше. В Мадриті повстанці атакували пошту. В м. Орідо революціонери уживали артилерії. В Валенсії революціонери спалили живцем католицького священика. В м. Ґранаді проголосили страйк.

АЗАНА президент катальонської республики втік після здушення революції в Катальонії літаком до Франції. З ним втікло ще кількох членів катальонського сойму. Інших членів катальонського правительства мали засудити на смерть.

З ЕСПАНІЇ доносять, що мимо функціонування наглих судів повстанці в Катальонії та Астурії в силі около 40.000 не піддаються, але дальше боряться завзято. Проти них вислали артилерію і воєнні літаки.

МУССОЛІНІ ВИГОЛОСИВ ПРОМОВУ на закінчення свого недавного побуту в Міляні. Він сказав між ін., що корпоративний устрій се одинокий вихід з кризи. З Югославією не прийде до згоди, поки не припиняться дразливі полеміки. Італія не допустить, щоб Австрія втратила незалежність, одначе не бажає також протекторату над Австрією. Взаємини з Францією поліпшуються. Упертий Анґлієць Гендерсон хоче воскресити розбройного Лазаря, придавленого гарматами і воєнними кораблями. Та се йому не вдасться.

ТУРЕЦЬКІ ГАРМАТИ ОСТРІЛЮВАЛИ недавно французькі торпедовці „Касард“ і „Ґепард“, котрі хотіли приблизитися до турецької пристані Смирни.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ Півн. Америки будують морські твердині на островах Алевтах на Спокійнім Океані.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: Про Благодать Божу і св. Тайни. Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже на вичерпанні. Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

У ВАШИНҐТОНІ парляментарна комісія воздушного й морського зброєння приняла проєкт розбудови зброєнь. Ся програма передбачує чотирократне збільшення американської воздушної й морської фльоти. Незабаром американський парлямент буде радити над сим проєктом.

В ТОКІЮ (Японія) застрайкували трамваярі й обсадили кілька реміз. Поліція повикидала їх з реміз. В часі чистки дійшло до кривавих бійок між поліцією і страйкарами.

ДОМАШНА ВІЙНА вибухла недавно в Тибеті між сторонниками дотеперішного правителя Ташілумо і його противниками, що злучилися з китайськими військами Чанкайшека. Повстанці мали заняти столицю Тибету Лгассу.

НОВИНКИ

Попередне число „Нової Зорі“ спізнилося з причини від редакції незалежної, котрої легко догадатися.

Всі судові оплати будуть значно знижені. Також будуть знижені оплати за доручування повідомлень.

В Національнім Музею у Львові відбудеться в неділю 14 с. м. в 12 год. впол. передача твору Олександра Архипенка, відливу зі світової вистави в Шікаґу, до ґалерії сучасного українського мистецтва в салях партеру старого будинку. Се дар Української Громади з Америки. Вступ 50 ґр.

Перший Діточий Ярмарок відбудеться у Львові в салі акад. ґімназії при вул. Льва Сапіги ч. 14 в день св. Покрови 14 с. м. під протекторатом „Української Захоронки“. Діти до 10 літ продаватимуть вироби українських фірм. Початок в год. 2 попол.

Концерт на лемківських поводян відбудеться у Львові в салі Лисенка в середу 17 с. м. в год. 20.15 при участи співачки Марії Сокіл, Антона Рудницького (фортепян) і Евгена Козулькевича (скрипка).

Померла Марія Адасовська Заньковецька, одна з найбільших українських сценічних артисток. Вона уродилася в 1860 р. в с. Заньках коло Ніжина. Від 1882 р. виступала в трупі М. Кропивницького. Померла 4 с. м. в Києві по тяжкій недузі. Дивним збігом обставин смерть Заньковецької зійшлася з 70-літтям українського театру в Галичині.

У Станиславові має повстати окрема Скарбова Палата, як II інстанція для 13 скарбових урядів Станиславівщини. Орґанізація її має бути скінчена до кінця лютого 1935 р.

В Станиславівщині ширяться дальше червінка і тиф. Богато дітей занедужало на червінку в селах Витвиця і Лука, пов. Городенка. Місцеве населення затаює занедужання перед владою, тому санітарна акція утруднена.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **2 — 20.**

В Радехівщині ширяться червінка й черевний тиф в селах: Полове, Сушно, Тарнівка, Тритки, Хмільно та ін.

Ліцитація кількох нафтових шибів відбудеться в Бориславськім басейні дня 19 жовтня с. р. Вже всіх і всьо ліцитують в сих часах, навіть нафтярів і їх маєтки.

Гумор. — Ви все говорите, що маєте шалене щастя в любови. Отже чому ви не оженилися? — Та якраз на тім полягає моє щастя.

Всім знані підручники до навчання релиґії і поручені всіми трема Високопреосвященими Ординаріятами а то: — 1) Малий катехизм хр. кат. релиґії ціна зл. 0.60;—2) Коротка біблійна історія Ст. і Нов. Завіта зл. 1.— (передше зл. 1.20) до набуття під нище поданою адресою. Всч. О.О. Катехити при більших замовленнях для шкільної дітвори дістануть значні опусти в цінах, догідні услівя сплати і даром поштові пересилки. Для книгарень оригінальні рабати. Замовлення на адресу: В. Гірняк — Станиславів, вул. Красінського 12. або скр. пошт. 173.

187 — 5 — 10.

Електрифікацію Гуцульщини задумують перевести компетентні круги. Окружна електрівня має бути в Микуличині, помічні в Делятині й Ворохті. Всі місцевости в долині Прута користалиб з електричного освітлення. В Коломиї мають побудувати велику водну електрівню, що буде доставляти електричну енерґію для дооколичних місцевостей.

В Мединичах, пов. Дрогобич відкрив лікарську канцелярію д-р Микола Терлецький зі Львова.

У Львові увязнили кілька осіб у звязку з убийством поліційного аґента Яцини в Жовкві.

Конфідент граничної сторожі Микола Шаргоняк з Ворохти відповідав перед станиславівським судом за перепачковування товару. Працюючи з пачкарями повідомляв рівночасно граничників. Його звільнили як конфідента. („Курєр Станіславовскі“).

В Польщі є 290.072 безробітних. Число їх зростає. Здержати його дуже трудно.

Ліцитації. „Земский Банк“ у Вильні виставляє на ліцитацію 540 маєтків і домів в судових округах: виленській, пінській, білостоцькій, луцькій і рівенській.

Сегорічний збір бараболь в Польщі обчислюють на 317,679.000 квінталів, значить на 12 проц. більший від минулорічного.

Помер в тюрмі на сов. Україні Федір Сидоряк з Великого Бичкова на Закарпатті, б. комуністичний посол. Се чергова жертва з ряду тих, що далися обманути й обманювали інших, що за Збручем є „рай“.

Протиреліґійне навчання се новий „предмет“ науки в большевицьких семінаріях. Його завів „наркомпрос“, щоби скріпити боротьбу з реліґією. Так большевики „наблизилися“ до культурної Европи якраз від хвилі, коли політики християнських народів рішили в Женеві, що СССР треба приняти в круг культурних народів...

„Хай живе король!“ Очевидці вбивства пок. короля Олександра в Марсилії оповідають, що вбивник перервав кордон поліційних аґентів і з окликом „Вів ле руа!“ (хай живе король) кинувся до королівського авта. Цей оклик мабуть збив на хвилю всіх з пантелику й уможливив виконання замаху.

Ґітлєр промовляючи на відкриттю акції зимової помочи („Вінтер-гільфе“), підкреслив обовязок богатих помагати бідним. Він сказав, що Німеччина не заломиться сеї зими під тягарем нужди. Та вже з того, що він так говорить, видно, що там тяжке життя.

Просимо памятати, що правильне присилання передплати скріпляє пресу. Особливо потребує тої правильности преса тоді, коли її конфіскують, бо кожда конфіската потягає за собою значні кошти для ґазети.

мистців, яких не посоромиласяб навіть найбогатша сцена найбільших народів. І радіймо також тим, що в сих тяжких часах знайшовся чоловік, який посвятив свій час і свій труд на працю про наш убогий театр: працю написану з дійсною любовю і великим теплом.

Арамік.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Наш орган подав докладні звіти з нарад представників українських театральних дружин. Про першу нараду в чч. 703, 704, 705, 707, і 709, про другу нараду в чч. 716, 720, 724 і 726.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вул. Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.

Гумор. По приняттю большевиків до Союза Народів чеський міністр Бенеш виголошує промову але шептом. Його питають: — Ви чому говорите шептом? — Бо ГПУ підслухує під дверми, чи не аґітуємо між представниками совітів...

Гумор. — Я того не пережию! Крикнув убийник, коли йому відчитували вирок смерти.

Гумор. Жінка: Коли мені купиш новий капелюх?

Муж: На другий тиждень.

Жінка: Таксамо говориш як минулого тиждня.

Муж: Ясно. Я не з тих, щоби що тижня обіцяти що інше.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОШУКУЄТЬСЯ УЧИТЕЛЬКИ ВІД 1.XI. с. р. до підготування учениці до I. кл. ґімн. нового типу і початків гри на фортепяні. Зголошення з услівями слати на адресу: **Володимир Луцький, хутір Яблонів, п. Янчин.** 198 — 1—2.

КІНА

АДРІЯ: Донован.
АТЛЯНТИК: Чар віденського вальса.
КАСІНО: Тут панує гумор.
КОПЕРНИК: Цариця.
МАРУСЕНЬКА: Цариця.
МІРАЖ: Король циганів.
МУЗА: Чібі.
СТИЛЕВЕ: Приватне життя Генриха VIII і ревія.
УТІХА: Легіон смерти і ревія.

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг

б. слев клініки у Відні й Берліні

Др. Н. ГОЛЬДШТАЙН

ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі і свята від 9—1

Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! З-? Вибір великий!

У 30-ій льотерії впали у нас виграні зл. 20.000 на ч. 40.712; зл. 20.000 на ч. 168.801, зл. 15.000 на ч. 99736, зл. 10.000 на ч. 34201, зл. 2.500 на ч. 116711, зл. 2.500 на ч. 132152, зл. 2.500 на ч. 148634, зл. 2.000 на ч. 2751, зл. 2.000 на ч. 148116.
крім величезної скількости низше 2.000 зл.

„ЩАСТЯ“

— **Львів, ул. Сикстуська 12.** —

поручає свої щасливі льоси I кляси 31-ої льотерії. Замовляти можна при помочи чекових блянкетів П. К. О. ч. 500.420.

ВУГОЛЬ
ДЕРЕВО
КОКС

в найдобірніших якостях доставляє

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ПРИРОДНИМ, ЛАҐІДНИМ СРЕДСТВОМ ПРОЧИЩАЮЧИМ Є

„Швайцарські гірки зела“

Примінювані при хоробах: жолудка, кишок, нирок, печінки, здуттю черева, жовчевих камінняхі нахилі до обструкції.

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішім виконанню із власної вирібні. **Коци, матераци** по гуртових цінах. Висилка на провінцію до 24 годин. **ВАНК,** Марійська пл. 6.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

Смачні, дешеві і добрі снідання, обіди, вечері

знайдете тільки в українській харчівні **„Катруся“**

власник **ІВАН КОНОН, — Львів, вул. Гродзіцких 4.**

зайдіть, спробуйте, а **„Катруся“** Вас вповні задоволить.

Найсмачніша грецька ХАЛВА „Кавураса“

до набуття в складах „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ і в усіх кооперативах. 193—2—6.

ІСТОРИЧНІ ОБРАЗИ

мальовані на полотні оливними красками, а саме:

1) ОЛЕҐ під ЦАРГОРОДОМ, вел. 70 x 55 цм.
Ціна: 35 зол. на місячні рати по 5 зол. а 25 зол. за готівку.
2) ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.
3) ВЇЗД БОҐДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОҐО до КИЇВА, вел. 50 x 75 цм.
Ціна: 35 зол. на місячні рати по 5 зол., а 25 зол. за готівку.
4) БОҐУН під БЕРЕСТЕЧКОМ, вел. 70 x 55 цм.
Ціна: 35 зол. на місячні рати по 5 зол., а 25 зол. за готівку.
5) ІВАН МАЗЕПА, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.
6) ТАРАС ШЕВЧЕНКО, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.
7) ІВАН ФРАНКО, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.

Ці портрети повинні конечно бути в кожній свідомій українській хаті, читальні, кооперативі, канцелярії й т. п., бо вони пригадують нам наше славне минуле та загрівають нас до дальшої інтензивної праці над зреалізованням нашого найвижчого Ідеалу, це є Самостійної Укр. Держави.

На замовлення виконуємо також інші історичні образи довільної величини оливними красками по договірній ціні.

В-во „ЗАПОРОЖЕЦЬ“, Косів к. Коломиї, вул. Пілсудського.

(передтим Коломия, вул. Міцкевіча, 57).

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра-

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 18 жовтня 1934. Ч. 79 (777)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. і під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Благословення хрестів

Жінкам заборонено малюватися в часі конґресу.

В м. Буенос Айрес, столиці Аргентини, відкрили Евхаристійний Конґрес. Представник Св. Отця кардинал Пачеллі передав в імени Св. Отця благословення для конґресу. Зі всіх кінців Аргентини прибувають процесії „ґавчосів", аргентинських кавбоїв (пастухів). Вони збираються для релігійної церемонії благословення хрестів. В Аргентині є 17.000 деревляних хрестів, високих на 2 м., що стоять на пустинних роздоріжжах. Як довго буде тревати конґрес, що ночі горітиме коло кождого хреста 7 великих смолоскипів (лучив). В околиці міста Буенос Айрес, коло всіх найбільше почитаних придорожних хрестів виставлено відділи узброєних людей. Се забезпечення перед комуністами, котрі загрозили, що не здержуться перед нічим, щоб зірвати конґрес і побороти „забобонність" ґавчосів. Аргентинська влада заборонила жінкам малюватися на час конґресу. Всі жінки повинні тоді ходити в білих або в чорних одягах.

В Еспанії горять церкви

Революційний рух обняв також еспанську провінцію Андалюзію. В м. Мерва прийшло до бійки між цивільною ґвардією і страйкарями. Вбито 3-ох ґвардистів, 15 осіб ранено. В м. Патерна дель Кампо страйкарі підпалили церкву. В м. Севілля анархісти підпалили славний історичний костел св. Тройці, який згорів цілковито. Також в інших місцевостях страйкарі підпалили церкви.

Княгиня що сама варить

Недавно син анґлійського короля Юрій заручився з княжною Мариною, одною з трьох дочок б. грецького короля Николая. Мати її—б. вел. княжна російська. Тепер вся анґлійська преса дуже займається особою княжни Марини, котра має увійти в королівський дім Анґлії. А що для анґлійської суспільности її королівський дім се найвисший представник нації, отже все, що вибере член того дому, мусить бути ідеальне, добре і гарне. Тому й про наречену Юрія пише анґлійська преса з найбільшою пошаною і все в ній хвалить, також її убожество, бо батьки її живуть в убогім винаймленім помешканні в Парижі, а княжна Марина особисто варить, пряче і сама собі шие сукні. І якраз се з найбільшим одушевленням підчеркує анґлійська преса. Наречена Юрія говорить плавно 6 европейськими мовами, добре пливає, стріляє, танцює і знає ріжні спортові гри. Тими всіми прикметами княжна Марина вже собі здобула велику симпатію анґлійської публики. Се добрий приклад працьовитости для жіноцтва.

Торт на три метри високий

Хоч день вінчання анґлійського королевича Юрія з грецькою княжною Мариною ще не означений, вже в Единбурґу приготовляють торт на 3 метри високий. Він буде важити 800 фунтів. Складові частини того торта мають бути привезені зі всіх країв Велико-британійської Імперії.

Чому гусениці сильно розмножилися

Слово про санітарну поліцію в природі.

Домбровський повіт (західна Галичина), котрий недавно був сильно знищений повінню, має тепер нову язву — гусениць. Терени знищині водою рільники засіяли ріпою, мішанками і іншими пастівними ростинами. Та збір сеї паші показався майже неможливий, бо все зїдають гусениці, котрі в день ховаються в землю, а на ніч вилазять на жир. На місце виїхала комісія аґрономів, та на жаль ствердила, що боротьба зі шкідниками спізнена, бо гусениці вже закуклюються. Обчислили, що з тих гусениць з одного гектара вилізе на другий рік около 70 тисяч мотилів-нетлів. Комісія повчила хліборобів, як на другий рік нищити ті нетлі, щоб вони не розмножувалися дальше. Коли появляться перші нетлі (се нічні мотилі), треба ночами розкладати вогнища по полях. Нетлі будуть злїтатися до світла і спаляться. В тім всім найцікавіше те, що гусениці розмножилися в такій скількости тому, що там нема куропатв (лови!) і кертиць... Розумно все обдумав Творець і створив також санітарну поліцію в природі. Колиж люди винищать ту поліцію, тоді самі на тім терплять.

Якщо хочете причинитися до розвитку українських установ, обезпечіть негайно, а найдальше до 31. жовтня дозволену законом 1/3 частину вартости своїх будинків в одинокому українському Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

НЕДУГА ПРОВОДУ

На маргінесі ювилею Союза Українських Адвокатів.

З приводу ювилею 10-ліття істнування орґанізації Союза Українських Адвокатів, відбутого в сих днях у Львові, помістив католик свої замітки в „Новій Зорі" з дня 27 вересня ц. р. ч. 73. під заголовком: „Адвокати і Церква". Замітки ті написані дуже обережно, ввічливо й оглядно. Се річ зовсім зрозуміла, бо так вимагає хвиля ювилейного торжества.

В мені одначе по перечитанні тих заміток збудилися болючі спомини і рефлексії. Ніхто не заперечить, що адвокатський стан взяв у свої руки майже виключно провід українського народу в Галичині. На всіх ділянках народного життя, а головно на політичнім і національнім полі надавали напрям і вели акцію наші адвокати. І вони довели до цілковитого розвалу і розкладу під кождим оглядом, в якім тепер находиться наш нарід. А причина цему ся, що вони майже всі заняли становище чуже, або просто вороже для віри, релїгії й Церкви. Загал наших адвокатів — під релїгійним оглядом ліберальний, радикальний і навіть атеїстичний. Рідкі адвокати, котрі зберегли бодай „такт" супроти нашої Церкви. А адвокат віруючий і практикуючий се вже білий крук. І тому послідовности праці й діяльности наших адвокатів просто катастрофальні.

Не хочу говорити на вітер. Як доказ наведу сумний стан многих повітів лишень у Станиславівській Епархії. Возьмім на увагу нашу Гуцульщину, а саме: Косівщину, Делятинщину і Надвірнянщину. Хтож у великій части спричинив і ще по части спричинює те здеправування Гуцулів, як не наші адвокати? А інші повіти як: снятинський, коломийський, городенський, станиславівський, товмацький, богородчанський і прочі се прецінь домени, на котрих майже виключно наші адвокати взяли акцію і провід у свої руки. А наслідки тої акції дуже болючі. Радикалізм, сельробізм і завершенням всего всякого рода сектантства — ось буйне жниво, котре треба приписати в переважній части посівови наших адвокатів.

Щаслива і спокійна була та місцевість, в котрій не було нашого адвоката, бо скоро прийшов „наш адвокат", сейчас зачалася кириня проти Церкви і проти „попа".

Канцелярія не одного „нашого адвоката" ставала кузнею, в котрій кувалося зброю проти віри. Звідси виходили всякі інтриґи проти „попів". Переїхатися по Епископі, гузяти на „попів", навіть

Sygn. VI. l. Pr. 507/34. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy, Wydział VI. karny, we Lwowie, w składzie: Wiceprezes S. O. Malicki jako Przewodniczący, S.O. T. Będaszewski i S.O. W. Locker jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 73 czasopisma pt.: „Nowa Zorja", z daty Lwów, dnia 27 września 1934 r. do Sygn. VI. l. Pr. 507/34 na posiedzeniu niejawnem w dniu 4 października 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 26 września 1934 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja" Nr.73 z daty Lwów, dnia 26 września 1934 r. zawierającego: 1) w artykule pt. „Nad Łemkiwszczynoju czorni hrizni chmary" w całości wraz z tytułem znamiona zbrodni z art. 154. § 2. k. k., i wyst. z art. 170 k.k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk., zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego, oraz zniszczenie składu czcionek odnoszące się do skonfiskowanych ustępów tego czasopisma. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §21 ust. druk. z 17/12.1862 Dz.p.p. Nr. 6 ex 1863 t.j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu publiczne nawoływanie do popełnienia zbrodni stanu a mianowicie do oderwania Łemkowszczyzny od jednolitego Związku z Rzeczypospolitą oraz szerzenie fałszywych wiadomości o stosowaniu przez Władze polskie polityki wynaradawiającej na Łemkowszczyźnie, a które to wiadomości mogą wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 p.k. oraz §§ 36, i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Ł. Malicki w. r. Protokulant: Kosiński w. r. Za zgodność: kier. sekret. (підпис нечиткий).

прилюдно на зборах і вічах — се належало до „доброго тону", се найлекший спосіб зискання популярности, се наймаркантніший доказ патріотизму...

Яким духом супроти Церкви перенятий загал наших адвокатів, треба вносити зі слів самого автора поміщених в статті в „Н. З." з приводу ювилею 10-ліття СУА, а саме:

„Старий поважний президент СУА (Союза Українських Адвокатів), котрий все життя своє проявляв такт супроти нашої Церкви, замовив в день ювилею СУА на год. 8 рано тиху Службу Божу на інтенцію ювилею і панахиду по померших членах Союза. В печатаній програмі не оповістив того: очевидно побоюючись, що на церковну частину ювилею прийде таке мале число учасників, що лучше бодай друком не оповіщувати тої точки, бо все одно таке оповіщення фреквенції не скріпить, тільки потому дасть притоку до „відповідних" завваг". (Підчеркнення моє).

Отже наші адвокати такого духа під оглядом релігійним, що з боязни перед „відповідними" завважами не оповіщується друком в печатаній програмі церковної частини ювилею. Се дуже болюче.

Насувається мені подібний також дуже болючий спомин з часів нашої Української Держави. Коли мали розпочатися засідання Національної Ради в Станиславові, тоді ніхто навіть потайки і приватно не просив о відправу Богослуження в церкві. Епископ запитаний бл. п. мітратом Гордієвським, чи оголошувати прилюдно Богослуження з приводу отворення Національної Ради, відповів, щоб оголосити. Богослуження відправив сам Епископ. В катедрі були приготовані крісла і фотелі. Одначе ніхто не прийшов, кромі одного Секретаря Почт п. Пісецького... Щастя ще, що обійшлося без „відповідних" завваг. А на чолі Української Республики і Влади стояли „наші адвокати".

А пригадаймо собі день 28 червня 1914 р. В той день замордовано Архикнязя Фердинанда в Сараєві, що дало товчок до всесвітної війни, в котрій український нарід розторощено. І дісталася йому в уділі найгірша доля зі всіх народів Землі. В той день відбувався здвиг Січей і Соколів у Львові. В той день відкинено також Службу Божу і то на домагання „славнозвісного" „нашого адвоката". Епископ Станиславівський написав з того приводу такі слова в своїм Пастирськім Листі „Про допусти Божі в часі війни" з дня 13 червня 1915 р. стор. 12—13:

„В той день випадала перша неділя по осьмодневнім попразденьстві торжества Найсв. Евхаристії. Та неділя була посвячена Найсв. Серцю Ісуса, щоби вірні в тім дни славили Серце Ісуса і щоби Йому приносили задосить'учинення за всі зневаги нанесені Серцю Ісусовому взагалі, а передовсім в Найсв. Тайні Евхаристії утаєному, жертвуючи Йому свої молитви, заслуги, труди і терпіння, а головно святі Причастія в тім дни приняті. А як в тім дни прославив наш нарід Серце Ісуса? В тім дни відбулось у Львові велике торжество народне, а іменно здвиг Січий і Соколів з цілого краю. Там зібралась майже вся наша передова інтеліґенція, там явились самі свідоміші патріоти, там виступила молодіж і дозрілі мужчини з простого люду. Одним словом, сей здвиг був представником цілого нашого народу перед лицем світа. І як зазначилось се представництво народу? В той спосіб, що відкинено Службу Божу, яка мала прилюдно відправитись на площі. Відкинено Жертву спасительну прилюдно в імени цілого народа і то на домагання радикалів, які, як загально говорять, загрозили відмовленням помочи грошевої на покриття коштів понесених при устроєнню сего народного торжества, еслиб мала відправитись Служба Божа для учасників здвигу".

І ті слова Епископа як і цілий Пастирський Лист не остали без „відповідних" завваг...

Думаю, що вище наведені факти і події аж надто ясно доказують негативне становище загалу наших адвокатів супроти Церкви. І тому дуже влучна кінцева замітка Шановного Автора статті в „Н. З." з приводу ювилею 10-ліття, що для адвокатського стану, щоб не перестав бути станом і не скотився в напрямі кляси, т. є. пролетаріяту, нема иншого способу як спертися на Церкві, що — „нема иншого жерела сили і ясности як католицька Церква так для одиниць як і для цілих станів. В часах надзвичайного фінансового обтяження і морального розбиття не попадуть в хаос матеріяльний і моральний очевидно тільки ті стани, котрі щиро звернуться до символу Розпятого в Його великім терпінні та до Церкви з її упорядкованим світоглядом і упорядкованим режімом. Без того все піде напевно — червоним шляхом большевицьких експериментів, навіть коли большевизм по страшних терпіннях вигорить у своїм першім гнізді".

Подавши отсі мої рефлєксії, я зовсім не хочу ґенералізувати моїх закидів про всіх адвокатів. Передовсім в послідних часах виринають зпоміж них взірцеві одиниці і навіть прочий загал адвокатів спонуканий нинішними обставинами признає як не з віри, то з розуму, що булоби глупотою воювати з Церквою, як з найсильнішою інституцією і рішаючим чинником в культурнім розвою народів.

Рівнож не хочу звалювати на адвокатів виключну вину розвалу, в якім знайшовся український нарід. Тут відповідають також инші стани як прим. учительський, а в першій мірі відповідає духовенство. То воно мало надати позитивний духовий напрям всему життю народу, воно мало створити таке середовище, з якого вийшовби хосенний провід народу, хочби в руках адвокатів. Преціньзі священичих родин як не переважно то в великім числі вийшли й адвокати. Та над сим не хочу тут розводитися. Я хотів звернути увагу на адвокатський стан, котрий фактично взяв був у свої руки провід над народом.

Не-адвокат.

Збори Сокола-Батька

Здорова думка побідила анархію й хаос.

В неділю, 14 жовтня с. р. відбулися у Львові в салі „Сокола" при вул. Руській ч. 20 Надзвичайні Загальні Збори Сокола-Батька. Збори були заповіджені на 9 год. рано, але тому, що в тій годині не було приписаного статутом числа членів (прийшло около 20 членів С-Б), збори зачалися в год. 10.08. Приявних було: 87 членів С-Б зі Львова, 47 представників сокільських гнізд з краю і 22 гостей. Було кільканацять жінок. При трох столах засіло 17 представників української преси. Голова Сокола-Батька інж. М. Хроновят відкрив збори словами: Нинішні надзвичайні загальні збори Сокола-Батька спричинені надзвичайним випадком, який потряс нашим товариством до основ. Крім тих ударів, які падуть на наше т-во ззовні, прийшов ще удар знутра. Подія на III-ім краєвім сокільськім здвизі дня 1. VII. 1934 р. на площі Сокола-Батька стала тим випадком, по котрім дальша праця в т-ві неможлива. Ціль нинішних зборів — прочистити атмосферу. Зараз по здвизі старшина С-Б видала комунікат у пресі. В нім зазначено, що старшина скличе надзвичайні заг. збори. Старшина скликала пресову конференцію. Нині вже 3 і пів місяця від здвигу. За той час можна було охолонути. Нині можна застановитися над причинами, які привели до інциденту. І треба застановитися над дальшою долею т-ва. Тут є два виходи: 1) Загальні збори С-Б стануть на становищі, що винна старшина, тоді геть з тою старшиною! Нинішні збори мусітимуть вибрати нову старшину. 2) Заг. збори стануть на становищі, що не сміє бути бунту в нашій орґанізації. Тоді збори вкажуть, як поступити з бунтівниками. Стверджую, що збори оповіщені в пресі згідно зі статутом, приписи сповнені. Збори правосильні і можуть рішати в усіх справах. Витаю зібраних гостей, представників преси, делеґатів гнізд і поодиноких членів С-Б. Взиваю Соколів залишити всі пристрасти й мати на оці лиш добро нашої установи. Крім тих ударів, що падуть на нас ззовні і знутра, маємо великі втрати. Відійшли від нас на вічний спочинок (всі встають): 8. IX. с. р. побратим Евстахій де Остоя Стеблецький, почесний член С-Б, б. містоголова, голова збіркової комісії викупна городу С-Б; 4. VII. с. р. побратим Кирило Станислав Лаврів, хорунжий С-Б, довголітний член і жертводавець С-Б; 25.IV. с. р. Іван Володимир Кізлик, член старшини С-Б, секретар комітету викупна городу С-Б. Взиваю до 1-мінутової мовчанки на позір. (Вступна промова голови С-Б була виголошена справді жовнірським тоном, з повагою, відповідною до ваги хвилі. Ся повага панувала над цілими зборами аж до кінця). Відтак секретар Савяк відчитав протокол останних заг. зборів з дня 22. IV. 1924, котрий принято. Голова відчитав привітну телеґраму з Праги від голови Союзу Українського Сокільства закордоном п. Цісара. Дальше інж. Благітка відчитав обширний звіт з III-го краєвого сокільського здвигу, який ми подали у звіті з пресової конференції в С-Б (гл. „Нова Зоря" чч. 750, 751, 752). По здвизі лишилося 552 зл. 51 гр. втрати. Всіх управляючих було 1600. Председатель відчитав протокол голови здвигового комітету п. О. Карпінського й начальника вправ інж. Я. Благітки. (гл. „Н. Зоря" ч. 752). Відтак говорив: Я був на площі С-Б, говорив з ріжними людьми. Одначе мушу спростувати, немовби старшина наперед знала про бунт і нічого не зробила. Потім закидали нам, що музика взяла 1500 зл., що музиканти сиділи в шапках і пили пиво, коли грали наш гимн і т. д. Для яких цілей се роблено, для кого роблено бунт? Час, щоб український нарід зорієнтувався, до чого його доводять. Не думаю боронити старшину. Ми не є непомильні. Скажім, що ми зробили помилку, що взяли таку музику. Закидують нам, що ми зробили се з угодовства, з хрунівства. Коли 3 місяці перед здвигом ту старшину вибрали оплесками, а потім бунтуються проти неї тісамі Соколи, то нема ніякого оправдання. Тут на зборах, а не на площі є місце судити вибрану старшину. На вид скандальної розтічи Соколів на площі відчувалося фізичний біль. Біль на вид того, як та зґрая Соколів розтікалася один за другим... Зараз по здвизі старшина видала приказ до гнізд. Ми жадали слідства, відповідей на ріжні точки. До 1. VIII. мали відповісти всі гнізда, инакше їх виключиться з С-Б. Сей приказ дістало 117 гнізд, відповіло 90 гнізд, не відповіло 27 гнізд. Відмовило послуху 31 гніздз 231 членами: Мельчиці, Підгайчики-Дворисько, Тустановичі, Товщів, Дрогобич, Гребенів, Борщів, Новосілки-Ліски, Гуменець, Почапи, Підпечари, Тяжів, Чемеринці, Лагодів, Яворів, Труханів, Фрага, Жовтанці, Верчани, Кавчий Кут, Завадів, Олексичі, Дашава, Ярушичі, Ходовичі, Пятничани, Гірне, Сихів, Конюхів, Дідилів. Не так винні тут ті хлопці, що є більшими патріотами як Соколами, але їх провід, що не хотів робити вправ при буцім-то „польській музиці". Нині треба зважити наші обставини. Не можна вимагати чудес. Не можна порівнувати здвигу з 1914 і 1934 р. Ми між молотом і ковалом. Одні закидають нам угодовство, другі нелеґальність, непримиримість. Тяжко працювати в такій атмосфері. Наша праця мусить бути позитивна для добра української нації. (Оплески). — Потім зачалася дискусія.

Кошти повстання в Еспанії

Аґенція Аваса доносить з Мадриту: На основі обчислень еспанського правительства соціялісти видали на підготовку революції в Еспанії понад 40 міліонів пезетів.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

і з того приводу в переписку не входить.

РОЗМАХ НІМЦІВ

На чім полягає їх сила і їх слабість.*)

Зміст: Творення нового типу національних держав. — Обрахунок совісти за втрату енергії та маси. — Чи були потрібні мандрівки германських племен? — Роля християнської релігії в Німеччині. — Німецька експанзія на схід. — Форпости Німців на сході. — Яка причина невдач німецької кольонізації на сході? — Вартість Німців як кольоністів. — Коли пробудилася національна свідомість у Німців? — Релігійний роздор ослабив експанзію Німців. — Кого асимілювали Німці? — Схожости вдачі Німців і Українців.

Тепер в політиці виступає на перше місце справа наладнання життя самих народів, справа їх матеріяльної, духової й фізичної життездатности і справа їх „тягару": чисельності маси. Будучність предвиджують м. ін. як боротьбу за „вищість крови", за духову відпорність, організованість і творчість націй. Тепер іде час творення нового типу національних держав, котрі тут і там улягають покусі, що можна себе скоро скріпити коштом розложення меншин. Для витворення однакового почування життя, однакового ритму крови в народнім організмі, для усунення більшого внутрішнього тертя переводиться всюди нівелююча рівність у всіх напрямках суспільностей: заникає різкість границь давних станів, все заливає почуття т. зв. національної єдности. Значіння клясовости, партійности уважається вже за перестарілий забуток давних часів, тепер ходить про те: бути або не бути народам як націям.

Очевидно в такому переломовому часі мусить приходити думка, що треба відбути обрахунок совісти над тим, чи нарід в минувшині не тратив неполітично і легкодушно своєї енергії та своєї маси.

І під впливом обрахунку сумління теперішня німецька політика зі становища політичного розуму мусить піднести тяжкі закиди за минувшину. На першому місці треба покласти закид прогайнування — і то з розмахом — величезної енергії в часах мандрівок германських племен в початках Христ. ери, се є в часах упадку римської держави.

Дійсно, масу народу стратили тоді Германці, богато з їх племен пішло на розбудову ріжних чужих народів — і то таких, які сьогодня є ворогами Німців.

Розглядаючи давні часи, історики стверджують, що мандрівка в далекі чужі сторони була германським племенам непотрібна. Бо тільки жадоба добичі, рабунку й охота набути теплі, урожайні, вилюднені війнами землі, гнала північні німецькі племена на далеке полудне.

І дійсно германські племена концентрично атакуючи римські границі, якби по вказаному пляну валять римську державу й осідають в Італії, Франції, Еспанії, Англії, ба навіть на островах Середземного Моря і в Африці. Коли взяти до купи тих Англів, Саксів, Франків, Бургундів, Остроготів, Візиготів, Вандалів, Льонгобардів, Скірів, Герулів, Гепідів, Бастарнів і пр., то хто знає чи не була се добра половина всеї германської людности, яка, що правда, вибивалася в набутих землях на панівну верству, але всюди (крім Англії) як меншина асимілювалася і пропадала для будучого німецького народу.**).

Отже історична сучасність уважає германські мандрівки безпляново страченим капіталом крови, ослабленням будучої Німеччини. Правда, дехто, як Альфред Розенберґ, уковує з цього лиха для німецького імени чесноту, мовляв, германська раса врятувала арійську Европу від африканського й азійського кольонізаційного сміття, яке своєю кровю й неарійською вірою розсаджувало Рим та грозило навіть европейській півночі...

Та Німців така потіха, річ ясна, не вдоволяє. Бо якби Германи були задержалися в одній масі й сотворили зі всего свого матеріялу одну державу, певно булиб надали нинішній Европі зовсім інший вид і доля Европи пішлаб іншим шляхом. Дехто з німецьких націоналістів каже, що християнська релігія зі своєю латинською мовою причинилася до зденаціоналізування германських племен і до охлялості їх енергії. Одначе історія стверджує, що християнська релігія сконсолідувала полишені племена, надала їм внутрішню звязь, сотворила з них одну державу навіть з далекойдучими імперіялістичними тенденціями, й що найважніше, спинила Німеччину перед розтратою надармо її крови. Якщо середньовічна Німеччина Гогенштавфів в своїх плянах на Італію сильно окровавилася й політично заломалася, то причина тому була за слаба культурність і невистарчаючий творчий талант до того розмірно зависокого підприняття. В тому вже не вина католицька Церква.

Як там воно не булоб, Німеччина з крівавих лекцій одержаних за середньовічного цісарства в Італії й на Заході, витягнула консеквенції: скерувала свою експанзію на Схід і там своїм напором заломала словянський фронт з півночі і полудня. На півночі над Лабою, над Одрою й далі на схід аж до устя Висли Німці підбили ряд дрібних племен розсварених Словян, доволі рідко поселених на кепських землях. А за Вислою Хрестоносці підбили і зґерманізували хоробре і неспокійне литовське племя Пруса к і в. Хто на тім інтересі більше заробив, Німці чи Поляки не легко сказати. В кождому разі не треба забувати, що Хрестоносці помогли Польщі до внутрішнього обединання, відпираючи від неї тиснення литовських племен та опісля своєю політикою наганяючи в польський табор Литву разом з білоруськими землями.

На полудни австрійська мархія, пізніші володіння Габсбургів проявили також значну кольонізаторську й асимілізаційну енергію на землях Словян. Деякі острови німецьких кольоній в північній Угорщині та в Семигороді й німецькі села по інших краях — се форпости експанзії величезного німецького збірника людности. Поляки і вчасті Чехи показалися ще найвідпорнішим матеріялом на німецький „дранґ" (напір).

Німці які часто забувають на ріжницю між Европою й іншими континентами, не можуть заспокоїтися, як видять, що деякі народи при менше численнім матеріялі скольонізували великанські простори й тим приспорили собі великої сили й богацтв. Вказують на Анґлійців, на Еспанців і Португальців, як кольонізаторів північної, полудневої й середущої Америки, на Французів в Африці, а в Европі вказують на Поляків, котрі панували над великими чужими просторами й на Москалів, котрі скольонізували велику часть східної Европи і значну часть північної та західної Азії. Так, то правда, Поляки і Москалі чергуючись по собі, володіли просторими землями на сході, але це завдячували вони головно свому західному германському сусідові, а саме його тяжкости та політичній незрілости й невироблености. Німці при своїм тяжкім середновічнім устрої, при недостачі релігійної, політичної й адміністративної єдности не могли відіграти ролі, яка їм належалася „по їх числу". Як німецький нарід витрачував свою енергію на спори й на війни релігійні, як Німці до 1866 р. ще вели у себе межиусобиці і династичні війни й були все в релігійних спорах й аж до світової війни держали у себе безліч племінних короликів і князиків..., то нічого дивного, що призвичаїли західню й східню Европу нечислитися з собою. Бо ніде й ніколи не числяться з тим, хто несконсолідований (анальогія — Українці!). А тепер Німці, як бажають дігнати час, переконуються, що — спізнилися в ділах. І в тім найбільша трагедія Німців — і також Українців.

Одначе німецькому народові треба признати ту заслугу, що він за се своїм матеріялом причинився нейно до скріплення заходу, але також культурно й людностево причинився до піднесення европейського сходу, се є Польщі, Росії й Угорщини. Передовсім Москалі, випосажені німецькою культурою, німецькою технікою й німецькими інструкторами пішли незвичайно вгору і зробили величезний наступ на Схід. Що Росіяни хочуть тепер і Німців перевисшити, своїх учителів, це в історії звичайна і зрозуміла річ.

Німці були все для Словян дуже пожаданими, пожиточними і льояльними кольоністами. Масу Німців спроваджувала до себе Польща, дещо дісталося їх на Україну. Дещо їх одержала в надбалтійських землях по Шведах Москва. Німецька господарка по містах і по селах, сперта на німецькому праві, була вища від словянської, була так сказати зразкова. По Німцях набута земля була все дорожча. Німці, нігде правди діти, були для північних словянських народів чи то в рільництві, чи в ремеслі, чи в торговлі учителями й навіть помагали їм устроїти собі держави. А були Німці всюди тим паче пожаданими кольоністами, що вони в чужій землі переставали бути піонірами німецької державної думки й німецької нації, не показували ніякої гордости на своє німецьке походження, а навпаки — виявляли політичну рівнодушність. Німців як кольоністів характеризувала недостача інстинкту збереження себе як окремої нації. Недоставало їм інстинкту свідомости себе, вони не мали в себе дефензивного гарту, щоби зробити себе незалежними від оточення.*) Німці були сильні в масовім наступі, а ніколи в наступі розбиті на одиниці.

У Німців, як народі офензивному, пробудилася національна свідомість навіть пізніше ніж се сталося у Поляків або Чехів... Француз, Анґлієць, Поляк не дадуться так легко „зрівнати" і приноровити до оточення, — не присвоять так скоро собі його ідей, як се є у Німця або Шведа, каже Швед Фрідрік Боек (Fredrik Böök), автор статті Німеччина й Польща з часів великої війни. Для нас Шведів і Німців, продовжує той сам автор, це небезпечна прикмета, хоч вона для чужинців симпатична. Вона є в звязи з приємливістю життєвого чуття та свободолюбивого розуму, який не має до нікого упередження.

Німці подібно як Українці мають незвичайну склонність до пустих абстрактних дискусій і через те до сварливости. Протестантизм вчасно розірвав внутрішню єдність німецького народа. З того повстала 30-літня війна, котра знищила добробут і дві треті населення Німеччини. Релігійні тертя не заскленилися в Німеччині ще до тепер.

Канцлер Ф. Більов у своєму творі „Політика Німеччини", написаним підчас війни, називає племінність Німеччини дивною містерією, яка є жерелом слабости, але є жерелом і її великої сили. Так підчас війни треба було говорити...

З того всего ясне одно: Німці за весь час свого історичного життя вспіли прорвати тільки фронт малих словянських племен. Більших сусідів вони не могли проломити, ба навіть самі легко між ними асимілювалися і пропадали. Сей факт має свої далекі політичні консеквенції для будучої німецької раціональної політики. Про се в одній з дальших статтей.

В. Г.

---

*) Гл. статтю „Німці й Україна" в 78 ч. „Нової Зорі".

**) Інтересна паралеля з нашими предками: якуж масу крови дали ми колись на розбудову Росії, Польщі, Мадярщини, Ромунії й особливо Туреччини. Там така маса української крови від наших бранців і бранок, що навіть сегодня в Царгороді й Малій Азії є богато Турків типом подібнісеньких до Українців...

*) Подібно скоро як Німці асимілюються Українці на чужині (Поляки видержують значно довше).

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ"! Адреса: „Правда", Львів ул. Гродзіцких 2. І. пов.

В 70-ліття нашого театру

Богослуження.

В осінний, хмарний і студений день 12.X. 1934 о год. 8. рано в Катедрі св. Юра у Львові при головнім вівтарі почалася заупокійна Служба Божа за померших мистців і діячів українського театру. Правив о. Мітрат Олекса Базюк, до панахиди станули ще о. пралат Л. Куницький і 4 питомці. Співав знаменито сильний хор „Сурма“ під доброю управою дириґента п. Івана Охримовича. Майже всі артисти з Театру ім. І. Тобілевича зявилися на Богослуження точно. Вони станули коло жалібної домовини. В першім ряді стояли наші найвизначніші театр. мистці пп. Іван Рубчак і Микола Бенцаль, біля них п. Іван Гірняк, голова Союзу Діячів Української Сцени. За ними стояли молодші артисти й артистки. Публики в церкві могло бути коло 200 осіб. Дивним дивом переважали мужчини, хоч майже все переважають жінки. З інтеліґенції запримітили ми дуже мало осіб. З преси заступлена була мабуть тільки „Нова Зоря“ (бодай ми більше нікого не запримітили). Крім радн. Й. Дрималика, довголітного опікуна нашого театру завважили ми ще тільки д-ра Т. Бурачинського і ряд стареньких інтеліґентів, котрих особисто не знаємо, а котрі певно памятають перші десятки літ нашого театру. Молодих хлопців було досить богато. Вони майже всі виглядали на молодь ремісничу і робітничу. Богослуження і панахида скінчилися в год. 8.45. Настрій весь час був дуже поважний.

Ювилейна вистава.

Вже день наперед львівські Українці та Українки (бо з провінції було мабуть небогато може через непогоду) розкупили всі білєти так, що перед ювилейною виставою каса була на глухо замкнена. Отже людей було повно. І вся вистава від короткої промови д-ра В. Щурата, котра зачалася в год. 7.45 і тривала 15 мінут, відбулася дуже симпатично. Мимо того, що наша публика, котра привикла до неточности, валила в салю через цілу цікаву змістом промову д-ра Щурата. Мимо того, що безпосередно перед тою промовою і в часі тої промови деякі заамбарасовані й деякі обурені люди надармо шукали своїх місць з білєтами в руках: показалося, що деякі місця були два рази продані. Та мимо того настрій був дійсно симпатичний і не перестав бути симпатичний навіть в тім оточенні, котре було свідком такої сцени: Ще перед початком промови д-ра Щурата до пятого ряду крісел наближається пан в чорнім одязі з жінкою і з двома білєтами в руці чч. 82 і 83. Обоє знаходять свої місця, але ті місця — заняті. Пан чемно показує сидячим гостям білєт свій і своєї жінки й перепросивши сидячих запитує, чи не через помилку заняли вони чужі місця. На те сидячі панове преспокійно виймають свої білєти — з тими самими числами і показують. Прибувша пані ціла облилася понсом і каже тихо до свого чоловіка: „Ходім до дому“. На те відповідає чоловік: „Прошу Тебе, лишися. Мені рішучо не випадає робити демонстрацію, бо я належу до почесного комітету“... — На те жінка: „То так поступається з членами почесного комітету?“ — На те пан: „Та певно, що так не поступається, алеж вся саля запримітить, що ми чомусь відходимо, а я не буду мати змоги вияснювати, чому“. — Пані успокоїлася і стоїть. Пан метнувся до впорядчиків. Вищукав одного з них. І ще раз ствердили спільно, що виставлено двічи тісамі білєти. Впорядчик розвів руками, метнувся по салі і приніс якесь приставлене крісло. Пані прикуцнула на якійсь побічній лавочці, пан присівся збоку на доставленім кріслі, а йому пояснив якийсь знавець наших відносин, що був вже такий випадок, що тісамі білєти три рази продано ріжним людям. Все оточення усміхнулося. І мимо того — настрій був дійсно симпатичний.

А д-р Щурат зачав серед шуму так: „Життя се не іграшка. Воно буває часом навіть дуже тяжке. І тоді люди шукають забуття в мистецтві. І тут воно коріниться. Тут один з найглибших його корінів“. Коротко і ясно змалював дальше взаємини між суспільністю і мистецтвом та його представниками. Коротко і ясно представив всю історію нашого театру і все те скінчив за 15 мінут. Говорив виразно й помалу. Так і видно було, що се вправний референт, котрий має голову повну знання справи і думок про неї. Тому і його реферат мав зміст. Потому деклямував артист В. Блавацький з „Заграви“. Деклямував дуже добре вірш Ст. Чарнецького „День 29 березня 1864“. Блавацький має специфічний голос, котрий переконує вже самим своїм звуком і глибоко входить в душу. Рухи виробленні. Його худість надає йому аристократичного виразу і при тім — добре репрезентує весь наш театр...

Театр ім. Тобілевича відіграв першу дію „Марусі“, штуки обробленої на підставі старої повісти нашого Квітки. Ролю Марусі грала молода п. Ленська. Грала добре, навіть дуже добре. Живо, з принадою, рівночасно скромно і зальотно, т. зн. виказала верх жіночого смаку у виступі. Зовсім добре грала ролю її мами п. Ірина Косакова. Так і видно було знамените розріжнення ролі матери, жінки свого мужа і господині свого дому. Старого Наума грав знаменито п. Бенцаль. В кождім русі видно було артиста, котрий передумав свою ролю, свій вік і своє відношення до осіб, з котрими грає. Таксамо добре грав ролю писаря Розвадовського п. Яковлів. Ним найбільше тішилася публика, бо його роля надавалася до викликування такого відзвуку. Ну і грав ще ролю аманта Василя п. Тимчук. Як грав? Треба по справедливости сказати, що ту ролю можна було відіграти далеко лучше. Одначе треба також взяти під увагу, що сему молодому артистови не легко було дорівнати своїй партнерці і всім іншим артистам, що виступали в тій дії. Отже думаємо що не помилимося, коли скажемо, що і з сего артиста при відповідній праці та студіях на сцені може побачити наша публика за 30 літ, в 100-ліття нашого театру такого артиста, як бачила в „Запорожці за Дунаєм“ п. І. Рубчака, про що дальше. Взагаліж про гру артистів в ювілейній виставі вискажемося ще на самім кінци, в слідуючім ч. „Н. Зорі“, взявши під увагу ріжні обставини залежні й незалежні від наших театральних працьовників.

А потому деклямувала пані О. Кривіцька з „Заграви“ коротенький віршик Степана Чарнецького „На сцені Гриць конав“. Деклямувала цілою душею і цілим серцем своїм. Т. зн. переймалася, як правдива артистка. Тихіше висказані слова чути було може до половини салі. А чути булоб мабуть і до кінця салі, якби п. Кривіцька була підійшла близше, на перед сцени. Та се критика її ніг і мотору, який гудів непотрібно, а не її декляматорської штуки.

В дальших числах „Нової Зорі“ помістимо другу часть опису з ювілейної вистави і з комерсу та наші загальні враження.*).

*) Про справи нашого театру писала „Нова Зоря“ докладніше в отсих числах: 703, 704, 705, 709, 716, 720, 724, 725 і 726, а про працю нашого духовенства для нашого театру в чч.: 720 і 721.

ОСИП НАЗАРУК 51)

ВЕНЕЦІЯ

МУЗЕЙ, ВІДПОЧИНОК, ЛІДО, ВИЇЗД.

Про коней св. Марка, про назву Венеції та про загальне враження з Венеції.

Вийшовши з палати дожів, хотів я піти до музею при площі св. Марка. Та музей був зачинений. На дверах було написано, що отворений від год. 3-ої.

Отже я пішов на обід до ресторану при тій самій площі. По обіді сів я собі перед музеєм на сходах і булкою кормив голубів. А як отворили музей, перейшов я його приблизно 50 саль. Тільки перейшов, тут і там спиняючись на хвилинку, бо оглядати його докладніше я вже таки не мав сил: і ноги дуже боліли й ум був занадто переповнений дотеперішніми враженнями. Замічу лише коротенько: музей дуже богатий і варт його оглянути кождому, хто буде в Венеції. Зрештою музеїв у Венеції є більше.

Ще раз кинув я оком на фронтон катедри св. Марка і на славних бронзових коней св. Марка на тім фронтоні. Се найкрасші подоби коней, які нам оставило по собі все клясичне мистецтво. Творець їх правдоподібно грецький скульптор Лізіппос. Первісно тих коней привезено з Греції для тріюмфального лука Нерона, найбільшої худобини між людьми. Потому прикрашували вони лук Траяна. Константин Великий вивіз був тих коней св. Марка до Царгороду й казав уставити на гіпподромі. Венецький дожа Енріко Дандальо в р. 1204 відобрав коней св. Марка від Византії як воєнну добичу і привіз до Венеції. В р. 1797 Наполеон Бонапарте вивіз коней св. Марка до Парижа, відки вони знов вернули до Венеції в р. 1815. В Італії є (зрештою на фактах сперте) повіря, що між тими прекрасними кіньми св. Марка й занепадом держав істнує дивний звязок а саме: порушення тих коней з місця все вяжеться з занепадом якоїсь держави. Коли ті коні вперве рушилися з Греції, падала Греція, коли їх вивозили з Риму, падала його влада, коли вивозили їх з Византії, розбито царство її, коли їх вивожено з Венеції, скінчилася самостійність її, коли їх забирали з Франції, падала на завше свята Римська Імперія, навіть коли в р. 1917 тільки хвилево здіймали тих коней з фронтону базиліки св. Марка, щоб забезпечити їх перед бомбами з літаків, революція затрясла російським царством і затопила його в морі мук і крови. А в рік опісля коли знов рушено з місця коней св. Марка, щоб їх висадити на давне місце, — розлетілося могутне царство Габсбургів. Словом, — ще ніколи не рушено з місця дивних коней св. Марка, виконаних ґенієм найздібнішого племени арійської раси, щоб у тім власне часі не наступив якийсь катаклізм великого політичного значіння...

Чи католицький письменник має бути забобонний? мігби хтось злобно запитати. Відповідаю: Ні, якраз навпаки! То ті, що не вірять в Бога, мусять вірити в якісь забобони. Та з другої сторони католицький письменник не мусить забобонно уникати ствердження фактів тому, що ті факти дивні.

Ті дивні коні св. Марка пригадують подібно дивне імя Венеції. Воно дивне тим, що досі напевно ще не досліджені звязки того імени, хоч відомо, що імя Венеції походить від племени Венетів, котре згадує вже Геродот як одно з ілірійських племен. Одначе те саме імя мало одно з ґалійських племен, що жило на березі Атлянтійського Океану, на північ від р. Льоари. З сим племенем Венетів старі Римляни відбули свою першу битву на Атлянтійськім Океані. Кромі того імя Венетів (Венедів або Вендів) мали також східні сусіди германських племен, котрі очевидно мали кровний звязок зі Словянами, або й самі були Словянами. А який був звязок між тими всіми Венетами, ще не відомо. Словом не одна таємниця в тім таємничім місті св. Марка ще жде на дослідників своїх, — почавши від імени того міста.

Дивлюся я на дуже дорогу святиню св. Марка, що манить очи блеском своїм — і в умі мов жаром вириті блистять слова Христові: „Мир тобі Марку, мій евангелисте“...

(Кінець буде).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Замордування короля Олександра в Марсилії

Удар в невральгічний пункт Европи.

Виленське „Слово“ принесло під повисшими заголовками цікаву статтю Цата в ч. 277. Подаємо її в дослівному перекладі.

„Замордування Олександра І в Марсилії“ — хряскотів телефон на злій трансмісії. Потому кілька слів, котрих я не дочув, а потому слово Піетрі! І хвилину хрякотить мені се в мозку, гуде в ухах, як такий тріскіт, що часом заглушує з телефонічної слухавки — отже Італійці, отже війна в Альпах, в долині Драви, війна з Мадярщиною, з малою Антантою, з Францією? Німеччиною? Польщею? СССР? — А потому? — Потому большевизм в цілій Европі, большевизм, та гієна, що вилазить ззаду і пожирає трупи в окопах. — Ах, ні!... Піетрі, се тільки такий французький міністр, оден з міністрів, дурвиця. Барту ранений — дрібниця... Барту помер. Що се значить в порівнанню з тим нещастям, з політичною катастрофою для Югославії, Франції, хто знає, може для цілої Европи. В Японії бувають тайфуни, що входять в край на хребтах солоної морської води, нищать його, мордують населення, руйнують. У нас поривами до таких тайфунів є політичні убийства. Так було за архикнязя Фердинанда. А ті, що не люблять заграничної політики, не знають в який то невральгічний пункт трафили ті стріли. Знаєте, що се значить мати болючий, зропнілий, забандажований палець і так ним вдаритися, вдаритися з цілої сили до якогось канта? Представте собі там цілу Европу, що вдарилася в свій найболючіший пункт в даній хвилі!

Скоро, скоро... схему положення в европейській міжнародній політиці за останний тиждень! Знаю, що читач не хоче сего, що думка читача біжить до персоналій, до того монарха, побіч Альберта І, найбільшого короля в Европі, короля в повнім значінні того слова, до його жінки — гарної дочки гарної королевої матери, до 12 літного хлопця, до цілої тої династії, на котрій чорне жалібне покривало закрило лаври слави і дубове листя могутности і витревалости. Та якраз скоро, скоро схему політичного положення, щоб зрозуміти, що ті грюкоти з парабеллюм, то удари в нерви цілої Европи, то петарда, що своєю силою зриває не якісь там зелізничі шини, тільки петарда, від якої валяться мости, получення, семафори. Отже положення в Европі: плян Барту східного пакту бебехнув. Німеччина, Польща, балтійські держави відмовилися. Не буде східного пакту. Він вже погребаний. Невдалося тут п. Людовикови Барту, про котрого я хотів писати нині статтю п. з. „Дороги і бездоріжжа Людовика Барту“, створити противімецьку коаліцію, в якій Франція булаб головою, Росія загрозою, мала Антанта приятелем, а Польща чурою, — Бек перевернув п. Барту сю комбінацію, впрочім дуже наївну і простодушну в своїм французькім егоїзмі. Завдяки стусанови Бека лежить на землі той великий балван на глиняних ногах французької зарозумілости. І от Барту зачав будувати, зачав конструовати другу комбінацію і тут власне... зійшов на бездоріжжа. Та друга комбінація Барту, той Людовик Барту ІІ, оскільки Людовиком Барту І мав бути східний пакт, се утворення собі фундаментів під протинімецьку політику з Італії, замиреної з малою Антантою, потому з Болгарії, Греції, Туреччини. Сей Людовик Барту ІІ то своєрідне зактуалізування і зміна того середземноморського пакту, що був подуманий як ровесник східного пакту. І се були бездоріжжа політики Барту, бо Італія й Югославія не тільки не вміли, але просто не хотіли порозумітися щодо спільного пляну в австрійській справі. Як відомо останна сесія Ради Союзу Народів після приняття СССР, після ствердження банкроцтва східного пакту і ствердження, що вона не всилі змусити Польщу, щоб не визволялася з меншостевих договорів, — застрягла в концепціях гарантування незалежности Австрії, які всі по черзі відкидали.

Долина Драви!!!

Ба не тільки що Югославія не створила спільного фронту з Італією в австрійській справі, але отсе перед дипльоматами, що радять в Женеві, виросла стратегічна проблема, так як би то були не міністри закордонних справ, тільки резервові офіцери, що дістають вакаційні завдання, переслані їм з полків. Отсе долина Драви!!! Кождий хто їздив до Італії, памятає той Кляґенфурт, за котрим виростають вже величезні гори, той Кляґенфурт, в котрім потяг довго стоїть, зчіпляє й розчіпляє ваґони, а публика заїдає ковбаски і делектується пивом. Той Кляґенфурт, котрий на деяких польських мапах, щоб було тяжче вгадати, називається „Цельовец“. Отже се долина Драви... Оскільки Югославія забезпечена від Італії горами, прегарною вже не природною границею, але нездобутим оборонним муром, то посідання долини Драви се ключ, котрим легко отвирається королівство СХС. І тому Югословяни кажуть: Коли в листопаді буде у Відні гітлерівський пуч (загально очікують сего в листопаді), то поки хоч оден італійський жовнір зачне драпатися на Альпи по австрійській стороні, ми Югословяни займемо долину Драви, займемо Кляґенфурт. А той браний на ціль „Цельовец“, се знова значить: стати поперек маршови італійських військ до Відня, щоби звідтам вигнати гітлерівців.

Дві подорожі, від котрих була залежна політика мін. Барту

Отже не тільки Італійці і Югословяни не йшли до спільного пляну в справі Австрії, але та австрійська площина здавалася настільки спільною, що на ній власне можна було схрестити багнети. А другий плян Барту, той Людовик Барту ІІ, і то не тільки успіх того пляну, але сам початок, само приступлення до його здійснення залежало від того, чи вдасться якось поладнати італійсько-югословянські відносини. Коли ні, то п. Людовик Барту ризикував, що для позискання все непевної Італії стратить давних союзників, т. є малу Антанту. У Франції побоювалися сего тимбільше, що мали ще в устах неприємний посмак від маловдатної операції того ж п. Барту, операції того самого характеру. Ось Французи говорять, що п. Барту стратив Польщу за зближення з СССР.

Отже Барту базував цілу свою політику, ц і л о г о с е б е спер тепер на успіху двох подорожей: Його Королівської Милости Олександра І, того, котрого тлінні останки застигають в хвилі як се пишу — до Парижа, і своєї власної до Риму. Барту вибирався до Риму зараз після побуту короля Югославії в Франції, вибирався до того Риму, щоб посередничити між Італією і Малою Антантою.

Катастрофа.

Та сі подорожі скінчилися на самім порозі, коли можна так патетично висловитися. Король Олександер, гордість, слава, творець свого народу п о л я г (віддаймо жовнірови з великої війни сей жовнірський вираз), поляг в душній столиці французького полудня...

Замордували при тій нагоді старця Барту, і що важніше, замордували плян міністра Барту. В тім місци, де була надія на бездоріжжах, бездоріжжа лишилося, надія сполохана тими кулями з „парабеллюм“ (мадярської зброї). Та король Олександер — Італія — Долина Драви, се не лише комплекс італ.-французько-югословянських відносин. Той Кляґенфурт, то перв, котрий мав порушити Европу в сю чи в ту сторону, котрий рішав, чи Італія піде з Німеччиною чи з Францією, чи Франції вдасться зорґанізувати величезну коаліцію чи ні, чи Мадярщина виступить з реалізацією претенсій чи ні, чи буде війна чи ні. Задля упорядкування тих італійсько-югословянських відносин король Олександер зїхав до Франції, тут мав говорити про війну і про мир; подражнення, зденервовання, надії, неспокій, небезпеки йшли шляхами тої королівської подорожі, супроводжали його як дим з корабельних комінів, як дим льокомотиви. І ось серед тих хвилювань і поденервування — впали стріли, вбили героя і батька народу; від тих трупів, котрі там упали, на право й на ліво, на цілу Европу побіжуть: істерія й паніка.

Династія Караджорджевичів

Добре, що зловили вбийника, що показалося, що се не Італієць, але Хорват. Колиб він був Італієць, то нині вечером ми читаліб про мобілізацію сербської армії, завтра робивби те саме Муссоліні, позавтра всі чекалиб іскри. Але знов Хорват — то таке трагічне для того короля.

Треба читати, треба розкошуватися, смакувати в історії Франції, написаній сучасним великим журналістом Яковом Бенвій (оскільки се на історика більші компетенції, ніж професор університету), як то він описує родину Капета, коли вона лучить, споює, вяже-нютує ріжні маленькі край, як зшиває ріжні окравки землі в одну територію Франції. „Колиб не ся щаслива обставина — пише глибокий монархіст — що в родині Капета впродовж перших кількох поколінь по батьковы наслідував син і то дорослий син, — ніколи не булоби Франції! Олександер Караджорджевич, жовнір, тим гарніший, що побитий жовнір, жовнір великий в своїм відвороті, в поході через холод і голод, а потому життя в злиднях, Олександер Караджорджевич жовнір великої війни, інфантерист великої війни, лучив, споював, нютував три краї, три народи — в один нарід, в одно дідицтво Караджорджевичів. Молода се династія, насуплена злочином у своїх сповитках, династія з окрівавленими пеленками, одначе у своїм короткім істнуванні змазала злочин, яким дійшла, а радше повернула до влади. Петро, батько Олександра і його старшого брата Юрія відсуненого від пануванія за злочинні налоги, вже був великим королем. Олександер став для свого краю: всім: — королем, диктатором, політичним провідником, єдиним моральним авторітетом. То він був єдиним осередком у своїм краю і значіння його особи, його життя для Югославії дасться порівняти просто зі значінням Пілсудського для Польщі. І ось не було дано тій молодій словянській династії, осягнути сю щасливу обставину, яку мала родина Капетів на початку свого панування — по батьку не дідичить д о р о с л и й син. Малий Петрусь не дасть собі рад з убийниками свого батька (оскільки се справді Хорвати). В кождім разі добре сталося, що два панове, котрі підчас великої війни додали брилянтових блесків королівським коронам своїм особистим героїзмом, Альберт І і Олександер І, не вмерли на ліжку. Тамтой упав зі скали, погиб смертю може непотрібною, але романтичною, але звязаною зі спортом, таким гарним і відважним, що заслугує на лицарські категорії, сей поляг так, як жив: гарним, жертвенним сином батьківщини.

А що, коли покажеться, що се не Хорват, лиш Італієць? (Цат).

Нові вісти з СССР

Молоде покоління рос. большевиків — націоналістичне. То воно винищує Україну.

В 19 ч. „Соціялістіческаво Вестніка“, що виходить за кордоном в рос. мові, появився цікавий звіт американського горожанина Марка Хіноя, котрий щойно вернув з 5-ти тижневої поїздки по царстві антихриста. Зміст: Петербург і Москва мають життя далеко лучше ніж весь СССР, але й там видно брак обуви і стоять в подвірях хвости за папером і сшитками. Хліб у столицях є. Але вже в Харкові біда велика. На дітей в діточих установах на Україні страшно дивитися, такі марні. Навіть в діточих садах військових комісарів Дніпропетровська є 18 проц. дітей хорих на недоїдання. І такий жах по всій Україні. А в Росії, на Поволжі і в Сибірі лучше. На Україні видно масу бездомних дітей. В Москві вже їх не видно. Всюди злодійство нечуване. На Україні сторожі державного майна ходять з рушницями навіть в день. Вступлення СССР до Союзу Народів було несподіванкою для широких кругів комуністів в СССР, але вони пояснюють собі се національними інтересами Росії. Націоналізм, що доходить до шовінізму, дуже поширений серед комуністичної молоді в Росії. Той націоналізм не расовий і не релігійний, а територіяльний (що в практиці виходить на московський. Ред. „Н. Зорі“). Інтернаціоналізм молодих рос. комуністів не виходить поза рами народів, котрі заселюють СССР. (То значить, що Українцям, Білоросам і т. д. приписують там інтернаціоналізм, а самі ведуть націоналістичну рос. політику. Ред. „Н. Зорі“). Всі думають, що війни не дасться уникнути. Антисемітизм, котрий бушував скрізь ще тому пару літ, щез зовсім.

Польсько-нім. приязнь

Польска преса доносить: З Берліна приїхали до Варшави два представники німецького міністерства пропаґанди Д-р Янеке і Мейер Гайденґаґен. Вкоротці мають прибути ще два представники німецького міністерства закордонних справ радник Ашман і консул Д-р Шенберґ. Німецькі делеґати мають обговорити з представниками пресового відділу польського мін. закордонних справ пресові справи, які інтересують Польщу й Німеччину. — До сеї вістки католицький „Глос Народу“ з Кракова в ч. 273 подає в статті „Поза суспільністю“ м. ін. такий коментар: „Ся коротка вістка має дуже богато змісту... Польсько-німецьке зближення мусить мати спеціяльний характер, коли навіть пресові справи спільно обговорюють і узгіднюють. Ми не чули дотепер ніколи, щоб нпр. на ту тему вели розмови з французьким або ромунським міністерством закордонних справ, отже з союзними державами, з якими лучать нас найблизші зносини“.

По голоснім атаку

тихий відворот.

Під таким заголовком варшавський „Роботнік“ пише: Ще звенить нам в ухах галасливий крик санаційної преси, котрий товаришив виступові мін. Бека в Женеві в справі нац. меншин. Санаційні бруківці писали про скинення Польщею ганебних кайдан... Минуло кілька днів — і Польща взяла назад свій внесок. І був се одинокий вихід з ситуації, бо Польща знайшлася сама, у відокремленні. Годиться запитати, чому польське правительство без порозуміння з іншими державами і передовсім з Францією зголосило свій внесок, коли згори могло знати, що він не перейде?.. Що Польща скористала на тій демонстрації? Бо що меншини на ній нічого не скористали, се річ певна.

Повакаційний квадріместр

Не всі здають собі справу з того, що мільони людей в Польщі не рахують часу на пори року, чи на квартали або на семестри, лиш на чотиромісячні відступи часу, які можнаб назвати квадріместрами.

Бо сі відступи часу відносяться до термінів кляcових льотерій, котрих річно є три, а кожда з них обіймає 4 місяці. Якраз 18 с. м. зачинається такий повакаційний квадріместр — перше тягнення 1-ої кляси 31-ої льотерії.

Воно для грачів сензація, бо в сій льотерії не лише збільшено скількість виграних і то дуже значно (поверх 27 тисяч), але також і шанси виграння. В самій тільки першій клясі збільшено скількість виграних о 4.000 так, що разом є їх 16.000. Головна виграна сеї кляси лишається, як давніше, в сумі 100.000 зл. Також і ціна льосу (10 зл. за чвертку) лишається та сама. Тільки треба спішитися з купном льосу, бо не тільки тепер може втечи 100.000, але в консеквенції, пізніше в січни, й міліон.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Преосв. Григорій Хомишин, Епископ Станиславівський, виїхав в дієцезію на місійну працю. Поверне 12 листопада с. р. До того часу ріжні інтересенти нехай не їдуть на авдієнцію до Владики, бо не застануть Його вдома.

На унію перейшло майже в цілости село Гаї Левятинські коло Радивилова на Волині (около 800 душ). Парохом іменований о. Теодор Пасічник. Уніяти відбувають свої богослуження в б. православній церкві. Православна церковна влада веде ревіндикаційний процес.

На Поліссю в с. Тутовичі посвятили вуґольний камінь під гр.-кат. церковцю. В тім селі є 75 проц. уніятів. Решта православні та штундисти.

Новий костел посвятили в с. Літна, пов. Дрогобич.

Нову гр.-кат. парохію в Югославії створено в с. Церовляни, пов. Ґродішка в Боснії. В тім селі та в його околиці є богато Українців з Галичини. Заходом Преосв. Нярадія постановили в Церовлянах першим гр.-кат. священиком о. І. Левицького.

Міжнародний Евхаристійний Конґрес в м. Буенос Айрес зачався 9 с. м. Того дня прибув на кораблі „Конте Ґранде" Папський Леґат кардинал Пачеллі з делеґацією. Впливаючий до пристані корабель з папським прапором привитали воєнні кораблі сальвою 21 стрілів. Загуділи сирени на всіх кораблях. Відділ літаків товаришив папському леґатови до пристані. Кардинал Пачеллі поблагословив з корабля великі маси вірних в пристані, що станули навколішках. На поклад корабля вийшов президент Арґентини ґенерал Юсто з міністрами, щоби привитати достойного гостя. Архиепископ м. Буенос Айрес привитав на кораблі висланника Св. Отця. Кардинал Пачеллі разом з духовенством, президентом і міністрами пішов процесіонально до катедри на Пляца Майо. Вся 8-кільометрова дорога процесії вкрита була морем людських голов. В поході взяли участь делеґації ріжних племен і народів, м. ін. мальовничі відділи Індіян, ґавчосів (пастухів), фармерів в історичних одягах. Перед архиепископською катедрою привитали Папського Леґата кардинали, архиепископи, епископи й духовенство. Велика катедра не могла всіх помістити. Кардинал Пачеллі виголосив коротку проповідь. Опівночі зачалися перші конґресові Служби Божі, підчас котрих тисячі приступали до св. Причастія. Від вчасного ранку 10 с. м. незчислимі маси вірних плили гарно прибраними прапорами і квітами вулицями м. Буенос Айрес до парку Палєрмо, де відбулася інавґурація конґресу. Вівтаря коло Хреста берегло нічю військо, бо комуністи й масони заповідали, що знищать його. В 10 год. прибув кардинал Пачеллі і засів на троні. Підчас Служби Божої відчитано буллю про відкриття конґресу, потім промовляв Архиепископ м. Буенос Айрес. Після Служби Божої бельґійський Епископ Наміру Гейлен, голова постійного комітету Міжнародних Евхаристійних Конґресів, виголосив першу проповідь, котру закінчив окликом: Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat (Христос побіджає, Христос панує, Христос приказує). Пополудні відбулися наради національних секцій конґресу. Вечером в прияві Папського Леґата і всіх церковних достойників відбулася т. зв. „Свята Година" для духовенства в церкві Найсв. Евхаристії. Проповідь виголосив Епископ Де Андреа з м. Буенос Айрес. Перший день конґресу признано за національне свято. Буенос Айрес мав незвичайно святочний вигляд. По вулицях великі маси чужинців, що говорять ріжними мовами. Зза моря прибули 23 кораблі з паломництвами, що привезли делеґації зі всіх сторін світа, від майже всіх народів. В торжествах в першім дні конґресу взяло участь понад пів міліона осіб. Другий день конґресу, признаний „днем дітей", зачався зворушаючою церемонією присяги на вірність для Христа, Утаєного в Найсв. Евхаристії. В год. 8 рано величезну поляну парку Палєрмо залягли богатотисячні маси дітей, що з повагою і скупленням духа вислухали Архієрейської Служби Божої і приступили до ґенерального св. Причастія. Діточі хори відспівали ряд релиґійних пісень. — В полудне зачалися перші загальні зібрання, для світського духовенства під проводом Еп. Гейлєна в церкві Найсв. Евхаристії і для монахів в церкві Найсв. Серця Ісусового. Пополудні відбулося в парку Палєрмо перше загальне зібрання з привитаннями закордонних делеґацій. Вечером перейшов головними вулицями м. Буенос Айресу величезний похід мужчин. Відтак виголошено проповіди в кільканацятьох мовах. Опівночі зачалися Служби Божі для мужчин, відтак було ґенеральне св. Причастія мужчин. Цілу ніч відбувалася адорація Найсв. Евхаристії. — В Евхаристійнім Конґресі в м. Буенос Айрес беруть участь також Українці з Полудневої та Північної Америки зі своїми Владиками.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ТАБОР В БЕРЕЗІ КАРТУЗЬКІЙ мають задержати також на осінь і зиму. Ізольованих примістять в мурованих будинках. Згідно з конституцією декрет про створення ізоляційного табору зголосять в соймі до затвердження. На початку найблизшої соймової сесії можна сподіватися цікавої дискусії про Березу.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР ҐЕМБЕШ приїде до Варшави з офіційльною візитою дня 19 с. м.

В РИЗІ замордували невідомі справники православного архиепископа Йоана Поммера, голову православної Церкви в Лотві.

В КОВНІ столиці Литви відбудеться незабаром новий процес проти бувшого диктатора Литви Вальдемараса за те, що в німецьких газетах критикував закордонну політику Литви і її поступування в Клайпеді. Вальдемарас відсиджує тепер кару 12 літ тюрми за державний замах в червні с. р.

МОЛОДИЙ КОРОЛЬ ЮГОСЛАВІЇ Петро II вернув на днях до Білгороду зі своєю матірю королевою Марією. Реґенційна Рада, правительство, висше духовенство з патріярхом Варнавою на чолі і 100.000-на юрба народу витали 10-літнього короля Петра II.

ЗАМАХ НА КОРОЛЯ Югославії виконали члени хорватської терористичної орґанізації „Ґрватскі Домобан" (Союз Оборони Хорватії). Ту орґанізацію оснував б. посол з Загребу д-р Павеліч. Та орґанізація виконала дотепер богато політичних замахів в Югославії. Недавний замах в Марсилії виконали отсі члени згаданої орґанізації: 1) убийник короля Олександра Келемен, досі не ствердили його правдивого призвища, 2) Іван Райтіч, 3) Звонімір Поспішіль, 4) Бомбай вель Сільні, 5) Мальни вель Хальни, втік з рук французьких жандармів, 6) Шабо муж довіря Д-ра Павеліча. Крім того мали бути ще інші спільники, за котрими пошукує французька поліція. — В останній хвилі наспіли вісти, що убийник короля не Хорват а Македонець.

ЮГОСЛОВЯНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зробило демарш у Римі з приводу неприхильних коментарів італійського радія про внутрішне положення в Югославії. Італійське радіо запевняло м. ін., що в Югославії дійде незабаром до заворушень.

ПРОТИІТАЛІЙСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися на днях в цілій Хорватії. В Загребі демонстранти вибили шиби в домі одної італійської фірми. В Любляні побили італійського консуля. Побитий консуль мав виїхати з Любляни до Італії. Подібні демонстрації були також в інших югословянських містах.

ПРОВІДНИК СЛОВІНЦІВ о. КОРОШЕЦЬ заявив представникам преси: „В хвилі коли ціла Югославія оплакує смерть свого великого короля, ми повинні все забути. Треба жити й працювати для Югославії".

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ Лебрен виїхав до Білгороду в товаристві членів цивільного і військового дому на похорон короля Олександра. Крім того виїхали з Парижа як представники Франції: міністр війни маршал Петен, міністр маринарки Піетрі і міністр летунства ґенерал Денен.

В БІЛГОРОДІ на другий день після похоронів короля Олександра відбудеться конференція міністрів закордонних справ малої Антанти (Чехословаччини, Ромунії й Югославії).

ПАРИЖСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила адвоката Д-ра Павеліча, провідника хорватської терористичної орґанізації. Поліція знайшла при ревізії вказівки терористичної орґанізації.

В ПАРИЖІ помер на днях бувший президент Франції Раймунд Пуанкаре. Він був 3 рази премієром, кілька разів міністром освіти, фінансів і закордонних справ. В 1926 р. як міністр фінансів перевів санацію французької валюти.

Лікарський фейлетоник.

Вказівки для здоровля

Як відомо здоровля це найцінніший скарб. Та богато людей жиє і поступає зі шкодою для свого здоровля, хоч знають, що так не повинно бути. Часто людина знає з власного сумного досвіду, що їй щось шкодить, одначе мимо того не може опертися покусі, щоби прим. чогось не зїсти, хоч потім за те тяжко і довго покутує. Люди не можуть опертися деяким привичкам, особливо налогам, хоч лікарі перестерігають їх, щоб того не робили. Се вже загально знана річ, що поважні серцеві забурення походять м. ін. з надмірного к у р е н н я. Лікар звертає увагу такому курцеви, щоб перестав курити, бо загрожує йому поважна небезпека. Мимо того небогато є таких, що мають сильну волю перестати курити. Також забувають, що рівночасно втягають трутину і відкидають папіроску щойно тоді, коли почують серцеві недомагання або коли вже наступить атака. Інші хоч бачать, що їм щось дуже шкодить і навіть загрожує їх життю, попадають в резиґнацію, махають на все рукою і не хочуть відмовляти собі „хоч тих кілька дрібних приємностей".

Часто людина поступає зі шкодою для власного здоровля тому, що не вірить лікарям, уважаючи їх перестороги за пересаду та щойно тоді зачинає їм вірити, коли вже з а п і з н о. Часом людина може поступати зі шкодою для другої особи, коли під впливом горячого привязання до неї не може опертися її просьбі. Так прим. мати нераз не може опертися просьбі дитини й подає їй якийсь харч або лакоминку мимо того, що лікар строго заборонив. Не брак і таких людей, що роблять навпаки: пересаджують у дбанню про своє здоровля і попадають у другу крайність, котра їм також шкодить. Не зважають на своє здоровля і навіть шкодять собі нпр. люди, що працюють з надмірно великим накладом сил, що як то кажуть „вбивають себе працею". Се виступає часто в учених, письменників,журналістів, проповідників, мистців, що в запалі творчости або натхнїння забувають за все і працюють ночами без відпочинку, побуджуючи себе при тім ріжними наркотиками. Не дбають про своє здоровля також дуже молоді люди або старші, котрі були все здорові, але нагло поважно занедужали або зачинають старітися. Лікарі перестерігають їх, а вони мимо того поступають дальше легкодушно, вірячи в своє досі „зелізне здоровля", а про лікарів кажуть, що ті їх страшать... Так люди собі шкодять.

ЗМІНА ПРАВИТЕЛЬСТВА У ФРАНЦІЇ. Сенатор Петро Ляваль став міністром закордонних справ на місце покійного міністра Барту, депутований Маршандо став міністром внутрішних справ на місце міністра Саро.Також міністр справедливости Шерон подався до димісії.

В ЕСПАНІЇ все ще неспокійно. Урядові війська бомбардовими літаками здобули місто Овіедо, головний осідок повстанців. Воєнний суд в Барсельоні засудив 12 повстанців на досмертну тюрму. В м. Хіхон і Овіедо воєнні суди вже судять повстанців.

В МЕКСИКУ зійшлося понад 1000 католиків перед народною палатою, щоби протестувати проти поширювання соціялістичних засад серед молоді в школах. Поліція зачала розганяти демонстрантів шаблями і слізними ґазами. Та коли се не помагало, поліція зачала стріляти. Є богато ранених. Поліція увязнила богато католиків.

НОВИЙ АЗІЙСЬКИЙ ПАКТ має повстати незабаром між Туреччиною, Афґаністаном і Персією. Турецький ґенерал Фагретін-паша їздив недавно до Персії, щоб причинитися до зліквідування непорозумінь між Афґаністаном і Персією, які утруднювали заключення згаданого пакту. Так лучаться мусульманські держави -- а християнські вбивають між себе затроєний клин приняттям СССР у свій круг...

НОВИНКИ

Дня 31 жовтня 1934 кінчиться термін вплачування позички „Рідній Школі“. Звертаємо увагу нашим людям в тих повітах, котрі досі не вплатили навіть 300 зл., що се дійсно сором перед своїми й чужими,щоб цілий повіт, в якім є нпр. около 100.000 нашого населення, не спромігся навіть на 300 зл. позички для своєї школи. Навіть найбідніші племена далиб таку позичку, а в нас є повіти, які дали всього 25 зл.

Нарід, що не має своєї добре розвиненої преси, виглядає як чоловік, котрий дуситься, бо не стає йому віддиху. Добре розвинути свою пресу можна тільки тоді, коли широкі круги правильно підпирають свої пресові орґани матеріяльно й морально, т. зн. передплатою і дописами.

Надзвичайні Збори Сокола-Батька, котрі відбулися у Львові в неділю 14 с.м. дали повну сатисфакцію дотеперішній старшині й осудили зная бунт деяких сокільських ґнізд з дня 1. VII. Супроти того дотеперішна старшина Сокола-Батька остала тасама. Докладний звіт з тих зборів зачинаємо містити в сім числі „Нової Зорі“.

Львівський „Луг“ уладив 14 с. м. свій осінний попис. Наперед були мішані вправи Луговиків (54) і Луговичок (18), потому мішані вежі, пластичні вправи Луговичок при співі молитви „Боже Всесильний, Творче Всесвіту“, національний танець, показ руханки Луговиків (лише в ґімнастичних штанцях). Коли вже смеркалося, були вправи Луговичок смолоскипами та аркан Луговиків довкола ватри. Всі точки випали гарно. Грала орхестра дир. Манька з Левандівки. Публики було небогато, бо не була вчас повідомлена й було так холодно, що люди тряслися від студени, а хлопці вправляли в ґімнастичних строях. З таких вправ може бути смертельна простуда.

Лікар д-р Іван Довбуш у Львові помер в 34 р. життя по операції внаслідок закаження крови. Сей молодий лікар визначався любовю до молоді й тому мав велику симпатію між нею.

Знак крізи. У Львові в будинку „Дністра“ мав свій ресторан від самого початку істнування „Дністра“ знаний мабуть всім Українцям Фукс, котрий колись доробився своєї каменици на своїм ресторані. Отже в понеділок 15 с. м. він опустив льокаль в „Дністрі“: довше не міг вже доплачувати недоборів і платити податки.

ВЖЕ ВИЙШЛА III ЧАСТИНА

ПОПУЛЯРНИХ КАТЕХИТИЧНИХ ПРОПОВІДЕЙ

о. ПАВЛА ШВІЛІНСЬКОГО: **ПРО БЛАГОДАТЬ БОЖУ І СВ. ТАЙНИ.**

Про сю книжку пише **о. Ір. Назарко ЧСВВ** в ч. 62 „Н. Зорі“ м. ін. таке: **„...ці проповіди повинні найтися в бібліотеці кождого священника, бо віддадуть йому велику прислугу в проповіданні Божого Слова“.**

Ціна примірника **5 зл. з почтовою пересилкою 5·40 зл.**

— — **Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.** — —

Всім знані підручники до навчання релиґії і поручені всіми трема Високопреосвященими Ординаріятами а то: — 1) Малий катехизм хр. кат. релиґії ціна зл 0.60;—2) Коротка біблійна історія Ст. і Нов. Завіта зл. 1.— (передше зл. 1.20) до набуття під нище поданою адресою. Всч. О.О. Катехити при більших замовленнях для шкільної дітвори дістануть значні опусти в цінах, догідні услівя сплати і даром поштові пересилки. Для книгарень ориґінальні рабати. Замовлення на адресу: В. Гірняк — Станиславів, вул. Красінського 12. або скр. пошт. 173.

187 — 5 — 10.

Діточий ярмарок уладили у Львові 14 с. м. діти з передмістя Городецького і Жовківського. Малі діти продавали вироби українських фірм: Альое, Ароза, Бібльос, Діточа Бібліотека, Елеґант, Золота Кава, Золотий Колос, Луна, Маслосоюз, Конфекція пані М. Чижович, Конфекція ляльок, Народна Торговля, Народнє Мистецтво, Нова Фортуна, Око, Просвіта, Русалка, Союзний Базар, Центросоюз, Якір і інші. Крім того діти відспівали кілька пісень і виконали національні танці. В той спосіб наші найменші пропаґують український промисл. І роблять се дуже гарно і дуже добре.

В Перемишлі відбулася кооперативна анкета при участи 49 представників від 28 кооператив.

В звязку з убийством аґента Яцини в Жовкві увязнили крім безпосереднього виконавця Куликівця і двох помічників Касарабу й Халапацу, членів ОУН, ще 6 членів ОУН: Зенона Матлаха, студ. філ. зі Львова, Юрія Малиновського, студ. прав з Жовкви, Льва Стойкевича, кравецького челядника зі Львова, Семена Васечка, абсольвента ґімн. з Боянця, пов. Жовква, мґра прав Мирона Богуна у Львові, конципієнта д-ра Ст. Шухевича, та Івана Микитюка, студ. з Сокаля. Незабаром всі 9 стануть перед судом. (Аґенція „Всхуд“).

У Львові затроївся Ян Вінярж вудженину, котру купив у крамниці Фр. Бернацкого при вул. Потоцького 38. Недужого відвезли до шпиталю.

Польська преса кричить, що ліквідація дирекції залізниць у Станиславові рівнозначна з усуненням з того міста 12.000 Поляків. З того ясно, що нема вже Українців, занятих в тій дирекції.

За крадіж 900 мішків соли з державного заведення в Цехоцінку засудив суд 29 робітників і тих, котрим вони ту сіль продавали, на кару арешту від 6 до 18 місяців і на гривну 24.300 зл. з заміною на 243 днів арешту, коли грошей не буде можна стягнути. Та сіль важила 45.000 кґ.

Століття своїх уродин святкує знаний польський соціяліст др. Болеслав Лімановский, автор численних праць. Він засідає в сенаті від його початку.

Дивний поліціянт. Постерунковий Станислав Белень застрілив селянина Івана Коцяна коло стації Лавриків між Равою Руською і Жовквою. Потім зголосив, що застрілив українського саботажиста, котрий кинувся на него. Одначе слідство виявило, що Белень сам придумав саботаж, щоб оправдати вбийство...

В цілій Польщі було в половині сего року 22.924 кооператив.

Політичний гумор. — В тій Березі Картузькій мусить бути дуже добре... — Та що говориш... — А чомуж відти так мало людей вертає?... („Врубле на даху“)

В м. Оберамерґав в Баварії відбувалися в липні, серпні й вересні с. р. пасійні вистави з приводу 300-ліття тих вистав. Учасниками тих вистав було 330.000 осіб, в тім 60.000 чужинців; 23.000 Анґлійців і 14.000 Американців. На кождій виставі було пересічно 6.000 учасників.

Мандрівну виставу сучасного церковного мистецтва Німеччини відкрили у Фрибурґу.

Страшна катастрофа трапилася при будові римо-кат. катедри на Шлеську. Руштовання не видержало тягару і завалилося, засипаючи 40 робітників разом з місцевим священиком і дієцезальним будівничим. Деякі мають поломані хребти. Всі вони тяжко або лекше ранені.

В Чехословаччині є около 180 лікарів Українців і коло 130 Українців інжинірів. Вони студіювали в чеських університетах, поженилися з Чешками, приняли чеське горожанство і примістилися на посадах. Се уплив крови з нашого народу.

Віденська преса приносить цікаву вістку про те, як мабуть через недогляд німецького мін-ства пропаґанди вийшло на денне світло число убитих в Німеччині 30. VI. членів орґанізації Ґітлера. А саме: тоді убито 1.184 осіб. В згаданім мін-ві буде чистка на самих верхах, бо те число знало лиш не богато осіб на верховних становищах.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Блякарська 21.** **2 — 20.**

Бельґійський комітет помочи повенянам в Польщі вручив польському послови в Брукселі чек на 20.000 бельґ. франків.

Фільм про вбивство короля Олександра висвітлюють тепер в Лондоні. На фільмі видно, що самохід з королем не мав ніякої охорони. Щойно кілька кроків за самоходом їхала кінна охорона. По стрілах повстав переполох. На домагання анґ. поліції вирізали сцени масакри атентатчика публикою. Анґлійська преса пише, що французька поліція не подбала про відповідну охорону короля Олександра.

Міліонові зловживання викрили в централі большевицьких кооператив в Москві. Урядовці вимантили від державного банку 2 і пів міліона рублів кредиту та прогайнували ті суми.

Снігова буря навістила на днях стейт Мен в Злуч. Державах Півн. Америки. Сніг покрив землю грубою верствою. Снеговія завалила богато телеґрафічних стовпів і вирвала богато дерев з корінням. Зима прийшла так скоро, що хлібороби не встигли звести з поля земних плодів.

В м. Буенос Айрес в Аргентині є коло 50 Українців, що покінчили університетські студії в ЧСР.

Проти неморальних фільмів демонструвало в Шікаґу 70.000 католицької молоді.

У Львові відбулися міждержавні змагання копаного мяча між репрезентацією Ромунії й Польщі. Вислід змагань 3 : 3 (1 : 1) не відповідав грі, бо Ромуни грали далеко краще. Глядачів було около 7.000.

Просимо не забувати і других поучати, що для бібліотеки нема лучшого дарунку як оправлений річник католицької ґазети. Чи ви складаєте річники „Нової Зорі“ і „Правди“?

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Міністерство скарбу рішило продовжити здержання екзекуцій на властителів і державців сільських господарств до 15 падолиста с. р.

Важне для Львовян. Хто до 15 листопада с. р. заплатить всі залеглі міські податки й оплати, той дістане 20 проц. знижки.

В Станиславові відбулася кооперативна анкета голов Надзірних Рад і справників. Реферували: дир. Семянчук загальні торговельні справи, дир. Шкваюк організаційні справи, інж. Пиндус збут яєць. Ревізор РСУК-а п. М. Біганський представив правні постанови зновелізованого кооп. закону і справу лядових боргів.

В Угерську, пов. Стрий, секція молоді при кружку Сільського Господаря уладила сільсько-хліборобську виставу в читальні „Просвіти“. Секція молоді кружка СГ має своє досвідне поле. На нім виплекали бураки „мамути“ від 5—8 кг., білу пашну моркву від 2—3.5 кг. і т. д. Крім ріжних родів збіжжа були на виставі окопові ростини, ярина та овочі. Вистава робила гарне враження. Інші села повинні наслідувати Угерсько.

Державний буджет Польщі в 1935-6 р. мають зменшити на 200.000.000 зл. Буджет міністерства військових справ зменшать на 20.000.000 зл. Великі труднощі показалися при зменшуванню буджетів освіти, земельних справ, промислу й торговлі. Мають зменшити видатки й рівночасно збільшити доходи.

Риж на Україні. Сего року в 11 районах полудневої України засіяли 320 гектарів рижу. Зібрали пересічно 25 сотнарів рижу з гектара. На 1935 рік мають засіяти на Україні 1180 гектарів рижу. (Київські „Вісти“).

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в прив. оборотах 5·20·— 5·23·— зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·95; 100 франц. фр. 34·95; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінгів 99·50 зл. анг. фунт стерл. 25·70 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл. льоко Підволочиська —	льоко Львів
Пшениця двірська 16·75—17·00;	18·50—18·75
Пшениця збірна 15·25—15·50;	16·75 17·00
Жито двір. 15·00—15·25;	16·75—17·00
„ збірне 14·50—14·75;	15·50—15·75
Ячмінь двір. 14·25—14·50;	—·— —·—
Ячмінь на мливо 13·25—13·50;	14·50—14·75
Овес двір. 11·50—12·00;	13·75—14·00
Овес збір. 12·75—13·00;	14·75—15·00
Гречка на мливо 13 00—13·50;	—·— —·—
Гречані крупи 25·50—27·50;	—·— —·—
Кукурудза 19·00—20·00;	—·— —·—
Просо 13·50—14·00;	—·— —·—
Грис пшен. 8·50— 8·75;	9·75—10·00
Грис житний 8·75— 9 00;	9·75—10·00
Грис ячмінний 9·—— 9·20;	9·50— 10·0

Ячмінь і просо подешевіли, овес і гречка подорожіли. Тенденція назагал удержана, рух оживлений.

Набіл: Маслосоюз платив 17. X. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2·50, зл., за 1 л. молока 14 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 3·40—3·50 зл. Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця звишкова.

Живина: Маслосоюз повідомляє, що від 17 X с. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці льоко подвіря птахомясарні „МС“ у Львові (вул. Б. Ґловацького 23): Курята (пара курят важить не менше як 1·50 кг) за 1 кг. 0·95 зл.

Кури	I кляса за 1 кг.	0·95 зл.
Кури	II кляса за 1 кг.	0·65 зл.
Качки	I кляса за 1 кг.	0·70 зл.
Качки	II кляся за 1 кг.	0·60 зл.
Індики	I кляса за 1 кг.	1·12 зл.
Індики	II кляса за 1 кг.	0·80 зл.
Пантарки пріма	за 1 кг.	1·20 зл.

Тенденція дещо сильніша.

З листів до Редакції

До Редакції часопису „Нова Зоря“, Львів, Галичина.

Вінніпеґ, 24 вересня 1934 р

Хвальна Редакціє!

Я прочитав в „Новій Зорі“ новинку, подану на першій сторінці, про зїзд Українського Національного Обеднання в Торонті. Новинка написана в добрій вірі. З торонтського „Звена“ (редаґують гетьманці) довідався я знов, що ту саму новинку помістила й „Неділя“. З того заключаю, що наші дейнеки (О.У.Н.) користаючи з непоінформованости нашої преси про канадійські справи, ужили її для цілей своєї пропаґанди. Тому для інформації посилаю Хв. Редакції „резолюції“ згаданого „зїзду“ (це свого рода „блоф“) для інформації, про яку то „співпрацю“ говорено на згаданім зїзді. „Резолюції“ ті були, розуміється, розібрані подрібно і належно висвітлені нами в „К. Ф.“.

Про посвячення першого українського літака „Україна“ вже напевно знаєте. Дня 30. IX посвячують Гетьманці Державники другий літак „Львів“ — в Шикаґу. Летючку про се свято, прислану з Гол. Централі Гетьм. Держави., переслав я до Редакції „Хл. Шляху“. Демократична преса — „Укр. Голос“ (автокеф.) і „Свобода“, і націоналістична — „Новий Шлях“ і „Вістник О. Д. В. У.“ (місячник, Америка) ні словом не згадали про сю таку важну подію, на котрій в Детройті було 10.000 люда. Не хочуть бач „робити реклями“. (Вся католицька преса і „Канадійський Фармер“ помістили замітки навіть з фотоґрафіями літаків). Однак та їх мовчанка не шкодить справі. Народ в ентузіязмі і жертвенний, як вже давно не був. Найкращий доказ, що в такий скрутний час, до півтора місяця Гетьманці посвячують два свої власні літаки! Не гетьманські товариства — от як Брацтво св. о. Николая І. відділ, котрий має 1.800 членів влаштовує сам зі своєї ініціятиви вечерок і дохід з нього посилає на літак. Роблять збірки самотужки й інші товариства. Їх список печатає „Наш Стяг“ (давна „Січ“).

Сеї осені відбудуться два зїзди Канадійської Области Гетьманців Державників. Оден в днях 6., 7. і 8. жовтня ц. р. в місті Торонті (Онтеріо), другий в днях 10., 11. і 12. листопада в місті Едмонтоні (Алберта). Перший — се зїзд І. Округа Канадійської Области Гетьм. Держ., другий — се зїзд IV. Округа.

Насолоджуюся статтями Редактора „Нової Зорі“ В.П. О. Назарука. Кажуть тут в Канаді, що „з „Н. З.“ не виплатиться зачіпатися пером“.

Остаю з глибокою пошаною і засилаю щирий привіт

Михайло Гетьман.

Відповідь Ред. „Н. Зорі“: Сердечно дякуємо за інформації й за такі теплі та незаслужені слова признання і просимо нам всім пояснити, чому у Вас з таким запалом складається наш нарід на будову своїх літаків (річ очевидно дуже потрібна і гарна), а не чути про вишколювання наших фахових офіцирів при американській армії. Чи може в тім напрямі відбувається праця, тільки ми тут про се не знаємо?

ОПОВІСТКА

ДО ВІДОМА

П. Т. Українському греко-кат. Студенству високих шкіл у Львові.

1. Академічна душпастирська канцелярія міститься в домівці Марійського Товариства при вул. Сикстуській 39а і є чинна щодня від 12 — 13 год., крім неділь і свят. В тому часі можна зареєструватися і засягнути від душпастиря інформацій і порад. Реєстрація Студенства потрібна для статистичних і душпастирських цілей.

2. В неділі й свята відправляється стало Академічна Служба Божа з проповіддю о 9-ій годині в церкві св. Духа при вул. Коперника.

3. Св. Сповідь можна відбути в тій же церкві кождої суботи і в навечерня свят від год. 16.30 до 17.30.

Гр. катол. Академічне Душпастирство у Львові.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Олексій Наливайко,** емеритований парох Лоні, б. парох Голоска, помер в 90 р. життя і в 61 р. священства у Львові на Замарстинові. Похорон відбувся в Голоску коло Львова. В. Й. П!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вправний інструктор, студ. прав пошукує лекції з усіх кляс гімназ. Умови дуже скромні. Ласкаві зголошення проситься слати до Адм. „Нової Зорі“ під „Успіх запевнений“. 202—1—2

КІНА

АДРІЯ: Донован.
АТЛЯНТИК: Чар віденського вальса.
КАСІНО: Тут панує гумор.
КОПЕРНИК: Цариця.
МАРУСЕНЬКА: Цариця.
МІРАЖ: Король циганів.
МУЗА: Чібі.
СТИЛЕВЕ: Приватне життя Генриха VIII і ревія.
УТІХА: Шерлок Голмс і ревія.

ПРИРОДНИМ, ЛАҐІДНИМ СРЕДСТВОМ ПРОЧИЩАЮЧИМ Є

„Швайцарські гірні зела“

Примінювані при хоробах: жолудка, кишок, нирок, печінки, здуттю черева, жовчевих камінних і нахилі до обструкції.

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг

б. елев клініки у Відні й Берліні

Др. Н. ГОЛЬДШТАЙН

ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі — — — і свята від 9—1 — — —

Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

Найсмачніша грецька ХАЛВА „Кавураса“

до набуття в складах „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ і в усіх кооперативах. 193—2—6.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 21 жовтня 1934. Ч. 80 (778)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. і в неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Konto P.K.O. Kraków 405.867

ПРО ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ КАТОЛИКІВ

ВІДОЗВА

Преосвященого Григорія Хомишина

Епископа Станиславівського

до Всечесного Духовенства Станиславівської Епархії. З приводу Пастирського Листу про Католицьку Акцію.

Один з наших письменників*) у збірці своїх гумористичних оповідань під заголовком „Прижмуреним оком" дуже влучно представив старого більше як вісімдесятьлітнього жида Гершка з повітового міста, котрий так зжився зі своїм смітником, що коли того смітника не стало, він з туги і жалю помер.

Хоч сей жид мав пять великих домів, одначе мешкав в офіцинах при однім з тих домів перероблених з шопи. „Саме недалеко його вікон і порога лежав сей смітник... Коло порога була лавочка, на котрій Гершко нераз сидів цілими годинами і з приємністю дивився на сю купу всяких неужитків, що досі не сердили нікого. Чого тут не було! Сміття з великого і малого дому за кілька літ, всяке черепя, скло, попіл, папері, солома, вугля, побиті миші і щурі, піря зі зїджених курок, шкаралупа з яєць, кости, відпадки з кухонь, подерті черевики, шматки, — коротко сказати: все, що призначене на викинення. Коли се перегниле сміття розпарилося і Гершко надихався його сопуху, він спокійніше спав. І не кортіло його ніколи піти в сад, що був за його домом, повен буйної трави і прегарних овочевих дерев. Тут на своїм сміттю він бачив колись вінчання своїх дітей, тут його внуки бавилися, тут кури порпалися, горобці цьвірінькали, — він зжився з сим неладом і привик до нього так, як кертиця до своїх нор і темноти."

І бувби Гершко дальше любувався своїм смітником, та дихав його сопухом, якби на його нещастя не урядник зі староства, котрий винаняв в його домі помешкання. Вікна його помешкання виходили якраз на той смітник, а сопух з него доходив до комнат його помешкання. І тому урядник прислав Гершкови реґулямін чистоти і порядку, на підставі котрого Гершко мав смітник спрятати. Гершко довго противився і коли не виконав розпорядку в своїм часі, приїхав віз з магістрату і проти волі Гершка вивезено смітник на його кошт. Коли не стало смітника, Гершко почув порожнечу в своїй душі, охляв цілком і снувався по хаті як немічний дід, а на другий день, ще сонце не зійшло, роздався з дому Гершка великий крик, бо Гершко з пересердя, жалю і туги за смітником помер. (Книжка вище цитована стор. 59-64).

Сей комічний траґізм Гершка з його смітником так живо нагадує нам наш правдиво болючий траґізм з нашим духовим смітником. Се наш гнилий і сопухом вонючий консерватизм, який я між иншими старався представити в моїй брошурі: „Українська Проблема". Ми так зжилися з нашими „славнозвісними" традиціями, нашими закостенілими і заплісніліми звичаями, глупими пересудами, безосновними підозріннями і посуджуваннями, ми так затвердли в нашім дивацькім упорі, що поза тим нашим смітником не бачимо і не можемо бачити висших справ, ширшого життевого горизонту та ясного світла, подібно як той Гершко не бачив поза своїм смітником буйної трави і прегарних овочевих дерев у своїм саді. Кромі сего ми не бачимо також грізних небезпек, викликаних нинішними обставинами і подіями, які нині доконуються. Ми немов знечулені Ідеалізуємо той наш духовий смітник, наші гнилі боляки гласкаємо і закриваємо, убийчим сопухом немов зачаджені і затроєні, мріємо, фантазуємо немов в маляричній пропасниці.

Таким клясичним виквітом нашого затроєного духового смітника може нам послужити брошура під заголовком: „Три Синодальні Архієреї".**) В тій брошурі так принадно змальовані і представлені наші заскорузлі звичаї, наші звихнені традиції і наші заплісніли погляди й упередження, що справді можуть незрячих за собою потягнути, а заразом відчужити й остудити почування з катол. Церквою. З тої брошури виходилоб, що треба дуже чувати і бути обережним, щоб не дай Боже, Рим, т. є. катол. Церква не принесла нам замість хісна, шкоди. Що за розуміння катол. Церкви?!

З того виходить, що катол. Церква, в котрій і через котру І. Христос, як через своє містичне тіло продовжає дальше своє месійне діло і несе спасення всім народам, отже та катол. Церква лишень нам замість хісна може принести шкоду! І якраз тому учасники Львівського Синоду 1891 р., на котрий автор брошури покликується, боролися і всякі застереження ставляли і подбали, „щоби з того Синоду замість хісна не вийшла шкода для нашої Церкви і народу". І тому рівнож в послідних часах завелася метушня і посипалися протести проти „фальшування" Римом ухвал Синоду, бож прецінь ми лучше розуміємо наші актуальні і жизненні справи ніж Рим, бож прецінь ми маємо диктувати Римови, а не Рим нам, бож ми ласку робимо, що стоїмо в зєднанню з Римом! Ось до чого можна дійти, коли хто задивиться в свій смітник і надихається його сопуху. Вправді автор повисшої брошури сам виразно не сказав і сего може не мав просто на думці, але у читача, що не орієнтується і глибше не застановляється, може такі рефлексії викликати і так його душевно настроїти. В кождім случаю та брошура написана в такій принадній формі, таким притягаючим стилем і з такою позірною обєктивністю, що мимохіть ідеалізує наш заскорузлий духовний смітник, а з другого боку настроює чужо й охолоджує почування і синівське привязання до св. Ап. Столиці.

Я нарочно затримався при тій брошурі, бо вона не тільки вицвіт, але також клясичний взірець нашого заскорузлого духового смітника. Впрочім маю наміренння ще основно занятися тою брошурою при даній нагоді.

З тим нашим домородним смітником ми так зжилися, що майже неможливо нам від него відірватися і без него жити. Кажуть, що майже неможливо випровадити домашних звірят з горіючого будинку і навіть випроваджені знов втікають до будинку в огні. Подібне наше поведення з нашим заскорузлим духовим смітником. Або не видимо небезпеки і грозячої руїни, або остережені, сами не ратуємося, або навіть не позволяємо себе ратувати. Кидаємося прямо в пропасть. Ми навіть сердиті й обурені, коли хто нам звертає увагу, або остерігає й упоминає, — уважаємо його навіть за шкідника і ворога нашого народу, а навпаки уважаємо за нашого добродія, за нашого приятеля, за спасителя народу, за героя народного добра, виносимо похвалами і маємо довіря до того. хто нас

*) Др. Осип Маковей.

**) В послідним часі автор тої брошури написав до мене письмо, де він оправдується з уміщеної нотатки в його брошурі в справі введення мною календаря нового стилю, зазначуючи, що та нотатка не походить від нього, але від видавця пок. Алекс. Стефановича, зглядно від редакції, бо, як сам автор завважує в своїм письмі, Стефанович вже не видів очима в послідних часах свого життя. Таксамо автор в своїм до мене письмі твердить, що пок. Алекс. Стефанович також в деяких иншихъ місцях його брошури поробив зміни, зглядно додав свої додатки; які одначе додатки і зміни поробив, автор не подає. Доки одначе автор не відкличе тих змін, чи додатків, він сам бере на себе всю відповідальність. В кождім случаю, як справа не маласяб, та брошура є клясичним документом нашого гнилого консерватизму.

Sygn. VI. l. Pr. 528/34. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy, Wydział VI. karny, we Lwowie, w składzie: Wiceprezes S.O. Ł. Malicki jako Przewodniczący, S.O. T. Będaszewski i S.O. Dr. J. Locker jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 75 czasopisma pt.: „Nowa Zorja", z daty Lwów, dnia 4 X. 1934 r. do Sygn. VI. l. Pr. 528/34 na posiedzeniu niejawnem w dniu 10 października 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 4 października 1934 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja" Nr.75 z daty Lwów, dnia 4 października 1934 r. zawierającego: 1) w artykule pt. „Takoho szcze ne buło" w całości wraz z tytułem znamiona występku z art. 170 k.k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk., zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego, oraz zarządzić zniszczenie składu czcionek odnoszącego się do skonfiskowanych ustępów tego czasopisma. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12.1862 Dz.p.p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu szerzenie tendencyjnych i fałszywych wiadomości o rzekomych prześladowaniach Ukraińców na Łemkowszczyźnie oraz o zniszczeniu wszelkich przejawów życia ukraińskiego przez czynniki polskie, w sposób mogący wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 p.k. oraz §§ 36, i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Ł. Malicki w. r. Protokulant: Turkiewicz w. r. Za zgodność: kier. sekret. (підпис нечиткий).

—o—

ще більше усипляє в сопусі нашого сміт-
ника і підсичує маячіння нашого духово-
го затроєння.

Думаємо давними перестарілими ка-
тегоріями.

Не бачимо, які зайшли зміни, котрі загрожують під оглядом релігійним, ос-
вітним і культуральним. Головно загал духовенства не здає собі справи, на що
заноситься. По світовій війні цілий світ колибається в замішанню і хаосі. Якісь темні, але укриті сили, підміновують цілий порядок установлений Божим правом природним і надприродним. Пля-
ново що раз більше змагається борба і наступ проти Церкви й релігії Духовенство не здає собі справи, що колись, може незабаром, прийде час, що духовенство буде позбавлене всякої правної опіки й оборони, як також матеріяльного удержання і буде викинене на бруk. І тому не вистарчить давна, вигідна метода душпастирювання, не вистарчить тільки голошення проповідей і сповнювання звичайних душпастирських функцій, але конечне апостольство жертви, самопосвяти, терпіння і молитви. Треба тепер створити армію христових душ, котріб разом з духовенством боролися за Боже царство.

Кромі сего духовенство обовязане звернути сильну і чуйну увагу також на жерела, з котрих нам переважно загрожують небезпеки і підняти завзяту боротьбу. Маю тут на увазі головно всякого рода світські установи, як читальні, народні доми, кооперативи ти инші. Всі вони двигнулися переважно жертвою і старанням духовенства. А тепер вони в переважній части стали пляцівками й домівками орґанізацій ворожих Церкві і вірі, а всякі познаки вказують, що й решта з часом займе подібне вороже становище. Ніхто не заперечить, що всякі деструктивні затії куються переважно в тих установах, а сектанти знаходять в них приют. Всякі бунти вірних по парохіях проти Церкви мають огнище в читальнях, або инших установах. Орґанізатор, чи який инший демаґог, що скаже і прого-
лосить в читальні чи в кооперативі, то се має послух у вірних, а упімнення і проповідь священика в церкві або не має впливу, або священик просто висміяний і злегковажений і навіть наражений на напасти й ворожнечу. Одначе загал духовенства сего не бачить і не відчуває. Навпаки, бере в них участь і спомагає та задурює себе надією, що в той спосіб запобіжить лиху. Тимчасом ворожі впливи під фірмою духовенства з кождим днем змагаються і коли будуть певні своєї сили, виповідять отверту боротьбу вірі і Церкві, згуртувавши в своїх установах зведених вірних, а церкви опустіють.

Ізза сеї причини треба подбати про установи, котріб стояли під впливом і властю Церкви. В той спосіб спараліжується деструктивна робота і вплив світських ворожих установ. І про се треба конче подбати і то чим скорше, бо вичікування може гірко завести. Вже три на дванадцяту. Коли духовенство про се не подбає, колись гірко буде покутувати.

Що такі культуральні установи під забезпеченим впливом Церкви конечні, се можна пізнати і зрозуміти також з тактики ворожих таборів. Коли церква будується в парохії, вони нічого не кажуть, навіть дехто з них дасть грошеву запомогу, але коли прим. будується парохіяльна читальня, то всі вони виходять з рівноваги, попадають в лють, підносять аларм, аґітують і стараються всякими інтриґами перешкодити, або знищити церковну установу. Нехай церква в парохії собі стоїть — думають вони — нам се нічо не шкодить, бо в наших руках читальні, кооперативи, народні доми, школи, тут ми згуртуємо людей, возмемо керму в свої руки і будемо диктувати. І справді до сего дійде, як духовенство не запобіжить лиху, бо прийде час, коли голова ворожої читальні в парохії займе місце душпастира, а редактор націоналістичного чи радикального і навіть большевицького часопису стане диктатором народу.

Відчуваючи і маючи на оці руїну грозячу під кожним оглядом, я постарався о статут Товариства під назвою: „Скала" і статут Читальні під тою самою назвою. Товариство се обнимає всю життеву діяльність під кождим оглядом і то під забезпеченим впливом Церкви. Поручаю Всечесному Духовенству занятися сим Товариством і основувати по парохіях дотичні установи, а передовсім Читальні. Головний Виділ сего Товариства становить центр, який надає одноцільну акцію по парохіях, а Читальні по Парохіях дуже легко основувати, бо не треба в кождім данім случаю просити світську власть о потвердження статутів, вистарчить, коли 10 членів в даній місцевости повідомить без ніякої такси дотичну світську власть про основання читальні з обсягом ділання зазначеним в головнім Товаристві „Скала". Навіть коли нема власного дому на читальню, то мимо того не треба відволікати в її основанню, на разі треба її примістити в винанятім домі.

Може хто закинути, що в тій парохії не треба читальні, в котрій світська читальня має членів доброї волі і нешкідливих для віри і релігії, то одначе мимо того треба оснувати парохіяльну читальню, бо по перше, нема певности, чи та світська читальня з часом, як се звичайно буває і досвід учить, не переміниться в ворожу установу. По друге, се нічо не шкодить, коли побіч світської читальні є також парохіяльна, котра може бути стримом і гальмою для світської читальні, щоб вона не стала ворожою Буває часом, що в більшій і розгалуженій місцевости є кілька світських читалень, чому отже в парохії побіч світської не може бути також парохіяльна читальня? Вкінци, коли вільно основувати світські читальні, то чому не вільно основувати також читалень під впливом і покровом Церкви? Прецінь світські установи не мають виключного права монополю. Та звихнена традиція, після котрої дотепер вільно і треба було основувати у нас тільки світські установи, а відтак той ворожий погляд і вороже становище світських патріотів проти основування церковних установ свідчить з одного боку про невідрадне і небезпечне положення Церкви у нас, а з другого боку про короткозорість, скажу отверто про осліплення духове загалу нашого духовенства та його каригідну нерадивість, як також про його злегковаження праці коло поширювання Божого царства на всіх життєвих ділянках. Тому не тільки невідрадне у нас духове положення, але просто зневажена справедливість домагається, щоб духовенство виконало задоситтьучинення і направило своє дотеперішне занедбання. Якраз тому, що загал духовенства досі ревнував і спомагав трудом і жертвою світські установи, а не дбав і навіть подекуди неохочо й чужо відносився до справи основування церковних інституцій, якраз тому прийшли тепер такі гіркі послідовности. Бо ті світські інституції, котрим духовенство дало почин і в котрі вложило свій труд і жертву і то майже виключно з понук чисто земських, а не спонук висших добра Церкви і віри, чого слушно належало домагатися від духовенства, — нині ті інституції виконують небезпечний і грізний вплив також і під оглядом національним. Коли нині у нас беруть верх деструктивні чинники, коли у нас анархія і безлад, коли нині нарід стогне в безвихіднім положенні, то безперечно можна сказати, що се переважно вплив і послідовність роботи по наших світських інституціях. Тут якраз сповняються слова І. Христа, що сад,котрого Бог не насадив, буде знищений: „Всякъ садъ, єгоже не насади Отець мой небесный, искоренится". (Мат. 15. 14).

З нинішним Пастирським Листом про католицьку акцію розсилаю попри правильники кат. акції в Епархії і в парохії також Статут Товариства „Скала"*). На діяльности й установах сего Товариства, як також Читалень має спиратися Акція Католицька. Примічається, що від тепер устає назва „Парохіяльна Читальня" а натомість має називатися „Парохіяльна Читальня Скала". Рівнож належить змінити дотеперішний Статут „Парохіяльної Читальні" на Статут „Парохіяльної Читальні Скала."

Зазначую одначе і підчеркую, що Товариство і Читальні не є самою Католицькою Акцією. Се тільки область, середник, в котрім і через котрий має католицька акція здійснювати й осягати свою ціль, як се я старався виложити і пояснити в Пастирськім Листі про катол. акцію. Се треба добре вірним пояснити і від часу до часу пригадувати. Бо ходить про се, щоб діяльність катол. акції не обмежилася виключно на діяльности в установах. Що до самої католицької акції, то приказую всім Отцям душпастирам і Катехитам, добре перестудіювати і застановитися над тою так дуже важною і конечною справою. Духовенство мусить собі ясно і позитивно уявити, що стоїть перед новим завданням, яке до него ставить Апостольська Столиця. Католицька акція се новий чинник апостольства в катол. Церкві, а саме чинник світських людей і то зорґанізованих як чинник співрядний і офіціяльний під проводом і властю своїх Епископів. Коли досі апостольство належало виключно до духовенства, тепер до него здізвані також світські вірні.

Щоб одначе ті світські католики були спосібні до свого так важного завдання, се залежить від духовенства. Воно має їх освідомити в правдах віри, помагати їм до усвячення їх душ, роз'огнити в їх душах жар і ревнування для справ Христа і його Церкви, додати їм відваги й поучити їх, як вони мають здійснювати і поширювати царство Боже на всіх областях суспільного життя, в одиницях, родинах і в цілій людській суспільности. Таксамо і зорґанізування катол. акції, тої армії світських людей, належить до духовенства.

Катол. акція має свої коріння у внутрішнім життю Церкви, а галузя її діяльности і приношення овочів має розтягатися за Церквою. І тому духовенство мусять напружити всі свої сили і доложити всіх старань, щоби справді катол. акція виростала з внутрішнього життя Церкви. Катол. акцію не твориться подібно як инші товариства. Зійдуться члени, ухвалять статути і вже конець. Тут в катол. акції ходить про духовий рівень, про високий рівень членів, свідомих свого високого завдання. І тому духовенство нехай не думає, що сповнило свій обовязок, коли скличе своїх вірних, прочитає їм правильник орґанізації катол. акції та зорґанізує формально катол. акцію. І нехай також духовенство не думає, що як урядить зїзди, чи якусь релігійну конференцію, що вже катол. акція успішно розвивається, що вже можна бути вдоволеним з успіхів. Ні! Треба неустанно й інтензивно працювати над усвяченням людських душ, бо без того катол. акція зійде на пусту форму. Зовнішні прояви як: зїзди, конгреси, походи і т. п. мають остільки вагу, оскільки вони є випливом внутрішнього духовного життя. Тут ходить радше про вчинки ,а не паради! Ми любимо устроювати походи і ріжні маніфестації, а нарід собі хвалить „процесії" й масово бере участь, але те все буде тільки зверхне і пусте, як нема внутрішнього духового життя. І тому в таких зовнішних маніфестаціях треба домагатися від учасників, щоби при нагоді даної маніфестації при-

*) Гл. Пастирський Лист Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського, до Клиру і Вірних Станиславівської Епархії про Католицьку Акцію. Станиславів, 1934. Накладом Епископського Ординаріяту.—Ст. 60, 8-ка.—Відозва до Всечесного Духовенства Станиславівської Епархії. (З нагоди Пастирського Листу про Католицьку Акцію). Станиславів. 1934. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 16, 8-ка. — Конституційний Статут Католицької Акції в Галицькій Провінції затверджений на Конференції гр. кат. Галицького Епископату у Львові дня 3. І. 1931. Станиславів, 1934. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 16, 8-ка. — Статут Товариства „Скала". Станиславів, 1934. Накладом Епископського Ординаріяту. — Ст. 25 і 1 инт., мала 8-ка. — Всі ті видання можна одержати в Канцелярії Епископського Ординаріяту, Станиславів, вул. мін. Перацкого ч. 11 (давна Липова). — Ред. „Нової Зорі".

ступали до св. Тайн Покаяння і св. Причастія. В той спосіб відділиться зерно від полови, добрих, правдивих католиків від злітнілих, нерадивих та замилованих тільки в зовнішних парадах.

Нехай духовенство знає, що його праця для катол. акції се інтегральна часть його душпастирства. Воно до сего обовязане. В катол. Церкві були вже від часів Апостолів ревні християни, котрі помагали Апостолам в їх апостольській праці, а й досі вони не перевелися, одначе майже кождий стоїть одинцем, можна сказати ізольований. І тому теперішний Папа Пій XI. уняв їх у форму орґанізації й обовязує їх до спільного апостольства в катол. Церкві. Бо спільна праця тим інтензивніша, тим більше успішна і кромі сего має більше благословення і щедрішу поміч Божу. Но як з одної сторони Апостольська Столиця обовязує світських католиків до апостольства через катол. акцію, так з другої сторони обовязує клир до праці і посвяти для катол. акції. І тому Папа Пій XI. каже так:

„Зрозумівши, як Католицька Акція сприяє виробленню совістей після правдивих засад Ісуса Христа під проводом духовної Ієрархії і згідно з обовязками і потребами особистими і суспільними ріжних станів і ріжних кляс, кождий видить, який хосен вона приносить, яка вона важна і потрібна не тільки для релігійного життя і для Церкви, але також для світського життя і для суспільности. Тому ми казали виразно, що Катол. Акція належить від тепер беззаперечно до пастирських обовязків з одної сторони і до християнського життя вірних з другої. Тому також все, що зробиться, або зачнеться в її хосен, або проти неї, буде зроблене або понехане в хосен, або проти ненарушимих законів совісти і Церкви“

Зорґанізування і впровадження в життя катол. акції се не легка справа. Одначе Духовенство не сміє її легковажити, або понехати. Чим більший труд і посвята для тої справи, тим більший буде хосен. Нехай Духовенство зважить і застановиться, які грізні хвилі настають. **Як не подбаємо про ту таку важну і конечну справу, котрою є катол. акція, то прийде час, коли ворожа сила змете Церкву у нас, нас самих і наш нарід.** Що з того, що маємо много вірних, коли одні з них злітнілі, другі темні, а многі зіпсуті. Скажім собі отверто в очи: велика купа, але: полови, котру буря змете, а кілько лишиться здорового зерна? Не дурім себе глупими комуналами: „високопатріотичне духовенство“, „глибоко релігійний нарід“. Тими комуналами ми задурені щораз більше котимося в пропасть.

Рівнож упереджую, що зорґанізування і впровадження катол. акції не відразу створиться, не відразу рушить з місця. Тут треба довгого підготування і систематичної та безупинної праці. Доперва по часі покажуться успіхи Длятого треба великої терпеливости. Католицька акція може не видасть овочів сейчас, але вона не буде без хісна для грядучих поколінь. Катол. акція се занадто велика ідея. Вона глибоко сягає і тому треба довшого часу і довшої праці, щоб її вповні здійснити. Тим глибший мусить бути фундамент, чим вища на нім має станути будівля! Тому треба перше копати глибокий фундамент, т. є. треба перше доброго приготування, щоб відтак мала двигнутися висока будівля католицької акції.

Як братися до зорґанізування катол. акції? Найперше треба перечитати Пастирський Лист про Катол. Акцію. Треба перечитати голосно, звільна і виразно. Перечитувати тілько, кілько дасться перечитати через пів години. Перечитувати з амвони в неділі і свята через кілька разів, кілько треба, щоб цілий перечитати. Кожде перечитання треба пояснювати, а саме в слідуючу неділю чи свято, переповівши коротко зміст всего, що попередно перечитано. Та не тілько того, що перечитано попередної неділі, але всего змісту, що до того часу перечитано. Се конче потрібне, щоб вірні мали в памяти цілий зміст і кромі сего ще й тому, бо не всі що неділі і свята є в церкві, отже треба, щоб і вони могли почути цілий зміст Пастирського Листа.

По перечитанню Пастирського Листу, треба заохотити вірних до вступлення до орґанізації катол. акції. Най буде їх мало, але треба зачати. Приступившим треба приступно пояснити правильник тої орґанізації. По зорґанізованню хочби малої ґрупи, треба взятися до найбільше пекучих справ, а саме найперше оснувати „Парохіяльну Читальню Скала“. Звідси зачати найперше здійснювати справи катол. акції і то в справах найбільше пекучих.

Звертаю увагу, щоб Духовенство не брало само безпосередно й особисто проводу в катол. акції. Тут самі світські вибрані мають провадити. Священик має тільки дораджувати, заохочувати і давати вказівки.

Рівнож звертаю увагу, щоб Духовенство не думало, що його завданням є тільки зорґанізування катол. акції. Коли священик хоче, щоб катол. акція розвивалася і виконувала свою діяльність як належить, він мусить з цілим завзяттям виконувати свій душпастирський обовязок в Церкві. З тим більшим ревнуванням має виконувати релігійну акцію, котра виключно до него належить. Передовсім священик має ясно і ядерно голосити про Христа і катол. Церкву. Нехай і саме Духовенство добре вглибиться в устрій, вагу і значіння катол Церкви. Відтак розвивати і поглиблювати в серцях вірних культ евхаристійний і його практикувати, головно через часте і щоденне св. Причастіе. Дальше культ Найсв. Серця Христового, а головно через Апостольство молитви в злуці з Серцем Христовим. Вкінци культ Пр. Д. Марії через пояснювання, заохочування і практиковання набожества до Пр. Д. Марії.

Вкінці звертаю увагу, щоби Всеч. Духовенство старалося добре ввійти в розуміння катол. акції. Я старався представити ту справу в моїм Пастирськім Листі. Одначе се не вистарчає. Про ту справу вже створилася ціла література. Головно треба знати вказівки Апостольської Столиці про катол. акцію.

Св. Отці Папи Римські, почавши від Льва XIII., безупинно кладуть натиск і підчеркують при всяких нагодах значіння, вагу і конечність катол. акції. В моїм Пастирськім Листі я користувався головно їх висказами, подаючи довільний зміст декотрих з них. Всі вискази Апост. Столиці про катол. акцію зібрав О. Бросс у своїй книжці в двох частях під заголовком: Akcja Katolicka podług orzeczeń Stolicy Apostolskiej, Poznań, Księgarnia św. Wojciecha. Той сам автор написав: „Pius XI. o Akcji Katolickiej“. Ті обі книжечки, з котрих я користав при написанню Пастирського Листу, поручаю Всечесному Духовенству. Відтак поручаю книжку O. Guerry по французьки в польськім переводі: Kodeks Akcji Katolickiej, Poznań, Księgarnia św. Wojciecha. Щодо авторів, котрі писали про справу катол. акції, то їх є много, в ріжних мовах. Між иншими поручаю: „Akcja Katolicka a Duchowieństwo“ — Ks. St. Adamski (теперішний Епископ в Катовицях). Poznań, Księgarnia św. Wojciecha. Тою книжкою я також користувався. Поручаю також: 1) Die Katholische Aktion — Dr. Erhard Schlund o. F. M. — Verlag Friedriech Pustet, München. 2) Die Katholische Aktion und praktische Durchführung, W. Cremers, Regensburg Verlagsanstalt vorm. G. I. Manz. Зазначую, що в моїм Пастирськім Листі в справах, котрі відносяться до суспільної діяльности катол. Церкви, як також щодо самої катол. акції я спирався не на моїх гадках, але на висказах св. Ап. Столиці і поважних авторів, котрі справу катол. акції добре зрозуміли і пояснили. Бо я боявся щось від себе писати і то в такій важній справі. Дуже поручаю Всеч. Духовенству не вдоволятися моїм Пастирським Листом про катол. акцію, але ще поглиблювати її на основі поважних авторів в тій справі.

Повторяю і з натиском підчеркую, що перше треба добре ввійти в розуміння католицької акції, її ваги, конечности і далекоеяглости, а ще більше і ще конечніше се, щоб **горіти любовю до І. Христа і його Церкви.**

Катол. акція аполітична і не може сама безпосередно мішатися і займатися політичними справами. Вона має тільки посередно своєю діяльністю витворити хосенну політику й уздоровити з горячки націоналізму.

Одначе вільно членам катол. акції належати до політичної партії, коли та партія складається з католиків і веде політичні справи після засад катол. Церкви. У нас є така політична орґанізація під назвою: „Українська Народна Обнова“ (УНО). Ту орґанізацію можна сміло поручити, бо вона стоїть на католицьких основах. Орґанізація та у нас не має популярности, бо у нас взагалі все, що католицьке, не має попиту, а по друге тому, що орґанізація та стоїть на становищі льояльности до тої держави, в котрій знаходимося, бо се диктує простий розум і конечність, але се ще не значить зрезигнування з культуральних домагань свого народу, се ще не значить зречення з ідеї своєї державности, коли прийде сприяюча історична хвиля і коли будемо до сего приспособлені. А до чого дійшла наша загониста, глупо-опозиційна політика з кличем або все або нічо? Все ми стратили, що досі мали, а в кінці готово не стати з нас і сліду.

Ізза сеї причини поручаю Українську Народну Обнову як католицьку — і Духовенство може її поручити вірним, одначе не мішати її з катол. акцією, котрої радше є завданням, щоби своєю діяльністю посередно утримати ту орґанізацію на рівені католицьких засад і католицького духа. Само собою одначе розуміється, що члени катол. акції, тим паче священики, не можуть належати не тільки до ворожих, але навіть до сумнівних і непевних під оглядом катол. віри орґанізацій, партій і установ.

Моїм Пастирським Листом про катол акцію, як також нинішною моєю відозвою я вказав ясно ціль, котру маємо старатися осягнути, ясно определив область, на котрій маємо ділати, як також подав вказівки, котрих всі маємо триматися.

Вкінці підчеркую і з притиском зазначую, що всі мусимо бути активні і ще раз активні!

† ГРИГОРІЙ
Епп.

Культура се такий здобуток, який з кождим днем пропадає, коли її кождої днини на ново не здобувати. На тій точці вона сильно ріжниться від чистої цивілізації. (*Др Георґ Кершенштайнер: „Поняття державно-горожанського виховання.“*).

Премієр Франції проти комунізму

Французький премієр Думерґ виголосив другу промову радіем. Вістре промови було звернене майже виключно проти комуністично-соціялістичного фронту. Він сказав м. ін.: „Маючи на думці домашну війну, що може вибухнути завтра, я задержав владу і нині задержую не тому, що повстав спільний фронт комуністів з соціялістами, а тому, що виджу як утворився сей фронт під прапором комунізму. Програма комунізму веде до розбиття суспільности і до домашної війни. Комуністична програма звалилаби всі здобутки великої французької революції. Щоб оминути небезпеку диктатури партійних менерів, треба протиставити фронтови комуністично - соціялістичному спільний фронт вільности й батьківщини. В тім напрямі треба просвіщати молодіж. В тім напрямі треба перевести реформи, зашахувати і знівечити спільний фронт соціялістів з комуністами. Йде про майбутність Франції, про майбутність кождого з вас. Маєте до вибору безлад або порядок, внутрішній спокій або братовбийчу війну“. Промова Думерґа викликала широкий відгомін у Франції.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Проблєма Східної Галичини

Краківсько-варшавський консервативний „Час" приніс в ч. 276 отсю статтю:

Більшість питань нашої (польської) внутрішної політики не вимагає гєнія: вимагає просто здорового розсудку, спокійного й послідовного зусилля, доброї волі, нераз просто упливу часу. Одначе є одна ділянка, де позитивних наслідків можна очікувати тільки тоді, оскільки вона станеться тереном ділання вищих умів, наділених не лише незвичайною політичною далекозорістю, і не лише виїмковою енергією, але також величезною цивільною відвагою, бо без довгої, впертої і може бути завзятої політичної боротьби сеї справи не дасться рушити з місця: а се справа Східної Галичини („Час" всюди пише „Малопольскі").

Два великі представники нашої партії, бл. п. Андрій Потоцький і Михайло Бобжинський пробували перед війною унормувати співжиття польського й українського („рускей") населения в тодішній Галичині. Вони не завагалися в інтересі сего співжиття наразити тодішне консервативне сторонництво на небезпечний роздор — на краківських і подільских консерватистів, не завагалися виповісти на тім тлі безмірно тяжкої боротьби народовій демократії, що вигравала тоді як і нині національний шовінізм польського населення; не завагалися для розвязки питання, котрого першорядне значіння бистро достерегли, вже тоді зробити бльок з лівими елементами, що в передвоенних умовинах було для старого покоління Станьчиків кроком правдиво революційним.

В своїм змаганню до знормалізування польсько-українського співжиття великі краківські політики стрінули колоди і перешкоди не лише з польської сторони, але й української. Намісник Андрій Потоцький погиб від української кулі, намісника Михайла Бобжинського усунули з приводу реформи виборчої ординації до галицького сойму. Одначе найгірший удар політиці краківських консерватистів завдали самі Українці в памятних днях боїв за Львів в 1918 р., коли українське повстання кинуло в тисячі й мільони польських умів сумнів, чи яканебудь політика порозуміння з Українцями може мати рацію істнування і вигляди на поводження.

Тому в перших літах після війни, особливо супроти міжнародніх комплікацій і терористичної діяльности ОУН, політика порозуміння з українським населенням наших трох східних воєвідств (а де Лемківщина, Волинь, Холмщина і Полісся? — Ред. „Н. З.") не мала шанс поводження. Лише два польські політики, Станислав Грабский і бл. п. Тадей Голувко, пробували внести в розвязку українського („рускей") питання ширший горизонт і плян. Одначе оба ділали занадто коротко, щоб могли лишити триваліші сліди своєї діяльности.

Теперішне положення у Східній Галичині без сумніву високо невдоволяюче. Польща не веде на тім терені ніякої активнішої та виразної політики. Про польонізацію сего краю нема навіть що говорити: навпаки, є дані, що польський елемент там подається, що в неоднім селі польські селяни улягають українізації („рутенізації"). Упадок великої власности у Східній Малопольщі відбирає польськости її мабуть найсильнішу історично-суспільну та економічну підставу. Парцеляція постійно збільшує простір землі в українських руках, зменшує простір польської землі. А значне побільшення числа урядників і поліції не заступить впливу і праці старих землевласницьких („земяньскіх") автохтонів, до котрих відношення українського населення богато прихильніше ніж до бюрократії.

Одначе також не можна говорити про якунебудь політику, що змагалаб до зєднання українського населення для ідеї співжиття з Польщею. Правління виразно поліційне. Українська молодь не має ніякого виходу для своєї енергії та своєї охоти до праці: вона по скінченні студій помножує тільки невдоволених і огірчених. Що гірше, тактика властей неодностайна. Залежить від індивідуальности воєводів і навіть старостів. В однім повіті Фонд Праці будує українську школу-палатку (також дивний спосіб поборювання безробіття!), в сусіднім — староста валить гривни по кількасот золотих навіть за церковні процесії і за співання українських пісень. Річ ясна, що того рода зигзакувата політика не вдоволяє нікого й не може дати ніяких вислідів: ані не спольонізує Галичини, ні не заскленить давних ран і недовіря в польсько-українських взаєминах.

Одначе найгірша річ се відношення польської політичної опінії до польсько-українських справ. Величезна її більшість зовсім ними не інтересується: нехай тим журиться адміністрація! Тимчасом кількох, чи й кількасот урядників ніколи не розвяже сего питання; се проблєма для державного мужа великої міри, спертого на сильний політичний напрям і рішучий відлом публичної опінії. А нашу польську опінію характеризує не тільки апатія але й невіра. Велична більшість Поляків не вірить, що поліційними, шкільними і т. п. средствами можна з Українців зробити Поляків; але також не вірить, щоб уступки зроблені Українцям могли принести тривалі й позитивні висліди. Польську політику в українській справі характеризує повний насивізм. А насивізм ніколи не може дати побіди, ні навіть успіху.

Розвязки української справи не можна очікувати від бюрократії: бо бюрократія ніколи й ніде не розвязала ніякої великої проблєми, особливож національної. Вона може бути тільки знаряддям в руках великого державного мужа. Одначе не бачимо виразної волі польської суспільности. Або вона бажає польонізації Східної Галичини: в такім разі необхідне зусилля стократно більше як тепер. Або вона бажає згідного співжиття обох народів: в такім разі необхідні далеко більші уступки для українського населення від тих, які робимо (?) йому тепер (?). Можемо або наслідувати політику давної Австрії супроти Галичини, або Прусії супроти Познанщини. А півсредства — на те є численні приклади в нашій порозборовій історії — звичайно не дописують і кінчаться розчаруванням.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Нема сумніву, се стаття розумна і свідчить про те, що писав її добрий обсерватор життя і чоловік з політичною культурою. Таких одиниць між Поляками все було досить богато, але се не перешкодило тому, що якраз політично інертні або нерозважні люди мали часто верх в політиці.

Бодай щиро

В „Хл. Шляху" є така замітка: В газеті „Слово Ченстоховске" якийсь пан З. В., за котрим, як можна припускати, ховається начальний редактор газети „професор" Здзіслав Врубель, пропонує дуже простий спосіб розвязки української проблєми в Польщі. На погляд тої газети, „треба раз на завше скінчити з якимось внутрішнім духовим заломанням, треба позбутися якогось чудного і незрозумілого милосердя до гайдамацьких розбишаків („мордерцуф") і злодіїв та розпочати валити пястуком в руську морду, так, щоб ціла гайдамаччина залилася кровю. На акти насильства і саботажів треба відповісти шибеницею і рушницею. Треба повикидати з посад, урядів і становищ всіх урядовців руської або псевдо-української народности. Для безробітних руських чи російських збігців з Росії, злодіїв і злочинців з країни гайдамаків, створити окремі ізоляційні табори, але такі, з котрих би вже ніхто ніколи не вийшов. Треба з усіх середніх і вищих шкіл усунути всіх гайдамацьких учнів і студентів, а ввести для цього покоління злочинців нумерус клявзус"... і т. і. (Цит. за „Бюлетеном Польсько-Укр."). — Коментарі зайві. — Цікаво, що такого підбурювання до ненависти тамошня цензура не конфіскує. Хіба не треба доказувати, які настрої викликує таке писання.

Довкола санації „Санації"

„Зельони Штандар", орган людовців, пише, що після травневого перевороту богато говорили про надужиття „партійників" і „соймовладців", одначе суспільність не дочекалася процесу, котрий потвердивби ті закиди. Про положення в травневім таборі пише „Зельони Штандар" так: Карієровичі, що вітрять тільки за повним коритом, гешефтярі, котрим все одно, хто і що, щоб лиш інтерес ішов, ба, нераз ті „поспольці злодзеяшкове", що хотять оминути справедливости — все те рушило лавою до побідної санації. А там приймали кождого, коли тільки присягав на послух і голосно співав „Першу Бригаду". Як на дріжджах росло число прихильників „ідеольогії", жадних жиру, бо за тим власне пішли до санації, росло число вірючих в безкарність і переконаних, що їм все вільно, бо вони члени еліти й філяри правительства. А рівночасно росло як на дріжджах число незаконностей, роблених під плащиком „ідеольогії". Після 8 і пів року ухилили рубець плаща, що закривав незаконности і показалося в санаційнім таборі таке багно, що людина зі здивуванням і жахом питає: Отже так виглядає „еліта", що уважає себе за одиноко покликану та узаконнену до правління Польщею? Отже так виглядає табор, що мав перевести в Польщі „моральну санацію?" Вже найвисший час, щоби всанувати санацію!...

Лінивство се невдячність супроти Бога, котрий дав нам душевні й тілесні сили, щоб ми їх уживали. (Адольф фон Фос Т. І.).

ОСИП НАЗАРУК 52)

ВЕНЕЦІЯ

МУЗЕЙ, ВІДПОЧИНОК, ЛІДО, ВИЇЗД.

Про коней св. Марка, про назву Венеції та про загальне враження з Венеції.

Потім вернув я до готелю водним трамваєм і передовсім умився та перебрався у свіже білля, бо весь був злитий потом. І положився. Моя втома була така велика, що я навіть заснути не міг. Отже видихавшись, встав я і взявся списувати свої враження з Венеції. Коли вечеріло, вийшов я перейтися понад ляґуни. Та дощик зачав накрапати і я пішов на вечеру до свого готелю. А по вечері поїхав я ще на остров Лідо. З цікавости, що там такого є, що в кождій „панській" повісти, в котрій описують життя праздноболтающих дармоїдів, мусить бути згадка про Лідо. В провіднику написано, що се одна з найбільше улюблених купелевих місцевостей Европейців з широким берегом, що має гарний мілкий пісок і сильний приплив моря. Соли в морській воді коло острова Лідо має бути богато: 36 до 39 ґрамів в літрі. Пересічна температура води в місяцях липні і серпні 24 до 27 степенів Цельзія. Той остров має бути сильно укріплений. Всего того не міг я справдити, бо не мав часу на те. Найбільше враження робить той остров тим, що на нім можна побачити авто, коня, трамвай — чого на інших островах Венеції нема. Посидів я там на якійсь терасі якоїсь каварні, випив кепську й дорогу каву тай вернув. Рух на острові Лідо був в тій порі невеличкий.

Було холодно і якось темно коли я вертав водним трамваєм до свого готелю. І дивним дивом: я почував сить з оглядин Венеції, хоч вона мені дуже сподобалася. По дорозі розговорився я з якимсь німецьким професором, котрий потвердив мені моє помічення: що при всій дуже великій оригінальности і красі Венеції довго в ній сидіти трудно.

Під навалом вражінь того дня я досить довго не міг заснути. А ще до того не давала мені заснути думка, чому Венеція так скоро насичує. З застановою над розвязкою того питання я заснув. А свіжого ранка, коли я йшов на недалекий зелізничий дворець, мені здавалося, що я розвязав ту загадку. А саме: кождий, хто вчився в клясичній ґімназії тай взагалі кождий, хто читав бодай дещо про історію й культуру Італії, має повну голову споминів з Риму, а не з Венеції. Отже коли день два побуде в Венеції, то хоч переконається в її незвичайній оригінальности і красі, має її досить з двох причин: Та краса накопичена на розмірно невеличкім просторі, значить занадто густо наложена і вже тому викликає так скоро враження ситости. А по друге ті спомини дійсно ґрандіозних подій, що має за собою головно Рим, просто тягнуть туди подорожного як тягне гачок з червачком на вудці той тягарець, що прикріплений у відповіднім місци. Все те складається на таке враження, що прегарна Венеція се тільки передсінок, чудовий передсінок, але передсінок Італії та її дійсно головного міста Риму, де довго був і тепер властиво є центр людства, головний його осередок. Словом, колиб Італію можна було порівнати з земною кулею, тоді Венеція булаб райдуга: така величаво гарна і така розмірно невеличка та люба і мила. Але не можна дивуватися, коли хто мимо всеї краси райдуги-веселки не може довше вдивлятися в неї і спішиться, щоб подивитися на властиву землю. Вічне Місто Рим так тягне до себе навіть через далечінь як великий маґнес людства. Тягне силою своїх постатей, тягне досвідом тисячеліть, тягне своїм поганством і своїм християнством. Та все таки не мавби поняття про красу і велич земної кулі, хто не бачивби веселки-райдуги. Так не мавби поняття про красу і велич Італії, хто не бачивби Венеції.*).

*) А на кінци вражінь і думок з того прегарного міста, з тої дуги - веселки між містами, одно спеціяльне враження Українця: я дякував Богу, що я був у Венеції, а не на Соловках, у страшній „Венеції" терпінь народа мого, терпінь, до котрих і я причинився, хоч не став їх учасником. І якась тиха але подвійно глибока радість опанувала мене і тихий та подвійно глибокий смуток ішов над нею з запитом, чи спокутую я коли те зло, до котрого і я причинився в життю моїм... Відробити зла мабуть не можна, але — можна спокутувати.

Промова Св. Отця радієм

до учасників Евхаристійного Конґресу в м. Буенос Айрес.

Св. Отець виголосив таку промову радієм: Зміст: „Христос, Евхаристійний Цар побіджає, Христос Цар Евхаристії панує, Христос Цар Евхаристії править. Лучимося духом з Вами в вашій веселости й радости, подивляючи нині Ваші побожні зусилля, наймиліші сини в Христі. Завдяки ґенієви Марконія ми якби особисто приявні між Вами. Воістину Христос, Цар Евхаристії тріюмфує в Вашім преславнім зібранні. Коби вкінці тріюмф і Мир Найлагіднішого й Наймилішого Царя, Його побіда й панування розширилися з преславної арґентинської землі по всім світі та заволоділи умами й волею всіх людей. Бо в тім пануванні Христа розбитий світ знайде правдивий, тривалий і вільний від небезпек мир, що може істнувати лише в Царстві Христовім. Прохаючи горячо Бога, підносимо правицю над Вами всіми й над кождим зокрема в заступстві Христа й уділюємо апостольського благословення за вставленням Пресв. Діви Марії з Люйону, особливої Опікунки Арґентини, св. Арх Михаїла св. Йоана Хрестителя, Апостолів Петра й Павла, мученика св. Роха, св. Альфонса Ґонзалеса, св. Йоана з Кастілля і Всіх Святих. Нехай благословення Бога Всемогучого, Отця й Сина й Духа св., зіступить на Вас і на віки нехай остане між Вами“. — Ту промову передано безпосередно радієм з Риму до Буенос Айрес, столиці Арґентини, де уставлено окремі численні голосники. Маси вірних приняли її з ентузіязмом. (КАП).

Хочете чи не хочете, Ваші будинки мусять бути обезпечені на повну вартість. Якщо їх добровільно не обезпечите в 1/3 частині в „Дністрі“, то ПЗУВ примусово стягне від Вас премію і від тієї 1/3 частини, тому сповніть свій народній обовязок і бодай 1/3 частину премії заплатіть в одинокому українському Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Австрія мусить бути незалежна

Того хочуть великі держави.

Анґлія, Франція й Італія погодилися на спільну заяву в справі ненарушимости Австрії. Німецьке Інформаційне Бюро подає такий коментар до сеї заяви: Три великі держави по довгих переговорах разом з державами Малої Антанти в справі Австрії повторили свою заяву з 17 лютого с. р. Сей факт найкрасше відзеркалює труднощі, що їх спричинили суперечні інтереси тих держав. Ся заява не вразила Німеччини, бо від Німеччини не загрожує незалежности Австрії ніяка небезпека. — Австрійська проблєма дальше непокоїть европейських політиків.

Відозва російських епископів на еміґр.

Серед православних на Волині кружляє відозва підписана „російськими епископами на еміґрації“, м. і. митрополитом Денисом, епископом Алексієм з Волині, Теодозієм з Вильна, Олександром з Пинська. Та відозва звернена до російських епископів в Америці, серед котрих повстав розлом на тлі залежности від московського митрополита Сергія, котрого російська еміґраційна церква не признає. Тої відозви не підписали епископи: Полікарп і Симон з Волині та Антоній з Городна. Підписання відозви православними епископами в Польщі як відозви „російських епископів на еміґрації“ викликало в польських правительственних кругах прикре враження, бо з того виходить, що митрополит Денис і інші православні владики в Польщі уважають себе і дальше за російських владик, тільки хвилево перебуваючих на еміґрації...

Конгрес відьм і чародіїв

Німеччина від давна була країною конґресів. А недавно відбувся там в м. Десав конґрес, якого ще ніколи не було. А саме: Зібралися ворожки, відьми, чародії, шарлятани, словом всі професії, що витягають користь з людських забобонів і глупоти. Наради того ориґінального конґресу відбувалися при замкнених дверях. Відкриття всіх тайн тих перестарілих але все ще життєвих професій булоб для них очевидно смертним присудом, а відьми, чародії і т. п. шарлятани бажають жити і грубо заробляти. Тому й радили таємно.

З НАШОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРО ВЕНЕЦІЮ

Трудно відложити перо й не згадати найбільшого українського подорожника Василя Григоровича-Барського, котрий 24 роки переважно пішки подорожував по Европі, Африці й Азії тай оставив по собі великий твір п. з.

СТРАНСТВОВАНІЯ

Василья Григоровича-Барскаго по святымъ мѣстамъ Востока съ 1723 по 1747 г. изданы Православнымъ Палестинскимъ Обществомъ по подлинной рукописи подъ редакціею Николая Барсукова С. Петербургъ 1885. — В тім інтереснім творі є й незлий опис Венеції, котрий тут частинно подаю, щоб показати описовий стиль того часу та бодай сею короткою згадкою пошанувати память нашого найбільшого подорожника, зовсім забутого сучасним поколінням чи може взагалі незнаного йому.

ОПИСАНІЕ ВЕНЕЦІИ ГРАДА.

Венеція естъ градъ прекрасній славою и честію по всемь свѣтѣ сіяющій, дивной ради своей лѣпоти и чудеснаго на водѣ морской устроенія, вся въ себѣ имущій. Иматъ въ себѣ много костеловъ зѣло лѣпотныхъ и много вежей высокихъ, при онихъ стоящихъ, и многія часи на нихъ устроеніе, найпаче же первоначалная въ градѣ церковь Святаго Апостола и Евангелиста Марка естъ зѣло лѣпотна, обаче нынѣ въ костелъ отъ Римлянъ превращенна. Естъ же лѣпота ей таковая: отъявнѣ иматъ верховъ пятъ болшихъ, цѣнію лѣпотнѣ покровенныхъ, и иними же многими персонами и различными гзимсами мраморними украшенна отъ всѣхъ странъ. Первая, си есть западная, стѣна мусіею и различнимы мрамори украшенна, аки злато блещится, верху же муссіи различними малована фигурами, посредѣ же, на преди щита, четири кони позлащенніе, аки живіе, искусмѣ содѣланніе иматъ; часи отъ стѣни правой. Внутрь вся даже до половини, наченши отъ верха, прекрасною насадженна мусіею, по мусіи же старинное Греческое иматъ иконописаніе, отъ половини же даже до земля разнолѣпотними таблицами и столпами отъ мрамора драгоцѣно насажденна и украшенна. Первоначалній же престоль (повѣствуютъ), яко цѣни не иматъ, отъ многихъ бо дражайшихъ мраморовь и каменей различнихъ еще коштомъ Греческимъ естъ содѣланъ. Что же реку о павементѣ или помостѣ? Воистину удивленію великому достоинь естъ, како отъ различновидниxъ малихъ же аки бобь штучокъ мраморнихъ весъ насажденъ, разнія фигури, птици, цвѣти, риби и прочая животная изображающій. Многи сутъ, якоже рѣхъ, прекрасни костели, обаче инніе отъ Греческихъ церковь превращенніе. И та самая Греческая церковь (при ней же азъ живяхъ) Святаго великомученика Георгія превращенна естъ и не вся по древнему Греческому правилу творитъ отправу свою, яко же и ми, но вь многихъ разнствующе.

Примітка: Сей уривок опису Київлянина Григоровича-Барського подав я зі всіми блудами, нічого не справляючи, бо се документ свого часу і тому в нім нічого зміняти не вільно.

На самім початку опису Венеції написав я, що хочу дати своїй нації направду свій опис, зовсім не звертаючи уваги на те, що другі пишуть. Отже аби не було непорозумінь, вияснюю, що деякі дані про Венецію та деякі дані про ріжні твори мистецтва в ній брав я відки лише міг, з каміння і з паперу, з мурів Венеції та з книжок ріжних авторів, хоч все те вязав я на свій лад, — а моїй нації дав я направду мій опис в моїх алюзіях і диґресіях, що відносяться до неї, її минувшини, її сучасности і її будуччини. Тих річей я ні відки не брав, бо їх зрештою ніде нема.

КІНЕЦЬ.

Як „працюють“ в совхозах?

Директор челябінського збіжевого тресту Баладін занепокоєний депешами про злий перебіг жнив і низьким процентом виконання хлібозаготовок, постановив відвідати совхози, котрі належали до тресту. В троїнськім совхозі застав таку ситуацію: Нелад на кождім кроці, комбайни не працюють, шофери тягарових самоходів се непотріби (гільтаї), котрі зривають пляни вивозу збіжжа. Половина збіжжа стояла на пни 17 вересня с. р., плян державних збіжевих достав виконаний заледво на 16 процент. Троїнський совхоз не творить ніякого виїмку. В совхозах „Большевик“, „Піонір“, „Петровскій“ сотки тон збіжа лежать в полі і десятки самоходів стоять бездільно, неначе з браку людей. В той час можна стрінути в кождім совхозі сотки робітників, що плентаються бездільно. Нова панщина, якою совітська влада скувала селян, не дає добрих вислідів.

Страйк за страйком

ПАТ доносить з Вашінґтону: Президент Русвелт оповістив зазив до працьодавців і робітників, щоб зачали працю без ніяких застережень. Спірні справи мають бути полагоджені пізніше безпосередними переговорами. Сподіються, що страйк волоконних робітників скоро скінчиться. — Зате Союз портових робітників візвав своїх членів, щоби зачали знов страйк у всіх пристанях над Атлянтиком і в портах Мексиканського заливу. Страйк обхопить всі американські пароплавні товариства з виїмком Істерн Лайн і Блєк Дайеменд. Малоб застрайкувати около 40.000 портових робітників. — Все те очевидно робота большевиків, недавно визнаних Америкою.

Сталін таки занедужав

Преса доносить: Недавно розійшлася вістка про недугу большевицького диктатора Сталіна. В Москві сказали журналістам, що ся вістка неправдива. Тепер доносять з Варшави, що стан здоровля Сталіна погіршився. Проф. Смирнов, оден з найлучших російських лікарів спеціялістів на серцеві недуги, лікує Сталіна. Сталін дістає інєкції, щоби зменшити тиснення крови. Відложення конґресу III. Інтернаціоналу на 1935 р. пояснюють недугою Сталіна.

Подяка

Отсим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству Взаїмних Обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові за скоре і без зайвих трудностій виплачення повної обезпеченої суми по мойому бл. п. мужові Іванові Топольницькому. — Скоре й акуратне виплаченнн обезпеченої суми амер. долярів 1.000 уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові найширшим кругам української суспільности.

Тернопіль, дня 20. вересня 1934

Софія Тополъницька.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська Загальна Енциклопедія

Сшиток ч. 26. Се вже III-тий випуск про Україну. Сей випуск присвячений історії України. Він зачинається докінченням подій за гетьмана Івана Скоропадського. Московський уряд щораз обкроював автономні права України. По смерти гетьмана Скоропадського 1722 р. з наказу рос. уряду скасовано гетьманський уряд. За Єлисавети відновлено на короткий час гетьманський уряд 1750 і гетьманом став Кирило Розумовський, але вже 1764 р. Катерина II. скасувала той уряд остаточно, а 1775 р. скасувала й Січ Запорожську. На бувшій гетьманщині заведено російську адміністрацію.

Автор статті Феденко за широко розписався про історію гайдамаків в 17 ст. Сумніваюся, чи гайдамацькі рухи мали реліґійне забарвлення. Хіба остільки, що підбурювані православними ерархами нищили унію, а се значіння тільки неґативне, руїницьке. Польська влада „накидувала унію", пише автор на ст. 620, та се не відповідає історичним фактам (таксамо тоді, як не відповідає тепер). Про перше повстання гайдамаків 1734, котре автор називає „більшим", і пише, що воно обхопило Брацлавщину, Поділля, Волинь і Галичину, не богато нам відомо. Не більше визначився й новий гайдамацький рух 1750. Думаю, що найгрізніше зазначилося гайдамацтво 1768 р. Автор чомусь замовчує тут ролю православного епископа Гервазія Л і н ц е в с ь к о г о з Переяслава, що був моральним провідником гайдамаків і правосл. ігумена Мелхиседека Значко-Яворського, — а се булоб висвітлило більше мотиви гайдамаччини. Коли автор писав про „рел. забарвлення гайдамацьких нападів", то треба було подати, яке було те забарвлення і від кого воно походило: бо так як написано, то все те річ неясна. При кривавій розправі над гайдамаччиною царського війська на просьбу польського уряду 1768 р. треба було подати, хто спровокував те повстання гайдамаків, бож відомо, що в Умані, коли котра з польських пань сказала, що прийме православіє, то їй дарували життя; інших різали і кололи.

Потім йде розділ: Наддніпрянщина XIX в. до 1914. Вдаряє тут одно: що між помосковленою укр. козацькою старшиною були одні, для котрих Україна була частиною „ширшої батьківщини" Польщі, для других Росії, а не було таких, щоби думали про свою власну, самостійну Україну. І така ідеольоґія тривала аж до революції й дальше. Не дивно, що коли інші слабші і менше чисельні народи піднесли прапор незалежности, на Україні той клич для більшости був незнаний. Автор сего розділу забогато ґльорифікує Драгоманова, приписуючи йому, що він „висував проти аполітичних україноФілів культурників докази, що для здобуття культ. прав Українці повинні брати активну участь у політ. боротьбі". Знаємо більше про його федеративні ідеї, бож про самостійну Україну навіть на думку йому не приходило, хоч був свідком того, як Поляки старалися відновити свою самостійну державу. Не дивно, що Україна маючи таких провідників як Драгоманів, посилала своїх синів в рос. політичні табори. В новішім часі світогляд укр. револ. партії став виразно соціялістичний (ст. 628) і від 1905 РУП перемінив назву на соц. дем., — а часть пристала до рос. соц. демократії і вже 1908 зрусифікувалася... Автор каже, що Росія мала страх перед потенціяльною силою укр. руху — але се правда лише остільки, що се відносилося до австрійських Українців.

Наддніпрянщина від 1914 р. Між свідомими Українцями була група М. М і х н о в с ь к о г о, що намагалася ввійти в порозуміння з царським урядом займаючи повну льояльність до царської Росії й осуджуючи „сепаратизм". Друга ґрупа була укр. соц. революціонери. Була ще Туп (Т-во укр. поступовців) з їх провідником М. Грушевським.

20. XI. 1917 Українська Нар. Республика проголосила федеративний звязок з рос. народом (а за те саме по році ті самі укр. партії, що се зробили, самі повалили Укр. Державу!)

Автор Феденко дуже евфемістично каже: „Укр. маси втомлені світовою війною, не спромоглися підтримати свою нац. владу проти збройного нападу рос. большевицького війська". Вони не тільки не спромоглися, але разом з большевиками та своїми інтеліґентами валили свою нац. владу. Неслушно каже п. Феденко, що „на укр. території йшла орґанізація частин для армії Денікіна", „астраханської армії" тощо, лише для орґанізації укр. нац. війська майже нічого не робилося, бо робилося богато і будувалася укр. держава. „В урядах панувала рос. мова", каже автор, але та рос. мова панувала ще довго і по Гетьмані, або як була й українська республика, то така, що аж млоїло від неї та її мови. Я бачив оголошення Дієвої Армії, де були такі граматичні форми: „на протів діма" (зам. дому) і т. п. Здається, не зовсім точно пише автор: „через неодностайність політичного проводу наддніпр. на чолі з з от. Петлюрою і гал. з диктатором Петрушевичем — прогаяно час для успішного наступу проти рос. добровольців, бо проти рос. добровольців з Денікином на чолі боролися обі армії від Київа по Умань і дальше аж до половини листопада 1919. Й аж тоді розділилися. Гал. армія не переходила цілою дивізією на сторону добровольців, як наддніпрянська, — так я чув — під Ладижином і Демківкою: Галичани до самого кінця слухали своєї Нач. Команди і Правительства. А як пізніше і злучилися з нею, то була се трагедія нашої армії, котра посідала вісти, що наш союзник ставився до нас ворожо: під Ушицею були наставлені на нас дула гармат укр. наддніпр. армії. Се я і чув і про те читав записки пок. Д-ра Ковшевича. Ті записки є ще в родині покійного. Тай сам був я тоді членом Гал. Армії. А в Камянци Подільськім як було? Чи у: „X. 1920—укр. повстанський рух мав до 40.000 орґанізованого війська й дуже шкодив рос. больш. владі", (як пише автор на ст. 639), — про се можемо дуже сумніватися. 40.000-на орґанізована армія могла сміло ставити опір і 100.000-ній збиранині, змушуваній, босій і голодній, якою була в осени 1920 р. больш. армія. Був в околиці Літина повстанець Шепель але його „армія" не мала й 1.500 людей, тож її скоро зліквідували. Не посуха 1921 р. знищила спротив укр. народу, — як пише автор на ст. 639, — але больш. рос. військо і террор на Україні. Як укр. військо в 1921 підступило трохи з Волині під проводом Тютюнника та забрало кілька сіл рос. большевики приарештували на Україні около 20.000 оставшої там укр. інтеліґенції й до половини розстріляли. Повстання зліквідовано. В самім Браїлові розстріляли 58 людей, між ними священика і діякона з монастиря, наших студентів і студенток м. і. Сеніцьких на „винокурнім заводі" і більше молоді, з католиків трьох: Мих. Лагоду, Вишинського і Липського, що належали до хору в костелі а Лагода і Липський почувалися Українцями.

Не згідне з правдою є, що в богатьох містах України пр. у Херсоні, вмерло з голоду понад 85 проц. людности. Що вмирали, — то правда — і що були випадки, що в Одесі від голоду люди падали на улиці, се також правда, та ледви чи було таких більше як 10 проц.

Про Галичину: Княжі часи написав Д-р І. Крипякевич згідно з історією. За Казимира 1371. обновлено гал. митрополію, значить отже вона мусіла істнувати скорше, хоч нема про се слідів. Про княжі часи в Галичині можна зробити деякі заміти. Автор не згадав пр. про князів в Перемишлі й Белзі. А про белзького князя Александра, Всеволодового сина, що був братом великого Романа треба було згадати. Той Александер заняв 1209 р. Володимир, але скоро відступив його Інґварови, старшому в роді Мстиславичів, опісля на вставлення польського князя Лешка Білого за вдовою Романовою, відступив Романовичам. В Белзі остав Василь, брат Данила. Той Александер був чоловік неспокійний і змінчивого характеру; лучився з Уграми і Поляками, а потім з бунтівничими боярами, котрі хотіли убити князя Данила. Таксамо нема згадки про перемиських князів і звенигородських, випадало бодай згадати їх. Сей розділ опрацьований трохи за коротко, особливо коли порівнати з тим довге описування хаосу й руїни. А прецінь наша княжа доба се правдива державна доба, а не хаос і не руїна.

Галичина 1772—1918. — Сей розділ опрацював широко І. Кедрин. Тут є знимка гал. Українців в 1 гал. соймі 1861 (49 — на всіх 150).

Добре опрацьований розділ: Армія ЗОУНР.

Є також розділи: Буковина, Закарпаття (опрацював І. Панькевич). Йдуть ще розділи: Історіоґрафія, визвольні змагання, діяльність урядів Наддніпрянщини; армія ЗОУНР (УГА) з картою воєнних операцій; діяльність урядів ЗУНР; політична еміґрація XVIII ст., відтак від 70 рр. до світової війни; наддніпрянська еміґрація після 1919—20., еміґрація ЗУНР і розпочатий розділ: Наддніпрянщина під владою большевиків (УСРР).

Мають вийти ще два випуски про Україну, докінчення про панування большевиків на Україні, про укр. шкільництво і ін. Останних 5 випусків і ті, що ще мають появитися, дуже інтересні для всіх, що бажають познайомитися з Україною і пізнати її змагання особливо в часі повоєннім. о. М. К а р о в е ц ь ЧСВВ.

Примітка Редакції „Нової Зорі": У всій українській пресі за весь час появи Української Загальної Енциклопедії ніхто так совісно не рецензував її як Впр. о. М. Каровець ЧСВВ. в „Новій Зорі". Він виказав богато недостач і промахів в тім зрештою дуже цінним творі, котрий повинен бути в кождім українськім домі безумовно. Тому хто не складав річників „Нової Зорі", той повинен бодай поодинокі її числа, де є рецензії о. Карівця, вліпити в Енциклопедію, котра через те набере ще більшої вартости. А хто складав річники „Нової Зорі", той для скорішої орієнтації в згаданих рецензіях може зазначити собі, в котрих числах були ті рецензії. Се поможе уникнути ріжних блудів при уживанні нашої першої енциклопедичної праці.

Нові видання

В о л о д и м и р Ц е л е в и ч: **Нарід, нація, держава.** Львів, 1934. Накладом автора. Ст. 116 і 4 нпг., 16-ка Ціна? — Книжка спізнена. Та лучше пізно як ніколи. Докладніше про неї напишемо в однім з дальших чисел „Нової Зорі".

А. В. М е з ь є р: **Словарный указатель по книговѣдѣнію".** Появився на днях 2-ий том тої великої праці рос. авторки, знаної вже передтим з дуже доброї праці „Русская словесность съ XI по XIX столѣтія включительно". Се властиво 2-ге видання її праці, надзвичайно важне для бібліотек і бібліоґрафії. Воно вийшло накладом больш. гос. видавництва й тому большевицька редакція зіпсувала його перевантаженням списку своїх аґітаційних брошур. Та мимо того праця має ще велику вартість.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В МІНІСТРА ЄНДЖЕЄВИЧА. Аґенція „Іскра" доносить, що дня 16 с. м. міністр освіти Вацлав Єнджеєвіч приняв на послуханню делеґацію українських рільничих і просвітних орґанізацій. В делеґації були містоголова „Сільського Господаря", сенатор інж. Павликовський, член президії „Сіль. Госп." радник інж. Мудрак, дир. „Сіль. Госп." інж. Храпливий і інспектор шкіл Т-ва „Рідна Школа" Кузьмович. Делеґація подякувала міністрови Єнджеєвічеви іменем української суспільности за рішення отворити з початком шкільного року 1935-36 Рільничий Ліцей з українською викладовою мовою і зазнайомила рівночасно міністра з домаганнями українських просвітних і господарських кругів в области рільничого шкільництва. Міністр Вацлав Єнджеєвіч у своїй відповіди висказав опінію про завдання й орґанізацію будучого Ліцею й рівночасно обіцяв зичливо розглянути постуляти звязані з отворенням тої школи. (Тепер радимо всім перечитати предсказання пок. С. Томашівського про те, якими шляхами піде політика УНДА. Ми печатали його політичні думки кілька літ і хто складав річники „Н. Зорі", може їх тепер переглянути: переконається, що пок. Стефан Томашівський був найбільше предвиджуючий політичний ум, який в сих часах видала Галицька Земля. Покищо тілько. — Ред. „Н. Зорі")

В КОЛОМИЇ поліція перевела ревізію в домі п. Ірени Вільде в часі її неприсутности. По повороті до дому поліція відвела її до комісаріяту, переслухала і звільнила. Поліція задержала тільки переписку та знимки.

РЕҐЕНТ ЮГОСЛАВІЇ князь Павло заявив представникови часопису „Дейли Мейл" м. ін.: „Завдання, котре впало на мене, величезне. Одначе я особливо покликаний, щоб його виконати, бо я все був в зажилих зносинах з королем. Я переконаний, що справа зєднання Югославії, котру зачав король Олександер, така глибока, що буде тривати, хоч не стало короля. Зєднання буде дальше переводитися, навіть колиб вимагало посвяти дальших жертв в людях. В тій поважній для Югославії годині в цілім краю панує спокій".

ПРОВІДНИК ХОРВАТСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПАРТІЇ і наслідник Радіча Д-р Мачек прислав заяву співчуття королевій Марії. Він заявив, що буде співпрацювати з реґенційною радою, одначе аж після уступлення теперішного правительства. Заява Дра Мачека викликала велике вражіння в Білгороді.

В ЗАГРЕБІ (Хорватія) панує спокій і велике пригноблення. Всі склепи і льокалі замкнені. В Загребі приняли з відрадою вістку, що убийник короля Олександра Ґеорґіев не був хорватським еміґрантом, тільки болгарським комітаджем.

БОЛГАРСЬКА ПОЛІЦІЯ ствердила на днях на основі відтисків пальців, що убийник короля Олександра Келемен се властиво Ґеорґіев, член македонської революційної орґанізації В. М. Р. О. (Встречна Македонска Революційонна Орґанізація себто: Внутрішна Македонська Революційна Орґанізація). Ґеорґіев був давніше шофером, „кривавого Михайлова", начальника Македонської Революційної Орґанізації.

НА ПЕРЕДМІСТЮ ПАРИЖА Мален французька поліція увязнила одного з членів терористичної орґанізації Мальні вель Хальні, котрого правдиве назвище звучить Міо Край, Він признався, що брав безпосередну участь в замаху.

В М. ЛЬОЗАННІ (Швайцарія) поліція забрала з ґаражу валізку терористів, котрі вбили короля Олександра В валізці знайшли кілька револьверів і багато набоїв.

В ЕСПАНІЇ републиканське правительство недавно вивласнило 10 тисяч гектарів землі одної з есп. княжних.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ"

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: Про Благодать Божу і св. Тайни. Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже на вичерпанні. Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі". Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

КАНЦЛЄР ҐІТЛЄР вислав ґенерала Ґерінґа на похорон короля Олександра. Ґен. Ґерінґ зложить вінець з надписом: ‚Свому давному геройському противникови, з жалісним зворушенням — німецька армія".

ВИСЛІД КАНТОНАЛЬНИХ ВИБОРІВ у Франції. На загальне число 1512 мандатів консерватисти здобули 70 мандатів, умірковані 578, незалежні радикали 143, соціяльні радикали і зближені до них ґрупи 548, неосоціялісти 23, соціялісти 117, комуністи 33. Більших змін нема

„ЗБРОЙНА НЕВТРАЛЬНІСТЬ". Договір про збройну невтральність заключили між собою Швеція й Данія. Се ще оден доказ, що державні мужі ріжних народів сподіваються загальної війни, сим разом ще більше завзятої як та, що вибухла в 1914 р.

НОВИНКИ

Звертаємо особлившу увагу наших ВП. Читачів на відозву Преосв Ґригорія, котру містимо в цілости в сім числі „Нової Зорі". Вправді та відозва станиславівського Владики з природи річи звернена до духовенства станиславівської Епархії, одначе річ ясна, що основна думка тої відозви, щоби закладати строго католицькі культурні орґанізації, до котрих не мігби мати доступу вплив світоглядів ворожих католицизмови, — повчаюча й дуже важна для всіх католиків не лише в станиславівській дієцезії й нашім краю, але також на далекій еміґрації за морем.

В сім числі „Нової Зорі" кінчимо в фейлетонах містити опис вражінь з Венеції. Той опис вийде відбиткою. Се буде перша книжка в українській мові присвячена Венеції. Автор працює тепер над описом Риму і зачне його містити в слідуючім річнику „Нової Зорі". Буде се також перший опис Апостольської Столиці в українській мові.

Кураторія Львівської Шкільної Округи обіжником ч. 102-34 з дня 30 червня 1934 ч. 1., 3414-34 подає до відома, що не бачить перешкод, щоби предмет науки гр. кат. релиґії, удільованої в українській мові, був вписаний в лекційних денниках так, як він поданий у шкільних підручниках. Натомість не вільно вписувати вислідів поступу в кваліфікаційних аркушах в українській мові. (Львівські Архієпархіяльні Відомости, ч. X, Львів, 15 X 1934).

Відкриття вистави образів відбудеться в неділю 21 с. м. в год. 10 передпол. у Львові в Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка, вул. Чарнецького ч. 24. Уладжують її спільно Музей НТШ й Українське Т-во Прихильників Мистецтва від 21 с. м. до 21 листопада с. р. У виставі беруть участь: Проф. О. Новаківський, М. Анастазієвський, Ю. Буцманюк, В. Ґаврилюк, С. Ґебусівна, В. Іванюх, О. Лошнів, С. Луцик, О. Монастирська, А. Малюца, М. Мороз, І. Нижниківна, П. Обаль, А. Павлось, Л. Перфецький, О. Плешканівна, О. Рубісова, С. Рудакевичівна, Ґ. Смольський і Р. Чорній. Вистава відчинена щодня від 10 до 16 год. Вступ 1 зл., для молоді 50 ґр., збірні білети по 25 ґр. від особи.

Гумор. „Остра дискусія". — Се пречінь розуміє кождий ідіот, що я маю слушність! — А я того не розумію. — Но, отже скажім, що майже кождий ідіот.

Сніг упав в північній Анґлії й покрив також німецькі гори та західні Карпати.

Оціночна Комісія підчас першого фестівалю українських трубних орхестр вирішила: 1) Висказати ініціяторам і виконавцям фестівалю признання і подяку. 2) Поручити пп. д-р Ст. Людкевичеви, дир. В. Барвінському та інж. Я. Вінцковському представити висліди дискусії над осягами фестівалю в пресі. 3) Не маючи підстави до клясифікації поодиноких орхестр, комісія поділила концертуючі орхестри на 2 ґрупи: I. ґрупа. Мости Великі, Немирів, Чижиків, Львів („Воля"); II. ґрупа: Миколаїв, Лисиничі й Винники. 4) Оціночна Комісія висказала однодушно потребу уладити другий фестіваль українських орхестр.

Всім знані підручники до навчання релиґії і поручені всіми трема Високопреосвященими Ординаріятами а то: — 1) Малий катехизм хр. кат. релиґії ціна зл. 0.60;—2) Коротка біблійна історія Ст. і Нов. Завіта зл. 1.— (передше зл. 1.20) до набуття під нище поданою адресою. Всч. О.О. Катехити при більших замовленнях для шкільної дітвори дістануть значні опусти в цінах, догідні услівя сплати і даром поштові пересилки. Для книгарень оригінальні рабати. Замовлення на адресу: В. Ґірняк — Станиславів, вул. Красінського 12. або скр. пошт. 173.
187 — 5 — 10.

На католицизм перейшов б. російський православний архімандрит о. Варнава Шкіюгуша в Америці. Він походить з напів індійського роду з Аляски, де займався місійною працею серед Індіян. о. Варнава має занятися місійною працею серед православних російського походження.

В Станиславівщині влада розвязала три читальні „Просвіти": в Ніневі Долішнім, Полянині та в Станківцях. Дві перші читальні розвязано за протидержавну діяльність, трету за бездільність.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н"** вул. **Бляхарська 21.** **2 — 20.**

В Бережанах відбулася триденна розправа проти студентів прав з Потутор Івана Думика й Омеляна Лапуньки за приналежність до ОУН, за шкільні саботажі, за розкидування летючок і т. д Засуджено І. Думика на 5 літ вязниці та судову оплату 320 зл., О. Лапуньку звільнили від вини й кари, та він просидів майже пів року в тюрмі.

Гриби сеї осени зародили в Скільщині так, що подібного врожаю на гриби не памятають там від кількадесять літ.

Жіноче військо. Міністерство військових справ приготовляє розпорядок про жіноче „пшиспособене войскове". Прийматимуть тих, що зголосяться добровільно. Охотнички матимуть ріжні привілеї.

В Київі в архіві історика-етноґрафа І. Бодянського знайшли досі невідомі листи й рукописи Тараса Шевченка з років 1844 — 1855.

Льойд Джордж заявив в недавній промові, що тільки інтервенція всіх християнських церков може спасти Европу від нової війни.

Справлення похибок. В 79 ч. „Нової Зорі" на ст. 4 у статті „В 70-ліття нашого театру" в шпальті першій у стрічці другій здолу замісць „продані" мають бути „дані", а в шпальті третій у стрічці двацятій замісць „Розвадовського" має бути „Розмазовського".

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу
ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вул. Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.

Гумор. — А що ви, пане докторе, радите робити з нервовою недугою мого чоловіка? — Найлучше булоб для вас обоїх виїхати. — А куди? — В ріжні сторони.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† Бр. Севастіян Симеон Бурак, ЧСВВ. упокоївся в Бозі 17 жовтня с. р., в 4 год. пополудні, в Дрогобичі. Покійний родився 24 травня 1867 р. в Жовкві. До василіянського Чина вступив 24 червня 1897 р. в Добромилі, де відбувши новіціят зложив 9 березня 1899 р. перші монаші обіти. Врочисті обіти (професію) зложив у Крехові, 14 січня 1904 р., на руки тодішнього ігумена, пок. о. Є. Малицького ЧСВВ. Се був побожний і трудящий монах. Працював у ріжних монастирях в Бучачі, Кристинополі, Крехові, Лаврові, Краснопущі, Улашківцях, Михайлівці й Добромилі. Найдовше працював у Краснопущі й Добромилі. Від двох років працював у Дрогобичі. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вправний інструктор, студ. прав пошукує лекції з усіх кляс ґімназ. Умови дуже скромні. Ласкаві зголошення проситься слати до Адм. „Нової Зорі” під „Успіх запевнений“. 202—2—2

На зиму, що зближається

наша фірма призначила 3 мужеські велюрові пальта і 3 жіночі з футряними ковнірами тим ВПоважаним Клієнтам, що куплять у нас до 30-го жовтня 1934. року один із нище згаданих комплєтів товарів. Не дивлячись на визначені премії, рахуємо за наші товарі найнижчі ціни. Хочемо, щоби найширші маси могли купити потрібний товар. Тому прочитайте наші ціни:

Лише за 10 зл. 50 гр.

висилаємо: 3 м. матерії на осінний одяг (наймодніші бельські взори), 1 дессневий пульовер із шалевим ковніром, 1 сорочку і 1 пару трикотових підштанців з сатиновим викінченням, 3 білі з кольоровими берегами хустиночки до носа, 1 пару грубих теплих скарпиток й 1 шовкову краватку.

Лише за 20 зл. 50 гр.

висилаємо: 1 готовий мужеський одяг (найновіші бельскі взори) сподні, камізелька й маринарка від ч. 46 до 52 вшиті після останніх моделів, 1 дессневий пульовер з шалевим ковніром, 1 пару трикотових підштанців з сатиновим викінченням, 1 пару теплих скарпиток, 3 хусточки до носа, 1 елеґантний замш. пасок і 1 шовкову краватку. Те все висилаємо за дрібні гроші, бо лише за 20 зл. 50 гр. Увага: Такий самий комплєт тільки з одягом з чорного або гранатового бостону коштує 22 зл. 50 гр., з матеріялу „Double” зл. 24 і 50 гр.

Лише за 25 зл. 50 гр.

висилаємо: 1 штуку білого полотна, 17 м. доброго ґатунку, 2 білі простирала з рогами, 3 великі білі рушники, 1 пару пікових ковдер на ліжка з елеґантними жакардовими квітами та 1 пару диванів на стіну в наймодніші ткані образи.

Згадані товари висилаємо кожному на замовлення листом за поштовою післяплатою. Без ризика. Коли наш товар не подобається — звертаємо гроші. Замовлення просимо адресувати:

Firma J. Szyffer, Łódź, Piotrkowska 28.

УВАГА: Хто залучить відтинок з отсеї ґазети одержить безплатно милу несподіванку. Кождий підчас побуту в Лодзі може нас відвідати і переконатися про вартість товару.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС“ ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

ПРИРОДНИМ, ЛАҐІДНИМ СРЕДСТВОМ ПРОЧИЩАЮЧИМ Є

„Швайцарські ґіркі зела“

Примінювані при хоробах: жолудка, кишок, нирок, печінки, адуттю черева, жовчевих каміннях і нахилі до обструкції.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ВУГОЛЬ
ДЕРЕВО
КОКС

в найдобірніших якостях доставляє

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг
б. елев клініки у Відні й Берліні
Др. Н. ҐОЛЬДШТАЙН
ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі і свята від 9—1
Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

Смачні, дешеві і добрі снідання, обіди, вечері
знайдете тільки в українській харчівні **„Катруся“**
власник **ІВАН КОНОН, — Львів, вул. Ґродзіцких 4.**
зайдіть, спробуйте, а **„Катруся“** Вас вповні задоволить.

Найсмачніша грецька ХАЛВА „Кавураса“
до набуття в складах „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ і в усіх кооперативах. 193—2—6.

ІСТОРИЧНІ ОБРАЗИ

мальовані на полотні оливними красками, а саме:

1) ОЛЕГ під ЦАРГОРОДОМ, вел. 70 x 55 цм.
Ціна: 35 зол. на місячні рати по 5 зол. а 25 зол. за готівку.
2) ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.
3) ВЇЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО до КИЇВА, вел. 50 x 75 цм.
Ціна: 35 зол. на місячні рати по 5 зол., а 25 зол. за готівку.
4) БОГУН під БЕРЕСТЕЧКОМ, вел. 70 x 55 цм.
Ціна: 35 зол. на місячні рати по 5 зол., а 25 зол. за готівку.
5) ІВАН МАЗЕПА, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.
6) ТАРАС ШЕВЧЕНКО, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.
7) ІВАН ФРАНКО, вел. 65 x 50 цм. Ціна: 10 зол. за готівку.

Ці портрети повинні конечно бути в кожній свідомій українській хаті, читальні, кооперативі, канцелярії й т. п., бо вони пригадують нам наше славне минуле та загрівають нас до дальшої інтензивної праці над зреалізованням нашого найвижчого Ідеалу, це є Самостійної Укр. Держави.

На замовлення виконуємо також інші історичні образи довільної величини оливними красками по договірній ціні.

В-во „ЗАПОРОЖЕЦЬ“, Косів к. Коломиї, вул. Пілсудського.
(передгим Коломия, вул. Міцкевіча, 57).

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 25 жовтня 1934. Ч. 81 (779)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Що жде нашу кооперацію

Ще дня 20 червня с. р. Ревізійний Союз Українських Кооператив (РСУК) вніс до мін-ва скарбу подання в справі затвердження йому прав на ревізію наших кооператив. На се 18 жовтня с. р. одержав відповідь, датовану 16 с. м., що права ревізії одержати не може, хіба що до 30 жовтня с. р. змінить свій статут, або предложить проєкт зміни статуту відповідно до вимог того мін-ва. Головна його вимога: обмежити терен діяльности РСУК-а лише до трох східно-галицьких воєвідств, т. зн. зречися признаваного дотепер права ревізії 22 наших кооператив на Лемківщині, 30 наших кооператив у поліському воєвідстві, 68 в люблинському і 296 у волинському воєвідстві, разом 416 кооператив, котрі є членами нашого Ревізійного Союза поза східною Галичиною. Права до звязку з тими кооперативами ґарантувала нам дотепер польська конституція.

Польсько-мадярське порозуміння

ПАТ доносить з Варшави: Підчас дводневої візити премієра ґенерала Ґембеша в Варшаві, премієр Ґембеш, предсідатель ради міністрів Лев Козловский і міністр закордонних справ Йосиф Бек обговорили в атмосфері взаїмного довіря справи, котрі відносяться до цілости польсько-мадярських відносин, спертих на традиційній приязні, як також міжнародні проблеми, особливо господарські справи середної Европи, котрі цікавлять обі держави. Сердечна виміна поглядів виказала щире обопільне змагання до розбудови й затіснення взаїмних відносин. Виразом тих змагань було підписання дня 21 жовтня с. р. польсько-мадярської конвенції інтелектуальної співпраці. Конвенцію підписали премієр Ґембеш, міністр закордонних справ Йосиф Бек, міністр освіти Вацлав Єнджеєвич. Крім того в висліді візити мадярського предсідателя міністрів в Польщі рішено: В найблизшім часі покликати в обох краях комітети економічних студій, враз з тим в наступстві іменувати мішану польсько-мадярську комісію, щоб розширити взаїмні торговельні обороти. Приступити ще в біжучім році до переговорів в справі туристичного договору. Заключити в найблизшім часі консулярну конвенцію.

Релігійні неспокої в Німеччині

З Німеччини через Лондон доносять: На 792 пасторів евангельської церкви в Баварії тільки 19 заявилося за релігійною політикою еп. Мілєра, котрий іде разом з крайними гітлєрівцями. Всі інші пастори остали вірні еп. Майзерови. Тоді Мілєр почав реквірувати церкви опозиційних пасторів. Кардинал Фавльгабер і инші визначні представники католиків висказують співчуття протест. епископови Майзерови. Пасторів, що держать з ним, викидають насильно з парохій на вулицю разом з жінками й дітьми. В цілім краю великий неспокій.

Дир. зелізниць в Станиславові скасована

„Монітор Польскі" з 19 с. м. оповістив рішення Ради Міністрів з 12 с. м. про скасування окружної дирекції зелізниць у Станиславові. Аґенди її вестиме дирекція зелізниць у Львові. В Станиславові остануть тільки зелізничі варстати. Зате з Бидґощі перенесуть до Станислава уряд контролі доходів зелізничих дирекцій. Се зрівноважить убуток урядників, досі занятих в станиславівській дирекції. Урядників, звязаних зі Станиславовом родинами й маєтковими справами, не перенесуть, тільки залишать на дотеперішних службових місцях.

Алькоголізм серед шк. молоді у Варщаві

„Роботнік" приніс просто страшні вісти про алькоголізм шкільної молоді в столиці Польщі — на підставі офіціяльних даних оповіщених варшавським маґістратом.Отже шкільна молодь у Варшаві в значнім числі пє алькоголь щодня і богато дуже молодих учеників приходить до школи в пянім стані. Навіть між дівчатами є 8 проц. алькоголічок. Се поява надзвичайно понура і страшна.

Помер нагло кн. Волконський

В Ватікані помер нагло о. Олександер кн. Волконський. Він походив з аристократичної російської родини. Уродився в Петрограді в 1866 р. До вибуху революції був військовим атташе при російській амбасаді в Римі. Відтак посвятився науковим працям і викладав російську мову і літературу в Папськім Східнім Інституті. В 1930 р. приняв свячення в візантійсько-словянськім обряді. В останних часах оповістив ряд історичних і апольоґетичних праць. Як покійний відносився до нашої гр.-кат. Церкви і нації, загально відомо.

Союз чемности

В Бельґії повстав на днях „Союз чемности". Французька преса пише, що такі союзи треба засновувати по всім світі. Головна ціль того союза в тім, щоби його члени своїм зразковим поведенням давали всім горожанам краю примір обовязкової чемности, яка не повинна покидати людину навіть у найтрудніші та найкритичніші моменти її життя. Наші часи з їх абсолютним еґоїзмом і жорстокою боротьбою за істнування відсунули на далекий задний плян найелементарніші правила чемности. Тому благородна ініціятива називає чемність одною з найбільше визначних прикмет кождої цивілізованої людини, що заслугує на особливу увагу й наслідування. Тому такі важні підручники чемности.

Не відкладайте виповідження 1/3 частини вартости Ваших будинків у ПЗУВ на пізніше, тільки зробіть це найдальше до 31. жовтня ц. р. і цю 1/3 частину зголосіть до обезпечення в одинокому українському Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

В 16-ті РОКОВИНИ

Думки перед 1 листопада.

Як в життю поодинокої людини є факти, котрі людина постійно пригадує собі в роковини тих фактів, так і в історії цілих народів є події, котрі народи постійно пригадують собі в роковини тих подій. Се події, що мають для народів історичне значіння. Ті події бувають ріжні: воєнні, політичні, культурні, суспільні. І ріжні наслідки мають вони для ріжних народів: позитивні або неґативні. Кождий нарід має в своїм минулім такі події, більші чи менші, більше або менше голосні, з більше або менше далекосяглими, позитивними, неґативними або мішаними наслідками. Та бувають і такі події, що торкаються одночасно кількох народів: двох, трьох і більше. І мають для них ріжні наслідки. Позитивні — для одних, неґативні -- для других. Або: навпаки. Або наслідки мішані в ріжних комбінаціях.

Ріжні народи ріжно згадують визначні історичні події свого життя. Залежно від наслідків, які мають ті події в життю народів, згадують їх з радістю або зі смутком. В тій ціли уладжують світлі або жалібні богослуження, святочні академії, збори, концерти, відчити і т. п. аж до вуличних й инших демонстрацій включно. Та вуличні й инші демонстрації се найбільше примітивний, отже найменше відповідний спосіб згадувати історичні роковини.

Бо яка ціль обходів роковин історичних подій?

Та ціль тільки одна: піднесення національної свідомости народу.

Особливо підносять національну свідомість народу обходи роковин історичних подій, котрі мають для того народу позитивні наслідки. Бо підчас тих обходів нарід пізнає найбільше світлі сторінки свого минулого. А се дуже скріпляє передовсім почуття власної вартости і достоїнства народу як цілости взагалі й поодиноких його членів зокрема. А далі се вяже сучасність народу з його минулим і витворює національну традицію. Вкінці се підбадьорує й заохочує до наслідування.

Та не менше важні обходи роковин історичних подій, що мають неґативні наслідки. Бо й обходи таких роковин можуть дуже причинитися до піднесення народу, що впав жертвою історичних подій з неґативними наслідками. А можуть дуже причинитися до піднесення народу з упадку саме тим, що освідомлять нарід вірно і правдиво про дійсні причини його упадку. Бо дійсні причини упад-

ку народів се не ті останні зовнішні причини, що завершують упадок. Дійсні причини упадку народів лежать далеко глибше ніж їх видно на зовні. Вони лежать з правила в нутрі самих народів, котрі впали.

Клясичним доказом щойно сказаного є якраз український нарід.

Вже сам перший погляд на простір, що його займає український нарід, та на число того народу викликує ряд питань. Отже передовсім: — Яка причина, що такий великий простором і числом нарід не є своїм господарем ні на однім клаптику своєї землі? А далі: Яка причина, що коли по останній великій світовій війні навіть малі народи збудували собі свої хати - держави, великий український нарід вийшов зі згаданої війни не тільки з порожними руками, але ще навіть утратив богато з того, що перед тим придбав був собі довголітньою муравлиною працею? Вкінці: Яка причина, що український нарід — о д и н о к и й нині кількадесятьміліоновий нарід в Европі не має ще своєї держави?

Та не тільки сумна сучасність українського народу викликує ряд наведених вище питань. Не менше подібних питань викликує також минуле українського народу. Отже передовсім: Чому не вдержалася ні одна з українських держав, які в минулім повстали були на українських землях — ні стара Київська Держава IX — XIII ст., ні стара Галицько-Волинська Держава XII — XIV ст., ні Держава гетьмана Богдана Хмельницького з пол. XVII ст. ні вкінці Українська Держава гетьмана Павла Скоропадського в 1918 р.? А далі: Чому не вдалися також всі проби піднести Українську Державу після її упадку — ні в XIV ст. (Детько), ні в XVI ст. (кн. Глинський), ні в XVII — XVIII ст. (гетьмани: Виговський, Дорошенко, Мазепа, Іван Скоропадський).

Все те питання, котрі самі настирливо насуваються кождий раз, коли приходять роковини останнього нашого державного зриву в листопаді 1918 р. і — скорого нашого упадку. Насуваються. Та чи знаходять вони вірну відповідь?

Загляньте до нашої історіографії: як вона пояснює згадані вище наші національно - державні катастрофи в минувшині? З малими виїмками причину тих катастроф вона бачить у всіх, тільки не в нас самих! Подібно мається річ і з найновішою нашою національно - державною катастрофою. І тут головних винновників нинішнього нашого положення бачать у нас звичайно поза нами: то в Москві, то в Поляках. У висліді такого становища головну вагу кладуть у нас на ненависть і вічну боротьбу з постороннімі чинниками.

А тим часом хто тільки глибше застановиться над нашими національно-державними катастрофами в минувшині і в наших часах, той не може не побачити х и б н о с т и такого становища. Бо перша і г о л о в н а причина наших національно-державних катастроф в минувшині і в сучасности лежить не поза нами, але в нутрі нас самих Свідчить про се наглядно вся наша історія від найдавніших часів аж по наші дні.

Пригадаймо собі тільки історію упадку старої Київської Держави в XIII ст. Хто перший захитав її в самих основах? Чи може який посторонний чинник? Захитала її перша й основно сама її провідна верства своїми прямо неімовірними міжусобицями. Захитала так, що коли в 1240 р. вдарили на Київську Державу Татари, то вона вже не мала сили опертися їм і впала. Подібно було одно століття пізніше і зі старою Галицько-Волинською Державою. І тут перші захитали її, таксамо в самих основах, галицько-волинські бояри своїми коромолами, яких нікчемним вершком було отроєння останнього галицько - волинського князя Юрія II в квітні 1340 р. Щойно після такої своєрідної „підготовки" нашими руками заняв Галицько-Волинську Державу польський король Казимир. Також Українську Державу гетьмана Б. Хмельницького завалив не посторонній а свій внутрішній чинник: самі козаки своєю анархією, котра в історії відома під назвою Руїни. І тоді посторонні чинники, Польща і Москва, тільки використали ту козацьку анархію і в Андрусові 1667 р. поділили Україну між себе. А хто завалив Українську Державу в 1918 р.? Завалили її знов самі Українці своїми повстаннями, в наслідок чого Польща й Москва знов поділили Україну в Ризі 1921 р. поміж себе. З долею Української Держави над Дніпром, яку завалили Українці в грудні 1918 р., сплелася тісно також доля Галицької Держави1918-19 рр. Упадок Української Держави над Дніпром рішив про істнування також Галицької Держави над Дністром. Бо не може бути ніякого сумніву, що колиб у 1918-19 рр. істнувала над Дніпром велика, добре зорганізована і сильна Українська Держава, то по західно-українські землі, котрі обєдналися з Українською Державою над Дніпром, ніхто не посмівби був сягнути, ні Поляки, ні Румунія, ні Чехо-Словаччина, котрі саме тоді щойно орґанізувалися. Так отже і в упадку Галицької Держави над Дністром 1918-19 рр. відограв рішаючу ролю не посторонній, але свій український чинник. Посторонній чинник тільки скористав з розвалу, який запанував на Україні після упадку Української Держави над Дніпром у 1918 р.

Усвідомити собі все те — річ дуже важна. Бо тільки усвідомивши собі дійсні причини наших національно-державних катастроф, ми зможемо усунути ті причини і тим самим не допустити на будуче до повторення подібних катастроф.

Отже головні причини наших національно-державних катастроф лежать у нутрі нас самих. Тому й усунення на будуче тих причин залежить головно від нас самих. Щож отже треба робити, щоб усунути ті причини, котрі не допускають до визволення великого народу на ніякім клаптику його великих земель?

Перше, ніж дати відповідь на се питання, треба відповісти на питання: Що таке визволення?

Всяке визволення складається з двох етапів: 1) негативного — себто скинення неволі і 2) позитивного — себто вдержання здобутої волі.

Та як у нас загально розуміли й розуміють визволення? В нас всю вагу звертають тільки на перший його етап — негативний: на боротьбу з неволею. На другий, позитивний, етап визволення — на вдержання здобутої волі — ми досі не клали належної ваги.

А тимчасом сей другий етап визволення куди важніший ніж перший! Бо маємо у всесвітній історії цілий ряд прикладів, коли народам удавалося скинути зі себе неволю, та всеж таки вдержати здобутої волі вони не зуміли. Зокрема дуже повчаюча під тим оглядом історія визвольних змагань українського народу. Згадатиб тільки Хмельниччину та 1918 рік, щоб наглядно переконатися про правду сказаного вище.

Тому на отсей другий етап боротьби за визволення — етап позитивний — належить звернути в нас особливу увагу.

В чім його суть?

Головна його суть у п і д г о т у в а н н ю н а с с а м и х до майбутнього визволення. Те підготування мусить іти в двох напрямах: моральнім і матеріяльнім.

Найважніше — підготування м о р а л ь н е. Бо і найбільші матеріяльні засоби ніколи не принесуть нації визволення, коли нація не матиме моральних основ під те визволення.

В якім напрямі повинно йти в нас моральне підготування се наглядно вказує нам розгляд причин наших національно-державних нещасть. Воно повинно йти у напрямі вилічення нації з двох недуг: з а н а р х і ї та з нездорового м а т е р і я л і з м у. Ми мусимо усвідомити собі, що перша передумова сили нації — се н а ц і о н а л ь н а к а р н і с т ь і д и с ц и п л і н а. Анархія і міжусобиці роблять з нації безладну і безсильну масу, яка ніколи не встоїться перед зорганізованим напором противників і мусить впасти їх жертвою. Ми мусимо дальше усвідомити собі, що визволення нації можливе тільки тоді, коли справі тій будуть підпорядковані справи матеріяльні, клясові, партійні й особисті. Що ставлення матеріяльних, клясових, партійних й особистих справ вище національних веде безумовно до національного нещастя та що н а ц і о н а л ь н а катастрофа дотикає також м а т е р і я л ь н и х інтересів нації. Наглядний доказ: Велика Україна.

Говорячи про моральну підготовку нації до визволення, не можна не стверднти одного дуже важного факту: що найкращу моральну підготовку дає нації передовсім Католицька Церква. Стверджують се наглядно нпр. всі ті нації б. Росії, котрі завдяки моральним основам, які дала їм Католицька Церква, вспіли визволитися і живуть нині у своїх власних державах, як Польща, Фінляндія, Литва, Лотва, Естонія. Як відомо, Фінляндія, Естонія і Латвія тепер переважно протестантські країни. Одначе цілий ряд століть виховувала їх Католицька Церква і тому основа психіки і дисципліна тих народів очевидно католицька. Стверджує се також, католицька частина українського народу, що живе в Галичині, котра хоч і не збудувала своєї держави, то всеж таки вона найбільше підготована до самоуправи.

Та не тільки морально нація мусить підготовлюватися до волі. Також мусить підготовлюватися і матеріяльно. Отже передовсім належить орґанізуватися економічно. Бо чим сильніший нарід економічно, тим він сильніший і національно. Тому треба звернути особливу увагу на такі занедбані в нас ділянки нашого національного життя як торговля, промисл, ремесло і передовсім раціональне сільське господарство, котре є основою нашого економічного добробуту і сили. Та не тільки в ділянці економіки потрібно в нас пляновоі систематичної праці. Такої праці потрібно також у всіх інших ділянках нашого національного життя: культурній, політичній, суспільній і т. д. Щобиж повести таку працю успішно, до сього треба крім матеріяльних засобів також добре підготованих працьовників. Тому наша молодь повинна всю свою увагу присвятити н а у ц і, щоб здобути собі солідні основи під майбутню національну працю. Бо нації потрібно солідних національних робітників, а не пустих націоналістичних тромтадратів. Ті націоналістичні тромтадрати держаться на поверхні і бушують між народом лише тому, що загальна думка інтеліґентної частини нашої суспільности ще не оцінила як слід всеї пустки, хаотичности і шкідництва дітваків, котрі замість учитися беруться до політики і думають, що ненавистю можна зробити добре діло. Одначе ненависть таксамо руйнуючо ділає на національний орґанізм, як вітріоль вливаний в отворену рану.

Отсих кілька передуманих уваг уважали ми вказаним помістити якраз перед днем 16-тих роковин 1-шого листопада. Хто здібний до того, аби роздумати ті уваги, той напевно не буде ті роковини святкувати пустим вереском, котрий звичайно кінчиться бійками і криміналами, але пошанує той день тихою молитвою до Бога, хочби невеличкою жертвою на скріплення своєї культури, здавленням у собі інтриґантства й охоти до нападів на свого ближнього та щирим витягненням руки до нього і виконуванням на кождім кроці клича: свій до свого.

„Бути кардиналом се ніщо. Бути архиепископом се ніщо. Бути священиком — се все і досить". (Слова кардинала й архиепископа Кольонії, Фелікса фон Гартмана, висказані на смертнім ложі. † 11. XI. 1919 р.).

ВИСТАВА ОБРАЗІВ

сучасних українських малярів

Від 21 жовтня до 21 листопада с. р. триватиме у Львові в салях Наук. Т-ва ім. Шевченка (Чарнецького 26) вистава образів сучасних українських малярів. В тій виставі беруть участь слідуючі наші малярі: 1. М. Анастазієвський, 2. Ю. Буцманюк, 3. В. Гаврилюк, 4. С. Гебусівна, 5. В. Іванюх, 6. О. Лошнів, 7. С. Луцик, 8. О. Манастирська, 9. А. Малюца, 10. Іванна Нижник, 11. О. Новаківський, 12. П. Обаль, 13. Л. Перфецький, 14. Ольга Плешкан, 15. О. Рубісова, 16. Стефа Рудакевич, 17. Г. Смольський, 18. Р. Чорній, і 19. різьбар А. Павлось.

Таких вистав відбулося в нас вже досить богато. Кожда з них викликає оживлення і щораз більше зацікавлення серед нашої публики. І не дивота: серед загального упадку життевої стопи та культурного життя взагалі з причин залежних і незалежних від суспільности кождий такий зорганізований прояв мистецької творчости підносить на дусі всю суспільність: вона несвідомо відчуває, що такі мистецькі вистави се докази того, що наша нація мимо найтяжших обставин не тільки живе але навіть розвивається й видає з себе ріжнородні таланти, котрі своїми божими іскрами кидають довкруги себе смуги ріжноколірового світла. І се властива причина задоволення й очевидного оживлення публики на таких виставах. Се причина того, що наші найповажніші пані уважають собі за честь — і зовсім слушно — сидіти при касі на виставах наших мистців. Сим разом виконувала сей уряд ВП. Пані Іванна Левицька. Піднесення на дусі такими виставами стягає на них всю нашу сметанку, нашу духову аристократію, без ріжниці віку й пола. Приходять мами з дітьми, приходять старці з внуками. І всі очевидно задоволені.Всі виглядають так, якби були на якімсь великім святі. Ті моменти вказують на те, що вистави наших мистців будуть щораз більше захоплювати нашу суспільність, бо ті вистави становлять один зі здорових вентилів, котрі прочищують тяжку атмосферу, в якій живе наш нарід. Се один з проявів вічно живучої винахідчивости національного ґенія: він навіть серед каміннотяжких обставин знайде собі щілину, якою пускає до сонця буйну зелень і квіти свого духа. Тільки наших загальних уваг на вид сеї виставі образів. А тепер дещо про зміст самої виставі.

При самім вході звертає увагу образ Ольги Плешканівної ч. 55, під заг. „Гуцулка“. Вже по сім образці видно великий поступ авторки в порівнанні з її попередними працями. Вираз обличча Гуцулки серіозний і діловий, перспектива величава. Кромі сего образу є ще 9 інших образів сеї авторки.

Всі образи майже кождого з малярів розсипані по всіх салях. Думаємо, що лучше було зробити якраз навпаки, бо пречінь кождий інтересується цілою творчістю маляра, коли його зацікавить один образ або одна черта на образі. А мало є в сих нервозних часах таких людей, яким хочеться бігати з катальоґом в руках по всіх салях, щоб вишукати образи одного автора. На тім очевидно терпить і публика і автор і фреквенція публики і рівень виставі, бо знавцям далеко тяжше пояснювати ляїкам ріжні прикмети автора, батькам далеко тяжше звертати увагу дітей на суцільність творчости даного мистця. А заняті люди просто не мають часу на те, щоб серед метушні на салі перетискатися в ріжні боки но кільканацять разів, щоб вишукувати образи одного автора. Отже розуміється не роблять сего й махнувши рукою виходять передвчасно з виставі. Під сим оглядом хаотичність на сій виставі осягнула вершок. Отже можна сподіватися, що від тепер буде той хаос порядкуватися і по якімсь часі побачимо порядно уладжену виставу.

Розуміється й автор сих стрічок не мав часу на бігання по пятьох салях музею, щоб виробити собі систематичний погляд на творчість кождого з учасників виставі. Тому згадає лише тут і там поодинокі образи, лишаючи фахівцям оцінку цілостей.

По другій стороні входу є якась студія чи композиція В. Гаврилюка, „наймодернішого“ зі всіх мистців на сій виставі. Автор сих стрічок — не фаховий критик, тільки звичайний обсерватор з нормальної публики. І може тому не знає, що сказати про той „образ“ Гаврилюка. (Таких його образів є більше). А всеж таки щось сказати треба, бож на свої очи бачив я ту „творчість“. Отже скажу те, що думаю: се для мене прямо страшна річ, котрої я не взявби до своєї кімнати, навіть якби мені хто доплачував. Просто автор не мав де витерти квач і зробив се на полотні, яке призначив — на виставу! Се йому очевидно вільно робити, але як можна такий „образ“ приняти на виставу, того не розумію. Зараз в сусідстві є „портретна студія“ того самого автора. Се вже трохи докладніша робота, але й се подібний „витриквач“ як попереднє полотно. Портрет виглядає так, якби пацієнт був без носа. Фарби наляпано куди попало, словом — „модерний“ маляр!... Добре, що бодай поруч того образу видніє „Гуцулка“ Плешканівної, котра має і ніс і очи на своїм місци, словом подібна до людини. Якби не те ,то кождий трохи більше нервозний гість мігби подумати, що ціла вистава складається з таких образів як Гаврилюкові, — ну й мігби втечи від самого входу назад і побігти стрімголов сходами вділ.

Майже всі малярі, учасники сеї виставі, се ученики майстра Новаківського, та сим разом майстер не конче дописав: праворуч від входу звертає на себе увагу найбільший образ його кисти в сій салі, портрет д-ра Дмитра Левицького, голови найбільшої нашої політичної партії. Треба признати, що вираз обличча портретованого відповідає згаданому достоїнству. Одначе добір красок і манера автора такі, що з публики як іскри сипляться дотепи в роді таких: „Се дійсно Дмитро Левицький, але в молодім віці і вже по півночі“... — Між зібраними велика веселість. — Хтось докидає: „А не знати, чому коло нього намальоване море?“ — На те другий: „Якто, не розумієте? Таж се символічне“... Веселість росте. Такі й подібні дотепи викликані манерою мистця, на нашу думку сим разом приміненою не конче влучно.

На щастя не всі такі праці як Гаврилюкові, ну й сим разом старого майстра Новаківського. Є й дуже богато обіцюючі появи. На перше місце вибивається з наших дівчат Іванна Нижник, учениця Новаківського з прекрасними квітами (ч. 116). Її хлопець з бесагами (ч. 118) се прояв вже серіозної творчости, з дуже добре дібраним оточенням. Таксамо її портрет п. Я. М. (ч. 120).

З мущин на одно з перших місць вибивається молодий маляр В. Іванюх. Коли він витривало попрацює над собою, то буде з нього майстер краски. На се вказують особливо слідуючі його образи: „Ярмарок в Сокалі“ (ч. 141), „Капличка над Бугом“ (ч. 47) і монотипи чч.: 57, 61, 63. До дуже милих мистців, на праці котрих приємно дивитися, належить молодий маляр С. Луцик. Він в дечім пригадує Івана Труша, але не можна сказати, щоб його наслідував, бо в Луцика все оригінальне. Звертають особлившу увагу слідуючі образи: „Бабине Літо“ (ч. 80) з великим богацтвом оригінальної композиції, „Над Прутом“ (ч. 88) і „Пляжа над Прутом“ (чч. 95—6). Оба ті образи мають в собі дуже богато животности й живости. Видно в них талант. Одначе попередний образ („Бабине літо“) виказує якусь недбалість у виконанні. Мабуть се буде головний блуд сего автора, перед котрим він повинен стеречися. Коли встережеться, то з него може бути великий маляр. Гарні ще його „Далії“ (ч. 78), „Міст на Пруті“ (ч. 85), „Гуцулки“ (ч. 77), „Доріжка“ (ч. 100) і інші.

Щораз сильніша в композиції стає С. Гебусівна, Львовянка. Її творче нутро я вже раз докладніше схарактеризував в „Новій Зорі“. При всій її жіночости з неї може виробитися найбільший мущина між малярками. Пишу се в позитивнім того слова значінню.

Що навіть зварйований кубізм може дати незлу річ, коли над нею попрацює чоловік з талантом, про се свідчить „Композиція“ О. Лошніва (ч. 68). Всім, що не люблять кубізму (признаюся, що й я до них належу), дуже поручаю придивитися тому кубістичному образкови.

Образки О. Манастирської се між іншими образами щось таке як перші білі цьвіти весною. Шкода, що так мало їх дала на виставу.

Найбільший образ на цілій виставі се твір Перфецького (котрий живе в Парижі) „Під Базаром“ (ч. 141). В нім представлено, як большевики масово розстрілюють наших людей. Велика перспектива української землі і велике нещастя на ній, — на жаль виростаюче з нашої збірної вини. Сей образ може мати історичне значіння. Він добре надається до протибольшевицької пропаґанди.

Про твори С.Рудакевич, Чорнія, Смольського і Рубісової можна булоб щось сказати хіба тоді, якби їх було більше.

З творів Анастазієвського мабуть найлучше вдалася „Мертва Природа“ (ч. 2). З творів Малюци замітна „Церква“ (ч. 111) і пейзажі.

Окремо треба згадати двох не-новаківців: старшого Юліяна Будманюка і молодого Петра Обаля. В першого видно і талант і велику вправу. Дуже добрий його портрет жовківського ігумена Градюка (ч. 8) і портрет сина автора та брата епископа Коциловського, тепер монаха мабуть в Бразилії. Всі ті три портрети — як живі. Велика праця вложена в образок „Студія Рук“, темпера (ч. 15).

З творів Петра Обаля замітний особливо його „Портрет“ (ч. 130). Вибором тем Обаль — не в обиду йому — найбільше жіночий між мужеськими малярями: квіти, сосни, сади і щераз квіти. Милі річи.

Вкінці треба звернути увагу на молодого волиняка А. Павлося, особливо на його різьбу „Коні“ (ч. 185). Павлось се очевидний талант. Та його різьба така виразна і так знаменито виконана в композиції і нюансах, що мається враження як з доброго малюнку. А як відомо, різьбити далеко тяжче ніж малювати. Кромі мистецької вартости має та його різьба також вартість символічну і вартість життевої правди. Наша Волинь блиснула в останнім часі двома великими талантами в літературі, а тепер зачинає світити і в области різьби. Щасть Боже! — А. Ч.

Кавтський скінчив 80 літ життя

Дня 16 жовтня с. р. скінчив 80 літ життя, Карло Кавтський, найбільший з живучих теоретиків соціялізму. В січні 1883 вийшло перше число журналу „Ді Нає Цайт“ під його редакцією. Той часопис мав опісля величезний вплив на психіку цілих поколінь інтелігенції ріжних народів, м. ін. на ряд поколінь української молоді. До сеї пори живуть ще в нас останки інтеліґентів, захоплених колись писаннями Кавтського, що не вспіли освободитися зпід його впливу. Кавтський визначається великою робучістю. До його позитивних рисів характеру треба зачислити те, що не дав себе задурманити большевизмови. З католицького становища треба Кавтського уважати за одного з найбільше шкідливих письменників і публіцистів, яких бачила Европа.

Збори Сокола-Батька

2) В дискусії, що зачалася в год. 11.45, перший забрав голос радн. І. Копач: До тих широких звітів маю одну примітку: Голова С-Б подасть докладні аргументи, чому він не може дальше працювати. Голова: Коли старшина дає прикази Соколам, а вони їх не виконують, то муситься витягнути консеквенції. Скоростріл не маємо. Старшина не має певности, чи в найблизшім случаю знов не стрінеться з бунтом. — Побратим О. Дунай (Перемишль): Тут упав закид, що перемиська старшина підбурювала якесь гніздо. Стверджую, що з Перемишля і з Перемищини ніхто не брав участи у здвизі. Перемищина не має нічого спільного з бунтом. Голова: Приймаю до відома ту заяву. Гніздо Чесанів зсолідаризувалося з бунтом. — Д-р Ф. Мучій (Олесько): Не можна так ставити справи. Тепер підхід до ведення сокільства повинен бути цілком інший як до війни. Не можна (?) вимагати безоглядної карности. Склад гнізд сезоновий. Ми не маємо старих Соколів. Досі сокільський провід не доцінював сокільські ідеали. Провід не зжився з сокільством, не став його побратимом. Треба повести працю в напрямі виплекання сокільської ідеольоґії. Наші Соколи се воєнний нарибок. Декуди вкралися в ряди молоді невластиві впливи воєнного виховання. Сам інцидент був радше непорозумінням, як зорґанізованим бунтом. Тепер така хвиля, що кличі проти проводу популярні. Деякого рода дезорґанізація є всюди. Богато є ріжних розбивачів. З ними гірше мати до діла, як з явними противниками. Старшина С-Б ставить справу або-або; або Сокіл істнує або ні. Не бачу тих людей, що занялиб місце теперішної старшини. Уступлення старшини булоб невмістне. Не треба всіх нездисциплінованих усувати з сокільства, бо вони не знали сокільської ідеї. Сю ділянку в нас вели досі тільки формально. Матеріял на місцях рознузданий. Не треба думати, що се заломання. Інцидент в дійности маловажний. Треба бути поблажливим. Не можна вимагати за богато від тих сільських хлопців. Думки про скоростріли й арешти тут не на місци. Не можна так остро ставити справу. Треба вислати до гнізд ідеольоґічних референтів. Від вправ відмовилися округи Станиславів, Стрий і Дрогобич, де найбільше гнізд. Треба полагодити справу компромісово. Підготовка до зїзду була недостаточна. Був тільки технічний звязок, ідеольоґічного не було. Журнал „Сокільські Вісти” не вистарчає. — Радн. І. Копач: Я старий Сокіл, котрий вправляв тут в сій салі, коли ще на місци теперішнього величавого будинку „Дністра” стояла нужденна буда. Я ніколи не належав до проводу Сокола. Від ряду літ стою осторонь від орґанізації. Я був на здвизі і мушу зробити закид старшині, але не за музику, тільки за те, що старшина уладила здвиг. Знаю, що старшина хотіла похвалитися своєю працею, енерґією, молодю як цвіт. Вийшло — самі знаєте що. Той „цвіт”, що мав показати народови, як він виглядає, який він карний, здоровий, здисциплінований здійснив... клич „Всі враз, всі вперед” — але навпаки... (Оклик: Всі в розтіч, всі взад!) Показалося, що все розлітається. Не можу дарувати тим, що виступали під високими кличами патріотизму, націоналізму і т. д. Мушу зачіпити історію людства. Два народи полишили по собі найбільший досвід: Жиди і Греки. Найстарша книга Жидів — Біблія, у Греків — Гомер, обі зперед 3.000 літ. І в них сказано, що світ твориться так, що з хаосу повстає порядок. І Гезіод писав, що з хаосу повстає космос. Чому ті два народи на основі досвіду дійшли до переконання, що ніхто не може жити в хаосі, що мусить бути порядок? А порядок вимагає дисципліни, одиниця мусить підпорядковуватися загальним нормам. Коли порядок злий, то треба заступити його іншим, ліпшим. Так все було і так мусить бути. Як ми мріємо про кращу долю, то мусимо в своїм крузі ділання переводити се в життя. Я жалую, що той здвиг відбувся. Я волівби, щоб не було того здвигу й не було наших надзвичайних зборів. Ми зі здвигу відійшли з великим несмаком, з упокоренням... Старшина могла се оминути. Вже в 1933 р. деякі провінціяльні гнізда ставилися неґативно до здвигу. З тих звітів я запримітив, що коли йшло про зложення грошей, потрібний на здвиг, охочих не було богато. Треба було великих заходів, щоб ті гроші видістати. — Старшина ставить нині до диспозиції свої мандати. Нема чоловіка, котрий не помилявсяб. І ті що на площі робили бунт, належать також до людей, що можуть помилятися. Того ніхто не міг предвидіти. Я не бачу найменшої причини, щоб ми приняли резиґнацію старшини. Ставлю внесення: Збори не приймають до відома резиґнації старшин. (Оплески).

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда”, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

З краю

З Яворова пишуть нам: Сегорічний відпуст Покрови Пр. Д. Марії при монастирській церкві в Яворові відбувся незвичайно гарно. Вже в суботу вечером в церкві зібралося велике число вірних. В дні самого відпусту від рана відправляли Богослуженя. Св. Сповіди слухали місцеві Отці та двох позамісцевих. На співаній Службі Божій добре обдуману проповідь виголосив на дворі о. Назарко ЧСВВ зі Львова. Церква і подвіря були вщерть виповнені людьми. Не бракувало прочан і з дооколичних сіл. Вершком відпусту було приняття св. Причастія около сотнею маленьких дітей. Підчас сего Богослуженя, зокрема в часі роздачі св. Причастія, діти звертали на себе увагу відповідним приготуванням, карністю й особлившою радістю. Тут слід додати, що взагалі тутешні діти під умілим проводом СС. Василіянок незвичайно живі, веселі та вдоволені. Всі почуваються як у себе вдома. Час між ними проходить дуже скоро і мило. На похвалу дітей треба зазначити, що вони тут в монастирі видають дуже цікаву стінну ґазетку. А вже від їх забави „в пекло і небо“ годі відірватися. Після св. Літурґії довершено на дворі водосвяття. На закінчення поблагословлено вірних Найсв. Тайнами. Пополудні відслужено ще торжественну вечірню з суплікацією.

В міжчасі відбулися тут перші загальні збори відновленої „Марійської Дружини“. Дружина з причин незалежних від СС. Василіянок була два роки завішена у своїй діяльности. Тепер знову ввійшла в життя. Пізним вечером з жалем в серці опускалося принадні монастирські мури та помалу болотнистими дорогами наближувалося до своєї хати. Вже давно погасли світла а люди ще довго спішили з відпусту Пречистої Д. Марії домів, розповідаючи як то було в монастирі. Учасник.

Чоловік повний себе самого. Коли він має прикмети, то уважає їх більшими ніж вони в дійсности є, або приписує тільки собі такі прикмети. Колиж не має ніяких прикмет, тоді прикладає собі те, чого не має і тоді вигідно вигріваєтся в сонці тої видуманої величі й величавости. Бідні ті серця людські, годовані вітром і піною! Особливож молодці легко піддаються спокусі, штучно приписувати собі те, чого не мають. (Адольф фон Фос Т. І. у творі „Думки і поради для образованих молодців“).

Й. Ільф і Е. Петров.

Совітський Робінзон

Гумореска.

В редакції ілюстрованого совітського двотижневика „Пригода” відчували брак визначніших творів, що моглиб зацікавити молодих читачів. Хоч було кілька літературних творів, одначе видавець не був вдоволений з ніодного. За богато було в них втомляючої поваги, що пригноблювала душі молодих читачів, замісць їх здобувати.

Вкінці постановили замовити повість, що мала появлятися у відтинках. Післанець редакції негайно пішов до письменника Молдаванцева, і вже на другий день сидів він у вигіднім фотелі видавця.

Напишите — сказав видавець — цікаву й живу повість, повну цікавих пригод. Героєм її буде совітський Робінзон Крузо. Повість та мусить держати читача в постійнім напруженні.

Робінзон — добре — відповів ляконічно автор.

Одначе не звичайний Робінзон Крузо, але совітський Крузо. — Автор мовчав. Очевидно се був муж діла.

В означенім часі повість була готова. Автор не відійшов занадто від ориґіналу. Жадали від него Робінзона Крузо — виконав замовлення.

Молодий совітський горожанин паде жертвою розбиття корабля. Филя викидає його на незнаний беріг. Він сам і безсильний. Всюди загрожує йому небезпека. Одначе юнак поборює всі труднощі і по трьох літах ратує його російська виправа. Молодий герой побудував собі хату, здобув одяг і вивчив попугая, що будив його окликом: „Вилізай лінюху з ліжка!” Крім того заложив собі годівлю вивірок.

— Все в порядку — сказав йому редактор. Одначе не розумію — знаєте, — основної ідеї вашої повісти.

— Боротьба людини з природою, — відповів Молдаванцев.

— Слушно, одначе в повісти брак совітського елементу. Приміром попугай?

— Він заступає радіо, досвідченого „спікера”.

— Та признаєте Молдаванцев, що не згадуєте у вашій повісти ні про будову совітської держави, ні про місцеві комітети. А також про робітників.

— Молдаванцев зіритувався. Став нагло розмовним. — Пощо комітетів, коли остров незамешкалий?

— Ніщо не шкодить, але я на вашім місці вже бувби якось зробив з тим комітетом.

— Одначе остров незамеш...

Нагло Молдаванцев схопив погляд видавця й урвав речення в середині. В його очах відзеркалювалася весна. Було в них тілько юности й запалу, що Молдаванцев постановив уступити.

— Очевидно — сказав — маєте рацію. Я повинен був порушити справу комітетів. Чому я не подумав про те на початку? Приміром — филі викинули Робінзона разом з двома головами місцевих комітетів на беріг незнаної суші.

— А крім них — докинув живо видавець — також двох членів комітету...

Молдаванцев глибоко зітхнув.

— Два члени і крім них браве дівча. Воно буде збирати членські вкладки.

— Чиї?

— Робінзона.

— Се може зробити голова.

— Помиляєтеся товаришу Молдаванцев, — голова не збирає вкладок.

— Годжуся на дівча. Се навіть добре складається, воно може стати жінкою одного з розбитків.

— Виключене. Лише без еротики в літературі для нашої молоді.

В 70-ліття нашого театру

II.

Другу дію „Ой не ходи Грицю” відограно мабуть найслабше. Гриця грав п. Теплий. Як грав? Так, що з його гри нічого не можна затямити. Се була бліда відбитка того Гриця, що його колись грали Коссак й інші визначні мистці нашого театру. Пані Стадникова виступала в ролі Марусі в заступстві. Найкраще грав п. Бенцаль в ролі Хоми. Звеселив публику п. Яковлів як Дмитро. Добрі були п. Косакова в ролі господині на вечерницях і п. Ленська в ролі Калини. Слабо виглядала гра Потапа (п. Тимчук). З акції виходить, що се має бути молодий парубок, тимчасом він виглядав на поважнішого. Хори й танці випали середньо. Звичайно буває більше життя в збірних сценах.

Зате найлучше і найкраще відограно трету дію „Запорожця за Дунаєм”. До того причинилася пара знаменитих артистів: п. Стадникова як Одарка і п. Рубчак як Карась. Вони грали й співали як за давних часів. Їх оплескували горячо при відкритій сцені. До них достроювалася добре друга симпатична пара: п. Ленська як Оксана і п. Нікітін як Андрій. Ролю Турка відіграв дуже добре п. Теплий. Він гарним басом відспівав письмо від султана. Його висока постать особливо добре надається до репрезентативних виступів. Схарактеризований був так, що той, хто йому в тім помагав, мігби сю роботу з успіхом виконувати й для найбільших европейських театрів: просто не було пізнати, що се „ґрим”, а малося враження, що все те так і є — природне.

На перерві між „Грицем” і „Запорожцем за Дунаєм” п. І. Олексин відчитав ряд привітів від українських установ і поодиноких осіб. Деякі з привітів були за довгі й нудили публику непотрібно. Час уже відчитувати тільки підписи, а зміст оставляти для книги споминів.

Загальне враження з ювилейної вистави мимо поодиноких дуже гарних моментів — слабе. Найкращий наш донедавна Театр ім. Тобілевича переходить очевидно крізу: з нього вийшли такі сили, як п. О. Кривіцька, п. В. Блавацький і інші. Маємо тепер богато театрів в Галичині, але з них треба було створити репрезентаційну трупу, котра повинна була уладити ювилейну виставу. Тоді обсада роль булаб безсумнівно лучша і краща. А так... була ювилейна публика, але не було ювилейної обсади роль... Взагалі підготовка ювилею відбувалася прихапцем і немов тайком перед суспільністю, заінтересованими кругами й може навіть перед нашими мандрівними театрами. Ювилей уладив „Союз Діячів Української Сцени” в порозумінні з Театром ім. Тобілевича. В послідній хвилі запрошено „Заграву”, котрої 2 члени виступили з деклямаціями. Всіх вдаряла неприсутність такого заслуженого діяча українського театру як дир. Йосифа Стадника. З його іменем звязаний наш театр в Галичині десятки літ. Такого діяча поминати не вільно. Ювилейний комітет не потрафив піднестися понад особисті непорозуміння і притягнути до співпраці навіть всіх визначних діячів українського театру. І се мусіло відбитися відємно на ювилею нашого театру. Дай Боже, щоб воно не відбилося відємно на дальшій долі театру і його працьовників.

Се булаб тимбільша шкода, що навіть серед тих злиденних обставин, які є, наш театр має справжні таланти, вже зовсім вироблені. Гра їх дає насолоду й піднесення духа. Виринають також нові таланти, ще молоденькі. Нехайже вони не дивляться на взаїмне іґнорування себе старших діячів, бо се затроює атмосферу та унеможливляє правильне виховання доброго молодника. Нема сумніву, що колиб між театральними дружинами й діячами була більша згода, то се причинилосяб до зросту поважання й любови серед нашої суспільности до діячів нашого театру й театру взагалі. І тоді повсталаб атмосфера, серед котрої збільшивсяб репертуар і більшалаб каса. Так було власне тоді, коли наш театр мав згідливість у своїм нутрі. Спробуйте, панове, сего ліку в теперішнім тяжкім часі і переконаєтеся, що наслідки будуть добрі. Не іґноруйте себе, тоді наша суспільність, її письменники й публіцисти пошанують вас інакше.

Комерс.

Вже на спільних засіданнях комітетів почесного й ділового виринуло питання, як на комерсі розсаджувати гостей: чи артистів розсипати між публику, чи злучити їх разом. Перше дає можливість взаїмного познакомлювання, друге дає можливість свобідної розмови на теми дня і споминів звязаних з театром. Перша можливість досить проблематична, бо для уможливлення дійсного познакомлення і навязування розмов, які варт вести, треба посадити коло себе людей здібних до того. В тій ціли треба заздалегідь обговорити й оцінити вік, вдачу, знання, поведення, симпатії й антипатії осіб, що малиб сидіти коло себе й напроти себе. Се річ нелегка. Для її виконання треба докладного знання суспільности й поодиноких людей. Комітети радили над тим, але властиво нічого не вирішили, кромі вибору малого субкомітету для справ комерсу. І се ще було найлучше. Той субкомітет справився зовсім добре зі своїм нелегким завданням. Його зарядження в останній хвилі перед спільною вечерою змінив в дечім дир. М. Заячківський, голова почесного комітету, на просьбу деяких пань — і все було добре. Назагал сиділи коло себе ґрупи знакомих. Комерс і під оглядом якости і скількости харчів і під оглядом товариським виглядав добре й симпатично від початку до кінця. Можна сказати, що перед комерсом і в часі комерсу проявлялася тільки одна недостача: дехто курив і то не тільки панове але й пані, останні навіть більше як панове. Правда, на зазив голови комітету, щоби в салі не курити перед скінченням вечері, курці виходили до інших кімнат. Одначе напливали нові курці з папіросками в устах. І знов треба було кричати, що в салі курити не вільно. І так тягнулося весь час.

Ту справу треба безумовно вияснити і в цілім нашім краю розпропаґандувати, інакше все будемо робити враження некультурної суспільности: отже навіть якби тютюн не був такою шкідливою отрує, якою він є, то ще й тоді ті, котрі курять, повинні рахуватися з тими, котрі не курять. Чому? Бо тютюновий дим дразнить гортанку, легкі й очи тих, що до нього не привикли. Особливо дразнить їх перед скінченням їдження. Деякі делікатніші люди взагалі не можуть їсти, коли чують коло себе тютюновий дим. А є й такі, що коли закурити коло них в часі їди, вони зачинають кашляти й небезпечно душитися, що дуже прикро діє на все товариство і також на курців. Отже культурні люди на цілій кулі земній поперше знають се, подруге придержуються сего, щоб не випроваджувати з фізичної рівноваги своїх сусідів. А в нас доходить до такої аномалії, що на всяких зборах курить майже вся президія! Ба, літопись сучасного українства може занотувати навіть такий случай, що в лютім 1933 р., в салях Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка, в часі триденних викладів протиалькоголічних і протинікотинних, уладжених для нашої молоді товариством „Відродження”, один з наших панів сенаторів виголошував протиалькогольну і протинікотинну філіпіку — і при тім курив! Просимо кождого подумати, чи слухачі могли серіозно брати такого прелеґента й товариство, що вишукало такого прелеґента... Всякі твердження, що мовляв я не можу працювати, коли не курю, — се бляґа і викрути. Ті, що так говорять, се просто люди без внутрішного стриму, котрі не годні опертися звичайній пристрасти. Зрештою можна зрозуміти й таких людей, та не можна зрозуміти того, що такі люди не встануть від стола і не вийдуть до другої кімнати, щоб там покурити, але занечищують атмосферу та спокійно дивляться, як другі душаться від їх диму.

Се й було одинокою темною смугою в часі комерсу. Маємо надію, що бодай в століття нашого театру не буде вже сеї прикрої хиби.

Промовців на комерсі не вичисляємо, бо імена їх принесла щоденна преса й було їх досить богато.

Загальне враження з комерсу було гарне.

О ч е в и д е ц ь.

Молдаванцев вертівся неспокійно на канапі.

— А вкладки наше дівча буде переховувати в сейфі.

— На безлюднім острові нема сейфів.

— Момент, момент — відповів видавець. Ваш корабель тоне й филі викидають на беріг ріжні предмети.

— Так є, пилу, стрільбу, компас, бочівку руму і фляшку лікарств проти шкорбуту.

— Викресліть рум! І також ліки; лучше фляшка чорнила й сейф за всяку ціну.

— Змилуйтеся з тим сейфом. Гроші можна сховати в дуплі дерева. Позатим хто мігби украсти гроші на безлюднім острові?

— Якто хто, а Робінзон? а голова? а цілий комітет?

Мовчанка.

— Чи вратували також стіл, при котрім будуть відбуватися засідання комітету? Рішучо мусить бути! Треба створити відповідні умовини праці для людей. Додасте до вратованих предметів карафку, дзвінок і ручник. Не хочу втручуватися до вашого творчого процесу, але зрозумієте, що в повісти виступають маси! Маси робітників...

— Алеж се смішне — кидався Молдаванцев. Филі не викидають на беріг тисячів людей.

— Дещо здорового сміху не завадить.

— І з тим всім се має бути безлюдний остров, так?

— Хто вам сказав, що він безлюдний? Вводите мене в блуд! Скажім, що се півостров. Се виглядає значно спокійніше. Наше дівча викриває грошеві надужиття. Її підпирають робітники. Можна навіть представити зібрання членів колективу. Вірте мені, що се буде справді цікаве, не кажучи вже про літературну вартість.

— А Робінзон? — муркотів Молдаванцев близький омління.

— Ах, правда, добре, що ви пригадали мені його. Новий клопіт. Викиньте його взагалі. Се абсурдальна, непотрібна в повісти особа.

— Тепер я все зрозумів, сказав Молдаванцев завмираючим голосом. Завтра повість буде готова.

— Добре. До побачення. А памятайте, що в повісти нема ніякої корабельної катастрофи. Зробіть се без розбиття корабля! Се зацікавить читачів. Чи не маю рації?...

Телєфон автоматичний розвідчик

Короткий комунікат французького міністра почт і телеґрафів Маллярма повідомляє, що в найблизшій будучности до паризьких автоматичних телефонів додадуть нові уліпшення. При їх помочи поліція буде автоматично повідомлювана про влом злодіїв до помешкання і про вибух огню. На чім саме буде полягати се уліпшення, міністр не повідомляє. Новий телефон заведуть на бажання абонента за доплатою 25 франків річно.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Одна занедбана ділянка

„Діло" в ч. 275 принесло отсю статтю:

Недавно переглядали ми річник львівської „Ґазети Поранної" за минулий рік і в числі з 18. III. того органу, в статті про пок. львівського римо-кат. архиепископа Більчевського, найшли в одному реченні такі підсумки його праці: „За управи Більчевського його стараннями й заходами повстало у Львівській Архидієцезії 21 нових парохій, 96 експозитур, 328 костелів і каплиць (з того 5 у Львові і на його передмістях) та около 130 захоронок". Всього того довершив архиепископ Більчевський за неповних 25 літ, при чому на той час припала також велика світова війна, коли про якенебудь будівництво нових костелів чи захоронок не можна було й думати.

Наведені тут цифри незвичайно богатомовні і вказують недвозначно на ту велич праці й енергії, яку пок. Більчевський і його окруження вложили в будову й розбудову станиць римокат. костела у Східній Галичині. Ті цифри се теж проречистий доказ на те, які величезні успіхи видала та праця.

Хотілосяб мати підсумки праці й наших церковних кругів за той самий час — хочби для простого порівнання. На жаль, такої статистики ніде не найдете. Знаємо певно тільки одно: висліди праці наших церковних кругів не стоять у ніякій пропорції до вислідів праці римо-кат. костела на наших землях. Чому воно так — нехай на це дадуть відповідь компетентні церковні круги.

Як сумно стоїть у нас справа будови нових церков, зокрема у Львові, знаємо і до цієї теми ще не раз повернемось. У нинішній статті хочемо звернути увагу на справу, про яку у нас дуже мало пишуть і якою ще менше займаються, а саме на захоронки, на що таку пильну увагу звертав у своїй діяльности пок. Більчевський.

Скільки українських захоронок працює нині на терені Східної Галичини, нам не відомо. На всякий випадок не буде їх більше як сто, себто значно менше від того числа польських захоронок, які основано у нас за управи одного тільки архиеп. Більчевського. А кілько нових польських захоронок повстало у нас вже по смерти архиеп. Більчевського!

Щодо управи українських захоронок, то вона переважно в руках СС. Служебниць, які ще найбільше заслужилися для розвитку й розбудови тих національних станиць. Поза СС. Служебницями ведуть у нас ще захоронки в кількох місцевостях інші жіночі чернечі згромадження, а подекуди також світські учительки. Але всього того рішуче за мало.

Писати про вагу і значіння захоронок та їх ролю в національному житті не приходиться. Се річи надто відомі, аби їх треба було розясновати інтелігентним людям. Всеж таки звертаємо нині увагу, кого слід, на цю занедбану ділянку нашого життя і на потребу поширити сітку українських захоронок не тільки по всіх містах і містечках, але й по більших селах нашого краю.

А повести працю в напрямі поширення й розбудови сітки українських захоронок не так то тяжко — і тут саме розгортається вдячне поле праці перед усім нашим громадянством, зокрема перед нашим духовенством. Кілько то засібних, а бездітних подруж чи взагалі старших людей моглоб у нас записати своє майно на приміщення захоронки, якої вихованки зберігатимуть по всі часи вдячну память по фундаторах! Переконати тих людей про потребу й вагу такого леґата — ось завдання українських тямучих громадян. Гадаємо, що при добрій волі можна неодно в цьому напрямі зробити, не занедбуючи очевидно і пропаганди серед широкого загалу в справі закладання й будови захоронок спільним громадським коштом.

При сій нагоді ще одна увага. Думаємо, що захоронку під проводом світської людини лекше ввести в життя з уваги на звязані з сим невеликі кошти (захоронку під проводом черниць треба матеріяльно як слід забезпечити). Натомість захоронка під проводом черниць се твір без сумніву треваліший. Се повинні мати на увазі всі ті, що думають оснувати у своїй місцевості сю преважну станицю для виховання молодого покоління і повести справу так, як на се позволять їм місцеві обставини і — найважніша річ — матеріяльні засоби.

Невже це правда?

Що пише російський орган про львівських греко-катол. богословів.

„Діло" звідомляє в ч. 282: „Русское Слово", виленський щоденник, у числі з дня 18. жовтня ц. р. приносить таку вимовну замітку: „Уніятські богослови стараються про вчислення їх до студентів православного богословського факультету" Це наголовок замітки, а під ним такий текст: „Ректорат уніятської Духовної Семинарії у Львові зажадав з початком цього академічного року, щоби студенти підписали зобовязання, що приймуть духовний стан у целібаті. Це домагання не стрінуло співчуття серед подавляючої більшости студентів. Численні з них звернулися до православного благочинного в Галичині о. архимандрита Филофея, настоятеля парохії у Львові, з проханням прилучити їх до православія і робити заходи в справі зачислення їх до студентів православного богословського факультету. Одначе задоволення їхньої просьби стріне поважні перепони, бо всі майже уніятські студенти є Українцями та рахують у майбутньому на парохії в Галичині, де є тільки „русскіе православные приходы", які не бажають мати настоятелями Українців".

Перша частина цієї замітки вимагає авторитетного вияснення з наших духовно-академічних кол у тому напрямі, чи взагалі наших питомців силували підписувати зобовязання про висвячування в целібаті. Друга частина замітки, зокрема її останній уступ, не є нічим іншим, тільки звичайною „русскою" нахабністю. Бо тільки нею можна вияснити твердження, що в Галичині, мовляв, є тільки „русскіе православные приходы" і що вони бажають мати „настоятелями" тільки „русских" священиків. Ціла замітка, як що вона правдива, побудована на тому, що між питомцями греко-кат. Духовної Семинарії малиб бути такі кандидати духовного стану, для яких зміна віри та торгування своїм релігійним сумлінням є благенькою справою, що може вирости навіть на підкладі запропонованого їм целібату. Гарні це булиб завдатки на душпастирів та оборонців своєї віри і Церкви.

Примітка Редакції „Нової Зорі": З обовязку інформувати нашу суспільність особливо про всі важніші події з церковного життя перепечатали ми з „Діла" новинсшу вістку. Звертаємо увагу, що та вістка зачинає щораз більше блукати по польській пресі, де робить нашій Церкві страшну опінію. Коли та вістка неправдива або переборщена, то треба її якнайскорше спростувати згл. вияснити. Колиж та потворна вістка правдива, тоді на нашу думку найлучше отверто признати її правдивість і якнайскорше перевести основну чистку, щоб ґанґрина в нашій Церкві не ширилася.

Марево зросту неграмотности

Грізні прояви в ділянці шкільництва.

Під такими заголовками появилася отся стаття в 10.000 ч. „Вєку Нового":

В останних днях на чоло питань, що цікавлять всю суспільність без виїмку, висунулися шкільні справи. Знані заяви міродатних правительственних чинників в справі нашого шкільництва занепокоїли широкий загал і особливо голосним відгомоном відбилися серед учительства. Бо над ним повисла непевність будучности, журба за істнування і найблизшу будучність. Положення на шкільнім відтинку, яке від довшого часу викликувало занепокоєння, представляється нині в зарисах просто катастрофальних. Є зле, — і невідомо, які несподіванки й удари приготовляє будучність. В кождім разі може бути лише гірше, як є сьогодня.

Жахлива змора кризи, що окружає своїми лапками зусилля ділянки життя, затяжіла своїм тягарем також на польськім шкільництві та робить в нім діймаючі виломи. Брак грошей на школу й учительство спричиняє, що шкільний фронт замість розширятися та скріплятися, корчиться і слабне в катастрофальний спосіб. Досить сказати, що в останних часах зредукували 5.000 учительських етатів, коли зростаюче число дітей вимагало щонайменше тілько нових етатів! Зредуковано години навчання, побільшено число дітей в клясах, обтяжено учителів найвисшим виміром годин.

Сьогодня поза школою є 700.000 дітей! А тимчасом на шкільний рік 1934—35 на 5,412.000 дітей маємо 4.000 учителів менше як в 1930—31, коли в школах училося 3,800.000 дітей. В 1939 р. будемо мати 6,071.000 дітей у школах, отже буде брак 17.000 нових учительських етатів! Положення нашого шкільництва в тих умовинах представляється дійсно катастрофально в повнім того слова значінні. Брак шкіл, брак учителів, освіта стає щораз менше доступна. Положення справді розпучливе. Польська суспільність відчуває його тим болючіше, що прецінь польська школа була все і слушно зіницею в оці суспільности.

За часів окупації ми боролися за школу з цілим запертям. Коли Польща стала знов незалежною державою, в першій своїй конституції установила засаду, що вселюдне шкільництво безплатне. Тою засадою кермувалася Польща досі в міру сил і можности, стараючись дати даром освіту найширшим кругам суспільности. В останних часах ми були навіть свідками курсу, що поборював приватне шкільництво і змагав обняти навчання виключно державою.

Тепер під напором кризи **все заломлюється**. Замість плянової розбудови шкільництва, пристосованої до істнуючих освітних потреб, бачимо не тільки щораз більший застій в тій ділянці, але що трагічніше, відступ взад! Яка в тім небезпека, свідчить найвимовніше факт, що сьогодня маємо в Польщі вонад 6 міліонів неграмотних! Побіч них ще 700.000 дітей у шкільнім віці є поза школою. Се грізний обяв. Бо коли так сьогодня, то що буде дальше в істнуючих умовинах, особливо колиб мав бути здійснений проект введения оплати за науку у вселюдній школі...

Се булоб лише поглиблення язви неграмотности. Бо коли є примус навчания, то сей примус не може бути звязаний з оплатою хочби одного злотого місячно. З хвилею введення оплат навіть найменших, треба закинути засаду шкільного примусу й тоді далеко більше як 700.000 дітей опиниться поза мурами шкіл, тоді неграмотність буде зростати і зросте до непередбачених цифр. Тому саме учительство в журбі за істнування, розвиток і будучність польської школи, виступає згідно проти наміру введення таких оплат. Воно підносить, що він загрожує найбільше суттєвим інтересам нації, загрожує відсуненням від освіти її найширших кругів, загрожує темнотою будучим поколінням і тому повинен бути понеханий.

Коли таке тяжке і трудне положення шкільництва, то неменше тяжке і трудне положення учительства. Сій справі, обговорюваній нераз на сторінках нашого часопису, присвятив останніми часами гідні наведення уваги „Пшеґльонд Педаґоґічни". Він підкреслює, що розпорядки властей і кріза в останнім році зінхнули вчительство низше мінімум екзистенції інтеліґентної людини. Матеріяльні умовини учителя значно знижені м.р. „пришпереговањем" до іншої ґрупи, позбавленням звороту вписів за дітей, обниженням в будучности емеритального забезпечення. Умовини праці в школі значно погіршилися через непевність завтра. Переношення учителів в стан нечинний, переношення до інших місцевостей, переношення учителя середної школи до вселюдної, — вводять неспокій до праці та не сприяють її нормальному ходови. Істнуюча в тих умовинах непевність завтра тим більше узасаднена, що часто є случай незатвердження учителя на його становище в школі шкільною владою на підставі їх свобідного признання. Коли до тих явищ шкільного життя додамо ослаблення („розлюзьнене") вузлів товариськости, які можна занримітити сьогодня, то мусимо ствердити — кінчить свої уваги „Пшеґльонд Педаґоґічни", — що умовини так у приватній як і державній школі не укладаються в такий спосіб, щоби сприяти спокійній та плодовитій праці. А лише спокійна праця, з вірою в завтра се творча праця в школі. Нажаль і тої віри в теперішнім шкільнім положенні та в теперішних умовинах щораз менше...

„Проч з клєром!..."

Ми 100 процентові горожани...

„Куріер Львовскі" приніс в ч. 288 цікаву замітку з Кракова під новинним заголовком, котру подаємо в перекладі: (р. з.) „Легіон Młодих" студентів Ягайлонського Університету розкидав недавно програмові відозви між академічною молодю в будинку Ягайлонського Університету і на площі перед університетом. Ті відозви видав К. Намисловскій. В них роїться від самих політичних і суспільних кличів, котрі представляють ідеольогію Легіону як „Союзу праці для держави"... — (Слідує отсей виїмок з відозви:) „Легіон Młодych" виповів війну маломіщанській ментальности суспільности. Виховною працею приготовляємо ґрунт для здійснення нового устрою, творимо нову психіку горожанина — державника... Наша начальна засада се знесення приватної власности середників продукції (варстатів праці) і їх удержавнення. Ми стопроцентові державники. Легіон Młodych заявляється рішучо за зміною суспільної структури... Державою повинна кермувати еліта зложена з представників фахових союзів, котрі є найвідповіднішою формою суспільної орґанізації... Боротьба за визволення зпід супрематії клєру заходить постійно між суспільностю зі всіми її ціхами, що не підпадають під інґеренцію священика, та клєром. Клєр се чинник протидержавний (!). Противимося всяким вмішуванням Церкви в державне життя... Жадаємо рішучо відділення Церкви від держави" і т. п.

До того додає „Куріер Львовскі" від себе: Поминаючи високо ґумористичну сторінку сих теревень Легіону Młodych без сенсу, треба звернути увагу на визначно комуністичні тенденції висказані в тій відозві: Не знаємо чи Ректорат Ягайлонського Університету, зглядно поліція зацікавилися тими особлившими відозвами Легіону Młodych, котрі явно і публично пропаґують кличі перевороту.

З новин совіт. письменства

В рос. мові появилася праця Г. Мединського п. з. „Релігійні впливи в російській літературі". Автор закидає „богоискательство" більшости російських повістярів дореволюційної доби від Достоєвського й Толстого до Буніна й Бориса Зайцева. Праця та писана розуміється в остро протирелігійнім дусі. — „Приватне життя Петра Виноградова" називається нова повість рос. письменника Л. Славіна, котрий представляє в ній неповодження і радости комсомольця, що приїхав до Москви з заміром „завоювати" її. Повість написана талановито, розуміється в большевицькім дусі.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Міжнародний Евхаристійний Конґрес в м. Буенос Айрес, столиці Арґентини, відбувся незвичайно величаво. В 79 ч. „Н. З.“ описані перші два дні конґресу. Третого дня величезні маси вірних зібралися в парку Палермо вже в 8 год. рано, щоб вислухати торжественної Сл. Божої в наміренні мира. Того дня відбулися численні зібрання. Крім того посвячено в м. Буенос Айрес нову церкву св. Розалії з Ліми, патронки Полудневої Америки. Сю церкву побудовано на памятку сегорічного Евхаристійного Конґресу. Після посвячення кардинал Пачеллі відправив в ній першу Сл. Божу. Потім Архиепископ Ліми Преосв. Фарфлян вручив Апост. Леґатови прегарну магоневу скриньку з мощами св. Патронки церкви й перуанських мучеників. Відтак кард. Пачеллі відвідав робітничу дільницю м. Буенос Айрес, де його ентузіястично витали. В суботу віддано пошану Преч. Діві Марії, загально почитаній в Арґентині як Неустра Сенора де Люіон. Зпочатку був намір спровадити подобу Пр. Д. Марії з Люйону до Буенос Айрес. Одначе щоби старинна фіґура не знищилася по дорозі, заступлено її копією. У стіп великого хреста відправлено чотири Сл. Божі. 10.000 вояків з цілої Арґентини уставилося довкруги вівтаря. Підчас Сл. Божої було ґенеральне св. Причастя війська. Перший приняв св. Причастя президент Арґентини ґен. Юсто. Понад 100 священиків уділювало св. Причастя представникам війська зі всеї Арґентини. Се був такий зворушаючий вид, що богато осіб на місці зголосило своє приступлення до Церкви. Підчас ревії війська лунали оклики: „Нехай жиє Царство Христа!“... „Нехай жиє Папа“ і т. д. Ґен. Фасоля Кастано виголосив коротку промову, в котрій підкреслив, що любов батьківщини й реліґія, се дві сили, котрі все повинні оживляти людство.. Та верхом всіх прегарних торжеств була Архіерейська Сл. Божа, котру відправив Апост. Леґат в парку Палермо.. Понад 2 міліони осіб залягло парк. До Сл. Божої станув висланник св. Отця окружений 4 кардиналами, 10 архиепископами, 80 епископами й 150 високими достойниками Церкви. Приявні були: президент Арґентини, її правительство, дипльоматичний корпус і світські достойники. Серед незвичайної поваги зачалася Сл. Божа. Після Євангелія промовив кард. Пачеллі. Він сказав м. і.: Евхаристійний Конґрес се великий заклик до Христа Царя, щоб Його Царство й віра затріюмфували. Евхар. Конґрес се передсмак тріюмфу Царства Христа, в котрім панує мир і правдива свобода. Св. Евхаристія се найлучше средство до осягнення сеї ціли. Після останного Євангелія чути голоси: „Сіленціо“ (тишина). Все завмерло в очікуванні. І нагло по короткім вступі директора ватиканської радіостації з голосників полинули слова благословення з уст Св. Отця. — 700 дзвонів заповідало кінцеву евхаристійну процесію. На переді процесії кардинал Пачеллі ніс Найсв.Тайни під бальдахімом. За ним йшли церковні та світські достойники. Потім йшли процесії всіх народів. Реліґійні співи в ріжних мовах переплітались зі звуками орхестр.Над процесією кружляли численні літаки й кидали цвіти. Нарешті процесія станула в парку Палермо. З голосників звучать слова, взиваючі преставників Болівії та Параґваю просити Бога за мир між тими обома краями. Вкінці промовив ще коротко Папський Леґат бажаючи, щоб сей конґрес був початком нової доби, доби загального мира. Потім він уділив апостольського благословення. На тім конґрес замкнено.

На Волині в рівенськім повіті перейшла на унію православна громада Мнишин-Посягва. Влада опечатала церкву в тім селі та не дозволила уніятам відправляти богослуження в будинку, переробленім з маґазину. Богослуження відправляють тепер тимчасово в приватних домах о. І. Гук з Кусковець Великих або о. І. Герматюк з Заставя.

ВЖЕ ВИЙШЛА III ЧАСТИНА

ПОПУЛЯРНИХ КАТЕХИТИЧНИХ ПРОПОВІДЕЙ

о. ПАВЛА ШВІЛІНСЬКОГО: **ПРО БЛАГОДАТЬ БОЖУ І СВ. ТАЙНИ.**

Про сю книжку пише **о. Ір. Назарко ЧСВВ** в ч. 62 „Н. Зорі“ м. ін. таке: **„...ці проповіди повинні найтися в бібліотеці кождого священника, бо віддадуть йому велику прислугу в проповіданні Божого Слова“.**

Ціна примірника **5 зл. з почтовою пересилкою 5·40 зл.**

— — **Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.** — —

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПЕРЕДВИБОРЧА НАРАДА відбулася 8. X. с. р. в Дрогобичі. На нараду прибуло понад 300 представників наших громад. Др Блажкевич зреферував та пояснив виборчий закон і виборчий правильник. Після того була дискусія, в котрій референт і учасники старалися вичерпуючо пояснити новий виборчий закон.

ЧЕХИ ПРОТИ ОУН. Преса повідомляє, що чеське правительство виарештувало всіх українських еміґрантів, що ґрупувалися в Празі довкруги часоп. „Розбудова Нації“. Увязнених виселили поза межі ЧСР, даючи їм можливість вибору іншої держави.Увязнені вибрали Австрію.

ПОХОРОН КОРОЛЯ ОЛЕКСАНДРА відбувся в Білгороді з великими парадами. З цілої Югославії прийшли на похорон товпи народу в числі около 300.000 осіб. Були делеґації від 23-ох держав. М. ін. були ромунський король Карло, болгарський король Борис, анґлійський князь Юрій, президент Франції Лебрен. Крім того було богато преміерів, міністрів закордонних справ і інших делеґацій.

СЕРБИ СТРІЛЯЛИ ДО ХОРВАТІВ. В Любені (Бельґія) працюють у фабриках югословянські робітники. На вістку про атентат на короля Олександра вони влаштували бурхливу демонстрацію. Після тої демонстрації двох Сербів вдерлися до бараку, де мешкають Хорвати, та стріляли кілька разів і ранили одного Хорвата.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ҐЕРІНҐ був на послуханню на замку Дедінє в Югословянської королевої Марії і ромунської королевої матери Марії та відбув довгу нараду з ромунським королем Карлом. Крім того мін. Ґерінґ відвідав югословянського міністра закордонних справ Євтіча.

НАРАДА МІН. ҐЕРІНҐА З МАРШ. ПЕТЕНОМ відбулася недавно в потягу, коли мін. Ґерінґ і марш. Петен вертали з похорону короля Олександра. Нарада тривала 15 мінут.

СЕРБСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вручило Реґенційній Раді свою димісію. Реґенційна рада приняла димісію і доручила уступаючому правительству полагоджувати справи аж до утворення нового правительства. Сподіються, що нове правительство утворить ґенерал Жівковіч або дотеперішний міністр закордонних справ Євтіч.

В БІЛГОРОДІ оголосили недавно комунікат ради малої Антанти і балканських держав. Рада висловила співчуття Югославії та Франції. Рада домагається співпраці всіх держав, щоби в будучности не допустити до подібних актів, як недавний в Марсилії. Терористичні акти не спровокують держав малої Антанти і вони вестимуть дальше дотеперішну політику. Правительства держав малої Антанти і балканських держав заявляють Югославії свою солідарність і прирікають виконати свої зобовязання та енерґійно провадити політику співпраці і наближення.

БЕЛЬҐІЙСЬКА ЖАНДАРМЕРІЯ увязнила в Брукселі 3-ох Хорватів головних спільників Д-ра Павеліча орґанізатора замаху на короля Олександра. Оден з увязнених Періч мав при собі більшу суму грошей.

У ФРАНЦІЇ переведуть незабаром основну чистку серед поліції в звязку з убийством короля Олександра. Міністерська рада вже звільнила ґенерального контрольора тайної поліції Сістерона.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало адмірала Йомамото на морську конференцію до Лондону. Інструкції, котрі він дістав, обіймають 5 точок: 1) Японія домагається права запевнити власну безпеку і мир на далекім Сході, 2) Японія домагається редукцій зброєнь, 3) ті редукції повинні обіймити офензивну зброю. Рівночасно треба скріпити дефензивну зброю, 4) Японія виповідає вашинґтонський договір в надії, що буде заключений новий договір спертий на більше слушних основах, 5) в разі коли конференція невдаласяб, Японія буде мусіти сама запевнити собі безпеку.

Лікарський фейлетоник.

Безсонність

Безсонність стала тепер загальнопоширеною недугою, головно по містах. Причин безсонности можна дошукуватися поза самим пацієнтом також в укладі життя і праці, в міських галасах і т. д. Безсонність і неврастенія ходять впарі, коли йде про сам людський орґанізм. В тім случаю одно і друге се рівночасно причина і наслідок. Неврастенік перебуває безсонну ніч, встає рано втомлений, немов поломаний. В день оживляється, а його оживлення на нервовім тлі росте з години на годину так, що вкінці неврастенік найбільше оживлений тоді, коли повинен вже чутися втомленим і йти спати. Кладеться спати, одначе не спить. Встає після неспаної ночи втомлений і так іде йому день за днем і ніч за нічю. — Одначе мимо всего неврастеніка можна вилічити з безсонности, оскільки лікар огляне його докладно та заобсервує всі причини, що впливають на безсонність.

Безсонність спричинюють не тільки стан нервів, але також катар жолудка і роздуття жолудка ґазами. Внаслідок розширення жолудка очеревна натискає на околиці серця. Се викликує прояви неспокою й безсонність. Усунення тих причин потягає за собою рівночасно вилічення з безсонности. Отже не все вказано заживати ріжні насонні ліки: бо хоч вони помагають зараз, але суттєва причина безсонности дальше остає. Тому коли безсонність стає докучлива, треба порадитися лікаря, що знає добре пацієнта і його орґанізм.

Серед поширених заходів і способів поборювання безсонности не заслугує на безоглядне підпертя система спання при відкритих вікнах. Поперше зогляду на нічний галас в місті, подруге на конечність добре накриватися в холодній порі. Тоді можна легко перегрітися й потім застудитися. Зовсім вистарчить отворити вікна на пів години перед сном і докладно вивітрити кімнату. Нормальна потреба сну — 7 до 8 годин для дорослого, 10 для дитини, розуміється, коли сон спокійний і глибокий. Найліпше засипляти перед північю. Глибокість і рівність сну залежить у великій мірі від уреґулювання функцій травлення жолудка й кишок, котрих не вільно перетяжувати харчем в пізних годинах. Вечера не повинна бути пізніша як в 8 год., бо процес травлення триває 2 до 3 год.

НОВИНКИ

Новаківський і його помешкання. Польська преса наробила крику, що управа українського Національного Музею викидає знаного українського маляря Ол. Новаківського з 5-кімнатного помешкання. На те управа Нац. Музею оповістила вияснення, з котрого виходить, що Новаківського ніхто не кривдив, бо за 8 літ чиншової належности принято від нього його автопортрет, а за дальші роки знов один його образ „Явлення Христа Марґариті“ в ціні 7.000 зл. По кінець серпня с. р. Новаківський завинив знов 8.650 зл. Від 1926 р. Нац. Музей не одержує від ВПреосв. Митрополита ніяких допомог, а податкові залеглости і т. д. в домі, де мешкає Новаківський, дійшли вже до квоти 6.000 зл. Положення фундації Нац. Музею стало грізне а всякі угодові переговори кінчаться на нічім. — Се вияснення управи Нац. Музею на нашу думку зовсім вистарчає й тому зайві були напади на того маляря, які появилися в пресі, до того з такими закидами, що в нас не було ще мистця з більшим хистом до реклями як Новаківський — так, якби се було блудом чоловіка, а не його прикметою. Воістину, у нас тому й бере верх всяка драń в кождій духовій области, що добрі творці не вміють реклямувати своїх творів. Отже коли Новаківський вміє се робити, то сего не повиннося йому випоминати.

У звязку з відомим цивільним процесом Високопреосв. о. Митрополита Андрія з ґрафинею Шенборн появилися в польській пресі неправдиві вістки про судовий процес між Ексц. о. Митрополитом Андрієм і Преосв. Владикою Станиславівським Кир Григорієм за ключ Богородчани. Як правний заступник Ексц. о. Митрополита стверджую, що взагалі ніяких судових процесів а зокрема в справі Богородчан між обома Владиками ніколи не було і нема. Д-р Гвоздецький.

У Львові повстане постійна українська драматична сцена в салі „Уль“ при вул. Оссолінських 10. До нової трупи належать артисти: панство Сороки, Козак-Вірленська, М. Свірська, Орлян, І. Гірняк, Ольський і Тарнавський. В програмі є драми, оперетки й легкі комедії. Вистави зачнуться на початку листопада.

Польське радіо не надало кінцевих торжеств Евхаристійного Конґресу в м. Буенос Айрес 14 с. м. і промови Св. Отця, переданої радіем з Ватикану. Промову Св. Отця надали радіостації в Медіоляні, Брукселі, Парижі, Лондоні та інші европейські й майже всі американські радіостації. (КАП).

Перший сніг впав у скільських Карпатах. Під промінняими сонця він скоро стопився. Сніг упав також в Дрогобиччині та в сусідних повітах.

З Берези Картузької звільнили 11 Українців, 8 Поляків і 6 комуністів. З Українців звільнені: д-р І. Козак, А. Рачинський, А. Крайник, Володимир Дибайло, Микита Опришко, П. Валько, Мих. Возняк, П. Сагайдачний, Фарина, Мерцал і Германович.

Літак, що летить без шуму, придумали німецькі інжиніри.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **2 — 20.**

Гумор. — Сказав мені тато, що як позбудуся налогів, то дасть мені 10.000 зл. — А ти що на те? — Я відповів, що не хочу, бо як позбудуся всіх налогів, то нащо мені тоді грошей?

Всім знані підручники до навчання релігії і поручені всіми трема Високопреосвященими Ординаріятами а то: — 1) Малий катехизм хр. кат. релігії ціна зл 0.60;—2) Коротка біблійна історія Ст. і Нов. Завіта зл. 1.— (передше зл. 1.20) до набуття під нище поданою адресою. Всч. О.О. Катехити при більших замовленнях для шкільної дітвори дістануть значні опусти в цінах, догідні услівя сплати і даром поштові пересилки. Для книгарень оригінальні рабати. Замовлення на адресу: В. Гірняк — Станиславів, вул Красінського 12. або скр. пошт. 173. 187 — 5 — 10.

Гумор. — Що? Пересічний вік льокомотиви виносить лише 30 літ? А я думав, що такий велит повинен довше жити. — Но, нічо дивного, коли так богато курить...

З днем 16 жовтня ц. р. відкривається **КОСМЕТИЧНИЙ КАБІНЕТ** під орудованням п.**СОНІ ОНУФЕРКО** при фризієрськім заведенні п. **Мандюкової** в Станиславові, вул. Голуховського ч. 2. Поодинокий косметичний захід понище 1 зол. Абонамент. Поради даром. 204-1-3

Виграні державної клясової льотерії: 10.000 зл. на чч. 30135, 92660, 170077, 164458; 5.000 зл. на чч. 52935, 178576, 6731, 20457, 79075, 150248, 136017; 2.000 зл. на чч. 52644, 139376, 58593, 85542, 65713, 156927, 73226, 174912, 87666; 1.000 зл. на чч. 47310, 171270, 4043, 78997, 36221, 151999, 169192, 16683, 36153, 78535, 115629, 129082, 174916, 46140, 47276, 142951; — 500 зл. на чч. 40346, 14888, 167624, 58735, 160808, 10229, 65304, 81534, 621176, 70324, 82389, 26343, 80017, 108234, 158942, 163778, 101319, 12187; — 400 зол. на чч. 35222, 44180, 152211, 154269, 158960, 162123, 24133, 29090, 34557, 39256, 1237114, 124177, 138199, 11295, 16312, 119345, 132339, 44863, 62384, 83912, 92482, 150377, 156782, 170038, 8117, 19069, 20046, 28142, 54253, 62267, 71551, 85757, 87396, 119975, 121857, 127960, 140741, 163974, 31142, 36612; — 200 зл. на чч. 39939, 42021, 54038, 57866, 70742, 76168, 76959, 81397, 87484, 126600, 147246, 20415, 47620, 78626, 82992, 96571, 100564, 108801, 4180, 13879, 27040, 40569, 40834, 56715, 90626, 102455, 149580, 169825, 25717, 41175, 74771, 85477, 79045, 102960, 117981, 13275, 22763, 45789, 58725, 69538, 79675, 119582, 149879, 170641, 10689, 26839, 35365, 38740, 54481, 58421, 59903, 71835, 93477, 102388, 117815, 138049, 139259, 158626.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

ВП. Авторови дописів зі Станиславова: Відповідно до припоручення Видавництва Адміністрація стверджує наперед, чи той, хто прислав допис, залягає з передплатою і коли залягає, то каже се Редакції. Тоді редактор взагалі не читає допису від такого „посліплатника“. Інакше поступати не можна, бо тоді взагалі не булоби для кого видавати ґазету.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Пошукую спільника (чки) зі священичих кругів для збуту церковного артикулу. Збут певний. Інтерес добрий і є можливий до провадження на селі. Потрібна готівка 15 тисяч золотих. Ґваранція в товарі. Поважні писемні зголошення кермувати до Адм. „Нової Зорі“ під **„Гарна Будучність“.** 209—1—1

Корисна рідка нагода! Спроваджую ваґон знаних літурґічних вин від поважної, заприсяженої фірми в Італії. Приймаю ласкаві збірні замовлення Всч. Духовенства на бочки від 50 літрів в гору. Ціни оказійно дешеві. По блищі інформації писати зі значком на відповідь: Адм. „Н. Зорі“, Львів, під **„Вино“. 210-1-1**

ПОДЯКА

З волі Господньої відлетіла моя кохана дружина Олюся до Ісуса, осиротила мене й четверо дрібних діточок. У цему безмежному горю виявили мені й моїм сиріткам богато сердечного спочуття все населення Рави й округи, мої товариші та приятелі, товаришки Покійної, видні громадянки, з котрими Покійна працювала на народній ниві. Від щирого серця складаю їм сердечну подяку.

Передовсім дякую Впр. О. Канонікові Кишакевичеви, душпастиреві загальної львівської лічниці за відправлення св. Служби Божої й Панахиди й також Впр. ОО. Д-ру Й. Маркевичеві, й Ір. Назаркові за св. Жертви, П. Онуфрикові, секретареві М. Т., за поміч при полагоджуванню формальностей, звязаних з перевозом тлінних останків Покійної до Рави. Нехай милосердний Ісус сторицею заплатить Впр. Отцям за останню прислугу в похоронах, св. Сл. Божі й Парастаси, а це: ОО. дек. Карпевичеві, Гойдишеві, Дороцькому, Гелі, Хомінському, Твердохлібові, Заяцеві, Тарасовичеві, Мигалеві, Лисякові, Салукові, Кулиничеві, Кохалевичеві, Дру Масляникові, І. Назаркові, ЧСВВ., Фіґарові, Боровикові, Кульчицькому та латинським Отцям: проф. Вояковському, Грабовському й Даці.

Від серця подяка за щирі слова потіхи Отцям Провідникам у церкві о. Дороцькому й о. Назаркові та на кладовищі о. дек. Карпевичеві, Вп. П. інж. Терпелюкові та Вп. П. голові С. У. Р. Богачевській. Вп. П. інж. ліс. Мастикашеві з Потелича дякую за хор.

Нехай Матінка Божа благословить дорогим Панству суд. Ользі і Теодорові Приймам і Сестрам Служебницям і П. Терпелюкам за братню опіку над нами й поміч в уладженню похоронів.

Всім, що виявили нам слова спочуття, чи особисто, чи письмом, щире Спасибі; головно Вп. Посолці М. Рудницькій, С. Наст. Анізії, дир. Дзідушкові, о. Раставецькому, о. Скоморовичові, о. проф. Голинському, о. проф. Орському, Др. К. Чеховичові, о. Хоростілеві, П. Барилякам, П. Матковським, П. Жарським, Леонтовичам, Садовським, Іванцям, Блюям, Ващитинам, Дубляницям, меценасам Карпевичові, Котовському, Грицині, Головному Виділові Союзу Українок у Львові, Українбанкові „Віра“, філії С. Українок, Філії Охорони Могил, Філії й Читальні „Просвіти“, Кружкові „Рідна Школа“, Українській Захоронці, Кружкам Союзу Українок з Верхрати, Любичі, Потелича, Вп. Учителькам і Вчителям місцевих і позамісцевих шкіл і пр. і пр., цілому населенню Рави й округи та найдорожчій Рідні.

Опечалений муж о. Осип Лещук
з діточками.

Рава Руська, 16. X. 1934.

Подяка

Всім Всч. Отцям, що зволили зложити якунебудь жертву на будову церкви Царя Христа в Заболотові, так з нагоди реколекцій священичих, як також на розіслані відозви, підписаний уряд парохіяльний складає щиру подяку за кождий сотик і заявляє, що в їх наміренню що місяця до кінця Ювилейного Року буде відправлена Служба Божа.

Уряд парохіяльний в Заболотові.

ПРИРОДНИМ, ЛАҐІДНИМ СРЕДСТВОМ ПРОЧИЩАЮЧИМ Є

„Швайцарські ґіркі зела“

Примінювані при хоробах: жолудка, кишок, нирок, печінки, здуттю черева, жовчевих камінняхі нахилі до обструкції.

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг
б. елєв клініки у Відні й Берліні
Др. Н. ҐОЛЬДШТАЙН
ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі і свята від 9—1
Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 28 жовтня 1934. Ч. 82 (780)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ц. Краків 405.367

Евхаристійний Конґрес в Ковні

Недавно відбувся в Ковні (Литва) краєвий Евхаристійний Конґрес присвячений дітям і молодіжи. Першого дня взяло участь в Конґресі 12.000 дітей, другого дня 15.000 членів католицької орґанізації молоді. 150.000 осіб було на кінцевім Богослуженні. З приводу Конґресу відбулося посвячення угольного каменя під костел, що має бути жертвою литовського народу й подякою Богу за здобуття незалежности Батьківщини. (КАП). Литовська преса повна звітів з конґресу.

Зближення Франції з СССР

на місци союзу з Польщею.

Французький часопис „Л'Евр" подає м. ін., що теперішний міністр закордонних справ Ляваль буде продовжати політику покійного міністра Барту. В найблизшім часі прийде до заключення тіснішого порозуміння між Францією й совітською Росією. Франція не може дальше бути звязана з Польщею. Бо се дуже небезпечно задержати подібні зобовязання супроти держави, котра є в такім тіснім порозумінню з Німеччиною. — Стара франц.-російська любов не ржавіє...

І білий металь скріпляє хаос

Загрожує загальний розвал грошевого обороту на цілім світі.

Як відомо, сего року появилися в Злуч. Державах Півн. Америки два „акти про срібло": 19. VI. і 9. VIII. Ними установлено т. зв. національну металеву резерву також зі срібла в відношенні 25 проц. до золота. Недавно передтим 10.III. 1934. Китай установив нову монетну одиницю, шангайський доляр: дві третини попереднього таеля, 23.49 ґр. чистого срібла. Коли Американці завели в себе біметалічну чи радше симметалічну систему й зачали в Азії скуповувати срібло, Китай завів вивозове цло на срібло (10 проц.). Таким чином спинено свобідний рух срібла в двох великих краях (в Америці срібло знаціоналізовано). Наслідком того шангайський доляр відірвався від своєї срібної основи, подібно як доляр від золотої й зачав падати. На величезних просторах Китаю почався ще більший хаос ніж був. Ціна срібла не піднялася там, бо само китайське правительство кинуло на продаж великі маси білого металю. І тепер поважні економісти пишуть, що загрожує загальний розпад грошевого обороту на цілім світі.

Македонські революціонери поза правом

Софійське правительство оповістило на днях рішення, котре ставить поза правом 6 членів македонської революційної орґанізації. Болгарські власти шукають дальше провідника македонських революціонерів Михайлова. На підставі повисшого розпорядження кождий горожанин в Болгарії може вбити безкарно македонських революціонерів, поставлених поза правом.

В Польщі згоріло 80.000 будинків

З Варшави доносять: Загальне заведення взаїмних обезпечень від огню оповістило, що лише за перших 9 місяців сего року згоріло в Польщі коло 80.000 будинків. Страти зголошені тільки в тім заведенні виносять 22 міліони і 100.000 зл. Річ ясна, що примусові обезпечення надмірно обтяжують, руйнують і деморалізують широкі круги населення в цілій державі.

Вмер донський отаман Богаєвський

В 62 р. життя помер на еміґрації донський отаман ґен.-ляйтнант Африкан Петрович Богаєвський, хорий від довшого часу на недуги серця, печінки і нирок. Уродився він 27. XII. 1872. Скінчив як перший кавалерійську школу й академію ґенерального штабу. Велику війну зачав в чині полковника, в характері начальника штабу 2 ґвард. кавал. дивізії, котра брала участь в поході на Сх. Прусію. В 1915 р. був нач. штабу всіх козачих військ. Кооперував з Денікином і Вранґлем. Був ворогом самостійної української держави над Дніпром.

Важний вирок суду

Ощадностеві вклади не підлягають заняттю

З Варшави доносять: Суд в Хожові на Шлеську засудив директора міської Каси Ощадности Димніцкого на два місяці арешту за те, що він виплатив 11.000 зл. ощадностевих вкладок їх власникам, хоч ті гроші заняли були віритслі тих власників. Апеляційний суд звільнив дир. Димніцкого від вини і кари, подаючи в мотивах вироку, що ощадности зложені в Касі Ощадности не підлягають заняттю.

Американець перестерігає Жидів

Бувший амабасадор в Берліні Джемс В. Жірард оповістив американським радіем таку пересторогу Жидам: „Загально знаний контакт Жидів з комунізмом може вкінці викликати між американськими горожанами погляд, що юдаїзм і комунізм то одно і те саме. Визначні люди між Жидами повинні протиставитися тому, бо якби американський нарід дійшов до переконання, що Жиди се комуністи, то в Америці моглоб дійти до такого погрому Жидів, що погроми в давній царській Росії видавалисяб скромною парадою". Жірард підчеркнув, що він не ворог Жидів, але мусить осудити їх прихильність для переворотів.

Заохочуйте своїх кревних, своїх і знайомих, щоб вони виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків і обезпечили її негайно в одинокому українському Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ПРОҐРАМА ОКРАЇННОЇ ПОЛІТИКИ

Ендецький проєкт винародовлення Українців в Польщі.

Відношення польського шовіністичного націоналізму до Українців відоме віддавна. Те відношення різко вороже. Свідчить про се наглядно передовсім минуле. Тоді польський націоналізм заподіяв богато шкоди Українцям в Польщі, але також — самій Польщі. Може навіть Польщі більше, ніж Українцям. Бо коли у висліді того відношення по стороні Українців було зведення їх до етноґрафічної маси, яка все таки встоялася, то по стороні Поляків було викликання завзятої внутрішньої польсько-української боротьби, котра тревала століттями і котра дуже ослабила Польщу та зробила її безсильною супроти німецького напору з заходу і московського зі сходу: а наслідком була безповоротна втрата великих просторів корінно-польських земель на заході і вкінці упадок державної самостійности старої Польщі. Се безперечні історичні факти, які признають деякі визначніші польські історики, як М. Бобжиньский, О. Бальцер і инші.

Та не тільки минуле свідчить про відношення польського націоналізму до Українців. Свідчить про се наглядно також сучасність. Отже передовсім свідчать недавні ще часи, коли польські націоналісти були при владі. В тих то часах польський націоналізм відібрав Українцям у Галичині майже всі права, які вони здобули собі були кількадесятьлітньою боротьбою за Австрії. А се мало той наслідок, що знов спалахнула завзята внутрішня польсько-українська боротьба, як колись у старій Польщі.

Правда. В маю 1926 р. маршалок Пілсудский відсунув польських націоналістів від влади в польській державі. Та польські націоналісти в українській справі не зреклися своїх плянів. Вони і далі ведуть акцію ворожу Українцям — тепер передовсім друком, настроюючи відповідно польське громадянство, навіть ту його частину, яка формально до націоналістичного табору не належить. А які се мусить мати і має наслідки в практичнім життю, про се зайва річ говорити ширше. Бо то аж надто добре відоме кождому, хто обсервує дійсність польсько-українських відносин під сучасну пору.

Перед нами оден такий польський націоналістичний друк, на який наша преса досі не звернула належної уваги. Се книжка Андрія Гертиха п. з. За програму окраїнної політики, до котрої дуже поручаючу передмову написав б. волинський воєвода А. Дембский. *)

*) Jędrzej Giertych: O program polityki kresowej. Z przedmową Al. Dębskiego b. Wojewody Wołyńskiego. Nakładem Tow. wyd. „Patria". Warszawa, Ст. 145+(3). 8⁰.

Та книжка незвичайно цікава. Цікава тому, що обіймає повну і подрібну програму відношення польського націоналізму до Українців у Польщі. Отже програму відношення д о в с і х в е р с т в у к р а ї н с ь к о г о н а р о д у: до інтеліґенції і до простого народу, до мешканців міст і до мешканців сіл, до національно свідомих і до національно несвідомих, до старших віком і до молоді і т. д. Та ще більше цікава та книжка з іншої причини. Вона викладає програму відношення польського націоналізму до Українців з такою отвертістю і з таким цинізмом, з якими не викладав її ніхто з Поляків від появи „Projektu na zniszczenie Rusi" з 1717 р. Пригляньмося отже тій книжці.

Передовсім: хто такий автор книжки? Як довідуємося з передмови до книжки, автор походить з західної Польщі і на окраїнах навіть не мешкав. Се зрештою видно аж надто виразно з самого змісту книжки. Бо зміст тої праці се таке наслідування колишньої прусько ґакатистичної програми у відношенню до Поляків, що відразу можна пізнати походження автора й атмосферу, в якій він виріс. Поза тим автор — ще молодий чоловік та належить ідейно до Табору (Обозу) Великої Польщі, знаного з яркої ворожости до табору марш. Пілсудского.

Починає книжку, як згадано вже вище, передмова до неї б. волинського воєводи Ал. Дембского. В тій передмові називає він ту книжку „поважною і ґрунтовною працею". Навіть більше. „Як той, котрий знає і працював на тих (себто: окраїнних) землях, каже б. волинський воєвода, можу ствердити, вислідом яких сумлінних і ретельних студій є ся книжка та як влучно і життєво схоплює і розвязує ряд трудних питань". Далі зазначено, що виложена програма не є тільки індивідуальним висловом автора. Вона виросла з заложення національної ідеольоґії та є виявом поглядів, які нуртують у молодім поколінню. Вкінці б. воєвода стверджує, що обговорювана книжка в п е р ш е приносить погляд на питання східних земель молодих, вихованих у власній державі, котрі думають н е п р о з а г р о ж е н у п о л ь с ь к і с т ь тих земель, але про їх п о в н е д у х о в е о б є д н а н н я („зесполене") з ц і л і с т ю П о л ь щ і.

Після передмови Дембского йде вступне слово самого автора. Ось найбільше замітне місце зі вступного слова:

„Тези, що містяться в отсій книжці, — так починає автор книжки своє вступне слово — піддають ревізії ряд поглядів на окраїнну справу, що втерлися в найріжніших відломах польської публичної опінії. Одначе автор не хотівби, щоб оповіщення сеї його праці взяв йому хтось за посунення внутрішно-національної політики звернене з самого свого заложення проти когонебудь з Поляків, чи котрого небудь з поважних і чесних польських політичних таборів. Справа східних окраїн се загальнонаціональна проблема тої ваги, що супроти неї мусять замовкнути внутрішні спори, котрі в домашних справах ділять польську суспільність".

Наведені щойно слова всепольського автора книжки дуже характеристичні і важні. Бо вони свідчать наглядно, що між Поляками є така найбільш ворожа нам політична ґрупа, яка хотілаби, щоби в обличчі окраїнної чи краще української проблеми в Польщі всі внутрішні спори серед польського громадянства уступили на другий плян і щоби супроти тої проблеми, себто супроти Українців, все польське громадянство творило оден фронт. Польська преса приняла цинічну всепольську програму винародовлення Українців у Польщі мовчанкою.

Далі автор, навязуючи до свого не окраїнного походження, каже, що в польській публичній опінії утерся погляд, що одиноко управнені забирати голос в справах окраїн та одиноко компетентні в тій области є кресовці, зґл. східні малополяни. Також у всіх політичних таборах в Польщі, котрі на проблеми окраїн мають нераз діяметрально противні погляди, є правилом, що на вироблення програми тих таборів в области окраїнної політики рішаючий вплив мають кресовці. І політикою відносно окраїн кермують у Варшаві найчастіше родовиті кресовці, що займають там урядові достоїнства. Та се на думку автора, ненормальне явище. Справа окраїн се загально-національна (розуміється, польська) справа й тому її не можна розглядати виключно під партикулярним кутом видження. Вправді розглядання якоїсь справи зблизька має над розглядання її здалека ту перевагу, що дозволяє знати і бачити кожду подробицю тої справи зі значно більшою докладністю, — одначе побіч того має й великі мінуси, а то такі, що утруднює уняття тої справи в перспективі ширшій щодо часу і простору, відбирає завдяки її безпосередній близькости холодну кров при її оцінці і т. п. Тут особливо впадає в очи згадка автора про х о л о д н у к р о в. Як побачимо з дальшого змісту його книжки, та згадка має дійсно своє оправдання в тій прямо неімовірній холоднокровности, з якою він „розвязує" окраїнну чи властиво українську проблему в Польщі.

Та ще одно, що автор наводить на доказ своєї більшої компетенції „розвязувати" окраїнну зґл. українську проблєму в Польщі. Він, як сам каже:

„Заки ближче зазнайомився зі справою східних окраїн — мав нагоду бути вже безпосередно обзнайомленим з певним способом досвідів та мати певні обсервації в ділянці національних („народовосьцьових") проблєм з зовсім інших теренів, з національними відносинами, неменше скомпліковаными, ніж східні окраїни, завдяки чому будував собі погляд на наші східні проблеми спертий на розширену підставу знання більшого числа появ спорідненого типу, ніж їх знає загал кресовців. Те с п е ц и ф і ч н е о с в і т л е н н я, в якім може представити справу окраїн, се одна з г о л о в н и х п р и ч и н, для котрих позваляє собі представити отсю свою працю загалови".

Як бачимо, сам автор зовсім не криється з тим, на яких зразках взорує свою програму окраїнної політики в Польщі. Ті зразки, хоч він їх і не називає поіменно, очевидні. Се пруські зразки, які він бачив у Познанщині, коли вона була ще пруською східною окраїною. Ті зразки, як бачимо, йому так подобалися, що аж стали одною з головних причин написання й оповіщення його книжки.

Вкінці ще одна справа.

„Працюючи над отсею книжкою, — читаємо при кінці вступного слова — автор зустрінув одну трудність: трудність погодити вимоги можливої ясности сформулювання програми, котра, коли її має прийняти громадянство, мусить бути у всіх своїх найголовніших подробицях тому громадянству знана — з вимогою н е в і д к р и в а т и п е р е д ч а с н о к а р т с у п р о т и п р о т и в н и к а. Та трудність се тільки позірна трудність — і про неї згадується тут тільки тому, щоб випередити евентуальний закид читачів. Дискусійна книжка, писана в додатку кимсь, хто стоїть зовсім здалека від біжучої практики адміністрації окраїн або біжучої окраїнної політики — має настільки необовязуючий характер (необовязуючий навіть автора, котрий згори передбачує можливість, що в дискусії в сій чи тій подробиці опоненти переконають його) — що не може дати противникам Польщі ніяких атутів у руки. Зрештою сама програма, виложена в отсій книжці, є того рода, що не потребує боятися денного світла. Врешті з уваги на постулят тої програми, що її буде реалізувати не тільки Держава, але й широкі круги громадянства, потреба представити її громадянству — така засаднича конечність, що огляд на довірочність ділання тут не може переважити. Автор дозволяє собі між іншим згадати, що в починах з таким широким закроєм, як окраїнна політика, не вірить в успіх довірочних програм, укладаних у тиші кабінетів: такі починають здійснювати на повнім сонці, — розмахом збірного зусилля і напором мас, — паперові заходи відірваних від життя кабінетів супроти таких завдань безсильні".

Отсе найважніше з передмови і вступного слова до книжки Ґертиха.

Самаж книжка, до котрої тепер перейдемо, складається з трьох головних частин. В першій частині автор обговорює моральні і матеріяльні підстави предкладаної ним окраїнної політики. В другій, головній, частині дає польському громадянству подрібні програмові директиви в справі здійснення тої політики. Врешті в третій частині автор звертається вже спеціяльно і прямо до польського правительства з домаганням і пляном запевнення одноцільної національної політики того правительства.

І ми зі своєї сторони, як український католицький орґан, хочемо також звернутися з нашими увагами в тій важній справі в першій мірі до своєї суспільности, а потому до польського правительства і всего польського громадянства.

Бо та справа, як учить історія, така важна, що вже раз рішала про долю обидвох народів тай очевидно ще раз буде рішати. Наше становище в тій справі безперечно трудніше, ніж становище п. Ґертиха і б. воєводи Дембского, бо вони в тій книжці говорили і говорять до людей близьких собі по нації і культурі, а ми будемо говорити в наших статтях до людей чужих нам по нації та з розмірно малим кругом спільних нам культурних прикмет. Одначе мимо того рахуємо на ділання звичайного людського розуму, котрий говорить в очевиднім спільнім інтересі обидвох народів, в інтересі наладнання співжиття між ними, в інтересі забезпечення не тільки їх істнування, але також їх розросту під кождим оглядом.

Чейже є ще думаючі люди в польській нації, до котрої належать і польські цензори. Отже припускаємо, що в тій дійсно життєвій справі дадуть нам свободу слова, котрої надуживати не думаємо.

Лінивство се рабунок часу, дорогоцінного Божого дару. (Адольф фон Фос Т. І).

„Торговля і Промисл"

Нарешті на наших очах зачинає повставати наша торговля і наш промисл. Вправді поодинокі купці Українці були й передтим, але про українське купецтво й український промисл можна говорити доперва від тої хвилі, коли українські купці і промисловці зачинають орґанізуватися. Бо нейно зачинають, вони вже мають свою орґанізацію від 10-ох літ. А в 10-ліття істнування тої орґанізації, в ювилейнім році спромоглася наша купецька і промислова орґанізація вже й на власний орґан. У Львові зачав виходити в жовтні с. р. двотижневик „Торговля і Промисл", орґан „Союзу Укр. купців і промисловців". Вийшли досі 2 числа. Перше число 8 сторін, друге 10 сторін. Невеличкий се часопис, свідчить, що й наш промисл і наша торговля доперва в пеленках. Та чи й великі промисли не повставали з малих початків?

Новий часопис пише: „Вважаємо конечністю в теперішний час розвивати в усіх напрямах продукційні сили нашого народу, і як найсильніше проявляти нашу активність в обміні ріжними вартостями серед нашого народу". Або іншими словами: „хочемо, щоб все, чого потребує наш нарід, було зроблене руками нашого робітника в рідному підприємстві". Дальше „хочемо також, щоб український купець обслуговував українського консумента". Отсе сконденсована програма, котру хоче здійснювати наш промисл і наше купецтво. Ніяка програма не дасться здійснити, коли її не буде здійснювати орґанізація. А добрий часопис се легкі, якими тепер дихає кожна орґанізація. Се також очі й уста орґанізації, а часто і її мозок.

Перші два числа „Торговлі і промислу" зредаґовані доволі цікаво. Є тут поважні статті як нпр.: „Домашний промисл і купецтво" інж. Творидла, „Кооперація і приватники", „Торговля, промисл і орґанізація", „Передумова розвитку промислу й торговлі", „Суспільне становище українського купця й промисловця". В фейлетонах Др. І. Витанович оповідає про купця Галичанина Михайла Димета, котрий в минулому столітті був чи не одиноким великим купцем Українцем в Галичині. В рубриках: „Ріжні вісти", „Орґанізаційні вісти", „Податковий інформатор" подає редакція практичні поради для купців і промисловців. Сей часопис повинен дістатися до рук кождого Українця, що цікавиться торговлею або промислом — тимбільше, що часопис мимо досить поважного обєму (ч. 1, 8 сторін; ч. 2, 10 сторін) дешевий. Ціна 1 прим. 25 гр. Адреса: „Торговля і Промисл", Львів, Ринок ч. 10, II поверх.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Нечуваний закид

Під таким заголовком приніс перемиський „Український Бескид” в 40 ч. отсю статтю:

На весну появилася стаття в двомісячнику Oriens (за березень і квітень 1934) п. н. „Апостольська Адміністрація для Лемків”. Ми вважали потрібним познайомити наших читачів з уривками цеї статті і водночас постаратися дати деякі суттєві вияснення.

На превеликий наш жаль кс. Ян Урбан правдоподібно не був вдоволений з нашої відповіді, що видно було зі зреферування тої відповіді в черговім числі Oriens-y, де автор пише: „Ostrzej natarł na nasz artykuł Ukraińskyj Beskyd, wychodzący w Przemyślu, zato, że my nie chcemy utożsamiać pojęć: moskalofil i prawosławny. Dziennik zgubił tok naszego rozumowania...“ Вже з самого ужиття слова „natarł“ вичувається якесь роздражнення, якого не вміємо собі ніяк пояснити. Думаємо, що чейже можна нам і навіть є нашим обовязком, вияснити деякі недокладности — спеціяльно в таких справах, які нас безпосередно дотикають. Тому вважаємо, що не було причини витикати нам нашу добру волю і бажання поінформувати краще про ці справи, щодо яких ми компетентні забирати голос, бо маємо під рукою на підтримання наших тверджень масу фактів, які являються незбитими доказами. Та в ніякому разі не сподівалися ми викликати негодування і наразитися на того рода закид якогось атакування і на дорікання — мовляв — „dziennik zgubił tok naszego rozumowania“.

Помимо того, що автор цих дорікань не бажав собі дальших вияснень з нашого боку — кінчаючи цю нотатку словами: „Poco i z kim polemizuje?“ (Український Бескид), ми всежтаки не могли погодитися вповні з виводами кс. Урбана і при найближчій нагоді повернули ще раз до тої теми, а саме в ч. 30-ім нашого часопису. Одначе ми ані словечком не витикнули кс. Урбанові це „natarcie“ і т. ін. Вважали ми це попросту таким собі звичайнісіньким ляпсусом. А навпаки, ми щиро написали:

„Саме бажаємо дати вияснення на те непорозуміння і дати відповідь на питання. Ми радо хочемо повірити, що шановний автор не мав на меті зле або криво представити відношення Українців до Лемківщини і дивні умовини на самій Лемківщині. Надто шануємо кс. Яна Урбана, щоб ми на хвилю могли сумніватися в його добрі інтенції. Адже кс. Урбан загально відомий і за кордоном Польщі як оборонець правди, для якої відважився знищити гарну легенду о святости Мокрини Мечиславської, — відомий також як речник справи унії”.

Це доказ, що ми забирали слово в імя правди і хотіли в погідному тоні виказати тільки недокладність інформаторів, які послужили фальшивими інформаціями кс. Урбанові. За нашу добру волю зустріла нас незаслужено велика прикрість.

Відповідаючи на це чергове наше вияснення, кс. Урбан зробив нам нечуваний закид, який попросту викликав в нас хвилеве оніміння з дива. Та на цей закид ми не сміємо мовчати.

В 5-ім зошиті за рік 1934 Oriens-y кс. Урбан кінчає словами:

„Бескид запитує ще нас, т. зн. кс. Урбана і Єзуїтів, кому то залежало на утворенні апостольської адміністрації для Лемків і додає значучо: „Ви напевно знаєте, а ми також”. Відповім: очевидно залежало передовсім на тім — що не є ніякою тайною — певним чинникам ruskim, не українським. Dlaczego zaś ich starania odniosły pewien skutek, nie do nas należy to roztrząsać, czy krytykować. Powstrzymamy się zatem od dania pełnej odpowiedzi“.

Як розуміти ці слова?

Адже це нечуваний закид! Адже це інсинуація, що автор статті в Українськім Бескиді критикує рішення Апостольської Столиці?!

„Чому їхні старання мали деякий успіх, не до нас належить розбирати, чи критикувати”... Мали деякий успіх — у кого? А хтож рішає про ці справи? Ніхто інший, тільки Апостольська Столиця. Отже кс. Урбан цитує те, чого ми навіть не подумали.

Чиж не є це тяжка образа католицького публіциста?! Чиж не є це образа католицького часопису?! Чиж не є це врешті образа католицького Епископа, що в Його Епархії виходить цей часопис?! Образа цього саме Епископа, що в Його Епархії мала бути настановлена ця Апостольська Адміністрація?!

Аджеж не можемо припустити в тім випадку, що це такий же lapsus як і „natarł“. Таке словечко може вихопитися навіть такому старому і поважному публіцистові, як кс. Урбан. Але закид католицькому публіцистові — немов — він хоче піддавати критиці рішення Апостольської Столиці, не сміє вихопитися зпід пера ані наймолодшому віком і пером — початкуючому газетяреві, коли до цього нема й найменшої підстави. Бо інакше це виглядає як клевета!

Дослівно наводимо уривок цієї статті — саме цей уривок, де говориться про справи Апостольської Адміністрації. (Автором цих статтей, як і цих рядків є сам ред. Ю. Костюк). Ось цей уривок:

„Вкінці для нас немалої ваги буде питання: кому саме найбільш потрібно, щоб св. Столиця настановила Апостольську Адміністрацію на Лемківщині. Лемкам? Ні! Бож при кожній канонічній візитації Й. Ексц. Вспрсв. Кир Йосафата доказують вони якраз навпаки, велике привязання до свойого Владики. А весь той крик, мнимі протести проти української політики гр.-кат. духовенства це ніщо інше, як цькування москвофільських одиниць. Вони бачать, що з кожним днем маліє іхній вплив на маси нашого селянства і таким чином хочуть зворохобити селян. Це вдається їм тільки на темних — непросвітних селах. Працю потрібну для обслуження духовних потреб Лемківщини легко подолають перемиські духовні власти. То комуж потрібна Ап. Адміністрація? Хіба — що тим кільком москвофільським одиницям, які створили казку — немов Лемки хороняться перед українізацією аж до православія. А якщо ці всі заходи зроблено для одиниць тих, то справді гріхом непростимим є трудити Св. Столицю, бо вони (ті русскі) завжди ближче стояли і стоятимуть до православія як заборола русскости, ніж до католицької Церкви і Її Єрархії. Не хочемо одначе вірити, щоб кілька одиниць, з якими не погоджуються навіть їхні політичні однодумці, могло мати таку силу впливів. Є ще інші чинники, які їм помагають. Ми не віримо, щоб у деякій мірі прикладали до того руки й Отці Єзуїти, як це отверто говорять в Варшаві. Не хочемо вірити, бо знаємо, що оо. Єзуїти одинокі зпоміж польських Чинів найбільш прихильно ставляться до унії (як це зрештою видно хочби з журналу Oriens) і намагаються нам помагати в великій праці над зєдиненням наших земляків під омофором католицької Церкви. Тож кому потрібно, а кому може залежати на створенні Ап. Адміністрації на Лемківщині? Ви напевно знаєте, а ми також”.

Кому потрібно?! Адже це є загально відоме і сам кс. Урбан признає, що „pewnym czynnikom ruskim” (в інших випадках кс. У. уживає також staroruski т. зн. москвофільський). А кому може залежати? Це вже також не є ніякою тайною, чи радше це є загально відомою публичною „тайною”. Тому ми писали: „Ви напевно знаєте, а ми також” і не називали заінтересованих по імені з цензурних мотивів. Зрештою про те явно писав „Лемко” в ч. 9-ім з дня 21. IV. ц. р. на стор. 2-ій.

Дивно, що таку ясну річ дехто не може зрозуміти. Та коли хтось не хоче зрозуміти, то це гірше, ніж якби не міг.

Приходиться нам протиставитися ріжним нападам, та на це ми приготовані і радо станемо до боротьби за католицьку Церкву, віру, мораль і етику. Одначе ніяк не сподівалися ми такого нечуваного закиду від того, який до тепер йшов нам в нашій боротьбі на підмогу. Цей закид — се удар з заду!

Двозначний виступ

„Куріер Віленьскі” приніс в ч 272 цікаву статтю під новисшим заголовком. Подаємо її в перекладі:

„В останнім часі розійшлася тривожна поголоска серед православних кругів в Польщі. Синод епископів православної Церкви в Польщі, зложений з митрополита Дионізія й архиепископів виленського Теодозія, волинського Олексія і поліського Олександра як також з суфраґана любельського епископа Сави підписав відозву „російських епископів на еміґрації” до американських епископів (російських, серед котрих повстав розлом на тлі послуху сучасній Москві). Зі змісту тої відозви виходило, що варшавський Синод уважає православну Церкву в Польщі за частину російської Церкви на еміґрації, котра „готова — як говориться в відозві — в визначений Богом час злучитися з визволеною своєю матірю російською Церквою”.

Притім випадає завважити, що висше згадану відозву поширюють масово серед православного населения в Польщі, внаслідок надто великого лібералізму властей і що відозви не підписали: управляючий городненською дієцезією епископ Антоній з волинськими епископами помічниками: Полікарпом і Симоном.

В звязку з підписанням відозви волинська „Українська Нива” (ч. 29) помістила інтервю з архиепископом волинським Олексієм.

В тім інтервю архиепископ заявляє, що ціллю тої відозви було довести до згоди внутрі епископату російської Церкви на еміґрації так потрібної для православної Церкви. Єрархи православної Церкви в Польщі пілносили конечність тої згоди ще в 1930 р. на передсоборнім зібранню відбутім на Афоні. Отже сучасна відозва се продовження попередних старань. Очевидно — говорить архивладика — та відозва не може загрожувати або ставити під знак запитання істнування автокефалії (православної) Церкви в Польщі.

Факт, що російські епископи заграницею звернулися з просьбою о інтервенцію до епископів польської Церкви, котрої автокефалію узнали колись за неканонічну, сей факт — по словам архиепископа — треба признати за факт першорядний, котрий регулюватиме в будуччині відношення російської Церкви до нашої автокефалії.

Дальше архиепископ говорить, що підписи (православних) епископів в Польщі підступно використала „Православна Карпатська Русь”, котру редаґує відомий епископ Віталій і котра називає їх голосом „Синоду Російської Церкви в Польщі”. Відтак інтервю подає, що справа підписання відозви не була предметом розважань варшавського Синоду, тільки кождий з епископів підписував її індивідуально. Позатим архиепископ о. Олексій долучив до відозви свій лист, котрий стверджує, що не вважає єрархії Церкви в Польщі за приналежну до „заграничних російських епископів”.

„Навпаки — кінчить о. архиепископ — ми звернулися як епископи Автокефальної Церкви в Польщі одноголосно в ціли відновлення мира і єдности, котрі повинні характеризувати взаїмне відношення всіх православних епископів”.

Після прочитання інтервю трудно якось оборонитися перед деякими рефлексіями. Не можна мати нічого проти того, що наш православний епископат забрав голос і накликує російських епископів до згоди та єдности. Зате форма, в якій вони звернулися, збуджує поважні застереження. То можна було зробити окремим збірним посланієм, висланим від епископів православної Церкви в Польщі, а не підписувати відозву епископів „російських”, котрі бажають колись в майбутности злучитися „з матірю Російською Церквою”. В сей спосіб створено документ, котрий в л а с н е підважує автокефалію Церкви в Польщі. Положення не зміняється тим, що ту відозву підписали також патріярхи: Антіохійський і Сербський. Прецінь для них російська Церква не була ніколи матірною.

Чи в таких умовинах епископ Віталій надужив довіря, називаючи се голосом „Синоду Російської Церкви в Польщі”, то ще велике питання. Чи не управнювало його до сего те тайне порозуміння епископату з Польщі з еміґрантськими епископами, на основі котрого автокефалія в Польщі не нарушує в нічім на будуче управнень російської Церкви в Польщі? Про таке порозуміння ходять поголоски вже від кількох літ. Впрочім коли епископ Віталій надужив довіря, то деж протести епископів з Польщі? Застереження зроблене в листі о. архиепископа Олексія не зміняє справи, бо се тільки його індивідуальний погляд.

Характеристичний брак підписів на відозві одного епископа ординарія і 2-ох суфраґанів, котрим напевно не заподобали предложити її до підпису. Чи той брак не випливає з переконання вище згаданих епископів, що виступ в тій формі шкідливий для автокефалії в Польщі?

В цілости та справа виглядає дуже невиразно і мимоволі збуджує недовіря до настроїв і тенденцій більшости православних єрархів в Польщі. — П. Й.

Дурні коні

Гумореска*)

Червоний директор Вшивков вислав письмо до свого начальства Північних Доріг і вияснив в нім свої принціпіяльні розбіжности з кіньми.

„Спішу повідомити — писав він — що коні зовсім не можуть возити дощок. Поперше, страшно дурні, під гору не хочуть йти. Прибули сюди дуже слабі. Жеруть по 2 рази в день. Деж се видно? Зїдають на добу сіна на 30 рублів. А возять всего по 7—8 дощок. До сего часу привезли всего тільки оден ваґон дощок — і тільки. Вечером ледви-ледви дотягають пусту телігу до фабрики. Боюся, щоб вони не здохли. Як поступити, — прошу зарядити. Чи їх годувати, відправити назад або продовжувати ними працю доки зможуть?

Очікую скорої відповіди. З товариським привітом — „Директор лєсозавода, Вшивков”.

Цікаво, кілько разів на день їсть Вшивков, що такий розумний... Всеж таки три разики мабуть перекусить, хоч і дощок не возить. Не то, що ті страшно дурні коні, котрі ніяк не хочуть задоволитися дієтою товариша директора. І до чогож се подібне? Взяти і з ситих кобилок перекинутися на якихнебудь костистих шкап, що ледве волочать розбиті копита... І ізза чого? Ізза якогось там сіна! Дурні — дурні!

Не одержавши директив від свого центру, Вшивков пускає телеґраму:

„Коні працювати не можуть. Необхідно відіслати їх назад, бо з дурноти можуть околіти. — Вшивков”.

У відповідь прийшла лискавка: „Коней терміново відправити назад!”

Чотиронога бригада виїхала в Москву. Два коні згинули по дорозі. Третий впав вже вдома, на руках ветеринара. Четвертий кінь доживає останних днів.

(„Вечерная Москва”).

*) Звертаємо увагу на сюжет сеї большевицької гуморески: він добре показує, які там відносини в господарстві. — Ред. „Нов. Зорі”.

Совітська Росія

Що про неї пише німецький спеціяліст.

В науковім німецькім журналі „Stimmen der Zeit" помістив один німецький спеціяліст свої спостереження про економічні й суспільні відносини в большевії. Свого імени з відомих причин не подає, але Ред. названого журналу пише, що добре знає особу автора. Його уваги тим цінніші, що він був в Росії трема наворотами, дуже добре знає по російськи і працював там на заводах; надто в початках був одушевлений большевизмом, головно пляном першої пятилітки. Відтак розчарований і огірчений вернув до Німеччини. Свої спостереження подає безпристрасно й річево. Се знамените доповнення до наших статтей на основі оригінального звіту Сталіна. — Ред.

На першім місці займемося положенням робітників і селян. Сеж два стани найбільше „упривілеєні" в теорії большевизму. Робітники поділені там на ріжні категорії після висоти платні. Найнизше стоїть робітник, котрий щойно зачинає працю і не має ще ніякого фахового знання. Такий заробляє всего 35 коп. за годину праці. Коли хоче дійти до третого степеня, мусить так підучуватися, щоб міг обслугувати технічно скомпліковану машину. Тоді заробляє 60 коп. за годину праці. Таких годин праці випадає на місяць найбільше 168. Третий степень до шестого обіймає фахових робітників, майстрів і закордонних спеціялістів. Ті заробляють за годину праці 85 коп. до 1,10 руб. Вони становлять категорію правдивих фахових робітників і майстрів. Місячно мають около 180 — 350 руб. Та щоб так високо дійти, мусить такий фахівець бути членом партії.

Дальше йдуть робітники з висшими фаховими технічними студіями. По трилітних студіях одержує такий технік 300 — 400 руб. на місяць. З тої ґрупи виходять відтак інжиніри, які мусять самостійно вести відділи, зложені найменше з тисячі робітників. Над тими знова стоять властиві шефи. Се, очевидно, члени партії і мають обовязок наглядати над цілими фабриками. Вони одержують 450 — 600 руб. Надто дістають ще т. зв. продукційні премії, коли якийсь „завод" виповнить назначену програму, або лучше сказати, коли має за собою провідника партії. Над шефами стоять директори, по трьох на кождий „завод", один технічний, другий торговельний, третий червоний. Кождий з них має свого секретаря. Вони дістають 600—800 руб. місячно а друге тілько за „надзвичайні" праці. При тім мають до розпорядимости всякі державні привилеї; авто, осібне помешкання, гарні одяги і харч в осібних клюбах. Над тим всім стоїть ґенеральний директор з платнею 2000 руб. місячно. Вправді від 1. січня 1933 наступили редукції платень на 40 проц., але лише для тих, що дістають нисше 600 рубл. Так отже великі платні шефів і директорів лишилися незменшені. Після статистики з 1931 р. всіх робітників, занятих у „заводах" враз з бюровими урядниками було 18 міліонів на 160 міл. населення. Все проче — селяни.

Якже стоїть справа з удержанням селян, тої основної і найважнішої верстви населення Совітів? Добрий рільний робітник чи робітниця може заробити на місяць всего 50 рублів при необмеженім часі праці. Коли взяти під увагу всі драчки й обтягання на всякі фантастичні пятилітки, то такому робітникові лишається всего 30 руб. місячно на прожиток. За сам харч у спільній харчівні мусить платити 1 руб. денно. Коли місяць має 31 днів, то мусить один день голодувати. Одежу, обуву й прочі річи набуває собі в той спосіб, що тайком бере частину продуктів і продає на боки. Рільний робітник з родиною одержує 75 руб. місячно, для себе і своєї родини. По всяких відтяганях лишається йому всего 50 руб. Технічний робітник при рільничих машинах має місячно 110 руб. Вправді рільні робітники, властиво селяни, дістають ще картки на деякі споживчі артикули й одежу, та все те дуже обмежено. І буває, що цілими місяцями в крамницях нічогісінько нема.

Се була основна думка большевицького уряду, поставити селян на рівні з фабричними робітниками. Вперед знищили більші господарства (т.з. кулаків), відтак малі й казали їм робити панщину на державних земельних посілостях або відсилали їх до великанських будов, де вони сповняли найтяжші праці без винагороди, головно за марну й нездорову їду. Се очевидно спричинило голод, бо не було кому управляти рілі.

Щоби збільшити продукцію збіжжа, в лютім 1931 р. обіцяли, що колхози мають доставити для держави лише 50 проц. жнив, а другу половину мали оставити собі на прожиток і на вільну торговлю. Та сього приречення уряд не додержав. Просто — забрали селянам ціле жниво. Тепер селяни не знали, що робити і як виживати себе і свою родину. Се спричинило страшне замішання в рільництві. Селяни громадно покидали рілю і свої господарства та мандрували гурмами до міст або де несли очи, щоб найти працю і прожиток. На їх місце правительство посилало студентів аґрономії в надії, що ті раціональною і машиновою господаркою піднесуть рільництво. Та показалося, що ті ще менше дають як селяни. Таким чином селянський стан просто знищений і спролетаризований.

Ще приходять вільні звання, як лікарів, мистців, професорів, тощо. Вони дістають місячно 120 — 215 рублів. Вправді професори академій мають по 250 руб., та по обтяженню всяких оплат дістають лише 215 руб., очевидно при необмеженім часі праці. Ті люди мусять з тої мізерної платні удержати себе і свою родину. Харчі мусять купувати у вільній торговлі. А ціни харчів такі: 1 літ. молока 6 руб.; 1 яйце 1,50; бохонець хліба ваги 3 кґ. 12 — 15 руб.; 1 кґ. масла 70 руб.; 1 кґ. круп 12 руб.; 1 кґ. рижу 20 руб.; 1 кґ. цукру 35 руб.; 5 бульб 1 руб.; 1 кґ. капусти 3 руб.

Ще сумніше виглядають мешканеві відносини. З початку призначувано на особу 8 мет. куб. простору, потому зменшено на 6. Тепер дійшло до того, що на просторі 8 мет. куб. кочує, не мешкає, пересічно 5 осіб. Се вважається ще ідеалом і щастям, коли родина зложена з яких 10 — 12 осіб дістане осібну кімнату. В дійсности в одній кімнаті мешкає по кілька родин. В мешканнях зложених з 3 кімнат і одної кухні мешкає пересічно 35 осіб! А що в зимі опалу майже неможливо дістати, притім населення виголоджене, то се спричиняє такі часті й численні недуги, що просто унеможливлюють правильну працю в фабриках і урядах. Кажучи без пересади, такі відносини приводять населення просто до розпуки. Люди не мають ніякого довіря до пануючого режиму. Про якусь надію на переведення другої пятилітки нема що й говорити. Невдоволення і розклад входять глибоко в саму партію.

Рівночасно панове директори й комісарі провокаційно розпаношуються. Коли всім робітникам від 1933 р. і низшим урядовцям обтягають 40 проц. їх нужденної платні, то платня шефів і директорів остала ненарушена; про комісарів нема що й казати. І так серед зголоднілого, обідраного і знужденілого населення панове директори й комісарі вганяють автами марки Лінкольн, прекрасно одягнені, мешкають в осібно на се недавно вибудованих віллях і харчуються в осібних, обильно заосмотрених, ресторанах.

Одинокі стовпи, на яких спирається большевицький режім, се червона армія і ГПУ. Армія одягнена знаменито і добре удержана; на її удержання нічого не щадиться. Жінкам офіцирів і жовнірів дозволяють одягатися в строї, спроваджувані зза кордону. На їх потреби істнують спеціяльні склепи. Помимо того диктатори добре розуміють, що армія рекрутується з провінції, головно з селян, де їх рідня знищена, гине з голоду. Тому не дуже довіряють армії. Остає для них одинока кріпость: ГПУ. Ті живуть традиціями давної царської охрани і вони свідомі того, що істнування або упадок большевизму се їх життя або смерть.

На чолі такої совітської „держави" стоїть кілька пристрастних фанатиків, які себе взаїмно шпіцлюють і тихо але завзято борються за те, хто зарве в свої руки владу. Вони знають, що кінець їх режіму се також їх смерть.

Який кінець чекає ту демонську державу? Найблизша війна мусить викликати революцію невидану до тепер в світі і то головно селянську революцію. Селяни хотять за всяку ціну знова прийти в посідання землі. Не забуваймо, що й революція в жовтні 1917 р. се була передовсім аґрарна революція. Що правлячі круги здають собі з того справу, се видно з того поспіху, з яким тепер большевики на всі боки заключають пакти ненаступу та зі страху, який мають перед Японцями. Дорогою еволюції Росія може дійти до уздоровлення хіба за яких сто літ; покищо се кольос на глиняних ногах. Оден сильніший удар з боку — і він мусить перевернутися.

Подав Т. Г.

Пашпорти подешевіють

Міністерство внутрішних справ випрацювало проект закону, котрий передбачує 4 роди заграничних пашпортів: звичайні, службові, дипльоматичні і збірні. Повітові старости видаватимуть пашпорти звичайні і збірні, міністерство внутрішніх справ буде видавати службові пашпорти, а міністерство закордонних справ дипльоматичні пашпорти. Звичайні пашпорти важні на 1 місяць будуть коштувати 30 зл. Вони можуть бути виставлені й на довший час аж до 3-ох літ з правом виїздити богато разів заграницю. Оплата за такий многократний річний пашпорт виносилаб 360 зл. При збірних пашпортах оплата за кожду особу вписану до пашпорту виноситиме 20 зл. Студенти, котрі студіюють закордоном як також особи, котрі мусять часто виїздити заграницю, платитимуть 30 зл. за річний пашпорт. Тілько само коштуватиме т. зв. консулярний пашпорт для тих осіб, що живуть постійно закордоном. Граничні перепустки будуть коштувати 50 сот. від особи, постійні перепустки 1 зл.

Господарка в магістраті

Президент Варшави Старжинський виголосив недавно велику промову на пресовій конференції в магістраті. Він напятнував господарку давніших магістратів. Міська господарка йшла в розріз з карним кодексом. В Варшаві був не один магістрат а 40 ріжних магістратів! Кождий правив на власну руку. Не було усталених етатів, приймали урядників не після потреби, тільки з протекції. Магістрат підвисшав платні несправедливими додатками. Магістратські службовики мешкали в мешканнях призначених для найбідніших. Емеритальний статут був так уложений, що можна було приняти службовика лише на один день, і потому признати йому емеритуру за 30 літ. Магістрат зривав бруки по кілька разів на тім самім місци, аби давати зарібки кому хотів, брукував бічні вулиці, а нічого не робив на головних артеріях. Хронічно хорі займали впродовж кількох літ місця в лічниці, що були потрібні для інших хорих. Місто платило за них 4 рази більше як належалося і т. д. і т. д. описував просто страшні надужиття.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Збори Сокола-Батька

3) О год. 12.15 прийшов до голосу дир. „Маслосоюзу“ інж. Андрій Палій: Сегорічні збори С-Б переломові. Хоч я був І заст. голови, не брав я участи в підготовці ювилейного здвигу. По здвизі я демонстративно склав мандат. Особисто в житті не переживав я такого болючого душевного й фізичного удару, як 1.VII с. р. А переживав я найтяжші події в 1918—19 рр. Тоді були удари зовні, але ми були свідомі нашої внутрішної єдности. В 1934 р. прийшов удар знутра, бо не маємо пошани для свого авторитету. Ми вже не ті, що були в 1914 чи 1918 р. Ми зробили великий поступ. Маємо за собою велику національну працю. І в той момент, коли ми думали, що маємо за собою націю, ми — помилилися! Я особисто уважаю се за найстрашнішу траґедію, що в нашім народі нема почуття дисципліни. Потім я переконався, що Соколів ввели в блуд. І вони з глибоким переконанням, що роблять добре, вчинили бунт. Я думав тоді, що се останний наш бунт проти свого проводу. Одначе знайшлися в нас люди, що витягнули сакраментальне „але, але“. Вони змішали великі річи з малими, злочини з помилками. Для кождого проводу, вибраного загалом, мусить бути довіря й послух, доки загал не позбавить його авторитету. За злочини треба з місця усувати, за промахи — критикувати. Злочину не було, тільки промах — і вибух бунт. Коли є провід наділений довірям зборів, то одиницям не вільно його критикувати, аж прийдуть нові збори. В історії є приміри, коли правительство робить річи непопулярні для мас. Примір: яке було відношення Німеччини до Польщі давніше? Відколи Ґітлер при владі, те становище основно змінилося. Се свідчить, що провід, наділений довірям мас і маси йому вірять. Або провід має довіря, або не має і тоді уступає. Авторитет мусить бути. Нинішні загальні збори С.-Б. зроблять велику прислугу українській суспільности, коли вияснять ту справу. Треба демонстраційно одноголосно заявити, що сталося зле, що осуджується бунт. На дискусії над дрібними річами нема місця, коли є важні великі річи. Або ми є нація або ні. Колиб все Сокільство осудило бунт, тоді ми булиб очищені. Не може бути тут „але“, злого проводу і злих мас. Не можна говорити, що й одні і другі злі й ми собою нічого не представляємо. Двох виходів нема. Або ми наділяємо довірям старшину, або старшина злочинна і треба її усунути. Іншого виходу нема. Не погоджуюся з тим, що треба бути поблажливим. Тут є траґедія нації. Сей бунт проти проводу може бути оправданий для мас, але не для інтеліґентів. Підчас визвольної війни говорили „Нас запродали за міліони“ — і втікали з фронту. Нинішні збори мусять сказати, що ті, що втікали з сокільського фронту, таксамо дезертири. Др. І. Копач жалував, що відбувся такий здвиг. Я тішуся, що в сей ювилейний здвиг 40-ліття істнування Сокола-Батька наше багно вилізло на верх. Ми його тепер прочистимо або будемо знищені! (Оплески).

Молодче, що таке честь? Честь се правда. Честь ніколи не може полягати на брехні й обманюванні. Колиж ти сам себе обманюєш, прикладаючи собі фальшиво якісь прикмети, — коли ти інших вводиш у блуд, представляючи їм, що ти не такий, яким ти дійсно є, то чи тоді може бути мова про якусь честь? — Отже шукай чести в правді і величі. Замість іншим вмовляти про себе те чим ти не є, старайся дійсно змагати до того, щоби стати тим, чим ти повинен бути. А те, чого не осягнеш мимо труду й доброї волі, ніколи не може стати нечестю для тебе. (Адольф фон Фос Т. І. у творі „Думки і поради для образованих молодців“).

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

З реліґійного життя Мадярщини. В днях 23—25 вересня с. р. Мадярщина обходила величаво 25-тий з черги ювилейний державний катол. Евхаристійний Конґрес. Програму його віддавна солідно виготовляла й потому перевела повна життя Катол. Акція Мадярщини. Як подає найбільший мадярський кат. щоденник „Немзеті Уйшаґ“ („Національна Ґазета“), був се направду ювилейний Конґрес. Чверть міліона учасників прибуло з усіх сторін Мадярщини. Кільканацять особних поспішних поїздів, прикрашених хрестами з цвітів, сотки хрестоносних авт і автобусів прямували до столичного міста. А під блакитним небом Будапешт чекав їх приїзду, тепер уже не ліберально-масонський, як 34 роки тому на І-ім Конґресі, але сміло можна було сказати, що катол. Будапешт злучився з кат. Мадярщиною, щоби Христови-Цареви віддати поклін. Величезний стадіон не міг помістити надмірного здвигу народу. Були тут всі стани, всі верстви народу: від селян до маґнатів, від сільських учителів до міністрів, від робітників і коминярів до Епископів і Кардинала-примаса. Зійшлися вони всі, в одне злучилися серця тих старців, що 1900 р. орґанізували І-ий Конґрес і тих 10.000 невинних діточок, що хором співали на кардинальській Сл. Божій (23. IX.) — діточок, що на них спочиває надія й будучність народу. Величавою маніфестацією була для безвірного світу процесія з Пресв. Тайнами, що маєстатично вирушила пополудні з базиліки св. Стефана до парляменту, вулицями Будапешту — при участи 200 тисяч народу. В тім адораційнім поході були не тільки князі Церкви й Її достойники, але й провідники народу й мужі державні. А найважніше — був тут віруючий нарід: маса селян, 10.000 копальняних робітників, коминярі, залізничники, всі цехи в своїх одностроях робітничих, всі реліґійні, народні й державні орґанізації... Всі вони впали на коліна перед Евхар. Христом, що під колюмнадою парляменту руками примаса Мадярщини благословив свій вірний нарід... А величезний жаріючий елєктр. хрест на фронті парляменту символічно промінював у вечірнім сумерку і неначе говорив, що парлямент не інакшими законами, як тільки Христовими, має рядити й провадити людей до жерела всякого права, до Бога.

Сі маніфестації скріпили в серцях непроглядної маси живу віру й могутній підйом католицької свідомости. А на запалені серця падали слова правди й життя з уст достойних провідників світських і духовних. Незабутніми лишилися ті промови, що гомоніли на величезних загальних зібраннях і на приватних засіданнях всяких орґанізацій. Всі ті промови, повні жару й катол. духа, зміряли до одного: положити фундамент під розбудову царства Христа-Царя в мад. державі. Підвалина й клітина заразом суспільности церковної й державної — то родина. Нині сей фундамент під впливом практичного безвірства захитався і грозить цілковитою руїною всякої суспільности й цівілізації. Мад. католики ясно бачать, що, як хочуть захоронитися від того нещастя, мусять зачати від родини. І тому кард.-примас Шереді, отвираючи Конґрес, заявив, що провідна ідея цілого конґресу буде: Христос і родина. Темою всіх загальних і частинних зібрань будуть справи супружжа: запевнення єдности, нерозривности, чистоти і святости Тайни супружжа та щастя родинного життя.

Сю гадку розвивали всі промови з трибун Конґресу. Згадаємо тільки важніші з них і то тільки з загальних засідань. Зараз по примасі мав велику промову про домашню святиню й родинне огнище епископ Ґлятфельдер. Він домагався від держави ревізії супружих законів. Зараз по нім промовив папський Леґат Анджельо Ротта. Він заявив, що Конґрес особливо припаде до серця Св. Вітцеві, що так дбає про катол. супружжа, як се видимо з його енцикліки „Касті Конубії“. У відповідь на слова пап. Леґата хор заспівав „Ту ес Петрус“, відтак промовив мін. освіти Говман відпоручник правительства на Конґресі. Говорив, що християнська родина се основа держави. Заявив також, що як член уряду знайде місце для охорони родини в христ. вихованню молодіжи.

Дня 24. IX. говорили на заг. засіданню посол К. Петро: Катол. родина в матеріяльній крізі нашого часу (велике вражіння) й ґраф Телекі, проф. унів., б. премієр міністрів — про найбільше пекучі питання родини, про внутрішнє її скріплення, про дитину як ціль родини й взивав до боротьби з обмежуванням уродин. Потім понеслися з проповідниці потрясаючі слова знаного бесідника й письменника, проф. унів. Тігамейра Товта: Як є яке спасення для захитаного світу, так се Христос і христ. родина. — На 3-тій день Конґресу 25. IX. припала між іншими велика промова К. Вольфа, през. найвисшого державного суду, про обовязки держави супроти родини. Ся промова одушевила всіх до краю, бо ж в їх імени домагався він від держави узнання за правні вінчання тільки церковні й признання Церкві повної власти над супружими справами.

Поминули ми з браку місця всі інші промови й наради на заг. і частинних засіданнях, хоч деякі були дуже цікаві, як: засідання педаґоґів і учителів, кат. лікарів, жінок, академиків, робітничої молоді й ріжних реліґ. товариств (З. Чинів, рожанц. і т. д.) — Конґрес замкнув кард. Шереді промовою, в якій з натиском говорив про конечність ревізії супружих законів, особливо в справі цивільних шлюбів і розводів. В імені кат. суспільности взивав всіх, без ріжниці віроісповідання, щоби для добра вітчини вичеркнули з державного кодексу ті права, що їх вписали там 40 літ тому жидівські ліберальні руки!

Сподіємося, що щира праця, яку виконала в днях великого Конґресу кат. суспільність Мадярщини, принесе великі користи, тим більше, що на неї сплило особливіше батьківське благословення Св. Вітця, переслане на руки кардинала примаса Мадярщини.

Нірі Берталон

Найстарший чоловік на землі

В Марокку знайшли чоловіка, якого уважають за найстаршого в світі. Він називається Сі Лаббіб Бен Матті і має тепер 146 літ. Сі Лаббіб був 14 разів жонатий і мав 34 дітей, з котрих ще 12 жиє. Найстарший син має тепер 90 літ. Сі Лаббіб тішиться загальним поважанням серед своїх одновірців, які уважають його святим. Він все провадив скромне життя і жив виключно овочами й молоком. Сі Лаббіб примінювався до приписів Корану і ніколи не уживав ні вина, ні іншого алькоголю.

Наукова виправа за блохами

До Москви вернула наукова експедиція під проводом проф. Ваґнера і Паловского. Вона працювала богато місяців на Кавказі, в Каспійській Области і в Туркестані, досліджуючи там породи і розповсюднення блох. Експедиція відкинула погляд, вкорінений в наукових досі кругах, буцімто блоха належить до вимираючих комах. Члени експедиції знайшли всюди подостатком блох, при чім відкрили богато незнаних родів блох, що живуть на людях і звірятах, домашних і диких. Думаємо, що та експедиція не потребувала їхати за блохами аж так далеко з Москви, бо як відомо простолюддя в Росії „кохається“ у всякого роду насікомих, про що переконалися на своїй шкірі наші люди, що були на Московщині підчас війни як полонені.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Конкістадори рідної землі

УЛАС САМЧУК. **Волинь.** Романхроніка у 3-ох частинах. Бібліотека „Дзвонів“ ч. 2. Львів 1932*). Стор. 215+1 нпґ. вел. 8-ки. Ціна 2.80 зол. (демпінґово дешево!).

Сьогодня в Европі стає модне відродження епіки в великім стилю, т. зв. „циклю повістей“, як прим. „Саґа Форсайтів“ Ґелсворсія в Анґлії, „Ноце і дне“ М. Домбровської в Польщі і т. п. І ми маємо першу частину так наміреного твору Уласа Самчука під загальною назвою „Волинь“. Представлене в ній життя волинського села: голод землі й конкістадорство українського хлібороба тої рідної землі, родинне життя селян, їх реліґійні, соціяльні й національні змагання — все те в часі до війни, яку заповідали ріжні несамовиті знаки.

„Цілий змисл життя хлібороба заключений в отій вічній боротьбі за придбання одної десятини землі більше. Отой вічний голод землі, любов до неї, представив нам Самчук в особі Матвія. Селянин без землі — не варт нічого, тому й його Матвій впродовж цілої повісти бореться за неї, і як можна судити з першої частини, виходить побідно.

„Матвій — богатирська постать суворого чоловіка й батька, символ селянського піоніра— вибивається в „Волині“ на перший плян. Сильної будови, кремезний, постійно мовчаливий і понурий. Суворий для себе і найближчого окруження, пострах Володька. Володько боїться батька, але переживає найщасливіші хвилі, коли його головку погладить тверда, мозолиста, батькова долоня. А таке бувало. Матвій любить дітей. Це для них — не для себе, — скуповує по клаптику землі. Побивається за сином, коли той хорий, але за малу провину пускає в рух попругу. Зрештою Матвій не любить виявляти своїх почувань.

„Ціле Матвієве життя складається з „роботи і праці“. Робота — се дрібничка: в полі, при господарці, тощо. Що іншого праця — це вже дійсно навіть і для Матвія прикрість. Прим. товчення каміння від досвіту до пізнього вечора за 80 копійок. А після такої праці споживає свою „вічну вечерю“ — картоплі з огірками.

„Правда — є ще його жінка, Настя. Дрібна вона, засушена. Нераз, стаючи в обороні дитини, обірвала попругою. Чи чула вона колинебудь від Матвія якесь тепле словечко? На таке Матвієві ніколи. Всеж таки він Настю, на свій лад, любить. Прихід на світ Василинки — це таке безпосередньо правдиве. В тій картині змалював автор оту велику життєву силу і витривалість селянки-родільниці: („коли увійшов до хати, мати вже помаленьку ходила...“).

„Журба за майбутність дітей жене Матвія в Московщину шукати землі, бо на Волині стало тісно. Але в Московщині і природа якась інша і сонця немає. Люди там — добряги, але лінтяї й неохайні, а земля нікудишня. Таки краще на Волині між „своїми“, так вирвалось у скупого на слова Матвія. Підсвідомо зовсім відчув Матвій ріжницю між кацапом і волиняком. Привязання до рідної землі сильне в Матвія, хоча він з тим криється. Інакше Настя. Се вона ридає, цілує рідну землицю й голосно заводить, коли остаточно довелось їй покинути Дермань.

„Поруч Матвія живе в повісті малий Володько. Він там подекуди центральна фіґура. Гарний на вид, жвавий хлопчина виявляє змалку здібність до науки. Він думає над різними справами. Його запити ставлять в клопітливе положення навіть діда Юхима (характерника!) і сей дивується, „відкіля в нього такий розум“. Так і видно, що Володькові призначене, в дальших частинах повісти, визначне місце“.

Так характеризує головні постаті тої великої української повісти рецензент з „Перемоги“. І має слушність.

Перша частина „Волині“ се цілість для себе. В другій частині — як заповідає автор — буде описана війна й революція; в третій повоєнне життя на Волині. Першу частину написав автор в рр. 1928—33. Улас Самчук — родом з Волині — перебуває тепер в Чехословаччині. Дописує до „Вістника“ і „Дзвонів“, комбінація досить нестравна. Та скажіть, де епік може сьогодня містити свої твори, коли нема інших літературних журналів? До тогож автор працює в тяжких матеріяльних умовинах і майже даром містить свої праці. Звичайна у нас річ, вже традиційна...

Недавно писав я в „Новій Зорі“ (ч. 1 з 1934 р.) про книжку Галини Журби „Зорі світ заповідають“. Цікаво, що між твором Самчука і твором Галини Журби — богато подібностей. І Журба і Самчук описують у своїх творах волинське село, селянську дитину й її розвиток, голод землі і т. д. подібною волинською мовою. Та коли порівняти обидва твори видно, що голос Журби більш ліричний, коли голос Самчука дужчий та щиро епічний. Верх беруть: в першої краса, в другого сила. В Журби тенденція твору всетаки виступає нераз із форми; навпаки розливна епіка Самчука не дає просто прийти до слова якійнебудь публіцистиці. Динаміка твору Журби переходить часом в надто особисті моменти (: жінка!) й підриває читача в бік істерії; навпаки „Волинь“ навіть у сумних моментах дає почуття монументального спокою й якоїсь містичної опори-сили. В творі п. з. „Зорі світ заповідають“ богато сліпого гону, в творі „Волинь“ той гін має свою основу в розумній цілі життя. Журба нагадує своїм твором тужливу українську народню пісню, подих несвідомої туги степів Сходу; Самчукова „Волинь“ — могутній гимн розумній праці західного активу.

Не гін а розум, не туга а воля, не східна маса але активна одиниця, не руїна а будова — ось ті складники людини активного Заходу, складники якими Самчук обдарував героїв свойого твору. Автор „Волині“ добре знає життєву ціль і чує, що навіть неусвідомлені ще порухи життя дитини мають своє есхатольоґічне виправдання:

„Він досить страждав, радів, рвався. Його життя — життя комашки, що будує собі щось, не знаючи для чого це і для кого. Але в усьому тому чути вічний святий закон, залізну льоґіку та пристрасну величну красу“. („Волинь“ стор. 44).

Саме в тім мужесько-розумнім поставленні цілого твору — чи не найважніша його, правдиво епічна вартість. Майже вся наша дотепершня повістева творчість грішила і грішить недостачею розумового елеменґу й переростом афективного ліризму (від Лепкого аж до Хвильового), ліризму, який нераз переходив просто в істерію. Правдиво мужеського зеднання сили з красою, розуму з почуванням, що було важним законом правдивої епіки давніх майстрів, у нас недоставало. І саме „Волинь“ Самчука се перший великий крок у тому напрямі. Він доказує, що можна гармонійно поєднати елеменґи розуму з елеменґами почування; він доказує, що можна — навіть у нас, по переїдженні хлопськими мотивами — дати справді великий епічний твір, великий не лише морально але й обемово-матеріяльно, і... не знудити інтеліґентного читача, що привик до чужої страви. І то дати не в істеричній формі новочасности, а в „старій“ формі, схожій подекуди на Мирного чи Нечуя-Левицького.

А проте, — чи справді ся форма — стара? Вже сам намір Самчука: створити цикль повістей, намір наскрізь модерний, свідчить про новість. Досі наші автори не вміли дивитися на свій твір оком епіка - архітекта: Самчук перший доказав сеї штуки.

Акція його повісти розвивається помалу, але динамізм опису поодиноких ситуацій, то знов епічний спокій описів чи переживань вміло оживлюють уяву читача та не дають їй надто загріватися чи холонути. Вміле оперування контрастами (прим. траґічне пращання з землею старих і зараз поруч радіння дітей новими ситуаціями — стор. 176), то знов спокій опису (прим. опис торгу за землю, ст. 18 — 28), що місцями нагадує „Ґеорґіки“ Франсуа Жамма, вміють пірвати читача за собою зі сучасного моменту в ті — здається — дуже давні, довоєнні часи.

Порівнання Самчука, описи, образи вміло лучать стару статичність наших класиків з вимаганням наших часів: динамізмом форми, психофізичним паралєлізмом і под. Ось прим. опис праці биття каміння (стор. 90), зовсім новочасний тематикою, старий описом, і знову новий добором слівні. Сцена торгу з Жидівкою (ст. 152-3) нагадує то Квітку, то Стороженка; але в Самчука видно вже свідоме підчеркнення психольоґічного моменту, коли оба класики клали вагу тільки на ситуаційний гумор зґл. на етноґрафізм. Також не забуває Самчук при тій нагоді підчеркнути соціольоґічний момент: відношення селян - продуцентів до міського купця - визискувача. Загалом у творчости Самчука видно вже свідоме підчеркнення ріжних моментів при описі якогось одного епізоду і те многобічне насвітлення епізодів у Самчука—саме ся новість у протиставленні до старих класиків.

Природа Самчука жие чуттєво - динамічно, вона не така статична, як бувало у класиків. Коли в Нечуя - Левицького описи природи були тільки довжезними описами, то в Самчука вони короткі, але живі і близькі нам. Для приміру:

„Осінь щиро нагороджувала дощову весну... Була роскішна, мов пожежа. Поля вимлівали під натиском останнього тепла, затягалися струнами бабиного літа, а ліси горіли незгораємо“. (стор. 202).

Або (комбінація опису в злуці з психікою дитини):

„Розпускало і розпускало. На лузі рухнув лід, вода залила сіножаті. Дув гнилий західний вітер. Сосни гнулися і шуміли. Старі верби бряжкотіли вітями, воробня літало боком і крякало.

Масляна. Буде рання весна. Червоний, дикий півень виходив за хату, вилазив на кіпець, що над картоплиною ямою насипаний і на ціле горло кукурікав. Володько вже не боїться його. Хай тільки спробує, підійде... (стор. 167).

Так і чути перо письменника, котрий вповні заслуґує на таку назву. Вміє дивитися на світ Божий і на людей. Оригінальний. Ядерний. Має що сказати і вміє сказати. (Конець буде).

НОВІ ВИДАННЯ

Василь Маковський: **„Андрей“ на засланні.** Львів, 1934. Накладом Української Католицької Орґанізації. Ст. 104, 16-ка; ціна 0.80 ґр. — Се одинокий покищо белетристичний твір, котрий в мистецькій формі представляє терпіння українського католицького народу в Галичині, приневолюваного Москвою в часі війни до принимання православя. Книжка заслуґує на масове поширення особливо в загрожених околицях. Оцінку того твору під оглядом мистецьким помістимо в однім зі слідуючих чисел „Нової Зорі“.

Юні Друзі, ілюстрований журнал для дітвори. ч. 1, жовтень, 1934. Ціна 10 ґр. Ст. 16, вел. 8-ка. — Сей місячник виходить кождого 15-го. Видає В-во „Українська Рекляма“. Редаґує Колеґія. За редакцію відповідає Іван Шавель. — В передмові від видавництва зазначено, що сей журнал для старших дітей, від 9 до 13 літ. На першім місци нарис „Вовчик“. В нім оповідається, як хлопя виховується серед вовків (!). Потім є історичне оповідання „Сон Святослава Завойовника“, дальше оповідання з життя повстанців „Василько у київській вязниці“. В уступі „Вчимося рідної мови“ м. ін. пояснюється дітям, де треба писати апостроф. Одначе ледви чи знайдеться дитина, яка зрозуміє, де властиво треба писати апостроф. Є ще статейки про ґеоґрафію та давну історію України. Крім того є ще 7 віршиків і богато світлин. Назагал число для дітей за поважне, хоч позатим орґаник живо зредаґований. Про Бога і християнську реліґію ніже словечка, зате поганські боги напечатані півтовстим письмом. Підкреслено войовничість п о-

*) Книжка вийшла щойно в вересні 1934 р. Почали її печатати ще в 1932 р. і звідси перестаріла дата з першого аркуша твору.

ганських Українців. І взагалі видно в тім орґані тенденцію величати поганську релігію, подібно як се роблять в Німеччині найбільше загорілі ґітлєрівці. На жаль між католиками від літ нема інтензивної акції в ціли поширення орґану для дітей „Наш Приятель“ і нема взагалі катол. орґану для дітей в старшім віці. Отже не дивуймося, коли націоналістичний спосіб думання візьме верх не лише між молодю але й між дітьми. А не можна забувати, що коли спосіб думання націоналістів раз вкоріниться, то потому буде за мало і двох добре редаґованих катол. журнальчиків для дітей, щоби вплив націоналістів бодай зрівноважити. Так на наших очах вкорінюється між нашими дітьми новопоганство, а протиділання не видно. — А. Ч.

Відозва з Коломиї

Громадянки і Громадяне!

Державна ґімназія з українською мовою навчання в Коломиї стоїть перед загрозою видатного зменшення числа учеників. На 210 учеників є 156 синів рільників, зарібників і дрібних ремісників. До 20 падолиста мусять всі зложити шкільні оплати. Найменче сотка дітей потребує негайної помочи. Щоби хоч в части прийти в поміч бідній молоді — звертаємося до всього свідомого Громадянства і Установ головно з повітів: Коломия, Городенка, Косів, Надвірна і Снятин з горячим проханням: жертвувати на повисшу ціль хто що зможе. Зокрема просимо наші громади, читальні, кооперативи, Кружки Сільськ. Господаря, Банки, Союзи Українок, касинові й інші Установи, щоб масовими хоч дрібними датками поспішили з негайною допомогою бідній молоді. Вп. Священство, Учительство, Купецтво, свідоме Селянство й Міщанство і всю світську Інтеліґенцію головно зі згаданих повітів прохаємо не лише від себе щось жертвувати, але головно допильнувати на місцях, щоб кожда Установа в даній громаді вислала певний даток.

Всякі жертви прохаємо висилати на адресу Банку „Покутський Союз“ в Коломиї, вул. Костюшки ч. 25, ч. кн. вкл. 720-801.

Прохаємо також вже відтепер підготовляти здібну молодь до коломийської ґімназії, щоби збільшити фреквенцію.

Два рази дає, хто зараз дає!

Громада по нитці, бідному сорочка.

За всяку поміч в імени молоді згори щиро дякуємо.

Коломия, в жовтні 1934. За Старшину Батьківського Кружка Михайло Білик голова, Зеновія Левицька секретарка.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Відозву печатаємо, але Вашій просьбі, щоб ґазету висилати забезплатно, мусимо відмовити з засадничих причин. На бібліотеці Вашого Кружка повинно залежати і батькам і учителям. Преса становить тепер віддих нації. Колиж навіть організація батьків і учителі при державній ґімназії не абонують всі разом ні одного примірника ґазети для бібліотеки кружка, — і то такої ґазети, котра богато пише якраз про справи молоді, то хто властиво між Українцями має передплачувати ґазети? Під кличем даремщини виростає наша шкільна молодь, під тим самим кличем виростає академічна молодь, під тим самим кличем живе весь свій вік більшість інтеліґенції на становищах, нераз навіть на дуже гарних становищах. Так виховуються тини, котрі ніколи ніякої вкладки не платять до ніякого свого товариства, але як їм чого треба, то двері від них не запираються в наших редакціях і установах, хоч вони ніколи й нічим не причинилися до піддержки тих установ. Річ ясна, що так дальше не може бути. Інтеліґенти виховувані на даремщині все будуть тільки чираками на тілі своєї нації, а не здібним до жертвування собою проводом. Прецінь ми вже діждалися такої інтеліґенції, що не оден з неї живе зі своєї нації і то добре живе тай почести має, але навіть в тій організації, котра його пошанує вибором до свого виділу, не платить вкладки! Се появи просто нечувані в ніякій здоровій суспільности. З такої інтеліґенції ніякого хісна нація мати не буде. Тому ми забезплатно ґазети посилати не будемо.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ Зібрання Союзу Народів відбудеться 15 падолиста с. р. і буде радити над болівійсько-параґвайським спором за Ґран-Чако. А справа 40 міліонів людей, що належать до меншин, дальше не обходить Союз Народів!

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР ҐЕМБЕШ вертаючи з Варшави до Будапешту задержався на день в Кракові, де оглянув місто і ріжні старі памятки.

МІЖ ПОЛЬЩЕЮ Й НІМЕЧЧИНОЮ прийшло до заключення радієвої умови. Польське і німецьке радіо будуть обмінюватися програмами і змагати до їх розбудови в дусі сусідської культурної співпраці. Головна точка умови передбачує щомісячні вимінні концерти. Крім правильних вимінних концертів умова передбачує передачі сучасної музики, сольових концертів, церковної музики і опер. Щомісяця польське і німецьке радіо будуть надавати звіти про особливо цікаві події в обох сусідних краях. Словом, приязнь з Берліном на всіх полях.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОНСУЛЯТ має бути утворений незабаром на Закарпаттю в Ужгороді. Кажуть, що правительство Чехословаччини предкладало для сего консуляту місто Кошиці на Словаччині, одначе СССР настоює на тім, щоб його консулят був в Ужгороді.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила в Кладні Марію Вондрачек, котру дотепер пошукувала французька поліція як секретарку Д-ра Павеліча. Увязнена заперечила, начебто вона мала якінебудь звязки з убийниками короля Олександра.

В НОВІМ ЮГОСЛОВЯНСЬКІМ ПРАВИТЕЛЬСТВІ, котре недавно утворив премієр Узуновіч, є 11 Сербів, 4 Хорватів і 1 Словінець. Склад правительства отсей: Евтіч міністр закорд. справ; ґен. Живковіч міністр війни і маринарки; Лажіц міністр внутр. справ; Фкульдж міністр публичних робіт; Георґієвіч міністр скарбу; Шуменковіч міністр освіти; Ульманскій міністр лісів і копалень; Максімовіч міністр справедливости; Кожіц міністр рільництва; Новак міністр суспільної опіки; Деметровіч міністр промислу й торговлі; Кузманіч міністр комунікації; Марінковіч і Срκіч міністри без теки. Нема сумніву, що запросини Хорватів і Словінця до співправління свідчать про політичний розум Сербів.

ПОСОЛ ЮГОСЛАВІЇ зложив ноту в міністерстві закордонних справ в Будапешті. В ній домагався увязнення одного Хорвата, підозрілого в участи в замаху на короля Югославії. Мадярські власти зачали негайно енерґічні пошукування.

ПО ПОВОРОТІ З БІЛҐОРОДУ міністр Ґерінґ відвідав канцлера Ґітлера і зложив йому звіт зі свого побуту в Білгороді.

В БЕРЛІНІ перестав на днях виходити часопис „Дер Таґ“. Се був політичний орґан партії німецько-народної Ґуґенберґа.

МУССОЛІНІ відбув на днях довгу нараду з французьким амбасадором в Римі Шамбреном.

РЕФОРМА ФРАНЦУЗЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ буде спиратися на отсих засадах: 1) Премієр матиме повноту влади. 2) На случай конфлікту з парляментом премієр може домагатися від президента розвязання парляменту. 3) Лише правительство матиме право ініціятиви в державних видатках. 4) Правительство може продовжати буджет з року на рік, коли парлямент в законнім речинці не прийме буджету. 5) До конституції входитиме також статут урядників і службовиків.

НА 15 МІЖНАРОДНІМ КОНҐРЕСІ „Червоного Хреста“, що відбувся недавно в Токію, одноголосно приняли совітську Росію в члени міжнароднього союзу „Червоного Хреста“.

МЕКСИКАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ уповажнив президента Родріґеза виселити всіх архиепископів і епископів.

НОВИНКИ

Український Католицький Дім ім. о. М. Шашкевича посвячено в селі Добростанах пов. Городок.

4 дні вільні від науки будуть 1, 2, 3 і 4 листопада.

о. Альфонс М. Рас (Raes), Т. І., бібліотекар і професор Східніх Літурґій у Папськім Орієнтальнім Інституті в Римі, перебував кілька тижнів у Львові і працював у львівських бібліотеках, м. і. у Національнім Музеї й Ставропигійській Бібліотеці. Найбільше працював у центральній василіянській Бібліотеці, де студіював наші богослужбові видання (Требники й Служебники) XVI—XX. вв. Між ін. відвідав також редакцію „Нової Зорі“, оглянув василіянську церкву й друкарню в Жовкві, відбув подорож до Дубна й Почаєва. Недавно відїхав до Риму.

З Крехова пишуть нам: На празник Покрова Пресв. Богородиці у крехівській церкві відбувся торжественний обряд приняття 35 нових членів до „Марійської Конґреґації Дівчат“. Чину приняття довершив і теплим словом привитав нових Лицарів Марії місцевий ігумен і провідник Конґреґації, Впр. о. Порфірій Луцик, ЧСВВ. Не треба й доказувати, як дуже пожаданою річчу булоб, накрити цілий наш край густою сіттю сих хосенних орґанізацій, до яких так радо горнеться наша молодь обох полів. (фч).

День ощадности відбудеться як щороку 31 жовтня. Мають повстати місцеві комітети при участи представників адміністрації, самоуправи, щадниць, духовенства й учительства. Акція ощадности має на цілі видвигнути ідею ощадности серед населення.

Пашпорти за 80 зл. на 4 тижні видаватимуть тепер тільки до Австрії.

Нові полекші для хліборобів ухвалила Рада Міністрів. Коли в „Дневнику Законів“ буде оповіщений їх текст, обговоримо їх ширше.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **2 — 20.**

В Тернополі окружний суд засудив о. Петра Петрицю з Токів, пов. Збараж на 9 місяців арешту „за зневагу старости і невідповідне поведення супроти поліціянта в служби“.

В Довгім, пов Товмач, бандити напали на гр. кат. священика о. Яминського, побили його тяжко та втекли.

Вуголь подешевіє від 1 листопада на 7 до 12 проц. Рівночасно знижать тарифу за перевіз вугля зелізницею. Галичина й Волинь мають дістати ще більшу знижку на основі т. зв. кресової тарифи.

Прелімінар буджету Польщі вже уложений. Він виказує 2.132.000.000 зл. розходів і 1.987.000.000 зл. приходів. Ріжниця між приходами і розходами (дефіцит) виносить 149 міліонів зл. Буджетовий недобір буде покритий фінансовими резервами.

Заповідається дуже гостра зима, подібно як в 1929 р. Ластівки вчасно відлетіли. Коло берегів Італії появилися кити, що діється тільки перед сильними морозами.

Ліцитація маєтків „Народного Дому“: фільварку Бідка-Костенів і каменици у Львові при вул. Курковій 14 не відбудеться. Комісар „Нар. Дому“ М. Бачинський випросив конверсію всіх довгів.

В Делятинщині вмирає на червінку щоденно по кілька осіб. Школи й суди не функціонують.

Глина усунулася і засипала трьох робітників в Лисці, пов. Станиславів. Два померли, одного вратовано.

Цукор дешевіє. Центральне апровізаційне бюро при мін-ві внутр. справ видало обіжник до всіх воєводів в справі цін цукру в подрібній продажі. Відтепер 1 кґ. цукру буде всюди коштувати 1.25 зл.

Кавалерський податок на освітні цілі будуть платити не лиш особи вільного стану, але й бездітні родини.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вул. Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.

Українську радіопрограму надає радіостація ВГОМ в Нюйорку. Щоденно крім неділь і понеділків програма „Голос України“ триває від год. 2.30 до 3 попол. Крім концертових програм є виклади в мовах українській та анґлійській. Хоч у Львові є також радіостація, але вона не надає постійних українських радіопрограм.

На Волині кружляють поголоски, що православний митрополит в Польщі Денис має уступити. На його місце має прийти архиепископ Олексій Громадський. Між обома православними владиками є непорозуміння. Архиеп. Олексієви не вільно переносити священиків без згоди митроп. Дениса. Се зроблено під натиском Москалів в проводі правосл. Церкви.

„Незалежна“ українська православна Церква в Америці по смерти еп. Й. Жука підлягає грецькому еп. Атенаґоросови. Він вислав лист до правосл. митр. Дениса в Польщі, щоб той подав йому кількох кандидатів на епископа для правосл. Українців в Америці, котрих є кількадесять тисяч в около 50 парохіях. Се переважно Галичани, б. уніяти, котрих збунтували ріжні „мишуґісти“ й „жукісти“.

З днем 16 жовтня ц. р. відкривається **КОСМЕТИЧНИЙ КАБІНЕТ** під орудуванням п.**СОНІ ОНУФЕРКО** при фризієрськім заведенні п. **Мандюкової** в Станиславові, вул. Голуховського ч. 2. Поодинокий косметичний захід понище 1 зл. Абонамент. Поради даром. 204-2-3

Ректором львівського університету вибраний і затверджений д-р Ян Чекановский, професор антропольоґії.

В Брошневі, пов. Долина, 10 осіб занедужало на червінку.

В Стрию вломники розпороли раком касу „Народнього Дому“ й забрали 5.092 зл. 80 ґр. Каса була обезпечена на 15.000 зл. Увязнили кілька підозрілих осіб.

Проф. Піккар вилетів з жінкою стратосферичним бальоном з м. Детройт в Злуч. Державах Півн. Америки. Він осягнув 16.000 м. і щасливо осів.

Як поборюють непослух молоді? В Пенсильвенії, в Північній Америці, дітям до 14 літ не вільно виходити по 9 год. вечером. Коли поліціянт зловить нелітного по 9 год., примушує його випити порядну порцію рицинусу.

Хто не платить точно передплати за свій часопис, той помагає ворогам додушувати свій нарід.

Останні вісти

Перед самим замкненням сего числа одержали ми вістку, що Св. Отець назначив для всіх трьох галицьких епархій Апостольського Візитатора в особі Впр. о. Івана Гудечка з Чина Ізбавителя, ґенерального консультора Згромадження ОО. Редемптористів. В тій справі Впрсв. Митрополит оповістив спеціяльне письмо, котре подамо в найблизшім числі „Нової Зорі“.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† **о. Гіполит Сас Погорецький,** совітник-ювилят, гр.-кат. парох Велдіжа, пов. Долина, помер в Стрию в 75 р. життя в 50 р. священства. Покійний був 30 літ парохом в Бродках к. Львова, де побудував гарну церкву. Від 1920 р. працював в новій парохії, Велдіжи. Тут прикрасив церкву, побудував дім „Просвіти“. В.Й.П.!

† **о. Пралат Еманоїл Бігарій** помер у Пряшеві на Словаччині 4 с. м. Ур. 14.XII. 1854 в Белжі. Теольоґію студіював в Будапешті. В 1878 р. став священиком в Великій Поляні, від 1896 в Пчолині, від 1911 в Бардієві. В 1923 р. Преосв. Нярадий покликав його на духовника семинарії до Пряшева, де став каноніком гр.-кат. Консисторії. Покійний витерпів богато від змадяризованих священиків. Був головою філії „Просвіти“ в Пряшеві та причинився богато до религійного й національного освідомлення Закарпаття. В. Й. П.!

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в прив. оборотах 5·20·—5·23·— зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·91; 100 франц. фр. 34·90; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 25·90 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Позатим зміни малі.

Виграні державної клясової льотерії: 100.000 зл. на ч. 167868; 50.000 зл. на ч. 134138; 20.000 зл. на ч. 138656; 10.000 зл. на ч. 99958; 5.000 зл. на чч. 146865, 113306, 140254; 2.000 зл. на чч. 98874, 146350, 82633, 2224, 63841, 140237; 1.000 зл. на чч. 62481, 125191, 90055, 152296; 500 зл. на чч. 12230, 79581, 80151, 90352, 132187, 163185, 72708, 145000, 146283, 148660, 18615, 60782, 76130, 138374, 144868, 102176, 139351; 400 зл. на чч. 34187, 42035, 88432, 91150, 100880 117280, 119341, 155574, 171819, 7972, 11700, 13627, 28674, 28264, 42145, 54309, 55567, 96288, 117207, 142400, 158668, 159325, 162847, 176699, 79188, 4583, 42932, 106752, 118704, 150962; 200 зл. на чч. 3986, 33981, 98600, 104668, 118704, 127282, 138474, 155094, 176444,37388, 51268, 80640, 87506, 92391, 98163, 114424, 130967, 132021, 137669, 140499, 140778, 149914, 151611, 175334, 45158, 60533, 69921, 132154, 137878, 142027, 158852, 14139, 47567, 67673, 130060, 131314, 143621, 147896, 171790, 176022.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВУГОЛЬ
ДЕРЕВО
КОКС

в найдобірніших якостях доставляє

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ПРИРОДНИМ, ЛАҐІДНИМ СРЕДСТВОМ ПРОЧИЩАЮЧИМ Є

„Швайцарські гіркі зела“

Примінювані при хоробах: жолудка, кишок, нирок, печінки, здуттю черева, жовчевих камінняхі нахилі до обструкції.

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг
б. елев клініки у Відні й Берліні
Др. Н. ҐОЛЬДШТАЙН
ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі і свята від 9—1
Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Смачні, дешеві і добрі снідання, обіди, вечері
знайдете тільки в українській харчівні **„Катруся“**
власник **ІВАН КОНОН, — Львів, вул. Ґродзіцких 4.**
зайдіть, спробуйте, а **„Катруся“** Вас вповні задоволить.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 1 листопада 1934. Ч. 83 (781)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Делеґація 4-х українських партій

у львівського воєводи

В понеділок дня 29 жовтня с. р. була у львівського воєводи делеґація, зложена з представників чотирьох українських партій а саме: Володимир Целевич (УНДО), пос. Михайло Матчак (УСРП), Порфір Буняк (УСДП) і Др. Іван Волянський (УНО). Ця делеґація вручила воєводі ухвалу тих партій в справі обмеження круга діяльности Ревізійного Союзу Українських Кооператив. В розмові з воєводою піднесли делеґати велику вагу сеї справи і вказали на занепокоєння всіх верств українського громадянства вимогами Кооперативної Ради до РСУК-а. Делеґація заповіла одночасно інтервенцію в тій справі в центральнім правительстві у Варшаві. (Згадану вище ухвалу містимо в середині сего числа).

Конґрес католицької преси у Франції

В м. Ґренобль відбувся недавно конґрес католицької преси під проводом місцевого епископа Caillot-a. Начальний редактор парижського католицького щоденника „La Croix" о. Мерклен виголосив дуже цікавий реферат про пресову пропаґанду. „Преса — говорив о. Мерклен — то могутність, котрій мало хто може опертися. Преса повинна уважати свою діяльність за щось дуже поважне. Одначе в інформаційній пресі можна завважити дві недостачі: преса подає зовсім непровірені вісти або промовчує ріжні засадничі проблеми, котрі нераз є болячкою сучасности. Колиб Франція була мала в минулім століттю католицький щоденник, то не булиб так поширилися безбожництво і ляїцизм". На конґресі було коло 1000 делеґатів з цілої Франції. Заінтересування конґресом величезне.

Що заживає шк. молодь на Шлеську

Грабін, шкільний інспектор на Шлеську, оповістив брошуру про шкільну молодь на Шлеську. В ній пише, що тамошна молодь вживає не тільки алькоголю, але кромі нього ще й інших одурюючих препаратів, які роблять з етеру, цукру й цинамону. Ті препарати опянюють далеко ґірше і тяжше ніж алькоголь. На досліджених 10.068 дітей, пє горілку 2.579, вино 3.890, пиво 4.499. — Стан дійсно страшний. Добре булоб, щоби й наші педаґоґи занялися дослідом над нашими дітьми й оповістили, чи вони свобідні від того налогу.

Революційне варварство в Еспанії

Спалили живцем священика.

В часі недавної соціялістично-комуністичної революції в Еспанії допускалися повстанці страшних звірств. Особливо в провінції Астурія революціонери знущалися над католицьким духовенством. Між ін. повстанці живцем спалили ректора семинарії в Астурії о. Йозе Вільлямева. Іншого вбитого священика повісили в дверах різні з надписом: „Мясо на продаж!" Ще іншого священика вбили, почвертували і кусні тіла нещасного мученика порозвішували на публичних місцях. Крім того повстанці динамітом висадили в воздух два монастирі разом з монахинями. Також в богатьох інших місцевостях революціонери вбивали священиків і світських людей, підпалювали церкви та монастирі.

Сон що тривав 32 роки

Вчені й лікарі всего світа слідять за сном Американки Патриції Маґвере, званої „американською сплячою красавицею". Вона спить вже $2^1/_2$ року. Всі заходи, щоб її збудити, покищо не дають наслідків. — В звязку з сим часописи згадують про „сонний" рекорд одної Шведки в минулім столітті. Каролїна Карльсдоттер уснула над своїми книжками, коли їй було 13 літ. Вона прокинулася аж в 45 році життя й почувала себе так добре, якби проспала тільки одну ніч. Її відживляли штучно. Вона росла й розвивалася вповні правильно. Одначе інтелектуально лишилася на рівні тих 13 літ, коли застав її сон.

Спалені господарські знаряди, хатня обстановка і живий інвентар представляють на випадок пожежі більшу втрату як погорілі будинки. Це знає кожний добрий господар, тому обезпечує від огню свої рухомости в Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

В 1-й ДЕНЬ ЛИСТОПАДА

Природа пращається з літом останними гарними днями. Перші листопадові дні бувають в нас дійсно чудові і приємні як наші спомини, котрі оживають рік річно на початку листопада. Приємні й заразом прикрі. Бо проминули дні нашої державности так скоро, як несподівано скоро минають гарні листопадові дні. Думка мимоволі звертається від тих мрій і споминів до дійсности. І виринає питання, чому наш великий зрив закінчився так трагічно? Чому українському народови не судилося збудувати своєї хати? Яка сему причина?

Від правдивої відповіди на ті питання залежить наша будучність. „Пізнай себе" — се перший крок на правдивій дорозі. Треба признати, що наші визначні люди, історики і політики, застановлялися над причинами нашої невдачі. Вони передумували над причинами нашого упадку і прийшли до переконання, що головна причина наших невдач — в нас самих. То наша внутрішна слабість завинила наше трагічне нинішне положення. Та слабість залежала передовсім від того,що наша інтеліґенція покланялася ріжним ідолам (радикалізмови, соціялізмови, космополітизмови) та забула на правдивого Бога. Отже інтеліґенція затроїла себе саму і затроїла своїми лібералістичними, соціялістичними і ін. „науками" також наш нарід. Замість виховувати нарід, здеморалізувала його. Се вже тепер певні історичні факти, котрих на жаль більшість нашої інтеліґенції до нині не бачить або не хоче бачити і тим спинює оздоровлення. Та мимо всего те пізнання чим раз поширюється і то означає великий крок вперед.

В перших роках після розгрому обходили в нас листопадові роковини в той спосіб, що нарікали на злу долю, яка не хотіла бути для нас мамою. Ті нарікання, що переходили часами в лайку на наших противників, показували нашу політичну примітивність і викривили були зовсім значіння листопадових роковин. Ми були тоді подібні до тої дитини, що вдарившись до стільчика, бє той стільчик, замість бути обережнішою. Ми як та дитина нарікали, злостилися, лаяли інших, тільки не хотіли заглянути в своє власне нутро, в свою душу й очистити її від хабазя. Якраз листопадові роковини повинні ми використати на таку внутрішну працю. Ми повинні передовсім добре усвідомити собі свої недостачі. А тих недостач у нас — як ран на тілі нещасного Йова! Одначе не вистарчить саме усвідомлення. Треба приложити рук, щоб орґанізованою працею й жертвами позагоювати ті всі рани на нашім роз-

---

Sygn. VI. l. Pr. 542/34. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy, Wydział VI. karny, we Lwowie, w składzie: Wiceprezes S.O. Ł. Malicki jako Przewodniczący, S.O. R. Michale i S.O. Dr. L. Dworzak — jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 77 (775)czasopisma pt.: „Nowa Zorja", z daty Lwów, dnia 11 X. 1934. r. do Sygn. VI. l. Pr. 542/34., na posiedzeniu niejawnem w dniu 17 października 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 11 października 1934 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja" Nr. 77 (775) z daty Lwów, dnia 11 października 1934 r. zawierającego: 1) w artykule pt. „Rozwody", a), w ustępie od słów: „W slidy" — do słów: „fabryku", b), w ustępie od słów: „zi storony" — do słów: „katołycyzm", c), w ustępie od słów: "Jakaż" do słów: „kuszeniu", d), w ustępie od słów: „(chocz — do słów: „10 lit)", e), w ustępie od słów: „to mymo" — do słów: „ne treba", f), w ustępie od słów: „Tut tiażko" do słów: „w Polszczi zokrema", — 2) w artykule pt.: „Obowiazok" — do końca wraz z tytułem — znamiona występku z art. 170 k.k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk., zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego, Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12.1862 Dz.p.p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu szerzenie nieprawdziwych wiadomości 1), o rzekomej demoralizacji wynikającej ze stosowania niektórych instytucyj kościoła prawosławnego w życiu społecznem, 2), zamierzonej kolonizacji ziem południowo-wschodnich, a które to wiadomości mogą wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 p.k. oraz §§ 36, i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Ł. Malicki w. r. Protokulant: W. Wolański w. r. — Za zgodność: kier. sekret. (підпис нечиткий).

—o—

слабленім національнім організмі. Отже праці і жертв нам треба і то не тільки праці одиниць, але як найширшого загалу. Очевидно кождий нехай зачинає від себе, бо від себе найважче зачати. А поступ і культура народів і людства йдуть по лінії найтяжчого опору, а не по лінії найлекшого опору. Отже не крики і галабурди скріплять наш національний організм, а жертви і праця. Виховати нашу суспільність в тім дусі се другий великий крок вперед.

Ту працю розуміємо зовсім конкретно. Передовсім треба гоїти тяжку рану на нашім національнім організмі, рану, що зістала нам як спадщина після війни, а то: забезпечити інвалідів і сиріт та вдів по тих, що впали. На іншім місци пишемо про загальні збори Т-ва, котре має опікуватися воєнними вдовами і сиротами. Зі звіту виходить, що 319 вдів і сиріт у крайній нужді. А на сегорічних Зборах було всего 11 (одинацять) осіб. А треба знати, що се краєве Т-во!... Ось яке зацікавлення в нас для тої болючої справи...

Дальше мусимо змагати до якнайсильнішого скріплення своєї культури в ріжних її видах. Найвиразніші прояви культурности се книжкова і ґазетна продукція. Очевидно, тільки добрі книжки і добра преса причиняються до поширення правдивої культури нації. А як в нас представляється справа з книжковою продукцією і з ґазетами? Пожалься Боже! Одна з наших великих національних хиб се незорганізованість. Вона проявляється в тім, що наші Т-ва обєднують невеличкий процент тих, яких малиб обєднувати. Вкладок, котрих доконче потребує до життя кожда орґанізація, у нас майже ніхто не платить правильно.

А наша преса! Ті легкі кождої нації... Вона ледви-ледви дихає. Вага і значіння преси в сучасну пору величезне, а доброї преси тимбільше. Та просто сором признатися, як мало передплатників мають всі наші пресові органи. В цілій Европі нема племени, котре малоб таку розмірно слабу пресу як має наша — нація...

Таких ран і боляків так богато на нашім національнім тілі, що земський розум стає нераз безрадний й уважає нашу хоробу невилічимою. Та є ще лікар небесний. До Него треба піднести наші серця і наші душі. Якраз день 1 листопада, коли згадуємо память всіх тих, що впали за нас, дуже добре надається до застанови над нашим положенням. Тому використаймо сей день не на крик і гамір, тільки на застанову і постанову працювати і жертвувати для свого народу, для його морального і матеріяльного скріплення, для його орґанізованости й культури. Не говорім богато в сей памятний день, а радше нехай кождий з нас помолиться за племя своє і заплатить свій довг йому, його інвалідам, його орґанізаціям, його пресі, його видавництвам. Отсе буде скріпленням своєї нації, — а не пустий крик і бухання ненавистю...

Листопад — місяць укр. інвалідів

Святкуємо нові роковини Листопадових Днів. І знова з непереможною силою виринають в нашій уяві незабутні хвилини Великого Минулого, переходять перед очима нашої душі безконечні ряди сірих героїв, — а зокрема інваліди нашої геройської Армії, ті, що в жертві для нас зложили свою кров, своє здоровля, — і тепер жадають від нас лише жертви на хліб і на ліки.

Хоч ні! Українські Інваліди не можуть просити жертви!

За жертву крови нема рівновартної жертви, Українським Інвалідам не милостиня належиться! Ми без прохання мусимо дати їм усе, що потрібне до життя і лікування ран. Це не буде жертва з нашого боку, а тільки сповнення обовязку. Зробім се негайно! Не допускаймо до того, щоб герої наших визвольних змагань, кінчаючі в нужді своє життя, замикали очі на вічний сон з жалем і огірченням!

Небогато вже є інвалідів Української Армії на Галицькій Землі: дві тисячі зареєстрованих в УКТОДІ, — з них 500 тяжко окалічених. Ні один з них не одержує державної ренти. Обовязок забезпечення інвалідів УГА лищається надалі обовязком Української Нації.

Нажаль жертви на інвалідів значно обнизилися, а УКТОДІ було приневолене в біжучому році тричі обкроювати вже і так дуже скромні інвалідські пенсії. Рента наших інвалідів десятикратно нижча від державної ренти. Вже нижче вона впасти не може.

100.000 зл. річно на цілі УКТОДІ добути мусимо!

Двомісячні видатки УКТОДІ покриває річний чинш з Дому Українських Інвалідів, який закуплено за гроші заокеанських братів. Рештуючу квоту мусить зложити українське Громадянство добровільними жертвами і членськими вкладками. Нехай від тепер не буде ні одного Українця, ні одної Українки, що не булиб членами УКТОДІ, або не зложилиб жертви відповідно до своєї спроможности.

Листопад — місяць українських інвалідів!

Жертвуйте всі, наскільки Вас стати!

Для нашої будучности не є байдуже, чи громадянство сплатить інвалідам затягнений моральний довг, чи покине їх безпомічних власному горю.

Дохід з листопадових свят присилайте на інвалідів!

Нехай надія на Вас не заведе очікувань інвалідів!

Українське Товариство Допомоги Інвалідам, Львів, ул. Потоцького ч. 48.

Річна член. вкладка 6 зол., або 50 ґр. місячно. Для селян і робітників знижена до половини!

ВІЗИТАЦІЯ

„Мета" в ч. 42. принесла в справі приїзду Апостольського Візитатора отсе письмо ВПреосв. Митрополита Андрея Шептицького:

Митрополит Андрей до Духовенства і Вірних мир і благословення!

Доношу вам радісну вістку, що Св. Отець з великої прихильности для нашої Церкви назначив Апостольського Візитатора для трьох епархій нашої Церковної Провінції. На преважний уряд Апостольського Візитатора вибрав Св. Отець о. Івана Гудечка, монаха Ч. Н. Ізб., ґенерального Консультора Згромадження ОО. Редемптористів і Консультора кількох римських Конґреґацій.

Маю надію, що Апостольська Візита, по Божому і по християнськи принята нами і по Божому в Христовому дусі довершена самим Апостольським Візитатором, котрий до свого діла приступає з тим самим апостольським духом ревности, з яким Його брати по чині ОО. Редемптористи приступають до голошення місійних проповідей, принесе цілій нашій провінції й нашій Епархії таке відновлення духа, як приносить добре відбута і добре принята місія. Особисто маю щастя Апостольського Візитатора знати віддавна і мав неодин раз нагоду переконатися про Його велику прихильність для нашої Церкви.

Якщо Бог поблагословить діло, то праця Його серед нас і для нас може принести нам велике благословення з неба; тому треба через цілий час Його побуту серед нас щодня випрошувати покірними молитвами небесну благодать. В тій цілі взиваю всіх Отців, а то ґреміяльних і почесних крилошан, дійсних і почесних совітників Митрополичої Консисторії і всіх Отців занятих в душпастирській праці: деканів, парохів, завідателів і сотрудників, усіх катехитів та всіх прочих священників, додавати до мирної єктенії при кождій Службі Божій в часі цілого тривання візитації два візвання єктенії зі служби о призвання Св. Духа.

Бажаю, щоби Апостольський Візитатор пізнав ціле релиґійне життя нашого народу, всі його прикмети й недомагання; тому усильно прошу всіх Всечесних Отців, а й усіх світських людей, з якими схотівби Апостольський Візитатор говорити і до себе запросить, Йому з якнайповнішою щирістю й отвертістю все сказати, що може мати тільки якесь значіння для нашого релиґійного життя. Є справою справді великого значіння для цілої Епархії а в часті й для цілої Церковної Провінції, щоби все те Апостольський Візитатор пізнав. Для мене особисто булоб також незвичайно великою благодатю з тієї нагоди довідатися про все, що мені в моїй Архиєрейській діяльності моглоби бути корисне та що моглоби допомогти до її виконування.

Хай Всевишній Бог дасть ту обильну благодать з неба, щоби в усіх наших справах і ділах прославлялося велике і преславне Імя Боже.

Львів, дня 21. X. 1934.

† **Андрей, Митрополит.**

Лікарський фейлетоник.

Котрі страви легкі

а котрі тяжкі?

Погляд, що тяжкі страви перебувають довше в жолудку як легкі, не все слушний. Для людей, що витворюють богато квасів у своїм жолудку, тяжші ті страви, що виділюють кваси, як прим. харчі вуджені або приправлювані корінням, натомісць „фальшиві" зупи або варене мясо, що добре здержує кваси, — для них „легкі" й тому добре стравні. Одначе коли жолудок виділює мало квасів, тоді для нього будуть легкі мясні зупи, свіже спечене мясо й приправлювані корінням страви, бо вони спричиняють творення квасів. Отже що легке для одної людини, се для іншої тяжко стравне й навпаки.

Особливо важне для оцінки доброго травлення якогось харчу додаток товщу, бо товщ у стравах робить їх взагалі тяжше стравними. Отже товсте вепрове або гусяче мясо оцінюють як „тяжке". Печена телятина, що при печенню втягає в себе богато товщу, тяжче стравна, як варена. Для устійнення того, наскільки товщ буде зносний для орґанізму, найбільшу вагу має точка топливости даного товщу. Коли вона низька, то се значить, що товщ буде плинний при температурі жолудка, як масло або олива, отже він буде більше пожиточний як тяжко топнистий гусячий смалець. Одначе масло легко розкладають бактерії, воно гіркне й тому стає тяжко стравне. Тому важна засада, що лучше добрий штучний товщ як гірше масло. (З німецького за Д-ром Емілем Ленком).

Хоч після науки апостола природне й позитивне право наказує, щоби з вівтаря жив, хто при вівтарі працює, то се великий рабунок на Бозі, приступати до вівтаря в цілях зиску. (Римський Катехізм).

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Хаос на зелізницях в СССР

В Москві відбулася недавно конференція директорів совітської зелізниці. Комісар зелізниць Андреев виголосив на тій конференції промову, в якій домагався більшої дісципліни серед зелізничих службовиків. Недбальство урядників спричинило в останніх 9-ох місяцях численні зелізничі катастрофи. Держава має через те великі страти. Деякі лінії не всилі виконати своїх обовязків супроти держави. Посилки середників живности, збіжжа і інших артикулів першої потреби сильно спізняються. Направа зелізничого табору недостаточна. Направлені вагони і льокомотиви треба часто вицофувати з ужиття, бо творять небезпеку для комунікації.

ОГЛЯД ПРЕСИ

В справі целібату

у львівській Греко-Католицькій Семинарії.

„Діло" в ч. 288 принесло що слідує:

З авторитетних кол гр.-кат. семинарії дістаємо таку заяву:

У звязку з прийняттям питомців на І. рік Богословія поширився серед нашого громадянства ріжні здогади і сплетні, які, відповідно приправлені, найшли потім відгомін у польській, російській та навіть — у передруках — в українській пресі. Так напр. один впливовий польський орган у Варшаві розписався недавно про „бунт" питомців, які з протестом проти введення целібату ніби їздили до Апостольської Нунціятури у Варшаві, а виленське „Русское Слово" пустило другу сензацію, що „численні" (?) студенти Духовної Семинарії у Львові „звернулися до православного благочинного в Галичині, о. архимандрита Филотея, настоятеля парохії у Львові, з проханням прилучити їх до православія і поробити заходи в справі зачислення їх до студентів православного богословського факультету". — Ми уповноважнені подати до відома, що нотатка про „бунт" і поїздку до Варшави це злобна видумка, а також подібною видумкою є нотатка „Русского Слова", якщо річ іде про „численність" перебіжчиків до православія. Чи справді якісь поодинокі заходи непринятих питомців були, не можемо ствердити, бо до цього не маємо змоги, ані охоти. Цеж — якщо це правда — апостазія найгіршої, бо продажної сорти, з людського боку так само жалюгідна, як кожний злочин. Та проте віра в нашу молодь не дозволяє нам навіть припускати, щоби це було можливе, а тим менше, щоби це було „численне", як хоче орган російщини, сподвижник православія. — Врешті щодо всяких сплетень чи перебільшень про „силування" підписувати зобовязання про висвячування в целібаті ми теж уповноважнені подати до відома, що в гр.-кат. Духовній Семинарії целібат не обовязує всіх нововступаючих без виїмків. Дійсний стан є такий що з огляду на специфічні потреби нашої Церкви, Їх Ексцеленція Митрополит зарезервував половину місць для тих, що хотять висвятитися безженними, та половину для тих, що захотять вступити у подружий стан. Очевидно всі, що вносять прохання, мусять це у проханнях відповідно зазначити. Цей стан треває вже від 1918 р. — При цій нагоді хочемо ще замітити, що з огляду на брак місця і великий наплив прохань (у цьому році було їх понад 400 на не цілих сто місць!) з природи річи величезна більшість цих прохань не може бути позитивно поладнана. Звідти очевидно невдоволення, а далі нарікання сплетні і злоби. — Компетентні чинники гр.-кат. Семинарії готові завжди дати безпосередне вияснення у всяких сумнівах.

Примітка Редакції „Нової Зорі". Коли приняти, що „Діло" добре передало ту енунціяцію, то з неї виходить, що „Русское Слово" написало правду про перебіжчиків до православя, тільки переборщило в їх численности, бо в тій енунціяції сказано лише, що „видумкою є нотатка „Русского Слова", якщо річ іде про „численність" перебіжчиків до православія". За перебігання непринятих питомців очевидно не може відповідати ніякий семинар, одначе на нашу думку охота до стверджения того, хто з них перебігав, повинна бути вже тому, що таких пташків перебіжчиків можуть не приняти й по другій стороні тай тоді вони знов на другий рік готові зголоситися сюди й через незнання їх минувшини можуть бути навіть приняті. Коли не буде охоти пізнати того, що вони робили, тоді не буде й змоги. А коли буде охота, тоді може найтися і змога.

Час глянути правді в очи!

Про чужу мову в святинях.

З приводу викладу еп. П. Кубіцкого про російську мову в Католицькій Церкві.

Виленський часопис „Беларуская Крыніца" приніс в ч. 36 с. р. замітну статтю п. з. „Час глянути правді в очі", котру подаємо в перекладі:

Дня 2 жовтня с. р. епископ Кубіцкий (здається з Сандомира) виголосив виклад на тему: „Російська мова в додатковім богослуженню в римо-католицьких костелах на території бувшого Великого Литовського Князівства після 1863 р.". Виклад відбувся в салі виленського „Т-ва Приятелів Наук". У своїм викладі лектор представив слухачам, як Росія старалася завести російську мову в костели і як Поляки змагалися за польщину в костелах. Ось короткий зміст того викладу:

В 40-вих роках минулого століття завдяки заходам російського правительства заведено в Петербургу в костелі св. Катерини російські проповіди для католиків Росіян і для обмосковлених католиків інших народностей. Сей факт мав виразно додатне значіння для (католицької) Церкви, бо зачали ширитися симпатії до католицизму і серед православних Росіян. Правительство завважило се і Микола І своїм царським указом в 1848 р. заборонив всім неправославним користуватися в богослуженню російською мовою. Російської мови від того часу можна було уживати тільки в Православній Церкві.

Справа російської мови в костелі віджила на ново, сим разом вже на білоруських, литовських і частинно на українських землях після польського повстання в 1863 р. Виленський генерал-губернатор Потапов виступив з проектом, щоб на землях б. Великого Литовського Князівства уживати в костелах російської мови. Правительство приняло той проект і доручило томуж Потапову його виконання. Тоді Потапов утворив окрему комісію, котра опрацювала відповідний ритуал (требник), змінюючи в нім всюди польську мову на російську. Правительство розіслало згаданий требник всім католицьким діецезіям нашого краю. Епископи: Луцький і Жмудський не приняли тих требників. Зате інакше було з тим у Вильні. Адміністратор виленської діецезії і прилученої до неї мінської пралат Жилінский розіслав ті книжки деканам, щоб вони доручили їх парохам. Деякі священики виленської діецезії приняли той требник і ним користувалися, але таких було тут не богато. Найбільше поширилася і найдовше удержалася російська мова в костелах у Мінщині, де цілий ряд священників на чолі з о. Сенчиковским піддержували ту мову. Одначе могилівський (римо-катол. перекл.) епископ Симон усунув тих священиків з посад і на тім скінчилася проба русификації католицького населення при допомозі костела на землях Литви й Білоруси. В суті річи, крім ріжних дрібниць, котрих ми тут не подаємо, епископ Кубіцкий нічого нового в своїм викладі не подав. Все те нам вже давно відоме. Але вся цікавість того викладу в тім, що його викликало і що він мав на меті. В минулім місяці виленський купець З. Нагродский оповістив у „Куріерови Виленськім" цілий ряд статтей, в котрих виказував, що низше і „дренне" *) духовенство в нашім краю боронило польської мови по церквах в нас вимагае добро Православія, — оба ті твердження були обманні в минувшині, обманні вони й сегодня. Коли йде про моральну вартість з точки погляду християнського і католицького, — то „апостольствр" кс. Сенчиковского, котрий в Мінщині вводив російську мову до Костела, щоби русифікувати білоруський нарід, то вартість та нічим не гірша від „апостольства" польського духовенства, котре безоглядно польонізуе тойже білоруський нарід.

І треба дивуватися, що епископ Кубіцкий, офіціяльний представник Католицького Костела, не вийшов у своїм викладі з рамців вузького польського націоналізму і підчеркуючи заслуги польського духовенства в справі польонізації Костелом білоруського народу, боронив тим великої історичної злуди, боронив того, що протихристіянське і протикатолицьке. Польське духовенство повинно направду соромитися свого „апостольства" на білоруських землях, коли має хоч крихітку християнського почування.

Релігійний культ польського націоналізму як фальсифікат католицизму на наших землях довів вже серед польських епископів у нас до того погляду, що ксьондзи польські ендеки, котрі польонізують білоруський нарід — се „народові і католицькі герої", а священики Білоруснни, котрі несуть в той нарід, у свій рідний нарід, світло відродження — се „кепські католики" і як таких посилають їх в небілоруські парохії (як оо. Решець, Шутовіч, Левош, Татариновіч, Дулінець і ін.). І все те робиться в імени Христа! Нічого собі поняття мають про Него...

Наш нарід мусить про се знати. Настав час глянути правді в очи, настав час назвати наше релігійне життя його властивим імям.

*) Значіння сего білоруського слова нам невідоме. У словарі словянських мов Мікльошіча ми не знайшли нічого подібного а спеціяльного білоруського словаря не маємо. — Ред. „Нової Зорі".

Oświaty Kaganiec

„Życie Robotnicze" пише про заповідану реформу шкільництва ось що:

„Працюючому бідоласі або безробітному нуждареви все одно, за що йому кажуть платити по кілька золотих місячно, бо він тих кілька золотих не має і мусітиме забирати дитину зі школи. Введення оплат у вселюдних школах під якимнебудь титулом зробить кінець шкільному примусови і загальности навчання. Ті, що обіцяли перед народом нести „осьвяти каганец", в практиці закладають каганець на освіту, згл. за 8 літ вони згубили слово „освіта" і несуть перед народом як символ сам каганець. І не тільки в справах освіти".

З голосів німецької преси

Німецька преса дуже цікавиться перебігом дискусії над польським внесенням в справі меншин в політичній комісії Союзу Народів. „Фелькішер Беобахтер", головний гітлерівський орган, пише, що внесення в справі генералізації меншостевих договорів не звернене проти нікого. — Женевський кореспондент „Берлінер Таґбляту" пише, що великі держави виступають проти Польщі і що недавна промова польського делеґата Рачиньского се „закриття відвороту". — „Льокаль-анцайґер" подає вістку одної американської аґенції, неначе Польща заміряє виступити з жаданням, знести охорону меншостей взагалі.

З новин франц. письменства

В Парижі вийшла цікава праця Леннофа „Історія тайних політичних орґанізацій 19 і 20 ст." В тій праці представлені орґанізації карбонаріїв, декабристів, орґ. Хунґ в Китаю й ін. — Вийшов 7-й том великого щоденника М. Барреса, що дотичить світової війни. — „Вік скандалів" називається пятий том „Свідоцтв нашого часу", виданий фірмою „Сосіете де з' Ілюстре Франсе".

Маючи в своїй нації і Схід і Захід і одну і другу Церкву, і один та другий — то сі то інші форми приймаючий і сам в собі непереможний історичний напрям — ми мусимо, коли хочемо бути нацією, сі два напрями під гаслом єдности та індивідуальности нашої національної в собі весь час гармонізувати. Без такої гармонізації, ми гинемо як нація і підпадаєм — не завойовані ніколи чужою зброєю, а завжди власним внутрішним розкладом — під впливи то східної Москви то західної Польщі. (В. Липинський: „Релігія і Церква в історії України").

УХВАЛА

чотирьох українських партій в справі української кооперації.

Уповноважнені представники чотирьох українських політичних партій — Українського Національно-Демократичного Обєднання, Української Соціялістично-Радикальної Партії, Української Соціял-Демократичної Партії та Української Народної Обнови — обміркували спільно становище Кооперативної Ради при Міністерстві Скарбу, висловлене в письмі її предсідника до українського кооперативного руху та однодушно постановили:

1) Ствердити, що вимоги Міністерства Скарбу до Ревізійного Союзу Українських Кооператив (Р. С. У. К.): а) щоб він у своїм статуті зрікся права ревізії українських кооператив на Волині, Поліссі, Підляшу, Холмщині та Лемківщині; б) щоби зрікся ревізії деяких видів кооператив; в) щоб Дирекція Ревізійного Союзу Українських Кооператив мусіла бути затверджена предсідником Кооперативної Ради; та г) щоб до Надзірних Органів Ревізійного Союзу Українських Кооператив входили примусово представники урядової Рільничої Палати — суперечні з основною ідеєю кооперації та правами, які українському народові гарантує Конституція Польської Держави;

2) запротестувати проти тих вимог як таких, що обмежують свободу українського кооперативного руху та не дають можливости українському населенню розвинути власними силами своє господарське життя й повести оборону проти жахливих наслідків економічної кризи та всіх форм господарського визиску;

3) візвати українське громадянство, щоб воно однодушно й орґанізовано дальше обстоювало свої національні права, з окрема повну свободу господарсько-кооперативної орґанізації.

Львів, дня 29 жовтня 1934 р.

ЗА УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБЄДНАННЯ:
Др. Дмитро Левицький
Володимир Целевич
ЗА УКРАЇНСЬКУ СОЦІЯЛІСТИЧНО-РАДИКАЛЬНУ ПАРТІЮ:
Др. Іван Макух
Др. Матвій Стахів
ЗА УКРАЇНСЬКУ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИЧНУ ПАРТІЮ:
Др. Лев Ганкевич
Іван Квасниця
ЗА УКРАЇНСЬКУ НАРОДНУ ОБНОВУ:
Др. Іван Волянський
Др. Осип Назарук

Збори Сокола-Батька

4) В дальшій дискусії промовляв д-р Маркіян Дзерович: Вістка про інцидент на здвизі застала мене в Щавниці. Мені кров вдарила до лиця. Мені бракує слів, щоб очеркнути той сором. Я тепер думаю, що нема кращого прикладу, як той, що стався. Не було лучшої нагоди показати українському народови, де його найслабше місце. Сокільський здвиг виказав, що українська маса некарна. Вже останний час, щоб український нарід здав собі з того справу. Нема в нас дисципліни. По війні світ настроєний матеріялістично, брак етики в особистім і суспільнім життю. Се все довело до того інциденту. Щасливий 1934 р. і щасливий ювилей, бо дав змогу хірурґам відкрити рану. Треба виконати „цісарський забіг". Треба приступити негайно до уздоровлення. Експеримент показав, де є рана. Тепер хірурґи повинні перевести операцію, як того вимагає потреба. (Оплески). Проф. Ст. Гайдучок: У нас є богато „мудрагелів". Підчас війни „мудрагелі" втікали з фронту. Я уважавби за більшу користь, якби учасники нинішних зборів вийшли на площу й підперли паркан і підвезли землі, де треба. Шкода часу богато говорити. Не перший раз ми дістали обухом по голові. Ми не витягаємо консеквенцій з того. Я гляджу на сокільську орґанізацію як на школу. Вона не виховала ще своїх членів за 40 літ. Та ще маємо час. Нема чого тратити надії й віри. Націю можна перевиховати. Нині не треба резиґнувати, але знайти вихід. Конкретно, треба подумати, як викупити решту площі С.-Б., як повести працю в гніздах С.-Б.. Найважніше, щоби гнізда С.-Б. мали свої домівки і свої майдани та щоб наша молодь не втікала від своєї нації. Старшині тяжко працювати в тих відносинах, коли є злочинна нельояльна преса, коли старшина посилає спростування до преси, а їх не печатають. Хто такі панове редактори? Се злочинці! (Оплески). То є підпомагання розвитку Сокола? Се дітваки, що беруть ніж в руки й ріжуться самі або других ріжуть. Ми тут маємо сповідь і реколекції. 3 місяці вже минули. Чи дальше в нашій суспільности мають бути такі анормальні типи? Муситься перевиховати хорих людей. „Сокільські Вісти" не виходять частіше, бо нема грошей. В нашій суспільности не маємо людей до праці, зате до критики є повно. Нема чоловіка, котрий занявсяб викупом ще 2 морґів площі С.-Б. Тоді нація не буде принижена й поштуркувана, коли самі собі здобудемо свою площу. Ми мали ще більше промахів. І хто знає, кілько ще пізніше буде промахів. Деякі закидають промах старшині за чужу музику, а самі містять анонси чужих. Деякі панове ходять в чужих одягах, краватках і т. д. (Оплески). А чому не ходять вони в своїх сорочках зі свого полотна? Хто буде робити, коли гнізда не будуть мати відповідних інструкторів, як є в Чехії та Німеччині? Шкода часу на бесіди, треба працювати позитивно. (Оплески).

Примітка Редакції „Нової Зорі": Деякі органи нашої преси назвали виступ п. проф. Гайдучка незручним. На нашу думку той виступ був і зручний і справедливий, бо кожда редакція, що не містить спростування, уложеного у відповідній формі, заслугує на рішучий осуд. А якийже зручніший і слушніший осуд можна було висказати, як висказав проф. Гайдучок, котрий не накидався на всю пресу, тільки осудив тих, що не хотіли містити спростувань, хоч сего вимагав публичний інтерес.

„Революційний музей" в Берліні

Недалеко від площі Александра („Алєксандерпляц") є дім прикрашений численними прапорами і свастиками. В тім домі приміщений „перший берлінський музей революції". Його „неустаюча вистава" присвячена в цілости ролі марксівських орґанізацій перед і після війни. Вистава займає два павільони. Зібрані на ній документи мають доказати, яких злочинів допустилися соціялісти й комуністи супроти німецької батьківщини, який фатальний був вплив їх діяльности на долю великої Німеччини і які великі заслуги має гітлерівська партія, що з тої діяльности осталися лише руїни зібрані на згаданій виставі. Таке виказують Німці, котрим соціялізм нашкодив, але не вспів таки розвалити держави. А який „прекрасний" соціялістично-радикально-большевицький музей шкідництва урядить колись українська нація, як лиш пережиє наслідки телячого захоплення соціялізмом своєї інтеліґенції...

І Японія хоче спробувати прогібіції

„Сондей Експрес" доносить: Премієр Японії розіслав до провінціональних урядів тайний циркуляр. В нім наказує дати всяку можливу допомогу протиалькогольним орґанізаціям, щоб вони заздалегідь приготували японський народ на заборону вживання „сакі" (національний напиток Японців, рід вина, роблять його з рижу). Правительство думає, що коли переведе ту заборону в життя, тоді можна буде платити робітникам за їх працю ще менше ніж там платиться тепер і що се дасть можливість зробити ще дешевшими продукти японського промислу. В той спосіб японська конкуренція має стати така сильна, що на міжнародних ринках ніщо їй не опреться. Притім виріб „сакі" не буде заборонений, але виключно на вивіз до Китаю й до інших земель Азії...

Тому 16 літ...

Осінь памятного 1918 р. була в моїй околиці на Поділлі назагал холодна; дощі й вітри давалися часом добре в знаки.

Подібно як на дворі було непевне положення й на всіх тодішних фронтах. Стара Австрія „викінчувалася": зі всіх усюдів надходили чимраз більше тривожні вістки: фронти тріщали, запілля терпіло великі недостачі. „Зелена кадра" тріюмфувала; „канарки" (полеві жандарми) були безсильні супроти все зростаючого числа дезертирів.

Я був тоді в 5 кл. ґімн. і мав 15 літ. Ходив я до школи в однім повітовім місті. Всі хвилі, вільні від науки, посвячував я на „воєнні справи". Я мав великі карти Фрайтаґа всіх фронтів. Пильно читав я все „фельдберіхти" (звіти з поля битв) і знав докладно, де був який фронт, під чиїм проводом; хто наступав, кілько посунувся вперед і т. д. Мій покійний брат був тоді на ромунськім фронті. Коли приїхав на відпустку, я не відступав від нього і все розпитував про ріжні подробиці. Таксамо коли приїхав який знакомий з іншого фронту, я все старався чогось довідатися. Моєю мрією було вступити до Усусусів, що тоді стояли на Україні, над Дніпром, близько давної Січи. Одначе я був ще за малий.

Кождий день жовтня 1918 р. приносив щось нового. З часописів годі було докладніше про все довідатися через воєнну цензуру. Найбільше цікавих річей довідувалися ми від „урльопників" і від переїзджаючих.

Тоді був звичай, що всі, що цікавилися подіями, виходили на двірець до поїздів. (Тоді ще не винайшли були т.зв. перонівок). Особливо богато людей виходило до вечірних поїздів. Переїзджаючі військові оповідали прецікаві річи.

Одного темного вечера, при кінці жовтня, висів з поїзду один знакомий богослов і таємничим голосом казав себе завести бічними вуличками до найповажнішого нашого діяча. Туди казав скликати всіх наших діячів. Скоро посходилися наші патріоти, бліді та зденервовані. Мене та ще одного ґімназиста не допустили до тої наради. Потім той курієр сказав мені, що Українська Національна Рада у Львові приказала в цілім краю якнайскорше обняти владу. Ухвалено, що се має статися в ночі з суботи на неділю, з 2 на 3 листопада 1918 р.

Тимчасом вислали на села післанців, щоби всі „урльопники" зійшлися зі зброєю до повітового міста в суботу в ночі.

Ми ґімназисти (нас було в тім місточку щось около 10) мали бути „мельделявферами", то значить, ми мали доносити про всі підозрілі рухи, чи не загрожує яка контратака. „Узброєні" електричними лямпками ми „патролювали" по місті до пізна, освічуючи прохожих. Одначе нічого грізного не запримітили. Жиди поховалися по домах, прочуваючи, що має „щось" бути. Поляки мабуть нараджувалися також, що робити.

В суботу вечером було холодно і студено. Наші переїзджаючі жовніри співали „Ще не вмерла" й інші патріотичні пісні. Вони оповідали, що „у Львові вже є Україна". Оповідали також, що зачалися перші бої за Львів. Кождий оповідав що інше. До тих оповідань наша молода уява дорабляла собі фантастичні образи...

Час минав дуже помалу. Наше напруження росло з години на годину. Ми переписували ручно відозви „До населення" і т. д., в котрих Повітовий Національний Комітет повідомляв про повстання Української Держави.

Нарешті дочекалися ми півночі. В „Народнім Домі" зібрався наш „штаб":

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Т-ва Український Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт у Львові.

Дня 27 жовтня с. р. відбулися Надзвичайні Загальні Збори вище названого Т-ва в домівці „Центросоюзу“ зі слідуючим порядком нарад: 1) Відчитання протоколу останних Заг. Зборів; 2) Звіт з діяльности Т-ва; 3) Приняття резиґнації голови Т-ва і вибір нового голови; 4) Внесення і запити.

Збори зачалися пів години пізніше як було повіщено. Присутних всего 11 членів (в тім дві жінки) і два представники преси: „Нової Зорі“ й „Нового Часу“. Заступник голови Т-ва о. Д-р Глинка відкрив Збори о год. 6.30 вечер і сказав, що Збори скликано з двох причин: 1) задля уступлення дотеперішнього голови Т-ва Д-ра Ів. Рудницького і 2) задля тяжкого грошевого стану Т-ва. Секретар Т-ва п. Стецура відчитав протокол з попередних Заг. Зборів, котрий Збори приняли до відома. П. Стецура відчитав також короткий інформативний реферат. Зміст: Наше Т-во переживає тепер крізу. Ціль товариства нести допомогу воєнним вдовам і сиротам по членах У. Г. А. Товариство основане 1920 р. проявляло спочатку живу діяльність, котра з часом ослабла. Т-во переводило збірки за дозволом властей в 1931 і 1932 р. Тепер власти не дають дозволу на збірку. Від 1931 р. до тепер мало Т-во приходів 24.074.18 зл. За той час видало на ренти, адміністрацію і лікування 22.580.72 зл. Доходи Т-ва походять зі збірок і з членських вкладок. В послідних роках членські вкладки дещо зросли, зате відпали збірки. Т-во опікується нині 319 особами (вдовами і сиротами). В тім є 220 дуже бідних. Нужда вдів і сиріт по інвалідах Галицької Армії величезна. Які вигляди на будуче? Вони понурі, бо й сего року не дістанемо дозволу на публичну збірку. Лишається тільки приєднувати членів і збирати датки почтовими складанками. При кінци реферату секретар відчитав резолюцію, в котрій Збори Т-ва звертаються до української суспільности, аби вона повела живу акцію в цілі приєднання членів. Крім того Збори звернулися в резолюції до українських економічних установ, щоби складали датки на цілі Т-ва. Резолюцію принято одноголосно на внесення п. Березовського. Після того Збори приняли до відома резиґнацію дотеперішнього голови меценаса Рудницького й ухвалили йому подяку за працю в Товаристві. Вкінци аклямацією вибрали Збори на голову Т-ва о. Д-ра Глинку, котрий прийняв вибір. Ніхто не ставив внесків ні запитів. Отже голова подякував присутним за участь і закрив Збори о год. 6.55 веч.

ВЖЕ ВИЙШЛА III ЧАСТИНА

ПОПУЛЯРНИХ КАТЕХИТИЧНИХ ПРОПОВІДЕЙ

о. ПАВЛА ШВІЛІНСЬКОГО: **ПРО БЛАГОДАТЬ БОЖУ І СВ. ТАЙНИ.**

Про сю книжку пише **о. Ір. Назарко ЧСВВ** в ч. 62 „Н. Зорі“ м. ін. таке: **„...ці проповіди повинні найтися в бібліотеці кождого священника, бо віддадуть йому велику прислугу в проповіданні Божого Слова“.**

Ціна примірника **5 зл. з почтовою пересилкою 5·40 зл.**

— — **Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.** — —

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець до німецької молоді. Св. Отець приняв недавно на авдієнції паломництво німецької молодіжи зорґанізованої в „Юнґменнер-Фербанд“, котре прибуло до Риму під проводом 40 провідників церковних марійських конґреґацій. Св. Отець сказав м. ін.: „Чувайте, моліться, витревайте в вірі, бо нині віру поборюють і вона в великій небезпеці. Ділайте мужно, бо кождий повинен робити все, що можливе. Чувайте, тому що обережність необхідна, коли ворог може стати сильніший від нас. Довіряйте Господу, бо Бог близько з нами і при нас. Звідси треба черпати силу й відвагу до боротьби не тільки за нашу справу, але й за Божу. Ми повинні стояти при тій справі, а не при її ворогах, хочаб вороги дуже утруднювали нам сю акцію“. Відтак Св. Отець поблагословив зібраних і весь німецький нарід і край та додав, що се благословення потрібне тимбільше, щоби слухали Божого голосу і після него поступали. Після благословення члени паломництва зложили торжественне визнання віри.

Національна річниця. Кожна важніша подія в життю одиниць і родин і цілої суспільности-народу звертає думку й серця християн до Всевишнього Сотворителя неба і землі, бо від Провидіння Його залежить доля і людей і народів. Тому й усі національні річниці обходять християни молитвами й торжественними Богослуженнями. Знають, що від Благодати Всевишнього і від Його святого Благословення мають випросити собі кожний зокрема і цілому свому народові всі ті дари небесні, яких потрібно до всестороннього й щасливого розвитку всіх народніх сил і прикмет і до благословенного розвитку духового й матеріяльного життя народу. В день Першого Листопаду зберуться по наших церквах Українці, віруючі християни-католики, щоби перед престолом Всевишнього предложити свої молитви, подяки та прохання. Вислављяючи передовсім всемогучу Силу Спасителя нашого і Царя Христа, будемо складати Йому подяку за всі даяння-блага і за всі совершенні дари, що задля заслуг Його життя і смерти на наш нарід спливають кожної днини. Будемо Христа Спасителя благати за милосердя для всіх тих, що терплять, будемо поручати Його милосердю душі всіх померших, а особливим способом Тих, що поклали буйні голови на полях слави і сповненого обовязку. Церква і церковні установи стали практикою віків і силою Божої установи до того ступня осередком життя та джерелом світла й сили, що навіть ті, котрі відчужилися від Правди, яку Церква голосить та від принціпів, яких боронить, у великі національні річниці стають у ряди з Українцями-християнами і лучаться з ними як не вірою, надією й молитвою, то бодай зовнішньою приявністю в наших храмах. Ми допускаємо їх радо, бодай до того зовнішнього учасництва з нами, в надії, що зовнішні форми і звичаї доведуть їх за Божою Благодатю до внутрішньої духовної спільности, що нас поміж собою і з Богом вяже в те всесвітове і відвічне братство Любови Божої, яке св. Письмо називає Містичним Тілом Христа. — Хвиля торжественних молитов і сердечних всенародніх благань за милосердя зворушує часом і тих, що — чужі Христовій Благодаті — все таки оцінюють, чим є релігія і Церква для народу. — Однак бувають, на жаль, і люди, що до того ступня затратили християнську віру і до того ступня відчужилися від християнської думки, що в торжественну хвилю всенародніх молитов приходять у наші храми, щоби святощі наші святотатським поведенням доптати. З храму Божого і з храму молитви роблять арену крикливих і нерозумних політичних демонстрацій, якими зневажають Всевишнього й ображують християнські почування свого народу. Перед таким зловживанням нерозумних і засліплених, для яких Богослуження є тільки зовнішною формою, а патріотизм полягає тільки на словах і криках, мусимо двері наших храмів замкнути.

† Андрей, Митрополит.

два четарі австрійської армії, один вістун УСС, один теольоґ, кілька підстаршин і кілька ґімназистів. Тоді подали нам гасло: „кріс“, клич: „Київ“. Один четар від кавалерії видавав прикази, що треба обсадити. Мене приділили до ґрупи, що мала розброїти жандармерію.

Опівночі стрінулися ми з ґрупою наших військових, що вже чекала на нас в умовленім місци й пішли до „штурму“ на жандармів.

Одначе перший „бій“ випав безкровно. Комендант повітової жандармерії, Жид, „піддався“ без ніякого спротиву й видав всю зброю. Кождий з нас хапав кріс і йшов дальше. Мені попав якийсь старий кріс без ременя.

Потім пішли ми на двірець. Але там вже було „після перевороту“. Наш куріер зі Львова причіпив собі на рукав жовто-блакитну опаску й парадував як „комендант двірця“. Зелізничники дивилися на нас з острахом. Всі були бліді і змішані. Начальник стації був Українець, начальник руху Жид. Між зелізничниками була більшість Українців.

Наша ґрупа обійшла потому всі уряди. Майже всюди вже стояли наші стійки й голосно взивали:

„Стій! Хто йде!“

На відповідь: „Свої“, домагалися подати гасло й клич.

В касарнях були Мадяри при якихсь робітнях. Вони без протесту віддали зброю.

Нас двох 15-літних ґімназистів поставили на стійці коло староства. Ми дуже строго „ґальтували“ (здержували) всіх прохожих. Памятаю, що тоді надійшов був один „урльопник“, що вертав з дому до війська. Він сарака ніяк не міг повірити, що Австрії вже нема й пішов на стацію, щоб заїхати на час до свого „реґіменту“. Та чи знайшов вже його?

Так стояли ми на стійці аж зачало світати. Вітер проймав до костей, мрачів осінний студений дощик, та ми на се не зважали.

Як зачало розвиднюватися, нас „аблюзували“ (змінили). Вертаючи до „Народного Дому“ ми почули ряд вистрілів. Одначе се не був ніякий протинаступ: просто йшли собі наші хлопці і стріляли. Вони в той спосіб виявляли свою радість.

Тимчасом в „Народнім Домі“ зібралося вже досить богато нашої братії: були військові й цивілі. Всі були незвичайно поважні. Один молодий хлопчина, що мабуть вперше держав кріс в руках, доти маніпулював ним, аж кріс вистрілив, на щастя вгору. Зате якийсь „зупак“ дав йому порядно кулаком по карку й відібрав кріс.

— — — — — — — —

В неділю рано 3 листопада 1918 р. на всіх українських і державних установах в місточку повівали українські прапори. Народ товпився коло відозв Повіт. Національного Комітету. По місті ходили наші діячі з жовто-блакитними опасками на рукавах і не могли обігнатися від тисячей запитів. Найбільше бідькали жінки: Хто їм тепер виплатить воєнні причинки? Т. зв. „Гемба-цайтунґ“ тріюмфувала. Неімовірні вістки поширювано зовсім поважно, бо преси ще не було.

Тимчасова міліція, до котрої і я тоді належав, повнила службу без перерви.

Кілько ми тоді пережили підчас тих пропамятних днів, — сего мабуть не годен ніяким пером описати. За одну критичну ніч ми 15-літки стали старшими бодай на 10 літ.

Ми пережили тоді незабутні, найсильніші враження нашого життя...

Іван Савич.

НЕДИСКРЕЦІЇ

Відповідь Всч. о. П. Жевуському.

Коня з узденицею тому, хто знайде якийсь толк в суматосі преріжних концепцій й інсінуацій, які весело боряться з собою й льоґікою на сторінках „Ниви“ (ч. 9) в статті під нгл. „Відповідь на одну статтю“. Під статтею стоїть імя Всч. о. Петра ґр. Жевуського, священника східньо-словянського обряду.

Малаб се бути відповідь на статтю „Н. Зорі“ (ч. 55 с. р.), зазначену буквами „К. П.“ під нгл. „Одна розмова“. Така власне розмова-інтервю відбулася між о. Ж-им і дописувачем варшавського орґану „Вядомосьці Літерацке“. Розмова, випечатана в тім протикатолицькім орґані, тим інтересна, що сам о. Ж-ий передав редакторам головніші дати своєї біоґрафії, виявив свій світогляд, виявив свої психічні настрої, виявив свої наміри. Уважав я за корисне подати й українським читачам зміст тих справ схід.-слов. священика, котрий — як відомо — належить до звязку одної з галицьких діецезій. До змісту подав я деякі незначні, власні уваги. Мав я на оці виключно науковий інтерес і чисто інформативні цілі.

А однак мої добрі наміри не знайшли належної оцінки й ласки в очах Всч. о. Жевуського, мабуть через якесь непорозуміння. Доказом сего його вгорі згадана стаття у „Ниві“. В ній шан. автор вороже заняв становище супроти мого допису і мене як його автора „К. П.“ зачислив, як побачимо, до найтяжших своїх ворогів, підсуваючи мені дуже злобні наміри. Очевидно, що до таких інсінуацій достроєний і стиль і тон статті Всеч. о. Жевуського. Він такий, що колиб під статтею не було підпису, то годі булоб пізнати того о. Ж-го, котрий у „Вядомосцях Літерацкіх“ з такою ноншалянцією культурного европейця пояснює, повчає, розправляє про важні життєві питання.

Вже в попередній моїй статті признав я був, що в інтервю „В. Л-их“ знайдуться бистрі помічення о. Жевуського і до того ще вбрані в цвітистий, блискучий стиль, що декуди впадає навіть в бомбастику. Тимчасом стаття „Ниви“ — се звичайнісенька собі проза. Ні сліду якогось ідеольоґічного змісту, ні полету стилю, який автор здається запозичив собі від галицьких радикалів, такий він — скажу евфемістично—plattukrainisch. Свому опонентові Всч. о. Жевуський відмовляє навіть розуму й уживає зневажливих слів, запозичених з лексікону вульґарних висловів. Тут позволю собі зауважити, що такі вислови се — двосічний меч, чи радше патик, що має ще й другий кінець. Також слід пригадати шан. авторові знану правду, що автохтони вміють гарніше й небезпечніше вимахувати тим другим кінцем патика ніж чужинці... Та не наслідую в сім о. Жевуського, бо не уважаю, щоб такий спосіб полеміки належав до культурних прийомів. Видно, що в автора нерви й уява випередили розвагу розуму.

Тепер розшифрую ясніші місця даної мені в „Ниві“ відповіди.

Се вже для цілого світа явний факт, що о. Жевуський вибрав на експозе для свого, як виразився, „трансцедентального католицизму“ протикатолицький журнал „Вядомосьці Літерацке“, на якого сторінках появляється згодом-перегодом порноґрафія і пропаґанда большевицької доктрини.

Я се ствердив без ніяких коментарів у моїй попередній статті в „Новій Зорі“. Чиж можна за се на мене гніватися? Чи ствердження факту, доступного прецінь пізнанню кождого читача, се річ каригідна? Сим однак схвилювався о. Ж-ий і такими словами оправдує свій необачний крок:

„...Істнують ріжні некатолицькі ґазети, що також потребують священика, як кожда хора душа, особливо тепер, коли росповсюднюється всюди кріза культури, хотяй не радо до того признаються. Які не булиб промаха пана Боя, все ж таки він має неоцінену в Польщі відвагу... і т. д.“ („Нива, стр. 319).

Се справді гарна сентенція, збудована в алюзії до слів св. Письма про потребу лікара для хорих душ. Однак чи дійсно відограв о. Ж-кий в редакції „Вядомосьці Літерацких“ ролю духовного лікара, чи радше сам шукав там облегчення серця? Чи по випечатанні памятного інтервю п. Бой-Желеньский, перекладчик атеїстичних і порноґрафічних творів французьких письменників став етично ліпшим? Чи з тої причини Гулька-Лясковский попустив що зі своїх масонсько-вільнодумних переконань?

На се може бути лише заперечуюча відповідь. Заношення скарги перед форум — скажім без обиняків — на католицькі чинники може у слухачів лишень скріпити протикатолицькі настрої. Кождий читач знайде між рядками випечатаного інтервю кепсько скриване шило, звернене проти льокальної церковної влади (не галицької), яка буцім то розвинула на о. Ж-го нагінку, спинює його діяльність, нищить йому скрипти і взаґалі так його переслідує, що „буде мусів шукати хіба іншого клімату ніж Польща, хіба щось зміниться“. („Вяд. Літ.“ ч. 27., стр. 7). Кождий мусить признати, що такі річи і в такому орґані може подавати хіба справді... „трансцедентальний“ католик...

На поставлене мною питання в „Н. Зорі“ в справі близшого пояснення вище зясованої секатури, дістав я в „Ниві“ відповідь:

„...Не буду відповідати на питання автора К. П., хто нищив мої рукописи, бо з його висловів бачу, що він належавби до перших, які би се зробили“.

А відки Всч. о. Жевуський знає, що я знищивби його скрипти? Тимчасом я заховавби і зберігби ті рукописи в архіві як документи часу...

Другий важний момент, який звертає на себе увагу читача обговорюваної розмови-інтервю — се той шлях, по якому йшов Всеч. о. Жевуський, щоб зістати з латинника, як він висловлюється, „східняком“. У звязи з тою справою подають „Вяд. Літ.“ імена найвищих церковних авторитетів: Св. Вітця, Ап. Нунція у Варшаві і других достойників. Говориться там навіть про „розказ св. Отця“ Однак контекст сих слів неясний. Я піддав сумнівові таке поставлення справи, начеб Ап. Столиця комусь приказувала зміняти обряд уважаючи се місце в інтервю містифікацією самої редакції. Шан. автор скартав в „Ниві“ мій скептицизм, вияснюючи при тім, що дійсно був такий „розказ“ Голови Церкви, але він відносився лиш до п о в о р о т у о. Ж-го до краю, а не відносився до його обрядової зміни і місійної діяльности. Величаво! Велика пропасть лежить між твердженнями: „Н“ вертає на приказ Св. Отця до краю і „Н“ стає східняком, веде місію і т. д. За се автентичне вияснення історія буде вдячна Всч. о. Ж-ому. Повоєнний рел. рух на наших землях прецінь діждеться колись свого історика. Він мусітиме безсторонно оцінити також діяльність чужинців на унійному терені. Загал їх йде на Схід з високими ідеями, як їх зображує — мушу се льояльно признати — о. Ж-ий.

Одначе знаю і те, що не всі обрядові й віроісповідні конвертити приходять до нас з чистими намірами. Є між ними й малі люди, що до реліґійних справ дочіплюють свої вузько-національні й державні інтереси.

Буває на нещастя, що до нібито „унійної“ праці зголошуються й закаптурені шкідники з чорними замислами, от хочби згадати для приміру імя царського аґента Сусалєва[1]), або большевицького прислужника Миколу Толстоя[2]), або голосного недавно в европейській пресі Дейбнера[3]). І напевно знайдуться колись і такі тенденційні історики (їх від часів Берестейської Унії вже є легіон!), котрі схочуть злочинну роботу згаданих типів ужити як зброї проти кат. Церкви. Прецінь вже нині православна преса представляє бувших латинників, а нині східняків як висланців Риму, які на приказ і за директивами Св. Отця хочуть златинізувати Схід. Нема й найменчого сумніву, що вороги Церкви булиб використали для своїх лукавих намірів і се неясне місце у „Вяд. Літ-их“ про „розказ“ Св. Отця. Добре отже сталося, що моя стаття причинилася до належного вияснення справи з тим „розказом“.

В статті „Ниви“ поза щойно порушеними мною моментами є ще й веселі речі. Можна прм. до них причислити змаґання о. Ж-го утотожнити автора статті „Н. Зорі“ — „К. П.“, з якимсь неназванним суперником, котрий в Пінську спорив з о. Ж-им про візантійство. Можна лишити шан. автора з таким переконанням, бо воно нікому не принесе ні шкоди ні пожитку.

В статті „Ниви“ можна подивляти й цікавий куріоз з царини льоґіки: Там автор вихвачує з тексту „Н. Зорі“ однісенький епітет „дипльоматичні“ обичаї, розчленовує його довгою сілльоґістикою мов волосочок на пятеро й десятеро тай з того заключає про — єресь свого опонента... і т. д.

Щоб однак заокруглити нинішню реч наводжу слідуючий таємничий змістом висказ шан автора:

„Здається, що автор („К. П.) не писав сам статті, але з якимсь приятелем, що хотіли розрахуватися зі мною за ріжні варшавські події“... („Нива“ стор. 319).

Автора сих слів впевняю урочисто, що — поперше писав я статтю самоєтійно без нічиєї інспірації й помочі; — по друге я не мав і не маю ніяких розрахунків з моїм принагідним дискутантом, Всч. о. Жевуським; — по трете, не маю ніяких зносин з його вороженьками тай врешті не знаю натяжнених таємничих подій з Варшави... Але чому боятися й не назвати осіб і річей по імени?

Пробуймо згадувати. Чи случайно ті „варшавські події“ не належать до категорії тих, що їх жертвою впала недавно голосна письменниця Марія Дунін-Козіцька, авторка знаменитого твору про початки большевизму на Україні „Burza od Wschodu“.[4]).

Именно якась шантажистка Козіцка підшилася під імя Дунін-Козіцкої й виманчувала в ріжних інституціях гроші „на видавання нових творів“. Епільоґ — кримінал. Доходять до нас чутки, що на терені Варшави якісь темні типи виграють також імя Всч. о. Жевуського для подібних цілей, бо натягають наївних людей на ріжні квоти призначені буцімто на будову сиротинця, семинара... Се мантійство приспорює чимало клопотів і тамошньому лат. ординаріятові й варшавським ОО. Василіянам, хоч з ними — як нам відомо — немає ніяких звязків Всч. о. Ж-ий. Що більше та сама лиха доля переслідує імя мого шан. опонента й на терені Львова. Ось щойно недавно появилася у львівськім бруковім деннику „Ілл. Ґонец Вечорни“ (в ч. 125 з 30 вересня с.р.) слідуюча неімовірна змістом нотатка:

Oszustwo

„(y) Ksiądz Piotr hr. Rzewuski jest jednym z pionierów obrządku słowiańskiego na Kresach Wschodnich popieranego bardzo

---

[1]) Сусалєв, спершу старообрядчий духовник, опісля синодальний священик, опісля знова старовір, здеґрадований на ляїка стає 1907 р. членом нашої гр.-кат. Церкви. Незвичайно метький між російськими католиками, живе в тісних звязках з лат. архиеп. Ключинським і з другими ерархами. Підчас рос. революції хтось викрав з тайних царських архівів оригінальний документ під нгл.: „Дело свщ. Євстафія Сусалєва“. Документ запрезентовано архиеп. Роппові. Показалося, що б. піп Сусалев був... аґентом царської охрани і в тій ціли удавав... гр.-кат. священика! (Гл. А. Панкратов: Ищущіе Бога, Петербург 1911 р. і ks. Fr. Rutkowski: Arcybiskup Jan Cieplak, Warszawa 1934).

[2]) Свщ. Микола Толстой складає 1894 р. католицьке віроісповідання і між рос. католиками ґрає ролю великого оборонця синодального обряду. Підчас большевії скидає рясу, апостатує від віри. (Гл. ks. Fr. Rutkowski op. cit.).

[3]) Як мало себе знали рос. конвертити, „унійні“ діячі, про се свідчить факт, що недавно померший конвертит кн. Волконскій ще в 1930 р. писав про Сусалєва, Толстого, Дейбнера як протовців російського католицизму... (Гл. Кн. П. Волконскій: Краткій очерк організації русской католіческой Церкви в Россіи, Львов 1930).

[4]) В свойому часі „Н. Зоря“ подала ширшу рецензію сего твору.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СКЛИКАЛИ СОЙМ І СЕНАТ. Шеф правного бюра премієра міністрів Пачовський приїхав до сойму в год. 10 передполуднем і передав марш. Світальському письмо президента про скликання сойму на звичайну сесію в дні 31 жовтня с. р. 10 мінут пізніше дир. Пачовський доручив таке саме письмо заступникови маршалка сенату Боґуцькому. Письмо президента має дату 27 жовтня с. р. (ПАТ).

РЕВІЗІЇ Й УВЯЗНЕННЯ відбулися недавно в Березовиці Великій коло Тернополя. Поліція увязнила отсих Українців: В. Тимкова, Е. Кручового, О. Умрища, Волинця, і двох братів Гавришків. Увязнені перебувають в слідчій вязниці в Тернополі.

АМБАСАДИ У ВАРШАВІ Й БЕРЛІНІ. Правительства польське й німецьке рішили спільно піднести з днем 1 листопада с. р. дотеперішні свої надзвичайні посольства в Берліні й Варшаві до ранґи амбасад.

ПОЛЬСЬКО-МАДЯРСЬКА ПРИЯЗНЬ викликала в Ромунії явне недовіря. В Ромунії починають застановлятися над практичною вартістю польсько-ромунського союзу. Так пише віденська преса.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР ҐЕМБЕШ виїде 5 падолиста с. р. до Риму. В Римі премієр Ґембеш відбуде наради з Муссолінієм. По дорозі до Риму задержиться він у Відні і відбуде нараду з австрійським канцлером Шушніґом.

ПІДПОЛЬНА РОБОТА В АВСТРІЇ не переводиться. Недавно віденська поліція викрила тайну друкарню соціял-демократів, де вони печатали свій орґан. Крім того поліція перевела ревізії в комуністичних нелеґальних бюрах „Червоної Допомоги“ й увязнила богато осіб. Адміністраційна влада засудила дотепер 20 соціялістів і 60 комуністів. Поліція увязнила також кількох націоналістів, котрі видавали в Відні нелеґальні летючки.

У КЛАЙПЕДІ литовські власти остро виступили проти Німців клайпедської округи. Окрема комісія має провірити пашпорти населення, бо показалося, що богато німецьких горожан мають неслушно клайпедські пашпорти. Листоноші дістали інструкцію, не приймати передплати на німецькі часописи, а замість них доручати литовські часописи.

ФРАНЦУЗЬКИЙ АМБАСАДОР В БЕРЛІНІ Понсет відбув недавно довгу нараду з канцлером Ґітлєром. Підчас наради був присутний німецький міністр закордонних справ Нойрат. Політичні круги в Берліні сподіються, що французький міністр закордонних справ Лявaль хоче навязати тісніші взаємини з німецьким правительством.

КОНҐРЕС ФРАНЦУЗЬКИХ РАДИКАЛІВ відбувся на днях в м. Нант (Франція). Предсідник партії мін. Еріо виголосив велику політичну промову. В ній заявив, що радикали не противляться реформі конституції, одначе перестерігав перед легковаженням республиканських свобід. Конґрес приняв резолюцію, в котрій погоджується на реформу французької конституції, одначе не годиться на ніяке зарядження, котре моглоб стати піддержуванням влади одиниці проти республиканської свободи.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМБАТАНТИ влаштували в м. Ренне велике віче, на котрім бесідники виступали остро проти чужинців. Закидали чужинцям, що вони на гостинній французькій землі виконують убийства і роблять політичні порахунки.

ПРОТИЕСПАНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися недавно в м. Тулюзі у Франції. Вулицями міста тягнувся великий похід з катальонськими прапорами сповитими в жалобу. Демонстранти обмазали будинок еспанського консуляту червоною фарбою. Еспанський амбасадор в Парижі заявив мін. Лявальови, що ті демонстрації се втручання до внутрішних справ Еспанії. Мін. Лявaль обіцяв не допустити більше до подібних демонстрацій.

ЕСПАНСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила недавно 10 послів за те, що брали активну участь в недавній еспанській революції. Недалеко португальської границі увязнили 6 еспанських революціонерів, що хотіли втекти за кордон. Увязнили також організатора повстання в Мадриті Амородель Розаля.

МІЖ РОМУНІЄЮ Й СССР прийде незабаром до нормальних дипльоматичних зносин. До Букарешту прибув совітський урядник Николаєв, котрий має приготувати осідок (домівку) для посла Островського.

МІЖ ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ Й ЕГИПТОМ дійшло недавно до конфлікту. Египетський премієр звернувся до британського посла в Каїрі за порадою, що робити на випадок дальшої недуги короля Фуада. Британський посол порадив призначити спеціяльного шефа кабінету короля. Египетська преса счинила крик, що британський представник втручується до внутрішних справ Египту. Анґлійці заперечують вістку неначеб анґлійський посол давав згадану раду.

В ЛОНДОНІ відбуваються тепер наради делеґацій анґлійської та японської в справі підготовки до великої морської конференції, котра має відбутися в 1935 р. Японія домагається, щоби її фльота могла дорівнувати фльоті Зединених Держав Півн. Америки. Становище японської делеґації викликало в американських політичних кругах велике невдоволення.

МОСКВОФІЛЬСЬКИЙ АҐІТАТОР на Закарпатті, Д-р Фенцик вибрався недавно з Ужгороду до Америки, щоб там збирати датки для загроженого банкроцтвом „Общества Духновича“ в Ужгороді.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА відбуває якраз великі маневри на Спокійнім Океані. Злучені фльоти на Пацифіку й Атляйтику (88 воєнних кораблів) переплили панамський канал за 39 годин з Караїбського моря, де відбулася перша часть маневрів, на Спокійний Океан, де відбудеться друга часть маневрів.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зробило демарш в Токію проти заведення нафтового монополю в Манджурії. Той монополь загрожує політиці отвертих дверей, котру приняло 9 держав в окремім договорі. Також правительства: голяндське й анґлійське мали зробити подібний демарш.

НОВИНКИ

Дня 1 листопада с. р. Преосв. Іван Бучко відправить в катедральнім храмі св. Юра у Львові о год. 9.30 рано торжественну Архієрейську Службу Божу в наміренні українського народу.

Президентом міста Львова вибрали п. Вацлава Дрояновського, дотеперішнього іменованого президента. Він одержав 44 голосів на всіх 72. Першим віцепрезидентом вибраний 43 голосами д-р Ст. Островський. Другий віцепрезидент д-р Веринський, персональний референт в кураторії і президент „Стшельца“, одержав тільки 32 голоси і 40 білих карток. Тому дальші вибори перервано.

В Станиславові стане перед судом присяжних журналіст Роман Антонович, співробітник „Нового Часу“ й „Діла“. Він обвинуваченій в протидержавній діяльности поза кордонами Польщі.

Староство в Косові розіслало до всіх постерунків поліції поручення звертати увагу, чи бібліотеки товариств позичають книжки шкільній молоді.

В Тернополі відбулася розправа проти 6 селян з Гнилиць Великих за події підчас візитації Преосв. Бучка. Двох селян засудили по 1 р. вязниці, решту звільнили. Засуджені внесли відклик.

В Турці повстав „Християнський польсько-український Союз“. Акцію за такими союзами веде п. Станкевич з Дрогобича.

Новий костел посвятили в Гаях Вижних, пов. Дрогобич.

В Брідщині посвятили в останних часах польські людові доми в Поликорах, Суході й Болдурах. Незабаром відкриють ще кілька людових домів. Разом буде сего року 17 людових домів в Брідщині.

30 літний р.-кат. священик кс. Юліян Зеліньский, сотрудник в парохії Завєрце, помер наслідком зачадження. Зима наближається і треба скрізь звертати увагу народови на таку небезпеку.

Перше православне богослуження по польськи. „Вядомосці Українське“ повідомляють, що 11 листопада с. р., в річницю самостійности Польщі, православне військове духовенство відправить перше богослуження в польській мові. Як піде дальший розвиток православія, легко предвидіти.

З Київа виселили в глибину Росії голову української автокефальної Церкви о. Василя Липківського. Його наслідником став о. Іван Павловський. В Київі є 2 українські автокефальні парохії, Покровська на Соломянці й Успенська на Подолі. Тепер на Україні всего 300 українських парохій, решта московські.

Помер на Соловках український вчений мовознавець проф. Григорій Ільїнський. Він містив м. і. статті в журналі „Рідна Мова“. Є вістки, що проф. Ільїнський помер не своєю смертю. Се був учений европейської слави. Земля Йому пером...

Нова „чистка“ на совітській Україні. Б. комісаря освіти Карпенка, голову українського радія, викинули з комуністичної партії за „зловживання партійної дисципліни“. Проти него й кількох його товаришів ведуть слідство.

Повних 24 літ не платив нічого своїй слузі пан Боніфаци Млодзіньскі в Варшаві й винен їй 8.000 зл. За те засудили його на місяць арешту з заміною на 500 зл. гривни.

Туреччина викинула около 100.000 Болгар.

Політичний гумор. Парижська преса приносить такий політичний жарт: Всім відомо, що наперед є Блюми а потім Ягоди. (Блюм се провідник французьких соціялістів, Ягода се начальник московської чрезвичайки. Слово „Блюме“ в німецькій мові значить „квітка“. Отже дотеп значить: коли в публичній опінії візьме верх партія Блюма, то по якімсь часі Франція перейде від соціялізму до комунізму і Французів зачне мордувати страшна чрезвичайка).

---

przez Rzym. Księża obrządku wschodniego noszą brody tak jak prawosławni popi i mszę odprawiają według liturgji wschodniej tak jak prawosławną z tem jednak, że uznają dogmaty kościoła katolickiego. — Cała ta akcja budziła i budzi poważne zastrzeżenia w społeczeństwie polskiem. To też niemałą sensację wywołało doniesienie do policji właściciela składu maszyn firmy „Royal“ Stanisława Dobrzańskiego, który oskarża Rzewuskiego o to, że zakupioną u niego na raty maszynę sprzedał wyjeżdżając ze Lwowa, a pozostałej reszty nie zapłacił Dobrzańskiemu“.

При читанні сего — волосся дубом стає... Слідив я пильно, чи в пресі не появиться якесь спростування чи заперечення зі сторони о. Ж-го або його приятелів тої злобної сензації. І не було! Се непонятна справа.

На моє саме заінтересування розмовою-інтервю, печатаною у „Вяд. Літ-их“, проявив Всч. о. Ж-ий незвичайну надвражливість, чого доказом стаття „Ниви“. А тут обкидують його імя вуличною грязюкою, а мимо сего не бачимо ніякої реакції, ніякого демаскування справників злочину. А прецінь треба таких злочинників навіть судово переслідувати, бо їх учинки не тільки очорнюють гербове призвище великої фамілії, не тільки опоганюють вже й так захлястане імя східняків, але — що найважніше — кидають неславу на нашу гр.-кат. Церкву, в якої члени вписався й Всч. о. Петро Жевуський.

На сім вриваю сю прикру дискусію й не бажаю до неї вертати, бо наші читачі вже зрубша все знають, що повинні в сій справі знати. К. П.

Мандрівні католицькі кіна. Архіепархіяльний Інститут Католицької Акції в Познані зорґанізував мандрівне кіно для ґнєзнєнської епархії. Се мандрівне кіно має усунути неморальні фільми і заступити їх повчаючими фільмами. Також і в інших епархіях Польщі мають повстати мандрівні католицькі кіна.

Львівський університет одержав 140 повних стипендій по 1200 зл., політехніка 72, ветеринарія 16, висока торговельна школа 7. Кілько стипендій дістали Українці — невідомо.

Усувають литовських священиків. Виленський архиепископ Ялбжиковський на домагання влади усунув з парохій чотирох литовських священиків Зайончковського, Якованіса, Задзіса і Кузьміньского за протидержавну діяльність.

З днем 16 жовтня ц. р. відкривається **КОСМЕТИЧНИЙ КАБІНЕТ** під орудуванням **п.СОНІ ОНУФЕРКО** при фризієрськім заведенні п. **Мандюкової** в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 2. Поодинокий косметичний захід понище 1 зл. Абонамент. Поради даром. 204-3-3.

„Новіни Цодзєнне” остро атакують господарку в варшавській Обезпечальні, котра марнує гроші на зривання умов. І так зриваючи умову з лікарем д-ром Бакуном заплатила йому 27.000 зл. відшкодування, віцедиректорови Ґарматови за те саме 14.000 зл., лікареви д-р Язьвіньскому за те саме 15.000 зл. і т. д. Ось куди йдуть гроші, побирані з бідних людей, котрі часто не мають ніякого хісна з Обезпечальні.

Вийшов з друку перший зошит місячника „Театр“, польського видавництва Т-ва ширителів театральної культури в Польщі. Редактор — Евген Сьверчевський.

На будовах в Польщі лучається кождого року пересічно коло 1.500 нещасливих випадків.

В Італії 1110 дівчат, що вродилися в останному часі дістали імя Марія-Пія. Так називається новонароджена дочка італійського наслідника престола.

Справедливість французьких судів. Б. мін. справедливости Шерон стверджує в листі до франц. премієра міністрів Думерґа, що колиб у Франції була незалежність судів і безсторонність виміру справедливости, справа Ставіского булаб полагоджена в однім тижні.

В Єрусалимі Жиди зачинають видавати щоденник в трьох мовах: анґлійській, німецькій і єврейській п. з. „Щоденні Новини” („Хадашот Гайом“). Так робить думаючий провід невеличкого народу, котрого в Палестині є коло 100.000. А оден 40-міліоновий нарід не має навіть маленького місячника в чужій мові.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **7 — 20.**

Лет Анґлія — Австралія. З приводу 100-ліття австралійського міста Мельбурн відбулися міжнародні летунські перегони на лінії Лондон—Мельбурн, коло 20.000 км. З 20 літаків кілька розбилося, погибло 6 осіб. Перший прилетів Англієць Скот в часі 2 дні 22 год. 58 мін. Його витала кількадесятьтисячна маса народу.

Гумор. Учений сидить на принятті в заприязненім домі другого професора при великім столі. Кінчать їсти зупу. Професор ґість задуманий забув, що він в чужім домі й був переконаний, що він у своїм власнім домі приймає гостей. Тому голосно каже: „Вибачте, дорогі гості, що зупа така погана, але моя жінка тепер при надії й ліпшої не могла зварити“...

Велику фашистівську орґанізацію викрили в м. Сталіні в Західній Сибірі. Вона обіймала кількасот членів. Головних їх орґанізаторів, Сарова, Латкіна й Давидова засудили на кару смерти, інших на довголітну тюрму.

В кождій країні, де більшає число неграмотних, ґазета набирає тимбільшої ваги для вдержання народа на сякім-такім рівні культурности: бо книжкою неграмотного тяжше зацікавити ніж короткими вістками з ґазети про те, що діється в світі. Отже ширіть католицьку пресу, бо наша земля стає щораз більше землею неграмотних.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а приняла в члени Т-ва 20 кооператив: 4 кооп. „Самопоміч“: Вербиця; Гоздів, пов. Грубешів; Верхрата, пов. Рава Руська; Марківці; 3 „Українські Райфайзенки“: Зелена, пов. Бучач; Перетин, пов. Радехів; Озерянка, пов. Зборів; „Взаїмна Поміч“, Молодечне, пов. Бібрка; „Промисловість“, Скала, пов. Борщів; Музична Накладня „Торбан”, Львів, св. Софії 78; „Ощадність“, Грушатичі, пов. Перемишль; „Сила”, Містковичі; „Віра“, Созань, пов. Самбір; „Прут”, Завалє, пов. Снятин; „Народний Дім“, Станиславів; 2 кооп. „Добробут“: Нижнів, пов. Товмач і Шиповичі, пов. Кобринь; „Надія”, Монастирок, пов. Броди; „Гуцульська Ощадність”, Соколівка, пов. Косів; „Дніпро“, Малашівці, пов. Тернопіль.

Український державний рільничий ліцей мають оснувати в Луцьку. („Експрес Порании”).

Мешканева мораторія для безробітних обовязує від 31 жовтня 1934 р. до 1 квітня 1935 р.

Телєфони подешевіють від 1 січня 1935 р.

Зменшення продукції в Польщі. „Вядомосці Статистичне” з 5. X. с. р. подають, що в послідні часи богато фабрик в Польщі перестало працювати. Замкнули: 6 цементарень, 130 цеголень, 32 скляні гути, 2 фабрики порцеляни, 77 металевих фабрик, 54 машинові фабрики, 3 електротехнічні заклади, 9 рафінерій нафти, 133 прядільні і ткальні, 9 фабрик паперу, 11 гарбарень, 201 тартаків, 3 фабрики меблів, 6 броварів, 41 млинів, 16 фабрик взуття.

В Ґдині повстала нова корабельна лінія, котра лучить ґдинську пристань з австралійськими портами: Мельбурн, Сидней, Аделяйда й ін.

Польща й Австрія. Вивіз з Польщі в Австрію постійно меншає. Коли ще в р. 1928-9 з Польщі вивезено туди поверх міліон безрог, то в останнім році вже лише 130.000. Подібно впав вивіз яєць. Щодо вугля то в р. 1931 Польща доставляла Австрії 51 проц. зуживаного в ній угля, а тепер доставляє тільки 34 проц. Чеський уголь випирає з Австрії польський уголь, угорські безроги випирають безрог з Польщі, бо Австрія поробила нові торговельні умови зі згаданими державами.

Німеччина і Японія заключили договір, на основі котрого Німеччина має привезти з Японії міліон тон соли. Зате Японія закупить в Німеччині муніцію і хемічні продукти. В слідуючім році має виїхати з Німеччини до Японії 500 німецьких летунів інжинірів.

Виставу самоходів відкрили в Лондоні. Найбільші фірми Европи й Америки виставили свої найновіші моделі. Та вистава перевисшає всі дотеперішні самоходові вистави.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **О. Володомир Левицький,** гр.-кат. парох Красної, помер в 80 р. життя. Покійний написав розвідку про княжий город Галич. В. Й. П.!

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в прив. оборотах 5·24—5·26— зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·91; 100 франц. фр. 34·90; 100 чеських корон 22·; 1000 рум. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 25·90 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл.	Львів	Підволочиська — Львів
Пшениця двірська	16·50—16·75;	18·25—18·50
Пшениця збірна	15·00—15·25;	16·75 17·00
Жито двір.	14·50—14·75;	16·25—16·50
„ збірне	14·00—14·25;	15·75—16·00
Ячмінь двір.	13·25—13·50;	—·— —·—
Ячмінь на мливо	12·25—12·50;	13·50—13·75
Овес двір.	13·00—13·25;	—·— —·—
Овес збір.	11·00—11·25;	—·— —·—
Гречка на мливо	13·00—13·25;	—·— —·—
Гречані крупи	25·00—27·00;	—·— —·—
Кукурудза	18·00—18·50;	—·— —·—
Просо	13·50—14·00;	—·— —·—
Ґрис пшен.	8·50— 8·75;	9·75—10·00
Ґрис житний	8·75— 9·00;	9·75—10·00
Ґрис ячмінний	9·— 9·20;	9·50— 10·0

Тенденція знижкова.

Набіл: Маслосоюз платив 31. X. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·30, зл., за 1 л. молока 14 сот., за 1 л сметани 60 сот., за 1 копу яєць 3·60—3·70 зл. Тенденція на масло і яйця вдержана, на молоко і сметану слаба.

Живина: Маслосоюз повідомляє, що від 29 X с. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці льоко подвіря птахомясарні „МС“ у Львові (вул. Б. Ґловацького 23):

Молоді кури	I кляса за 1 кґ.	0·85 зл.
Молоді кури	II кляса за 1 кґ.	0·50 зл.
Старі кури	I кляса за 1 кґ.	0·80 зл.
Старі кури	II кляса за 1 кґ.	0·50 зл.
Качки	I кляса за 1 кґ.	0·85 зл.
Качки	II кляса за 1 кґ.	0·60 зл.
Індики	I кляса за 1 кґ.	1·13 зл.
Індики	II кляса за 1 кґ.	0·80 зл.
Пантарки	I кляса за 1 кґ.	1·25 зл.
Пантарки	II кляса за 1 кґ.	1·00 зл.

Тенденція слаба.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Нуждарі.
АТЛЯНТИК: Віва Вілля.
КАСІНО: Любовні мрії.
КОПЕРНИК: Нана.
МАРУСЕНЬКА: Нана.
МІРАЖ: Нібелюнґи.
МУЗА: Жовтий князь.
СТИЛЕВЕ: Вірли в оковах і ревія.
УТІХА: Без чести й ревія.

ПРИРОДНИМ, ЛАҐІДНИМ СРЕДСТВОМ ПРОЧИЩАЮЧИМ Є

„Швайцарські ґіркі зела“

Примінювані при хоробах: жолудка, кишок, нирок, печінки, здуттю черева, жовчевих камінних і нахилі до обструкції.

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг
б. елев клініки у Відні й Берліні
Др. Н. ҐОЛЬДШТАЙН
ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі — — — і свята від 9—1 — — —
Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 4 листопада 1934. Ч. 84 (782)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Св. Отець про релігійне відродження

Св. Отець приняв на приватній авдієнції Архиепископа Бостону, кардинала О'Коннеля. Пій XI заявив, що мимо тяжкого положення, в якім є тепер світ, на будучність треба дивитися оптимістично, бо всюди дається завважити глибоке відродження релігійних почувань. Кардинал О'Коннель висловився про свою розмову з Папою, що се була найгарніша авдієнція в його життю. (КАП).

Боротьба з релігією в Мехіку

Виганяють всіх католицьких священиків

Парлямент стейту Ґверетаро ухвалив закон про видалення всіх катол. священиків. Всі церкви в тім стейті вже замкнені. Священики мусіли виїхати. Також у стейті Юкатан ґубернатор наказав урядникам, усунути з помешкань всі образи святих під загрозою утрати посади. Парлямент стейту Дуранґо ухвалив новий закон, котрий зменшує число священиків з 25 на 9 на території цілого стейту. — З того всего ясно, що до боротьби з Церквою й релігією не треба аж большевизму: вистарчить виховати суспільність в радикалізмі й лібералізмі.

Постійний Український Театр в Манджурії

Харбінські Українці випередили львівських.

В українськім Народнім Домі в Харбіні відкрили 21 вересня с. р. постійний Український Театр, заснований Трупою Українських Артистів. Наперед виставили пєсу „Душогуби" Тогобічного; потім уладили „Вечір української пісні", комедію Володського „Хатня революція". Дальше намічені отсі вистави: „Безталанна" Тобілевича, „Панна Штукарка", „Нахмарило" Грінченка, „Наталка Полтавка" і т. д. Театр має добрий хор і свою орхестру. Українці в Харбіні підпирають свій театр далеко краще ніж... у Львові. В Манджурії є коло 50.000 Українців.

Великі зброєння Німеччини

ПАТ доносить: Штрасбурський „Унабгенґіґер Цайтунґсдінст" інформує, що німецька армія незабаром матиме 24 корпуси, отже докладно тілько, кілько мала перед війною. Вся територія Німеччини має бути поділена на 24 військові округи („Вегркрайзе"), в котрих будуть місця осідку корпусних команд. — Відповідно до тої великої реорґанізації армії підприняла Німеччина також великі зброєння.

Конґрес в справі родини у Франції

В м. Мільгузі (Мільгавзен) у французькій тепер Альзатії відбувся 16-тий конґрес присвячений справі родини. В нім взяли участь високі церковні та світські достойники. Президент конґресу Перно сказав м. ін.: Родина се природна суспільність в мініятурі. Злучені родини творять суспільність. Родина повинна бути заступлена на всіх публичних зібраннях і на економічних радах. Тому домагаємося рішучо родинного голосування. Парляментарна комісія державної реформи приняла сю систему, котра зискала симпатію президента Франції. Хвиля поважна. Вже всі здають собі справу з того, що до реформи держави та її внутрішної господарки не може вистарчити лише зміна текстів. В ділянці усовершування держави потрібні передовсім ті вартости і прикмети, котрі має католицька родина: пошанування авторитету, почуття дисципліни, дбайливість про загальне добро, ощадність і т. д. В тім дусі повинна бути зреформована французька суспільність, коли хоче добра Франції.

Фондація для української молоді

Др. Яків Турин, лікар у Відні і його подруга, Маґдалина зложили 40.000 зл. на створення фондації для української ремісничої, промислової й купецької молоді в Тернополі, відки д-р Турин походить. Нова фондація по волі їх благородних фундаторів має на ціли матеріяльно й морально помагати нашій висше згаданій молоді, що термінує у ремісників або купців, або вчиться у промислових чи торговельних школах. Фондацією має завідувати кураторія зложена з 4 представників тернопільських товариств і з представника родини пп. Туринів, п. Миколи Турина, брата фундатора. Виховання молоді має спиратися на християнських основах. Добре булоб якби до кураторії покликано також представника нашої Церкви, бо в сих неспокійних часах світські орґанізації в усякому разі менше трівкі ніж Церква. Про інші рації вже й не говоримо.

Життя на звізді Венері

Велике зацікавлення викликало в своїм часі в науковім світі відкриття в обсерваторії Мавнт Вилсон: а саме тамошні обсерватори відкрили вуглевий квас в атмосфері планети Венери. Одначе вони не потрафили перевести конечних обчислень. Тепер директор обсерваторії в Мічіґені проф. Абель означив докладно скількість вуглевого квасу в атмосфері Венери. Показалося, що та скількість перевисшає десятикратно вуглевий квас, котрий має атмосфера землі. Значіння обчислень проф. Абеля полягає в тому, що вуглевий квас звязаний стисло з орґанічним життям. Отже відкриття американських астрономів підтверджують гіпотезу про істнування орґанічного життя на Венері.

Що волите? Чи заплатити кілька золотих премії за обезпечення Вашого мешкання від крадежі - влому в Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20,

чи втратити кілька тисяч золотих в цьому випадку, якщо вломники обікралиби Ваше необезпечене мешкання.

НАША МОЛОДЬ

З приводу студентської анкети.

Городське староство прислало письмо до Наук. Т-ва ім. Ш. з домаганням, негайно перебрати управу Акад. Дому від Т-ва Прих. Освіти. В письмі закидається, що Акад. Дім став осідком пропаґанди ОУН і що ТПО не заплатило 2.400 зл. податків за 1933 р. (ТПО заряджує Акад. Домом від 1927 р.). Староство домагається, щоб до комітету Акад. Дому ввійшов його представник з правом рішання в справах, що торкаються ліквідації впливів ОУН в Акад. Домі. Так отже з політичних і фінансових оглядів влада використала вперше закон про товариства з 1932 р.

Як на се зареаґувало наше студентство? Студентська Репрезентація скликала в тій справі всестудентську анкету 28 жовтня с. р. Зійшлося около 150 студентів і студенток, переважно наймолодших. Справу комісарщини в Акад. Домі зреферував один студент, але так загальниково, що дискусія зразу не могла розвинутися, бо не було підкладу. Бесідники обурювалися на всіх і вся, забуваючи, що тут найбільше завинили самі 105-процентові націоналісти. То вони довели до розвалу ТПО, усуваючи з виділу старших громадян, котрі безкорисно працювали для студентів, збирали для них фонди, виєднували дозвіл на збірки і т. д. Крайно націоналістичне студентство устами своїх провідників заявляло на зборах ТПО, що не прийме сотика від опортуністичного громадянства. Тож не диво, що громадянство чимраз менше мало охоту давати гроші на таких „спасителів нації", що не оставляли сухої нитки на „старих дурнях" у своїх орґанах і на кождих зборах.

Вороже становище 105-процентового націоналістичного студентства до свята УМХ в 1933 р. з природи річи також мусіло викликати прикре враження серед нашого духовенства та віруючого загалу. Як відомо, збірками на студентів найбільше займалися наші священики. Нема що дивуватися, коли вони діткнені в своїх релігійних почуваннях, перестали се робити.

Тоді наступила реакція. Здорова частина студенства, що ґуртується в катол. т-ві українських студентів „Обнова" й т-во техніків „Основа", довкруги котрої згуртувалися помірковані націоналісти, зачали працювати поза Акад. Домом. Через те в А. Домі остали переважно наймолодші й найбільше недосвідчені, що намагалися „репрезентувати" все українське студентство.

Се й видно було підчас анкети. Промовці обмежувалися до голословних „протестів" і нападів на всіх і вся та намагали гумором, хоч чути було, що не мають що сказати. Ні референт ні ніхто з бесідників не підійшов поважно до витвореної ситуації. Ухвалено як звичайно „острі" резолюції.

Потім один студент зреферував справу державного рільничого ліцею і справу делеґації наших установ до міністра освіти, що їздила з подякою за будучий ліцей. По великій дискусії ухвалено напятнувати ті наші установи, що висилали делеґацію. Один з бесідників жалував, що не маємо... шибениці, щоб вивішати тих делеґатів... Приємний хлопчик. Особливо тяжко нападали на Рідну Школу, а з окрема на дир. Кузьмовича. Не забули також згадати „Нову Зорю" не злим, тихим словом... Виступили також проти ліцею. Словом, проти всіх і вся. Але вже видно було, що розмаху не мають.

Всестудентська анкета виявила крізу серед крайної націоналістичної частини нашого студентства. Крайні кличі вже перегоріли і стратили притягаючу силу. В дискусії впав голс, що НТШ має продати Акад. Дім католицькій орґанізації молоді. Се бувби єдиний і щасливий вихід з прикрого положення, в якім тепер знайшовся Акад. Дім. Тоді він знов ставби осередком нашого студентського життя, але вже спертого на здорових католицьких основах. Наше громадянство підперлоб його тоді морально й матеріяльно.

До сеї важної справи ще повернемо.

Соловій учить співати дітей своїх. Родичі се наші найлучші учителі, Оцініть, чи не прекрасна пісня? І чи не треба почитати закони предків наших? — (Український фільософ Сковорода).

„Батьківщина"

Новий орґан під ред. Д. Паліева.

У Львові появився з днем 1 листопада с. р. новий тижневик „Батьківщина" під редакцією Дмитра Паліева. Перше його число зредаґоване досить живо. Браки його як на програмове число полягають головно на тім, що програма в нім виложена надто загально, напр. „Новий часопис знає одну обіцянку, один найвищий наказ: — добро нації"!

Розуміється вже в першім числі, печатанім в 30.000 примірників, є напад на Преосв. Григорія Хомишина, за відозву Владики про орґанізаційні основи католиків. „Батьківщина" пише: „Еп. Хомишин перестав вірити у свій нарід! Всюди він бачить тільки ворогів Церкви й віри. З його слів виходить, що велика більшість народу про ніщо інше не думає, як тільки про боротьбу з Церквою. Ще тільки мала частина народу залишилася на його думку при Церкві, а щоби її вратувати, треба її відмежувати від „заражених" і для неї твориться читальні „Скала".

Без таких нападів в нашій атмосфері ніякий початкуючий орґан не може широко розійтися, бо наші люди, виховані на радикалізмі й лібералізмі ще в великій більшости мусять мати в відношенні до Владики ту сатисфакцію, щоб читаючи ґазету, могли собі з задоволенням сказати: „А то 'му всипав"!...

Заки обговоримо нападену відозву Владики, можемо впевнити п. критика Паліева, що дійсно тішить нас бодай поправа тону у відношенні до нашої церковної Єрархії й такі погляди на Церкву: як: „Нарід без віри і Церкви жити не може! І не буде без них жити, як це бачимо хочби на Східній Україні, де церкву в підземелля загнано, епископи в атеїстів перемінились, а всеж віра в народі живе!"

Такий погляд се вже великий поступ, тільки ще треба було зазначити, яка то Церква, котрої епископи стали атеїстами.

ОСИП НАЗАРУК

О ВРЕДЄ ІЛІ О ПОЛЬЗЄ ПРОСВЕЩЕНІЯ?

З приводу статті Івана Кедрина в „Польсько-Українськім Бюлєтині" ч. 43. з 28. X. с.р. п. з. „Czy Ukraińcy galicyjscy są monarchistami?"

ЗМІСТ: Одна розмова московського Кедрина в кабінеті царського можновладця. — В якім положенню галицький Кедрин? — Wie sich der kleine Moritz von Ringplatz 10 das Manifest vom 14.XI. 1918 vorstellt? — Про Кедрина і про Куницького, про католицизм і про масонство та про те, як ті обидві літорослі своїх родів „боронять" катол. Церкву. — Чому католики симпатизують з православним Гетьманом? — Як „католик" Кедрин працював в „Мєті" й редаґував брошуру, в котрій страшне переслідування католиків на Холмщині названо „приєднанням уніятів до православія." — Оферта Кедрина і слова Томи Кемпійського. — Ліро те, як Кедрина колись ставлятимуть за взірець молодим адептам української публіцистики.

Уяви собі, Дорога Читачко, Високоповажаний Читачу, таку сцену: Великий кабінет передвоєнного прокурора Св. Синоду в царській Росії або, як Тобі вигідніше, то київського чи московського ґенералґубернатора, або якогось іншого потентата. Перед кабінетом випростована сторожа. Льокай в ліберії впроваджує на пальцях безхребетного редактора, одного з тих, що напише що хочете. Редактор вже від дверей кланяється раз-у-раз потентатови, що сидить при столі і розуміється не бачить прибувшого. Той підійшов на середину салі й починає нову серію поклонів. Але потентат дальше його не добачує. Той підійшов ще блище і по новій серії поклонів потентат нарешті доглянув чоловічка, котрого казав завізвати. Змірив його від голови до стіп і процідив отсі слова:

— Напішітє о просвещенії!

— Ваше Сіятєльство, запитав прибувший чоловічок, — прікажіте напісать о вредє ілі о пользє просвещенія?

Він готов написати і про „вред" (шкідливість) і про „пользу" (хосен) з просвіщення, тільки мусить знати, чого від нього властиво хочуть...

Отся сцена, про котру натяком згадує оден з великих письменників старої великої Росії, стала мені як жива перед очима, коли я в 43 (78) ч. „Польсько-Українського Бюлетину" перечитав наголовок статті п. Івана Кедрина п. з. „Чи галицькі Українці монархісти?"

Признаюся, що мені перший раз в моїм життю зробилося жаль п. Кедрина. Бо то не жарт одержати таку тему. Вона далеко гірша від теми про просвіщеніє. Хоч обі теми не легкі, але при темі про просвіщеніє редактор міг запитати, чого від нього властиво хочуть у звязку з тою темою — і потентат очевидно міг відповісти на завдане йому питання. А при темі, яку одержав п. Кедрин, неможливо йому було питати, чи має писати о „вредє" українських монархістів в Галичині сущих, чи о „пользє". А неможливо було вже тому, що тема зовсім виразна і ніяких пояснень не вимагає — тим менше, коли вона звернена до чоловіка, який хоче, щоб його у Варшаві уважали спецом в галицьких справах.

І попавже сарака Кедрин у круговорот думок болючих тай невеселих!... З одної сторони знає, що Поляки ще не зірвали з уенерівцями, котрі, як каже наш народ в Галичині, навіть „на поздрене" не люблять монархістів, а з другої сторони знає Кедрин сарака, що на останних зборах наддніпрянської зорґанізованої еміґрації, котра донедавна була майже всеціло під впливами уенерівців, чуть-чуть не осягнули більшости гетьманці! А з третого боку тойже сам Кедрин знає, що між Німеччиною й Польщею закроївся союз не на жарти, а Гетьман Павло живе таки стріха в стріху з Гітлєром. А з четвертого боку Кедрин знає, що Поляки вміють бути часом дуже гнучкі в найбільше політичнім того слова значінні. А з пятого боку Кедрин знає, що — як слушно пише „Польсько-Український Бюлетин" — комунізм в Галичині як ідеольоґічний або орієнтаційний напрям зовсім вигас і що соціялізм, як зрештою в цілій Европі, волочить за собою свій безплодний „живот", отже суспільність силою тих фактів посувається політично на право. А з шестого боку Кедрин знає, що коли таке є відношення українського народу до большевизму в Галичині (де большевизм не вспів нам налити сала за шкіру), то тим більше мусів той большевизм провалитися в думці й надіях українського народу за Збручем. І т. д. і т. д. Ну й пиши тут статтю на тему „Чи галицькі Українці монархісти!"

А не напишеш, то який же ти спец?

Словом, хоч сядь тай плач!

І Кедрин сарака сів тай написав статтю, в котрій передовсім тяжко пожалувався на шановну редакцію „Бюлетину". Гадаємо, що слушно пожалувався, бо хтож видів аж в такий клопіт впроваджувати свого співробітника? Пан Кедрин зовсім правдиво написав (що йому не часто лучається), що шановна редакція „Бюлетину" вже помістивши статтю п. з. „Польсько-українські взаємини сегодня і завтра" в 39 числі „Бюлетину", впровадила богато своїх українських симпатиків в дуже дурне положення. Так є! Се видно особливо виразно на статті Кедрина, що зараз покажемо. Та найлучше булоб, якби кождий, хто інтересується політичними справами і непозбавлений почуття гумору, сам перечитав собі в цілости статтю Кедрина в 78 ч. „Бюлетину", а напевно не пожалує: забавиться в сих сумних часах.

Та дещо передамо з неї для тих, котрі не матимуть тої змоги.

Отже:

Пункт перший: З тої статті п. Кедрина довідується українська суспільність, що він має не тільки ціль при писанню статтей, розуміється кромі заробітку, але навіть ідею! Га, щож... І таке диво часом буває в життю п. Кедрина. Отже його ціль: познайомлення польських читачів „Бюлетину" з рядом дат і фактів з історії України, їм — як скромно каже п. Кедрин — не дуже знаних. І правду п. Кедрин пише (вже другий раз в сій статті пише правду)... І навіть шановна редакція „Бюлетину", хоч має дійсно здібного редактора, впала жертвою інформацій п. Кедрина тай при тім назвала його нісенітниці і противорічча „дуже цінними увагами і даними"...Щоб не бути голословними, наведемо таку „інформацію" п. Кедрина з історії України: В обговорюваній статті п. Кедрин пише, що маніфест Гетьмана Павла з 14 листопада 1918 р., в котрім Гетьман буцімто зрезиґнував з державної суверенности України на річ федерації з Росією (заявляючи рівночасно, що „перший належить виступити в справі утворення всеросійської федерації, котрої остаточна ціль буде відбудова великої Росії") — викликав буцімто „людове повстання" під гаслом привернення державної самостійности, а сила того мнимого „людового повстання" під мнимим гаслом самостійности була — так п. Кедрин повчає Поляків — така могутна, що вже 19 листопада повстанчі війська вступали в Київ...

Тут що крок то баламуцтво, неправда, цілковите нерозуміння давної й недавної історії Руси і повний брак відчуття значіння поодиноких понять, брак властивий зрештою всяким чужинцям, до котрих і пан Кедрин належить у відношенню до нашої української історії й душі. Він абсолютно чужий нам і по крови і по психіці своїй.

Нещасне повстання, про котре пише п. Кедрин, пережив я і був його учасником від початку до самого його кінця. Отже можу про те „людове" повстання говорити як очевидиць, коли п. Кедри-

на навіть на 100 миль від того „людового” повстання ніхто не бачив.

На підставі автопсії стверджую передовсім, що маніфест Гетьмана Павла з 14 листопада 1918 року не викликав і не міг викликати згаданого повстання з тої простої причини, що те нещасне і глупе повстання було приготоване давно перед 14 листопада 1918 року. Приготували його українські соціялістичні партії в порозумінні з большевиками. А рівночасно приготовляли повстання проти Гетьмана російські реакціонери.

Стверджую дальше, що зі згаданого маніфесту Гетьмана Павла і навіть з того уривка, котрий наводить п. Кедрин, кождий Українець, що відчуває історію Рідного Краю й уміє думати його традиційними поняттями (традиційними в найлучшім того слова значінні), бачить і розуміє, що Гетьман не тільки не зрікався державної суверенности на річ Росії (Московщини), але якраз навпаки — реклямував державну суверенність України над усею великою Росією так, як та суверенність істнувала колись, в часах Святослава Завойовника і Володимира Великого. Бо відбудова великої Росії з Київа не може означати нічого іншого як суверенність України над великанським комплєксом земель зібраним за перших наших київських монархів і потому ще побільшеним московськими та петроградськими царями. І ту грандіозну думку - ідею бувби Гетьман здійснив, якби не те, що московські большевики руками наших соціялістів завалили молоду гетьманську державу і до того діла вспіли ужити навіть літературно освідомлених галицьких ідеалістів, котрі гірко не орієнтувалися в московській червоній провокації.

Стверджую дальше, що таксамо не зорієнтувався і я в тім кривавім наддніпрянськім хаосі та большевицько-московській провокації. І тому взяв я участь в тім бунті разом з іншими Галичанами, що тоді були на Великій Україні, котрих обдурили наддніпрянські агітатори. Я навіть писав відозву проти Гетьмана, котрою я старався оправдати той безглуздий бунт. То власне я вложив у ту відозву точку про те, що мовляв Гетьман робить федерацію з Москвою і тому треба його „скидати”. Петлюра в розмовах зі мною тільки лаяв Гетьмана, буквально ніякої національної нотки в його лайках не було. Якби я був не вложив у маніфест бунту твердження, що бунт робимо ізза проголошення федерації з Росією, то не булоб ні одного загально-національного мотиву в ціли оправдання того бунту, спровокованого червоними Москалями для завалення української держави українськими руками. Бунт проти Гетьмана Павла — се була найбільша провокація, яку взагалі знає дивна історія нашого народу.

Стверджую повну невинність Галичан у тім провокаційнім бунті: їх оточував там кромі провокації, якої Галичани абсолютно не знали і не розуміли, страшний хаос і море людей з зовсім інакшою психікою. Галичани оцінювали тих людей після себе, після власного психічного нутра, перенятого українським патріотизмом — і розуміється основно помилялися. Верх здивування галицьких дітей зовсім не свідомих у справах свого оточення бачив я у хвилі, коли в здобутий ними від Гетьмана Київ зачали вриватися темні і страшні маси наддніпрянського хлопства — з мішочками на плечах. В столицю св. Ольги, Святослава і Володимира, де кождий камінь був для нас святий... В місто, де кровю зі своїх ран стікав галицький воєвода Дмитро, намісник нашого короля Данила... І галицькі діти зі слезами в очах звернули проти тих мас баґнети, бо вже нарешті зміркували, до чого змагає те „національне повстання”, годоване довгі роки гайдамацькими кличами про різню панів і грабіж та всякими іншими подібними „соціяльними” (!) „ідеями”. Та повне зрозуміння такої „нації” не засвітилося в наших головах ще довго потому, а в деяких наших людей нема його й до сего дня!

Стверджую дальше, що проголошення федерації з неістнуючою тоді вже Росією (большевицького хаосу ніхто за Росію не уважав, тільки за противенство Росії), не мало другого контрагента. А заки той другий контрагент бувби появився, Україна вже булаб закріплена і булаб Росії диктувала умови мира і співжиття, а не навпаки, — розуміється, якби самі Українці не зсунулися були з глузду й не розбили були своєї влади та держави.

Стверджую вкінці, що проголошення тої федерації з неістнуючим контрагентом вимагала головно Франція (гл. опис моїх переговорів з шефом штабу французької армії в Одесі). За евентуальне заключення такого пакту, колиб самі Українці з дуру не піддалися були провокації, давала Франція не тільки визнання але й поміч фінансову та мілітарну.

Аж тілько справлень треба було подати до одного невеличкого уступу в статті п. Кедрина, котрий парадує по Варшаві як спец від українських справ. А одно фактичне ствердження і спростування поглядів того „спеца” зробить собі, гадаю, кождий думаючий чоловік і кожда думаюча жінка, а саме в тім місци, де п. Кедрин говорить, що сила повстання була така могутна, що вже 19 листопада „повстанчі війська” входили в Київ. Отже — чотири дні передтим після твердження п. Кедрина Гетьман України проголосив федерацію з Росією, котра буцімто викликала „національне повстання”, і за такий коротенький час вже було зорґанізоване повстання не лише „національне” але й могутне і вже входило в Київ! Тут аж в очи бе повне незнання Великої України, її великих і бездоріжних або слабо доріжних просторів, мобілізації в тім краю, можливости порозуміння взагалі і т. д. і т. д. Здається, що з раси, котрої кров пливе в жилах п. Кедрина, ще ні оден публіцистичний шмок не думав аж так поверховно і не відважився з такими бздурами виступати перед чужою публикою тай ще до того поучувати її про незнання фактів і дат з історії України... І все те робить п. Кедрин в імя ідеї, щоб баламуцтво не ширилося... Давно не було такої веселої статті в українсько-польській справі.

Другий пункт, ще важніший від першого і ще більше баламутно представлений п. Кедрином: Він твердить, що Гетьман Павло „посідає” в Галичині три пресові орґани, а саме „Нову Зорю”, „Хліборобський Шлях” й „Український Бескид” (про найбільше поширений орґан, котрий нічим не ріжниться від „Нової Зорі” в своїм становищі до Гетьмана, забув той оригінальний „спец”, іменно забув згадати „Правду”). Далі твердить п. Кедрин, що далеко численніша (від кого численніша?) і в інтелекти засібніша наддніпрянська еміґрація, котра ґрупується довкола уенерівського еміґраційного уряду, зовсім не інтересується тою областю діяльности. Поминім делікатну оферту п. Кедрина, що він мігби бути тим „доповняючим інтелектом”, якого буцімто не достає уенерівським Наддніпрянцям, якби так вони розуміється постаралися про потрібні „реквізити”. І перейдім до ствердження цілковитого нерозуміння католицизму й католицької преси, яке в тих кількох словах проявив п. Кедрин, хоч він досить довго „робив в католицизмі”, коли співробітничав у святоюрській „Меті”. Не розуміє п. Кедрин католицького становища, але то основно не розуміє. І тому треба се вияснити тому інтелектови, що від дуже здібної жидівської раси переняв на жаль передовсім найгіршу рису її найгірших одиниць: ароґантну зарозумілість і балакання про справи, на яких абсолютно не визнається. Отже становище католицького світогляду і католицької преси до монархізму, до республики і до всяких можливих та неможливих форм правління та до всяких націй і національних, соціяльних та державних рухів і появ виглядає так, пане Кедрине:

Кожда католицька орґанізація, все одно чи вона світська чи духовна, має на ціли передовсім перенятя християнським духом себе самої і всіх областей життя, з котрими вона зустрічається по волі або й по неволі. Жерело думання, відчування й ділання кождої правдиво католицької орґанізації й тим самим вся рація й підстава її істнування не лежить у річах природних, тільки в надприродних. То значить нпр. у відношенні католицької орґанізації до нації зовсім не рішає в обстоюванні справ тої нації ні інтерес нації, ні її престіж, ні її честь, ні її будучність, ні ніякі інші поняття звязані зі справами міра сего, тільки рішає релігійне переконання про потребу обстоювання того всего для нації тому, що Бог сотворивши чоловіка на образ і подобу свою й давши людським збірним спільнотам потрібні їм умови до їх внутрішнього скристалізування, вказав тими очевидними фактами на те, що се Його воля, щоб ті нації по перше істнували, по други жили так, аби їх члени не затратили Божого образу й Божого подобія. А що нація поневолена (а нема поневолення без власної вини) затрачує в своїх членах людське достоїнство, котре їх наближає до Бога, тому для католиків боротьба за відродження нації річ свята. Уоснування тої боротьби в нашім нутрі очевидно сильніше ніж у націоналістів всякого рода, бо у них вся суть їх національних змагань зводиться до того, що й сказано в нашім страшенно застарілім „національнім гимні”, мовляв: „запануєм, браття, й ми в нашій сторононці”. Значить, бажання вижити себе і то на соняшній стороні життя („запануєм”). А чому ми маємо „запанувати” і головно в якій ціли маємо запанувати, сего не говорить ні наш хаотичний націоналізм, ні націоналізм інших народів, навіть тих, що мають ріжні „льогічно” уосновані теорії. Бо не є ніяке вияснення мотиву „запанування” вмовлювання в себе і в інших, що та чи інша нація, мовляв, „висша” від інших. Історія доказує, що очевидно є дійсно висші і низші типи народів, але кождий з них може затратити свою висшість і позбутися своєї низшости передовсім коли його мораль і відношення до Бога йде в низшім або висшім напрямі. З тих всіх причин для нас католиків Українців українська нація не стоїть понад всім: в нашім відчуванню й думанню Бог стоїть понад всім, ми на кожду націю дивимося як на один з Його творів, котрому Він дав основи істнування й розвитку. Нації в порівнанні з Богом не значать в нашім думанні навіть тілько що тіни в порівнанні з предметом, котрий їх кидає на сонці. І тому, пане Кедрине, ви — вибачте — пишете дурниці, коли твердите, що Гетьман Павло „посідає” який небудь католицький орґан. Такої штуки не годен доконати не тільки Гетьман Павло, котрий живе на еміґрації й ніякої влади над нами католиками в Галичині не має, але не доконавби взагалі ніякий наймогутніший монарх, навіть якби мав дійсну владу над нами. Одначе правдою є, що хоч Гетьман Павло православний, то наші католицькі орґани у великоукраїнських справах воліли і волять відноситися до нього й до тих, що при нім з симпатією без усякого порівнання більшою ніж до котрої небудь іншої політичної „сили” Великої України: а то з тих ясних і зрозумілих причин, що Гетьман Павло християнин, а всі інші політичні чинники з Великої України або атеїстичні або ліберальні, що приблизно на одно виходить або на одно вийде. По друге тому, що по всіх кривавих досвідах, які на власній шкірі мали галицькі католики Українці на Великій Україні, переконалися вони в особах своїх провідників і теоретиків, що про збудування якої небудь української держави над Дніпром при „помочи” якої небудь демократичної партії чи всіх українських демократичних партій разом взятих може думати хіба наївний чоловік, котрий не вміє з фактів витягати внески. Отже провід католицьких ор-

ґанів, про котрі пише п. Кедрин, дійшов до того погляду, що для Великої України може принести успокоєння й достойне людей життя гетьманська влада, розуміється коли вона не буде виборна, бо така влада довела вже раз Україну до найстрашнішої руїни і неволі. Остає для Великої України тільки леґальна і леґітимна, незмінна влада монарха, що переходилаб з батька на сина або на дочку.

Що таке леґальна і леґітимна влада, над тим у сій статті вже застановлятися не буду.

Тикання нам в очи тим, що мовляв Гетьман Павло має щось спільного з масонами, уважаємо звичайним шмоківством, особливо несмачним в устах п. Кедрина тому, що п. Кедрин довго просвіщав наш нарід своїм „католицизмом" в орґані Впреосв. Митрополита Андрея Шептицького, отже повинен мати бодай трохи сорому, коли вже не такту, супроти того самого Митрополита, котрий уважав вказаним оповістити лист Гетьмана про те, що Гетьман нічого спільного з масонами не має. Якби ВПреосв. Митрополит сумнівався був в те, хочби на одну мить, то певно не робивби був тої прислуги Гетьманови Павлови і не оповіщувавби був того його листа. Отже в такій справі як відношення до мнимого масонства Гетьмана Павла ми католики волимо вірити католицькому Владиці ніж п. Кедринови і тій літоросли зрештою шановного роду Куницьких, котра має очевидні мишки в голові й Бог знає за чиї гроші видає комічні брошури, з яких навіть кінь сміявбися, якби його наші націоналісти навчили по українськи читати.

Підчеркуємо, що симпатії проводу католицької преси Галичан до Гетьмана Павла і його Роду уважаємо можливим погодити з дійсно льояльним відношенням до держави, в котрій живемо, то значить до Польщі, бо навіть в часі, коли Гетьман Павло був при владі, то війни з Польщею не хотів і виразно про се говорив м. ін. й мені в Київі.

Факт, що українські католики прихильно ставляться до православного Гетьмана Великої України свідчить про те, що католицизм в основі своїй — ворожий всякій анархії та що неправду голосять ті, котрі католикам закидають „сліпий" фанатизм. Коли католики фанатики, то вони в усякому разі такі фанатики, які вміють дивитися на світ Божий і вміють думати та оцінювати факти, події, час і людей. Такого фанатизму католики не мають причини стидатися. Тим я зовсім не хочу сказати, що католики не можуть жити і працювати в усякім державнім устрою: вони не звязані з ніяким політичним устроєм.

Для заокруглення погляду на діяльність п. Кедрина, котрий довший час „робив у католицизмі", треба згадати зредаґовану ним брошуру п. з. „Процес за православні церкви" (1930). В тій брошурі є такі твердження про нашу гр.-кат. Церкву, як те, що уніяти мали за собою світську польську владу і що після розділів Польщі почалося масове вертання волинського і поліського населення до старої своєї віри, яке закінчилося офіційним актом 25 березня 1839 року про приєднання (!) уніятів назад до православія. Далі є твердження, що то тільки польський клєр стоїть на становищі, що акт з 1839 року був актом насильства... (Гл. ст. 43 — 44 тої брошури). Отже забивання кнутами на смерть наших мучеників за свою католицьку Церкву і віру не уважає п. Кедрин актом насильства — і рівночасно потрафить вам „робити в католицизмі", а тепер потрафить поучувати нас католиків про те, як маємо відноситися до сплетень про масонство Гетьмана, бо п. Кедринови очевидно дуже залежить на добрі й чистоті нашої католицької віри і Церкви.

Словом, маємо учителя не тільки історії України але й історії унії на Холмщині, Підляшу й Поліссі.

Про те, що той чоловік нагородив польській публиці про українські справи, можнаб писати цілу брошуру, яка дуже забавилаб українського читача. Він цілковито мішає гетьманських сердюків з російськими добровольцями в битві під Мотовилівкою і т. п. Все те свідчить, що той чоловік дослівно не має поняття про те, про що взявся писати. Та найзабавніше в тій цілій суматосі те, що п. Кедрин каже що особа Гетьмана Павла ніколи не може надаватися навіть до дискусії, коли зачинається мова про українську будучність — і сам про те дискутує на чотирох сторонах тісного друку в польськім журналі... А на кінці забувши про те, що сам написав передтим в тій самій статті, на всякий випадок оферує свою „офярну" працю в будучім монархічнім устрою України.

Дякуємо, пане Кедрине, і перепрашаємо. Ми ніколи на вас не тратили надії, тільки ніхто з нас не сподівався, що ви так скоро зробите оферту і в наш бік. Ще раз дякуємо. Пробуйте, аванс при Гетьмані буде кождому можливий.

Та несправедливо булоб твердити, що п. Кедрин не робить ніяких поступів у своїх виступах: в порівнанні з тим як він ще тому пару літ „малював" свого тепер вже покійного професора Степана Томашівського , те що він виписує тепер на Гетьмана Павла в „Польсько-Українськім Бюлетині", визначається просто версальським тоном. Ну і змістом удостоївся П. Гетьман ласкавого признання від п. Кедрина, що може навіть „підлягати дискусії" як постать української минувшини... Великий поступ видно у п. Кедрина! Ну й ніврoку.

Або одержав від когось інформації, що уенерівці дуже зле стоять в польській опінії як політична сила будуччини. Одно з двох!

Коли дивитися на деякі плоди духа української публіцистики, то рука мимохіть витягається по книжечку Томи Кемпійського. Той великий мислитель в однім місци пише таке:

„Якби серце твоє було чисте, то всяке сотворіння булоб тобі зеркалом життя і книгою святої науки. Нема такої істоти, хоч яка вона булаб мала та нікчемна, щоб Божа мудрість не виявлялася на ній..." (Книга II, розділ 4, уступ 1 і 2).

На мою думку Боже Провидіння чи радше Божий допуст дає українському народови таких публіцистів як п. Кедрин на те, аби молодші покоління мали перед собою взірець, як не повинен виглядати публіцист. Під сим оглядом п. Кедрин буде історичною постатю в нашій публіцистиці, бо ще довго потім як ми замкнемо очи на віки, старі досвідчені люди говоритимуть молодим адептам публіцистики: „Щож, дитинко, працюй над собою і не будь подібний до Кедрина, то принесеш хосен свому народови."

Честилюбивість все займається будучністю. Вона має бажання, котрих ціль здобуття похвали і признання, впливу й високого становища. Вона бажає собі більших здібностей, щоб ясніше сіяти й інших затемнювати. Вона мріє про славу й величавість. Вона змальовує собі картини будучої величі. Вона усуває суперників, спихає на бік одних, здалека держить інших, дає їм відчувати свою перевагу. Вона любить те, що її шанує і на шляху почестей піддержує. Вона ненавидить все, що її не добачує, що робить непевним її першенство або дійсно те першенство їй відбирає. Вона змагає все висше. Їй видається, що нема перешкоди, якої вона не годна перейти, нема ціли, якої вона не годна осягнути. Тільки та хвилина заспокоїлаб все бажання і всю тугу честилюбивости, в котрій честилюбивість побачилаб під своїми ногами весь світ і не бачилаб уже нічого над собою, колиби могла сказати: „Я Бог". (Єзех., 28, 2). — „Думки і поради для образованої молоді" — Адольфа фон Фоса Т. І.

Москва і Петербург

Недавно відкрито й оповіщено цікавий документ: виписку з протоколу СПБ цензурного комітету з 10.III. 1836 р. Тепер вже можна зреконструювати текст знаменитої характеристики Москви і Петербурга пера нашого земляка Гоголя. Ось та характеристика:

„...Въ самомъ дѣлѣ, куда забросило русскую столицу — на край свѣта! Странный народъ русскій: была столица въ Кіевѣ, — здѣсь слишкомъ тепло, мало холоду; переѣхала русская столица въ Москву, — нѣтъ и тутъ мало холода; подавай Богъ Петербургъ. Выкинетъ штуку Русская столица, если подсосѣдится къ ледяному полюсу. Я говорю это потому, что у ней слюна катится поглядеть вблизи на бѣлыхъ медвѣдей. „На семьсотъ верствъ убѣжать отъ матушки! Экой востроногій какой!"—говоритъ московскій народъ, прищуривая глазъ на чухонскую сторону. Зато какая дичь между матушкою и сынком! Что это за виды, что за природа! Воздухъ продернутъ туманомъ; на блѣдной сѣро-зеленой землѣ обгорѣлые пни, сосны, ельникъ, кочки... А какая разница между ими двумя! Она еще до сихъ поръ Русская (Тепер вже також ні! — Ред. „Н. Зорі") борода, а онъ уже аккуратный нѣмецъ. Какъ раскинулась, какъ расширилась старая Москва! Какая она нечесанная! Какъ сдвинулся, какъ витянулся въ струнку щеголь Петербургъ. Передъ нимъ со всѣхъ сторонъ зеркала: тамъ Нева, тамъ Фінскій заливъ. Ему есть куда поглядѣться. Какъ только замѣтитъ на себѣ Петербургъ перышко или пушокъ, въ ту жь минуту его щелчкомъ. Москва — старая домосѣдка, печетъ блины, глядитъ издали и слушаетъ разсказъ, не подымаясь съ креселъ, о томъ, что дѣлается на свѣтѣ; Петербургъ — разбитной малый, никогда не сидитъ дома, всегда одѣтъ и похаживаетъ на кордонѣ, охорашиваясь передъ Европой, которую видитъ и не слышитъ. Петербургъ весь шевелится, отъ погребовъ до чердака; съ полночи начинаетъ печь французскіе хлѣбы, которые на завтра всѣ съѣстъ нѣмецкій народъ, и во всю ночь то одинъ глазъ его свѣтится, то другой. Москва ночью вся спитъ, и на другой день, перекрестившись и поклонившись на всѣ четыре стороны, выѣзжаетъ съ калачами на рынокъ... Петербургъ любитъ подтрунить надъ Москвой, надъ ея аляповатостью, неловкостью и безвкусіемъ; Москва кольнетъ Петербургъ тѣмъ, что онъ человѣкъ продажный и не умѣетъ говорить по русски"...

Знаменна характеристика. Тай розумівся на них наш великий земляк!

Релігійне положення в Німеччині

Кореспондент французької ґазети „Paris-Soir" в Берліні розмовляв недавно про релігійне положення в Німеччині з протестантським пастором Берґнером. Берґнер сказав між ін. таке: Управа німецького костела стремить під натиском ґітлерівських властей до створення обєднаного і сцентралізованого національного костела, до котрого належалиб протестанти і католики. Згаданий костел черпавби натхнення з ідеольоґії ґерманської релігії, котру репрезентують Розенберґ і інші провідники націонал-соціялістичної партії. Той „знаменитий" плян (як його називають ґітлерівці) виступає тепер щораз виразніше. Один з апостолів того напрямку, Єґер, заявив недавно: „Зміряємо до того, щоб зовсім виелімінувати поодинокі віроісповідання та щоб затерти всякі релігійні ріжниці в німецькім народі. На самім кінци того розвою бачимо Національну Церкву". Також протестатський епископ Міллер говорив недавно в Ганновері „про німецький костел незалежний від Риму"... (КАП).

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Царський маніфест Христа. (Промова о. Ір. Назарка ЧСВВ виголошена на святочній академії Христа-Царя у Винниках 28. X. ц. р.). Живемо в добі революцій. Все, що кругом нас, як не зруйноване, то так підміноване, що кождої хвилі грозить страшний катаклізм. Революційна стихія покотилася гураґаном по цілому світу. Її не спинили ніякі межі, ніякі кордони. Вона зруйнувала в самих основах могутні царства, поторощила царські престоли, змела з лиця землі царські династії. І саме в таких часах, коли погасла авреоля царських діядемів, коли зломилася сила царських скиптрів, Великий Папа Пій XI звертає духовий зір цілого людства на Христа Царя, на Того, котрого престіл ніколи не колибається, котрого держава ніколи не минеться, бо її не в силі звалити ніяка революція й навіть наступ цілого пекла. Установляючи окреме свято в честь Христа-Царя, Пій XI сильно заакцентував царські права Христа та підчеркнув, що признання Христа Царем се наймогутніший засіб на всі недомагання нашого суспільного життя. На тих двох моментах і ми спинимо свою увагу в отсій святочній промові.

I. Говорити про царські права Христа значить отрясти з пилу забуття досить непопулярне поняття теократії чи христократії. Коли Христос виступив на арену публичного життя, Жиди виховані в націоналістичній атмосфері хотіли бачити в Ньому передівсім політичного Спасителя. Вони хотіли посадити Його на низенькому престолі свойого маленького краю. Та сього рода царську гідність з усіми її прерогативами Христос відкинув. Йому належалося зовсім інше царство. Христове царство не ставало в одній лінії з царствами світа сього. Воно зявлялося в зовсім іншій площині. Перед ним простягалася зовсім інша далекосяжність. Воно виступило з цілком іншим змістом своїх домагань. Христос не прийшов на те, щоб визволяти якийсь один нарід з ворожого ярма, але щоби проголосити новий закон, на якому мають спиратися відношення поміж усіми народами. Христос не виступав з царськими претенсіями як один з претендентів до земських престолів, не як суперник Іродів, Авґустів чи Неронів, але як „Цар царів і Пан пануючих“. Він не обіймав панування над світом титулом свойого царського походження, чи волі виборчого народу, але завдяки гіпостатичній злуці Своєї Божої Природи з людською в одній Особі.

Христос перевисшає всіх земських царів цілою величчу Бога. Всяка царська гідність блідне перед Христом, як блідне світельце святоіванського червачка перед ярким промінням сонця. У земських царів їх царська гідність се щось тільки зверхного, що не зміняє їх нутра. Земський цар хоч і вложить на голову царську корону, хоч візьме в руки царський скиптр і засівши на престолі приймає чолобитню від підчинених, по своїй суті остає тільки людиною, що внутрішно нічим не ріжниться від підданого. Бувають випадки детронізації земського царя. Тоді відбирають йому царські інсіґнії, скидають його з царського престола і позбавляють царської власти. Таке лучається з земськими царями. Зовсім інший Цар Христос. Христос се Цар по своїй внутрішній суті. І нема сили, яка моглаб відобрати Йому Його царську гідність. Тому Він остав Царем навіть тоді, коли над Ним знущалися, коли Йому в лице плювали, коли Його розпяли на Хресті. В царському діядемі Христа не ясніють жемчуги, ні перли, тільки терня й колючки, але з нього променіє щось незрівнано краще. Се маєстат Його Божества. Тому при сій торжественній інвеститурі, котрою Христос наділяв Своїх Апостолів, ось як очеркнув Він свої царські права: „Дана мені всяка власть на небі і на землі“ (Мат. 28, 18).

(Далі буде).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Цікавий лист до Редакції

польського часопису.

До Редакції тижневика „Бюлетину Польсько-Українського“ у Варшаві (гл. ч. 43 з с.р.):

Прочитавши поміщений в „Б. П.-У-ім“ лист українського старшини, в котрім автор впевняє, що б. українські вояки се прихильники Гетьмана Скоропадського, я постановив написати сей лист до Редакції. Отже всупереч поглядам Редакції осміляюся впевняти, що всеж таки твердження автора того листа відповідають правді. Як син сотника-капітана Української Галицької Армії — можу так говорити, бо я чув розмови й погляди мого батька й інших українських старшин. Одначе не ся справа є темою мого листа. А саме хочу поінформувати Редакцію, котра очевидно ще не здає собі справи з сили українського гетьманського руху, що не тільки українські комбатанти се горячі прихильники П. Гетьмана, але також величезна більшість українського католицького духовенства перенята гетьманською ідеольогією. Доказів на те хіба не треба наводити, бо Редакції мусить бути відоме, що всі офіційні орґани українських епископів — редаґовані в гетьманськім дусі; у Львові є т. зв. „братчики“ або „гетьманці без гетьмана“, одначе ті люди не мають ніякого впливу на молодь і ширший загал суспільности — з дуже простої причини, бо гетьманський рух без гетьмана не може істнувати, се смішний абсурд. Дальше — серед української молоді є тільки два політичні напрями: націоналістично-радикальний, тепер може не так сильніший як модніший, — і другий, гетьманський, консервативний. Інших напрямів серед молоді нема. Дві тепер істнуючі демократичні партії: УНДО й радикали не мають ніякого впливу на молодь і терплять хронічно на старечий заник сил, бо не мають допливу свіжих сил. Отже в найблизшій будучности треба числитися з великими перемінами в політичнім життю Українців, — бо місце тих двох партій займуть націоналісти-радикали й підземна акція — замісць радикалів, а консервативна молодь замісць УНД-а. Зрештою всі здорові елемента в УНД-і вже тепер переняті гетьманським духом і самі кермуючі чинники в УНД-і здають собі з сего справу. Пригадую в сім місци слова посла Левицького, висказані тому кілька літ на конґресі партії, що УНДО мусить перейти глибоку еволюцію в найблизших літах. Та еволюція іде й мусить піти в напрямі консервативно-гетьманським. І вже може на найблизшім конґресі переміна УНДО — на УНКО (Українське Національне Консервативне Обєднання) стане доконаним фактом і буде зафіксуванням істнуючого стану річей. Також осміляюся твердити, що й молодь згуртована в „Лугах“ в величезній своїй масі симпатизує з гетьманським рухом. Створення українських військових відділів і гетьманського летунства в Америці — ділає просто фасцинуючо на українську молодь не тільки гетьманську але також націоналістичну. Тому П. Гетьман се нині найповажніший політичний чинник в Українськім Народі.

О. Г.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ! КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ ОБОВЯЗАНИЙ В ЦЬОМУ МІСЯЦІ ЗЛОЖИТИ БОДАЙ ДРІБНУ ЖЕРТВУ НА ДОПОМОГУ ІНВАЛІДАМ У. Г. А.

Марнують дари божі

З ріжних сторін світа приходять такі вісти: В республиці Чілє вибили 500.000 овець, бо „не було запотребування ні на вовну, ні на мясо“; в Голяндії правительство викупило 115 тисяч штук рогатої худоби, ту худобу порізано і зроблено 20 міліонів пушок консерв. З тих 20 міліонів продали досі лише 7 міліонів а решта псується. В м. Друнен (Голяндія) в часі ліцитації знищили 40 тисяч кґ. поричок (4 ваґони), бо „не було на них попиту“. В м. Ніймаґен з тої самої причини знищили 50.000 кґ. поричок. В Данії старі коні призначені на заріз богато дорозші як молоді і расові. Бо старі шкапи вивозять до Франції, а расових нема де вивозити. З другої сторони є край, в котрих панує постійний голод: Китай, Совіти. Світова кріза ніколи не скінчиться, доки держави дозволяють масово нищити й марнувати дари Божі. Бо роблять се нібито з „господарських“ причин і то якраз в часі, коли міліони людей гинуть з голоду. (КАП).

Не знайдеш стану, що не бувби зміша-ний з гіркости й солодощі. — (Украї-нський фільософ Сковорода).

Розрухи в Бразилії

До чого большевики доводять і там?

Комуністичні аґітатори орґанізують тепер заворушення в ріжних сторонах Бразилії. В містах Ріо де Жанейро і С. Паольо були криваві бійки між комуністами, націоналістами й поліцією. Вбили 5 людей, 30 тяжко ранили. Бразилійське правительство оповістило, що відповідальність за ті криваві події паде вповні на комуністів. Поліція має вжити найостріших заходів проти комуністів. Комуністична партія в Бразилії нелеґальна, тому комуністи не можуть брати участи у виборах. Тому бразилійські комуністи хочуть проголосити ґенеральний страйк. Так вони голосять. Та розуміється, якби їх допустив до виборів, то вони робилиб ще гірший розвал.

Спосіб на коморників

Санітарні приписи передбачують, що на дверах помешкання, де є заразлива недуга, має бути остерігаючий надпис. В Будапешті безробітні друкарі зробили більшу скількість червоних надписів з повідомленням про ріжні заразливі недуги: шкарлятину, тиф, дифтерію і т. д. Ті що сподівалися близьких відвідин коморника, купували таку вивіску і прибивали її на дверях. Вислід був надзвичайний. Коморник складав звіт в бюрі, що з причини „висшої сили“ не міг виконати своєї службової праці. Вкінці санітарна влада в Будапешті довідалася, що в місті панують страшні епідемії, хоч ніде не зголошені. По нитці до клубка й обманство відкрито. Около тисяча осіб буде відповідати перед судом за введення в блуд коморників.

Звідки пішла назва „Німець“?

В нас виводили сю назву від „німий“, то є такий, що не вміє говорити, одним словом чужинець особливо Німець. Одначе показується, що слово „Німець“ не словянського походження. Вже Юлій Цезар описуючи війну з Ґаллійцями згадує про „Неметів“, що воювали в війську Аріовіста проти Римлян. Знов Константин Порфірородний називає одне племя баварських Алеманів — „Неметсі“. Арабські письменники вживають слова „німса“. В північній Росії Самоєди мають слово „ненець“, що означає „чоловік“. Самоєди так називають себе і свою рідню. Большевики утворили в 1930 р. навіть окрему „ненецьку національну округу“. Російський професор Плятон Лукашевич каже, що Словяни уживали слова „німець“ не тільки на означення фінських племен але також на означення тих алеманських (ґерманських) племен, серед котрих мали бути в часі мандрівки народів деякі фінські племена. Між ін. Момзен звертає увагу на факт, що серед ґерманських племен були частини фінських племен. Словяни, пізніше візантійські й арабські письменники могли перенести фінську назву „ненець“ або „німець“ на весь ґерманський нарід. — („Возрожденіе“: ч. 3355).

Є 1.200 „почесних Індіян“

Як відомо, останки індіянських племен в Злучених Державах Північної Америки признають час до часу деяких білих людей за членів свого племени, часом навіть за начальників, розуміється honoris causa. Се уважають за найбільшу честь не тільки Індіяни але й білі Американці. За ту честь білі Американці платять нераз великі суми грошей в формі ріжних подарунків для „правдивих“ Індіян. Та комунебудь правдиві Індіяни такої чести не роблять: на майже 120 міліонів населення ЗДПА є тепер всего 1.200 Індіян honoris causa. Всі почесні Індіяни оснували окрему орґанізацію, котра має свій осідок в Филаделфії. Вона уважає на те, щоб ніхто кромі управнених не присвоював собі титулу „почесного Індіянина“.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Конкістадори рідної землі

2) Богацтво правдивих перлин - описів перенизує безліч епізодів - ситуацій (відпуст, пяничання, торг за землю і под.). До них вміло влучені крім головних героїв повісти ріжні дрібні типи (завізники, пан, дід - характерник, дядьки і под.), потрібні авторови то для змалювання соціяльного тла, то для підчеркнення психольоґічних моментів, то просто для переходу з одної ситуації в другу. Ті типи переважно нові своїм активним наставленням до праці і до здобування землі, до боротьби з невзгодинами чи з деморалізацією. І тут знов велика ріжниця між Самчуком і дотеперішніми українськими письменниками. Активні типи в нашій літературі (для приміру Зінько в повісти Грінченка „Під тихими вербами", чи навіть „модерні" герої „На Сході Ми" Черняви) якісь паперові, неактивні, нежиттєві. В Самчука навпаки! Його типи ж и ю т ь власним, для читача правдивим життям — просто виходять живі зпоміж стрічок книжки. Причина тої їх життєвости в тім, що Самчук мабуть їх не видумав, а бачив і щось пережив з ними, та що наставлення його до життя активне, західне а не пасивне, плаксиво - будистичне, як воно звичайно бувало дотепер у наших письменників.

Селянин чи інтеліґент, як герой - тип нашої літератури завсіди дотепер виходив — мабуть під впливом московської літератури, яка майже в цілости одна велика обломовщина — якимсь пасивним страдальцем, „церпентніком". Коли навіть і були спроби (Стефаник, Коцюбинський) представити нашого селянина як активника, то ся його активність виходила зі сліпого гону, дотого по поганськи піднесеного до висоти божества згаданими авторами (анальоґія: сліпий волюнтаризм Донцова). Селянин має без сумніву сильний природний гін; але гін той реґулює моральна свідомість. Він змагає всіми силами придбати більше землі, але те змагання освячує ціль: не для нього самого, а для дітей. Ціль без сумніву розумна, моральної й соціяльної вартости. І саме те підчеркнення чинника розуму попри чинник гону робить героїв Самчука типами наскрізь західними, гідними стати в ряди суспільностей західної Европи, вихованої на католицизмі, який завсіди предивно лучив розумне з містичним.

„Волинь" твір православного й описує православних Українців. Цікаво, що автор ставиться до представників офіціяльної православної Церкви дуже холодно й навіть критично (стор. 117 — 118, 127, 144 і под.), підчеркуючи автоматизм і шабльоновість православія. Натомість визнавці тої реліґії: українські хлібороби, мають всуперіч її автоматизмови й офіціяльщині — богато щирої релігійности й живого, хоч чисто природного християнства. І то християнства близчого католицькому Заходови, ніж московському православію. Самчук не підчеркував надто того моменту, але він очевидний для уважного читача. Цікаво, що з самого православія герої Самчука беруть тільки кращі його прикмети, ті що лишилися йому ще з часів єдности Церкви (прим. почитання Святих - мучеників, науку про єдність зі Святими і под. — стор. 210, 174 і ін.). Словом Самчук представив релігійність українського православія близчою до Заходу, ніж до московського Сходу (як се впрочім було навіть в офіціяльних представників українського православія ще до половини 17 стол.).

Тут треба вказати на одну небезпеку в творі Самчука: автор має нахил до „біблійного" християнства, дещо в дусі „Імки" (біблейство діда Юхима, стор. 147) з легким нахилом до теософії, се впрочім прекмета богатьох „нерішених" православних, які перебувають на Заході. (Цікавий примір того твори п. Наталі Королевої, печатані партіями в „Дзвонах"; у них мішається розумовість Заходу з містичністю Сходу, але мішанина виглядає досить теософічно). На щастя, крім одного наведеного епізоду й кількох дрібних натяків, більше тих небезпечних місць нема, а й ті що є, неконечно підпадуть під увагу читача.

Поминаючи згаданий шкідливий момент, треба признати, що „В о л и н ь" С а м ч у к а в п е р ш е в в о д и т ь у н а ш е п и с ь м е н с т в о т и п а к т и в н о г о х л і б о р о б а - землевласника („що вартий порядний чоловік без землі?..." стор. 167) всуперіч усяким модним общинникам чи колгоспникам, — людини, яка визнає право еліти всуперіч праву темної маси — словом: українського куркуля - кулака. І на злість большевикам той тип виходить у Самчука наскрізь позитивно: ми вперше бачимо геройство українського хлібороба в його буденнім труді для добра першої клітини соціяльного західного ладу: родини.

Так, Самчук створив у „Волині" ще одну моральну цінність в нашій белетристиці: підчеркнув в чисто позитивно-християнськім значінні вартість і красу родинного життя. Любов батька до дітей, взаїмна любов членів родини близької і навіть дальшої, любов цілої родини до поодиноких її членів і т. п., словом ціла та містерія родинних звязків, у „Волині", нагадує мимоволі „Містерію (родини) Фронтенаків" Франсуа Моріяка. Справді, наука й мистецтво Заходу ні трохи не пошкодили „Волині" Самчука.

І ще одну велику прислугу зробив Самчук нашому письменству: підчеркнув у „Волині" богато разів справу релігії й моралі, про які наші ляїцисти не люблять згадувати. А підчеркнув в зовсім позитивно - християнським дусі, до того суто західно - активнім.

Ось прим. вартість праці по Святому Письму (156 ст.) знає всяка „сурьозна людина". Вона „буде терпіти, а на підлизування, на підкуп не піде" (стор. 190); наставлення подібне духом Шілєровій „Пісні про дзвін" („Дер Ман мус гінавс інс файндліхе Лебен" і т. д.). Та мораль українського селянина, сувора й неподатлива на всякі спокуси, має в собі щось крицево - спокійного мов те осіннє сталеве небо. Крицева, б о с п и р а є т ь с я н а в і р і в Б о г а. „Бог мудро будував наш світ. Дав він хоробу, але і лік від неї. Все потрібне, все на місці. Збагнути мудрощі великого творіння — значить вірити у велику доцільність усього, що дав нам Найвищий Творець" (стор. 112) ось фільософія доброго українського хлібороба. Під впливом реліґії та її свят зникає навіть мужицька „Фрав Зорґе": вічна скорбота за хліб, за землю. І реліґія одна підносить селянина від землі до неба, вказує йому вищі суспільні ідеали:

„Гарний наш край, сину, гарний. Та щож зробити. У світі є багато хороших країв, але для нас наш найкращий і найдорожчий. У світі повнісінько ріжних людей... Ріжних людей... Всі вони як і ми люблять свій край, де родились, свою землю, що скормила їх, своє небо, що тішило їх красою, світлом і теплом. Глянеш на світ Божий. Річки пливуть, квіти цвітуть, пташня щебече. І думає людина: пощо це все? Пощо, коли ми живемо, нерозумно живемо, мучимось, нарікаємо? Пощо це все... А мудрий Божий голос відповідає: для тебе. Для твого щастя, лише щастя химерна річ і треба вміти його розпізнати. Найбільше, сину, в світі щастя любити край свій і для нього ціле життя працювати"...

Так вчить малого Володька реліґійний дядько Юхим. Правда, ся наука, хоч і виходить з релігійности, трохи заражена народництвом в дусі Грінченка; все-таки вона на ціле небо вища від поганства Коцюбинського, Стефаника і їм подібних.

Або така сцена. Валка переселенців вибирається на нові землі, де буде більше простору для них і для їх дітей:

„А сонце заповідає гарний весняний день. Тепло, чисто, пахучо. У блакиті закружляли чорногузи.

Нарешті все готово. — Все, здається, казав Матвій. Пішов ще раз у хату з голими брудними стінами. Ні стола, ні лавиць, ні образів. Тільки місце, де вони стояли. Став на хвильку і якось шкода йому зробилося... Глянув навколо і вийшов. Заглянув до порожнього хліва, заглянув за хату, в садок...

— Ну так! — вирвалося з його уст. — З Богом...

На подвірю навантажені підводи. Коні готові до відїзду. Опалки повідчіплювані...

— Ну, так помолимося, люди, і в дорогу, — сказав Матвій і зняв шапку.

В той час Настя голосно викрикнула, впала до землі, цілувала її, рвала молоду травичку... — Земле моя! Як тебе покинути? Боже, дай силу розлучитися з тобою!...

Всі почувалися зворушеними. Стояли лицями до сходу і хрестилися. Матвій голосно читав „Отче наш"... І по його молитві валка возів почала рушати. . . . . .

. . . . . .Настя покинула двір останньою, при відході обернулася і перехрестила подвіря..." (стор. 177).

Селянську релігійність підчеркували так ще за часів Квітки - Основяненка; потім наші письменники забули про неї й аж у наших часах Маковський, а тепер Самчук свідомо підчеркнули ту важну прикмету нашого народу. І в тім велика заслуга обох авторів. Нікуди правди діти: Волиняк Самчук вміє показати релігійність нашого народу в дуже сильній і природній формі. Бо Самчук великий талант: першорядний.

Здається нам, що з книжки Самчука вперше почули ми голос хлібороба - будівничого, вперше побачили на ввесь ріст конкістадора рідної землі, того, що його ідеали начеркнув великий Липинський в „Листах до братів-хліборобів". Чи не чуєте, що в той же сам ритм б'ється серце Самчукового хлібороба? Ритмом тим тверде слово мовить московсько - інтернаціональним покидням у к р а ї н с ь к и й х л і б о р о б. Не загал, „нарід", якась безоблична община ревунів та безпросвітніх пяниць і плюх, а визначна, вибрана одиниця - е л і т а землі. І той хлібороб не заздрістю, не грабунком чужого, а „чесним ділом доведе свою правду" (ст. 190). Не лише конкістадор, що тільки здобуває, але й лицар, що будує: „всі раді, всі бадьоро ступають п о в л а с н і й з е м л і" (ст. 212).

„Дорожина біжить серединою в л а с н о г о п о л я і криється від зору, западаючи на угорську долину. На право — моє! На ліво—моє! Один лиш вітер має право топтатись тут, збити хвилю, жбурнути нею до сусідської межі і летіти далі.

Навколо соняшна тиша. Бренять у житі голівки моторних волошок. Десь-недесь заборсалось стебло кукілю. Зі всіх напрямів: звідтіль, зправа, зліва — перепілки підпідьомкають і бренять неуривним тоном коники-стрибунці. В далечині на схід і захід сталевою лавою застигли ліси.

Матвій зупиняється. Володько прикладає до чола руку і дивиться на угорські чагарники, над котрими велетенською чорною баштою простопадно до землі, зводиться і вяжеться з небом дим. Лиш відгуки дзвінкого підголосника кажуть, що там мужицький молодняк залився співом таким же великим і просторим, як сама країна.

. . . . . .

...Володько голову піднімає, випростує присадкувату з завдатком широких барок постать. Батько мову веде — просту, вузловату. Т в е р д і с л о в а вириваються з твердих уст і к л а д у т ь с я ч и н н о в і с т о р і ю р о д у. Встають в уяві діди-велетні. Йдуть пралісами, рвуть столітні дуби, розчищають галяви, предають огневі хмиз і хащавини. Дикий звір чує запах поту від праці за плугом і з диким воєм стрімголов пре у безвість.

Йшов плуг. Йшов страшний мужик за ним і розривав цілини. Родилося життя...

Володько майже побожно, дивиться на батькову постать. Ось він весь перед ним. Те вічне зі зморщками чоло, ті поважні очі, той владний горбатий ніс. Рука у нього чорна, долоня тверда і широка, кулак крутрубатий з чіткими пругами синіх жил. Лиш маленька тінь від сонця падає на землю від його велетенської постаті.

Ніколи та рука не обняла його — Володька, ніколи не дала пестощів. Та все таки, що року, коли „Христос Воскрес" вимовлялося, коли цілувались усі, він з утіхою і завзяттям брав ту руку і припадав устами до її жилавої шорсткости. — „Воїстину воскрес, тату!" — казав Володько, а чоло його було ясне і горде, ніби він син великого царя.

Він ще і ще раз гордий „своїм татом". Он над шляхом розбіліли нові хати. Десять нових господарств, десять нових родин! Нове село! Там святочні люди, там діти, там гуторять йдучи до церкви жінки... Так. Це він — „мої тато", — збудував це. Праця... Хібаж Володько не знає, що то значить? Він може тільки усміхнутися... У нього ще й тепер босі ноги і порвані штанята. Та не в цім справа... Он поле ожило великим життям й обіцяє нагородити всі ті прикрі години довгих літ, переборених залізною волею залізних людей...

А навколо ширінь. Небо, а на нім хмарини. Он та — кущ вишневоцвіту. Та — снігова лявина. Видається, прорве блакить і горохне цілим тягарем на дубовий ліс від Жолобок...

— Ну, — каже батько. — Підем...

Рушають і йдуть у напрямку, де над угорським чагарником зводиться димова башта і звідки родиться та розкладається в просторах жадна пісня міцногрудих дітей ярийдучого". (Стор. 214—215).

Я нарочно подав довші виписки з книжки Самчука, щоб читачі самі могли відчути, що се наш письменник, в найлучшім значінні наш. Читаючи книгу того здорового й високо Богом обдарованого письменника відчувається благородну гордість з приналежности до того самого народу, що й він...

Книжка Самчука — правдиве життя, дійсне мистецтво й цінний показчик життєвого шляху. Нагадує „забутий музичний інструмент. Хтось вдарив по його струнах і вони гудуть, зливаючись з далеким дзвоном, що птахами несеться звідти, з півдня, зза лісу, де в синяві горить позолотою хрест і біліє над горами і зеленню струнка прадавня дзвінниця"...

Арамік.

(Перша частина сеї статті напечатана в „Н. З." ч. 82).

НОВІ ВИДАННЯ

Дмитро Чижевський: **Фільософія Сковороди.** Праці Українського Наукового Інституту, том XIV. Серія фільософічна, книга 1. Варшава 1934. 25.5 цм. × 17.9 цм., стор. 221. Ціна 8 зол. — Ся праця Чижевського належить до першорядних перлин між виданнями Українського Наукового Інституту в Варшаві, а саме під оглядом неймовірно великого начитання та бистрої аналізи ВП. Автора. Вправді не зі всіми висновками Шан. Автора можна годитися, одначе се ні трохи не зменшує подиву для його великої праці про нашого фільософа Сковороду.

А. Ч.

Др Едвард Бенеш: **Промова про підкарпаторуський проблем і його відношення до Чехословацької Республіки,** стор. 60, ціна Кч. 2.50.

Книжка має такі розділи: Вступ. I) Кілька історичних дат про розвиток підкарпаторуського народу. II) Світова війна й утворення автономної політичної підкарпаторуської цілости, вперше в історії підкарпаторуського народу. III) Підкарпатська Русь в рямках Чехословацької Республіки. — Проблем автономії. IV) Внутрішні проблеми Підкарпатської Руси: бій за меншости й за культурні орієнтації підкарпатського народу. V) Закінчення. Промова Др. Едварда Бенеша, чільного представника закордонної політики Ч. С. Р., се цікавий документ офіційного погляду на Підкарпатську Русь. Не лише політикові, соціологові, але й взагалі кожному інтеліґентові придадуться, для вжитку, цитати з багатої змістом книжки Др. Едварда Бенеша. Дешева ціна книжки робить її приступною для широких верств суспільства.

Г. А. Ильинскі: **„Опыт систематической кирилло-мефодиевской библиографии".** Под ред. и с допоможениями М. Г. Попруженка и Ст. М. Романского. (Българска академия на наукитѣ). София, 1934. Ст. XI і 303. — Ся праця має дуже велике значіння і для історії початків нашої християнської культури.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ"

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: Про Благодать Божу і св. Тайни. Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже на вичерпанні. Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі". Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ польського сойму в Варшаві відбудеться дня 6 листопада с. р.

ПРЕМІЄР КОЗЛОВСКИЙ виголосив промову в радію про державний буджет і господарку самоврядування. Недобір буджету доходить до 150 міліонів зл. та його покриється. На грошевім ринку значна поправа. Правительство підготовляє реформу ґрунтового податку та намагається зрівноважити буджети самоврядних союзів.

СКАСУВАННЯ НАГЛИХ СУДІВ. На днях оповістили рішення ради міністрів у Варшаві, котре з днем 28. X. 1934 р. касує наглі суди на просторі цілої держави. В останнім часі наглі суди судили тільки справи за шпигунство. Відтепер загальні суди судитимуть всі проступки і злочини.

В КИЇВІ виголосив недавно провідник комуністичної партії на Україні Постишев велику промову. В ній заявив, що в послідним часі викрили на Україні орґанізацію Троцкістів. На чолі тої орґанізації стояли висші совітські урядовці: Винокур, Наумов, Павлов. Згадана орґанізація мала вдержувати зносини з українськими націоналістами. (Се значить, що вистріляють до останка наших невинних людей).

АВСТРІЙСЬКІ НАЦІОНАЛ-СОЦІЯЛІСТИ вислали 10 членну делеґацію до канцлера Шушніґа. Канцлер мав згодитися на переговори з націонал-соціялістами, одначе поставив такі умови: 1) Перервати терористичну акцію, 2) Зречися надії на чуже втручування в австрійські справи, 3) Приступити до „Гайматсфронту". Націонал-соціялісти малиб приступати до „Гайматсфронту" індивідуально. Внутрішна згода можлива лише під умовою, що буде задержана національна суверенність австрійського народу.

В М. ЕССЕН (Німеччина) відбувся недавно великий процес проти 46 комуністів. 40 обвинуваченых засудили на кару вязниці до 3 літ, 6 обвинуваченых звільнили.

100 ТИСЯЧ РЕКЛЯМАЦІЙ дістала плебісцитова комісія в басейні Саари від невдоволених виборців. Комісія сподіється розглянути згадані реклямації, щоб до 9 с. м. зладити списки управнених до плебісциту, котрий має відбутися 13 січня 1935 р.

ЛИТОВСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила великий склад вибухових матеріялів у маєтку Ковалішкі, котрий належить до Німця Гавсдерфера. Ті матеріяли були закопані в городі.

РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО уповажнило недавно міністра фінансів створити окремий фонд на випосаження ромунської армії в новочасно воєнні знаряди.

В ЛОНДОНІ прихильники премієра Мекдоналда влаштували недавно політичний бенкет. На бенкет прийшли і промовляли премієр Мекдоналд, віцепремієр Болдвін, міністр закордонних справ Саймон і около 300 послів. Промовці підкреслювали, що Велика Британія не може дозволити собі на поворот до давної партійної політики і до партійної боротьби. Всі три висловлювалися за тим, щоб утримати правительство національної єдности.

ПРОВІДНИК АНҐЛІЙСЬКИХ ФАШИСТІВ Мослі виголосив на днях велику політичну промову .В ній заявив, що фашистівський рух в Анґлії чимраз більше зростає і поширюється особливо в промислових округах.

В ДЕБЛІНІ (Ірляндія) дійшло недавно до кривавих бійок між ірляндськими фашистами і приклонниками де Валєри. Коли фашисти виступили проти поліції, вона зачала стріляти. 21 осіб ранено, богато увязнено.

ЕСПАНСЬКИЙ АМБАСАДОР в Парижі заявив французькому міністрови закордонних справ Лявальови, що деякі ліві французькі круги давали поміч еспанським повстанцям та що в деяких полудневих французьких містах відбуваються протиеспанські демонстрації. Еспанське правительство звернулося до французького правительства з проханням віднайти одну Француженку, котра посередничила при доставі зброї повстанцям. За її посередництвом катальонські повстанці мали дістати з Франції 30.000 крісів.

НОВИНКИ

Першого Листопада с. р. Преосв. Іван Бучко відправив в катедрі св. Юра у Львові Архієрейську Службу Божу в наміренні українського народу. Після Сл. Божої Владика виголосив коротку відповідну проповідь. Церква була повна вірних. На почесних місцях сиділи: ґен. Мирон Тарнавський, Начальний Вождь УГА, президент д-р К. Левицький і інші наші сеніори та представники центральних українських установ, преси, члени „Молодої Громади". Було богато молоді. Співав хор „Сурма".

Апостольський Візитатор Впр. о. Гудечек разом з каноніком о. Ковальським був на авдієнції у львівського воєводи Беліни-Пражмовского.

В станиславівськім воєвідстві вибори до громадських рад викликали велике зацікавлення. В 90% громад зголошено компромісові листи. (ПАТ).

В Чортківщині вибори до громадських рад відбудуться в 24 громадах в дні 6 листопада с. р. В 25 громадах зголошено компромісові листи. В громадах де відбудуться вибори, зголошено тільки по одній польській листі. (ПАТ).

В тернопільськім воєвідстві в повітах Броди, Камінка Струм., Копичинці, Підгайці, Перемишляни, Радехів і інших вибори до громадських рад відбудуться 6 листопада с. р. В усіх громадах йдуть переговори між Поляками й Українцями в справі виставлення компромісової листи. (ПАТ).

Станиславів тепер найдорожче місто в Польщі щодо харчів.

Червінка шириться в станиславівськім воєвідстві головно в Товмаччині й Городенщині. Також в Косівщині стверділи богато занедужань на червінку.

До комітету Акад. Дому у Львові входять від Наук. Т-ва ім. Шевченка: др В. Левицький, сен. В. Децикевич, др К. Левицький, др. Музика й інж. Ю. Мудрак. Крім того має ввійти представник городського староства.

Тернопільський воєвода заявив, що вістки про скасування тернопільського воєвідства неправдиві.

Гумор. В одній окрузі ліста ББ здобула 16 мандатів на всіх 14...

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Вечір памяти кн. Володимира відбувся в Харбіні заходом українських орґанізацій. Крім хорів і деклямацій були два реферати: „Українська Держава часів кн. Володимира“ п. Паславського і „Постулят соборности українських земель від Володимира Великого до наших днів“ п. Мілька, редактора „Манджурського Вістника“.

Українські радіопрограми в Харбіні поширили знання про Україну на Далекім Сході. Крім відповідних рефератів до радіопрограм належать виступи хорів й українських солістів. Японська преса помістила прихильну оцінку українських радіопрограм.

Напад на приходство. В Билицях, пов. Самбір, злодії влізли кріз вікно до помешкання гр.-кат. пароха о. Мих. Качмара і вкрали стрільбу і фльоберт. В кухні стрінув злодіїв священик з сином Петром, котрий відібрав одному стрільбу. Тоді другий бандит стрілив з втятого кріса і зранив 14-літну доньку священика. Злодії втекли.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня „Б Р І Н“ вул. **Бляхарська 21.** 8 — 20.

Редактор виленського „Слова“ й санаційний посол Ст. Мацкевич мав двобій на шаблі з журналістом Гулевичем. Оба дістали легкі рани. Причина двобою: карикатури у „Слові“, що осмішували Гулевича. Як відомо, катол. Церква остро забороняє двобій.

В **Китаю** панує голод в 14-ох провінціях, в котрих мешкає 100 міліонів людей. За останні 4 місяці вмерло з голоду 2 міліони китайських селян.

Україна — Світязь 4 : 3 (1 : 3). Товариські змагання закінчилися виграною України, що при самім кінці потрафила здобути перемогу.

Сян (Перемишль) — Поґонь (Стрий) 0 : 1 (0 : 1). Змагання за вхід до Окружної Ліґи наша перемиська дружина програла після гарної гри.

З приводу 16-их роковин Листопада сповніть самі свій обовязок супроти своєї католицької преси та пришліть передплату й делікатно заговоріть про се також своїм сусідам і знакомим. Нехай Ваші діти виростають дивлячись на добрий примір своїх батьків, котрі підпирають культуру своєї нації а не тільки живуть з тої нації.

Гумор. Маляр: Чую, що я випередив наші часи на 100 літ. — Господар: Можливо, але з комірним ви спізнилися на пів року.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС“ ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Неділький Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей“ на засланні**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**		3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**		0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**		1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки		1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**		2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)		12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**		0·50
Проф. Л. Коплер: **Реліґія й політика**		1·80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист		1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)		0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**		1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**		1·00
Гадяцький Договір.		0·60
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**		0·50

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ВУГОЛЬ
ДЕРЕВО
КОКС

в найдобірніших якостях доставляє

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК 36.

Інформації: Бюро — Львів, Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 155, пл. Більчевського 3, та Городецька 23.

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг

б. елев клініки у Відні й Берліні

Др. Н. ГОЛЬДШТАЙН

ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі і свята від 9—1

Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

На загальне бажання

бо тільки до 11 падолиста с. р. триває продажа наших реклямових комплєтів. В тім дни як остаточнім речинці роздамо зовсім безплатно: 3 мужеські велюрові пальта і три жіночі з футряними ковнірами. Не дивлячись на визначені премії, рахуємо за наші товари найнизші ціни. Хочемо, щоби найширші маси могли заосмотрити себе в потрібні їм товари. Прочитайте наші ціни.

ЛИШЕ ЗА 16 ЗЛ.

висилаємо: 3 м. матерії на мужеський осінний одяг, 4 м. матерії на дамську зимову сукню, 1 мужеський або дамський пульовер, 1 сорочку й 1 пару трикотових підштанців з сатиновим викінченням, 1 сорочку і 1 пару дамських трикотових реформ, 1 пару грубих зимових скарпиток, 1 пару панчох вовна з шовком, 3 хустинки до носа й 1 шовкову краватку. Увага: Такий самий комплет тільки ліпшого ґатунку коштує 20 зл. 80 ґр.

ЛИШЕ ЗА 20 ЗЛ. 50 ҐР.

висилаємо: 1 готовий мужеський одяг (найновіші бельські взори) сподні, камізелька й маринарка від ч. 46 до 52 вшиті після останніх моделів, 1 десеневий пульовер з шалевим ковніром, 1 пару трикотових підштанців з сатиновим викінченням, 1 пару теплих скарпиток, 3 хустинки до носа, 1 елеґантний замшовий пасок і 1 шовкову краватку. Те все висилаємо за дрібні гроші, бо лише за 20 зл. і 50 ґр. З матеріялів „Дубле“ зл. 24.50. Увага: Такий самий комплет тільки з одягом з чорного або ґранатового бостону коштує 22 зл. і 50 гр.

ЛИШЕ ЗА 25 ЗЛ. 50 ҐР.

висилаємо: 1 штуку білого полотна, 17 м. доброго ґатунку, 2 білі простирала з рогами, 3 великі білі рушники, 1 пару пікових ковдер на ліжка з елеґантними жакардовими квітами і 1 пару диванів на стіну в наймодніші ткані образи.

Згадані товари висилаємо кождому на замовлення листом за поштовою посліплатою. Без ризика. Коли наш товар неподобається — звертаємо гроші. Замовлення просимо адресувати:

Firma J. Szyffer, Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 28.

Дня 11 листопада 1934 р. оповістимо в отсій ґазеті листу осіб, котрі одержали премію.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 8 листопада 1934. Ч. 85 (783)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ощ. Краків 405.867

Міжнародний конґрес католицьких правників

В днях від 12 до 17 листопада с. р. відбудеться в Ватикані перший міжнародний конґрес католицьких правників. В ньому візьмуть участь представники всіх католицьких університетів світа. Крім представників папських і італійських університетів, візьме участь в конґресі кількох кардиналів і около 80 делеґатів з ріжних країв. Зголошено около 130 рефератів. Конґрес відбудеться у звязку з сегорічним обходом 700-ліття Декретів Ґригорія IX. і 1400-ліття Кодексу Законів Юстиніяна. На закінчення відбудеться загальне засідання конґресу в Ватикані в приявности Св. Отця. Кардинал Шереді зложить звіт з конґресу. (КАП).

Українське село без збіжжа

Лондонський „Таймс" подає деякі подробиці зі звітів, оповіщених в Київі про тимчасові підсумки з урожаю на Україні в 1934 р. Зі звітів виходить, що сеї осени переводили „хлібозаготовки" успішніше як торік. Від колхозів, совхозів і „індусів" (індивідуальних господарів) відібрали с. р. більше збіжжа, хоч сегорічний урожай значно ґірший від минулорічного. З зіставлень даних про урожай з даними про хлібозаготовку видно, що в українськім селі остало богато менше збіжжа як торік. Держава й кооперативи скуповують примусово збіжжа на Україні по твердих цінах. Кооперативи платять селянам 110 рублів за 100 кґ. найліпшої пшениці та продають хліб з тої-ж пшениці по 4 руб. за 1 кґ. — Так не визискують селян навіть найґірші буржуазні „рекіни".

До Картузької Берези

В Яворові увязнили Миколу Чопика, директора Повітової Торговельної Спілки, (що заступає Повітовий Союз Кооператив), в с. Чернилява Федора Перуна, ґімн. абсольвента, в с. Наконечне Володимира Кунанця, ґімн. абсольвента. На другий день вивезли їх до табору відокремлення в Березі Картузькій.

Югославія виселює Мадярів

ПАТ повідомляє з Білгороду: Адміністраційна влада зачала виселювати мадярських горожан, які жиють в Югославії. Їх є около 30.000. Виселенцям дали три дні часу для полагодження своїх особистих справ. — Югословянська преса атакує дальше Мадярщину закидаючи їй співучасть в убийстві короля Олександра. Хорватські терористи мали працювати в тіснім контакті з висшими офіцирами мадярського ґенерального штабу.

Франція зброїться

Французький ґенераліссімус маршал Петен заявив недавно на засіданню фінансової комісії парляменту, що французьке правительство предложить незабаром парляментови проект закону про додаткові кредити на закупно і модернізацію военних матеріялів. Правительственний проект домагатисяме 800 міліонів франків на нові зброєння для французької армії.

Воєнні алярми на Далекім Сході

Японська преса пише, що большевики стягають военну фльоту до Владивостока. В останних часах большевики зібрали там 50 підводних суден. Рівночасно у Владивостоці повстала сильна летунська база. Большевики стягнули там велику скількість военних літаків. Японська преса домагається збільшення японських зброєнь і скріплення манджурських пристаней.

Мехіканські Індіяни проти святотатства

В Мехіку йде дальше релиґійна боротьба. Недавно незнані злочинці вкрали з церкви подобу св. Франціска, патрона племени Індіян Yaquis в Сонорі, північній частині Мехіка. Індіяни знаючи відношення мехіканського правительства до релиґії думають, що святотатство виконали безбожники намовлені правительством. Тому Індіяни вислали ультімат до правительства й заповіли революцію, коли їм не звернуть подоби св. Франціска.

Концентраційні табори для лінюхів

В Баварії орґанізують концентраційні табори для осіб, що уникають праці. Їх будуть замикати на 3 місяці до табору в м. Дахав, де навчать їх працювати. Відповідні інструкції вже вислано до властей. — Такі концентраційні табори, коли будуть совісно ведені, можуть причинитися до поправи неодного лінюха.

Стріча з медведем

В клонівських лісах в районі Лунинця два дроворуби стрінули медведя. Вони так перестрашилися, що кинули сокири, повтікали з ліса й за ніщо не хотіли вернути на місце праці. Щойно в товаристві лісничих і селян зачали знову працювати. В поліських лісах має бути около 6 медведів. Вони жиють спокійно у відлюдних місцях і звичайно оминають людей.

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків і її обезпечили в Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20,

ВИ ЩЕ МУСИТЕ НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р. викупити свою будинкову полісу на 1935 рік у приналежній аґенції „Дністра"

Тихий Зїзд

З приводу ювилейного зїзду Марійських Дружин Пань.

Марійське Товариство Пань у Львові зорґанізувало в 30-ліття своїх основин ювилейний зїзд Марійських Дружин Пань, котрий відбувся в днях 2, 3 і 4 листопада у великій салі ґімназії СС. Василіянок у Львові при вул. Длуґоша 17а.

Звіт з того зїзду печатається в „Н. Зорі" окремо, а тут поділюся з читачами „Нової Зорі" тільки, що так скажу, загальним враженням очним і духовим з того зїзду.

Приходжу на отворення зїзду точно о год. 9.30 рано. Саля битком набита панями. Переважають молоді. Шум як в улию. Дістаю карту вступу, як католицький журналіст з числом 95 і входжу на естраду, де праворуч від стола президії приготований окремий стіл для представників преси. Подовгастий, застелений білим, вишиваним обрусом. Є нас при нім 4: 2 від „Нової Зорі", 1 від „Правди," 1 від „Мети". Кромі того сидить ще на салі між публикою редактор жовківського „Місіонаря", Впр. О. М. Каровець ЧСВВ. То все, що українська преса прислала на отворення зїзду еліти жіноцтва нашого католицького народу. Та все таки маємо вже можливість очима католицьких журналістів придивитися такому зїздови від початку до кінця і маємо можливість подати до відома своїй публиці хід нарад і наші враження та помічення. Не будь нашої католицької преси, про такий зїзд наша суспільність не богато довідаласяб. Що се значить, мабуть не треба пояснювати.

Над естрадою на стіні висить образ Богоматери, прибраний в вишиваний рушник. На президіяльнім столі дві китиці білих як сніг осінніх квітів. Попід стіну стоять на естраді у великих вазонах зелені олеандри, фіги і фільодендрони.

Оглядаю докладніше салю. Переважає молодняк. Все скромно одягнене. Переважають кольори темні, матові і чорні. Саме жіноцтво, кромі пятьох монахів Чина Св. Василія Великого, о. кан. Лициняка й голови Ґенерального Інституту Католицької Акції, д-ра М. Дзеровича.

Входить Преосв. Б у ч к о. Саля вмить тихне. Відспівали „Царю Небесний", відмовили „Богородице Діво" — і пані Б а ч и н с ь к а виголошує свій вступний реферат. Такий реферат може виголосити тільки правдиво побожна жінка й орґанізаторка. Він такий скромний своїми кольорами й акцентами як жайворонок але й таксамо як та птичка має лет високий. Нема в нім ні одного зайвого словечка, він невеличкий, але все в нім є: і покора перед Богом та Богома-

тірю і вдячність для орґанізаторів й опікунів товариства і легко показана радість з причини успіхів на ріжних полях діяльности, словом — є в тім рефераті — вся історія еліти жіноцтва нашого католицького народу, всі радісні й менше радісні хвилі і часи його аж до великої війни включно. Тут бесідниця з очевидною вдячністю в тоні згадує великий вклад праці О. Т. Галущинського ЧСВВ, котрий по війні основно переорґанізував Товариство. З легким відтінком благородної гордости підчеркує, що 20 членкинь Товариства вступило до монастирів, що товариство придбало власну домівку, що має свою бібліотеку та своїх зорґанізованих посестер в 13 містах Галичини. Як ціль зїзду проголошує: Прославлення Бога й поширення орґанізації. При тім підчеркує вірність і відданість Апостольській Столиці.

Все те говорить майже тихо і скромно та рівно-рівно: мається враження, що то пливуть слова не представниці розмірно невеличкої орґанізації, але щось таке могутнє як велика, тиха ріка. Чому? Бо на тім власне шляху й є до здобуття те, що сказав Спаситель: „Шукайте царства Божого, а все інше дасться вам".

І весь той зїзд характеризує спокій: нема в нім нервозности, ні метушні, які звичайно на зїздах бувають. Все тут тихе, уложене і скромне від думок і слів почавши, на одягах скінчивши. Се був тихий зїзд.

А національний момент був? Був, ще й як цікаво проявлявся! Хоч своєю солідністю та масовим спокійним діланням сей зїзд виглядав на найбільше галицький, то якже глибоко зазвеніла в нім струна лучности, коли проголошено, що на естраду вийшла представниця В о л и н і від Брацтва Божої Матери неустаючої помочи при гр.-католицькій церкві в Ковлі! Так, се та глибока жіноча струна, котра свідчить незбито не тільки про життя, але можна сміло сказати і про з д о р о в л я н а ц і ї в її глибинах, тої нації, що хоч розшматована і в дуже тяжких умовинах життя, все таки розвивається і йде на верх своєї Голгофти, йде до воскресення. І дійде до нього під знаменем Христовим, під захистом Скали Петрової, з очима на Схід оберненими, — туди, де блистить велика ціль нашого народу і св. Церкви його.

Тихий зїзд прибував скоро: коли я в пів години по прибуттю запитав одну з пань, що реєстрували прибувших, кілько тепер є вже учасниць, одержав я відповідь: „120 зі Львова і 40 з краю".

Зїзд робив таке враження, що се була зібрана правдива еліта нашого католицького народу, еліта наших жінок освічених і вірою перенятих. Хвилями малося враження, що всі ті радикалізми і соціялізми, націоналізми й атеїзми тільки дуже поверховні струї на орґанізмі нашого народу, котрий в його глибинах репрезентує не хто інший тільки наша побожна жінка з усією її ніжністю для тих, що терплять і з усією її твердістю для тих, що хотілиб до кореня знищити наш нарід і імя його.

Нехай-же думки того спокійного зїзду розіллються по всій землі українського народу і згуртують все побожне жіноцтво наше в імя великих ідей, які проголосив той зїзд, — а все інше дасться нам.

А. Ч.

Чому молодець блягує? Він відчуває, що його знання ще партацьке, що його досвід ще не достаточний, що його сила потрібна до діяльности, має ще малу витревалість. Він бачить довкруги себе богато людей, котрі перевисшають його віком, здібністю, спритом, життєвою освітою, життєздатністю і рішучістю. Отже він хотівби перескочити пропасть бракуючих йому літ і вже тепер бути тим, чим він доперва має стати. Отже на поміч кличе позори, удавання: се мусить йому заступити дійсність. (Адольф фон Фос Т. І. у творі „Думки і поради для образованих молодців").

Промова пані Ольги Бачинської

на Ювилейнім Зїзді Марійських Дружин.

Нинішне торжество наповняє наше серце радістю, щастям. Марійське Товариство Пань у Львові святкує нині 30-ліття своїх основин. 1904 рік замітний у католицькій Церкві. Весь катол. світ святкував 50-літній Ювилей проголошення доґми Непорочного Зачаття Пр. Діви Марії. І в тім то році основано перше Марійське Товариство на Галицькій Україні. В першій мірі складаємо нашу найщирішу подяку Всевишньому, що дозволив нам першим згуртуватися до такої важної та взнеслої ціли, що дарив нас своїми ласками і дозволив по наших силах і змозі сповняти завдання Товариства. Дякуємо Пр. Діві Непорочно Зачатій нашій Покровительці, що приняла нас в ювілейний час за своїх доньок, огортала нас через 30 літ омофором, зберегла в воєннім лихолітті, дозволила нам глядіти на свій образ, подивляти чесноти та за їх помічю прямувати до усовершення душ.

Витаю Вашу Ексцеленцію, Преосвященого Архієрея, як Високодостойного Представника нашої церковної Влади та складаю подяку за те, що дозволив звеличати наш ювілейний Зїзд своєю присутністю. Витаю Всесв. і Впр. Отців Крилошан і прочих Впр. Отців. Витаю Впов. Пань Делеґаток наших Марійських Дружин та інших католицьких орґанізацій і всіх прочих Високодостойних Гостей.

Не дозволив Всевишній всім тим, що взялися до сего Божого діла, глядіти на вислід 30-літньої праці. Декого з них покликав до Себе по вічну нагороду. З вдячністю та пошаною згадую Основателя і Провідника бл. п. о. Аристарха К р и ж а н і в с ь к о г о, пок. о. Давиду, о. Фещака, пок. о. Протоігумена Калиша як Провідників, бл. п. Емілію Стефановичеву, Северину Потелицьку як Членок-Основниць та много-много инших Членок, що нині певно моляться за нас і наші змагання. Шановний Збір через повстання віддав честь їх памяти і се буде занотоване в протоколі Зїзду. Ми зачали наш Зїзд Службою Божою за всі ті душі такі нам дорогі та близькі. Ми молилися в тій самій церковці, де перед 30-ти літами підготовлялися наші душі, загрівали серця, щоб затягнутися під лелійній стяг Марії.

Майські Богослуження, великопостні реколєкції, 300-літній Ювілей Унії, Місії в львівських церквах підготовляли, справляли землю, на яку опісля впало зерно, кинене пок. о. Аристархом Крижанівським, його слова заохоти до заснування Мар. Дружини. Засновано її при монастирі ОО. Василіян, а покров над нею обняли від першої хвилі Їх Ексц. Митрополит.

Треба було великої вирозумілости й обережности у приєднуванню членок, бо великою перепоною були тоді упередження нашої суспільности проти реліґійних товариств. Невеличка громадка, — 41 членок, то ті, що пішли за першим зазивом. І ся невеличка громадка тогож року святкувала з цілим католицьким світом 50-літний Ювілей проголошення доґми Непорочного Зачаття Пр. Д. Марії та з тієї нагоди зложила своїй Небесній Заступниці Пр. Діві дар заснування Товариства Вакаційних Осель для убогої дітвори і зложила на ту ціль 2.000 К. По році покликав Всевишній до Себе нашого основника і провідника. Товариство розвивалося помалу дальше, поборюючи ріжні труднощі, упередження. Зразу треба було всі зусилля звернути на головну ціль Марійських Конґреґацій, на вироблення членок, працю над собою, освіту в реліґійному дусі. За тим доперва йшла праця членок поза межі Товариства і та звершувалася головно в праці на полі милосердя, помочі бідним і потребуючим. Воєнна хуртовина спинила на півтора року життя в Товаристві. Помер другий о. Провідник, війна розкинула членок по світу. Аж з кінцем 1915 р. по уступленні російських військ віджило життя в Товаристві. Новоіменований Провідник о. д-р Т. Г а л у щ и н с ь к и й ЧСВВ присвятив Товариству богато праці. Він Товариство наново зорґанізував, зладив статут, який обовязує всі конґреґації і так перетворив наше Товариство в справдішню Конґреґацію.

Війна вплинула корисно на дальший розвій нашого Товариства. Число членок збільшилося і переходило 1½ сотки й менше-більше те число держиться до нині. До сего годиться додати, що поверх 20 наших членок вибрало совершенніше життя. Вони працюють як монахині.

В Товаристві зачали творитися секції. Перша з них Евхаристійна, без якої властива конґреґація немислима, бо вона дає правдиве життя, сперте на почитанію Ісуса в Пресвятій Евхаристії. В 1919 р. основано Добродійну Секцію, яка в часі воєннім та повоєнного лихоліття сповняла важну ролю. Коли внаслідок воєнних обставин годі було працювати іншим Товариствам, то нашому Товариству як релігійному вдалося вести акцію помочи потребуючим. Корисно вплинуло на розвій Товариства придбання домівки в 1917 році.

Оснування бібліотеки дало членкам в руки добру релігійну книжку, яку досі ледви хто читав. Для дітей наших членок заснували ми Дружину Учениць. Деякі з них дали відтак почин до заснування Дружин Студенток. Товариство зачало своїм заходом уладжувати великопістні реколекції для загалу нашого інтелігентного жіноцтва. Церковця СС. Василіянок негодна вже була нас помістити. Тому вправи перенесено до церкви Дух. Семінарії. Але й ся церква, дякувати Богу, показується замала, бо наші реколекції тішаться великою фреквенцією. Товариство зачинає брати участь корпоративно в церковних святах, обходах. І так помалу щезають упередження і наші ряди більшають. Шіснацятьлітний провід одного і того самого досвідченого Провідника пособив внутрішньому і зовнішньому скріпленню нашої орґанізації. І дальше розвивається вона успішно під проводом теперішнього Впр. о. Провідника, чого доказом зріст числа членок, громадна участь у зібраннях і повставання нових секцій.

В двох останніх роках повстали ще дві секції: місійна й рефератова, для малих діточок евхаристійна круціята, а найновіша вітка, яка вийшла з Добродійної Секції, приняла форму Комітету Допомоги Хорим.

За нашим приміром, подекуди за нашим стараннем повстали в наших містах Марійські Дружини інтелігентного жіноцтва. Разом є їх 13. Число се таке мале, що доказує, як мало ще наше жіноцтво зорґанізоване під тим оглядом. Від ряду літ ми призадумувалися над тим, як зарадити лиху. Як при засновинах нашого Товариства, що припали в 50-ліття Ювилею проголошення доґми Непорочного Зачаття, принесло наше Товариство в дарі зорґанізування вакаційних осель, так у 30-ліття оснування, що припало в 1900-ті роковини мук, смерти й світлого воскресення Христового уладжуємо сей скромний Зїзд, якого ціль прославлення Бога та поширення ідеї Марійської Орґанізації серед нашого жіноцтва. Крім сего бажаємо приступити до утворення централі жіночих Марійських Дружин, щоб у той спосіб приспішити корисний зріст і розвій тої орґанізації.

Кінчимо 30-ліття. Здаємо собі справу з дотеперішних недостач і недомагань нашої праці та хочемо згуртовані в численні ряди дальше працювати чим раз краще, інтензивніше, з живою вірою, що Господь і дальше буде благословити на-

шим зусиллям: поширити Його Царство на нашій землі.

Силою спільної молитви і доброго приміру хочемо промощувати Господеві стежку серед усіх нам близьких і допомогти, щоб над українським народом побідоносно повівав прапор Христа-Царя. Ми певні, що Господь Бог нам поблагословить, бо провідною звіздою на дорозі, якою йдемо, є улюблениця Небес і наша Цариця й Ненька, Преч. Діва Марія. В тій нашій вірі, надії та наших зусиллях ми послушні Найвисшому Керманичеві на землі, Св. Отцю Пієві XI, який дня 30. III. 1930 р. висказав до представників Мар. Дружин цілого світа ось які бажання:

„Нехай всі вірні, а зокрема ті, що стоять під ясним Марійським прапором, візьмуть як найширшу участь у великім апостольськім поході, щоби здійснити кличі, кинені світові про Католицьку Акцію. В ній співпраця світських з ерархічним апостолятом одержує форми примінені до вимог новітніх часів і заповідає для християнської Церкви визначні успіхи.“

Все вірні Апостольській Столиці, щиро до неї привязані, хочемо й сьогодні в цей радісний в історії нашого Товариства день заявити се пересланням письма до Св. Отця на руки Й. Ексц. Апостольського Нунція, А-епископа Франца Мармаджія. В тій цілі вношу, щоб ми вислали письмо ось такого змісту: „Преосв. і Всесв. Отче! Ювілейний Зїзд Марійських Конгрегацій Пань Українок, що з приводу свята 30-ліття істнування львівської дружини відбувається у Львові, складає на руки Вашої Ексцеленції заяву незломної вірности, синівської любови і беззастережного віддання всіх дружинниць для Його Святости Папи тай прохає смиренно апостольського благословення для своїх праць. Нехай живе Св. Отець Пій XI! Всевишній Предобрий Бог нехай збереже Його Ексцеленцію Апостольського Нунція Франца Мармаджія на многія літа“. Хто з Пань членок Мар. Дружини згідний з моїм внеском, зволить піднести руку. (Всі підносять руки, або плескають в долоні. Відтак вислано окрему делегацію до недужого Впреосв. Митрополита з просьбою о благословення).

А тепер — кінчила бесідниця, звертаючися до Преосв. Івана Бучка — прошу Вашу Ексцеленцію, щоби зволили поблагословити нас і працю, яку в сій хвилі зачинаємо для більшої слави Божої, поширення культу Пр. Діви та для добра нашого народу.

Солодощі се нагорода гіркости, а гіркість — мати солодощів. — (Український фільософ Сковорода.).

Лікарський фейлетоник.

Про солодкі і квасні страви

Коли оцінюємо, чи страва тяжка чи легка, треба взяти під увагу також скількість муки в ній. Чому маємо довше тривающе почуття ситости, коли закінчимо їдження солодкою стравою? Бо солодка страва побуджує більше до повстання жолудкових квасів як несолодка. Опорожнення жолудка тим повільніше, чим більше квасний його зміст, бо квасні потрави перебувають довше в жолудку як інші. Тому богато людей може обсервувати в собі згагу по спожиттю солодкого меду. Се не означає нічого іншого як повставання богатьох жолудкових квасів. Також склад мучного тіста має значіння для травлення, бо чим тісто пухкіше й пісніше, тим лекше стравне. Тісто пухкіше з пшеничної муки зроблене при домішці порошку до печива. Навпаки тяжкий хліб з житної муки. Тому страви легко зварені, разом з компотом, можна подавати підчас горячкових недуг, коли харчі з білком підчас горячки тяжко стравні. — (З німецького).

Ювилейний Зїзд

Марійських Дружин Пань у Львові.

Дня 2 падолиста с. р. зачався Ювилейний Зїзд Марійських Дружин Пань у Львові, скликаний з приводу 30-ліття істнування Марійського Товариства Пань у Львові. Зїзд зачався Службою Божою, котру відправив о. Сеньківський ЧСВВ о год. 8 рано в церкві СС. Василіянок при вул. Зиблікевича. Точно о год. 8 рано делегатки з краю і зі Львова заповнили церкву. Було около 200 пань і кілька мущин. Той факт варт підкреслити, тимбільше, що на Службах Божих, котрі відправляють перед зїздами чи зборами інших наших краєвих організацій, бувае дуже мало учасників. Около 30 учасниць приступило до св. Причастія. Після Служби Божої о. Сеньківський ЧСВВ відправив ще панахиду за душі померших ОО. Провідників і членів Т-ва.

О год. 9.50 перед полуднем відбулося відкриття зїзду в одній зі саль гімназії СС. Василіянок при вул. Длугоша. Вже пів до 10 почали збиратися делегатки. На коридорі великий рух. В однім кутку секретарки зїзду видавали окремі карти вступу. При вступі на салю дуже остра контроля, без окремих карт не пускали нікого, навіть священиків. На салі повно учасниць делегаток Марійських Товариств Пань майже зі всіх більших міст Галичини. О год. 9.50 увійшов на салю Преосв. Епископ Іван Бучко. Всі встали. Тоді предсідателька п. Бачинська відкрила зїзд короткою, гарною і змістовою промовою, котру в цілости печатаємо окремо. Після промови п. Бачинська просила присутного Преосв. Епископа Івана благословити Зїзд. Преосв. Кир Іван Бучко виголосив коротку промову. Зміст: Слава Ісусу Христу! З радістю приходжу на нинішний ювилейний Зїзд вашого Т-ва, що святкує 30-ліття своєї хосенної праці. Всім Дружинам бажаю з приводу Зїзду як найкращих успіхів в їх праці в сей ювилейний рік, коли св. Церква святкує 1900 ліття смерти і світлого воскресення Христа Спасителя і ювилей материнства Матери Божої. Дай Боже, щоб в сім році повстала Центральна Орґанізація Марійських Дружин у Львові та щоб кермувала працею тих Дружин в цілій нашій церковній провінції. Дай Боже, щоби створення тої централі причинилося до поширення культу Марії Матери Божої серед нашого народу і в той спосіб щоб піднесло релігійний рівень нашого народу. Нині в цілім світі руїна. Стоїмо перед релігійною кризою і в нашій церковній провінції. Сектанство розвивається постійно. Сектанти роблять свою роботу дуже зручно; відтягають людей від правдивої віри. Наперед підривають почитання Пречистої Діви Марії. А тоді такий чоловік шукає іншої релігії. Тому сектанство старається передовсім захитати віру в Пречисту Діву Марію. Тому пані повинні звернути увагу на обовязок апостольства. Треба старатися, щоби членкині були не лише гідні доньки Пр. Діви Марії, але щоби старалися притягати також других до почитання й любови Небесної Цариці. Треба доложити старань, щоб культ Пр. Діви зростав. Нехай Т-во Пань принесе в дарі обітниці і приречення, але й апостольство праці до поширення культу Марії в нашім народі. Бо тяжкі нині часи. Св. Отець взиває всіх християн католиків до апостольської праці. Нехай Бог благословить гарні почини, нехай Бог благословить голову Т-ва і співробітниць. Я іменем ВПреосв. Митрополита Кир Андрея благословлю вас во імя Отця і Сина і Св Духа. Амінь. Слава Ісусу Христу! — Після того Преосв. Іван опустив салю. Зачалися привіти. Наперед виголошували устні привіти. Перший устний привіт виголосив Д-р Маркіян Дзерович від Ґенерального Інституту Католицької Акції. Він сказав м. ін.: Ґенеральний Інститут Католицької Акції створений як централя всіх католицьких Товариств К. А. в Галичині. Ліберальні тенденції проявляються також серед жіноцтва. Не переможемо нинішної кризи без скатолицизования життя в наших товариствах і родинах. Дай Боже щоби Зїзд двигнув високо прапор боротьби за душі членкинь. Нехай вони стануть на місцях тими дріжджами, котрі увійшлиб в наші товариства і перемінили їх на католицькі. — На естраду вийшов о. Іриней Назарко ЧСВВ і виголосив привіт іменем 236 Марійських Дружин Молоді і від хорого о. Протоігумена Чина Св. В. Вел. о. Решетила. — Дальше виголошували привіти делегатки з провінції. Перша виступила на естраду пані Тишецька з Ковля на Волині. Коли вона виходила на естраду зірвалася буря оплесків. Пані Т. відчитала привіт голосом тремтячим зі зворушення. Вона висказала м. ін. бажання визволення рідних братів Волиняків з казьонної церкви. Коли вона скінчила читати привіт, присутні знов довго оплескували її. Потім слідували привіти з Перемишля, Станиславова, Дрогобича. Пані Фільцова виголосила привіт від Мар. Т-ва Пань в Яворові. Вона сказала м. ін.: Коли Запорожці рушали в похід то брали з собою образ Матери Божої. І ми так робимо. Радіємо, що бачимо тілько делегаток. Дальше відчитала привіт делегатка Мар. Т-ва Пань зі Станиславова-Гірки: Радіємо зі зїзду. Ми нині сміло йдемо вперед під прапором Марії. Лучимося молитвами з вами на славу Ісуса Христа, Пречистої Дівн Марії і нашого українського народу. Пані Стефанович відчитала привіт від Марійського Т-ва Пань в Самборі, котре основано щойно в 1933 р. Ще були привіти: з Рогатина, з Перемишля (пані Секелова), зі Золочева (пані Букова), з Бучача (пані Мельникова), від Марійських Дружин студенток у Львові, від Католицької Акції Жіночої Молоді (панна Яновичівна). Від філії Католицького Жіночого Союзу на Личакові у Львові виголосила привіт пані Терлецька, від філії Союзу Українок у Львові, пані Підгірна виголосила привіт від Мар. Т-ва Пань в Стрию. Після того секретарка зїзду панна Яновичівна відчитала письменні привіти, котрі прийшли від: Українського Католицького Союзу, від Т-ва священиків у Львові, від монастира ім. св. Мокрини у Львові, від Т-ва „Просвіта“ у Львові, від філії „Союза Українок“ в Перемишлі, від Т-ва студ. „Обнова“, від Марійського Союза Молоді з Камінки Струмилової, від Т-ва Вакаційних Осель у Львові (відчитує ціле письмо), від Т-ва св. Йосифа у Львові, від Т-ва українських служниць „Будучність“ у Львові, від жіночої секції Т-ва „Зоря“ у Львові, від о. Ректора Духовної Семинарії у Львові Д-ра Сліпого, від письменниці Уляни Кравченко з Перемишля (рясні оплески), від о. Маркевича ЧСВВ, від о. Д-ра Омеляна Стасюка. Після відчитання привітів Зїзд вибрав почесну президію. (Д. б.).

Клясова боротьба — плід діявола

Провідник анг. робітників Макдоналд виголосив промову на принятті національного комітету з приводу відкриття англійського парляменту. Він сказав м. ін.: Праця національного правительства піднесла Англію і примусила інших більше цінити її. Ми бачимо, як в Европі щезає свобода в одній державі за другою. Я вірю в свободу. Доки можливо, не будемо вводити законів, що обмежують горожанську свободу. Національне правительство вдержало мир. Клясова боротьба, про котру тепер чуємо менше, се плід діявола. Се для мене не відкриття: я все то говорив. Якіб не були наші старі привички, ми все будемо працювати разом для добра краю.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Гродзіцких 2. І. пов.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Нові струї серед Українців

Під таким заголовком „Бюлетин Польсько-Український" 78 ч. помістив замітну передовицю. Подаємо її в перекладі:

Споро є песимістів, котрі вперто впевняють, що всяка праця над зближенням з польської сторони, яка має на цілі рушити з місця дотеперішні польсько-українські взаємини, — хибліна, що не дає й не дасть ніяких вислідів, не принесе користи ніякій стороні, бо Українці політично на тілько не дозрілі, щоби тверезо оцінити власне положення і приступити до політики реальних інтересів. Такі голоси рідше стрічаються на сторінках польської преси, що назагал виявляє слабе заінтересування українською проблємою, але часто підноситься се в приватних розмовах, в приятельських увагах під адресою тих, що мимо всего працюють над польсько-українським зближенням. Се також річ дуже характеристична, що подібний песимізм до мнимої неможливости розвязання української справи в Польщі покутує не тільки в кругах, що так скажемо, з ґрунту протиукраїнських, ендецьких, але часто загнізджується і в головах тих, що афішуються „суспільним радикалізмом", „лівістю", „опозиційністю" і т. д. і котрих не так давно уважали нераз за рішучих „українофілів".

Закид, з котрим часто й ми в своїй праці стрічаємося, зводиться головно до того, що українська політична думка від ряду літ пасивна, що з воєнних досвідів не витягнула для себе ніяких повчаючих внесків, що серед Українців „нема з ким говорити", щоби знайти спільну польсько-українську платформу.

Розгляньмо ближче, кілько в тім закиді правди: чи дійсно в українській політичній думці та в житті сеї суспільности панує повна пасивність, інакше кажучи, чи ся думка аж така безплідна?

Розважаючи 14-літний час польсько-українського співістнування в польській державі, можемо ствердити, що відношення Українців до Польщі, котра відроджується, не було одностайне. Воно виглядало інакше на терені б. австрійської займанщини, інакше знов на терені б. російської займанщини. На землях Східної Галичини кипіла збройна боротьба, котра на довгі літа заважила на настроях і політиці в тій дільниці. А на теренах б. російської займанщини були ще живі спомини с п і л ь н о ї боротьби з царатом, часто неявного але фактично спільного протиросійського фронту. Військовий союз з правительством бл. п. Петлюри також йшов по тій лінії. Тому на тім терені на початку польської державности не відчувалося незгоди. Се засадничі моменти, котрі формували пізнішу українську політичну думку в Польщі в поодиноких дільницях.

Перше унаглядднення сеї ріжниці були вибори до Сойму й Сенату в 1922 р. Українці з б. російської займанщини взяли участь у виборах, коли їх земляки зі Східної Галичини збойкотували ті вибори, проголошуючи зрадниками своїх співземляків, що відважилися брати участь у виборах. Отже бачимо, що вже від хвилі відзискання незалежности Польщі українська політика супроти Польщі має визначні ціхи дільницевого роздвоєння. Галицькі Українці відокремилися продовжуючи окрему, власну політику. Та сепарація довела до витворення в Польщі двох українських комплексів: — галицького й б. російської займанщини, котрі й досі, по 14 літах життя в одній державі, жиють окремим життям. Проблема сеї внутрішно-національної сепарації знана в українській публіцистиці під назвою „Сокальського Кордону".

Справа „Сокальського Кордону" се питання дуже скомпліковане й занадто важне в національнім і політичнім життю, щоб його помінути. Вона вимагає ґрунтовнішого освітлення, чим займемося іншим разом. Наразі вистарчить ствердити, що проблема сокальського кордону належно не висвітлена й на сторінках української преси і що досі вона — найслабше місце в українськім життю. Твердимо також, що під оглядом уніфікації українського життя в Польщі нема виразних поступів і що по невдалім навязанню контактів дільницевої співпраці українська політика в Польщі знов вернула до своєрідного дільницевого реґіоналізму.

Помимо того, що на такім важкім відтинку національного життя як дільницеве зєднення українська політична думка виявила брак поступу, блудом булоб закидати їй інерцію. Не минемося з правдою, коли ствердимо надмірну повільність політичного думання серед нинішнього українського проводу та постійне опізнювання в тактичних потягненнях.

До причин, що викликують сю повільність, належать м. ін. практиковані українським проводом методи укривання богатьох подій з власного внутрішнього життя перед ширшою публичною опінією й маскування своїх тактичних потягнень і поглядів — в побоюванні перед опінією власної суспільности.

Грає тут поважну ролю також надмірна вражливість на критику й побоювання перед нею у всіх нових починах. Ся своєрідна українська конспірація витворила специфічну атмосферу. При зіткненні з нею чужа людина впадає в повну дезорієнтацію й має враження повного хаосу, звідки власне походить погляд, що серед Українців „нема з ким говорити".

Одначе не є так зле, як впевняють песимісти. Ми власне свідками від деякого часу повільного але виразного звороту в політиці східно-галицьких Українців. Маємо тут на думці передовсім УНДО — партію, що кермує нині українським життям в сій дільниці. Цілий ряд проявів свідчить, що по довших літах вагань між негацією й автономізмом, після безуспішних пошукувань спертя на міжнароднім терені й навіть після зизування деякий час в сторону совітського сходу, — УНДО рішучо стає на ґрунт реальної політики внутрі держави. Треба припускати, що після віднайдення нової політичної лінії й після утривалення в своїх рядах нового політичного курсу та партія зблизиться також до проблеми дільницевої консолідації на терені власної суспільности і власного національного життя, ширше здійснюючи домагання нового стану річей, що має бути понеханням війни „проти всіх".

Повільність еволюції УНД-а в напрямі удержавнення думки й ділання сеї партії толкується її розмірами й ролею, яку вона від літ відіграє в українськім національнім житті. УНДО неподільно*) кермує позашкільною освітою, кооперативним життям і надає політичний тон цілому українському життю у Східній Галичині, маючи в своїй руці також більшість преси**) й найчисленнішу парляментарну репрезентацію. Відповідальність УНД-а за стан українського життя потягає за собою також осторожність в поступованні й толкує його особливий консерватизм.

Обсервуємо також великі переміни на терені українського н а ц і о н а л і з м у. На тім відтинку української політичної думки достерігається мабуть найбільший поступ. В ухах пересічного польського читача звучить се якби парадоксально: занадто призвичаїли нас кормити упрощеними пресовими вістками про український націоналізм. З сим поняттям звичайно лучаться в нашій уяві страшні наслідки террору. Одначе се факт, що нинішний український націоналізм, як ідеольоґічне явище, має своє жерело в загально-світових націоналістичних струях і росте на ґрунті реакції аж до розгойдання й розховстання власної суспільности в повоєннім і пореволюційнім часі.

Поступом, про котрий говоримо вище, є те, що на ґрунті ідеольоґічного й тактичного хаосу, витвореного в своїм часі через ОУН, повстав напрям націоналістичного конструктивізму, тверезий в оцінці реальних умовин життя й діяння, що помалу позбуваєтьсся демагоґії в методах своєї праці й відкидає террор як средство діяння. Се група, що формується в нову українську національну партію п. н. Фронт Національної Єдности. Її виразник — ідеольоґічний двотижневик п. н. „Перехода". Ся нова струя політичної думки вийшла з лона опозиції УНД-а. Ся струя остільки цікава, що не замикається в програмові догми й може тому дише від неї свіжістю думки, хоч не все влучної. Одначе та струя має відвагу порушати справи, котрі з ріжних тактичних оглядів промовчують т. зв. „репрезентаційні" партії. (Вислів укований ундівською опозицією, що означає партії, котрі мають своїх представників в Соймі і в Сенаті, т. зн. УНДО і УСРП). Отже на відтинку українського націоналізму входить н о в а с и л а в виді конструктивного Фронту Національної Єдности, котра рівночасно спихає з педесталу самовбийчу в своїй скрайности ОУН, що досі монополізувала націоналістичну ідею в вахлярі українських політичних сил. Передтим ОУН оперувала аргументом, що мусить держати в напруженні свою суспільність, щоб вона не занехала змагання до незалежности. Тепер сей аргумент відпав, бо рух конструктивного націоналізму, позбавленого засадничих мінусів ОУН, власне сповняє сю ролю в своїй суспільности, рівночасно не ухиляючись від суспільної праці, не руйнуючи її, але змагаючи до більшої справности. Отже пуста демагоґія й анархізм ОУН здемасковані й мусять з часом уступити з поля.

Се річ незвичайно характеристична, що деякі прояви розчарування чужими виливами обсервуємо навіть в таборі ОУН, чого вислів дала „Розбудова Нації" (останний сшиток), ідеольоґічний часопис сего табору. А саме там прочитали ми в п е р ш е розторощуючі критичні

*) Се помилкове твердження автора (зрештою знаменитої) статті, бо маємо ще позашкільні установи під виливом катол. Церкви, монахинь і т. п. — Ред. „Н. Зорі".

**) УНДО-ви далеко до того, щоб мати більшість української преси і щодо числа ґазет і щодо висоти їх накладу. — Ред. „Н. Зорі".

Враження з Болгарії

Реферат о. Д-ра Йосафата Скрутня Ч. С. В. В.

Недавно відбувся виклад о. Д-ра Й. Скрутня на тему „Враження з подорожі до Софії на IV міжнародний зїзд візантольоґів в вересні 1934 р." в будинку ґімназії СС. Василіянок при вул. Длуґоша ч. 17. Виклад оповіщений на 3 год. пополуд. зачався з півгодинним спізненням. Присутні: студентки членкині Т-ва „Обнова". Зі старших були: о. Др Микола Конрад, о. Кан. Лициняк, о. Ір. Назарко, ЧСВВ. З преси мабуть лише „Нова Зоря". Сходини відкрила панна Ксеня Яновичівна і дала слово о. прелеґентови. о. Д-р Скрутень сказав (зміст):

Мені дуже приємно, що можу поділитися з вами моїми враженнями. Хочу коротко зреферувати про те, що нас зібрало в Софії, що ми там бачили і переживали, чим захоплювалися в Софії і в Болгарії взагалі. Як відомо, IV-тий конґрес византольоґів відбувся в Софії від 9 до 16 вересня с. р. Думка відбувати такі зїзди повстала ще перед війною в Лондоні. Там також відбувся І конґрес визатольоґів. II конґрес був в Білгороді, III-тий в Атенах, IV-тий с. р. в Софії. Велика морока була з пашпортами. Навіть деякі польські вчені не дістали пашпортів і не могли поїхати на зїзд. Та вкінці власти видали нам пашпорти, мені і директорови Національного Музею Д-рови Свенціцкому. І ми виїхали. Д-р Свенціцкий дістав скорше пашпорт і допомогу з міністерства і виїхав наперед. Вже в Рущуку на ромунсько-болгарській границі всі урядники знали, що їдуть деле ґати на конґрес і не робили нам ніяких трудноцїв. Болгари дали нам вільну карту І. кляси їздити цілий місяць на всіх болгарських зелізницях. В Софії призначили нам найкрасші готелі. Вже наперед була оповістка, щоби всі ставилися до гостей прихильно. І справді дуже нас шанували. Коли делеґати приходили до реставрації, то всі присутні вставали. В м. Пловдеві витали нас з великою парадою: на двірець вийшли урядники, військо. Та византольоґи були такі розсіяні, що навіть не подякували за привитання. Учасники зїзду мали також ріжні фінансові полекші. Нпр. могли висилати коресподенцію за зниженою оплатою. Також за телефон і телеґраф платили знижену ціну.

Реферати читали або виголошували устно. Дуже добре говорив Француз з Бельґії Г р е ґ о а р. Він виголосив два реферати, переплітаючи свої виклади гумором так, що ціла саля що 5 мінут реготалася. Темпераментний Бельґієць живо ґестикулював, товк кулаками до пульпіту, звертався плечима до президії і все те йому входило, бо гарно і з гумором говорив. Також Італієць проф. Меркатті бавив учасників своїм природним гумором. Тепер трохи вражінь з краю. Болгарія невеликий край. Вона менша як Галичина. Край гористий. Хоч земля бідна, але дуже старанно культивована. В Болгарії нема невикористаних місць. Городи, овочі, виноград і цілі величезні простори засаджені рожами. Болгарська земля родить виноград і тютюн найкрасший в Европі. Вироби з тютюну дуже дешеві. 100 штук найкрасших папіросів 11 левів (1 зл.=16 левів). Ті самі папіроси в Ромунії коштують 100 штук 8 зл. Цікава болгарська кухня. На всяких приняттях давали баранину в найріжніших формах. Баранина (зрештою дуже смачна) була всюди, навіть на приняттю в царя Бориса. А друга спеціяльність болгарської кухні се ріжні паприкажі, котрих ми вже не могли їсти. Першорядний обід коштував 30—40 левів. Трамвай 3 леви, з пересідкою 4 леви (0.25 зл.).

Ми оглянули кілька історичних місцевостей. Перша се була первісна оселя Болгарів, як прийшли знад Волги, з 10—11 стол. Вона займає кругляк 5 до 6 моргів. Все тут збережене як в музею. Болгари дуже радо росказують про свою минувшину. Коли оповідали нам про царя Симеона, то очи їм світилися. Там, на тій первісній оселі, витав нас грецькою мовою старенький (93 літний) православний патріярх Варнава. „Тут — говорив він м. і. — є найдороще місце для кождого Болгара". Друга така цікава історична місцевість се м. Варна над Чорним Морем. Там ми купалися в морі. Є там люди з цілого світа. Я стрінув там одного Укра-

уваги на адресу Гітлера, гітлеризму й Німеччини, хоч що правда ся іритація повстала на тлі „невірности” Німеччини.

В сих трох напрямах української політичної думки відзеркалюються нині мабуть найяскравіше великі ідеольоґічні й тактичні переміни в українській суспільности. Не будемо близше розглядати відтинка соціялістичного фронту. На українськім терені, як зрештою всюди в Европі, коли соціялізм стрінувся з комунізмом, — комунізм здистансував його і соціялізм вже безплідно животіє. Впливи його змалїли до мінімум.

Тут і там остав ще комунізм, але вже аґентурного характеру: як ідеольоґічний або орієнтаційний напрям комунізм вигас в Галичині зовсім, лише подекуди тліє в темних околицях Волині, Полісся або Холмщини, доживлюваний русофільством.

Кілька слів треба посвятити також українському монархізмови. Не треба заперечувати його істнування в краю: львівський тижневик „Хліборобський Шлях” се його видимий прапор. Позатим монархістичні тенденції мають „Нова Зоря”, „Мета”, місячник „Дзвони” й навіть „Неділя”.***) На українськім монархістичнім відтинку в останні роки не зайшли більші зміни, коли не числити сварки внутрі сего табору, чого висловом була полеміка часопису „Хліборобський Шлях” з ґрупою бл. п. Линиського, котра атакувала т. зв. „Ванзейців”, т. є. прихильників б. гетьмана Скоропадського.

Отже бачимо, що в останнім десятку літ на терені української політичної думки й настроїв зайшли величезні переміни.

Українська думка з майже загальної орієнтації на західні великодержави і з пасивного очікування на поміч з Заходу переходить помалу до конструктивізму, оздоровлюючи себе самочинно з недуги совітофільства української інтеліґенції в добі українізації УССР і з перипетій комунізування УСДП і Сельробу.

Гасло спертя на власні сили, кипене віддавна в українськім політичнім світі, щойно тепер перестає бути фразою і стає реальною вказівкою поступования. Нелегко се приходить, не все і не у всім нараз проявляється. Одначе посторонний, неупереджений обсерватор може легко достерегти отверезіння і споважніння української політичної думки.

Се причина для котрої думаємо, що не вільно легковажити українську політичну думку, ні також не достерігти її нових струй. Також не треба зменшати її ваги супроти повільности її еволюції. Після великих потрясень майже весь світ не скоро приходить до рівноваги. Не міг з природи річи скоро віднайти рівновагу й український нарід, котрий з тих потрясень не вийшов наразі побідно. Одначе вже сам факт, що він потрафить власними силами поборювати свої недуги і з політичного погрому вміє піднестися, свідчить виразно про його життєвість.

Тому також , — мимо всего, що було і є в польсько-українських взаєминах, — не є так зле, як думають наші песимісти: українська політична думка не триває в пасивности, але навпаки — працює сильно й успішно, виказуючи постійний поступ, хоч і повільніший якби бажалося. Очевидно, на шляху свого розвитку ся праця може блудити, як кожде людське змагання.

Ми ніколи не повинні забувати, що ми народи-сусіди, що сусіди можуть часто сперечатися з собою, але мусять зі собою співістнувати, щоби з того мати взаїмно найбільші користи. Отже проблєма польсько-українських взаємин є і все буде актуальна, тому варт уділяти їй богато сил і доброї волі, щоб її унормувати. Не змагати до того — значить тільки, що признаватися згори до власної імпотенції.

***) Польський автор поминув ще два найбільше поширені часописи: львівську „Правду” і перемиський „Український Бескид”. — Ред. „Н. Зорі”.

Примітка Редакції „Н. Зорі”: Звертаємо увагу наших читачів на сю статтю, котра належить до найлучших статтей чужинців про українську справу. Розуміється, чужий автор не був в силі вглянути в саму суть заломання крайного націоналізму серед української суспільности та пізнати властивий ґрунт, по котрім могли поплисти нові струї серед Українців. Головним творцем і „вдохновителем” крайного поганського націоналізму між Українцями був Дмитро Донцов. Його хаотична теорія опановувала донедавна уми великої більшости нашої молоді. Панування тої теорії наперед ослабила, потому переломила українська католицька преса, котра від ряду літ постійно била в ту теорію. Щойно по заломанні панування кровожадної теорії Донцова в нашій суспільности стала можлива підготовка ґрунту під нові струї й виховання реально думаючих людей. Хто хоче переконатися, що дійсно так було, нехай перегляне річники католицької преси в Галичині, особливо „Нової Зорі”, де як в зеркалі знайде представлені всі зміни і переходи в описуваній тут справі.

ІНВАЛІДАМИ У. Г. А. ОПІКУЄТЬСЯ УКТОДІ, ЛЬВІВ, ПОТОЦЬКОГО 48. НЕ ЗАБУВАЙТЕ ПІСЛАТИ ТУДИ СВОЮ ЛЕПТУ, БО БЕЗ ПОМОЧІ УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ Т-ВО НЕ МОЖЕ ЗАДОВОЛИТИ 2.000 ІНВАЛІДІВ.

Скорший зріст числа католиків

В Німеччині оповіщено офіціяльний вислід статистики населення. Протестантів є там 40,900.000, католиків 21,200.000. Від р. 1925 число протестантів зросло на 2 проц., число католиків зросло на 4.8 проц., число Жидів упало о 65.000 і є їх тепер в Німеччині 500.000.

Що буде з Ісляндією?

Між державами дійшло до суперечки за Ісляндію, котра має важне стратеґічне значіння, бо лежить на шляху до океанів Атлянтійського і Ледового. Ісляндія намагається здобути повну незалежність від Данії. Рівночасно Анґлія задумує прилучити Ісляндію до Анґлії як нову домінію.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Царський маніфест Христа. (Промова о. Іринея Назарка ЧСВВ зі Львова, виголошена на святочній академії Христа - Царя у Винниках 28. X. 1934 року).

2) Отже ніде нема такої власти, яка не походилаб від Христа. Ніде нема такого закутка землі, куди не засягалиб Його царські права. А свідомість тих царських прав Христа все жила в християнських суспільностях. Справді у первопочинах християнства в перших трьох століттях його кривавих переслідувань годі було витягнути з неї належні консеквенції, одначе прийшла хвиля, коли й цісарі признали Христа своїм царем. Ціле середновіччя стояло під знамям христократичного розуміння державного устрою. Все християнство становило одну „civitas Dei“. Аж прийшла реформація. Вона започаткувала, а французька революція довершила т. зв. „еманципацію” публичного життя зпід царської власти Христа. „Не хочемо, щоб він панував над нами“ — се властивий зміст тої еманципації. Засаду її в останних консеквенціях бачимо в Росії, де повстав большевизм. Большевизм і христократія — се два протилежні бігуни.

„Не хочемо, щоби Христос панував над нами! Проч з Христом“, так закричали політики, мужі науки, письменники, мистці й усунули духове володіння Христа з усіх ділянок людського життя. Ми свідками того, як царство сатани серед крайного розперезання й оргій тріюмфує й бенкетує. Бачимо, як большевизм зогидив родину, з міліонів душ насильно вирвав релїґію, як кроваво переслідує духовенство, як з демонським цинізмом бурить церкви і монастирі або переміняє їх на доми розпусти, як при помочі радія кидає діявольські хули на глум і сором всего культурного світа. Так! Над світом затяжіла — велика пятниця. Роздертям загрожує завіса святині. Зявилися демони, що хочуть здетронізувати Царя віків і народів — Христа...

II. Велика будівля культури хитається в самих основах. Щораз виразніше чути глухі громи бурі, що збирається над світом. Все нас завело і держава і мілїтаризм і наука і капітал. Загальне невдоволення, замотання економічної кризи, брак міжнародньої рівноваги, щораз вища температура міжнародньої ненависти — все те грізна заграва нової руїни. Не поможуть тисячі параґрафів ні

їнця Галичанина з Літині під Дрогобичем. В Варні є дуже цікавий морський музей, котрий ми оглянули. Осередок католицького життя в Болгарії се місто Пловдив (Філіпополіс). Католики мають в Болгарії 3 дієцезії. Їх митрополит резидує в Пловдиві. Тут є римо-католицька катедра, до котрої інкоґніто приїздить болгарська цариця Джованна на Службу Божу. Там також витала нас цариця Джованна одягнена в болгарський народний стрій. Ми були свідками цікавого факту: Цариця витаючися з папським нунцієм поцілувала його в руку. Пловдив се по Софії найбільше місто в Болгарії. Воно ділиться на кілька дільниць. Католики займають найбільшу дільницю. Римо-католики тішаться в цілій Болгарії великими симпатіями. Католицькі монахи, майже самі Французи, ведуть головно школи, до котрих ходять не лише католицькі діти, але також православні, ба навіть жидівські. Католицька ґімназія в Пловдиві має понад 800 учеників. Кождий молодший інтеліґент в Болгарії знає по французьки. Теперішна молодь по німецьки не вчиться і не вміє.

В Болгарії є 50.000 уніятів (греко-католиків). Вони мають свого епископа. Одначе влада їх переслідує. Недавно відібрали їм школи. Я відвідав уніятську церкву і відправив Службу Божу. Болгарські греко-католики співають Сл. Божу дещо відмінним напівом як у нас. Вони уживають наших церковних книжок, котрі видала Ставропіґія у Львові. Тільки евангелія читають по болгарськи і проповіди голосять також по болгарськи. Ми відвідали наших еміґрантів в Софії, були в їх „Громаді”. Се переважно Придніпрянці, одначе є також і Галичани. Всі вони на жаль — розсварені між собою. Українці...

Інше враження робить Ромунія. В Ромунії видно на кождім кроці повно жебраків, циганів. Зате в Болгарії ми не бачили ніде жебраків. В Ромунії показували нам Плоєшті (копальні нафти). Там оден нафтовий шиб горить вже 7 літ, раз сильніше раз слабше. Показували нам вишивки з Семигороду (подібні до наших) і прекрасну королівську палату в Сінаї. Та все те річи, що не мають нічого спільного з византійськими науками.

Болгари се люди середного росту, сильно збудовані і дуже працьовиті. Не видно в Болгарії людей отяжілих, лінивих, непривітних. Болгарин се чоловік типово веселий. Носяться по міському, по селах носять народну ношу. Мущини мають дуже широкі штани. Жіноцтво, особливо селянки, носять народні строї вишивані. Болгарські вишивки дуже ясні в кольорах. Впадає в очі велика ріжниця між болгарськими селами і селами, в котрих мешкають мусулмани. В мусулманських селах страшний бруд і нехлюйство.

Болгари мають доволі великі культурні надбання: Академію Наук, Університет, дуже гарні собори (церкви). В архітектурі видно сліди семигородського будівництва. Не видно ніде ікон на дощі. Зате стрічав я дуже гарні фрески. Вулиці в містах широкі. В Софії, котра має 300.000 мешканців, є навіть 9 поверхові камениці.

Болгари працюють в неділю. Коли я питав, чому, мені відповідали, що нарід убогий і тому мусить заробляти також в неділю. До православних священиків відносяться в Болгарії недобре, навіть з призирством. Причина того явища, як мені росказували, та, що навіть високі православні єрархи мають тісні звязки з масонами. Зате католицьке духовенство тішиться там поважанням. Одначе воно поза свої школи не виходить і ніякої участи в суспільній роботі не бере.

Болгари відносяться до своєї історії з великим пієтизмом. По школах є пластичні картини з історії Болгарії. Болгари все своє дуже люблять.

Вкінці питання: Чи варт було їхати на конґрес? Відповідаю: варт і треба з огляду всенародного. Особливо нам, Українцям, варт бути на таких міжнародних зїздах, бо на них можна богато зробити для нашої справи. Чужинці привикають до слів „Україна”, „український“. Отже й на будуче Українці повинні брати участь в ріжних міжнародних конґресах. Моральний хосен виплатиться за матеріяльні видатки.

Виклад тривав півтора години і скінчився о 5 год. вечер. Дискусії не було.

механічні санації інституцій. Скорше чи пізніше тріснуть вязання ґваранційних пактів, союзів, Паневропи, Ліги Націй так, як колись завалилася вавилонська вежа. Одинока остоя і ґваранція народів — се признання Христа Царем. Тільки Христос може зліквідувати розятрені рани людства, виношені під дряним лахміттям. Тільки Він може привернути захитану суспільну рівновагу. Головна причина того захитання в розгнузданості людських пристрастей, так індивідуальних, як і збірних. В сьогоднішних часах рішаючу ролю відграють збірні пристрасти: збірний народний еґоїзм, національна гордість, захланність се ті затроєні жерела, з яких випливає все міжнародне лихо. Щоби сьому лихові успішно запобігти, треба основно змінити всю ментальність і моральну структуру теперішнього людства. А сього може довершити тільки Христос, Цар людських совістей і сердець.

І справді, перед сьогоднішним розяреним людством стає Христос зі своєю великою заповіддю любови ближнього, якої обовязуюча сила розтягається навіть на ворогів. Христос творить одиноку релігійну суспільність міжнародню, себто катол. Церкву, яка лучить всіх католиків не тільки ідеольоґічною спільнотою, але також звязком орґанізаційним. Христос і Його Церква виховують народи до згідної співпраці та розбуджують в них не той плиткий космополітизм, що добачує „вітчину там, де добре“, але здоровий глибокий наднаціоналізм, який не тільки шанує всі національні окремішности, але навіть наказує в особливший спосіб любити свою націю й одночасно шанувати права інших народів. Одначе на чоло своєї Божої науки Христос висуває тезу, що понад позитивним законом державним стоїть вищий закон, Божий і природний, якому мусять підчинятися не тільки одиниці, але й цілі народи. Сей закон природи, якого девізою є засада безоглядної справедливости по думці католицького світогляду, має нормувати всі відношення між народами. Ось з таким маніфестом стає Христос Цар перед всім людством і перед нашим народом.

Тому в сей день, в се велике свято Христа Царя ми проголошуємо христократію, себто необмежене панування Христа на цілому земському ґльобі. Змагаємо до того, щоб усе життя одиниць, родин і народів сперти на відвічному ґраніті Христової науки. Тому відосередну силу ненависти, що розбиває народи, хочемо поконати доосередною силою любови, що єднає народи. На місце клясової ненависти і національного шовінізму кладемо християнську любов памятаючи на слова Апостола: „Любов будує“ (І Кор. 8, 1). Ми поборюємо всяку несправедливість і лож, щоб запанувала відвічна правда. Сьогодні, коли зароїлося від трусливих дезертирів, що покидають армію воюючої Церкви, ми хочемо стояти непохитно на своїх становищах як неустрашимі боєвики. Ми виповідаємо війну законові без Христа, родині без Христа, школі без Христа, науці без Христа, приватному і публичному життю без Христа. Ми поборюємо всяку політику, що соромиться Христового імени. Хочемо, щоби Христос був не тільки Богом капличок, але щоб Він мав вступ до шкіл, фабрик, ратушів та всіх установ. І як большевизм бажає створити при помочі революцій одну світову републику, так ми хочемо оснувати одну велику Монархію Духа та на її трон впровадити Царя-Христа. Ми не революціонери, але й не раби. Ми партія Христа. Тому підемо в бій за нашого Царя Христа, за Його св. Церкву, за наш український нарід, за найвищі ідеали людства. Підемо в бій аж до побіди, аж до тріюмфу! І як колись королівська угорська партія кликала на пресбурському соймі: „Життя і кров віддамо за нашого короля“, — так і ми, партія Христа, кличмо з усього серця: „Життя і кров віддамо за нашого Царя, Царя Христа“!

(Деякі думки до сього реферату зачерпнув я з отсих творів: H. Schilgen: „Christus-König“ Freiburg in Br. 1933. Ks. J. Urban T. J. „Królewskie prawa Chrystusa“ — Przegląd Powsz. за лютий 1925. R. Mäder: „Katolikiem jestem“ Poznań 1929. — І. Н.).

Громадські вибори

у львівському воєвідстві.

Урядовий звіт.

ПОВІТ БЕРЕЗІВ. На загальне число 55 громад вибори без голосування відбулися в 49 громадах. У трьох громадах внесено протести, в 46 вибори правосильні. Загальне число здобутих мандатів 1.040, з чого на ББ припадає 169, людовці 179, ендеки 143, старорусини 42, Українці 105, Жиди 8. — ПОВІТ ДОБРОМИЛЬ. Досі стали правосильні вибори без голосування в 3 громадах. Речинці виборчих зборів устійнені на першу чергу й другу половину листопада. — ПОВ. ДРОҐОБИЧ. Покищо без голосування вибори стали правосильні в 5 громадах. Компромісові листи зголошено в 31 громадах на загальне число 72. — ПОВ. ЯРОСЛАВ. У всіх 107 громадах пороблено компроміси, при чому тільки в 6 громадах внесено протести. Поділ мандатів такий: загальне число радних 2.020, в цьому ББ 933, симпатики ББ 190, безпартійні 441, ендеки 16, людовці 51, старорусини 257, Українці 121, Жиди 5. По національности Поляки 1.371, Українці зі старорус. 642, Жиди 7. — ПОВ. ЛЬВІВ. На 79 громад з першого турнусу дійшло до компромісу в 50 громадах, в 24 відбудеться голосування. Поділ мандатів у 55 громадах такий: ББ 406, ендеки 5, людовці 8. ППС 4, УНДО 415, старорусини 128. В інших 45 громадах речинці зголошення кандидатів ще не минули. — ПОВ. ЛЮБАЧІВ. На 1.192 радних у 61 громадах Поляки здобули 686 мандатів або 57.5 проц., Українці 460 або 41.5 проц., Жиди 16 або 1.4 проц. Вибори в цьому повіті вже скінчилися. — ПОВ. ЛАНЬЦУТ. Вибори правосильні досі у 29 громадах. Мандати розділено так: людовці 229, ББ 207, безпартійні 93, ендеки 3, УНДО 43. У 26 громадах вибори відбулися 4 листопада. ПОВ. МОСТИСЬКА. У 76 громадах вибрано радними: ББ 520, христ. дем. 5, ендеки 4, людовці 109, ППС 3, УНДО 545, ортодокси 4, сіоністи 3, безпартійні 152, з чого Поляків 612, Українців 696, старорусинів 15, Жидів 17, інших 4. — ПОВ. ПЕРЕМИШЛЬ. На загальне число 110 громад вибори відбудуться у 38. Правосильні вибори без голосування у 72 громадах. ББ добуло 396, УНДО 619, старорусини 81, Жиди 22 мандати. — ПОВ. РУДКИ. Висліди виборів у 60-ох громадах: ББ 267, христ. дем. 1, людовці 66, ендеки 3, комунізуючі 21, УНДО 599, УСРП 26, старорусини 19, безпартійні 76. Вибори відбудуться ще в 8-ох громадах. — ПОВ. РЯШІВ. Вибори відбулися в 110-ох громадах. ББ 1.641, людовці 440, безпартійні 123, ендеки 43, християнські демократи 6, УНДО 14, старорусини 6. Вибори вже закінчені. — ПОВ. СЯНІК. У 120-ох громадах ББ здобули 773, Лемки 434, людовці 158, ендеки 26, ППС 14, УНДО 352, Жиди 22, безпартійні 4. Вибори відбудуться ще в 8-ох громадах. — ПОВ. СОКАЛЬ. Голосування не відбулося, бо зголошено тільки одну листу. На 101 громад Поляки здобули 501 мандатів, Жиди 41, старорусини 73, Українці 1.110, Німці 5. Речинець для протестів ще не минув. — ПОВ. ТУРКА. У 92 громадах ББ здобуло 328 мандатів, прихильники ББ 130, Ағуда 66, сіоністи 48, УНДО 432, старорусини 260, безпартійні льояльні Русини 418, комуністи 16. Вибори відбудуться ще в 5-ох громадах. У 39 громадах поділено мандати так: ББ 207, симпатики ББ 4, Німці 17, Жиди 2, УНДО 339, старорусини 173. Вибори відбудуться ще в 29 громадах. — ПОВ. ЛІСЬКО. Компромісові листи зголошено в 90 проц. громад. Подробиць покищо нема. — ПОВ. ГОРОДОК. У 57 громадах вибрано: 340 Поляків, 467 Українців, 110 старорусинів, 78 Німців, 7 Жидів. Голосування відбудеться ще в 11 громадах. — ПОВ. ЯВОРІВ. Вибори вже правосильні в 27 громадах, ББ 92, старорусини 168, УНДО 100, УСРП 4, ендеки 2, людовці 1, колишній Сельроб 3, Німці 2, безпартійні 60. Голосування ще не закінчене. — ПОВ. ЖОВКВА. В жовківськім повіті, що має 68 громад, вже відбулися вибори в 67 громадах. В селі Смерекові відбудеться голосування 20 листопада с. р. В 63-ох громадах зголошено компромісову листу, в 4 громадах зголошено по дві листи, але по одній влада уневажнила з формальних причин. На 1.275 радних вибрали 327 Поляків, 252 старорусинів, 675 Українців, з яких одна третина не належить до ніяких політичних партій і 21 Німців та Жидів.

В тернопільському воєвідстві.

Аґенція „Всхуд“ повідомляє: У 786-ох громадах вибори не відбулися, бо зголошено одну компромісову листу, з якої вийшло 14.493-ох радних: 7.100 Поляків, 6.537 Українців, 620 старорусинів, 156 Жидів, 80 Німців. Голосування відбудеться тільки в 387 громадах, себто 32.6 проц. В поодиноких повітах вислід виборів такий: БОРЩІВ: у 47-ох громадах компромісова листа, у 27-ох відбудуться виборн. З компромісової листи вибрали 297 Поляків, 482 Українців, 31 Жидів. — КОПИЧИНЦІ: у 25-ох громадах компромісові листи, з яких вибрали 179 Поляків, 217 Українців. У 19-ох громадах відбудеться голосування. — ПЕРЕМИШЛЯНИ: у 36-ох громадах компромісова листа, а в 36-ох відбудуться вибори. З компромісової листи вибрали 366-ох Поляків, 323-ох Українців, 21 старорусинів, 13-ох Жидів і 9 Німців. — БРОДИ: у 38-ох компромісові виборя, з яких вибрали 282 Поляків, 360 Українців, 12 Жидів. Вибори відбулися в 35-ох громадах. — БЕРЕЖАНИ: у 43-ох громадах компромісові листи, з яких вибрали 456 Поляків, 204 Українців і 4-ох Жидів. Виборн відбудуться у 41-ій громаді. — БУЧАЧ: у 69-ох громадах компромісові листи, з яких вибрали 658 Поляків, 729 Українців і 9 Жидів. Виборн відбудуться у 16-ох громадах. — ЧОРТКІВ: у 26-ох громадах компромісової листи, у 22-ох голосування. З компромісової листи вибрали 204 Поляків, 245 Українців, 1 Жид, 4-ох Німців. — КАМІНКА СТРУМИЛОВА: у 44-ох громадах компромісові листи, у 24-ох голосування. З компромісових лист вибрали 385 Поляків, 336 Українців, 60 старорусинів, 4 Жидів, 11 Німців. — РАДЕХІВ: у 36-ох громадах компромісові листи, у 17-ох голосування. З компромісових лист вибрали 235 Поляків, 238 Українців, 110 старорусинів, 24 Жидів, 37 Німців. — СКАЛАТ: у 63-ох громадах компромісові листи, у 5 голосування. З компромісових лист вибрали 639 Поляків, 577 Українців, 6 Жидів. — ТЕРНОПІЛЬ: у 55-ох громадах компромісові листи, у 32-ох голосування. З компромісових лист вибрали 605 Поляків, 421 Українців, 5 старорусинів, 1 Жид, 2 Німці. — ТЕРЕБОВЛЯ: у 23-ох громадах компромісові листи, у 28-ох голосування. З компромісових лист вибрали 286 Поляків, 149 Українців, 13 Жидів. — ЗАЛІЩИКИ: у 42-ох громадах компромісові листи, у 12-ох голосування. З компромісових лист вибрали 296 Поляків, 514 Українців, 2 Жидів. — ЗБАРАЖ: у 65-ох громадах компромісові листи у 2-ох голосування. З компромісових лист вибрали 347 Поляків, 218 Українців, 142 старорусинів і 5 Жидів. — ЗОЛОЧІВ: у 71-ох громадах компромісові листи, у 24-ох голосування. З компромісових лист вибрали 603 Поляків, 560 Українців, 110 старорусинів, 13 Жидів, 17 Німців. — ПІДГАЙЦІ: у 84-ох громадах компромісові листи, у 17-ох голосування. З компромісових лист вибрали 790 Поляків, 721 Українців, 2 старорусинів і 13 Жидів.

Сучасне сектанство

між Українцями.

Євангелики обурені на дописувача „Нового Часу“ з копичинецького повіту за поміщення дописи „Сектанство“ стараються у свому місячникові „Віра і Наука“ ч. 9 за вересень с. р. заперечити, що вони будьто не мають нічого спільного — з сектами. Вони перечать, що евангелизм не є розсадником сектанства. Одначе дописувач „Нового Часу“ слушно їх про се посуджує. Нехай як доказ того послужать наведені нище витяги з їх власної преси. І так:

Євангелики співпрацювали з сектою баптистів вже в жовтні 1927 р. поміщуючи дописи їх проповідників і братів про баптиський рух в Галичині і за океаном, як свідчить „Віра і Наука“ ч. 20 з 22 жовтня 1927 року. З приводу поміщення тої хроніки у ев. журналі „Віра і Наука“ баптисти закидували своїм проповідникам, що вони переходять на пресвитерське віроісповідання. У відповідь баптиські проповідники Симон Білинський і Григорій Урбан в першому числі „Віри і Науки“ з 7 січня 1928 р. помістили „відозву до всіх віруючих християн Баптистів в в Польщі і за кордоном“, в котрій між іншим читаємо:

„Рівночасно ми заперечуємо безпідставним поголоскам, які розповсюднюють недобрі люде буцім ми переходимо на визнання Пресвитеріян. Зі згаданим напрямком нас лучать льояльні братні стосунки і ми користаємо з їх гостинности, беручи до свого вжитку частину часопису „Віра і Наука“, позаяк існування нашого часопису „Післанець Правди“ є захитане“.

У тім самім числі „В. і Н.“ читаємо дальше:

В неділю 11-го грудня українська громада евангельських християн баптистів в м. Миколаєві н/Дн. відбула радісні і взносні хвилі на своїм молитовнім зібранню, на котрім чулася приявність св. Духа... Зібранням проводив місцевий проповідник д. С. Білинський. Служили в слові брати Безушко, проповідний брат з с. Київця, бр. Урбан з Грибовичів коло Львова і бр. П. Ч-Крат з Коломиї (реформований)... Брати Білинський і Крат відбули довшу нараду щодо видання евангельського часопису для дітей „Приятель Дітей“, а також щодо вложення нового великого українського евангельського співанника... Пополудни Білинський і Крат відїхали до Львова, де бр. Білинський мав того вечора проповідувати, а бр. Крат вертати потягом до Коломиї“.

Дальше у третому числі „В. і Н“ баптисти містять навіть цілу статтю і — аж дивно — дають їй заголовок „Ще про співділання баптистів з реформованими“. В тій статті читаємо про заключення умови співпраці реформованої гру-

пи євангеликів (пресвитеріян) з баптистами в Галичині.

Дальше в часі від 6 — 11 лютого 1928 р. відбувся в Коломиї спільний курс євангелицьких проповідників реформованих і баптистів, з якого спільну фотографію бачимо у ч. 5 „В. і Н." з 1928 року.

У єв. журналі „В. і Н." поміщувано звіти з діяльности баптистів в реформованих громадах, як Пядики, Воскресінці, Підгайчики, Молодятин, Камінка Мала, Гаврилівка та звіти зі спільних конференцій і вказівки для проводячих братів, реформованих і баптистів.

В ч. 8 — 9 „В. і Н." з 7 травня 1928 р. поміщена стаття п. з. „Конференція Обєднання Євангельських Християн Баптистів в Галичині і Союза Укр. Єв. Реф. Церковної Старшини", яка відбулася 17-го квітня 1928 р. Не передруковуємо звіту, бо сам заголовок говорить за себе.

Після сеї конференції не то що реф. євангелики відступили в „В. і Н." місце на баптиську хроніку, але своїм коштом видавали діточий журнал „Приятель Дітей", який редаґував баптиський проповідник С. Білинський. А по євангелицьких реформованих громадах поширювали даром баптиську літературу з Лодзі, яку діставали за готівку або в обмін за власну літературу.

Переглядаючи „В. і Н.", бачимо, що реформовані євангелики співпрацювали не лише з баптистами, але і з методистами, а методиський заступник епископа пастор Вудард і пастор Чемберльс враз з баптиським проповідником С. Білинським проповідували в реформованих громадах на нашім Покуттю.

Що більше, два теперішні реформовані проповідники, Андрій Максимюк, що обслуговують тепер євангелицьку громаду в Перемилові і Вінявський покінчили свої проповідничі курси в методиській школі в Клярисеві під Варшавою.

Аж смішно робиться, коли євангелики пишуть у „В. і Н.", що євангелицька церква ніколи не мала і не має нічого спільного з сектанством!...

Що євангелики є розсадником всяких сект між нашим народом, нехай доказом будуть села, в яких селяни збаламучені шириним євангелизмом з реформованого віроісповідання перейшли в суботники, як в Корничі, Воскресінцях і Гуцулівці. До баптистів перейшло кілька вірних реформованих з сіл Підгайчики і Камінки Малі. Знова в Корничі і Воскресінцях реформовані перейшли до дослідників біблії.

Як зразок деморалізації, спричиненої шириним євангелизмом на наших землях, нехай послужить село Воскресінці коло Коломиї, що було першим розсадником євангелизму. В нім є тепер реформовані, суботники, дослідники біблії і безконфесійні, себто такі, яким вже остогидло вандрування по ріжних церковних сектах.

Тож реформовані євангелики, які колись самі у своїому журналі писали про співпрацю з тими сектами та їм морально і матеріяльно помагали, не повинні тепер їх стидатися, відрікатися та писати неправду, що євангелицька церква ніколи не мала і не має нічого спільного з сектами!...

Якраз ширення між нашим народом „нової віри", того так званого євангелизму, є поширенням ріжного рода сект, бо-ж доки не ширено євангелизму доти між нашим народом не було й чутки про якісь секти, а тепер в селах, де ширився євангелизм, є по кілька євангелицьких сект.

Про „моральну" сторінку ширеного євангелизму чито під протекторатом Варшави чи Женеви та взагалі цілої тої євангелицької шопки — другим разом.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗЛОЖИЛИ СВОЮ ЖЕРТВУ НА УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ? ЗЛОЖІТЬ ЇЇ НЕҐАЙНО! ВАШОЇ ПОМОЧІ ЧЕКАЮТЬ НАЙВІРНІШІ СИНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

ВЖЕ ВИЙШЛА III ЧАСТИНА

ПОПУЛЯРНИХ КАТЕХИТИЧНИХ ПРОПОВІДЕЙ

о. ПАВЛА ШВІЛІНСЬКОГО: **ПРО БЛАГОДАТЬ БОЖУ І СВ. ТАЙНИ.**

Про сю книжку пише **о. Ір. Назарко ЧСВВ** в ч. 62 „Н. Зорі" м. ін. таке: **„...ці проповіди повинні найтися в бібліотеці кождого священника, бо віддадуть йому велику прислугу в проповіданні Божого Слова".**

Ціна примірника **5 зл. з почтовою пересилкою 5·40 зл.**

— — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі". — —

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ У ПРЕМІЄРА МІНІСТРІВ. З Варшави доносять: Дня 5 ц. м. премієр Козловський приняв на близько $1^1/_2$ годинній авдієнції делеґацію 4 укр. партій: УНДО (Др. Дмитро Левицький), УСРП (Др. Іван Макух), УСДП (Редактор Іван Квасниця) і Католицької Орґанізації УНО (Др. Осип Назарук) в справі заповідженого територіяльного й річевого обмеження круга діяльности Ревізійного Союза Українських Кооператив. В авдієнції взяв участь також референт тої справи пос. О. Луцький. По представленні справи делеґацією премієр відповів, що перед остаточним вирішенням справу розгляне ще раз.

У ЛЬВОВІ відбувся великий політичний процес проти 9-ох молодих Українців за приналежність до ОУН і вбивство поліційного аґента в Жовкві.

МОСКОВСЬКИЙ КОМІСАР УКРАЇНИ Постишев виголосив недавно велику промову на засіданню київського окружного комітету та окружного виконавчого комітету КП(б)У. В тій промові Постишев накликував київських комуністів до безпощадної боротьби з господарями одноосібняками, котрі не хочуть доставляти державі збіжжя.

НОВИМ КОМІСАРЕМ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ СОВІТСЬКОЇ УКРАЇНИ став Адольф Петровський, дотеперішний совітський посол у Відні.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ СПОРТОВЦІ, які приїхали на змагання з СССР до Чехословаччини, взяли участь в комуністичній демонстрації в Кошицях. Вони співали з місцевими комуністами комуністичні протидержавні пісні та кричали ворожі для Чехословаччини оклики. Чеська поліція увязнила кількох згаданих большевицьких спортовців між ін. також секретаря найвисшої ради фізичного вихования СССР Дьоміна і відтранспортувала їх шупасом до кордону. Та демонстрація викликала велике невдоволення в чеських політичних кругах. Вони сподівалися, що після зближення між Чехословаччиною і СССР комуністи закинуть свою методу дотеперішньої роботи. Вістка про увязнення большевицьких спортовців викликала в Москві велике обурення.

ДО МОСКВИ вибирається незабаром французький міністр торговлі Лямуре. Він буде старатися наладнати кращі торговельні звязки між Францією і совітською Росією.

В ЛЄНІНҐРАДІ відбувся недавно великий процес проти шпигунської орґанізації, котра працювала в Ленінґраді й Мурмані. Її провідник німецький горожанин Фухс притягнув до співпраці австрійського горожанина Котґассера і деяких совітських горожан. Фухс доручив якомусь совітському підданому Борціковському означити на пляні Ленінґраду місця, в котрих є військові відділи, летунські площі, опалові склади, шкіци і пляни електрівень, ґазівень, водотягів. Співробітник Фухса чеський горожанин Кадлец доніс про все поліції. Трибунал засудив Фухса на 8 літ тюрми,Котґассера на 6 літ, Борціковського на кару смерти а інші большевицькі горожани дістали по 10 літ тюрми.

В БЕРЛІНІ УВЯЗНИЛИ двох службовиків большевицької амбасади, совітських горожан, під закидом державної зради.

НІМЕЧЧИНА виповість незабаром військові клявзулі версайського договору. Станеться се після плебісциту в басейні Саари. Тоді німецьке правительство проголосить рівність прав, яких домагалося та заявить, що Німеччина готова вернутися до Союзу Народів і на розбройну конференцію. Таку вістку приносить французька преса.

В БЕРЛІНІ кружляють алярмові вісти, неначеби Франція підготовляла військову інтервенцію в басейні Саари. Французькі й німецькі часописи ведуть з того проводу дуже остру полеміку. Німецькі часописи називають намір Франції „ударом кольбою в европейський мир."

В БЕРЛІНІ ВЕДУТЬ СЛІДСТВО в звязку з убийством короля Олександра. Делеґат югословянського мін. внутрішних справ і берлінська поліція ствердили, що в Берліні була хорватська терористична орґанізація, котрою кермував Д-р Павеліч. Та орґанізація вдержувала звязки з такимиж орґанізаціями в Австрії, Бельґії, Мадярщині, Злучен. Державах Північ. Америки і в інших державах. Берлінська орґанізація розпоряджала великими ґрішми.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР ҐЕМБЕШ відвідав по дорозі до Риму австрійського канцлєра Шушніґа. Премієр Ґембеш відбув нараду з канцлєром Шушніґом і міністром закордонних справ Берґером. Вони обговорили загальне політичне положення та справи, що торкаються Австрії й Мадярщини.

ФРАНЦУЗЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила на днях проєкт ревізії конституції, котрий предложив премієр Думерґ. Проти приняття проєкту голосувало 6 міністрів, членів радикальної партії.

ТАЄМНИЧИЙ ТРАНСПОРТ АМУНІЦІЇ. В Бордо (Франція) поліція перевела ревізію на турецькім кораблі на домаганя еспанської влади. На кораблі знайшли 20 машинових крісів, кількасот рушниць і богато скринь з амуніцією. Слідство виказало, що зброя походить з Еспанії і була призначена для Антверпії (Голяндія).

В КОВНІ (Литва) відбувся недавно зїзд представників литовської, естонської і лотвійської поліції. Литовська преса подає, що представники поліції трох балтійських держав заключили між собою порозуміння назване „поліційною антантою."

ЗАГОСТРЕННЯ КАР за протидержавну аґітацію в війську ухвалив анґлійський парлямент 241 голосами проти 65. Посли з Лейбур Парті і ліберали виступали завзято проти проєкту і твердили, що проєкт такого закону загрожує горожанській свободі.

ЕСПАНСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила недавно цілий революційний комітет в м. Хаен. Рівночасно поліція сконфіскувала 1353 крісів і 229 револьверів.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ відбулися недавно в м. Солуні (Греція). Демонстранти побили одного Жида аптикаря й вибили вікна в жидівській школі.

ПОВСТАНЧИЙ РУХ в Манджурії проти Японії постійно зростає. Сили повстанців доходять до 100.000 людей. В провінції Джеголь 15.000-ний відділ Монґолів бореться з японськими військами. В манджурських ґарнізонах лучаються часто бунти. Японські війська ведуть кріваві бої з повстанцями.

НОВИНКИ

Внутрішну позичку „Рідній Школі“ продовжено до кінця грудня с. р. Одна позичка виносить 25 зл.

Старшина Сокола-Батька у Львові виконуючи ухвалу надзв. загальних зборів С-Б ухвалила: За похвалювання непослуху й солідаризування з неслухняними виключити 6 членів. За відмову послуху зірвати всякі звязки з одним гніздом. Зірвати зносини з 16 гніздами до часу перевибору в них старшини та напятнування непослуху. Всім гніздам доручено повести в доказ сокільської дисципліни якнайінтензивнішу збіркову акцію на викупно Українського Городу у Львові.

В Чорткові відбувся процес проти 25 селян з Тростянця за сипання могил в память поляглих українських вояків. Всіх обвинувачених засудили на кару вязниці від 6 до 14 місяців.

Перший сніг у Львові впав 2 с. м. передполуднем. Він зараз розтопився. В горах впав більший сніг.

Харківський Мед. Інститут, найстарший на Україні й другий в Росії, обходитиме в травні 1935 р. 125-ліття свого істнування. Тепер в тім Інституті викладає 50 професорів і 40 доцентів, працюють 233 аспіранти, вчиться 2900 студентів.

На Кримі великі спеки. В Балаклаві було сими днями 21 і пів степеня в тіни.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **9 — 20.**

Фундація гр.Потоцького, котрий недавно помер і весь свій маєток записав на добродійні цілі, виносить около 40 міліонів зл.

Моторові вагони мають заступити поспішні поїзди від 1935 р. наперед на головних лініях. Вони скоротять час їзди майже на половину.

Перейшов на католицизм льорд Семпіл, шеф анґлійського уряду летунства підчас війни. Льорд Семпіл, один з найвизначніших анґлійських летунів, зорґанізував по війні на запрошення Мікада японське летунство, за що одержав орден „сходячого сонця“.

В Еспанії астурійські повстанці вбили 27 священиків і монахів. Невідомо що сталося з кількадесятьма іншими священиками. Число всіх священиків жертв революції ще не устійнене.

Третий син еспанського короля Альфонса інфант Хуан жениться з донькою анґлійського міністра летунства леді Оленою Мейлоне Ван Темпест Стеварт. Через те він втратить права до еспанського престолу. Се вже третий і останній син еспанського короля зрікся добровільно прав до еспанської корони.

В Парижі два Греки й одна Гречинка напали на грецьку княжну Марину суджену наймолодшого сина анґлійського короля кн. Юрія та хотіли її схопити. Поліція увязнила напасників.

Нова книжка про німецьку історію появиться на початку 1936 р. Се має бути переоцінка німецької історії в ґерманськім дусі, еманципація від впливів Риму.

Вовк пірвав і пожер півтретялітного сина Вінцента Корейва в с. Липівка над озером Нароч на Виленщині. Спочатку думали, що дитина заблудила. Пізніше знайшли погризені останки дитини.

Політичний гумор. Іцик: Знаєш, в ББ має бути основна чистка. — Мойше: В тім нема нічого дивного: по переїдженню треба взяти на перечищення.(„Муха“).

Велика сніговія шаліла недавно над північною Швецією. На богатьох лініях припинили рух поїздів. Телеґрафічні й телефонічні проводи зірвані. Затонуло богато човнів. Один чоловік погиб, богато ранених.

Перший великий сніг впав в Парижі в ночи 1 листопада с. р.

В Анґлії впав недавно великий сніг, що місцями доходив до пів метра висоти. На деяких дорогах хвилево перервали рух.

Лови на дні моря. Від тепер вже й на дні моря не матимуть спокою від людей ніякі сотворіння, бо французький капітан Ле Пріер винайшов костюм, в якім можна буде свобідно полювати на дні моря наразі 20 мінут. Нурки в таких костюмах матимуть з собою запас воздуха на 20 мінут і стрільби з набитим воздухом. З тих стрільб будуть вистріловати малі гарпуни. Цілі товариства полюватимуть на морськім дні так, як тепер полюють в лісах і на полях.

Політичний гумор. Французька суспільність така люта на свою поліцію, котрій не вдалося охоронити перед замахом короля Олександра, що треба було вислати 100.000 нових поліцаїв на вулиці міст, щоби вони охороняли дотеперішних поліцаїв.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Українських кредитових кооператив, членів РСУК-а, було з кінцем 1933 р. 490 з 120.000 членів. Вони обєднані в своїй кредитовій централі „Центробанк“. Власні капітали тих кооператив доходять до 5 міліонів зл. На одну кооперативу припадає поверх 10.000 зл. Щадничі вкладки виносять 6 і пів міліона зл., пересічно на одну кооперативу 14.000 зл. Стан уділених позичок на одну кооперативу виносить пересічно около 24.000 зл.

Нова жіноча кооператива. У Львові повстала недавно жіноча видавнича кооператива „Союз Українок“. Головою Надз. Ради вибрана п. О. Ціпановська, заст. голови п. Е. Макарушкова, секретаркою п. Н. Дорошенко; члени Н. Ради пп.: І. Левицька, М. Шахова, Ір. Лунева, Е. Храплива. До Управи вибрані пп.: пос. М. Рудницька, О. Шепаровичева, О. Кміцикевичева як члени та пп.: О. Поповичева й М. Колтунюкова як заступниці. З початком 1935 р. кооператива видаватиме журнал „Жінка“.

Господарська вистава в Калуші відбулася в днях від 28 до 31 жовтня с. р. заходом філії „Сільського Господаря“. На виставі були: праці Вишколів Хліборобської Молоді, висліди показових досвідів, праці домашнього промислу, моделі уліпшених господарських знарядів, відділ народнього мистецтва, ноші, вишивок, рідного промислу, відділ садівництва й огородництва інсп. А. Терпилака з Залукви к. Галича, відділ годівлі дробу, кріликів і овець. Виставу відвідало понад 5.000 осіб. Такі виставки добре булоб уладжувати по всіх наших повітових осередках, бо вони причиняються богато до нашого господарського піднесення.

В Турці н. Стрием відбулася кооперативна анкета при участи 60 представників кооператив Турчанщини.

В Рудках оснували філію „Союзу Українських Купців і Промисловців.“

Тягар обезпечень мимо всіх обіцянок остав незменшений. Тільки переіменовано „Заведення суспільних обезпечень“ на „Фонди суспільних обезпечень“.

Годівельно-ветеринарний курс відбудеться в Янчині, пов. Перемишляни, від 1 до 31 грудня с. р. В програму теоретичного і практичного навчання входять: годівля, плекання й контроля ужитковости домашних тварин, годівельна ґіґієна й поміч в наглих випадках. Приймається кандидатів, що скінчили 18 літ і вселюдну школу. Оплата за науку 20 зл., за удержання 30 зл., разом 50 зл. Зголошення на курс слати найдальше до 15 листопада с. р. на адресу: Управа Практичних Курсів „Сільського Господаря“; Янчин, почта в місци.

В Стрию відбувся в салі Сокола конкурсовий показ Секції Хліборобської Молоді стрийського повіту.

Податкові полекші. Міністр внутрішних справ наказав полекші в самоврядних податках для населення, що потерпіло від повені. Полекші мають торкатися особливо вирівняльного податку для сільських громад, спеціяльних і дорогових оплат, військового та інвестиційного податку.

Державна кооперативна рада радила в мін-ві скарбу над справою ревізії кооп. руху. Рада заявилася за злукою двох союзів: варшавського „Зєдноченя“ і познанської „Унії“, до котрих належить 5.000 кооператив. Рада заявилася за обмеженням діяльности українських і „руських“ кооператив до полуднево-східних воєвідств і щоб державний союз мав право ревізії над ними. Рада поставилася неприхильно до створення волинського реґіонального союзу й до створення союзу при Рільничій Палаті у Львові. Рада заявилася за найтіснішою співпрацею кооп. організацій з рільничими та реміснічими палатами. (ПАТ).

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в прив. оборотах 5·24·—5·26·— зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·91; 100 франц. фр. 34·90; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 25·90 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Позатим зміни малі.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Зиновій Кузьма,** катехит вселюдних шкіл в Теребовлі, помер 31 жовтня с. р. по тяжкій недузі в 40 р. життя. Покійний був добрим проповідником, активним культурно-освітним і економічним діячем. В. Й. П!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Нуждарі.
АТЛЯНТИК: Віва Вілля.
КАСІНО: Любовні мрії.
КОПЕРНИК: Нана.
МАРУСЕНЬКА: Нана.
МІРАЖ: Нібелюнґи.
МУЗА: Жовтий князь.
СТИЛЕВЕ: Князь Аркадії й ревія.
УТІХА: Без чести й ревія.

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг
б. елєв клініки у Відні й Берліні
Др. Н. ГОЛЬДШТАЙН
ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі і свята від 9—1
Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 11 листопада 1934. Ч. 86 (784)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.НЦ. Краків 405.867

Конференція окраїнних Епископів

З Варшави пишуть нам: Дня 30. X. с. р. відбулася тут конференція окраїнних („кресових") Епископів. Взяло в ній участь 5 р.-кат. Владик. Митрополит виленський Ялбжиковский, Еп. люблинський Фульман, Еп. пінський Букраба, Еп. підляшський Пшездзецкий і в заступстві луцького Епископа Шельонжка Еп. суфраґан Вальчикевич та гр.-кат. Епископ Чарнецький, Апостольський Візитатор для католиків східного обряду на Волині, Підляшші й Холмщині. Обговорювано стан унійної праці за останній рік. Стверджено, що мимо знаних перепон справа унії все таки посувається вперед. Зорґанізовано 5 нових уніятських парохій на Волині, а саме: в Гаях Левятинських коло Радивилова, в Мятині к. Рівного, в Тутовичах (повіт Сарни), в Заставю (повіт Рівне) і в Луцьку. Всі ті парохії в дієцезії Луцькій. Кромі того твориться парохія в Люблині й має вже коло 460 душ. В інших дієцезіях виразно видно консолідацію того, що прибуло в попередніх роках і помноження числа прибувших. Всіх уніятських парохій за Сокальським Кордоном є тепер 45, всіх священиків разом з монахами понад 60, з того 24 української народности, а саме 3 на Підляшші, 5 на Пінщині, 16 на Волині. Решта то Білорусини, Росіяни, Поляки, Німці, Бельґійці, Голяндці. Кромі того в семинари в Дубні є 45 питомців, з них 14 Українців (вісти про намір скасування того семинаря неправдиві). Професорів є в тім семинари 6. На Волині безнастанно напливають подання в справі орґанізування нових уніятських парохій.

Якби політичні відносини були нормальні, то до кількох літ уніятська Церква малаб на Волині сотки тисяч вірних. Доконче треба там свого — уніятського Епископа-Ординарія.

Засідання варшавського сойму

Бурлива дискусія. — Промова Д-ра Д. Левицького.

Дня 6 с. м. зачалася буджетова сесія польського сойму в Варшаві. Після полагодження формальностей забрав слово міністр фінансів Завадзкий і виголосив довгу промову про господарське положення держави. Він ствердив повільну поправу господарського положення. В дискусії забирали голос посли з опозиції й остро критикували політику теперішнього правительства. Між ін. ендецький посол Рибарский, котрий обговорив злі господарські наслідки етатизації та справу табору в Березі Картузькій. Дальший промовець пос. Жулавский (ППС) говорив м. ін., що провідні становища в державі займають тепер люди, котрі за Австрії були в запіллю. В соймі повстав крик, чути було голоси: „Брехня! Клевета!" Після обідової перерви промовляв Д-р Дмитро Левицький. Він закинув польському правительству, що воно уживає австрійських метод супроти Українців. Говорив про переслідування української кооперації, про ограничення діяльности Ревізійного Союзу Українських Кооператив, про концентраційний табор і про виповідження договору для охорони меншостей. — Ендецький клюб зголосив інтерпеляцію в справі табору в Березі.

Стан озимих засівів

Головний Статистичний Уряд у Варшаві устійнив на підставі звітів стан озимих засівів. Він представляється у кваліфікаційних степенях так (у скобках числа з попереднього року): пшениця 3.5 (3.2), жито 3.6 (3.2), ячмінь 3.4 (3.2), конюшина 3.2 (3.2). Найкращий стан пшениці занотували в воєвідстві тернопільськім 3.7, в станиславівськім і білостоцькім 3.6, найгірший в лодзькім і поморськім. Найкращий стан жита в воєвідствах тернопільськім і новоґрудськім 3.9, найгірший в лодзькім 3.3. Озимі засіви відбулися переважно серед сприятливих умовин. Збір окопових ростин в цілім краю корисний. В полудневих воєвідствах роблять шкоди миші. Про винищення їх мало дбають.

Ювилей наперстка

В листопаді с. р. минає 250 літ від винаходу наперстка. В 1684 р. голяндський ювилір Микола ван ден Шоттен винайшов наперсток, щоб охоронити від уколень пальці своєї милої Мірфренни ван Райссалер. Наперсток подарований винахідником його милій викликав захоплення серед її подруг. За 15 днів він одержав до 100 замовлень. Він мусів зараз розліпити оповістки, взиваючі ювилірних челядників зголоситися до нього. Ювилір скоро розбогатів. Всі Голяндки бажали мати наперстки. Скоро потім прийшли тисячі замовлень з Франції й Анґлії. Наперстки зроблені в робітні Шоттена були з чистого золота. Кілька літ після того винаходу інші робітні зачали виробляти наперстки з неблагородних металів. Одначе Шоттен мимо конкуренції виробляв дальше наперстки з золота вважаючи, що тільки благородний металь гідний украшувати пальці голяндських жінок і дівчат. На пошані жіноцтва ніхто ще зле не вийшов.

Риби у водопроводах

Мешканці нюйорської дільниці Бронкс, беручи воду з водотягів, знаходили в ній невеликі рибки, що діставалися туди водопроводними рурами. Деякі рибки мали 4—6 цм. Пані прикладаючи до уст склянки з водою, скрикували спазматично, запримітивши, що в воді скаче якесь живе сотворіння. При розсліді справи виявилося, що деякі спритні підприємці зачали розводити коропів в великім міськім басейні Кенсіко, щоби продавати їх Жидам на шабас. З того басейну коропи діставалися великими водопроводними рурами до інших басейнів і звідти менші розпливалися по цілім місті. Управа нюйорських водопроводів у звязку з появою риб в помешканнях горожан оповістила, що „вода зовсім чиста, незаражена, нешкідлива й не треба боятися епідемії"...

Заплатіть найдальше до 25 грудня ц. р. премію за обезпечення 1/3 вартости Ваших будинків у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20,

бо цим способом складаєте свою цеглку на розбудову українського економічного життя.

Ендецький проєкт

винародовлення Українців в Польщі.*)

Точки виходу.

Ґертих починає свою програму окраїнної політики від представлення засадничих фактів, які на його думку мусять становити точку виходу і підставу всяких польських програм відносно східних окраїн. Ті засадничі факти слідуючі:

1) Чисельну перевагу на східних землях Польщі має населення непольське, а українське згл. білоруське.

2) Поляки всеж таки становлять — по словам автора — поважний відсоток населення тих земель, — такий поважний, що колиб не мали ніяких інших прав поза тими, котрі дає їм чисельна сила, то належалоби признати їх співгосподарами. В деяких округах мають навіть абсолютну більшість. Та крім титулів, спертих на примітивнім арґументі самих тільки цифр, каже автор далі, Поляки мають іще інші титули до окраїнних земель. Вони в противенстві до руського населення рішають про культурну і політичну фізіономію краю. Бо руське населення, твердить автор, в останніх століттях не зазначилося на ніякім полі визначнішою самостійною творчістю, а свій цивілізаційний і державно-творчий доробок з досвітку історії відступило(!) народови польському, бо потомки історичних верств, дідичі того дорібку, через свою добровільну польонізацію злилися з Поляками. Поляки від віків є орґанізаторами й адміністраторами окраїнних земель. Вони боронили їх перед навалами східних наїздників, кольонізували їх, закладали міста, будували дороги. Вони позискали ті землі для цивілізації, отвирали на них школи й університети, побудували костели і замки. Вони утривалили красу тих земель перами Міцкевичів, Словацьких, Оржешкових, Сенкевичів, Вайсенгофів. Вони й нині є там народом „панів" в додатнім значінні того слова — одинокими на думку автора представниками високих цивілізаційних вартостей серед окраїнного населення. Все те дає Полякам, такий висновок робить автор, моральне узасаднення домагання супремації польскости в життю окраїн.

3) Чолові ґрупи зпоміж непольської частини окраїнного населення, каже далі автор — визнають програму зірвання з Польщею і польскістю та повного відірвання окраїнних земель від Річипосполитої, полученого з одночасним винищенням на їх просторі польського на-

*) Гл. ч. 82 „Н. З.": Програма окраїнної політики.

селення і всіх слідів культурної злуки з Польщею.

4) Ті ґрупи становлять тільки дрібний відлом загалу руського і білоруського населення, його більша частина се етноґрафічний матеріял, або зовсім іще сирий, котрий лежить поза сферою кристалізації національної свідомости, або котрий щойно зачинає під тим оглядом оформлюватися і для ідеольоґії сепаратизму ще остаточно не позисканий.

З повищих чотирьох тез — читаємо далі — випливають „неоспоримо" слідуючі висновки:

1) Абсолютно поза всякою дискусією є для Поляків можливість утрати в ближчій чи дальшій будучности ще хочби тільки пяди землі наших окраїн.

2) Утривалення політичної сполуки окраїн з Польщею порозумінням в тій справі з „українськими" (знаки наведення автора) і білоруськими націоналістами неможливе, бо домагання тих останніх є відірвання окраїн від Польщі, а сей постулят з польським постулятом погодити неможливо. Всяка угода з Польщею буде для окраїнних сепаратистів тільки хвилевим етапом до повного зірвання з Польщею.

3) Небезпека втрати окраїн поважно загрожує Полякам. Бо супроти чисельної переваги іномовного населення як також чимраз більшого розвою серед нього сепаратистичних струй з часом може здобути на окраїнах перевагу вже не пасивна і неосвідомлена руська маса але зорґанізована руська суспільність. Супроти загального історичного процесу культурного підношення народних мас і нівеляції культурних і суспільних ріжниць також нинішна культурна перевага Поляків може там у великій мірі затратитися. А тоді польське панування над окраїнами спиралосяб вже тільки на силі, котра як підстава державної влади, не скріплена іншими підставами, є крихким і короткотривалим чинником.

4) Відношення Поляків до руських сепаратистичних уґрупувань мусимо — пише Ґертих — укладати на засадах боротьби. Не можемо спирати наших відносин до них на підставах мирного співжиття і співревнування. Сепаратисти видали нам боротьбу на смерть і життя — прагнуть не тільки відірвання окраїн від Польщі, але винищення на них польського населення і культури. А показали вже, якби виглядало їх правління на наших окраїнах, в часі короткого свого панування в східній Ґаличині. Маємо отже і ми право — каже Ґертих — боротися з сепаратистами на життя і смерть.

Критерій усталення лінії польської політики не можуть становити обєктивні, згори приняті засади, бо безсторонні засади служать реґулятором відносин в зовсім інших умовах, ніж ті, що їх створює боротьба, — але тільки її доцільність з точки погляду добра польського народу.

5) Всежтаки не зважаючи на те, засади „ausrotten" (винищити з коренем) — каже великодушно Ґертих — Поляки не можуть примінити супроти загалу іномовного населення на окраїнах, бо, поминаючи інші згляди, його чисельність і зроснення з краєм робить се неможливим. Вправді в деяких округах польська кольонізація на окраїнах та еміґрація (нпр. за океан) непольського населення може перехилити перевагу на користь польського населення, одначе справи польонізації окраїн не вирішить, бо на таку значну кольонізацію, щоб вона могла на цілих окраїнах змайоризувати місцеве населення, нема там місця супроти вже досить значної густоти населення, отже місцеве населення на завсіди лишиться там в більшости. Зрештою надто енерґічна кольонізація на окраїнах, каже автор, може мати також поважні відємні наслідки, бо, розбуджуючи серед місцевого населення оправдане чи неоправдане почуття покривдження, може викликати значні дисонанси між ним і кольоністами. А ті дисонанси можуть легко переродитися в національний антаґонізм.

Наведені вище обставини справляють, пише далі Ґертих, що Поляки на окраїнах можуть йти тільки одною дорогою: мусять виступити до суперництва зі сепаратистичними уґрупованнями за душі широких мас неосвідомленого національно окраїнного населення і ті маси позискати для польскости.

„Мусимо, інакше кажучи, — цитуємо слова Ґертиха дослівно — **відтяти** окраїнний люд від контакту з інтеліґенцією і півінтеліґенцією, котра визнає сепаратистичну ідеольоґію й замінити ту інтеліґенцію коли не на штаб, позбавлений армії, то в кождім разі на ґрупу, котрої сторонники були чисельно слабші від сторонників **національної злуки з Польщею**.

„Се не легке завдання. Не богато маємо часу для його виконання, — народні маси скоро підносяться до гори і незадовго перестануть бути неосвідомленою масою; сепаратисти, котрі ведуть свою працю від давна й поважно вже посунули її наперед, можуть нас випередити в перегонах за здобуття серця люду.

„Тільки великою, напруженою працею цілого народу можемо виконати те завдання. Тільки широкою, енерґічно веденою і до найдрібніших подробиць передуманою акцією, в виконанню котрої бралиби участь як державні чинники (адміністрація, школа, військо), так і найширші круги громадянства, освідомленого відповідною пропаґандою про ціль та методи тої акції і введеного в настрій ентузіязму й готовости до жертвенного й повного ініціятиви ділання в її рамах — вспіємо розвязати ту велику, **найбільшу може в сучасній фазі польського життя, національну проблему**".

Отсе головні заложення, з яких Ґертих виводить і розвиває далі свою програму окраїнної політики. Пригляньмося їм.

Отже передовсім впадає в око ріжне формулювання головної ціли, яку ставить собі ендецький автор. Бо коли на ст. 7 він говорить, що Поляків на окраїнах належалоби признати за їх **співгосподарів**, себто за рівних з Українцями то трохи нижче він уже говорить про право на **супремацію** (верховодство) польскости в життю окраїн, а на ст. 9 — просто про **національну злуку** (зесполенє) окраїн з Польщею. Отже чого властиво хоче ендецький автор? Коли він хоче, щоб Поляків признати співгосподарями окраїн, то вломлюється в отверті двері. Бож ніхто з поважно думаючих Українців Полякам права співгосподарів окраїн Польщі не відмовляє. Що більше! Вже само істнування на окраїнах польської державности, з чим Українці мусять числитися як з фактом, автоматично вирішує також питання про супрематію польскости на окраїнах. Та коли автор хоче **національного** злиття окраїн з Польщею, себто винародовлення Українців в Польщі, а так воно виходить з цілої його програми окраїнної політики, то тут справа вже зовсім інша. Українці бажають бути національно тим, чим вони є з природи, себто — **Українцями**. І проба відібрати Українцям у Польщі їх національність зустрінеться з однодушним відпором всего українського народу, деб він не жив. Бо ніякий нарід не буде пасивно терпіти доконуваної на нім вівісекції. Се знають найкраще саме Поляки.

Такий свій підхід до окраїн спирає Ґертих на двояких підставах: 1) історичних і 2) сучасних.

Що торкається історії, то автор признає за українським народом цивілізаційну і державнотворчу діяльність, одначе тільки на досвітку історії. Про те, що український нарід після упадку своїх старих держав, київської і галицько-волинської, кілька разів відновляв на своїх землях свою державність, в пол. XVII ст. за гетьмана Богдана Хмельницького, в XVIII ст. за т. зв. гетьманщини, і вкінці в 1918 р., творячи Українську Державу над Дніпром і над Дністром— ендецький автор зовсім не хоче знати.

Та й українські землі не перейшли до Польщі шляхом добровільного злиття з нею й польонізації українських історичних верств, котрі були колись державними господарами тих земель. Бо, як се стверджують виразно навіть самі найвизначніші Поляки, давні і сучасні, як нпр. сам завойовник старої Галицько-Волинської Держави польський король Казимир у своїм листі до папи Венедикта XII, як також такі польські історики, як старі: Длугош і Ян з Чарикова, та новіші, як проф. М. Бобжинський, — українські землі перейшли до старої Польщі силою меча і після довгих і кровавих боїв.

І коли Поляки не признали права Німцям на винародовлення Шлезька, котрий колись **самі і добровільно** відступили були Німеччині і котрий через ряд століть належав до Німеччини, то чому Ґертих трактує інакше українські окраїни, до котрих Українці мають далеко більше прав, ніж Поляки до Шлезька?

Коли Ґертих покликується далі на права Поляків до українських земель титулом їх цивілізаційної ролі, яку вони відіграли в історії тих земель, то ще більшу цивілізаційну ролю відіграли в Польщі якраз Німці, як се дуже наглядно виказав д-р Курт Лік у щойно виданій великій і поважній науковій книзі п. з. Німецькі будівничі сили в розвою Польщі*). Чи аналоґічно признає Ґертих також Німцям права до польських земель?

Щож торкається сучасности, то Ґертих знаходить в ній підставу для своїх затій відносно окраїн у Польщі в отсих двох фактах: 1) в непримиримім відношенню до Польщі й польскости на окраїнах окраїнних (українських і білоруських) націоналістів; 2) в національній несвідомости загалу окраїнного (українського і білоруського) населення.

Про окраїнних націоналістів сам автор каже, що вони становлять тільки **дрібний відлом** загалу окраїнного населення. А коли так, то чому автор витягає з поведення дрібного відлому окраїнного населення як найдалі йдучі консеквенції, бо аж повного винародовлення супроти загалу того населення, котре до Польщі і польскости не відноситься ворожо? Хіба тому, щоб і той загал настроїти до Польщі і польскости так, як настроєні націоналісти. Бож се стверджений історією та сучасністю факт, що хоробливий націоналізм розвивається найбуйніше якраз там, де якесь населення не має змоги розвиватися національно нормальним шляхом. Отже биттям у друге він викликає перше — і тим самим падуть розбиті обидві преміси, підстави його висновків.

Дальшу горендальну нельоґічність і неморальність виводів того теоретика представимо в слідуючих статтях.

*) Dr Kurt Lück: Deutsche Aufbaukräfte in der Entwicklung Polens. Plauen i. Vogtland, 1934. Ст. XVIII+680+ численні мапи, карти і таблиці.

На допомогу укр. інвалідам

З нинішним числом висилаємо чекові складанки Українського Товариства Допомоги Інвалідам. Взиваємо громадян, читальні й установи з приводу місяця листопада зложити свій даток, або членську вкладку до УКТОДІ. Не допускайте до марнування складанок. Покажіть, що громада великий чоловік, що громада дійсно дбає про своїх борців і оборонців. З кінцем грудня появиться виказ жертв на інвалідів. Уважайте, щоб Вашого імені в ньому не бракувало.

ГОЛОВНА РАДА УКТОДІ
Львів, Потоцького ч. 48.

Католицькі місії в числах

З приводу місійної неділі (передостатної в жовтні) оповістили в Римі отсю статистику світових католицьких місій: Тепер працює на місіях 18.028 священиків, 8.755 братів і 50.555 сестер. Крім того 74.147 катехитів і 62.087 учителів. Місійні стації мають 56.327 костелів, 37.200 шкіл, 2.288.171 учеників в тих школах, 771 лічниць з 36.310 ліжками, 108 заведень для прокажених з 12.779 ліжками, 1971 сиротинців з 112.900 вихованками і 428 притулків для старців а в них 17.688 старців і старушок. (КАП).

Ювилейний Зїзд

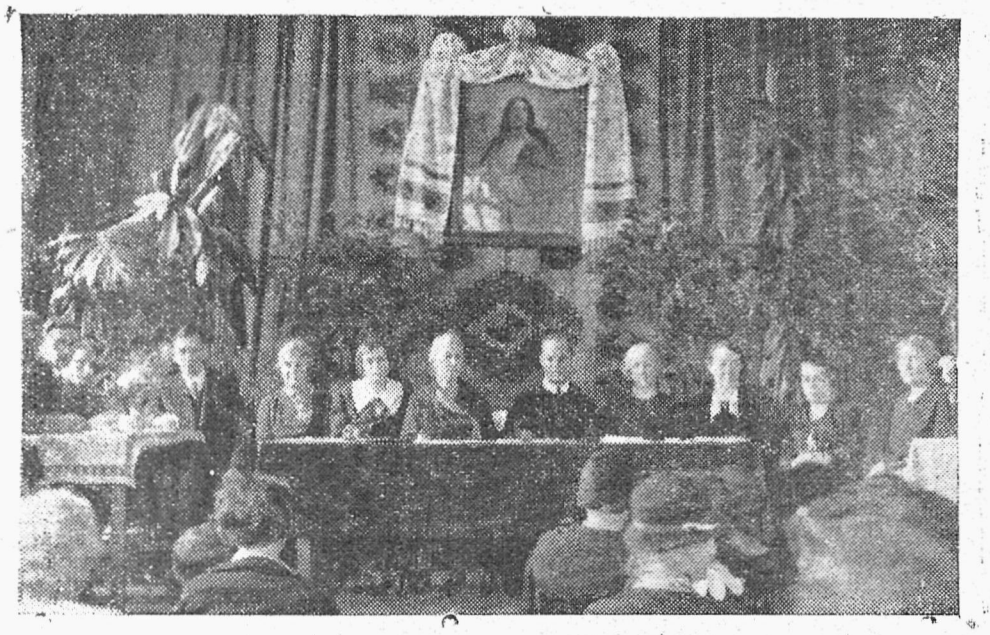
Марійських Дружин Пань у Львові.

2) До почесної Президії Зїзду увійшли пані Тишецька з Ковля (Волинь), пані Громницька з Тернополя, пані Несторовичева з Перемишля, пані Дрогомирецька і пані Лехіцька зі Станиславова, пані Петріна зі Стрия, пані Фільцова з Яворова, пані Шуплатова з Ліска, пані Стефановичева з Самбора, панна докторка Рабіївна з Дрогобича, пані Мельникова з Бучача, пані Букова з Золочева, панна Хоптяківна з Долини. Крім того до почесної президії увійшли членки основниці Марійського Т-ва Пань у Львові: пані Іванна Хомишова і пані Олена Торонська. Після того Зїзд вибрав ще ділову президію, зложену з отсих 7-ох осіб: 1) о. провідник Сеньківський ЧСВВ, 2) пані Ольга Бачинська, 3) пані Секелова, 4) пані Лицинякова, 5) пані Конрадова, 6) пані Фіголева і 7) панна Марія Яновичівна. Слідував реферат о. Сеньківського ЧСВВ про „Значіння культу Пресв. Богородиці в нинішних часах". Зміст:

На досвітку нової історичної доби вийшло з уст Пр. Богородиці отсе знаменне слово: Се бо от нині ублажать мя вси роди.—Відтепер будуть мене звати блаженною всі покоління. — Се слово сповняється. Імя Марії являється на устах всіх поколінь. Заговорили його й білі Европейці й червоні Індіяни й жовті Азіяти й чорні Африканці й племена студених країв Півночі. Його взиває людина в сумній хвилині спокус, гріха та горя.

І не диво. Марія стоїть одинока поміж усіми сотвореннями. Чи сьогодні зблідло сяйво її величности, або чи людство стало більше зріле, або більше щасливе? Ні! Якраз сьогодні зловіщі филі матеріяльного та духового горя заливають всі країни світа, дарма що всякі винаходи влекшують людям життя. Сучасна людина подібна до того чоловіка, що на дорозі до Єрихону попав у руки розбійників. Його покривають тяжкі рани. Пригляньмося декотрим з тих ран. Одна з них то сліпота духа. Окалічілі очі духа не бачать вищих, духових правд. Се матеріялізм і мамонізм. Перед ідолом мамони падають на коліна одиниці, племена і держави. Нехай ллються ріки сліз та крови, окалічілі очі не бачать світла правди. Дарма що на людських чолах спочиває діядема Христа. Щож іще в силі поділати на духові очі та затемнені серця. Лиш надземський ідеал, Непорочна Діва і Мати хоч вивищена, та все близька серцю. Щире зближення до Марії удуховить зматеріялізовану людину. В тім значіння культу Марії.

Інша недуга то ненависть ближнього та її посестра байдужність. Не поміг приклад Божої Любови, не помогли запозичені з Євангелія кличі „свободи, рівности, братерства", не здійснилися. Взаїмні клевети, недовіря і пониження запанували між народами в парі з приготуванням знарядів знищення. Християни готові перемінитися в стада звірів. Справдішною „русявою бестією" — як сказав один письменник — став нині чоловік.

Президія Ювилейного Зїзду Марійських Дружин Пань

Чи нема на це ліку? Ріжні теорії показалися заслабими ліками. Тут конечно потрібний ніжний, теплий і ясний ідеал взаїмної любови, прощення і помилування. А ним являється Божа Матір Марія. І се новий момент значіння культу Марії як Матери Милосердя.

Рани сучасного людства ріжнородні. Вчені пишуть про загибіль Европи*). Хтож перевиховає сучасне людство? Лиш Марія Діва над усі діви може довершити сього. Культ Марії значить отже для наших часів многократно більше ніж колись. Коли сей культ такий важний для індивідуального життя, то тим більше він важний для життя коллективного, яке є в Марійських Дружинах.

Тим розбійником, що завдав рани людству є новітний дух поганства, що разом із ренесансом уже в початках XVI-го століття наплив на Европу. Се він приніс Европі гниль поганської етики. Ся гниль і темрява втискається всюди: в університети, в політику, дипльоматію, літературу, пресу, кіно і т. д. Поганські кличі несуть поганське життя. Новітне поганство подібне до старинного. Ціхує його таксамо жорстокість у парі з розпустою. І таксамо перед людством отвирається заглада. Сучасна криза се передсмертні судороги загибелі.

Але може під впливом Євангелія розівється та пітьма? Живемо в християнській Европі і в світі є понад 500 міліонів християн. Та деж сила тої величезної армії визнавців Христа? Не знаходимо її в більшости „дітей світла". Заморські місії приєднують до католицької Церкви річно по 20—30 тисяч нових вірних, але тимчасом в самій Европі Церква тратить річно яких 150 тисяч душ. І ледви кілька тисяч наших незєдинених братів прилучилося останніми роками до катол. Церкви. А кілько їх відпало на Лемківщині та Закарпатті! Отже та велика армія спить поза деякими виїмками. Весела новина Євангелія вже не будить у серцях радісного відгомону. „Сплячий великан" — сказав про католицький світ один німецький католицький священик. Йде вже остання година, 5 хвилин перед 12-тою! Такий стан тих, що вже є в Христі, а щож говорити про ті $^2/_3$ людства, для котрих ще не заясніла Вифлеємська Зоря!

Та ще є час. Отсе недавно пролунав заклик св. Отця про Католицьку Акцію. Се творення нової армії світських католиків. Завдання Марійських Дружин у тому ділі отсі:

1) Зорґанізований наступ злучених армій антихриста домагається зорґанізованого протинаступу. 2) Армія, хоч численна мусить мати повноту лицарського духа. Не може протиставитися темряві той, у кого світла стільки, що від маленької свічки. 3) Армія не побіджує, коли не знає воєнної техніки та не має відповідної зброї. Марійські Дружини вчать тої техніки і дають до рук духову зброю. Історія Марійських Легіонів потверджує се. Св. Отець сказав, що від Марійських Дружин сподіється відродження і сили для людства. Для нашого ж народу Марійські Дружини се розрада і надія. Від них ми сподіємося відродження і сили для нашого народу.

Пані Данилевич (Перемишль) виголосила реферат: „З історії Марійських Дружин". Зміст: Кождій людині з доброго роду мило кинути оком у минуле свого роду. Між предками Марійської Родини знаходимо чимало визначних людей: св. Отців та святителів нашої Церкви. Підвалини під ту будову поклав скромний монах Іван Лемніс з Льожу в XVI ст. Він вийшов з кругів університетської молоді, що студіювала в Римі. Називав себе Sodalis Marianus, а свій гурток назвав конґреґацією. По його висвяченню повстає в Римі перша Марійська Конґреґація. В недовгім часі, до року, повстають 4 дальші гуртки, перед між ними веде перша конґреґація т. зв. Пріма Прімарія. Вона має великий успіх між молодю. Провід над тими конґреґаціями обняли ОО. Єзуїти. Марійські Конґреґації вже під кінець XVI ст. поширилися в Еспанії, Німеччині та в інших европейських краях і навіть в Японії за цісаря Тайкозами в Омурі. В XVII ст. є 3 Мар. Конґреґації в Манілі на Філіпінах, у Нанкіні в Китаю...

Дня 5. XII 1584 р. Св. Отець Григорій XIII буллею Omnipotentis Dei надає Конґреґації „Пріма Прімарія" канонічну ерекцію. В р. 1587 вона дістає перший статут, спертий на правилі о. Лемніса. В 1586 р. Св. Отець Сикст V творить першу Содаліцію для старших мущин. Її першим провідником був Петро Канізій у Фрибурзі в Швайцарії. Відтак повстають содаліції мущин в інших краях. Була се могутня запора проти реформації й душею контрреформації були Марійські Содаліції. Вони витворили в тодішних людей тверду віру.

В XVII-ім столітті є вже до 3 тисячі Содаліцій. Цвите в них Божа любов і спільні змагання до християнських ідеалів. Папа Бенедикт XIV надав содаліціям ріжні привілеї. Тоді починають основувати содаліції для жінок. В 1773 р. Папа Климентій XIV скасував Чин ОО. Єзуїтів й тоді богато Конґреґацій упало. В 1824 р. Мар. Конґреґації знову вертаються під провід Отців Т-ва Ісуса.

Зміна наступила в 1854 році, від проголошення догми Непорочного Зачаття Пр. Діви Марії за Пія IX. Це нова ера в життю Марійських Конґреґацій. Наступає їх швидкий зріст. До головної Конґреґації (Пріма Прімарія) зголосилося зараз до 5 тисяч нових. Від 1854 р. по нинішний день число Конґреґацій зросло до 49 тисяч.

В 1910 році вийшли нові правила, які є поширенням досьогочасних. Богато з Конґреґацій мають окремі секції (харитативні, евхаристійні і т. п.). Деякі з них обєднані в централі. Наші Марійські Дружини досі були необєднані. Централізація їх конечна, бо обєднанням можна більше осягнути ніж поосібною працею. Всі народи пізнали великі цінности Мар. Конґреґацій. Примір: Австрія, Бельґія, Анґлія та інші. Ті Конґреґації

*) Автор має на думці Шпенґлера „Untergang des Abendlandes" і ин.

дали там почин до Католицької Акції. (Слідують приміри з деяких світових Мар. Конґреґацій. Прим. Відень має їх 326). В Польщі були Мар. Конґреґації вже в 1574 р. В їх рядах бачимо нерідко польських королів, особливо з династії Вазів. Відживають вони від 1814 року. Памятні є їх Зїзди в рр. 1904 та 1914. Польські Мар. Дружини обеднані в кількох союзах. Найбільший з них той, що обеднує Конґреґації учнів середніх шкіл.

На українських землях стрічаємо Мар. Конґреґації вже в XVII столітті. В 1616 р. Митр. Венямин Рутський вписується до Мар. Конґреґації, що її вели ОО. Василіяни в Камінци Подільськім. У Львові заснував першу Мар. Конґреґацію між питомцями гр.-кат. Дух. Семинарії бл. п. о. Пралат Ізидор Дольницький. Повстають Мар. Конґреґації також в інших наших містах (Перемишль, Бучач). В 1900 р. основують ОО. Василіяни Мар. Конґреґацію Молоді. В 1904 р. отже в 50-ліття проголошення доґми Непорочного Зачаття П. Д. М. повстало наше Марійське Товариство Пань, якого першою головою стала п. Ольга Бачинська, а першим провідником бл. п. о. Аристарх Крижанівський ЧСВВ. Теперішнім Провідником є Всеч. о. Я. Сенківський ЧСВВ.

М. Т. П. у Львові має тепер кілька секцій: евхаристійну, добродійну, місійну, шпитальну та рефератову. Бере участь в прилюдних рел. обходах і т. д. (Дальше вичислено праці окремих секцій та ті обходи, в яких М. Т. П. брало ґреміяльну участь).

Львівське М. Т. П. має тепер 150 членок. За львівським М. Т. П. пішли інші наші міста. Всіх наших Мар. Орґанізацій Пань є тепер 15 з 700 членками. (Слідує звідомлення з провінціяльних Дружин). Зокрема згадує прелеґентка Марійське Товариство Молоді, основане о. Й. Маркевичом ЧСВВ. Треба розріжнити назви: Мар. Дружини, Мар. Кружки і Мар. Союзи. Кружки і Союзи се не Конґреґації. В кружках гуртується молодь до 14 р. життя, в Союзах дорослі люди.

НАРОД, ЩО МРІЄ ПРО САМОСТІЙНІСТЬ, МУСИТЬ ДУМАТИ ПРО БОРЦІВ ЗА НЕЇ!

ОГЛЯД ПРЕСИ

Береза Картузька

Становище польських ендеків до подій в Березі Картузькій і становище наше до польських ендеків на тім тлі.

Польські ендецькі посли зголосили на засіданню сойму інтерпеляцію в справі табору відокремлення в Березі Картузькій. Подаємо ту інтерпеляцію в перекладі за „Ґазетою Варшавською“ ч. 334:

З особами увязненими в місци відокремлення в Березі Картузькій поступали з приміненням моральних і фізичних знущань, які ображують особисту ґідність увязнених і підкопують їх здоровля. Командантом табору іменований підінспектор держ. поліції Болеслав Ґрефнер, відомий познанському громадянству з ролі,яку відіграв у Познані підчас подій дня 19 березня 1931 р. на площі Свободи і в подвірю Команди Поліції. Згідно з постановою прокуратора познанського Окружного Суду з дня 30. VI. 1931 р. стверджено, що у відповіді на скарги биття громадян підінсп. Ґрефнер сказав: „Дурні поліцїянти, мало били!“ Та постанова стверджувала також, що в часі, коли на подвірю Команди Поліції скриті поліцїянти били увязнених горожан, підінспектор Ґрефнер був присутний в будинку команди.

Умовини віджившлювання увязнених у таборі відокремлення були значно ґірші від тих, котрі устійнив розпорядок міністра справедливости з дня 20 червня 1931 р., а котрі обовязують навіть у відношенню до осіб засуджених за тяжкий злочин і позбавлених горожанських прав. Як поживу давали увязненим в таборі м. ін. недопечений хліб, хробачливий горох, солонину з червяками. Хорим не дозволяли примінювати дієту. Тим, котрі виходили рано на працю поза табором, зпочатку кілька тижнів давали обід доперва о год. 5 по полудні. Не дозволено діставати пачки з поживою.

Ґіґієнічні умовини були не менше тяжкі. Відокремлені не мали ні ліжок, ні пріч; сінники без подушок лежали безпосередно на підлозі. Не дозволяли уживати щіточок до зубів, а мила не давали кілька тижнів. В келіях не було ні стільців, ні лавок. Не вільно було сідати на сінниках, тільки на голій долівці. В карцері, до котрого саджали за дрібні провини, нпр. за посідання якоїсь дрібнички, увязнені спали на голій долівці, в малій, зовсім темній і вогкій келії, звідки навіть після короткого побуту виходили такі ослаблені, що не могли вдержатися на ногах. Увязнених змушували до тяжкої фізичної праці в самім таборі і поза табором. Окрім того вони мусіли виконувати найприкріші праці, бо веліли їм порядкувати виходки і мити голими руками сплювачки не лише власні, але також ті, що їх уживала поліція.

Били увязнених при кождій нагоді: били на коридорах табору, коли увязнені бігли на приказ поліції, били при праці, коли виснажені фатальними умовинами віджившлювання і приміщення вязні не могли поконати тяжке фізичне зусилля. Биття те не творило виїмків, тільки було виконуванням засад поступування, котрі установила влада табору. І так зараз по привезенню першої партії увязнених підінсп. Ґрефнер в їх присутности звернувся до поліцїянтів з дорученням, аби „валили просто в лоб“ в разі, коли уважатимуть потрібним. Крім того один з комісарів поліції, що заступав Ґрефнера, приймаючи нову партію увязнених, відізвався до них: „Світ не бачив того, що ми тут вам урядимо!“ Найбільшою жорстокістю в поведенці з увязненими відзначилися постерункові: К. Ґ. Ч. 186 — Францішек Марковскі, К. Ґ. 198 — Мечислав Сітек, К. Ґ. 230 — Босовскі та старший „шюодовнік“ Шимборскі ч. 9.

Надзір над табором відокремлення в Березі Картузькій виконував поліський воєвода Вацлав Костек-Бєрнацкі, на тому терені найвисший представник польського правительства, котрий часто відвідував табор і не тільки розглядав загальні там пануючі умовини, але встрявав навіть в дрібні подробиці поступования з увязненими. Відносини пануючі в Березі не були чужі центральним політичним властям. Доказує се побут в таборі директора політичного департаменту міністерства внутрішних справ Кавецкого, котрий тим увязненим, що мали опустити табор, грозив новим замкненням, коли будуть оповідати про те, що пережили в Березі. Тимсамим згаданий урядник ствердив, що посередні спричинники тих умовин самі уважали їх безправними і негідними.

Повисші випадки знущання над безборонними людьми, котрим не лише не доказано ніякої вини, але котрих учинки не були предметом судового поступования, се разяче зломання 98 арт. конституції, котрий постановляє, що кари получені з фізичним знущанням, — недозволені. Поведінка з увязненими в таборі відокремлення в Березі Картузькій створює для людей незасуджених ніяким правосильним вироком суду Польщі каторгу ґіршу від тої, яку знала царська Росія. Підписані звертаються до президента Ради Міністрів з запитом: Чи вище описані факти нелюдського поведення з перебуваючими в місци відокремлення в Березі Картузькій були виконанням доручень правительства. Варшава, 6. падолиста 1934 р. — слідують підписи.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Під фактичним оглядом на сю інтерпеляцію польських ендеків нема що замітити. Та під оглядом формально-правним і моральним можна і треба занитати тих панів: Правда, як то неприємно, коли кільканацять, чи навіть кількадесять ваших людей дісталося без вироку до Берези? Та чи ви панове не маєте сорому жалуватися на те, хоч ви десятками літ кидали і ще кидаєте в польський нарід пасіння крайної ненависти до всіх і вся, що не годяться з вашими (нераз до того дуже наївними) думками? Чи то не ви десятками літ пропагували думки про потребу звірячого насильства над ближніми, з котрими після вашого погляду треба обходитися як з дичиною? І до того, чи то не ви ма-

---

ОСИП НАЗАРУК

ЇЗДА ЛІТАКОМ

зі Львова до Варшави.

Дня 4 листопада с. р. о год 12 мін. 15 на Марійській Площі у Львові сів я в автобус „Польських Летничих Ліній“, прощаний знакомими немов перед якоюсь далекою дорогою. Ніхто з присутних не знав, що „властиво“ жде того, хто їде літаком. Отже між моїми знакомими, що „випроважали“ мене, появлялися ріжні теорії й гіпотези про мою долю. Один казав, що літак піднесеться так високо вгору, що я легко можу перестудитися, отже чому я не взяв футра? Другий твердив, що гуркіт в літаку буде такий, що я — коли навіть верну з такої карколомної подорожі — кілька днів не чутиму добре на вуха і на все, що хто небудь до мене скаже, говоритиму: „Га?“ Третий твердив, що кождий хто їде літаком, вертає обовязково все, що зїв і т. п. Були й інші теорії та гіпотези, противні висше наведеним, бо думки учених, як відомо, в кождій справі поділені. Та ніхто напевно не знав нічого про їзду літаком, бо ніхто не їхав. Не знав і я, бо також іще не їхав літаком.

Подивився я ще раз, чи маю білет їзди (до Варшави й назад 76 зл. 50 гр.). Автобус рушив, повний пасажирів. Між ними були й пані. Більшість їхала тільки на те, аби полетіти собі над Львовом.

Незабаром опинилися ми у Скнилові, довголітній резиденції о. Фолиса, покійного вже довголітного посла до віденського парляменту. В Скнилові є велика летунська стація.

За селом на полі чорна дорога. Нею мчить автобус по великім оболоню до великих ганґарів. Стає. Висідаємо.

Перший раз в життю бачу летунську стацію. Вона зовсім інакша ніж зелізнича. Передовсім нема шин, нема саджі, нема тяжкого сопіння паровозів, нема закоптілих будинків ні приладів, словом — нема того всего, що в нашій уяві вяжеться з поняттям зелізничої стації. Стація для літаків се просто велике оболоння й ганґари. А ганґари се щось таке як у Львові на головнім двірци те зелізне „склепіння“, під котре заїзджають поїзди, тільки нема тут саджі і бруду. Чисто і привітніше. Стоїть в тих ганґарах пару літаків, метушиться трохи людей, але дуже мало, кількоро.

В середині ганґарів кілька перегородок, каса, вага, якісь двері з надписом, що тут є поліція, якась оповістка, котра повідомляє, що не вільно фотоґрафувати, бо за те потягають до відповідальности як за шпіонажу. Надписи лише в мові наших сусідів і їх б. союзників знад Секвани. Перечитавши ті надписи, почувся я знов, Бог знає котрий раз, горожанином II кляси. На щастя урядник зачав нас важити, кождого з окрема. Вислід записував на білеті. Коли я став на вагу, урядник аж цмокнув, бо не сподівався по мені ваги 112 кґ.

— Не мало важите, каже до мене і сміється.

— В значній мірі винен тому одяг, — оправдуюся. Всі сміються.

Ручні валізки важать окремо, за них окремо платиться. Я щасливий, що не маю валізки, тільки скіряну ташку на акти: везу акти РСУКА, в котрого справі їду як член делеґації 4 політичних партій — інтервеніювати у власть імущих.

Тим, що мають летіти тільки над Львовом, кажуть вже виходити зпід ганґарів. А нам 8 пасажирам, що маємо їхати до Варшави, кажуть ще лишитися, аби ми не помішалися з попередними, бо — пояснює урядник — таке вже кілька разів було.

Доходить година 1 в полудне. Кажуть вже й нам виходити зпід ганґарів. Виходимо. Йдемо цементовою чи камяною долівкою. Показують нам літак, котрим маємо летіти. Великий. На нім надпис: Букарешт — Чернівці — Варшава.

Сідаємо. Одна пані середного віку і 7 панів. На переді за перегородкою два летуни. Разом 10 осіб. Вісім пасажирів сидять по два, кождий при вікні. Серединою є перехід. Купе настільки високе, що можна в нім стати і випростуватися на весь ріст.

Сідаю на останне місце, бо хтось сказав мені, що там менше трясе. Розглядаюся.

Сидження з чорним опертям. Кожде опертя кінчиться вгорі спічасто. Скло в вікнах можна відсунути, то значить самі шибки, без рам. Вони невеличкі.

Над вікнами звертають увагу металеві рурки, з котрих вистає вата. Богато інтеліґенції не треба, щоб додуматися, що та вата призначена на затикання вух. Заткав собі вуха і я. Тай жду, що правда, з острахом: бо ріжні теорії й гі-

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

На послуханні в Апостольського Візитатора. Дня 6-го листопада ц. р. в год. 5.15 попол. членів Ґенерального та Архіепархіяльного Інститутів Католицької Акції приняв Ексц. Апостольський Візитатор о. Іван Гудечек Ч. св. Ізб. Іменем обох Інститутів президент ҐКА д-р Маркіян Дзерович зложив на руки Ексц. Апостольського Візитатора вислови непохитної вірности Апостольській Столиці та синівського привязання для Його Святости Пія XI. Апостольський Візитатор у відповіді заявив, що тішиться тою заявою світських католиків, які працюють у Католицькій Акції, знає всі труднощі, серед яких вони працюють і в своїх молитвах буде просити Бога за успіхи Католицької Акції в нашому народі. Висказану заяву вірности й привязання обіцяв ласкаво передати Св. Отцеві на найблизшій авдієнції.

Свято Христа-Царя у Винниках уладило Брацтво Апостольства Молитви при церкві Воскресення дня 28. X. с. р. О год. 8 о. кан. Григорій Ґірняк відправив тиху Службу Божу з виставленням Найсвятіших Тайн і виголосив відповідну проповідь. Від год. 8.20 до 10 тривала адорація членів Брацтва Апостольства Молитви перед Найсв. Тайнами. Відтак о год. 10 зачалася торжественна Служба Божа. Відповідну проповідь виголосив о. К. Полішко ЧСВВ зі Львова. Члени Брацтва Апостольства Молитви адорували Найсв. Тайни від год. 12 до 15.30. Потім відправлено молебен до Пресв. Серця Христового і принято нових членів і ревнителів Брацтва Апостольства Молитви. Впр. о. І. Шулим виголосив гарну проповідь, в котрій загрів нових членів Брацтва до сповнювання своїх обовязків. Вечером відбулася святочна академія в місцевій читальні „Просвіти“. Хор під управою дириґента п. Шпаковського відспівав бадьорий гимн Христа-Царя. Відтак о. Ір. Назарко ЧСВВ зі Львова виголосив вступне слово. (гл. „Н. Зоря“ чч. 84 і 85). Потім хор відспівав добре Бортнянського „Господи кто обитает“ і „Потоп“ в гармонізації Дм. Котка. Вірш Уляни Кравченко „Хвала Христові Цареві“ віддеклямував п. О. Гадус. При супроводі мандолінової орхестри пп. Рибаківна й Йонівна виконали дует. Вкінці хор відспівав гарно „Господи силою Твоєю“ і „Лірники“. — Винницьке Свято Христа-Царя відбулося при великім здвизі народу, серед релігійного піднесення вірних.—Винницький.

ли повні писки фраз про християнство і католицизм? ...Ми не похваляємо того, що діється в Березі Картузькій, отже повірте нам, що ваші гіркі жалі на Березу роблять ще більше огидне враження, ніж робили ваші худобячі цькування на весь український нарід. Коли ви тепер кричите з болю, то з багатьох тисяч грудей невинних людей вириває ся тепер оклик, що се для вас — заслужена кара Божа.

Збори Сокола-Батька

5) Дальше промовляв побр. Яців (Стрий): Займуся стрийськими Соколами. Тут впали закиди проти дир. Колодницького й інших. Щоби зрозуміти поступок стрийських Соколів, треба вглянути в тодішне положення. Ми прийшли в суботу перед здвигом около 9 год. вечером. На рогачці не було нікого з дижурних. Дорогу показав нам постерунковий. Сторож показав нам стодолу. Стрийський союз зголосився до побратима Благітки, але він відповів, що тут нема ніяких союзів, тільки гнізда. Що ми мали робити, повітова старшина? На наш запит відповіли нам: „Робити вправи“. Дир. Колодницький мав інтервеніювати, щоби грала стрийська орхестра. Я стрінув разом з дир. Колодницьким п. Карпінського, голову здвигового комітету, і зазначив, що стрийські Соколи не вийдуть до вправ, як не буде грати українська орхестра. П. Карпінський довго переконував начальників. — Виходимо на площу, а тут грає неукраїнська орхестра! Ми зробили дефіляду зі своєю орхестрою. Наш начальник заявив, що не буде вправляти. Я зголосився з тим до побр. Тріля, але він заявив: „То хамство“... Мене се образило. Стрийські Соколи не вийшли до вправ. Незгідні з правдою закиди, що Соколи зі Стрия зробили замішання, бо вони взагалі не вийшли до вправ. Ми ще ходили до старшини С-Б в справі стрийської орхестри, одначе старшина С-Б не звертала на те уваги. Не знаю, чи орхестра має просити, щоби грати, старшину С-Б, чи навпаки. Стрийська орхестра дістала ноти 2 місяці наперед і була підготована грати до вправ. Не пересуджую справи. Прошу старшину С-Б зробити порядок з нашою повітовою старшиною, або її треба або ні. Пощо повітового союзу, як все має діятися поза союзом? Стрийський союз поставився прихильно до позички. Думаю, що ми не заслужили собі, щоб нас називати бунтівниками. Стрийські Соколи підготовлялися довгий час до здвигу. Вони їхали до Львова з посвятою, не зважаючи на видатки. Кождий хотів почути команду своєї старшини. А тут казали їм робити вправи перед чужою орхестрою. Се нас дуже прибило. Над приказ С-Б був ще один приказ — національна честь. (Оплески частини делеґатів). — Побр. Дунай (Перемишль): Я узнаю дві дисципліни: національну й орґанізаційну. Як член Сокола в Перемишлі хочу говорити про орґанізаційну дисципліну. Тут упали в дискусії слова, що старшина С-Б зле зробила. Не знаю, які були періпетії, бо Перемищина не взяла участи в здвизі. Стверджую, що орґанізаційна дисципліна була зломана. Я як Сокіл не міг показатися людям на очі. Півтора тижня по здвизі на зборах ми радили, що робити. Були ріжні думки, за і проти. Ми прийшли до переконання, що Стрийщина зломила фронт, сокільську дисципліну. Колиб сего допустилася Перемищина, я не бувби Соколом. Коли є приказ старшини, треба його безоглядно слухати! Може хтось використав їх несвідомість. Хтось може сказав, що старшина С-Б — „хруні“... Хто знає, які чинники могли взяти в тім участь. Не оправдую старшини С-Б. Маємо богато орхестр в краю. Недавно був фестіваль, отже знаємо. Можна було взяти нашу орхестру. Не знаю, чому старшина С-Б того не зробила? Та коли старшина взяла чужу орхестру, то дисципліна вимагає, станути до вправ. Як довго істнує старшина, треба її слухати. Є інший спосіб дати старшині по лобі: внутрішно, а не перед цілим світом! Відколи патріотизм став такий перечулений? Я також патріот. І є богато патріотів. Треба застановитися, чи все в порядку, коли Соколи зійшли з площі. Муситься поглибити сокільську ідеольоґію, щоб не допустити до таких виступів на будуче.

потези все впливають на чоловіка. Говорили ще „теоретики“, що в літаках нема тоалети. Тимчасом є і се, здолу закратоване.

Год. 1. Літак зачинає їхати, але по землі. Їде по землі досить довго, котиться на колесах, розбігається. Ось-ось піднесеться вгору. Перехрестився я і жду. Жду хвилю, жду дві, жду три. Аж дивлюся через шибу вікна, а там на оболоні пасуться коники — такі малі, малесенькі як ті, що їх описує Ґулівер у краю ліліпутів...

Ага, значить — літак вже десь давно піднявся з землі, а я й не замітив того, ні не відчув.

Так легко піднісся...

Тепер вже хочби хотів вискочити, то не вискочиш. Треба їхати — аж до Варшави, бо літак ніде по дорозі не стає.

Якіж перші враження з їзди літаком?

Спокій і зацікавлення. Всі пасажири сидять собі преспокійно, вигідно сперті мов на лежаках, читають ґазети, книжки. Та час до часу кождий оглядає краєвиди через вікно. Чистий-чистенький воздух влітає через напів відсунені отвори. Такий як в Чорногорі, на Шпицях або на Говерлі. Приємно.

А мотор гуде?

Так, і гуде і гуркоче, але не так, щоб не можна було говорити. Тільки пасажири говорять до себе дуже рідко. За весь час їзди зі Львова до Варшави перекинулися між собою тільки два з них і то пару словами, хоч маю враження, що то були знакомі. Причини тої мовчаливости досить складні. Побут на висоті взагалі настроює до мовчаливости, подібно як побут в пустині або на морі. То раз. А два: краєвиди згори такі цікаві, що захоплюють всю увагу. А три: Ніде правди діти, людина відірвана від землі на котрій виросла і до котрої привикла, не почувається в воздусі таксамо певно як на землі. Отже й се причиняється до мовчаливости .Все те разом викликає атмосферу спокою, серед котрого бється тільки одно почування: цікавости. Воно виливається очима і вливається очима.

Щож вони приносять до свідомости? Преінтересні картини, ріжні, преріжні. А всі вони зливаються в оден висновок: „Мені і в сні не приснилося, що наша земля згори аж така гарна!“

Вже задля краєвидів згори варт їхати літаком. Ті краєвиди зовсім інакші згори. А не треба забувати, що вони прямо під нами, значить: вони ріжняться навіть від тих краєвидів, які оглядаємо з верхів гір. Зрештою гірські краєвиди інакші ніж краєвиди на долах.

Перше, що впадає в очи, то ділки, невеличкі загони наших селян. Якіж вони малі, малі! Які вузенькі! Якже той ґрунт покраяний!... Тут і там розкинені маленькі дімки, хати.

Ліс особливо гарний згори. Він немов різьблений. Нічого подібного я ще не бачив. Якраз летимо понад якийсь більший ліс: видно його так виразно, що здається ні серна, ні навіть заяць не скрився б у нім перед очима тих, що дивляться в ліс з літака. Тут пізнаю, який літак неоцінимий для війська.

Ліворуч видніє якийсь став, праворуч церква, серед ліска, біла, з банею. Дуже гарно положена.

Піскові сугорби. Такі релєфні як часом у музеї бувають.

Потічок вється.

Онде виразний битий шлях, а онде менше виразні (але зовсім добре їх видно) пільні доріжки. Сонце ясно світить, погода прекрасна, отже виразно видко кожду стежину на полях, кожду коровицю, що пасеться, кождого коника. Тільки малі вони, малі...

А ген далеко на боці паде на сонцем залиті поля тінь від нашого літака. Вона така далека від нас, що виглядає, якби не від нашого літака. Але вона від нашого, бо посувається постійно з нами. Ну й напрям сонця вказує, що то наша тінь.

На вид тої тіні обхоплює мене якесь несамовите хоч і легке враження, чи почування, чи радше прочуття, що вся наша культура, то значить культура всего людства се щодо своєї трівкости така тінь. Ба, що ціла наша земна куля — се також така тінь. Ба, що весь всесвіт се також така тінь, немічна, безсильна плівка у безвісти нескінчених просторів кинена незмірною силою Творця. І на той вид чується чоловік такий маленький, маленький... Та сонце так прекрасно світить і так приємно золотить-заливає синє небо і ще переважно зелену землю і тут і там вже кольорове листя осінних лісів, що мимохіть відчувається тонесеньку плівку краси з безмірного океану її, що пливе у всесвіті.

(Кінець буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З новин українського письменства

О(лександер) Лотоцький **Сторінки минулого.** Частина друга. Праці Українського Наукового Інституту, том XII. Серія мемуарів, книга 3. Варшава 1933. Стор. 481+7 нпг., вел. 8⁰. Ціна 15 зол.

Олександер Лотоцький, визначний український діяч і міністр УНР, росказує в тих споминах про життя Українців у Петербурзі в рр. 1900—1917. На тлі легко зазначених споминів з особистого життя О. Л. оповідає на широкім суспільнім тлі про життя української кольонії в Петербурзі, про т. зв. „громади“, старшу й молодшу, про життя нашого студентства, про важних гостей, що відвідували українську громаду в Петербурзі, про цензурні митарства, про „Просвіту“ й т-во ім. Шевченка, про першу революцію, про клюб „Громада“; дальше в звязку з тим, чим О. Л. у Петербурзі найбільше трудився: справою видавання українських книжок, маємо цікаві спомини-розвідки про становище Російської Академії Наук в українській справі і про Морачевського переклад евангелія. Врешті йде мова про відношення ріжних московських ґруп до нашої справи, про постепенне прояснювання й кріпшання всяких общеруських шовінізмів, від „поступового“ починаючи на „словянськім“ кінчаючи. Мало особистих моментів та широко підмальоване суспільне тло „Сторінок минулого“ нагадують дещо спомини Д-ра Костя Левицького, хоч — треба сказати — Лотоцький далеко цікавіший оповідач. Попри властиві спомини в „Сторінках минулого“ маємо ще свого рода розвідки про всякі суспільно важніші події, як прим. про записку „Объ отмѣнѣ стѣсненій малорусскаго печатнаго слова“ Рос. Акад. Наук, навіть з широким цитуванням деяких документів. Додані численні світлини всяких важніших діячів та солідний показчик імен знаменито ілюструють сказане та влекшують читання обємистої книжки. „Сторінки минулого“ через ті свої прикмети виходять поза рямці того жанру, який ми звикли називати „споминами“, та стають до деякої міри підручником недавної історії. Здається мені, що французький заголовок книжки „Notes et souvenirs“краще підходить до того жанру, ніж „спомини“.

Історія — учителька життя — й зі „Сторінок минулого“ навчає нас те минуле та прояснює богато дечого сучасного. Особливо цікаве те минуле для нас Галичан, бо дає змогу зрозуміти богато явищ душі т. зв. „Придніпрянців“. Для приміру: Довго не міг я зрозуміти „українства“ деяких кругів УНР з бебецьким наставленням, отих ріжних типів Малоросії. Отже в „Сторінках минулого“ знаходимо на петерсбурзькім ґрунті безліч таких малоросів. Всі вони привикли ховати якнайкраще своє національне обличча задля всяких митарств, аби тільки вициґанити якнайбільші полекші для своєї справи. Такий собі малоруський дрібний, укритий валенродизм, чи просто „хитрість“.

Таксамо богато світла кидають „Сторінки минулого“ на справу відношення молодих до старих, проявюють чимало теперішних подій, прим. у студентстві подібними анальоґічними подіями зперед чверть століття. Перед нашими очима переходять такі студенти як Неронович, Скрипник, Арабажин і под., пізніше „українські“ шишки большевизму. Бачимо, як уже тоді в їх молодій душі западало діявольське насіння марксизму, щоб у чверть століття пізніше зродити свій пекельний, кровавий плід.

Досвідченому життям авторови, колись великому „поступовцеви“ та лібералови, нераз вириваєтьсяз під пера слово ґіркого розчарування в тих своїх колишніх „ідеалах“. Шкода, що О. Лотоцький не розкрив у „Сторінках минулого“ всього, що знає про деякі тайні ґрупи, як прим. про масонерію. А без того чимало тайних пружин остає й надалі закритими перед очима „профанів“....

Дещо неприємно вражають нас при читанні „Сторінок минулого“ мовні екстраваґанції автора, як прим. консеквентне вживання деяких польонізмів (далій і под.), то знов московських пасивів (була переможена, наказано було) і под. Цікаво, що мова тогож самого автора, коли він виступає як діточий письменник О. Білоусенко, далеко краща і природніша; знов одна з полишок „стѣснѣній малороссійскаго печатнаго слова“, в якім вільно було печатати тільки белетристику.

Дуже приємно вражає нас у „Сторінках минулого“ брак українського хамства: особистих розрахунків зі своїми ворогами. Від тої суто „української“ прикмети вільне в нас дуже мале число споминів; навіть духовні особи, як прм. о. О. Пристай, „рахуються“ з ворогами, тільки дай їм перо до рук. Не так у Лотоцького: навіть до людей, особисто йому дуже несимпатичних, автор „Сторінок минулого“ ставиться як джентельмен, з вирозумінням людського і власного „errare“.Та часом треба порахуватися.

Друга частина „Сторінок минулого“ настільки цінна для пізнання нашої недавньої історії, що без неї не обійдеться ні один суспільний та культурний діяч, коли хоче справді дивитися яснішими очима в наше минуле й теперішнє. Третій том споминів О. Лотоцького, який саме наспів до редакції „Нової Зорі“, зрецензуємо незабаром.

І. П. Горишівський. **Під прапори Хмельницького.** Історичне оповідання. „Українська Бібліотека“ ч. 9. Львів, вересень 1933. Стор. 128, 16⁰. Ціна 0.95 зл.

1648 рік. Хмельницький іде на Львів. Два учні львівської школи вибралися в дорогу до Київа, буцім то до академії. Та вже по дорозі рішили скрутити дещо в бік, щоб дістатися під прапори Хмельницького. Їх цікаві пригоди на тій мандрівці, легко підмальоване тло тодішнього Львова й Галичини, врешті служба в отамана Семена Височана — се тема сеї приємної книжки. Ідеалізування героїв нашої історії та підчеркнення позитивних моментів у ній, все те за рецептою Липинського, здоровий оптимізм і моральна бездоганність — етичні прикмети сеї гарної книжки. Автор — мабуть се перша його белетристична праця — нагадує своїм жанром Пшиборовського, подекуди навіть Сенкевича. Горишівський мабуть свідомо подає в своїм оповіданню богато подробиць, котрі знаходять відповідники в сучасному нашому житті, прим. епізод про воєнних утікачів чи виселенців. Через те його історичне оповідання стає близьке сучасному читачеви й автор лекше може загріти його до своїх ідеалів. Атмосфера цілого оповідання тепла та весело привітна, нагадує подекуди оповідання В. Лозінського „Око пророка“ та „Скарб ватажка“ [1]). Всі ті прикмети оповідання Горишівського роблять його пригожим для якнайширшого розповсюднення між народом і особливо між молоддю. В Горишівськім дістала наша література справді потрібного й позитивного белетриста-популяризатора нашої історії. Побажатиб „Українській Бібліотеці“, щоб видавала більше таких позитивних книжок, замість передруковувати всяке старе й нудне та історично брехливе барахло зперед сто літ.

[1]) Се оповідання В. Лозінського требаб переробити на українське; „Око пророка“ вже переробив і видав п. з. „Злощасний самоцвіт“ п. М. Ценевич.

Микола Голубець. **Вчорашня леґенда.** З передмовою Автора. „Українська Бібліотека“ ч. 11. Львів, листопад 1933. Ст. 127, 16⁰. Ціна 0.95 зл.

З передмови автора довідуємося, що 1933 рік це ювілейний рік його 25 літньої літературної діяльности. Многосторонність його праць і зацікавлень: малярство, історія мистецтва, редаґування часописів, війна, писання поезій і повістей, переклади драм і віршів і пр. і пр. все те вказує на брак концентрації або на — ґеніяльність. Та з тою другою у Голубця покищо не тее... Голубець нагадує омелу, що заєдно дрижить,час від часу золотіє в сонці та при тім всім ніколи не перестає бути ростинним галапасом. В нашій літературі лишиться Голубець як позитивне явище мабуть тільки в ділянці історії мистецтва, — розуміється, коли того мого твердження згідно не заперечать історики мистецтва. Бо хоч Голубець має талант, але не має витривалости.

„Вчорашня леґенда“ се цікаво написане оповідання — подекуди навіть репортаж — подій листопада 1918 р. у Львові. В ньому пригоди кількох чільних героїв: майстра-шевця Холевки (тип простого міщанина, майже наскрізь позитивний), подібного до Холевки другого міщанина Ходаня та четаря Крававича (мабуть друге „я“ автора). Холевка розуміє свій обовязок просто, щиро його сповняє й гине при тім як герой. Ходань, виповнивши як не може краще свої обовязки, залишається при житті, щоб наче жива традиція світлого минулого — пригадувати його сучасникам.

„Клімат“ творів Голубця живиться й тягне свої соки з почуття кривди й ненависти. „Вчорашня леґенда“ се вже бувби майже вийомок від того правила: так і видно з того твору правдиву любов до свойого рідного й добру волю послужити святій справі. Та... богеміст-Голубець таки взяв перевагу над Голубцем-жовніром. І тому оповідання вийшло таки скривлене в своїй духовій будові. Позитивно може воно подіяти хіба на високоморальних людей, щоб іще лишній раз доказати їм гниль нашої інтеліґентщини, гниль спричинену її ліберальним становищем до реліґії та моралі.

Коли прості шевці та сторожі поводяться як справжні герої, що безкорисно кладуть життя, виконуючи свій обовязок, то інтеліґент Крававич підчас найбільшого моменту нашої історії 70% своїх сил кладе на свої особисті еротичні справи і врешті кінчить — самогубством... Голубець хоче надати тому самогубству прикмет якогось „патріотизму“. Та годі перемогти в кількох стрічках те, що збудовано на 120 сторінках. Так і видно, що „герої“ типу Крававича се слабі люди, без ясної ціли в життю, люди які жнють тільки для особистих справ і то для моментів, свого рода мімозні омели. Діткнути їх у їх особистому сьогочасному щасті, а вже стулять свої листки й — не бачивши більше рації свого істнування — останком волі стріляють собі в лоб. Слабі, слизькі, гидкі типи, з котрих ніколи не можуть вийти провідники. Книжка Голубця має отже свій негативний сенс: вона доказує щераз безумство наших ліберальних „Мойсеїв“ не лише для їх приватного, але й для суспільного життя. Доказує життєве банкротство людей, виховуваних колись на Драгоманові, тепер на Донцові. І так мимоволі книжка Голубця стає деяким відповідником до „Листопадових днів“ Кузьми. Коли нам крається серце при читанні книжки Кузьми й затискаються пястуки в безсильнім обуренні, то „Вчорашня леґенда“ показує нам психольоґію того

морального дефетизму, який спричинив нам тоді стільки лиха. Типи, як четар Кравич і подібні йому мусять ненавидіти (34 ст.), і то не лиш Австрію та Поляків, але й свого Гетьмана (106 ст.); вони вважають розумну позитивну будову за перешкоду до здобуття держави й на її місце ставлять „степову натуру, яка не мірить нічого, ані не важить, нічого не жалує й нічого не передбачує, а так просто і щиро кидається з обіймів життя в обійми смерти“ (ст. 103). Голубець тут „ґеніяльний“, бо таке проголошував він уже і в „Безумнім Мойсею“ (1914 рік), отже випередив Донцова на добрих 15 літ!.. Чи не „ґеніяльний“?...

Цікаво буде зазначити, що се п о л ь с ь к а ідеольогія „straceńców“; і саме не один з Українців 1918 року покінчив самогубством, а Поляк: майор Татар-Тшесьньовский. Не бачать наші ідеольоґи шовінізму, що вони психічно зовсім спольщені й моглиби писатися на слова „першої бриґади“...

Вважаю, що ми справді потребуємо конечно „леґенди вчорашнього“. Але всяка леґенда має те сущне, що ідеалізує людей і події, показує тільки позитивне, будуюче. І тільки така річ називається леґендою, і тільки така леґенда будує. Та називати леґендою книжку, яка ширить дефетизм і панікерію, а призначена для широких мас (5.000 накладу!), се вже свого рода блясфемія й цинізм. Можна собі з того не здавати справи, та се обективно не зміняє річи. Підчас одної з воєн Англійці поставили під воєнний суд, засудили на смерть і розстріляли одного свого адмірала за те, що не виконав свого обовязку л і п ш е як міг і зробив. Колиж ми хочемо мати почесне імя націоналістів, будівничих державности, то мусимо мати відвагу вважати ліпше за ворога доброго. І з того, навіть чисто націоналістичного, становища „Вчорашня леґенда“ заслугує — на розстріл. Нехай і при почесній сальві над доброю волею автора, всетаки з кінцем при палику. Великих річей не сміється робити на коліні [2]) „доброї волі“. А р а м і с.

[2]) Не лише ціла будова „Вчорашньої леґенди“ побудована на піску, але навіть і подробиці осуджують легковажну роботу автора. От прим. „квітки“ м о в и: Ходаньом (101), її зам. їй; к о р е к т и: бомбомент (108); п а т е т и ч н о г о „с т и л ю“: „Потребую старшини, відважного, як лев, хитрого як лис, жорстокого, як тигр!“ (ст. 87, подивляйте також інтерпункцію!); lapsus calami чи ignorantiae: с и н ь о ж о в т і прапори, хоч сам автор дав свого часу розвідку про наш ґерб, отже повинен хіба знати, що наш прапор жовто-синій, а не навпаки; і пр. і пр. Обгортка „рисунку“ Едварда Козака та її ґрафічне виконання — нагадує зовсім жидівські Налефкі, їх „ґуст“ та їх „ґрафіків“...

НОВІ ВИДАННЯ

Catalogus Americano-Canadensis SS. Cordis Jesu Ordinis S-ti Josaphat. Ineunte Anno 1934. Žovkva, Typographia PP. Basilianorum — 1934. — Ст. 28, 225×153мм.

З того шематизму довідуємося, що наша американсько-канадійська василіянська провінція має одного зі своїх членів (Впреосв. Василія Ладику) епископом і що за морем в Півн. Америці є 6 місцевостей, в котрих резидують ОО. Василіяни; дві в Зединених Держ. Півн. Америки: Ейбитиба й Шикаґо, чотири в Канаді: Едмонтен, Монтріел, Мондер і Вінніпеґ. Протоігуменом провінції є о. Навкратій Крижановський; він зі своїми консульторами мешкає в Мондері, де є 84 монахів: 12 священиків, 55 клириків, 17 братів. В Мондері є також василіянський дім для студій: богословія, фільософії, реторики й гуманістики. Всіх членів має американсько-канадійська провінція ЧСВВ 101 (29 священиків, 55 клириків, 17 братів). В Шикаґу є 6 священиків, в Едмонтені 4, в Монтреалі 6; всі ті місцевости мають богато наших поселенців, тому там і більше священиків. Всіх Василіян є тепер 569 (161 священиків, 203 клириків, 205 братів); минулого року було їх 534 (148+197+189). — **К.**

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

БОРОТЬБА З РЕЛІҐІЄЮ В МЕХІКУ

Лібералізм ще ґірший ніж большевизм.

Дня 31 жовтня с. р. оповістили в Мехіку офіційяльну постанову правительства, що до місяця мають замкнути всі католицькі святині і всіх священиків мають усунути з краю. Навіть в большевії в часі найгостріших переслідувань релі-ґії не уживали аж таких репресій. Той нечуваний замах на найсвятіші почування горожан викликав в цілім світі, не тільки серед католиків, зрозуміле обурення. На Мехіку маємо доказ, що коли в суспільности візьме верх лібералізм, то він для релігії може бути ще ґірший ніж большевизм, хоч лібералізм зразу не показує по собі, що він ворог релігії й часом навіть удає приятеля.

Лікарі й сестри Черв. Хреста у Св. Отця

Св. Отець приняв недавно на послуханню $2^1/_2$ тисячі лікарів б. комбатантів і доглядачок Червоного Хреста, котрі прибули до Риму на обхід річниці побіди. Св. Отець виголосив до них промову. В ній підніс вартість лікарського звання так добродійного для людства. Лікарське звання — говорив св. Отець — приносить часто крім лікування тіла неоцінимі користи для душі. Дальше Папа згадав про св. Луку лікаря, котрого св. Павло зробив своїм співробітником і котрий був першим істориком християнства. Вкінци св. Отець уділив зібраним, їх родинам і хорим, що є в їх опіці, апостольське благословення. (КАП).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОЙМ І СЕНАТ відрочено на 30 днів.

ДЕНЬ ЖАЛОБИ В НІМЕЧЧИНІ. Міністр Ґес видав розпорядок, що день 9 листопада має бути в цілій Німеччині днем жалоби.

В БЕРЛІНІ зачалися наради евангелицьких епископів Німеччини. Ті наради матимуть рішаюче значіння з огляду на конфлікт, котрий панує від довшого часу між евангеликами в Німеччині.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ҐЕРІНҐ має незабаром приїхати до Букарешту з візитою. Таке подає італійська преса.

ФРАНЦУЗИ ПЕРЕЙМУТЬ польську зелізничу лінію Горішний Шлеськ — Ґдиня. За те мають заплатити 100 міліонів франків.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР ДУМЕРҐ приняв на днях делеґацію комбатантів і інших уґруповань, котрі разом мають $3^1/_2$ міліона членів. Провідник делеґації передав премієрови заяву, котра стверджує, що підписані під нею без огляду на приналежність до ріжних ґруп підіпруть премієра в його змаганню зреформувати французьку конституцію.

ДО ЛОНДОНУ прибув на днях новоіменований польський амбасадор мін. Рачиньский і був на послуханню в анґлійського міністра закордонних справ Саймона.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР САЙМОН заявив в справі плебісциту в басейні Саари: Анґлійське правительство сподіється, що плебісцит відбудеться без перешкод дня 13 січня 1935. При тім підкреслив, що не було мови про ужиття анґлійського війська для вдержання порядку в басейні Саари. Комісія Союзу Народів, котра адмініструє басейн Саари, моглаб у крайній потребі покликати на поміч війська зпоза плебісцитового терену, одначе лише з сусідної держави. То не відноситься до анґлійських військ.

МІЖ АНҐЛІЄЮ Й СССР прийшло до порозуміння в справі золотих піль над Леною в Сибірі. Совітське правительство згодилося сплатити Анґлійцям претенсії в сумі 5 міліонів фунтів стерлінґів (около 130 міліонів золотих) впродовж $8^1/_2$ року. Дуже се товаришам було не в смак, але мусіли згодитися, бо мати рівночасно напружені взаємини з Анґлією й Японією — неполітично.

ЗАВОРУШЕННЯ ПРИ ВИБОРАХ до сільрад вибухли в ріжних сторонах СССР. Большевицькі ґазети подають, що „кулаки“ хотіли довести до заколоту при виборах та не допустити виборців до урни. Декуди селяни побили комуністичних кандидатів.

КРЕДИТ ДЛЯ СОВІТІВ признала Чехословаччина у висоті 458 міліонів чеських корон.

ДО РИМУ приїхав мадярський премієр Ґембеш в товаристві мадярського посла при Квіриналі Вілянія й італійського посла в Будапешті. Диктатор Муссоліні в товаристві італійського міністра Сувіча привитав мадярського премієра Ґембеша на двірци.

В МАДРИТІ президент еспанської республики затвердив два смертні присуди на повстанців. Інші 21 смертних присудів замінив президент в дорозі ласки на тяжкі досмертні роботи.

НА ЗАСІДАННЮ ЕСПАНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ увязнили в пресовій льожі спеціяльного кореспондента французької ґазети „Ль'Евр“, редактора Сімона Террі.

ДО СОФІЇ (Болгарія) прибув недавно ромунський міністр закордонних справ і відбув нараду з болгарським міністром закордонних справ Батоловом. Потому відвідав ще премієра Ґеорґієва і був на послуханню в короля Бориса.

БРАЗИЛІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ в м. Сан Павльо ствердила, що хорватська терористична орґанізація в Сан Павльо була в тіснім контакті з убийниками короля Олександра. Поліція каже, що має докази, що приказ убити короля Олександра вийшов з Сан Павля.

В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ відбулися вибори до палати репрезентантів (послів). З дотеперішних вислідів виходить, що демократична партія здобула велику побіду. Дотепер демократи здобули 208 мандатів а республикани 22. Участь виборців у голосуванню дуже велика.

КРІВАВІ ВИБОРЧІ ЗАВОРУШЕННЯ були в м. Кляґрес в Злучених Державах Півн. Америки. Похід демократів йшов вулицями міста і маніфестував в користь Русвелта. Нараз з дому, де мешкає республиканський провідник, почали стріляти зі скорострілу. Демонстранти хотіли здемолювати той дім. В бійці, котра вивязалася, були вбиті і ранені.

ЯПОНСЬКИЙ ЦІСАР приняв недавно на послуханню американського посла в Москві Буллита.

ДО НАНКІНУ (в Китаю) приїхала спеціяльна комісія анґлійського міністерства війни, котра на прохання нанкінського правительства має зреорґанізувати китайську армію.

МАНДЖУРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО перебере незабаром на власність схід.-китайську зелізницю. Воно вже доручило свому послови в Токію порозумітися в тій справі з японським правительством. Манджурське правительство задумує іменувати ґенеральним інспектором полудне-во-манджурської зелізниці барона Окуру. Він відіграв велику ролю в японській політиці, що створила незалежну манджурську державу.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

НОВИНКИ

Історичний Календар „Червоної Калини” на 1935 рік. Львів 1934. Накладом видавничої кооперативи „Червона Калина”, Львів, Зіморовича 20. Формат 23 цм. ×15½ цм., сторін 156, ціна 2 зл. Кольорова окладинка, богато ілюстрацій в тексті. — Календар сей заслугує на особливе поширення з огляду на 20-ліття вимаршу нашого Стрілецтва в поле.

В процесі за убиття аґента Яцини трибунал по вердикті присяглих видав такий вирок: На смерть засуджені Гриць Куликовець і Зиновій Матла, на 12 літ вязниці Тарас Галапац, на 11 літ Володимир Касараб, на 10 літ Лев Стойкевич, на 7 літ Іван Микитюк і Мирон Богун, на 5 л. Юрій Малиновський, на 5 літ Семен Васечка.

Львів 15 мінут без електрики. Через дефект в турбіні електрівні дня 6 с. м. о год. 18.10 в цілім Львові погасло електричне світло. В одній хвилі стануло життя у Львові. В прикрім положенню був суд, де відбувалася велика розправа. Поліціянти засвітили електричні ліхтарки. Власники ріжних підприємств мали поважні втрати, бо „гості” користали з темноти й забирали що попало під руки. Підчас тих 15 мінут помер на удар серця на вул. Фоша 60-літний робітник. На вул. Потоцького трамвай наїхав на віз з вуглем і розбив його. За 15 мінут темноти діялися у Львові предивні історії.

Новий цінник свічок „Керос“ розсилаємо всім відборцям. Звертаємо увагу на великі зміни цін. 215—1—2.

До Берези Картузької вивезли з Тернополя абсольвента фільософії О. Мурія та студ. Петра Кравченюка.

Курси українознавства уладжує Український Науковий Інститут в Берліні в зимовім симестрі. Се вже треті з черги курси українознавства в німецькій мові. Викладатимуть: Доцент дипл. інж. Р. Димінський про українське господарство нових часів. Доц. д-р Б. Крупницький про історію України в 19 ст. Проф. З. Кузеля про сучасну українську етноґрафію. Доц. В. Леонтович про історію українського державного права. Проф. д-р І. Мірчук про духове життя на Україні в 19 ст. Виклади зачинаються 12 с. м.

В найтяжших часах життя нації найбільше значіння для неї має добра преса. Чи ви підпираєте її правильно, чи може ждете, аби вся українська преса завалилася?

Ізза виїзду редактора в зредаґуванні дрібниць в 85 ч. „Нової Зорі” є цілий ряд прикрих мовних і річевих ошибок. Простуємо отсим деякі з них: В „новинках” замісць: „Старшина виконуючи ухвалу ухвалила”, має бути „постановила”; замісць „Гречинка” має бути „Грекиня”; замісць „вовк пірвав” має бути „вовк вхопив”. А в „політичних вістях” вістка про нового комісаря закордонних справ совітської України, подана за ПАТ-ом, має бути зовсім счеркнена, бо ніякого закордонного комісаріяту сов. Україна не має. Редакція просить всіх, що складають річники „Нової Зорі”, справити ті прикрі ошибки, заки річник піде до оправи, бо потому забудеться.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„БРІН“** вул. **Бляхарська 21.** 10 — 20.

Політичний гумор. Іцик: Я цікавий, як совіти чуються в Союзі Народів. — Мойше: Приблизно так, якби ти, Іцку, чувся в елеґантнім фраку...

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в прив. оборотах 5·26·— 5·27·— зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·91; 100 франц. фр. 34·90; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 25·90 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Позатим зміни незначні.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОДЯКА

Підписаний Комітет Віднови Церкви в Товстенькім, пов. Копичинці складає отсею дорогою іменем товстенецької громади щиру подяку п. Михайлові Дубині, мулярському мистцеві з Гусятина, за бездоганну реставрацію місцевої церковці. Як солідного, совісного та дешевого мистця поручаємо його Всеч. ОО. Парохам і Хвальним Комітетам Парохіяльним. — За Комітет: о. Станислав Ґерус, Йоан Сороківський, Павло Власюк, Евген Копчак. 213—1—1

„ТАКТ“ — РИНОК 43.

Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського **магазину взуття „ТАКТ“ Львів, Ринок 43.**

Великий вибір жіночого, мужеського й діточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Ґарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — —

РИНОК 43. „ТАКТ“

Спеціяліст від скірних і венеричних недуг

б. елєв клініки у Відні й Берліні

Др. Н. ҐОЛЬДШТАЙН

ординує від 10—12 і від 2—5, в неділі і свята від 9—1

Львів, Сикстуська 34. Тел. 31-42.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

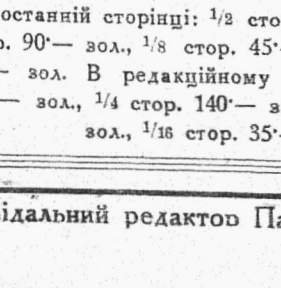
поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? **Вибір великий!**

ДАРОМ

Зовсім задурно слідуючі особи одержали від нас премії призначені до розділу на день 3 листопада с. р. По 1 мужеським велюровім пальті одержали: 1) о. М. Тарнавский, село Великі Дорогостаї, поч. Млинів; 2) Й. Фр. Курасевич, Ковалєво Пом.; 3) М. Вайсніхт, п. Збжедовіце. По 1 дамським пальті з футряним ковніром одержали: Гелена Штвертня, п. Цешин, Шлеська Лічниця; 2) Василь Качмар, п. Ожидів; 3) Фр. Словяк, п. Ґродзец на Шлеську. Тепер наша фірма призначила ще 3 дамські пальта з футряними ковнірами і 5 мужеських одягів з доброю підшивкою для тих В. Пов. П. Т. Клієнтів, котрі закуплять у нас до 1-го грудня с. р. один з низше наведених комплетів товарів. Не дивлячись на визначені премії, рахуємо за наші товари найнизші ціни. Хочемо дати найширшим масам можливість заосмотритися в потрібні їм товари. Прочитайте наші ціни.

ЛИШЕ ЗА 14 ЗЛ. 50 ҐР.

висилаємо: 3 м. матерії на мужеський осінний одяг, 4 м. матерії на дамську зимову сукню. 1 мужеський або дамський пульовер, 1 сорочку й 1 пару трикотових підштанців з сатиновим викінченням, 1 сорочку і 1 пару дамських трикотових реформ, 1 пару грубих зимових скарпиток, 1 пару панчох вовна з шовком, 3 хустинки до носа й 1 шовкову краватку. Увага: Такий самий комплет тільки ліпшого ґатунку коштує 20 зл. 80 ґр.

ЛИШЕ ЗА 20 ЗЛ. 50 ҐР.

висилаємо: 1 готовий мужеський одяг (найновіші бельські взори) сподні, камізелька й маринарка від ч. 46 до 52 вшиті після останніх моделів, 1 десеневий пульовер з шалевим ковніром, 1 пару трикотових підштанців з сатиновим викінченням, 1 пару теплих скарпиток, 3 хустинки до носа, 1 елеґантний замшовий пасок і 1 шовкову краватку. Те все висилаємо за дрібні гроші, бо лише за 20 зл. і 50 ґр. З матеріялів „Дубле” зл. 24.50. Увага: Такий самий комплет тільки з одягом з чорного або ґранатового бостону коштує 22 зл. і 50 ґр.

ЛИШЕ ЗА 25 ЗЛ. 50 ҐР.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 м. доброго ґатунку, 2 білі простирала з рогами, 3 великі білі рушники, 1 пару пікових ковдер на ліжка з елеґантними жакардовими квітами і 1 пару диванів на стіну в наймодніші ткані образи.

Згадані товари висилаємо кождому на замовлення листом за поштовою посліплатою. Без ризика. Коли наш товар не подобається — звертаємо гроші. Замовлення просимо адресувати:

Firma J. Szyffer, Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 28.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: ½ стор. 180·— зол., ¼ стор. 90·— зол., ⅛ стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: ½ стор. 280·— зол., ¼ стор. 140·— зол., ⅛ стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 15 листопада 1934. Ч. 87 (785)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Пц. Краків 405.867

60-ЛІТТЯ ПРЕОСВ. ДІОНІЗІЯ НЯРАДІЯ

Гр.-кат. Епископ у Крижівцях в Югославії Преосв. о. д-р Діонізій Нярадій обходить тепер 60-ліття своїх уродин. Преосв. Владика ур. 1874 р. в Руськім Керестурі в Бачці. Гімназію й богословію скінчив в Загребі. Рукоположений на священика в 1899 р. В 1914 р. назначений Апостольським Адміністратором Крижевацької Епархії, 9 січня 1915 р. став Епископом. Преосв. Діонізій визначається великою побожністю. Любить подорожувати. М. і. був на великім Евхаристійнім Конґресі в Шікаґу. Коли переїздив через Филаделфію, др. Назарук списав з Ним інтервю й оповістив в окремій брошурі. Воно цікаве тепер особливо тим, що справдилися предсказання Преосв. Нярадія про тяжкі переходи угро-руської Епархії в Злучених Державах Північної Америки.

10-тий річник „Нової Зорі“

В січні 1935 року розпічнемо 10-ий річник „Нової Зорі“. З того приводу перше святочне число нашого орґану на 1935 рік буде більше обємом ніж звичайно і буде ріжнитися змістом від звичайних новорічних чисел. В те число увійде передовсім матеріял, що має звязок з католицькою пресою й літературою взагалі та з „Новою Зорею“ окремо. Хто з Вп. Читачів і Прихильників нашого орґану мавби охоту написати нам свою оцінку „Нової Зорі“ за 10 літ її істнування, або бодай за ті роки, з котрих має річники або числа „Н. З.“, або про котрі взагалі може щось сказати, то дуже просимо прислати се до дня 15 грудня с. р., — бо в другій половині грудня мусимо вже випечатати згадане число. Прислані до 15 грудня матеріяли й замітки можуть бути лише короткі, приблизно величини одної шпальти друку. Та хто бувби ласкав присвятити більше уваги й місця оцінці нашого орґану за попередні роки чи бодай за один його рік, того зовсім не обмежуємо щодо величини його праці, евентуальні більші праці на сю тему булиб печатані не в першім числі „Нової Зорі“ за 1935 рік, але в міру можности в найблизших її числах.

Кінець православя в Галичі

Тому кілька місяців москвофільська преса писала тріюмфально про перехід 365 „русских” родин в Галичі на православя. В дійсности на православя перейшло там 165 душ. Вони спровадили собі батюшку Новіцкого, що „прославився” особливо крепким лаянням гр.-католиків. Тому що він ховав і хрестив всіх без розбору, Староство покарало загонистого батюшку гривною 50 зл., пізніше 1.000 зл. або місяцем вязниці. Тимчасом звернули всі подання про перехід на православя, бо були неостемпльовані. Богато „православних” вернуло знов на гр.-католицизм. Лишилося около 20 „твйордо” „русских“ душ. Батюшка Новіцкий покинув Галич скомпромітований. Наші люди прозріли головно завдяки ревній праці о. д-ра Гринюка, нового завідателя Галича.

Українізація правосл. Церкви в Польщі

Виленське „Русское Слово“ повідомляє, що волинський консистор у Кремянці видав недавно обіжник до підчиненого духовенства. В нім поручає уживати в урядовій переписці української мови замісць як досі російської, арґументуючи сю зміну тим, що уживання російської мови в правосл. Церкві в Польщі не має ні льоґічного ні юридичного узасаднення. „Русское Слово“ пише, що українізація православної Церкви в Польщі шкодить інтересам польської держави... Натомісць русифікація нашої Церкви на Лемківщині „помагає“...

Українське летунство в Америці

„Америка” доносить в ч. 121: Заходом Союзу Гетьманців-Державників відбувся недавно летунський попис в Филаделфії, в Злуч. Державах Півн. Америки. Літак „Україна” прилетів з Дітройту. Літак „Львів“ з Шикаґа не міг прилетіти через непогоду. ОО. Крупа й Тиханський відправили водосвяття й молебен в наміренні українського народу та виголосили відповідні проповіди по українськи й анґлійськи. Хор відспівав многолітствія Св. Отцеви, Митрополитови, Владиці, Гетьманови й українському народови. Після кождого многолітствія Січовики давали сальву. Відтак похід вирушив на летунську площу. Напереді орхестра, за нею йшли умундировані Січовики, потім кілька тисяч народу. З крила літака промовив п. В. Волчанський, місцевий отаман. Потім деякі учасники літали літаком „Україна”. — Гетьманці в Америці мають вже свої два літаки „Україна“ і „Львів”. Се свідчить про силу того руху між нашим робучим народом на чужині. Наш простий нарід прозрів скорше від інтеліґентів.

Апарат що означує расову приналежність

Професор берлінського університету Бурґен-Віллінґен винайшов апарат, котрий назвав пластометром. Се машинка, що накладена на голову, дозволяє означити за кілька мінут, чи дана особа арійської раси та який має відсоток неарійської крови. Тепер вже не треба буде в Німеччині предкладати метрик ні ґенеальоґічних дерев. — (Поручаємо Хв. Редакції „Діла“ справити собі таку машинку для ствердження, в якій мірі ще арійський склад редакції того „репрезентативного орґану” галицьких Українців).

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗЛОЖИЛИ ЛЕПТУ НА СВОЇХ ІНВАЛІДІВ?

Докажіть ділом, що розумієте гасло „СВІЙ ДО СВОГО й заплатіть негайно, а найдальше до 25. грудня ц. р. премію за обезпечення 1/3 частини Ваших будинків у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР”

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20,

ФАШИЗМ

діло Мусолінія.*)

Фашизм — се діло Беніта Мусолінія, котрий є „душею, серцем і мозком” нової Італії. Тяжко подумати, що моглоб статися в Італії, якби не стало Мусолінія ще заки закріпився фашизм. Не знати, як виглядалоб сегодня політичне й господарське обличча Італії, якби оден з численних атентатів італійських терористів був осягнув свою ціль.

Італійці признають, що в Італії нема людини, яка моглаби вповні заступити Мусолінія.

„Duce non è sostituibite“.

Хоч як сегодня Італія політично вироблена, національно освідомлена й економічно розбудована, то все таки ще богато літ потребуватиме Мусолінія для свойого розвою. Потребуватиме його бистрого ума, його незвичайної активности, його величезної енерґії. Мусоліні се виїмкова особистість. Одна з тих, які за час довгих століть видав зі свойого лона італійський нарід. Італійський нарід гордиться, що з його рядів вийшло вже чимало людей, яких ґеніяльність блестить на ріжних царинах духової культури людства. Побіч ґеніїв святости, як св. Тома з Аквіну, св. Францішок з Асижу, св. Іван Боско з Турину і т. д.; побіч ґеніїв мистецтва, як Рафаель, Михайло Ангел, Берніні і т. д.; побіч ґеніїв літератури, як Данте Аліґієрі, Манцоні, Папіні і т. д.; побіч ґеніїв музики, як Верді, Маскані, Палестіне і т. д.; побіч ґеніїв техніки, як Ґалілеї, Марконі і т. д. — займає місце великий син італійського народу Беніто Мусоліні, ґеній на полі політичного державництва.

Мусоліні, найбільший теперішний державний муж і політик Італії, походить з низьких, убогих верств народу. Він син коваля з Предаппіо, ур. 1883 р. По званню народний учитель. Спершу визнавець соціялістичної доктрини. Се були часи, коли майже всі молоді інтеліґенти Італії захоплювалися соціялістичними кличами, спонукувані до того почуттям соціяльної справедливости, якої домагався соціялізм. Мусоліні, активний член соціялістичної партії, мусів опустити вітчину й вимеґрувати до Швайцарії. Там працею рук, заробляв на щоденний прожиток. У вільних хвилинах студіював соціяльне питання, передовсім мови. У скорому часі навчився

*) Сего року припадає 12-ліття фашистівської влади в Італії. Отже се влада вже устійнена й на її зміну не заноситься. Зачинаємо містити цикль статтей про фашизм, присланий нам з Риму одним з наших молодих прихильників. Статті сі уважаємо дискусійними. — Ред. „Нової Зорі”.

мов французької, анґлійської й німецької. Скоро заблистів його журналістичний талант. Він — еміґрант, по народности Італієць, стає головним редактором революційного французького журналу „Вперід".

Вигнаний зі Швайцарії вернув до Італії, де заняв передове місце в проводі „воюючого соціялізму". З вибухом війни, покинений недавними товаришами праці — бо Мусоліні був інтервеніст — основує в Медіоляні щоденник „Il Popolo d' Italia". На шпальтах сего щоденника тодішний редактор Мусоліні видвигав та піддавав публичній дискусії ті всі тяжкі соціяльні проблеми, які сегодніший Мусоліні-премієр щасливо розвязує. Виїмкового темпераменту; енерґійний, скуплений, бистрого ума, сильної волі, скорий і рішучий у постановах, знаменитий бесідник, нестружений працівник — посідає в подивугідний спосіб силу панувати над собою і над другими, не тратити голови навіть в дуже тяжких хвилях, опановувати скорими рішеннями найтяжчі й зовсім непередбачені ситуації в державному й політичному життю. Цілий фашистівський рух, все те, що в нім є живе, гарне, будуюче, обединуюче, все воно діло сего одного чоловіка, що всю свою силу, енерґію й знання вложив у діло відродження та скріплення своєї нації.

Мусоліні був активний соціяліст. Колиб італійські соціялісти не були такі короткозорі, колиб були не виступили проти Мусолінія, то він бувби закріпив соціялістичну форму в Італії, яка булаб сегодня соціял-фашистівська, а не націонал-фашистівська. Соціялісти не зрозуміли плянів Мусолінія і він створив нову соціяльну методу, нову партію, яка сегодня всеціло обеднує цілу Італію. Сей чоловік діла, бачучи, що боротьба між соціялізмом й антисоціялізмом ведеться в глупий спосіб і що її не можна закінчити ні окончною революцією, ні порозумінням, — взнісся понад сю колотнечу й рішучим ділом зеднав Італію. Очевидна річ, що не обійшлося без великих жертв. Але жертви були конечні; се ходило про ратування державної й духової єдности Італії, яка дуже була захиталася.

В жовтні 1922 р., після знаного „Маршу на Рим", Мусоліні став премієром Італії і сю гідність задержує до сегодня. 1922 рік коштував Мусолінія богато самовиречення й самозаперечення Мусоліньому нічо не стояло на перешкоді усунути короля, завести республиканський устрій, самому стати президентом, або й сягнути по королівський вінець. Ентузіязм Італійців до свойого „Дуче" такий великий, що вони „на сліпо" апробують кожде заряджения Мусолінія. Та Мусоліні не еґоїст, але великий патріот. Видів, що добро державного орґанізму вимагає сего, щоб задержати монархічний устрій, занявши Рим, складає звіт королеви й від нього приймає міністеріяльну теку. Тяжко зрозуміти те насилля над власною амбіцією, яке собі завдав Мусоліні 28 жовтня 1922 р. Тому Італія так цінить сего мужа, сего правдивого сина свого народу і правдивого патріота.

Великі були спершу труднощі. Треба було протиставитися власним інтересам, треба було „наливати олієм" опозиціонерів, „класти під маґель" соціялістичних головачів, і не треба дивуватися, що трохa забагато людий стратило тоді своє життя. Се конечні річи, „mala necessaria", які є при кожній революції. Впрочім — богато страшніші річи діялися у Франції 1789 р. і ліберальстичний світ сегодня оправдує їх.

Треба бути поблажливішим в осуджуванні фашистівської революції, яку благословлять сегодні Італійці. Правда, і між Італійцями ще є сегодня такі люди, що не годні погодитися з фашистівською дисципліною. Се передовсім скриті комуністи, які у своїм вузколобім світогляді не всилі відірватися від клясового розділу суспільности, не всилі піднестися до вищого схоплювання суспільного життя у національних рямках; се республикани, які не бачать, що й у конституційній монархії є богато місця для всякої правдивої свободи; се ліберали, що жалують за тими часами, коли урядовець міг приходити до уряду з двогодинним опізненням без ніякої кари; се многі промисловці, що згадують ті часи, коли безкарно могли використовувати так робітника, як і державу. Є ще й інші замасковані „патріоти", які принагідно вбирають чорну сорочку, щоби прикрити своє протифашистівське обличча. Ось що говорить про них Мусоліні:

„Запросіть їх на бенкет: прийдуть між першими; закличте їх на збори, або на якийсь публичний виступ, де є навіть дуже далека можливість якоїсь небезпеки... вони сейчас тяжко захорують, принаглять їх родинні обовязки і т. д., через що не могтимуть прийти. Зовсім так, як школярі, що без причини опускають школу, щоб не дістати двійки, а опісля приносять фальшиве лікарське свідоцтво. Се не є чорні сорочки. Се брудні сорочки, які фашизм скоро викине зі своїх рядів".

Та загал населення прихильно ставиться до фашистівського руху, а особою Мусолінія прямо одушевлений. Італійці бачать в Мусолінім символ сили, могутности нації, великого будівничого, що на руїнах давної імперії будує нову, велику державу.

Що зробив сей чоловік для Італії? Перед фашистівською ерою Італія була в стані політичного, соціяльного, економічного й морального занепаду. Поділена сама в собі, обезцінювана заграницею.

Сегодня Італія політично спокійна, соціяльно упорядкована, економічно на шляху щораз кращого розвою, морально уздоровлена; політиканство загинуло, збільшилася праця, продукція, заграницею Італію шанують і поважають. До сего допровадив Мусоліні не терором, але вихованням суспільности. Зовсім ложно говориться про диктатуру в Італії. Мусоліні диктатор, але не в загальному значінні. Диктатури нема без террору, як се бачимо в Большевії, в Німеччині, в Югославії. Муссоліні дав Італії переконання, що тільки в фашизмі є добро нації, тому Італійці без террору виконують зарядження фашистівського уряду. Не террор, не фізична сила, але моральна сила обеднує сегодня Італію. Виразник сеї моральної сили — Мусоліні.

Збори Сокола-Батька

6) Побр. Дунай кінчив промову так: Становище Перемищини: Довести до порозуміння між С-Б і Стрием. Одначе бачу, що нема виходу, або — або. — Побр. Лисий (Львів, Сокіл IV): Старшина Сокола IV не одержала листа, що має осудити інцидент. Старшина сама осудила інцидент і викинула тих членів, що провинилися. — Побратим Іван Корчинський (Галич): Я не був свідком інциденту. Нас всіх 16 замкнули. З галицького району були на здвизі 3 гнізда, які частинно збунтувалися. Мені не вільно тепер виїхати на село. Більшість Соколів сказала, що зробила зле і що їх підбунтували. Я чув такі закиди: 1) На площі С.-Б. були надписи: „Pijcie piwo lwowskie"; 2) Чужа орхестра не встала підчас національного гимну; 3) Не було порядку. — В імени 20 гнізд галицького району осуджую тих, що зійшли з площі. Се роблено з пляном, щоби здискредитувати провід. Та коли ті люди, що таке робили, будуть в проводі, то вимагатимуть також послуху для себе. В нас вічно вчать не слухати свого проводу. Хаосу не можна терпіти! Треба радикально зробити порядок. В Станиславові була нарада гнізд. Переконалися, що зробили зле. Злочин зробили ті, що намовляли до того. Бачу декуди заломання і знеохочення до праці по здвизі. Не треба бути поблажливим. Або-або! Що зробили панове, щоб викинути з площі надпис: „Pijcie piwo lwowskie!", в справі чужої орхестри і т. д. Злочин зробили ті, що підюджували. Прикази треба виповняти. В імени Галича й околиці взиваю перевести радикальну чистку. (Оплески). — Побр. Білик (Львів): Добре сталося, що відбувся здвиг і що ми побачили на нім свій блуд. Хто відповідає за те, що сталося? Начальник вправ інж. Благітка. Він знав некарність Соколів, а не знав як зарадити. Коли старшина видає приказ, то мусить пояснити воякам, що мають виконати і що то добре для вояків. Коли він того не зробить, то він не провідник. Хто не вміє слухати не може приказувати. Апарат на здвизі добре не функціонував. Провідники не знали, що робити. Коли провідник скривиться як кишка, то хто його буде слухати? Не машинові кріси, але є інший спосіб на Соколів — духова злука! (Оплески). — Д-р Ф. Мучій (Олесько): Ми дивимося на сокільську орґанізацію як на школу а не як на військо. Дисципліни нема, бо ми не виховали її. Треба перевести реорганізацію, знести повітові союзи. Мусять бути люди доброї волі. — Ред. Д. Палійів: Що булоб сталося, якби стрийські Соколи вправляли при чужій музиці? Булоб те, що престіж сокільської орґанізації не бувби підірваний. Се не був лиш інцидент, що з малого виріс до тої міри, що підкопав престіж С.-Батька. Скомпромітовані і Сокіл і нація. Може краще булоб, якби преса промовчала той інцидент, бо дехто використає се для своїх цілей. Сей інцидент став найважнішою історичною подією по війні, що характеризує наш хаос. Треба з тим щось зробити. Так дальше бути не може! Бо авторітет розхитаний. Нині протиставиться сокільській анархії здисциплінованість Лугів. Ті, що бунтувалися, не здавали собі справи з того, кому роблять прислугу. В такім стані не мають рації ті, що закликають до поблажливости. Треба однодушно осудити всіх бунтівників! Тут йде не про старшину С.-Б., але про орґанізацію й націю. Нині є в Соколі та старшина, завтра можуть бути старшиною ті, що бунтуються. Збережемо орґанізацію, коли надз. заг. збори С.-Б. однодушно осудять бунт і дадуть право старшині С.-Б. зреорганізувати Сокіл. Жертви мусять бути. Дехто боронить бунтівників патріотизмом, що вони робили в найліпшій вірі. Ті, що бунтували, перебрали на себе відповідальність, що створять іншу, ліпшу орґанізацію. Втеча незорганізована, — один по другім, як вівці йшли, — чести їм не принесла. Коли хто тут прийшов боронити бунту, нехай добре призадумається над тим. Ставлю внесення, щоб наші заг. збори уповажнили й зобовязали старшину С.-Б. виключити з сокільських рядів всіх, котрі бунтувалися підчас здвигу 1 VII с. р. або солідаризувалися з бунтом. (Оплески).

Тепер від христіянства відлучують все: державу, науку, школу. А протестантизм, відчуваючи силу закиду, що він не становить ніякої церкви, відважився навіть твердити, що церква і релігія се ріжні річи. Тепер бракувало ще тільки розділу релігії від чесноти. Отже і в тім напрямі протестантизм отворив дорогу, а раціоналізм показався його найправдивішою дитиною. Тільки вони підкладали міни з ріжних сторін. Коли перший учив, що віра становить все, а діла навіть шкідливі, то другий казав, що чесне жиштя становить все, на чім повинно залежати, а про віру й релігію розумний не дбає. (Вайс, Фільософія досконалости).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Українсько-московський месіянізм на 1000 літ

„Діло” ч. 294 принесло отсю статейку:

„Мета” помістила низку фейлетонів о. д-ра Г. Костельника п. н. „Наша Доля”, які неначе зясовують національно-релігійний світогляд того нашого чільного духовника, письменника і громадянина. Гр. Костельник — наскрізь інтелектуаліст з постійним нахилом до фільософічних рефлексій. Ся прикмета не завжди дає добрі наслідки, відриваючи автора від „міра сего” та переносячи його у — стратосферу.

У такій стратосфері порнає ш. автор фейлетонів „Наша доля”. Висловлені там погляди — глибокі, цікаві, не позбавлені льогіки. Тільки се т. зв. льогіка омана, словесна, подібна до льогіки схоластиків, — вона не відповідає льогіці „дійсної дійсности”. У чомуж річ?

Річ у теорії українського „східництва”, яка довела автора до висновків про тісну культурницько-релігійну спільноту Українців з Москалями, таку тісну, що обидва ті народи мають спільну „місію”. Льогічно договорився ш. автор до того, що „щастя українського народу йде в парі зі щастям російського народу”. Автор застерігається, що термін „Росія” має ріжнородне значіння. Стверджує правду і силу сучасного українського націоналізму в його боротьбі за національно-політичну самостійність і погоджується, що „для добра українського народу треба побороти державну систему Росії, як „єдіної неділимої” та заломити психіку всеобрусителів”. Пояснює теж дуже розумно причини заложення російсько-царської імперії через „спізнення” Росії у перегонах із Заходом. А проте о. Гр. Костельник великий оптиміст і щодо Росії і щодо російсько-українських взаємин.

„Російська революція показала всім, що не хотіли з тим погодитися, що Росія також мусить піти слідом за західною Европою і неминуче мусить національно здиференціонуватися...

...Очевидно, якщо хтось думає, що Росія сама від себе добровільно погодиться з українським націоналізмом, то такий дуже наївно думає. На втрату ніхто добровільно не годиться. Але се звичайно буває, що люди годяться на меншу втрату, щоб не понести більшої. Ні Англія „добровільно” не згодилася дати свободу Ірляндцям, ні Бельгія Фляндцям,ні Еспанія Каталонцям... А мусіли вони се зробити „для святого спокою”.

Перед Росією ось така ділема: або погодитися з українським націоналізмом та з його невідкличними вимогами, або терпіти в себе вічну революцію українського націоналізму, а такий стан для держави це те, що горячка для організму. Невдоволені Українці лучитимуться зі всіми ворогами Росії, як се роблять всі невдоволені народи у відношенні до своєї держави. Можуть ще бути ріжні перипетії в найближчій майбутности, одначе це безсумнівне, що остаточно Росія буде змушена погодитися з українським націоналізмом.

Життя, що змагає до спокійного творення, оконечно — по сяких чи таких перипетіях — подиктує і Росії і Україні такі відносини, які принесуть для них мирне співжиття.

Все те, що тепер діється, діялося і буде ще діятись у ділянці російсько-українських відносин, се для ш. автора лише „породові болі”. Національна доля українського народу злучена, на його думку, з „наднаціональною місією” — ширити на Сході греко-християнізм... разом з Москалями. І вірить, що сю місію Українці виконають. Приходить йому се тим лекше, що орудує цифрами 500 і 1000 літ уперед.

На сій площині спорити з ш. автором важко, бо розгадувати тайну, що буде за тисячу літ — се річ хіба дуже сміливих ворожбитів. На тему жовтої небезпеки істнує вже теж чимала література, але покищо важко якомунебудь европейському народові, в тому числі й українському, жити острахом перед заливом китайщини...

Тому й Редакція „Мети” найшлася у трохи незручному становищі. Фірма імени Гр. Костельника така поважна, що безперечно годі не дати тому діячеві змоги висловити свої погляди на сторінках католицького орґану. Всеж, Редакція „Мети” висловила свої застереження, якими від отих поглядів так відмежувалась:

Обмежуючись до короткої редакційної замітки завважуємо, що релігійна концепція місії греко-християнського світу, поставлена ш. автором, надто абстрактна і загальна, щоби переконувала про конечність політичного співжиття Росії й України. Тому з думками ш. автора, висловленими в цьому розділі його нарису не погоджуємося. Уважаємо, що в питанню Росія — Україна рішаючими є реальні, істнуючі від ряду століть дані, себто духово-культурні, національно-расові і геополітичні противенства обох народів. Сі противенства є до того глибокі, істнують уже так довго, що їм можна признати обективну вартість, регулюючу цілість взаємин обох народів, отже й їх релігійну місію. Коли впродовж 3-х століть сі противенства розвязує меч і екстермінація, то нікого не переконає теза, що на ряд дальших століть неозначена „місія” греко-християнського світу подиктує обом народам „мирне співжиття”. Саме навпаки, в добі, коли переємники Петра В. — большевики, переводять екстермінацію української активної верхівки при допомозі голоду, як системи боротьби з тою верхівкою, в такій добі — думаємо — ще ясніше виступають на яву ці реальні противенства поміж обома народами. З перспективи такої доби видно не „співжиття” під аспектом релігійної „місії” лише боротьбу на життя і смерть — за фізичне істнування. І тому віру в спільну релігійну місію обох народів — російського й українського — вважаємо своєрідним занепадом віри в політичну силу українського народу.

Примітка Редакції „Нової Зорі”: На нашу думку фірма імени Гр. Костельника може стати така поважна як пише „Діло” не скорше аж коли він відкличе свої давні безшабашні напади на Єрархів катол. Церкви, до котрої сам належить. Та се одна річ, а друга річ питання, хто в порушеній справі має слушність. Думаємо, що до великої ролі, яку о. Гавриїл Костельник предсказує будучій Росії в звязку з Україною, покликана передовсім Польща в звязку з Україною як католицька держава, але що короткозора політика польських ендеків в часах коли вони були при владі пустила Польщу на такі тори, з яких не легко вже Полякам зійти, особливо коли взяти під увагу їх традиційне відношення до Українців і Білорусинів, — отже предсказання о. Костельника після всякої правдоподібности здійсняться: бо не може остати без наслідків для катол. нації й держави, коли її керманичі не допускають поширення католицької Церкви поза т. зв. Сокальський Кордон лише тому, що та Церква виступає в іншій формі. А зміни в тім напрямі ні зазором не видати...

Англійський корабель, навіть пасажирський, то пливуча монархія. А Французький корабель — то демагогія, що гине без керманича (Анатоль Франс).

Боротьба з міжнародними злочинцями

Під таким заголовком помістило передовицю паризьке „Возрожденіе” в ч. 3427:

Англійський міністр закордонних справ сер Джон Саймон протиставив у своїй промові з приводу марсильського злочину стриманий достойний образ акції Югославії та Франції — поведенню Австрії після сараєвського вбийства. „Сі дві події — сказав він — до себе неподібні, а навіть противні собі. Тепер після гіркого досвіду чотирох літ війни, при виді потрясеного світа, люди зачали розуміти не лише весь страх але і всю безглядність війни”.

Дійсно, всі поголоски про міжнародні ускладнення в звязку з убийством короля Олександра опрокинено авторитетними кругами. Одначе така велика подія не могла не бути поважною пересторогою. Вона показала, що „сили зла”, котрих є тепер подостатком у світі, не дрімають і що їх безличність зростає.

Тому Рада Малої Антанти й нарада балканських держав з повною слушністю підкреслили в своїй заяві необхідність ужити міжнародних заходів проти революційно-терористичної діяльности. „Коли не ужиють слушних міжнародніх заходів — кажеться в заяві — коли їх не будуть уживати з необхідною льояльністю і доброю волею, можуть повстати найповажніші конфлікти”.

Підсумовуючи ту заяву, білгородський кореспондент „Кельніше Цайтунґ” пише, що нарада міністрів закордонних справ Малої Антанти й Балканського Союзу за згодою короля Карла й регента князя Павла ухвалила заложити міжнародний союз для боротьби з політичними злочинами та вбийствами.

В тойже день німецького надзвичайного представника Геріна приняли князь регент і ромунський король. Геринґ розмовляв також з югословянським премієром і міністром закордонних справ. Можна думати, що ті розмови торкалися також приступлення Німеччини до міжнародньої боротьби проти політ. террору.

Італійське правительство також очевидно буде примушене признати необхідність такої боротьби. Ледви чи й Мадярщина, що досі нажаль проявила супроти хорватських терористів надмірну поблажливість, щоб не сказати більше, — відкажеться ужити заходів, котрих рішучо вимагає загальна опінія всего цивілізованого світа.

Одначе не треба віддаватися надзвичайним ілюзіям в тій справі. Міжнародна боротьба з революційно-політичним террором не може дати кінцевих вислідів, поки істнує величезна територія під владою крайних революційних елементів міжнародного комунізму. Кілько комуністи — з деяким опізненням — не відрікалисяб від марсильських злочинців, у виданнях комінтерну є достаточна скількість вказівок на його звязок зі всякими можливими сепаратистами націоналістичного ґатунку, включаючи преславних „усташів”. Не дальше як в сім році СССР з почестю приняв у себе учасників соціялістичного лютневого бунту в Австрії. А ще давніше, можна було прочитати в совітських часописах, як якийсь Іван Раїч давав вказівки комінтернови про способи використання „усташів” для розложення Югославії. Щож торкається того, буцімто комінтерн відкидає індивідуальний террор, — ніхто обізнаний з комуністичною доктриною не прийме поважно такої заяви. Комінтерн відкидає індивідуальний террор в тих случаях, коли вважає його безцільним — але він дуже одобрює террор, коли він здається йому вигідним.

Треба загально привитати ідею обединання всіх національних держав на ґрунті боротьби з політичними злочинами. Одначе таке обединання повинно бути доведене до свого льогічного кінця. Всякий союз боротьби з міжнародною злочинністю повинен невідклично приняти протикомуністичний характер — або він остається безплідний.

Примітка Ред. „Нової Зорі”: До сих назагал слушних заміток „Возрожденія” уважаємо додати що слідує: Террор на Балкані істнує не тому, що Росія з царської стала большевицькою й не тому той террор буде дальше істнувати, що в Росії панують большевики, бо террор на Балкані істнував давно перед появою большевиків. Всякий террор істнує, починається й розвивається тому, що має на своїм місци услівя повстання й розвитку. Поки ті услівя істнують і ніхто навіть не думає над усуненням їх, поти й террор має ґрунт до істнування й розвитку.

Ксьондзи-ендеки профанують релігію

Білоруська ґазета „Новы Шлях” принесла в ч. 7 (9) с. р. статтю під повисшим заголовком, котру подаємо в перекладі:

Ґазета „Шлях Моладзі” ч. 9 с. р. подає сензаційні, обурюючі кождого Білорусина вістки. В статті „Зле буде з пастирями” знаходжу річи, котрі повинен затямити кождий Білорусин, щоби знати, де годуються і жирують наші заїлі національні вороги. Цікаві вістки тої ґазети і слушне її обурення подаємо дослівно: „1-го вересня с. р. о год. 5—6 вечером два молоді Білорусини католики пішли до костела св. Йоана в Вильні до сповіди і трафили до ксьондза пралата Савіцкого. Отже коли перший з них став сповідатися по білоруськи, то сповідник своїм поведенням змусив Білорусина сповідатися по польськи. Колиж другий підійшов і таксамо зачав сповідатися по білоруськи, то тоді сповідник вже формально скипів зі злости і замість того, щоби сповідати, почав лаяти Білорусинів, називаючи їх комуністами, безбожниками і бридко поганив білоруську літературу і т. д. Той до глибини ображуючий факт переходить всі границі терпеливости! Бо трудно направду навіть в думках собі припустити, що діється. І хтож направду в нас більший агітатор безбожности: чи такий ксьондз-пралат, чи комуністи?! Що за профанація сповіди і святині! Та що справді за трагедію переживає наш нарід, котрий, удержуючи такого ксьондза податками, чує від него навіть на сповіди безпідставну хамську лайку!

А діється то все в „культурнім” Вильні, в 20-ім столітті, тут-же під боком архиепископа Ялбжиковского, котрий також памятає, здається, тільки про се, щоби вдержати в нас по костелах польщину та якнайдальше держати білоруських священиків від білоруського народу. А зле, що архиепископ не загляне близше в народну душу і відповідно не зареаґує на нехристіяиські поступки підвладних собі „пастирів”. Бо скоро дійде здається до того, що ми всі Білорусини будемо реаґувати на поступки своїх „пастирів” так, як зареаґував один наш співробітник на образу православним священиком білоруського народу...

В тій самій статті „Шлях Моладзі” описує не менше обурюючу „діяльність” іншого розендеченого до непритомности „слуги Божого”:

„В Шилавицькій парохії, Вовковиського повіту, місцевий парох, польський націоналіст, ксьондз Земкевіч, не лише всілякими способами агітує за польщиною, але заборонив з проповідниці селянам Білорусинам витати один другого при праці по білоруськи словами: „Поможи Боже”, а приказав робити се по польськи „Боже допомуж!” Річниці, очевидно, в змісті тих слів нема ніякої, але зате в будучности, коли заведеться „Боже допомуж” в життя, такий ксьондз буде говорити, що ті люди Поляки і що та земля, на котрій вони жиють — польська, бо тут польські звичаї”.

Якийсь католик в польськім санаційнім „Куріері Виленськім” з дня 3. X. 1934 р. пишучи про ту справу робить такий висновок: „Розуміємо кривду, яка діється. Розуміємо потребу реаґування на неї. Та чи в подібних случаях найвідповіднішим аргументом є кулак — дуже сумніваємося. Коли білоруська молодь не може знайти інших способів — то вона виставляє собі сумне свідоцтво”.

Отже ми переконані, що пан Католик з „Куріера” сильно помиляється, виставляючи таке свідоцтво білоруській молоді за те, що вона погрожує фізичним реаґуванням за образу свого народу і його цінностей. Якраз навпаки, се показує, що білоруська молодіж стає такою, якою повинна бути, — то значить, починає вже бачити, що є шовіністичні типи, котрі лише тоді переконуються про істнування білоруського народу, коли почують се на своїх білорусожерних зубах. Що така молодь наростає, треба тільки тішитися. Вона виставляє собі свідоцтво, що потрафить переконати про істнування Білорусинів навіть таких типів, як розюшений ендецький пралат і ріжні ксьондзи Бородзічи. Що при тім часом може бути підірваний авторітет релігії — нас вже мало обходить, бо не ми поставлені боронити її, але якраз се належить до тих, котрі своїм поведенням профанують те, що проповідують.

(Такі обурені голоси вказують, до чого довели польські шовіністи в священичих одягах. Чи такі люди можуть ширити католицизм на Сході? — Редакція „Нової Зорі”).

Орґанізаційні проблєми Марійських Дружин Пань

Реферат о. Ір. Назарка ЧСВВ на зїзді Марійських Дружин Пань.

Є деякі проблєми, що ніколи не сходять з горизонту зацікавлень людства, проблєми, що своєю важністю й актуальністю все приковують до себе думку людей. До сього рода проблемів належить безперечно проблєм орґанізації інтеліґентного жіноцтва. Оцінюючи належно важну ролю інтеліґентного жіноцтва в цілости публичного і суспільного життя та знаючи просто невичерпану охоту жіноцтва до активности, майже кожда політична партія та віроісповідна ґрупа намагається зорґанізувати інтеліґентне жіноцтво на платформі своєї ідеольоґії. Одначе є хтось, що все неустрашимо стоїть на сторожі жіночої душі і тому має найбільш узасаднене право до жіноцтва — се кат. Церква. Вона все громадила коло себе жіноцтво та виховуючи його на засадах католицької етики, приспособляла його до праці найкращої і найуспішнішої, бо до праці спертої на католицькій думці.

Оставляючи на боці ті церковні орґанізації жіноцтва, що про них згадує вже Оріґен і відтак св. Золотоуст, поминаючи могутні в середновіччі жіночі орґанізації третих чинів, спинимо свою увагу на одній орґанізації, що нею в особливший спосіб піклувалася св. катол. Церква. Се Марійська Дружина. В рядах сей орґанізації жіноцтво почало ґуртуватися від 1748 р. Отже Марійські орґанізації жіноцтва мають уже свою гарну і цікаву історію, що була темою попереднього реферату. Я хочу звернути увагу на практичну сторінку та вказати важніші орґанізаційні моменти, потрібні до належного функціонування Мар. Дружин інтеліґентного жіноцтва. Хоч кождий з сих моментів вимагавби окремого реферату, одначе я попробую в свойому рефераті, як в одинокому рефераті орґанізаційному на сім зїзді, обняти цілість орґанізаційних справ Марійських Дружин інтеліґентного жіноцтва.

1. Перший і найважніший момент гарного розвитку Марійської орґанізації се т. зв. засада еліти. В кожній Марійській орґанізації взагалі, а в жіночій зокрема все треба сей принцип сильно акцентувати та вважати на його точне зберігання. Отже засадою Марійських Дружин мусить бути те, щоб ґуртувати не маси, але еліту, себто людей вироблених, або таких що мають щиру волю і своєю вдачею дають обосновану надію, що елітою стануть. Вже нераз виринало питання, чи не булоб корисніше працювати над масами поставивши їм менші вимоги, ніж працювати над невеличкою елітою з високими вимогами до неї.

Одначе на зїздах фахових людей порішено се питання так, що безперечно корисніше для суспільности мати невеличке число визначних одиниць, ніж богато таких, які нічим, або майже нічим не ріжняться від загалу тих, що не належать до орґанізації. Еліта — се ґурток людей розумних, ревних, активних, які в суспільному орґанізмі грають ролю мозку. Вони поривають своїм прикладом маси, які не мають глибоких переконань, але дають себе поривати проводирям. Такими елітовими ґрупами мають бути Марійські Дружини Пань. Мале число ревних, рішучих, інтеґральних католичок пірве за собою інших і поведе їх на самі шпилі внутрішнього життя. Се зрештою метода християнства. І Христос у великому ділі навернення світа послуґувався маленьким ґуртком еліти. І апостоли по взору Христа в кождій оселі оставляли малі ґуртки визнавців нової віри. І сьогоднішний світ перенятий наскрізь ляїцизмом найбільше боїться справжньої духової еліти, називаючи її „папськими ячейками“: бо знає, що справжня еліта що робить, робить цілковито, без ніяких гнилих компромісів.

Отже Марійські Дружини Пань, придержуючись сього принципу еліти, повинні дбати не про скількість, але про якість членок, про душі ревні, так перенятї ідеями Христа, щоб поривали інших за собою. Тому в дружинній практиці передівсім належить уникати невластивої аґітації за Марійською Дружиною. Досвід виказав, що невмісно тай навіть шкідливо проголошувати публично на проповіді чи реколекціях, що в даній місцевості основується Марійську Дружину. Таким чином особливо в менших містах, де нема інших жіночих товариств можна позискати для нової Дружини справді велике число членок, але небажаних, бо вони не стоять на належному моральному рівні. Для Марійської Дружини треба вербувати членок зовсім інакше. Передовсім треба собі намітити кілька одиниць безоглядно чесних і здібних до католицької роботи та до них звернутися з предложенням приналежности до Марійського товариства. Коли найдеться кілька таких осіб, тоді треба їх спросити на окремі замкнені сходини й обговорити з ними завдання та обовязки членів. Ще лучше з кождою намиченою кандидаткою поговорити окремо та особистим впливом як найстаранніше підготовити здорову і сильну підвалину майбутньої Дружини. З кількома кандидатками добрової волі можна вже починати систематичну підготовну працю підчас т. зв. кандидатури. Колиж до Марійської Дружини зголоситься кандидатка вже під кінець кандидатури перших членок, або й після канонічної ерекції дружини — тоді за неї повинні заручити бодай дві давні Дружинниці. Сього рода процедура дуже важна, бо вона забезпечує індивідуальний добір членок зовсім певних. Колиж до Марійської Дружини приймається всіх, що тільки зголосяться — то се певний початок кінця такої Дружини, бо в найкращому разі на світ прийде Дружина анемічна, рахітична. А досвід учить, що лекше оснувати нову Дружину, ніж оживити анемічну.

2. Після вступних кроків починається перший етап дружинного життя вже в зорґанізованій формі. Сей етап становить т. зв. кандидатура. Се найперше час проби членок. В тому часі членки самі мають себе випробувати, чи вони зможуть належно сповнити всі обовязки. А провідник може пробувати, чи кандидатки надаються до Дружини, чи мають відповідні кваліфікації, а бодай, чи мають щиру волю бути добрими членками. Дальше кандидатура се час вишколювання кандидаток. До того, щоб бути доброю членкою Марійської Дружини, не вистарчає тільки добра воля, чи яканебудь побожність. Кандидатки мусять виробитися в дусі і в стилю Мар. Дружини. Вони мусять добре зрозуміти суть, ціли й устрій Дружини, пізнати свої обовязки та помалу втягатися в їх практикування. Тому підчас кандидатури сходини кандидаток повинні відбуватися якнайчастіше. На сих сходинах найлучше пояснювати статут параґраф за параґрафом і при помочі поговірок, запитів, спільних читань та дискусій виробляти відповідний матеріял для Дружини.

Знаю одну Дружину, якої члени тай навіть провідник досі на очі не бачили Марійського статута, а головною ціллю своєї діяльности вважають тільки прикрасу своєї церкви.

В початкових Дружинах сього рода сходинами мусить проводити сам духовий провідник. В Дружинах канонічно ериґованих має бути назначена окрема інструкторка кандидаток, що сама повинна відзначатися глибоким розумінням дружинного духа. Сю функцію найкраще може сповняти містоголова Дружини, бо вона з усіх виділових має найбільше вільного часу. Вкінці кандидату-

---

ОСИП НАЗАРУК 2)

ЇЗДА ЛІТАКОМ

зі Львова до Варшави.

Думаю, що коли щезнуть зелізниці (а вони очевидно не видержать суперництва з літаками, як тільки літаки могтимуть везти і великі тягарі), коли їзда літаками стане загальна, — тоді люди стануть ліпші. Бо їзда літаком відриває від земних справ і підносить думку в інші стрефи і простори. Хто не вірить, нехай переконається.

Онде костел з характеристичною вежею, а недалеко від нього (з літака виглядає недалеко) трибанна церква. За хвилину знов видко трибанну церкву. І знов ліс, виразний, різьблений, і знов поля, поля, поля.

Год. 1.15.

Якісь невеличкі мочари. Околиця така, якби тут колись були великі оборонні вали, давні-давні. Недалеко якесь місто: серед нього будинок на великій, свобідній площі. Що се за місто, не знаю й додуматися не можу.

Далі показується якесь довге, довжезне село, загнене майже під острим кутом.

Потічок. Подовгастий став. На його зелених водах біліють гуси або качки. Видно не дуже високо летимо, коли голими очима можу відріжнити такі розмірно невеличкі предмети і їх краску.

Ланів ніде не видно. Я не знав, що наш край вже аж такий без ланів. Се знак, що мусітиме спроваджувати хліб, або голодувати.

Год. 1.20. Бачу перший міст на якійсь ріці. Що се за ріка? Знов два великі села.

Якийсь ставок у лісі.

А дальше летимо знов понад якийсь більший ліс, але хоч виразно бачу його нутро, не виджу ніде ні одного живого сотворіння. Тут і на полях довкруги. Може тому що се неділя тай ще до того обідова пора.

Якась фабрика з високим комином коло більшої води. Три ганґари. Потік або річка. Крута. Якась святиня з червоної цегли. А ліворуч біла. Котра з них церква, котрий костел — трудно напевно сказати. Відси вже мало видно лісів, дуже мало. А досі було так богато. Тепер вже тільки десь-не-десь самотне дерево стоїть на полі, на межі. Або троха дерев коло хат.

Бачу перший вітрак на полі. Далі великі зелені квадрати піль. Мабуть лани. Останки великих ланів. І знов трохи ліса. Лани, лани... Якже ми колись нарікали на них. А вони кормителі цілих країн... Тільки вже щораз тяжше вдержатися їм.

Під впливом знаменитого воздуха і великої маси нових для мене вражінь я задрімав і збудився аж о год. 2. Бачу якийсь костел з червоної цегли, біля край яристий. Значить: видно виразні яри, балки. Де я, не знаю. Мабуть вже „у волинській, тихій стороні“. Люблю Волинь і ще більше Холмщину.

Минаємо якусь більшу воду і якесь урочисько. Немов старі великанські окопи. Цілий систем окопів. Пригадався мені пок. професор Стефан Томашівський, котрий оповідав мені, що бачив на Волині цілий систем укріплень, звернених проти заходу. Мабуть наші князі створили їх. Сучасні наші учені не знають, що се за укріплення, хто і коли їх сипав. А про загал і говорити нема що.

Год. 2.10. Якась більша ріка. Видно серед неї острови. Біля одного берега лодка. Ліси. Осель щораз менше. Майже зовсім нема. То вже певно не Галичина, бо вона густо набита селами. І мимо того сюди ще кольонізацію сунуть...

Год. 2.14. Якесь місто. Три мости кидаються в очи. Велика ріка. Блистить прекрасно на сонці, аж очи манить. Вся-

ра — се період безпосереднього приготування до канонічної ерекції Дружини. Тому підчас кандидатури належить вибрати собі титул і покровителя майбутньої Дружини, розглянутися за відповідною домівкою на сходини та намітити собі кандидаток до виділу. Хоч підчас кандидатури не переводиться формальних виборів на поодинокі уряди — то всеж таки хтось повинен відповідати за порядок сходин, а передовсім дбати про лад архіву і хроніки Дружини від її первопочинів. Час кандидатури правильно повинен тревати пів року. Одначе в міру потреби й обставин духовний провідник може той час продовжити чи скоротити.

3. Коли ся стадія приготування добігає до кінця, провідник повинен постаратися про акт, яким Дружина зміняє своє дотеперішне приватне істнування на правно-публичне. Се акт канонічної ерекції й аґреґації. Канонічна ерекція — се акт церковної влади, що якомусь побожному товариству надає характер церковної установи. Аґреґація знову — се акт, яким завязується вузол духовної спільности між галузкою якогось товариства та його пнем. Тому що церква звичайно зливає ріжні привілеї і відпусти на матірне товариство, дочерні товариства мають участь у тих духовних ласках тільки силою своєї аґреґації з матірним. Канонічної ерекції Марійських Дружин доконує епископ. Відтак документ ерекції відсилається до Риму. Відтам приходить грамота злуки з матірною Дружиною, якою є Дружина молоді при колеґії ОО. Єзуїтів в Римі, т. зв. Prima primaria. (Сього року ця матірна Дружина святкує 350 літний ювилей свойого істнування). В нас істнують ще два ступні Марійських орґанізацій без канонічної ерекції. Се Марійські Кружки і Союзи. За згодою нашого Епископату може їх закладати Головна Управа Марійського Товариства Молоді. Їх додатна прикмета та, що вони існують перед оснуванням стислих Дружин і як проявлять належну активність і мають сталий духовний провід, їх перемінюється на Марійські Дружини. В противному разі вони остають на дальше Марійськими Кружками чи Союзами. Кружки надаються передівсім для молоді народних шкіл а Союзи для старшої молоді сільської. Се спеціяльність виключно українських Марійських орґанізацій.

Далі буде.

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ“! Адреса: „Правда”, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

ПОДЯКА

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові за скоре й без зайвих трудноцїв виплачення повної обезпеченевої суми по мойому бл. п. мужові Матвієві Лишакові, парохові в Стрептові п. Камінка Струмилова. — Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми амер. долярів 500 уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові найширшим кругам української суспільности. — Володимира Лишакова 217-1-1

З краю

Про грізний стан читалень „Просвіти.

В дні 3 листопада ц. р. відбувся в Бортятині к. Суд. Вишні деканальний соборчик. Від ранку в місцевій церкві відправлялися Богослуження, а отці в числі 14 слухали св. Сповіди. Після співаної Служби Божої виголошено піднеслу проповідь, відтак о. Декан в окруженні духовенства відправив соборну панахиду за померших священиків. Потім відбулася на приходстві друга частина соборчика. По офіціяльнім отворенні один з учасників курсу К. Акції в Перемишлі виголосив реферат про Катол. Акцію. В нім підкреслено, що найуспішнішим середником Катол. Акції є католицькі часописи, брошури і книжки.Притім ця ділянка в нас якраз найбільше занедбана, тому від неї треба починати. Без катол. преси в сих часах неможна навіть думати про якийнебудь розвій Катол. Акції. Тільки катол. преса зможе поправити жалюгідні відносини на всіх ділянках нашого життя та покласти нові основи під наше відродження. Вона живчик Катол. Акції. Потім слідував другий реферат про садівництво. Прелеґент цікаво змалював потребу засаджування садів по парохіях та їх годівлі. Опісля наступила широка дискусія. В ній порушено пекучі справи в душпастирському житті. Порушено теж болючу, реліґійну іґноранцію наших вірних особливо т. зв. інтеліґенції. Вказано на грізний стан читалень „Просвіти“, котрі щораз частіше стають місцем ворожих виступів проти Церкви, а зокрема проти священиків. Сьогодні всі відтинки душпастирської праці дуже загрожені. Виринає потреба зорґанізованої праці. На закінчення відспівано „Достойно єсть“.

Недавно в Судовій Вишні засновано „польсько-українсько-жидівський“ товариський клюб. Домівка його міститься у приватному домі п. Носатого напроти костела. „Клюб“ сей є установою ареліґійною. З Українців тут належать Мр. Гаєцький, Громницький і Др. Радзикевич. „Злобні“ говорять, що у Вишні повстала „нова церква“. З часописів „Діло” удостоїлося посісти нового передплатника.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Начерк проповіди в день торжества св. свящ. Йосафата. Йо. 10. 11 „Я пастир добрий: пастир добрий кладе душу свою за свої вівці“. — В туземному життю маємо зміряти до того, щоби все більше совершенно відтворювати в собі ідеал Богочоловіка; маємо своє туземне життя уподібнити до життя Христа-Спасителя; у всім маємо Його наслідувати, у всім зближуватися до Нього, щоб ми могли спокійно сказати за св. Апостолом Павлом: „А жию вже не я, але жиє в мені Христос” (Гал. 2, 20). Це уподібнення туземного життя до життя Спасителя знаходимо в деякій мірі в пересічних христіян, але в особлившій мірі знаходимо це в святих мучеників. І таке уподібнення туземного життя до життя Спасителя в особлившій мірі знаходимо й у нашого українського святого священомученика Йосафата. Він виповнив условини, які ставить Христос до своїх учеників-апостолів. Якіж ті условини? Не інші як ті, про які згадує нинішне св. Євангеліє: „Пастир добрий кладе душу за своє стадо”: добрий пастир, щоб рятувати своє стадо, накладає навіть своїм життям. Подібні слова, в яких Христос зясовує вимоги правдивого свого ученика, читаємо також і на іншому місці в св. Матея: „Коли хто хоче за мною йти, нехай відречеться себе самого й візьме свій хрест і за мною йде” (Мт. 16, 24). Отже від правдивого ученика вимагається: 1) щоб усунув перепони, які віддалюють від Спасителя, 2) щоб вибрав середники, що лучать зі Спасителем. Св. Йосафат виповнив одні і другі передумовини. І так покинув все: вирікся світових роскошей, вирікся найближчої рідні та вступив до монастиря, щоб як чернець віддатися неподільним серцем на службу Богу. Дальше вибирав св. Йосафат середники, що лучать зі Спасителем. Як чернець проводив свій час переважно на молитві і на роздумуванню з Богом (подібно як Божественний Спаситель, що нераз в часі своєї публичної діяльности цілі ночі переводив на молитві). В молитві і скупленню духа шукав св. Йосафат потіхи і розради по трудах своєї апостольської праці; в молитві просив о поміч до нових трудів і жертв. А коли грозила Йому небезпека смерти, покірно приняв її, піддаючися Божому Провидінню. Хоч православні обіцяли Йому почести й богацтва, вірно і непохитно стояв Він при катол. Церкві, мимо того що прочував, що прийдеться Йому за це випити чашу терпіння аж до дна — й наложити головою. Пригадаймо собі Його терпіння й обставини Його мученичої смерти а запримітимо, як Він і в своїх терпіннях взорувався на терпіннях Христа. І так св. Йосафат добровільно віддається в руки православних, що прийшли з підбуреною товпою та посуджували Його о провини мнимі, неправдиві, ложні, противорічні. Він тільки просить, щоб Його службі нічого злого не робили. Глядім дальше на любов св. Йосафата до своїх ворогів. Найбільшу любов оказує св. Йосафат їм якраз у тій хвилині, коли їх злоба найбільше лютує; коли вони підносять свою зброю (сокиру й інші знаряддя), щоб завдати св. Йосафатови смерть, він молиться до Бога, щоби Всевишний не вміняв їм тої провини. В перенесенню своїх терпінь і мук шукає св. Йосафат помочі у Христа-Спасителя. До неба взносить свої очи; думки Його линуть до Бога. Свої терпіння і муки лучить Він з терпіннями й муками Спасителя та жертвує їх для добра других душ, для навернення грішників. — О якіж картини, цілком противні, видимо в часі смер-

ка пливуча вода приємна людині. Може також тому, що ми проминаючі єства на сім світі і вона проминає. Червоний великанський мур. Ряд будинків. Ріка ліворуч.

Год. 2.30. Наш літак перелітає понад ту велику ріку і вона вже праворуч. Пригадався мені наш король Данило, котрий сюди на північний захід переніс столицю свою, в місце безпечне від набігів степових орд. Мав розум. А як раз наші галицькі сили здобули варшавський замок. Ішли під командою нашого князя. А ми сегодня їдемо туди просити, аби не обкроювали обсягу діяльности нашого РСУКА, значить, аби не відбирали нам праці на ґрунті, який ми самі створили...

Прекрасна велика ріка довго світила в сонці на обрію мов великанська срібна лента між зеленими полями й лісами. Та до 10 мінут зникла на обрію праворуч.

Якийсь великий ліс, а в нім розсипані гарні віллі. А потому ліс без віль. І зовсім несподівано наш літак зачав котитися по зеленім великім оболоню. Так спустився на землю, що я не відчув і не запримітив коли.

Чи ми вже приїхалиб до Варшави? Неможливо!

Дивлюся на годинник. Точно 2.45. Очевидно — Варшава!

Зі Львова до Варшави їхав я годину, так, одну годину і 45 мінут. Не віриге? Мені також трудно було повірити.

Висідаємо. Всі свіжі, невтомлені. Бо то і недовго і воздух був дуже чистий. Просто — прогулька, така як прохід з дому на Високий Замок у Львові. Тільки воздух в часі прогульки літаком чистіший.

Літакова стація під Варшавою „На Оконцю“ краща як під Львовом. Автобус вже стоїть. Новою дорогою, виложеною плитками, везе нас (без доплати) до міста. За 15 мінут ми в самім центрі столичного руху, біля головного двірця, коло перехрестя Алеї Єрусалимських і Маршалківської.

Бачу великий ресторан. Вступаю й дістаю неймовірно велику штуку росолового мяса, котру зі смаком заїдаю, бо вже 3 година.

Їм і твердо собі постановляю, їхати літаком де лиш можливо.

П. С. Коли я вертав з Варшави, літак спізнився 45 мінут ізза сильного вітру. Та в купе того вітру не було чути ні трохи.

ти св. Йосафата. Вдолі, у глибині темряви відчинене пекло; воно висилає своїх мешканців (злих духів і їх заушників), що підбурюють товпу та заохочують її до жорстоких злочинів; вгорі відчинені небеса; там по правиці Отця сидить в окруженню ангелів Христос-Спаситель, що частинно судить уже в туземному життю, що вповні судитиме при кінці світа. Тим самим наче зазначено, що мученича кров є тим середником, що відчиняє небо; що є запорукою спасення й для грішників (за яких вона спливає) і то почавши від Авеля аж до Голгофти. О справді! Струї невинно пролитої крови, це струї ласки і благодати що спливають на світ через св. кат. Церкву і спливатимуть аж до кінця світа. — Добро вже по своїй природі уділяємо. Так кождий добрий чоловік старається всіми силами, щоби свою доброту уділити другим, щоби її зілляти на всіх. Бачимо се в буденнім пожиттю, як люди з природи добрі нераз останнім діляться з потребуючими. Бачимо це й у дослідників природи, учених, як вони поносять великі жертви і труди, щоб тільки щось доброго і хосенного винайти для добра людства. Так! Хотіти співпрацювати над тим, щоби здобутки людської культури стали спільним добром цілого людства, це щось велике і пречудне. Одначе є вищі, надприродні духові добра, а саме внутрішно-моральна свобода й духова велич людини; і ці добра се основа всякої і кождочасної земської культури. Є також вищі, надприродні цілі, а саме слава Божа і гідність всего людського роду в Божому царстві. І коли наситити голодного се гарне і благородне діло, то оскільки гарніше і благородніше наситити голод душі, подати їй правдивий корм вічного життя! І коли гарно і благородно напоїти жаждучого і вгасити спрагу його тіла, то оскільки гарніше і благородніше подати правдивий надприродний напиток і вгасити спрагу душі! І коли гарно і благородно приодіти нагого на тілі, то оскільки гарніше і благородніше подбати за одежу християнського виховання. І коли гарно і благородно помогти комусь в недузі і вилічити його рани, то оскільки гарніше і благородніше лічити людей на душі від закорінених (налогових) пристрастей та подавати їм спасенну руку в ціли осягнення вічного щастя. Зі всіх Божих діл — говорить Діонізій Ареопагіта — співпраця над спасенням душ се щось найбільше і найвище. Так послідна ціль історії це не завоювання світа одною нацією чи більше могутніми націями та упокорення підбитих; послідна ціль історії світа це не заволодіння природою при помочи новітніх здобутків техніки. О ні! Послідня ціль людства то єдність душ в кат. Церкві — в містичнім тілі Христовім: це єдність душ в Бозі. Се велике таїнство Божого пляну в сотворенню вселенної. І ціль ся дійсно найвеличніща і найвища. І коли людина зростає на величі в міру того як вона спрямовує свої стремління до вищої ціли, коли наша праця зискує на вартости в міру її спрямовування до взнесліших цілей — то мусимо признати, що на цім світі нема нічого більшого і взнеслішого, що вдоволялоби нас внутрішно, що одушевлялоб нас, — понад високу і величну ціль апостоляту. Бути Апостолом Христа, бути Його учеником в повнім того слова значінні — се щось найбільше і найвеличніше, що на землі може бути. Так! Апостол Христа се ученик а рівночасно воїн і мученик. Як ученик голосить науку Христа для спасення душ; як воїн поборює під знаменем Христа всякі труднощі й невигоди. Його меч духа, яким він добирається до людських душ — то Боже Слово, Воплочене, Розпяте! Його меч духа се крест терпіння, від якого сам Апостол поносить рани, муки і часто навіть смерть. Божа Правда для своєї оборони і поширення не потребує воїнів, які завдають рани і наносять смерть другим. О ні! — Вона потребує воїнів, які вміють в її обороні вмирати. І ту предивну надприродну силу — героїську посвяту мученичої смерти знаходимо тільки в католицькій Церкві. Мученича кров стає сіменем християн, як говорять св. Отці. І се якраз доказ божественности кат. Церкви. Христос прийшов, щоб кинути на землю огонь любови (Лк. 12, 49); той огонь любови оставив Христос в кат. Церкві. І він власне родить місіонарів-апостолів, що з геройською посвятою працюють над поширенням Божого царства. Той огонь любови з бігом століть зродив в католицькій вітці українського народу місіонаря-апостола, великого угодника Божого в особі св. свящ. Йосафата. Це правдивий христолюбець, що всеціло посвятився на службу Богу, що прямував до небесних висот. Він не шукав приємностей цього світа, тільки великих, тяжких подвигів. Він Христа ради піднявся великих трудів а навіть віддав своє життя за зєднення українського народу з правдивою Христовою Церквою. Цим святим Божим угодником ми повинні тішитися і дякувати Всевишньому, бо це знак великої Божої любови до нас. — І в нинішне торжество просім свойого св. священомуч. Йосафата о поміч, о заступництво, щоби знайшлося в нашім народі богато ревних одиниць, овіяних апостольським духом, що працювалиб над ділом св. унії, за яку св. Йосафат проляв свою кров; просім Його о заступництво перед Богом, щоб наш український нарід був обєднаний у св. катол. вірі, як се було перед схизмою, за часів св. Володимира й св. Ольги. Просім Всевишнього через Його заступництво, щоб вирвав наш нарід з кайдан сатанинської неволі, щоб розпалив в ньому вогонь небесної любови — щоб було одно стадо й один пастир. — о. Др В. Василик.

Апостольський Візитатор Впр. о. Й. Гудечек відвідав м. і. Богословську Академію у Львові. В церкві св. Духа привитав Його о. Ректор Богословської Академії в приявї Професорів і питомців. Після молебня Апост. Візитатор оглянув Музей Академії. Відтак відбулася святочна академія в честь Достойного Гостя. Крім промови о. Ректора, були хорові й музичні точки та деклямації. Відтак відбувся спільний обід. Апост. Візитатор перебув в Богословській Академії до вечера, оглянув її бібліотеку і був на вечірні в церкві св. Духа.

В Малій Семінарії у Львові відбулося недавно шкільне свято інтронізації Серця Христового. Інтронізацію попередили 3-дневі стислі реколєкції, в котрих взяло участь около 200 учеників Малої Семінарії. Реколєкції перевів о. Ірией Назарко ЧСВВ. В сам день празника Царя Христа рано Преосв. Іван Бучко відправив Архієрейську Службу Божу. Хор учеників під управою п. Дмитра Котка співав дуже гарно. Преосв. Іван виголосив гарну проповідь. До св. Причастія приступили всі ученики. Після Служби Божої посвячено образ Серця Христового і занесено до найбільшої шкільної салі. Перед тим образом відбулося відтак посвячення Серцю Христовому цілої школи і цілої Малої Семінарії. Ще раз гарно і тепло промовив Преосв. Іван і закінчив свято.

Римо-кат. епископство в Станиславові. Краківський „Ілюстровани Курієр Цодзєнни“ ч. 311 з 9 с. м. повідомляє, що в Станиславові мають створити римо-католицьку дієцезію для станиславівського воєвідства і частини тернопільського. Духовні польські високі круги мають поставити в тій справі відповідні внески. — Такі вісти повторяються вже кілька разів.

Чим глибша та безлюдніша була моя самотність, тим щасливіше було моє співжиття з тією найбільш улюбленою жінкою (біблією): я задоволений тою божою долею. Вродилася від мене дитина: досконала та правдива людина (внутрішно відроджена). Вмираю не бездітний. (Український фільософ Сковорода.)

Наші москвофіли

„інформують“ Апост. Візитатора.

Вшехпольський „Курєр Львовскі“ в ч. 313 А приніс за „Землею і Волею“ зміст зажалень, які делєгати москвофілів предложили устно й на письмі Апостольському Візитаторови, котрий приняв їх два рази, в днях 6 і 7 с. м. В склад делєгації входили: Сеніор Ставропігії Гулла, віцесеніор Сивуляк і синдик д-р Крижановський. Між численними зажаленнями знаходимо також твердження, що з грошей одержаних за продажу ерекціональних грунтів заложено видавничий інститут „Бібльос“ і видавництва цілого ряду українських політичних газет, прим.: „Мети“, „Нової Зорі“, „Українського Бескида“, „Правди“, „Пролому“ і т. д. — Можемо з чистою совістю заявити, що на часописи „Нова Зоря“ і „Правда“ не ужито ні одного сотика з продажі ерекціонального поля. Ті газети удержуються виключно з передплати і з допомог, яких від ряду літ уділяють безженні священики станиславівської Епархії. Коли також інші інформації уділені згаданими панами Апостольському Візитаторови таксамо „правдиві“ як ся, то можна собі уявити, яку шкоду такі „інформації“ моглиби принести нашій кат. Церкві. „Земля і Воля“ заповідає, що також москвофіли в Станиславові й особливо в Перемишлі предложать Апостольському Візитаторови свої домагання. Не вдаючися тут в оцінку згаданих меморіялів і постулятів, бо не знаємо докладно їх змісту, зазначимо покищо тільки одно: Москвофільські газети в Галичині а в першу чергу „Земля і Воля“ завзято весь час пропагують схизму, отже їх твердження мають своєрідну ціль, яка певно не вяжеться з добром і розвитком католицької Церкви серед українського народу. Тут іще зазначимо, що дивує нас напад москвофілів на „Нову Зорю“ і „Правду“, бо ті органи весь час накликували Українців, щоб не розогнювати ненависти до наших братів москвофілів. Та видно, що тої ненависти декому з москвофілів якраз треба. Не наша буде вина, коли вони знайдуть те, чого шукають.

Комісар Літвінов уступив

Зміна в заграничній політиці совітів.

З Москви доносять: Вісти про уступлення комісаря заграничних справ Літвінова потверджуються. Його місце займе Стомоняков. Він стоїть на становищі, що СССР має поглибити свою приязнь з Польщею і наблизитися до Німеччини, щоб мати зовсім свобідні руки до боротьби на Далекому Сході, де наближаються грізні події. Стомоняков був тому кілька літ полпредом у Варшаві. Він приїздив до Львова, щоб пізнати відносини між Українцями. Раз урядив був приняття в готелі Жоржа для наших „лівих“ і „радянофілів“, на котрім велася цікава розмова. Учасники її моглиб оповісти про неї.

Лікарський фейлетоник.

Про пиття води

Часто впевняють, що пити воду підчас їди шкідливо. Коли людина здорова, тоді поміркований приплив плинів напевно нешкідливий також підчас їди. Одначе про деяких недугах треба ощаджувати приплив води, бо плин обтяжує сильно обіг крови й нирки. Також при недостаточнім твореннї жолудкових квасів треба уникати води, бо вона розріджує соки, що помагають травити. Одначе при збільшенім повставанню квасів як також при склонности до згаги пиття води якраз доцільне й пів склянки літної води лучше помагає як їдома сода. Коли жолудок обвислий або спадаючий, тоді треба йому ощаджувати плинів, щоб не підвисшувати тягару змісту жолудка. (З німецького).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ЛЬВІВСЬКІМ ВОЄВІДСТВІ вибори до громад. рад відбулися в 1755 громадах на загальне число громад 2240. Вибрано 11.943 Українців, 17.750 Поляків, 359 Жидів і 178 Німців. (ПАТ).

В УЖГОРОДІ перестав виходити москвофільський щоденник: „Карпаторусскій Голосъ“, що появлявся коштом одного консуляту в Ужгороді. Той часопис ширив всякі наклепи на Українців і цькував проти українського національного руху та його діячів.

МІН. БЕНЕШ виголосив недавно в чеському соймі політичну промову, в якій сказав м. ін., що між Польщею й Чехословаччиною триває стан взаїмної політичної резерви.

ПРОВІДНИК СЛОВАЦЬКИХ АВТОНОМІСТІВ о. Глинка оповістив у часоп. „Словак“ протест проти польсько-мадярського пляну ревізії мирових договорів. Створення спільної польсько-мадярської границі означалоб розділення Словаччини між Польщу й Мадярщину. „До того — заявив о. Глинка — словацький нарід ніколи не допустить“.

АВСТРІЙСЬКА ЖАНДАРМЕРІЯ викрила недавно магазин зброї й амуніції недалеко Відня. Було там 120 крісів, один скоростріл та 10 скринок амуніції.

НІМЕЦЬКИЙ КОНСУЛ у Відни фон Папен виголосив недавно промову в англійсько-американськім клюбі в Відни. Він висловився оптимістично про німецько-австрійські взаємини і сказав, що вірить, що незабаром вдасться усунути всі трудноші. В господарській ділянці вже тепер можна ствердити оживлення торговельних оборотів. Німеччина — говорив Папен — бажає не політичної, тільки духової унії з Австрією.

В БЕРЛІНІ відбулася нарада всіх німецьких намісників. При тій нагоді намісники зложили присягу на руки канцлера. Канцлер Гітлер виголосив до них промову, в котрій обговорив політичні й господарські справи. Потому була дискусія . В ній обговорено рільничі справи і справи звязані з прохарчуванням краю. В дискусії промовляв також міністр Ґерінґ.

СТАНОВИЩЕ НІМЕЧЧИНИ в справі басейну Саари. Повновласник канцлера Гітлера для справ басейну Саари заявив м. ін.: Німеччина не думала ніколи робити якийнебудь замах в басейні Саари, бо нема ніякого сумніву, що вислід плебісциту буде корисний для Німеччини.

В РИМІ відбулося святочне засідання делеґатів 22-ох корпорацій, котрі мають заступити парлямент в новім корпораційнім устрою. Муссоліні виголосив промову, в котрій заявив, що новий корпоративний устрій проголошує гасло рівного обовязку праці для всіх. До корпораційної палати входять 823 делеґати (в тім 5 жінок).

ФРАНЦУЗЬКИЙ КАБІНЕТ під проводом премієра Думерґа подався до дидимісії, бо радикальні міністри не хотіли згодитися на реформу конституції. Президент Лебрен поручив створити нове правительство Фляненови. Новий кабінет майже в цілости лишився той сам.

ПРЕМІЄР ДУМЕРҐ уступаючи написав письмо до президента Лебрена, в котрім остро виступив проти партійного еґоїзму радикалів. Те письмо підписали всі міністри з виїмком радикальних.

ФРАНЦУЗЬКІ ПРАВІ ОРҐАНІЗАЦІЇ уладили в Парижі величезну маніфестацію. В ній взяло участь около 100.000 молодих націоналістів монархістів з прапорами й орхестрами, членів орґанізацій: „Вогняний Хрест“, „Союз Патріотичної Молоді“, „Союз Французької Солідарности“ і „Аксіон Франсез“.

В БРІССЕЛІ, столиці Бельґії, вибух недавно страйк шоферів. Дійшло до заворушень. Поліція увязнила богато шоферів. В таксівках коло шоферів будуть їздити поліцієнти.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

МІЖ ФРАНЦІЄЮ Й СССР заключено недавно договір про виміну наукових сил. Незабаром 70 французьких професорів дістане катедри в університетах ленінґрадськім і московськім. Група московських учених має виїхати до Франції, щоби співпрацювати з французькими вченими. В найблизшім часі мають в Парижі оснувати французько-большевицьку академію наук. Цікаво, коли в Парижі оснують чрезвичайку?

В ЛОНДОНІ був недавно спеціяльний делеґат канцлера Гітлера фон Ріббентроп. Політичні кола догадуються, що він мав довідатися про становище британського правительства на случай колиб Німеччина виповіла військову клявзулю версайського договору і колиб хотіла вернути до Союзу Народів.

В ЕСПАНІЇ вибух знову ґенеральний страйк як протест проти розстрілу двох революціонерів. В Мадриті страйк обхопив невелике число робітників. В Барсельоні поліція увязнила богато страйкарів, які силували робітників покинути працю. Ґен. Батет оповістив, що поставить під воєнний суд тих страйкарів, котрі будуть відганяти робітників від праці. В Мадриті дійшло до кривавих боїв між страйкарами й поліцією.

В ДАНСЬКІЙ АРМІЇ І ФЛЬОТІ комуністи розвели широку пропаґанду. Тому військова влада приказала збільшити сторожу коло маґазинів зброї й амуніції. Данські ґазети пишуть, що кілька данських комуністів виїхало до Ленінґраду на конференцію скандинавських комуністів. Ціль конференції: поглибити і поширити діяльність комуністів в скандинавських краях.

ПРЕЗИДЕНТ СССР КАЛІНІН виголосив промову з приводу роковин большевицької революції. Він заявив, що стан большевицького промислу і хліборобства вдоволяючий, одначе признав, що сегорічний урожай значно гірший від минулорічного.

БОЛГАРСЬКА ПОЛІЦІЯ устійнила правдиве прізвище убийника короля Олександра. Він називається Величко Димітров Керін і уродився 1897 р. в Болгарії. Він вже був засуджений раз на кару смерти а вдруге на досмертну вязницю. Внаслідок амнестії вийшов на волю і пристав до македонської революційної орґанізації. Відтак перейшов до Д-ра Павеліча.

ДО ШАҢГАЮ (Китай) приїхав на днях американський амбасадор в Москві Буллит, де зустрінеться з китайським диктатором Чанґ-Кай-Шеком. Потому амбасадор Буллит виїде до Злучених Держав Півн. Америки. Китайські політичні круги привязують до сеї подорожі велике значіння.

ЯПОНЦІ ПРИЛУЧИЛИ до Манджурії нову округу Сін-Люн. Та округа належала дотепер адміністраційно до Північного Китаю та граничила з провінцією Джеголь.

Посмертна згадка

† **о. Пралат Франц Щепкович,** Доктор церковного права, Совітник і Референт Епископської Консисторії, Іспитователь синодальний, дійсний професор Доґматики спеціяльної в Духовній Семинарії в Станиславові, Совітник Супружого Суду, бувший префект Духовної Семинарії у Львові, род. 1864, рукопол. 1892, іменований 7. IV. 1905. Був се теольоґічно високо освічений чоловік. Був в Дух. Семинарі професором від 1907 р. В часі своєї довгої професури вчив майже всіх богословських предметів. Знав добре по французьки, італійськи, німецьки й жидівськи. Знав також добре жидівський жаргон; все читав жидівські ґазети. Величезну ерудицію Покійного в области теольоґії наші читачі мали нагоду подивляти, читаючи Його працю про сектарів і еретиків, котру ми п. з. „Баламути“ помістили в сегорічній „Новій Зорі“ в чч. 711—715. Кромі того лишилася одна більша праця Покійного, яку Він зовсім приготовив до друку. Чи між Його посмертними паперами не знайдуться ще інші праці, не знаємо. Помер у Станиславові дня 6 листопада вечером. Дуже величавий похорон відбувся в пятницю 9 листопада 1934 р. — В. Й. П.!

НОВИНКИ

Апостольський Візитатор Впр. о. Йоан Гудечек виїхав в понеділок 12 с. м. до Станиславова, де прибув о год. 11.14 перед полуднем.

У Станиславові викінчують приготування стації для літаків. Вона коштує вже 70.000 зл. Такі стації будуть також у Бережанах і Жабю.

Ліквідація дирекції зелізниць у Станиславові. „Монітор Польскі“ приносить розпорядок міністра комунікації з 23.X. с. р., котрим зліквідовано Окружну Дирекцію Державних Зелізниць у Станиславові з днем 15 листопада 1934 р. Звертає увагу, що зроблено се в половині місяця.

Лисятичі, пов. Стрий, обходили торжественно 50-ліття своєї читальні „Просвіти“ дня 4 с. м. На сей обхід прибули: Преосв. Никита Будка, делеґати від центральних установ зі Львова, богато гостей зі Стрия та околиці. Владика відправив Архієрейську Службу Божу й виголосив відповідну проповідь. Відтак посвячено новий поверховий будинок читальні. Святочну академію відкрив голова читальні о. кан. А. Пеленський витаючи гостей. Дальше були привіти від центральних установ, виступи хорів і деклямації. Потім відбувся спільний обід. Ювилей виявив велику орґанізаційну, культурну та господарську активність Лисятич. В тім зразковім селі є майже всі наші т-ва, що працюють згідно.

Самбірське староство покарало гривною по 100 зл. 50-літного гр.-кат. священика о. Миколу Грабовського з Прус і 32-літного о. Осипа Кузьмина з Дорожова за відправу богослуження на могилах, висипаних в память українських вояків. Окружний суд затвердив присуд на о. Кузьмина, о. Грабовському знизив гривну до 50 зл.

Новий цінник свічок „Керос“ розсилаємо всім відборцям. Звертаємо увагу на великі зміни цін. 215—2—2

З Берези Картузької вернув студ. Ярослав Яцковський з Рахині, пов Долина.

До тернопільського суду привезли з Берези Картузької Фелікса Кордубу, що перебував в тім таборі пятий місяць. Він дістав акт обвинувачення з арт. 97 § 1.

Вдруге зародила яблінка у Львові на Богданівці у п. П. Гнатишака, вул. Церковна ч. 7. На львівськім ринку продають волошки (блавати), річ небувала в листопаді.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні **проф.** д-р І. Мірчук виголосив відчит в українській мові п. з. „8-ий міжнародний конґрес фільософів в Празі“.

В Ужгороді Жіноча Секція Т-ва „Просвіта“ уладила в „Народнім Домі“ академію в память помершої великої української театральної артистки Марії Заньковецької.

Помер голова „Общества ім. А. Духновича“ на Закарпатті в Севлюші архидіякон о. Евменій Сабов в 74 р. життя. Він був основником і досмертним головою т-ва, якому в Галичині відповідає „Общество ім. Качковського“.

Українська вистава в Еспанії. Український маляр Микола Глущенко уладив виставу своїх образів в Барсельоні. Барсельонський Музей закупив один його твір. Еспанська критика приняла Глущенка дуже тепло.

Українська сторінка в японській ґазеті. Японський часопис „Харбінське Время“ завів у себе сторінки для чужинецьких націй, в тім також для Українців.

На 10 літ тюрми засудили большевики українського комуністичного письменника Ірчана (Андрія Бабюка) з Галичини, б. УСС. Другого українського комуніста Сембая засудили на 3 роки тюрми. В Канаді засудили їх тільки на 5 літ тюрми за приналежність до комуністичної партії. Особливо Ірчан завзято ширив большевизм. Тепер має за те надгороду...

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **10 — 20.**

Православна панахида за поліціянтів. В православнім митрополичім соборі у Варшаві, на передмістю Прага, відправили торжественну панахиду за православних польських поліціянтів, що погибли на своїх становищах. („Русское Слово“).

Югословянська королева Марія, вдова по вбитім королі Олександрі, переслала до Св. Отця телеґраму такого змісту: „Цілим серцем дякую Вашій Святости за виявлене мені співчуття й батьківські слова потіхи в моїм страшнім болю“.

Повінь в Італії спричинила перерву комунікації в середній і полудневій частині краю. Вода залила недавно побудовані оселі на осушених понтійських болотах.

В Римі відбувся міжнародний театральний конґрес, скликаний „Королівською Академією“ на теми: „Масовий театр“ і „Театр у його відношеннях до держави“.

Правильна передплата на свою ґазету рівнозначна з правильним підливанням дерева культури між своїм народом. Хто не присилає передплати, той причиняється до вянення сили власної нації й тим самим до підкопання її життя та поважання між іншими народами.

Політичний гумор. Береза Картузька подібна до векселя: оден підпис і можна прольонґувати на дальші три місяці („Врубле на даху“).

ЖЕРТВИ

о. Іван Кучма, катехит в Надвірній, зл. 5 для українських інвалідів, зл. 3 на фонд воєнних вдів і сиріт і зл. 2 на охорону воєнних могил. — 2) Михайло Гринішак, дяк, зл. 1, Онуфрій Буній, паламар, зл. 1, і Магдалина Гринкевич, зл. 0.50, усі з Надвірної для українських інвалідів. — 3) о. Микола Гащак, Хміль, п. Дверник зл. 5 для українських інвалідів.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція Ревізійного Союзу Українських Кооператив приняла в члени т-ва 2 кооперативи: Щаднича Кредитова Спілка „Селянська Поміч“, Девятир, пов. Рава Руська; „Взаїмна Поміч“, Руда, пов. Рогатин.

Шкільна данина. Новий шкільний податок мають завести від всіх помешкань, навіть в нових домах і селянських хатах.

Львівська Торговельно-Промислова Палата має мати 40 мандатів, 19 з торговельної і 21 з промислової категорії. Розпорядок міністра торговлі і промислу признає 3 мандати Союзови Українських Купців.

Український „Сальон-Виставу“ відкрила у Варшаві при вул. Маршалківській 97а кооператива „Українське Народне Мистецтво“. На тій виставі є бюро продажі виробів українського народнього мистецтва: килимів, вишивок, кераміки й деревного промислу.

В Луцьку на Волині відбулася повітова жіноча господарська анкета при участи 102 жінок. Вислухавши 5 рефератів, наше жіноцтво ухвалило відповідні резолюції. Анкета виявила значну господарську й культурну працю українського жіноцтва Волині. Особливо цікаві були звіти з місць про працю жіночих секцій при кружках „Сільського Господаря“.

Кілько в світі кооператив і їх членів. Міжнародне Бюро Праці оповістило статистику кооператив. З неї виходить, що в світі є 663.144 кооператив з 165,959.000 членів. З того в Европі без Совітів 175.668 кооператив з 41,238.000 членами; в Совітах 325.895 кооп. з 96,462.400 членами; в Азії (без Совітів) 126.717 кооп. з 17,134.868 членами; в Америці 32,340 з 17,134.868 членами; в Африці й на островах 4.524 кооп. з 776. 776 членами.

В Шикаґу замкнули всесвітну виставу. Дефіцит її не перевисшає 600.000 долярів. В двох літних сезонах відвідало її 38 мілионів глядачів. Повиставову площу замінять на міський парк.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·28·— зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·90; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22·; 1000 рум. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 26·45 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 14. XI. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·10, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·00—4·10 зл. Тенденція на масло і сметану здержана, на молоко і яйця сильна. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 24 ґр.

Позатим зміни незначні.

СПОВНІТЬ ҐРОМАДЯНСЬКИЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИВ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ! ДАЙТЕ ПОМІЧ НАШИМ ІНВАЛІДАМ! ВСТУПІТЬ В ЧЛЕНИ УКТОДІ!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АТЛЯНТИК: Маскарада.
КАСІНО: Танець любови.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: Весняна парада.
МІРАЖ: Дженні Ґергард.
МУЗА: Кіт і скрипка.
СТИЛЕВЕ: Передмістя й ревія.
УТІХА: Жінка під контролею й ревія.

„ТАКТ“ — РИНОК 43. Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського **маґазину взуття „ТАКТ“ ЛЬВІВ, Ринок 43.** Великий вибір жіночого, мужеського й діточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Ґарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — — РИНОК 43. „ТАКТ“

Богато грошей

заробити може кождий

хто купить в нашій фірмі комплєт першорядних товарів за безцін. Мимо виїмково низьких цін наших комплєтів, ми рішили також роздати зовсім безплатно між наших клієнтів, котрі закуплять у нас до дня 10 грудня 1934 р. слідуючі премії: 5 мужеських плащів, 5 дамських плащів, 5 ватових ковдер, 5 готових мужеських одягів і 10 великих хусток до вбирання.

Наші реклямові комплєти лише за 12 зл. 80 ґр.

висилаємо: 3 м. матерії на мужеський одяг або на дамське пальто (найновіші десені теперішного сезону) повної подвійної ширини 140 цм., 1 мужеський зимовий светер (пульовер) з шалевим ковніром, грубий і теплий, 1 мужеську сорочку з гарним сатиновим викінченням або 1 пару калісонів з доброго трикоту, 1 пару зимових скарпиток, 1 пару мужеських рукавичок доброго ґатунку, 1 довгий вовняний шаль і три мужеські хустинки до носа з гарним кольоровим облямуванням.

Лише за 12 зл. 30 ґр.

висилаємо: 4 м. модної матерії на гарну дамську зимову сукню, 1 зимову хустку в гарні кольорові ясні або темні крати, 1 пару дамських пантофель (подати розмір взуття), 1 дамську зимову апашку чисто вовняну наймоднішу, 1 дамську мадаполямову сорочку, чепурно ґафтовану, у всіх кольорах, 1 пару трикотових реформ досконалого ґатунку, 1 пару панчіх, 3 дамські батистові хустинки з шовковою обвідкою, 1 великий роговий ґребінь і зеркальце до торбинки.

Лише за 26 зл.

висилаємо: 1 шт. білого полотна 17 метрів дуже доброго ґатунку на ріжного роду білизну, 6 м. фляпелі на білля, мягкої і пушистої на ріжне білля або на піжами і шляфроки, 6 м. зефіру в модні пружки на мужеські сорочки, 6 м. кремового полотна густого виробу на постіль або простирала, 5 метрів канвових фіранок на вікна в найгарніші жакардові десені і 9 метрів ручникового чисто білого або 2 білі простирала з кольоровим беріжком.

Згадані комплєти висилаємо на листове замовлення за почтовою післяплатою. Платиться при відборі товару на почті. **Без ризика.** Коли товар не подобається, приймаємо назад і **сейчас** звертаємо ґроші. Замовлення треба адресувати тільки:

Firma **„Łódzko-Bielska Tkanina“,** Łódź, ul. Św. Andrzeja. Nr. 7/85.

Увага: Дня 15 грудня 1934 р. оповістимо листу осіб, котрі дістали премії.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 18 листопада 1934. Ч. 88 (786)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Боротьба з неграмотністю

Около три міліони Українців в Польщі (майже половина в Галичині та 3/4 на Волині) потопають в страшній темряві неграмотности. Найгірший наш ворог се передовсім темнота нашого народу, серод котрої можуть безкарно каламутити ріжні реліґійні й національні кириники. По наших селах і містах є понад 6.000 безробітних інтеліґентів, що надармо ждуть на посади. Коли вони займуться осінними та зимовими вечорами навчанням неграмотних, зроблять найлучшу прислугу свому народови. В кождій місцевости повинна повстати Комісія для поборювання неграмотности, котра поведе зорґанізовану і плянову акцію. Мимо всіх перепон мусять знайтися способи і средства, щоби збільшити число грамотних Українців, бо без того неможливий наш культурний поступ, наша книжкова й ґазетна продукція. Неграмотна нація ніяк не може встояти в боротьбі за своє істнування. Боротьбу з неграмотністю зачинає тепер т-во „Просвіта". Справа заглугує на підпертя.

Найстарша Євангелія світа

Герман Юнкер, проф. віденського університету й директор німецького археольоґічного Інституту в Каїрі відкрив 3 більші і 5 менших папірусових фраґментів Євангелії св. Матея. Пізніше Анґлієць Честер Бітті купив за велику суму решту тих фраґментів. Ті фраґменти належать до 12 ріжних біблійних книг. 190 папірусових карт зі Старого й Нового Завіту — се найстарші християнські рукописи з II століття. Їх переховували в глиняним збанку, закопанім в однім християнськім монастирі. Здається, що погребано їх задля їх святости, подібно як Жиди погребують на цвинтарі свою Тору, коли вона ушкоджена.

Вибори до Сойму і Сенату

відбудуться в осени 1935 року.

З Варшави доносять: В політичних кругах звернули увагу, що новий буджетовий прелімінар не обіймає видатків на переведення виборів до Сойму й Сенату, хоч їх каденція в листопаді 1935 р На тій підставі припускали, що в слідуючім році виборів не буде. Одначе з добре поінформованих жерел повідомляють, що дотичні кредити будуть ухвалені додатково і що Сойм і Сенат будуть розвязані навіть пару місяців перед упливом їх каденції.

Хто може бути солтисом?

Денник Законів оповістив розпорядок міністра внутрішних справ. В нім є реґулямін вибору солтиса й підсолтиса в Галичині, Познанщині й на Поморю та реґулямін виборів до повітових виділів. Рівночасно оповіщено розпорядження, котре має спеціяльне значіння для Східної Галичини. В нім для 45 повітів Схід. Галичини завішено обовязуючу силу самоуправного закону, який постановляє, що услівям вибору на солтиса й підсолтиса є володіння польською мовою.

Нова чистка в ББ

„Ґлос Народу" ч. 313 доносить: Провідні круги ББ розіслали своїм мужам довіря на провінції доручення, перевести скору і загальну чистку в нутрі орґанізації ББ. Мужі довіря, на провінції переважно повітові старости, розвязують внаслідок сего обіжника т. зв. ґродзкі ради ББ в богатьох повітах Конґресівки і Галичини а на місце розвязаних рад творять нові ради з людей, котрі дотепер держалися здалека від політики. В староствах відбуваються спеціяльні конференції, на котрих предкладають горожанам взяти чинну участь в орґанізації ББ. Внаслідок чистки в орґанізаціях ББ множаться сварки за посади і становища. В Варшаві чистка обняла около 60% дотеперішних членів ББ.

Розрахункові перекази

Віднедавна почта впровадила розрахункові перекази синьої краски по 1 ґр. Для ВП. Передплатників вони тим добрі, що при надаванні грошей до 15 зл. не складається ніякої оплати, як дав-ніше при надаванні чеків ПКО. Користайте з того удогіднення і присилайте залеглости й передплату на „Нову Зорою" і „Правду" розрахунковими перекази.

Безгучна і бездимна стрільба

„Ноес Вінер Таґблят" пише, що один австрійський старшина винайшов безгучну стрільбу. Вистріл з неї не викликує ніякого гуку, нема запалювання, нема диму. Усунення гуку наступає при помочи механічних і хемічних способів. Така стрільба стріляє лише на коротку віддаль, на 200 кроків.

Мала миш здержала радіо

Недавно могутна радіостація в Люксембурґу нагло замовкла в часі надавання вечірного концерту. Що сталося? Весь технічний персонал шукав горячково півтора години за причиною перерви. Вкінці відкрили малу миш, справницю тої події. Миш надгризла один з проводів високого напняття й викликала коротке спняття („курцшлюс"), котре забило її. Також потерпів при тім технічний провідник радія, що тяжко попарився усуваючи небажаного гостя.

ПАМЯТАЙТЕ ПРО БОРОТЬБУ З НЕҐРАМОТНІСТЮ!

ДОВҐІ, ТЕМНІ, ОСІННІ НОЧІ, це найкращі жнива для вломників, — тому обезпечіть від крадежі — влому своє майно в Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20,

ПОГРОМ

української інтеліґенції на Рад. Україні

В світлі звітів Косіора та Постишева.

Рік 1930 се переломовий рік у відношенню большевицької Москви до України. Бо від того року большевицька Москва починає з особливим завзяттям наступати на Україну.

Так у 1930 р. большевицька Москва почала завзятий наступ передовсім на підвалину України: на українське село й на українське селянство. Той наступ відомий під назвою колективізації сільського господарства на Україні. Під кличем тої колективізації большевицька Москва позбавила українське селянство землі та звела селян на нуждарів. У висліді: Україна, що недавно ще була шпіхлірем Европи, стала вигибати міліонами — з голоду!

Неменш завзятий наступ повела большевицька Москва також на українське місто та на українську свідому національно інтеліґенцію в нім. І подібно як знищила українських селян, знищила також українську свідому національно інтеліґенцію.

Про наступ большевицької Москви на селян під кличем колективізації та про жахливі наслідки того наступу писали ми недавно докладніше в ч. 76 „Нової Зорі" на основі ориґінального звіту диктатора СССР — Сталіна. Там виказали ми наглядно цифрами, які наводить сам Сталін, як большевики зруйнували колективізацією сільське господарство в СССР отже й на Україні. Тепер звертаємо увагу спеціяльно на наступ большевицької Москви на українську інтеліґенцію. А робимо се знов на основі ориґінальних звітів двох большевицьких диктаторів на Україні: секретаря Комуністичної Партії большевиків України — Поляка С. Косіора[1]) та надзвичайного уповноваженого Москви на Україні Москаля П. Постишева[2]).

Наступ на українську інтеліґенцію повела большевицька Москва по правилам, випробованим передтим на українськім селянстві. Бо як колись заки большевицька Москва знищила українське селянство, то передтим розколола його на два ворожі собі табори, на т. зв. куркулів і на бідноту, які замість тримати оден фронт проти большевицької Москви, взаїмно поборювали себе й ослаблювали, аж поки оба не впали жертвою большевицької колективізації, таксамо, і то дослівно таксамо, поступила большевицька Москва і з українською інтеліґенцією. Отже вона най-

[1]) С. Косіор: Підсумки і найближчі завдання проведення національної політики на Україні. Партвидав ЦК КП(б)У. Харків, 1933.

[2]) П. Постишев: Радянська Україна на новому піднесенні. Партвидав ЦК КП(б)У. Київ, 1934.

перше розколола українську інтеліґенцію на два табори, на комуністів і на некомуністів або т. зв. безпартійних та різко натровила українських інтеліґентів-комуністів на інтеліґентів-некомуністів. І ми були свідками численних різких виступів українських інтеліґентів-комуністів на українських інтеліґентів-некомуністів. Ті виступи у великій мірі підготовили ґрунт для майже повного фізичного знищення української некомуністичної інтеліґенції на Україні, що сталося після заінсценізованого Москвою в 1930 р. великого і голосного процесу т. зв. Спілки Визволення України. Про се у свій час писали ми докладніше.

Знищивши у значній мірі при помочи самих Українців українську некомуністичну або т. зв. безпартійну інтеліґенцію, большевицька Москва приступила з черги до знищення також української комуністичної інтеліґенції. І ми знов були свідками, як іще більше віддані большевицькій Москві т. зв. большевики-Малороси стали атакувати вже українських інтеліґентів-комуністів, — тих самих, котрі вчора атакували українських інтеліґентів-некомуністів... І як передтим атаки українських інтеліґентів-комуністів на українських інтеліґентів-некомуністів підготовили ґрунт до знищення тих останніх, зовсім таксамо і тепер атаки большевиків-Малоросів на українських інтеліґентів-комуністів підготовили ґрунт до знищення тих українських інтеліґентів-комуністів. І їх большевицька Москва вже також знищила, фізично знищила.

Розуміється, заки большевицька Москва приступила до нищення українських інтеліґентів - комуністів, то передтим мусіла розвінчати їх з комунізму а за те особливо сильно звінчати з... українським націоналізмом. І вона розвінчала їх і звінчала. Як? Се читачі побачать з наведених нижче виписок зі звітів Косіора і Постишева.

„За останні кілька років — починає Косіор свій звіт Комуністичній Партії большевиків України про погром української інтеліґенції — націоналістичним елементам у значній кількості вдалося проникнути в наші установи, розставити в них своїх людей для організації саботажу і шкідництва, прикриваючись для здійснення своїх контрреволюційних цілей прапором українізації. Утворилися цілі контрреволюційні націоналістичні кубла: в Наркомосі (-Народнім Комісаріяті Освіти), Наркомземі (-Народнім Комісаріяті земельних справ), Наркомюсті (-Народнім Комісаріяті Юстиції), Всеукраїнській Академії Наук, ВУАМЛІН-і (-Всеукраїнській Академії Мистецтва і Літератури), Сільськогосподарській Академії, Інституті Шевченкознавства і т. д. Більше того, в ряді районів — це особливо виявилося підчас чистки партії — в керівництво районних парторганізацій також пробралися націоналістичні елементи".

Як бачимо вже з наведеного вище вступу, большевики підтягнули під контрреволюційний націоналізм всі найважніші інституції на Рад. Україні. Се мало свою глибшу ціль. Бо наклеймивши згадані інституції контрреволюційним націоналізмом, тим лекше можна було розгромити українську інтеліґенцію, що працювала в них та разом з нею і самі ті установи. І большевики ту ціль осягнули.

„Як вийшло — питає Косіор — що ворог нас обійшов, що ми виявились немобілізованими, непідготованими до того, щоб запобігти або в усякому разі вчасно розкрити такий серйозний маневр класового ворога?"

І відповідає:

„У цьому звязку треба особливо підкреслити роль Скрипника. Він до певної міри був центром притягання для різних націоналістичних елементів, був свого роду щитом для них. Ми довго не могли розкрити його націоналістичне переродження, а звідси не в стані були кріпко вдарити по націоналістичних елементах. Але зводити всю справу до одного Скрипника булоб неправильно. Ми маємо тут взаємодію двох явищ: з одного боку — прямий похід контрреволюційних організацій, посилання ними зза кордону своїх агентів, вкорінення їх у наші установи, а з другого боку — оформлення націоналістичного ухилу, очолюваного Скрипником, а потім поступінне змикання цього націоналістичного ухилу з прямими контрреволюціонерами, що працювали на інтервенцію".

Наведений щойно уступ зі звіту Косіора з атакою на Скрипника незвичайно цікавий і характеристичний. А саме тому, що якраз Скрипник був тим українським інтеліґентом-комуністом, котрий відіграв визначну ролю не тільки в большевицькім перевороті в СССР і на Україні (він оден із найдавніших і найближчих співробітників самого Леніна), але також у згаданій нами вище нагінці на українських інтеліґентів-некомуністів. Бож се Скрипник був тим, що не мало причинився до погрому української інтеліґенції на Рад. Україні. Він перший як народній комісар освіти УСРР почав „реформувати" Українську Академію Наук у Київі усунувши з неї у звязку з процесом Спілки Визволення України ряд відомих учених і ввівши до неї ряд осіб, що з наукою не мають нічого спільного, але є зате 100% комуністами; він також зліквідував наукові інституції й видавництва проф. М. Грушевського і т. д. Та все те не забезпечило Скрипника перед большевицькою Москвою. Вона кинула і на Скрипника обвинувачення в українськім націоналізмі, усунула його з уряду народнього комісара освіти УСРР, покликала до виправдання і — Скрипника нестало... Він, зміркувавши, що ніякі услуги віддані Москві в винищуванні своїх власних земляків некомуністів, не забезпечують його від тої самої долі, застрілився...

„З усіх контрреволюціонерів-націоналістів, яких тепер викрито, — читаємо далі у звіті Косіора — переважна більшість приїхала до нас зза кордону — з Праги, Галичини та інших місць. Це рештки тих розгромлених білогвардійських, націоналістичних контрреволюційних загонів і полків, які допомагали інтервентам — полякам, німцям, які з ганьбою були вигнані робітниками і селянами України, а з другого боку — це галицькі націоналісти, які цілком продалися польським поміщикам, по суті справи сполячились і були послані сюди для підготовки інтервенції з середини. Посилання провокаторів, контрреволюціонерів зза кордону практикувалося часто-густо під виглядом еміграції на Україну членів комуністичної партії Західної України (КПЗУ), яких ніби там переслідували. Крім прибулих ззовні, були також досить значні групи націоналістів і в середині Радянської України".

„В минулі роки — каже далі Косіор — ми розкрили ряд контрреволюційних організацій, окремих великих контрреволюціонерів, але всього маневру, всього плану і всієї організаційної системи, яку створили контрреволюціонери, нам тоді розкрити не вдалося. І тільки останнім часом органи революційної охорони розкрили ці організації, і тільки тепер викрита в повному обсягу вся їх розкладницька шкідницька робота".

Таке загальне тло, на якім большевицька Москва вчинила погром української інтеліґенції на Рад. Україні. Як бачимо тло дуже широке. Бо воно обіймає всі найважніші інституції на Рад. Україні та в них — українську інтеліґенцію: місцеву і прибулу ззакордону, безпартійну і партійну.

Подавши так загальне тло, Косіор переходить далі до поодиноких дійсних чи сфінґованих орґанізацій і їх найвизначніших представників, подає виїмки з зізнань поодиноких підсудних осіб, Наддніпрянців і Галичан, та зі всього того робить „відповідні" виводи. А всі ті виводи зводяться до одного: українська національно свідома інтеліґенція, — все одно, безпартійна чи партійна, — се поголовні вороги большевицької Москви і, як таку, треба було її знищити. І знищено.

Заки перейдемо до дальших уступів звіту Косіора про „українську націоналістичну контрреволюцію", а властиво про поодинокі фази погрому української інтеліґенції на Рад. Україні, звернемо увагу читачів на одну дуже важну річ: на те, що той звіт, хоч і спирається на цитатах зізнань поодиноких осіб, се матеріял односторонний. Той матеріял вистарчив большевикам, щоби про людське око умотивувати погром української інтеліґенції на Рад. Україні і з того погляду він цікавий також для нас. Та брати той матеріял дослівно — ніяк не можна. Не можна брати дослівно навіть цитованих зізнань поодиноких людей тому, бо ми: 1) не знаємо, чи ті зізнання прямо не сфальшовані большевиками; 2) колиб їх дійсно большевики не сфальшували, то ми всеж таки знаємо, як большевики видобувають потрібні їм зізнання від своїх вязнів: вони прямо вимушують їх тортурами та іншими способами; 3) вкінці не виключена в поодиноких випадках також провокація.

Все те треба мати на увазі, читаючи зізнання передовсім Галичан. Бо Галичани на Рад. Україні се елемент у високій мірі конструктивний і напевно революційній чи там контрреволюційній романтиці був мало приступний. Ми прецінь добре знаємо своїх людей. Вони бажають тільки спокійно працювати. Та Галичани, безпартійні чи комуністи, — свідомі національно Українці. І се власне й було головною причиною їх переслідування на Рад. Україні большевицькою Москвою. Бо большевицька Москва не менш державно-патріотична, ніж була царська Москва. Той державний патріотизм большевицької Москви й є головною причиною погрому української інтеліґенції на Рад. Україні.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв кард. Пачеллія та членів папської делеґації на Міжнародний Евхаристійний Конґрес в м. Буенос Айрес. Радіючи величавими конґресовими торжествами Св. Отець дякував членам делеґації за їх співпрацю в тих торжествах.

В Ватикані кружляють поголоски, що в листопаді або в грудні с. р. відбудеться віддавна очікуваний консистор. На нім мають іменувати нових кардиналів. Після смерти італійського кардинала Морі Свята Колеґія має тільки 54 членів. (КАП).

Сьогорічне свято Царя-Христа в Жовкві було справді Христовим царським святом, одуховненим, надземським святом. Царське було своїм змістом, своїм великим, царським спокоєм і повагою. Було се свято, що кождого мимохіть підносило в Христові, царські хороми... Започаткувало се царське свято величаве Всеночне з діяконами, відправлене при виставлених Пресв. Тайнах. Від тої хвилі Евхарист. Христос-Цар через цілу добу не розлучався зі своїми підданими, приймав від них чолобитню, вислухував їх жалів і просьб... Тої ночі відбулося в тут. церкві правдиве „всеночне", що нагадувало гарні часи первісної ревности християн, їх предивні цілонічні чування й мольби. Після Литії ядерна проповідь про забутого Царя Слави, відтак Молебен до Пресв. Христового Серця, а від 11—12 год. зворушлива „Свята Година". Від 1—2 год. Акафист до Христ. Серця з діяконами, суплікація, а від 3-ої год. зранку почалися читані Сл. Божі, одна за другою аж до співаної, яку відправив Вир. о. ігумен В. Градюк. Усю ніч церква була битком набита. Прислухуючися побожним цілонічним співам і пісням розмоленого народу, приходило на думку, що нічна пора, гейби сотворена на таку молитву. Зрозуміла се і вміла се оцінити християн. старина, її глибока побожність і віра! Десять священиків весь час слухало сповідей вірних. Не жалувала сну також наша жовківська інтеліґенція. До св. Причастя приступило 1800 душ. Після Вечірні, в неділю, величавий похід зі св. Тайнами, а після нього „Тебе Бога хвалим". Так і чулося в ту хвилю, що ми не самі, а що разом з цілим катол. світом, одним серцем і одними устами, звернулися до Трисвятого Бога. Хоч раз у рік відчули тоту величну і предивну католицьку спільноту, що обхоплює цілу кулю земську й лучить нас в одно. Хоч раз у рік... (фч.).

В Чехословаччині йдуть приготування до загальнодержавного католицького зїзду, котрий має відбутися від 20 до 28 червня 1935 р. Чеськословацькі епископи відбули недавно нараду в Оломунці і відтак видали спільний пастирський лист. Згаданий зїзд буде так зорґанізований, що всі католики з Чехословаччини без огляду на національність візьмуть в нім участь, одначе кожда національна ґрупа буде радити окремо в своїй мові. Має бути 6 таких ґруп: чеська, словацька, українська, мадярська, німецька і польська.

ЗАМІСТЬ ОГЛЯДУ ПРЕСИ.

На українськім Дикім Полі бушує мішанець

На тім тлі коротка характеристика „репрезентативного“ щоденника Українців.

Коли я моєю статтею „О вреде ілі о пользе просвещенія“ тяжко вдарив Івана Кедрина правдивим представленням його духового нутра, він не в силі був оборонитися перед моїм ударом. І тому кинувся до звичайної у таких типів зброї: до клевети й особистої лайки.

І так в шестій десятці моїх літ, по 30 роках публичної праці (бо я вчасно її зачав), удостоївся я на сторінках „репрезентативного“ (!) українського щоденника (гл. „Діло“ ч. 304—13.849) статті під прекрасним заголовком „Ґанґстер серед католиків“. Ґанґстери се найстрашніший ґатунок американських розбійників. Ґанґстери займаються такими річами як схоплювання дітей і старших людей та вимушування окупу від їх родин і т. п. Отже з того видно, що се один з „лучших“ титулів, які Хвальна Редакція „Діла“ уважала вказаним прияти для мене на свої шпальти від Івана Кедрина — і то якраз кілька днів потім, коли Голова УНД-а Д-р Дмитро Левицький уважав відповідним і вказаним їхати зі мною до премієра польської держави, щоб інтервеніювати в одній з найважніших справ нашого народу... Так у нас шанується провід своєї нації... Веселі се річи й розуміється можливі тільки у нас.

За те, що Кедрин відкрив мою таємницю ґанґстерства, можу йому бути тільки вдячний, бо вже десять літ минає, як я виїхав з Шікаґа, а влада Злучених Держав Америки, котра за той час вилочила навіть таких ґанґстерів як Аль Капоне, за мною не прислала ще стежних листів і не звернулася ще до польської влади, щоб мене видано в ціли перевезення до Сінґ-Сінґ. Се знак, що я мушу бути надзвичайно спритний чоловік. Отже коли Кедрин виставляє мені таке будь що будь величаве свідоцтво, то треба йому за те прилюдно подякувати, бо в сих часах такого признання здібности не легко доступити... Дивно тільки, чому Кедрин колеґував з ґанґстером, коли „робив в католицизмі“, то значить, як ще співробітничав у святоюрській „Меті“. Але щож! Конституція тоді ще не була навіть заквестіонована, отже вільно йому було тоді мовчати й аж тепер „разоблічати“ ґанґстера. За прислугу, яку Кедрин так довго мені робив, що був ласкав разом зі мною бути співробітником в католицькій пресі, почуваюся до обовязку не тільки подякувати, але й віддячитися. Отже тепер даю йому — гадаю — дуже добру раду, щоби звернувся до американської поліції або до її союзниці, англійської поліції („Скотленд-Ярду“) і повідомив її про мою адресу (Львів, Підвалля 7). Тим може не лише вславитися, але й заробити, бо на відкриття ґанґстерів, котрі мали щонебудь спільного з ґрупою Аль Капоне, американська влада очевидно не пожалує грошей.

Щодо закиду немовби я зібраних за океаном грошей „не віддав“ д-рови Петрушевичеві й немовби „упімнулись за них краєві партії“ (причім Кедрин не пише, чи ті краєві партії гроші одержали), то вистарчить замітити що слідує: Зі всіх посольств і конзулятів так великоукраїнських як і галицьких наше галицьке посольство в Канаді, на котрого чолі стояв я, було о д и н о к и м, котре видало звіт окремою брошурою. Виготовив його старанно — розуміється за моїм відомом — секретар і касієр тогож посольства, проф. Іван Боберський. В тім звіґі виказано буквально кождий цент приходу й розходу. Сконтролювали те все, знайшли в найбільшім порядку й підписали представництва всіх віроісповідань, до яких там належить український нарід, т. зн. представництва католиків, православних автокефалістів і протестантів. І власне на т а к е посольство, котре до самого останка сповнило свій обовязок і здало прилюдний рахунок під многократною контролею, Іван Кедрин уважав вказаним кинути таку к л е в е т у: аби ніщо не остало чисте в історії нашої репрезентативної державности... Мимохіть виринає питання: Кому служить той чоловік, що так поступає? Замічу, що у віннінеґському банку, через котрий переводжено гроші посольства, н а м о є в л а с н е д о м а ґ а н н я вложено клявзулю, що я сам не можу виймати грошей з того банку. Підчеркую, що стоїть ще той банк, є ще дотичні акти, жиють ще люди, котрі переводили контролю над тими грішми. Отже думаю, що ніякий чоловік і ніякий чесний Жид не виступивби з такою клеветою: міґ се зробити тільки якраз жидівський м і ш а н е ц ь т а к о ґ о ґ а т у н к у як Іван Кедрин. Замічу, що я не хочу виступати проти ніякої раси ані проти мішанців взагалі, бо і між мішанцями лучаються люди, неподібні до Івана Кедрина. Як відомо, з одного дерева буває хрест і лопата. Розуміється, неправдою є, немовби якісь партії упоминалися за якимись грішми у посольства або у мене, бо не мали до того найменшого права, — а правдою є, що на підставі моєї аргументації винято з банку пару тисяч долярів, оставших при ліквідації нашого посольства в Канаді й переслано галицьким партіям, бо я стояв на становищі, що з хвилею вирішення справи Галичини Радою Амбасадорів дальшу політику має вести край а не еміґрація. Розуміється, виконання сеї думки залежало, як сказано висше, не від мене самого. Всі інші гроші (кромі тих, котрі одержали галицькі партії) галицьке посольство в Канаді переслало правительству Петрушевича у Відні. Все то річи знані, сконтрольовані й оголошені, — й мимо того Іван Кедрин уважає вказаним і можливим кидати таку клевету в спосіб надзвичайно слизький і гидкий.

Менших перекручувань Івана Кедрина є поважніша скількість, як прим. його твердження, що д-р Л. Мишуґа допоміг мені переїхати до Америки, хоч правда виглядає якраз навпаки: То я перепер в Галицькій Диктатурі виїзд Луця Мишуґи до Америки проти кандидатури Івана Коссака, котру підпирав през. д-р Кость Левицький. Старий практик Др К. Л. арґументував, що на таку важну позицію не вільно посилати чоловіка, котрий в публичнім житю нічим не визначився. А я арґументував м. і., що др Мишуґа спритніший від Коссака і не буде сторонником д-ра Костя Левицького, тільки Петрушевича. Моя арґументація в Диктатурі побідила. І я дійсно не помилився щодо сприту д-ра Мишуґи, але сегодня признаю, що більший досвід мав президент д-р К. Левицький: висланий до Америки мій кандидат д-р Л Мишуґа, приятель Івана Кедрина, зачав там розбивати нашу Церкву, і я приїхавши за океан мусів там з ним вести тяжку боротьбу, котра коштувала мене богато труду, нервів і здоровля поки вкінці тамошний наш Епіскоп, Преосв. Константин Богачевський не виклив Мишуґи прилюдно з Церкви й тим припинив ґанґрину, яку приятель Кедрина ширив внутрі нашої Церкви, не лише між мірянами, але й між духовенством, бунтуючи й духовних проти Епископа й Апостольської Столиці.

Неправдою є, немовби я колинебудь називав Шевченка горлорізом (таке закидали мені тини подібні до Кедрина мимо всіх моїх спростувань). Зате правдою є, що в ряді моїх викладів, котрі я виголосив перед нашим робітництвом у Детройті, критикував я Шевченка за те, що він у своїм найбільшім поетичнім творі зробив головним героєм чоловіка, котрого сам зробив горлорізом власних дітей (бо Ґонта в дійсности своїх синів не порізав). Сего свого погляду на страшний блуд в найбільшій поемі Шевченка борони й тепер. Та як годиться закид ґанґстерства з закидом, що я осуджував горлорізство?

Вкінці на заміт п. Кедрина, що я переходив богато партій і світоглядів від анархо-соціялістичного до католицького включно — відповідаю: Так, се правда. Але таксамо правда й те, що тільки звірина не зазнає й не переходить ніяких змін у своїм світогляді. Не робить сего також чоловік, котрий стоїть на рівні звірини. Мотивів мого переходу я не маю причини соромитися. Вони людські, як людське всяке блукання. І людство все уважало добрими тих, котрі мали відвагу признатися до своїх блудів. В усякому разі гадаю, що лучший перехід від світогляду до світогляду, ніж рівночасне „роблення в католицизмі“ й православію або і в „Розбудові Нації“. Зміняючи свої погляди йшов я постійно від хаосу до порядку, від неозначеної мряки до твердости віри, від мочарів до Петрової скелі католицизму, — йшов за прикладами добрих, а не злих. На підставі мого життєвого досвіду раджу молоді свого народу, щоб не виступала завчасно в політичнім життю. Тоді на українськім Дикім Полі не буде переходити завеликих прикростей, звязаних зі змінами поглядів на тій области.

Надзвичайно веселий жаль Івана Кедрина до мене, що я завжди маю гроші. Та щож я тому винен, що Іван Кедрин ніколи не має грошей, навіть тоді, коли рівночасно робить: 1) в „Ділі“, 2) в католицизмі (в „Меті“), 3) в „Розбудові Нації“, 4) в Парляментарній Репрезентації, 5) в „Бюлетені Польсько-Українськім“, 6) у „Вядомосцях Українських“ і може ще де, про що не знає ні світ, ні жінка, котра також має рівночасно посаду в національній інституції а саме в „Дністрі“ і то посаду так платну, що з неї скромно можна удержати родину. Думаю, що шість чи сім стверджених жерел доходу досить. Супроти того Іван Кедрин не повинен жалуватися в „Ділі“, що другі мають завжди гроші, а він бідний ні.

А тепер слівце на адресу Хв. Редакції „Діла“. Вона нераз жалується на упадок заінтересування нашої публики своєю щоденною пресою. Та коли шпальти головного українського органу стоять до свобідної розпорядимости такого типа, який абсолютно перед нічим не спиняється і при тім нічого основно не знає, то не треба дивуватися, що публика зі зростаючим почуттям обридження дивиться на таку пресу і що т а к а преса дійсно упаде, що зрештою вийде тільки на пожиток українському народови. — Поживемо, побачимо і то мабуть незабаром. Бо в таких обставинах як теперішні мусить розмірно скоро щезнути або такий нарід, що продукує й оплачує таку пресу, або така преса: під оглядом моральним зовсім зла, під оглядом політичним неймовірно дурна, під оглядом національним цілком безвартна, під оглядом інформативним крайно нездарна. Сего не бачать хіба сліпі й не розуміють хіба дурні.

Осип Назарук.

Польсько-українські взаємини сьогодня й завтра

Погляди Українця-еміґранта, бувшого старшини Української Галицької Армії.

В „Бюлетині Польсько-Українськім“ ч. 39 (74) появилася отся знаменна стаття, котру подаємо в перекладі.

На тему польсько-українських взаємин богато пишеться, сею справою займаються публіцисти й політики. Досі не стрінувся я в часописах з поглядами бувших українських старшин Української Галицької Армії. Ті погляди можуть бути дуже цікаві й дуже займаючі, як погляди людей непривиклих укривати свої думки, людей, котрі свої погляди в рр. 1918—19 доказували зброєю.

Я еміґрант від весни 1920 р. Як доброволець брав я участь у польсько-українській війні, до Польщі я не вернув і не маю наміру вертати, отже мої вислови не мають ніяких побічних цілей ,особливо, що ті погляди тотожні з поглядами численних моїх товаришів зброї з 1918 — 1919 р.

Передовсім стверджую факт, що бувші старшини (маю все на думці старшин Української Галицької Армії) не беруть і не брали участи в партійній політиці наших партій в Польщі. Одначе се не значить, що ми зріклися виповісти своє слово в часі відповіднім для нас, — але значить, що вважаємо за найлучше не втручатися до політики в Польщі, що не згоджуємося з нинішним озвірінням в політичних відносинах у Східній Галичині, що не йдемо й не підемо ні з УНД-ом, ні з супернаціоналістами з ОУН, ні з „Сельробом“, ні з комуністами. Підемо своїм шляхом, шляхом розуму, шляхом реальної політики, що відповідає нашим силам. Шлях політики почувань, романтизм — за горами. Ми навчилися глядіти, реально й ретельно працювати. Се не значить, що ми виріклися того, що було нам найдорозше тоді, коли ми своєю кровю зрошували нашу землю і десяткував нас тиф. Той тиф на полях Наддніпрянської України навчив нас богато, далеко більше як думають наші українські й польські політики.

Ті поля Наддніпрянської України, засіяні тисячами трупів Української Галицької Армії, притягають наші очі, викликують надії, що кров тисячів убитих і ранених і інших тисячів, що померли на тиф без всякої лікарської помочі, не пішла на марне. Се звязало нас в першу чергу з Київом і вкладає обовязок освободити його й устійнити там національну владу, владу сильної руки, але владу, що не шукалаб неприятелів на право й ліво, не зачиналаб відбудовувати воєнні фронти на всі сторони світа. Нашим ворогом, котрий дасть нам працю на десятки літ а може й на століття, є й остане Москва, так червона як і біла. Українсько-російська границя принесе нам богато праці, вимагатиме від нас богато чуйности й богато, дуже богато нових жертв, до котрих ми готові. З тої точки погляду глядимо на наші нинішні й на будучі українсько-польські взаємини й на політику наших „УНДО“, „ОУН“ і т. д., й тому так мало нас серед них. Се не значить, що в Польщі бачимо сьогодня приятеля, але значить, що ми хотіливби його бачити в будучности, бо до Поляків маємо деяке жадання й маємо надію, що те, що називаємо здоровим розумом, продиктує Полякам іншу політику як нинішна.

Ми хотіливб, щоб польська суспільність зрозуміла, що політика легковаження нас, тактика непризнавання нас за Українців а за Русинів, Малорусинів і т. п., політика замикання наших шкіл і наших культурних, економічних і інших установ, вносить в наші взаємини те, чого собі бажає наш спільний ворог — Москаль: озвіріння у взаєминах і політику нервів і почувань супроти нас з польської сторони та з нашої сторони супроти Польщі. Се мусить скінчитися. Польська суспільність мусить собі усвідомити, що не лежить в нашім, українськім інтересі мати сусідом слабу Польщу, котру здусилаб Москва, тепер червона, пізніше може біла. Се бувби кінець і нашої української державности. Червона Москва вирізалаб у Східній Галичині всю українську інтелігенцію, знищилаб наших селян і їх кістьми засіялаб підбігунові ліси й сибірські тундри, як се сталося з наддніпрянською інтеліґенцією й селянами. Се бувби кінець нашої державности на Україні, — бо звідки взялиб ми пізніше й вояків і урядників для України? Хто вигнавби наїздника зі степів і міст України?

Думаємо, що сильна Польща мусить бути нашим союзником й аліянтом, що у власнім інтересі дбавби про нашу свободу та в грізній хвилі для Української Держави бачивби грозу і для себе. Тому то все, що сьогодня є між нами, не треба скріпляти, — бо се лежить тільки в інтересі того третього або тих третих, — а не в інтересі Польщі й України. Така думка еміґранта — бувшого старшини Української Галицької Армії та будучого старшини української армії.

Сі погляди може впоїти в нас, Українців, лише правительство сильної руки...

Маємо надію, що польська суспільність освідомить собі, що чим більше буде українських шкіл в Галичині й на Волині, тим гірше буде для нашого спільного ворога Москаля, тим сильніший буде союзник Польщі — У-країна...

Сильне правительство, котре велоб розумну політику, може бути тільки правительство незалежне від політичних секретаріятів партій, чи від аґітаторів-демаґорів в виборах. Голова правительства мусить бути д і д и ч н а, (спадкова), без шахрайств і партійних торгів що пару літ за найвисший уряд. Перший кер-

маич держави мусить бути чоловік, що мавби досвід, мав наше довіря й нашу віру, що не поведе політики почувань, не дасться кермувати нервами — але буде кермуватися розумом і досвідом. Сю голову бачимо в Гетьмані Скоропадськім, котрий має нашу симпатію й нашу віру.

Такі погляди більшости бувших старшин Української Галицької Армії й тому не беремо участи ні в УНД-і — ні в ОУН, а партійні листи членів нас не знають. Виїмки дуже нечисленні й то лише серед людей, котрі переживали російську революцію й заразилися тою недугою, потверджують наше правило.

Ані найвисші вожди Галицької Армії, ні команданти корпусів, ані штабові старшини, ні 90% командантів бригад не приходять на партійні зібрання, ні не належать до партій — і не втягнуть їх до своїх рядів ані УНДО ні ОУН. Нас не манять посольські дієти, ні протекційні теплі мандати, ні ультра-націоналістична ОУН-івська патріотична авреоля. Але нас побачать ряди армії, котра знов змірить свої сили в боротьбі...

Маємо надію, що в відбудові нашої Батьківщини-України знайдемо вірного помічника в численних рядах польської еміграції з України, котру позбавив майна, вигнав з родинних домів наш спільний ворог — паїздник. Ті Поляки, котрих викормила українська земля, мають святий обовязок іти з нами, з нами чути й боліти і приготовувати себе та своїх дітей до розправи зі спільним ворогом, виховувати своїх дітей на свідомих своїх обовязків горожан України, котру замешкували їх родичі та предки від віків, котра дала їм майно і життя. Очікуємо, що ті Поляки стануть з нами рамя при рамени, коли нас закличе Батьківщина, сьогодня залита кровю десятків тисячів трупів і ранених, слезами померших з голоду кілька мілiонів, нас і їх, українських горожан.

Лише щоб витривати, щоб вистарчило сил виховати наших дітей на правдивих горожан України, котрі свій обовязок сповнилиб лучше як ми в роках 1918 — 1921.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Се та стаття в „Польсько-Українськім Бюлетині“, котра так обурила „українського“ публіциста Кедрина, що він виступив проти неї в 43 (78) ч. „Бюлетину П.-У.“ з величезною баламутною статтею п. з. „Чи галицькі Українці монархісти“ і в ній обризкав зневагою і брехнею те, що в політичнім життю Великої України має подібне значіння як в реліґійнім життю взагалі має католицизм. Баламуцтва Кедрина освітлив д-р О. Назарук у статті „О вредє ілі о пользе просвєщенія“ в „Н. Зорі“ ч. 84 (782), а освітлив так, що до нашої редакції ще до сьогодня приходять ґратулянти навіть з найблищого оточення п. Кедрина в УНД-і та сердечно дякуюсь за належне представлення духового нутра того „жорналіста“. З пімсти за те Кедрин написав у „Ділі“ з 12.XI. 1934. безпримірну в нашій публіцистиці статтю п. з. „Ганґстер серед католиків“. На сю статтю відповів д-р Назарук статтею „На українськім Дикім Полі“. Тим сю справу уважаємо достаточно виясненою. Суспільність може собі вже сама виробити погляд на те, хто її хоче удержувати в постійнім страшнім хаосі а хто її хоче довести до трівкого ладу й порядку.

Орґанізаційні проблєми Марійських Дружин Пань

Реферат о. Ір. Назарка ЧСВВ на зїзді Марійських Дружин Пань.

4. Коли з Риму прийде документ аґреґації, Дружина може почати ряд чинностей, що їх ціллю є уконституування й розбудова її орґанізму. Перша з тих чинностей — се приняття членок. Воно конечне, бо до Дружини як до церковної орґанізації не може належати ніхто, кого не прийме уповажнений представник церкви. Коли Марійська Дружина щойно твориться, духовний провідник мусить добре застановитися, чи до Дружини допустити всіх кандидаток, чи з цілого гуртка вибрати тільки найліпших і найпевніших. Колиж Дружина вже довше існує, то перед кожним приняттям членок повинно відбутися окреме засідання виділу, на якому членки виділу повинні серіозно призадуматися над тим, хто з кандидаток заслугує на приняття. Непринятим можна продовжити час кандидатури.

Бувають випадки, що неприняті зівсім виписуються і покидають навіть кандидатуру. Се найліпший доказ, що вони не надавалися на членок Дружини. — Другий акт необхідний в зорґанізованні Дружини се вибір виділу. Процедура перших виборів виділу буде залежати від провідника. Системи дальших виборів будуть означені виділом, або подрібним статутом. Загально належить уважати при виборах на те, щоб вони обдарили довірям загалу справді найкращих одиниць, щоб були виразом бажань більшости, а не справою якоїсь котерії, вкінці щоб давали можність час до часу відсвіжувати склад виділу новими членами.

5. З моментом уконституування виділу Дружина становить уже орґанізацію повно уряджену та спосібну до життя. Від тоді починаються правильні сходини позацерковні. Без позацерковних сходин не маї не може бути справжньої Марійської Дружини. Хочби якась орґанізація мала й найторжественіші набоженства, то без позацерковних сходин може бути дуже добрим брацтвом, але ніколи не виробить в собі психіки і духа Мар. Дружини. Розріжняємо потрійні сходини позацерковні. Найважніші, що служать до вироблення справжнього типу дружинниці, се звичайні сходини всіх членок. Сього рода сходини — се живчик дружинного життя. Які сходини — таке й життя цілої Дружини. Тому над ними призадумаємося довше. а) Як часто мають відбуватися звичайні сходини? В засаді сходини повинні відбуватися кождого тижня. Без шкоди для дружинного життя можуть відбуватися що два тижні. Одначе не сміють відбуватися рідше, як раз в місяць, коли не хочемо запропастити дружинної ідеї. В одній Марійській Дружині останні сходини відбулися ще перед трьома роками. Не диво, що цікавий редактор місцевої ґазети в одному її числі помістив такий дотеп: „Хто з шановних читачів знавби про те, коли буде кінець світа, або слідуючі сходини Марійської Дружини — зволить ласкаво поділитися з нами сею вісткою“.. Чи сходини мають відбуватися того самого дня, коли й богослуження, чи в інші дні — се залежить від місцевих обставин. Одначе на всякий випадок дні набоженств і сходин треба заздалегідь точно означити та подати до відома членок. В тій цілі найкраще видрукувати порядок сходин на цілий рік. — Участь у звичайних сходинах стисло обовязує не тільки справжніх членок, але й кандидаток. Тому ся участь у сходинах, як і в богослуженнях повинна підлягати контролі. Нераз можна стрінутися з закидом, що дружинне життя спирається на добрій волі і любові — тому всякий примус, контроля, „бюрократія“ не мають тут місця. Ніхто не наміряє зробити Дружину громадою рекрутів, яких в карності держить тільки сила і примус. Се правда, що приналежність до Дружини спирається на добрій волі, тому нема мови про ніякий натиск чи примус при приниманні членів. Одначе хто вже раз станув в рядах Марійської Дружини, той мусить підлягати якійсь контролі, бо Марійська Дружина — се орґанізація і як така вона мусить спиратися на приписах не тільки списаних, але й виконуваних. Іншими словами: Марійська Дружина мусить спиратися на екзекутиві карности. А карність без натиску і контролі неможлива. (Далі буде).

СПОҐАД З РАДІСНИХ ДНІВ

Оснування українського університету в Київі. *)

Коли смутні річниці упадку Української Держави, причину і наслідок, рік 1918-ий і рік 1919-ий замикає собою оден і той сам понурий день 15-го листопада, — тоді відрадно буде обійти цей день спогадом про світлі події. Нагоду до цього давав минулий місяць жовтень, бо він на віки записався як дата заложення двох українських університетів.

В пропамятнім році 1918-ім, дня 6-го жовтня, відкрив Гетьман Павло в Київі перший український державний університет, а дня 22 жовтня другий український університет в Камянці на Поділлю. Приготовляв ще українські університети в Одессі та в Харкові через переміну існуючих там університетів російських. На дальшому пляні стояли: Катеринодар на Кубані і Сімферопіль на Криму. Про вищу школу старалися також ріжні північно-західні міста України.

Давно вже українська земля не зазнала чогось подібного в царині рідної культури, хоч мала колись визначних фундаторів в особах Острожського, Могили, Мазепи і ін. Но їх перевищували нові почини своїм великим значінням, та під тим оглядом навязували до славних традицій, що їх створила колись наша монархічна доба на ниві церковній. І як колись, так тепер, можливі були тільки у власній державі. Позатим неможливі ні в царській Росії через заборону друкованого українського слова, ані в Австрії через упір галицької шляхти, відчуженої від свого галицького люду. Клясичний приклад — довга і безуспішна боротьба за український університет у Львові.

Тому оснування огнищ української культури в Київі та в Камянці було дороге для всього українського народу, на всіх землях його етноґрафічної Соборности. Та швидко настигаючий листопад приніс таку бурю подій в Европі й на Україні (тут з нашої вини), що перекреслено не то заміри, але й саму дійсність: той листопад був початком упадку Української Держави.

Та нічо не пропадає без сліду. Отже й память ясних подій не пропаде, вона оживе і збудить майбутні покоління до жертви і чину. А я тимчасом, як очевидець тих подій, опишу коротко перше свято. Подам те, що мені до нині застрягло в памяти і зазначую, що всеї краси, поваги і душевного настрою я описати не годен: се мігби зробити тільки поет, маляр, або талановитий повістяр.

Якжеж відбулося те наше велике національне свято в Київі?

Хто не був в Київі, той не уявить собі його краси високо над Дніпром, ні його широких вулиць, ні волоських тополь, високих як мінарети. Не уявить собі зокрема двох головних перехресних улиць: єдиного у своїй маєстатичности Шевченківського (Бібіковського) бульвару, зі шпаліром стрункіх тополь, на милю простісенького аж по Святошинські дачі — й вулиці Володимирської, що провадить до Софійського собору, прямо на памятник Хмельницького. Отже там на перевузлю тих вулиць видно на червоно розмальований будинок: великий, двоповерховий, з причілком на колюмнах. Це б. російський університет, що носить назву великого українського монарха — св. Володимира. При ньому великий „Ботанічний Сад“. Однак не тут відбулося наше свято. Ходила чутка, що ця царська фондація увійде згодом в склад українського університету, а покищо залишилася вона неткнена. На осідок українського університету призначено Кадетське узгіря, по західній стороні міста.

Любе було те узгіря. Був там гай столітніх дубів, зелена дуброва, звана „Кадетська Роща“, морґів сто, а може більше. З одного боку електричний трамвай до міста, з другого зелізниця. Через лісок плила річка Либедь і творила рибні ставки. Були там просторі будинки, триповерхові давніші і новісенькі, ще вповні невикінчені, з 1913 року. Будинки ці з дубником належали до Кадетської Школи „Кадетський Корпус“. Ту посілість подарував Гетьман Павло для українського унівеситету. Повстати там мала окрема научна кольонія — професорів і студентів. Там отже відбулося свято відкриття українського університету.

(Далі буде).

*) Відомий наш учений Вп. Йосиф Пеленський, котрого твір про старий Галич видала свого часу краківська Академія Наук, був ласкав прислати сей цікавий спомин до напечатання в „Н. Зорі“. Складаємо за се щиру подяку. — Редакція „Нової Зорі“.

Фашизм і соціялізм

Соціялісти обвинувачують фашизм, начеб він був протиробітничою партією плаченою капіталістами для оборони їх інтересів. Сей закид, що представляє фашизм як протипролетарський рух, з цілю охорони богатих кляс—зовсім безосновний. Навпаки, годиться ствердити, що фашистівська Італія стремить до скорого піднесення так матеріяльного як і морального робітничої кляси, передовсім через синдикальні зарядження. Ріжниця між фашизмом та соціялізмом ось яка: соціялізм каже, що він хоче поставити пролетаря на чолі суспільности, при кермі державної машини, обіцюючи „зєднаним пролетарям всіх країв” якнайбільший зиск при... найменшій праці, а фашизм поважає робітничу клясу, цінить її, одначе не в розумінні соціялістів: фашизм не каже, що пролетаріят се о д и н о к а цінна та корисна кляса горожан упорядкованої суспільности, але вчить, що понад нею та прочими клясами ще є нація та вищі інтереси нації яким повинні бути п і д п о р я д к о в а н і інтереси поодиноких кляс.

Фашизм не голосить максімум платні при мінімум праці, але: 1) праця для всіх як закон і обовязок; 2) справедлива платня для кождої форми праці так, щоби працівники чи то рук, чи то ума могли на рівні користуватися добрами так духовими як економічними.

Основний блуд марксівського соціялізму се дуалістична концепція суспільности. Марксизм вчить, що людство поділене на дві собі п р о т и в н і та взаїмно себе поборюючі кляси, неначе на дві ворожі раси, а саме на пролетарів і капіталістів. Пролетаріят використовуваний, а буржуйські капіталісти се пявки і вампіри робітничого світа. Ще більший блуд соціялізму се твердження, що ті дві кляси у відвічнім конфлікті і що одинокий лік на сю суспільну недугу — се боротьба кляс, довершена обєднаними пролетарями „всіх країн” проти буржуйського капіталізму.

Фашизм опрокинув сю штучну концепцію соціяльного дуалізму. Понад клясами поставив як позитивну дійсність націю, в якої лоні повинні погодитися та себе взаїмно доповнювати інтереси поодиноких кляс.

Соціялістичному кличеві „боротьба кляс” фашизм протиставить зовсім противний клич: „співпраця кляс”. Між поодинокими клясами суспільности може прийти до конфлікту. Але сей конфлікт ніяким робом не є дідичний. Се лиш момент.

Для соціялістів „боротьба кляс” се правило соціяльної політики, для фашизму „боротьба кляс” се — виїмок. Співпраця кляс у соціялістів се правий ухил в користь капіталістів, а у фашистів се правило, се закон унормування суспільних відносин. „Боротьба кляс” може бути коротеньким епізодом в житті якогось народу, але за ніяку ціну не сміє бути щоденним правильником, бо се спричинилоб знищення всего майна і відтак загальну нужду. Се й бачимо сегодні в СССР.

Капітал і праця се не противні собі крайности, але дві сторінки одної і тої самої картки, що себе взаїмно доповнюють даючи суспільності змогу кращого економічного розвою.

Так соціялізм як і фашизм у програмі стремлять до поліпшення життя робітничої верстви. Одначе розходяться в методі, у способах. Матеріялістичний соціялізм твердить, що число, маса, скількість та бездушна матерія створять самі новий тип майбутньої цивілізації. Знову фашизм хоче поліпшити життєві умовини робітничої верстви, але притім бере під увагу й інші категорії горожан. Фашизм не узнає упривілейованої верстви суспільности. Кождий горожанин, чи робітник, чи інтеліґент, як тільки чесний та своєю працею стремить не до внутрішнього громадянського заколоту, але до поліпшення суспільних відносин, коли він не еґоїст, але вміє підпорядкувати власний інтерес під добро й потребу загалу, — тим самим має право користати зі всіх суспільних так економічних, як і духових дібр, без огляду на свою соціяльну кондицію, стан, уродження і т. д.

Соціялізм виповідає абсолютну війну капіталістичному світові, — фашизм старається розвязати конфлікт між капіталістами та пролетаріятом співпрацею між капіталом і працею. Капіталісти конечні в кождій державі, бо інакше держава, суспільність зведуться до ряду завмираючої нації, де будуть тільки самі пролетарі; завмре промисл, торговля, словом нація, що складається з самих пролетарів не може розвиватися, але назад ідучим рухом котиться до завмертя. З другої сторони несовісність капіталістів жене народ у крайну нужду. Який, отже, вихід із сего положення? Фашизм іде шляхом компромісу між капіталом та працею, піддаючи державі під строгу контролю і капітал і працю. Держава фашистів реґулює ціни фабричних продуктів, усталює платні робітників ріжних категорій і в сей спосіб капітал і праця не стоять поза межами параґрафів, але входять неначе в державну машину. Про се буде се мова у розділі про синдикальний устрій фаш. Італії.

Соціялізм голосить диктатуру пролетаріяту, як одиноко справедливу форму державницького правління, фашизм засадничо протиставиться диктатурі пролетаріяту. В ніякий спосіб не можна оправдати того, що хлібороби й робітники, виключно тому, що сповняють матеріяльно найтяжчу часть соціяльної праці, малиб мати право диктатури над іншими соціяльними клясами; тим більше, що між тими іншими клясами є працівники ума, яким кожда суспільність все завдячувала і все буде завдячувати всякий поступ у кожній ділянці суспільного життя. Отже фашизм се рух прстисоціялістичний? — І так — і ні...

Коли соціялізм се під оглядом критичним заперечення суспільности, в якій капіталісти безсовісно використовують робітничу клясу, коли під оглядом конструктивним соціялізм се ідея суспільности, яка перешкодилаб се використовування й рівночасно дбалаби про інтереси робітників, про їх економічний, моральний та культурний проґрес, — то фашизм не є протисоціялістичний, але суттєво соціялістичний. Колиж соціялізм — як на ділі є — се боротьба виключно за інтереси пролетаріяту та його диктатури, то фашизм був і є протисоціялістичний, бо така концепція соціялізму наскрізь неморальна й дурна. — Д. К.

Зїзд католицьких правників

На днях відбулося офіціяльне відкриття міжнародного конґресу католицьких правників у Ватикані. Кардинал Marchetti-Selvaggiani, ґенеральний вікарій Риму, відправив Сл. Божу в наміренні конґресу. Потому Кардинал Bisletti відкрив наради конґресу іменем св. Вітця. Кардинал Секретар Pacelli виголосив інавґураційну промову. В торжественнім відкриттю конґресу взяли участь кардинали: P. Gasparri, Lauri, Bisletti, Sincero, H. Gasparri, Serafini, Locatelli, Seredi, Гльонд і цілий дипльоматичний корпус при Ватикані, як також італійські міністри і віцеміністри. Конґрес тривав цілий тиждень. На закінчення Св. Вітець приняв учасників конґресу на послуханню.

І в світі фінансів і в політиці і в літературних кругах і в мистецьких — достоту также як і в любовних справах і в родиннному житті — нема ні одного найневиннішого вчинку, ні одного зовсім маловажного жесту, які не давалиб приводу до обмови, а то часто й тяжкої клеветы. (Кей: „Естетичні основи товариського життя“).

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС“ ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

Громадські вибори

Остаточний вислід виборів в тернопільськім воєвідстві.

Аґенція „Всхуд” повідомляє, що вислід громадських виборів на просторі 17 повітів в тернопільськім воєвідстві такий:

БОРЩІВ: На 1368 радних Українці здобули 778 мандатів, старорусини 32, Поляки 513, Жиди 45. Голосування відбулося тільки в трьох громадах, бо в інших зголошено тільки одну компромісову лісту.

БРОДИ: На 1300 радних Українці здобули 332 мандати, старорусини 466 (?), Поляки 486 і Жиди 16. Голосування відбулося тільки в двох громадах.

БЕРЕЖАНИ: На 1470 радних Українці здобули 659 мандатів, старорусини 32, Поляки 771, Жиди 8. Голосування відбулося в 25 гром.

БУЧАЧ: На 1698 радних Українці здобули 970 мандатів, Поляки 717, Жиди 10, Німці 1. Голосування відбулося в 7-ох громадах.

ЧОРТКІВ: На 972 радних Українці здобули 503 мандати, старорусини 12, Поляки 445, Жиди 8, Німці 4. Голосування відбулося в 20 громадах.

КАМІНКА СТРУМИЛОВА: На 1214 радних Українці здобули 527 мандатів, старорусини 149, Поляки 445, Жиди 8, Німці 4. Голосування відбулося в 20 громадах.

КОПИЧИНЦІ: На 924 радних Українці здобули 450 мандатів, старорусини 32, Поляки 448, Жиди 4. Голосування відбулося в 18 громадах.

ПІДГАЙЦІ: На 1526 радних Українці здобули 728 мандатів, старорусини 2, Поляки 783 і Жиди 13. Голосування відбулося у 17 гром.

ПЕРЕМИШЛЯНИ: На 1396 радних Українці здобули 548 мандатів, старорусини 77, Поляки 729, Жиди 30 і Німці 12. Голосування відбулося в 22 громадах.

РАДЕХІВ: На 986 радних Українці здобули 390 мандатів, старорусини 154, Поляки 358, Жиди 47, Німці 37. Голосування відбулося в 9 громадах.

СКАЛАТ: На 1222 радних Украинці здобули 528 мандатів, старорусини 47, Поляки 640, Жиди 7. Голосування відбулося в одній гром.

ТЕРНОПІЛЬ: На 1638 радних Українці здобули 653 мандатів, старорусини 38, Поляки 940, Жиди 4, Німці 3. Голосування відбулося в 23 громадах.

ТЕРЕБОВЛЯ: На 1042 радних Українці здобули 394 мандати, Поляки 633, Жиди 15. Голосування відбулося в 16 громадах.

ЗАЛІЩИКИ: На 1062 радних Українці здобули 604 мандати, старорусини 50, Поляки 396, Жиди 12. Голосування відбулося в 6 громадах.

ЗБАРАЖ: На 1130 радних Українці здобули 353 мандатів, старорусини 182, Поляки 584, Жиди 11. Голосування відбулося в одній гром.

ЗБОРІВ: На 1130 радних Українці здобули 344 мандатів, старорусини 259, Поляки 518, Жиди 9. Голосування відбулося в 12 громадах.

ЗОЛОЧІВ: На 1744 радних Українці здобули 742 мандати, старорусини 189, Поляки 772, Жиди 24, Німці 17. Голосування відбулося в 17 громадах.

На загальне число 21.822 радних Українці здобули 9.508 мандатів, старорусини 1.721, Поляки 10.243, Жиди 270, Німці 85. Вибори відбулися в 1.160 громадах. З того в 940 громадах зголошено компромісові листи, в 219 громадах відбулося голосування. В одній громаді вибори відложено. Пересічно в голосуванні брало участь 80 відсотків виборців.

Ми навчимося літати поміж планетами і правдою стане віра Шеллія, що океани попливуть лімонадою, лев буде гратися з ягнятем і всі мечі перекують на плуги, — а крила сплетні ще не відпадуть і море людських здогадів та підозрінь не стратить своєї горечі, гієна клевети не пощадить невинного і язики не перестануть служити стріламі для ловів на чоловіка страшним убийчим знарядом. (Кей: „Естетичні основи товариського життя“).

ПАМЯТАЙТЕ ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ, ЩО ЗА ДОЛЮ ІНВАЛІДІВ ВІДВІЧАЄ ТОЙ, ХТО ПІСЛАВ ЇХ ДО БОРОТЬБИ, — УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ. ОБОВЯЗКОМ ЦІЛОЇ НАЦІЇ, ІНВАЛІДІВ ВІДПОВІДНО ЗАБЕЗПЕЧИТИ.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З новин чужого письменства

X. Dr. Andrzej Krzesiński, docent Uniw. Jag. **Kultura nowoczesna i jej tragizm.** „Bibljoteka Kultury Chrześcijańskiej“ 1. Warszawa-Kraków, 1934. Стор. 161, вел. 8⁰. Ціна 5 зол.

Книжка о. проф. Кшесіньского дуже актуальна. Появилася в часі, коли про новочасну культуру й її сучасний стан скрізь повно песимістичних поглядів і пророкувань. Автор підходить до обговорюваного предмету з фільософічного становища, але пише ясно й так льоґічно вяже думки, що кождий легко може слідити за ними. Читання влекшує добірна мова й гарний стиль.

Зміст книжки й рівночасно наукові тези автора можна обняти в такі точки: 1) Автор протиставиться баламутним поглядам на культуру й цивілізацію, піддає ті розуміння стислій аналізі, устійнює їх значіння, очеркує їх та зазначує їх взаїмне відношення. 2) Відзначує докладно в новочасній культурі два шляхи з огляду на дві культури, які в ній виступають: традиційну тобто християнську культуру й антитрадиційну, тобто матеріялістичну. 3) Характеризує ті дві культури, облекшуючи так зрозуміння їх сущних ріжниць. Займається подрібно матеріялістичною культурою й обговорює її характеристичні признаки. Робить се систематично й зовсім відмітно, не маючи щодо того ніяких зразків, бо хоч богато пишуть про сучасну культуру, то проте робиться се принагідно, на коліні. Автор переводить поділ признак за відношенням людини до неї самої (антропоцентризм, автономізм і індивідуалізм), дальше за відношенням людини до дійсности (частковість, механізм, атеїзм, еґоїзм і солідаризм), за її ріжн. ідеалами (сціентизм, реалізм в літературі й мистецтві, культ гроша, культ тіла, гедонізм і сексуалізм), і врешті з огляду на психічний стан людини та її вдачу (змінчивість, невдоволення і брак радости). Таке систематичне уняття прикмет, що характеризують новочасну матеріялістичну культуру, дає змогу глибше вглянути в її суть, прикмети і цілі. 4) Виказує надзвичайний трагізм новочасної матеріялістичної культури, трагізм того рода, що власні її засновки звертаються проти неї й висліди її якраз противні її замірам і задумам. 5) Та хоч автор здає собі якслід справу з розросту матеріялістичної культури, то не піддається песимізмови. Навпаки, стверджує безосновність песимізму в тій справі, доказує, що в справі культури треба бути оптимістом. Доказів на ствердження того наводить досить і то в сучаснім стані матеріялістичної культури, стані повного банкроцтва її засновків і ідеалів, так і в величнім розвитку християнської, головнож катол. культури. Притім о. проф. Кшесіньский вказує на здібність народів відроджуватися та на здійснювання в їх житті Божої думки.

Бог такий великий, що ніякий чоловік чи діявол не може змінити Його плянів. Навіть тоді, коли якнайбільше за се старається й діє на Його шкоду, є тільки засобом в Його руці. Всяке зло під Його діянням спроваджує добрі наслідки. Завдяки тому чудесному діланню людство не лише не падає, а навпаки — стало розвивається й іде щораз то вище“ — пише автор (ст. 150). А сторінку дальше (ст. 151) уступ про оптимізм кінчить такими словами: „Вгору серця!“ При відголосі боротьб, котрі ще йдуть, наближаємося до нової, кращої епохи історії“.

Книжка підносить на дусі, скріплює охоту до праці, відкриває нові горизонти. Читач матиме з неї велику користь і рівночасно неодну приємну хвилину.

F. Kieffer T. M. **Autorytet w wychowaniu domowem i szkolnem.** Przekład autoryzowany K. Bobrowskiej. Накладом книгарні св. Войтіха в Познані. Стор. XV + 307., 8⁰. Ціна 5 зол.

„Авторитет у вихованню“ се твір оснований на довголітній праці та досвідах знаменитого педаґоґа, Альзатця Кіффера. Його автор мусів з політичних причин покинути свою батьківщину та еміґрував до Фрайбурґа в Швайцарії, де заложив і провадив школу для хлопців. Школа на гадку автора не тільки образує, але й виховує до глибини, заступаючи родину. Хоч щодо того пункту є богато скептиків, то проте листи бувших вихованців Кіффера доказують, що школа також справді може часом заступити родинне вогнище.

Виховна система автора, беручи загально, се природність в поступованню, карання відповідне до провини, назагал лагідніше та з евентуальним „завішенням“ кари, віддання себе вихованцям з любовю, присвячування їм усього свого часу а не лиш означених годин, не вбивання а розвиток індивідуальности. Автор великий оптиміст і вірить у природну доброту людини; та се зовсім не те саме, що бути прихильником Ж. Ж. Русса. І показується, що той оптимізм незвичайно зближує до себе обі сторони — виховника й вихованців — і тим самим дуже облекшує науку. Книжка Кіффера написана розумно, прозоро, недоктринально. Як вислід довголітніх обсерваций має богато цінних вказівок не тільки для педаґоґів, але і для родичів, що виховують дітей дома.

Ks. Dr. Eugenjusz Dąbrowski. **Historyczność zapowiedzi prymatu Piotra w świetle krytyki i filologji.** „Sprawy Biblijne“ zeszyt XVI. Накład Księgarni Św. Wojciecha, Poznań 1933. Стор. 30+4 нпґ., вел. 8⁰. Ціна 1·40 зл.

Книжка невеличка, але важна й цікава для всякого інтеліґента-католика, бо її тема дуже важна: чи автентичне означення св. Петра через І. Христа як „скали“ та чи певний історично заповіт, що „ворота пекла не переможуть її“. І врешті, що означає це слово „ворота“ та чому вжив його Ісус Христос. Докази й вияснення автора, помимо всеї научної фаховости, цікаві й переконуючі. До того автор, узгляднив лиш найновішу літературу предмету, дає богато цікавого від себе. Вислід славний для католицької критики біблійної й радісний для всіх віруючих.

Świat i Życie. Zarys encyklopedyczny współczesnej wiedzy i kultury. Вийде 5 томів, кождий по 10 зошитів, що місяця, за виїмком липня і серпня. Передплата на 1 том місячно 4·80 зл., піврічно 23·30 зл., річно 45·15 зл. Перший том (рецензований у „Новій Зорі“) вийшов уже з печатні й коштує в передплаті брош. 45·15 зл., оправлений в полотно 51·15 зол., поза передплатою зол. 54·—, опр. 60 зол.

З другого тому дістали ми вже 7 нових зошитів. Технічно високим виконанням дорівнюють вони першому томови. З важніших кличів маємо в них такі. В 1. зошиті: Drukarstwo; Drzewo i Przemysł drzewny; J. Dylik: Dunaj; K. Ajdukiewicz: Dusza i duch; St. Wasylewski: Dwory i dworki; J. Feldman: Dyktatura; J. Feldman: Dyplomacja, szkic historyczny; A. Zaleski: Dyplomacja współczesna; T. Kowalski: Dywan; J. Czekalski: Dział wodny; M. Michałowicz: Dziecko; E. Malinowski: Dziedziczność; R. Zrębowicz: Dziennikarz; J. Dembowski: Dziedzictwo; J. Roliński: Dźwięk; T. Sinko: Egea. — В 2. зошиті: A. Hertzówna: Egipt; M. Ossowska; Egoizm; F. Zweig: Ekonomja; R. Zrębowicz: Ekspresjonizm; L. Wertenstein: Elektron; S. Szczeniowski: Elektryczność; T. Czaplicki: Elektryfikacja; A. Hertz: Elita; Z. Łempicki: Encyklopedja; T. Boy-Żeleński: Encyklopedyści; L. Wertenstein: Energja; T. Sinko: Epopeja i epika; J. Czekalski: Erozja; St. Ossowski: Estetyka; C. Ehrenkreutzowa: Etnografja; M. Ossowska: Etyka. В 3. зошиті II тому: St. Pawłowski: Europa; Z. Łempicki: Europy kultura; J. Dembowski: Ewolucja; T. Kowalski: Fakir; L. Wertenstein: Fala; St. W. Rybicki: Faszyzm: J. Krawczyńska: Feminizm; T. Manteuffel; Feudalizm; J. B. Toeplitz: Film; Z. Łempicki: Filologja; W. Tatarkiewicz: Filozofja. P. Słonimski: Fizjologja; Cz. Białobrzeski: Fizyka; J. Starzyński: Florencja. — В 4. зошиті: K. Biesiekierski: Fortyfikacje; S. Garncarstwo; J. Jaczewski: Gałunek w naukach biologicznych; F. Różycki: Gazy bojowe. — В 5. зошиті: T. Wolski: Gąbki; K. Smogorzewski: Gdańsk, — Gdynia; A. Tretiak: Gentleman; St. Pawłowski: Geografja; J. Lewiński: Geologja; O. Nikodym: Geometrja; M. H. Serejski: Germanowie; T. Sławiński: Giełda; W. Miśkiewicz: Gleba; K. Nitsch: Głoska; J. Domaniewski: Gniazda ptaków; Z. Łempicki: Goethe; I. Matuszewski: Gospodarka. — Кождий зошит має 128 шпальт друку та 16 двотонових таблиць.

Духа сеї енциклопедії річпучо не можна назвати католицьким, як ми се вже згадували в попередних реценз. замітках. Вказує на це хочби така річ, як поміщення при гаслі „Франція“ особного уступу п. з. „Laicyzm“ з такими поясненнями: „Laicyzm według swej definicji (laique — qui n'est ni ecclésiastique ni religieux = laikiem jest ten, kto nie jest ani duchownym, ani religijnym) jest pewnego rodzaju zaprzeczeniem religijności. W praktyce jednak laicyzm zwalcza nietyle religję samą, ile klerykalizm“. Знаємо з французької практики, що значить той „клерикалізм“: се католицизм... „Свят і Жице“ нагадує нам нашу „Самоосвіту“, очевидно тільки своїм духом підлазки й „невинної дискусії з клерикалізмом“. *Б. С,*

Zofja Kossak Szczucka. **Pątniczym szlakiem.** Wrażenia z pielgrzymki Накладом книгарні св. Войтіха в Познані (1934). Ст. 247, 8-ка. Ціна 6 зол.

Знову приходиться нам Українцям позаздрити чужим гарної книжки. Наша паломнича література безпримірно вбога. Цікаво, що і в Поляків паломничу літературу творять головно авторидуховники, хоч на заході першорядні письменники не цураються того жанру літератури, як прим. славні белєтристи Анрі Бордо та Пер Бенуа.

Книжка Щуцкої, авторки „Pożog'и“ (споминів про революцію на Україні) заступить Полякам ту прогалину Опис подорожі цікавий, не розмазуваний непотрібними подробицями в дусі Бедекера, вміє авторка зробити ще й гарним та повчаючим. Дуже замітні спостереження Щуцкої. Всякі відскоки „від теми“ дуже добре авторці вдаються й роблять книжку такою інтересною, що справді годі від неї відірватися. Увага письменниці зосереджена головно на Єрусалимі й кількох біблійних містах як: Вифлеєм, Назарет, Капернаум та місцях прославлених пробуванням у них і чудами Ісуса Христа як: гора Тавор чи озеро Генезарет. Бє від тих описів глибока рефлексія, усвідомлення собі релігійної й історичної ваги бачених річей, натуга уяви, щоби представити якслід сцени, яких свідком була та земля. Авторка присвячує неодин спомин хрестоносцям, про яких має написати цикль повістей.

Ротоґравюрові*) ілюстрації та прегарна обгортка й люксусовий папір варті гарного змісту книжки.

---

*) Один з родів друку з мідяної кліші, на котрій друк ритий глибоко, а не вистаючий.

Нові видання

Молебен до св. Священномученика Йосафата. Друге доповнене видання зладив о. Ізидор Луб ЧСВВ. Жовква 1934. Видавництво й друкарня ОО. Василіян. Формат: 13.5 цм. × 9.5 цм. Сторін: 20. Ціна 15 сот.

Про відпусти. II. Як осягнути відпуст ювилею відкуплення. Зладив о. Ізидор Луб ЧСВВ. Жовква 1934. Видавництво Чина св. Василія В. в Жовкві. Книжка CLXXXI. Друкарня ОО. Василіян. Формат: 13.6 цм. × 9.5 цм. Сторін 23. Ціна 15 сот.

Богословія науковий тримісячник видає Богословське Наукове Товариство том XII, кн. 2—3, Львів 1934 р. 8⁰, стор. 93—236. Зміст: Dr Basilius Baran: De ortu et iuribus vicarii generalis (finis); о. Д-р Микола Конрад: Нарис історії старинної фільософії (продовження); Д-р Іван Шпитковський: Рід і герб Шептицьких; Д-р Микола Руснак: Богослужебні книги Східної Церкви про примат Папи. Вибрані питання. Огляди й оцінки. Всячина—Хроніка.

Осип Назарук: **Венеція.** Катедра св. Марка — Палата Дожів. Львів, 1934. Бібліотека Української Народної Обнови (УНО). Ст. 297+1 нпґ. 170×120 мм. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей. — Се перша в українськім письменстві окрема книжка про Венецію тай про Італію взагалі. В ній є докладний опис двох прекрасних памятників будівництва: катедри св. Марка й Палати Дожів. В книжці є 4 ілюстрації на окремих картках. Дві з них представляють церкву св. Марка зовні і внутрі, а дві Палату Дожів здалека і зблизька.

А. Ч. **Террор в минувшині.** З політичної практики двох народів. Львів 1934. Бібліотека УНО (Української Народної Обнови). Формат 17.2 цм. × 12 цм., сторін 66. Ціна 40 сот. з пересилкою 50 сот. Се перша в українській мові брошура, спеціяльно присвячена справі террору. Вона повинна знайтися в кождій українській хаті, де тільки є молоді хлопці й дівчата, щоб лекше можна було вияснити їм весь жах і все затроєння публичного життя, які може принести террор. Хто навіть не пробує забезпечити своє потомство перед страшними наслідками террору, той нехай опісля не дивується, коли ті страшні наслідки побачить на власні очи не лише на своїй суспільности, але також на своїй власній родині.

Повне видання творів Тараса Шевченка. **Тарас Шевченко,** том II, Поезії 1837 — 1842 рр. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава — Львів 1934. Формат: 19.2 цм. × 13 цм., стор. 352. Ціни не подано.

Рідна Мова. Науково-популярний місячник. Рік II. Листопад 1934. Зміст 11-го (23) ч.: І. Огієнко: Плекаймо свою літературну мову! Про „Гуртки плекання рідної мови“ (Статут їх). П. Кривоносюк: Недуги мови, Ікання. І. Огієнко: Історія української літературної мови, II. Памятки літературної мови на землях українських XI-го віку. І. Шкляпка: Навчання української мови в Канаді. „Мовний Порадник“ для Редакторів, Видавців і Робітників пера (: Наш правопис академічний, а не большевицький, 4: Збіжжя, а не збіжа). З. Лисько: Пекуча справа: Як писати українські ймення й прізвища в метриках. І. Огієнко: Шевченкова мова: Голосні звуки Шевченкової мови. о. Ю. Кміт: Термінольогія ткацького приладдя. Життя слів. М. Приймак: Лемківський словничок. З. Лисько, Л. Крипякевич, І. Василашко, о. Ю. Кміт: Замітки про окремі слова. Чистота й правильність української мови. Відповідь на запитання наших Читачів. Дописи прихильників рідної мови. Розділ для самоуків і дітей, „Рідне Слово“, Початкова Граматика укр. літературної мови. — Адреса „Рідної Мови“: Варшава, ул. Стальова 25 м. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1.60 зл. за границею в Европі 9 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1 числа. Річник I (без 2 і 3 чисел) 5 зл.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ УГА!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У СТАНИСЛАВОВІ відбулося в неділю 11 с. м. засідання Головної Управи УНО (Української Народної Обнови), на котрім др. Осип Назарук складав звіт з поїздки делеґатів чотирох політичних орґанізацій до премієра міністрів у Варшаві. По звіті вивязалася дуже жива і цікава дискусія у звязку з теперішною ситуацією взагалі. Найцікавіша була дискусія, що дотичила справи основування католицьких культурних орґанізацій на статуті „Скали“. На тему „Скали“ напишемо більшу статтю в однім з дальших чисел „Нової Зорі“.

ВШЕХПОЛЬ. „КУРЄР ЛЬВОВСКІ“ в ч. 315 А дійсно „панським“ стилем висипався на „Нову Зорю“. Він перечить нашому твердженню, що вшехполяки десятки літ пропаґували думку звірячого насильства над ближніми і при тім мали повні писки фраз про християнство й католицизм. Супроти того заперечення не остає нам нічого іншого, як на те, що ми сказали, назбирати докази з творів польських теоретиків, Дмовского, Поплавского й інших та з голосів вшехпольської преси. Отсим прирікаємо панам з „Курєра Львовского“, що ми їм се зробимо, хоч се й вимагає довшого часу й більшої праці. Думаємо, що не буде їм приємно побачити цитати з їх власних творів. Не поможе їм і те, що відпишуть від Кедрина про „ґанґстера“. Признаємося, що маємо велику сатисфакцію й гумор з того, що панове антисеміти з „благородного“ вшехпольського табору до своїх „благородних“ цілей вже покликаються на такого „благородного“ свідка як Іван Кедрин, але покищо „pólgębkiem“, бо їм стидно.

ХТО НИМИ КЕРМУЄ? В „Ділі“ ч. 308 появився лист з Праги підписаний буквами К. О. Автор листа закидає ОУН, що та орґанізація веде тепер протиукраїнську розкладову кампанію в своїм парижськім орґані „Українське Слово“ та запитує: „Чи не кермує цією кампанією якийсь новий ще незнаний Барановський?“

МАСОВІ РЕВІЗІЇ відбулися в Варшаві в помешканнях розвязаної орґанізації т. зв. Обозу Народово-Радикального. Поліція забрала кілька тисяч примірників нелеґальної ґазети „Нова Штафета“ і велику скількість летючок. Увязнили кількасот осіб.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР ФЛЯНДЕН відчитав в парляменті заяву новоутвореного правительства. Він заявив м. ін., що нове правительство буде боронити республики і буде протиставитися всяким спробам, котрі стремлять до революції або диктатури. Правительство буде старатися перевести реформу адміністрації й судівництва.

В ЦІЛІЙ ФРАНЦІЇ росте чимраз більше невдоволення, котре скоро може довести до крівавих заворушень. Голова орґанізації комбатантів „Огняного Хреста“ полковник де ля Рок заявив, що його відділи готові завести порядок у Франції. Тимчасом вихід „Огняного Хреста“ на вулиці Парижа викликавби негайно реакцію обединаних соціялістичних і комуністичних боївок. Се булоб очевидно початком домашньої війни.

БЕЛЬҐІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО уступило. Причина димісії: господарський застій, викликаний знижкою англійского фунта стерлінґа як також цлові обмеження тих держав, котрі перед тим увозили значні скількости бельґійських товарів.

В МЕКСИКУ увязнили недавно папського леґата монсіньора Леопольда Руїці Фльореса й одного епископа. Ґенеральний прокуратор закидає увязненим, що вони намовляли духовенство до бунту проти державної влади.

МІЖ АНҐЛІЄЮ Й ЯПОНІЄЮ ведуться тайні переговори в Лондоні про поділ впливів у Китаю і на Тихім Океані. В часі переговорів мали також порушувати поділ ринків збуту в Китаю і позичку Анґлії для Японії.

НОВИНКИ

Ще ніколи не було такої коаліції проти „Нової Зорі“ та її редактора як тепер. Та природна коаліція атакує рівночасно і з піною на устах: Кедрин в „Ділі“, вшехполяки в „Курєрі Львовскім“, соціялдемократ Мартос в „Новім Часі“, москвофіли в „Землі й Волі“ та перед Апостольським Візитатором і інші, особливо польські шовіністичні ґазети. Се знак, що їдемо добре і в добрім напрямі, бо таки дуже лають. Маємо в Бозі надію, що кождий з наших противників дістане порядну відповідь. В сім числі „Нової Зорі“ зачинаємо від Кедрина.

По оголошенню буджетового прелімінаря на 1935 рік біржа у Варшаві зареаґувала сильною знижкою польських ціннних паперів. Фінансісти і дрібні ощадники понесли величезні страти. Тепер польська преса пише, що сподіються вже успокоєння біржі і поправи курсу паперів.

Зимові шкільні ферії у вселюдних і середних школах триватимуть від 22 грудня 1934 до 15 січня 1935 р.

Почтові посилки за посвідкою відбору. В останних часах введено зворотні посвідки відбору при поручених і ціннних листах, почтових і телеґрафічних переказах і пачках. В адресах треба дописати слова: „До рук власних“.

Городське Староство у Львові припинило діяльність нашого Т-ва Прихильників Освіти й наказало НТШ перебрати його майно.

Ректор львівського університету, проф. д-р Чекановский, заявив у своїй інавґураційній промові, що число студентів греко-католиків так катастрофально зменшилося, що тепер маємо у Львові всего 1/3 з того числа студентів греко-католиків, яке було тому 54 роки, т. є. в 1880 р.

Апеляційний суд в Тернополі затвердив вирок першої інстанції, яким засуджено о. Петрицю з Токів на 9 місяців вязниці за словну обиду влади.

Новий ціннник свічок „Керос” розсилаємо всім відборцям. Звертаємо увагу на великі зміни цін.

Двомісячний дириґентський курс для дириґентів церковних і просвітянських хорів уладжує Вищий Музичний Інститут ім. Лисенка у Львові від 1 грудня с.р. Плян навчання обіймає науку тактування й дириґування, науку загальних основ музики, сольфежа, читання партитур, гармонії, зі спеціяльним узглядненням української церковної музичної літератури. Наука буде відбуватися щоденно від год. 9 до 12 передпол. Оплата за науку місячно 20 зол. Зголошення на курс приймає канцелярія Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові, вул. Шашкевича ч. 5, III пов. до 28 с. м. щоденно між 3 а 7 год. веч. крім неділь і свят.

В Станиславові увязнили студента-вломника Станислава Юштайда зі Львова, б. студента техніки в Мітвайді в Голяндії. Як міжнародний касовий той злодій сидів вже у Відні, Чернівцях і Варшаві. В Станиславові Юштайд вломився до бюра гр.-кат. Епископства, але не знайшов грошей в касі. Коли він вломився до промисловця Гольдштайна, його зловили.

Масові ліцитації домів відбудуться в грудні у Львові й Вильні.

З Берези Картузької вернув Василь Крохмалюк з Підгайчик пов. Зборів.

В с. Коршилів, пов. Зборів, згоріли нічю хлів і стодола місцевого війта І. Грицишина. З того приводу увязнено 14 селян. На другий день 13 випустили, Петра Чорнописького відставили до зборівської тюрми.

Політичний гумор. Випущеного з Берези питають, чи йому час не видавався там довшим. — „О, ні, відповів, ті три місяці минули як батогом тріснув.“ („Врублє на даху“).

З промови посла Д-ра Д. Левицького (УНДО) в Соймі. Підчас ґенеральної буджетової дискусії в Соймі голова української фракції Д-р Дмитро Левицький виголосив промову, в котрій навязуючи до проблемів церковно релігійних, згадав, що на Холмщині „не лише замкнули і збурили сотки православних церков, не тільки, що замкнули там дослівно всі українські школи, бо в послідньому часі заборонили там також навіть, як і на Поліссю, викладати науку релігії в українській мові, ба навіть приказали виголошувати проповіди в церквах польською мовою. (П. І. П.).

Молдавський митрополит Пімон помер в Букарешті в 81 р. життя.

У Венеції повінь залила низшу частину міста з площею св. Марка. Кілька старих башт розвалилося.

„Електричне око” винайшов фльорентійський монах О. Статеджі. При його помочі можна відкривати поклади мінералів, нафту і т. д.

Оклик „Гайль Гітлєр” — вже дозволений. Німки, польські горожанки, витали окликом „Гайль Гітлєр” німецькі самоходи, що переїздили через Польщу підчас окружного рейду. За те окружний суд засудив їх на кару гривни добачуючи в тім легковаження польської держави. Найвисший суд у Варшаві скасував вирок окружного суду.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **10 — 20.**

Бомба вибухла в домівці жидівського т-ва „Бріт Трумпельдер” у Львові при вул. Шопена ч. 5. Вона ушкодила домівку. Жертв в людях не було. В згаданім т-ві гуртуються жидівські фашисти під проводом Жаботинського, що хоче відіграти ролю жидівського Гітлєра.

З університету в Ню-Йорку викинули 21 жидівських студентів за участь в комуністичній маніфестації.

Яєчниця зі 108.000 яєць. В Америці запалилася вісь ваґону з яйцями. Яєчниця зі 108.000 яєць розсадила стіни ваґону.

Великі сніги впали не тільки в Скандинавії, але також в Анґлії, Шкотії й Ірляндії. В богатьох околицях Европи снігові здержали всякий рух.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі”? Не забувайте, що річником ґазети можна заінтересувати скорше людей ніж найлучшою книжкою або навіть кількома книжками, бо річник ґазети все більше ріжнородний ніж книжка. Замовте для своїх читалень бодай останні річники „Нової Зорі”.

Заклик. 1) Прохаємо управи захоронок, захистів і бурс подати до кінця місяця листопада ц. р. до канцелярії УПР на адресу посла Дмитра Великановича, Варшава — Сойм, точні цифри одержаних допомог у готівці чи натуралях від державних або самоуправних установ, зокрема за рік 1933. й окремо за рік 1934. Бажані також матеріяли щодо незаконного обтяжування наших установ, церкви і поодиноких громадян сплатами на суспільне обезпечення. — 2) Прохаємо рівночасно наших членів громадських та повітових урядів подати на ту саму адресу точні дані, яку суму з фонду праці зужито на направу доріг і мостів на теренах східних і південних воєвідств та в якій мірі мали при цьому зарібок наші люди в порівнанні до інших, а саме як підприємці, дорожники, денні робітники. — Президія Української Парляментарної Репрезентації.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей“ на засланні**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплєр: **Релігія й політика**	1·80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір.	0·60
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0·50

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

П. Л. Альманах, про котрий пишете, ми одержемо з іншого жерела. Більше примірників нам не треба.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·28·— зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·90; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22·; 1000 рум. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 26·45 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 16. XI. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·10, зл., за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·00—4·10 зл. Тенденція на масло і сметану вдержана, на молоко і яйця сильна. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 24 ґр.

Позатим зміни незначні.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда”, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Секція жіночого Кружка УКС на Личакові улаштовує в середу, 21 листопада ц. р. у великій салі філії тов-а „Воля” Торжественну Академію в честь Христа-Царя при вул. Гавзнера ч. 9. Початок о год. 6. Карти вступу можна дістати в „Сокільському Базарі” і в „Народній Торговлі” при вул. Мучній, в день свята при касі. Сподіємося, що наше громадянство своєю численною участю причиниться до звеличання цього гарного свята.

„ТАКТ“ — РИНОК 43.

Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського **маґазину „ТАКТ” ЛЬВІВ, ВЗУТТЯ Ринок 43.**

Великий вибір жіночого, мужеського й діточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Гарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — —

РИНОК 43. „ТАКТ“

КІНА

АТЛЯНТИК: Маскарада.
КАСІНО: В віденській каварні.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: Весняна парада.
МІРАЖ: Галька (з Кепурою).
МУЗА: Щойно вчора.
СТИЛЕВЕ: Чорний кіт й ревія.
УТІХА: Жінка під контролею й ревія.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 22 листопада 1934. Ч. 89 (787)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

25-ліття Т-ва „Відродження“

100 літ минає, як на наших землях впали перші слова тверезости з уст наших священників. Вони здобули собі широкий відгомін між нашим народом. Се була перша наша масова акція в Галичині, що увінчалася успіхами. Однак та благородна акція нашого духовенства стрінулася з відомим спротивом. Нову боротьбу за тверезість підняло статутове т-во „Відродження“, заложене у Львові тому 25 літ. Головна Рада т-ва „Відродження“ призначила день 25 листопада с. р. на відсвяткування ювилею свого 25-ліття. В сім дні відбудуться протиалькогольні проповіди, як також виклади у всіх освітних товариствах. У Львові Головна Рада „Відродження“ уладжує виклади з виставою протиалькогольних образів і виставу аматорського гуртка т-ва „Відродження“. Українська суспільність повинна підперти протиалькогольну акцію т-ва „Відродження“, вступати масово в його члени і брати участь в його імпрезах, бо алькоголізм і нікотинізм поневолюють духа, руйнують тіло й майно нашого народу.

Автографи й оцінка Гоголя

В бібліотеці ніжинського педагоґічного інституту, де Гоголь учився від р. 1821 до 1828, відкрили нові автоґрафи його: письмо до родичів і подання, щоб інститут видав йому посвідку в ціли приняття його на державну службу. Знайдено також дуже цікаві записки в журналі конференції професорів, котрі так характеризували пізнішого великого письменника: в рубриці „здібности“ написали згідно, що Гоголь „тупий“, в „пильности“, що „слабий“, в „поведенню“, що „різкий“. Життя показало, що вони основно помилилися, бо Гоголь виказав величезні здібности і став одним з найбільших письменників світа...

Крівава масакра між Українцями

на польсько-чехословацькій границі.

„Ґазета Поранна“ доносить: В селі Опорець на польсько - чехословацькій границі відбулася крівава бійка між двома українськими партіями. А саме ґрупа українських націоналістів під проводом Стефана Качали напала вночи на 3 симпатиків КПЗУ:на Николая Грабинця, Михайла Щадея і Николая Щадея та змасакрувала їх ножами так страшно, що Грабинець помер від ран, а брати Щадеї боряться зі смертю у стрийськім шпиталі. Поліція в Лавочнім увязнила Качалу, Дмитрищака, Хоминця, Ґреґа, Коваліва, Русака і Прогорна. Зі Сколього виїхала до Опірця судово-лікарська комісія з начальником суду д-ром Закшевским, щоб перевести секцію тлінних останків жахливо змасакрованого Грабинця. — Нема сумніву, що такий террор між синами одного й того самого народу се річ страшна під оглядом моральним і дуже нездорова під оглядом національним та суспільним. Фізичними аргументами ніколи не переконується людей, отже таке поведення до того всего ще й зовсім безцільне.

Який стан озимини?

З ріжних сторін краю повідомляють, що внаслідок довгої теплої осени на озиминах, головно на житі, виступила масово брунатна ржа. Крім того появилася геська муха, що нищить жито і пшеницю. В деяких околицях пошесть ржі та геської мухи приняла катастрофальні розміри. Хлібороби переорюють озимину. На весну сподіються сильнішого розвою ржі, особливо в першій половині весняної пори. Будучий урожай заповідається слабо.

Союз Японії з Німеччиною

викликає велике занепокоєння між народами.

З Лондону наспіла коротка депеша, яка викликала велике занепокоєння в політичних кругах всіх державних народів. А саме: „Дейли Телеґраф“ приніс вістку з Токія, що наближення між Японією й Німеччиною зростає.На днях прибуло до Японії богато німецьких кореспондентів. Се передвісники важних посунень в напрямі визнання Німеччиною Манджурської держави та заключення оборонного союза між Японією, Німеччиною (й Манджурією). Доказом зростаючої приязни є також замірене Японією купно трох німецьких Цеппелінів для вдержування воздушної лучби між Токіом і Сінґапоре. Та розуміється, що Японія вижде на вислід морської конференції в Лондоні і спроб порозуміння з Анґлією, заки рішиться звязатися з Німеччиною. — Річ ясна, що коли Німеччина вспіла свого часу видержати напір всего світа маючи слабих союзників, то колиб вона звязалася з такою силою як Японія, може при сприяючих обставинах рішати про долю всіх народів не тільки в Азії, але в цілім світі.

Павук з людським обличчам

В Чуматені в китайській провінції Хонан знайшли дуже рідкий оказ павука. Тулів його малий, голова надмірно велика й дуже подібна до людського обличча. „Обличча“ павука мертвецько блідої краски з чорними бровами й чорним носом. Білі губи роблять його ще більше відражаючим. Тулів і ноги павука брунатної краски. Один богатий Китаєць знайшов того павука в своїм домі та відослав його до відповідного наукового заведення. — („Возрожденіе“).

Перенесення 1/3 частини обезпечення будинків на 1935 рік з ПЗУВ до „Дністра“ буде тільки тоді важне, якщо негайно а найдальше до 25 грудня ц. р. заплатите премію за полісу Т-ва взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ

у його місцевій аґенції.

„УКРАЇНСЬКА КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ“

Погром української інтеліґенції на Радянській Україні

В світлі урядових звітів Косіора і Постишева.

В 88 (786) числі „Нової Зорі“ представили ми загально тло, на якім большевицька Москва зробила і далі робить погром української інтеліґенції на Рад. Україні. В отсій статті подамо докладніші інформації про той погром. Ті інформації беремо з урядових звітів секретаря Комуністичної Партії большевиків України (скорочено КП(б)У), Поляка С. Косіора, і надзвичайного повновласника Москви й диктатора на Україні, Москаля П. Постишева. Вони предложили ті звіти Комуністичній Партії большевиків України. Комуністична Партія видрукувала се окремими брошурами в міліоновім накладі. Ті брошури щойно недавно надійшли до Львова.*)

Звіт Косіора або як нищили Галичан

Орґанізація і пересунення сил української контрреволюції — каже у своїм звіті Косіор — відбувалася на протязі досить довгого часу. Після розгрому української контрреволюції під впливом великих успіхів радянської влади в 1922—23 рр. за кордоном серед української еміґрації почався рух, відомий під назвою „зміна віх“. І тоді старі вожди української контрреволюції: Винниченко, Грушевський, Шаповал, Коновалець та ін. постановили використати той рух для своїх контрреволюційних цілей. Вони стали гуртувати рештки своїх кадрів для перекинення на Україну під маскою розкаяних, що бажають чесно працювати над будівництвом української радянської культури.

Ті проникли на Рад. Україну націоналістичні елементи — читаємо далі у звіті Косіора — під фірмою большевицької українізації намагалися провести на ділі петлюризацію радянського державного апарату, намагаючись повести справу так, щоб під прикриттям фраз про українську соціялістичну культуру в дійсности насаджувати й укріпляти українську націоналістичну буржуазну культуру, підготовляючи одночасно за вказівкою певних польських і німецьких елементів повстання, щоби влекшити воєнний похід чужоземців проти Рад.

*) С. Косіор: Підсумки і найближчі завдання національної політики на Україні. Партвидав ЦК КП(б)У. Харків, 1933; П. Постишев: Радянська Україна на новому піднесенні. Партвидав ЦК КП(б)У. Київ, 1934.

України. ...Так тов. Косіор оправдує вимордування української інтеліґенції на Україні....

Характеристичною особливістю контрреволюційної роботи, яку вели останнім часом націоналісти, — зокрема відмічує дальше тов. Косіор — є насамперед те, що головну ролю відігравали контрреволюціонери з партійним квітком у кишені, себто члени комуністичної партії. Ворог опинився в середині партії, — стверджує секретар партії, — а той ворог, як відомо, найнебезпечніший! Далі Косіор вичисляє поіменно тих „контрреволюціонерів з партквітком". Се: Волох, Яловий, Річицький, Авдієнко, Василь Сірко, Тур та інші. Се вони, каже він, були головною надією й опорою чужоземної інтервенції, се вони мали влекшити відновлення влади поміщиків і капіталістів на Україні...

Після такого „вступу" переходить Косіор до перечислювання поодиноких дійсних чи фіктивних українських „контрреволюційних" орґанізацій, які в останніх роках повстали були на Радянській Україні та які „викрила" і зліквідувала ДПУ (большевицька поліція).

Отже найперше розкрито і широко викрито орґанізацію „Союз Визволення України" (СВУ) на чолі з Єфремовим, Чехівським і Ніковським. Уже процес СВУ показав, каже тов. Косіор, як спритно вміють націоналісти маскуватися і як спритно вміють використати кождий промах большевиків. Як відомо, той процес СВУ відбувся в Харкові в 1930 р. і в нім большевики засудили на довголітню тюрму, заслання і каторгу крім згаданих вище ще отсих визначніших діячів української культури: акад. М. Слабченка, В. Ганцова, О. Гермайзе, Г. Голоскевича, Л. Старицьку-Черняхівську, М. Івченка, В. Дубровського, В. Отамановського, В. Підгаєцького й ін. — всіх 45 осіб. Про се писали ми докладніше в чч.: 312, 324, 326, 329 і 331.

Після СВУ — каже далі тов. Косіор — був викритий націоналіст Матвій Яворський. Він був викритий тільки щодо його літературної діяльности, як фальсифікатор історії. А робота його, як члена контрреволюційної орґанізації й аґента польської контррозвідки, була викрита дещо пізніше.

Потім був розкритий і викритий — читаємо у звіті тов. Косіора — так званий український національний центр, на чолі якого стояли Грушевський, що повернувся для „чесної" роботи з радянською владою, пропущений на Україну галицький генерал Косак і Матвій Яворський. У звязку з тою справою, каже Косіор, викрили ряд членів партії, які, прикриваючись партійним квітком, вели націоналістичну роботу. Одним із таких „дворушників" був Михайло Левицький (б. представник Рад. України в Празі — Ред. „Н. Зорі").

Отсе „розкриття і викриття" т. зв. „Українського Національного Центру" з М. Грушевським і... Матвієм Яворським на чолі свідчить, як не можна краще, яких цинічно безсоромних способів вживали большевики, щоби знищити українського діяча такої міри, як М. Грушевський. Бож хто хоч трохи обзнайомлений з відносинами на Рад. Україні в часі, коли туди вернув проф. М. Грушевський, для того не було ніяким секретом відношення Матвія Яворського до проф. М. Грушевського. Те відношення було різко вороже. А публичний вислів тому свому відношенню до проф. М. Грушевського дав Матвій Яворський не тільки в пресі, але й на всесоюзнім зїзді істориків-марксистів у Москві, де у своїм рефераті про сучасну українську історіоґрафію різко заатакував проф. М. Грушевського за його небольшевицьке становище як історика України... Відоме також вороже відношення М. Яворського до проф. М. Грушевського в часі, коли Яворський був головою т. зв. Укрнауки. І таких двох ворожих собі людей большевики обвинуватили в спільній конспірації і навіть у спільнім проводі в якімсь „Українськім Національнім Центрі"!... Ні, навіть як на большевиків, то се занадто очевидне і велике безглуздя. Та аж таке безглуздя видумали большевики, щоб и знищити всі наукові установи й видавництва, які після свого повороту створив і вів у Київі проф. М. Грушевський та його самого виселити з Київа й заслати в глибоку Росію...

Та йдім далі за звітом тов. Косіора.

Отже після „викриття" „Українського Національного Центру" з проф. М. Грушевським і... Матвієм Яворським (!) на чолі, на початку 1933 р., читаємо у звіті, була розкрита нова націоналістична контрреволюційна орґанізація, на чолі якої стояли Максимович, Шумський, Біленький, Солодуб та ін. що вела діяльність за гроші польських поміщиків та капіталістів і німецьких фашистів... Тою орґанізацією керував зза кордону Коновалець...

Отже тут знов большевики стягнули до купи людей, котрі належать до двох противних ворожих собі політичних таборів, як комуністів-большевиків Максимовича, Шумського, Біленького і Солодуба — та націоналіста Коновальця, і „просто" — заявили, що вони творять спільну протибольшевицьку орґанізацію під проводом Коновальця...

Які були цілі роботи тих контрреволюційних орґанізацій і шляхи їх здійснення? — питає тов. Косіор. І відповідає: Про те розповідав один із членів орґанізації Лозинський (б. співробітник „Діла" зі Львова — Ред. „Нової Зорі"):

„...Для здійснення своєї мети: знищення радянського ладу на Україні і відірвання України від СРСР, для утворення самостійної української держави (буржуазно-демократичної республики) націоналістичний блок готував збройне повстання, як сигнал для інтервенції й паралельну акцію з інтервентами".

Хто знає Мих. Лозинського, анархіста з „Діла", — а ми його тут всі добре знаємо, — той зараз скаже, що він сам тих слів (що його орґанізація хоче боротися за буржуазну (!) республику) ніколи не сказав. Се очевидно вимусили на нім чекісти або просто підписали його під „зізнаннями", яких Лозинський навіть не бачив. Коли вимусили, то можна собі уявити, кілько страшного внутрішнього упокорення витерпів той чоловік заки підписав те, в що не вірить. Се жахлива відплата за той розвал, який він зі шпальт „Діла" довго ширив між нашою суспільністю в Галичині.

І далі є така заява Вікула:

„...Починаючи з 1927 року, орґанізація вела роботу, спрямовану на підготовку збройного повстання та інтервенції проти диктатури пролетаріяту на Радянській Україні. Ця робота була одною з ланок загального пляну інтервенції проти Радянського Союзу в цілому. Політичний центр орґанізації, очолюваний Грушевським договорився про спільні дії спрямовані на повалення радвлади з російськими кадетськими колами, російськими есерами, грузинськими меншевиками, білоруськими націоналістами".

Знаємо ми особисто й Вікула. Як М. Лозинський був наш голосний і гамірний воріг, так знов Вікул був тихий але дуже завзятий соціяліст-комуніст. Річ зовсім певна, що він не був ніколи в ніякій змові проти того, що становило зміст його душі, то значить проти большевизму. Отже і його „зізнання" се очевидна видумка чрезвичайки. Такого другого відданого большевизмови чоловіка як Вікул ми взагалі не бачили. Яворський був карієрист, але Вікул ні! І тому Вікул був для нас як большевик далеко більше небезпечний ніж Яворський.

На яких же основах й умовах зговорювалися між собою капіталістичні країни для спільної інтервенції проти Радянського Союзу? — питає тов. Косіор. І відповідає: Ось що розповідає з того приводу член контрреволюційної орґанізації Козоріс (Галичанин — Ред. „Н. З."):

„...Німеччина разом з Фінляндією і Польщею та іншими капіталістичними державами бере участь у поході на Радянський Союз. За це Польща уступає Німеччині захоплені німецькі території і данцігський коридор. Як компенсацію Польща після завоювання Радянської України дістає частину території коштом Литви і, крім того, в сферу її впливу підпадає Правобережжа з доступом до Чорного моря. Лівобережна Україна підпадає під вплив Німеччини, яка моглаб експлуатувати вугільні і залізорудні богацтва Донбасу для утворення сильного промислового центру".

І все те „знав" тай „зізнав" власне Галичанин Козоріс з Калуша! Господи, якеж се смішне.

Ще більше докладно говорить тов. Косіор у своїм звіті про звязки „української контрреволюції" на Рад. Україні з Німеччиною. Після приходу до влади в Німеччині Гітлера, — каже він — робота націоналістичної орґанізації набрала активнішого характеру. На Україну був післяний оден з орґанізаторів „Української Військової Орґанізації" (УВО) — колишній отаман Січових Стрільців, звязаний безпосередньо з Коновальцем, Букшований, що обманом проліз у КПЗУ (Комуністичну Партію Західної України — Ред. „Н. З."). Ось що він заявляє:

„В другій половині лютого 1933 р. мене повідомив Бандрівський, що до Берліну прибув Сушко і хоче бачитися зі мною. Це було вже після приходу Гітлера до влади. Сушко при зустрічі зі мною повідомив, що разом з Ярим він мав розмову з А. Розенберґом, референтом гітлеровської партії в закордонних справах і сторонником інтервенції проти СРСР.

„На підставі цієї розмови Сушко сказав мені, що Німеччина бере гострий антирадянський курс і приступає до коаліції з Італією, Англією і Францією для утворення інтервенціоністського блоку проти СРСР, що Німеччина починає вже вести переговори з Польщею з тим, щоб і її втягнути в блок.

„Розенберґ, за словами Сушка, вважає, що УВО повинна розгорнути безпосередню акцію проти радвлади, бо прихід Гітлера до влади і його агресивний курс проти СРСР утворив сприятливу ситуацію для відриву України від Союзу й утворення, з допомогою інтервенції „української національної держави".

І Букшованого знали ми особисто. Се був наш ідеольоґічний ворог, але чоловік очевидно неспосібний до нікчемности. І власне тому його також знищено.

Та на „відкриттю" всіх перечислених вище „українських контрреволюцій" справа не кінчиться. Недавно — пише далі у своїм звіті тов. Косіор — викрито орґанізацію українських есерів. І на доказ знов наводить кілька витягів із заяв ніби-учасників тої орґанізації.

І так оден із керманичів орґанізації, Пирхавка, каже:

„Якщо до арештів 1930—31 рр. повстання намічалось на 1931 рік, то останнім часом, через те, що радянська влада, ліквідуючи решткі куркульства, репресувала й інші ворожі радвладі елєменти на селі, становище дещо змінилось. Питання про час повстання в найближчий час було визнане нереальним, бо значно скоротилася наша база, на яку можна булоб розраховувати як на активну бойову силу. Проте, ця ситуація вважалася за тимчасову, і контрреволюційна орґанізація гадала, що найближчим часом знову настане загострення з селянством на ґрунті хлібозаготівель".

Далі той самий Пирхавка каже:

„Закордонний комітет УПСР у Празі повідомив, що він цілком солідаризується з інтервентськими плянами і в цьому напрямі веде роботу з українськими фашистами, очолюваними Коновальцем. Ми, ураховуючи, що місцевих сил, з якими можна булоб скинути радянську владу, вдержати фронт і укріпити нову самостійну українську державність, недосить, теж приняли інтервентську концепцію.

Пирхавки не знаємо й тому про нього не можемо висказатися. Та смішність його мнимого зізнання сама говорить за себе: Пирхавка „робить" інтервенцію держав...

Тілько про „українську контрреволюцію" у звіті тов. Косіора. Про те, що є в тій справі у звіті Постишева, скажемо окремо.

В сьому цілому світі бачу два світи, що творять оден: світ видний і невидний, живий і мертвий, цілий і розпадливий. Сей риза, той тіло. Сей тінь, той дерево. Сей матерія, той іпостає, основа, що отримує матеряльний бруд так як малюнок тримає свою фарбу барву. Отже світ у світі се вічність у тлінні, життя у смерти, пробуд у сні, світло у тьмі, правда в брехні, радість в печалі, надія в одчаї. — (Український фільософ Сковорода).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Ювилей тверезости

У „Львівських Архіепархіяльних Відомостях” з 15 листопада 1934 р. появився отсей розпорядок п. з. „Ювилей тверезости” ч. 11490/АВ:

Рік — 1934 се ювилейний рік в боротьбі за тверезість. В цьому році припадає ювилей 100-літньої важкої праці над отверезінням українського народу, до якої почин дало наше патріотичне греко-католицьке Духовенство. В цьому році також Українське Протиалкогольне Товариство „Відродження” у Львові святкуватиме 25-ліття свого істнування. Настав час, щоб гідно відсвяткувати таку важну для нашого народу річницю. Призначуючи місяць листопад на відсвяткування низки ювилейних свят у Львові і в краю, „Відродження” звернулося до всіх установ і цілого громадянства, взиваючи його до масової співпраці й участи в сих святах. У відсвяткуванні 100-літнього ювилею тверезости мусить і Всеч. Духовенство взяти найактивнішу участь. З огляду на те поручається Духовенству; 1) У всіх церквах нашої Архідіецезії виголосити протиалкогольні та протинікотинні проповіди; 2) в неділю дня 25. листопада зарядити збірку серед вірних, яку опісля призначиться на ціли боротьби з отрутами; 3) влаштувати в листопаді с. р. протиалкогольні і проти-нікотинні популярні виклади; 4) відновити діяльність братств тверезости; 5) розвести в католицькій пресі протиалкогольну та протинікотинну ювилейну пропаґанду; 6) наладнати співпрацю з Т-вом „Відродження”.

Важна хвиля в історії нашого народу взиває наше греко-католицьке Духовенство стануги до боротьби, яка так дуже йому завжди лежала на серці та була твором його світлих провідників. Ідучи за давними усвяченими традиціями, як колись так і тепер, наше греко-католицьке духовенство мусить стануги в перших рядах борців за тверезість українського народу.

Русскіе уніати в Ґалічіне

По случаю посѣщенія Галичины апостольским визитатором.

(Письмо из Львова).

Під таким заголовком виленське „Русское Слово” ч. 268 з 15. XI 1934 р. помістило статтю, котру тут подаємо в перекладі:

Був час, коли уніятська Церква в Галичині була заборолом русского національного духа, а її ерархи й духовенство — самовідреченими борцями за русское діло. Се було.

Одначе потім уніятська Церква, насильно(?) українізована ще за Австрії, стала кузнею всіх антирусских задумів і стремлінь, а її владики і священики, за виїмком вже незначної ґрупи русскаго духовенства, стали завзятими гонителями всего, що русское. Такий різко руссофобский характер має уніятська Церква в Галичині й тепер.

Та не всі вірні уніятської Церкви пристали до українського руху. Значна часть їх остала вірною русской ідеї, при чому місцями (в тім числі й на всій Лемківщині) русскіе уніяти творять головну масу населення.

Їх положення в українізованій уніятській Церкві в національнім відношенні — невиносиме. Мимо того більшість русскаго населення в Галичині придержується унії, частинно по традиції, а частинно тому, що найбільше близька уніятам православна Церква в Польщі також не дає русскому народови ґарантії збереження його національних прав, бо вона в високім степені залежна від посторонних чинників, по волі котрих і при співпраці їх українських кондотіерів вона підлягає знов таки насильній українізації. (Словом, всюди Панькови вітер в очи. — Ред. „Н. З.”).

І те, що уніятська паства в Галичині складається з русских і Українців, котрих змагання діяметрально протилежні, стає жерелом неустанної національної незгоди в уніятській Церковній ограді. А найбільше терплять від того — русскіе, що все є під ударом українських шовіністів.

В таких умовинах галицько-русская уніятська суспільність не могла ставитися рівнодушно до приїзду в Галичину апостольского візитатора о. Йоана Горачека (може о. Гудечка?). Свою увагу до сеї події вона виявила в сей спосіб, що найстарше русское уніятське церковне братство „Ставропигійський Інститут” у Львові вислало до апостольского візитатора делеґацію в особах свого сеніора А. О. Гулли, віцесеніора адвоката А. Н. Сивуляка і правного дорадника („юрісконсульта”) д-ра М. М. Крижановського. Делеґацію приняв о. Горачек (має бути всюди: о. Гудечек. — Ред.) дуже прихильно: в довшій розмові вислухав він побажання русских уніятів і приняв до розгляду і звіту Папі Римському предложену йому звітову записку з прилогами.

Тому що делеґати зобовязалися з деяких причин зберегти в тайні до означеного часу зміст тої розмови та звітової записки з прилогами до неї, то сего змісту можна лише догадуватися. Одначе знаючи положення русских уніятів і їх потреби, ми ледви чи помилимося, коли скажем, що в данім случаю мало місце передовсім повторення тих предложень і жалоб, котрі Ставропигійський Інститут вже нераз висилав до Риму на бажання русской уніятської суспільности. А остання незмінно протестує проти „новшеств” в богослуженнях і обрядах, проти зіпсуття богослужебних текстів, проти заборони називати вірних „православними християнами”, проти читання Євангелії й апостольських діяній на „обиходном языкѣ”; проти українізації Церкви й недопущення до Духовної Семинарії русских кандидатів, проти світських і політичних „пѣснопѣній” в церкві, проти зловживання проповідниці для політичних цілей, проти переслідування вірних і священиків русской національности, проти заборони посвячування Талєргофських хрестів і проти поминальних богослужень за жертви Талєргофу; проти примусової безженности духовенства, проти нарушення прав Ставропигійського Інституту, проти уживання средств з фондів архиепархіяльного й епархіяльних на українські й купецькі цілі, внаслідок чого фонд бідніє, а церковні власти вводять безженність духовенства, не будучи в стані матеріяльно забезпечити священиків, (та м. і. якраз тому вводять „безбрачіе”. — Ред. „Н. Зорі”), бо доходи від требів тепер „вичтожні” і приходська земля продана саме на припоручення Епископів з ціло створення згаданих фондів для удержання духовенства і т. д. Розуміється, не обійшлося і без домагання назначити епископа русских національних переконань для русской пастви.

Отсе те головне, чого безумовно добивалася делеґація русских уніятів у папського представника. І дуже можливо, що він признав побажання русской уніятської суспільности вповні обоснованими. Бо ні один чоловік, що знає стан річей, і чоловік добросовісний — не буде заперечувати, що те, що відбувається в уніятській Церкві в останних десятиліттях, се ніщо інше як плянова робота, що змагає до знищення унії та заміни її католицтвом. (Щоб зрозуміти се речення, треба знати спеціяльну теорію п. Карепіна, котру він розвивав у ряді статтей коли ще був редактором „Русского Голосу”. — Ред. „Н. Зорі”).

Ми радо віримо, що в о. Горачека буде досить доброї волі для того, щоб горячо бажати помогти уніятській Церкві вийти з того глухого кута („тупіка”), в котрий загнали її ті, хто звів її на рівень лише переходового степеня від православя до католицтва й обернув в виконний орган воюючого українства.

Так, о. Горачек напевно побажає помогти уніятській Церкві хочби тільки тому, що він не може не розуміти, що її нинішний стан, вбиваючий довіря до унії(?), позбавляє унію можливостей розвитку й навіть рації істнування на русском Сході. І коли о. Горачек зложить звіт Папі Римському, то ледви чи останний не прихилиться до поглядів свого висланця.

Одначе се не значить, що візитація о. Горачека облекшить трудне положення русских уніятів. До того таксамо далеко, як далеко від згоди до виконання а то й дальше, бо Рим н е м о ж е ніти назустріч русским без підбурення проти себе Українців, котрі є й остануться йому дорощі з причини їх західних культурних і політичних змагань.

Досвід минулого ніяк не дозволяє бути оптимістом в тій справі. І не тільки досвід далекого минулого, але і близького. Вистане згадати, що Ставропигійський Інститут, що має привілеї звертатися безпосередно до Святішого Престола, не удостоївся навіть відповіди на цілий ряд своїх меморіялів („докладів”) з приводу насильства(?) Українців над русскими в церковній области. І не удостоїться найправдоподібніше й тепер. Очевидно тому, що Рим знає свою безсильність помогти русской біді, одначе отверто признатися до того не може, а оправдуватися не бажає, правильно думаючи, що його оправдання булиби в данім случаю занадто невмістні.

І так ми не очікуємо від приїзду до Галичини папського візитатора нічого, крім зайвого доказу, що Римови з русскими-Галичанами все ще не по дорозі та що для узгіднення їх інтересів треба ще богато часу.

Зате ми зовсім не дивувалисяб, якби у висліді відвідин о. Горачека прийшло „усмиреніе” українського уніятського клира та його зближення з польським римо-католицьким клиром для дружної роботи проти русскаго і православного Сходу. Се булоби в порядку річей і вповні відповідалоб традиції трагічної розбіжности між прегарною ідеею унії та буденною уніятською дійсністю. В. К а р е н і н.

Примітка Редакції „Нової Зорі”: Отся кореспонденція зі Львова до виленського російського щоденника цікава з ріжних причин, а потішаюча своїм змістом з одної причини, а саме тому, що з неї видно як змінився тон супроти унії й Апостольської Столиці навіть у тих кругах, серед яких виховався й виріс п. Каренін, т. зн. в кругах наскрізь перенятих російським державним націоналізмом, крайно ворожим Апостольській Столиці, унії та українському народови. Розуміється твердження п. Карепіна про насильну українізацію нашої Церкви не відповідають дійсности, бо який нарід, така його Церква: прецінь для українського народу не можна творити московської Церкви, бо якраз се булоб насильством і над народом і над Церквою.

Голоси перестороги

Під таким заголовком україножерний „Курієр Львовскі” помістив статтю в ч. 315А (В тім же числі є ще 4 статейки про Українців, з тім ординарний напад на „Нову Зорю”). В ній м. ін. читаємо:

„В листах провідниць півосель для польських дітей у Східній Малопольщі повторяються такі речення: „По польськи ніхто не вміє так, що жаль глядіти на тих польських дітей, що перестають почувати себе Поляками... Нічого дивного — довкола „Русіні”... Або: „Поляки розмовляють між собою „по руску”, або: „Село в 75% польське, та щож з того, коли всі Поляки говорять „по руску”, або (у львівськім повіті): „Всі Поляки розмовляють тільки „по руску”, діти не розуміли коли я промовила до них по польськи”. І так всюди... Не 88 півосель треба відкривати постійно щороку в східно-„малопольскіх” селах, але 3.600, бо тільки є польсько-„рускіх” сіл. Треба ратувати польськість молодого покоління, що в нинішних умовинах опущене й занедбане, піддається автоматичній рутенізації...

...Поступаємо так, якби ми мали намір покинути Східну „Малопольщу”. Поліція вдержує порядок, екзекутор дбає про інтереси скарбу, учителем є в селах з „руською” більшістю очевидно „Русін”(?) Ніхто не дбає про польських дітей”...

Примітка Редакції „Нової Зорі”: Так галицькі вшехполяки пишуть, щоби скріпити польську акцію на „кресах”. Вони справила представляють „кресових” Поляків як кривджених „Русінами”. Кождий найменший здобуток Українців роздувають до величезних розмірів і бють у дзвін на тривогу. Такі переважно „фальшиві алярми” стрічаємо майже в кождім числі „Курера Львовського”. Кождий успіх Українців викликує у вшехполяків скажену пасію і блідий страх. Притім вони дуже не консеквентні. Раз пишуть, що „Всходня Малопольска” „била, ест і бендзе польском”, а зараз потому кричать „ґвалту”, що східні „Малополяки” українізуються серед українського моря. (Всюди мала меншість винародовлюється на користь великої більшости). В переборщуванні вшехполяки затрачують всяку міру. Загально відомо, що тепер по наших селах дуже мало Українців учителів, бо майже всіх їх перенесено вже на захід, старших спенсіоновано, молодих приймають дуже рідко. З цитованих виїмків бачимо, що вшехполяки приготовляють якусь масову акцію діточих півосель по наших селах. На ту акцію треба відповісти нашою протиакцією: в кождім українськім селі повинні повстати українські захоронки, фреблівки, діточі садки, півоселі і т. д. І се треба робити вчасно — так як роблять вони, що вже тепер, в осени, підготовляють справу на слідуючі вакації.

Лікарський фейлєтоник.

Ревматизм суставів

Осіню надходить непожаданий ґість — ревматизм (гостець). Два роди ревматизму переслідують людей: ревматизм суставів і мязів. Хронічний ревматизм суставів проходить без горячки й дає знати про себе болями в однім або в небогатьох суставах. Болі ті виступають головно осіню й весною. В деяких случаях хронічний ревматизм розвивається після перебутого острого запалення, одначе переважно виступає без горячки. Перебіг недуги буває ріжний. Часом поодинокі сустави болять майже без перерви цілими роками. Біль зростає при утиску у рухах. Найчастіше болі залежать від зміни погоди. Місцеве лічення полягає на ріжних втираннях, що легко дражнять скіру, як прим. камфоровим спіртом. Добрі висліди дає також відповідний масаж. Крім того примінюємо з поводженням горячі купелі, діятермію, горячий воздух, мінеральні й боровинові купелі. При нагоді треба згадати, що парові купелі ділають при хронічнім ревматизмі суставів значно слабше як звичайні горячі купелі. Як запобігаюче средство поручається носити зимою тепле білля, в теплій порі року гартуватися. — Про ревматизм мязів другим разом.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Орґанізаційні проблєми Марійських Дружин Пань

Реферат о. Ір. Назарка ЧСВВ на зїзді Марійських Дружин Пань.

3) Хто наприклад припускає, що якась орґанізація остоїться тільки на добрій волі, сей показує, що зовсім не знає людської психіки і голосить засади погубного квієтизму. Тільки реліґійна чи патріотична екзальтація може вдержати людей разом, але й се на короткий час. Отже в Марійських Дружинах, які взяли службу ідеї в карби орґанізації, теж треба контролі. Способи контролі можуть бути ріжні. Певно, що в контролі пань треба виключити способи контролі шкільної молоді, а вибрати методу благородну. І так пр. можна до сього спорядити окрему таблицю з призвищами пань, на якій окремим цвяшком зазначується приявність. Може бути спеціяльний бльочок з печаткою, або й підписи приявних. Хто опускає сходини без причини та без належного оправдання, з тим треба поступити рішучо по нормам статута. В деяких Дружинах практикується таке, що хто тричі не оправдав своєї неприявности, йому дається письменне упімнення. Хто без огляду на упімнення не бере участи в сходинах, сього виключається з Дружини. Одначе ніяка контроля не осягне вдоволяючої фреквенції, коли сам зміст сходин не буде інтересний. Тому сходини мусять бути повні, живі, й актуальні. А щоб вони такі були, муситься їх заздалегідь належно підготовити. Зміст сходин звичайно складається з двох частин: ідеольоґічної й орґанізаційної. Кожді сходини належить починати короткою молитвою. Відтак слідує духовна конференція провідника. Після конференції може бути реферат і дискусія. Це складові партії ідеольоґічної частини сходин. В деяких Дружинах буває таке, що реферати входять тільки в склад сходин окремої рефератової секції, а на звичайні сходини складається тільки духовна конференція й орґанізаційні справи. Одначе воно безперечно корисніше, коли реферати становлять інтеґральну частину загальних сходин, бо реферати — се найкращий чинник інтелєктуального вишколення дружинниць. Колиж реферати належать тільки до окремої рефератової секції, то богато членок не користає з них, бо не мусить або й не може належати до рефератової секції.

А зайва се річ доказувати, що добрій Дружинниці не вистарчить сама побожність і чеснота, але потрібна немала сума ясних понять про католицьку церкву, її устрій, її погляди на деякі справи і т. д. Без таких понять основно католицьких і виґімнастикованих в розумній дискусії можна справді бути дуже доброю людиною, але в ділянці дружинного апостольства можна бути безхосенною або й шкідливою. А тому що Марійська Дружина хоче виховати не тихих девоток, але справжніх апостолок і піонірок Божої справи, мусить подбати про те, щоб у дружинниць скристалізувати католицький світогляд. На сей світогляд мусить зложитися не малий засіб правд з фільософії, апольоґетики, етики, теольґії та передівсім соціольоґії. Марійські Дружини пань можуть черпати теми до рефератів з отсих новіших книжок:

1) Ks. J. Sroka: „Inteligent“
2) Ks. Czarnecki: „Krzyż czy gwiazda sowiecka“
3) Mäder: „Katolikiem jestem“
4) E. Elter: „Religja i jej nakazy“
5) Ks. Urban: „Na tematy współczesne“
6) Ks. Mącior: „Na gruzach zburzonych ołtarzy“
7) Cathrein: Katolik i kościół katol.“

З давніших творів можна переробляти майже по розділам твори Bougauda, Förstera (Chrystus i życie ludzkie), Моравського: Wieczory nad Lemanem, Mohla: W pogoni za prawdą, Brorsa: Prawda і т. д. Крім сього богатим матеріялом можуть послужити такі періодики як: Sodalis Marianus, Präsideskorrespondenz, Ruch katolicki. З наших видань можна користуватись деякими виданнями ОО. Василіян, Доброї Книжки, Марійського Товариства Молоді, брошурками „Правди“, Бібліотеки „Нової Зорі“, „Мети“ і т. д. Про самі методи рефератів не буду говорити, бо се мабуть обширніше буде потрактоване в докладі про пресові і рефератові секції. Зазначу ще тільки те, що на всякий випадок ніколи не належить пропускати дискусії, бо без неї ніколи не набудеться гнучкости і певности думки, яку дає розумна виміна поглядів. Колиб у кождій Дружині вміло, систематично та в актуальний спосіб вишколювано членів, то врешті помалу почалаб зникати та наша сумна іґноранція і хаос понять в реліґійних справах. На орґанізаційну частину звичайних сходин складаються біжучі справи, оповіщення рішень виділу, справи складок, ріжних свят і т. д.

б) Крім звичайних сходин є ще сходини надзвичайні або святочні зі святочними промовами, деклямаціями ,музикою. Нагоду до таких сходин дають ріжні річниці дружинні, церковні або національні. До надзвичайних сходин належить також реферат якогось фахового вченого для ширшого загалу уряджений з ініціятиви Дружини, або сходини з чайком і забавою,які теж не чужі Марійській Дружині.

в) На особлившу увагу заслуговують ще сходини виділу. Се вишколювання еліти в еліті. В тих сходинах можуть брати участь тільки члени виділу і голови секцій. Такі сходини повинні відбуватися кождого місяця, передівсім на початку року праці, перед загальними зборами, перед приняттям членок і важнішими святами. Після прочитання протоколу й обговорення біжучих справ у деяких Дружинах читається 5-10 хвилин статут Марійських Дружин, щоб його собі пригадати та призадуматися, чи те все в Дружині зберігається. З огляду на брак часу полишаю обговорення таких справ як набоженства, праця секцій, а мушу звернути увагу на одну дуже важну справу себто на Централізацію Дружин.

6. Хоч кожда Марійська Дружина злучена канонічно з архідружиною в Римі, то без огляду на ту злуку кожда Дружина се для себе окрема, автономна одиниця, бо зі злуки з Prima primaria випливає тільки чисто ідеальна єдність. З другої сторони не треба довго доказувати, яку силу уявлялиб собою всі Марійські Дружини злучені не тільки єдністю засадничих уставів, але й якоюсь реальною унією. І справді бачимо, що в останних десятках літ чимраз більше Дружин лучиться у вижчі форми єдности та творить обєднання або централі. Розріжняємо централі льокальні, епархіяльні і станові. Найпридатніші до праці звязки станові. Вони концентрують Дружини не по місцям замешкання, чи по епархіям, але по категоріям членів. Отже повстає окрема централя Дружин панів, окрема пань, молоді середніх

ЙОСИФ ПЕЛЕНСЬКИЙ 2

СПОҐАД З РАДІСНИХ ДНІВ

Оснування українського університету в Київі.

В одному з нових будинків приготовано довжезну світлицю першого поверху на авлю. Там в чудовий соняшний день, 6 жовтня 1918 року, від ранку збиралася українська інтеліґенція обох полів з ріжних сторін краю. Одні доїздили через Шевченківський Бульвар і Галицький Базар, інші йшли пішки через Соломінку і засідали задні місця в авлі. Передні місця були застережені для членів уряду, достойників Церкви і ріжних представників. Але того місця в авлі було замало. Тому задні лави, а надто вікна і строми стовпилися вгору живою стіною. Потому коридор, сіни і сходи також запружилися людьми. З цього боку авлі видно було на переді степеницю (сцену), другі двері протилежні, нарозтвір отверті, а поза ними порожний коридор, сходи, сіни і т. д., бо авля посередині великого будинку положена, мала два однаково уладжені крила по боках. Та це друге крило для публики було недоступне. Туди мав переходити Гетьман. Виїмково впроваджувано туди достойників, які не моглиб дістатися інакше на свої передні місця. Тому це крило будинку обсадив заздалегідь німецький військовий відділ і тримав його під сторожею.

Нарешті авля, так заповнена вщерть, що голки не встромивби, була вже готова і дожидала тільки Гетьмана. На сцені стіл зеленим сукном накритий. При ньому сидів святочний комітет з першим ректором Сушицьким на чолі. Позаду стояв хор Кошиця, збоку блище дверей, парадний стіл для Гетьмана. Кромі того сцена пристроєна килимами і портретом Шевченка в рушниках, припирала одним кінцем майже до угла авлі, другим кінцем залишала вільне поле з вільним виходом на коридор. Та навіть те вільне поле затопила жива маса людей. Ту обставину використали ми з д-ром Льонґіном Цегельським і щоби все краще видіти і чути, покинули невигідне місце тай пристали до тих коло сцени. До того Цегельський мав привитати свято і хотів зробити се зі сцени, а був заставлений загатою людей. Ми стояли тепер майже на порозі. Здовж видно було пустий коридор, тільки в глибині при сходах стояла сторожа і кілька цивільних панів. Вже й настоялися доволі, коли попробували удвох перейтися порожним коридором. Тоді відкрили ми цікаву подробицю: сторожа, ні цивільні панове (очевидно тайна розвідка), придивившися нам уважно, зовсім нас не займали. З того видно, що довіряли Галичанам, яких пізнали по західній (чорній) одежі і по барві нашого діялекту.

В ту мить впало слово: „Ідуть!“ Заторкали самоходи. Сторожа вистроїлася на „струнко!“ Цивільні панове станули під стіною. Розступилася жива маса. Авля вщухла: встала, заніміла і застигла. Грімке „Слава!“ потрясло мурами. Хор почав пісню.

Коридором зближалася жвавим кроком висока постать в чудовому жупані з білої лями, при ясній шаблі, в червоних сафіянах, в білій смушковій шапці з білим пером. Крок позаду йшла свита. Була 12-та година полудня.

Гетьман Павло спинився аж на сцені. Там станув перед своїм стільцем і слухав прегарної пісні. Опісля приступив до головної точки свята: до відчитання своєї фундаційної грамоти першого українського державного університету. Подав її хтось зі свити. Був то невеличкий звиток папірусного сповиду, накручений на деревлянім валочку. Розвинув його Гетьман і почав читати. Велелюдна авля заперла віддих в собі. Було так тихо, що можна булоб чути лет мухи. Гетьман Павло читав голосно, виразно, тримаючи грамоту в руках. Шапку на той час поклав на рукоять своєї шаблі. Коли прочитав грамоту, звинув її знов і вручив ректорові Сушицькому. Той приймив її з низьким поклоном і звернувся до Гетьмана з короткою промовою, починаючи словами: „Ясновельможний Пане Гетьмане!“ В тій промові ректор згадав лихоліття, упадок високої культури на Україні і зложив подяку від українського народу за великодушну фундацію, яка нашому народови поможе піднестися опять до нових вершин знання і поступу.

Хор відспівав „Заповіт“ Шевченка,

шкіл: мужеської, жіночої, студентів, студенток і т. д. Така централя повстає за спільним порозумінням Дружин звичайно на якомусь зїзді, скликаному спеціяльно в тій цілі. Коли западе ухвала створити таку централю, тоді укладається окремий статут для централі. Коли епископи цей статут затвердять і призначать головного провідника (презеса) централі, тоді вибирається головний заряд. До нього входять президент, чи президентка, кілька заступниць, найкраще відповідно до кількости епархій, секретар і дорадники. Найзагальніша ціль такої централі: поглиблювати дружинне життя серед даного стану. Отже централя закладає нові дружини, оживляє давні, подає їм директиви до праці, ту працю орґанізує й надає їй більшу пляновість і систематику. Централя се для Дружин стале жерело енерґії і світла, дорадниця, опікунка, а в потребі й оборонниця. Коли побіч Марійської ідеї поодинокі Дружини злучить також єдність стану і вслід за тим єдність почувань, поглядів, потреб і взагалі цілої психіки так індивідуальної, як і збірної — тоді можуть повстати Товариства справді могутні. До створення окремої Централі Марійських Дружин пань має причинитися отсей зїзд. І колиб сей зїзд нічого більше не дав крім ухвали створення централі — то вже й тоді він вповні осягнувби свою ціль. Тому не слід довго зволікати, але треба рішатися зараз: цього вимагає гроза хвилі! Зло орґанізується інтензивно і ціпко. Тому й нам треба сильних орґанізацій, щоб на офензиву зла відповісти офензивою добра. А в сій офензиві наша побіда певна, бо над нами роскішно мають леліїні Прапори Марії Побідниці пекла.

Кінчаючи, дозволю собі предложити ось таку резолюцію: Зїзд МТ. Пань оцінюючи значіння зорґанізованого життя та скоординованої праці, ухвалює в найближчому часі створити Централю всіх МТ. Пань з осідком Головної Управи у Львові. В тій цілі Зїзд зобовязує МТ. Пань у Львові подбати про уложення статута Централі та його затвердження цілим Преосвщ. Епископатом гал. Провінції.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ! ДІЛОМ ВШАНУЙТЕ ДІЛО ТИХ, ЩО СВОЇМ ЗУСИЛЛЯМ ПОСТАВИЛИ НАС В РЯД НАЦІЙ.

Соціяльне питання у фашистівській розвязці

Генеза соціяльного питання).*

Винахід парової машини, що між іншим так богато причинився до культурного поступу людства, мав на ціли облекшення праці людських рук. Одначе якраз сей винахід чи радше його примінення у фабричних варстатах викликало робітничу нужду і вслід за тим т. зв. соціяльну квестію, себто проблєму розвязки конфлікту між працедавцем та робітником.

Примінення парової машини у фабричних варстатах спричинило упадок сильної цехової орґанізації ремісників і вслід за тим упадок рукодільничого промислу. Рукодільництво (ремесло) не могло видержати конкуренції з фабричним промислом. Зубожілі ремісники, стративши варстат праці й зарібку, стали жертвами несовісних махінацій властителів фабрик-капіталістів. Капітал і праця знайшлися поза скобками державної контролі; використовування робітника стало непохитною етичною засадою капіталістів. З нуждарських рукодільничих верств, доведених до крайної нужди несовісною конкуренцією фабричних продуктів рекрутувалися щораз більші кадри шукаючих праці. В міру як росло число робітників — меншала їх платня і зростав робучий день: з 6 до 10 годин. З заможного чоловіка, ремісник став убогим нуждарем, мешканцем вогких, нетоплених в зимі сутерин. Очевидно невідрадні життєві відносини вплинули і на моральний стан робітників. Вони стали жертвами всяких руйнуючих кличів. Байдужність державних орґанів та їх потурання капіталістичним махінаціям витворили в робітничих кругах анархічного духа. Визискування робітників капіталістами уважано за державну систему. Клич „пролетарі всіх країв, єднайтеся“ був звернений так проти капіталістів, як і проти істнуючих державних устроїв, бо оба ті поняття були в очах робітників тотожні.

Сей стан суспільних відносин, очевидно нездоровий та шкідливий, звернув на себе увагу так державних урядів, як і поодиноких учених людей-соціольоґів. Почалися ріжні спроби, щоб запобічи сій недузі. Повстали ріжні теорії. Держави „розвязували“ соціяльне питання дуже простою методою: „усмирювали” робітників, розбивали страйки і т. д. Очевидно се „радикальне” лічення соціяльної недуги не вдоволило нікого.

Правдивої причини сего лиха, а саме матеріялістичного еґоїзму капіталістичних кругів не усувано. Капітал і праця — се два жерела суспільного добробуту. Коли вони в конфлікті, коли одно паде жертвою другого, — тоді зачинається затяжна недуга суспільного орґанізму. Тоді зачинається т. зв. соціяльна квестія, якої розвязкою може бути тільки усунення її причини, себто привернення рівноваги між капіталом і працею. Тоді можлива співпраця працедавців з робітниками, усунення визиску з обидвох сторін та привернення суспільного ладу. Ні капітал, ні праця не можуть бути поза рямками державної компетенції. Тільки контроля держави і над капіталом і над працею може привернути потрібну рівновагу між ними.

Ось саме се є неначе провідною лінією суспільної політики фашистівської Італії. Її характеристична черта се корпоративізм і синдикалізм.

Про них в слідуючій статті..— Д. К

*) Гл. „Н. Зорю” чч. 87 і 88.

Проти страшних варварств

„Оссерваторе Романо”, орґан Ватикану, протестує проти еспанських масакр, в котрих погибло 35 священиків, жахливо замучених. Ті злочини не мають подібних навіть підчас французької революції. Тоді не палили жертв ні не профанували їх тіл виставленням на продаж з огидними написами. Ніколи так як тепер цивілізований світ не виявив такої байдужности супроти страхіть, що понижають людську гідність. Кров невинних зворушує щойно тоді, коли входять в гру політичні інтереси, як се було у Відні та в Марсилії, але в Астурії злінчували — тільки незнаних священиків... Часто надуживане почесне імя мучеників слушно можнаб примінити до еспанських священиків, переслідуваних тільки тому, що вони віруючі, що вони слуги вівтаря і що падали без дрожання, прощаючи свої катам. (КАП).

що став на Україні національним гимном. Відспівав, но річ в тім як відспівав: того співу чогось ніколи не можу забути. Не була то звичайна пісня, але немов якась ніжна молитва, ніби якась мельодія Херувимів, що тільки припадком причулася нам з небесних просторів. То був архитвір співацької техніки: далі з музики піти мабуть годі.

Коли пролунали останні акорди тої пісні, Гетьман зі свитою опустив авлю. За ним покотилася лявіна оплесків тай окликів „с л а в а”. Його приявність на святі тревала не довше 20-ти мінут. Весь той час Гетьман стояв і всі стояли.

Свято продовжувалося ще зо дві години і скінчилося перед 3-тою. Далі йшли привіти достойників і представників від земель, міст, орґанізацій і т. д. Бесідники промовляли або зі сцени, або з місць, де сиділи. Переважно не знав я їх, тому й не затямив їх. Памятаю лиш Винниченка і Шаповала, бо ті назви були тоді популярні. Рівнож памятаю, що на загал були то добрі бесідники, що правда з нахилом до справ партійних, однак з дужими голосовими орґанами. Це виходило з порівнання. І так наприклад д-р Льонґін Цегельський належав у нас до лучших бесідників, але там бувби випав слабше, без особливого вражіння, якби не те, що президія заповіла: „Слово належить представникові пану Цегельському з і Л ь в о в а”. Бесідників заповідав від президії проф. Швець прямо тубальним голосом. Тоді д-р Цегельський зі сцени привитав свято від Галичини гарною промовою. Публика одначе обсипала його рясними оплесками ще заки почав говорити. Подібно привитано також Винниченка. Коли президія дала йому слово і він встав, де сидів, то зади привитали його демонстраційно довгими оплесками. З того можна було пізнати, що вже тоді готовилося потайки повстання проти Гетьмана. Петлюри там не було; він сидів в тюрмі. (Його увільнено потому за особистим вставленням Гетьмана...).

Окремо треба згадати немилий епізод. До перших привітників належав київський митрополит Храповицький — чорносотенець, обмосквитель української Церкви, ярий противник національного і державного відродження України. Розуміється, він говорив по російськи. Отже того представника Москви і цареславія, що як голова Церкви на Україні з погордою і ненавистю відносився до української мови і всіх стремлінь українського народу, зібрана тутже українська інтеліґенція покарала в той спосіб, що криками і псиками перебила його промову і не дозволила йому промовляти. Річ зрозуміла, що інакше не мігби в подібнім випадку поступити ніякий нарід в світі. Це була одинока точка, яка нарушила повагу свята.

На святі було чимало Українців з Галичини, бо в Київі стояв тоді „Окремий загін Січових Стрільців”, що його по першім перевороті в Росії сформував був Коновалець з полонених Усусусів. Кромі того стрінув я там ще інших поважних громадян, як наприклад д-ра Степана Федака зі Львова і Губчака зі Станиславова, котрим удалося видістати від військових властей перепустку до Київа. Цивільним особам у той воєнний час приходило це не легко.

Край гетьманського коридору, як показалося потому, стояла друга світлиця, накрита зимною перекускою для запрошених гостей. Така гостина мала своє поважне і глибоке значіння. Була то нагода для синів України з найдальших кінців українського Материка стрінутися, познайомитися і за склянкою теплого чаю поговорити з собою — обмінятися серцем і думками. Були там і декотрі міністри, м. ін. міністр Колокольцев в ґенеральському одностроюу, тільки без пагонів і без відзнак. Там дістав я до рук фундаційну грамоту. Хотів її відписати, але Сушицький запевнив мене, що текст тої грамоти напечатають всі київські ґазети (і так сталося). Зате я ліпше її оглянув. Мала подобу староримських рукописів, а характер письма козацький 17-го століття. Але не був то перґамін і в тім я трохи розчарувався. Був то тільки звичайний папір перґамінової закраски, приблизно 45×22 цм., прикріплений вгорі до деревляного валочка, довкола котрого звивався. Підписав: „Павло Скоропадський, Гетьман всієї України”.

Безперечно, був то оден з найкращих і найясніших днів в історії України.

ПОРАДНЯ

для Вибору Звання.

Дня 10. XI. с. р. відбулися у Львові в домівці Рідної Школи, при вул. Словацького 14, III. поверх, звичайні загальні сходини Порадні для Вибору Звання. Приявних було 35 осіб з педаґоґічних кругів. З преси були заступлені „Нова Зоря“, „Правда“ і „Перемога“. Голова управи Порадні пані д-р Олена Степанів-Дашкевич відкрила сходини о год. 18.25, згадуючи про смерть двох активних членів Порадні: д-ра І. Довбуша і д-ра І. Маріяновича Крушельницького. Приявні повстанням пошанували їх память. Відтак секретар сходин п. В. Ковальчук відчитав протокол останних загальних сходин з 25.XI 1933, який принято. Інж. І. Лучишин відчитав звіт з діяльности Порадні від 25. XI. 1933 до 10. XI. 1934. До управи Порадні для Вибору Звання при Рідній Школі у Львові належали: Д-р Олена Степанів-Дашкевич, голова, інж. Р. Білинський, заст. голови, інж. І. Лучишин, секретар, д-р В. Щуровський, скарбник; члени: проф. Я. Кузьмів, інж. Степанія Чижович, голова Секції Фахового Шкільництва, д-р В. Метельський, голова Психотехнічної Секції, ред. А. Жук, голова Економічно-Статистичної Секції, д-р І. Довбуш, голова Лікарської Секції, п. О. Тарнович, пресовий референт. Управа Порадні старалася придбати якнайбільше матеріялів для ведення психо-фізичних досвідів та інформативного матеріялу з обсягу шкільництва й економіки, щоб могти служити українській молоді порадами про вибір звання та інформаціями про фахові школи. Старанням Порадні виголошено 8 рефератів з психотехніки й педаґоґіки. Референти: д-р В. Метельський, д-р І. Витанович, д-р І. Довбуш, інж. Р. Білинський, проф. Я. Кузьмів, п. Лідія Туркевич і п. В. Ковальчук. Крім того проф. Кузьмів виголосив 12 рефератів для батьків і молоді у Львові і в краю. Проф. П. Мечник видав „Індивідуальну карту“. Члени Порадні помістили в нашій пресі ряд статтей про порадництво й фахове шкільництво. За діловий рік управа відбула 15 засідань. Для ведення систематичної праці в Порадні управа запросила від 1. II. с. р. спеціяліста-психотехніка (що спеціялізувався в Празі) д-ра Всеволода Метельського. Головна Управа Р. Ш. від 1. II. с. р. уділює місячно 25 зл. субвенції; на 1935 р. призначено на ту ціль 1000 зл. Центросоюз подарував Порадні децимальну вагу. Порадня має 93 членів: 80 фізичних осіб і 13 правних. Бібліотека Порадні має 61 книжок.

Психотехнічна Секція (давніше Педаґоґічна) має 18 членів. Створено Тестову Комісію, що мала стежити за правильним добором тестів і інших дослідних матеріялів. (Тести се т. зв. „штіхпроби“, спроби на виривки, котрі мають доказувати здібність в ріжних областях). Секція відбула 6 засідань. Опрацьовано іспити інтеліґенції, переведені методою Томсона. З вислідів уложено діяґраму та клясифікаційну скалю. У всіх 6 і 7 клясах вселюдних РШ у Львові переведено тестові іспити: потрійні іспити з фантазії, а саме тест Ебінґгавза — фантазія словотворча, тест Рибакова — фантазія простірна й тест упорядкування слів в реченнях — фантазія реконструктивна; тест Бурдона до мірення втоми згл. уваги; тест скорости й докладности праці — Крепеліна. З вислідів тих іспитів уложено діяґрами і клясифікаційні скалі, тимчасові показчики норм згаданих поодиноких психічних функцій. У всіх клясах Торговельної Школи РШ у Львові переведено іспити інтеліґенції методою Томсона. На підставі протокольних листків віденської і празької психотехнічної централі уложено й випечатано 1000 прим. квестіонаря, призначеного до списування вступних протоколів з інтересантами, що звертаються до Порадні в справі вибору звання.

Збори Сокола-Батька

7) Голова здвигового комітету п. Карпінський відповідав на зголошені заміти щодо орґанізації здвигу. Отже щодо музики: Членом здвигового комітету був музичний фахівець п. Ярославенко (Вінцковський) і ми полягали на його опінії. Він ходив на проби наших орхестр у Львові і бачив, що навіть інструменти були неоднаково настроєні. Замісцевих орхестр не годен підготовити. А тут є майже професійна музика, котра поставила добрі умовини. Інтереси матеріяльні і вигода промовляли за тим, щоби взяти ту професійну орхестру. Але ми дали грати також стрийській орхестрі. А як вона грала, то всі знають. Дальше п. Карпінський закидає делеґатови стрийського Сокола п. Яціву, що свідомо говорить неправду. На площі не було бесіди про польську музику. Се може підтвердити посол Пеленський. Як можна було брати стрийську музику на подіюм, щоби грала тяжкі 16-тактові вправи, коли вона не могла порядно заграти гимну. — Інж. Благітка: Неправда, неначе стрийські Соколи не вправляли. Лише відділ Яціва розійшовся, а другий відділ вправляв. Ми не могли на здвизі брати під увагу амбіцій ріжних сокільських гнізд. На здвизі нема привілеїв. Бо інакше також інші гнізда малиб претенсії. От на пр. з Ременова прийшло 160 осіб. Питаються, чи я знав, що відділи некарні. Я повірив начальникам Стрийщини і Станиславівщини, що мають тілько сили, щоб опанувати свої відділи. Але так, на жаль, не сталося. — Начальник впорядчиків Копач: Я сам впровадив Соколів зі Стрия на нічліг на площу Сокола-Батька. Що з вас за орґанізатор (до п. Яціва), що ви не знали, де площа Сокола-Батька і питалися аж поліціянта. А потім з того приводу ще негодували! — Голова інж. Хроновят запитує п. Яціва зі Стрия піднесеним голосом: Хто має рішати про злочин Старшини, поодинокі руховики зі Стрия чи Загальні Збори? — На салі тихо. — Потому голова Сокола ставить Загальним Зборам питання довіря. За довірям для Старшини Сокола голосувала більшість. Проти голосували 4, здержалося 11. Отже Заг. Збори ухвалили довіря Старшині. Відтак була коротка 10 мінутова перерва. О год. 2.30 по пол. голова Сокола відкрив продовження Зборів. Містоголова Сокола інж. Палій відчитав слідуючі резолюції:

Резолюції:

Незалежно від мотивів, які спонукали частину Соколів до жалюгідного виступу в часі III. Краєвого Сокільського Здвигу на площі Сокола-Батька в дні 1 липня 1934 р., Загальні Збори Сокола-Батька стверджують, що такі засоби недопускаємі в нашому сокільському Товаристві. — Недопускаємо в інтересі добра Товариства, щоб одиниці чи гурт виявляли в такий нечуваний спосіб та прилюдно своє невдоволення замість доходження своїх прав статутово принятими засобами. — В наслідок того Загальні Збори Сокола-Батька осуджують з усею рішучістю жалюгідний виступ некарних членів та висказують повне довіря проводови Сокола-Батька. — Загальні Збори доручають Старшині Сокола-Батька поступити супроти некарних членів згідно з приписами статута. — Загальні Збори на знак осуду інциденту на Ювилейному Здвизі і скріплення сокільської орґанізації ухвалюють перевести в ювилейнім році скріплену збірку на український город, щоб таким чином дати видимий доказ здорової реакції проти всяких спроб ослаблення сокільської ідеї. — Загальні Збори доручають всім сокільським орґанізаціям і членам вплатити в цьому році поважніші датки на викупно українського сокільського майдану. — Загальні Збори взивають українське громадянство вступати в члени сокільської орґанізації. — Загальні Збори доручають Старшині Сокола-Батька видати нову сокільську відзнаку, яку будеться видавати членам щойно по 6-місячнім пробнім часі та по дефінітивнім принятю.

За резолюціями голосували всі присутні, крім трьох, котрі голосували проти. Потому слідували внески і запити.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Апостольський Візитатор Його Ексцеленція о. Й. Гудечек Ч. Найсв. Ізбав. відвідав в часі побуту в Станиславові дня 15. XI. ц. р. Духовний Семинар. В каплиці, де очікували зібрані ОО. Настоятелі і Професори разом з питомцями, уділив благословення Найсв. Тайнами. Відтак по привіті о. Ректора та заяві преданности в імени всіх зібраних Апостольській Столиці, зволив Високодостойний Гість сказати кілька слів, в яких зясував горячу любов Св. Вітця до нашої Церкви взагалі та до духовенства і питомців зокрема. Опісля оглядав уладження Духовного Семинаря і при тім розмовляв з ОО. Настоятелями і Професорами та зволив вписатися до пропамятної книги. Апостольський Візитатор був у Станиславові несповна 5 днів. Відїхав до Львова в суботу дня 17 листопада с. р. о годині 9.53 рано.

В церкві ОО. Василіян у Львові при вул. Жовківській 36 щоденно вечером о год. 6 відправляється девятниця в честь св. Свящм. Йосафата: Молебен, коротка проповідь і суплікація. В день св. Йосафата 25 с. м. Преосв. Кир Іван Бучко відправить Архієрейську Службу Божу о год. 10 рано.

В гр.-катол. церкві св. Варвари у Відні (I, Постґассе 8) відбуваються від 17 с. м. ювилейні торжества з приводу 150-ліття української греко-католицької парохії у Відні. Дня 17 с. м. відправлено заупокійну Службу Божу за основників і добродіїв парохії та за померших у Відні душпастирів. В неділю 18 с. м. відправлено Сл. Божі в обрядах грецькім, латинськім і вірменськім. Після торжественного походу зі св. Тайнами кругом церкви, веденого аввою ОО. Венедиктинів Всесв. о. Германом Пайхлем, о. д-р проф. Леопольд Вокавн виголосив вступну проповідь з циклю „Царство Христове на Сході й Заході“. Вечером відбулося річне зібрання членів Т-ва св. Йосафата в гр.-кат. парохіяльнім Уряді при Рімерґассе 1. Щоденно від 19 до 24 с. м. правлять Служби Божі при гробі св. Йосафата о год. 7, 8 і 9, відтак о год. 18.30 молебень і проповідь о. д-ра Л. Вокавна. Дня 24 с. м. о 18 год.:Вечірня в честь св. Йосафата і проповідь Впр. о. Адольфа Іннеркофлера „Жертва св. Йосафата“. Неділя 25 с. м.; Празник св. Свящм. Йосафата: 8.30 Сл.Божа в лат. обряді й чеська проповідь о. д-ра Франца Стрнада; 10 г. Архиерейська Сл. Божа ВПреосв. Кир Діонізія Нярадія, гр.-кат. Епископа з Križівців в Югославії; святочна проповідь о. А. Іннеркофлера. 16 г. Вечірня. Українська проповідь ВПреосв. Кир Діонізія Нярадія. 17 г. Чеське Богослуження і проповідь о. д-ра Ф. Стрнада. 18 г. Привіт Його Еміненції о. Кардинала Відня д-ра Теодора Інніцера й посвячення ним нової вітрини з ризами св. Йосафата. Німецька літанія і проповідь о. А. Іннеркофлера. Благословення св. Тайнами. 20 г. Святочне зібрання української гр.-кат. парохіяльної громади та їх гостей в салях Українського Клюбу (I, Банкґассе 1) Понеділок, 26 с. м. 8 г. Сл. Божа при св. Мощах Впр. о. Ф. Стрнада. 18.30 год. Німецька літанія. — В сей спосіб не тільки віденські Українці, але й Чехи та Німці віддадуть честь памяти нашого Святого й Подвижника Унії. Безсумнівно немала в тім заслуга віденського гр.-кат. пароха о. д-ра М. Горникевича, котрий написав нарис про церкву св. Варвари у Відні. Т-во св. Йосафата видало той нарис по німецьки з численними ілюстраціями.

Візвання до резиґнації з парохій. Митрополичий Ординаріят у Львові на підставі рішення ОО. Просинодальних Іспитователів візвав на основі декрету Пія X „Maxima cura“ до резиґнації з парохії о. Мирона Копистянського в Чанижі, деканат Бужськ і о. Йосифа Яворського в Ляшкові, дек. Лопатин. („Львівські Архіепархіяльні Відомости“, ч. XI, Львів, 15 листопада 1934).

Справа подружжа

Буде новий ліберальний закон.

Міністерство справедливости опрацьовує новий супружий закон спертий на проєкті кодифікаційної комісії. Сей проєкт говорить про виключність компетенцій державних судів в супружих справах, про засаду свободи сумління та віроісповідання, про умовини конечні для сепарацій і розводів, вкінці про обмеження при заключуванню подруж. Проєкт не примушує заключувати подружжа ні в церковній формі ні в цивільній, вважаючи обі ті форми рівнозначними. Проєкт виступає проти теперішнього стану, що дає змогу розводу чи вінчання з іншою особою по переході на інше віроісповідання. На будуче розводи й сепарації можна буде переводити в суді. Закон буде вимагати сповнення деяких умовин, що забезпечилиб фізичний і моральний розвиток родини. — Польська католицька преса виступила проти сего ліберального проєкту. Комунікат КАП-у за оцінку сего проєкту сконфісковано.

Вибори в Станиславівщині

„Ґазета Польська“ повідомляє: Вибори до громадських рад перевели в Станиславівщині в 890 громадах, у 12 повітах. В 791 громадах голосування не відбулося, бо зголосили тільки одну компромісову листу. На загальне число 17.647 мандатів — ББ і симпатики одержали 10.192 мандатів, УНДО 5.035, українські радикали 1.896, ППС 57, ендеки 16, людовці 128, хадеки 28, сіоністи 186, радикальна лівиця 60, українські націоналісти 49. Загалом Українці одержали 13.076 мандатів, Поляки 13.798, Жиди 417, Німці 355, Караїми 1.

Меморіял

Югославії до Союзу Народів

Югословянське правительство рішило переслати спеціяльну ноту до Союзу Народів в справі відповідальности Мадярщини за недавні випадки в Марсилії. В тій ноті зібрані висліди слідства в справі вбийства короля Олександра. Меморіял домагається спеціяльних міжнародних заряджень проти террористичних орґанізацій. Той крок Югославії викликує занепокоєння в богатьох европейських столицях. А то тому, бо документи, котрі югословянське правительство має предложити Союзови Народів, обтяжують деякі італійські особи. Се моглоб погіршити відносини італійсько-югословянські й утруднити італійсько-французьке порозуміння. Анґлійська преса радить Франції вплинути на Югославію, щоб не висувала тої справи в Союзі Народів.

Мадярщина

супроти югославянського меморіялу.

Мадярська Телеґрафічна Аґенція оповістила отсю заяву: Вістка, що Югославія зголосить меморіял в Союзі Народів, не викликала в мадярській пресі особлившого відгуку. „Мадяршаг“ пише, що Мадярщина бажає, щоб безсторонна інстанція вияснила всі куліси замаху. Бо правдою є, що замах виконав Македонець, що вирок смерти на короля запав в Бельґії, що гроші потрібні на виконання замаху прийшли з Бельґії й Північної Америки до Швайцарії, де їх одержали вбийники. Покищо невідомо, чи всі вбийники мали чеські пашпорти. Вкінці цікавий факт, що зброю достарчила вбийникам при помочи контрабанди Чешка. Мадярщина сподіється, що женевське слідство вияснить всі куліси убийства і в той спосіб скінчаться всі безпідставні клевети проти Мадярщини.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Гродзіцких 2. І. пов.

ВЖЕ ВИЙШЛА III ЧАСТИНА

ПОПУЛЯРНИХ КАТЕХИТИЧНИХ ПРОПОВІДЕЙ

о. ПАВЛА ШВІЛІНСЬКОГО: **ПРО БЛАГОДАТЬ БОЖУ І СВ. ТАЙНИ.**

Про сю книжку пише **о. Ір. Назарко ЧСВВ** в ч. 62 „Н. Зорі“ м. ін. таке: **„...ці проповіди повинні найтися в бібліотеці кождого священика, бо віддадуть йому велику прислугу в проповіданні Божого Слова“.**

Ціна примірника **5 зл. з почтовою пересилкою 5·40 зл.**

— — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“. — —

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ в Америці звернулося до стейтового департаменту в Вашинґтоні з проханням вставитися в совітської влади, щоб вона дозволила вислати харчі з Америки для голодуючих Українців на совітській Україні. Навіть того треба просити, бо „народна“ влада виголоджує всю нашу націю...

У ПРАЗІ відбулася на днях нарада шефів ґенеральних штабів Малої Антанти, тобто: Югославії, Чехословаччини й Ромунії.

В ОДЕССІ невідомий справник стрілив з револьвера до управителя турецького консуляту Зекі-Бея і ранив його. Представник турецької амбасади в Москві виїхав до Одеси, щоб асистувати в часі слідства.

ВЕЛИКІ УВЯЗНЕННЯ чужинців перевели ромунські власти. Ромунська поліція при допомозі жандармерії й війська придержала 12.000 чужоземців, з того 8.000 задержали у вязницях. Велика часть увязнених то члени македонських і хорватських террористичних орґанізацій.

В СОФІЇ (Болгарія) стратили недавно провідника болгарських комуністів Лазарова. Ще в 1931 р. його засудили позаочно на смерть за орґанізування бунту в болгарській армії. Лазаров тоді втік. Недавно грецькі власти увязнили Лазарова в Солуні і видали Болгарії.

В ЮГОСЛАВІЇ має прийти до змін у внутрішній політиці. Князь реґент Павло переговорює з провідниками опозиції Корошецом, Мацеком, Стояновичем і Йовановичем. Сподіються, що вдасться притягнути опозицію до участи в правительстві. Передтим проголосять в Югославії амнестію.

ФІНАНСОВИЙ ДИКТАТОР НІМЕЧЧИНИ Д-р Шахт виголосив недавно промову на Зборах націонал-соціялістичних журналістів в Кольонії. Він заявив між ін., що не може бути мови про девальвацію німецької марки. Німецьке правительство старається за всяку ціну вдержати реальну силу купна теперішних платень.

КОМІСІЯ ПЛЄБІСЦИТОВА в басейні Саари оповістила листу управнених до голосування. На листі є дотепер 541 тисяч прізвищ.

АНҐЛІЙСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ВІЙНИ оповістило набір бувших анґлійських старшин, щоби скріпити міжнародну поліцію в басейні Саари. Кандидати мусять вміти по німецьки. Старшини дістануть степень поручника або сотника і крім платні діставатимуть 50-60 фунтів стерлінґів місячно (1300—1500 зл.).

МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ Й ФРАНЦІЄЮ зачалися торговельні переговори. Німецька делеґація вже прибула до Парижа.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Ляваль виголосив промову про закордонну політику Франції на засіданню французької ради міністрів. Мін. Ляваль обговорив м. і. справу плєбісциту в басейні Саари як також теперішний стан французько-італійських переговорів. Мін. Ляваль вибереться незабаром до Риму, щоб на місци обговорити з Муссолінім справу французько-італійського зближення.

ПРЕМІЄР ЛЄРУ (Еспанія) відчитав в мадритськім парляменті проєкт провізоричної конституції для Катальонії. Той проєкт передбачує завішення діяльности катальонського сойму (ґенералідед) до часу нових виборів. До часу зреорґанізування катальонської адміністрації владу будуть виконувати федеральні (еспанські) урядники.

МЕХІКАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив недавно закон про „вільне та соціялістичне виховання“ молоді. Той закон зовсім протирелиґійний і подібний до большевицьких законів. Закон вводить соціялістичне виховання як обовязкове до всіх прилюдних і приватних шкіл. Проти того закону запротестували: Адвокатська Палата, мехіканська Академія Правничих Наук, ректор мехіканського університету.

НОВИНКИ

Ві второк, 20 листопада рано мешканці Львова зі здивуванням побачили, що все місто покрите грубою білою верствою снігу. До тої пори погода була дуже гарна, подібна до весняної.

Розуміється, також д-р Володимир Залозецький, відомий „гетьманець без гетьмана“, виступив в „Меті“ з 18 с. м. з трома запитами до д-ра О. Назарука в справі масонства Гетьмана Павла, кооперації П. Гетьмана з Ґітлєром і Розенберґом як пропаґаторами новопоганства і в справі расової приналежности Кедрина. Хоч зі всіх полемістів, котрі досі виступили в тій справі, один п. Залозецький на ніяку відповідь не заслугує (чому, скажемо в свій час), але й він дістане відповідь в належній черзі, т. зн. по Мартосі, бо Мартос скорше пригадався нашій памяти, за що ми йому правдиво вдячні. Та тепер ми приготовляємо велике ювилейне число „Нової Зорі“, отже полеміці можемо посвятити тільки розмірно небогато часу, тому й темпо відповіди не може бути скоре.

„Новій Зорі“ відібрали чомусь дебіт в Ромунії, хоч наш орґан не веде війни з ромунською державою.

До президії м. Львова вибрані: президент В. Дрояновский, три віцепрезиденти: д-р Ст. Островський, д-р Ян Вериньский і В. Хаєс (Жид). Лавниками вибрані: Ян Судгоф, Ян Поратиньский, інж. Р. Дунін, Ст. Козьол, А. Тенер, Володимир Децикевич (від Українців), К. Цвинар і д-р Д. Шрайбер (Жид).

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання реліґії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При гуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Гірняк, Станиславів, вул. Красінського ч. 12. 219—1—10

В Тустановичах, пов. Дрогобич, відбулася жіноча кооперативна анкета. Рішено створити куховарський і трикотарський курс.

Гумор. У звязку з сегорічним днем ощадности Франція заощадила собі сорому, змінивши комендантів поліції, Еспанія заощадила собі дві провінції, здавивши повстання соціялістів в Астурії й Катальонії, Америка заощадила трудів пачкарям, дозволивши ввозити всякий алькоголь без обмежень.

Дальше право ревізії РСУК-а. Міністерство скарбу повідомило РСУК, що признає йому право ревізії: 1) До 31 грудня с. р. в дотеперішнім обсязі діляння; 2) Від 1 січня до 31 березня 1935 р. тільки на просторі воєвідств львівського, станиславівського й тернопільського для таких типів українських кооператив: споживачів, спільного заспокоювання ріжних потреб, ощадностевих, закупу й збуту, молочарських, перерібничих, рільничих, ремісничих, праці, промислових, торговельних і ріжних підприємств. Продовження права ревізії тих кооператив після 31 березня 1935 р. наступить тоді, коли РСУК представить міністерству скарбу до затвердження новий статут, ухвалений загальними зборами РСУК-а й уложений в порозумінні з головою Кооперативної Ради. Се „порозуміння“ з Кооперативною Радою потягає за собою крім територіяльних обмежень точки про затверджування дирекції РСУК-а і членство в РСУК-у Рільничої Палати. В найблизшім „Деннику Законів“ мають оповістити листу ревізорів РСУК-а, затверджених міністром скарбу.

В Перемишлянах філія „Просвіти“ уладила виставу книжки.

Оборонці засуджених на смерть З. Матли й Г. Куликівця заповіли касацію.

Засудженому на смерть Олександрови Литвинови, членови ОУН, президент держави замінив кару смерти на кару досмертної вязниці. Тернопільський суд засудив Литвина за участь в убийстві поліцієнта Ґловацького в Токах, пов. Скалат.

Православні богослужебні книги по польськи. Митрополит Діонізій покликав комісію, яка має перекласти православні богослужебні книги на польську мову... До чого се веде, річ ясна.

Нові зелізничі приписи. Міністерство лучби видало розпорядок про порядки на зелізницях. Відтепер не вільно всідати до поїзду після сиґналу відїзду. Не вільно всідати або висідати, коли поїзд в русі. Мужчинам понад 10 літ не вільно бути в переділах для жінок навіть за дозволом жінок. В переділах для жінок і не курців не вільно курити навіть за дозволом співподорожних. На зелізничім терені не вільно робити фотоґрафічних і фільмових знимок з виїмком знимок осіб на пероні або в поїзді.

Львівську „Ґазету Поранну“ купила сіоністична „Хвіля“. Машини „Ґ. П.“ занято за довги. Се річ дуже поучаюча, як Жиди дбають про те, щоб мати в своїх руках якнайбільше пресових орґанів. Хоч у Львові Жиди мають орґан, котрий виходить два рази денно, то купили ще оден щоденник. А нас католиків Українців кілька разів більше в Галичині ніж Жидів, але до свого щоденника нам далеко!

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **10 — 20.**

Смерть через бюрократизм Обезпечальні. Робітник Кухарчик у Варшаві скалічився в ногу. Лікар ратункового поготівля обандажував рану, одначе нога зачала пухнути. Лікар Каси Хорих ствердив потребу пересвітлити ногу рентґеном. Одначе на те треба було чекати від суботи попол. аж до понеділка, бо амбуляторія Обезпечальні в тім часі замкнена. Тимчасом ґанґрина розвивалася і робітник помер. Вдова й донька внесли скаргу до суду на Обезпечальню, жадаючи 81.000 зл. відшкодування.

Землетрус відчуто рівночасно в Европі в Португалії й у ріжних місцях полудневої Америки

Шевченко по єврейськи. „Видавництво національних меншин на Україні“ випускає твори Тараса Шевченка в єврейській мові.

Найлучший історик польської шляхти, Юзеф Шуйский, знав минувшину, а не знав — свого батька. Таке оповістив Ст. Василевский на підставі оповідання ґр. Й. Мицельского. А саме по листопадовім повстанню якийсь ґраф, що втікав перед австрійською поліцією, сховався в убогім дворі в зах. Галичині. Там його полюбила панна одиначка, з котрою опісля не хотів оженитися, бо була для нього за „малого роду“. Одначе убога мама так старанно виховала сина, що він став найлучшим істориком. Коли Шуйский мав 40 літ, зголосився до нього його батько. Увійшов до кімнати зі словами: „Дорогий сину!“ Одначе Шуйский, очевидно знаючи від мами, що вона витерпіла, — показав йому двері... (Гл. „Курєр Цодзенни“, ч. 311).

До висших шкіл у Варшаві записалося сего року на половину менше ніж мин. року.

З Лодзі доносять, що там занято за довги все майно тамошної Христіянської Демократії (Х. Д.).

Франція викидає польських робітників. В звязку зі зростаючим безробіттям французьке правительство зачало відправляти з праці та виселювати всіх закордонних робітників. У Франції є також богато українських робітників, яких положення тепер загрожене.

Помер начальний редактор знаного російського щоденника „Сегодня“ в Ризі, Максим Ганфман.

Нова Ставіскіяда. В дирекції публичних робіт в м. Руан у Франції відкрили надужиття на 100 міліонів франків. Увязнили директора, касієрку і 3 особи. Корупція поступає.

Піранделло, котрий недавно одержав надгороду Нобля, се уроженець Сицилії таксамо як Верґа. Піранделло уродився в м. Аґриґенті 1867 р. Університет скінчив в Німеччині, учителював в Римі. Його писання довго не звертали на себе уваги. Зрештою слушно, бо в них богато дуже слизьких тем і навіть порноґрафії.

В Мадриті відкрили рукопис невідомого твору Лопе де Веґа. На рукописі є дата 1618 р.

В Італії все учительство має бути одягнене в однострої в часі науки. Таксамо й учительки.

Щур перекусив електричний провід великого напняття в пекарні парижських лічниць. Через те станула праця в електричній пекарні, що виробляє денно 12.000 кґ. хліба для парижських лічниць і суспільних заведень.

Вибух пороху. В копальні на острові Каталіна на архіпеляґу Соломона вибухло 7.500 фунтів пороху підчас переладовування з бляшанок до мішків. Погибло 6 робітників, два тяжко ранені. Один з робітників, на котрім запалився одяг, скочив до моря й так виратувався.

Японські літаки появилися вже вдруге над північним побережжам Норвеґії. Вони висилали незрозумілі сиґнали. Ґазета „Тіденс Теґн“, що виходить в столиці Норвеґії Осльо, пише, що японські літаки прилетіли аж до Норвеґії завдяки японській орґанізації, укритій у Фінляндії.

Вдруге зародили овочі в Болгарії. В околицях Бурґасу є свіжі черешні, яблока, грушки. Такого не памятають найстарші люди.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Кардинал Петро Ґаспарі** помер в Римі 18 листопада с. р. Се колишній державний секретар Ватикану. Уродився в 1852 р. в м. Усіта в Італії. В 1898 став архиепископом, в 1907 вибрали його кардиналом, від 1914 до 1930 р. був державним секретарем Ватикану. Годиться згадати, що в 1919 р. він висловився в офіційнім листі, що „шляхетній українській нації буде признана самостійність“. Зі свого становища уступив тому, що не погоджувався зі змістом лятеранського договору. В. Й. Н.!

ЖЕРТВИ

1) о. Роман Трешневський в Немирові зл. 2 на пресовий фонд „Н. Зорі“. — 2) Гр. кат. уряд парох. в Самолусках, п. Городниця зл. 6 для укр. інвалідів (збірка в церкві).

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·28·5 зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·90; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 26·45 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 20. XI. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·10, зл., за 1 л. молока 16 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·00—4·10 зл. Тенденція на масло і сметану вдержана, на молоко і яйця сильна. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр. Позатим зміни незначні.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Шукає місця у священика працьовита, ощадна, добра господиня, образована, віку середнього, що знає шиття, ручні роботи, варення та кожду господарську працю. Вимоги скромні. Ласкаві зголошення проситься слати: Ірена Стефанович, Коломия, вул. Ягайлонська ч. 107. 220—1—1

Котра з інтеліґентних і образованих Пань до літ 40 прийме посаду господині у безженного священика в горах. Ласкаві зголошення з поданням услівій проситься слати до Адм. „Нової Зорі“ для „Священика в горах“. 218—1—2

КІНА

АДРІЯ: Мата Гарі.
АТЛЯНТИК: Маскарада.
КАСІНО: В віденській каварні.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: Весняна парада.
МІРАЖ: Галька (з Кепурою).
МУЗА: Щойно вчора.
СТИЛЕВЕ: Чорний кіт й ревія.
УТІХА: Бунт в Шангаю й ревія.

„ТАКТ“ — РИНОК 43.

Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського **маґазину взуття „ТАКТ“ ЛЬВІВ, Ринок 43.**

Великий вибір жіночого, мужеського й дїточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Ґарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — —

РИНОК 43. „ТАКТ“

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 25 листопада 1934. Ч. 90 (788)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ц. Краків 405.867

Підземне релігійне життя в СССР

У Варшаві виходить тижневик рос. еміґрантів „Меч". Він оповістив оповідання спеца-інжиніра, що на днях приїхав з СССР. Той інжинір оповідає, що в СССР твориться новий рід християнства і нова Церква. Належать до неї переважно молоді люди, літ коло 30. Се люди глибоко віруючі й готові до геройства в обороні своєї віри. І мають нове духовенство, якого досі в Росії не було. Воно потайки хрестить дітей, ходить до недужих і т. д. Церковне життя скрилося в підземелля, а на поверхні його вже не богато. Старі священики вимирають, але на їх місце образують і висвячують нових. І все те роблять в підземеллі.

Катол. журналістична школа в Мадриті

Еспанський католицький щоденник „Ель Дебате" утворив тому кілька літ журналістичну школу, що має вже велику популярність. До сеї католицької журналістичної школи записуються: студенти ріжних відділів, державні урядники, техніки, старшини, учителі ріжних шкіл. Слухачі походять з цілої Еспанії, деякі навіть з Середної та Полудневої Америки.

Наради Союза Народів

Аж три сесії міжнародних установ рівночасно.

В Женеві зачалися наради Надзвичайного Зібрання Союзу Народів скликаного для вирішення справи конфлікту між Болівією й Параґваєм за пущу Чако. Зібрання відкрив урядуючий голова Ради Союзу Народів чеський міністр закордонних справ Д-р Бенеш. Він присвятив згадку вбитому королеви Олександрови і мін. Барту. Після того Зібрання вибрало на предсідателя делеґата Мехіка Кастілля Маера. Рівночасно мала радити в Женеві Рада Союзу Народів над справою плебісциту в басейні Саари і над югословянським меморіялом в справі вбийства короля Олександра в Марсилії. Сесію Ради Союзу Народів покищо відложено на бажання комітету трох, котрий радить в Римі над справою плебісциту в басейні Саари. Вкінці відбувається в Женеві ще трета сесія: президії розбройної конференції під проводом анґлійського міністра Гендерсона.

Тайне порозуміння Німеччини з Ірляндією

З Лондону доносять: Ґен. Морґан заявив, що між Ірляндією й Німеччиною є тайне порозуміння проти Анґлії. До портів Ірляндії від довшого часу причалюють німецькі парові кораблі, котрі привозять богато скринь з незнаним змістом. Ірляндське правительство остро забороняє цловим урядникам, отвирати ті скрині. Легко догадатися, що в тих скринях є зброя й амуніція. Зате Ірляндія мала згодитися, дозволити Німцям утворити базу для воєнних літаків на своїй території в разі війни. Запитаний про евентуальність війни ґен. Морґан відповів виминаюче. Він сказав, що говорив з марш. Фошом перед його смертю і що той сказав: „Рік 1935 буде грізний для мира Европи".

Громадянське виховання

Виклад для учеників висших кляс української ґімназії у Львові.

З доручення орґанізації батьків учеників Української Академічної Ґімназії у Львові (філії) виголосив д-р Осип Назарук для висших кляс тої ґімназії виклад про громадянське виховання. Він заналізував наперед поняття громадянського виховання й виказав основні ріжниці між виховниками та провідниками. Потому виарґументував, чому старші мають виховний обовязок супроти молодших і чому людина людині не може і не сміє бути байдужна. Дальше представив молоді скалю вартостей вітальних, економічних, інтелектуальних, естетичних і моральних як найвисших та ряд суспільних вартостей: родини, батьківщини, нації, держави і Церкви. Підчеркнув вагу правдивого патріотизму і велике значіння спокійного розвитку молоді та її привички до основної праці. Свої виводи ілюстрував прикладами з історії та пригодами з особистого життя. Виклад тревав півтора години. Голова „Батьківського Кружка" Вп. Пані Филиповичева і директор ґімназії Впр. О. М. Залеський сердечно подякували прелеґентови за його труд. Сей виклад про громадянське виховання буде в цілости напечатаний в „Н. З.", як був свого часу напечатаний виклад про вибір звання.

Котре звіря найсильніше?

Зоольоґи віддавна ставили собі питання, котре звіря можна уважати за найсильніше. Деякі приписували першенство слоневи, котрий в азійських краях сповняє функції двигара і трактора. Інші знову уважали, що з порівнання між ростом, величиною і максімум зусилля мязів виходить, що першенство треба признати... звичайній блосі, котрої скоки вдалечінь свідчать про подивугідну силу мязів. Тепер один мадярський зоольоґ дійшов до висновку, що найсильніше звіря се земний жук. Власна вага жука виносить всего 14 ґрамів. При тій вазі жук потрафить легко перенести тягар ваги 1.550 ґр. Отже чоловік, що важить прим. 75 кґ., колиб був такий сильний як жук, мусівби нести тягар ваги 8.400 кґ. Тому земний жук побиває рекорди всіх силачів.

НЕ ДУМАЙТЕ, що виповідженням 1/3 частини обезпечення Ваших будинків в ПЗУВ і зголошенням її до обезпечення на 1935 рік у своїому рідньому Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ВИ СПОВНИЛИ ВЖЕ СВІЙ НАРОДНИЙ ОБОВЯЗОК. Ви мусите ще найдальше до 25. грудня ц. р. викупити свою полісу у місцевого аґента „ДНІСТРА"!

Отверто і ясно!

Польський ендек про спольщення Українців в Польщі. *)

Можливість реалізації.

В ч. 82 „Нової Зорі" звернули ми загально увагу на появу дуже характеристичної книжки польського ендека Гертиха п. з. За програму окраїнної політики. В ч. 86 почали ми докладніший розгляд її від першого розділу, що обговорює точки виходу автора. Тепер приступаємо до розгляду слідуючого розділу, що має заголовок: Можливість реалізації!

„Чи програма позискання для польськости (коротко кажучи с п о л ь щ е н н я) значної частини народніх мас на окраїнах взагалі реальна"? — питає Ґертих на вступі розділу. І відповідає: „Концепціям, зближеним до тої програми, протиставлять нераз думку, що відокремлення і розвій національної свідомости щораз нових етнічних ґруп се загальний і нестримний історичний процес — і протиставлення йому згори засуджене на невдачу". Одначе автор не годиться з такою думкою.

Ствердивши національне і державне відродження Чехів, Норвежців, Фінляндців, Естонців, Лотишів, Литовців та цілого ряду інших народів, Ґертих говорить: А все таки загальним історичним явищем ті струї не є. Бо в тім самім часі, в котрім кілька народів відзискувало забуте від століть почуття своєї окремішности, а ряд племен мозольно будував ту свою окремішність з нічого, — в тім самім часі ряд інших етнічних ґруп, що мали на загал такі самі засадничі умови розвою в окремі народности, обєднувався тим сильніше з народами, з котрими від століть злучила їх історія. Як приклад під тим оглядом Ґертих наводить Францію. Та держава, каже він, не зважаючи на свою політичну і культурну єдність, під оглядом мови се оден з найбільш неодностайних країв в Европі. Бо крім Провансальців, що говорять окремою мовою, котра заслугує на назву літературної, живуть у Франції ще два окремі племена (Баски і Бретонці) та ряд інших етнічних ґруп, споріднених з народами, що сусідують з Францією, як Німці в Альзатії, Флямандці під Дункеркою, Італійці на Корсиці, врешті Каталюнці в Roussillon'і. Та язикова ріжно-

*) Гл. „Н. З." чч. 82 і 86.

ПЕРЕВОДІТЬ В ЦІЛІМ КРАЮ якнайбільш енерґійну акцію проти алькоголю й тютюну.

родність не перешкоджує одначе Французам почувати себе одним народом.

Отже сама язикова окремішність, каже Ґертих, іще не вистарчає, щоб якась ґрупа людности стала окремим народом. Повстання нового народу се звичайно вислід цілого ряду причин історичної, культурної, господарської і суспільної натури, серед яких питання мови відіграє поважну, одначе зовсім не рішаючу ролю.

Далі автор наводить іще інші приклади на підпертя того свого твердження. Отже: Валійці і Шкоти в Анґлії, Ґаліція в Еспанії, Сицилія в Італії, долішні Німці в Німеччині, Моравія в Чехії, вкінці Кашуби в Польщі, — всі вони, хоч мають свої окремі мови, не творять окремих народів.

„Нема абсолютно ніякої причини, — каже отже Ґертих, — відкидати згори можливість подібного укладу відносин на наших східних окраїнах. Вправді сепаратистичні ідеї пустили там, бодай у Галичині, коріння значно глибше, ніж у своїм часі на Кашубах, одначе не те суттєвий момент. Суттєва річ — та, що заломання тих ідей, навіть коли вони вже вспіли вродитися та зєднати собі ідейних і відданих сторонників, можливе. В Польщі перед поділами розвій відносин виразно йшов в напрямі аналогічнім до того, котрий бачимо у Франції, й навіть, говорячи стисло, не тільки йшов, але дійшов, — бо народні маси (ті, серед котрих прозяб нині сепаратизм) внаслідок тогочасного степеня свого розвою були поза скобками національного життя, — а культурні і політично свідомі верстви були (національно, хоч не завсіди язиково) без застережень польські. Поділи відтяли від контакту з польщиною нові верстви, що видобувалися на поверхню життя, засуджуючи їх на культурно-національне відокремлення, отже створюючи догідне підложжа для народження серед них ідеї культурно-національної самовистарчальности. Відбудова Польщі відновлює, принайменше на території в обсязі наших границь, ті умовн, котрі поділи були усунули. Нема ніякої рації оголошувати „а пріорі“ як неможливу річ евентуальність, що життя піде знов шляхом зперед поділів: повороту до ідеї національної єдности з Польщею також тих етнічних ґруп, котрі видали зі себе Ярем Вишневецьких, Міцкевичів і Костюшків, а котрі нині устами Васиньчуків і Тарашкевичів голосять свою самостійність“.

„Піддаємося нераз сугґестії, — каже автор далі, — що маємо до діла на окраїнах з населенням, котре належить до чужих нам народів, — що змагання там польщини з українізмом чи білорущиною є змаганням рівнорядних національних орґанізмів, подібним до передвоєнного змагання польщини з німеччиною в Познанщині. Тимчасом в дійсности положення представляється там зовсім інакше... Цілі наші (перед і задордонні) східні окраїни, не вилучаючи найбільш відносно заавансованої Східної Галичини як також вже вимеанципованої державно Ковенщини, се країна дуже ще цивілізаційно запізнена, котра не дорівнує в розвою Европі“...

На відносини на окраїнах, — каже Ґертих, — польська суспільність дивиться передовсім очима польського громадянства з окраїн, як природного інформатора решти народу в тих справах. Тимчасом окраїнне громадянство не завсіди має влучні погляди в національних питаннях. Ґертих стверджує дві засадничі хиби в поглядах польського громадянства на окраїнні справи. Перша хиба се недоцінювання розвоєвих можливостей, котрі містяться в сепаратистичнім руху на окраїнах і в звязку з тим легковаження починів сепаратистів. Друга хиба, частіша і шкідливіша, се переконання, що національні відносини на окраїнах закріплені вже на стало, подібно, як се є на Заході.

Одна з причин, що утруднює польській окраїнній опінії властиву оцінку тамошніх відносин, — на думку автора — та, що ніяка з окраїн не входила ніколи в склад новочасно зорґанізованої національної держави і тому форми, властиві життю в національній державі, там зовсім не знані. Отже окраїнне польське громадянство не розуміє сути національної держави і не здає собі справи з сили і значіння такого чинника, який на національно мішаних теренах є національна державність одної з двох заінтересованих народностей. Нині відносини на нашім Сході, — каже автор, — ще далекі від відносин, котрі повинні характеризувати національну польську державу.

Якіж то відносини повинні характеризувати, — після автора, — національну польську державу на східних окраїнах?

Ті відносини се національна асиміляція східних окраїн з Польщею.

Та асиміліляція, — каже автор, — відбувається двояко. З одної сторони від долу, в найширших масах, як вилім зразу нечисленних, потім чимраз численніших одиниць з народу, що жиє під чужою владою, зпід впливу власної національної еліти, — байдужіння до стремлінь й ідеалів, які репрезентує та еліта,—і перехід під переможну культурну й політичну супремацію еліти пануючої народности. З другої сторони асиміляція може відбуватися і згори — зі сторони еліти.

Такий в головнім зміст міркувань Ґертиха про можливість винародовлення Українців в Польщі.

Як бачимо, ті міркування Ґертиха зовсім отверті і ясні. Він уважає українське населення в Польщі ще національно несвідомим і тому його національну асиміляцію з Польщею можливою. Тому й виробив він цілу програму тої асиміляції й видав окремою книжкою.

Не треба бути аж спеціялістом в історії і соціольогії, щоб відразу звернути увагу на слабі сторони міркувань Ґертиха. Тих слабих сторін у Ґертиха богато. Та ми зупинимося тільки на тих, що найбільше кидаються в очи.

Отже перша слаба сторона асиміляційних міркувань Ґертиха те, що він не хоче бачити великої ріжниці між минувшиною і сучасністю. Бо він уважає асиміляційний вплив держави, що дійсно мав місце в минувшині, коли держави формували нації, так само можливим і в сучасности. А міжтим сучасність дуже ріжниться якраз під тим оглядом від минувшини. Бо ми були недавно й є ще нині свідками, як ріжнонаціональні держави не тільки не асимілювали й не асимілюють своїх націй, але — навпаки — ті нації розсаджували й розсаджують ріжнонаціональні держави, в які їх втиснено. Держава може нині що найбільше асимілювати відірвані від свого материка розмірно невеликі і все розсипані частини поодиноких народів (еміґрацію) (як се має місце нпр. в Злучених Державах Півн. Америки), або зупиняти національний розвій якогось народу, що входить у її склад компактною масою. Та винародовити компактну масу якогось народу нині ніяка держава вже не в силі. Свідчать про се наглядно такі держави, як передвоєнні Австро-Угорщина, Росія, Німеччина, Велика Британія (нпр. в Канаді, де сильно держаться Французи) і инші.

Яка причина того? Та причина се пробудження народів під кін. XVIII і в 1-ій пол. XIX вв., в тім числі і народів незасимільованих іще державами. Те пробудження обхопило тоді майже всі приспані европейські народи, про що широко говорить тогочасна історія Европи. Та для Ґертиха все те просто не істнує. Він і далі думає катеґоріями з тих часів, коли ще народи не були свідомі національно і коли держава могла накидати їм національність. Зіґнорування національного пробудження також українського народу се друга слаба сторона міркувань Ґертиха.

Та не тільки національне пробудження в XVIII—XIX ст. має за собою український нарід. Він має також державне відродження в XX ст. — і то на всім просторі своїх земель, зокрема на землях, що входять нині в склад польської держави й які Ґертих хоче винародовити. Непризнавання такого голосного історичного факту се третя слаба сторона асиміляційних міркувань Ґертиха.

Вкінці ще одної річи не бере Ґертих під увагу. Як відомо, український нарід в Польщі має около 7 міліонів душ, отже поверх 20% всього населення польської держави, та займає простір, що є 1/3 цілої польської держави. Та велика компактна маса українського народу в Польщі і ті великі суцільні простори українських земель в границях польської держави лучаться безпосередно з кілька разів більшою українською масою та з іще обширнішими, бо кілька разів більшими просторами українських земель на сході. Чи таке своє населення Польща, що числить всього національно польського населення 20 міліонів, в силі винародовити? Брак застанови над тим питанням се четверта слаба сторона асиміляційних міркувань Ґертиха.

Тут насувається на думку передвоєнна Російська Імперія. Вона мала ок. 170 міліонів населення, в тім самого національно московського ок. 70 міліонів, та займала простір в Европі й Азії величиною 1/6 частина цілої земної кулі. Як відомо та Росія зовсім не признавала українського народу і вела супроти українського народу безоглядну асиміляційну політику. Вела ту асиміляційну політику всіми способами і засобами, якими могла розпоряджати і розпоряджала та величезна світова держава: школою, церквою, військом, адміністрацією, самоуправними установами, громадськими орґанізаціями, наукою, літературою, пресою і т. д. і т. д. — в супроводі майже повної заборони українського національного життя на Вел. Україні, до заборони українського слова в публичнім ужитю включно. І то впродовж кількох століть. Та хоч який великий був асиміляційний натиск Росії на український народ, хоч український нарід до московського народу значно ближчий і племінно (східно-славянська або руська ґрупа) і культурно (спільна православна віра, спільна азбука і т. п.), ніж до народу польського, хоч російська культура куди більша, ніж польська, і хоч українська національна свідомість тоді була без порівнання менша, ніж нині, — то не зважаючи на все те, асиміляційні затії Росії супроти українського народу скінчилися, як відомо, повною невдачею. Росія зупинила тільки на якийсь час національний розвій українського народу, викликаючи за те у всіх свідомих національно Українців глибоку ненависть до себе.

Маючи все, сказане вище, на увазі, ми можемо дивитися на „програму окраїнної політики“ Ґертиха з повним спокоєм і з погордою до його „глибини“ думки й аналізи. Розуміється, се не значить, що така теорія про убивання нашої нації нам нешкідлива. Про се в дальших статтях.

Італія й Австрія

В Римі переговорював австрійський канцлер Шушніґ з італійським диктатором Мусолінім. Про ті переговори видали такий урядовий комунікат: Мусоліні відбув дві розмови з канцлером Шушніґом при співучасти австрійського міністра закордонних справ Берґер-Вальденеґа й італійського державного підсекретаря закордонних справ Сувіча. В тих розмовах ствердили політику стислого порозуміння між Австрією й Італією по думці напрямних усталених ще підчас стріч Мусолінія з Дольфусом. Прослідженo умовини, потрібні до того, щоб Австрія скріплена внутрі і сперта на приязнь Італії й Мадярщини, могла в найблизшім часі відіграти історичну ролю, що полягає на вдержанню рівноваги в наддунайській кітловині. Стверджено дальше вдоволяюче функціонування італійсько-австрійсько-мадярських взаємин, обнятих протоколами з марта с. р., котрі причинилися до поліпшення господарського положення Австрії. Вкінці стверджено, що потрійні договори не виключають приступлення до них також інших держав. Признано потребу розбудувати культуральні відносини між обома державами. В тій ціли мають повстати інститути: Італійської культури в Відні й Австрійської в Римі. Мусоліні й Шушніґ обговорили ще також справу пресової кампанії проти Мадярщини в звязку з убийством короля Олександра і виселення Мадярів з Югославії.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Дуже незручно

„Курєр Виленський” ч. 3205 з 17.XI 1934 р. помістив під таким заголовком статтю, котру подаємо в перекладі:

Митрополія Православної Церкви розіслала до преси за посередництвом аґенції „Іскра” комунікат в справі підписів деяких православних єпископів в Польщі під відозвою російських еміґраційних єпископів. В тім комунікаті Митрополія заявляє що

— Ані Митрополит Діонізій ані ніхто з єпископів не підписав її в характері автора відозви. На прохання ініціяторів вони дали свої підписи лише для ствердження, що годяться з точки погляду хісна для цілости православної Церкви з тенденціями відозви, що накликує до церковної єдности серед російської еміґрації та що прихильно витають проект оповіщення такої відозви.

В тім стані річей поміщення підписів єрархів з Польщі серед підписів еміґраційних єрархів не було зі сторони (очевидно пропущено слово: ініціяторів — Ред. „Н. Зорі”) відозви нічим іншим як тільки негідним надужиттям довіря, бо православна єрархія Польщі не зачислялася ніколи й не зачисляється до російської еміґраційної єрархії. („Іскра”).

Справу тої відозви — пише „К. В.” — й участи в ній деяких єпископів Автокефальної Церкви в Польщі ми обговорили в обширній статті „Двозначний виступ” („Курєр Виленський” з дня 5. X. с. р. — Гл. „Нова Зоря” ч. 80 з 28. X. с. р.). Відозва мала титул „Прізив” російських закордонних єпископів до американських єпископів і висказувала надію, що „в визначеним Богом часі” російська закордонна Церква получиться з матірю — російською Церквою. Підписи польських (православних — Ред. „Н. З.”) єпископів були поміщені серед інших без ніякого застереження або відокремлення їх.

Ми підкреслили ярку невластивість того виступу наших єпископів, особливо, що відмова від підпису відозви кількома з них вказувала на свідомість тої невластивости в лоні нашої єрархії. Орган Митрополії, російське „Слово” в дні 21. X. с. р. назвав те все „пожалування гідним непорозумінням”, закидаючи при тім нашому часописови, що він „ворожий Церкві та її Єрархії”. Не маємо потреби боронитися перед тим закидом. Автор його очевидно ідентифікує Церкву з її дочасними представниками та їх біжучою політикою. А ми дуже точно відріжняємо інституцію Церкви від її теперішних провідників і бажаємо для добра держави й тоїж Церкви, щоб вона не була чужим тілом в суспільнім орґанізмі Річипосполитої. Ми переконані, що величезна більшість членів (православної — Ред. „Н. З.”) Церкви в Польщі й деякі її єрархи зовсім не добачують в нашім критичнім становищі до політики Митрополії „ворожости” до Церкви як такої.

Та вернім до „вияснення” Митрополії. Щож воно вияснює? Що польські єпископи „не підписали відозви в характері її авторів”? Дуже можливе. Автори — всяких енунціяцій високих достойників, церковних і світських — се звичайно їх урядники. Одначе не йде про те, хто написав відозву, але хто за неї взяв відповідальність на себе. Єрархи польської (православної — Ред. „Н. З.”) Церкви напевно не давали своїх підписів „ін блянко”. Знали який зміст підписують і взяли за нього відповідальність. Не йде про спонуки. Читаючий загал не буде займатися здогадами на ту тему. До нього промовляють титул, зміст і підписи, а не такі чи інші внутрішні інтенції підписаних.

Митрополія стверджує дальше, що „поміщення підписів єрархів з Польщі серед підписів еміґраційних єрархів не було зі сторони відозви нічим іншим як лише негідним надужиттям довіря”. Отже якжеж то? Відозва надужила довіря наших єпископів? Супроти такої заяви стаємо заклопотані.

Одначе припустім, що в тім звороті міститься неохота обвинувачувати конкретні особи, припустім, орґанізаторів відозви — російських єрархів на еміґрації. Тоді випадалоби прийти до висновку, що вони помістили підписи єрархів з Польщі без належного уповажнення. Що за легкодушність, просто не бувала у взаєминах між такими високими достойниками! Чомуж в такім разі вони не помістили підписів всіх єпископів з Польщі? Ще одно непорозуміння.

Відозва мандрувала кілька місяців по теренах, замешкалих православним населенням. Вона була знана очевидно й нашим православним єпископам. Та щойно тепер Митрополія признала за потрібне оповістити „вияснення”, котрому мимо такої довгої надуми бракує найважнішої річи — ясности. Хто тут більше наражує на шкоду („шванк”) повагу церковної влади — критика чи оборона? **Тестіс.**

Субота у „суботників“

Найліпші Жиди Австралії, в жилах котрих нема ні каплини жидівської крови

Листи з подорожі.

Львівський сіоністичний щоденник „Хвіля” приніс в ч. 63 вечірнього видання отсю оригінальну і дуже цікаву кореспонденцію:

Таке вже маю щастя, що найлучші Жиди, яких стрічаю в своїх подорожах, се зовсім не Жиди. В Африці довелося мені стрінути знаменитого знатока гебрейської і жидівської мови, як також любителя жидівського народного мистецтва, котрий показався Французом, професором університету в Преторії. В теперішній моїй подорожі по Австралії я мав подібну стрічу, та сим разом була се ціла ґрупа людей і стріча та була тим більше інтересна.

Відома загально історія цілих російських сел, які приняли юдаїзм і з тої причини перейшли ріжні муки й переслідування зі сторони царату, не вирікаючись одначе своєї нової релігії за ніщо в світі. Щоб їх морально зломити, російське правительство відбирало їм дітей, та і се не помогло. Впертий „мужик” лишився при своїм.

Велика часть тих неофітів вимандрувала до Палестини, щоб лиш забезпечити своє жидівство.

Приймаючи жидівство, вони приняли також жидівські обичаї. І так стали мандрівниками і почали волочитися по світі, і під сим оглядом поділяючи жидівську долю. Отже коли еміґраційна струя понесла частину поселенців з Палестини ще дальше, знайшлася серед них також ґрупа російських неофітів, котра ще перед війною вимандрувала з Палестини до західної Австралії.

З початку Жиди з Палестини тяжіли до ріллі. Та довго не видержали. Земля там була піскова, новозасновані господарства не проспе-рували добре, чи може за сильно манили їх до себе великі, скоро богатіючі міста... Але тут шляхи еміґрантів розійшлися.

Жиди є нині властителями великих маґазинів, крамниць з обувою, елеґантних ресторанів. Їх діти вже лікарі, адвокати, інжиніри. Мужик-неофіт сидить однак на рілі по нинішний день. Близько м. Перт давні „суботники” мають свої фарми (рільні господарства).

Мої відвідини у бувших „суботників” відбулися в суботу пополудні. Оден з них на імя Мойсей, а на призвище... Сазонов, приймає мене дуже гостинно. Опроваджує мене по своїм господарстві й показує мені найперше обору.

Бачите сі корови? Коли я тут прибув перед двацяти літами, мав я одну, куплену за 30 останний гріш. Тепер є їх шістьдесять. Треба лише впертися і все чоловік поставить на своїм. А Жид упертий! — кінчить.

Заложив руки на груди. Ясне волосся блистить червонавим відблеском в промінях сонця, що клонилося до заходу. Голубі очи блестять з задоволення, а задертий словянський ніс повний хлопської гордости.

— Жид упертий! — каже ще раз.

Запрошує мене до помешкання. Проста селянська кімната. За столом сидить брат господаря, котрий прийшов у відвідини при святі. Суботний настрій. Всі хрупають кістки і попивають суботний чай з „чуленту”. Дістаю й я філіжанку чулентівки, котру я пив ще хіба в дитинстві у якоїсь побожної тітки, що в її домі не розпалювано вогню в суботу.

Вся численна родина зібралася в кімнаті і незабаром поплила дуже ітересна розмова. Оповідають мені свої спомини ще з того часу, коли були кольоністами в Палестині.

Неофіти говорять дуже бездоганною, майже літературною жидівщиною. Читали Менделе Мохер Сфурім в оригіналі і Бяліка в гебрейськім оригіналі. Як Жиди то Жиди, а прецінь Жиди се нарід книжки! В кождім разі вони одинокі Жиди Західної Австралії, в котрих я ствердив, що направду щось читали з гебрейської або жидівської літератури в оригіналі.

А ось громадка льняно-волосих хлопчиків з задертими носиками, які дають свідоцтво „чистої” раси. Окружають мене колесом і конечно хочуть, щоб я їх перепитував з гебрейського. Се одинокі діти західної Австралії, котрі потрафлять читати по гебрейськи, ба навіть розуміти се, що читають.

Попиваємо заєдно кошерний чай з „чуленту”. Настає ніч. Менші діти роздягаються. Лишаюся в товаристві старшого покоління і підростаючої молоді. Синьоокі доньки Мойсея Сазонова володіють аж чотирма мовами: жидівською, гебрейською, анґлійською, ба навіть арабською, котру затямили з Палестини. Батьки присуваються до мене. Знають, що я письменник і пришелець з далекого світа.

— Що робити, що робити? — радиться мене старший Сазонов і бідкає над вихованням своїх дітей, що ростуть в простацтві і безбожности. Тут бракує жидівського середовища. Тутейші Жиди навіть при молитві обріхують Господа Бога.

Найгірша журба старого се будучність його доньок. Боїться дуже того, щоб не пішли за прикладом тутешніх жидівських дівчат і не вибрали собі борони Боже християнських „боїв” (хлопців).

От, не інакше, лише треба буде знова взяти мандрівну палицю до рук і пошукати іншого краю, де можна буде жити в жидівськім середовищі. Така вже жидівська доля! — зітхає важко, а низьке словянське чоло морщиться йому від тяжкої жидівської журби.

Ой, Сазонов, Сазонов, реб Мойсею Сазонов, пощо тобі було того цілого інтересу?

— А одначе добре бути Жидом, — відповідає мені і звертається до жінки — що, не правда Рахеле?

— Правда, Мойше, правда, — відповідає вона голосом і твердою вимовою сільської жидівки.

А все те в далекій, далекій Австралії...

М. Равіч

ПОРАДНЯ

для Вибору Звання.

2) Психо-технічна Секція Порадні опрацювала тести: до міреннія докладности зору, памяти слів, тест приповідок, дослідів льоґічного думання і тест технічних здібностей. Випрацьовано проект нового тесту до міреннія фантазії на взір тесту Менельона. При помочі тих тестів переведено іспити у львівських вселюдних школах РШ й опрацьовано статистично їх висліди. Придбано ряд психотехнічних приладів: стопер до міреннія часу, рухомий шестистінник до провірки ручних і комбінаційних здібностей, професіоґрафічні карти для 64 фахів і т. д. П. Лідія Туркевич перевела анкету про літературні уподобання в 5, 6 і 7 кл. вселюдних шкіл РШ у Львові та виголосила реферат на секції. Другий реферат на основі вислідів сеї анкети виголосила п. К. Малицька. Стверджено великі браки української діточої літератури, брак діточих випозичалень і відповідно уладжених діточих бібліотек. Рішено повести в тій справі відповідну пропаґанду в пресі та в учительських кругах.

Економічно-статистична Секція працювала в такім складі: голова ред. А. Жук, секретар д-р І. Витанович, члени: інж. Білинський, інж. Несторович, інж. С. Пастернак, д-р І. Зубик, п. Олена Залізнякова. Секція відбула 7 засідань. Члени Секції поділили між себе працю в той спосіб, що ред. Жук досліджував запотребування праці в нашій кооперації, інж. Білинський — долю абсольвентів всіх українських шкіл, інж. С. Пастернак працював над статистикою наших технічних фахів, д-р Витанович занявся статистикою й дослідами потреб нашого ремесла, інж. Несторович — торговлею, д-р Зубик — розміщенням промислових підприємств на наших землях, п. Залізнякова — статистикою й потребами жіночих фахів, ревізор І. Федак взяв на себе обовязок виготовити плян збирання матеріялів місцевими кореспондентами. Секція давала інформації й поради для рефератів про вибір фахових шкіл і звання. На Секції передискутовано 2 реферати інж. Білинського: „Як впоювати в українську молодь зацікавлення господарськими справами“ та „За орґанізацію напливу з сіл до міст“ і реферат д-ра Витановича: „За суспільно-господарську культуру нашої молоді“. Дня 9 с. м. вибрано нову президію Секції: інж. Р. Білинський, голова, д-р І. Витанович, секретар.

Що буде з Церквою в Німеччині

О. Муккерман Т. І. про реліґійне положення в Третій Державі.

Оден з найбільших знатоків реліґійного положення в Німеччині, о. Фридрих Мукерман Т. І., перебуває тепер в Голяндії, вигнаний з Німеччини правительством Гітлера. Там він виголосив недавно промову з приводу оснування товариства католицьких студентів ім. св. Томи з Аквіну. В ній підкреслив, що гітлєризм стремить до переміни духового обличча німецького народу. Націонал-соціялізм підходить до тої переміни з реліґійного боку. О. Мукерман оцінює реліґійне положення дуже пессимістично. Він висказав побоювання, що націонал-соціялізм може стати новою „реформацією“. (КАП).

Нові „оборонці” гр.-кат. Церкви

На маргінесі „інформування“ Апостольського Візитатора...

Від одного з наших поважних громадян одержали ми до поміщення в „Н. Зорі“ отсе письмо:

Москвофільські „Земля і Воля“ та „Русскій Голос“ принесли вістку, що львівська Ставропігія вислала делеґацію до Ексц. О. Візитатора.

Можнаб лише тішитися, що братчики церковного Ставропігійського Інституту не бавляться в політику ненависти а підіймають голос в справах чисто релігійних. Як зачуваємо, делеґація не лише задокументувала, що немає нічого спільного з поширюванням православія у нас в Галичині, але навпаки: підчеркнула на авдієнції, що вона занепокоєна зростом православія та вказала на причини, які по її думці викликали такий небажаний факт у нас тай навіть заординувала рецепту що робити, щоби не було більше таких сумних явищ як в Галичі.

Цей факт варт зареєструвати особливо в нинішних часах, коли наша галицька преса аж забогато писала про свідоме руйнування всіх москвофільських установ, про продайність, ґанґрину та деморалізацію, що запанувала серед москвофільських діячів.

Преса вказувала на се, що за виїмком Галицько-руської Матиці, якої головою є безумовно чесна, світла людина, визначна научна сила о. Д-р Т. Мишковський, у всіх прочих москвофільських товариствах, внаслідок більше чим ліберальної господарки, задовження таке велике, що ліцитація та загибіль всіх москвофільських установ неминуча.

Згадувано теж, що в білянсі Ставропігії не наведено обтяження на величезні тисячі, що разом з виказаними тисячами довгів вистарчає, щоб і Ставропігія пішла на бубон.

На всі енунціяції преси москвофільські патріоти спростування не дали ні перед суд не пішли, але за те — вислали делеґацію до Ексцеленції Візитатора. Делеґація Сеніорів не мала політичного характеру, хоча сеніор Ставропігії еметитований радник, п. Ґула — рівночасно голова Р. С. О., перший віцесеніор емер. радник Сивуляк теж належить до Виділу Р. С. О. Що замість другого віцесеніора, судді Семена Білинкевича сина гр.-кат. пароха в Грибовичах, котрий „благоразумно“ не хотів іти на авдієнцію, увійшов в склад делеґації адв. Др Крижановський, не грає ролі, бо він теж член Виділу та синдик Ставропігії.

І ось та делеґація, захоплена ідеєю чистоти східного обряду, йде „протестувати проти українізації української Церкви“, непринимання русских кандидатів на теольоґію, в справі Лемківщини і т.д.

Що члени делеґації захоплюються чистотою східного обряду, видно дуже добре хочби з того, що сеніор Ґула, також рівночасно голова талергофського комітету, на зїзді талергофців в травні с. р. для „вящщей слави“ католицької Церкви поставив на чолі походу православного Архімандрита з синклитом православних священиків, за якими лише у дальших рядах манджали уніятські священики. Нікого се не здивує, хто знає, кілько русских Галичан перейшло та переходить на православя! Для приміру вкажемо лиш на 1915 рік, коли при незвичайній параді в Ісааківському Соборі в Петрограді перейшло 156 галицьких москвофілів інтеліґентів на православя а хрестним батьком їх був сам оберпрокурор Святійшого Синода Саблер...

Та не се нас інтересує, а щось інше: Пригадуємо собі як кілька літ тому Т-во Качковського в своїх книжечках виступало з критикою комунізму, правда уміркованою але річевою, з якою кождий католик погодиться. Всі ми знаємо, як антикомуністичний запал скоро погас. Мимоволі повстає питання, чи не спричинили сего ті самі патентовані „русскі патріоти“, котрі нині інспірують та за плечима орґанізують делеґації в справі оборони греко-католицької Церкви?...

Католицьке шкільництво в Англії

Ректор католицької школи в Анґлії т. зв. „Стоунгарст Каледж“ о. Д-р О' Коннор Т. І. виголосив реферат в м. Бредфорд про католицьке шкільництво в Анґлії: мимо фінансових труднощів воно розвивається гарно. Нині є в Анґлії 1400 католицьких шкіл, розсіяних по цілім краю. Майже кожда католицька парохія має власну католицьку школу. Число середних і висших католицьких шкіл в Анґлії доходить до 500. Хоч католицькі школи богато молодші ніж школи інших віроісповідань, проте католицькі школи можуть похвалитися дуже гарними вислідами.

Англійці в українській справі

Дня 12 с. м. консервативні посли: сер Віліям Дейвісон і сер Альфред Нокс поставили в анґлійськім парляменті ряд запитів до міністра закордонних справ. М. і. питали, чи перед приняттям СССР до Союзу Народів обговорювано з представниками Совітів справу релігійної свободи, допомоги голодуючим і т. д. Міністр Іден відповів, що тих справ не обговорювано в Женеві. Дня 14 с. м. на запит посла Рис Дж. Дейвиса, лейбуриста, які заходи думає поробити міністр закорд. справ у звязку з виступом мін. Бека й виповідженням Польщею договору про меншини, Іден відповів, що сер Джон Саймон заявив, що ніяка держава не може звільнити себе односторонно з обовязків договору про меншини. Потім посол Рис Дж. Дейвис запитав, що зробить міністр закорд. справ супроти реформи польської конституції, котра виключає Українців від участи в голосуванню на сенаторів. Зогляду на те, що польський сенат не приняв ще того законопроєкту, справу відложено.

Християнська преса

Що каже про неї кардинал Інніцер?

В Відни відбулося недавно посвячення нового будинку „Християнської Пресової Централі“ (Christliche Pressezentrale). При тій нагоді виголосив промову кардинал Ініцер. Він сказав м. і.: „Всі знаємо, що праця для християнської преси дуже гарне і відповідальне покликання. Знаємо також, що християнська преса потребує власної християнської пресової централі. Преса се вихователька народу, а нарід пересяк таким духом, який йому подає преса. Тому завдання християнської преси мають величезне значіння. Не можемо бути сторонниками неограниченої свободи преси, бо невідповідальні часописи і книжки сіяли часто сварку і незгоду, неморальність і гріх. Християнська преса має служити правді і справедливости. Вона не може спиратися на сензації, котрій поклоняється богато щоденників, лиш повинна збуджувати духа християнської любови і суспільної справедливости. Се вартости, котрі нині особливо треба цінити. Християнська преса мусить бути синтезою суспільної думки, любови віри й батьківщини, висловом служби народови й державі. (КАП).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

За одних 10 сотиків...

Гумореска

Обезпечальня робить боками. Директор в розпуці. Коли так дальше піде, то на другий місяць не зможуть собі купити нового самоходу.

Нарада. Хтось сказав — треба обезпечальню зареклямувати. Отже напечатали великі плякати над входом:

„Шукаєш здоровля, вступи на хвилю“. — „Пацієнт в дім, Бог в дім“. — „Що маєш вирвати завтра, вирви сьогодня“. — „За одних 10 сотиків маєш лікарську пораду і здоровля до кінця життя“...

Сего замало. Лікарі мусять бути чемніші.

Тому видано, обіжник до лікарів, щоб були дуже чемні для пацієнтів.

— — — — — — — — — —

До ординаційної кімнати входить пацієнт.

Лікар витає його чемно.

— Якжеж здоровлячко шановного пана... Чим можу служити?... Може папіроску?... о, зараз подам огню...

— Я за порадою...

— О, прошу дуже... до мене як в дим... Прошу ласкаво оповісти, що вам долягає.

— Серце мене болить...

Лікар досліджує серце.

— Шановний пане, такого серця я ще в життю не чув. Бє як годинник на ратуші. Чудовий голос має ваше серце. Ви мусите мати взагалі дуже добре серце. Взагалі ви незвичайно пристійні, жінки мусять за вами шаліти...

— Що з того, пане докторе, коли я не можу шаліти...

— Не вірю вам... ви за скромні. Ви такі розвинені, добре збудований мужчина, щоб ви не могли шаліти?!... о, з вас шуткар... А може чарочку конячку?...

— Та я власне на нирки...

— А то знаменито складається! Добре, що ви випили, заки я довідався. Я бувби вам не дозволив наражувати Вашого цінного здоровля...

Лікар пє, потім підносить тоаст на здоровля пацієнта.

— В ваші руки!... Нехай жиє!...

До кімнати вбігає хор лікарів обезпечальні, що підкидає пацієнта догори і співає:

— Сто літ, сто літ, нехай жиє, жиє нам... Многая літа, літа, літа!...

— Ще раз, ще раз...

Пацієнт виходить дверми і відходить на другий світ.

— — — — — — — — — —

Рекляма не помагає, чемність не помагає, щораз менше людей лічиться в обезпечальні... То страшне... В операційній салі вже заржавіли ножі. Нікого не оперується. Дентисти замість зубів вирывають собі з розпуки волосся. Хірурґи відкрили клініку ляльок. Директор ходить блідий і бється з власними думками.

Вкінці прийшов йому до голови просто ґеніяльний помисл. Скликав зібрання всіх лікарів обезпечальні.

— Прошу панів — вже маю! Маю ґеніяльний трік, котрий зробить, що наші амбуляторії тріскатимуть від пацієнтів, а десятьґрошівки будемо збирати мішками й вивозити тягаровими самоходами.

— Що се за проєкт? — закликав заінтриґований хор лікарів.

— Треба розголосити в місті, що ми вилічили недужого пацієнта. Потім всі схочуть в нас лічитися.

Так і зробили.

Вечірні часописи принесли вістку про вилічення пацієнта в обезпечальні з тяжкого случаю ґрипи.

— — — — — — — — — —

На другий день зі всіх сторін краю тягнулися паломництва до обезпечальні.

Селяни приїздили громадами і гляділи з подивом на будинок обезпечальні...

— Чи то тут сталося те чудо?... — питали.

(„Врубле на даху“). З. Ґротовский.

Збори Сокола-Батька

8) Б. Кравців: Проф. С. Гайдучок ужив слів „злочинна преса, не хоче містити спростовань”. Чому предсідатель Зборів не реаґував? — Голова: Стверджую, що ті слова були ужиті не на місці і перепрошую тих представників преси, що чулися ображені. — Карпінський: Я беру в оборону проф. Гайдучка. Що він мав казати, коли в деяких газетах понаписували, що — мовляв — польська музика в часі коли грали гимн, сиділа! Ми випитували свідків і переконалися, що се ординарна брехня, як багато інших подібних брехонь. Ми вислали спростування до „Вістей”, а вони не помістили. Ми вимагаємо від наших газет, щоб виховували суспільність. — Кравців: На справи, про які ми писали, маємо також свідків. — Голова: Щераз перепрошую пресу і прошу нас піддержувати. — Потому делеґат з Підборець оповідав, що в часі здвигу публика негодувала на Старшину Сокола. — Делеґат з Перемишля: Нинішні Загальні Збори повинні зачати нову еру в життю Сокільської орґанізації. Треба обґрунтувати сокільську ідеольоґію. Орґан „Сокільські Вісти” кульгає. Нема звязку зі Львовом. Від Здвигу „Сокільські Вісти” не появилися. Нехай нинішні Збори застановляться як поширити й удосконалити орґан. Нехай кожде гніздо дає датки на пресовий фонд і видання. З приводу 40-ліття нашої орґанізації не було ніякого видання. — Делеґат з Перегноєва коло Коломиї: Зближається зима. Треба застановитися, щоб сокільську працю в гніздах вести систематично. Нехай Сокіл зверне в своїх виданнях увагу на село. Сокільська праця стрічає троякі перепони: 1) Нема людей, котрі вщіплювалиб замилування до руханки, 2) по селах брак саль на вправи, 3) брак фахових підручників. Голова Сокола: Щодо праці на селі, то незабаром дістанете програму праці. — Др Мучій: Розсилати прикази легко. Та нехай Старшина добре розважить, чи прикази можна виконати. Говорили тут про збірки. Се тяжка справа, бо на селі тепер велика біда. До Сокола йде головно молодь, а вона не має ні сотика. — Микитюк (з Коломиї): Прошу порозумітися з Українським Спортовим Союзом, щоб інші спортові товариства не приймали перебіжчиків. Такий член втікає з Сокола і каже: Я йду собі до „Лугу” або до „Довбуша“ і т. п. — Голова Сокола: Ми постараємося в тій справі порозумітися з іншими спортовими товариствами. — Делеґат з Перемишля ставить внесення: Загальні Збори доручають Старшині обґрунтувати і поширити наш сокільський орґан і перетворити його на ідеольоґічний. — Др Мучій: Як Старшина Сокола ставиться до нових „Лугів“?—Голова: З новими „Лугами” не маємо ніяких зносин.—Дунай (Перемишль): Чи „Луг” користає з площі й інвентаря Сокола-Батька?—Голова Сокола: „Луг” має все своє. Делеґат з Дрогобича просив пояснень в справі основування нових сокільських гнізд. (Помалу публика виходить з салі так, що всі передні крісла до половини салі порожні. Ззаду стоїть ще около 40 учасників). Голова: Новий статут до нині не затверджений, то пробуйте основувати гнізда на старих статутах. Та богато істнуючих гнізд не платить вкладок літами. Дальше голова просить інж. Палія, щоб цофнув свою резиґнацію з містоголови Сокола-Батька. Інж. Палій згодився залишитися в Старшині Сокола, бо Збори осудили непослушних. На салі оплески. — Дециківна Ольга з Самбора: В нас є „Каменярі“. (Радикальна орґ. — Ред. „Н. З.”). Члени тих „Каменярів“ хочуть вступити до „Сокола“. — Голова: То можуть вступати, але нехай розвяжуть „Каменярів“. — Делеґат з Коломиї: Коли гніздо не хоче платити вкладок, то завісити старшину такого гнізда в урядуванню. — Голова: Ставлю під голосування внесення п. Дуная в справі розбудови сокільської преси й ідеольоґії. Хто за тим? — Голоси: всі. — Всі присутні підносять руки. — Голова: Уважаю те внесення за ухвалене побажання. — Мигаль зі Старшини Сокола-Батька пояснив, як основувати нові сокільські гнізда. Сокіл-Батько висилає статути т. зв. звичайних товариств. Статут підписує 10 членів, вносять до староства і чекають 28 днів, чи не прийде заборона. Коли нема заборони, відбувають Загальні Збори і гніздо зачинає працю. Колиж староство заборонить, то про заборону треба донести Старшині„Сокола-Батька”.—Порядок нарад вичерпався. Голова подякував присутним і представникам преси за участь і замкнув Збори. Присутні відспівали „Соколи, Соколи“. Збори були поважні і тривали до год. 3/4 на 4 пополудни.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Евхаристійне життя в Марійських Дружинах. (Реферат ВП. Пані Шаркової на зїзді Марійських Дружин Пань). На початку історії людського роду, були між людиною і її Творцем ніжні відносини взаїмної любови і приязни. Гріх розірвав ті взаємини і замість любови страх заволодів серцем людини. Та спомин щасливого золотого віку ніколи не уступив з памяти людей. В душі людини остала туга за Богом, бажання бути близько Бога, розмовляти з Ним, лучитися з Ним як найтісніше, стати подібним до Бога. Ціла історія людського роду—се невпинне змагання, пошукування людського серця за щастям, за Богом. Цьому змаганню християнський фільософ св. Августин дав вислів у знаних словах: „Неспокійне моє серце, доки не спічне в Тобі, мій Боже!“ Туга народів за Примирителем людей з Богом, що довгі віки тревала, нарешті здійснилася. Зявилась доброта і чоловіколюбіє Боже в людській природі на землі. Вічне Слово стало тілом і замешкало між нами. Ся радісна новина, як благовість Архангела ніколи вже не перестане гомоніти на землі. Вона продирається через всі століття. Вона лунає від Сходу до Заходу сонця, всі народи почули її, все відкуплене людство до кінця світу знатиме про неї: правдиво, дійсно й сущно мешкає Бог серед своїх людей на землі. Вже не в людській подобі, як 19 сот літ тому назад, бо дні Його пониження як людини минули. Ані в блеску свойого прославлення, бо тоді вид Його відвічної краси такою непереможною силою потягавби людські серця до себе (як колись на Таворі), що вже не булоб місця для боротьби, для спокус і тим самим для заслуги. Його, всесильного Бога приявність між нами укрила Себе під найпростіщі, найприродніщі і найзвичайніщі види, символу корму й життя, хліба й вина.

Тільки безмежна любов до нас людей могла Його спонукати до такого глибокого пониження себе: до укриття не тільки свойого Божества, але навіть чоловічества в найбільшій Тайні Пресв. Евхаристії.

Спаситель у Пресв. Тайні Евхаристії то осередок, то огнище життя, то наше життеве сонце і рай, то джерело нашої сили.

Надприродне життя нашої душі, одержане на св. Тайні Хрещення можемо зберегти і скріпити тільки св. Причастям. „Я хліб життя”, сказав Христос до Жидів, — „що зійшов з неба“. „Хто їсть цей хліб, житиме вічно”.

З Пресв. Тайни розпливається надмірне богацтво життя і сили по цілій Церкві, тім містичнім тілі Христа, як поодиноких її членах. Чи не наповняє нас подивом живучість катол. Церкви та її сила над душами своїх визнавців? Як нам зрозуміти се, що своїм дітям зуміла вона влити святий запал і додати сили до перенесення найтящих жертв з непохитною витревалістю? Звідки мученики за віру черпали надлюдську силу, що з нею зносили вони нечувані муки? Відповідь на се дає нам св. Августин: „Нашим щоденним хлібом — каже він — є Христос у своїому тілі“. „Сильно й непохитно держаться мученики, але сей чудесний хліб є тим, що серця їх кріпить“.

Тому й не дивно, що евхаристійний культ в кождій Мар. Дружині, має бути огнищем, з якого виростає вся його внутрішна живучість, а евхаристійна Секція має стати школою вироблених дружинниць. В сім рефераті ми поставили собі за ціль, — виказати: рацію істнування евхаристійних Секцій в Мар. Дружинах і спонукати до їх закладання там, де їх нема, а в II. частині виказати блищі і дальші завдання таких секцій.

Підставною рацією істнування евх. Секції в Мар. Дружинах є те, що нашою Володаркою, Заступницею і Матірю є „Марія із нея же родися Ісус, глаголений Христос“. А той Христос є тут на землі, між нами, як вище згадано, в Пресв. Тайні, на лоні своєї Церкви, є тим Богом укритим, якому належиться всяка слава, честь і любов, від якого всяке добро й всяка ласка випливає.

Та, що ми Їй на службу віддалися, се Мати і Подателька Утаєного Ісуса, се дорога, що веде до Нього, се лучник, що лучить нас з Ним.

Боже материнство Марії, се найважніща причина Її слави на небі і на землі, се підстава нашої любови, вдячности й надії. Але те материнство становить теж нерозривний узол найтісніщої злуки між Пр. Дівою і Пресв. Евхаристією. Та дійсно, правдива тісна звязь між Марією й Ісусом, що її Бог хотів і зробив, унаглядніюється в наших часах щораз більше в практиці, зазначується в вірі й побожности католиків, виступає в щораз ясніщім світлі на евхаристійних конґресах.

В наших часах настало неначе нове обявлення Евхаристії. Бо при жарі любови, що розгорілася на цілім світі до Божого Агнця, вірні краще пізнали тісний звязок Непорочної з Божою Евхаристією і стали Її почитати новою почестю під назвою „Матері Бога Евхаристійного“. — Ся назва принялася з хвилею, коли Папа Пій IX. заявив, що вона слушно Пр. Діві належиться, — і наділив почитання її відпустами. (Д. б.).

Реколєкції в Ватикані зачинаються дня 25 листопада і триватимуть до 1 грудня с. р. В реколєкціях візьме участь св. Отець. Тому в тім часі відпадають всякі авдієнції у св. Отця. Реколєкції веде о. Оттавіо І. Т. в каплиці св. Матильди.

З приводу 8-ліття смерти Епископа Й. Боцяна ОО.: проф. Шпитковський, Лончина, Каштанюк і Р. Лукань ЧСВВ відправили панахиду на личаківськім кладовищі у Львові дня 20 с. м. вечером.

Преосв. Василій Ладика висвятив в Едмонтоні (Альберта) в Канаді двох василіянських черців на священиків: о. Методія Ханаса й о. Матея Сіянчука.

З Ню-Йорку виїхали на богословські студії до Риму до Папської Колеґії св. Йосафата студенти Української Католицької Вищої Школи в Стемфорді: Володимир Левицький, Степан Шиманський, Володимир Вівчарівський, Семен Ющак і Нестор Романович.

Кружок КАУМ в с. Станин, пов. Радехів, уладив свято „Українська Молодь Христові“ з приводу закінчення святого ювилейного року. Рано відправлено Службу Божу, відтак посвячено памятковий хрест коло церкви. Коло хреста виголосив відповідну проповідь о. Мирон Коритко з Холоєва. Вечером відбувся святочний концерт в салі читальні „Просвіти“. Промову виголосив місцевий парох о. В. Кармазин. Відтак були хорові точки й деклямації. Саля була битком набита. Було богато людей з околиці. Учасники сего симпатичного свята пережили незабуті хвилі реліґійного піднесення.

Конференція Епископату Австрії відбудеться 26 листопада с. р. в Відні під проводом Кардинала Інніцера.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„АКОРДИ” МЕРІЯМА - ЛУЖНИЦЬКОГО

Нова експериментальна сценка „Богема“.

Меріям - Лужницький: **Акорди** комедія життя (на 3 дії з прольоґом). Музична оправа В. Балторовича. Особи: Професор. Наталка, його дружина. Пяніст-композитор. Лікар, його шкільний товариш і друг дому професора. Час: сучасність. Місце: велике місто.

В Наті, жінці професора-фільольоґа, любиться від літ лікар-бактеріольоґ. Свою безнадійну любов прикриває маскою цинізму й неповажности. А проте ніяких підлазок до серця своєї коханої не робить, бо поважає й любить її чоловіка, свого бувшого професора. Та в сей супружий ніби трикутник доля приводить молодого пяніста-композитора. Наті, знуджена семилітнім життям з професором, людиною не от міра сего, дає себе зачарувати афектовною деклямацією композитора й залюблюється в ньому. Обоїм здається, що вони ввійшли врешті „в стратосферу серця“, віднайшли пісню серця „на самому дні камяної душі“ сучасного світа. Здається їм, що се задзвеніли акорди їх мрій, їх палких переживань, що вони відірвалися від приземної імли життя-буденщини. Пяніст просить свого приятеля-лікаря, щоб розяснив ситуацію професорови й допоміг залюбленій жінці розлучитися з приземним подругом. На диво для лікаря, чоловік не от міра сего, професор, передбачив сам ситуацію і знайшов цікавий вихід: покидає своє помешкання й переноситься потайки жити до лікаря. На якийсь час... Робить се з великої любови до своєї жінки в тій мабуть думці, що його спротив тільки погіршивби положення й довів би до неминучого розриву. Не минуло кілька неділь, а вже „акорди серця“ показали себе ярим дисонансом: пяніст не може погодитися з приземною дисципліною життя з Наті. Просить знов лікаря, щоб вияснив їй дальшу неможливість такого пожиття та примирив їх якось назад з професором. І лікар знов має бути тим каталізатором, що прискорює реакцію, а сам не бере в ній участи. Наті виходить до нього й у розмові обоїх бачимо, що вона зрозуміла фальш того „акорду серця“ й бачить, що вона грішна та зла жінка. Найгірше болить її розрив з подругом, професором. Та лікар вияснює їй, що професор сам передбачив історію й допустив її, щоб не довести до ще гіршого. Коли Наті кається, зовсім засоромлена добротою й вирозумінням свого чоловіка, входять разом на сцену професор з пяністом. Наті кидається в рамена чоловіка, котрий лагідними словами затушовує справу так, начеб цілого того конфлікту зовсім не було. Виходять спільно до театру на Льогенґріна, тільки в темній кімнаті, сам зі своїм болем, лишається лікар, щоб іще раз в одній справі приняти на себе ролю каталізатора. Шепоче: „Все в порядку“... І знов сценою пливуть світляні кружева й пяніссімо пісня: „Звенять акорди наших мрій — у стратосфері серця“...

Так кінчиться „комедія життя”. В змісті її бачимо цілого автора: і його декадентський смуток („меріямізм”) і блискучий дотеп і цинічні вискази і романтичне вирозуміння щось наче комбінація великого серця епископа з „Нуждарів” В. Ґіґа з Моруасовим Ґастоном з „Інстинкту щастя“ і — рефлексії в зовсім католицькім дусі про нерозривність подружжа і — розуміється — елеґійний настрій, що його цілий час проводять в акції особи тої пєси, особливо друге „я“ автора: лікар.

Найважніший сумнів щодо моралі „комедії“ бувби в тому, чи вільно професорови допустити гріх, коли його передбачує. Автор не розвязав ясно тої проблєми, бо мабуть не на те положив головну вагу. Та хоч для Меріяма найважнішою річю було викликати настрій — проте в свій твір вложив він, мабуть свідомо, вже й завязки тої проблєми, зобразивши відповідно психіку Наті й композитора. Отже, коли ми тільки вдумаємося в психіку згаданих осіб, побачимо, що професор з двох зол вибрав менше зло: його гостра протиакція булаби в тих умовинах довела до повного розбиття подружжа, а не до його міцнішого зцілення по пережитім грісі. Інша річ, що таке розумування професора нагадує дещо „блясфемії“ персонажу „Неділі“ з драми Честертена „Чоловік, що був Четвергом”...

Рація, для якої герої пєси приносять свої жертви, се любов-amor, не charitas-милість.

Зміст цілої пєси се вислід хиби до до деякої міри асоціяльної структури самого автора, повної якихсь внутрішних заломань. Меріям — навіть тоді, коли підчеркує свідомо соціяльний чинник, як прим. в оповіданні „Смерть Куна з Кунсвальду” (збірка „Чорний сніг“) — навіть тоді дає своїм героям тільки право гарно вмерти, а не гарно жити. Деяка анальоґія з особою ґрафа в „Небоскій комедії” Красіньского.

Меріям уміє вдарити в серце наших сучасних видців, видців властиво глухої провінції, рішуче неновочасних. Їх провінціональність і селюхівство — се властиво додатні признаки, які не дали їм досі вповні позбутися ідеалізму й віри в печатане слово, як се вже сталося на Заході... Отже й театральні твори Лужницького властиво теж немодні духом, хоч нераз бачимо в них признаки „духа часу” з його „підскоками сльовфокса“, грою світла на сцені для витворення чи скріплення настрою, ну і врешті обмеження персонажів до дрібного числа чотирьох осіб (ще в нашій драматурґії такого випадку не було!). А там вся решта нам неначе відкись відома: чи той діяльоґ в дусі Уайльда, чи ще старша психольоґія осіб, що нагадує своїми пересадами старезні часи перших драм В. Ґіґа, чи врешті „роблення настрою” мов у перших символістів, чи... Ба, але чи відгомону такої старовини ми не знайдемо властиво і в найперших драматурґів сучасности? Нема нічого нового під сонцем...

Сутo галицький діялект час би вже раз замінити літературною українською мовою, особливо авторам, що мають нахил до аристократизму!... (Внаслідок, часописей, а то шопа, звиняючись і т.п.).

Декорація своєю модерністю нагадувала трохи забагато кінові драми з їх обовязковим візочком на чай і под. Чи нервові люди сучасности обовязково мусять попивати алькоголь і курити безугавно папіроси — се теж рішуче сумнівна річ: нервовим можна бути й без нагадування державних монополів... Світляна ілюстрація, подумана дуже гарно автором, неконечно так вийшла, що буває частіше в львівських театрах.

З артистів дуже добрий був п. Сорока, хоч тяжко випало йому поправити авторові неконсеквенції в психіці професора: розгубленість і рівночасно якусь просто пророчу „всевидючість“. Сцена (німа) виходу і прощання з домом виглядала в інтерпретації Сороки дуже гарно. Майже дорівнював Сороці грою п. Ольський, в далеко труднішій ролі лікаря. Получив уміло сентиментальний смуток з кипучим дотепом і як умів розсмішити публику своїми висказами, так умів привести її до сліз кінцевим: „Все в порядку”... Пані Сабат-Свірська виступила дуже добре в „музичній оправі“, зате може надто скоро виходили в неї переходи з одного почування в друге в ролі Наті. Найменше зжився зі своєю ролею п. Тарнавський. Держався весь час мало природно, а в першій дії говорив так тихо, що властиво видці мабуть мало що зрозуміли з його деклямації до Наті. Чи не трема? Найліпше виглядала друга дія, де зійшлися разом і вмілість автора і гра артистів. Публика кілька разів підчас тої дії била браво, а деякі пані „ревіли як тури“ (...уявіться собі панію-тура!), як поетично висказалася одна з них. Самособою викликувано двічі автора — і суфлєра в одній ролі. Видців було понад три сотки. Богато з них принесло з собою на жаль катар і кашель і вживали тих двох засобів дуже вміло, тому часом заглушували артистів. Нераз се їм таки вповні вдавалося. А проте богато „старих гостей“ Меріямових спектаклів щиро захопилося пєсою й балакали про неї весь час дороги до дому, а в однім банку (!) навіть ще й на другий день... Словом: сукцес як на наші умовини.

Коли застановляюся над цілістю вражінь з тої штуки то — признаюся — не знаю, що про неї сказати щодо її моралі. А властиво, може не так не знаю що сказати, як не знаю як сказати. Та може найлучше буде, коли на тему моралі сеї пєси дам на письмі ту саму відповідь, котру я дав мойому знакомому устно на його безпосередний запит. Ся на перший погляд така проста, то зн. нескладна пєса, з маленькою кількістю осіб, в дійсности насуває такі замотані комплєкси питань, що на мою гадку треба доброго професора теольоґії моральної, щоб оцінив ті всі нюанси.

Аpaміс.

Нові видання

О. Лотоцький: **Сторінки минулого,** частина третя. Праці Українського Наукового Інституту том. XXI. Серія мемуарів, книга 4. Варшава 1934. Формат: 25.5 цм. × 17.9 цм., сторін 383, ціна 15 зл. — Докладнішу оцінку сего великого тому знаменитої праці Шан. Автора подамо в однім з дальших чисел „Н. Зорі”.

Микола Угрин-Безгрішний: **Українська ґімназія Рідної Школи в Рогатині.** Історичний нарис із приводу 25-ліття ґімназії. Рогатин 1934. (Передрук із жўрналу „Рідна Шдола” Львів, вул. Словацького, ч. 14). Накладом Ювілейного Комітету. Формат 16.4 цм. × 12 цм. стор. 48. В тексті 10 ілюстрацій і 1 фреквентаційна таблиця.

Проф. інж. І. Шовгенів: **Водне господарство в басейні р. Дніпра на Україні.** („Дніпробуд“ і „Великий Дніпро”). Праці Українського Наукового Інституту том XX. Серія економічна, книга 4. Варшава 1934. Формат: 25.5 цм. × 17.9 цм., стор. 57, 4 шкіци.

Jeunesses du Monde. Journal International des Jeunes Catholiques, 1-re Année, № 5, Mensuel-Septembre-Octobre 1934. Зміст: Міжнародний пресовий секретарят католицьких університетів. — Міжнародний пресовий осередок католицької преси для молоді. — Хочемо могутної і здобуваючої катол. преси. — Католицькі журналістичні школи. — Публікації католицької молоді. — Молоді католики і велика преса: в Німеччині, Бельгії, Франції, Вел. Британії, Ірляндії і т. д. — Адреса. 125, rue Meurein, Lille (France). Передплата: C. Ch. Post: R. Lepoutre Nr. 242.60 Lille. Передплата річно 30 фр.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СВ. ОТЕЦЬ приняв на авдієнції австрійського канцлера Шушніґа й міністра внутрішних справ Австрії Берґер-Вальденеґа. Відтак австрійські гості відвідали державного секретаря Апостольської Столиці, кардинала о. Пачеллія.

ЮГОСЛАВІЯ ПОГРОЖУЄ ВІЙНОЮ. Півурядовий білгородський щоденник „Време“ домагається повної сатисфакції за убиття короля Олександра від Союзу Народів, або Югославія вибере іншу дорогу (себто війну з Мадярщиною).

ФРАНЦІЯ ЗРІКАЄТЬСЯ посередництва між Італією й Югославією, бо не думає занедбувати Малої Антанти за ціну зближення до Італії. Демарш Югославії в Женеві викликав в Парижі велике заклопотання. Франція не бажає собі тепер політичних комплікацій. Муссоліні готов порозумітися з Югославією, коли її меморіял до Союзу Народів не буде звертатися проти Італії.

В ПОЗНАНІ відбувся недавно зїзд делеґатів т. зв. молодонімецької партії в Польщі. Приїхало богато делеґатів з цілої Польщі. В часі дискусії делеґат з Бельська інж. Візнер ствердив великий розвій молодонімецького руху і сильно критикував дотеперішних провідників німецького руху в Польщі. Молодонімецька партія бореться за права Німців в Польщі, але стоїть на становищі польської державности.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР розмовляв дві години з представниками французьких комбатантів. Канцлєр Гітлєр заявив їм м. ін.: „Не може бути ніяких непорозумінь між нашими краями. Булоб божевіллям думати, що Німці ужиють сили, щоб унеможливити плебісцит в басейні Саари. Заявляю зовсім формально, що примінимося до вислідів голосування. Німеччина не може мати ніяких зачіпних намірів на Заході, де мешкає 237 людей на 1 квадратовім кільометрі... Колиб Франція й Німеччина дійшли до порозуміння, то в цілій Европі наступилоби значне поліпшення господарського положення.

МІНІСТР ҐЕББЕЛЬС (Німеччина) видав обіжник, на основі котрого на будуче всі публичні і маніфестаційні зібрання гітлєрівських формацій будуть відбуватися лише за дозволом відповідальних провідників гітлєрівського руху в порозумінню з орґанами пропаґанди. Щодо загально-політичних маніфестацій для цілої держави, то дозвіл на них даватиме міністр пропаґанди.

ЖИДИ ВТІКАЮТЬ з басейну Саари. Жидівська преса повідомляє, що богато заможних Жидів в басейні Саари ліквідує свої фірми. Вони готовляться до виїзду.

У ФРАНЦІЇ починають рости протижидівські настрої. „Парі Соар“ пише м. ін.: „Жиди, котрих ми приняли гостинно, вмішуються в наші внутрішні спори і замість їх лагодити, заогнюють. Критикують постанови керманичів нашої держави, навіть виступають проти нашої закордонної політики. Користають з нашої гостинности і забувають про обовязки гостя. Треба скріпити надзір над Жидами“.

ФРАНЦУЗЬКІ ОРҐАНІЗАЦІЇ „Патріотична Молодь“ і „Французька Солідарність“ видали спільну відозву. В ній заявляють м. ін.: „Ударяємо на трівогу! Край бажає спокою і порядку. Підготовляється злочин проти батьківщини. Не допустимо до того. Ми готові відперти всі почини спільного соціялістично-комуністичного фронту і картелю“.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КОМІСАР в Сирії припинив наради сирійського парляменту. Всі сирійські партії вислали протестуючу ноту до Союзу Народів і до франц. мін. закорд. справ.

ДО МОСКВИ ВИБИРАЄТЬСЯ французький міністр торговлі Маршандо. Ціль подорожі підготовити московсько-французький торговельний договір.

НОВИНА! **НОВИНА!**

Щойно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“ за попередним надісланням грошей.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В БЕЛЬҐІЇ створив Тгевніс. До правительства ввійшло 5 політиків споза парляменту. Нове правительство вестиме політику протидевальваційну, то є буде старатися вдержати золоту валюту. В тій ціли стремітиме до зреорґанізования господарського життя, обниження коштів продукції і реформи суспільних обезпечень, котрі дуже обтяжують промисл.

В БЕЛЬҐІЇ повстав спір між шефом ґенерального штабу ґенералом Нуйтеном і міністром краєвої оборони Девезом. Шеф штабу твердив, що оборонна система Бельґії повинна бути плинна а міністр Девез обстоював, що оборонна система повинна бути стала, то значить, що здовж кордону повинні бути збудовані кріпости. Очевидно слушність мав міністр і шеф штабу мусів уступити.

В РИМІ перебуває тепер австрійський канцлер Шушніґ разом з австрійським мін. освіти Пернтером. Канцлер веде переговори з диктатором Італії Муссолінім.

ДО БУДАПЕШТУ, столиці Мадярщини, приїде незабаром диктатор Італії Мусоліні. Сподіються, що Мусоліні зупиниться по дорозі в Відні й відбуде нараду з австрійським канцлєром Шушніґом. Мусоліні відбуде подорож літаком, котрим сам буде кермувати.

В КЛАЙПЕДІ відбулися недавно протинімецькі демонстрації литовської молоді. Демонстранти здирали з крамниць вивіски в німецькій мові.

ЛАТВІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила широко розгалужену комуністичну орґанізацію. Цікаво, що латвійські соціялісти співпрацювали з комуністами.

В АНҐЛІЇ комітет народної оборони рішив перенести славний арсенал у м. Вулвич в глибину краю, щоб його охоронити перед можливими ворожими летунськими нападами. Те перенесення є частиною великої програми реорґанізації оборонної системи краю. Всі фабрики зброї і склади амуніції мають примістити в спеціяльно забезпечених місцях. Все те підготовка до нової війни.

СССР не шукає позички в ніякій державі. Таке оповіщує большевицька аґенція ТАСС.

В ТАШКЕНТІ (СССР) вибухли саботажі в звязку з доставою бавовни. Саботажі обхопили 5 округів, що продукують бавовну. Совітські власти увязнили 30 осіб, з котрих 5 осіб покарали смертю а 8 засудили на довголітну тюрму. Рівночасно совітська влада в середущій Азії усунула з заниманих посад і видалила з партії богато начальників сільських політичних відділів.

ЯПОНЦІ ПРОЯВЛЯЮТЬ велику активність у внутрішній Монґолії. Японські старшини подорожують часто до Монґолії й аґітують між монґольськими князями за Японією. Совітська преса пише отверто, що Японія готовиться до анексії внутрішньої Монґолії.

МІЖ БОЛІВІЄЮ Й ПАРАҐВАЄМ ведеться дальше завзята боротьба за пущу Ґран-Чако. Параґвайське міністерство війни оповістило отсей комунікат: Підчас атаки і здобуття Ель Кармену знищено кілька болівійських полків, здобуто 8 гармат і забрано до неволі 7 тисяч болівійських жовнірів.

НОВИНКИ

Торжественна Академія в честь Христа Царя відбулася заходом Секції Жіночого Кружка Українського Католицького Союза у Львові на Личакові в середу дня 21. XI. с. р. Академія зачалася точно о год. 6 вечер як було заповіджено. Хор учениць ґімназії Рідної Школи відспівав під управою проф. Гриневецького католицький гимн. Пані Терлецька відчитала коротке вступне слово. Відтак Д-р Дзерович відчитав змістовий реферат п. з. „Сучасна дійсність а культ Христа Царя“. Були ще дві деклямації. М. Скварківна деклямувала поему Б. Лепкого „У Храмі св. Юра“ і М. Трохимівна Б. Кравціва „Христос родився“. Обі деклямації були гарні. Було також сопранове сольо І. Яросевичівної і фортепянове сольо Л. Шпитковської. Академія скінчилася о год. 7.30 вечером. Присутні на Академії: Преосв. Никита Будка, ОО. Василіяни І. Назарко, Готра, Лукань, кількох ОО. світських м. ін. о. кан. Лициняк, о. Д-р Конрад, представники українських католицьких товариств і трохи нашого личаківського міщанства. На закінчення всі присутні відспівали національний гимн.

Відчити про мистецтво. Українське Т-во Прихильників Мистецтва й АНУМ (Асоціяція Незалежних Українських Мистців) уладжують серію відчитів про мистецтво, що будуть відбуватися що суботи о 6 год. веч. в салі „Бесіди“ у Львові (Рутовського 22, Нар. Дім). Перший відчит п. Ковжуна відбудеться в суботу 24 с. м. на тему: „Сучасне українське мистецтво і його шляхи“. Відчит буде ілюстрований.

Кедрин вислав на фронт проти нас вже останні свої резерви: маму, жінку й сестру (гл. „Діло“, ч. 314). Щодо сестри то не уважав навіть на те, що згадка про наше гарне відношення до його рідної сестри противиться його гіпотезі про нас, немовби ми були безумовними приклонниками теорії расизму. Та признаємося, що на жіночі теми з п. Кедрином в католицькім орґані вже таки полемізувати не хочемо й тому лишаємо йому свобідну руку, нехай пише в „Ділі“, що йому слина принесе, ми вже того читати не думаємо.

Ще є кілька вільних місць в Господарсько-садівничій Школі т-ва „Просвіта“ в Милованні, почта Стриганці над Дністром, пов. Товмач. Милованські ученики мають першенство в принятті до Маслосоюзу.

Не затверджують ревізорів РСУК-а. „Урядовий Дневник Міністерства Скарбу“ приніс спис 25 затверджених ревізорів-службовиків РСУК-а. РСУК предложив до затвердження 35 ревізорів-службовиків РСУК-а і 93 ревізорів-відпоручників, що виконували ревізії на окреме доручення РСУК-а. На всіх 128 ревізорів затвердили тільки 25...

„Революційний Союз Українських Кооператив“. Так назвав наш Ревізійний Союз Укр. Кооператив (РСУК) ніхто інший, як головний орґан санації „Ґазета Польска“ в ч. 323 з 21 с. м. в „Перегляді української преси“ на 3 ст. Ґратулюємо за „точні“ інформації щодо назви.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **14 — 20.**

У Львові відбулося протестаційне віче проти забирання публичних установ і варстатів зі Львова і східно-галицьких міст. Від Українців промовляв п. Буняк. Ухвалено ряд резолюцій проти обіднювання Львова і Східної Галичини на користь Варшави й центральних воєвідств.

Польський гимн у православних церквах. Митрополит Діонізій видав розпорядок, щоби в православних церквах в Польщі в державні свята, 11 XI, 3 V, на іменини президента й маршала Пілсудського та при відповідних нагодах святочних богослужень після відправи співали на закінчення гимн „Боже цось Польскєн“.

Культура кождого народу ширить·ся тепер головно доброю пресою. Істнування і розвиток преси залежить від правильної передплати. Чи ви вислали передплату на свою католицьку пресу?

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання реліґії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При ґуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Гірняк, Станиславів, вул. Красінського ч. 12. 219—1—10

Кара за сипання могил. Апеляційний трибунал у Львові затвердив присуд самбірського суду на 8 селян з Мокрян Великих і Малих, пов. Мостиська. 5 селян дістало по 3 роки, 2 по 2 роки, одному підвищено кару з 6 місяців до 1 року. В Мокрянах Великих і Малих усипали могили з написами „Борцям за волю України“. Поліціянти постягали таблиці та візвали війтів розкидати могили. Тоді на голос дзвонів збіглися люди. Поліціянти мусіли втікати до Купнович Старих і відстрілюватися. Від стрілів поліції погиб селянин Андрій Хома.

В Станиславівщині червінка забрала богато жертв. В станиславівському повіті хорувало 385 осіб, померло 72, в надвірнянському хорувало 700, померло 130, в товмацькім хорувало 555, померло 85, в калуському хорувало 882, померло 95, в долинському хорувало 343, померло 36 осіб. Епідемія вже вигасає.

В Сокальщині ширить ся дальше черевний тиф.

В Янові коло Теребовлі помер нагло на удар серця лікар Українець д-р Йосиф Брилинський. Він мав славу найлучшого лікаря в околиці. Його жінка на вістку про смерть мужа отруїлася. Вона була з походження Жидівка. Дім вела по польськи, два сини спольщені. В Янові є тепер добре місце для нашого лікаря.

В Бучачи має бути отворений шпиталь для умово хорих як філія заведення в Кульпаркові, котре вже дуже переповнене.

Безробітних в Польщі є тепер 310.094 осіб. В останнім тижні число безробітних зросло на 7.768 осіб.

Зріст релиґійности в СССР стверджує навіть совітська преса. В Іванівській окрузі комсомольці беруть участь у збірках на релиґійні ціли.

В Київі розстріляли трох старшин червоної армії: Саскатова, Сирентова й Ізмаєва. Вони мали приготовляти збройне повстання.

Політичний гумор. Мій Боже, ще тому кілька літ червоні прапори зеленіли по цілій Европі, а сегодня все пожовкло і соціялізм має перед собою чорну будучність.

БІРЖА

Ґроші: Амер. долїр в приватних оборотах 5·28·5 зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·90; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 26·45 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 23. XI. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·10, зл., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·00—4·10 зл. Тенденція на масло і молоко сильна, на сметану й яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр.

Позатим зміни незначні.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ҐРИҐОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням ґрошей.**

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	Зал.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (*добров. даток*)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0·40
Ч. 17.	Еп. Ґр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Ґр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей“ на засланні**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Ґр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплєр:	**Реліґія й політика**	1·80
	С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1·00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1·30
Станислав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
	Гадяцький Договір	0·60
Осип Назарук:	**Націоналізм Донцова**	0·50

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Котра з інтеліґентних і образованих Пань до літ 40 прийме посаду господині у безженного священика в горах. Ласкаві зголошення з поданням услівій проситься слати до Адм. „Нової Зорі“ для „Священика в горах“. 218—1—2

„ТАКТ“ — РИНОК 43.

Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського **маґазину взуття „ТАКТ“ ЛЬВІВ, Ринок 43.**

Великий вибір жіночого, мужеського й дїточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Ґарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — —

РИНОК 43. „ТАКТ“

КІНА

АДРІЯ: Мата Гарі.
АТЛЯНТИК: Маскарада.
КАСІНО: В віденській каварні.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: Весняна парада.
МІРАЖ: Галька (з Кепурою).
МУЗА: Щойно вчора.
СТИЛЕВЕ: Чорний кіт й ревія.
УТІХА: Бунт в Шангаю й ревія.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? **Вибір великий!**

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 29 листопада 1934. Ч. 91 (789)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П. Щ. Краків 405.867

ПОМЕР ПРОФ. МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

Найбільший історик України-Руси, історик її культури й літератури, б. довголітний професор львівського університету, б. голова Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, член Всеукраїнської Академії Наук в Київі, орґанізатор богатьох наукових і літературних видавництв, автор богатьох праць, б. Голова Української Центральної Ради в Київі і пр. і пр. помер у Москві на засланні в 68 році свого дуже робучого життя.

ПАТ (Польська Аґенція Телеґрафічна) принесла отсю вістку: Москва, 26. XI. По тяжкій недузі помер тут проживши 68 літ проф. Михайло Грушевський, відомий історик, член Всеукраїнської і Всесоюзної Академії Наук. Проф. Грушевський був перед війною професором історії львівського університету. По народній революції був одним з провідників українського націоналістичного руху. В 1917 р. станув на чолі Української Центральної Ради й боровся проти совітської влади. По зліквідуванню Ц. Ради проф. Грушевський еміґрував закордон. По повороті іменували його членом Української Академії Наук СССР. Признаючи визначні наукові заслуги проф. Грушевського правительство української республики постановило перевезти його тіло до Київа й похоронити на кошт держави. — Пок. проф. М. Грушевський впав жертвою свого довіря до страшної влади большевиків. Якби був остав за кордоном, бувби міг скінчити свою велику історію, якій рівної не має ні один словянський нарід. Про заслання проф. Грушевського рішив той сам Постишев, котрий кинув гасло „Бий, бий, бий!" (всю українську інтеліґенцію), про що пишемо у вступній статті. Тепер той сам Постишев має чоло робити пок. Грушевському похорон на кошт держави...

Велика маніфестація нім. католиків

З Берліна доносять: Тут у спортовій палаті відбулася велика маніфестація католиків. Взяло в ній участь к. 30.000 людей. Галя була прибрана папськими прапорами, тільки при трибуні стояли також 2 прапори з державними красками Німеччини. Масово прибули орґанізації нім. католицької молоді з 200 прапорами. Прийшов також берлінський епископ Баррес з інфулатом капітули о. Штайнеманом. Інфулат отворив збори, підчеркуючи, що зібрані з болем відчувають брак одного з найбільш заслужених провідників католицької акції в Німеччині, дра Клявзнера (його убили в часі відомих кривавих подій в червні с. р.). Промовець пошанував память покійного довшою згадкою про його діяльність. Всі присутні вислухали того стоячи. Потому промовляв Преосв. Баррес. Він доказував, що релиґійний дух в Німеччині не впав.

Небувало коштовні зброєння Франції

3 міліярди і 500 міліонів надзвичайних видатків на саме летунство.

На летунській комісії французького парляменту міністр летунства ґенерал Демен заявив, що Німці перед 1914 роком взагалі не мали воєнної воздушної фльоти, а тепер мають тисячі воєнних літаків. Тепер німецька воздушна фльота найгрізніша зі всіх на континенті. По тій промові на внесок міністра комісія ухвалила 3 міліярди і 500 міліонів франків надзвичайного кредиту на розбудову французької воздушної фльоти в найблищих 3 роках. Кромі того ухвалено нормальний буджет міністерства летунства в висоті $2^1/_2$ міліярда. І кромі того 450 міліонів, котрі остали з попереднього, приписано до нового буджету.

Цісарський Рід вертає до Відня

Цісарева Зита й архикнязь Отто приїзджають до Відня в грудні с. р.

З Берліна повідомляють: „Анґріфф" оповістив обширну депешу свого окремого бельґійського кореспондента про поворот цісарської родини Габсбурґів до Відня. Цісарева Зита й архикнязь Отто ліквідують свою резиденцію в Стеноскерцелі та приготовляються до офіційного візду до Австрії. Останними часами цісарева Зита приймала кілька разів провідників австрійських і мадярських леґітимістів, котрі інформували її, що власне тепер бувби відповідний момент для повороту її й Оттона до Австрії. По останним вісткам зі Стеноскерцеля поворот Габсбурґів до Відня назначено на першу половину грудня.

Зима буде лагідна?

З Долішної Австрії доносять: Тутейші огородники звідомляють, що деякі роди хрущиків, котрі на зиму зариваються в землю, сего року випорпали собі ямки плитші, не глибші ніж на 10 цнтм. Звичайно копають вони собі зимові сховки на пів метра глибоко. З того можна вносити, що сегорічна зима буде лагідна. — А метеорольоґи предсказують рівночасно остру зиму, таку як була в 1929 році. Цікаво, хто з них матиме рацію.

Будеш першим бараном

Дотепна відповідь робітників червоному комісареви.

Учасник сибірської виправи совітської Академії Наук мав розмову зі співробітником „Вечерної Красної Ґазети". Він м. ін. сказав: Глядіть на мапу Анадирсько-Чукотського Краю. Ніде в СССР не знайдете такої скількости білих плям. Той край незнаний і непрослідженый. Раз до Анадиру прийшла „бумажка", щоб зачати „мясозаготовку" диких баранів. Робітники відповіли на „бумажку" коротко й дотепно: „Баранів в нас нема; коли приїдете — будете першим"...

СТАТИСТИКА виказує, що найбільше крадежей і вломів буває в осінних місяцях, — тому саме тепер крайна пора обезпечити від крадежі-влому своє майно в Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

„Бий! Бий! Бий!.."

„БИЙ, НЕ БІЙСЯ! БИЙ МІЦНІШЕ!"

Так русотяп тов. Постишев взиває большевиків до погрому укр. інтеліґенції на Рад. Україні.

В ч. 89 „Нової Зорі" подали ми виїмки зі звіту секретаря Комуністичної Партії большевиків України Поляка тов. Косіора про т. зв. „українську контрреволюцію" на Рад. Україні, під яку большевики підтягнули всю свідому національно українську інтеліґенцію, що ще зберіглася була над Дніпром, на те, щоби її фізично знищити, що й виконали.

В отсій статті подамо виїмки про ту „українську контрреволюцію" зі звіту надзвичайного уповноважненого Москви і дійсного диктатора на Україні Москаля тов. Постишева.*)

Звіт Постишева.

Вихідною точкою для тов. Постишева, подібно як і для тов. Косіора, є процес СВУ (Союзу Визволення України).

Процес СВУ був надзвичайно серйозним сигналом для КП(б)У (Комуністичної Партії *большевиків України*) — починає тов. Постишев свій звіт про „українську націоналістичну контрреволюцію" (так називає українську інтеліґенцію на Вел. Україні).

Що виявив цей процес? — питає він.

Процес СВУ виявив,—відповідає, — що українська націоналістична контрреволюція перейшла до перекидання основних своїх сил і концентрації основної своєї роботи тут, на Радянській Україні, а не закордоном. Ось що зізнавав тоді член СВУ Дурдуківський:

„Наша лінія полягала в тому, щоб збирати на Радянській Україні всі найкращі, найталановитіші, найвідданіші українські сили, розкидані мало не по всьому світу. Де головний фронт — туди кращі бойові сили".

Чому з того не зробили ніяких висновків? Чому? — питає тов. Постишев.

Отже засуд в процесі СВУ 45 найвизначніших українських культурних діячів на Вел. Україні на довголітну тюрму і заслання за межі України се для тов. Постишева не є ніякі „висновки" з того процесу. Очевидно „висновком" в його розумінню повинен бути п о г о л о в н и й п о г р о м всеї решти української інтеліґенції на Вел. Україні, що й дійсно сталося, коли до Харкова прийшов Постишев з диктаторськими повновластями.

Що так, а не інакше, тов. Постишев розуміє слово „висновки", про се свідчать дальші його замітки про процес СВУ.

Отже процес СВУ виявив далі, каже тов. Постишев, що тактика української

*) П. П о с т и ш е в: Радянська Україна на новому піднесенні. Партвидав ЦК КП(б)У. Київ, 1934.

націоналістичної контрреволюції полягала в тому, щоб, як зізнавав підсудний Івченко:

„Проштовхувати своїх людей всюди, де тільки можна. Вкорінювати людей в усі сфери суспільно-господарського і культурного життя. Проникати в партію, в комсомол“.

Як бачимо, сфера впливів „української контрреволюції“ отже і потреба погрому вже значно розширена: Бо вона обняла вже всі сфери суспільно-господарського і культурного життя на Вел. Україні...

Та деякі інституції й орґанізації на Вел. Україні звернули на себе особливу увагу тов. Постишева.

Процес СВУ показав нарешті, замічує він, що найбільш міцні ядра націоналістичної контрреволюції були у вищій і трудовій школі, в Академії Наук, у видавництвах, в письменницьких орґанізаціях. І на доказ того наводить іще таке зізнання „керівника СВУ“ „небеззвісного“(!) Єфремова:

„Щороку тисячі селянської молоді поповнюють радянські виші (вищі школи. — „Н. З.“). Скінчивши виші, ця молодь звичайно вертається назад на село вчителями, лікарями, агрономами, кооператорами. СВУ звернула особливу увагу на вищу школу, використовуючи її для прищеплення націоналістичних ідей, вибираючи надійні кадри із учнів цієї школи“.

З усього того ви можете зробити висновок, каже тов. Постишев, що вже процес СВУ виявив головні пункти концентрації сил націоналістичної контрреволюції, її тактику і маневри, як також — явну недостаточність пильности у членів партії...

Чи зробила КП(б)У всі необхідні висновки з того процесу? — питає Постишев.

І відповідає: Ні, не зробила. Вийшло так, ніби процес СВУ — ізольований епізод... Викрили, засудили — ну й кінчено.

А треба було — договоримо те, що ще промовчав тов. Постишев — треба було негайно зробити загальний погром української інтеліґенції, як се він і зробив трохи пізніше...

В 1931 р. — каже далі Постишев — КП(б)У дістала другий надзвичайно звучний і серіозний сиґнал. Се викриття т. зв. „Українського Національного Центру“, що являв собою бльок українських і галицьких націоналістичних партій. В ту орґанізацію — по інформаціям Постишева — входили: Чечель, Голубович, Мазуренко Василь, Лизанівський (Галичанин), Христюк, Матвій Яворський (Галичанин) й інші. Се була — читаємо у звіті Постишева дослівно — боєва націонал-фашистівська орґанізація, яка ставила перед собою завдання обєднання всіх сил націоналістичної контрреволюції й підготовку повстання на Україні, котре мало збігтися в часі з початком інтервенції, призначуваної спершу в 1930 році, а потім перенесеної на 1931 рік.

Тут слід підчеркнути, що серед членів „Українського Національного Центру“ Постишев не згадує зовсім проф. М. Грушевського, як се зробив у своїм звіті Косіор, котрий старого Грушевського виаванзував навіть на одного з провідників тої фантастичної орґанізації... Се очевидний доказ несеріозности большевицьких „викрить“ й обвинувачень. Їм треба було проф. М. Грушевського знищити — і вони його знищили, самі не будучи згідні в обвинуваченню його...

Щож показала справа „Українського Національного Центру“? — питає Постишев. І відповідає:

1) Справа „Українського Національного Центру“ показала, що процес СВУ се не ізольований епізод, а лише одна з ланок загального ланцюха боротьби націоналістичної контрреволюції проти радянської влади на Україні; 2) Справа „Українського Національного Центру“ показала далі, що триваюче заострення клясової боротьби на Рад. Україні й інтервенційні пляни імперіялістів продовжують активізувати націоналістичні контрреволюційні орґанізації; 3) Справа „Українського Національного Центру“ сиґналізувала про те, що в ріжних ділянках державного апарату, на теоретичнім фронті, в ВУАН-і (Всеукраїнській Академії Наук — „Н. З.“), в школі і на інших ділянках будівництва української радянської культури націоналістам удалося створити цілі свої гнізда.

Вже тоді, — каже далі Постишев — вияснилося з зізнань члена „Українського Національного Центру“ Дністренка, що:

„Члени УВО, приховуючи на Західній Україні свій фашизм лівими фразами, проникали в комуністичні партії для того, щоб перекинутися до контрреволюційної роботи на Радянську Україну. Таким чином були перекинені три транспорти — близько 500 чоловік“.

Чому не зробили необхідних висновків? — питає в тім місци Постишев втретє...

Та з „Українським Національним Центром“ ще не кінець. Справа того „Центру“, каже ще Постишев, показала дуже тонке маскування націоналістичних елементів. Ось що зізнавав обвинувачений Филипович (Постишев називає його з московська: Філіпович):

„Прикриваючись різними сугубо радянськими деклараціями, інтервю в ґазетах, радянськими статтями в ґазетах і журналах, а також своєю мнимо старанною роботою, ми добиралися до визначних постів, проникали якмога ширше і глибше в апарат, заповняли його своїми людьми, вербували людей і розширяли свій вплив“

Хто з обвинувачених національних діячів мігби так „зізнавати“? Сеж очевидно „зізнання“, писані чекістом, котрий підсунув ті „зізнання“ Филиповичеви.

І знов Постишев на такій „підставі“ вертає до своєї улюбленої пісоньки про потребу погрому... Справа „Українського Національного Центру“ різко ставила серед КП(б)У — каже він — питання про більшовицьку пильність (розуміється: в погромі), про вигнання націоналістів з державного апарату, про боротьбу з націоналістичними ухилами в своїх власних лавах. Але — все лишилося по старому. Справа „Українського Національного Центру“ пройшла знов таки як ізольований епізод без відбиття на життю і боротьбі КП(б)У — плаче тов. Постишев.

Та йдім далі за звітом.

На початку 1933 р. — оповідає далі тов. Постишев — ДПУ (Державне Політичне Управління = давна Чека — „Н. З.“) викрило нову орґанізацію — „Українську Військову Орґанізацію“ (УВО). Аж тепер видно, — читаємо, — наскільки та болячка на тілі Радянської України встигла розповзтися. Їм удалося розсадовити своїх людей і цілі ґрупи на ріжних ділянках соціялістичного будівництва й особливо будівництва радянської української культури.

Надзвичайно цікава — наводимо слова Постишева — їх система розстановки своїх кадрів. Ось, наприклад, сектор Наркомосу (Нар. Комісаріят Освіти— „Н. З.“). Ще в 1925 р. керівником того сектора сів Матвій Яворський. Пішов Яворський — сів Озерський. Пішов Озерський — сів Коник. А всіж вони виявилися членами УВО і навіть її керівництва. Або ось Уповнаркомзаксправ (уповноважений нар. комісаріяту закордон. справ. — „Н. З.“). Заступником Наркомзаксправ був у 1924 р. Максимович. Пішов Максимович — сів Петренко. Пішов Петренко — сів Тур. Знов таки всі члени УВО і навіть її керівництва.

Уважний читач певне вже сам замітив суперечність в тім, що сказав досі Постишев. Та суперечність се вміщування Матвія Яворського раз між членів „Українського Національного Центру“ а другий раз між членів „Української Військової Орґанізації“. Ті орґанізації, як виходить зі слів Постишева, істнували одночасно. Отже до котрої з тих орґанізацій належав Матвій Яворський в дійсности? Тут, як бачимо, повторилося тільки в іншій формі те, що ми вже зазначили щодо проф. М. Грушевського: несеріозність большевицьких „відкрить“ й обвинувачень.

Та йдім далі.

По яких основних лініях ішла шкідницька, контрреволюційна діяльність УВО? — питає Постишев.

І відповідає (наводимо його слова дослівно):

а) Підготовка збройного повстання. Ось член УВО Вікул росказує:

„Орґанізація вела роботу, направлену до підготовки збройного повстання й интервенції на Радянській Україні. Ця робота була одною з ланок загального пляну інтервенції проти Радянського Союза в цілому“.

Отже Постишев каже, що Вікул був членом УВО. А Косіор казав, що той самий Вікул був членом „Українського Національного Центра“. Навіть прокуратори не порозумілися, як клеветати!...

б) Зрив заходів партії в области сільського господарства. Ось член УВО Репа росказує:

„Основною роботою нашої орґанізації вже з другої половини 1931 року стає саботажно-підривна діяльність у сільському господарстві, скерована на підрив колгоспів на селі і зрив хлібозаготівель“.

в) Шкідницька діяльність на науково-культурному фронті. Ось член УВО Коник росказує:

„Програма нашої орґанізації по шкідництву на науково-культурному фронті зводилася до боротьби за визволення української культури і науки від впливу Росії, за виховання нового українського покоління в дусі боротьби за національне визволення України від більшовиків, за зрив роботи партії і радянського уряду в области підготовки кадрів“.

г) Шпигунська і розвідча діяльність. Ось член УВО Ерстенюк росказує:

„З усіх видів контрреволюційної роботи на Україні головна увага приділялась розвідчій роботі, що проводилася в тісній звязі з штабами Польщі і Німеччини“.

Не малу ролю — пише далі Постишев — відіграла наявність (істнування — „Н. З.“) в КП(б)У невідкритого на протязі ряду років націоналістичного ухилу на чолі зі Скрипником. Основні риси того ухилу, після Постишева, такі (наводимо дослівно):

а) Тлумачення національного питання не як частини загального питання про клясову боротьбу і диктатуру пролетаріяту, а як самостійного, самодовліючого (самовистарчального — „Н. З.“) питання.

б) Виступи проти ріжних заходів партії, скерованих до зміцнення братського союзу трудящих народів, які входять до складу СРСР.

в) Підміна завдання боротьби за виховання клясової пролетарської самосвідомости завданням розвитку національної свідомости.

г) Підміна завдання боротьби в національному питанні на два фронти боротьбою тільки лише протируського великодержавного шовінізму.

д) Прикрашування ролі контрреволюційної Центральної Ради й українських націоналістичних партій.

е) Наклеп на партію, яка нібито вся в цілому недооцінювала значіння українського питання в жовтні (підчас большевицької революції — „Н. З.“).

є) Насаджування примусової українізації школи.

ж) Прикривання діяльности націоналістичних елементів, які проникли на ріжні ділянки теоретичного фронту і будівництва радянської української культури.

з) Проштовхування націоналістів на найвідповідальніші роботи і навіть в партію.

Така літанія гріхів Скрипника супроти Москви в кодифікації надзвичайного комісара тоїж Москви на Україні тов. Постишева. Як бачимо, серед тих гріхів дуже сильно підчеркнено такі „гріхи“, як виступи проти „зміцнення братського союзу трудящих народів СРСР“, себто проти політичного й економічного закріпощування України Москвою, як признавання потреби розвитку української національної свідомости, як боротьбу „лише проти руського великодержавного шовінізму“, як насаджування „примусової українізації школи“ — отже „гріхи“, які до живого обурюють кождого московського націоналіста і великодержавного шовініста, до яких належить очевидно і тов. Постишев. Такі

ВІДПОВІДЬ ГРЕКА

на статтю К. П. в 72 ч. „Нової Зорі“ п. з. „Хто творить ідеольоґію Чина і про співучасть ЧСВВ в неоунії. На марґінесі реферату о. Й. Скрутня ЧСВВ.“

В „Пшеґльонді Виленськім“ (ч. 13 з с. р.) написав я звіт зі знаного відчиту о. Й. Скрутня ЧСВВ. Моїм твердженням посвятив кілька інтеліґентних і цікавих уваг на сторінках „Нової Зорі“ (ч. 72 з с. р.) п. К. П., співробітник того орґану. Порушені ним справи заохочують мене підняти дискусію, котра може бути пожиточна.

1)Кождий Чин, особливо такий старий як ОО. Василіян, має вже віддавна свою власну ідеольоґію. Творять її століття, в ОО. Василіян навіть тисячеліття. На неї складаються згадані п. К. П. чинники: співпраця всеї монашої спільноти, жертвенні праці протоігуменів, твори монаших письменників, проповідників, духовних провідників і богатьох інших. Се ідеольоґія Чина традиційна, незмінна, репрезентативна і якби офіційна. Тої не мав я зовсім на думці, коли я назвав о. Скрутня „творцем нинішньої василіянської ідеольоґії“ (підкреслення моє). Ся остання дуже добре може істнувати побіч тамтої, „гік ет нунк“, в умовинах тільки означеного простору й означеного часу, як се нині говориться, одначе лише на деякім відтинку. Назвім його собі львівським і повоєнним. Не йшло мені також про якесь недискретне заглядання нині до внутрішних справ ЧСВВ у нас, але виключно про вираз ідеольоґії сего Чина в біжучій хвилі „ад екстра“ про практичне її сформулювання. Се супонує вже працю богатьох голов, одначе її зсинтетизування найліпше мабуть потрафить перевести одиниця, що особливо глибоко вросла в історію свого чина, як о. Скрутень. Що в тім случаю істнує тихий моральний мандат від загалу для такої одиниці, ясне. Хіба кождий згодиться, що під деяким оглядом уроджений історик і вдумчивий публіцист в одній особі більше предиспонований до того ніж той, хто занятий в Чині переважно працею адміністраційною, професорською, місіонарською, господарською й ін. та з мусу сидить в ній, як се найчастіше буває, по вуха.

Висше сказане треба в цілости відносити також до другого означення, даного о. Скрутневи, т. є. що він „мізком т. зв. василіянського табору“, бо й тут на місци славна римська думка: „Менс сана ін корпоре сано“. Власне... Одно залежить від другого. Отже не треба добачувати якоїсь абстракційної сублімації там, де береться річи просто, конкретно. Чин ОО. Василіян не чекав на о. Скрутня, але сам його з себе вилонив.

La fonction crée l'organe.

Подібно як польські ОО. Павліни мають о. Пшезьдзецкого, Домінікани о. Воронецкого, Бернардини о. Боґдальского...

2) Пищучи про відношення ОО. Василіян до „Нової Зорі“ я зовсім не твердив, що сей орґан вони видають, або що він їх власність. Я ужив вислову „розпоряджує“ в значінню частім і добре публіцистам знанім. Коли ідеольоґічні платформи орґану й пишучих ідентичні, редакція уділяє не лише самої гостини на своїх сторінках, але дослівно віддає ті сторінки до їх диспозиції. Тимбільше, що льояльний співробітник все респектує її здогадні застереження. (Я сам користав перед літами з таких прав на сторінках литовської преси). Розпоряджати чим, то ще не володіти. Нічого більше я не хотів тут сказати.

3) Коли папські слова Льва XIII: „Кво (ордіне) віґенте, Рутенорум віґуіт Екклезія“ дають вислів тільки тому, що Чин СВВ відіграв в життю гр. кат. Церкви дуже поважну ролю, ніхто не буде сперечатися, але всі радо бачитимуть в тій папській енунціяції безсумнівно деяку оцінку історичного положення. Одначе часом в публіцистиці трудно опертися покусі взяти й зінтерпретувати папські слова вже занадто дослівно, в сенсі максимальної похвали й то наданням вже пересадно великого значіння заслугам і впливам хочби такого славного Чина як ОО. Василіяни на долю гр. кат. Церкви. Отже брати згадане папське твердження в останній інтерпретації се для нікого не є обовязком. Се найвисше може бути приватна опінія. За порівнуючий приклад легко. Возьмім нпр. таке часте за понтифікату Пія XI. називання Польщі — в альокуціях і папських листах — „Польонія семпер фіделіс“. Чи та деномінація лише тому, що вийшла з уст або зпід папського пера, має бути вже для всеї Церкви необхідною до приняття історично-політичною тезою?! Чи Польща пацифікацій і забріханої неоунії, Польща патронуюча дизунійній акції на Лемківщині, Польща, котра творить підчас страшної крізи „Леґіон Младих“, може серіозно претендувати сьогодня до права почесного титулу — „семпер фіделіс“? Ніщо на світі не змусить найпослушнішого й найправовірнішого католика приняти ті слова за об-ективну правду. Власне такий католик чуючи або читаючи згадане висше порекло знаходить вихід у своїм умі й сумлінню в той спосіб, що відносить похвалу до ряду компліментів, котрими послугується найвисший моральний авторитет на землі, може навіть доцільно, щоби пригадуючи народам, чого від них щойно сподівається, заохоти їх до вступлення на Господні шляхи.

Одначе вернім до слів Льва XIII:

Quo (ordine) vigente, Ruthenorum viguit Ecclesia.

Се ласкаві слова Батька християнства, одначе се ще не є ніяка теза точно історична, ніякий канон. Богослов, соціольоґ, поет і меценас мистецтва промовляє тут до нас, не історик, спеціяліст від історії східної Церкви. Той, хто перший відкрив ватиканські архіви для дослідів, напевно не хотів вибігати вперед і випереджувати таке або інше рішення справи замотаної і зовсім спеціяльної.

Jusqu'ici il n'existe pas d'histoire de l' Ordre de St. Basile le Grand (Досі нема написаної історії ЧСВВ), пише сам о. Скрутень. Отже справа отверта та щойно будучий історик ЧСВВ зможе відмірити, кілько, коли, де і як Чин СВВ прислужився екуменічній Церкві, як також коли й де гірше вивязався зі своїх завдань або навіть просто завів надії. Одначе ми повинні вистерігатися недоцінювання заслуг якогось Чина, як також їх перецінювання та прибільшування. Церква вічна... на Петровій скалі збудована, отже відповідніше та корисніше досліджувати спокійно, чи й оскілько Чини сповнили свої обовязки супроти Церкви, як ризикувати часто твердженнями в роді: св. Франціск вратував Церкву тоді, а св. Ігнатій тоді...

Servi inutiles sumus і тільки.

Ще одно. Таке виключне приписування собі всяких заслуг Чинами упосліджує позицію світського клиру, котрий в Церкві направду — великий немова. Не йде вже про те, що він найчисленніший, що він виконує найбільшу часть душпастирської праці. Одначе він найрідше доходить до голосу, зате має все найбільше до вислухання від інших.

Редукуючи значіння слів Льва XIII. про ОО. Василіян мусимо напятнувати також методу оцінки того Чина Кояловичем, котрий замість безсторонно розглянутися в цілости причин, що затяжіли на Берестейській Унії, влекшує собі завдання — річ негідна правдивого історика — ґенералізуючи деякі явища, оцінюючи з яркою пересадою, вивисшуючи ролю одного чинника... Дослівно в цитаті наведенім п. К. П. з Кояловича, кілько речень — тілько блудів... Простуємо тут коротко:

Унія не завдячує свого істнування виключно Чинови Василіян... Нажаль, давні Василіяни переочили цілий ряд небезпек, що грозили Унії... Тяжкі проби й допусти, що впали на Унію, діткнули не лише виключно Чин СВВ, але в рівній мірі світський клир... Політика Василіян в століттях 18 і 19, особливо перед касатою Унії, була явно хибна і приготовляла несвідомо гр. катол. обрядови незавидну долю вірменсько-католицького обряду. Тому зовсім годимося з думкою визначного й бистроумного Василіянина, котрий перед кількома літами говорив у Вильні: Панове, зовсім не беремо відповідальности за діяльність наших Отців перед касатою Унії й навіть перед добромильською реформою... Мудро.

Отже оскілько Лев XIII. висказав властиво комплімент, остілько Кояловіч виразно допустився дуже доганного... упрощування дійсности. Сей трік часто лучався у тенденційних російських істориків. Вони вміли все чудесно зводити до одного знаменника, а тим був раз Єзуїт, другий раз латинізм, тут зненавиджена Австрія, там „коварный Альбіонъ“.

4) Чин СВВ в лоні гр. кат. Церкви се дорогоцінна спадщина минулих століть і сторож традицій свого Патріярха, тому не треба дивуватися, що унієністи бажалиб сердечно чинно з ним співпрацювати на унієністичнім полі. Хочуть користати з його богатого досвіду століть. Неоунія а унієнізм се ще не те саме. Унієнізм богато ширший, як рух універсальний. Колиб під натиском ворожих чинників Альбертин і Дубно на Волині мусіли звинути свою працю, сам унієнізм навіть не задрожавби в своїй основі. Ніякі епізоди не усмертять життєздатної ідеї. Завдання унієнізму сьогодня приготувати те, що необхідне, щоб Унія була тривала. Се можна назвати: „преамбуля унієніс“. Тимчасом польська неоунія, поминувши зовсім ту підготовну працю, взяла з копита біг до ціли, ну й відомо, що з того вийшло. Сьогодня й по невчасі і з трудом пробує відробити зроблені блуди... Злорадність тут не на місци.

Впевняю п. К. П., що мені знаменито знане обдротування галицької Унії сумної памяти ділом Ґрабского як і всі перипетії о. Демчука в Тороканях. Я зовсім не взивав ОО. Василіян до участи в польській неоунії. Мені йшло лише й виключно про цінну співучасть Чина СВВ в унієністичній акції в ширшім значінні, про створення такого осередка десь в однім з галицьких монастирів, котрий притягавби людей навіть з за-

---

Се не фраза. Бо якраз тов. Постишев се той, котрого свого часу, коли Скрипник був при владі, виселили з України за... русотяпство... Тому дуже дивно, що тов. Постишев не згадав і того „гріха“ в своїй літанії „ухилів“. Видно, він особисто дуже скромний... шовініст.

Свій звіт про „українську націоналістичну контрреволюцію“ тов. Постишев кінчить словами, які наводимо буквально:

„Останній рік був роком розгрому націоналістичної контрреволюції, викриття і розгрому націоналістичного ухилу на чолі зі Скрипником, розгортання великої творчої роботи в области будівництва радянської української культури (через погром українських культурних робітників! — „Н. З.“).

„Це загальне піднесення позначилося на всіх галузях народного господарства (те „піднесення“ се піднесена до крайности експльоатація Москвою України! — „Н. З.“), де ворог міцно засів.

„Його треба було розбити, організуватися, треба було мобілізувати маси, відгострити партійні організації і повести їх у бій. Треба було сказати більшовику: Бий Бадана — не бійся, бий Василя Сірка — не бійся. Бий Черняка — не бійся, бий Озерського — не бійся, бий їх, цю націоналістичну наволоч, яка тут розперезалася, знахабніла, почувала себе прекрасно, — ці „висуванці“, в яких було 100% крови від поміщика, від Коновальця, від Скоропадського. Треба було сказати: бий — не бійся, бий міцніше!“ (Бурхливі оплески).

Пуришкевиче, батьку погромів на Україні за царських часів — подайте руку тов. Постишеву!

ОГЛЯД ПРЕСИ

На нові шляхи

Про нашу кооперацію і приватну торговлю.

„Наш Прапор“ приніс в ч. 89 цікаву статтю, котру подаємо тут в цілости з тим, що варт було розвести дискусію над її змістом, во істину гідним застансви:

„Се невимовно велике нещастя, коли якийсь нарід не може бути народом. Всі сили є, міліони людей згідні щодо цілі, і на перший погляд здається, що нема нічого простішого, як обєднатися тим міліонам в націю, яку вони внутрі творять. Одначе проти того з самого народу, з його цілої минувшини, з цілого положення у світі, появляються безчисленні перешкоди“.

Ці слова одного визначного чужого політичного письменника знаходять повне потвердження не тільки в політичнім, але теж у нашім господарськім житті. Всі ми згідні між собою, що безробіття у нас росте, що з наших піль робляться щораз вужчі грядки, що наші діти сідають вже до півпорожних мисок, що наші внуки застануть майже порожні дна, що у наших селах забогато, а в містах замало наших людей. Наша минувшість казала нам з привички держатися села і тому ми занедбали місто. Наша минувшість створила мильне переконання, що село може торгувати тільки з чужим купцем і ремісником. Ми ще не перемогли недовіря до власного купця і ремісника. Всі ми згідні, що на селі задушимося але й майже в усіх є нехіть до нерільничого або неурядничого чи пак „непанського“ звання.. Ми звикли вибирати: або син буде рільником, або „паном“ — се є „на посаді“.

Безробіття, надмір населення на селі росте у нас постійно. Давніше, перед війною, надвишка населення йшла на еміґрацію, або — в краю — на ріжні посади. Після війни ні одно ні друге не грає поважної ролі. Навіть кооперація, якої розбудову вважаємо найважнішим повоєнним успіхом, могла в 1933 р. дати заняття несповна 12 тисячам осіб. Сего — очевидно — замало. Навіть коли річно моглаб там знайти заняття нова тисячка людей, то се зовсім не відповідає нашим потребам. Знаємо, що кооперація трапляє на щораз більші труднощі, та що їй загрожує небезпека сильної бюрократизації. Все те каже нам, що йдучи дальше старими шляхами ми зовсім не зменшимо нашого безробіття.

Тисячі чужого купецтва та ремісництва живуть у містах і місточках. Їх не виперла кооперація, їх тим більше не вигре з б ю р о к р а т и з о в а н а кооперація. Ба не тільки в містах, але в селах і місточках побіч 1656 кооператив було в 1932 р. 6828 жидівських крамниць на 8.692 всіх приватних склепів. Безперечно є великі ще можливости для розвою кооперації. Одначе ці можливости дуже часто паперові, бо кооперація недомагає на брак оборотового капіталу, бо має крім сього ріжні господарські труднощі, які з року на рік більшають. Наші надії, що сі труднощі усунемо, неоправдані. Адже бачимо, що йде до гіршого і треба заздалегідь на се приготовитися. Єдиним приготуванням є розбудова п р и в а т н о г о купецтва і ремісництва.

Кооперація не працює для зисків. Вона має на цілі якнайбільші користі своїх членів. Тому наша кооперація виказує дуже малі біляньсові надвишки. Є дві можливости, або вона працює за дорого, або вона дає тимбільші користи членам. Уявім собі, що член кооперативи заощадив на нижчих цінах в кооперативі 20 зл., се є: його покупна спроможність збільшилася на 20 зл. Коли він за тих 20 зл. купить більше товарів у міській кооперативі (обува, чи текстильні вироби чи т. п.), — то обороти нашої міської кооперативи зрослиб на тих 20 зл. Взявши під увагу, що є майже пів міліона членів кооперації, обороти нашої міської кооперації зрослиб на міліони і наш гріш оставсяб в наших руках. Одначе чи так є? Ні! Бо міської кооперації не маємо і не будемо скоро мати. І тому всі ті користи, які приносить селу сільська кооперація, йдуть до міста на збільшення обороту ч у ж о ї торговлі, на скріплення ч у ж о г о капіталу. Зисків не робить кооперація, але робить їх чуже купецтво, якому через кооперацію помагаємо робити більші обороти. Все те, що наші села заощадять на нижчих цінах в своїх кооперативах, йде в місті в чужі руки.

Та чи не моглоб село купувати всего у своїй сільській кооперативі? — Безперечно на папері се легко можливе. В дійсности — як бачимо — се трапляє на великанські труднощі. Село звичайно замале, щоб кооператива могла мати на складі всі товари. На се треба великих капіталів. Ніхто не дасть високого уділу на те, щоб раз чи два рази в рік купити шкіри чи „матерії“. Не без причини осідали чужі купці текстильних чи залізних виробів не в селах, але по місточках і містах, бо тільки там можливі більші обороти сими товарами.

Щоб замкнути кооперативний ланцюг, щоб користи низової кооперації не пропадали в чужих руках, треба скерувати нашу надвишку населення до торговлі і ремісництва. Не купить селянин якихось товарів в кооперативі на селі, то купить їх у свойого купця в місті, сей знову буде їх купувати у своїй краєвій централі, а ця буде старатися розбудувати свій промисл. Тоді всякі користи, ощадности і зиски остануться в наших руках. Доперва тоді громадитимемо всі капітали для розбудови нашого господарства. Тоді у нас не буде діри, якою втікає капітал у чужі руки.

Справа розбудови нашої приватної торговлі по містах побіч кооперації дуже важна і ми ще не раз до неї повернемо. Сьогодні хочемо тільки зацікавити нею всіх тих, котрі думають над майбутнім своїх дітей, а не хочуть ділити поля на грядки. Для них є єдина рада: підвчити дітей на купців і ремісників, уможливити їм практику в місті, допомогти їм в заложенні крамниці чи ремісничого варстату. Про решту нехай самі діти дбають. Так роблять інші народи; одначе вони не дуже трясуться над дорослими дітьми, яких навчили дати собі раду в житті. Вони не бояться, пускати дітей зпід стріхи, але навпаки, самі пхають їх, щоб робилися незалежні, щоб самі на себе заробляли. І життя, ся найбільша школа гартує їх“.

границі, людей, що не зносять партацтва, але хочуть поважно працювати для Унії. Я розумів емуляцію в найлучшій формі, як годиться святій справі. Нехай кождий Чин робить се в міру в л а с н о ї можности і згідно зі своєю індивідуальністю, не оглядаючись на обмеженість прав і множество перешкод. Тоді згідно зі словами поета, цілість сама зложиться. Скількість учасників очевидно тут не рішає. (Східних Капуцинів власне є н е двох, але б і л ь ш е й вони всі Голяндці а не Бельґійці. А в д'Амай працюють не Французи й не Вальони, але Фляманді).

Підготовна праця може відбуватися в случаях прикрої конечности й поза ними, навіть далеко від операційної бази. Всупереч приповідці власне Рим аж надто добре може підготовляти місіонарів для Криму. Папський Алюмнат колись у Вильні підготовляв м. ін. місіонарські кадри для далекої Швеції, а Маріянська Друя дала сьогодня кількох місіонарів до Харбіну. Тому безсумнівно придалосяб в будуччині якесь василіянське д'Амай, котре наразі не висилалоб місіонарів, але саме науково досліджувалоб місійні справи. В наших умовинах булоб задовго чекати без кінця на звороть нам Жировиць, Супрасля, Борун, Березвеча... Треба негайно братися до праці. Щира праця ніколи не буде даремна.

Г р е к.

З українсько-жидівських взаємин

Боротьба за господарську самостійність чи окружна протипольська атака?

Варшавський „Курєр Поранни“ в ч. 317 приніс статтю під повисшими заголовками. Подаємо її в перекладі:

Вже від довшого часу ведеться на відтинку села в полуднево-східній частині Польщі завзята господарська боротьба між господарським життям українських кооператив, що величаво розвивається, та дотеперішним виключним паном ринку жидівським купцем чи арендарем. Та боротьба в розмірно короткім часі перейшла в стадію значної переваги молодого українського руху над Жидом, вкоріненим дослівно від століть в области господарській. Щораз частіше лучається, що Жид програє і забирається, лишає вільне поле новим побідним конкурентам. Не маємо наміру тепер глибше займатися причинами такого стану річей. Хотівби я лиш звернути увагу, як реаґує на те міське жидівство, згуртоване під сіоністичним прапором, котрий панує в тій части краю. Досить цікаве світло кидає на сю проблему одна з двох новоосновиних жидівських ґазет в Станиславові — видавана по польськи „Ехо“. Сей тижневик вмістив на тему господарського противенства Українців до Жидів аж дві зовсім інакші статті, котрі є безсумніву не так відзеркаленням правдивих поглядів місцевого жидівства на тему причин болючої для него боротьби, як радше шуканням зарадчого середника і помочи.

Перша з тих статтей бере справу мало поважно, висказуючи припущення, що причина українсько-жидівської господарської боротьби полягає на тім, що „українська література і письменство все ще не знають... іншого типу Жида як коршмаря. Тип халюца-піоніра, що виковує ліпше завтра на власній землі для власного народу, Українцям майже незнаний“. З того випливає посередно погляд, що український хлоп перестане підтримувати власну кооперативу і перейде купувати дальше до Жида, як набере переконання, що той за зароблені в него ґроші не збудує в Польщі якогось більшого підприємства, лише зробить то на „власній землі“, то є в Палестині. Той погляд сильно наївний і так мало поважний, що не варт ним займатися.

Завважав се також інший співробітник згаданого часопису і виступив в тій самій справі зі статтею значно важнішою, що нас Поляків більше інтересує. Він думає, що „український націоналізм, котрий стремить до зукраїнізування міст, котрий не може вдарити в населення корінно польське, що має за собою сильну підтримку властей, звертається силою річей проти Жидів, яко позбавлених тої підтримки, а робить се з тої простої причини, що кожда нова українська крамниця на місце жидівської, кожда нова кооператива, кождий новий адвокат чи лікар, причиняються до українізації міста, а усунення Жида з якоїсь фахової стійки (пляцівки), впливає під оглядом язиковим так само як усунення Поляка“. Поставивши таку діяґнозу, кидає вкінци автор тої статті під адресою Поляків таку пересторогу: „Жидівські інтереси сходяться в тім случаю з польськими інтересами а кожде ослаблення Жидів в Галичині так господарське як і політичне, потягає за собою з природи річи ослаблення польськости, бо місце Жида майже завсіди займає не Поляк лише Українець. Над тим кресові Поляки повинні добре застановитися в своїм власнім інтересі, а вони під тим оглядом не без ґріха“.

Над тими виводами справді варт застановитися, але заключення не буде таке, як припускав автор. Передовсім треба звернути увагу на те, що українсько-жидівська боротьба ведеться засадничо на господарськім ґрунті і то головно на селі, де Жид послугується жарґоновою мовою або власне українською, а по польськи говорить, оскільки вміє, лише з Поляком, що зрештою робить також українське населення. Так отже на тім терені жидівсько-української боротьби огляд, котрий висуває автор погляду польсько-жидівської спільности, не має зовсім значіння. Тут треба натомість підкреслити інший момент, для нас, Поляків, дуже важний а іменно, що кооперативи значно менше використовують господарську слабість населення і тимсамим причиняються до піднесення добробуту, що має велике державне значіння.

А коли йде про місто, то тут Поляки мають свої власні інтереси, котрих мусять пильнувати як також власні проблеми щодо збереження стану посідання.

Се не правда, що польська людність зазнає від властей якоїсь спеціяльної підтримки — як твердить „Ехо“— і що з нею інакше обходяться як з іншими горожанами держави, тому будучність таксамо сіл, як і міст на полудньо-східних окраїнах залежить від сили експанзії тої чи іншої національної спільноти, котра тут мешкає. Про те ми, Поляки, тямимо і в тім напрямі також напружуємо нашу увагу і зусилля. Програна чи виграна одної з оставших ґруп се справа важна передовсім для них самих і до чужої боротьби не маємо причини мішатися, особливо, що надто добре ще памятаємо, що тут тільки на себе можемо рахувати. Навчили нас того роки 1918 і 1919.

Щож знова відноситься до згаданого мнимого українського нападу на польськість через Жидів, то се щонайменше велике непорозуміння. Бо не треба забувати, що таксамо торговля як і промисл і вільні фахи були дотепер майже виключно заняті на нашій території Жидами. Отже нічо дивного, що молоде українське покоління, котре розвивається в тім напрямі, напирає якраз на жидівство. Отже причина лежить не на площині нібито окружної протипольської атаки, але се природний вислід відносин на тім терені.

Г.

Примітка Редакції „Н. Зорі:“ Ми ніколи не виступали ворожо проти жидівського народу й тепер не виступаємо. Якраз се дає нам моральне право звернути увагу жидівського загалу, що такі голоси, як той у станиславівськім „Еху“, котрий так влучно розібрала польська ґазета, се поперше нельояльна спроба заострити польсько-українські взаємини і без того дуже острі, по друге спроба нерозумна, що доказує наведений тут польський голос, по трете спроба безуспішна, по четверте: така, що мусить викликати реакцію. Чи розважні люди між Жидами не моглиб поучити менше розважних про шкідливість „пускання“ таких статтей в „Еху“ особливо в часі коли антисемітизм шириться зі стихійною силою.

Зїзд римо-кат. журналістів

В Варшаві відбувся недавно зїзд редакторів римо-католицьких тижневиків і дієцезальних кореспондентів Католицької Пресової Аґенції (КАП) з цілої Польщі. Нарадами проводив Епископ Адамский. На зїзд прийшли Ексц. Кардинал Каковский і Еп. Йосиф Ґавліна. В зїзді взяло участь 55 редакторів і кореспондентів. Реферати виголосили: Епископ Адамский, о. пралат Зиґмунт Качиньский, директор КАП., о. редактор Сємєнік, о. ред. Мондри і Д-р Аполінарій Жуковский.

Корпоративна держава

Синдикат і його роля в господарській політиці фашизму*)

Підложжа господарчої фашистівської політики це с и н д и к а т, т. є юридично признане стоваришення людей одного звання. Синдикат має на меті не лишень оборону господарських та моральних інтересів своїх членів, але має також подбати про їх фахове вишколення та їх освіту. В тім саме лежить моральна вищість фашистівського синдикату над іншими синдикатами, що мали на меті виключно економічну сторінку життя своїх співчленів.

Фашистівський синдикат се не якесь добровільне професійне стоваришення, але се фахова орґанізація під строгою державною контролею, що має на цілі піднесення морального та економічного стану так поодиноких членів як і цілого народу. Найблища властива ціль синдикату, се упорядковання відносин між працедавцем та робітником через т. зв. „contratto collettivo“, себто колективний контракт (збірну умову), згідно зі статутами „Карти праці“ (Carta del Lavoro) затвердженої сенатом 21. IV. 1927 р. Синдикати обєднані в т. зв. „федераціях“, а ті знова лучаться у т. зв. „Конфедерації“, яких є 13. Шість конфедерацій обєднують федеративні синдикати працедавців, шість прочих — робітників, а тринацята се стоваришення мистців. По статистиці з 30. VI. 1932 р. синдикати в Італії обєднують:

Конфедерація	Працедавці	Робітники
Промисл	119.000	2,428.550
Господарство	2,694.328	2,815.778
Торговля	767.650	811.556
Транспорт	30.137	427.985
Банки	7.588	50.480
Ремісники	550.617	
Мистці і вільні професії		120.122

Понад синдикатами, що є неначе клясовими, становими орґанізаціями то працедавців, то робітників, видвигнув фашизм к о р п о р а ц і ї, як державні надклясові орґани, підлеглі міністерству корпорацій, що є неначе лучником синдикатів в одну цілість. Корпорації знова обєднуються в „Consiglio Nazionale delle Corporationi“, себто в „Національній раді корпорацій“. Се найвища державна господарська Палата. В сей спосіб фашизм обеднав в одну гармонійну цілість працедавців і робітників з державним устроєм: самоуправні орґанізації (синдикати, федерації й конфедерації) з державними орґанами (корпораціями й національною радою корпорацій). Сю гармонію самоуправних установ з державними орґанами називає фашизм „Lo Stato corporativo“ або: „Корпоративна держава“.

Програма сего „Стато корпоратіво“ коротка але змістовна:

1) Мирне полагоджування соціяльних спорів, усунення клясової борби через солідарність продуктивних сил суспільности;

2) Упорядкування господарських відносин в державі, опіка держави над господаркою та скріплення держави розумною господарською політикою.

В короткому часі фашистівський уряд упорядкував господарський хаос передреволюційної Італії. Крім Італії існує на землі ще лиш одна держава, що так всевладно захопила у свої руки господарку, а саме СССР. Ріжниця саме в тім, що народня господарка Італії прямує наперед з власного почину, згідно з волею народу, підчас коли в СССР всю ініціятиву має уряд, а сколективізована господарка, обчислена на користь держави та нужду горожан, не може поступати вперед, хіба під примусом уряду. Овоч сего такий, що Італія тепер на шляху здорового господарського розвою, а Росія на порозі господарського банкроцтва.

Канон модерної державної господарської політики се: керма держави у господарськім питанні. Се стало провідною лінією фашистівської госп. політики. Так поодинокі люди, як і кляси людей мусять себе узнати за членів упорядкованої цілости, за листя, цвіт і гилля суспільного життєвого дерева так, щоб вони жили одним життям, щоб одиниця в житті, праці й стремлінні все почувала себе частиною чогось великого.

Господарська система модерної Італії, се праця і с п і в п р а ц я в с і х к л я с суспільности. Працю вважається в Італії не лише за середник прожитку поодиноких людей, але й за жерело добробуту цілої нації, отже за національний обовязок. Ось як висловлюється Берлютті у „La Dottrina Fascista“: „Доля народу звязана з працьовитістю — або ні — народу. Тому праця, се соціяльний обовязок кождого живого члена нації, бо працювати значить співпрацювати з інтересами нації“; (41), бо „праця й продуктивність се показчики вартости й сили народу“. (Карта дель Ляворо, § II).

Синдикальний устрій наладнав відносини між працедавцем та робітником, через згаданий колєктивний контракт. Сей коллєктивний контракт се не якась приватна угода, але правний акт, що накладає обовязки так на працедавця, як і на робітника; унеможливлює використовування робітників працедавцями, а рівночасно вимагає від робітників совісности в праці. В тому контракті мусить бути згаданий час його важности, час проби робітника, платня, число годин праці, час відпочинку та річні ферії, мусять бути предвиджені випадки недуги, переходу робітника від одного працедавця до іншого та случай його покликання до війська.

Робітник, що придержується умови, має запевнену працю. Зірвання контракту потягає за собою грошеву кару та виключення з синдикату, що рівняється цілковитому банкроцтву капіталіста, коли він зірвав умову, або неможности знайти нову працю коли вина по стороні робітника. Бо давати працю та наймати робітників має право лиш член якогось синдикату працедавців, а дістати працю, лише член якогось синдикату робітників. Конфлікти між одними та другими розвязують синдикальні, федеративні, або й конфедеративні уряди.

Інші спроби розвязання згаданих конфліктів стрічаються з інтервенцією карного права. Так н. пр. страйкування зовсім не поплатне, бо кождого учасника страйку карають гривною від 100 — 1000 лір, при чім він тратить звичайно спромогу найти працю; знова зірвання контракту працедавцем наразилоб його на гривну від 10.000 до 100.000 лір...

Міжклясова борба як овоч соціялістичної доктрини не є розвязкою суспільного питання, лише новим узлом у сій складній справі. Само орґанізування робітничих кругів не є ще запорукою кращих суспільних відносин; воно лише створює з робітників вишколену армію пролєтарів, що за всяку ціну, навіть насильствами і злочинами готові боронити своїх прав проти використовувань капіталістів. Але чи се залагодження справи? Ні! Се лише поглиблювання соціяльної нужди. Щойно орґанізація робітників у злуці з інтервенцією держави може наладнати й упорядкувати суспільні відносини.

*) Гл. „Н. Зорю“ чч. 87, 88 і 89.

Про безправні єства

П о л і т и ч н а г у м о р е с к а.

Хотівби я стрінути в життю подібних чудаків! Наприклад господаря ресторану або щось подібне. Молодчина орґанізує підприємство і повідомляє високоповажану публику:

„Новий ресторан-кавярня „Демократія“. Свіжі харчі. Ріжнородне меню. Щоб запобігти занедужанням жолудка, кухня під надзором комітету з 600 людей, вибраних з постійних гостей. Дешево, смачно, гиґієнічно!“

Власне я хотівби побачити чергову роботу подібного комітету з 600 людей! Кухар суєтиться коло кухні а довкруги — товпа. Ізза тісноти поміщення стоять у дверях, сидять на підвіконнях, лежать в гамаках, завішених на стелі. І зі всіх сторін оклики:

— А соли, високоповажаний, положили?

— Води підлий, води! Припалиться!

— А чомуж ти ще не кинув бараболь до зупи?

— Панове! Питаю: чи відомо достойному кухарови, що сире мясо не можна заздалегідь солити, бо інакше буде червоне?

Кождого дня рано, внаслідок подібної управи кухнею, можна булоб оглядати величаву картину походу. По головнім ринку йде кухар. А за ним 600 людей! Члени комітету.

— Купи моркви!

— Не забудь також за капусту!

— Чогож ти проходиш попри салєри? Чи не треба салєри?

— Панове! Питаю: Чи можна до кошика класти побіч себе чісник і цукор? Чи не буде небажана дифузія (взаїмне проникання) запаху?

Так, хотівби я побачити хоч раз таку оригінальну орґанізацію ресторану. І хотівби знати крім того: На кілько днів висталоб сили в кухаря? І кілько днів проістнувавби сам ресторан?

— — — — — — — —

А ще булоб цікаво представити таку комбінацію:

Основники відкрили солідне акційне товариство. Побудували величезний дім. Призвали директора, урядників. І рішили: Орґанізувати з уділовців надзірний орґан з 1000 людей (500 великих акціонерів і 500 малих) і вложити на той орґан обовязок, щоденно стежити за ходом робіт.

Сидить в кабінеті директор а кругом — у фотелях, на кріслах, на столах, на шафах, на етажерках, на підлозі — члени надзірного орґану. І в бухгальтерії, в касі, в секретаріяті: на кріслах, у фотелях, на отоманах, на вікнах, на лавках, на столах — також надзиратєлі.

— Ей, ей, Іване! Не в ту книгу запиcуєш!

— Андрію, а де у вас повний спис акціонерів?

— Пане директоре, я, знаєте, радивби купити позичку Нікараґви. Гарно заробилиб!

— Ні, ні! Беріть Коста-Ріку! Ґарантую сто на сто.

— Панове, я питаю: чи директор має право приймати того або іншого клієнта, не засягнувши про те наперед думки загальних зборів?

Так, я хотівби побачити хоч раз таку оригінальну орґанізацію акційного товариства. І хотівби я знати крім того:

— Як довго вдержавсяб головний директор? — Як довго вдержалосяб саме підприємство?

— — — — — —

Вкінці уявляю собі приватну зелізницю. Демократична тенденція правління. Останне слово технічних здобутків. І на кождім паровозі крім машиніста й паляча надзірний контрольний орґан з 50 людей.

Десять коло підойми, десять коло печі, десять верхом на котлі, десять розкинених десь інде: на підніжках, на буфорах, коло комина.

— Гальмуй, батьку, гальмуй! Не бачиш: зміна рівня (зїзд)...

— Ей, палячу, чи заснув? Підкидай вугля!

— Панове, якби нам не прогрішить-

Сего якраз довершив фашизм.

Фашизм глядить на робітників і працедавців не як на дві взаїмно себе поборюючі кляси, але як на дві співпрацюючі, взаїмно себе спомагаючі верстви горожан. Фашизм голосить, що праця у всіх своїх формах: орґанізаційна, екзекутивна, інтелектуальна, технічна й ручна — се соціяльний обовязок. І тільки з огляду на сей її титул праця є під державною опікою. В сей спосіб фашизм опрокинув давні суспільні теорії і створив „Стато корпоративо“, зосереджуючи всі продуктивні сили, на кождій ділянці суспільного життя, чи економічні, чи моральні до одної цілі: економічної та моральної розбудови сили молодої Італії. Д. К.

ДЛЯ НАШОЇ БУДУЧНОСТИ НЕ Є БАЙДУЖЕ, ЧИ ГРОМАДЯНСТВО СПЛАТИТЬ ІНВАЛІДАМ ЗАТЯГНЕНИЙ ДОВГ, ЧИ ПОКИНЕ ЇХ БЕЗПОМІЧНИХ ВЛАСНОМУ ТЕРПІННЮ.

„Хліборобська Молодь“

Під таким заголовком зачав виходити у Львові новий часопис призначений для членів Гуртків Хліборобського Вишколу Молоді. Перше число сего часопису появилося в листопаді с. р. Часопис виходить раз на місяць, 12 сторінок, ілюстрований і коштує 10 сот. за число. Т-во „Сільський Господар“ у Львові зорґанізувало в хліборобськім вишколі молоді около 4.000 хлопців і дівчат, котрі до 4-ох літ переходять під доглядом інструкторів аґрономів свого рода масову хліборобську школу. Ціль вишколу: виховання не тільки доброго господаря, але й громадянина. Основною клітиною орґанізації є гурток молоді при кружку „Сільського Господаря“. Всі гуртки молоді одного повіту обєднані в Секціях хліборобського вишколу при філіях „Сільського Господаря“, а всі філіяльні і місцеві орґанізації обєднані у головній секції Хліборобського Вишколу Молоді при Т-ві „Сільський Господар“ у Львові. Згаданий часопис се орґан тої великої орґанізації. В першім числі крім програмових статтей („Мета“, „До хліборобської молоді йде цей часопис“) є ще фахова стаття „Компост“, дальше звіти з праці гуртків в Стрийщині, Калущині, Львівщині і Зборівщині. Редаґує відомий сільсько-господарський діяч інж. Д-р Храпливий. Адреса: „Хліб. Молодь“, Львів, Ринок 10.

ся проти ґрафіка! Остало 30 км а в мене вже пів до другої.

— Ні, ні! В мене тільки перша година двацять пять мінут.

— А в мене без двацяти сімох.

— Панове! Ставлю справу під голосування: Котра година? Хто за пів до другої, підійміть руку!

— Панове й пані! Підождіть. Я не можу! Я на буфорі! Маю заняті руки!

Так, я хотівби побачити хоч раз такий паровіз з такою методою їзди по шинах. І хотівби я знати крім того: — Чи довго істнувалаб зелізниця? Чи машиністи довго виконувалиб свій тяжкий обовязок?

— — — — — — —

Всі наведені случаї розуміється абсурдні. Ні одна нормальна людина не створилаб подібних умовин роботи для кухаря, для кухарки, для каменяря, для замітача вулиць, для прачки, для машиніста, для бухгальтера, для директора банку.

І на диво! Тільки для голов правительств подекуди чомусь то принявся той порядок. І сильно держиться. І його вважають зовсім нормальним.

Сараки начальники правительств! Чи легко переводити чистку державного апарату й вести вперед край не маючи навіть прав замітачів улиць і зелізничих машиністів?

А. Ренніков.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Евхаристійне життя в Марійських Дружинах. (Реферат ВП. Пані Шаркової на зїзді Марійських Дружин Пань).

2) Пресв. Тіло й Кров Господня — благословенний плід Її дівочого лона.

Евхаристія — каже один церковний письменник, бере свій почин у Вифлеємі в обняттях Марії. Там являється Марія, як пречудна, по мистецьки св. Духом вироблена монстранція віковічного Слова, що стало тілом, а в будуччині мало на все лишитися серед нас під видами хліба. Марія, Божа овечка, викормить того Агнця, якого оживляючим тілом будемо покріплятися. Вона приготовляє нам майбутню жертву Голгофти і престола.

Післанництвом і завданням Марії є давати людям Ісуса. Людство одержало Його за посередництвом Марії й від тої хвилі приймаємо Його всі з Її рук.

Пресв. Богородиця дала нам Ісуса не лише в ту святу ніч, коли породила Його на жертву за відкуплення людського роду. Вона дає нам Його всюди і в усякім часі, дає нам Ісуса, виєднуючи своїми просьбами Його милосердя; в тім Пресв. Тілі й Крові, що їх з Неї взяв дає нам у виєднаних своїм заступництвом ласках, навернення або удосконалення.

Друга звязь Марії з Пресв. Евхаристією — то Її посередництво в провадженню душ до Укритого Ісуса. Вона все була, є й буде по всі часи дорогою, що веде до Сина.

Світ не був гідний одержати Предвічне Слово безпосередно від Отця. Марія стала посередницею в таїнстві Воплочення і ту ролю сповняє і дальше в відношенню до Ісуса — Агнця. „Ніхто не приходить до Мене, коли Його Мати не потягне“ — наче каже Ісус. Мар. Дружини се наглядне ствердження того, що все, що належить до Марії, стає власністю Ісуса. То Вона дає Його пізнати своїм дітям і слугам, потягає до Нього солодко й сильно, а вислід сього — численні евхар. Секції по Мар. Дружинах. Через Марію йдемо до Бога утаєного, через Неї лучимося з Ним, з Марією Його держимося постійно і витривало. Наша найліпша і найдбайливіща Мати не тільки веде нас до Ісуса, але плекає і розвиває Його в нас. Як за смертного життя зростав Ісус і розвивався під чуйним оком і опікою Марії, так у таїнственнім стані входячи до душ, росте й формується у них за справою Марії, в досконалу особу. Дитина вчиться і виховується на колінах своєї неньки. Нема кращої вчительки в надприродній умілости над сей „Престіл Премудрости“, вірний відблиск любови Ісуса. Дитина йде найперше інстинктовно до матері, а та веде її потім до вітця.

Отож Ісус дав нам Марію за Матір, щоби була першою силою, потягаючою до себе людські душі. Оттому то звичайно потяг до Марії підготовляє (розбуджує) замилування до Пресв. Евхаристії. Заки ми пізнали блище Ісуса в тайні Його Любови, ми знали вже імя нашої Матері й любили Її. Ісус потягає душі до Матері, а Вона Йому їх звертає, щоб на все задержати їх в Його Серці. Йти до Отця через Сина, а до Сина через Марію — то незмінна черга внутрішних переживань людських душ.

Так у життю Церкви, як і поодиноких душ замітне те, що зріст або ослаблення почитання Пр. Діви стояли все в простім відношенню до культу Пресв. Евхаристії. Почитання так Пресв. Богородиці, як і Пресв. Евхаристії, його розцвіт, або упадок — то найкраще свідоцтво або сильної й живої віри, або її занепаду і реліґійного збайдужіння.

Марія йде через століття, наче промощуючи дорогу Ісусови. В церковнім році вона та рання зірка, що попереджує появу „Сонця праведности“. Празник Непорочного Зачаття се вістун народження Спасителя і приготування до Нього. Пречудний весняний місяць май, посвячений славі нашій Цариці, попереджує місяць Пресв. Серця Христового і приспособляє душі до святкування празника Пресв. Евхаристії. Марія заєдно йде перед своїм Сином як рання зірка, що потім зникає з виду, щоб уступити Йому місце. Сучасний розвій почитання Найсв. Тайн й евхаристійного життя, що проявляється в частих святих Причастях, численних адораціях у всесвітних, чи краєвих евх. конґресах, то ласка, яку принесло світові проголошення доґми Непорочного Зачаття.

Найвиразніще унаглядненння тісної злуки Марії з Пресв. Евхаристією видимо в Люрді. Там впадає в очі ділання Утаєного Ісуса на хорі душі й людські тіла за заступництвом Непорочної, бо переважаюча часть чудес діється якраз підчас процесії з Найсв. Тайнами. В Агнці є Ісус, так, як і в Воплоченню довжником Марії. Той довг вдячности сплачує повіряючи Марії — роздавання ласк замкнених у св. Евхаристії.

В укриттю і таїнственнім виницценню себе Ісус се предмет найвищої почести, се огнище і розсадник світла й тепла, здоровля й життя. До нього зміряє весь культ, а головний, основний акт служби Божої — св. Жертва, Сл. Божа, займає в евхар. порядку перше місце.

З Пресв. Тайн випливає всяка сила, живучість і святість так цілої Церкви як орґанізму суспільного, як також одиниць, що його творять, а які вона виховує для Бога і для неба.

Евх. Ісус дає натхнінння, зріст і помноження душам, як також всім ділам і працям, початим для Його святої справи.

Коли хочемо піднести духовий рівень і скріпити живучість наших Мар. Дружин, мусимо подбати про зріст евхаристійних Секцій та про ревне виконування їх завдань.

Які ж завдання мають сповняти евхар. секції? Обговоренням цього питання займемося в II частині нашого реферату.

Завдання тих секцій: розвій евхар. життя серед блищого й дальшого окруження. Іншими словами: Власне, особисте вироблення, видосконалення своєї душі по взору і вказівкам Утаєного Ісуса тай Евхаристійний Апостолят.

Означуючи так завдання наших секцій, мусимо взяти під увагу два моменти Евх. життя: індивідуальний (одиничний) і суспільний (збірний). (Д. б.).

Свято Христа-Царя в Дрогобичі відсвяткували сього разу дуже врочисто. В суботу 27. X., вечером відправлено Литію, опісля о. Євген Нищий ЧСВВ мав проповідь про значіння того свята. По проповіді виставлено Пресв. Тайни для прилюдної адорації, яка відбувалася всю ніч і день. О 12 год. вночі о. ігумен С. Бараник відправив молебен до Христового Серця й Суплікацію. Годинну проповідь виголосив о. П. Жупанський ЧСВВ. Від год. 4 рано відправлювано Служби Божі, а саме о год. 4, 5, 6, 7, 8, 9. О год. 10 о. проф. Гадзевич відправив урочисту Службу Божу з дияконами. Підчас Служби Божої співав дрогобицький Боян. Проповідь мав о. Іриней Вігоринський, ЧСВВ. О год. 4 попол. відправлено вечірню з проповіддю о. Є. Нищого. По Суплікації відбувся торжественний обхід з Пресв. Тайнами вулицями міста. В тих торжествах взяли участь всі дрогобицькі парохіяни, в тім майже все наше інтеліґентне громадянство. — В опівночнім богослуженні взяли громадну участь всі члени Марійського Т-ва Пань, які того дня численно приступили до Пресв. Тайн Всіх людей висповідалося коло 800.

Я втікав — впікав і втік під кермою Бога від усіх життєвих перепон і тілесних потягів, щоб у пречистих обіймах кращої від усіх дочок людських, божої дочки (біблії) спокійно насолоджуватися. Навіть найпустіші тонкости в ній здаються мені дуже важні. Так завше думають ті, що люблять. (Український фільософ Сковорода).

ПОРАДНЯ

для Вибору Звання.

3) До Секції Фахового Шкільництва належали: інж. Степанія Чижович, голова, інж. І. Лучишин, секретар, члени: д-р Олена Степанів-Дашкевич, п. О. Лежогубська, п. Савина Сидорович, дир. Д. Коренець і п. Марія Янович. Секція відбула 3 засідання. Зібрано інформаційний матеріял про всі важні фахові школи в Польщі. В пресі поміщувано інформації про фахові школи. Секція взяла на себе обовязок орґанізувати й вести Бюро посередництва місць науки для ремісничих термінаторів і торговельних практикантів. Зібрано понад 100 адрес львівських фірм, написано до них відповідні листи з залученими квестіонарями про запотребування термінаторів і практикантів. Для кождої з тих фірм заведено картотеки й до них записується запотребування фірми в термінаторах. Напечатано окремі картотеки для учеників практикантів. Кождий термінатор-практикант має свою окрему картотеку, до котрої записується всі зміни місця практики, поки він не скінчить своєї науки. Таке Бюро уможливить Порадні пізнати основно промислові й торговельні підприємства у Львові й дасть змогу слідити за рухом ремісничо-промислового й торговельного дорості та заопікуватися ним. Порадня буде основувати такі Бюра при Кружках РШ в повітових містах.

До Лікарської Секції належали: д-р Іван Довбуш, голова, д-р В. Щуровський, д-р Кушнір, д-р І. Сімович і д-р Степанія Коренець. Секція перевела досліди над 46 петентами.

Порадня для Вибору Звання уділювала порад щодня передполуднем. Для спеціяльних психольоґічних і лікарських дослідів для сторін Порадня призначила окремі години (15 — 17) у втірки й пятниці. Переведено повні психотехнічні досліди над 56 петентами й уділено їм порад щодо вибору звання. Крім того уділено порад (без психо-фізичних дослідів): устних 84, письменних 22, отже разом з дослідами уділено 160 порад і інформацій. Петентів спрямовано до таких шкіл і фахів: право, фільософія, аґрономія, моднярство, кравецтво, домашне господарство, слюсарство, бронзівництво, золотництво, електромонтерство, гарбарство, білоскірництво, мистецький промисл, рільництво, огородництво, торговля, деревний промисл і тд.

Лікарський фейлетоник.

Ревматизм мязів

Крім ревматизму ставів (гл. „Н. З.“ ч. 89) стрічається часто й ревматизм мязів. Він виступає звичайно нагло: при сильнішим русі руки або ноги відчувається прикрий біль, що переслідує недужого ще якийсь час. Осідком того болю бувають поодинокі ґрупи мязів. Майже ніколи терпіння не обіймає більшости мязів тіла. Мязи вражливі на утиск, навіть часто дуже зболілі, одначе переважно не виказують анатомічних змін. Мимо того недужий буває на якийсь час — заки не мине напад — майже зовсім знерухомлений, особливо коли поражені мязи карку або околиці крижів. Се річ дуже прикра, але коли болі викликані направду ревматизмом, а не залежать пр. від запалення нервів, справа зовсім не представляється грізно. Найбільше помагають: масаж, втирання, теплі купелі і т. д. З внутрішних средств перше місце займають саліцилеві препарати, особливо коли подається їх разом з якимсь горячим напоєм, прим. з горячим чаєм, лімонядою і т. п., для викликання потів. Підчас такого лічення треба лежати в ліжку. Крім лічення дуже важна діета, котра повинна бути легкострава, без білка. Треба тоді обмежити скількість мяса, а споживати богато овочів і ярин.

З 92 числом „Нової Зорі“ вишлемо всім нашим П. Т. краєвим Передплатникам чеки П. К. О. і просимо присилати передплату до кінця б. р. та на слідуючий 1935 рік, а головно вирівнати залеглости.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Марсильський замах перед С. Н.

Югославія обвинувачує Мадярщину.

Югословянський міністр Євтіч зложив в секретаріяті Союзу Народів ноту в справі убийства короля Олександра в Марсилії. В ноті закинено Мадярщині, що вона підпирала терористів і що завдяки тій піддержці був виконаний замах на короля Олександра. Все те мало виявити слідство. Не можна допустити до того, щоб на території чужої держави вишколювалися і вправлялися професійні злочинці, котрі мають виконати низку атентатів і вбийств. Нота домагається, щоб сю справу вписати на денний порядок найблизшої звичайної сесії Ради Союзу Народів.

Мадярщина протестує.

Делеґат Мадярщини в Женеві Екгардт заявив журналістам, що також Мадярщина бажає, аби Союз Народів як найскорше висвітлив справу марсилійського замаху. Твердження в югословянській ноті, котрі хочуть знеславити мадярське імя перед світом, обурюють Мадярщину. Мадярщина протестує проти клевет югословянської ноти, котра хоче відвернути увагу від правдивих причин атентату і нарушити моральну чистоту Мадярщини. Такі намагання се міжнародний терроризм.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ З ВОЛИНІ члени Українського Волин. Обєднання: Скрипник, Певний і сенатор Маслов були недавно на послуханню в міністра освіти Вацлава Єнджеевича. Вони предложили міністрови меморіял в справі релігійного положення православного населення на Волині, в справі народного і середного шкільництва і в справі українського театру.

В СТАНИСЛАВОВІ суд засудив українського журналіста Романа Антоновича на 6 літ тюрми за те, що він продавав за кордоном картки, на котрих була мапа України, а під нею протипольський надпис.

В УЖГОРОДІ зачав недавно виходити новий москвофільський щоденник „Русскій Народный Голосъ“ на місце застановленого „Карпаторусского Голосу“. Гроші на видавання того щоденника дає чеська аґрарна партія.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА І РОМУНІЯ вислали письмо до Союзу Народів, в котрім заявили, що прилучаються до ноти югословянського правительства в справі убийства короля.

ДЕЛЄҐАТ ІТАЛІЇ в Союзі Народів заявив, що підіпре становище Мадярщини в справі убиття короля Олександра. Супроти того подорож французького міністра закордонних справ Лявaля до Риму буде відложена, бо теперішне положення не сприяє французько-італійським переговорам.

В ТОРІНІ (Італія) суд відкинув французьке домагання видати Д-ра Павеліча, котрий мав зорґанізувати замах на короля Олександра. Італійське міністерство закордонних справ повідомило про те французького амбасадора в Римі.

БЕРЛІНСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила трох хорватських терористів Д-ра Льорковича, Чихляра і його жену. Поліція ствердила, що вони належали до редакційної колеґії хорватської ґазети „Незалежна Хорватська Держава“, що виходила в Берліні і проповідувала терор супроти югословянських політиків.

НІМЕЧЧИНА буде цілком готова до війни в 1938 р. Тепер має вона 21 піших дивізій і 4 кінні та 14.000 офіцирів більше ніж дозволяє їй мати версальський договір. („Морнінґ Пост“).

АРХИКНЯЗЬ ОТТОН зачав 22-ий рік життя. З того приводу авст. леґітимісти урядили у Відні академію. В ній взяли участь члени б. пануючого дому й богато високопоставлених осіб, між ними жінки канцлєра Австрії та мін. Фея. Подібну академію урядили Жиди.

ФРАНЦІЯ вислала ноту до Польщі. В ноті пишеться, що Франція не думає зміняти своєї політики супроти Польщі. Бере під увагу Польщу з її дипльоматичними застереженнями. Польща має союз з Францією і договір з Німеччиною. Франція предкладає Польщі влучити той договір до т. зв. східного пакту. Французька нота вдержана в приязному тоні. Нота запевняє, що в предложеному східному пакті можна помістити двосторонні договори.

В КИТАЮ правительственні війська під проводом маршала Чан-Кай-Шека розгромили армію китайських комуністів коло міста Еншай в південно-східній провінції Гунан. Кілька тисяч комуністів попало в полон.

НОВИНКИ

Інавґурація „Академічних Вечорів“ у Львові відбулася 25 листопада с. р. в салі „Української Бесіди“. Інавґурації довершив о. ректор Й. Сліпий, вказуючи на велике значіння і користь з тих вечорів для поглиблення католицького світогляду українського громадянства. Цикль рефератів започаткував д-р Андрій Ластовецький відчитом п. з. „Дуалізм материї“.

В 25-ліття Т-ва українських правників (ТУП) відбудеться дня 1 грудня с.р. у Львові ювилейний обхід: о год. 8 рано Служба Божа в церкві св. Духа при вул. Коперника ч. 36; о год. 19 в салі „Української Бесіди“ при вул. Рутовського 22 (Нар. Дім) ювилейна академія з рефератами д-ра Ол. Надраґи: „Історія Товариства“ і д-ра Ст. Дністрянського: „Нові кодифікаційні змагання на полі цивільного права“; потім відбудеться музично-вокальна частина. По академії товариські сходини.

Загальний Зїзд „Рідної Школи“ відбудеться у Львові дня 25 грудня 1934 р Звіт з діяльности „Рідної Школи“ напечатає журнал „Рідна Школа“, що вийде в половині грудня с. р в подвійнім обємі. Кожда рідношкільна орґанізація обовязана подати Головній Управі РШ спис делеґатів на зїзд до 10 грудня. Головна Управа РШ. старається про зелізничі знижки для делеґатів з краю. Денний порядок зїзду і льокаль подасться до відома згідно з постановами статуту „РШ“.

60-ліття п. Марії Омельченкової вшанувало Т-во Українських Письменників і Журналістів у Празі окремим засіданням. Мін-во освіти ЧСР прислало ювилятці в дарі хрусталеву вазу. Промовляло богато визначних осіб. Наспіло богато привітів від своїх і чужих. Ювилятка має заслуги в педаґоґічній области і як жіноча діячка.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **14 — 20.**

За націоналістичі ухили викинули з компартії українського письменника В. Сосюру та літ. критика В. Коряка. Останний неодного українського письменника виправив на Соловки. За виключенням їх промовляв м. ін. „безпартійний“ Антін Крушельницький. Цікаво, коли п. Антін поїде на Соловки. Бо що поїде, то здається певне: прецінь большевики мають почуття гумору. Просто скажуть: закапризився ще Антін Крушельницький — і вже чоловік їде тягати сосни в північних лісах, розуміється „за націоналістичний ухил“.

Хто присилає цілорічну передплату, той причиняється більше до скріплення своєї преси, ніж якби в році прислав ратами навіть більшу квоту як належиться. Се має значіння тому, бо видавництво на цілий рік замовляє працюючі сили, папір і прелімінує всякі інші видатки. Тому просимо наших Прихильників, в грудні прислати передплату на цілий 1935-ий (ювилейний) рік „Нової Зорі“. Сим дуже влекшиться становище видавництва.

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання релігії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При гуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Гірняк, Станиславів, вул. Красінського ч. 12 219—3—10

Солтиси мусять вміти говорити по польськи. Міністерство внутрішних справ звільнило солтисів тільки від знання польської мови в письмі.

Найвисший Суд у Варшаві признав правосильним присуд станиславівського суду, котрий засудив 16 Українців на 6 до 13 літ вязниці за плянований напад на скарбову касу в Надвірній.

Станиславівським віце-воєводою іменований староста зі Сувалок п. Ал. Качмарчик.

Управа міста Коломиї опрацювала плян розбудови того міста.

В Жабю будують рільничу школу за почином Т-ва Приятелів Гуцульщини. Початкова школа помістить 30 учеників. При школі будуть вести господарські курси для населення.

Сливки і яблока зародили вдруге у Винниках коло Львова.

100.000 зл. присвоїв собі бурмістр м. Отвоцка Ґужинський. Все своє майно переписав він на жінку.

В Міській Обрахунковій Палаті у Кракові відкрито великі надужиття.

До Польщі вернув транспорт Жидів, що хотіли осісти в Палестині, одначе їх туди не допустили. Корабель „Вельос“ блукав з ними (було їх 318) від пристані до пристані та ніде не позволили їм висісти. Деякі ґазети звертають увагу, що ніхто не хоче таких гостей, що при вїзді до пристані співають большевицький гимн.

Війна Циганів з селянами. Попри Острів, присілок Чижикова, під Львовом, переїздили Цигани. Вони зачали між собою бійку. Коли острівські парубки зачали сміятися з тої бійки, Цигани погодилися між собою й кинулися на парубків. Нападеним парубкам прийшли на поміч селяни й побили тяжко 4 Циганів, інших лекше. Також богато селян побитих. Аж поліція перервала бійку.

Пару диких лебедів пустили тому 10 літ любителі природи на старий ренський канал коло константського озера. Лебеді скоро розмножилися. Тепер їх там понад 350 штук.

Велика мрака налягла на долину ріки Мози в Бельґії. Подібно як в 1930 р. були випадки затроєння тою мракою.

Землетрус навістив Курдистан. Погибло кільканацять людей.

Гумор. Діточа цікавість. — Се неможливо! — скрикує вимучений батько. Ти можеш всю душу вимотати своїми запитами. Знаєш, раз жила одна кітка, що згинула з цікавости. — Маленька павза. — Тату, а чого хотіла довідатися та кітка?

В Манджурії шириться чума. В двох провінціях занотовано 800 випадків чуми.

В Японії засудили тамошних терористів, котрі вбили японського міністра фінансів. Частина з них одержала дожиботну вязницю, частина 15 літ тюрми. На кару смерти не засудили ні одного, хоч прокуратор домагався засуду на смерть всіх обвинуваченых.

Політичний гумор. Правительство Польщі старається про заграничну позичку. Як застав хоче дати польську золоту осінь. („Врубле“).

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а приняла 11 кооператив: „Відродження“, Несвіч, пов. Луцьк; 2 кооп. „Єдність“: Звір і Майнич, пов. Самбір; кредитові кооперативи: „Наша Поміч“, Гаї Нижні, пов. Дрогобич; „Українська Христіянська Каса“, Жовква; „Відродження“, Городниця, пов. Копичинці; „Районова Райфайзенка“, Кукизів, пов. Львів; „Каса Позичкова і Щадниця“, Сілець, пов. Перемишль; „Селянська Спілка“, Бищів; „Українська Райфайзенка“, Волиця Комарова, пов. Сокаль; „Надія“, Паушівка, пов. Чортків.

Затверджені ревізори РСУК-а: Петро Базилевич, Мих. Біганський, Мих. Боднар, Вол. Дуткевич, Кость Ґуран, Антін Гаврилко, Андронік Гладій, Василь Головка, Іван Грабар, Еміліян Кіцера, Льонгин Кобилянський, Василь Кубаєвич, Дмитро Ґут Кульчицький, Лев Поливка Кульчицький, Мих. Кульчицький, Мих. Мельничук, Теодор Миссак, Олекса Охрим, Ілярій Ольховий, Мануїл Павлюк, Зенон Петрів, Роман Раковський, Іван Семенів, Іван Стернюк, Микола Стефанський (Денник Мін-ва Скарбу з 9. XI. с. р.).

Платники податків, що потерпіли від повені, мають полекші при плаченні 10 державних і самоуправних податків, м. ін. льокаторського, військового, доходового і т. д.

Фонд Праці призначив коло 10 мілїонів зл. на поміч для безробітних на місяці: грудень січень, лютий і березень.

Ціни вугля. Міністерство промислу й торговлі у Варшаві устійнило остаточно ціни опалового вугля. Кістка першої якости з найліпших копалень коштує 47.50 зл. за тону; перший оріх — 46 зл., вуголь у великих партіях — 46 зл. за тону.

Достава вівса для війська. Військова інтендантура купує овес від селян під такими умовинами: Овес мусить бути з останнього збору, здоровий і не счорнілий. Інтендантура купує овес вже почавши від сотнара.

Масові ліцитації земських маєтків відбудуться в Польщі в найблизшім часі. Варшавське Т-во земського кредиту ліцитує 871 маєтків, задовжених на поверх 100 мілїонів зл.

Тютюновий монополь виповів концесії всім тютюновим ґуртівникам у звязку з реорґанізацією системи продажі тютюнових виробів. Приділ концесій відбудеться наново.

Протижидівські розпорядки на Литві. Литовське правительство видало закон, що сільські господарства на ліцитаціях можуть купувати лише селяни. Сей закон має ціль недопустити Жидів до викупна задовжених селянських господарств.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·28·5 зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·90; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 26·45 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 28. XI. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·40, зл., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л сметани 70 сот., за 1 копу яєць 4·00—4·10 зл. Тенденція на масло і молоко сильна, на сметану й яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр. Позатим зміни незначні.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

Се дуже помоглоб „Новій Зорі“ фінансово, якби кілька її прихильників в кождім деканаті перевело в кождім містечку, в котрім вони полагоджують свої закупна, лише присилку пару анонсів. Се можна всюди зробити, бо преціь ні одна солідна фірма не відмовить кількох своїм постійним клієнтам, вислати до нас анонс за 15—20 зл. Отже навіть при малій ініціятиві та організованости можна дуже помогти своєму видавництву.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інтеліґентна особа пошукує посади до заряду дому у безженного священика на селі. Ласкаві зголошення до Адм. „Нової Зорі“ для ч. 121. 224—1—1.

ПОДЯКА МИСТЦЯМ

Павло Запоріжський, арт. маляр, зі своїм учеником як правою рукою, Матвієм Ґаврильчаком укінчили в нашім селі Ключеві Великім малювання церкви, в котрій не жаліючи свого труду працювали два роки. Церква відмальована в українськім стилю цінних образів та орнаментики. Крім сего пожертвували своєю працею дуже цінну декорацію до Читальні. За це складаємо Вп. Мистцям сердечно щиру подяку.

233—1—1 **Молоді Громадяни.**

КІНА

АДРІЯ: Мата Гарі.
АТЛЯНТИК: Маскарада.
КАСІНО: Шпіон ч. 13.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: І щож далі, сіра людино?
МІРАЖ: Галька (з Кепурою).
МУЗА: Щойно вчора.
СТИЛЕВЕ: Геть з крізою й ревія.
УТІХА: В погоні за місяцем і ревія.

„ТАКТ“ — РИНОК 43.

Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського **магазину взуття „ТАКТ“ ЛЬВІВ, Ринок 43.**

Великий вибір жіночого, мужеського й дїточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Ґарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — —

РИНОК 43. „ТАКТ“

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 2 грудня 1934. Ч. 92 (790)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ощ. Краків 405.867

ПРИМУСОВІ ПУБЛИЧНІ БІБЛІОТЕКИ

Між проєктами нових законів, що їх має внести до сойму правительство підчас теперішньої сесії, є проєкт бібліотечного закону, що зобовязує самоуправи закладати й вести публичні бібліотеки. Сей обовязок матимуть повітові міста, самоуправні союзи та міські громади, що мають понад 2.000 мешканців. В бюджетовім році 1933-4 територіяльна самоуправа в Польщі видала на бібліотеки понад 1 міліон злотих. Звертаємо увагу на конечність, якнайскорше заложити скрізь українські бібліотеки, щоб вони були вже в хвилі, коли зачне обовязувати новий закон. Се таки зараз треба перевести в життя і то в цілім краю. Не отягаймося!

Ліцитація маєтків в Галичині

Т-во Кредитове Земське у Львові оголосило ліцитації 34 земських дібр в Галичині, з того у Східній: Должка п. Калуш, Береги Гор. і Нижні п.Ліско,Владківка гр. Ладичин п. Тернопіль, Крукеничі п. Мостиська, Криволука п. Чортків, Острів п. Золочів, Марківці п. Сянік, Петликівці п. Бучач, Олексинці п. Борщів, Тапін п. Ярослав, Забородя п. Ліско, Сільці п. Самбір, Чишки п. Золочів, Бичківці і Милівці п. Чортків, Волове п. Коломия, Библо п. Перемишль, Підбуже і Мелна п. Рогатин, Віцинь і Мерешівка п. Золочів, Підгірці, Стрілків, Верчани п. Стрий, Мости Великі і Станиславівка п. Жовква, Нове Село п. Підгайці, Камінка Волоська, Липник, Прятин п. Рава Руська і Городок п. Заліцики. Ліцитації зачнуться 29 грудня. Треба замітити, що се вже друга ліцитація тих маєтків, бо при першій ліцитації не було покупців. Тепер ті добра можуть піти за півдармо...

З білоруського життя

Новий білоруський часопис.

Вийшло в Вильні 1 число білоруського місячника для дітей „Пралєскі". Газетка крім вершиків печатана латинкою. Зміст: Передмова, віршики, народна байочка, „Війна лиса з вовком", вдалий переклад російської байки Пушкіна „Про рибака й рибку", свідчить про високий рівень білоруської мови, дальше статейка, що накликує дітей до опіки над птацтвом, заохота видавництва до Білорусинів, жарти, ломиголовки. Ціліть симпатична. Редактор Ст. Глаковский. (За „Курієром Віленським" ч. 318). Се дійсно потрібне видавництво.

Замах на цісаря Манджурії

Пять членів китайської тайної орґанізації „Патріотичне Обєднання для визволення Китаю" виконало бомбовий замах на манджурського цісаря Пу-Ї в хвилі, коли він оглядав форти коло Мукдену. Від вибуху бомб ранено кількох манджурських достойників. Цісар Пу-Ї врятувався. Всіх замаховців зловили. Негайно відбувся військовий суд. Замаховців страчено.

Міцкевич по українськи і вшехполяки

Повне видання творів Міцкевича в українській мові приготовляє Українська Академія Наук в Київі. Видання те редаґуватиме віцекомісар освіти Хвиля. — Сю вістку подав за ПАТ-ом також знаний з шовінізму орґан польських ендеків „Курєр Львовскі" в ч. 322, причім прикметник „український" три рази забув взяти в лапки, хоч все так робить на знак погорди. А сим разом не зробив так в титулі тої замітки, як і двічи в тексті. А ми так привикли до лапок, що при читанню нашого національного імени у вшехпольськім орґані без лапок — якби нам чогось бракувало. Просто: зле чуємося на той вид. Тому отсим звертаємо увагу Головної Управи ендецької партії на те, що редакція її орґану занедбує свій головний обовязок! І ще до того пише, що твори Міцкевича будуть „в украіньскім єнзику",а повинна писати: „в гайдамацкім жарґоне". Коли так дальше піде, то пан Грабик готов ще колись признати, що ми подібні до людей, — а се булоби прецінь кінцем ендецької партії на Червоній Руси. Отже уважайте, Панове, бо шкода аби Ви так марно пропали...

Корова згинула на вид коморника

В селі Стшалково, повіт Радом, селянка Яніна Ґаєвска мала одну коровину, живительку родини. Все булоб добре, колиб Ґаєвска не залягала з довгом в місцевій Касі Стефчика, що внесла на Ґаєвску позов до суду. Одного дня зявився на обійстю Ґаевскої судовий коморник, щоби заняти Ґаевскій за довг інвентар. В хаті зробився переполох. А тимчасом пан коморник увійшов замашисто до стайні. Корова, тварина спокійна, глянула на строгого пана урядника, на його течку під пахою й урядовий ланцюх на шиї, — а коли коморник діткнувся її рукою, перестрашена скотина переразливо зойкнула і впала трупом, натягнувши ратиці. Запанувала констернація, навіть сам коморник чувся дуже прикро на вид такого траґічного скону. Та що найдивніше, се свідоцтво повітового ветеринаря д-ра Вісневского, що корова згинула на удар серця з перестраху. Тоді властителька корови внесла скаргу до суду на Касу Стефчика, що, мовляв, вона спричинила смерть корови, бо наслала на неї коморника. Суд покликав всіх свідків, що оглядали останні хвилини траґічно погибшої корови...

ХТО ПРИШЛЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦІЛИЙ РІК 1935 той подвійно помагає видавництву.

ГРОМАДЯНИ! Зложіть СВІЙ гріш у СВОЇЙ установі і викупіть НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р. полісу на обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків на 1935 рік у місцевого аґента Т-ва взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

150-ліття

василіянської Церкви у Варшаві.

Сього року минуло 150 років від посвячення василіянської церкви у Варшаві (25 серпня 1784).

Що до василіянської фундації у Варшаві, то вже, як подає василіянський історик І. Стебельський[1]), київський митрополит Йосиф Рутський (1574 — 1637) бажав здійснити обітницю короля, що до згаданої василіянської фундації ще в 1630-тих рр. при каплиці князя Василя та Івана Шуйських. Опісля про те дбали інші уніятські митрополити, напр. Г. Коленда, що в тій ціли купив площу на вулиці Підвалля. Наступники митрополита Коленди старалися завсіди щось до неї додати, піднести вартість її, урядити та забудувати. Найбільше в тім потрудилися митрополити: Лев Кишка († 1728), Лев Шептицький († 1779) і Ясон Смоґоржевський († 1788).

Митр. Л. Кишка побудував на згаданій площі одноповерховий дім. Скінчив його будувати в 1721 р. В партері побудовано домашню каплицю. Того таки року він спровадив трох василіянських священиків із супрасльского монастиря та осадив їх у новопобудованій палаті коло своєї каплиці, фундуючи для них суму 130.000 злп. з тим, що два з них будуть вести душпастирську працю, а один буде заступати в Варшаві митрополиче справи і взагалі справи уніятської Церкви. Про одного з таких прокураторів, дуже рухливого й проворного, а саме про о. Йосафата Янчицького ЧСВВ. дуже часто згадують від 1759 р. рукописні „Acta Onufrii Bratkowski," що зберігаються в Центральнім василіянськім Архіві у Львові.

Пізніше самі варшавські оо. Василіяни побудували малу капличку також у Лешні, тодішнім підміськім селі.

В палаті, котру побудував митроп. Кишка, добудував ще один поверх і прикрасив її ззовні орнаментикою митр. Лев Шептицький. Він подбав також про внутрішнє артистичне прикрашення й на те все видав із митрополичих прибутків 120.000 злп.

Так повстала василіянська фундація у Варшаві, при вул. Підвалля, де тепер міститься „Музеум Народове" (ч. 15).

Василіяни гарно розвинули свою душпастирську працю. Ігумен Сильвестер Ленковський заснував у монастирській каплиці при вул. Підвалля Брацтво св. Онуфрія, дістаючи в 1744 р.

[1]) Гл. його: „Dwa wielkie światła". II. Lwów 1867. 148.

ерекційну буллю враз із привилеями від папи Венедикта XIV. Торжественне введення Брацтва до василіянської каплиці з катедральної церкви св. Івана лат. обряду відбулося 22 червня 1745 р. Рукописна книга того Брацтва, що зберігається також у Центральнім василіянськім Архіві, подає нам списи членів і членицъ Брацтва св. Онуфрія, до котрого між ін. належала й жінка короля Августа III., Марія Йосифа, як „найперша сеніорка“ зі своїми трома доньками: Марією, Анною й Марією Йосифою.

Праця варшавських оо. Василіян була видатна й успішна. Число уніятських вірних зросло так, що василіянська каплиця на Підваллі не могла вже всіх помістити. На просьбу варшавських Василіян, особливо тодішнього прокуратора о. Йосафата Либича, — що 1766 р. дав предложення, щоб варшавський дім приділити до української василіянської Области та щоб у Варшаві, як головнім місті, побудувати великий монастир, — польський Сойм, що тривав від 1767 — 68 р., своєю соймовою конституцією[2]) позволив на нову василіянську фундацію, дозволяючи рівночасно на дотацію монастиря прикупити дібр не більше як за 200.000 злп. Король подарував місце під монастир на Королівській площі на Уяздові, за вул. Новий Світ, на початку Алей Уяздовських, „dla wygody ludu w obrządku Ruskim zostającego, i publicznej usługi, którą uczeniem języków greckiego, słowieńskiego, skoropism zwanego, i innych czynić będą“.[3])

Варшавські Василіяни вже 1768 р. почали будувати новий монастир. З Супрасля прибув о. Митрофан Комаркевич на першого ігумена в новім монастирі, чоловік з заможної литовської родини. Йому й віддано будову нового монастиря. Зі свойого маєтку він записав 100.000 злп., щоб у тім монастирі заснувати бурсу для 12 дітей — сиріт по українських родичах. Дальші суми на будову монастиря зложили василіянські монастирі: добромильський 30.000 злп., білилівський 34.890 злп., почаївський 100.000 злп., крехівський 7.000 злп., (мав їх у кн. Мартина Любомирського), львівський св.-юрський 1.700 злп., львівський св.-богословський 1.000 злп. Провінція Чина призначила на будову 500 дукатів, що їх мала випозичені вармінському каноніковi й секретареви Ghigiotti, опісля 10.000 злп. випозичені Юрієви Оміцинському, каменецькому городничому, і 6.000 злп., що їх приніс з собою вступаючи до монастиря канівський архимандрит о. Яким Спендовський ЧСВВ. На будову монастиря зложили деякі суми також король і сандомирський староста Оссолінський.

Та коли вмер о. М. Комаркевич, все майно загорнув „юре кадуко“ сотник королівської ґвардії Карвошевський, а площу займив король Станислав Август, даючи за те Василіянам дуже знищений монастир по Бернардинках у Кракові. Василіянські фундаменти в Алеях перетривали до 1824 р., коли почали никнути й небаром замінилися в гарну приватну каменицю. Такий був кінець тої фундації.

Така розвязка цілої справи не розбила будови нашої церкви й монастиря. Митрополит Ясон Смоґоржевський дав Василіянам площу від вул. Підвалля аж до вул. Медової. Дня 12 травня 1781 р. відбулося заложення угольного каменя під василіянську церкву, котрій надано титул Успення (Внебовзяття) Преч. Діви Марії. Угольний камінь посвятив папський нунцій І. А. Архетті, а король Август Понятовський покрив камінь першою верствою вапна. Порядок підчас того свята утримувала королівська ґвардія. Зразки будувати нову церкву й монастир зладив архітект Мерліні, що тоді перебував при королівськім дворі. Від 1782 — 83 р. побудовано нинішню василіянську церкву й монастир при вул. Медовій (ч. 16). Посвячення церкви відбулося 25 серпня 1784 р. в середу, перед Успенням Божої Матери. Наступного дня відправлено дуже торжественно перший раз Службу Божу. Церкву прикрашено образами маляря Фр. Шмуґлевича († 1807 р. у Вильні), а саме: 1) Успення Пресв. Богородиці, 2) св. Василія й цісаря Валенса та 3) св. Онуфрія й св. Пафнутія.

В новім монастирі поселилися Василіяни й їх церква стала парохіяльною для уніятів, що жили в місті, на передмістях і в околиці. При монастирі варшавські Василіяни вели парохіяльну школу. В ній у 1816 р. вчилося 20 дітей. Монастир мав також бібліотеку. За митрополитів Я. Смоґоржевського й Т. Ростоцького († 1807) варшавський монастир був неначе митрополичою резиденцією, а василіянська церква відогравала ролю катедри. Та не тільки гостинним домом для наших владик був наш варшавський монастир, але творив також обсерваційну станицю, в котрій концентрувалися справи Унії й нашої Церкви. Не диво, що кожночасні Ап. Нунції радо являлися в нашім варшавськім монастирі й церкві з приводу важніших подій чи свят і таким чином входили тут у безпосередні звязки з представниками василіянського Чина. Ігуменували в тім монастирі отсі Василіяни: о. Ісидор Ямйолковський († 1833) 44 роки, Станислав Калиновський, по нім Василь Калиновський († 1856 — 60), Петро Скальський (1866) і о. Воніфатій Боневський. За російських часів 1872 р. монастир скасовано, а церкву перемінено на православну 25 січня 1876 р. Перестало істнувати також Братство св. Онуфрія (1872), яке перетривало більше як 128 років. В часі останньої світової війни проживав у варшавськім монастирі Василіянин о. Григорій Нецкевич († 7. IX. 1918 р.), останній член польської василіянської Области. Від 1 січня 1930 р., на основі письма Й. Єм. Кард. Олександра Каковського, варшавського архиєпископа, з 20. XI. 1929 р., поселилися в варшавськім монастирі галицькі оо. Василіяни, що ведуть там тепер нашу парохію.

150-ліття посвячення василіянської церкви в Варшаві відсвяткували оо. Василіяни й тамошня українська громада дня 18 листопада с. р. Того дня відсвятковано також дуже врочисто торжество св. Йосафата.

Для звеличення обидвох свят взяв участь у церковнім богослуженні Й. Єм. Кардинал о.Александер Каковський, варшавський Архиєпископ. Урочисту Службу Божу відправив Протоігумен Галицької Области, Впр. о. Степан Решетило ЧСВВ в асисті Впр. оо. Генерального Протоконсультора й Ректора о. Діонісія Головецького ЧСВВ (з Риму) й Северіяна Бараника, дрогобицького ігумена, та інших двох Василіян, що діяконували, а се о. М. Когутай о. І. Неділського. Церкву заповнили по береги вірні обидвох обрядів. Після Євангелія принагідне слово до зібраних вірних мав Впр. о. Протоігумен Ст. Решетило (по українськи й по польськи), після чого теплим словом привитав Достойного Гостя, що перший раз загостив на наше богослуження, зложив Йому в імені василіянського Чина й вірних подяку за батьківську любов і зичливість Його для нас і просив опіки й помочи на будуче. — Й. Еміненція Кардинал Каковський з великим зацікавленням приглядався нашим обрядовим формам і вслухувався в богослужбові продукції варшавського церковного хору. Після Служби Божої Єм. Кардинал уділив архипастирського благословення й сердечно пращаний удався в товаристві церковних достойників і представників нашого громадянства до кімнат варшавського гр.-катол. душпастиря, Впр. о. ігумена Павла Пушкарського, на святочний обід, у якім взяло участь 20 осіб. Підчас обіду господар дому привитав Й. Єм. Кардинала Каковського. З явним вдоволенням вернув Достойний Князь Церкви до своєї палати аж о 4-ій год. пополудні.

Часта приявність у наших богослуженнях Й. Єм. Апостольського Нунція й сей перший побут Й. Єм. Кард. Каковського не тільки мило бачені вірними обидвох обрядів, але передовсім потішають і підбадьорують наших вірних та затісняють звязки з Апостольським Престолом і додатно впливають на латинників і православних Українців, котрі наглядно бачать, що високі церковні Достойники нами живо цікавляться. Маємо надію, що нераз ще будемо мати щастя витати в себе достойних Гостей, наших приятелів.

Слід зазначити, що й у вечері відправлено також торжественне набоженство до св. Йосафата, як завершення девятниці. Опісля була суплікація з проповіддю, як що неділі. Пізніше варшавські оо. Василіяни витали в себе, по традиції, членів місцевого церковного хору, зложеного зі старших і молодших українських громадян, осіб понад тридцять, що своєю прихильністю й любовю до нашої Церкви, особливож витривалістю підносять наш обряд. Вечір промайнув у веселій, щирій та дійсно родинній атмосфері.

З приводу своєї 150-літньої річниці варшавські оо. Василіяни видали брошурку зі знимкою церкви й монастиря п. н. „150-ліття посвячення церкви оо. Василіян у Варшаві, Медова 16 (1784 — 1934)“ по українськи й осібно по польськи в 1200 прим. В ній подано коротко історію варшавського монастиря й церкви та зазначено відпустові дні. Видали також репродукції св.-Йосафатівських образків з написами й без написів (800 +200 прим.) і почтові листівки зі знимкою свойого монастиря.

Подав Р. Лукань, ЧСВВ.

Біблію я читав з 30-го року від народження, та ця найкраща книга взяла верх над усіма моїми любками, бо вона вдоволила мій довголітний голод і спрагу хлібом і водою солодшими від меду та щільника божої правди. Та я почуваю до неї властивий, природний нахил. (Український фільософ Сковорода).

Реферат о. К. Полішка ЧСВВ

У 311-ту річницю смерти мученика за Унію св. Йосафата відбувся з ініціятиви Марійської Дружини Студенток вельми цікавий реферат о. Конона Полішка ЧСВВ в Інституті СС. Василіянок у Львові на вул. Длуґоша. Прелеґент подав огляд сучасного реліґійного стану трох найбільших християнських віроісповідань: католицизму, православя, протестантизму. Слухачки незвичайно зацікавилися виводами автора про державні, національні й автокефальні церкви, на які розкришилося повоенне православя. Спираючись на дослідах таких знавців Сходу як б. голова „Комісії про Руссія“ мнср. Д' Ербіні й православний проф. софійського унів. Степан Цанков, — змалював прелеґент яскраво картину морального й фізичного розвалу православя. В другій частині відчиту вказав на унійні змагання Ап. Столиці та на тотожні змагання анґліканізму довести до зєднення протестантизму з православними церквами, щоби таким способом Анґлія могла закріпити свій політичний вплив на Сході. При кінці реферату поставив тезу, що тревале зєднення українського народу можливе лише на основі католицизму через унію галицького типу, а не через православя, яке стало одним з найуспішніших засобів русифікації на Україні та в Галичині. В довшій дискусії прелеґент давав річеві відповіди на цікаві та актуальні питання. Прелеґент виказав справді широке та основне знання тих актуальних проблєм. Реферат з дискусією тревав майже 1½ години. Слухачок було понад 50. — Гість.

---

[2]) Гл. Approbacya Funduszu OO. Bazylianów na Ujazdowie. Zbiór konstytucyi sejmu extraordynaryjnego w Warszawie 1767 i 1768. 345—346.

[3]) Ibidem.

Націоналізм і протестантизм

в сучасній Німеччині.

Від нашого заграничного кореспондента.

З побідою національного соціялізму в Німеччині наступила основна зміна в німецькім протестантизмі. Одна велика ґрупа т. н. „німецьких християн", а властиво національно - соціялістичних протестантів у жовтні 1933 р. на конґресі в Берліні проголосила конечність примінити протестантизм до нового духа третьої (себто гітлерівської) держави. 29 „евангелицьких церков" Німеччини, себто 29 протестантських німецьких сект постановило злучитися в одну „Райхскірхе" (Державну Церкву), що малаб бути неначе копулою нової німецької держави. Очевидно, сі почини нової, вже гітлерівської, реформації викликали велику полеміку між ріжнородними протестантськими віроісповіданнями. Вже сама засада якоїсь авторитативної єдности ніяк не дасться погодити з протестантським реліґійним лібералізмом; надто „німецькі християни" впроваджували й жадали „очищення" реліґії від жидівсько-східних ідей, противних чистому північному расизмові. І так проклямували усунути зовсім Старий Завіт, а з книг Нового Завіта послання св. Павла, бо се — мовляв — обяви єврейської реліґійности, яка не дасться погодити з „чистим" духом північної раси. На місце давного євангелія проповідати нове „геройське" євангеліє, „очищене з духа резиґнації, милосердя і любови ближнього, а на се місце впровадити „ідеї" поганських вірувань чистої північної раси."

Протестантські консервативні круги виділи небезпеку, яка загрожує їх вірі й хотіли бодай тим способом ратуватися, щоб ініціятиву зєдинення „евангелицьких церков" взяти в свої руки. Та єдність малаб мати свій зовнішний вислів у створенні одного державного „епископа" над всіми протестантськими віроісповіданнями. На такого „Райхсбішофа" висунули пастора фон Бодельшвінґ'а. Та се іменування дуже зле приняли „німецькі християни" й примусили фон Бодельшвінґа зречися. На його місце покликали свого приклонника Людвіка Мілєра, військового капеляна. Для успокоєння консервативних протестантських кругів проголосили в формі статута для сеї зєдиненої „Райхскірхе", що основою остає євангеліє Христа, як воно представлене в св. Письмі та в віроісповіданню принятім евангелицькими „церквами". Так наступило обєднання розуміється тілько чисто адміністрацийне, що зовсім не дотичить ні культу ні науки поодиноких евангелицьких громад, лиш бере під увагу їх зовнішну орґанізацію, відношення до державної власти й фінансову сторону. Тоді голова уряду (Гітлєр), як найвисший зверхник протестантизму в Німеччині, заіменував Мілєра, бувшого військового протестантського капеляна першим „райхсбішофом" так обєднаної протестантської церкви.

Та опозиція консервативних протестантських кругів проти такого обєднання не лише не втихла але заострувалася все більше й більше. В противенстві до „Райхскірхе" повстав т. н. „Нотбунд" консервативних пасторів, який в короткім часі зискав між пасторами понад 10.000 членів. Зачалася отверта боротьба. Консервативні круги уряджували по провінціях евангелицькі зїзди й зібрання, які називали „синодами". Ті „синоди" дуже критично й неприхильно ставилися до обєдиненої „райхскірхе". Тоді епископ Мілєр зарядив для всіх пасторів присягу, але так уложену, що в ній реліґійний момент зовсім уступав перед політичним. Ту присягу мали зложити протестантські пастори до половини вересня 1934 р. А хто відмовивби зложення тої присяги, підпадав тяжкій карі. Та в останній хвилі „райхсбішоф" Мілєр вицофав присягу, бо було певне, що на 17.000 пасторів ледви третина булаб зложила таку присягу. Натомість рішили поступати так, немов не існувалаб ніяка опозиція. Мілєр у промові в Ганновері дня 18 вересня 1934 заявив, що „наша ціль се одна держава, оден нарід і одна церква". Се пояснювали в той спосіб, що треба конечно німецьких католиків „освободити" зпід Риму та разом з протестантизмом створити одну німецьку церкву. Се пояснення викликало сильну реакцію так між католиками як і між консервативними протестантами. На се націоналістичні круги змушені були дати спростування, що властиво не було ніяким спростуванням, лиш „німецькі християни" на своїм конґресі ухвалили, що в Німеччині євангеліє має проповідатися тільки по німецьки, в противенстві до католиків, які в Богослуженнях уживають латинської мови.

Дня 18 вересня відбулася торжественна „інтронізація" райхсбішофа Мілєра. Зараз потім правний дорадник церковного міністерства „Райхскірхи" Д-р Єґер зарядив інкорпорацію віртемберських і баварських протестантських громад до офіційльної „райхскірхи". Проти сього запротестували оба дотеперішні „епископи" районових „церков" Віртемберґії й Баварії, Майсер і Вурм. Та Др. Єґер Вурма оскаржив за зловживання не даючи ніяких доказів, а Майсера за несубординацію й обох на тій основі зложено з уряду. Так „зєдинено" всі протестантські церкви. Не бракувало протестів та маніфестацій проти такого „зєдинення", але тайна поліція подбала про се, щоб ті маніфестації не набрали більших розмірів; богато пасторів виарештували, а Майсера конфінювали в його домі. Мимо того утворився т. зв. „віроісповідний фронт", опозиційний до „Райхскірхи". Він у своїм протесті дня 15 жовтня проголосив, що „Райхсбішоф Мілєр та його права рука Др. Єґер се слуги сатани"...

Властива бомба вибухла дня 20 жовтня 1934 р. В Даблемі під Берліном зібралися делеґати т. зв. „віроісповідного фронту" під проводом Др. Коха. На тім конґресі торжественно осудили „Райхскірхе" як протихристіянську й віднеслися з відповідним меморіялом до Гітлера, щоб він користаючи з прав суверена всі чисто церковні справи, як науку й орґанізацію полишив виключно „церкві". Наслідок сього меморіялу був такий, що Др. Єґер подався до димісії, а позиція Мілєра сильно захитана. Церемонія його присяги „Фірерові", що була назначена на 23 жовтня 1934, відложена до неозначеного часу, а рівночасно звільнено баварського „епископа" Майсера. Се вказувалоб, що національно-соціялістичний уряд рішив на разі полишити на боці „райхскірху", а толєрувати „віроісповідний фронт".

Сей роздор у протестантизмі, котрий означає щось більше як звичайну схизму, европейська преса останніх днів брала на рахунок політичний. Спротив консервативного протестантизму, по думці тої преси, означавби певного рода револьту проти національного уряду теперішньої Німеччини. В дійсности так не є. На разі нема ніякого конфлікту між консервативним протестантизмом і теперішним урядом Німеччини; конфлікту треба шукати між протестантизмом і німецькою націоналістичною ідеольоґією. Доперва тоді мігби наступити конфлікт між протестантизмом й урядом, колиб уряд приняв цілковито „вірую" націоналістичних ідеольоґів, передовсім Розенберґа. Як відомо, німецька націоналістична ідеольоґія хоче бути також повним світоглядом; вона творить стислу, замкнену систему, або як вони кажуть „вельтаншаунґ": свого рода реліґію, що не терпить при собі ніякої іншої. XXIV точка їх програми каже: націоналістично-соціяльна партія як така ставить себе на точці позитивного християнства, але не вяжеться ні з одним існуючим віроісповіданням. А тому позитивному християнству надають такий зміст, що його ні католики ні протестанти ніяк не можуть приняти. Для націоналістів позитивне християнство звязане з расизмом, з „мітом крови", се реліґійна форма чисто поганська. По думці головного ідеольоґа Розенберґа і католицизм і віруючий протестантизм се лише неґативні форми християнства, які не відповідають німецькій душі й параліжують орґанічні сили північної раси. Тому й католики й протестанти мають примінитися до нових вимог і нового вже німецького християнства.

Рудольф Юнґ отверто говорить про нову національну німецьку церкву й каже, що вона має повстати зі злиття протестантів і католиків. „Раз уже треба зірвати — пише він — з римською централізацією, з її міжнародним духом та зі Старим Завітом". Такі й подібні вислови виходили й виходять часто з уст першорядних державних мужів теперішної Німеччини. Лиш сам Гітлєр кілька разів у своїх промовах зазначив, що хоче полишити ненарушені оба основні німецькі віроісповідання, себто протестантизм і католицизм.

Справа тепер стоїть так, що уряд старається зберегти „невтральність". Та невтральність не перешкоджує „німецьким християнам" і всякого рода націоналістичним ідеольоґам словом і письмом поширювати чисто поганську ідеольоґію, получену часто зі злобними й ворожими нападами на християнство, головно на католицьку Церкву. Покищо уряд просто не атакує католицької Церкви, хоч дуже обмежує можність її діяльности і впливів. З огляду на протестантизм, як сказано висше, заняв на разі досить прихильне становище до консервативного віроісповідання. Те все одначе не є вже останне слово. Політичний розум проводу каже тепер з огляду на досить критичне міжнародне положення Німеччини й на близький плєбісцит в Саарі полишити в спокою внутрішні справи й не допустити до жахливої реліґійної боротьби. Та коли умовини зміняться, може кождої хвилі вибухнути завзята боротьба аж до крівавого переслідування передовсім католицької Церкви, може ще лячнішого, як ми бачимо се в совітській Росії, або варварські вибухи в Еспанії.

Так на овиді повстають дві ворожі сили, що з фанатичною ненавистю відносяться до християнства, передовсім до його одиноко правдивої форми т. є. до католицької Церкви, а саме: большевизм, що убожествлює матерію і техніку та скрайний націоналізм, що убожествлює расу й кров з потоптанням всяких засад християнської любови. Проповідуючи убожествлення раси й нації, голосить він звіринну ненависть до інших племен і рас і так вертає до найдикішого поганського варварства.

Тому нині всі свідомі католики повинні де можуть поборювати й відповідно освітлювати небезпеку не лиш большевизму, але й дикого націоналізму. Сей обовязок спочиває головно на священиках, на Католицькій Акції і на католицькій пресі. (Н.)

Дух чоловікови та вдохновення від Вседержителя дають йому розум. Не самі тільки многолітні розумні тай не самі старці знають правду. (Книга Йова, 32, 8—9).

Добрий прозаїк не повинен оповіщувати нічого перед 50-м роком життя, бо скорше не можна добре навчитися мови. А з поетами є якраз навпаки: вони дебютують все за пізно. (Анатоль Франс).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Латинізація церковного стилю на Лемківщині

„Глос Літерацко-Наукови", додаток до краківського „Глосу Народу" ч. 324 приніс статтю, котра рішучо вимагає реаґування. Подаємо ту статтю в цілости:

Деревляні церковці Лемківщини творять окремий стиль, котрий тим ріжниться від інших льокальних українських („рускіх") стилів, що візантійські впливи зредуковані в нім до мінімум.

Церковки Лемків пригадують своїм виглядом латинські „косьцюлки", від котрих ріжняться тільки формою дахів. (Ага!.. Ред. „Н. Зорі"). Вони складаються, подібно як латинські „косьцюлки", з трох частин, що стоять одна за другою: вежі, головної нави і пресвітерії.

Церковна вежа з ґалерійкою й бароковою копулкою не ріжниться нічим (?) від анальоґічних веж костелів. Головна нава все квадратова, бо сего вимагає оборігова конструкція даху. Частина для священика (пресвітерія) відділена внутрі золоченим іконостасом або також квадратова або творить половину правильного восьмикутника.

Характеристична ціха, що відріжняє церкву від костела, се кількакратно заломаний оборіговий дах зі зґрабною банею й вежечкою, якого ніколи не стрічається в латинських костелах (Хібаж се не велика ріжниця, як у чім ніколи нема подібности? — Ред. „Н. Зорі").

Крім висше описаних стилевих церковок стрічається також інші, котрі завдяки двоспадовим дахам ще більше уподібняються до костелів. В часі моїх численних прогулюк по Лемківщині я запамятав собі такі церковці в сандецькім повіті в Лосю, в Полянах, в Бінчаровій, в Богуші, в Королевій Руській; в Горличчині: в Ропиці Руській, у Прислупі, в Чинній, в Радоцині, в Долинах, в Перегонині, в Новиці; в Ясельщині в Оженній. Деякі з них відносно старі. Церква в Прислупі походить з 1756 р., в Бінчаровій з 1760 р., в Камяній з 1805 р., отже вони могліб бути цінними документами, що стверджують давність впливів латинського будівництва на церковне.

Одначе при близшім досліді показується, що в кождій згаданій церкві знайдемо якісь докази, котрі вказують понад всякі сумніви, що нинішний вигляд будинку повстав у висліді пізнішої перерібки. Більшість церков походить з початку 19 століття. По кількадесятьох літах вони піддалися „зрущенню" (?) так, що доба ремонту випала менше-більше з кінцем 19 або з початком 20 століття.

При нагоді ремонту старалися деколи побільшити цілу церкву. Нормально се діється в той спосіб, що касується коридорик між вежею й навою, а його місце займає продовжена нава. Наслідком тої перерібки нава з квадратової стає прямокутна, давний оборіговий дах вже не надається, отже заступають його новим, двоспадовим. „Штукованнє" будинку виконане часом таким грубим способом, що пізнаємося на тім відразу. В Полянах нпр. стіни давної нави ошальовані зовні дошками, коли дороблена часть побита ґонтами. В інших случаях одностайна поверхня ґонтів закриває сліди перерібок і тоді тільки пильна обсервація уможливляє нам їх віднайденнє.

Наслідком перерібки є недотягнення, по котрих можна відгадати первісний вигляд будинку. Вікна, котрі давніше випадали на середині стіни, тепер наслідком перебудови розміщені несиметрично, бо пересунулися в сторону пресвітерії. Баня з середини даху також пересунулася взад. Се доказує, що під покришкою двоспадового даху криється „кістяк" давного оборіґового даху. Бо в противнім разі баню поміщеноб або на середині нового даху або при його заднім кінці.

В оригінальний спосіб розвязано справи побільшення церкви в Камяній (пов. Н. Санч): Там відтяли частину пресвітерії й добудували нову меншу. В той спосіб повстав одинокий на Лемківщині чотирочленний церковний будинок, що складається з вежі, двох нав (меншої й більшої) та пресвітерії.

Ще енерґічніше поступили громади в Бінчаровій і Королевій Руській, полишаючи з давних церков тільки вежі, а решту будинку добудовано наново.

Другий союзник латинізації стилю се модний від часу війни звичай покривання дахів бляхою. Деякі покриті так, що вони зберегли свою традиційну форму, одначе се коштовніше і трудніше зоґляду на численні заломання, — тому давні оборіґові дахи радо заступають двоспадовими.

В тих попереробльованих церквах остала тільки одна подробиця, що відріжняє їх від латинських „косцюлків", а саме бані на дахах. Одначе можна припустити, що й вони скоро зникнуть з ощадностевих причин, а тоді оригінальний і гарний лемківський стиль перейде зовсім до минувшини. Що тепер вже надійшов кінець того стилю свідчать вимовно свіжо повстаючі на Лемківщині т. зв. „часовні", православні церкви. Річ характеристична, з кількадесятьох „часовень", побудованих в минулих роках, ані одна не пригадує лемківського стилю.

Роман Райнфусс.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Отся статейка п. Райнфусса має місця для нас особливо цікаві й навіть цінні. Мимо того трудно не замітити в ній непослідовности: З тої статті властиво не знати, коли на думку автора наступала латинізація лемківського стилю а коли та латинізація чи той стиль підлягали українізації. Та непослідовність поглядів автора має своє жерело мабуть в тім, що автор після всякої правдоподібности не приглянувся докладно стилеви церков на цілій Україні. Інакше бувби побачив, що такі церкви як та, котрої гарну ілюстрацію додав він до своєї статейки, перепечатаної в „Курері літерацко-науковім" ч. 48 з 1934, недільнім додатку до „Курєра Львовского", є не тільки по всіх наших горах, але навіть далеко в глибині подільської України, нпр. в селі Тропова коло Шаргороду, в с. Немія к. Могилева Подільського, в с. Озарницях к. Могилева Под., в с. Мурафі к. Могилева Под., в місточку Чернівцях, пов. Ямпіль і в богатьох інших місцевостях. А там чейже про латинізацію трудно говорити. Замітимо, що гарну церкву в Озарницях розібрано в 1925 р. Словом, лемківський стиль се одна вітка загально-українського будівельного стилю. Що на ту вітку нашого стилю має вплив новий будівельний матеріял і до якоїсь міри також сусідство, се річ цілком природна. Цінне для нас поміченнє чужого автора, що православні „часовні" всюди роблять кінець лемківському стилеви: се консеквенція духа варшавського православія на українській землі.

Небезпека свого рода польських совхозів

Під таким заголовком появилася в виленськім „Слові" ч. 316 отся замітна стаття, котру подаємо в перекладі:

Декрет про віддовженнє малої власности, що заключає в собі рівночасно приписи ліквідаційного поступованнє для рільництва від 50 га вгору при більшім задовженні і до 500 га вгору при д. малім задовженні, се декрет, котрого наслідки діймаючо обтяжать кождого горожанина Річипосполитої, кождого податника. Сей декрет зміряє, не як рільнича реформа виключно до роздріблення більшої власности між малих посідачів, але передовсім до етатизації рільництва, до свого рода польських совхозів („совєтських хозяйств").

Не будьмо доктринерами. Згодімся, що цілий ряд підприємств надається до націоналізації. Зелізниці, обезпечення, почта, телеґраф, телефони, може бути що і копальні нафти, може бути що й копальні вугля. Одначе земельні маєтки се та типова форма, що вимагає індивідуального господаря. Націоналізація земельних маєтків, котра мусить бути наслідком приміненнє декрету з ч. 94 Ден. Зак., наложить на державу тягар покривати недобори тих маєтків. Нині пливуть податки, — тяжко, з трудом, але пливуть; так чи інакше з індивідуального господаря кінець кінців видуситься законну суму податків. З хвилиною, коли на місце одного індивідуального господаря появиться штаб державних урядників, котрі вимагають реґулярно (правильно) пенсії,незалежно від неврожаю, епідемії, пожарів, граду, приморозків і т. д. і т. д. — з тою хвилиною на польськім податнику тяжким бервеном ляже новий тягар: покривати дефіцити державних дібр, набутих з декрету про віддовженнє.

Маймо надію.

Належимо до Безпартійного Бльоку і хочемо до него належати. Се одинока політична орґанізація, що запевняє силу державі внутрі і назовні. Патріотичні зґляди, вищі зґляди наказують нам вірність сій орґанізації.

Але наша орґанізація досить сильна, розпоряджає достаточно великим авторитетом, щоби признатися до ошибки. Справа Ідзіковского була признанням до похибки в области персональної політики. Справа обезпечальні була таким самим признанням до похибки в ділянці законодатної політики, як се підчеркнув полк. Медзіньский в соймовій промові. Маймо надію, що декрет про віддовженнє таксамо буде зреформований в тих частях, котрих його приміненнє наложилоб на державу нові тягарі, як також розбилоб цілковито засаду суспільної солідарности, котрої Бльок досі програмово боронив.

Кого уважається банкротом по думці декрету про віддовженнє.

Я звертав вже увагу в моїй статті п. з. „Нові, величаві полекші для землевласників" (з дн. 3 листоп.), що доси Банк Акцептаційний помагав землевласникам задовженим понище 75 проц., і повище 35 проц. вартости маєтку. Отже того, хто мав менше ніж 35 проц. довгів, уважано за горожанина, котрому навіть законно не варт помагати, котрий сам собі знаменито порадить. Тепер людей задовжених на 30 проц.. отже на 5 проц. менше, уважається за безапеляційних банкротів, яких ніщо крім ліквідації стрінути не може.

Мало сього! Стоїмо перед зміною оцінок вартости маєтків. Треба припускати, що тридцятьпроцентовичі засуджені на знищення, на ліквідацію, се будуть люди задовжені в відношенні до цін землі з року 1928 на якихсь 8 до 15 процент, іншими словами, люди, котрих, колиб не рільнича кріза і випливаюча з неї неможність сплачування зобовязань, уважалиб загально за знаменитих господарів.

Дотепер після устави про землю за податки державний скарб міг переймати землю за залеглі податки. Коли нині податки залеглі на кілька проц. вартости, маєтки сі стають підставою до ліквідації цілого маєтку і переняття його в руки держави.

Privilegium odiosum.

В кодексі цивільного поступованнє є артикул 689, як також арт. 709. Ті артикули, що обовязують від 1 січня 1932. р. постановляють. що перша ліцитація може наступити лише за 3/4 вартости недвижимости так міської, як і земельної, а друга ліцитація за ціну 2/3 вартости. Закон про скарбову екзекуцію з 10 березня 1932 р. наказує скарбовим властям примінюватися до сих норм.

Декрет „про віддовженнє" ставить величезну скількість рільників поза тим законом. Для рільництва повище 50 га твориться тут норми цілком спеціяльні, а саме, що ліцитації на їх обекти починаються від 50 проц. вартости в першій, а від 30 проц. вартости в другій ліцитації. Видко йде про вирівнаннє властителям заплати не в ґрошах, але в земельній ренті.

Виключуваннє одної категорії горожан зпід діяння цивільного права се завсіди прикра річ і законодавець уживає таких середників звичайно в останній конечности.

Рільнича реформа і декрет про віддовженнє.

Землевласники не повинні жадати доплати до їх довгів, як сего жадали й одержали малі рільники. Але реформа декрету про віддовженнє, не забезпечує вірителів, а радше грозить їм також стратами, ведучи їх до скорої ліквідації маєтків. Не забезпечує державного скарбу, — навпаки, готовить йому нові величезні видатки. Вкінці треба підкреслити ріжниці, які є між проєктованою в революційній добі (р. 1919 і 1920) рільничою реформою та теперішним декретом про „віддовженнє". Ідеалом рільничої реформи було забрати землю „панови" і віддати її в руки „хлопа".

Ми від тих ідеалів на які 14 літ старші. Декрет про віддовженнє забирає землю більшому властителеви, задовженому на около 10 проц. вартости землі, після цін зперед кількох літ і віддає її в руки... урядника. Правда, ліквідоване майно може купити особа приватна, і навіть закон дає знаменіті „фори" тому, хто буде набувати маєток. Усунення конкурентів — свідоцтва воєводи, ліцитаційні ціни ниці від признаних кодексом цивільного поступования. Супроти того треба думати, що ціле те купно з вільної руки має служити лишень устійненню відповідно низької ціни, при котрій державний скарб використавби свій привілей первокупна.

Тепер запитаймо, які маєтки впадуть жертвою передовсім. Очевидно такі саме, до яких не претендувала рільнича реформа з 1920 р. отож лісні, відтак маєтки з тартаками, гораль-нями, риболовлею, бо упромисловлені маєтки се в наших відносинах також найбільше задовжені маєтки. Будуть се маєтки, що не надаються до поділу між малих рільників. Декрет про віддовженнє також не потрафить їх поділити. Отже загрожує нам се, про що ми писали на вступі: етатизація рільництва.

Cat.

Репліку на сю статтю помістила „Газета Польска" в ч. 326. п. з. „Сон листопадоові ночи п. Цата". В репліці сказано, що підложжа статті п. Цата се те, що богато землевласників завелося: вони думали, що декрет про віддовженнє зовсім знесе рільничі довги... Реплікант признає, що держава застерегла собі право первокупна земли, але не в ціли творенння совхозів, тільки з інших причин. І кінчить: „Злі сни має п. Цат. Думаємо, що він з них збудиться. Досить є дійсних прикростей. Пощо творити собі ще видумані?"

Ювилей „Відродження"

Дня 25.XI. с.р. відбулися у Львові та мабуть в ріжних місцевостях в краю ювилейні обходи тверезости. Український протиалькоґольний рух в Галичині має за собою вже 100 літ. Українське Протиалькоґольне Т-во „Відродженнє" обходить тепер 25-ліття свого істнування. У Львові в салі „Української Бесіди" відбулися ювилейні сходини, уладжені Головною Радою „Відродженнє". Сходини відкрила голова „В.", д-р Софія Парфанович. Вона підчеркнула м. і. прихильне відношенне нашої церковної Влади, що візвала наше духовенство до співпраці з „Відродженням" і до акції тверезости. Після численних привітів, м. і. з Відня, Берліна, Парижа, Копенґаґи, Льозанни і т. д. д-р І. Раковський, один з основників „Відродженнє", виголосив змістовний реферат. Приявних було около 200 осіб.

Прийшло 117 процент виборців

В погоні за рекордами совітські „головотяпи" деколи перевисшають себе самих. Московська „Правда" з 13 листопада пише: „Гороховецький районовий виконний комітет офіційно оповістив, що в однім селі до виборів стануло — 117 відсотків виборців"...

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Евхаристійне життя в Марійських Дружинах. (Реферат ВП. Пані Шаркової на зїзді Марійських Дружин Пань).

3) Говорячи про індивідуальне відділовування Евхаристії маємо на думці наше особисте відношення до Агнця Ісуса. А те відношення полягає на виконуванні засадничих актів евхар. культу, яким є Служба Божа і св. Причастя та використання їх для більшої Божої слави й освячення своєї душі. Кромі того практикується й додаткові акти евхаристійні: адорацію й посіщення Найсв. Тайн. Побожність, любов і ревність, з якими виконуємо ті акти, вказують на більшу або меншу силу, глибину й успішність нашого пожиття з Утаєним Господом. Се найкращий показчик нашого внутрішнього життя. Треба нам заєдно памятати на ту правду, стверджену віковим досвідом, що Служба Божа, як і св. Причастя повинні стати вихідною точкою для нашого внутрішнього життя і зовнішної праці. Безкровна Жертва має вправді сама з себе безмежну вартість, але стає направду нашою тільки тоді, коли ми лучимося з Христом Архиереєм і Жертвою. Сей чинник нашого співжертвування з Ісусом на Службі Божій підчеркують наші церковні письменники. Вони зазначують, що Христос приносить безкровну Жертву не сам, але в злуці з цілою людською родиною, взивають нас, щоб ми переняlися до глибини тою думкою, що маємо бути спільниками в Найсв. Жертві. Тому на Службі Божій найкраще долучати до жертви Тіла й Крови Христової наші тіла, наші серця, наше ціле єство на знак найвищої Божої зверхности над нами, на визнання, що ми діло Бога, що від Нього все маємо і до Нього у всім належимо.

Тому цінім надівсе Службу Божу, жертву Ісуса Христа, жертву Його Тіла і святої Крови.

Що до адорації Н. Тайн, то в евх. Секціях слід звернути увагу на те, що не полягає вона тільки на відмолюванню ріжних молитов, вервиці і т. п. Адорація то звернення всіх властей душі до Утаєного Бога, то заінтересування Його Особою, Його Божими совершенствами Його людськими прикметами, Його правами до нашої чести, любови і вдячности та справами, які найдорощі Його Найсв. Серцю.

Адорація у властивім розумінні то не молитва-просьба, тільки молитва-поклін, звеличання, подяка й винагорода. На ній треба нам забути про власні справи і потреби, хочби найпильніщі, а захопитися Господом цілою своєю істотою так, щоб нас в даній хвилині ніщо не обходило, тільки щоб нас наскрізь проймала Його жива і дійсна приявність і Його необмежене царювання у всесвіті та в людських душах. Особенно сього ювилейного року — по волі Святішого Отця — годиться почитати Агнця-Ісуса, як Володаря цілої Церкви тай усіх народів і громадянств. Зате Посіщення Н. Тайн то з одного боку піддержування приятельських відносин з Вязнем Кивота, а з другого виміна наших думок, почувань, бажань і намірів, шукання приятельської поради, звірення з усім, що нам долягає, що нас тішить і що нам лежить на серці.

Самозрозуміло, що першим нашим змаганням має бути поглиблення евхар. життя в нас самих, „щоби ми росли ві всім в Ньому, котрий є головою, Христос". (Ефес IV. 15).

Те поглиблення в час духовного життя, що полягає на зрості віри, надії й любови до Евх. Ісуса, тай на приязни з Ним, випливає з блищого пізнання Христа. „Чим краще знаємо, тим більше любимо", каже св. Августин. І св. Тома Аквінат слушно замічає, „що не можемо любити незнаного". Воля не шукає і не прагне того, чого не знає. У відношені до Пресв. Тайни пізнання основується на виробленні в собі евхаристійного змислу, то значить глибшого відчуття й оцінення великости, вартости й сили безкровної жертви Ісуса, впливу й ділання в нас св. Причастя і таінственної Його приявности між нами.

Пізнання те набувається замилуванням до молитви, безпосередним приставанням з утаєним Ісусом, зєдиненням з Ним і переняттям себе Його духом.

Побіч того пізнання більше інтуітивного зачерпненого просто від Подателя всіх дарів, пізнання, що його св. Павло називає в листі до Єфесеїв „оглядуванням великого таінства освіченими очима серця" і проникненням душею в те непонятне таінство віри, що ним є Пресв. Евхаристія, треба ще набрати розумового обняття сеї правди і набути основного евхаристійного освідомлення.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

Треба запізнатися добре з уступами св. Письма, що відносяться до Пресв. Тайни; зрозуміти належно значіння церемоній на Сл. Божій. Зацікавитися історією Церкви, значінням евхар. культу в її життю, його розвитком і ріжнородними обявами в поодиноких періодах Церкви. Розчитуватися в життю святих і слідкувати за тим, яким могутнім чинником до освячення їх душ було почитання Пресв. Евхаристії. До поширення й утревалення нашого евхаристійного знання може допомагати немало евх. література та секційні реферати получені з дискусією.

Так зрозуміле усвідомлення причиниться до помноження культу Найсв. Тайн і вчинить, що вона стане душею нашої побожности, джерелом й осередком духовного життя так, як є душею і життям катол. Церкви.

Участь у Службі Божій, покріплювання душі „Хлібом Божим", розважання у стіп Агнця і помноження нашого знання має не лише збогатити й освятити нас самих, але має бути силою і спонукою до праці для Христа й уділювання душам надприродної помочі.

(Далі буде).

Апостольський Візитатор о. Йоан Гудечек виїхав зі Львова до Перемишля 22. XI. с. р., щоби приглянутися відносинам в перемиській дієцезії. Дня 25. XI. с. р. Преосв. Кир Григорій Лакота, Епископ-помічник, відправив торжественну Службу Божу з приводу імянин Преосв. Йосафата Коциловського. Того дня українська мужеська державна ґімназія уладила академію, на котру запросила Апостольського Візитатора й обох Епископів. Катехит о. Голинський виголосив святочну промову до о. Візитатора й Епископів. Представники перемиських українських установ зложили Преосв. Йосафатови побажання з приводу імянин. Дня 26. XI. с. р. Апостольський Візитатор відвідав перемиську духовну семинарію.

Совітські анекдоти

Совітські „частушкі" й анекдоти се маленькі відрухи протесту проти положення 160 міліонів невільників під совітським режімом. Ті дрібнички тим цінні, що тільки в них може проявитися спротив духа мас проти совітської влади. На всякій думці лежить там тягар цензури. Тільки одні „частушкі" й анекдоти в устах селян і робітників се доказ свобідного умового руху. Одначе збирати їх ніхто не важиться. За переповідання анекдотів богато людей в СССР пішло на Соловки. Колиб їх зібрати, се бувби цікавий історичний документ для характеристики настроїв в СССР.

Анекдоти про „вождів".

На Знаменській Площі в Москві напроти Миколаївського двірця зберігся ще памятник царя Олександра III. На нім є тепер надпис: „Страхопуд". Напроти фінляндського двірця стоїть памятник Леніна.

„Обиватель" наймає „ізвощіка" на двірець. „Ізвощік" питає:

— На котрий двірець?

— Та на той, зі страхопудом.

— У нас, товаришу, два страхопуди...

В СССР всюди продають портрети „вождів": Ленін в молодости, Ленін в саді, Ленін у гробі, Сталін, Ворошилов на коні і т. д. Продавця таких портретів запитують:

— А чи нема Сталіна в г р о б і?

Йде старий Жид з малим Жидком по „Красній Площі" в Москві.

— Папаша, що се таке?

— Могила Леніна.

— А що таке Ленін?

— Ленін — наша могила.

На похоронах червоного „командарма" Фрунзе несли м. і. такий плякат:

„Помер Фрунзе, краса й гордість революції, підемо за його приміром".

Раз Сталін купаючись мало не втопився. Один мужик витягнув його:

— Проси, чого хочеш.

— Зроби одну ласку, — каже мужик — не говори нікому, що я тебе виратував, бо мене вбють.

Букви СССР читають так:

„Смерть Сталіна спасе Росію".

На Україні — УССР читають:

„Убий Сталіна, спасеш Русь".

„Заповіди" Сталіна: 1) Не думай. 2) Коли подумав, не говори. 3) Коли сказав — не пиши. 4) Коли напечатав — не підписуй. 5) Коли підписав — відклич.

Анекдоти про ҐПУ.

Про ҐПУ розмірно мало анекдотів. Се такий моторошний предмет, що не хочеться шуткувати. Навіть анекдоти про ҐПУ переняті страхом.

— Котрий найвисший будинок в Москві?

— ҐПУ, бо з нього видно Соловки.

Або т. зв. вірменська анекдота:

— Що таке — зверху піря а внутрі страшно?

— Воробець на даху ҐПУ.

Дня 1 січня 1932 р. дозволили святкувати новий рік. Досі вважали се чомусь „буржуазною видумкою". „Обиватєлі" не могли повірити, що настала аж така „свобода". Один з них, що хотіли справляти гучно новий рік, пішов до домового комітету за окремим дозволом.

— Ми хочемо зібрати знакомих, 10-12 люда, щоби в товаристві стрічати новий рік.

— Ну, щож, чудесно.

— Та, все таки, боюсь, щоби щось не вийшло...

Не помогли ніякі запевнення. „Обиватель" для „очищення совісти" пішов до міліції, звідки відправили його до ҐПУ, до слідчого судді.

— Не розуміємо, чому ви побоюєтесь, таж дозволено празнувати новий рік.

— Та все таки збереться 10—12 люда...

— Ну, щож, ми пришлемо до вас наших співробітників. А хто у вас буде, дайте спис гостей!

Обиватель зачав списувати гостей. Як тільки написав перші назвиска, слідчий суддя зрадів.

— Досить, можете празнувати й не побоюватися.

(Перші гості се були співробітники ҐПУ).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З НОВИХ ВІРШІВ

Андрій Волощак. **У тьмі горю...** Львів 1934. Вінєта і портрет роб. Мих. Скварка. Ст. 97 + 3 нпґ., 16⁰. Ціна ?

Автор збірки віршів „У тьмі горю“ осліп на війні. Тому й не диво, що особисті зорові враження заступило йому від того часу книжкове начитання і то до тої міри, що майже вся книжка дається звести до ріжних „впливів“. Стрінемо в ній чимало наших знакомих: В. Пачовського, О. Олеся, Р. Купчинського, П. Тичину, Г. Чупринку і — в майже трьохчетвертих — Івана Франка. Се зрозуміле, коли зважимо, що Франко в часі, коли Волощак утратив зір, був чи не одинокою провідною зорею для тодішної нашої молоді, отже й залишився таким для людини, котрої обсерваційний розвиток саме тоді спинила особиста траґедія. Сам Волощак признає се:

„Без книг, мов без друга забутий
Літами я втомлений броджу...
І духом вмираю від спраги,
Бо жити без книг я не можу! (стор. 16).

Отже зрозуміло, що Волощакови тяжко перемогти своєю ориґінальністю оте „книжное почитаніе“; через те його вірші тільки далекий відгомін не так пережитого, як радше перечитаного. Справді приходиться щиро жалувати, що саме книжки Франка затяжіли на розвитку Волощака, а не книжки якогось справжнього ґенія, ґенія що мавби вищі та ширші ідеали й кращу форму, ніж Франко. А так поза еротику та кілька суспільницьких мотивів, які місцями переходять у большевицьку аґітку („бо де подіть п'ястук тим кістякам у латах?: хиба... оттак... узять... та черепи торощить“ — „Безробітні“, стор. 81), майже нема у Волощака ширшої тематики. Справа внутрішнього життя, життя довкруги якого — так мені здається — в сліпої людини повинні обертатися майже всі душевні відрухи, в Волощаковій поезії не розвинена. Франко осліпив Волощакову душу гірше, як війна його фізичні очі: нігілізм Франка відібрав тій людині її духові очі, очі що творять з чоловіка образ і подобу Бога. Замісць шукати поширення своєї внутрішньої вартости Волощак розливається в еротиці з Гайнівськими скреготами („і вже більш співать не буду, Бо ...втоплюсь, втоплюсь ...в перині!...“ — „Quasi серенада“, ст. 41), яка творить добрих три четвертині збірки. А коли вже автор і витягнеться з тої ...перини, то остає йому або малосучасна революційна тематика, або потопання в безнадійнім песимізмі сліпої тілом і духом людини:

„І рвучко рамена... та тінь, мов мряки мрич...
Натуга туг моїх: Орфея спів не буде!
Тільки в оддалі ген... лебединий мов клич...
І хвиля болю лиш... вкрива порожні груди“.
(стор. 50).

„Вперід, вперід пливем човнами
По морі вічности безкраїм...
Пощо, куди, де пристань нам?....
Ніколи цього ми не взнаєм!“ (стор. 53).

писав Волощак ще в 1911 році. І сей стан аґностицизму лишився в нього й донині:

„Наше Сонце вкрилось цвіллю —
Білий голуб — Біль:
Хрести в крові —
Безголові
Бродять блудні мари в крові...
Ой, на душі цвіль...“
(стор. 67, вірш з 1927 р.).

Така цвіль, що нею вкриваються всі кращі спонуки безвірного інтеліґента, навіть... патріотизм. Замість нього виступає на арену пацифізм а ля Kohn-Ludwig (у вірші „1914“), то знов революційно-клясове („Безробітні“) „Оддать!“...

Та все те самообман і нікого не потішить. І окрадена осліплена душа реаґує плачем, але плачем, у якім чуєте вже справжню поезію, а не тільки книжне начитання:

„І знаю, що струни найтонших тонів повні,
неторкнені ніким — мовчатимуть довіку,
а замісць розкошів страждання невимовні...
отрута з їх сплива до серця замісць ліку.
І червень і шкарлат і сиза голубінь
і звідкись туги зов... притьмарений... далекий...
немов ті журавлі з підхмар'я, мов лелеки...
а там... розвійна тінь... на пройденому тінь“..
(стор. 50, вірш з 1932 року!).

Тільки тоді, коли автор усвідомить собі, що нема для людини більшої особистої вартости як власна душа, коли піде в напрямі зову туги далекої, тільки тоді стане він справжнім поетом, ориґінальним, свідомим себе й орудників власної поезії. А так він... тільки тінь на пройденому, траґедія а не патос, неповний чоловік і недомовлений поет. Скільки хто стратив Бога, стільки стратив душі, і скільки стратив душі, стільки стратив поезії...

Нарциз Лукіянович. **Князь Олег Віщий.** Поема. „Ізмарагд“, Львів (1934). Стор. 32, 16⁰.

„Великий, світлий, віщий Олег“ виходить на холм, принести воєнну жертву Перунови; така цікава історія тягнеться від 3 до 7 сторінки. Потому князь Олег говорить промову. Дружинники кличуть „аж тричі: Слава! Слава! Слава!“ — ну і приготовляються йти в бій (стор. 7—9). Стор. 10 „вакат“ (ох, як легко на серці....). Стор. 11—14 всі бенкетують. Від 14 ст. до 19 опис мандрівки дружини Олега через степи на Візантію. Се одинока динамічна й пориваюча частина сеї нудної й балакучої поеми. І саме тільки ся одна частина доказує, що автор поет, та лише „в такі хвилини“. 20 стор. „вакат“. 21—22 стор. Візантія в страху, та 23 стор. потішає нас, що Греків богато, щоб на 24 стор. знов налякати нас страхом Греків. Від 25 до 28 стор. битва, буча, перемога. 29—31 епільоґ. 32 „вакат“ — Богу дякувати.

Поема Нарциза Лукіяновича противізантійська, та проте співробітникови „Нової Зорі“ тяжко нею захопитися... Сумніваюся також, чи захопляться нею 105% націоналісти, хоч поема має претенсії на „енерґетичний волюнтаризм“ і взагалі „дуже моцна“... Аякже. Захопитися сим архитвором може хіба вчитель української мови, який учив автора поеми. Бо благородний ученик безперечно знає оба підручники поетики і стилістики пок. Домбровського, вивчився граматики Смаль-Стоцького й навіть вчувся в Слово о полку Ігоря. Вчувся — се правда, але не зумів відтворити його настрою, не влив у свою клясичну поему творчого духа, що пірвавби за собою читача. „А не сороки втроскоташа: на слѣду Игоревѣ ѣздитъ“ Нарциз Лукіянович.

Коли читаю клясицистичні річи Зерова чи Рильського, то не треба мені гумору, погоди, ні чорної кави, щоб захопитися правдивою поезією тих творів. Знак, що навіть в часах большевизму деякі довші епічні твори, писані в клясичному тоні, можуть знайти свого переконаного читача. Бо за клясичною формою стоїть у них справді мистецький темперамент творця.

Того темпераменту в „Олезі Віщім“ не бачу й тому ся поема нудить мене навіть при добрім гуморі, добрій чорній каві і добрій погоді. Коли інші твори Нарциза Лукіяновича, твори еґотичного характеру, попри свою духову малеч, всетаки можуть мене зворушити, то „Князь Олег Віщий“ нудить своєю розтяглістю і псевдоклясицизмом. Нагадує бл. п. „Весняну пісню“ Івана Крушельницького сина безсмертного Антона: довгу, тяжку й нудну. І як „Весняній пісні“ не помогла присвята її Гофманталеви, так не поможе „Олегови Віщому“ — „окладинка, ініціяли та марка роботи мистця-маляра Святослава Гординського“. (Досі ми не були свідомі потреби титулувати сього маляря рівночасно мистцем; тепер не маємо вже й найменчих сумнівів щодо того...). Шкода було витрачувати гроші на ті прикраси.

„Не лѣпо ли ны бяшетъ, братіе“ прочитати старі словеса про похід Ігоря, ніж читати про князя Олега Віщого „по замышленію“ Нарциза Лукіяновича? „Боянъ бо вѣщий“, та про пана Нарциза годі таке віщувати. „Рекъ Боянъ... пѣсньтворецъ стараго времени...: Хоть и тяжко ти головы кромѣ плечю, зло ти тѣлу кромѣ головы!

Аминь“.

О. Подільський. **Хоч неладно але складно.** Приказки. Тернопіль 1934. Накладом автора. Вінєтка Орисі Бриковичівної. Стор. 80, 16⁰.

„...приказки звичайні. Зібрав я їх між народом на Поділлі. А що деякі з них не надавалися до друку, то, щоб книжечка вийшла показніша, додав я ще й дещо з іншої бочки. А все те і собі і добрим людям на розвагу та на науку“.

Так пише автор на вступі. Що ті приказки зібрані між народом, в те не вірю. Може їх зміст, але форма напевно самого автора:

„Як би не ціп і не вали,
люди жили б як собаки“.

чи:

„Тихо, хлопці! ані кроку,
бо йде той, що має збоку!“ —

чи:

„Було Слово і був Батий,
а тепер є чорт рогатий“ —

такі і подібні приказки, особливож їх форма вказують на творця інтеліґента, а не на простолюддя.

Дух тих приказок нагадує гумором і терпкістю вислову таки справді суто традиційний український гумор, оте „Сміхом на розум навертати“. Для приміру:

„Чоловік є чоловік,
як від баби подалік“ —

„Колись етер, давно аер,
тепер всюди Kohn та Mayer“ —

„Хто без мапи найде хутор?
коміняр та екзекутор“. — і под.

Думки висказані в тих приказках назагал здорові, хоч не високі. Разить тільки подекуди кілька своєрідних „мудрощів“ на початку книжки, вроді:

„Чи є Бог і де той Бог,
не розберем ми у двох“.

Та при тім цікаве, що автор не держиться консеквентно того свого аґностицизму, а навпаки де дальше, то забуває зовсім про нього й позитивно висказується про реліґію й її значіння, очевидно тільки в праґматичному дусі: значить, цінить реліґію лише тому, що вона практично потрібна.

Не надто сподобаються краснодухам ординарні, хоч при тім дуже переконуючі — вислови Подільського:

„Вір, божниць — хоч плинь уплав,
а безвірства, як на...в!...“
(Слідують вже таки зовсім „грубші кавалки“).

Книжку печатано всього в 500 примірниках. Длятого ми щиро раділиб, якби її автор при другому виданні повикидав з неї всі непотрібні речі, вигладив дещо мову („місяцьослов“, „тре йти в поле“ і под.) та віршеву форму („у вересні“ і т. п.) та подав нам свої приказки „складно й ладно“.

Араміс.

НОВИНА! **НОВИНА!**

Щойно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попередним надісланням грошей.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДО НОВИХ ВИБОРІВ до Сойму й Сенату приготовляються вже ріжні польські партії.

ПРЕЗИДЕНТ ҐДАНСЬКА Раушнінґ уступив. Д-р Раушнінґ був президентом ґданського сенату від червня 1933 р. За його урядування прийшло до заключення цілого ряду польсько-ґданських договорів. Погіршення здоровля змусило Д-ра Раушнінґа уступити.

В ПРАЗІ відбулися на днях протинімецькі і протижидівські демонстрації. Чеськословацький міністр освіти звелів німецькому університетові в Празі звернути історичні інсиґнії університету Карла чеському університетови. Внаслідок того вибух спір між чеським і німецьким університетом. Між студентами обох університетів прийшло до бійок. Німецькі студенти позамикали брами і не хотіли впустити чеських студентів. Тоді чеські студенти виважили брами і вдерлися до середини. Німецькі студенти привитали їх камінням і горячою водою й забарикадувалися в університеті. Поліція розігнала чеських студентів. Тоді чеські студенти пішли на місто і демонстрували проти Німців і Жидів. В часі демонстрації поліція увязнила 22 особи.

В НІМЕЧЧИНІ відбулися протичеські демонстрації. В Берліні німецькі студенти відбули протестаційне віче на університеті. По вічу пішли походом під чеськословацький консулят, але поліція розігнала похід. В м. Кольонії студенти відбули віче. По вічу урядили протичеську демонстрацію. В демонстраційнім поході йшло богато публики.

ПРОТИЧЕСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ були також у Відні. В університетській авлі було студентське віче. Бесідники виступали остро проти того, що чеський університет в Празі забрав історичні клейноди від німецького університету. Потому був демонстраційний похід під чеський консулят, але австрійська поліція розігнала його. Частина студентів здемолювала помешкання кількох чехофільських часописів. Поліція розігнала демонстрантів і увязнила 10 осіб.

МІН. ҐЕББЕЛЬС (Німеччина) виголосив недавно політичну промову. Він сказав між ін.: „Хочемо зробити все, щоб дійти до порозуміння з Францією. Не бачимо ганьби в робленню уступок, бо мир можливий лише тоді, коли всі згодяться на уступки. Не шукаємо слави в наших завоюваннях. Теперішне положення не надається на уряджування гурапатріотичних виступів. Нарід не буде ситий від окликів і віватів. Правительство не може довершити чудес, бо веде лише реальну політику. Правительство і партія не будуть мішатися до спорів поодиноких протестантських ґруп”.

МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І ФРАНЦІЄЮ дійшло до засадничого порозуміння в справі викупу копалень в Саарщині.

ПРОТИФАШИСТІВСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися в столиці басейну Саари Саарбрікені. Демонстранти йшли походом і співали третий інтернаціонал та побили двох поліціянтів.

ПРОТИЮГОСЛОВЯНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися в Будапешті. 200 мадярських студентів зібралося перед югословянським пашпортовим бюром. Вони зачали співати мадярський національний гимн. Поліція розігнала маніфестантів і увязнила одного студента, бо підозрівала, що то він зорґанізував ту маніфестацію.

ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА можуть вступити до Австрії за її згодою на случай німецької атаки або замаху австрійських гітлєрівців. Таке устне порозуміння мали заключити диктатор Італії Мусоліні і австрійський канцлєр Шушніґ. Такі вісти принесла анґлійська преса.

ДО БІЛГОРОДУ приїхали ромунський міністр лучби (комунікації) Франасевич і шеф ромунського ґенерального штабу ґенерал Антонеску.

З сегодняшним, 92 числом „Нової Зорі“ висилаємо всім нашим П. Т. краєвим Передплатникам чеки П. К. О. і просимо присилати передплату до кінця б. р. та на слідуючий 1935 рік, а головно вирівнати залеглости.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ЛИТОВСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило замкнути 5 провінціональних вязниць, щоб зменшити державні видатки.

В ЕСПАНІЇ дальше масово увязнюють підозрілих в революційному русі. В м. Овіедо увязнили дотепер около 3 тисячі осіб.

МІЖ ГРЕЦІЄЮ Й АЛЬБАНІЄЮ прийшло до острого непорозуміння, бо альбанське правительство скасувало договірні права грецької меншини в Альбанії. Грецьке правительство запротестувало, альбанське правительство відкинуло протест ще й з насмішкою. Се викликало в цілій Греції велике обурення.

КОМУНАЛЬНІ ВИБОРИ В СССР. До дня 25. XI. с. р. вибрали в СССР 35,8% загального числа місцевих совітів. Участь у виборах виносила 82,3% управнених до голосування. Між вибраними до нових совітів скількість комуністів виносить 18,7% (в 1931 р. — 14,8%), комсомольців 11,3% (в 1931 р. — 6,4%). Скількість жінок між вибраними делеґатками виносить 25,2%. Громадські вибори в цілім ряді більших міст зачалися 1 грудня с. р.

БОЛЬШЕВИКИ БУДУЮТЬ сильну морську базу в м. Олександрівськ над Ледовим Океаном недалеко Мурманська і кордонів Фінляндії. Там буде база для легких воєнних кораблів і підводних човнів. Рівночасно будують склади для опалових матеріялів і оливи. Шведські військові круги переконані, що в Олександрівську є таємне летовище.

ВИБУХЛА РЕВОЛЮЦІЯ в полуднево-американській республиці Перу. Правительственне військо здусило революцію й увязнило 200 осіб. Підозрівають, що бунт зорґанізували комуністи. Президент республики приказав замкнути пропаґандові бюра всіх політичних партій.

ЯПОНІЯ зачала окупувати китайську провінцію Чагар. Та провінція має для Японії стратеґічне й господарське значіння, бо граничить безпосередно з монґольською республикою.

Вінчання в Лондоні

Син анґлійського короля вінчається в грецькім обряді.

На 50 км. довгі ґірлянди з цвітів оповили вулиці Лондону. Ціле місто потонуло у прапорах і цвітах. Перевагу мають краски сині й білі. Се національні краски Греції, батьківщини молодої. На прикрасу міста вичерпано всі запаси старих прапорів, які тільки були в Лондоні, і виготовлено ще 50.000 нових прапорів. На шлюб королівського сина Юрія з грецькою королівною Мариною вилягло на вулиці Лондону кілька міліонів людей. Вінчання відбулося в четвер в королівській каплиці в палаті Букінґем після грецького обряду. В тійже палаті відбулися два пири: один на 98 осіб, в тім 78 то члени королівських родів з цілого світа, другий пир на 800 осіб. На першім пирі подавано потрави на славних золотих тарелях великобритійського двора. В день вінчання замкнено всі школи і в палаті Ст. Джемса виставлено надзвичайно величаві шлюбні дарунки для молодої пари: золоті, срібні і кришталові столові застави, найдорожші меблі, надзвичайно численну біжутерію, прекрасну білизну й одяги і т. д. Дорогоцінні дари напливають дальше з усіх країв Великої Британії та з Греції. Ті шлюбні дари можна оглядати за доплатою на добродійні цілі. Незабаром подамо в „Новій Зорі“ цікаві голоси анґлійської преси з приводу торжества в Лондоні.

НОВИНКИ

„Союз церков для мира“ в Ню-Йорку рішив збирати матеріяли про голод на Україні. До „Союзу“ запрошено також о. Петра Понятишина як представника нашої Церкви в Америці.

Справа за молитовники. Парох Долини о. Михайло Чорнеґа спровадив 30 „Молитовників для всіх“ видання Видавництва „Криниця” в Перемишлі. Того самого дня поліція забрала в о. Ч. 24 молитовники (6 продано), бо в них є сконфіскована пісня „Боже Великий, Творче Всесильний”. Поліція зробила донесення до суду, котрий наложив на о. Ч. гривну 100 зл. за кольпортажу заборонених друків. Городський Суд в Долині увільнив о. Чорнеґу. Тоді поліція внесла відклик до Окружного Суду в Стрию. Тимчасом Прокуратура Окружного Суду в Перемишлі вислала письмо до о. Ч., в котрім взиває його до 14 днів відібрати заквестіоновані молитовники, зложені в перемиській Прокуратурі. — Се важне для всіх священиків, що мають непорозуміння за кольпортажу молитовників.

Кооперативне право. Переклав і опрацював Михайло Корчинський. Львів 1935. Накладом Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Формат: 17×12 цм., Сторін 240, Ціна 3.— зл. без пересилки. — Се книжка дуже потрібна, на часі і гарно видана. До того має предметовий показчик і коментарик до деяких слів. Словом, ся пожиточна праця заслугує на як найбільше поширення.

Новий адміністраційний поділ станиславівського воєвідства. „Воєвідський Денник“ ч. 27 з 10 XI. с. р. оповістив, що повіт Долина ділиться на 11 волостей і 3 міста; пов. Городенка на 7 вол. і 1 місто; пов. Калуш на 8 вол. і 1 м.; пов. Коломия на 14 вол. і 2 м.; пов. Косів на 8 вол. і 2 м.; пов. Надвірна на 14 вол. і 2 м.; пов. Рогатин на 11 вол. і 3 м.; пов. Снятин на 7 вол. і 2 м.; пов. Станиславів на 11 вол. і 3 м.; пов. Стрий на 13 вол. і 2 м.; пов. Товмач на 9 вол. і 3 м.; пов. Жидачів на 6 волостей і 4 міста.

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання реліґії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При гуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Гірняк, Станиславів, вул. Красінського ч. 12. 219—4—10

На лінії Станиславів-Воронянка буде дальше курсувати поїзд ч. 3113. (Станиславів відїзд год. 19.13, Воронянка приїзд год. 22.11) і назад особовий поїзд ч. 3114, Воронянка відїзд год. 5.02, Станиславів приїзд год. 7.35.

В с. Гребенне, пов. Рава Руська, пок. князь Павло Сопіга та його жінка зі Селиськ уфундували захоронку. Недавно відбулося посвячення тої захоронки в прияві фундаторки. Соборну Службу Божу відправив потелицький парох о. Мих. Дороцький в сослуженні місцевого пароха о. Щасного Раставецького й о. Ант. Твердохліба з Рави Р. Діти приступили до сповіди й до св. Причастя. Управу захоронки обняли Сестри Служебниці Пр. Діви Марії.

Грабіжі у Львові лучаються вже навіть в середмістю, де грабіжники вириває жінкам торбинки з рук і втікають.

Злодії вломалися до каси городського суду в Кракові при вул. св. Яна і забрали 2.600 зл. судових депозитів. Слід за ними пропав.

Гумор. З нових приповідок: Риби, діти і сойм не мають голосу.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Великі сніги впали в цілій Буковині. Сніг покрив не тільки верхи гір але й села в долах.

Вовки появилися на Буковині великими тічнями. Вони нападають на овець та роблять великі шкоди. В Кімполюнґу вовки підкрадаються до селянських загород. Селяни з великим трудом вилами й топорами відганяють вовків.

Безбожницьку кампанію зачали большевики в звязку з недалекими Різдвяними святами. Вона потриває до 25. I. 1935 р. Безбожники висувають гасла, що буцімто всі церкви ведуть аґітацію за війною проти СССР. Преса, радіо й кіна поширюють безбожницьку акцію в цілім СССР.

Буря на Чорнім Морі шаліє від кількох днів. Кораблі не випливають з пристаней. Злива затопила кількадесять домів на передмістю Новоросійська.

Третий раз зацвив боз в селі Вонхоцк в ільжецькім повіті.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **14 — 20.**

Новий український орґан в Манджурії. „Манджурський Вістник“ повідомляє, що в Харбіні буде виходити незалежний місячник „Ватра“, орґан української національно-державницької думки на Далекім Сході. В нім будуть також статті для чужинців в анґлійській мові. Адреса: „Vatra“ c/o „The Manchurian Herald“, P. O. Box 269. Harbin. Manchou-Kuo. Asia.

Розкол в евангелицькім костелі в Німеччині. Евангелицький епископ Баденії Кіглєвайн зірвав всякі зносини з евангелицьким „Епископом Держави“ Міллєром. Епископ Кіглєвайн звернувся до всіх евангелицьких пасторів Баденії, щоби заняли становище супроти того кроку.

Данський королевич князь Ерих оженився 10 літ тому „з любови“ з донькою канадійського міліонера, „короля дерева“ Фридриха Буша, Люїзою. Князь зрікся своїх прав, звязаних з уродженням і усунувся на бік. Та тепер він хоче розвестися — по десяти літах спільного, але не зовсім доброго пожиття.

„Міттельевропеїше Кореспонденц“ доносить, що чеський національний гимн „Кде домов муй“ скомпонував Жид Франц Шкровп, що був кантором в синаґозі.

До Палестини виїхав зі Львова транспорт Жидів зложений з 250 душ. То переважно еміґранти з Галичини і Волині.

Гумор. Перед памятником Коперника стоять два пияки. Оден каже: „Б...б... ачиш, то К...к...оперник...“ — А другий: „Кккоперник? То що за оден?“ — „Той що відкрив, що земля крутиться.“ — „Значить, був такий сам пиянюга, як ми обидва...“

Великі надгороди на ялинку!

Мимо виїмково низьких цін наших комплєтів, ми рішили також роздати зовсім безплатно між наших клієнтів, котрі куплять в нас до дня 10 грудня 1934 р., слідуючі премії: 5 мужеських плащів, 5 жіночих плащів, 5 ватових ковдер, 5 готових мужеських одягів і 10 великих хусток до одягання.

Наші реклямові комплєти. Лише за 12.25 зл.

висилаємо: 3 м. матерії на мужеський одяг або на жіноче пальто (найновіші десені теперішнього сезону) повної подвійної ширини 140 цм, 1 мужеський зимовий светер (пульовер) грубий і теплий, 1 мужеську сорочку з гарним сатиновим викінченням або 1 пару підштанців з доброго трикоту, 1 пару зимових скарпиток, 1 пару мужеських рукавичок в добрім ґатунку, 1 довгий вовняний шаль і 3 мужеські хустинки до носа з гарним кольоровим пружком. („шляком“).

Лише за 11.90 зл.

висилаємо: 4 метри модної матерії на гарну жіночу зимову сукню, 1 зимову хустку в ладні кольорові ясні або темні крати, 1 пару жіночих пантофель (подати розмір взуття), 1 жіночу зимову апашку, чисто вовняну наймоднішу, 1 жіночу мадаполямову сорочку чепурно гафтовану у всіх кольорах, 1 пару трикотових реформ досконалого ґатунку, 1 пару панчіх, 3 дамські батистові хустинки з шовковим беріжком.

Лише за 26 зл.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів дуже доброго ґатунку на всякого рода білля, 6 метрів флянелі на білля, мягкої і пушистої, на ріжне білля або на піжами і шляфроки, 6 метрів зефіру в модні пружки на мужеські сорочки, 6 метрів кремового полотна густого виробу на постіль або простирала, 5 метрів канвових фіранок до вікон в найгарніші жакардові десені і 9 метрів ручникового чисто білого або 2 білі простирала з кольоровим пругом.

Згадані комплєти висилаємо на листове замовлення за почтовою посліплатою. Платиться при відборі товару на почті. **Без ризика.** Коли товар не подобається, приймаємо звород і **сейчас** звертаємо гроші. Замовлення треба адресувати лише:

Firma: **„Łódzko-Bielska Tkanina“,** Łódź, ul. Św. Andrzeja. Nr. 7/17A.

Увага: Дня 15 грудня 1934 р. оповістимо листу осіб, котрі дістали премії.

На бажання висилаємо кождому листу осіб, котрі одержали премії з попереднього поділу. 225—1—1

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васелїну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

КІНА

АДРІЯ: Мата Гарі.
АТЛЯНТИК: Маскарада.
КАСІНО: Шпіон ч. 13.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: І щож далі, сіра людино?
МІРАЖ: Галька (з Кепурою).
МУЗА: Щойно вчора.
СТИЛЕВЕ: Геть з крізою й ревія.
УТІХА: В погоні за місяцем і ревія.

„ТАКТ“ — РИНОК 43.

Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського **магазину взуття „ТАКТ“ ЛЬВІВ, Ринок 43.**

Великий вибір жіночого, мужеського й діточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Ґарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — —

РИНОК 43. „ТАКТ“

Велика надгорода

Задармо 50.000 жіночих костюмів.

З причини отворення висилкового відділу ми рішили роздати зовсім безплатно 50.000 жіночих костюмів між наших клієнтів, котрі розвяжуть низше подану шараду і замовлять в нас оден або більше з низше вичислених комплєтів.

Щоб одержати безплатно жіночий костюм, треба розвязати низше подану шараду і прислати нам в листі вдучну розвязку разом з замовленням.

L — ó —
W — l — o
Ł — d —

Пояснення: На місце крисок треба вставити відповідні букви, так, щоб повстали 3 відомі міста в Польщі.

Наші реклямові комплєти лише за зл. 13.30.

висилаємо: 3 м. матерії на зимовий одяг в модні бельські взори 140 цм. ширини, 1 мужеський жакардовий зимовий пульовер, 1 пару підштанців з гарним сатиновим викінченням, 1 мужеську трикотову сорочку, 1 мужеський вовняний шаль, 1 пару зимових дуже теплих рукавичок, 1 пару дуже сильних скарпиток і три мужеські хустинки до носа з гарним коліровим беріжком.

Лише за 13.85 зл.

висилаємо: 4 м. матерії на гарну жіночу сукню, 1 жіночий зимовий светер дуже модний з гарною тамбураціею, останний крик моди, 1 зимова хустка в гарні кольорові крати ясні або темні, 1 пару жіночих пантофель (подати розмір взуття), 1 жіночу мадаполямову сорочку з гарною вставкою „Толєдо“, 1 пару досконалих трикотових реформ, 1 пару грубих вовняних панчох, 1 вовняний жіночий шаль і 3 жіночі батистові хустинки.

Лише за 25.20 зл.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів, на ріжного рода білля фірми I. K. Познаньского Акц. Спілка, 6 метрів флянелі на білля, мягкої і пушистої на ріжне білля або на піжами і шляфроки, 5 метрів канвових фіранок на вікна в найгарніші жакардові десені, 6 метрів зефіру в модні пружки на мужеські сорочки і 9 білих ручників.

Згадані комплєти висилаємо на замовлення листом за почтовою посліплатою. Платиться при відборі товару на почті. **Без ризика.** Коли товар не подобається, звертаємо сейчас гроші. Адресувати: Firma **„Polski Konsument“,** Łódź, ul. Kilińskiego, Nr. 39—8 m.

Увага: Користайте з доброї нагоди, розвяжіть шараду, залучіть до замовлення, а дістанете зовсім безплатно жіночий костюм, яко надгороду за розвязку шаради. 226—1—1

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% о. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 6 грудня 1934. Ч. 93 (791)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ц. Краків 405.867

ДЕЛЕҐАЦІЯ ЛЕМКІВ В АПОСТ. ВІЗИТАТОРА

В дні 27 листопада с .р. їздила до Перемишля до апостольського візитатора о. Івана Гудечка наша делеґація з Лемківщини, складена з трьох свідомих селян та адв. д-ра Василя Блавацького зі Сянока. Візитатор приняв нашу делеґацію на довшій авдієнції і довідався про дійсні потреби та клопоти гр.-кат. населення Лемківщини. Для спараліжування заходів нашої делеґації вислали сяніцькі москвофіли окремо „свою" делеґацію під проводом емер. радн. Е. Мокрицького. В склад делеґації входив між іншими Йосиф Федак зі Согорова Горішнього, нов. Сянік, який у 1928 р. при виборах до сойму кандидував з напів-комуністичної листи „Сель-Роб-Єдність". Це людина загально відома зі своїх „лівих" переконань і з ними він не скривається. І ось коли один з членів нашої делеґації робив Й. Федакові закиди, чого він їде до Перемишля з домаганням признати окремого епископа для Лемківщини, то він безцеремонно відповів: „Про мене може бути один епископ, може бути і сто епископів; мені не треба ніякого. Я як був, так і дальше є лівих переконань". Гарна делеґація, правда? — Цікаво, що аґенція „Всхуд" про москвофільську делеґацію розтрубіла негайно, а про українську не згадала ні словечком. — Отсі вісти подаємо за „Ділом", ч. 327.

Далі винищують Українців

Совітська преса доносить, що з компартії виключено професора катеринославського університету Давиденка, бо він викладав, що жовтнева революція на Україні не була соціялістична але „національно-освободітельная". Кромі того СССР толкував він як „Союз совітських національних республик", а не соціялістичних. Проректором того університету була професорка Ягнетинська. Вона не тільки не донесла владі, що викладав Давиденко, але ще зберігала в себе скрипти з його викладів. Отже також її виключено з партії як приклонницю Троцького (чомуж не за те, що зберігала скрипти Давиденка?). Вона вдержувала взаємини з троцкістами, з Чичкевичем, Наумовим, Гуревичем і іншими. Розуміється всіх їх виключено з партії (що в тамошних обставинах для інтеліґентів рівнозначне з голодовою смертю). Винищування Українців в СССР не устає.

Вбили намісника Сталіна

В білий день убили в Ленінґраді, в палаті ленінґрадського „савета" (в давнім Смольнім Інституті) Серґія Мироновича Кірова, одного з найвизначніших достойників большевицької ґвардії, члена ЦК (Центр. Камітєта) ком. партії. Замаховця увязнено, але досі не устійнено хто він. ЦК компартії видав спеціяльну відозву з приводу убиття Кірова, в котрій каже, що його убили „вороги робітничої кляси". Кірова похоронять в Кремлі. Террор в цілім СССР скріплено.

Нова книжка про Драгоманова

Видали її большевики в Москві.

В Москві появилася нова книжка про Драгоманова Д. Заславського п. з. М. П. Драгоманов (Къ исторіи украинскаго націоналізма). Издательство Политкаторжан, Москва 1934. Ст. 240. В книжці тій нема обективности, але є незнані доси матеріяли до життєписи Драгоманова. Тепер вже нема сумніву, що Драгоманов удержував дуже укриті взаємини з Шуваловим. Він хитро удавав, що в Росії є якийсь „Земський Союз" (Общество Земскаго Союза и самоуправленія) та містифікував ним людей в Росії й закордоном. Ніякої подібної орґанізації не було, хоч пок. Б. А. Кістяковський вірив, що була.

Нова секта пророка Ілії

В Лодзі, у Вильні й на Поліссю зачала бушувати нова секта пророка Ілії. Ширять її два „пророки". З них один б. католик, другий б. православний. Вони обдурюють народ, що мовляв, їм зявився пророк Ілія й особисто дав їм вказівки, як ширити „нову реліґію". Ті два пророки одержали від Ілії заборону, бритися, отже вони дуже заросли. Голосять здержливість від тютюну і чистоту обичаїв. Позатим наказують вертати „до обряду Мойсея", отже се одна з „жидовствуючих" сект, подібно як суботники. Оба ті „пророки" мають жінок і богато дітей, котрих удержують члени нової секти. З ріжних сторін доносять, що православна Церква на Поліссі не в силі протиставитися новій секті, тому число її прихильників дуже скоро росте. Лиш катол. Церква може спинити розвал.

Як далеко будемо бачити

В місті Кормінґ стейту Ню-Йорк виконано сочку до далековида, котра має 5 м. 87 цм. проміру. Тепер можна буде бачити простір на 900 міліонів світляних літ, себто три рази дальше ніж дотепершними телескопами.

Крилатий злодій

В одній голяндській державній фабриці тютюну, в Сахараппурі, переводять щодня контролю працюючих при виході з фабрики. Тому крадежі там дуже рідкі. Та один робітник знайшов собі спосіб побільшувати своє майно. Він привчив свого голуба літати між фабрикою і своїм помешканням. І що дня привязував голубови під крила два пуделочка папіросів. Одначе раз в своїй захланности привязав своєму крилатому післанцеви дві пачки цигар (кубів). Голуб не міг унести такого тягару і впав на подвіря фабрики. Тоді справою занявся суд.

Тільки цей буде мати обезпечені будинки на 1/3 їх вартости в Т-ві взаїмних обезпечень „Дністер" у Львові, хто викупить найдальше до 25. грудня ц. р. свою полісу у місцевого аґента „Дністра"

Плід шовінізму

„Малопольські греко-католики се Поляки". Таку „правду" старається впоїти в своїх читачів маленька ґазетка „Grekokatolik", що час до часу появляється в Кракові, відтак масово розкидають її по краю.

Розбір перших трьох чисел „Gr.-katolika", його тенденції та пляни подав я в 757 ч. „Нової Зорі" у статті „Яркий шовінізм в голові їм перевернув". Там зазначив я, що згадана ґазетка, хоч називає себе „Gr.-katolik-ом", не має нічого спільного з правдивим греко-католицизмом, бо се лише брукова, шовіністична рептилька, яка у своїх статтях лише лає греко-католицизм, нашу Церкву, Єрархію і наших священиків.

До справи появи „Ґр.-католіка" не повинен би я вже вертати, щоб не робити йому забогато чести. Тим більше його писанини й так ніхто не бере поважно. Але тому, що „Гр.-католік" відкриває якусь нову Америку на галицькім терені і пускає в світ що раз то нові „цінности", які можуть порядно розбавити читачів і то навіть ліпше ніж першорядна, гумористична ґазета, постановив я присвятити йому ще сю статейку. Нехай „Гр.-католік" у своїй наївности тішиться тим, що про нього йде в світ широка „слава". А ми знов в сих тяжких часах посміймося троха з його неграмотности.

Заки розіслано найновіше, четверте, число „Гр. католіка" за жовтень 1934 р., постаралася наперід його редакція о належну для себе рекляму. А саме татуньо „Гр. католіка", краківський „Курієр Ціодзенни" (ч. 278 з 1934), виспівав на честь свойого синка похвальний гимн та поручив опіці своїх земляків се „sympatyczne wydawnictwo". При тім висловив побажання, щоб ідеольоґією „Гр. католіка" перенялися не лише ті „400.000 гр. кат. Поляків", які по думці „Курієра" є вже навіть свідомі своєї польської національности, але також всі інші гр. католики, які мешкають на території Польщі, а які ще не пізнали свойого національного, польського „я". Вкінці уділив „Курієр" „Гр. католікови" на дорогу батьківського благословенства та пожелав йому, а зґл. „temu ciekawemu i sympatycznemu ruchowi naszych rodaków greckiego obrządku jak najlepszego rozwoju i poparcia ze strony polskiego społeczeństwa". При тім висказав надію, що „dzięki temu ruchowi odżyje polska myśl wśród wyznawców tego zapomnianego przez polski ogół obrządku naszych wielkich patrjotów: Zyblikiewicza, ks. Mochnackiego, Rewakowicza, Merunowicza i tylu innych, ongi tak licznych gente Rutheni — natione Poloni".

В тиждень по вище згаданій реклямі появилося масово IV. ч. „Гр. католіка". На своїх шпальтах пригадує він в першій мірі своїм читачам сю „неоспориму правду", що всі Словяне, які замешкують „Червенську Землю", це по національности чистокровні — Поляки... Одні з них

менно римо-католики, а другі власне гр. католики. Фільософія коротка. Греко-католицькі Поляки — повчає далі — виступають під ріжними назвами, а саме під назвами україноφілів, русинів, старорусинів, руснаків, подоляків, мазурів (с. є ті гр. католики, які мешкають коло Переворська, Ланцута, Ряшева), лемків, бойків й гуцулів, подібно як деякі римо-католицькі Поляки виступають під назвами кашубів, мазурів, куявяків і т. п.*).

Ті всі, вище вичислені, гр. католики, се, каже, Поляки не лише в дійсности по національности, але всі вони крім маленької горстки україноφілів, навіть самі себе — як твердить „Гр. католік“ — Поляками почувають...

Своє твердження, що всі галицькі гр. католики се Поляки, підпирає „Гр. католік“ (ч. IV.) „науковими“ доказами і то 1) релігійними, 2) лінґвістично-етноґрафічними, 3) історичними.

Перший „сильно-науковий“ доказ „Гр. католіка“ полягає на тім, що всі гр. католики в Польщі визнають прецінь — ту саму католицьку віру, що й римо-католики. А тому що римокатолики в Польщі Поляки, (рк. Німців, Литовців і Білорусинів нема?) — проте також по національности Поляками мусять бути і суть гр. католики. — Як бачимо, заключення тут таксамо „льоґічне“, як і ціле розумування.

Колиб когось ще не переконав цей релігійний і то такий дуже „льоґічний“ доказ, то для такого має „Гр. католік“ ще сильніший доказ, а саме лінґвістично-етноґрафічний. Він полягає в першій мірі на тім, що майже всі гр. католики (як твердить „Гр. католік“ в статті „Łemki nie chcą ukraińskich szkół“) уживають в бесіді вислову „бив“ в значінні польського „był“, а мало хто з гр. католиків уживає вислову „був“, хіба лиш там, де взяло верх „zukraińszczone narzecze buczackie“... — Таким типовим доказом, що гр. католики се Поляки, суть — по думці „Гр. католіка“ Лемки, які не лиш наголошують поодинокі слова по польськи, але й сама їх бесіда, з виїмком деяких, льокальних висловів, „чисто“ польська.

Впрочім не лиш загально уживаний гр. католиками вислів „бив“ в значінні польського „był“, вказує на те, що вони Поляки, але на се — повчає „Гр. католік“ — вказують також їх імена і назвиська. Вистарчить (заявляє краківська шматка в статті „Kto buduje Cerkiew Bazyljanek (we Lwowie“) перечитати імена і назвиська членів комітету, що будує церкву. І так:

> „Na 26 nazwisk jest aż 16 czysto polskich! Są to niedawno jeszcze przyznający się do polskości, o czem świadczą także ich polskie imiona, jak Alfred, Leonard i t. d. zaciągnięci do ukr. taboru..... lub nazwiska tych rzekomych ukraińców, czyli wynarodowionych greko-polaków: Borzemski, ks. Buczacki, Dr. Howikowicz, Alfred Horodecki, ks. kan. Dzerowicz (którego ojciec i dziadek chodził jak ksiądz w polskiej czamarze), Dziedziński Leonard“ i t. d. —, „Nadto w prezydjum zebrania przewodniczył ks. prałat Piasecki — również dawniej Polak“.

Словом, самі Поляки. Вони чомусь покинули польскість і стали Українцями, мабуть на злість редакції „Греко-католіка“. Але „найсильнішим“ лінґвістично-етноґрафічним арґументом на те, що всі гр. католики з „Зємі Червєньскей“ се Поляки, є, після „Гр. католіка“ слідуюче:

> „Gdy w ч. 1911. pojechała na prawdziwą Ukrainę wycieczka ukrainofiłów ze Lwowa i mówiła tam po galicyjsku..... to na Ukrainie odpowiadali im po polsku, lub po rosyjsku. — „Czomu wy do nas po polski howorycie“, pytali i dziwili się psewdo-ukraińcy małopolscy (z Ziemi Czerwieńskiej). „Jakżeż my nie mamy do was mówić po polsku, kiedy wy sami do nas po polsku mówicie“, — brzmiała odpowiedź prawdziwych ukraińców“...

З сего виходить — пише „Гр. католік“, — що коли навіть „ніби — українська“ мова галицьких греко-католиків „jest uważana przez mieszkańców Ukrainy za polskie narzecze, to cóż dopiero mówić o gwarach Łemków, Podprzemyślan, a nawet bułackich Podlwowian, mówiących gwarami bardziej dla nas zrozumiałemi, niż Mazurzy pruscy, czy Kaszubi!... — Льоґічне заключення насувається тут саме собою, а саме, що „Łemki, Podprzemyślanie a nawet bułaccy Podlwowianie“ це родовиті, чистокровні, 105-процентові Поляки. — Ось „фундаментальний“ доказ, якого навіть найбільші учені не будуть в силі збити!

Я обговорив тут 2 докази „Gr.-katolika“ (ч. IV.) на скріплення твердження, а саме, що „всі галицькі гр. католики — це Поляки“. Про третий, історичний, де говориться, що всі гр. кат. Галичани се Поляки тому, бо в гр. кат. Церкві були колись — орґани*) і всі гр. кат. священики говорили колись проповіди по польськи, були великими польськими патріотами, а гр. кат. Владики писали послання до своїх вірних по польськи, згадував я ширше в статті „Яркий шовінізм в голові їм перевернув“. Тому над сим „дуже поважним“ доказом „Гр. католіка“ вже розводитися не буду. Згадаю ще лише про заключення і рефлєксії, які витягає „Gr. katolik“ зі своїх вище наведених „наукових“ доказів.

А ті його заключення і рефлєксії слідуючі: Коли всі галицькі гр. католики се Поляки, то їм належаться в гр. кат. Церкві такі самі права й привілеї, які вони мали в тій Церкві колись давніше і які мають тепер у своїх костелах римокатолицькі Поляки. Тому треба наперід гр. кат. Церкву відукраїнізувати, се є вирвати її з рук україноφілів, котрі „хвилево“ сю Церкву опанували і надуживають її до україноφільської політики, „ворожої“ Польщі. Треба передати провід сеї Церкви в руки греко-Поляків, заложити греко-польські семінарії для кандидатів на священиків, впровадити наново до Церкви орґани та поручити гр. кат. Епископам видавати послання до своїх вірних в польській мові. Коли таке станеться, тоді — як пророкує „Гр. католік“ — гр. кат. Галичани заживуть тим блаженним і райським життям, яким тішились вони ще у свойому „золотому“ віці, це є в другій половині 18 ст. і на початку 19 ст...

Сі радикальні зміни в гр. кат. Церкві — як твердить „Гр. католік“ — потрібні не лише для того, щоби гр. кат. Галичани пізнали своє національне польське „я“, але також до того, щоб ратувати віру (!) і моральність (!) серед гр. кат. Галичан. Бо — як пише „Гр. католік“ у статті „Rozbijanie cerkwi przez ukraiństwo“: — głęboki upadek wiary i moralności owieczek, powierzonych opiece gr. kat. kleru“ се наслідок неголошення проповідей в Церкві в польській мові, наслідок „zaniedbania pisania listów pasterskich do Polaków greckiego obrządku“ і наслідок „wyrzeczenia się Polski i polskiej narodowości przez kler grecko-katolicki“...

„Gr. katolik“ — як бачимо — виступає тут в ролі проповідника моральности між нашим народом і як великий наш „спаситель і добродій“, якому віра і моральність нашого народу дуже лежить на серці, подає нам „спасенні й цінні“ вказівки на се, як згаданий упадок віри й моральности направити. Забув лиш сарака додати, що для заокруглення справи треба впровадити до нашої Церкви ріжні додаткові, чисто польські богослуження, викинути іконостаси та поручити народови молитися лиш по польськи. А знову нашим священикам належить наказати, щоби проповіди говорили не лиш в польській мові, але навіть в польськім національно-шовіністичнім дусі, як се робить велика скількість латинських священиків, — і тоді напевно наш нарід стане глибоко віруючий та під моральним оглядом надзвичайно примірний...

Коли читаємо „Гр.-католіка“, то замічаємо в його розумованню велику непослідовність. Ся непослідовність полягає на тім, що він не називає по національности Поляками Українців з Волині, з Великої України, Москалів, Сербів, Болгар, Чехів, Хорватів, Словаків і Словінців — взагалі всіх Словян, лиш чіпився, немов пяний плота, самих гр. католиків Галичан. Таж прецінь сі арґументи, на підставі котрих він робить гр. кат. Галичан Поляками, можна віднести і до інших Словян. Релігійним і лінґвістичним арґументом „Гр. католіка“ можна легко доказати, що Чехи, Словаки, Словінці й Хорвати се по національности Поляки, а самим лінґвістичним його арґументом можна легко пояснити, що Поляками є взагалі в с і Словяне. А вже найлекше мігби „Gr. katolik“, при помочи своїх арґументів, чи там своєї „наукової“ методи, доказати, що Українці з Волині і з Великої України — се також Поляки. Бо коли — по думці „Gr. katolika“ — се річ „неоспоримо певна“, що гр. кат. Галичани Поляки, а Волиняки і зазбручаки (кажучи термінольоґією „Gr. katolika“) — як знаємо — для тих гр. католиків Галичан рідні по крові, мові, вдачі, характері і т. п., — словом їх брати, — то, консеквентно беручи і вони також Поляки. Отже „Поляки“ сягають від Попраду по Кавказ і на Зелений Клин.

Я навіть допоможу „Gr.-katolik-ови“ доказати се історичними даними. Р. Жаховскі („Biulet. polsko-ukraiński“ ч. 31 з 1934), реферуючи м. і. погляди деяких Поляків на укр. справи в часах польського повстання (1831 р.) пише:

> „Orzeł biały“ m. in. stwierdzał, że chłop ukraiński ma grubą, twardą skórę i dopiero pod wpływem polskim może ją odmienić na cieńszą. Litwin, Żmudzin, Rusin, Tatarzyn, katolik, ewangielik, żyd — mają przyjąć jedno imię-Polak. Rosja to kolonja ukraińska, Ukraińcy zaś to odgałęzienie polskie, coś jak Mazurzy lub Kujawiacy. Towarzystwo Demokratyczne powiada, że naród polski to Polacy i Rusini. — Kacper Ciąglewicz..... za pomocą lingwistyki, prawa, etnografji, historji, cywilizacji udowadniał, iż Ukraińcy w Galicji muszą rozpłynąć się w morzu polskiego nacjonalizmu. Rusinów wogóle „wymyślił“ hr. Stadion w r. 1848. — Książę, hrabia, włościanin (Rusin), żyd — jednakowo nam potrzebni. Każdego trzeba przerobić na Polaka — pisał Adam Mickiewicz w listach do przyjaciół galicyjskich.“

От має „Gr. katolik“ готовий вже арґумент і готову тему (хоч Жаховскі не цитує повищого в тім значінні, в якім стало пише „Gr. katolik“) до писанини в своїх слідуючих числах. Я тут піддавби „Gr. katolik-ови“ ще одну тему до писання, якою він дуже втішився, але шкода місця.

З цілої писанини „Gr. katolika“ виходить, що він гр. кат. Галичанам виставляє патент на Поляків в першій мірі і головно тому, що вони з римо-католиками Поляками мають — спільну віру. Коли так, то послідовно патент на Поляків повинен „Gr. katolik“ виставити Німцям, Французам, Італійцям і взагалі всім католикам цілого світа. — От тоді напевно польські шовіністи, разом зі своїм краківським ступайком „Greko-katolik-ом“ булиб в семім небі!!

„Gr. katolik“ (ч. IV.) порушує ще богато інших „цінних“ і цікавих для нас справ, звязаних з його твердженням, що всі гр.-католики Галичани се Поляки, але в одній ґазетній статті всіх тих „цінностей“ зреферувати не можна. Однак вже й те, що я згадав в сій статті, свідчить наглядно, що горячкове маячення „Gr. katolika“ про те, що всі гр. католики Галичани се Поляки, це наслідок звірячої ненависти і розтопленого до червоности заліза, дикого і розперезаного польського шовінізму в відношенню до Українців, гр. кат. Церкви, її Єрархії і гр. кат. священства.

*) Таку саму ідеольоґію як „Gr. katolik“, а саме, що всі Словяне, які живуть в Польщі, се Поляки, — голосить також „Polska Wschodnia“, яка неперіодично виходить в Кракові як „орґан“ „Towarzystwa Obrony Ziem Wschodnich“. На такім самім ідеольоґічнім становищі як „Gr. katolik“ і „Polska Wschodnia“ стоїть також ендецький варшавський журнал „Myśl Narodowa“. Словом, наплодилося тих „ученых“ католиків доволі...

*) Орґани були колись і в церквах старої Візантії. Чи з того виходить, що й Греки-Візантійці були Поляками? — Ред. „Н. Зорі“.

ПОРАДНЯ

для Вибору Звання.

4) Д-р Всеволод Метельський: До звіту секретаря Порадні інж. І. Лучишина хочу додати ще кілька завваг про осяги нашої праці та про умовини, серед яких розвивається наша праця. Психотехнічну працю загально можна поділити на 3 частини, що тісно з собою вяжуться та полягають на дослідчій чинности. Ріжницю між ними становить предмет досліду, яким є людина і фах згл. праця, яку людина виконує. Щоб дослідча праця не розминулася зі своєю ціллю, вона мусить досліджувати психофізичні умовини кождого роду праці зокрема. Рівнобіжно з сею працею мусять йти досліди над вартістю психофізичної спроможности людей. Людська спроможність під оглядом скількости і якости має дуже широкі границі, тому дослідча праця мусить обняти всі психофізичні функції людини. Щойно тоді, коли знаємо які вимоги під оглядом психофізичної структури ставить до людини якась праця, якийсь фах, і коли знаємо психофізичні спроможности людини, що хоче тому фахови присвятитися, можна оцінити, чи вона надається до тої праці чи ні,згл. до якої праці найбільше надається.

Се загальний нарис психотехнічної праці, якого повинна придержуватися кожда порадня для вибору звання. Психотехнічні досліди полягають на відповідно сконструованих тестах і експериментах. Щоб тест чи експеримент мав вартість, мусить бути так уладжений і переведений, щоби провірював лише одну точно означену психічну чи психофізичну функцію й подавав нам її вартість. Психотехнічні досліди увінчуються належним успіхом лише тоді, коли переведеться велику скількість тестів чи експериментів (бодай 1000 іспитів над кождою функцією). До того в нашій науковій літературі відчувається цілковитий брак дослідчих психотехнічних матеріялів. Через те наша Порадня працює на зовсім непідготованім ґрунті і ставить на тім полі перші кроки.

Щоб виробити свої власні дослідчі засоби, на се треба богато літ і богато фахівців. Тому ми були приневолені спертися в початках на чужих матеріялах і приспособити ті матеріяли до наших обставин.

В першу чергу звернено увагу на потребу професіографічних даних. Треба було користати зі здобутків інших народів, бо в нас досі в тім напрямі ніхто не працював.

Користаючи з того, що психофізичні умовини праці майже тотожні у всіх краях, переложено на українську мову й почасти примінено до наших відносин 64 професіографічні карти. На них точно означені психофізичні умовини 64 фахів. Така карта характеризує даний фах і тимсамим є показчиком, в якім напрямі повинні йти досліди над кандидатами до даного фаху. Професіографічна карта складається з 6 рубрик.

Мертві мухи псують запах пахучої масти у мироварника. Такеж чинить і мала дурнота в поважного чоловіка з його розумом і честю. (Книга Екклезіяста, 10, 1).

Ненависть і шовінізм відібрали компанії „Gr. katolika“ уживання розуму і виставили її серед нашого народу на публичне посміховище. *Б. Л.*

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Хто в терені зустрічається з представниками того шовінізму, нехай їм зверне увагу, що теоретичне анектування ними Українців і навіть Росіян до Поляків може колись послужити арґументом навпаки і може бути дуже неприємне в наслідках, бо слушно каже народна приповідка: „Більше днів як ковбасів.“

ОГЛЯД ПРЕСИ

Весілля в Лондоні

Голоси анґлійської преси.

У вступній статті „Обсервер“ пише: Анґлійська монархія, подібно як інші британські установи перейшла через розвій, котрий не нарушив її форми, лише дав їй інші завдання і повновласти. Відмовившись від значної части свого політичного авторітету вона здобула нову святість як хоронителька громадянських основ і тих сил, котрі роблять спільне життя здоровим і братерським. Вона — основний камінь тої складної будови, в котрій краса обединюється з силою. Традиція домашного огнища, ідеали обовязку, взір праведних почувань і справедливого життя, котрі творять силу анґлійської нації, все те знаходить свій змисл, свій вищий вислів в анґлійськім троні.

„Санди Таймс“ пише: Весілля в королівськім домі на загал не часте явище, але рідко бували случаї, колиб можна оглядати подібне захоплення як тепер. Причина того проста: четвергове торжество то завершення роману, котрий, як всім відомо, щирий і милий і викликає горячий відгомін у кождім серцю, котре здібне сильніше забитися.

В четвер Британія і вся її імперія принесли щирі поздоровлення і сердечні добрі побажання принцови, котрий тішиться загальною любовю, і його жінці.

Приписи про тоалєту.

Королева Мері передала через льорда камергера докладну інструкцію щодо тоалет, котрі обовязують присутних на весільних торжествах. 1) Сукні треба спускати до щиколоток, 2) недопускається футряних жакетів і шуб, 3) обовязують довгі білі рукавички, 4) не дозволені єґретки і подібні убори на голову.

Несподіванкою був розпорядок про футряні жакети: богато дам вже собі їх замовило. Довелося в послідній хвилі спішно замовляти плащ з матерії.

На запити, чи будуть допущені ясно-сірі або кремові рукавички, відповіли, що припис під тим оглядом будуть строго зберігати: допускається лише білі. Щодо сукон, котрі спадають аж до щиколотків, тим, хто до сего не звик буде дозволено вбрати сукню з розпором.

Участь фльоти.

В ілюмінації в четвер вечером взяла участь анґлійська фльота, що стоїть в Портсмуті. Всі величезні дреднавти пустили в рух всі свої рефлєктори. Се було дуже незвичайне видовище. Огні рефлєкторів запалено два рази впродовж пів години, після 6 і після 9 години вечером.

Дорога весільного походу.

Шлях, котрим мав йти весільний похід, оповіщено заздалегідь: з Букінґгемської палати до Вестмінстерського абатства і назад. До абатства сунув похід через Моль, попри кінногвардійську касарню, через Вайт-Голл і попри парлямент. В повороті похід звернув з Моля, коло С. Джемського двірця, і С. Джемською вулицею вийшов на велелюдний проспект Пікаділлі. Звідси по Пікаділлі похід дійшов до Гайд-Парку і там під острим кутом повернув назад до Букінґгемської палати. Вид був величавий.

Всі ті подрібні, вище наведені зарядження аж до подробиць тоалети включно приучують всю анґлійську націю до великого порядку. Центр того порядку — постійний рід монарха. Дотація й удержання династії се найдешевший і найбільше виховуючий спосіб правління для великого народу.

У вестмінстерськім абатстві

Дуже гарну і велику кореспонденцію з Лондону п. з. „Королівське свято — святом нації“ приніс варшавський „Курєр Поранни“. Подаємо з неї уривок:

На порозі старинної, величавої святині на стрічу молодої виходить духовенство в святочних ризах з Кентерберійським архієпископом на переді. Коло престола згуртувалася вся королівська родина, чужоземні монархи, монархині, княжни і князі. Дружки, — їх вісім, — стоять на боці. Дальше, в глибині дипльоматичний корпус, представники правительства, члени Палати Льордів та Палати Громад і запрошені бувші міністри, високі урядники і т. д. Сріблиться голова Льойд Джорджа, блистять окуляри Аґі-Хана... Та нині, тепер, ніхто не має для нікого очей, лише для тих двоїх перед престолом. Богослуження слухало мабуть, завдяки радієвій трансмісії 800 міліонів людей на цілій земній кулі... Тож певно чула його й Варшава, отже говорити про нього не буду, скажу лише для тих, що не знають анґлійської мови, що промова Кентерберійського архієпископа була одною з найпіднесліших і найпростіших, які я колинебудь чула. Присягу повторив за архієпископом князь Кенту виразно, але в одній хвилинці голос його задріжав зі зворушення... Княгиня Марина виїмково добре говорить по анґлійськи, що можна було нині ствердити хоч говорила радше тихо... По довгім Богослуженні, по відспіваній псальмів хором — одним з найліпших на світі, — по національнім гимні „Год сейв ди кінґ“, — загуділи органи і задзвеніли звуки Весільного Маршу — Мендельсона... Від престола відійшла чудова пара, за нею в повівних шатах дві малі чарівні дівчинки взяли в свої ручки королівський трен судженої... Хвилину здавалося, що ми на чудно зрежіссованім фільмі... Та се тривало лише секунди... Досить було глянути навкруги... Всі разом взяті найлучші режісери Голивуду не відтворять ніколи великого достоїнства Вестмінстерського Абатства, взнеслого торжественного настрою Богослуження, не заповнять фікційної нави в студіо ухарактеризованими на королів, королев і князів крови, — постатями, а передовсім ніяка, хочби найгарніша зірка екрану, не викличе ніколи такого почуття одушевления і зворушения, як сперта на рамени свого улюбленого, з очима, в яких блистять сльози щастя, — чудова княжна Кенту...

Теодора Джевецка.

Як виглядало королівське весілля

Краківсько-варшавський „Час“ подає в ч. 331 допис з Лондону під повисшим заголовком, котрий подаємо в перекладі: Лондон, в листопаді, 1934 р.

Зміст: Значіння й популярність династії. — Чим Анґлія цікавиться. — Шлюб князя Кенту національним святом. — Його господарське значіння. — Капелюхи і цьвіти княжни Марини. — Союз Юрків. — Міліон чужих в Лондоні. — Загальна радість.

Хто хотівби пізнати і зрозуміти становище, яке займає династія в анґлійській суспільности, повиненби побути в Анґлії в часі весільних торжеств князя Кенту. Довідавсяб тоді, що династія то не тільки пануюча родина, але се якби національна установа, котрою вся суспільність цікавиться в найвисшій мірі. Найменші подробиці з двірського життя щоденно подає преса до публичного відома і та постійна рубрика мусить бути в кождім щоденнику навіть в (робітничім органі) „Дейли Геральді“, бо того жадають читачі, до котроїб товариської верстви вони не належали. Коли король тяжко хорував, ціла Анґлія була неспокійна. Ціла Анґлія журиться, що князь Валії не хоче женитися — і тяглість династії внаслідок того не забезпечена; (його молодший брат князь Йорку має дві дочки), а тепер знову ціла Анґлія радіє з приводу шлюбу князя Юрія з його гарною кузинкою Мариною грецькою. В Анґлії, Валії, Скотії про нічо інше не говорять, тільки про той шлюб. Від панських палат до хаток гірників, всюди головною темою розмов молода пара а для жінок княжна Марина стала авторитетом моди. Се загальне зацікавлення має поважні господарські наслідки. Ось кілька примірів. Княжна замовила в Парижі свої капелюхи форми „верх коробки (пуделка)“. Один з найбільших лондонських базарів викупив всі паризькі моделі, перевіз літаком до Лондону, примістив на своїй виставці і впродовж 24-ох годин дістав 550 замовлень по 3 ґвінеї (золота монета около 30 зл.)! Коли щоденники донесли, що улюблений кольор нареченої зелений — зачався правдивий рун на зелені матерії. Купці і фабрики не могли настарчити замовленням. Всі анґлійські пані мусять мати зелені костюми, стенотипістки і робітниці бодай зелені блюзки. В одній хвилі зазеленілася вся жіноча Анґлія з фантастичною скорістю. Те саме з цьвітами. Коли довідалися, що княжна носить китичку з лілій, викупили всі лілії, які можна було дістати в Анґлії, а на полудне пішли безчисленні замовлення тих цвітів. Вкінці, молода пара оповістила просьбу до публики, щоби замість шлюбних дарів складано грошеві жертви на лічницю св. Юрія, котрої опікуном і куратором пан молодий. Годину після того оголошення зявилися в канцелярії лічниці дві пані: пані Мейер-Сассон, жінка богатого жидівського банкира — і пані Мек Брідж, жінка муляра. Перша принесла чек на 2.000 фунтів (около 55 тисяч злотих), друга зложила 2 шилінги (около 2.50 зл). За тим прикладом посипалися зі всіх сторін щедрі датки так, що впродовж кількох днів зложили величезну суму 700.000 фунтів штерлінґів (16 міліонів злотих), потрібних для скінчення будови лічниці.

Таких характеристичних подробиць можнаб навести більше.

Наплив чужих до Лондону просто застрашаючий. У всіх готелях так люксусових як і найскромніших викупили на цілий тиждень всі вільні покої. Чужинець, котрий в тім часі приїхавби до Лондону, не знайшовби ніде нічліґу. Міліони осіб наплили до столиці тільки на те, аби хоч з далека оглядати весільний похід. Перед вестмінстерським абатством уставили трибуни, на котрих місця коштують від 6 шилінґів до 20 фунтів стерлінґів (від 7.50 зл. до 550зл.). Всі місця буквально розхоплено до 24-ох годин. За вікна в улицях, котрими йде весільний похід, платять фантастичні ціни. В театрах всі місця випродані на цілий тиждень.

В кінах нема передпродажі, — але кожде представлення викуплене і тисячі осіб відходять від кас без білетів.

Одначе найхарактеристичніший факт, що лондонські уряди цивільного стану оголосили, що вже не приймають шлюбних зголошень в день весілля князя Кенту, бо всі мінути, буквально мінути, від рана до опівночи вже замовили пари, котрі бажають пібратися рівночасно з королівським сином!

Ряд визначних політиків, учених, мистців і т. д., котрі мають тесаме імя, що князь Кенту заложив „Союз Юріїв”, до котрого належить м. і. Юрій Ленсбери, оден з головних провідників Лейбур-Парти (робітничої партії). Той союз має ціль збирати датки для дітей безробітних родичів, — щоби вшанувати князя Юрія і його наречену. — Словом, королівський шлюб порушив цілу Анґлію від гори до долу і виказав ще раз нечувану популярність династії і силу монархічної традиції в тім краю.

Не треба додавати, що цілий Лондон прибраний святочно, а вулиці, котрі ведуть з палати Бекінґгем до катедри просто прикриті барвистими декораціями з солідних і коштовних матерій.

Радість загальна і щира; всі задоволені, а що при тій нагоді богато людей згортає поважні зарібки, тим лучше. Отсе повертає добра конюнктура а творить її молода пара, від котрої бе блиск щастя і врода: Юрій князь Кенту і Марина грецька.

(Загальна пошана королівського роду се головна таємниця сильної кристалізації анґлійської нації та її безпримірно великої й богатої держави).

Супружество князя Кенту

„Куріер Львовскі” приніс в ч. 328 А поучаючу статтю під поданим заголовком, котру подаємо в перекладі:

Зацікавлення, яке в Анґлії збуджує супружество князя Кенту, третого з синів Юрія V, з грецькою княжною Мариною, як також захоплення, яке викликує той звязок, не є ясні і зрозумілі для кождого.

Підчас неволі і поділів ми (Поляки) відчували, що заборчі монархи для нас чужі, ми не цікавилися їх родинним життям, навпаки, ми відносилися іронічно до великих князів російських, до австрійських архикнязів і пруських князів. Нині не маємо династії, отже наша психіка під тим оглядом не змінилася. Коли навіть пригадаємо собі передрозборову епоху, натрафимо на вибираних королів, котрих шлюби і хрестини не богато значили для народу. До Вазів і Ягайлонів дуже далеко, щоби традиція їх могла бути жива.

Тимчасом Анґлія від стародавних часів ранного середновіччя з одинокою виїмковою перервою кільканацятьох літ все мала короля, котрий займав своє становище на основі походження від попередних королів. Навіть в случаях, коли воля народу зміняла порядок наслідства, оберталася в границях, котрі закресляв родовід. Вигасали роди а на їх місце вступали інші, але завсіди з ними посвоячені. Князь Кенту, що якраз вступає в супружі звязки, може виказатися походженням від півмітичного анґльосаського Цердика.

Король Великої Британії панує, але не править. Його права ограничували систематично від 1215 р., наперед на користь магнатів, пізніше на користь висших кляс, вкінци на користь цілого народу. То що йому нині остало (напр. право ласки або надавання титулів), існує властиво лише на папері. А всежтаки, коли на троні засяде визначно здібний чоловік, вміє він впливати рішаюче на політику. Доказом того Едвард VII, котрий зорґанізував протинімецьку коаліцію і по смерти виграв світову війну. Та й пересічний монарх має велику повагу. Рахуються з його волею і звертаються до него у хвилях особливо трудних і небезпечних. Істнування монархії дозволило Анґлії перебути ряд кріз. Впродовж послідних двох і пів століть бували там спроби революцій і переворотів — але вдатного державного замаху не було ніколи. Прастара установа опромінена блеском традиції, вдержувала тягліть відносин. Нарід перейшов розвій від оліґархії, що давала політичні права лише яким 100 тисячам людей, до крайної демократії, в котрій кождий дорослий чоловік має їх без ріжниці полу. Одначе все відбувалося без проливу крови і згідно з правом. Так то британський політичний ґеній вміє лучити поступ з консерватизмом.

Впродовж століть розмірно невеликий край, котрий займає частину острова мітичного Альбіону, розріся в імперію, котра покриває одну пяту часть суш і островів земної кулі. В тім величезнім політичнім орґанізмі є очевидно відосередні струї і без сумніву булиб його давно розірвали, якби не династія. Вона той чинник, котрий лучить, лагіднить суперечности й утревалює єдність.

Тому то Британийці годяться на назву підданих (не горожан!). Тому відспівують гимн „Боже хорони короля” по вічах і зборах. Навіть по всяких представленнях музика муситъ відіграти кілька перших тактів, а вони слухають стоячи. Тому пють на здоровля короля в часі всіляких публичних бенкетів. Тому цікавляться так живо королівською родиною.

Найстарший син Юрія V. князь Валії, то є наслідник престола, кавалер і Анґлійці стратили надію, щоб оженився. Будучність династії спирається отже на двох молодших братах. Старший з них князь Йорку жонатий і має двое дітей, тепер женитъся князь Кенту. Велика Британія бачить в тім родиннім торжестві новий завдаток тревалости відносин і своєї будучої великости. Владислав Тарнавский.

Штучна фабрикація „рускєй“ інтеліґенції

Знаменний стан в „рускіх” ґімназіях.

П. Роман Топорчик, знаний зі свого україножерства, помістив кореспонденцію зі Станиславова в 329 А ч. „Курєра Львовского”. Подаємо її в дослівнім перекладі, бо вона добре характеризує хоробливу ментальність кресових вшехполяків. Доноси на всіх і вся: лють, що Українці ще жиють і розвиваються мимо „побожних бажань” ріжних Топорчиків, Грабиків і т. п., се провідна „ідея” тої кореспонденції. Топорчик пише:

Дивний стан річей заобсервував я в „рускій” ґімназії в Станиславові при вул. Липовій ч. 44. До заведення ходить 320 учеників. Та чиї вони сини? Переважно сини селян („хлопуф”), бо є їх аж 75%. Величезний відсоток! Тут бачиться, як штучно (?) наганяють учеників з села, що получене з великим зусиллям „рускої” суспільности, котра удержує таку масу (?) учеників в бурсах і на т. зв. приватних станціях. (Не тільки у Східній але й у Західній Галичині як також в цілій Польщі та в інших краях здібніші селянські сини ходять до ґімназій і нікого се не доводить до „шевської пасії”, тільки „католіка” п. Топорчика. — Ред. „Н. З.“). В Станиславові є три „рускі“ бурси, виповнені до останнього місця, коли польські бурси світять пустками. (Се ще один доказ, котрі бурси потрібні а котрі зайві. — Ред. „Н. З.“). Нпр. в бурсі ім. Крашевского, що має 100 місць, є ледви 30 обсаджених місць.

Крім сего є 2 „рускі“ жіночі ґімназії. Одну удержує УПТ (Рідна Школа), другу СС. Василіянки. Хоч обі роблять формально боками, є обосторонні тертя, навіть взаїмно перешкоджують собі — й дальше держаться мимо всего. Також є „руска“ вселюдна школа, удержувана „Рідною Школою” та величезний сиротинець при вул. Ґолуховского, удержуваний Преосв. Епископом Хомишином, котрий тепер має намір вибудувати нову величезну бурсу. (Значить: нова кривда для вшехполяків! — Ред. „Н. З.“).

Учительський збір „рускіх“ ґімназій з мусу льояльний, одначе позатим виконує свою „роботу“ серед учеників. (Дійсно „невинний” і христ. католицький спосіб писання. А ви, панове вшехполяки як льояльні? — Ред. „Н. З.“). Нпр. один з професорів, що сьогодня вже на еметитурі, погрожував своїм ученикам репресіями, колиб мешкали „на станції“ в польських домах.

Серед учеників „рускіх“ ґімназій деякий, щоправда незначний відсоток, се ученики напівпольського походження, т. є їх мами — Польки. А чи місце таких дітей в „рускей“ ґімназії? (А кілько учеників мішаного походження є в польських ґімназіях? Таж навіть деякі редактори вшехпольських орґанів мають українську кров в своїх жилах. Нпр. п. Грабик то Поляк? — Ред. „Н. З.“).

В трох польських ґімназіях у Станиславові селянських синів можна почислити дослівно на пальцях обох рук. Перед війною нпр. з II-ій ґімназії половина учеників се були сини польських селян. Самий Маріямпіль, найсильніший польський осередок у станиславівськім повіті, в тім часі висилав кільканацять учеників, а сьогодня — ні одного. Сильних польських осад у станиславівськім повіті є около 15 — а учеників несповна 10. (З того можна хіба зробити висновок, що польські кольоністи Мазури у Станиславівщині мають мало дітей і лишають їх переважно на господарствах. Зате українські селяни мають ще богато дітей і тому частину їх мусять висилати до шкіл. — Ред. „Н. З.“).

Отже бачимо, що „рускі люд” достарчає масово інтеліґенції своїй нації, що зрештою діється при видатній співпраці й помочи держави, бо чейже польська держава удержує „руске” ґімназії. (З податків українського населення, пане Топорчику! — Ред. „Н. З.“). У висліді „руске“ село масово творить інтеліґенцію, котра пізніше заповнює кадри ОУН, згл. творить сильні осередки суспільної праці на селі, — а „люд польскі“? Не тільки не посилає дітей до ґімназії, але деякий їх відсоток постійно „рутенізуеться“! (Ми не тратимо надії, що й п. Топорчик хоч вже старий ендек, — зрутенізуеться. — Ред. „Н. З.“).

Одинока інституція, котра моглаб ту проблему взяти в свої руки та розвязати її, полишена власній долі, тепер істнує та спирається дослівно на плечах кількох осіб. Се — ТСЛ.

Оскілько йде про „українізацію“ місцевого елементу зпоміж міського пролетаріяту, не можна поминути мовчанкою ОО. Редемптористів, котрі в тій праці анґажуються незвичайно горячо. А з нашої (польської — Ред. „Н. З.“) сторони робиться д. мало, або зовсім ніщо. — (Словом, на бідного Макара всі шишки валяться! Спровадьте, панове, ОО. Салезіян, може й наші хлопці навчаться ремесла від них. — Ред. „Н. З.“). Роман Топорчик.

Ювилей

25-ліття Т-ва українсько-руських правників у Львові.

Дня 1 грудня с. р. відбувся ювилейний обхід 25-ліття Т-ва українсько-руських правників. О год. 8 рано о. ректор д-р Й. Сліпий відправив поминальне богослуження й панахиду за померших членів Т-ва в церкві св Духа. Приявні були члени Т-ва з головою радн. З. Лукавецьким. О год. 7.20 веч. зачалася ювилейна академія в салі Т-ва „Українська Бесіда“. Приявних було понад 150 осіб: судді, адвокати, концепієнти, гості. Було між ними також кільканацять жінок адвокатів і кілька правничок (маґістрів прав). Між приявними були й гості з краю. Голова Т-ва радн. З. Лукавецький відкрив академію згадуючи основників і померших членів Т-ва (около 30 осіб). Приявні повстанням з місць вшанували їх память. Відтак д-р О. Надраґа відчитав реферат про історію Т-ва українсько-руських правників. Реферат проф. д-ра Ст. Дністрянського „Нові кодифікаційні змагання на полі цивільного права” відчитав секретар Т-ва радн. Вол. Іванець. Був се для правників дуже цікавий реферат про те, як виглядають кодифікаційні змагання в области цивільного права на території трьох словянських держав: Польщі, Чехословаччини, Югославії. Дальше відчитано ряд привітів від членів основників і ріжних установ. Після перерви д-р Ю. Заяць (тенор) відспівав удатно три пісні в супроводі фортепяну. Акомпаніював мґр І. Заяць. Потому п. Л. Шпитковська (фортепян), п. Р. Согор (скрипка) і п. О. Березовський (челю) відіграли „Тріо ц-моль“ Бетовена. Се була найкраща точка в музичній частині академії. Вкінці п. І. Лозинська-Гинилевичева вдатно відспівала 3 пісні в супроводі фортепяну. Після академії відбулися товариські сходини й дансінґ.

ЗІ ШКІЛЬНОЇ СЦЕНИ.

„Суєта”

І. Тобілевича в академічній ґімназії у Львові.

Молодь Філії Державної Ґімназії з українською мовою навчання у Львові (вул. Пекарська 19) спільно з ученицями ґімназії СС. Василіянок вшанувала 70-ліття українського театру виставою комедії І. Тобілевича „Суєта“ в авлі Академічної Державної Ґімназії при вул. Сопіги 14. Короткий і змістовний реферат про ролю українського театру відчитав уч. VIII. кл. Богдан Паливода. О год. 6 зачалася вистава, що тривала до 9 год. Три години повна саля провела час справді весело. Майже всі виступаючі (разом 21 осіб) грали зовсім добре. Місцями малося враження, що ми в „правдивім“ театрі і то добрім. „Суєта” Тобілевича мимо деяких перестарілих місць має непересічні виховні вартости. Вона порушує питання все актуальні: добрий і злий вплив науки на селянських дітей. Коло підготовки вистави богато праці положив проф. Ол. Панейко. На салі були м. ін.: Преосв. Никита Будка, о. Ректор Я. Перрідон, ОО. Директори обох ґімназій, о. кан. Лициняк і о. д-р М. Залеський, ОО. Катехити: Хомин, Горникевич і інші. Крім учительського збору й батьків простору авлю заповнили ученики обох мужеських ґімназій та ученици ґімназії СС. Василіянок. Веселости й оплескам не було кінця. Добре булоб повторити сю виставу в інших наших школах у Львові, бо вона має виховне значіння Учасник.

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ“! Адреса: „Правда”, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

Ювилейний Зїзд

Марійських Дружин Пань у Львові.

Першого дня зїзду було около 180 пань, 130 зі Львова і 50 з краю. З Перемишля було 10 пань, зі Станиславова 6, Городка 4, Яворова 3, по 2: Стрий, Тернопіль, Золочів, Бучач, Самбір і Ковель (Волинь), по 1: Рогатин, Борислав, Камінка Струм., Калуш, Дрогобич, Долина, Лісько, Миколаїв, Скала, Зашків к. Львова, Рудники, Рибники, Ляцьке Вел. і Сасів пов. Золочів.

Пополудні зачалися наради зїзду о год. 16.25. Приявні знов відспівали пісню „Царю Небесний“ і відмовили „Богородице Діво“. Відтак о. Ір. Назарко ЧСВВ відчитав реферат „Орґанізаційні основи Марійських Дружин“. Сей реферат напечатано окремо в „Новій Зорі“. Реферат тривав рівно пів години.

В дискусії перша забрала голос п М. Янович запитом: яка ріжниця між завданням Католицької Акції та Марійськими Дружинами? — Пані Фільцова (Яворів): На наші Марійські Дружини дивляться як на добродійну акцію. На місцях є Марійські Дружини й Союзи Українок, ті самі люди працюють тут і там. Добре діло все добре, чи воно походить від світських товариств чи від М. Дружин. Треба вважати, щоб добрий дім не став рівночасно злим, щоби хтось рівночасно не робив шкоди, прим. пресою. Головна основа Мар. Дружин, щоб їх членки мали вироблений етичний і реліґійний світогляд. — Одна старша пані питала: Яка ріжниця між Брацтвами й Мар. Дружинами? — П. М. Янович: Брак тут селянських і робітничих жінок. Чи не добре булоб перевести орґанізацію Мар. Дружин по селах? — Пані Фільцова: Справа поширення Мар. Дружин на селі стрічає великі трудноші. Мар. Дружини мусять вести ітеліґентні пані. Коли по селах їздять пані з інших товариств, то можуть їхати і з Мар. Дружин. П. Лопатинська (Золочів): Дуже корисно буде заснувати по селах Мар. Дружини. Тепер є ріжні секти по селах. Провід М. Д. мусить бути в руках інтеліґентних жінок, жінок священиків, учительок, студенток, семинаристок і т. д.Ніяких труднощів не буде, бо наші жінки радо горнуться до Церкви й до ріжних товариств, до Кружків Союзу Українок і т. д. Харитативна акція М. Д. моглаб занятися бездомними. Жінка має велику ролю в родині. Буває, що чоловіки суботники або сектанти, але їх жінки опираються їм успішно. В першій мірі повинні працювати жінки священиків й учительки. — П. Яцишинівна (Перемишль): Тиха побожність більше значить як широка і голосна праця. — П. Данилевич: Орґанізацію сільських дівчат зачали вже переводити. Деякі наші панни хочуть занятися тою працею. Мусимо лиш добре вияснити ті справи. — П. Антонякова (Тернопіль): Найважніше якість а не скількість. У нас записалося до Мар. Друж. 70 дівчат, потім на сходини зачало ходити чимраз менше. Наперед треба добрих провідників. — П. Лещицька (Станиславів): Треба ті справи добре вияснити. Наші жінки хочуть орґанізуватися, але не розуміють основ нашої орґанізації. — П. Фільцова: Треба оминати ріжні станові ріжниці.В адорації всі без ріжниці беруть участь. — П. Секелова (Перемишль): У Польок є зріжничкування. Там жінки ріжних станів мають свої окремі орґанізації. — П. Шуплатова (Лісько): В нас є всего 3 інтеліґентні жінки. Пані жінки урядників бояться належати... Нема з кого створити виділу. — П. Лопатинська: Статут для всіх однаковий. В адорації беруть участь всі. Се нікого в нас не разить. — П. Несторовичева (Перемишль): Як закладати кружки по селах? Селянки потребують богато праці. Священики перетяжені брацтвами й ріжними товариствами. Тепер священики переважно целебси і хто буде вести працю між жіноцтвом? — о. Тимків: Можна в кождій парохії закладати Мар. Дружину. Мусить бути сильний провідник. Треба одиниць, що малиб охоту до праці. Тут богато балакають про тертя між інтеліґенцією й селянами. Як буде християнський дух, то всі будуть годитися. Всі рівні перед Богом. — о. Сенківський ЧСВВ: Дискусія зійшла на невластиві тори. Мається говорити про централізацію М. Д., а не про закладання їх по селах. Нам йде про пань. М. Д. Пань є 13, з того всего 4 живучі (Львів, Тернопіль, Перемишль, Стрий). Що робити, де нема відповідних провідників? Пані повинні оживити М.Д. Конференцію можна відбути і без провідника, вистарчить нпр. прочитати відповідну річ. Отець референт дасть пояснення. Ставлю внесення замкнути дискусію. (Внесення принято).

З черги референт о. Ір. Назарко ЧСВВ відповідав на запити й давав пояснення: Католицька Акція то не якась діяльність, але окрема орґанізація, яка дбає про світський апостолят. Є дві системи Католицької Акції. Перша збирає всі католицькі орґанізації, координує й надає їм один штаб, що кермує їх працею. Друга творить зовсім нову орґанізацію, що має свої великі труднощі. В нас та справа буде актуальна за 20—30 літ. Повинно бути так, що Кат. Акція бере під свої директиви Мар. Дружини. — Є ріжниця між брацтвами й конґреґаціями. Брацтва кладуть собі завдання плекати й ширити культ. Мар. Дружини не нехтують того, але передовсім йде їм про внутрішне життя своїх членок. Брацтва заложені при церквах. М. Дружини також заложені при церкві але вони виходять з захристії на світ, між людей. В брацтвах є рівність, в М. Дружинах не сміє бути рівности, вони станові. Якраз в тому їх сила, що вони станові. Чим більше зріжничкування, тим краще М. Дружини виробляються на боєву армію. М. Д. повстали як реакція на реформацію. Не можна обмежитися до самої тихої побожности. Мусимо зорґанізуватися в сильну армію. Є понад 300 міліонів католиків. Одначе з нами не числяться. Мусимо кричати, що ми є! — По селах М. Д. розвиваються дуже тяжко. Вони вимагають вже вироблених інтелєктів. І так на Шлеську один священик заснував 60 М. Д., одначе вони ледви животіють. По селах краще закладати не Мар. Друж., але Мар. Кружки або Союзи. На селі можна вести частину статутової діяльности. Та в деяких селах є зразкові Мар. Кружки: Жизнемір, Ляшки, Біла Чортківська і т. д. Центральна особа в М. Д. — провідник. — Відтак п. Лициняка, що ходила в делеґації до ВПреосв. Митрополита Андрея, повідомила, що Ексц. Митрополит уділив благословення зїздови й побажав успіхів в праці.

Потому виголосила реферат п. Шаркова про „Евхаристійне життя в Марійських Дружинах“. Відчит тривав 25 мінут. Напечатано його окремо. Після півгодинної перерви п. Яцишинівна (Перемишль) відчитала реферат про „Світський Апостолят в Марійських Дружинах“. Реферат тривав 45 мінут і був мабуть чи не найкраще опрацьований зі всіх. Він викликав глибоке враження на приявних. — В дискусії над обома рефератами перша промовила п. Лопатинська: Дякую пп. прелеґентам за цінні реферати. Над ними нема що дискутувати. Ті реферати треба напечатати. — П. Секелова: Найкраще, щоб сі реферати переходили від кружка

Лікарський фейлєтоник.

Про спускання крови

Ми чули нераз, що селяни кажуть пускати собі кров, головно на весну і в осени. Лікарі вважали се за грубий пересуд. Та тепер медицина ствердила, що богато народних „пересудів“ має за собою богато правди. І вже богато знахорських практик перейшло до лікарських ґабінетів. Народне лічення уважає упуст крови за знаменитий лік на склєрозу (звапнення жил), на надмірне тиснення крови, на запалення легенів і на апоплєксію (мозковий удар). „Офіційяльна“ медицина признала рацію лічення у вичислених припадках спусканням крови і додала до того ще оден випадок: уремія. Се затроєння орґанізму при тяжкій хоробі нирок. Хорі нирки не можуть виділити отруй витворених орґанізмом. Внаслідок того ті отруї всякають у ткани. Тут упусти крови се безконкуренційний лік. По спущенні пів літри крови орґанізм відтрутий — уступає сонність, утома й апатія. Властива домена того способу лічення се високе тиснення крови. Коли здоровому чоловікови пустити кров, то тиснення не спадає бо орґанізм доповнює брак крови стягненням плинів („резерв“) з тканей. Колиж серце ділає зле або кровоносні посудини хорі, людина терпить на надмірний тиск крови. В тім припадку спуск крови ділає добре. Тиснення спадає, вертає сон, орґанізм чується свіжий. В припадку запалення легенів і опуху (набреску) легенів медицина признає додатні лічення спускання крови, але не вміє сего пояснити. Здавалосяб, що звичай спускання крови в осени і на весну не має ніякого узасаднення. Одначе й тут народне лічення не без рації, воно має за собою досвід тисячеліть. Весною наступає „заквашення“ крови. Коли спуститься з орґанізму склянку крови, привертається знов рівновагу і правильне функціонування орґанізму. Отже „хлопське“ лічення знайшло признання, як дуже просте і в богатьох випадках доцільне. — Такий був зміст відчиту д-ра Ґіценберґера на лікарських курсах у Відні.

Скажіть праведному, що благо йому, бо він споживатиме плоди вчинків своїх. Горе ж беззаконному, бо буде йому відплата за діла рук його. (Книга пророка Ісаії, 3, 10-11).

Якби з сим життям все кінчилося, то не оплачувалосяб навіть вечером стягати панчохи й рано затягати. (Бісмарк).

Совітські анекдоти

Один Американець питав, яке становище займає Калінін. Йому відповіли, що рівне президентови Злучених Держав Америки. Коли зговорилися про платню, Американець заявив, що президент Америки має понад 100.000 долярів платні.

— А от наш президент дістає 240 руб. місячно.

— Ну, знаєте, — каже Американець — такому в нас платилиб тільки по 24 доляри.

Ковбаса в совітських кооперативах ділиться на 3 сорти: перша сорта — „кінська“; друга — „собачий Радек“; трета — „Маруся отруїлася“.

— Пятилітку треба здійснити в чотирох роках.

— Чому в чотирох, давайте у двох!

— Чому в двох?

— Бо чотири роки не видержимо, всі помремо.

В однім совітськім селі надавали радіо-авдицію. Спец пояснив селянам прикмети радіоапарату.

— Ось тут станеш, крикнеш і цілий світ почує. А знаєте, що маєте крикнути?

— Якто що? Ратуйте!

до кружка підчас зими. — П. Фіґолева: Навязуючи до реферату п. Шаркової зазначу, що в нас при Евхаристійній Секції є Евхаристійна Громадка Дітей від 6 до 14 літ. В той спосіб приготовляємо собі нових членів до Мар. Дружин. — Вкінці голова зїзду п. О. Бачинська заповіла дальший порядок зїзду. Після відспівання „Под Твою милость“ наради того дня покінчилися о г. 19.25.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Евхаристійне життя в Марійських Дружинах. (Реферат ВП. Пані Шаркової на зїзді Марійських Дружин Пань).

4) Евхаристійний Апостолят молитвою і посвятою, словом, чи письмом, ділом, впливом, прикладом — се та „віра, що через любов ділає“ (любовію поспішествуєма) — (до Галатів V. 6). І тут входимо в обсяг суспільного промінювання Евхаристії.

Суспільне значіння Пресв. Евхаристії недоцінюване і невихіснуване належить до надприродних цілей. А прецінь ніщо не є більше католицьке (вселенське) як евхаристійний культ, спертий на суспільнім поняттю жертви і Причастя. Бо чим є Евхаристія? Жертва, що її приносить священик як представник Церкви спільно з народом, за всіх вірних християн, живих і померших. Се спільна вечера (трапеза), братня, яка громадить коло себе і рівнає всі стани, отже се звязок суспільної єдности і взаїмної любови. А врешті се продовжена аж до кінця світа приявність Ісуса в Найсв. Тайні на наших престолах, для добра й хісна тої великої суспільности, що нею є свята Церква на землі.

В такім поняттю Евхаристія творить могутній чинник, що відділовує не лише на наше особисте життя, але й на уладнання відносин родинних і суспільних.

В наших часах більше як колинебудь треба се взяти під увагу. Тому треба покласти більшу вагу на літурґічне життя, яке є суспільним життям Церкви. Літурґія стоїть в нерозривнім звязку з Пресв. Евхаристією, бо Пресв. Евхаристія се осередок культу в Церкві і то яко жертва. Знаменним обявом реліґійного життя наших часів є живий літурґічний рух, велике зацікавлення Літурґією в цілім католицькім світі. Сей рух то льоґічний висновок величавого розвою евхар. культу, якого ми тепер свідками.

Як річ першорядної ваги кладеться нині в Мар. Дружинах і поза ними плекання ідеї співучасти в жертві Сл. Божої в дусі Церкви і в тіснім зединенню з ним. Активна наша участь в Сл. Божій через злуку себе з жертвенною акцією й молитвою всієї Церкви повинна заняти місце — побожного „слухання“ Сл. Божої. Якраз евхар. секції покликані до того, щоби стати апостолками літурґійного богослуження, повчаючи своїх членок, щоби в часі Сл. Божої не відмовляли приватних молитов, але лучилися й слідкували пильно за евхар. Жертвою Божеств. Агнця.

Розважання, ранні чи вечірні молитви, посіщення, адорації приватні, довші благодарення по св. Причастю се властиво пора на молитву індивідуальну, на пристування з Богом сам на сам, хоч і тоді не слід забувати, що всі ми творимо одну родину в Христі. Зате Сл. Божа — то час призначений на культ публичний, збірну молитву, спільну акцію в злуці з цілою Церквою і зі всіми безкровними жертвами по цілім світі.

Коли мова про значіння Пр. Евхаристії в суспільнім житті, не можна не згадати про потребу використання богацтв і овочів Н. Жертви на річ справ загально-католицьких, зокрема евхаристійних.

Тісна злука з Ісусом у Пресв. Евхаристії, котрий жертвується на всіх престолах світа за всіх людей і всім уділяється — повинна виробити у нас велике і широке, в повнім значінні цього слова — католицьке серце. Серце, котре обіймалоб з любовію всі потреби живучих душ, як і померших наших братів, — і то не тільки наших найблищих, нашого Народу, але цілої вселенської, кат. Церкви.

Зокрема евхаристійні Секції повинні побуджувати дружинниць до інтензивної молитви за священиків, за святі покликання священичі й монаші і за розвій католицьких місій.

Вкінці найважнішим завданням Евх. Секцій в Мар. Дружинах буде заохочувати своїх членок до практики частого, чи щоденного св. Причастя. Бо Ісус у св. Причастю се духовий корм наших душ. І як тіло не може рости і розвиватися без поживи, так і наша душа (духовне життя) не може зростати в силу Божу без корму, яким є Тіло і Кров Господа нашого Ісуса Христа.

І так через Пресв. Евхаристію й тісну злуку з Нею в св. Причастю наші Марійські Дружини осягнуть свою головну ціль: внутрішне освячення власних душ, — і стануть піонірками Христової Ідеї в наших родинах і в цілім суспільнім життю.

(Гл. „Нова Зоря“ чч. 788, 789 і 790).

В кого більше мудрости, в того більше і смутку. Хто прибільшує знання, прибільшує і гризоти. (Книга Екклезіяста, 1, 18).

Фашизм і господарка

Погляди фашистів на основу здорової господарської політики. *)

Основа здорового економічного розвою держави та її господарської політики се здорова внутрішна й постійна зовнішна політика. Не може бути й мови про здоровий господарський розвій держави, коли кличем державної політики раз є „всесвітна вільна торгівля“, раз відокремлена автаркія, раз Франція, то знов СССР, або іншими словами, коли стрілка політичної державної орієнтації, залежно від настрою хвилі, бігає раз зі Сходу на Захід, то навпаки, з Заходу на Схід.

Сегоднішна господарка мусить прямувати за вказівками держави; тому ніщо так не є небезпечне для постійности розвою господарки, як завше змінні цілі й напрямні державної політики.

Під сим оглядом Муссоліньому нічого не можна закинути. Від перших днів його премієрства, аж по сегодня залишилися ті самі напрямні так зовнішної як і внутрішної політики Італії, якої центр се справа розбудови Італії, як середземноморської імперії. Се зводиться до справи набуття більших просторів для зростаючої людности Італії. Кольоніяльна та середземноморська політика, піддержка еміґраційного руху, вкінці балканська та середноевропейська політика Муссолінія се докази постійности й непохитности зовнішної та внутрішної політики фашистівської Італії; розбудова пристаней над Адрійським „Маре ностро“, в Греції та Туреччині, що так пригадують імперіялістичні змагання давних цезарів, се один з політичних маневрів Муссолінія для скріплення становища Італії, як майбутньої середземноморської Імперії.

Зовнішна політика Італії є в тісній лучности з її господарським станом та приноровлюється до його потреб. Се один з проявів здорової політики, коли її ціль не що інше, але запевнення спокійного господарського розвою та скріплення внутрішних сил суспільности на всіх царинах її життя. Де власні сили не вистарчають, або їх зріст переходить границі потреб сегоднішної Італії, там саме зачинається діяльність зовнішної політики Муссолінія і то так державної, як і господарської. І в тім саме проявляється здоровий і практичний ум Муссолінія; він зрозумів, що наладнання господарських відносин вимагає наладнаної державної політики — і навпаки. — Д. К.

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 87, 88, 89 і 91.

З Болівії

Військовий погром і революція.

ПАТ доносить з м. Асаншен: Тут оповістили офіціяльний комунікат, що болівійські війська уступають на цілім фронті. З Сантіяґа прийшли офіціяльні вісти, що президент Болівії Д-р Саляманка уступив. Неофіціяльно доносять, що уступлення презид. Саляманки вимусив штаб Нач. Команди, в часі коли президент відвідав фронт. Власне військо увязнило президента Саляманку. Потому перевезли його літаком до м. Санта Кру, де його судитиме військовий суд. Вісти, котрі приходять з Параґваю і Болівії, потверджують, що в болівійськім війську панували непорядки і що воно мусіло уступити з фронту. Переворот в Болівії викликали непорозуміння між президентом Саляманкою і начальним вождом болівійської армії ґенералом Пенарандою. Безпосередна причина непорозуміння була втрата форту Баллівіян. Владу в Болівії обняло правительство, до котрого увійшло богато політичних противників Д-ра Саляманки, в тім також бувший президент Болівії Сааведра.

З Японії

Японія намовляє Францію й Італію виповісти вашинґтонський договір.

ПАТ доносить з Токія: Міністр закордонних справ Ґірота запросив до себе італійського амбасадора і французького посла і пояснив їм японську морську політику. Він заявив, що японські предложення на морській конференції в Лондоні стремлять до виповідження вашинґтонського договору. Міністр Ґірота предложив, щоби Франція й Італія прилучилися до японського кроку. Оба дипльомати відповіли, що повідомлять свої правительства про японське предложення. Французькі міродайні політичні круги заховують супроти згаданого предложення резерву. Вони є тої думки, що ту справу треба розглядати з великою розвагою.

З учительських справ

Обмеження зарібкування учительства.

Мін-во освіти видало розпорядок, котрим заборонило уділяти дозволів на бічні заняття самотним учителям, котрі не удержують рідні або жонатим, котрих жінки (або чоловіки) працюють зарібково. Де в родині працюють чоловік і жінка треба брати під увагу висоту всіх їх доходів. Вільно уділити дозволу на бічне заняття тільки тоді, коли ходить о працю наукову або науково-педаґоґічну. Не вільно уділяти дозволу на виконування ніякого іншого вільного звання, що приносить матеріяльну користь, ні на виконування обовязків платного урядника в ніякій установі приватній, ні самоурядній. Не вільно також директорам шкіл й учителям провадити т. зв. станції учеників.

Що вільне від стемплів

По мисли приписів арт. 42 закона з 1. VII. 1926 про стемплеві оплати вільні від стемпля слідуючі річи: подання у справах, що належать до круга ділання міністерства суспільної опіки й урядів, що йому підлягають, коли в тих поданнях є прохання про опіку, охорону або працю, зголошення запотребування працьовників у реєстрації фахових союзів і кас, заосмотрення працьовників та подання в справі збірних умов. Вільні від стемплів також подання до урядів інспекції праці в справах виконання інспекції й помочи по думці закона про охорону праці та всі подання фахових союзів працьовників і в справах збірних непорозумінь.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКІ КОНСЕРВАТИСТИ образилися на ББ і хочуть до найблищих виборів іти самостійно. („К. Л.“).

В ЖЕНЕВІ нараджувалися чеський міністр Бенеш з міністром Югославії Євтічем. Ромунський міністр Тітулеску і турецький міністр Руджі Бей виїхали до Парижа, щоб відбути нараду з французьким міністром закордонних справ Лявалем. Будуть радити над справами, котрі цікавлять держави середної і полудневосхідної Европи, яктакож над справою югословянсько-мадярського спору.

В ПАРИЖІ відбулася нарада югословянського реґента князя Павла з французьким премієром Фляндeном і міністром закордонних справ Лявалем. Крім того князь Павло відвідав президента Франції Лебрена.

ЮГОСЛОВ. РЕҐЕНТ КНЯЗЬ ПАВЛО, що приїхав до Лондону на королівське весілля, відбув наради з анґлійським королем Юріем V, анґлійським премієром Мекдонелдом і міністром Дж. Саймоном. Оба міністри намовляли реґента, щоб він звернув увагу білгородського правительства на потребу поміркованости. Князь реґент не згодився на предложення анґлійських міністрів, бо югословянська нота містить в собі мінімум домагань югословянського народу.

В РИМІ скінчила наради комісія трох Союзу Народів для справ Саари. Делеґати і знавці виїзджають до Женеви на сесію Союзу Народів, котра присвячена справі плебісциту в басейні Саари.

НОВА КАТОЛИЦЬКА ПАРТІЯ повстала в басейні Саари. До тої партії вступило 120 католицьких священиків і богато визначних світських.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Нойрат заявив берлінському кореспондентови анґлійського телеґрафічного бюра Райтера, що Німеччина прилучиться до всякої акції, щоби розігнати побоювання і підозріння, котрі тяжать над Европою. Німеччина все ясно підкреслювала, що готова все співпрацювати в Союзі Народів, коли її справедливі домагання будуть сповнені. Німеччина не може повернути до Женеви, доки не буде зовсім ясно, що не будуть з нею обходитися несправедливо упосліджуючо.

В БЕРЛІНІ мала відбутися в кватирі ґенерала Ґерінґа тайна нарада, в котрій м. і. взяв участь шеф тайної гітлерівської поліції Гіммлер. На тім засіданню рішили відновити терористичну діяльність в Австрії. Про се пише польська преса.

ДО ВІДНЯ приїхали два висланники Німеччини надрадник Зеннер і капітан Рецель, щоби вести переговори з австрійським правительством.

МУЖ ДОВІРЯ ГІТЛЄРА Ріббентроп був недавно в Парижі, як ґість французьких комбатантів (бувших військових). Ріббентроп був на засіданню французького парляменту і відбув ряд розмов з французькими політиками. Перед відїздом Ріббентроп заявив журналістам, що дуже вдоволений гостиною у французьких комбатантів.

В ПАРИЖІ відбувається процес відомого з афери Ставіского поліційного комісаря Боні проти видавців тижневика „Ґренґоар“, котрий закинув Боніму, що він мачав пальці в афері Ставіского і в убийстві слідчого судді Пренса.

ПАРИЖСЬКА ПРЕСА знов пише про горячкові зброєння Німеччини. Одна тільки фабрика Адлєра у Франкфурті випускає кождого дня оден літак.

ДО МОСКВИ приїхав французький міністр Маршандо, щоб заключити торговельний договір з большевиками.

ІТАЛІЯ І ФРАНЦІЯ відповіли Японії, що противляться знесенню вашинґтонського договору про морські зброєння.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ДРУГИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ переноситься з Ціріху в Швайцарії до чеської Праги. Теперішні відносини в Швайцарії не сприяють там діяльности II-го соціялістичного Інтернаціоналу.

В ПРАЗІ перебуває тепер бувший комуністичний диктатор Мадярщини Беля Кун. Він мав зобовязатися, що не буде вести політичної аґітації між чеськими робітниками. Зате Беля Кун веде сильну пропаґанду між еміґрантами. Таку вістку принесла чеська ґазета „Полєдні Ліст“.

ДО ЛОНДОНУ має незабаром приїхати новий висланник канцлера Гітлєра барон фон Леренер.

В РОМУНІЇ правительство розвязало 32 організації, котрі явно або скрито пропаґували комунізм. Льокалі розвязаних організацій запечатали. Власти сконфіскували в часі ревізій богато нелеґальних брошур і друків.

МІЖ СССР І РОМУНІЄЮ завели правильну почтову комунікацію. Залізничий рух зачнеться аж по збудованню мосту на Дністрі.

ЛИТОВСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило створити „Найвисшу раду воздушної оборони“. Вона має завдання зорґанізувати протилетунську і протиґазову оборону на случай війни.

КОНФЕРЕНЦІЯ БАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ Лотви, Литви й Естонії відбулася в м. Таліні, столиці Естонії. Радили над справою т. зв. східного пакту і над поширенням господарської співпраці між Литвою, Лотвою й Естонією.

ВОЄННИЙ СУД В РИЗІ засудив провідників соціялістичної партії: Брунона Калніна на 3 роки до поправного дому, б. посла Кольмса на 4 місяці тюрми і б. посла Ульпена на 6 місяців тюрми.

ДО ЛЄНІНҐРАДУ з Москви виїхав начальник ҐПУ Яґода з численними урядовцями тайної поліції, щоб вести слідство в справі замордования большевицького достойника Кірова. Також Сталін і Ворошилов виїхали до Ленінґраду, щоби взяти участь в слідстві.

В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ скасували на днях картки на хліб і муку. Від 1 січня 1935 р. населення буде купувати хліб і муку в спеціяльних торговельних маґазинах. В наслідок сего розпорядку хліб подорожів і коштує тепер 9 зл. за 1 кґ. Рівночасно заповідають підвишку робітничих платень на 10% А хліб подорожіє на 50%. Словом, „рай“ більшає...

ЕГИПЕТСЬКИЙ КОРОЛЬ Фуад уневажнив конституцію з 1930 р. і розвязав парлямент. Новий египетський премієр Тевфік Нессім Паша згодився утворити правительство під умовою, що буде розвязаний парлямент і будуть розписані нові вибори.

КИТАЙСЬКИЙ МАРШАЛ Чан-Кай-Шек оповістив відозву, в котрій закликає Китайців до безоглядної боротьби з комуністами в Китаю. У відозві маршал заповідає, що буде поборювати ту ґанґрину з усією енерґією.

НОВИНКИ

Під увагу тим, що уладжують імпрези. Як щороку, так і сего, в зимовім сезоні відбуваються численні імпрези. Особливо в неділю редакція одержує нераз по 5 і 6 запросин на такі імпрези рівночасно. Потому ті, що уладжують імпрези, звертаються до редакції устно або писемно з запитами, чому нема звіту зі всіх імпрез, тільки з деяких. Отже подаємо до відома, що не будемо містити звітів з тих імпрез, на котрі не прислано нам бодай день наперед двох редакційних білєтів, бо купувати білєти на всі імпрези неможливо.

В храмі св. Юра у Львові в неділю 2 грудня с. р. відправлено жалібне Богослуженя і панахиду за душу Михайла Грушевського. Панахиду відправив о. мітрат Базюк в асисті численного духовенства. Проповідь виголосив о. др Г. Костельник. Він порівнав терпіння українського народу до терпінь евангельської жінки, яку уздоровив Христос. Так і Господь піднесе прибитий наш нарід з упадку, коли з вірою в Бога і з молитвою перенесемо тяжкий хрест. Великі історичні часи вимагали надзвичайних терпінь і жертв, а хрест даний українському народови свідчить про тяжку пробу, з якої він піднесеться за діткненням Божої руки. Проповідник закінчив молитвою за мучеників Христових, що вмерли під большевицьким ярмом, без реліґійної потіхи і християнського похорону. Церква була вщерть наповнена вірними.

Здержання ексмісій в зимі. Міністерство скарбу вислало обіжник до судових властей. В нім подає до відома, що до 1 квітня 1935 р. не вільно переводити ексмісій з одно- і двокімнатних помешкань, коли ексмісія малаб наступити за незаплачене комірне.

Українські радники до Пром.-Торговельної Палати. Союз Українських Купців і Промисловців у Львові вибрав трох членів до Пром.-Торг. Палати: дир. Я. Скопляка, д-р. С. Чумака й інж. І. Семянчука.

Звільнені з Берези Картузької отсі Українці: Евстахій Драган з Бориславa, інж. Омелян Богачевський з Рави Руської, м-р фільософії Адріян Іванчук зі Струсова к. Теребовлі, Мартин Сеницький з Радехова, Іван Мриголод з Розвадова к. Миколаєва, інж. Володимир Борис з Яворова, Теодор Гринів з Теребовлі, Роман Падковський з Красного, Федорович з Дрогобича, Іван Микита з Перемишля, Петро Борачок з Бродів, Василь Охримович з Дичкова, Петро Маляр з Зашкова, пов. Городок; Теодор Крук зі Скальщини, Павло Клим зі Львова, Михайло Парапиняк зі Ставчан.

В Станиславові перевели ряд ревізій серед української молоді. Увязнили кількацять осіб, між ними одну жінку. „Курер Львовскі“ пише, що мали найти якісь компромітуючі матеріяли.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21.** **17 — 20.**

Лемківські москвофіли в Апостольського Візитатора. Аґенція „Всхуд“ повідомляє: В справі приспішення обсади окремого гр.-кат. епископства в Риманові була в папського делеґата о. Йоана Гудечка, що візитує тепер перемиську гр.-кат. дієцезію, делеґація від виділу Лемківського Союзу в Горлицях в особах: д-ра О. Гнатишака з Криниці, д-ра Я. Сьокала з Горлиць, проф. Трохановського зі Старого Санча і представників селян повітів новосанчівського, горлицького, коросненського, сяніцького й лісського. Делеґація передала о. Гудечкови меморіял.

Гумор. В муринській школі чорний учитель націоналіст так пояснює дітям повстання рас: „Бог сотворив чорну расу. Колиж Каїн убив свого брата Авля, відізвався Божий голос: „Каїне, де твій брат Авель?“ Тоді Каїн побілів як полотно й від того часу всі потомки Каїна мають білу шкіру“.

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання релігії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При гуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Гірняк, Станиславів, вул. Красінського ч. 12. 219—5—10

Прогульку до Австрії уладжує Синдикат Львівських Денникарів. Вона потриває від 10 днів до 1 місяця, залежно від охоти учасника. Прогулька виїздить зі Львова 23. XII. с. р. Учасники її будуть у Відні, Семерінґу та Ґавзерні підчас Різдва й Нового Року в часі найбільшого оживлення віденського сезону. Кошти переїзду в обі сторони і пашпорт на 30 днів з візою виносять 200 зл. Крім того за побут у Відні, на Семерінґу та в Ґавзерні можна заплатити наперед від 11 зл. денно. Близші інформації дає Синдикат Львівських Денникарів, Львів, вул. Супінського 30, тел. 67-88 пополудні та телєфонічно на ч. 4-73.

В Дрогобичі зачала недавно виходити нова ґазета „Наш Голос”. Печатають її у Львові. З пролєтарської фразеольоґії, як також з того, що лає все українське а хвалить большевицький „рай” можна догадуватися, що се черговий комуністичний баламут відповідно закаптурений.

Львівська „Ґазета Поранна” перейшла в руки ББ. Представником санації став п. Вичиньский, секретар ББ у Львові. Редактором „Ґ. П.” став п. С. Менчель. — Воєвідський Секретаріят ББ у Львові заперечує ту вістку.

Масові редукції лікарів. З днем 1-го грудня львівська обезпечальня звільнила 62-х лікарів, майже 50%. Ті масові редукції відібються очевидно ще більше некорисно на ліченню недужих.

Жалібна академія присвячена памяти проф. Б. Епімах-Шипіли відбудеться в Вильні 8 грудня с. р. Академію влаштовує Централя Білоруського Інституту Господарки і Культури. Вступне слово має виголосити голова Інституту кс. В. Гадлєвскі; реферат про життя і діяльність покійного проф. виголосить кс. А. Станкевіч.

В Познані зліцитовано урядження друкарні христ. дем. орґану „Нового Курєра”, а він сам перестає виходити. Був се орґан Корфантого.

Французький міністр праці заявив недавно, що від тепер ніякий чужинець не дістане карти праці й тимсамим праці. З тих, котрі вже давніше працювали у Франції, лиш деякі дістануть продовження контрактів і карт праці. Причина тих острих заряджень та, що тисячі французьких робітників не мають праці.

Хрущі появилися минулого тижня в Зимній Воді коло Львова. Кілька з них влетіло крізь відчинене вікно до одного господаря. Недавно один господар в Зимній Воді виорював хрущів, що були в землі на яких 10 цм. Звичайно хрущі ховаються на зиму в землі на пів метра. Тому віщують легку зиму.

Вовки появилися великими тічнями на Волині в Ковельщині. Вони нападають на худобу навіть в загородах. Селяни стережуть ночами своїх господарств.

Велика повінь навістила Австралію. Погибло 217 людей, 6000 людей без даху.

Гумор. „В готелі“. — Пане директоре! То скандал! Перед хвилею бачив я на стіні блощицю. — Се неможливе. Наші блощиці в сій порі вже давно в ліжку.

Землетрус в Европі. В богатьох місцевостях Середної й Полудневої Европи в дні 2 с. м. сейсмоґрафи зазначили землетруси хвилястого й періодичного характеру. Землетруси були у Східних Альпах, в Тиролі, Дальматії, Триєсті й Анконі.

Хто до кінця сего місяця не вирівнає свого довгу або бодай не умовиться на письмі з адміністрацією „Нової Зорі” в справі сплат свого довгу ратами, той вже не одержить великого ювилейного числа „Нової Зорі”.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Володислав Сельський**, гр.-кат. парох Стрия, почесний радник Митроп. Консисторії, священик-ювилят, довголітний член ради м. Стрия, помер дня 1-го грудня с. р. в 88 р. життя, в 60 р. священства. Похорони відбулися 3 с. м. В. Й. П.!

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей“ на засланні**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплер:	**Релиґія й політика**	1·80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист		1·00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду**	1·30
Станислав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір		0·60
Осип Назарук:	**Націоналізм Донцова**	0·50

ЖЕРТВИ:

о. Петро Воронич з Вербівця п. Будзанів зл. 10.50 для українських інвалідів.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·28·5 зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·90; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22·; 1000 ром. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 26·45 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 5. XII. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·40, зл., за 1 л. молока 18 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 4·00—4·10 зл. Тенденція на масло і молоко сильна, на сметану й яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 ґр.

Позатим зміни незначні.

Се дуже помоглоб „Новій Зорі“ фінансово, якби кілька її прихильників в кождім деканаті перевело в кождім містечку, в котрім вони полагоджують свої закупна, лише присилку пару анонсів. Се можна всюди зробити, бо прецінь ні одна солідна фірма не відмовить кільком своїм постійним клієнтам, вислати до нас анонс за 15—20 зл. Отже навіть при малій ініціятиві та орґанізованости можна дуже помогти своему видавництву.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НОВИНА! НОВИНА!

Щойно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попередним надісланням ґрошей.

КІНА

АДРІЯ: Мата Гарі.
АТЛЯНТИК: Маскарада.
КАСІНО: Бастер Кітон роздає надгороди.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: І щож далі, сіра людино?
МІРАЖ: „Камо грядеши“ ?
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Геть з крізою й ревія.
УТІХА: В погоні за місяцем і ревія.

„ТАКТ“ — РИНОК 43.

Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського **магазину взуття „ТАКТ“ ЛЬВІВ, Ринок 43.** Великий вибір жіночого, мужеського й діточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Ґарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — —

РИНОК 43. „ТАКТ“

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впланченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 3 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редаґув Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 9 грудня 1934. Ч. 94 (792)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Краків 405.867

ЗАМАХ НА СТАЛІНА

Часть московського і ленінградського ґарнізону по стороні заговірників. — Численні вироки воєнних судів. — Весь СССР кривавить.

Лотишська преса доносить подробиці про викриття заговору в совітській Росії. Як виходить з тих ревеляцій, замах на Кірова мав бути гаслом до домашної війни. Лише зрада кількох заговірників перервала цілу акцію, що мала зачатися рівночасно в Ленінграді й Москві. Се виходить з плянів, які мали знайти в заговірників. Після викриття заговірників увязнили 68 осіб в Ленінграді та 39 в Москві. Кількох заговірників малю в слідстві признатися, що був пляновний замах також на Сталіна. Замаховцям вдалося позискати для своїх плянів богато урядовців ҐПУ. Також часть ґарнізону московського і ленінградського була в змові з заговірниками. Большевицькі власти мовчать уперто про викриття заговору. Одначе положення поважне і тому сам Сталін виїхав до Ленінграду, де по всякій правдоподібности була централя заговірників. У звязку з замахом на Кірова начальні власти ҐПУ увязнили богато службовиків ҐПУ, між ними богато старих членів комуністичної партії. Увязнених чекістів судять спеціяльні суди. Вже богато засудили на смерть і вироки сейчас виконали. Тому, що політична поліція показалася непевною, шеф ҐПУ приказав перевести чистку не лише в Ленінграді але також в інших містах цілого СССР.

В замішанню скасували навіть прокураторію.

Москва, 5. XII. ПАТ. Центральний виконуючий комітет комуністичної партії СССР оголосив декрет, яким змінив деякі статті карного кодексу, щоби краще боротися з терористичними орґанізаціями. І так слідство в тих справах мусить бути закінчене до 10-ох днів. Акт обвинувачення мають доручити підсудному на 24 години перед процесом. На розправі не може виступати ні прокатор ні оборонець. Декрет заборонює вносити касаційні жалоби і прохання звільнити підсудного. Вкінці декрет доручує виконати кару смерти негайно по оголошенні присуду. — З того виходить, що наш бідний Антін Крушельницький позбавлений посади. Недавно він ще обжаловував Коряка й Сосюру, взиваючи чрезвичайку, аби з тих бідних письменників дерла шкіру.

НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р. мусите викупити свою будинкову поліcу на 1935 рік у місцевій агенції Т-ва взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

„МОРАЛЬНІ ПІДСТАВИ"

ВИНАРОДОВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ І БІЛОРУСИНІВ В ПОЛЬЩІ.

Як їх виводить всепольський публіцист?

Представивши рації, що промовляють за спольщенням Українців у Польщі та вирішивши, що те спольщення вповні можливе, *) Ґертих застановляється далі над моральною стороною тої своєї затії. Чи спольщення Українців можна морально оправдати? Відповіди на се питання автор присвячує дальший розділ своєї книжки. Той розділ має заголовок: Моральні підстави.

Якіж то моральні підстави нашого винародовлення?

Серед польського громадянства, коли-

тре недавно визволилося з неволі отже ще дуже сильно пересякле ідеольоґією народу, що домагається волі, — так починає Ґертих той розділ — ходить дуже богато вільностевих фраз, що повстали з розтягнення на всі народи і племена постуляту незалежности польського народу. З того випливає інстиктовний нахил польської публичної опінії ставитися з симпатією до всяких національних еманципанційних рухів — отже і до сепаратистичних струй на польських окраїнах. Як наслідок тої підсвідомої симпатії поширився серед польського громадянства погляд, що вести на окраїнах асиміляційну політику (одначово: в значінню язиковім чи тільки політично і культурно-національнім) не слід, бо то суперечить з етичними засадами: з засадою волі, котра начебто повинна обовязувати Поляків у політиці. Бажаємо — каже автор — розправитися з тим недорічним поглядом, що має широкий хід.

Вже отсей вступний уступ того розділу говорить аж надто богато. Бо він показує наглядно: 1) етику Ґертиха, 2) його знання.

Що торкається етики, то вона в Ґертиха подвійна: одна супроти Поляків, а друга супроти інших. Коли постулят незалежности виставляв чи виставляє польський нарід, то се очевидно справедливе; колиж того самого бажають інші народи (в тім разі: Українці і Білорусини) то се... „вільностеві фрази" і „недорічні погляди". Та справедливість вимагає признати, що така „етика" не є винаходом щойно Ґертиха. Се давно відома „етика" африканських Канібалів. Її спопуляризували серед польського громадянства два польські діячі тої міри, як Г. Сенкевич і Р. Дмовский. Сенкевич устами Калі, одного з героїв його повісти „W Pustyni i Puszczy" („коли я моєму ближньому вкраду корову, то се добре діло, колиж він мені, то се діло зле"),

*) Гл. чч. 82, 86 і 90 „Нової Зорі".

Памятка по Гетьмані Б. Хмельницькім

Оден з наших поважних громадян пише нам: В одній церкві перемиської Епархії зберігся епітрахіль, що по традиції має бути частиною коштовного опарату, подарованого гетьманом Хмельницьким київському митрополиту Сильвестру Косови. Було се на початку повстання, як піднялася була вся Україна і несла побідного гетьмана попри Львів, Ярослав і Замостє на Захід. Але гетьман тоді ще того не хотів, чого потому вже не міг довершити через зраду татарського хана. Він завернув тоді до Київа, де людність зустріла його як „Богом даного Богдана". Згаданий епітрахіль виконаний солідно з шовку і покритий нашивками святих постатей з золотої нитки. Дата на ньому — рік 1649. Принести його могли сюди ті західноукраїнські Владики, що були одночасно й київськими митрополитами. Дорогу ту памятку, — коли вона автентична — варт описати і видати зі світлинами. Бо небогато таких памяток залишилося на Україні.

Люди „орла" й люди „хреста"

Вперве відколи в Німеччині прийшов до влади Ґітлєр виступив в Берліні з публичним викладом знаний німецький мислитель ґр Кайзерлінґ. Зміст викладу був такий: Є дві концепції життя. Одну творять „люди орла", другу „люди хреста". Перші се люди сили, котру вони проявляють в матеріяльнім пляні. Другі се люди думки, котру вони проявляють в духовім пляні. До типу „людей орла" належали старі Римляни, тепер належать молоді Німці. А людство стремить до синтези „орла" і „хреста". І в тім розумінні нову Німеччину можна назвати „лябораторією нової Европи". Та мине богато поколінь заки людство знайде розвязку всіх моральних і матеріяльних проблємів. — Сей виклад відбувся під опікою ґітлєрівської орґанізації „Юнґ-Ґезельшафт". Одначе голова її заявив, що орґанізація не бере відповідальности за всі теорії Кайзерлінґа.

Анґлійці й княжна Марина

Княжна Марина, що недавно стала жінкою Юрія, кн. Кенту, третого сина анґлійського короля Юрія V, походить з королівського роду, що панував в Греції. Вона також данська княжна. Її дід король Юрій покинув Данію, щоб засісти на престолі Єлинів. Він був братом кн. Олександри, що вийшла заміж за сина анґлійської королевої Вікторії, пізнішого короля Едварда VII. Спорідненість кн. Марини з пок. королевою Олександрою, що була дуже популярна в Анґлії та котрої память Анґлійці обходять щороку „в дні Олександри" (тоді продають квіти на добродійні цілі) — запевняють їй живі симпатії Анґлійців. Це симпатії родові, традиційні — й тому такі глибокі.

Саранча спинює рух поїздів

З Капштадту (Південна Африка) надійшли вісти про появу великої хмари саранчі, яка цілковито нищить ростинність деяких полос краю. По землі суне рухома верства саранчі на 15 цм. завгрубшки. Та верства спинює рух на шляхах, ба навіть поїзди приходять з двогодинним опізненням. До боротьби з язвою влада вислала військо, яке нищить саранчу арсеновими сполуками. Одначе витроювання саранчі се обосічний меч, бо арсенові сполуки розсипані по полях і луках, затроюють відтак і рогату худобу.

а Дмовский в „Myśl-ях nowoczesnego Polaka" (вид. з 1903 р.) *) — отже ще тоді, коли польський нарід сам був в неволі. Се останнє вважає Ґертих навіть — розрішенням для себе...

Ще друге впадає в око в переповіджением вище уступі Ґертиха: фактичний зміст. Як видно з того уступу, автор докоряє польське громадянство за його симпатії до національних еманципаційних рухів і до сепаратистичних струй на східних окраїнах Польщі. Той докір свідчить як не можна наглядніше про неймовірне незнання справи, про котру Ґертих взявся говорити і за котру має відвагу докоряти польське громадянство. Бож чого як чого, але докору за с и м п а т і ї до національних еманципаційних рухів і сепаратистичних струй на окраїнах польському громадянству ніяк робити не можна. Що се так, свідчить про се наглядно становище того громадянства до національних визвольних змагань нинішних східних окраїн тоді, коли ті окраїни, після упадку Росії й Австро-Угорщини, проголосили були свою власну державність. Зліквідування тої державности Польщею, як також сучасна дійсність на тих окраїнах вповні опрокидує докір Ґертиха на адресу польського громадянства за його ніби симпатії до визвольних змагань окраїн. Так „знає" всепольський публіцист Ґертих настрої і справи свого власного польського громадянства... Чиж можна буде супроти того дивуватися його ще більше куріозному „знанню", як се побачимо далі, українських справ?

Та йдім дальше за виводами Ґертиха.

Отже передовсім автор сумнівається, чи взагалі можна осуджувати змагання одного народу розширятися коштом другого (поза вибуялими проявами гнету), коли се загальне змагання всіх, навіть гноблених народів, бє у всі народи, що з ними інші суперничають, та відбувається спонтанічно, без політичного ділання.

Тут слід замітити слідуюче: 1) Загальність якогось факту ще зовсім не звільняє від осуду того факту, коли той факт сам по собі заслугує на осуд — подібно, як загальність гріха не звільняє від осуду не тільки гріха але й усіх грішників, 2) „розширювання" польського народу, яке пропаґує автор у своїй книжці відносно окраїн, має бути далеко не „спонтанічне" і не без політичного ділання — але, навпаки, має відбуватися по докладно виробленій ним політичній програмі, в зміст якої входить, як се побачимо далі, м. ін. також ліквідація т. зв. „сепаратизму" себто національних змагань народів, що живуть на окраїнах.

Та коли Ґертих має ще сумнів, чи нарід, що поширюється коштом другого, заслугує на осуд, чи ні, то щодо народу — жертви того поширювання не має він уже ніяких сумнівів. Бо тут твердить він уже рішучо і дослівно таке: „Належить взяти під увагу також і то, що не кожда національна окремішність у рівній мірі заслугує на консервування".

І далі Ґертих намагається доказувати дві річи: 1) що окраїни се не тільки терен експанзії польського народу але частина його батьківщини; 2) що народи, котрі живуть на окраїнах, не є народами в повнім значінню того слова.

Пригляньмося тим його „доказам".

Окраїни — каже Ґертих — зовсім не становлять під національно-культурним оглядом білої карти, котра надається до того, щоб її довільно записали окраїнні народности, що формуються. Вони мають за собою цілі віки інтензивного польського життя. Се не тільки терен експанзії польського народу, але частина його батьківщини. Польський нарід не витворився тільки з етнічних мас над Вартою і Вислою, — він повстав зі схрещення тих мас з литовським і руським елементом, котрий став орґанічною складовою частиною польського національного орґанізму. Усунення окраїнних первнів з польського життя, спровадження того життя в рами етноґрафічної Польщі — булоб не зменшенням теренів польської експанзії але захитанням тих підстав, на котрих спирається цілість польського життя. Бо польська цивілізація на окраїнах не розвивалася як чужий, накинений посів, що тлумив родимі гони, — не була штучним наверствуванням, що не зросло орґанічно з місцевим підложем, але давило його природний розвій. Польська цивілізація се синтеза корінно-польських й окраїнних первнів, котрі сплелися зі собою в гармонійну цілість, сперту на спільній державно-національній ідеї і добровільно осягненій єдности літературної мови.

Представмо собі, — каже автор далі — польську літературу без Зіморовича, Карпіньского, Міцкевича, Словацкого, Залєского, Фредри, Ходзька, Жевуского, Корженьовского, Мальчевского, Ґощиньского, Єжа, Ожешкової, Вайсенгофа, Родзєвичівної. Представмо собі польську музику без Монюшка, Оґінського і Карловича, малярство — без Ґротґера і Фалата, без Яроцкого і Вжеща, військовість — без гетьманів, що походили з Литви і Руси, без Костюшка і Траугута, політичну історію — без королів Ягайлонів, без Собеского, без Рейтана, фінанси — без Любецкого, освіту — без виленського університету і ліцею в Кремянці, без Чарторискаго і Чацкого, науку — без Снядецких, релиґійне життя — без Остробрамської каплиці, ідеольоґію — без виленських філяретів, національне геройство — без Збаража і Теребовлі, без Пулаского, Плятерівної й оборони Львова. Колиб можна було — кінчить Ґертих те перечислювання — счеркнути ті назвища і факти, то польський нарід переставби бути собою.

Отсе головна суть виводів Ґертиха на тему національної єдности східних окраїн з Польщею. Щож можна замітити на ті виводи?

Отже передовсім треба ствердити, що Ґертих представив ролю східних окраїн в історії Польщі зовсім односторонно. Бо він представив тільки позитивний бік тої ролі, а зовсім поминув неґативний. А неґативна роля тих окраїн в історії Польщі чи не більша навіть, ніж їх позитивна роля. Та неґативна роля східних окраїн в історії Польщі заключається в отсих трьох головних фактах: 1) в відверненню завдяки східним окраїнам польського фронту з Заходу на Схід, чого наслідок: безповоротна втрата великих просторів корінно польських земель на Заході і скріплення ними Німеччини головного суперника Польщі; 2) в позбавленню етноґрафічно польських земель величезної маси польської національної енерґії через звернення тої енерґії на Схід, де вона дала значно менше користей, ніж могла була дати в межах етноґрафічної Польщі; 3) в викликанню в Польщі національної міжусобиці і суспільної анархії, котрі кінець-кінців завалили стару польську державу. Се безперечні історичні факти, що їх стверджують самі польські історики, як М. Бобжиньский, О. Бальцер та ін. Щож супроти тих трьох високо історичних, прямо епохальних, н е ґ а т и в н и х фактів, що їх спричинили Польщі східні окраїни, значать ті назвища і факти з ділянки літератури, музики, малярства, науки і т. д., які наводить Ґертих як позитивний вклад тих окраїн в польську національну скарбницю?

А далі: Правду каже Ґертих, що окраїни не становлять під національним оглядом білої карти. Тільки ту карту записав уже український нарід і то далеко вчасніше, ніж появилися там Поляки! Так уже в X—XIV століттях утворив був український нарід на теперішних східних окраїнах Польщі свою власну національну державу, якої традиції навіть сам Ґертих уважає позитивними. Після зліквідування Польщею старої української державности на нинішних східних окраїнах ті окраїни продовжали своє національне істнування, тільки в іншій формі: культурній (осередки: Львів, Острiг й ін.) А вкінці, коли розпалися Росія й Австро-Угорщина, що після Польщі окупували були ті землі, то землі ті негайно знов відновили свою стару державність, яку знов зліквідувала Польща.

Щож торкається самого позитивного вкладу, який дали окраїни Польщі, то тут треба замітити слідуюче: Ми зовсім не заперечуємо того вкладу. Та вклад той не може бути намогильним каменем для національного розвою народів, що живуть у більшости на окраїнах. Бо не така чи інша данина Польщі тих окраїн у минувшині повинна рішати про них тепер і на будуче, але їх в о л я жити власним національним життям. Інакше треба признати відповідні права також нпр. Німцям супроти бувшої німецької східної окраїни, Познанщини, котра, як відомо, дала Німеччині такого німецького національного героя, як Ґінденбурґ...

Та Ґертих, як зазначили ми вже вище, має подвійну етику і подвійну льоґіку: одну для свого народу, а другу для інших народів. Тому не признає окраїнним народам ніякого іншого права, як тільки „право" національного винародовлення в користь польського народу.

От як виводить він те „право":

Слушна є засада, — каже він — щоби кождий нарід з виразною фізіономією і сильно зазначеною окремішністю жив самостійним культурним суспільним і врешті політично-державним життям. Та не кожне племя, що має відмінну мову чи нарічча і дещо прикмет, що виріжнюють його, дійсно заслугує на підтягнення під поняття подібних народів. Доктринеризм в стремлінню до здійснення засади самостійности найріжніших племен доходить часом — в деяких осередках людської думки — до повного абсурду...

Се загальна теорія Ґертриха про національне питання. Приложена до східних окраїн та теорія виглядає так:

„Русини і навіть Білорусини — наводимо слова Ґертиха дослівно — мають без сумніву дані потрібні до того, щоби витривалою працею (на чеський й ін. зразок) виробитися на самостійні, повноправні народи. Ми не потребувалиб тоді навіть признавати їм самостійности, бо вони самі при першій нагоді взяліб собі її. Але н и н і н і о д н і н і д р у г і н е є н а р о д а м и в повнім значінню того слова. Їх національна еманципація може однаково добре в певнім моменті заломитися, — або також у їх лоні може наступити роздор на напрям сепаратистичний і антисепаратистичний, на зразок сучасного розколу серед руської інтеліґенції в Малопольщі на українську і староруську (москвофільську), — роздор ,котрий заневнить на окраїнах перевагу доосередним елементам".

Нераз буває, — каже автор далі — що національність, котра має в своїх руках державну владу, користає з неї, щоби скріпляти свій стан посідання на території, котру замешкує інша національність, хоч на тій території не має ніякого дорібку, котрого мусілаб боронити і хоронити — та є там тільки чужою зайдою.

„Наша роля на окраїнах — наводимо знов слова автора дослівно — зовсім інша. Коли хочемо з л і к в і д у в а т и там сепаратистичні струї, — і тимсамим зменшити ґатунковий тягар скромного і д е о л ь о ґ і ч н о г о, о р ґ а н і з а ц і й н о-політичного, чи навіть цивілізаційного дорібку, який ті струї вспіли вже витворити — то робимо се в обороні перед загладою без порівнання богатшого і вартіснішого нашого дорібку. Рівночасне співістнування в реальнім життю ідеї польської національної єдности й ідеї української та білоруської окремішности — неможливе. Щось чомусь мусить уступити...

„Не хочемо — каже далі автор — бурити того скромного дорібку, на який руські і білоруські сепаратисти вспіли вже здобутися. Ми хочемо осягнути є д н і с т ь н а ц і о н а л ь н о ї і д е ї, єдність патріотизму, єдність цивілізаційних понять і стремлінь окраїнного населення з нашим народом. Хочемо довести те населення до признання п о л ь с ь к о ї л і т е р а т у р н о ї м о в и (котра чейже витворилася при дуже значній участи окраїнних елементів) за й о г о в л а с н у л і т е р а т у р н у м о в у, — так, як то вже давно з р о б и л и і с т о р и ч н і в е р с т в и того населення. Не маємо одначе нічого проти збереження регіональних окремішностей окраїн"...

Так виглядають виводи Ґертиха про „моральні підстави" винародовлення українського і білоруського народу на східних окраїнах Польщі. Се виводи чо-

*) Той твір Дмовского докладно представлений у праці Осипа Назарука п. з. „П р о в ш е х п о л я к і в, їх історію, теорію і тайну орґанізацію".

Про атеїзм

Психольоґічні жерела атеїзму.

В неділю дня 2 грудня с. р. виголосив о. Д-р Г. Костельник реферат п. з „Психольоґічні жерела атеїзму“, як другий з черги реферат з циклю „Академічних Вечорів“. Зміст реферату: Які причини атеїзму? Або: Чому деякі люди тратять віру в Бога? Добре порівняти атеїзм з релігією. Релігійні люди, фільософічно вишколені, все старалися давати докази на істнування Бога, щоб оправдати свою віру в Бога. Так робив уже Плятон, потому св. Тома з Аквіну й інші. І нині люди фільософічно вишколені стараються систематично вичерпати докази на істнування Бога. Та се не легка праця. Природу тяжко збагнути. Які є жерела віри в Бога? Тайна всесвіту, котра виказує правильний уклад, наша совість, почуття тайн довкола нас, гомін дзвонів, погляд на зоряне небо, смерть дорогої особи — отсе психольоґічні жерела релігії. А з чого родиться атеїзм? Не знаю атеїста, котрий хотівби скрупулятно себе переконувати, що його погляд правдивий. Не знаю книжки, яка систематично вичерпувалаб проблему атеїзму і доказувала його правильність. І коли релігія все хоче явно показатися людям, то атеїзм все скривається, його приклонники звичайно анонімами або криптонімами. Вони критикують релігію, але вибирають з релігії тільки те, що їм підходить. Всі атеїсти вдоволяються плитким еклектицизмом. Таке становище найлекше: неґативна критика без систематичного опрацювання. Всежтаки атеїзм як психічне явище мусить мати свої певні причини, хоч атеїсти не наводять їх або бояться їх наводити, чи не вміють їх схопити і заналізувати. Одні з доказів атеїзму неґативні. Вони стараються нищити релігію. Другі виводи атеїстів позитивні: се ті, що стараються збудувати атеїстичний світогляд. Неґативні виростають на тому полі, де наука „суперечить“ релігії. Французький учений Г. Сеай сказав: „Ми перешукали вселенну, але в ній не знайшли божого престола“. Або: релігія каже, що Бог сотворив матерію, а наука твердить, що матерія незнищима, отже вічна. Та атеїсти забувають, що Бог сотворив матерію надприродним способом, а наука каже, що матерії не можна знищити природним способом. Отже се зовсім інші справи. Та се тільки фраґменти. І такі фраґментарні аргументи ні не знищать цілости релігії, ні не вистарчать, щоб збудувати систематичний атеїстичний світогляд.

Позитивні аргументи атеїзму ще слабші. Коли неґативні не можуть розбити релігії, то тим менше позитивні можуть збудувати атеїстичний світогляд. Атеїсти твердять, що віра в Бога, душу, релігія — се ілюзії. В старині Люкреціус Карус в книжці „Про природу річей“, а в нових часах Спіноза в своїй „Етиці“ хочуть доказати, що віра в Бога се ілюзія. Та їх знання природи було дуже примітивне. Ні один, ні другий не доказав атеїзму. Вони його суппонували, приймали як вже доказаний. Атеїст Фройд в своїй книжці: „Ді Цукунфт айнер Іллюзіон“, 1928 р. каже, що про реальну вартість релігійних понять неможемо судити; їх не можемо доказати, ні знищити. Отже позитивні докази атеїзму безсильні. Атеїзм уважає себе все за самозрозумілу річ, яка не потребує доказів. Тому атеїсти не відчувають потреби систематично обоснувати свій атеїзм. Льоґічно атеїзм слабий, бо ніхто нпр. не стане доказувати, що всі орґанізми на світі повстали самі з себе, без розуму. Се бувби абсурд. Одначе атеїзм має могутне жерело в почуванню буденности, безтайности. В такім стані в нашій душі родяться всякі сумніви. Доходить до того, що навіть віруючі люди се на 50% атеїсти. Бо змислово матеріяльні вражіння, коли задовго не перериває їх ніщо надприродне або бодай таємниче, стараються захопити всю нашу душу. Тоді Бог і душа стають нам такі далекі неначе казка, неначе сон, неначе сонце. Природа доцільно дає нам таке почуття подібно як дає звірам забарвлення подібне до оточення. Бо почуття буденности, безтайности дає нам певність себе в життю а простолюдин, що дивиться на небо бачить в нім тайну — і з тим має релігію. Якеж се почування, що родить атеїзм? Його годі описати, бо воно первісне (прімарне). Під впливом того почування нам здається, що Бог, душа се щось таке дуже далеке, як сон. Простолюдин має також таке почування буденности. Одначе коли простолюдин гляне на небо, в його душі будиться релігійне почування. Релігія бере у нього верх над буденщиною. Простолюддя ніколи не було і не є атеїстичне. Атеїзм починається з поширенням сучасної науки. Чому? Бо новочасні природничі науки поширюють почування буденности до безконечности. Нинішна фізика відкрила, що небесні тіла з такої самої матерії, як наша земля. І тут криється жерело тріюмфу атеїстів: „Ми перешукали світ, але божого престола не знайшли“, кажуть вони. Розвинена техніка, фабричні вироби розбудовують і скріпляють наше почуття безтайности. І се почування домагається диктаторського становища в нашій душі — „в імя науки“. Те почування противне всякій чудесности. Воно хоче бути єдине, обовязкове, всевладне. Містичний змисл життя йому чужий. Ось як Фройд дійшов до того, що релігію називає ілюзією. Можуть бути люди виховані без релігії (як інтеліґентний Жид Фройд). І інші вчені люди, фізики, хеміки (донедавна) піддаються тому почуванню, його перспективу приймають за свою і стають атеїстами. Так діється не тільки з ученими, але також з поетами і мистцями. Атеїст Д-р Іван Франко не дармо казав про себе, що він не романтик і що „мітольоґічний дим“ вивітрів йому з голови, та що вже для него нема в світі нічого таємного і взагалі нема нічого „лиш атом, момент і рух молекулярний“. Або інакше кажучи: Звичайність, буденність, безтайність. Тут властиве жерело атеїзму. Він повстає в імя т. зв. науки, а властиво в імя і на підставі безкритичного почуття буденности. Весь світ складається з марних, нужденних вражінь.

Сего почування не треба доказувати, треба його тільки приняти за правдиве — і вже є підстава атеїзму. Але вже нинішна фізика доказує, що то атеїзм ілюзія. Більше правди в тім почуванню, яке має чоловік, коли слухає гомону дзвонів, ніж у всій тій мнимій „науці“.

Виклад о. Костельника був короткий: тривав пів години. По викладі була д и с к у с і я. Перший говорив о. А в ґ у с т и н, єромонах чина Студитів. Він сказав м. і.: Жерело атеїзму є там, де є жерело релігії. Бо атеїзм подібний до релігії, а саме він також вимагає віри. Живемо життям матеріяльним і духовим. Тому кождий чоловік має ідею дочасну і вічну. Дух хоче від нас ідеалу. Релігія спирається на тім пожаданню духа до посідання ідеї загальности, вселенскости, католицькости. Ідея вселенскости є двояка: 1) Або є дух, Бог, або 2) нема душі, тільки матерія. Психічна дорога до атеїзму складна. Та дорога має своє жерело в с у с п і л ь н і м житті, а саме в його ідеях дочасности. Нині люди хочуть поставити ідеї дочасности на місце ідей вічних. Отже ставлять ідею нації, ідею інтелекту, себто науки на місце ідеї вічної. З того родиться непорядок в духовім життю, з того потому родиться і атеїзм. (Прелеґент о. Костельник, котрий рівночасно президіював в часі дискусії, пару разів переривав виводи першого дискутанта, заявляючи, що він говорить про тактику атеїзму а не про його психольоґію. І вкінці з тої причини відобрав йому голос. Одначе на нашу думку о. Авґустин говорив зовсім льоґічно і до річи. Що більше, він виразно доповняв виводи прелеґента, підчеркуючи психольоґічне жерело атеїзму, що криється в людській спільноті, котра має свою психіку окрему від психіки в одиниці. Також психольоґічне жерело атеїзму одиниці розбирав перший дискутант на нашу думку дуже добре підчеркуючи, що людина зложена з матерії і духа, отже має дві ідеї і два ідеали: в дочасности і в вічности. Як тільки ідеї дочасности, нпр. комунізм, або націоналізм, або науку, хоче хто поставити на місце ідеї вічности, себто ідеї Бога, то мусить послідовно дійти до атеїзму. Він властиво вже стоїть на платформі атеїзму, тільки потому усновує собі своє становище, для себе і для поширення своїх поглядів в суспільности. Словом виводи о. Авґустина були дуже інтересні і шкода, що о. Прелеґент перервав йому. — Ред. „Нової Зорі“).

Крім о. Авґустина забирало голос ще 10 осіб, але вони не всі трималися теми. Промовляли ПП.: Ісаїв, Копач, Дзерович, о. Кладочний, о. Конрад, Мельничук, Глібовицький, один пан невідомого імени і ПП. Булка та Мацьків. Найцікавіше з диспутантів говорив Др Копач. Він підчеркнув, що атеїзм се неґація Бога, отже атеїзм у своїй суті пустий, порожний, і цілковито без змісту. Тимсамим мусить бути на довшу міру безсильне все те, що на атеїзмі будоване. Історія кождого народу зокрема і всего людства разом вказує на те, що епохи конструктивні, творчі все і без виїмку лучилися з глибокою вірою в Бога. І навпаки: Епохи неспокою і розвалу рівнозначні з часами безвірства. Зрештою також кожда одиниця може ствердити се на підставі свого власного життя. Нехай тільки кождий запитає сам себе: Коли я був щасливіший: чи тоді, коли вірив в Бога, чи тоді, коли стратив віру? — о. Кладочний заявив, що не годиться з поглядом прелеґента, немовби також віруючі люди були на 50% атеїстами, бо віра виключає атеїзм навіть на 1%. — Прелеґент коротко відповів дискутантам. А саме заявив, що ніоден з дискутантів не подав ніякого психольоґічного жерела атеїзму, кромі того яке було наведене в викладі, то зн. почуття буденности, безтайности. Гріх сам собою, котрий п. Ісаїв назвав другим жерелом атеїзму, зовсім не є психольоґічним жерелом атеїзму, а може бути якраз навпаки причиною скріплення віри. Бачимо се дуже наглядно, коли порівняємо простолюддя з інтеліґенцією. Між простим народом є розмірно неменше гріхів ніж між панами, але між простим народом атеїзму властиво нема, а між інтеліґенцією атеїзм частий. Над причиною сего думав я яких 20 літ і то думав щодня тай прийшов до того висновку, що є тільки одна психольоґічна причина атеїзму: почуття безтайности. А щодо заміту о. Кладочного, про 50% атеїзму в душі віруючого, то він мене не зрозумів: Я кажучи се не думав про атеїзм під оглядом релігійним, тільки під оглядом психольоґічним.

Впрепод. о. кан. Дзерович подякував о. прелеґентови за реферат і присутним за участь в сходинах. Дуже характеристичне для того викладу було особливо те, що на салі не знайшовся ні один оборонець атеїзму, хоч в половині салі панував натовп і в тім натовпі переважала інтеліґентська молодь. Якже змінилися відносини за останних 25 — 30 літ! Ще тому чверть століття наші молоді атеїсти булиб не дали зовсім говорити прилюдно в обороні релігії, або щонайменше булиб рвалися до дискусії в обороні атеїзму. З того ясно, що віра в нашій суспільности замітно кріпшає.

ловіка, котрого умовість, освіта й льоґіка дуже невисокі тай ще до того затьмила їх шовіністична дурійка. І мимо того всего такі виводи знаходять масу прихильників між Поляками...

Та на тих виводах справа не кінчиться. На основі такого „морального права“ Ґертих пробує створити ще „відповідну“ і д е о л ь о ґ і ю, чому присвячує окремий розділ у своїй книжці. Про ту ідеольоґію й буде мова в слідуючій статті.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Яка тепер наша молодь

„Український Бескид“ в ч. 46 (260) приніс статтю п. з. „В домашній справі“. З неї подаємо тут уривок головно про нашу молодь:

„Нема в нас тепер політично думаючої людини, якаб не уважала повстання проти Української Держави Гетьманської найбільшою нашою помилкою політичною, а повалення її — національною катастрофою. Сю думку заступають неквестіоновані патріоти і діячі тої міри як В. Липинський, Е. Чикаленко, В. Леонтович, проф. Д. Дорошенко і богато-богато інших. Проти них стоїть табор соціялістичних руйників з В. Винниченком і М. Шаповалом на чолі, що в змові з большевиками обманом використали патріотичний ідеалізм нашої молоді і її руками валили Українську Державу Гетьманську. В обороні сих руйників в останнім часі виступив п. Кедрин і адютант бл. п. С. Петлюри, п. Доценко у своїм відчиті, котрий окремо обговоримо. — Не розуміємо, яку ціль мав п. Кедрин, виносячи нашу домашну справу на шпальти польського тижневика, котрого завданям передо всім наладження польсько-українських взаємин, а не вирішувати, чи є між галицькими Українцями монархісти, чи їх нема. Має п. Кедрин аж надто тем — от хочби справа могил, гром. виборів і т. д. А коли вже взявся „інформувати“ польську суспільність про нашу державницьку ідеольогію, то повинен знати, що драгоманівська демократична ідеольогія покутує ще між старшою генерацією, а молодіж ціла монархістична. Вона ділиться тільки на два табори: один є приклонником дідичного монархізму (гетьманства), а другий — диктаторського монархізму (фашизму). До першого табору належить католицька укр. молодь, до другого — націоналістична. Тому нині УНДО не має прихильників між молодю і перед ним вже вкоротці вирине питання — в котрий бік піти, чи приняти ідеольогію монархізму дідичного, чи диктаторського. Для драгоманівської ліберальстичної ідеольогії вже вкоротці не буде у нас місця.“

Куди пруть „кацапи“?

Під таким заголовком „Новий Час“ в ч. 271 приніс отсю замітку:

Польська преса повідомляє, що у звязку з приїздом папського делеґата о. І. Гудечка до Галичини на візитацію греко-католицьких діецезій явилася у нунція Мармаджія в Варшаві делеґація „старорусских“ орґанізацій під проводом сеніора Ставропігії, А. Ґулли. Делеґація зложила меморіял, де кажеться, що 1) від 30-ти літ не приймається нарочно „русинів“ до греко-католицьких духовних семинарій (що є, розуміється, неправда! Прим. Ред. „Н. Ч.“ 2) що не приймається священиків „русинів“ на парохії (— а відки тілько „русских“ парохами? Пр. Ред. „Н. Ч.“); що змушуеться „русских“ резиґнувати з парохій під натиском українських політичних кол (Також неправда! Якраз наші політичні проводи не натискають на ті справи. Зате мають право і повинні вірні Українці домагатися, щоби в них священиками були Українці! — Прим. Ред. „Н. Ч.“; 3) Зате греко-католицькі Ординаріяти терплять священиків-Українців, засуджених за провини проти польської держави (звичайна брехня і підлий донос! Прим. Ред. „Н. Ч.“), доводять до політики з проповідниці, дозволяють співати в церкві політичні пісні, протеґують українських священиків, б. старшин з польсько-українських боїв і т. д. (Як бачимо самі брехні і наклепи та доноси! Прим. Ред. „Н. Ч.“). Делеґація просила: 1) Назначити Епископа „русина“, не тільки для Лемківщини, але і для цілої „Малопольскі Всходней“. (Ось куди воно! Прим. Ред. „Н. Ч.“; 2) Поділити греко-католицькі консисторії на українські і „русскі“. (— Знаємо на чий це млин вода! Прим. Ред. „Н. Ч.“) „Старорусіни“, пишуть польські ґазети, мають намір вислати окрему делеґацію до папи в Римі. „Деякі парохії в „Малопольщі Всходней“ — пишуть тіж ґазети — до часу назначення Епископа-„русина“ мають намір піддатися юрисдикції Епископів римо-католицького обряду“... Ось куди веде їх дорога!...

Примітка Редакції „Нової Зорі“: На нашу думку здійснювання аж таких замислів москвофільських провідників добилоб остаточно весь їх рух в публичній опінії нашого народу.

Між Угро-Русинами в Америці

Ужґородська „Свобода“ в ч. 35 принесла отсю статейку, що коротко а добре описує церковну боротьбу між нашими братами з Прикарпатської Руси в Америці:

В Америці провадиться далі боротьба одної частини нашої еміґрації проти церковної влади. Та частина складаеться з релиґійно і національно несвідомих демаґоґів, які привикли до того, що в приходах лиш вони верховодили, *на своє імя дали записати церковні маєтки* і так протестні меморанда до Риму і вже пертрактували з шизматиками і протестантами (епископалами) о заложенню независимої гр. кат. церкви. — Боротьба та була од початку чисто фарисейська, злобна. Бо що хотів Рим? Хотів передусім дати нашим еміґрантам в Америці добрих священників, які на тій міссійній території могликб служити лиш духовному життю вірних, які не булиб вязані жадними матеріяльними або родинними журами. — Велика любов Св. Отця до нас привела до того розпорядження, що наше духовенство в Америці має бути нежонате і то кождий релиґійно свідомий Русин і признав, лиш ті демаґоґи-фарисеї не хотіли признати правди. — Наші чесні вірники вказували на случаї, коли священик не може рахувати *на доходи і мусить служити на великій* території, де вірники живуть розкинені. На таких фарах жонатий духовник не удержиться і многораз вже і жадали від Епископа нежонатого духовника. — Наші добрі вірники вказували і на те, що „православна“ Россія колись на місії висилала лиш нежонатих. — Та фарисеї не любили правди ніколи і продовжали аґітацію. — Духовенство держалося добре, але найшлося пару таких, що пішли з демаґоґами. — Тих непослушних мусів Епископ суспендувати. — Там, де церква стояла на імені демаґоґів, такі суспендовані духовники спротивилися й началися довгі процеси, бо Епископ правом міг жадати від урядів заборони проти уживання „гр. католицького“ характеру од таких некатолицьких церквей. — Вони причинили Епископові і духовникам много жури і неприємности, бо роздули страшну ненависть, неукий народ розаґітували проти духовників, проти Епископа і проти Рима. — Цю боротьбу сильно підтримували чорні сили комунізму, але використала її і політика. — Новіша ситуація вияснюється так зі світової як і з церковної сторони. — На меморандум ребелянтів одповів Рим, що целібат гр. кат. духовенства на міссійній території в Америці се конечний приказ церк. власти в інтересі самого гр. кат. народу. І світська власть вже в неоднім процесі признала право юрисдикції церкви над „католицькими“ церковними громадами. — Так поволі утрачають демаґоґи боротьбу, правда приближаеся до побіди. Та боротьба много пошкодила і нашій національній справі, бо ті демаґоґи, вірогідно на звонкий вплив політики, поставилися остро проти нашого народовецького напряму, кричали як оборонці „русскости“, для котрої вони ніколи нічого не зробили.

Увязнення катол. священика

Націонал-соціялістичний „Анґріф“ доносить, що в домі Єзуїтів в Кольоні в т. зв. „Канізіюс-Гавс“ поліція увязнила відомого в Німеччині проповідника о. Йосифа Шпікера Т. І. „Анґріф“ подає, що о. Шпікера увязнили за ріжні проповіди і науки в церкві. о. Йосиф Шпікер є орґанізатором поширених в Надренськім краю союзів апостольства мущин.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Зі щоденника Сталіна

Політична гумореска.

„Тепер вже знаю, що треба робити, щоб мати $^2/_3$ голосів в Союзі Народів.

Не платити довгів. Уладжувати бомбові замахи. Виконувати підпали. Розкладати армії. Вбивати поліціянтів. Бити виставові шиби на бульварах.

І в себе в часописах називати їх кождий день виродками, каннібалами, тюремниками, гниллю, порохном, мурґами.

Перших 5 літ їм те все розуміється не подобаеться. Других 5 літ привикають. Третих 5 літ — зачинають смакувати. А в четверту пятилітку — вже зачинають одушевлятися нами большевиками.

Делікатна се річ — та психольоґія народів! Хе-хе-хе...

— — — — — — —

От дивують мене Португалія та Швайцарія. Нині взяв я карту Европи та відшукав ту Португалію. І скажіть, будь ласка! Примостилася коло Еспанії та вдає, що вона правдива держава. Навіть має на карті свою краску.

Треба сказати в Комінтерні, щоби звернули увагу на неї: зорґанізували взрив, або якийнебудь замах. Очевидно, тому протестуе, що ми її досі зовсім не чіпали. А Швайцарія яка? Кілько разів я говорив Орджонікідзови, що треба встругнути їй гарний шоколядовий демпінґ. Вони продають Мільку, а ми Фільку! Вони Сюшар а ми Макар! Скоро вся фанаберія злетілаб. Крім того в них забогато почуття власного достоїнства. Інші краї під впливом соціялістів давно відмовилися від тої власности, а Швайцарці досі її держаться. От напишу Літвінову, нехай предложить перенести Союз Народів не до Відня але просто до нас, нпр. до Новгороду або денебудь. І озеро в Новгороді є і всякі гості можуть збиратися, як в опері: варяжські, індійські, венецькі. Сандлер буде в мене співати: „О скалы грозныя дробятся з реВом волны“. Альоізі: „Веденецъ славный“. А від Індусів може виступати сер Джон Саймон: „Не счестъ алмазовъ въ каменныхъ пещерахъ“.

Так і повинно бути, чорт з ними! Обіцяю подарувати їм вічевий дзвін. Нехай дзвонять перед загальним зібранням або перед засіданнями комісії і радуються.

* * *

Одно мене дражнить: В Женеві хотіли викинути зі звороту „цінна співпраця“ большевиків з Союзом Народів слово „цінна“. Ну, нічого. У висліді ми все одно покажемо, кілько буде коштувати їх наша співпраця. Тоді покажеться, чи вона не цінна.

* * *

Рано говорив я з Кагановичем в справі пляну, як примістити Союз Народів в Новгороді. Каганович, свиня, навіть здивувався, як така гарна думка могла прийти мені до голови. Він згодився і додав, що тоді добре булоб і Комінтерн туди перенести. На однім боці ріки Волхова говорить Комінтерн, а на другім боці — Союз Народів. А міст, каже, спільний, та до бійки покищо не доводити, тільки чекати, аж сам Союз Народів зіллеться з Комінтерном.

Треба подумати. Боюсь тільки, що „мошеннік“ Літвінов зачне відмовляти. Очевидно йому приемніше шлятися закордоном і брати діети в закордонній валюті.

* * *

Сьогодня прочитав я повний текст промови швайцарського представника Мотти і страшно розізлився. Куди дивиться Літвінов? Як він міг дозволити на подібний виступ? Треба було негайно зажадати *перепросин від інших держав*, погрозити союзом з Гітлером! А він, як баран, увійшов до салі перед часом і сів, буцімто нічого не сталося! Захрума! Недотепа!

Ні, ще сьогодня зроблю засідання та обміркую питання про перенесення Союзу Народів до Новгороду. На берег Волхова можна нагнати з політичних таборів *політичних* засланців і зачати будову палати. Назвати нпр. „Ліґостроєм“ або т. п. Користуючись працею каторжан поставимо крім того окремі будинки: для відділу боротьби з рабською працею, для відділу інтелєктуальної співпраці, для комісії розброєння...

А Комінтерн, по думці Кагановича, примістимо дійсно рядом з гендерсонівською комісією. Комісія буде розброювати кого треба. Комінтерн буде зброїти кого треба. А Швайцарія ще нас попамятає!“

А. Ренніков.

Фашизм і пляновість господарки

Проблема самовистарчальности у фашистівській політиці. *)

Одно з бажань молодої Італії й заразом невідкличне домагання фашистівської господарки се господарське унезалежнення Італії від інших держав. Як постійна й непохитна державна політика се основа здорового розвою держави під господарським оглядом, так господарське унезалежнення держави, або іншими словами господарська самовистарчальність дає запоруку постійної зовнішної державної політики; і немає в тім противорічности, бо, як відомо, „causae ad invicem sunt causae".

Економічна залежність держави від іншої держави має рішаючий вплив на політику обидвох держав, коли господарська самовистарчальність лишає державі вільну руку в зовнішній політиці.

Ось кілька примірів самовистарчальної фашистівської політики на ріжних господарських областях:

1. Збіжева господарка: Італія старається щораз більше зменшати ввіз збіжжа зза границі, збільшаючи свою рільну продукцію до меж самовистарчальности. До сего прямують: „Bonifico integrale", себто загальна рільна меліоризація; „Campania del grano", себто „ударний збіжевий рік;" поширювання управних теренів, каналізація трясовиць і т. д. Так нпр. в останніх двох роках осушено величезні простори загально знаних понтійських болот в околицях Велетрі; де недавно уносилися хмари малярічних „дзендзарів" та „москітів"**) над болотяним тереном—сегодня стоїть модерне місто з 20.000 мешканців т. зв. „Littorio", а довкруги нього великі обшари врожайної землі й пасовиськ. — В 1932 р., по фашистівській господарській статистиці, продукція збіжжа зросла до 90% запотребования.

2. Промисл: У сій ділянці фашизм поставив собі за ціль розбудову промислових кругів, як найдальше йдучу знижку цін фабричних продуктів та поліпшення промислової орґанізації. Він хоче се осягнути через „підпорядковану державній дисципліні — самодисципліну продуцентів", себто розвоєм автономічних промислових одиниць під контролею державних орґанів. До сего стремлять: розбудова великопромислових варстатів, індустріялізація та раціоналізація провінціонального характеру малих італійських місточок, а саме: створення з них осередків не лишень освітного життя , але також промислу та торговлі. Всетаки сего упромисловлення не належить розуміти в виключно капіталістичнім значінні, начеб розвій промислу був обчислений тільки на пособлювання капіталістичним кругам; згідно з теорією фашизму про контролю держави над капіталом та працею, упромисловлення се рід системи концесій, де промислові підприємства та їх розбудова потребують осібного державного дозволу та є в тісній залежности від синдикатів. Промисл і його розвій мають тільки тоді місце в пляні розбудови народнього добробуту, коли він стремить до зменшення безробіття, унезалежнення держави від промислу інших держав і т. п.

— Тільки італійські автомобілі й одяги! Проч з заграничними солодощами! Управляйте й наводнюйте ріллю під свій риж! Уживайте лиш італійських виробів! Купуйте свої машини! і т. д. — Ось кличі італійського промислу, що дійсно знаходять відгомін серед італійського населення.

3. Комунікація. Великі заслуги фашизму в тому напрямі знайшли признання не лише в Італії, але й у всіх державах. Сегодня Італія може рівнятися під оглядом комунікаційної сіти з Німеччиною та Францією. Розбудова й поліпшення доріг, зелізничних та корабельних ліній, летунських стацій, а передусім далекойдуча електрифікація Італії слушно придбали Муссоліньому імя не лише доброго політика, але передусім доброго господаря.

4. Грошева господарка. Ось головні напрямні валютової фаш. господарки: стабілізація ліри; можливо найбільше відтяження заграничних довгів та зменшення дальших державних задовжувань; запевнення валютового паритету скуповуванням золота і т. д.

Подібно у всіх інших площинах італійської господарки слідна провідна лінія фашистівської господарської політики: розвій всіх продуктивних національних сил за всяку ціну; також за ціну хвилевої гіперпродукції, щоб лиш запобічи застоєві продуктивних сил на будуче.

Фашистівська господарка в цифрах.

Порівнання переведене між господарським станом Італії перед фашистівським походом на Рим та станом сеї господарки в 1932 р. виказує цікаві річи.

Перед походом на Рим було лише 70 км. зелектрифікованих зелізнодорожних ліній. Сегодня — 25.000 км. В р. 1934 віддано до публичного вжитку двоторову електричну лінію: Міляно — Неаполь.

Заліснювання голих, вирубаних гірських хребтів робить великі поступи: За пять літ 1927 — 32, заліснено 9.372 га. гір та посаджено 42,5 міліонів молодих дерев.

Жнива 1932 р. дали 75 міліонів сотнарів збіжжа, коли передвоєнний стан ніколи не перевисшав 49 міл. сотнарів. Видатність одного гектара ріллі зросла пересічно з 9 сотнарів в 1919 р. на 13 сотнарів в 1932. Перший „ударний збіжевий рік" (1926) дав 12,2 сотнарів, а пятий (1931) 15,2 сотн. збіжжа з одного гектара ріллі.

В т. зв. „Боніфіка інтеґрале" осушено 4 міліони та змеліоризовано 3 міліони гектарів землі; на гідравлічні роботи видано 1.832 міліонів, на управу осушених просторів 1.266 міл. лір. У т. зв. „Аґро Романо" довкруги Риму, „славній" колись маляричній і безлюдній околиці, населення за Муссолінія подвоїлося; число господарств зросло на 60%; видатність збіжжа піднялася на 40, вина на 50, ярини на 200 відсотків в порівнанні з передфашистівським станом. Число малярічних смертних випадків з 15.000 в 1900 р. і 4.085 в 1922 р. змаліло в 1930 р. на 2.781. До кінця 1932 р. змодернізовано 10.000 км. битих шляхів (половина всеї дорожної сіти Італії), на що видано понад 3 міліярди лір; побудовано 452 км. „автових доріг".

За 10 літ фашистівський уряд видав на публичні роботи понад 29 міліярдів лір. Положення т. зв. „Банка д'Італія" мимо тяжкої крізи задоволяюче. За пять останніх місяців сей банк дістав 111 міліонів ощадностей; ощадностеві вкладки піднеслися з 29.931 міліонів (1.I. 1932) на 30.718 міліонів (1.VII. 1932), або іншими словами, сума ощадностевих вкладок за пів року зросла на 687 міліонів лір.

Господарська політика сегоднішної Італії дуже зближена до предкладаного Папою Пієм XI. суспільного ладу в Енцикліці „Квадраґезімо анно". Вона виказує, що всякі протикрізові засоби так довго нереальні й так довго будуть безуспішні, доки не зачнеться обнова суспільного ладу від самих його основ. Запобігати господарській нужді без внутрішньої державної перебудови, без професійної орґанізації господарки значить те саме, що рятувати клітку з канарками тоді, коли ціла хата в огні... — Д. К.

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 87, 88, 89, 91 і 93.

**) „Дзендзари" й „москіти" се роди дуже відливих насікомих, притім вони розносять заразки маляричної недуги.

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ"! Адреса: „Правда", Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ювилейна процесія в Станиславові. Цей рік то рік ювилею, розширеного на цілий християнський світ. Щоб більше прославити Христа, що тому 19 віків вмер на хресті за спасіння людей та смертю вислужив безмірні цінности ласк, Святіший Отець Пій XI. поширив цей ювилей поза місто Рим на цілий світ, щоб вірні легко могли узискати прощення дочасних кар. І вірні міста Станиславова взяли участь в ювилейнім обході під проводом Впр. о. Крил. Романа Лободича, Впр. ОО. Редомптористів, о. Ван де Мале ігумена і о. Бульса та 6 інших священиків. Попереднього дня в суботу відбулася сповідь в катедральній церкві. В неділю зібралася процесія з 4 місцевих церков. І з катедрального храму вирушив похід до церкви в Книгинині, на Ґірці і каплиці ОО. Редемптористів і в катедральній церкві суплікацією закінчено се ювілейне торжество. В кождій церкві Впр. о. Крил. Роман Лободич в асисті інших священиків відправив „чин ювилея" в ціли узискання повного відпусту. Похід тревав 5 год. Головними вулицями Станиславова помалу посувався той похід. В нім брали участь 4 тисячі вірних. Так наш Станиславів публично маніфестував свою любов до Спасителя і дав доказ своєї релиґійности. Для душ вірних приніс цей ювилейний обхід незмірімі ласки, бо дарування чистилищних кар ізза заслуг Господа Нашого Ісуса Христа. **о. Д. В.**

Віднова місії ОО. Редемптористів у Станиславові. Як що року так і сеї осені відновили місію Впр. ОО. Редемптористи у Станиславові в своїй каплиці. Шість місійних вечірніх наук с. р. виголосив о. Ковалик Ч. Ізб. Память і любов до розпятого Христа на хресті та ревність над спасінням людських душ пробивалися в науках о. Проповідника. Тому цілий час була переповнена каплиця ОО. Редемптористів. З великою увагою слухала наук наша інтеліґенція, шкільна молодь обох полів, старші, молодші і навіть чужі. Так цілих шість днів від Різдва Пресв. Богородиці до Чесного Хреста. Закінчення випало особливо величаво. В празник Чесного Хреста всі церкви міста Станиславова повні людей. Місцеві парохіяни та селяни з дооколичних сіл. Всі спішать, щоб у св. сповіді очистити душу і приняти Ісуса до чистого серця. В той день в самій каплиці ОО. Редемптористів приступило до св. Причастя 1403 вірних, не числячи по других Церквах в Станиславові. Вечером кінцева глибока змістом наука про любов до Пречистої. Народа до трох тисяч на площі біля каплиці. При світлах і співі пісень обхід три рази довкола площі з Найсв. Тайнами. Після цього суплікація при печері Матери Божої, подібній до печери в Люрді й закінчення місії. Як хрест побідив поганський світ, так сей обяв любови до Божественного Спасителя буде запорукою побіди над злом нинішних часів **о. Д. В.**

Святочна Академія з приводу 350-ліття існування першої Марійської Дружини „Пріма Прімарія" в Римі відбулася дня 4 грудня с. р. у Львові в салі ґімназії СС. Василіянок при вул. Длуґоша. Шкільна молодь і запрошені гості виповнили салю по береги. О год. 5.50 прибув Преосв. Еп. Никита Будка і зараз після того зачалася Академія. Вступне слово виголосив о. Назарко ЧСВВ. Співали хори учениць: Хор Фахової Школи СС. Василіянок, хор учениць української державної ґімназії, хор учениць ґімназії СС. Василіянок. Найкраще співав хор семинаристок під управою п. Котка. Була ще деклямація „Аве Марія" студ. Марії Дідурівної, сопранове сольо Івани Куликівної і фортепянове сольо Марії Бріль. Присутні надгороджували виконавців рясними оплесками. На закінчення відспівано „Католицький Гимн". Хорами проводили ПП. проф. Мельник і п. Котко. При фортепяні був п. проф. Кудрик.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ОСИП ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ

Літ тому сто — 8 серпня 1834 — в селі Сторонці-Путилові вижницького повіту на Буковині прийшов на світ Осип Домінік де Федькович Гординський. Батько його, Адальберт, зі старого шляхотського роду Гординських з Галичини, був спершу приватним урядником, опісля мандатором. Рідні брати Адальберта дійшли до вищої освіти й гарних посад. Сам Адальберт чомусь то виродився й ні до чого путнього не довів. Тут мабуть треба шукати вразливости його амбіції (т. зв. почуття менчевартости), нахилу до відлюдківства, скупства й ін. промахів у житті. Сю хоробливу вдачу внаслідив по ньому й син Осип, а скріпило її ще й те, що Юзьо був 9 з ряду дитиною. Охрестили хлопця в вірі батька, католицькій, латинського обряду. Мати Федьковича, вдова по православному священику Дашкевичеви, старша від другого чоловіка на 9 літ, неписьменна але з претенсіями, бо була попадянка з роду, внесла Адальбертови Гординському в придане щось 35 моргів поля і троє дітей з першого подружжа. Адальберт мав себе за пана Поляка й хотів виховувати дітей у польщині згл. німеччині, та його жінка не знала тих мов, отже діти виховувалися в атмосфері „простій", чи коли хочете: українській. Ріжниця освіти, мови, віри, поглядів ба також віку робили подружже життя Гординських дуже прикрим і кріпкий мандатор нераз побивав свою старшу жінку. Мабуть се знущання над матірю, котру діти дуже любили, було першим зерном ненависти до батька, яка не покидала пізнішого поета,Осипа Федьковича майже до самої смерти. Зпочатку вчився малий Юзьо в приватного вчителя на селі, а в 12 році життя пішов до 2 клясової реальної школи в Чернівцях та скінчив її з добрим успіхом. Була тоді „мода" йти в Молдаву дороблятися. Брат Юзя Іван Дашкевич (з першого подружжа матери) тай сам Юзьо пішли за тою модою. Юзьо практикував спершу в землеміра Чунтуляка в містечку Нямц, та довго місця не загрів. Перейшов на практику до місцевого аптикаря Бредемаєра, доброго та дуже прикрого чоловіка. Тут пізнався зі шваґром Бредемаєра Рудольфом Роткелем, німецьким поетом і малярем. Вже тоді Осип Гординський віршував по німецьки; се й дивна вдача Федьковича дуже сподобалися Роткелеви й він став позичати йому всякі книжки й заохочував його до письменницької праці. Читав тоді Федькович м. і. й твори песиміста Шопенгавера й се напевно скріпило його хоробливу вдачу. Вже тоді — як пише Роткель у споминах про Федьковича — „in seinem regelmässig geformten Gesicht drückte sich ein Zug aus, den man für einen Ausdruck des Widerwillens, des Hohnes oder auch des Schmerzes hätte halten können". При всім тім Федькович був „ein nüchterner, keuscher und edelgesinnter Jüngling" і рівночасно „sehr nervös, sehr reizbar". Се як також те, що Федькович вже тоді відрікався перед Роткелем свого батька Адальберта (пізніше постійна манія Федьковича) — вказувалоб на початки покищо легкої психічної недуги у Федьковича вже в 17 році його життя.

На практиці в Бредемаєра Федькович теж довго не видержав (так було в нього ціле життя, признака психопатів): у 1852 р. — за намовою батька — вступив до війська. До пів року Федькович здав іспит на кадета, батько заплатив за нього відповідну таксу та з весною 1853 р. Федькович перейщов з полком з Черновець до Семигороду. В війську служив десять літ і дослужився степеня ляйтнанта І кляси. Як чєтар брав участь у війні, та на фронті ніколи не був. З війська виніс Ф. і добрі і злі речі. Добрі — се було глибше пізнання життя, його болів і втіх, головно жовнярських. Зустріч з простими жовнірами дала Федьковичеви змогу запізнатися близче з народньою словесністю й рідною мовою. Ті набутки були причиною, що Ф. зачав писати вірші по українськи. Перший вірш „Нічліг", написав латинкою на одному з постоїв в Італії 1859 року. Та мало військове життя й погубний вплив на Федьковича: воно розвинуло його нахил до содомії й кинуло в обійми ріжних „званих другів" та алькоголізму. Чи причиною того була „чорна мелянхолія", чи навпаки ті пороки були вислідом умової недуги, годі покищо в тім визнатися. На всякий випадок треба признати рацію Маковеєви, життєписцеви Федьковича, що в лікарськім освітленні Ф. „уже нас нічим не дивує"... й богато йому треба простити. Натомісць прикро читати, коли деякі кадильні біоґрафи фальшують ті хиби та ще й роблять на їх основі висновки про... демократизм Федьковича...

Підчас військової служби в 1859 р. — часово в Чернівцях — Ф. запізнався з кількома людьми, які мали чималий вплив на його дальший духовий розвиток. Один з них, Німець Е. Р. Найбавер, професор універс., поет-імпровізатор, великий бабій і бувший організатор віденської революції з 1848 р., що других вислав до бою, сам лишився вдома — словом „поступовець". Другий апостат Антін Кобилянський, тоді вже невірующий у Христа, але таки студіюючий правосл. богословію (!), тип наскрізь неспокійного духа, спеціяліст у переходах на ріжні віри: опісля був проповідником одної з перших „громад" німецьких старовірців, властиво майже атеїстів, потім атеїст, лікар (скінчив медицину у 53 році життя!), противник нормального медичного лікування і т. д. Оба ті „поступовці" належали до тайних льож і в їх дусі старалися непомітно (unmerklich) відібрати віру Федьковичеви.[1]) Се їм булоби не вдалося, якби в Ф. було більше свідомої, а не лише природної релігійности. А працювала ще на їх користь психічна недуга поета, головно одна її признака: манія ненависти до рідного батька та всіх „панів" (характеристичні для таких хорих людей вічні претенсії до інших). Свідчать про се хочби сам Ф. і його фальшивий друг Кобилянський.[2])

На всякий випадок легко було викривити тим „другам" релігійну совість Ф. тимбільше, що стояла ще по їх боці тодішня плитко-народницька (нині ми сказалиб: націоналістична) поганська атмосфера догматичного неусвідомлення[3]) та байдужности. Додатиб тут іще мій здогад, що перехід на православя міг у Ф. бути спробою втечі-визволення від комплєксу гріха, безсумніву далеко більше болючого в католицизмі[4]), ніж у ліберальнішім православю. Не згадуючи про свій намір, Ф. 31 березня 1863 р. виступив з католицької а 4 квітня приступив до православної Церкви. При тій нагоді „pietatis causa", як пише православний панотець, приняв нове імя Юрій (Георгій); — се очевидно тільки дальша втеча перед комплєксами ненависти до батька й себе самого. Здається мені, що колиб Ф. родився був у Галичині, то свою зміну віри (чи втечу) перевівби з латинського католицизму не на православя, а на греко-католицизм, бо се в Галичині булоб йому вистарчало для втечі перед вірою батька-пана-Поляка; взагалі тоді відношення Ф. до унії було досить прихильне, як се видно з його листів (ст. 80 і 85 „Матеріялів"; так прим. Ф. називає уніятську церкву с в о є ю).

Цікаво, що на кілька літ перед переходом Ф. на православя, він був уже віддався своїому нахилови до „званих другів", які опісля „трутили его у гріб" — як сам завістив, щоб йому таке на гробі написати. Не виключене, що сей нахил зпочатку був тільки ідеального, сублімованого характеру і щойно зміна віри й алькоголізм могли його зовсім схибити. На всякий випадок: головний моральний і релігійний упадок Ф. починається виразно з 1863 роком, роком відступства. Вже в 1864 році сам Ф. кається в листі до Танячкевича (чого до того часу ніколи не робив!): „я ни варта тої гарячої любови, що ви мене нею обгорнули, мов орліми крильми! Я ни варта еі, братіе, я — зледащів". І зараз — в тімсамім листі: „Яб рад Шевченкового Гуса читать, — нима його в тебе?" („Матеріяли", ст. 100, 103).

В другій статті представлю, яке було дальше життя Осипа Юрія Федьковича.

---

[1]) З дописки Кобилянського: „Die Stelle (з листу до Ф.), wo Christus als ein gesunder Mensch hervorgehoben wird, hat den paedagogischen Zweck, in seine kirchliche Vorstellungsart die erste Bresche behutsam zu legen. Gott wird nur proverbial — wie ein altgewohntes Fremdwort gebraucht". Пор. Дра О. Маковея „Матеріяли до житеписи Осипа Юрія Гординського-Федьковича", Львів, 1910, вид. Н. Т. і. Ш., ст. 14, 15 нотки вдолі. — Комічно, що один з життєписців Ф. називає його знакомство з такими людьми „щастям"... Гарне се було „щастя"..

[2]) З листу Ф. до Коб. („Матеріяли" стор. 331): „Не дивуй си, братчику, що я так пишу, бо мині можна, — Ти мусиш знати, що мене мій лікарь ни сповна розумним (irrsinnig, schwarze Melancholie) описав, а баламути мают право, усе писати, що си ім вподобає; — бо і є, Антосю, мині си навіть уже самому видит, що я ни маю усего розуму, — так мене Господь Бог покарав, — за шо, ни знаю". А Кобилянський („Матеріяли" ст. 356 і сл.) згадує, що в обох Федьковичів „у сина і вітця був один вираз, що аж в очи впадав, а то був той: образ незвичайно видатний болю умислового". Кобилянський говорить дальше про мниме неправесне походження Осипа Ф. таке: „А то було уроїнє бідного-хорого умом поети, котрого мелянхолію переломити, котрого з памороки умислової вікурувати мині сє не удало".

[3]) Малий зразок. Ученик 8 кл. ґімназії в Тернополі І. Якимович, хоч сам „був уніятом і уважав митрополита Яхимовича проводирем Русинів, збирав ся йти на православну теольогію" — пише Маковей у життєписи О. Ю. Федьковича (стор. 160). Пригадую, що ще в 1912 р. вийшла в Галичині біблійна історія, в якій нема ні згадки про передачу церковної влади св. Петрови. А нині, чи справді мало таких „літніх" католиків з імени?

[4]) Таких спроб утечі згл. скинення тягару (маній) зі себе й своїх провин було у Ф. більше. Ось прим. з листу Ф. до Д. Танячкевича („Мат. ст. 82) „Тутешні німці ни дают мині на світі прожити, интріґують, прозивают лайдаком та хто зна як, а то лиш через мій теплий руский сардак".

Араміс

Нові видання

Золотий Колос. Календар на 1935-ий рік. (Шостий річник). Львів, 1935. Накладом Івана Тиктора. Ст. 198. 277×198 мм. Ціна 1.50.

Календар для всіх на 1935 рік. Річник IV, ст. 158, 257×204 мм. Ціна 2 зл.

Обидва календарі Вид-ва Івана Тиктора під оглядом редакційним і ріжнородности змісту дійсно першорядні. Щодо самого змісту, то сподіємося дати незабаром докладнішу оцінку.

Рідна Мова. Науково-популярний місячник. Грудень, 1934, ч. 12 (24), рік II. Зміст: І. Огієнко: Стилістично-синтаксичні нариси, VII: Мені болить — мене болить. І. Шклянка: Навчання української мови в Канаді. П. Кривоносюк: Недуги мови: Заїкування. „Мовний Порадник" для Редакторів, Видавців і Робітників пера, лист третій: Не вживайте географічних назов у зросійщеній формі. І. Велигорський: Говірка с. Серафинець, Городенського повіту. І. Огієнко: Шевченкова мова: зближення **е з и, о з у** у Шевченковій вимові. Українські адвокати й рідна мова. Український театр і рідна мова. П. Кривоносюк, Ю. Петринюк, Ю. Шкрумеляк: Творімо Фонд „Початкова Граматика рідної мови для української молоді". Чистота й правильність української мови, відповідь на запитання наших Читачів. Дописи Прихильників рідної мови. Розділ для самоуків і дітей: „Рідне Слово", Початкова Граматика укр. літературної мовн. — Адреса „Рідної Мови": Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КОНСТИТУЦІЙНА КОМІСІЯ польського сенату буде радити над зміною конституції. Засідання комісії будуть відбуватися 11, 13, 14, 15 і 17 грудня с.р. Реферуватиме справу сен. Розтворовский. Він заявиться за скресленням проєкту т. зв. еліти.

РАДА СОЮЗА НАРОДІВ відбула тайне засідання в справі виступу Югославії проти Угорщини. Тайні коншахти дипльоматів можуть легко викликати нові комплікації тимбільше, що Італія остро стає по стороні Угорщини.

В БЕРЛІНІ відбулася недавно нарада під проводом канцлера Гітлєра. Присутні були всі міністри, представники Райхсвери і промислу. Канцлєр Гітлєр сказав м. ін., що він певний німецької побіди в плебісциті за басейн Саари. На случай перемоги Німеччини в плебісциті райхстаґ буде розвязаний і відбудуться нові вибори, котрі зліквідують зовсім опозицію в Німеччині. Коли Німеччині признають рівноправність зброєнь вона поверне до Женеви.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР усунув з уряду і виключив з націонал-соціялістичної партії надпрезидента німецького Шлеська та члена пруської державної ради Гельмута Брікнера. Причина усунення „шкідлива діяльність проти націонал-соціялістичної партії“. Брікнер оден з найстарших і найбільше авторитетних членів партії. Тому його усунення викликало в Німеччині велике враження.

53 ТИСЯЧІ ВИБОРЧИХ РЕКЛЯМАЦІЙ відкинула плебісцитова комісія в басейні Саари на 107 тисяч внесених реклямацій. Речинець відкликів вже минув. До найвищого плебісцитового трибуналу вплинуло около 3 тисячі апеляційних скарг.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Лявaль приняв на послуханні німецького амбасадора в Парижі Керстера і відбув з ним довгу нараду.

МІНІСТР ЛЯВАЛЬ (Франція) виголосив промову про закордонну політику Франції. Він сказав м. і., що Франція зачала переговори з Італією. Їх ціль закріпити приязнь обох латинських народів. Та рівночасно мусить прийти до зближення між Італією й Малою Антантою а зокрема з Югославією. Незалежність Австрії мусить бути запевнена. Також відбуваються переговори над пактом взаїмної допомоги, котрий доведе до мира на Сході Европи. Німеччина повинна приступити до сего збірного договору. Справу басейну Саари треба вирішити в спосіб, котрий задоволивби Німеччину і Францію. Між Францією й Німеччиною нема властиво ніякої територіяльної проблєми.

В ПАРИЖІ увязнили інспектора поліції Бонія, відомого з афери Ставіского і Пренса. Йому закидують участь в корупції.

СЛІДСТВО В БАРСЕЛЬОНІ виказало зовсім певно, що недавне повстання в Катальонії фінансувала частинно совітська Росія. Барсельонська поліція знайшла відтинки чеків, котрі вказують, що декотрі провідники каталонського повстання одержували досить великі суми грошей від большевиків. (Се в „надгороду“ за те, що Еспанія недавно визнала большевиків).

В ЛЄНІНҐРАДІ усунули з уряду і поставили перед суд начальника ленінґрадської експозитури народного комісаріяту внутрішніх справ Медведя і його заступника Фоміна як також 6-ох висших урядників за те, що занедбали свої службові обовязки і не перешкодили замахови на большевицького достойника Кірова.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило повідомити сиґнатарів вашинґтонського договору, що Японія виповідає той договір. Те рішення буде ще предложене приватній раді цісаря Японії.

ХТО ПРИШЛЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦІЛИЙ РІК 1935 той подвійно помагає видавництву.

НОВИНКИ

Черговий Академічний Вечір відбудеться в неділю 9 с. м. о год. 6 веч. у Львові в салі „Української Бесіди“, вул. Рутовського 22 (Нар. Дім). о. др А. Іщак виголосить реферат на тему: Безбожництво на Радянській Україні. Вступ на салю для старших 49 гр., для молоді 10 гр.

„Головні типи мистецької творчости“ (ідеалізм, натуралізм, експресіонізм). Під таким заголовком виголосить відчит д-р М. Драган у Львові в салі „Бесіди“ (Нар. Дім) дня 8 с. м. о год. 6-ій веч. Сей ілюстрований відчит буде підставовим для серії відчитів про мистецтво. Вступ за добровільними датками.

Духовна влада розпорядила, щоб вірні для одержання відпусту в ювилейнім році відвідали процесіонально церкви своєї парохії або сусідні. Тимчасом староста в Городку коло Львова заборонив відпустові процесії. Отже вірні в городецькім повіті не можуть осягнути відпусту...

Палату для гр.-кат. Епископа Лемківщини в Риманові будують в прискоренім темпі. („Ілл. Курєр Цодз.“).

Місяць арешту для священика. Аґенція „Всхуд“ повідомляє: Парох Увиня о. Данилюк обвинувачував команданта місцевого постерунку поліції, що на судовій розправі проти його доньки зложив під присягою фальшиві зізнання. Суд засудив Данилюківну на 2 роки. Командант поліції заскаржив о. Данилюка за образу поліції. Суд в Лопатині засудив о. Д. на місяць арешту; о. Д. вніс відклик. Окружний суд в Золочеві затвердив згаданий присуд з завішенням на 3 роки.

Пок. проф. М. Грушевський помер не в Москві але в Кисловодську на Кавказі 25. XI с. р. Він хорував довший час на карбункул на лопатці. Не помогли 6 операцій і 2 трансфузії крови. Тиждень перед смертю був непритомний. Доглядали його жінка Марія з Вояківських (Галичанка) і донька Катерина.

Похорон пок. проф. М. Грушевського відбувся в Київі на Байковім цвинтарі 28. XI. с. р. вечером. Передтим тлінні останки виставлено на публичний вид $2^1/_2$ години в конференційній салі Всеукраїнської Академії Наук.

Стан засівів поліпшився. На підставі даних Головного Статистичного Уряду стан засівів значно поліпшився в порівнанні з минулим місяцем і минулим роком.

Зїзд воєводів зачався у Варшаві 5-го с. м. Мають обговорити справи безпеки та внутрішної політики. В політичних колах сподіються в звязку з тим зїздом богато змін в адміністрації.

Воєвідський уряд в Станиславові мають перенести до будинку б. зелізничої дирекції. Нова скарбова палата має бути приміщена в магістраті, де досі були бюра воєвідського уряду.

До Ради Адвокатської Палати у Львові вибрані: декан д-р Артур Тіль, віцедекан д-р М. Догілевский, секретар д-р М. Волошин, скарбник д-р Бр. Гайст.

Новий командант Берези. Заступник воєвідського команданта поліції підінспектор Камаля виїхав зі Львова до Берези, іменований командантом тамошного табору відокремлення.

У Львові в ночі 5 с. м. ограбили костел ОО. Кармелітів. Злодії ввійшли до костела вечером і втікли рано. Вони вкрали ріжні вота Матери Божої й розбили три скарбони з грішми.

Безробітних в Польщі є 332.818. В останнім тижні прибуло 14.114 безробітних.

Мудрість чоловіка розяснює лице його й переміняє насуплений вид його. (Книга Екклєзіяста).

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання релігії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При гуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Гірняк, Станиславів, вул. Красінського ч. 12. 219—6—10

Для українських журналістів у Львові уладила кооператива „Суспільний Промисл“ прогульку до Жовкви до власної сушарні цикорії. Про сю ділянку нашого промислу і його розбудову напишемо в однім з чергових чисел.

До церкви в Зборові вломилися недавно злодії та вкрали кілька золотих предметів.

Бурмістра Отинії Йосифа Папста засудили в Станиславові на рік безоглядної вязниці за зловживання в громадській господарці.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21. 18 — 20.**

Бунт на Соловках. До Фінляндії прибули втікачі з Соловок. Вони оповідають про великий бунт політичних вязнів в концентраційних таборах над Білим Морем. Відділи ГПУ були безсильні, тому вислано військо проти повстанців. Повстанці розбрилися по лісах. Вони підпалюють ліси, щоб унеможливити погоню війська.

Хмаролім спричинив великі шкоди в Атенах. Затонуло 15 осіб. Богато домів підмитих.

Велика сніговія шаліла в Злучених Державах Півн. Америки. Рух поїздів спізнений.

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна людина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція й без того мусить упасти.

Гумор. — Мамусю, то мій тато також належить до людоїдів? — Алеж Ромцю, що ти говориш? — Я сам чув, як татко казав, що йому бабця лежить в жолудку.

На ялинку

для українських воєнних вдів і сиріт!

Управа Т-ва „Український Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт“ звернулася під кінець жовтня ц. р. з покликом, вступати в члени Т-ва та жертвувати на підмоги для 220 найбідніших вдів і сиріт по поляглих членах Української Галицької Армії. Досі на той поклик вплинуло 612 зол. і 37 ґр. Ця сума така незначна, що не можна нею обділити навіть дрібної частини з числа всіх воєнних вдів і сиріт хочби й незначними підмогами з нагоди Різдвяних Свят, по однорічній перерві в підмогах. Тому Управа Т-ва приневолена поновити своє прохання-поклик до цілого Громадянства:

Вписуйтеся в члени Т-ва Український Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт у Львові. — Допоможіть своїми датками, щоби в нужді коротаючі свої дні українські воєнні вдови і сироти бодай з нагоди Різдва Христа могли призабути своє горе!

Жертви на ялинку для українських воєнних вдів і сиріт та членські вкладки просимо пересилати розрахунковими переказами, які заступають складанки ПКО прямо на адресу Товариства: Львів, вул. Потоцького ч. 48 та виразно зазначувати, що посилка призначена вдовам і сиротам по членах УГА.

За Управу Т-ва Український Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт о. Д-р Л. Глинка, в. р. — голова; О. Стецура, в. р. — секретар.

Протест

Ми, члени Товариства „Український Інститут для дівчат“ в Перемишлі, протестуємо проти скликання Загальних Зборів Товариства „Український Інститут для дівчат“ в Перемишлі на суботу 8-го грудня о год. 6-ій зглядно 1/27 вечір. Сей речинець на Загальні Збори краєвої установи, якою є Товариство „Український Інститут для дівчат“ в Перемишлі невідповідний для священиків взагалі зогляду на переднедільні духовні заняття, а для священиків з провінції просто неможливий, бо ніхто з них під неділю не може приїжджати на Загальні Збори. Назначення Загальних Зборів в суботу уважаємо тенденційним, щоб священикам унеможливити участь в Загальних Зборах та поставити їх супроти закидів, що священики не інтересуються діяльністю Товариства. В тій думці утверджує нас і той факт, що Виділ тенденційно від двох літ не приймає зголошених членів священиків. Підносячи протест проти такої самоволі Виділу Товариства („Український Інститут для дівчат“) в Перемирді заявляємо, що участи в тих Загальних Зборах тенденційно скликаних на невідповідну пору не візьмемо, ухвали тих Загальних Зборів уважаємо неістнуючими і застерігаємо собі дальші статутові кроки проти самоволі Виділу Товариства. „Український Інститут для дівчат“ в Перемишлі. — В Перемишлі, дня 28 листопада 1934 р.

О. Борисевич Андрій, декан радимянський і парох в Дрогоеві; Борис Евген, купець; Борис Теодор, купець; Волянський Павло, проф. гімн.; о. Гарабач Степан, парох в Мацьковичах; о. Гриник Василь, соб. крилошанин і проф. дух. семинара; Др. Грицак Евген, проф. гімн.; Греголинський Дмитро, проф. учит. сем.; Греголинська Ольга, проф. учит. сем.; Грех Володимир, проф. гімн.; о. Др. Левицький Василь, Мітрат крил.-пралат; о. Мриц Мих., прал.-схоліярх катедральної Капітули; о. Мягкий Юліян, катихит; о. Пинило Василь, Мітрат, крилошанин-пралат; Поповський Іван, проф. гімн.; Рейнарович Александер, ем. прокурист банку; Ростковичь Тадей, проф. гімн.; о. Смулка Володимир, парох Монастирець; о. Черкавський Іван, управ. парохії в Радимні; Чорняк Степан, упр. ПСК в Добромилі; Федевич Михайло, проф. гімн.; Федевичева Стефанія, проф. гімн.; Др. Хробак Микола, адв. і інші.

ОПОВІСТКА

З днем 8 жовтня б. р. перестав я працювати в адміністрації „Нової Зорі“ і „Правди“. Одночасно уневажнюю згублену мною легітимацію, виставлену на моє імя Редакцією „Нової Зорі“.

3.XII. 1934 р. Іван Юріїв.

ЗАЯВА

Сим заявляю, що я перестав бути головою і членом секції виставки української книжки при філії Т-ва „Просвіта“ в Коломиї. — Коломия 2 грудня 1934.

о. Александер Русин.

ЮВИЛЕЙНИЙ ВІДПУСТ

для П. Т. Студентства високих шкіл у Львові.

Від понеділка, 10 дня грудня с. р. через чотири дні о год. 10.30 відправлятиметься Ювилейний Молебен з благословенням Найсв. Тайнами в Церкві св. Духа при вул. Коперника. Участь в тих Богослуженнях за диспензою Митр. Ординаріяту заступатиме для високошкільної Молоді приписані відвідини Церкви, потрібні до осягнення повного ювилейного відпусту. До ласкавої участи в Богослуженнях запрошує П. Т. Студентство. — **Академічне Душпастирство.**

Гумор. „Тайна розправа“. — Селянин: Прошу Високого Трибуналу, аби моя розправа відбувалася при замкнених дверях. — Суддя: А то чому? Чи є які паскудні річи? — Селянин: Ні, але мене болить зуб і як будуть рипати дверми, то зуб буде ще гірше боліти.

БІРЖА

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·28·5 зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·90; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22; 1000 ром. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінгів 99·50 зл. анг. фунт стерл. 26·45 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; гданський гульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 7. XII. с. р. за 1 кг. масла пріма десер. 2·40, зл., за 1 л. молока 18 сот., за 1 л сметани 70 сот., за 1 кону яець 4·00—4·10 зл. Тенденція на масло і молоко сильна, на сметану й яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 25 гр.

Позатим зміни незначні.

Се дуже помоглоб „Новій Зорі“ фінансово, якби кілька її прихильників в кождім деканаті перевело в кождім містечку, в котрім вони полагоджують свої закупна, лише присилку пару анонсів. Се можна всюди зробити, бо прецінь ні одна солідна фірма не відмовить кількома своїм постійним клієнтам, вислати до нас анонс за 15—20 зл. Отже навіть при малій ініціятиві та організованости можна дуже помогти свому видавництву.

„ТАКТ“ — РИНОК 43.

Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського магазину взуття „ТАКТ“ ЛЬВІВ, Ринок 43.

Великий вибір жіночого, мужеського й діточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Гарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — —

РИНОК 43. „ТАКТ“

КІНА

АДРІЯ: Мата Гарі.
АТЛЯНТИК: Маскарада.
КАСІНО: Бастер Кітон роздає міліони.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: І щож далі, сіра людино?
МІРАЖ: „Камо грядеши“ ?
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Геть з крізою й ревія.
УТІХА: Сьогодня жиємо і ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РІК ОСНУВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазелїну до шкіри

Синку до білля помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

Великі надгороди на ялинку!

Мимо виїмково низьких цін наших комплетів рішили ми також роздати зовсім безплатно між наших Клієнтів, котрі куплять в нас до дня 24 грудня 1934 р., слідуючі премії: 5 готових мужеських одягів, 5 жіночих плащів, 5 ватових ковдер, 3 штуки білого полотна і 5 великих хусток до одягання.

Наші реклямові комплєти лише за 12,80 зл.

висилаємо: 3 метри матерії на мужеський одяг або на жіноче пальто (найновіші десені теперішнього сезону) повної подвійної ширини 140 цм., 1 мужеський зимовий светер (пульовер) з шалевим ковніром, грубий і теплий, 1 мужеську сорочку з гарним сатиновим викінченням або 1 пару підштанців з доброго трикоту, 1 пару зимових скарпиток, 1 пару мужеських рукавичок в добрім ґатунку, 1 довгий вовняний шаль і 3 мужеські хустинки до носа з гарним кольоровим пружком („шляком“).

Лише за 12,30 зл.

висилаємо: 4 метри модної матерії на гарну жіночу зимову сукню, 1 зимову хустку в гарні кольорові крати ясні або темні, 1 пару жіночих пантофель (подати розмір взуття), 1 жіночу зимову апашку, чисто вовняну наймоднішу, 1 жіночу маданолямову сорочку, чепурно гафтовану у всіх кольорах, 1 пару трикотових реформ досконалого ґатунку, 1 пару панчіх, 3 дамські батистові хустинки з шовковим беріжком, 1 великий роговий гребінь і 1 зеркальце до торбинки.

Лише за 26 зл.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів дуже доброго ґатунку на всякого рода білля, 6 метрів фляненлі на білля, мягкої і пушистої на ріжне білля або на піжами і шляфроки, 6 метрів зефіру в модні пружки на мужеські сорочки, 6 метрів кремового полотна густого виробу на постіль або простирала, 5 метрів канвових фіранок до вікон в найгарніші жакардові десені і 9 метрів ручникового чисто білого або два білі простирала з кольоровим пругом.

Згадані комплєти висилаємо за почтовою посліплатою на листове замовлення. Платиться при відборі товару на почті. **Без ризика.** Коли товар не подобається, приймаємо зворот і **сейчас** звертаємо гроші. Замовлення треба адресувати лише:

Firma: **„Łódzko-Bielska Tkanina“**, Łódź, ul. Św. Andrzeja. Nr. 7/90

Увага: Дня 1 січня 1935 р. оповістимо листу осіб, котрі одержали премії.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застережному місці дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редагує Комітет У. К. О. Друкарня „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 13 грудня 1934. Ч. 95 (793)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 6 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

ГОЛОД НА УКРАЇНІ І СОЮЗ НАРОДІВ

„Оссерваторе Романо" повідомляє: Секретар міжнародного комітету помочи голодуючим в СССР д-р Аменде заявив, що в 1933 р. норвежський премієр др Мовінкель, тодішний предсідник Союзу Народів, хотів внести на форум С. Народів справу голоду в СССР. Тоді говорили, що СССР не належить до Союзу Народів. Тепер сей аргумент відпав і д-р Мовінкель сподівається, що його внесення перейде. Справа не терпить проволоки, бо з України майже щоденно надходять вісти, що там знов шаліє голод і незабаром брак харчів, морози й дезорганізація зачнуть знов десятку вати населення в жахливий спосіб. А треба підчеркнути, що в богатьох місцевостях вже навіть агенти ГПУ протестують проти реквізицій збіжжа в селян. Тепер західно-европейські Жиди зачали творити власні комітети помочи для совітських Жидів. В звязку з тим всі організації, що належать до міжнародного комітету, котрим проводить віденський кардинал д-р Інніцер, подвоїли зусилля, щоби хоч частинно влекшити долю жертв комуністичної господарки. Виринає питання, чи Рада Союзу Народів займеться тою справою підчас найближчої грудневої сесії. (КАП).

Орган Ватикану про вбийство Кірова

„Оссерваторе Романо" коментуючи факт убийства Кірова, опрокидує політичні злочини як недопускаємі насильства над етичними засадами, що становлять підставу суспільного життя. „Ми християни твердимо се без страху, що нас посудять про суперечність поглядів. Коли одначе бачимо, що над тим бідкає комуністична преса, мусимо пригадати, що в совітській Росії злочинці дістаються до комуністичного пантеону і що сам Ленін голосив, що противників треба частувати оловом. Коли комуністична преса вчить таких засад, то не може бідкати над шкодами, що плинуть з таких наук". (КАП).

Пімста за смерть Кірова

Досі большевики проголосили і виконали 200 вироків смерти за убиття одного Кірова. Крім того поверх 200 осіб заслано в Сибір. Все їх майно без огляду на родини забрало „соціялістическое отечество"... Словом, приємно жити в раю... А кілько там убито людей без оповіщування їх імен, ніхто не знає.

„Дейли Експрес" про страшний террор в СССР: Вимордували невинну родину Николаєва, вбийника Кірова.

Кореспондент „Дейли Експресу" повідомляє: Червоний террор знов лютує в Росії. Поверх 200 людей, в тім числі жінок і дітей розстріляно в останнім короткім часі. Москва має вигляд узброєного табору — всюди красноармійці. Між 200 розстріляними Леонід Васильевич Николаєв, трицятьлітний вбивник Кірова і 14 начальників московської черезвичайки. Повбивано всіх членів родини Николаєва від старушки матері до малолітних синів. Сталін проводить чистку в комуністичній партії безпощадною рукою.

Вийшла нова книга Мілюкова

„La politique extérieure des Soviets", Paris 1934.

Старий Мілюков видав нову велику працю у французькій мові п. з. „Загранична політика совітів". В ній аналізує заграничну політику совітської Росії від р. 1917 до 1933. Особливо цікаво представляє змагання Японії, щоб опанувати всі береги Японського Моря. Дня 22 червня 1933 оповістила японська газета „Кокумін", що японський міністр загр. справ Ушіда предложив полпредови СССР Трояновському справу продажі для Японії Владивостока. Тоді Японці аргументували своє предложення тим, що супроти недалекої продажі сх. китайської зелізниці Манджурії Владивосток не матиме для СССР ні стратегічного, ні господарського значіння. Незабаром в тій самій газеті появилася стаття про те, що „властиво" добре булоб купити в большевиків не тільки Владивосток, але й північну часть Сахаліна та ціле Приморя. Від того часу Японці не перестають робити заходи, щоб загорнути ті землі.

„Перегнали" Европу й Америку

Хто не читав перехвалок комуністів, які лунають вже поверх 15 літ, що совіти ось-ось переженуть Европу й Америку. Ну й маємо гарний доказ, як „перегнали". А саме болгарська газета „Дневник" повідомляє, що болгарське посольство в Москві від 15 вересня, коли приїхало до столиці совітів, на дармо шукає меблів за всяку ціну і меблів ніде не можна купити. Прийшлося замовити меблі для посольства аж у Варшаві. (А покищо в посольстві всі справи полагоджують на стоячки. Так там „перегнали" Европу...).

Вовча язва в Карпатах

Д-р Петро Контни помістив в ч. 10864 „Газети Поранної" статтю під з. Язва вовків або „вовча справа" східних Карпат. В ній взиває урядові чинники й ловецькі т-ва, щоб занялися „вовчою справою", бо се важна господарська справа, що має не мале значіння і для туристів та лещетарів. На підставі зібраних даних сего літа й осени вовки вхопили у східних Карпатах 1500 овець, 50 штук худоби, 30 лошат і кільканацять коней! Се робить кільканацять тисяч злотих шкоди. Як на убогу Гуцульщину то се завелика данина для вовків. Крім того вовки винищують всяку іншу звірину в горах. Тепер вовки сходять вже і на низші гори й на доли. В околицях Микуличина вовки розшарпали сего року понад 500 овець, богато телят і лошат. Були случаї, що пастух виривав вівцю з пащі вовка, а зголоднілий вовк вижирав бік вівці.

Тільки тоді, якщо заплатите негайно, а найдальше до 25. грудня ц. р. премію за обезпечення 1/3 частини вартости Ваших будинків у місцевого агента Т-ва взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР" у Львові, Ваші будинки не будуть обезпечені в 1935 році на повну вартість в ПЗУВ.

Тяжкі переслідування

католицької Церкви в Мехіку.

Заграничний кореспонденція „Нової Зорі".

Переслідування католицької Церкви соціялістичним урядом в Мехіку дійшли до найвисшої точки: до повного безбожницького виховання молоді і обовязкового виховання в марксівській ідеольогії. Недавно всесвітні агенції оповістили у світовій пресі, що в Мехіку по добі толеранції та спокою наступило знов погіршення у взаєминах між урядом і Церквою. Ті вісти неправдиві й тенденційні. Треба рішучо сказати, що в Мехіку загалом не було в останніх часах ніякої доби толеранції та спокою. Переслідування церкви поступає після точно обдуманого пляну й тактики й не уступає перед ніякими перепонами. На се вказують слідуючі факти: Вже 1913 р. коли прийшли до влади соціялісти, рівночасно зачалася сильна кампанія проти духовенства; 1917 р. наступила конфіската всіх церковних дібр і почалося скріплене поширювання ворожої релігії соціялістичної ідеольогії. В 1926 р. проявляється вже к р і в а в е переслідування. Воно дало католицькій церкві в Мехіку велике число мучеників. Відтак поодинокі держави („стейти"), що входять у конфедерацію Мехіка, зачали видавати щораз остріші обмеження про відправу Богослужень та дозволене число священників. Так у стейті Кампеке на 76.000 мешканців на просторі 50.952 км² могли бути лише три священики; в стейті Наяріт на 27.000 мешканців на просторі 162.499 км² лиш 7 священиків, а в стейті Гідальго на кождих 100.000 мешканців по одному священикові. У слідуючих роках дуже заострено боротьбу проти католицького виховання молоді й систематично почали замикати всі т. зв. вільні школи.

С о ц і я л і с т и ч н е в и х о в а н н я. Останніми часами вийшло зарядження, що в усіх школах має бути заведена наука „марксизму" і т. зв. „сексуального виховання". Спосіб переведення того другого просто обсценний і в високій мірі неморальний, що викликало загальне обурення більшости населення. Вправді університет у Мехіку виступив з рішучим протестом проти такої масової деморалізації молоді і по інших містах відбуваються маніфестації та страйки університетської молоді проти такого насильства над совістю, одначе влада не робить собі з того ніяких скрупулів. Демонстрантів арештують, розганяють слезними газами та іншими насильними засобами. У стейті Кампеке сам губернатор стріляв зі свого вікна до маніфестантів; замикають родичів, котрих діти не приходять до школи. Лиш ті могли стати професорами, що до 5 днів заявили себе „переконаними соціялістами". На

конець всю ненависть звернули на священиків як на ініціяторів тих протестів і маніфестацій.

Цілковите прогнання клиру. В жовтні б. р. мехіканський парлямент ухвалив видалення всіх священиків! Головна провина священиків, що малаб оправдати се рішення парляменту, по думці послів, була шкідлива для держави „політична діяльність" священства. Се досить цікавий обяв, що тепер вороги християнства й Церкви в тих державах, де переслідують церкву, майже постійно підносять закид, що священство, ба навіть Епископи провадять „шкідливу або й ворожу державі політику". В добі лібералізму й матеріялізму звичайно закидали Церкві й духовенству обскурантизм, назадництво, що, мовляв, „противні поступові й науці". Соціялісти постійно оскаржували духовенство за „піддержування капіталізму" та в звязку з тим за „визискування і кривдження робітників". Колиж ті закиди показалися ложні і кривдячі, винайшли новий закид: обвинуваучують за „політику". Те саме бачимо нині в Німеччині, в Еспанії та в більшій або в меншій мірі також в інших краях. Нехай Епископ з душпастирського обовязку напише послання, де перестерігає перед нинішними загальними блудами, т. є перед націоналізмом або большевизмом, зараз противники кидають йому в очі „політику". Коли католицький часопис мусить порушувати й відповідно освітлювати біжучі події, зараз противники кричать, що „робить політику". Тай наші русофіли в меморіялі поданім Й. Е. Апостольському Візитаторові не могли нашим католицьким часописам піднести іншого закиду, лише той, що вони займаються „політикою" і т. д. Так і в Мехіку, коли обурене католицьке населення зачало протестувати проти здеморалізування школи, сейчас оскаржили священиків, що се вони роблять „політику". Се дійсно траґедія, що треває понад 2000 літ, бо вже Божественного Спасителя оскаржили були фарисеї, що він підбурює нарід та представили його як політичного противника.

Розуміється, духовенство не могло мовчати бачучи цілковите нищення почуття релиґійного й етичного в душах молоді; а се молодий ґубернатор Сонори Роберт Калєс, син сумної слави ґенерала Калєса, назвав „протидержавною акцією". „Мій уряд — заявив Калес — хоче впровадити до шкіл виховання сперте одиноко на історичній і стисло науковій підставі після найновіших вимог часу, вільне від всякого релиґійного баламуцтва, що отуманює інтеліґенцію дітей. Мимо того духовенство продовжало свою підбурюючу роботу, яка могла викликати забурення державного ладу". Пізніше в інтервю з „Асосієдет Прес" додав, що через прогнання духовенства не збороняється населенню релиґійних практик, бо „церкви замкнені лише для священиків, а не для народу". Чи ті останні слова се знак повної несвідомости в релиґійних справах, чи їдкий сарказм, годі сказати.

Злочинне мовчання. Розуміється, про ті всі насильства велика світова преса мовчить, реферуючи лиш сухо деякі факти з очевидним оправдуванням для уряду. Коли в Німеччині з приходом Гітлєра до влади прогнали Жидів, тоді вся світова преса гуділа від обурення. Колиж в Мехіку діється очевидне насильство над свобідними горожанами лиш тому, що вони священики, та сама преса мовчить. Католики Мехіка не мають іншої надії на поміч лиш на Бога. Близька їх майбутність представляється дуже сумно. Недавно вибраний президент Мехіка, ґенерал Кальдена, що в грудні зачав урядування, знаний зі свого фанатизму для марксизму. Тому католики цілого світа повинні молитися за Мехіко, бо світ помочі не дасть.

На конець ще одна заввага: Мехіко належить до Союза Народів. Коли мали рішитися прияти до того союза большевицьку Росію, деякі делеґати виказали надію, що через вступлення до Союза Народів Росія зменшить свою боротьбу проти релиґії і Церкви. Чомуж таке бажання не предложили й мехіканському делеґатові? Бо очевидно Союз Народів стоїть під могутним впливом масонської льожі „Великого Сходу". (Н).

Сумні роковини

14. XII. 1918 р.

Від Редакції „Н. Зорі": Містимо тут забуту статтю найбистрішого історика нашої Церкви і нації, пок. С. Томашівського. Вона була печатана у львівськім „Слові" з 24 грудня 1922 р. Ся стаття таксамо а може ще більше актуальна тепер як була актуальна в хвилі коли її писав найбільший з сучасних умів Галичини.

День 14 грудня 1918 р. перейде чи краще сказати — перейшов в українську історію як конвенціональна дата упадку Гетьмана і переходу нової власти в руки Директорії. Уявляю собі, що хтось запитав був одушевлених учасників тодішнього тріюмфального вїзду щасливих переможців в українську митрополію: „Як стрічатиме по роках, десятках і сотках літ українська нація кождочасний поворот дня 14 грудня?" І я певен, що з десяток тисячів грудей бувби залунав у відповідь оклик: „Так як Французи зустрічають день 14 липня! Хай живе українська революція! Хай живуть Національний Союз і Директорія!" Я не сумніваюся й у цьому, що між тими ентузіястами булоб було чимало чесних, ідейних і на посвяту готових одиниць і гуртів. Ну, і щож, якби то сьогодні зібрати, яким способом, тих учасників здобуття української Бастилі, які ще остали при життю, і запитати їх ще раз про се саме?

Та хіба доволі. Чесні й ідейні не захитаються ані хвилинки, що сказати про своє божевілля зперед трьох літ; инші натомість... ці инші спроможуться хіба на доказування, зайвий раз, що катастрофи 1918 р. буцім-то неможливо було обминути, що це було необхідне лихо і т. ин., та найдуть одиноку розраду в густому накладанню чорної краски на дореволюційне правління в Українській Державі, не добачуючи, що з цього малювання щораз більше плям на... їхніх руках, лицях і душах. Для нормальної людини одиноке мірило в оцінці історично-політичних подій — то огляд наслідків їх та порівнання загального стану країни з попереднім, розваленим; і в цьому напрямі читачі „Слова" мають уже ясно вироблену думку. Мені здається, що й ці Українці, які вірять, що українська державність... все-таки урятована з повної руїни сучасним радянським правлінням, зжахаються подумавши, якими страшними коштами життя й майна, фізичного й духового, оплачена сучасна тінь державности.

В таких обставинах що мені сказати нового в сьогоднішній роковий день? Будучи вільним від докору, що мої погляди на Гетьманщину утворені „задним розумом", я позволю собі тут сказати кілька слів про три зпоміж „головних гріхів" Гетьманщини 1918 р. Ці гріхи такі: не-український характер тодішнього правління, проголошення федерації й особа самого Гетьмана.

Що до питання, хто за Гетьманщини правив Україною — чужинці, чи самі таки Українці, я позволю собі поручити читачам докладні вияснення дійсної ситуації написані Д. Дорошенком, в його „Замітках до історії 1918 р. на Україні" („Хліборобська Україна", кн. III); з них виходить, що всі закиди, піднімані з революційного боку, буцім-то в кабінеті Лизогуба не було ані одного Українця, лише самі Москалі, вороги української держави і т. ин. — ніщо тільки видумка. Від себе додам, що ця брехня зродилася і поширилася в часі самої революції й зараз після неї; доки уряд істнував, то трудно було спромогтися на стільки цинізму, щоб його назвати чужинецьким. *) По правді, в гетьманськім правительстві сиділи не тілько мало не самі чистокровні Українці; були це з одного боку типові представники українського громадянства, а з другого — здебільшого визначні індивідуальности і фаховці з обсягу громадського життя, мабуть найліпші, яких Україна тоді мала.

Певне, тодішні правителі України не вийшли ні з літературної богеми, ні з конспіраційних гуртків, не належали ні до с. д., ні с. р., та все це промовляє тілько в їх користь. Жменя українських літератів і недоварених доктринерів не мала й не має жадної виключної привілеґії заступати український народ і всяке справжнє загарбання ними політичної власти мусіло принести тілько катастрофальні наслідки, чого вимовний зразок маємо в Центральній Раді з одного та Директорії з другого боку. Натомість національно й соціяльно поміркований характер Гетьманського уряду робив його справжним і вірним експонентом почувань, світогляду і змагань української маси, цеї осілої, роботящої і продуктивної. Не знаю, як хто, а я завсіди бачив у цьому характері Гетьманського уряду важну поруку, що справа української державности станула на нормальний шлях для дальшого нормального розвитку. Знищено цю ґарантію — й Україна збилася зі шляху...

Другий „гріх" Гетьманщини, то проголошення федерації.

В цій справі слід наперед підкреслити, що революція, піднята Національним Союзом, покористувалася цим зворотом, та ніяк не була ним викликана; це тілько згодом між причини революції вставлено й листопадову декларацію про готовість України вступити у федеративний звязок із иншими землями б. російської імперії. Що більше, до деякого ступіння мусимо признати, що федеративний курс був наслідком революційної пропаґанди, ґляданням захисту від сподіваної політичної і соціяльної руїни.

Сама по собі, федеративна ідея може бути оцінювана як із принципіяльного т. ск. наукового боку, так із тактичного, себто із становища політичної користи чи необхідности. Що до першого пункту погляду, то у нас дивним дивом не було досі поважної дискусії на цю тему, дарма що тілько пристрастей вилито у цій справі, зробивши з неї одно з демаґоґічних ґасел. (Я піднімав це питання в літі 1918 р. у львівському „Ділі", проти федерації, одначе без відгомону). Наслідком цеї непідготованости, коли часом підніметься прилюдна розмова на тему державности, самостійности, суверенности, федерації, союзу і т. и., то стілько вона виявляє теоретичної непідготованости, практичного незнання, хаотичности в думках і неметодичности в аґрументації, що може довести до одчаю, — однаково як щирих прихильників повної самостійности, так оборонців федерації. Коли такий стан панує ще сьогодні і коли кождий із нас знає патріотів, які в душі годяться не тільки на федерацію, а й на автономію, а прилюдно виступають як жреці самостійности, — то що сказати про 1918 р., коли повна сепарація України від московських большевиків була, що правда, загально бажана, одначе таке відірвання від фіктивної „нової" Ро-

*) Ось чому не можу вірити „Українському Прапорові", який докоряє Дорошенка за спізнення й заявляє: колиб дійсний стан був відомий в 1918 р., то становище Галичан до революційних змагань булоб було ґеть инакше... На діліж усі факти подані Д-ом були тоді у Львові таксамо добре знані, як у Києві. Не знав і не знає дійсности тілько той, хто її знати не хотів і не хоче.

сії було для 90% людности незрозумілою, чужою, а то й шкідливою фантазією? В такому середовищі до найсвідоміщих самостійників належав — сам Гетьман.

Значить, при оцінці федеративної заяви 1918 р., виходити нам слід тільки із становища політичної тактики. І тут кождий горячий самостійник, коли він не побитий сліпотою, мусить признати що в даних обставинах плятонічна федеративна заява, як що не була політичною необхідністю для української державности, то могла бути практично користною для неї, хоч не для особи самого Гетьмана. Цьому мабуть булоб приємніще, якби він був упав із стягом повної самостійности в руці, та зате ні „приятелі“, ні історія не забулаб йому, колиб він у такім критичнім моменті як осінь 1918 р. не був старався провести всякою ціною українське державне судно крізь небезпечні скелі тогочасної міжнародньої ситуації.

Я думаю, що це булоб йому вдалося (можливо, що й ціною власного уступлення), якби не наша революція. Плятонічна заява на ділі булаб нічого не змінила; український державний апарат остав-би був цілий; тісний союз з Донщиною і Кубаню був-би тільки скріпив міжнародне становище України; українське правительство, може під назвою дещо зміненою, булоб було покликане на мирову конференцію в Парижі заступати раніщу союзницю Росію, большевики панувалиб, очевидно, далі в Москві і Петрограді і т. ин. Які ріжні й далекі відкривалися перспективи для України, — і всі вони розвіялися, дякуючи нашому революційному божевіллю! Справді, я можу уявити собі гірший кінець Гетьманщини, цеб то колиб вище намічені сподівання були таки не вдалися, прим. ізза ворожої політики антанти, наїзду большевиків, захоплення власти (на довго?) чорносотенцями тощо; тимчасом „національна“ революція обезпечила Гетьманщину від найтящого політичного закиду, що її міжнародня політика була безуспішна; тільки на жаль, ця революція на місце Української Держави поставила Р у ї н у.

У вище поданих замітках доторкнувся я й особи, яка репрезентувала Гетьманщину. Вона була, в части й досі ще є, предметом завзятих атаків революційного обозу. Чи це сором, коли тебе руїнники лають ворогом? Мабуть ні, тому Гетьман Павло Скоропадський не потребує великих апольогій.

Скажу тільки ось що про його особу: Коли перебираю в думці всіх живих Українців, які протягом останніх пяти літ стояли на передових, політично й історично відповідальних національних становищах, або які кандидують на ці становища, то н е б а ч у л ю д и н и, я к а м о г л а б б у т и п о с т а в л е н а, н е т о п о н а д П а в л а С к о р о п а д с ь к о г о а п о б і ч н е г о.

С. Томашівський.

Лікарський фейлетоник.

Цукриця (Tabes mellitus)

Як охоронитися перед нею?

Первісної причини цукриці людина не знає. Знає, що цукриця се наслідок хорої шлункової залози, але невідома причина недуги тої залози. Богато здорових людей, головно ті, що в їх родинах бували припадки сеї недуги, хотіли-б знати, як охоронитися від неї. Один зі знавців недуг на тлі переміни матерії, віденський лікар д-р Ф а л ь т а радить бути уміркованим в їдженні. Помірковане віджившлювання се по його думці одинокий опосіб охоронити себе перед цукрицею. Іншого досі нема, тільки скромне життя. Убогі люди розмірно далеко менше хорують на цукрицю ніж заможні, бо харч убогих скромний.

Фашизм і виховання

Загальний погляд і перший основний крок фашистівського виховання. [1])

Особлившу увагу звертає фашизм на шкільне виховання. Школа у фашистівському устрою се не лише місце навчання, але й місце виховання; одно мусить бути підпорядковане другому. Зі школи повинні виходити не лише освічені, але передовсім характерні люди. Сама освіта — се ще не велике добро для людини, або радше, сама освіта ще не спроможна витворити з чоловіка того, що ми розуміємо під поняттям людини. До сего треба ще характеру, або постійности у поступованні після певних, уґрунтованих засад. Без характеру або зі слабим характером чоловік — будь він і вчений — не представляє великої вартости для загалу. Засіб знання та спроможність своєї праці використовує він і то в коротких відступах часу раз тут, раз там, залежно від хвилевого настрою, уподобання, або й матеріяльних виглядів так, що його треба стеречися. І треба приймати його услуги з резервою навіть тоді, коли він працює для добра загалу; бо хто має хиткі погляди, той не байдужий на підвишку платні. Такий не може спокійно дивитися на „аванс“ свойого сусіда і т. д. — бо він ще не людина в повнім значінні того слова.

Зміни поглядів довершив у собі сам Муссоліні, але та зміна була пережита і явно узасаднена. Те саме щодо поодиноких людий можна примінити й до всеї суспільности. Як з одної сторони неграмотність так з другої сторони безхарактерність се дві великі перешкоди на шляху розвою нації. Одно держить націю завсіди в заскорузлости, ложнім консервативізмі, зупиняє культурний розвій народу; друге, себто безхарактерність, деґенерує націю та витворює з неї те, що називається „невилічимий нарід“. [2]) Нація, що хоче розвиватися, що хоче дотримати кроку в культурному поступі з іншими народами, нація, що має державницькі претенсії, мусить звернути увагу на освіту та на виховання, або іншими словами: мусить підпорядкувати освіту вихованню, звести їх до гармонії так, щоб освіта була рівночасно вихованням, а виховання освітою. В тім велика вага шкільного виховання для нації та держави.

Школа, через яку повинен перейтя кождий розумний член суспільности, не може лишитися без наслідків, не може не витиснути свойого знаку на душі кождого члена суспільности. А се опісля, при дальшій праці над собою, робить з чоловіка живого члена суспільности. Тому вага шкільного виховання не є для нікого тайною. Так християни як і безвірки, так націоналісти як і большевики ста раються захопити школу у свої руки, щоби школою виховувати цілу суспільність у своїому напрямі.

Найпевніший спосіб розповсюднення, узагальнення, оживлення якоїсь ідеї се піддати під її вплив школи. За кілька літ, ся ідея захопить цілу суспільність. Се добре знають всі католицькі священики, що передумова морального піднесення села се совісна катихизація шкіл. На школі перехрещуються впливи всіх суспільних, політичних і релиґійних напрямків. В цілому світі йде борба за впливи на школу. Большевики ще в 1927 р. позамикали всі парохіяльні школи; Чин Тов. Ісусового, спробу захоплення шкільництва у свої руки від ліберальів, заплатив своїм розвязанням і т. д. Тому не диво, що й фашизм звернув особлившу увагу на шкільні питання.

Передовсім фашизм впровадив у мертвий передвоєнний шкільний орґанізм життя, практичність і доцільність. Перед фашистівською ерою школа виглядала більше менше так: було се місце, де молодіж, маючи обовязково упередження до „бельфера“, виучувалася на память довгих клясичних поезій, математичних формул і т. п. та „сушила“ собі бідну голову всякими менше придатними, а то й зовсім непридатними річами. При тім ніхто не звертав молоді увагу на блуди характеру, ніхто не старався її виховувати, ніхто не вказував їй шляху, яким малаб вона йти дальше в житті. Тому тут і там появлялися люди вчені, добрі лікарі, інжиніри і т. д., але мало було людей ідейних, або радше таких, що булиби працездатні в суспільному житті, що булиб, як се називаємо, державницьким елементом. Здебільша були се спокійні споживачі хліба і макаронів, що держалися оподалік від державного життя, хіба що сего вимагали родинні обставини або матеріяльні причини. Вправді появлялися й великі мужі отвертої голови й широкого серця, але вони здебільша свою особовість завдячували не шкільному вихованню, тільки самообразованню та праці над собою. От — хочби й Муссоліні.

Хоч передвоєнні студії були куди тяжчі, але вони не давали сего, що дає сегоднішна фашистівська школа. Перед війною студенти були вичерпувані безнастанним умовим напруженням над річами деколи зовсім непридатними в життю. Звідси неохота й упередження до студій: часто студенти гляділи на учителя, як на чужого чоловіка, бо між лавками та катедрою тягнувся безмежний простір, була велика прірва. Її витворював таки сам „педагог“, що по скінченні мертвої, бездушної лекції, зникав у канцелярії, не шукаючи ніякого звязку з учениками, переконаний, що він свою задачу скінчив на годині як найліпше.

Саме сю недостачу виховуючої сторінки у шкільному орґанізмі старається фашизм усунути, перемінюючи школи з чисто научного типу на научно-виховуючі установи. Фашизм підставляючи на місце давнього „Ministero della Pubblica I s t r u z i o n e“ сегоднішне „Ministero dell' E d u c a z i o n e Nazionale“ спрецизував цілу шкільну програму. Фашизм дав шкільній програмі єдину мету: в и х о в у в а т и м о л о д ь, т.є. привести її до можливого максімум моральної,культурної та фізичної досконалости, щоб молодь зуміла всеціло служити батьківщині, та щоби зробити її великою й вірною традиціям державницьких змагань своїх предків. Фашизм впровадив у школу новий подих життя, що має на цілі розвинути не лише ум, але також серце молодого покоління. Але ся реформа шкільництва, се лише перший основний крок у фашистівському вихованні.

Д. К.

[1]) Гл. чч. 87, 88, 89, 91, 93 і 94 „Н. Зорі“.
[2]) „Natio insanabilis“.

Польське учительство і Церква

Вийшло перше число „Провідника Суспільної Праці“, нового часопису, видаваного Союзом Польського Учительства. В статті п. з. „Завдання Союзу Польського Вчительства в ділянці освітної праці в сучасній добі“ знаходимо твердження, що „освітна праця на службі ідеї господарської перебудови Польщі повинна приготовити одиницю і суспільність до співділання з державою в боротьбі з клиром“...

В часі, коли вся суспільність стає згідно до боротьби з неграмотністю й перенята до глибини недолею дітвори, для якої бракує шкіл, Союз Польського Учительства не має іншого завдання як підюджувати проти духовенства. За тяжко запрацьовані гроші учителів, своїх членів, той Союз видає часописи і книжки (як пр. славний пашквіль п. Барицької-Зайховскої), повні їди й ненависти до католицького духовенства, замість обернути сі гроші на будову шкіл і орґанізування курсів для неграмотних. Чи се „праця для держави“ Союзу Польського Вчительства? (КАП).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Про кооперацію на Лемківщині

З приводу статті тижневика „Земля і Воля“ в ч. 45 (346): „Стратеґічний відход українців з Лемківщини“.

„Діло” в ч. 329 принесло отсей допис, що характеризує не тільки кооперацію, але все наше життя на Лемківщині:

Що тратимо на Лемківщині? Тратимо ті кооперативи, які є в краківському воєвідстві. Їх є в Українському Ревізійному Союзі 22 в отсих селах: Маластів, Пантна, Рихвалд, Ропиця Руська, Висова (пов. Горлиці), Берест, Ястрабик, Котів, Лабова, Лабовець, Лосе, Матієва, Нова Вес, Розтока Велика, Складисте, Щавник, Угрин, Злоцьке (пов. Новий Санч), Явірки, Шляхтова (пов. Новий Торг) та Святкова Велика „Лемко”, Святкова Вел. „Віра“ (пов. Ясло).

Ревізійний Союз Руских Кооператив виказує на Західній Лемківщині у границях краківського воєвідства 27 кооператив, а саме в селах: Бортне, Білянка, Климківка, Кункова, Ропа, Незнаєва, Новиця, Перегоннна, Прислоп, Радоцина, Усте Р., Воловець, Сквіртне(пов.Горлиці), Яшкова, Чарна, Криниця-Здрій, Білцарева, Брунари Вижні, Фльоринка, Криниця-Село, Снітниця, Верхомля, Ізби (пов. Новий Санч), Дошниця, Кремпна, Свіржова Р., Граб (пов. Ясло).

Виходилоби, що москвофіли тратять 5 кооператив більше, ніж Українці. Та запитаємо: хто чув в останніх двох-трьох літах про істнування кооператив: у Новиці, Фльоринці, в Кремпній, у Верхомлі? Ті кооперативи вже давно „зліквідовані”, нечинний також Руский Лемковский Кооперативний Союз в Криниці-Село, кооператива в Дошниці і — оповідають — ще богато більше інших москвофільських кооператив; подаю лише ті, про котрі певніше знаю. З наших вище поданих кооператив — з винятком: Складистого — всі чинні, отже виходить, що Українці тратять з кооператив на Лемківщині числово, як не більше, то бодай те саме, що й москвофіли. Те, що подає „Земля і Воля”, буцім то москвофіли тратять проти наших 22-ох своїх 66 кооператив, постільки неправда, що тих 66 кооператив виказує Ревізійний Союз Руских Кооператив на терені, починаючи від Турки аж по кінець західної границі нашої етноґрафічної території, а на тому терені українських кооператив в сумі теж богато більше: кругло числове відношення там на користь Українців як 100 : 66!

Бажаючи поінформувати про якість кооператив на Лемківщині, найкраще булоби подати числа з українських і москвофільських кооператив: про торги, про пересіч торгів на одно господарство в окрузі ділання кооперативи, що побороли, чого не всіпли побороти, для чого впали, чи падають у боротьбі? Не маємо повноти таких даних про всі тутешні кооперативи. Всеж найрішучіше тверджу, що на своїх 20 (може дещо менше або дещо більше — помилка може бути) чинних кооператив, які тратять москвофіли на Лемківщини, вони не мають ні одної такої великої оборотами і впливом кооперативи, як напр. наша „Згода” в Новій Веси (оборот за 1933 р. заокруглено 22.000 зол.), „Єдність” у Бересті (12.000), „Надія“ в Явірках (12.000), „Лемко“ у Святковій Вел. (10.000), „Єдність” у Висовій (10.000). В інших українських кооперативах, хоч і менші торги, та пересіч торгу на господарство вийде нераз і більша, ніж у тих, які ми щойно вичислили. А всім же на східній Лемківщині відомо, що осяги тутешніх українських кооператив се в наших умовинах недосяжний тут ніколи рівень для москвофілів.

Правду пишуть панове з „Землі і Волі”, що в нерівних умовинах ми тут працювали і працюємо! Найактивніший їх партієць в околиці Криниці, п. М. зі Щавного, спровадив був напр. бочку нафти і продавав її у себе на господарстві по нищих цінах від собівартости, щоб повалити українську кооперативу. Щоб забрати нам кооперативу в Матієвій, приїзджають під проводом адвоката москвофіла з Криниці два автобуси громилів, нечленів кооперативи (так вияснив потім окружний суд) і проливають братню кров на загальних зборах, а таки кооператива в Матієвій остається наша. І. Савчака за сфінґований влом до української кооперативи в тій самій Матієвій переслідує (на внесення жандармерії з Навойової) прокураторія, а на розправі чуємо, що кооператива працювала на терені, на якому „льояльні русіні” хочуть дати відпір Українцям. Дім нашої кооперативи в Бересті зараз після його вибудови спалили й досі невідомі злочинці. Спалили теж будинок кооперативи у Святковій Великій. Пішли на захід або на примусовий відпочинок всі Українці вчителі, які мали бодай найменший звязок з українською кооперацією: Їм це недвозначно подали до відома, як причину їх долі. На місце тих вчителів Українців прийшли денеде вчителі москвофіли, яким все вільно. Скількість і висота кар з ріжних титулів та всяких інших благ — се окрема тема.

Так є з нами постійно і так все було. Чи можна той стан порівняти з умовинами праці кооператив, приналежних до москвофільського Ревізійного Союза, коли всі ті Миляничі, Ґнатишаки й Савчаки всю свою життєву карієру сперли на боротьбі з українством? Дійшло до того, що тут на Лемківщині поширені відомости про те, що одна висока кооперативна москвофільська установа подаючись на субвенцію з Варшави, покликалася на той аргумент, що скрізь поборює Українців на Лемківщині і їх кооперативи. Навіть Поляки кооператори з найбільшим призирством глядять на таких „кооперативних діячів”....

Москвофіли — пише „Земля і Воля” — уладжували на Лемківщині всякі імпрези. Звичайно: хто має змогу, того обовязок робити се. Та не в імпрезах річ, а в реальній роботі. А ми і на західній Лемківщині чисельно сильніші, ніж москвофіли. І в найважчих, які можна подумати, умовинах, ми вибудували на західній Лемківщині 10 кооперативних домів. Щож вибудували москвофіли в найідеальніших для них умовинах? Мали вони преціньв Горлицях повітовий союз і понад 200 кооператив у тім повіті. Деж тепер той союз? І деж ті кооперативи? Взагалі картина тепер така, що у Новосандеччині, Грибівщині, в Горличчині, взагалі ніде не видко москвофільських кооператив, а те, що вони виказують, все те майже цілістю — паперове!

Українці політикували, йшли підступом, хитрили — інсинуує „Земля і Воля”. Тимчасом самі місцеві Українці мають до ревізорів РСУК ріжні претенсії. Напр. у Маластові та Рихвалді через неперебірчиву критику від тих ревізорів попсувалися навіть деякі товариські звязки. У Святковій Малій ревізор Українець радше відпекується кооперативи, ніж її притягає та після своєї заяви виходить геть зі зборів, а Лемки потім одноголосно вирішують просити, щоби приняли їх кооперативу до РСУК. В Лосю (пов. Новий Санч) ревізори РСУК цілий рік боронили склепаря, який голосно говорить, що він москвофіл. В найбільшій кооперативі на західній Лемківщині, а саме в Новій Веси, ревізор усунув склепаря С. Щ., не зважаючи на те, що він все був і є Українцем. Управу кооперативи в Складистім при свідках інформує ревізор РСУК, щоби йшли до того Ревізійного Союзу, за котрим є більшість членів. На анкеті в червні 1933 р. в Новім Санчі ревізор РСУК спровокований запитом найбільш коректно висловлюється про Ревізійний Союз Руских Кооператив. На рахунок українських кооператорів треба записати те, що прогнаний ревізорами склепар у Злоцькім зголосився зараз, де треба і став першим основателем читальні ім. Качковського та одним з ініціяторів всіх славних чинів у Злоцькім. Такий сам Українець І. С. в Матієвій розгнівяний на українських ревізорів, пішов до Криниці і став найвизначнішим москвофільським аґентом. Отже може бути хіба мова про надмірну строгість українських кооператорів, що шкодить Українцям, а не про якісь хитрощі, якими вони заманюють до РСУК-а москвофільські кооперативи.

Хоч так воно було, всеж таки Лемко у праці в українських кооперативах зіткнувся перший раз з українським організованим життям і побачив, що рівень тої праці підноситься понад усякі хвилеві пристрасти і понад усяку партійність та вирішив, що в москвофільсько-українськім спорі правда таки по стороні Українців; бо Українці і солідніше працюють і не ширять ненависти до нікого, не знають політиканства, вони власним мозолом, а не чужою ласкою будують установи громадського добра.

...І русско-православне село Святкова Велика ціле, без ніякого винятку, плакало-ридало, як переносили вчителя-Українця Йосифа Звірика, знаючи його по його ділах. І в Ясли перед владою вся депутація заявила готовість присягти, що за весь час свого 8-літного побуту в них ніхто ніколи не чув в селі, щоби Звірик „намовляв когось на Україну або аґітував за Україною“. Ні, Звірик не деклямував, а працював для добра школи, для добра Лемка.

„Земля і Воля“ неперебірчивими, у нас кажуть „бортацькими”, словами лає Звірика і його працю для Лемка. А тимчасом на Лемківщині треба такої праці, яку робили Звірик і українські кооператори, а не брехливої „русскости“ на словах, а в чинах нездарности, браку всякого громадського ідеалізму та розривання звязків Лемківщини зі східними братами, що в наслідку веде до повного запропащування Лемківщини.

Кооператор з Горличчини.

Перший міліонер між нашими студентами?

„Діло“ в ч. 331 принесло отсю новинку: Ревеляційна книжка про Павла Скоропадського. Кілька днів тому вийшла з друку у Варшаві, накладом п. Модеста Куницького, надзвичайно цікава книжка під назвою „Скоропадщина“. Книжка досить обємиста, має 174 стор., і в цілости присвячена особі Павла Скоропадського, особам його найближчих співробітників та державних діячів періоду гетьманату, характеристиці тодішніх відносин і діяльности Скоропадського на еміґрації. Вартість книжки в тому, що вся вона побудована на цитатах з ріжних споминів і творів російських чільних діячів, здебільша близьких особистих знайомих чи навіть приятелів Павла Скоропадського, та на підставі оголошених даних у таких поважних виданнях, як „Іл. Історія України“ Д. Дорошенка, „Історія Української Революції” Христюка, у „Раді“ з 1919 року і т. п. Тому, що майже весь матеріял, оголошений у тій книжці, широкому українському загалові в Галичині зовсім невідомий, ця книжка для галичан, баламучених всякою несовісною пропаґандою, просто ревеляційна, бо промовляє фактами, яких ніхто не всилі опрокинути. Хиба книжки, що автор підписався псевдонімом: Святослав Доленґа. Очевидно, що до тієї книжки ще вернемося, тим більше, що вона напевне викличе великий шум і на довго стане першорядною книжковою ба навіть політичною „сензацією”.

Примітка Ред. „Н. Зорі”: Недавно той сам студент Модест Куницький видав брошуру, в котрій хтось пробує здискредитувати нашу Єрархію, представляючи, що вона „обмотана” — масонами. Пишемо „хтось“, бо тепер, коли той сам студент видав знов обємисту брошуру, котру так хвалить „Діло”, маємо вже право сумніватися, що той студент міг написати і видати ті дві річи. На те треба мати богато часу і богато грошей. Вправді се не виключена річ, що й між нашими студентами може появитися міліонер, але якби така доля зустріла когось з роду Куницьких, то Впр. о. Пралат Куницький, котрий часто переходить попри наше помешкання, бувби чейже повідомив про се знакомих. Або бувби в УНД-і про се сказав. А так ніхто не чув, щоб Доленґа або хтось інший виграв більший льос — і такі видання сипляться під фірмою Модя Куницького. І то благородні видання. В однім перестерігають наших Епископів, аби вирвалися з рук масонів поки, розуміється, час — і тим способом ратує Модьо нашу Церкву католицьку. В другій книжці, над котрою хтось порядно прів (то не шутка зібрати тілько цитатів і підтасувати їх як треба!), ратує вже не тілько тих кілька міліонів гр. католиків, але вже кількадесять міліонів православних Українців перед гетьманом Павлом. А такий вам запопадливий хлопчик з того Модя, що хоч з одного боку пише, що за гетьманом не стоїть ніхто кромі трохи Галичан, а на Вел. Україні таки зовсім ніхто, то мимо того ратує ту Вел. Україну перед Гетьманом. Видко добре серце хлопець має. І то всьо ще перед іспитами робить! А яку потіху будемо з нього мати, якби йому так удалося здати іспити!...

Що зустріло п. Ґрабика

Цікава і поучаюча історія життя вшехпольського публіциста.

Краківський „Нови Дзєннік” в ч. 338 приніс статтю про знаного вшехпольського україножера (з українського роду) Ґрабика. Зміст: Пан Клавдіюш Ґрабик — особистість знана на краківськім ґрунті. Памятаємо ще в Кракові його студентські літа. Був провідником найбільше аґресивної у відношенні до Жидів ґрупи вшехпольської молоді. Потому став журналістом і бухав ненавистю на шпальтах покійного краківського „Ґоньца”. Нарешті остогид йому краківський терен — і п. Ґрабик перенісся до Львова, де вступив до редакції вшехпольського „Курєра Льв.” Але і в „К. Л.“ не загрів місця. Став на чолі фронди „молодих”, заложив власну ґазету „Акцію Народову“ і зачав виразно залицятися до санації. Тим, розуміється, викликав огірчення правовірних вшехполяків і став предметом нагінки тай навіть жертвою „народового“ шантажу: до одного зі співробітників „Акції Народ.” зголосилися сими днями якісь два панове, визначні діячі „народової” партії у Львові, заявляючи, що буцімто мають документи „компромітуючі“ п. Ґрабика, але згодяться не оголошувати їх, коли п. Ґрабик уступить з редакції „Акції Народової” та взагалі зобовяжеться, не анґажуватися чинно в політичнім житті. Була се звичайна спроба шантажу і в тій справі ведеться у Львові слідство, оточене тайною. Та давні політичні приятелі п. Ґрабика, а тепер його смертельні вороги не спочивають. Коли п. Ґрабик йшов улицями Львова з якоюсь панею, приступили до нього два молодці і побили його. Не без сатисфакції доносить про се „Курєр Льв.”, де п. Ґрабик ще недавно працював. А львівський кореспондент півурядової „Ґазети Польської” пише: „є підозріння, що напад був актом пімсти за донесення дра Ґрабика проти двох вшехпольських провідників Мацелінського і Блюма (чистої крови „Поляк”, подібно як п. Ґрабик! — Ред. „Н. Зорі”), — за намаганий шантаж.“ Вістку про чинне зневаження п. Ґрабика заосмотрила „Ґ. П.” наголовком: „Методи ендеції: по шантажі напад.” Се наголовок на нашу думку дуже відповідний. Методи ендецької боротьби політичної мав п. Ґрабик нагоду студіювати ряд літ — немов „від нутра”. Колиж йому отворилися очи й він з неукриваним обридженням відвернувся від давних приятелів, — став жертвою методи, котру сам колись тихо і голосно визнавав. Аргумент пястука не був п. Ґрабикови чужий. Тепер пізнав його на власній шкірі (д. л.). Тілько „Нови Дзєннік”. З того ясно, що п. Ґрабик, котрий зі своїм ґарним українським назвиськом покинув нарід, до котрого належали його прадіди, не знайшов в польськім таборі того, чого сподівався, — а зустрів його там шантаж і бук: бо є своєрідна „немезіс” в життю таких як він, незавидніім життю...

Грушевський як учений

Жалібне Засідання в Науковім Т-ві ім. Шевченка

З приводу смерти Михайла Грушевського.

Дня 8 грудня с. р. відбулося жалібне засідання всіх секцій Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові в салі Музею згаданого Т-ва. О год. 5 салю виповнили члени секцій Наук. Т-ва, представники українських установ і преси та запрошені гості. Президент Д-р Кость Левицький відкрив засідання. Він сказав м. ін.: „З доручення голови Т-ва, котрий занедужав, відкриваю отсю жалібну академію наших наукових секцій, щоби вшанувати память Михайла Грушевського. Покійний заслужився незвичайно для Наукового Т-ва ім. Шевченка як довголітний голова і провідник всіх праць в Т-ві. Він створив отсе Наукове Т-во своєю працею. Він влив повний зміст в діяльність Т-ва. Під його проводом дійшло Наукове Товариство до вершин своєї діяльности і стало справжною українською Академією Наук. Покійний мав ще богато більші заслуги як орґанізатор. Він зорґанізував українську науку взагалі. Зорґанізував наше Т-во адміністративно і матеріяльно. Як учений історик з широким талантом і невсипущою працею він працював не тільки в Галичині, але як прийшла відповідна хвиля то орґанізував українську науку і на Великій Україні. Він там оснував 1907 р. Наукове Т-во в Київі. Він як громадянин став на чолі Української Центральної Ради в Київі 1917 р. і став першим головою української держави. А потім виїхав закордон і працював на вигнанні в Відні і видавав свої цінні твори. Відтак 10 літ тому вернув на Велику Україну, на котрій хотів працювати хочби й під большевицьким режімом. Зпочатку йшло все добре. Наука поплила широким руслом. Та не довго се тривало. Прийшли переслідування наших учених. В сім лихоліттю большевики не пошанували і Грушевського. Кинули його поза кордони України і там його замучили. Він повинен стати для нас молодих і старих взором праці і науки.На знак пошани до Покійного прошу встати з місць і задержати 1 мінуту мовчанки. — Присутні встали і 1 мінуту мовчали. — З черги виголосив Д-р Крипякевич півгодинний реферат „Михайло Грушевський як історик“. Зміст: Подати характеристику Грушевського як історика дуже важко, бо за близько до нього стоїмо. Тай мало є таких, котрі моглиб обхопити круг заінтересовання покійного. Спис праць покійного обіймає поверх 2000 назв. Сама його велика історія України обіймає кілька тисяч сторін. Але то не все. Богато залишилося в спадщині між посмертними паперами. Тих праць не знаємо. Таксамо не знаємо, якби він був оцінив ті часи української історії, коли він сам її творив. Лишилася велика кореспонденція, спомини. Всего того ми ще не знаємо, тому постать Покійного не виходить ще нині повна і виразна. Найбільша його заслуга се велика Історія України в девятьох великих томах, на жаль недокінчена. Грушевський перший старався представити цілість української історії синтетично. Попередні наші історики якби боялися зібрати все в історичну синтезу. Він перший того піднявся як лише приїхав 40 літ тому до Львова в 1894 р. Се був відважний крок. Писання було тяжке, бо не було опрацьованих жерел. Треба подивляти ґіґантичну працю Грушевського. Він мусів розшукувати й опрацьовувати жерела та писати історію. В него була кольосальна ерудиція. Він знав кожду добу історії України з перших жерел. Був дуже скрупулятний і критичний. В наших жерелах було богато фальсифікатів. Він то перевірив, прочистив. Згадаймо: Усталення хронольоґії галицького літопису, досліди над грамотами Льва, реєстр козацьких гетьманів. У всіх згаданих случаях стояв Грушевський на сторожі історичної правди.

А коли прочистив дорогу і зібрав матеріяли зачав установляти синтезу, цілість історичного процесу. Бо наша історія була якби попереривана (світлі епохи чергувалися з упадковими епохами). Грушевський був народовець. Народні маси були для нього основою історії. В тім він знайшов плятформу, на котрій хотів збудувати свою історію. Для него політична історія — то надбудова. Основа історичних дослідів се історія культури, господарська історія, історія соціяльних відносин. Носієм тих історичних явищ — народ. Він „вічний“, все решта проминаюче. Грушевський найрадше досліджував історію народних рухів. Він надто вже ідеалізував народ. Залюбленням в масах часто йшов в ризиковнім напрямі. Тих поглядів держався до самої смерти. Навіть 9 том своєї великої історії, в котрім центральна фіґура се Хмельницький, хотів присвятити не Хмельницькому, але „трудовому народови“, що — мовляв — своєю боротьбою будував державу. Грушевський утотожнював народ з нацією так, що його історія пересякла національним духом. Його національні почування були дуже сильні. — Цікаве відношення покійного до Галичини. Він Галичину ідеалізував. Пізніше були непорозуміння і розходження. Він мав придніпрянські жести, а тут в Галичині бачив скупість, короткозорість, заскорузлість. Мимо тих конфліктів він все і пізніше дуже симпатизував з Галичанами і цікавився Галичиною. Покійний Грушевський цікавився також всіми українськими землями. Особливо цікавився Холмщиною, відки був родом. Не все з його літературної спадщини приймуть будучі історики, але навіть сувора критика залишить те, що було в него велике. Його праця буде довго незамінима. Хоч будучі історики відкинуть історичні теорії Грушевського, то він остане в памяти як великий орґанізатор науки, що любив свій нарід, любив свою працю, яку полишив. — Реферат Д-ра Крипякевича тривав півгодини. По нім відчитав короткий реферат Д-р Свенціцький п. з. „Значіння Грушевського як фільольоґа“. Він сказав м. ін.: „Фільольоґія була для Грушевського побічним заняттям. Студіюючи жерела, він займався їх фільольоґічним розбором. В своїй великій історії Грушевський обговорював і літературні справи. В VI томі Історії обговорив полемічну літературу православних і католиків. У Львові Грушевський працював на полі літератури від 1894 р. Як голова Наукового Т-ва не жалував коштів на видання праць українських фільольоґів. І сам написав велику пятьтомову „Історію Української Літератури“ в рр. 1922 — 1928. Він тут виступив як історик літератури і створив історико-літературну синтезу.“ — Після того відчитав ще Д-р Свенціцький привіти від слідуючих установ: 1) Від Допомогового Т-ва Еміґрантів з України, 2) від українських установ з Кремянця, 3) від „Української Бесіди“ у Львові, 4) „Сільського Господаря“ у Львові, 5) від українських установ зі Сколього, 6) від читальні „Просвіти“ в Уневі, 7) від Д-ра Шпитковського Івана з Перемишля і вкінці 8) від проф. Домбковского (по польськи). — Потому Д-р Свенціцький подякував присутним за участь і замкнув о год. 6,10 засідання.

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.)*

(Від смерти кн. Ярослава Мудрого до упадку Київської Держави).

1064 — В лѣто sфов (6572). Бѣжа Ростиславъ къ Тмутороканю, сынъ Володимирь, внукъ Ярославль... и пришедъ выгна Глѣба изь Тмуторокана а самъ сѣде в него мѣсто.

1065 — В лѣто sфог (6573). Иде Святославъ на Ростислава кь Тмутороканю. Ростиславъ же отступи прочь из града... Святослав же пришедъ кь Тмутороканю посади сына своего пакы Глѣба и вьзвратися вь свояси. Пришедъ пакы опять Ростиславъ и выгна Глѣба.

1067 — В лѣто sфое (6575). Заратися Всеславъ, сынъ Брячьславль, Полотьскии, и зая Новгородъ. Ярославича же трие, Изяславъ, Святославъ, совокопивше воя, идоша на Всеслава, зимѣ сущи велицѣ, и придоша кь Мѣньску и Мѣнянѣ затворишася вь градѣ сиже братья взяша Мѣнескъ, исьсѣкоша мужи а жены и дѣти взяша на щиты и поидоша кь Немизѣ и Всеславъ поиде противу и совокупившеся обои на Немизѣ мѣсяца марта вь г. (=3) день и бяше снѣгъ великъ и поидоша противу обо и быст сѣча зла, падоша мнозѣ и одолѣ Изяславъ, Святославъ, Всеволодъ а Всеславъ бѣжа. По сем же мца июня вь і (=10) день Изяславъ и Всеволодъ, целовавше крътъ чтныи, кь Всеславу рекше: приди к нама а не створим ти зла. Он же надѣяса цѣловании крта, переѣха в лодьи чресъ Днѣпръ. Изяславу же в шатер преидущю и тако яша Всеслава на Рши, оу Смоленьска, преступивше крътъ. Изяславъ же приведе Всеслава Кыеву и вьсадиша и в порубъ съ двѣима снъкома.

1069 — В лѣто sфоз (6577). Поиде Изяславъ съ Болеславомъ на Вьсеслава. Всеславъ же поиде противу. И приде к Бѣлугороду Всеславъ, бывшю нощи, оутаися Кыанъ, бѣжа из Бѣлагорода кь Полотьску. Заоутра же видивьше людье бѣжавша князя и вьзвратишася Кыеву и створиша вѣче, послашася кь Святославу и кь Всеволоду глаголюще: мы же зло створили есмы, князя своего прогнавше, а се ведеть на ны землю Лядьскую, а поидете вь град отца своего, аще ли не хощета то намъ неволя, зажегши городъ свои и ступити вь Грѣцискую землю. И рече имъ Святославъ: вѣ послевѣ кь брату своему, да аще поидеть на вы с Ляхы погубить васъ, то вѣ противу ему ратью, не дадивѣ погубити града отца своего аще ли хощемъ с миромъ то в малѣ придеть дружинѣ. И оутѣшиста Кыяны. Святослав же и Всеволодъ посласта кь Изяславу глаголюще: Всеславь ти бѣжалъ, а не води Ляховъ Кыеву, противнаго ти нѣтутъ. Аще ли хощеши гнѣвомъ ити и погубити град, то вѣси, яко намъ жаль отня стола. То слышавъ Изяславъ, остави Ляхы, иде с Болеславомъ, мало Ляховъ поемь. Посла же предъ собою сына своего Мьстислава Кыеву. И пришедъ Мьстиславъ, исьсѣче Кыяны, иже бяху высѣкли Всеслава, числомъ о (=70) чади, а другыя исьслѣпиша, без вины погубивъ не испытавъ...

Изяслав... прогна Всеслава ис Полотьска и посади сына своего Мьстислава вь Полотьскѣ. иже вскорѣ оумре ту. И посади в него мѣсто брата его Святополка а Всеславу же бѣжавшю.

1071 — В лѣто sфоѳ (6579)... выгна Всеславъ Святополка ис Полотьска. Того лѣта побѣди Ярополкъ Всеслава оу Голотичьска.

1073 — В лѣто sфпа (6581). Въздвиже дьяволъ котору вь братьи сеи Ярославличихъ и бывши распре межи ими. Быста сь себе Святославъ со Всеволодомъ на Изяслава. И изииде Изяславъ ись Кыева. Святослав же и Всеволодъ внидоста в Кыевъ мѣсяца марта вь кв (22) и сѣдоста на столѣ на Берестовомъ. Преступивша заповѣдь отню Святослав же бѣ начало выганию братню, желая болшая власти...*) (Д. б.)

*) Полное собраніе русскихъ лѣтописей, издаваемое Государственною Археографическою Комиссіею Россійской Академіи Наукъ. Томъ второй. Ипатьевская лѣтопись. Выпускъ первый. Изданіе третье. Петроградъ 1923. — Отсе найновіше, 3-тє, академічне видання нашої найдавнішої літописи, зредаговане акад. А. А. Шахматовим, перерване на 1-шім випуску, що сягає до 1146 р. Тому для дальших років користуємось 2-им виданням, що вийшло в тім самім видавництві і під тим самим заголовком в 1908 р. Текст наводимо дослівно, тільки розвязуємо скорочення та модернізуємо інтерпункцію.

*) Примітка Редакції Гл. „Нова Зоря“ ч. 723.

Ювилейний Зїзд

Марійських Дружин Пань у Львові.

Другого дня зїзду зачалися наради перед 10 годиною. О год. 9.40 президія засіла за стіл. Пані Бачинська відкрила засідання. Тоді всі стали і відспівали „Царю Небесний“ і відмовили „Богородице Діво“. Пані Бачинська передала провід пані Секеловій з Перемишля та заповіла, що в неділю буде віднова приречень і що Т-во Пань видало ювилейні відзнаки, котрі учасниці можуть купувати по 1.50 зл. за штуку. З черги пані Конрадова відчитала реферат „Харитативна акція“. Зміст: Один жидівський законоучитель запитав раз Христа, котра найбільша заповідь? Ісус відповів: Люби Бога і ближнього свого задля Бога. Ті дві заповіди стали основою християнської етики. Вони кермують нашим життям. Суттю обох — любов. Ісус Христос злучив обі ті заповіди в одну цілість. Одна без другої не може істнувати. Вони зродили християнське милосердя. Харитативна акція се любов, милосердя, поміч. Вже старі народи знали і управляли милосердя (Єгиптяни списували добрі діла помершого на надгробниках). Мойсей приказав опікуватися вдовами, сиротами і бідними. Вправді Жиди уважали ближнім лише Жида, але опіка бідних і потрібуючих стояла в них високо. Римляни і Греки не знали милосердя. Бідними погорджували, недостаток і каліцтво уважали навіть карою богів. Немали приютів для вбогих. Старий світ, — то море терпінь. Аж з приходом Христа засіяла зоря милосердя. Ісус Христос проголосив нові слова, до того часу нечувані: „Щасливі убогі духом“. Всіх ними потішив. Любов і милосердя йде червоною ниткою в цілім життю Христа. Апостоли продовжали діло милосердя. Ап. Павло орґанізував добродійну акцію. Спочатку апостоли займалися такою акціею, пізніше призначили сімох мужів, з котрих особливою ревністю визначився св. Стефан. Се була перша християнська орґанізація харитативної акції. Перші християни помагали не лише для добра тіла, але також для добра душі. Харитативна акція — опікується всіми потрібуючими, безрадними, засумованими, хорими, бездомними, пониженими. Христос приніс жертву за всіх. В середних віках харитативна акція процвитала. Були лічниці, захоронки, приюти. Повстали чини місіонарські, що сіяли любов. Великий орґанізатор харитативної акції в нових часах був Вінкентій а Павльо. Дальше о. Іван Боско, Папи Лев XIII, Пій XI се великі орґанізатори харитативної акції. Згодом повстали світські орґанізації як нпр. суспільна опіка. Потому вмішалася до акції також держава. Наслідки тої державної опіки всі відчуваємо („Каси Хорих“). 200 літ тому повстала в Анґлії філянтропійна акція. Її започаткував і зорґанізував анґлійський діяч Шефтсбері. Вона помагає матеріяльно. Філянтропійна і суспільна опіка віддали людству великі прислуги, але їх праця не дає таких вислідів як християнська харитативна акція, бо їм бракує релиґійних, надприродних чинників. Нинішна кріза се кріза передовсім моральна. Людство нехтує вічне життя і се спиняє роботу. Харитативна акція має помагати матеріяльно, але передовсім має лікувати душу.

Стан харитативної акції взагалі: У всіх краях істнує харитативна акція при парохіях. Де релиґійне життя стоїть високо, там і харитативна акція гарно розвивається. В Анґлії є 450 мужеських товариств св. Вінкентія а Павльо, тілько само є й жіночих. Також в Голяндії, Бельґії, Франції, Польщі є такі товариства. Всі орґанізації милосердя на терені парохії творять разом парохіяльну харитативну акцію. Всі парохіяльні орґанізації творять дієцезальний союз. Але кожда окрема орґанізація робить окрему роботу. Одні опікуються родинами, інші матерями і дітьми, ще інші опікуються немічними, вязнями, інвалідами і т. д. Поміч моральна стоїть на першім місци нпр. виклади, сходини, спільні релиґійні практики. Харитативна акція між Українцями. За Збручем такої акції нема, бо большевики не узнають милосердя. В Галичині працює на полі харитативної акції Марійське Т-во у Львові. Воно оснувало вакаційні оселі в Милованю. З тої оселі користає річно 100 дітей. Добродійна секція помагає бідним. Два роки тому основано комітет допомоги хорим в лічницях. В Перемишлі Марійське Т-во Пань відвідує хорих, веде кухню для убогих і приют для служниць. В Самборі М. Т-во Пань зорґанізувало опіку над служницями. Також Товариства Пань в Яворові, Станиславові, Тернополі, Стрию займаються харитативною працею. З інших міст не маємо звітів. Богато в нас недомагань. Цілі ділянки занедбані, деякі навіть нерухані. Коли державні народи дбають про бідних, то ми поневолені повинні ще більше розуміти і відчувати потребу допомагати бідним. Зорґанізуймося в армію до боротьби з нинішним лихом. Всюди одиниці повинні творити клітини харитативної акції. Гроші знайдуться. Адже бідних є 15%, а таких, що можливо ситуовані є 85%. І моральна поміч не коштує: треба тільки любови і пожертвування. Тож в 30-ліття нашого істнування поставмо собі за завдання перевести в діло гасло любови ближнього.

Реферат тривав півгодини. Якусь хвилю ніхто не голосився до слова. Предсідниця пані Секелова заохотила присутних до дискусії. — О. І. Назарко ЧСВВ: В нас завівся оден невідповідний спосіб харитативної „акції“. Се т. зв. танцююче милосердя. На користь бідних влаштовують забави з танцями. Той спосіб не повинен мати місця в Марійських Товариствах. Се дуже сумно, що аж такий мотив спонукує людей до милосердя. Нас повинно спонукувати до милосердя гасло Христа. „Що зробите нуждареви, зробите мені“. Кілько разів ми дамо бідному, тілько разів Христос нам віддасть. То повинно бути головним мотивом нашої харитативної акції. — Пані Фільцова: А на мою думку наша харитативна акція стоїть досить високо, коли візьмемо під увагу, що ми нація недержавна й убога. Кожда місцевість повинна кермуватися в харитативній акції місцевими потребами. В малих містах треба занятися дорастаючою молодю, котра в малих містах справді занедбана. — о. Сеньківський ЧСВВ: По містах ще є дуже богато незорґанізованих служниць. Також богато молодих інтелігентних дівчат сидить без заняття. Членкині Марійських Дружин нехай заохотять тих панночок до навчання на курсах неграмотних. Крім того можна зорґанізувати шпитальні комітети. Ми не маємо бути як брацтво, ми мусимо бути активні. В нас є добрі і здібні душі, тільки не вміють взятися до праці. (Д. б.).

Одиниця практикуюча засади катол. релиґії не тілько усвячена душею але також хосенна і благородна в цілій своїй діяльности свого життя. Супружжа і родини, практикуючі засади катол. віри, самі тішаться спокоєм, а для людства вони основа всякого добробуту і культурного розвою та поступу цілої людської суспільности. Тут отже лежить також сила кождого народу. Бо коли одиниці, супружжа і родини благородні і моральні, тоді й цілий нарід благородний, духово здоровий і могутний. (Преосв. Григорій Хомишин, Епископ станиславівський: „Пастирський лист про Католицьку Акцію“, ст. 32).

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Зїзд Отців-Провідників Марійських Орґанізацій відбудеться у Львові в днях 26 і 27 грудня с. р. В програму зїзду входить: Архієрейська Служба Божа, поклін Їх Екс. Високопреосвщ. Митрополитові і цикль рефератів передовсім з методики праці в Марійських Орґанізаціях. Кошти дводневого удержання з приміщенням виносить 5 зол. Зголошення приймає найдальше до 24 грудня Марійське Товариство Молоді — Львів скр. почт. 108.

Відгук 350-літнього ювилею „Прїма Прімарії“ на галицькій землі. Дня 4 с. м., в день Введення Преч. Діви Марії, мешканці міста Бучача були свідками великого торжества з приводу 350-літнього ювилею заснування першої Мар. Дружини в Римі. В год. 6-тій увечері відбулася за стараннями о. В. Бородайка, ЧСВВ., провідника Мар. Дружини в Бучачі, святочна академія в салі „Сокола“. Гостей було багато. Були місцеві й богато позамісцевих. Усі перше- й другорядні місця займила наша інтеліґенція. Академію розпочато піснею „Станьмо згідно“. Відспівав міш. бучацький хор. Всі виступали в українських одностроях. По пісні було вступне слово о. Бородайка про вагу й значення хвилі. Опісля слідували хорові виступи, переплітані відповідними деклямаціями й відчитом. Відчит мав о. проф. М. Марисюк, ЧСВВ., провідник Марійського Т-ва Пань у Бучачі. У відчиті подано коротенько перебіг історії першої Мар. Дружини та її заслуги у вихованні молоді. У другій частині про значення Мар. Дружин в українськім народі. Тут звернено увагу на діяльність і заслуги Мар. Т-ва Молоді у Львові. Прелеґент підніс його заслуги та вплив на виховання нашої молоді. Академію закінчено католицьким гимном „О спомагай нас“. Хором проводив о. проф. М. Дирда, ЧСВВ. Загально академія викликала миле враження, бо все було добре підготоване. Головно хорові виступи точно викінчені й підготовані.

В Братиславі на Словаччині буде виходити від нового року католицький двотижневик „Культура“. Він буде зорґанізований на взір віденського „Шенере Цукунфт“ під редакцією о. Карла Керпера. (КАП).

Нова гр.-кат. церква в Америці. Українці католики в м. Маріон Гайпс в Америці вибудували велику і дуже гарну церкву в українськім стилю. Се побіч церкви св. о. Николая в Шикаґу наша найкраща церква в Америці. („Бюлетень Брацтва Українців Католиків Канади“).

Епископат Америки пятнує злочини мехіканського правительства супроти релиґії. Віденська ґазета „Райхспост“ доносить: Конференція кардиналів, архієпископів і епископів Злучених Держав Північної Америки ухвалила торжественний протест проти нехристіянської тиранії в Мехіку. Ухвала вичисляє злочини проти духовенства, церков і вірних, стверджує, що населення Мехіка позбавлене релиґійної опіки внаслідок масового виселювання місцевого духовенства і заборони поселюватися чужим священикам. Дальше конференція взиває вірних до молитов і апелює до публичної опінії світа, але застерігається проти інтервенції. Ухвала підкреслює, що в Мехіку допускаються насильств під плащиком права.

ОПОВІСТКА

„КАРПАТІЯ“ Товариство взаїмних обезпечень на життя у Львові подає до відома, що на основі дозволу Міністра Скарбу приймає обліґації 6% „Позички Народової“ — на покриття премій від обезпечень під умовинами устійненими Розпорядком Міністра Скарбу з дня 21 липня 1934 р. Дз. Р. П. ч. 66 поз. 582. — Подрібні умовини приняття обліґацій висилає Товариство на бажання інтересованих. 229—1—1

Террор в СССР

Спис перших 66 розстріляних.

По убиттю Кірова розстріляні в Петербурзі: Ларін, Хлусов, П. Транковський, С. Транковський, Богомолов, Кітаін, П. Петров, Далов, Лабінський (Георгієв), Азусов, Х. Стоянов, К. Стоянов, Кіранов, Г. Петров, Єгоров, Смуров, Селіванов, Клочков, Славінський, Куроное-Беренгов, Гурін, Фадієв, Е. Николаєвський, Оллі, В. Николаєвський, Владимиров, Додонов, Устругов, Афанасев, Мейер, Іванов, Р. Грібер, Г. Грібер, Антонов, Ноздруков, Дубов, Масягін і Комаров. — В Москві: Василіев, Румянцев, Поздняков, Бобров, Канех, Строганов, Сидоренко, Н. Сідоров, Манухов, Кальвенас, В. Сідоров, Кнутевицький, Гапоненко, Речайник, Зинаїда Булигіна, Розенберг, Панюшкін, Здобнов-Вятков, Ейсмонт, Волков, Севастіянов, Штокалкін, Сас, Ненедов, Ріпенко, Прутков, Сергієв, Карнаухов і Козлов. — В Петербурзі суд відбувався під проводом Матусевича з участю членів суду Димитріева і Ричкова. В Москві — під проводом Ульриха з участю членів суду — Горющева і Сорнянова. Імена розстріляних свідчать, що вони майже всі Москалі (розуміється, коли ті імена не псевдоніми).

Большевики скаженіють як ніколи

Самі себе позбавили права ласки...

Орган Мілюкова „Паследнія Новості“, котрий донедавна займав становище досить прихильне большевицькому режімови, приніс в ч. 5004 передовицю з приводу убийства Кірова. В ній м. ін. пише: „Ц. К. знайшов уже спосіб, як скріпити репресію: позбавив самого себе права помилування за „терористичні акти“. Замітимо, що підставою для помилування в СССР дуже часто була повна невинність засуджених... Большевики розвивають свій особливий террор: він полягає на убиванні людей в нічім невинних і навіть до нічого непричасних. До того сей террор тепер вже не може бути навіть оруддям винищування „контреволюційних кляс“, бо з них як з суспільних груп вже ніщо не остало. Так пишуть „Паслєднія Новості“. Страшний зміст їх інформацій про те, як за Збручем скаженіють прихильники влади антихриста. Та з другої сторони хто не памятає, як тамошні люди проголошували свій „нейтралітет“, коли надходили большевики... Отже большевики вчать тепер все людство, що в боротьбі між антихристом і Христом нема ніякого „невтралітету“. Вони страшно вчать, вимордовуючи людей навіть зовсім невинних і до нічого непричасних. Большевики вимордовують їх якраз за те, що вони до нічого непричасні: бо зі злом треба боротися й не вільно проголошувати „нейтралітету“. Се велика наука. Вона була вже давно перед тим у св. Письмі. Та хто не хотів слухати науки св. Письма, той мусить послухати „науки“ черезвичайки...

Воєнні приготування Німців

Згідні донесення польської і литовської преси.

Польська преса пише, що має вісти з достовірного жерела про те, що Німці будують в Кеніґсберґу (Сх. Прусія) великанські касарні, обраховані на приміщення поверх 40.000 жовнірів. Кромі того Німці будують уріплення здовж цілої польської границі. Коло Шнайдеміге вже скінчили будувати підземний аеродром. — Литовський орган „Ритас“, що виходить в Ковні, повідомляє, що Німці концентрують війська на границі Східної Прусії.

Біблія се найдосконаліший та найумудріший орган, слово Боже та вогняний язик. (Український фільософ Сковорода).

ХТО ПРИШЛЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦІЛИЙ РІК 1935 той подвійно помагає видавництву.

Хто з ким воювавби?

Документ про два великі табори в будучій війні.

Французький орган „Ві“ оповістив сензаційний німецький документ з 18.VII 1934. Се рапорт комендантів „Райхсвери“, зложений Гінденбургови в звязку з кривавими подіями 30.VI. і з загальним положенням Німеччини. Зміст: Німецьке летунство рівне французькому, німецький хемічний промисл висший від французького, моторизація німецької армії й артилерії значно низша ніж французької, але до 18 місяців можна вирівнати ту ріжницю. Вісти з Японії кепські: революційні елементи вкралися до армії. Китай і Манджурія непевні. До того здається, що є вже порозуміння між Америкою й СССР. За всяку ціну Німеччина повинна погодитися з СССР за ціну добрих взаємин з Польщею, бо тільки тим способом можна уникнути війни на два фронти. Підставою заграничної політики Німеччини повинен бути союз з СССР та з Італією. Коли вибухне війна, то в найлучшім для Німеччини разі конфіґурація може бути тепер така: в однім таборі Німеччина, Італія, Польща, Австрія, Угорщина і Японія, — в другім таборі Франція, СССР, Америка, Мала Антанта і Балтійська Антанта. Про польсько-німецькі взаємини той рапорт висказується дуже не корисно. У французьких політичних кругах той документ уважають автентичним.

Кінець демократії

Як виглядає нова конституція в Австрії?

Преса зачинає вже подрібно розбирати нову австрійську конституцію. Ось дещо з її цікавих постанов: Віденський парлямент одержує нову назву „Дім Законодавства“. В нім не вільно творити ніякого клюбу й ніякої партії, отже нема для клюбів і партій ніяких кімнат. Членам державної ради не вільно приймати в тім домі ніяких відвідин. Міністрам — також не вільно. В палаті нема ні „правиці“, ні „лівиці“, місця всіх представників означені після азбуки. Промова може тривати найдовше годину, хіба що предсідатель позволить довше промовляти, але — він має також право обмежити час промови до 10 мінут. Він рішає також про те, чи внески надаються до дискусії. Від його рішення нема відклику, отже обструкція стає неможлива. Коли посол двічи завізваний предсідателем, щоб опустив засідання, не послухає його, має стратити мандат на завше. Про се орікає окремий сенат. Таксамо тратить мандат посол, котрий образить предсідателя палати або частіше („ефтерс“) в однім місяці не приходить на засідання, або навіть образить свого товариша... Посли одержують дієту 20 шілінґів денно, але тільки в тих днях, коли працюють. Предсідателі палати мають сталу місячну платню 1.200 шілінґів, їх заступники 600 шілінґів... — Так виглядає частинка приписів нової конституції Австрії. Чи за влади монарха бувби хто повірив, що у Відні проголосять колись такі приписи? А тепер проголосили — і всі сидять тихо. Ніхто й не писне про „тиранство“ і т.п...

„Ататурк“ — батько народу

На основі недавної ухвали турецького парляменту з днем 1 січня 1935 р. в Туреччині знесуть всякі титули. Всі Турки обовязані прибрати собі до своїх назвищ якісь порекла. На внесення премієра Ісмет-паші Національне Зібрання одноголосно ухвалило надати Кемалевипаші порекло „Ататурк“, що означає „батько народу“. Відтепер повне назвище Кемаля звучатиме: Ґазі Мустафа Кемаль Ататурк.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В УКРАЇНСЬКІМ КЛЮБІ у Відні відбувся недавно виклад австрійського інжиніра Оттона Олександра про голод на радянській Україні. Той інжинір був в ріжних місцях, де лютував голод, поробив знимки і показув їх в часі викладу. Присутні вислухали реферату з великою увагою й ухвалили резолюції, в котрих осудили страшну політику большевицького правительства супроти України.

РАДА СОЮЗУ НАРОДІВ рішила що до басейну Саари треба вислати 5 тисяч війська, щоби скріпити міжнародну поліцію. Анґлія вишле 1 баталіон війська, Італія 1 баталіон, Швеція й Норвеґія дадуть разом 1 баталіон.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО згодилося, щоб до басейну Саари прибули невтральні війська, котрі мають вдержувати лад і спокій в часі плебісциту.

АВСТРІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ одержала вісти, що нелеґальні гітлерівські боївки в Відні зачали знов орґанізуватися.

МАДЯРСЬКО-ЮГОСЛОВЯНСЬКИЙ СПІР був предметом нарад Ради Союзу Народів. Міністр закордонних справ Югославії Євтіч виголосив велику промову, в котрій заявив, що Мадярщина відповідальна за вбивство короля Олександра. Чеський міністр Бенеш і ромунський міністр Тітулеску прилучився до виводів сербського міністра. Після того відповідав обширно делеґат Мадярщини Екгардт. Він сказав, що ніодин пункт югословянського обжалування неправдивий. Делеґат Франції міністр Ляваль і турецький делеґат Руджі Бей стали по стороні Югославії. Італійський делеґат боронив Мадярщини.

ПРОТИСЕРБСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися в м. Шеґедині на Мадярщині. Мадярські студенти зорґанізували згадану демонстрацію як протест проти насильного і масового виселення Мадярів з Югославії.

НА МАДЯРСЬКУ ГРАНИЦЮ прибув на днях окремий потяг з мадярськими виселенцями. На пригранічних стаціях в Югославії є ще богато Мадярів, котрі очікують потягів, що відвезуть їх на Мадярщину. Мадярський посол в Білгороді інтервеніював в тій справі в сербського правительства. Серби виселюють навіть таких Мадярів, котрі прожили в Сербії кількадесять літ. Останні вісти доносять, що Югославія вже здержала виселювання Мадярів.

ФРАНЦУЗЬКІ СУДОВІ ВЛАСТИ рішили видати Югославії хорватського терориста Андрія Артуковіча, адвоката з м. Госпіч в Дальматії.

В ПАРИЖІ відбувається тепер кольоніяльна конференція французьких кольоній, котра має управильнити торговлю Франції з її кольоніями.

КОНФЕРЕНЦІЯ БАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ (Литви, Лотви й Естонії) рішила утворити спільне представництво в Союзі Народів.

В МОСКВІ І ЛЕНІНГРАДІ комісар внутрішних справ заборонив всякі віча і збори. Заборона мотивована тим, що в Росії настала велика студінь. Внаслідок того не відбудуться ріжні маніфестації, котрі підготовляли дільницеві комуністичні орґанізації.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПОВСТАННЯ вибухло в двох селах коло Благовіщенська в східній Сибірі. Мешканці тих сіл вибили всіх комуністів — членів місцевих комітетів. Доперва військові відділи з Благовіщенська здавили повстання.

В ТОКІЮ (Японія) викрили сензаційну змову проти пятьох японських політиків. Головний змовник має 17 літ і був робітником фабрики муніції. Інші заговірники також молоді хлопці.

НОВИНКИ

З приводу 100-ліття народин Ю. Федьковича відбулася у Львові 9 с. м. вполудне академія в великім міськім театрі. Проф. Б. Лепкий виголосив коротку ліричну промову, переплітану цитатами з поезій Федьковича. П. М. Дужий відчитав привіт від буковинських товариств, який приявні приняли довготриваючими оплесками. Найкраща точка була деклямація „Довбуш“ п. Ю. Ґеника-Березовського в гуцульськім одягу на тлі відповідної декорації при світлянних ефектах. Також інсценізація пісні „Гуляли, гуляли“ помислу Р. Купчинського, укладу п. О. Суховерської у виконанні школи п. Суховерської, хору „Сурма“, п. Гірняка і гуцульської орхестри була на високім степені мистецтва. Крім того виступали хори: „Сурма“, „Бандурист“, „Боян“ і хор ґімназії РЩ, п. О. Луцький рецитував „Сонні мари“ в одягу австр. офіцира на тлі Венеції. Академію закінчено національним ґимном. Саля була битком набита. М. ін. були: Преосв. Кир Никита Будка, о. ректор Й. Сліпий і богато священиків, українські посли й сенатори та богато добірної публики. Сцена була гарно прибрана: на тлі гір і смерек погруддя Ю. Федьковича роботи артиста Коверка.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбулася 7 с. м. жалібна академія з приводу смерти проф. М. Грушевського. Вступне слово виголосив проф. д-р І. Мірчук, реферати: М. Грушевський — історик України — доц. д-р Б. Крупницький; М. Г. — і його наукова діяльність у західній Україні — проф. д-р З. Кузеля; М. Г. як історик культури — д-р М. Антонович; Мої спомини про М. Грушевського — доц. В. Леонтович.

У Львові відбулися загальні збори Союзу Українських Накладень і Книгарень. М. ін. ухвалено в 1935 р. видати Бюлетен Союзу, зорґанізувати курс для кольпортерів книжок і зорґанізувати в окрему секцію всіх українських видавців часописів. Зборами проводив голова Союзу посол М. Матчак.

Зі студентського життя. Драматичний (аматорський) студентський гурток, зорґанізований головно студентами вищих торговельних шкіл (згл. курсів), уладив в неділю 9 грудня виставу „Тітка Карла“ в домівці „Рідної Школи“ у Львові при вул. Супінського 21. Саля була заповнена головно ремісничою і студентською молодю. Дохід призначено на добродійні цілі.

Вистава образів Андрія Наконечного відбулася в Кракові в салях філії „Просвіти“. Уладив її Український Мистецький Гурток у Кракові, що має 18 членів, студентів краківської Академії Мистецтв. Наконечний виставив м. ін. образи на релиґійні теми, ікони та проєкти вітражів.

З Берези Картузької звільнили по 5-місячнім побуті дир. Степана Совика з Рави Руської.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня „**Б Р І Н**“ вул. **Бляхарська 21.** **18 — 20.**

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна людина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція й без того мусить упасти.

Бомба на університеті у Львові. В понеділок вечером 10 грудня о год. 6.15 кинув хтось петарду (бомба, що робить більше гуку як шкоди) до університетської салі „Колеґіюм Максімум“. В салі саме відбувався краснорічивий турнір студентів дипльоматичної студії під проводом проф. Ерліха. Атентатчик був одначе на стільки „гуманітарний“, що кинув бомбу в таке місце, де вона не зробила ніякої шкоди. На університеті повстав переполох. Та скоро успокоїлося і турнір відбувався дальше.

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання релиґії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При ґуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Гірняк, Станиславів, вул. Красинського ч. 12. 219—7—10

Підкоп під львівський шпиталь. Три вломники хотіли ограбити в ночи касу загального шпиталя у Львові при вул. Піярів. Одначе сторож почув над раном якісь шелести в пивниці та повідомив поліцію. Увязнено трох вломників в самім розгарі їх „праці“.

До церкви в Раві Руській вломився невідомий злодій і вкрав чашу вартости 100 зл.

За комуністичну діяльність суд в Луцьку засудив Степана Жука з Годомич на 3 роки вязниці.

Голодівка 800 хорих вибухла у шпиталях Варшави, коли їм хотіли давати харч більше ярнний. Власти вволили волю хорих.

Посолка побила посла. В чеськім парляменті промовляв комуністичний посол Двожак в дискусії над урядовим проєктом продовження військової служби до 2 літ. Нац. соціялістична посолка Земінова вибила по лиці Двожака. Міністр краєвої оборони та богато послів ґратулювали посолці Земіновій. Закон ухвалили.

Ромунський суд в Брасові засудив Йосифа Байца на 6 літ тюрми за крадіж пів бохонця хліба, хоч стверджено, що Байц був тоді дуже ослаблений голодом. Висший суд затвердив той вирок. Неймовірне.

В Парижі помер у 85 р. життя визначний представник сучасного малярства й талановитий письменник Альбер Бенар, від 1924 р. член французької академії.

В м. Акаєте (Мехіко) товпа укаменувала маму і дочку, котрі як соціялістичні аґітаторки хотіли зорґанізувати маніфестацію, що мала похвалити уряд Мехіка за переслідування релиґії (ПАТ).

На деяких островах Спокійного Океану розбивають і граблять японські морські розбишаки. Чогось подібного не було там вже давно.

В Манджурії недалеко Фу-Шан наступив вибух ґазів в копальні вугілля. Внаслідок вибуху осунулася земля і засипала 100 робітників.

Великі морози навістили північні стейти Злучених Держав Північної Америки. Замерзло 15 людей.

Гумор. В антикваря. — Та величава китайська ваза має 2.000 літ. — Но, тільки прошу не переборщувати, прецінь маємо доперва 1934-й рік.

Гумор. Властиво кілько людей працює у вашім підприємстві? — Що третий.

ЖЕРТВИ

1) Гр.-катол. Уряд парохіяльний в Бабинцях, п. Борщів зл. 15 (пятнацять) для укр. інвалідів. 2) Греко-катол. Уряд парох. в Лісковатім, п. Коростенко (Krościenko) к. Хир. зл. 4.16 для укр. інвалідів.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·29 зл. Золотий доляр 8·92—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·90; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22·; 1000 рум. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 26·45 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50—45·75 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 12. XII. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·60, зл., за 1 л. молока 18 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 4·15 зл. Тенденція на масло звишкова, на молоко, сметану й яйця вдержана. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 26 ґр.

Позатим зміни незначні.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВДОВИЦЯ в середнім віку, з малою емеритурою, вміє шити, варити і т. д. приймe заряд дому найрадше у священика. Ласкаві зголошення до Адм. „Нової Зорі“ для „Вдовиці“. 228—1—2

КІНА

АДРІЯ: Експрес смерти.
АТЛЯНТИК: Маскарада.
КАСІНО: Бастер Кітон роздає міліони.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: І щож далі, сіра людино?
МІРАЖ: „Камо грядеши“ ?
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Піднебесні птахи й ревія.
УТІХА: Пригода о півночі й ревія.

„ТАКТ“ — РИНОК 43. Чи Ви придбали обув на холодну осінь? Якщо ні, то зайдіть до нововідчиненого українського **магазину взуття „ТАКТ“ ЛЬВІВ, Ринок 43.** Великий вибір жіночого, мужеського й діточого взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Ґарантована якість товару. Низькі ціни. Зайдіть, огляньте товар, а він — — Вам напевно сподобається. — — РИНОК 43. „ТАКТ“

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се „ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“ о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 16 грудня 1934. Ч. 96 (794)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ц. Краків 405.867

СВ. ОТЕЦЬ ПРО КАТОЛ. ЩОДЕННИК

Св. Отець вислав відручне письмо до обох польських кардиналів. В нім м. і. пише: Справа католицького щоденника, котрий Ви постановили видавати й то якнайскорше, справила Нам особлившу приємність. Бо як ми вже нераз заявили, нема тепер відповіднішого средства до піддержання Католицької Акції, нема пожиточнішого способу до уроблення та уформовання умів, особливо молоді, здоровою наукою і християнськими засадами — як видавання цілковито католицького щоденника. Він не лише не стоявби в розбіжности з християнською вірою й добрими обичаями, але як найбільше потягавби й заохочувавби до осягнення висшого добра через християнські чесноти. Добре здаємо собі справу, кілько труднощів треба поконати з причини тяжких часів, та коли всі благородні люди получать свої хотіння й средства, то навіть того, чого людські сили не зможуть осягнути, уділить сам Бог, коли Його про те будеться просити горячою й витривалою молитвою. — Отсі слова Св. Отця про вагу католицького щоденника такі ясні, що не треба до них ніякого коментаря. Нехайже ті слова пригадають також Українцям католикам, що треба завчасу і правильно підпирати свою катол. пресу, а тоді й ми колись діждемося свого катол. щоденника, котрого доконче треба.

Велике ювилейне число „Нової Зорі"

Який буде його зміст і хто його одержить?

З початком січня 1935 р. появиться велике ювилейне число „Нової Зорі", котре розпічне 10-ліття її істнування. Як видно вже з досі присланого матеріялу, число заповідається богате змістом. Буде в нім передовсім цікава стаття Преосв. Григорія Епископа станиславівського про завдання католицької преси і з оцінкою „Нової Зорі". Буде велика стаття о. Т. Галущинського ЧСВВ про оснування та початки „Нової Зорі". З тої статті довідаються читачі про ріжні справи звязані з нашою пресою, які досі були загалови невідомі. Дальше буде в тім числі ряд думок про „Нову Зорю" нашого духовенства, світського і монашого як також представників нашого робітництва з Америки, буде оцінка впливу „Нової Зорі" на політичне отверезіння нашої суспільности в Галичині, буде важна для нашого Закарпаття студія мґра Грабовича про надзвичайну індивідуальність мукачівського Епископа Преосв. Андрія Бачинського, буде початок індексу до всіх дотеперішних річників „Нової Зорі", — праця якої не дала досі ні одна українська ґазета, відколи істнує українська преса. Словом, ювилейне число „Нової Зорі" буде велике обемом і богате змістом. Одержать його тільки ті, що до кінця с. р. вирівнають залеглости.

Що загрожує нашим ремісникам

Треба їм дати поміч, так як дають Жиди.

Ремісники, котрі до 31 грудня не викуплять ремісничої карти утратять раз на завше право виконувати своє ремесло. Се небезпека дійсно грізна. Жиди вже давно утворили сітку комітетів в цілім краю й пильно уважають, щоб їх ремісники одержали ремісничі карти. Треба й нам бодай в останній хвилі сконтролювати всюди, чи наші ремісники забезпечені перед утратою жерела зарібку. Преса пише, що 100 до 150.000 ремісників не зареєструвалося. Вся наша нація має інтерес в тім, аби наше ремесло не щезло...

Урядовий террор на сов. Україні

Між його жертвами є три Крушельницькі і Сказинський

„Курер Варшавский" ч. 341 пише, що совітська преса оповістила нову лісту розстріляних і що всі ті жертви походять з України. Між розстріляними є три Крушельницькі, Сказинський, Бачинський, Лебединець, Шевченко, Карабут, Сидорів, Місіка (Музика?), Левицький, Скрипа-Козловська, Косенко-Стрілець, Фальковський, Оксамита, Терещенко, Щербина, Буревій, Ковалів, Ледушок, Влизько, Димитріїв, Бозданович, два Бутузи, Пястниця, Блаченко, Ступин, Полевий, Гоптар, Борецький, Лукіянів-Світозарів, Півненко, Проценко, Матіяш, Лященко і Фіницький. — Подібні листи імен розстріляних наспівають також з Білої Руси та з Середної Азії. Всім розстріляним закидали „підготовку терористичних актів". — Розуміється се лож, бо між розстріляними знаємо людей, котрим ніякий террор не снився. Сі розстріли повинні протверезити наших радянофілів, збаламучених Крушельницькими і Сказинським.

Великі сніги у св. Землі

Повінь залила шляхи Палестини.

З Єрусалиму доносять: Тут від кількох днів зима. Впали обильні сніги й покрили місто верствою до 40 цм. Ізза кепської каналізації рух авт утруднений. Єменську дільницю пристані Тель-Авів залила вода на пів метра високо. Численні шляхи між містами Палестини залиті водою до тої міри, що комунікацію возами перервано зовсім. — А в нас зима лагідна без снігу.

ХТО ПРИШЛЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦІЛИЙ РІК 1935 той подвійно помагає видавництву.

Колиб Ви не заплатили найдальше до 25. грудня премії за обезпечення 1/3 частини вартости Ваших будинків у місцевій аґенції Т-ва взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР"у Львові, то Ваші будинки будуть в 1935 році знову обезпечені в цілости в ПЗУВ.

ДВА НАРОДИ

ДВІ ПСИХІКИ І ДВІ ДОЛІ.

З приводу монархістичних маніфестацій в Льондоні та протигетьманської кампанії у Львові і Варшаві.

В останнім часі ми були й є свідками двох дуже характеристичних фактів: ентузіястичних, спонтанічних маніфестацій привязання і симпатій до короля й королівської родини в Анґлії з приводу весілля в анґлійськім королівськім домі, що відбулося недавно в Льондоні, а якого опис подали ми в ч. 93 „Нової Зорі", і — різкої кампанії проти Гетьмана України Павла, яку розвели деякі Українці у Варшаві і Львові на сторінках „Ukraińsko - Polsk-oro Biuletyn-y", „Діла" як також окремо, і в якій крім особи Гетьмана атакують не менш різко саму засаду монархізму. А характеристичні ті два факти тому, бо вони наглядно виявляють на зверх психіку двох народів: Анґлійців й Українців — психіку, що мала великий вплив на цілу історію обох згаданих народів та їх долю в минувшині, має очевидний вплив на їх сучасне положення та зовсім певно буде мати вплив також на їх долю в будуччині. Та доля в будуччині буде очевидно така, як була в минувшині і як є в теперішности, коли не наступить зміна психіки. Тому цікаво приглянутися тій ріжній психіці Анґлійців й Українців та її впливови на долю тих двох народів.

Як свідчить становище в с і х анґлійських верств супроти королівської родини в дні її родинного свята, Анґлійці настроєні наскрізь монархістично. Сей настрій Анґлійців то не хвилевий соломяний огонь. Він має глибокі і тверді основи в минувшині анґлійського народу. Бо минувшина Анґлійців від найдавніших часів аж по нині тісно звязана з ідеєю консерватизму, якого політичним висловом й є монархізм. Той консерватизм слідний в Анґлії скрізь: в пошані традицій в щоденнім приватнім і публичнім життю, в суспільнім устрою, в культурі, в політиці і т. д. Чи возьмемо анґлійські національні звичаї й обходи, чи ролю льордів в анґлійськім суспільнім життю, чи анґлійську внутрішну політику, чи вкінці хочби анґлійський правопис — всі вони пересяклі наскрізь консерватизмом. Уособлення того анґлійського консерватизму й є анґлійський монарх. Тому ідея монархізму така популярна в Анґлії і взагалі серед Анґлійців. Тому вона стала складовою частиною світогляду анґлійського народу, його психікою.

Правда. Також в Анґлії були міжусобиці, революції й навіть трачення монархів тай навіть проголошення республики. Але все те, як показує дальший розвій анґлійської історії, були тільки сумні в и ї м к и. Вони не мали рішаючо-

го впливу ні на долю Анґлії, ні на психіку Анґлійців, якраз тому, що се були виїмки.

Та навіть в тих сумних часах анархії, від якої несвобідний ніякий нарід, Анґлійці не згладжували своїх монархів ні скритоубийствами ні отруями, але ставили їх поважно перед суд і давали їм змогу оборони. Якеж се символічне для долі цілого народу: тому і такий нарід все мав змогу оборони.

Що се так, свідчить наглядно державний розвій Анґлії. Вона з малої держави, що зразу не обіймала навіть одного цілого острова, на якім положена, розвинулася на протязі століть в величезну світову британську імперію, котра обіймає нині пяту часть цілої земської кулі. А ми якраз в тім самім часі від величезної держави „розвинулися“ — до нулі...

В чім секрет такого державного й у звязку з тим також економічного, політичного та культурного розвою Анґлії? Той секрет се високо позитивна психіка Анґлійців, сперта на консерватизмі і монархізмі. Анґлійці здають собі дуже добре справу з підстав їх такого корисного для них становища. Тому навіть анґлійські робітники-пролєтарі не йдуть як загал на соціялізм, республиканізм і т. п. „ізми“, якими так дуже захоплювалися і захоплюються навіть буржуї в нас. Тому анґлійські робітники віддають часто свої голоси на консерватистів. Тому навіть анґлійські робітники — монархісти. І добре на тім виходять. Бо положення анґлійського робітництва під владою анґлійського консервативного монарха Юрія V без порівнання краще, ніж положення нпр. робітництва в СССР під владою соціялістично-республиканського диктатора Сталіна. Се безперечний факт, про який дуже добре знає анґлійське робітництво. І тому представник того робітництва соціяліст Мекдоналд як анґлійський президент міністрів льояльно співробітничає і з анґлійським монархом і з анґлійськими консерватистами.

Зовсім противно було й є в нас, на Україні.

Вже в IX—XIV вв., отже тоді, коли Анґлія як держава не обіймала ще навіть цілого острова, на якім положена, ми мали велику державу, одну з найбільших на тодішнім континенті взагалі й найбільшу на сході Европи. Ту державу зорґанізували нам Нормани. Вони походили з тих самих Норманів, котрі орґанізували й Анґлію. Та коли Анґлія з малих завязків розвинулася в нинішню велику світову імперію, то Україна — навпаки — з великої імперії, якою була за часів вел. кн. Володимира Вел., Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха чи ще навіть за галицького короля Данила, „розвинулася“ державно в... провінції, найперш Литви, відтак Польщі, пізніше Росії й Австро-Угорщини, а нині СССР, Польщі, Чехословаччини і Румунії...

Якаж причина такого державного „розвою“ України.

Хто з увагою читає історію України, тому та причина сама кидається в очи у всіх періодах тої історії. Та причина се неґативна психіка Українців. А неґативізм української психіки виявляється на зовні у всякого роду міжусобицях, коромолах, бунтах, взагалі в анархії, яких повна історія України від найдавніших часів аж по нині. І тут власне головна ріжниця між Анґлією й Україною. Бо коли в Анґлії в певних часах також були міжусобиці, коромоли, взагалі анархія, то нині нема з них там уже й сліду. А се найкращий доказ, що анархія в Анґлії була тільки виїмком, часовою недугою, з якої Анґлійці вже давно вилічилися. Подібно вилічилися з анархії також інші народи, в яких вона колись була. Не вилічилися з анархії в Европі ще тільки Українці. Тому Українці й одинокий в Европі кількадесятьміліоновий нарід, котрий немає своєї держави.

Найяскравішим виявом анархії на Україні в княжих часах були міжусобиці, коромоли бояр і бунти мас. Ті міжусобиці ослабили стару Київську державу до тої міри, що вона не видержала напору Татар у 1240 р. і завалилася. Боярські коромоли довели до руїни стару Галицьку державу, котра після отроєння боярами останнього галицького князя Юрія II в 1340 р. таксамо перестала істнувати.

Не менше яскраво виявлялася анархія на Україні також в часах козаччини. Вже сам факт, що козаччина за кілька століть свого істнування не відновила тривало старої української державности, дає богато до думання. Та факт той стане нам вповні зрозумілий, коли звернемо увагу на те, що діялося на Україні пр. по смерти гетьмана Богдана Хмельницького, котрий на короткий час створив був Українську Державу. А діялося тоді на Україні таке, що той період в історії України одержав окрему назву „руїна“.

Вкінці — найновіші, наші часи. Сі часи великій частині Українців відомі з власної обсервації. Вершком анархії в тих часах було українське повстання проти Української Держави в 1918 р., котре й завалило її.

А коли не стало Української Держави, то анархічна психіка Українців знаходить собі виладування на інших областях. Отже передовсім у відношенню до своєї Церкви,котра при своїй надприродній вартости після упадку Української Держави остала нам іще як її символ. А далі у відношенню до б. Голови Української Держави Гетьмана Павла, що тепер на еміґрації, та взагалі до ідеї монархізму, під прапорами котрої наші прадіди мали велику державу і пошану між народами:..

Руїнницька психіка, котра панувала в нас століттями, так вжерлася в душу всього народу, що впливала навіть на людей, котрі дійсно хотіли порядку. Клясичним прикладом того може послужити на науку поколінням ум такої величини, як В. Липинський. Він був у нас найбільш блискучий від княжих часів ідеольоґ українського монархізму, зокрема ідеольоґії гетьманства. Ту свою ідеольоґію творив він в імя благородного консерватизму, котрий хоче уможливити на Україні людське життя всім її мешканцям. Та мимо того всего під впливом загальної руїнницької психіки перед смертю заломався і виступивши проти представника українського леґального монархізму, підірвав тимсамим ідею монархізму. Сей яскравий факт використовують тепер всі руїнники. Але з другої сторони сей факт може послужити людям як повчаюча вказівка про те, до якої міри хора психіка української нації — і тим самим як вказівка, як дуже потрібний у нас послідовний консерватизм, котрий має вилічити і скріпити тяжко хору націю.

Та хороба доходить якраз тепер до свого вершка. Те, на що тепер дивимося в тій области і справі, переходить уже всяке людське поняття. А саме: цькують і шкалюють поважного віком і заслугами чоловіка, котрий мав відвагу для добра України взяти на свою голову дійсно тяжку шапку Мономаха. Мав справді неймовірну відвагу наразитися не тільки всій Росії від найлівішої до найправішої включно, але також всім лівим Українцям, — а хто з Українців не був тоді лівим? І тепер на того чоловіка, котрому прегарне свідоцтво видав такий бистрий і великий ум, як Стефан Томашівський, *) кидаються публично з піною на устах.

І хто кидається? Кедрин, який як відомо, є обожателем Петлюри, котрий завалив Українську Державу і зрікся Галичини—і з ним разом два студенти. З них оден молодий студент, котрий, дякуючи ласці і покровительству Гетьмана Павла, якраз скінчив високу школу у Берліні. Ще добре не обсохло чорнило на листах, котрими тому молодцеви поручив в Берліні дати удержання в часі студій Гетьман Павло, як той український молодець виступив в „Ділі“ з пару коновками грязюки на того свого добродія. Лице лупається зі стиду, коли се читати і то в національнім орґані. А другий студент видає під псевдонімом книжку п. з. Скоропадщина, над котрою очевидно працювало більше людей і то петлюрівців і в котрій сухої нитки не оставлено на старім Гетьмані.

І все те діється в часі, коли майже до самого останка лежить стоптана наша нація і коли її дослівно винищують. Тай на очах останків інтеліґенції тої нації відбувається в її національнім орґані орґія закидування болотом того, що в ній ще світиться і може показувати шлях на будуче.

Дехто каже: Пощо Українцям сваритися вже нині над формою устрою Української Держави, якої не мають і котра, хто знає, коли буде. Та заміт такий слушний тільки на перший позір. Бо ідея монархізму се складова частина цілого окремого світогляду, якому на імя консерватизм. А консерватизм се передовсім заперечення анархії, котра, як ми бачили, переслідує Україну від найдавніших часів по нині. Се створення нової психіки Українця, психіки позитивної, подібної, як її мають Анґлійці. А потреба зміни дотеперішньої психіки Українців се не теоретичне питання, але се пекуче питання життя українського народу. Бо тільки зі зміною нашої неґативної психіки зміниться і наша сумна доля на лучшу.

*) Гл. „Нова Зоря“ ч. 95 стаття п. з. Сумні роковини.

Реформа конституції в Польщі

40 сенаторів іменуватиме президент

В конституційній комісії сенату сен. Возьніцкий (Людовець) іменем лівиці поставив внесок, щоб сенат без розглядання відкинув проект зміни конституції, бо він ухвалений незгідно з приписами конституції, котра тепер обовязує, та реґуляміну соймових нарад. Внесок сей в голосуванні більшість відкинула. Опозиційна преса пише, що примірники вже випечатаного реферату сен. Ростворовского старанно укрито аж до часу виголошення того реферату. Про зміст його ходили ріжні поголоски. М. і. говорили, що концепція еліти вже понехана і що 40 сенаторів або 1/3 часть сенату має іменувати президент держави. Далі говорили, що сен. Ростворовский має предложити знесення засади пропорціональности виборів при збереженні засад загальности, тайности, безпосередности й рівности. Ті поголоски здебільшого показалися правдиві.

З посольських промов у соймі

Комуністична посолка Ігнасяківна обговорювала гіґієнічні відносини в тюрмах. Маршалок двічі прикликав її до річи і потому відобрав їй голос. — Посол ППС Чапіньский говорив, що сойм від двох літ не має нагоди вислухати міністра заграничних справ про заграничну політику. Преса не має свободи висказатися, бо її конфіскують. Соціялісти занепокоєні прогітлєрівською політикою польського правительства. Та політика викликає занепокоєння також у Франції, в Росії, в Чехословаччині й Анґлії. А теоретик гітлєризму Розенберґ пише у своїй книжці „Міт 20 століття“, що „треба йти на схід по землю, яка належить до безвартісних, імпотентних і нахабних Поляків.“ Промовець протестує проти такої політики. — Радикальний посол Вахнюк усасаднював наглість внеску свого клюбу, котрий взиває правительство прийти з допомогою гірському населенню Станиславівщини, навіщеному нещастями повіні, неурожаю, голоду та безробіття. Наглість внеску відкинено. Внесок як звичайний відіслано до комісії.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Звільнити темпо законодатної машини

Гори законів привалюють наш правний порядок.

Під такими заголовками краківський „Ілюстровани Курер Цодзенни" ч. 311 з с. р. помістив передовицю. Подаємо її в перекладі, бо вона добре характеризує те, що діється в Польщі в ділянці поспішного фабрикування нових законів, серед котрих вже тяжко визнатися.

В нашій редакції оправлені томи „Денника Законів" уложені під стінами одні на других в гарну колюмну, що перевисшає висотою зріст нормальної людини (около 1.75 м!). Особи, що входять вперше до тої кімнати, не можуть вийти зі здивування. — Якто — питають — то за 15 літ свого істнування видано в Польщі аж тілько законів? Чи се можливе? Чи те все обовязує? Хто в стані сего вивчитися? Та коли кождий горожанин мусить знати закони (бо незнання права се ніяке оправдання), то чи се річ можлива, щоб навіть головні засади й загальні підстави права могли бути доступні горожанинови?

Дійсно, законодатна машина працює в нас в головокружнім темпі. Майже щоденно появляється якийсь закон, часом і кілька законів, що регулюють великі ділянки права, господарства, фінансів, адміністрації. Ті закони відповідно не підготовані й неперетравлені, таксамо скоро як появляються скоро зникають з поверхні.

Відсоток смертности законів в польськім законодавстві хіба найвисший в Европі! Чейже та висока „стіна" Денників Законів, се ніщо інше як кладовище тих законів.

Найменше 95% законів і розпорядків, котрі оповіщено за 15 літ, сьогодня вже не обовязує зовсім або частинно. Є закони по кількадесять разів новелізовані! Закон згори видають на пару місяців, заки його чоловік навчиться, заки урядник його пізнає, заки ввійде в життя, — вже знов його змінили. Урядник не знає, що обовязує, а що не обовязує.

Законів не коментують і не опрацьовують учені і практики, ба навіть не видають їх видавничі фірми. Вчений знає, що заки дійде до якихсь наукових висновків в якійсь матерії, вже його праця стане безпредметова'. Видавець боїться приступати до видавництва правничих книг, бо знає, що по пару місяцях ціле видавництво піде на макулятуру.

Возьмім наприклад обезпеченеве законодавство. Кодекс суспільних обезпечень виданий краківським видавництвом в 1932 р. пішов на макулятуру вже в 1933 р. після оповіщення т. зв. суцільного закону („устави сцаленьовей"). Після оповіщення того суспільного закону, що був засадничою кодифікацією, закроєного на довшу мету, треба було взятися до нового й то ґрунтовно нового опрацьовання й нового видавництва. Та автор того кодексу суспільних обезпечень не хотів про те й чути, бо навчений досвідом знав, що се даремний труд. Він здавав собі з того справу, що заки опрацює нову систему права скодифіковану новим суцільним законом, в міжчасі прийде дальша, основна новелізація. І дійсно, в біжучім році оповіщено нові важні новелі обезпеченевого законодавства. Се закон з дня 15 березня 1934 р. про обезпечення умовних робітників, закон з 24 жовтня 1934 про зміну закону з 28 березня 1933 р. про суспільне обезпечення, не кажучи вже про нове право про суди праці і про декрет про получення фонду безробіття з фондом праці.

Та припустім, що той самий автор хотівби вже сьогодня на підставі всіх змін опрацювати новий кодекс суспільних обезпечень і видати його в новім опрацюванні. Очевидно, й сьогодня се не малоб найменшого сенсу. Таке видавництво булоб макулятурою ще заки появилосяб. Чейже всі знаємо, що теперішний стан права суспільних обезпечень се тілько провізорія так, як був тою провізоріею 15 літ з ряду.

Подібний стан річей панує і в інших ділянках. Кодекси стемплевих оплат, видавані що року, йдуть на макулятуру по пару місяцях. Видавництва про судові кошти, видавництва адміністраційного права, патентового права, видавництва скарбового права раз-у-раз стають безпредметові.

Недавно появилося кілька видавництв про промислове право, котре вважали за устабілізоване на довгий час після новелі з 1932 р. Всі вони йдуть тепер на макулятуру після оповіщення нового тексту закону про промисловий податок з 9 серпня 1934 р. і нового виконного розпорядку (про виконання податкової ординації).

Отся неможність схоплення прудко пливучої струї законодавства, отся неможливість її угрунтування й поглиблення — се не лише справа видавців! Брак видавництв, брак коментарів, брак опрацьовань — се брак легкодоступних жерел пізнання права. В суті річи нині не знає того права ні суддя, ні адвокат, ні урядник, ні горожанин! Осміляюся твердити, що не знає його і професор університету, навіть той, що викладає дотичну ділянку...

Всі запізнаються з правом лише від случаю до случаю — коли доконче треба. Якже часто лучаються несподіванки? Якже часто горожанин заскочений істнуванням нових приписів, котрих не знав. А нові закони відзначаються тим, що в них є множество наказів і заборон, що обовязують під високими карними ригорами.

Треба чимскорше звільнити темпо законодатної машини, оповістити ряд законодатних вакацій — бо інакше се загрожує необчислимими шкодами, правним хаосом і хаосом польської адміністрації. Теперішне темпо законодатної машини переходить здібність сприйняття законів, здібність присвоїти їх собі у фахівця, урядника, горожанина — вкінці в уряду як такого!

Бо кождий новий закон — се не тільки новий наказ чи заборона, але і справила також нова організація урядів, новий ток поступования, нові формулярі. Те все потягає за собою великі кошти, а се в нинішнім часі річ не маловажна.

Те все відбувається коштом справности, що при нинішнім безмірі завдань держави та її функцій становить величезне обтяження господарства.

Говориться в нас богато про переріст бюрократії, але богато гірший від нього переріст законодавства, котрий переріст бюрократії збільшає до максімум.

Держава — се правний порядок; правний порядок — се пошанування законів; а пошанування законів — се їх знання, се їх проникання у свідомість урядника й горожанина, се їх перехід в рутину і практику. Закон мусить покритися патиною, заки перейде в кров і тіло суспільности.

Висока рата смертности законів, що йде впарі з високою ратою рясности законів, се відємний прояв в життю держави. Як в русі населення, так і в русі законодавства західно-европейські держави примінюють засаду: менша плодовитість але й менша смертність. Менше законів, менше наказів і заборон, менше манипуляцій, організацій і реорганізацій, менше розпорядків і обіжників. Закони й розпорядки мусять бути основніше підготовані, публично передискутовані, сперті на опінії фахових тіл і покликаних колегій.

Один гірший закон, обовязуючий 20 літ, лучший від 20 законів в тій самій справі, що обовязують в тімже часі. З першим населення освоїться й до нього так чи інакше примінить ся, натомість тамті викличуть тілько фермент, неспокій і дезорганізацію.

Істнує природна границя продукції законів, що лежить у здібности суспільности присвоїти їх собі. Тої границі не треба переступати!

Vox.

Кавказька Конфедерація

В виленськім щоденнику „Слово" ч. 325 (3817) появилася цікава стаття п. з. „Кавказька Конфедерація", яку подаємо тут в перекладі:

Ширшим кругам польської суспільности розмірно мало знана справа т. зв. кавказької квестії. Ся справа се одно з найактуальніших і найдразливіших питань внутрішної політики совітської Росії. Безпосередний вплив того питання на европейську політику виступить в недалекій будуччині. Бо треба з цілою рішучістю ствердити, що в рівній мірі як справа східної України, подібно і справа кавказька безсумнівно вплине на політичну долю східної Европи. Здогадно діткне також посередно і польських політичних інтересів.

Розмірно не так давно доля Кавказу формувалася майже рівнобіжно з історичними переміпами в Польщі. В роках 1918—1920 польський нарід під проводом Маршала Пілсудського гігантичною напругою волі покликав до життя польську державність, платячи історії данину крови найлучших синів. В тім самім часі на протилежнім кінці Росії, котра розпадалася, народи Кавказу ставали до подібної боротьби за незалежність своєї вітчини. Незалежність Польщі оголошено в листопаді 1918 року. В часі того самого 1918 року проголосили свою незалежність чотири держави, що становляють в цілости територію Кавказу: Республика північно-кавказьких Верховинців, Грузія, Вірменія й Азербейджан.

Одначе червона Росія показалася вірною спадкоємницею заборчих традицій царської Росії. Не хотячи погодитися з фактом істнування незалежної й вільної польської держави та кавказьких держав, спрямувала Совітська Росія проти них свої війська.

Коли відроджена польська держава знайшла в собі досить сили, щоб відперти большевицький наїзд знід Варшави, на Кавказі справа представлялася значно гірше. Там ґенерал Денікін у відношенні до держав Кавказу показався союзником большевиків. Здусивши в крови північно-кавказьку республику, промостив шлях большевизмови до Грузії й Азербейджану. Весною 1920 р. большевики без виповідження війни заняли Азербейджан, а дещо пізніше окупували Грузію, котра в тім часі була вже членом Союзу Народів і мала своє офіціяльне представництво в Парижі. Мимо того кавказька справа, безнастанно актуальна, подібно як і в часі від 1918 до 1920 року.

Поминаючи довгий ряд постійно істнуючих і підприниманих свободолюбних зусиль кавказьких патріотів, належить задержатися хвилину над характеристичним документом, котрий зображає діяльність кавказьких націоналістів. Се договір кавказької конфедерації, підписаний недавно передніми незалежницькими діячами Кавказу в м. Бріссель.

Наводимо повний текст того договору:

Національні централі Азербейджану, Північного Кавказу і Грузії — стверджуючи, що повний розвиток народів можливий тільки шляхом зединення всіх зусиль на терені Кавказу як цілости,

— беручи під увагу конечність загального проводу в справах оборони життевих інтересів кавказьких народів, їх внутрішної політики і цілостану національних справ,

— в найлучшій вірі, що завдяки такому зединенню кождий з кавказьких народів буде мати запевнену дійсну запоруку своєї суверенности, необхідної для розвитку його інтелектуальних і матеріяльних вартостей,

— в глибокім переконанні, що Союз Кавказьких Республик знайде співділання і підтримку всіх земляків,

— в згідній думці, що Конфедерація Кавказьких Республик як політична форма се вираз політичної й економічної лучности держав,

— проголошують слідуючі засади Кавказької Конфедерації:

1) Кавказька Конфедерація запевнюючи назовні національний характер і суверенність кождій з Республик, назовні буде ділати як самостійна міжнародна одиниця вищого ряду.

2) Зовнішна політика сконфедерованих Республик буде кермована органом покликаним до того Конфедерацією.

3) Оборона границь Конфедерації буде доручена конфедераційній Армії, зложеній з військ сконфедерованих Республик під одною командою підлеглою начальним властям Конфедерації.

4) Всякі спори, які можуть повстати між сконфедерованими Республиками а неможливі до безпосереднього управильнення, будуть передані арбітражови Найвищого Суду Конфедерації. Сконфедеровані Республики зобовязуються приймати без ограничень і виконувати всякі рішення того Суду.

5) Комісія експертів беручи під увагу вище наведені засади займеться в найблищій будуччині опрацюванням проєкту конституції. Сей проєкт стане основою для праць законодатних Зібрань кождої з Республик.

6) В отсім договорі резурвується місце для Вірменської Республики.

Слідують підписи: Н. Е. Резуль Заде (б. председник законодатного Зібрання Азербейджану), Мердан Топчібашев (б. председник делегації Азербейджану до Союза Народів), Н. Жордані (б. президент Грузії), А. Гшенкелі (б. уповноважнений міністр Грузії в Парижі), І. Гуліх (б. заступник председателя Парляменту Північного Кавказу) — як також підписи ряду діячів кавказького свободолюбного руху.

Як бачимо, здійснюється річ майже неправдоподібна. Ріжноплемінні і ріжноісповідні народи Кавказу зединялися, роблячи в сей спосіб поважний крок вперід у справі здійснювання своєї незалежности.

Христіянин Грузин стає під спільний прапор боротьби за волю з азербейджанським мусулманином-шиїтом і верховинцем мусулманином-суннітом. Внутрішна незгода, ахілева пята Кавказу, усунена, що тим певніше дає запоруку побіди в недалекій будучности.

Европейська преса — „Журналь де Женев", „Корреспонданс Дипльоматік Ентернасіональ" і інші часописи в прихильнім тоні обговорили факт підписання вище наведеного договору.

Незадоволена лише російська преса. Діється се внаслідок оманливих надій на відродження великої Росії в границях зперед 1914 р.

Кавказькі народи привитали підписання договору Конфедерації з великим вдоволенням і запалом. З далеких гір Кавказу доходить відгомін тої реакції. Замахи на комуністів, спротиви совітській владі знов зачинають появлятися на Кавказі. В декотрих округах північного Кавказу совітська влада істнує лише номінально, бо місцеве населення не хоче підчинятися її розпорядкам, інспірованим з Москви.

Для держав сусідуючих з совітською Росією зі Сходу евентуальність повстання незалежного Кавказу відіграє велику ролю. Се факт остільки позитивний, що політична рівновага східної Европи в значній степені узалежнена від істнування незалежного Кавказу.

K i r i m l i Yigit.

Перед великими змінами у Німців

В Берліні вибух конфлікт між гітлерівською правицею, до котрої належать Герінґ, Шахт, Райхсвера, великі банки і великий промисл та лівицею, до котрої належать міністр пропаганди Геббельс, міністр рільництва Дарре, Лей і штурмові відділи. Міністри Дарре і Лей бажають девальвації німецької марки і звишки цін, а Шахт і новий комісар контролі цін Гердерле є за вдержанням валюти і за знижкою цін. Справу вирішить Гітлер по плебісциті в Саарщині.

Сучасний театр в СССР

Паноптікум мертвої Росії. — Нова соціялістична романтика серед обдертого й голодного народу.

В найбільшій салі львівського університету, в „Колеґіюм Максімум“ відбувся дня 7 с. м. т. зв. „Труйґлос о театше совєцкім“. Два львівські режисери пп. В. Красновєцкий і Б. Домбровский та маляр-декоратор п. В. Дашевский оповідали свої враження з совітських театрів в Москві. Ся імпреза, що зачалася з півгодинним опізненням о год. 7.30, притягнула масу публики. Найбільше було Жидів і Жидівок, менше Поляків, а найменше Українців. Було дещо москвофілів, комуністів, сельробів і їх симпатиків.

На вступі п. Домбровский зазначив, що він з Красновєцким поїхали до Москви в осени с. р. як театральні „специ“ та здадуть річевий звіт з того, що бачили. Відтак п. Красновєцкий оповідав свої враження з Москви. На екрані видно Кремль. Прелеґент оповідав, як він з вікна готелю для „інтуристів“ оглядав „золотий і червоний“ Кремль. До того готелю зїхалося міжнародне товариство з цілого світа: театральні специ з Европи, Азії й Америки на фестіваль совітських театрів. Російський театр належав вже перед війною до передових в світі. Совітський театр відіграє велику ролю в формуванню совітського життя. Він зблизився до мас, але не знизився до них, тільки підіймає їх на висший степень. В царській Росії було 154 професійних театрів, тепер є там їх 560. Крім того кожда фабрика, село, колхоз і т. д. має свій „активний театр“. В в нім грають всякі роди театрального мистецтва: драми, комедії, ревії і т. д. Молодь має свої театри зв. „Трам“ („Театр рабочей молодьожи“). Професійні театри мають обовязок обїздити провінцію. Опера виступає і по стодолах на селі. В Москві є Театральний Інститут для режисерів, артистів, театр. малярів і критиків. Найцікавіший був попис театрів якутських, грузинських, татарських і інших екзотичних. Дивні мельодії, звуки інструментів народів Сходу були казкові. Зі 150 народів СССР 40 народів має театри в своїй мові, від фінської аж до китайської. В Москві є театри російські, українські, жидівські, татарські й інші. В російських театрах переважає реалізм, в національних театрах романтизм. Синтеза реалізму й романтизму дає добрі наслідки. Совітський театр орґанічно звязаний з життям. (Оплески).

П. Домбровский: Коли ми приїхали до Москви, всюди на вулицях були надписи: „МЮД“ („международний юношескій день“). Ми бачили всюди нечувану театральність російського народу. Коли прим. ішов якийсь похід молоді, час до часу ставав, робили велике коло: в середині співали, грали, танцювали, деклямували, промовляли і т. д. Ми були в опері коли ставили „Князя Ігоря“ Бородіна. Публика убого одягнена, сіра. Се була традиційна стара опера. Декорації пребогаті, хори ритмічні, голоси добрі. Старі світляні ефекти, прим. затьміння сонця і т. д. В Росії звертають велику увагу на виховання глядача вже від дитини. Ми були в театрах для дітей. Кожда дитина дістає білет з найріжнішими знаками, котрі підчас вистави передирає й потім віддає. В той спосіб дирекція театру знає, що дітям подобається найбільше: котрих надписів дитина не зазначить (не передре), ті не цікаві.

Ми були на виставі „Муринчик і малпочка“, пантоміни, переплітаної рисунковим фільмом. Річ діється в Африці. Малий Муринчик заприязнився сердечно з малпочкою. Одначе до Африки приїздять на лови звірів три грубі буржуї, ловлять малпочку й вивозять до Европи. Як Муринчик довідався про те, вибрався здоганяти малпочку. На рисунковім фільмі бачимо, як Муринчик сів на струся і жене по пустині. Потім над рікою Нілем крокодиль перевозить їх як човен на другий бік ріки. По дорозі стрічаються з ріжними дикими звірами. Вкінці Муринчик приїхав до Москви і вступив як робітник до фабрики чоколяди. Тимчасом до Москви приїхав цирк, в котрім є та малпочка. Власне на сцені діточого театру виступає цирк. Як тільки на сцені появилася малпочка, Муринчик, що сидів на бальконі, пізнав її і закликав на неї. Малпочка якстій видрапалася по стіні на балькон, де малий Муринчик зачав її обіймати й цілувати зі слезами радости. — Цілий театр дітей живо переживає з Муринчиком і малпочкою всі їх пригоди. Притім діти навчилися богато з ґеоґрафії та зоольоґії.

Потім я бачив театр ляльок Образцова.

П. Дашевский: Я був двічі в Москві. Бачив московську оперу, традиціональну, балєт „Сплячу красуню“, потім „Пікову Даму“. Підчас обходів в роковини революції я бачив театральні приготування, плякати на вулицях, ґенеральну пробу військової ревії і т. д. Совітські малярі працюють найбільше над оформленням ріжних кличів. Величезні портрети Леніна і Сталіна, рефлєктори світять цілу ніч, театральні декорації вулиць і т. д. (На екрані „Красная Площа“. На ній крім портретів „вождів“ і декорацій видно також... бездомні діти). У вікнах вул. Ґоркого (колись Тверської) зроблено виставу образів. Переважає реалізм. Модерних образів мало. Совітські малярі завалені замовленнями від ріжних установ. Совітське малярство аґітаційне.

П. Вл. Красновєцкий: Я був в Малім Театрі на виставі аґітки „Любов яровая“, одначе тільки з чемности висидів до кінця. Зате цікавий Музей Малого Театру, в якім зібрані експонати за 97 літ його істнування. Офіційне приняття, яке уладив нам совітський театральний світ, було нудне. Створено якби „резерват буржуазного життя“ серед комунізму. Все було незвичайно виставне, преріжні вишукані напитки й харчі. А в СССР тілько невідживлених людей!.. Забава не йшла мимо всіх старань господарів. Потім ми були в Театрі ім. Ґоркого (де режисеруе славний Станіславський) на „Весіллю Фіґар“а. Там пізналися ми зі старим, сивим Станіславським. Цікаво, що в СССР є великий культ Шекспіра.

П. Влад. Дашевский: Я займався в Москві театральними декораціями. Підчас інсценізацій послугуються там ріжними тріками. Проби до „Мертвих душ“ Ґоголя тривали в Москві 2 роки! Звертаю на те увагу директорови львівських театрів п. Ґожиці, коли він присутний. Мінімум часу до підготовки якоїсь штуки в СССР — кілька місяців. Я оглянув музей театральних моделів, макетів. Коли приступають до виставлення нової річи, совітський декоратор робить макети, декорації й костюми виступаючих осіб. (На екрані видно ріжні декорації сцени й поодинокі сцени, та вони мало цікаві). (Кінець буде).

Здається мені, що Біблія утворена Богом зі святих і таємних образів. Небо, місяць, сонце, зорі, вечір, ранок, хмара, веселка, рай, птахи, тварини, люди та інше. Все це образи височіні, небесної премудрости, все це тай усе сотворіння — тінь, що зображує вічність. (Український фільософ Сковорода).

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

1077 — В лѣто sфпе (6585). Поиде Изяславъ с Ляхы. Всеволод же поиде противу ему. И бывшу Всеволоду сѣде Борисъ в Черниговѣ мѣсяца мая д (4) день і бысть княженья его днии и (8) и бѣжа Тмутороканю к Романовѣ. Всеволодъ же взыиде противу брату Изяславу на Волынь и створи миръ и пришед Изяславъ, сѣде в Киевѣ...

1078 — В лѣто sфпѕ (6586). Бѣжа Олегъ сынъ Святославль Тмутороканю от Всеволода мѣсяца априля въ і (10) день. В се же лѣто оубьенъ бысть Глѣбъ Святославль сынъ в Заволочьи...

Приведе Олегъ и Борисъ поганыя на Рускую землю и поидоста на Всеволода с Половцѣ. Всеволодъ же изоиде противу има на Съжици и побидиша Половцѣ Русь и мнози оубьени быша тоу... Мѣсяца августа ке (25) день Олегъ же і Борисъ придоста Чернигову, мьняще одолѣвше, а земли Рускои много зла створивши, прольяше кровь хрестьяньску, ея же кровь взъщеть Богъ от руку ея отвѣтъ дати за погиблыя душа хрестьяньскѣ. Всеволодъ же приде къ брату своему Изясляву Кыеву... И поиде Изяславъ съ Ярополкомь сыномъ своимь и Всеволодъ с Володимером сыномь своимь и придоша Чернигову и Черниговцѣ затворишася оу градѣ... приступиша ко граду. Володимеръ же приступи къ вратомъ въсточнымъ от Стръжене і отя врата і взяша градъ околнии і пожгоша огнемь... Ізяслав же и Всеволодъ слышаста, яко иде Олегъ и Борисъ противу. Ізяслав же и Всеволодъ оурянився поидоста отъ града противу Олговѣ... і бывшимъ имъ на мѣсьтѣ на Нѣжатини нивѣ и совокупившимъся обоимъ бысть сѣча зла. И пѣрвое оубіша Бориса сына Вячеславля... и тако оубьенъ бысть Изяславль сынъ Ярославль. Предолженѣ же бывшѣ сѣчѣ. Побѣже Олегъ в малѣ дружині, едва втече, и бѣжа Тмутороканю... Всеволодъ же сѣде Киевѣ на столѣ отца своего і брата своего, переемь всю власть Рускую і посади сына своего Володимера в Черниговѣ а Ярополка Володимерѣ, придавъ ему Туровъ.

1081 — В лѣто sфпѳ (6589). Бѣжа Игоревич Давидъ с Володаремь Ростиславичем мѣсяца мая въ ні (18) день і придоста Тмутороканю і яста Ратибора и сѣдоста Тмутороканю.

1083 — В лѣто sфча (6591). Приде Олегъ ізъ Гре Тмутороканю і я Давида і Володаря Ростиславича и сѣде Тмутороканы... а Давида и Володаря пусти.

1084 — В лѣто sфчв (6592). Приходи Ярополкъ ко Всеволоду на великъ день. В се же время вбѣгоста Ростиславича два от Ярополка і посла Всеволод сына своего Володимера і выгна Ростиславич і посади Ярополка Володимерѣ.

1085 — В лѣто sфчг (6593). Ярополку хотящю (ити) на Всеволода, пославшю ему злых свѣтникъ. Се оувѣдавъ Всеволодъ посла противу ему сына своего Володимера. А Ярополкъ же оставивъ матерь свою и дроужину свою в Лучьскѣ, а самъ бѣжа в Ляхи. Володимеру же пришедшу к Лучску. Дашася Лучанѣ Володимеру же, посадившю Давида Володимерѣ, оу Ярополка мѣсто. А матерь Ярополчю и жену его и дроужину его приведе Киеву, імѣнье его вземь.

1087 — В лѣто sфче (6595). Приде Ярополкъ из Ляховъ и створи миръ с Володимеромъ. І иде Володимеръ опять Чернѣгову, а Ярополкъ сѣде Володимерѣ. І пересѣдивъ мало днѣи іде Звенигороду. И не дошедшу ему города, проболенъ бысть от проклятаго Нерядьца, от дьявола наоученья і от злыхъ человѣкъ. Князю же Ярополку лежащу на санках, а онъ с коня саблею прободе я мѣсяца ноября въ кв (22). Тогда въздвигнувся Ярополкъ, выторгну исъ себе саблю і рече великимъ гласомъ: охъ тотъ мя вороже погуби. І бѣжа Нерядинець проклятыи до Перемышля к Рюрикови. А Ярополка взяша отроци на конь, передъ ся Радко і Воикина и инии отроци носоша к Володимерю а оттуди Киеву. И изииде противу ему благовѣрный князь Всеволодъ со сынома своима...

В се же лѣто ходи Всеволодъ къ Перемышлю.

(Далі буде).

Безбожництво в СССР

Третий з черги реферат з циклю Академічних Вечорів відбувся 9 с. м. в салі „Бесіди“ у Львові. О. д-р Андрій Іщак відчитав реферат: „Сучасне безбожництво на Радянській Україні“. Тому що сей реферат вийде окремою відбиткою, подаємо з нього лише цікавіші місця.

Тільки за 6 літ большевики вимордували 1½ міліона осіб, в тім 32 єпископів, 1560 священиків, 600 монахів, 800 монахинь, 19.000 інтеліґентів, 340.000 робітників і 800.000 селян. В цілій Росії замкнено 14.000 церков. Богато церков розібрано, як храм св. Спаса в Москві, бо вони „гальмували комунікацію“. Священики в совітах се „лишенці“, їх просто лишили без даху над головою, без куска хліба. За щобудь їх тяжко карають тюрмою і Соловками. Такі там овочі атеїзму. Властивий атеїзм зачинається від Баруха Спіноци. Маркс спираючись на Фаєрбасі твердив, що „чоловік творить реліґію, а не реліґія чоловіка“. Реліґія се „надбудова капіталізму“. Маркс думав, що як упаде капіталізм, то разом з ним упаде й реліґія. Тому Ленін був спершу проти боротьби з реліґією, щоб не відчужувати людей від комунізму. Реліґію признано приватною справою. Потому переведено розділ між церквою й державою; викинено реліґію зі всіх шкіл в СССР. Щойно в 1921 р. Ленін зачав боротьбу з реліґією наперед у пресі. Досі ще приймали до компартії релігійних робітників і навіть священиків. Ленін в 1909 р. виразно поручав приймати до большевицької партії віруючих людей і навіть духовних. Потому змінив свій погляд. Та скоро заборонили комуністам ходити до церкви і всіх віруючих повикидали з партії. В 1925 р. повстав „Союз Безбожників“ з Ярославським як головою. Зачалися ріжні протиреліґійні курси, створено „ячейки“ безбожників. На Великдень 1926 р. були великі протиреліґійні демонстрації. В 1929 р. перемінили назву на „Союз Воюючих Безбожників“. Комсомольці зачали тоді остро наступати на Церкву. В 1929 р. большевики знесли недільний відпочинок і завели безперервний робочий тиждень, що тривав 5 днів. Тепер в совітах працюють ґрупами по 5 днів, шестий день відпочивають. Отже кожда ґрупа має інший вільний день. 4 арт. совітської конституції признає „свободу реліґійного ісповідання й антиреліґійної пропаґанди“. Значить, знесено свободу релігійної пропаґанди й оборони проти закидів безбожників. Дозволені лише строго релігійні проповіди. Та про се, що релігійна проповідь, рішають чекісти. Двох священиків засудили на смерть за проповіди проти неморальности! Богословських шкіл і видавництв нема. Нових церков будувати не вільно. Коли є 20 вірних, тоді можна удержувати церкву. Але за щобудь карають, замикають церкву на домагання „пролєтаріяту“. Від 1924 р. зачали виходити: „Атеїст“, „Безбожник у станка“ і „Безбожник“. Число членів ячейок „Союза Воюючих Безбожників“ постійно зростає під натиском згори і в 1934 р. виносить около 17 міліонів. Тепер в СССР виходять такі протирелігійні часописи: від 1923 р. „Безбожник“ (500.000 примірників), від 1925 р. „Безбожник у станка“ (200.000), від 1926 р. „Антирелігіозник“ (20.000), від 1931 р. „Воїнствующій Атеїст“ і „Деревенскій Безбожник“ (50.000), від 1932 р. „Юніє Безбожники“ (22.000). На сов. Україні виходять: від 1925 р. „Безвірник“, від 1930 р. „Воївничий Безвірник“ (50.000), „Bezbożnik Wojujący“ в Київі (5.000). Виходять ще жидівські, німецькі, татарські й інші безбожницькі часописи в 15 мовах, разом 44 міліони аркушів друку! В тих часописах є ріжні анкети, прим.: Як релігійність впливає на родинне життя? Чому більшість жінок вірить в Бога? — Большевики вже вичерпали всі свої теорії про повстання релігії. Як відомо, одні з них писали, що жерелом релігії обман, другі що фантазія, треті що клясові противенства, четверті що анімізм, пяті що релігія се діло купців і т. д. Тепер вони вже нічого нового не годні видумати й тільки повторяються. Що осягнули большевики своєю протирелігійною боротьбою, про те буде мова в другім викладі. — Виклад тривав поверх годину. Був переладований цифрами. Дискусії не було ніякої, бо публика була втомлена. На салі було около 150 осіб, м. і.: Преосв. Кир Никита Будка, богато світських священиків, кількох ОО. Василіян, пані з Марійських Дружин. Молоді було сим разом небогато.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС“ ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

Над чим радили в соймі

Найвисша Контролька Палата стверднла неправильности при вимірі податків, надужиття в зелізничих касах і поважні недомагання в господарці державними маєтками.

Найцікавіщі та найважніщі річи можна було почути на засіданні буджетової комісії сойму і то від посла ББ, п. Чуми, референта буджету Найвисшої Контрольної Палати. Він представив висліди її праці, а саме: Найвисша Контрольна Палата ствердила, що до мін-ва загр. справ впливали тільки незначні части відложених конзулярних оплат. В мін-ві справ військових стверджено видатки непродуктивні, неощадні й за високі кошти продукції. В мін-ві скарбу стверджено неправильне усталювання підстав при вимірі податку доходового й оборотового. В сільнім монополі досі не зліквідовано дефіцитових салін в Галичині. В мін-ві комунікації стверджено численні ухиблення при контролі вимірів і побору оплат на державний фонд дороговий, надужиття в зелізничих касах і некорисний стан виконання умови з „Орбісом“. В справі державних лісів контроля піднесла ряд поважних застережень. Досі нема інструкції, яка нормувалаб засади урядження й використовування лісів. Не усунено шкідливого способу експльоатації, хоч деяку поправу видно. Нагромаджено запаси підкладів до шин, які не мають збуту. Державні тартаки не тільки не причинилися до кориснішої реалізації перерібки дерева, але ще виказали страту поверх два і пів міл. зл. В мін-ві суспільної опіки стверджено ухиблення щодо звітів установ і заведень, які користають з субвенцій, причім і державні уряди не все вираховувалися терміново з зачетів. В мін-ві освіти стверджено значні залеглости в уреґульованні належитостей скарбу.

Проєкт проти террору

Французький міністр закордонних справ Ляваль предложив Раді Союзу Народів проєкт міжнародної конвенції для поборювання террору. Конвенція буде відноситися до: 1) Замахів на життя голов держав, членів правительств, політичних урядників, 2) замахів на публичні будинки, зелізниці, кораблі й інші середники комунікації, 3) до орґанізацій, котрі задумують виконати згадані злочини, 4) до посідання зброї, амуніції й вибухових матеріялів, щоб виконати замах, 5) до заохочування до згаданих вчинків або їх оборони. Поборювання вичислених злочинів належалоб до судів в поодиноких державах, але буде також міжнародний карний трибунал зложений з 5-ох членів. Він бувби постійний, одначе збиравсяб лише від випадку до випадку. Він судивби злочини в таких случаях: а) коли обжалований схоронився до іншого краю ніж той, котрий його переслідує, а той край замість його видати, волить переказати злочинця міжнародному карному трибуналови, б) коли край, на котрого території виконано злочин хоче зречися переслідування винного власними судами. Меморіял Ляваля додає, що треба булоб усталити міжнародне карне право, яким руководивсяб згаданий трибунал. Право ласки від вироків міжнародного карного трибуналу прислугувалоб Раді Союзу Народів на внесення одної з заінтересованих держав. — Коли сей проєкт увійде в життя, то причиниться тільки до якнайширшого спопуляризування террору, бо надасть йому розголосу. Одинокий спосіб проти террору се справедливе виконування влади й іншого способу проти террору нема.

Мін. Бенеш про нашу еміґрацію

В часі дискусії в Раді Союзу Народів над справою вбивства короля Олександра чеський міністр Бенеш порушив справу українських еміґрантів. Він заявив м. ін., що чеське правительство кермувалося супроти українських еміґрантів лиш засадами гуманности. Що до українських терористів то чесько-словацька влада йшла все на стрічу домаганьпольського правительства, тимбільше, що українська терористична акція загрожує також частині території чехословацької держави. Польський представник відповів, що не все так було як говорив Бенеш.

Що сказав Союз Народів

в справі спору між Югославією й Угорщиною за убийство короля.

Рада Союза Народів оповістила однодушну ухвалу такого змісту: Ріжні питання щодо істнування або діяльности терористів поза територією Югославії не устійнені в таких обставинах, які давалиб сатисфакцію правительству Югославії. Деякі угорські власти взяли на себе через занедбання відповідальність за вчинки звязані з приготуваннями до марсильського замаху. Правительство Угорщини має обовязок зараз спричинити санкції щодо тих своїх властей, котрих вина булаб устійнена. Одначе міжнародне приво в справі поборювання терористів ще не устійнене. В цілі вироблення передпроєкту буде створена комісія знавців. — Звітовик міністр Еден предкладаючи ту ухвалу Раді Союза Народів, підчеркнув, що та Рада не є судовим трибуналом (отже чим вона є?) і не має средств до ведення судового слідства...

Нова війна в Африці

Урядовий італійський комунікат подає: Дня 5 грудня на італійський постерунок в м. Уалюалю, в італійській провінції Сомалі, напало 1000 Етіопців узброєних в скорострільи й гармату. Італійський відділ мусів податися взад. Коли Італійцям наспіла поміч, вони відперли напасників і повернули на свої давніші становища. Щодо мішаної анґлійсько-етіопської комісії треба стверднти, що така комісія зголосилася 12 днів перед згаданим нападом, щоб навязати звязок з італійською командою. Одначе пізніше комісія відїхала. Коли взяти під увагу велике число напасників, то се не могла бути ескорта згаданої анґлійсько-етіопської комісії. — Анґлійське бюро Райтера подає, що тубильчі війська з італійської Сомалі узброєні в танки, армати і скорострільи під проводом італійських старшин напали на абісинську ескорту анґлійсько-етіопської комісії в м. Уалюаль. Між італійськими й абісинськими військами прийшло до завзятої боротьби. Італійці мали около 60 забитих і 400 ранених. Абісинці мали вбитих і ранених около 100 людей. — Італійський посол запротестував в абісинського правительства, а посол Абіссинії в Римі запротестував в італійського правительства.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Гуцульський Верлєн

Творчість Осипа Юрія Федьковича.

Ще за пробування Федьковича в війську в 1860 рр. пізнав він крім Найбавера й Кобилянського — ще й інших молодих людей, щирих Українців: Костя Горбаля і Льонґіна Лукашевича. Оба вони — тоді ще ґімназійні ученики — постановили зробити з німствуючого офіцира щирого Українця. За намовою Горбаля Кобилянський перемовляв Федьковича писати по українськи, а закинути німеччину. Федькович признався тоді Кобилянському, що він почуває себе „гуцуляком“ і навіть написав уже вірш по українськи. Був се „Нічліг“:

„Звізди по небеснім граді
І по одній і в громаді
Як то любо засняли,
Де жовняри спочивали.

Но як збліднут тихо зорі,
Світле сонце зійде д горі,
Хто тогди нам бідним скаже,
Де котрий з нас нині ляже?

Де хто ляже, Божа воля, —
Є де спати, много поля,
Є де голов приклонити,
А зірниці ймут світити.“

Вистарчило 7 (словами: сім) побачень Ф. з Кобилянським, а вже Ф. був зовсім „навернений“ до українства. Вказує се і на мінливість настроїв Ф. і на те, що Ф. мабуть уже до того часу був чуттєво дуже близький до такого „навернення“.

Горбаль і Кобилянський позичали Ф. українські книжки; були се переважно збірники народніх пісень. Не диво, що Ф-ва муза в першім своїм почині стала справді на чисто-народній формі. Перші українські вірші Ф. такі щиро народні формою, що навіть подекуди годі в них розріжнити, що Ф. взяв з народної пісні, а що його власне:

„Ні зазуля в лузі затужила,
Ні пташина в тузі голосила,
То сестричка лист писала,
На сторону посилала,
Тай до брата слезно промовляла:

Брате милий, брате соколоньку,
Ти-сь покинув сестру сиротоньку,
А я ходжу, накликаю
Як зазулька в темнім гаю:
Верни, верни з далекого краю!“

Була в тих його перших творах не тільки щиро-народня форма (і мова! серед тарабарщини „Слова“), але й проявився в них справді великий талант: і до нині його поезії живі—а час се найкращий критик. Печатано сі перші поезії Ф. в 1861 р. в брошурі Кобилянського „Slovo na slovo do redaktora Slova“. Був саме рік смерти Шевченка й отсе справді наче явився його заступник. Не диво, що захоплення Федьковичем у Галичині й Буковині було величезне[1]). Тодішний критик-диктатор, редактор „Слова“ Дідицький, хоч москвофіл, так захопився музою Ф., що не лише запросив Ф. до співучасти в „Слові“, але навіть рік пізніше сам видав збірку „Поезії Іосифа Федьковича“ (1862 у Львові).

Сам Ф. як психопат визначався великою недостачою самокритики. Отже спочатку брав свої вірші за дрібницю („без вартунку“) й мабуть не привязував до них ваги. До того ще й недовіря до „панів“ не дозволяло йому дуже вірити всім похвалам його творчости. Та знов з другого боку почуття менчевартности домагалося надолуження (військова упокорююча дисципліна, „простий стан“, зломана любов до Емілії Марошані, потоптана приязнь з Кобилянським, недуга і т. д.). Всі ті причини склалися на те, що в Ф. розвинулася з пересадної покори — через похвали й величання його „великанським талантом“ і под. — друга крайність: пересадна амбіція. Ся амбіція — особливо порівнювання Ф. з Шевченком — опісля довела поета до ріжних прикрих зударів з тодішньою українською інтеліґентною громадою, і врешті майже через повну мізантропію до затоплення в астрольогії.

Всі ті вище згадані прикрі події в життю Ф. та його втеча перед ними довели врешті Ф. до покинення війська і зміни віри — обі події сталися в 1863 р. Юрій перебрався з офіцирського кабату в гуцульський сардак та втік „від панів між прості люди“ до свого Сторонця-Путилова. Тут зажив зовсім простим життям до тої міри, що зовсім перемінився в селянина. Брав, що правда, нераз участь як інтеліґент у житті громади: був війтом, шкільним інспектором, заступником громади в земельних справах, навіть кандидував на посла. Та ніґде не загрів довго місця, всюди стрічали його мнимі чи дійсні інтриґи й неохота, і Ф. знов утікав до простих парубків та до чарки. Пробував Федькович оженитися, та справа не повелася, щось як і Шевченкови.

Пересадні амбіції й повний брак самокритики спричинили й упадок поетичного таланту Ф. Взявся він „як Тарас наш, як мій тато, научив мене співати“ до марнування свого природного „я“ через наслідування Шевченка:

„Кохайтеся, чорнобриві,
Да не з умерлими,
Бо кохання вже не має
В глибокій могилі...“

Перестав помалу бути собою в поезії й мимоволі пішов у табор „панів“, від яких так утікав: сеж тодішній „вільнодумець“ Омелян Партицький перемовляв Ф. до такої Шевченкоманії.

А проте Ф. не забував про своє покликання бути народнім співаком. Через те дописував до ріжних тодішніх українських часописів та вів досить широку переписку з культурними діячами Галичини. Вже в 1863 р. напечатано в „Вечерницях“ вперше оповідання Ф. „Люба згуба“. Ряд гуцульських оповідань Ф. в жанрі Марка Вовчка, але в самостійній обробітці та тематиці самого Ф., став новою основою його слави. Хоч сам Ф. не привязував до своїх оповідань більшої ваги, проте друга жива річ, яка по його творчости осталася донині й перетривала спробу часу, се ті його оповідання. Замітний у них нездоровий дух поета: нереальна романтичність „гуцульської кривавої слави“, пересадне „побратимство“, песимізм і зневіра, попофобія і головно, чи не вперше в українськім письменстві: представлення індивідуальної пристрасти як найважнішого детермінуючого чинника в життю людини. Ся остання признака численних творів Ф. з життя Гуцульщини (Люба-згуба, Штефан Славич, Серце не навчити і б. б. інших), представленого зовсім у якімсь щиро-поганськім світлі, стали опісля „модою“ серед українських письменників: хто з них представляв Гуцульщину, кождий обовязково брав барви з поганської палєти Ф.; для приміру: „Тіни забутих предків“ Коцюбинського, „Камяна душа“ Хоткевича і навіть сьогодня гуцульські оповід. Єндика в „Дажбозі“.

Цікаво, що сам Ф. мав зовсім інші погляди на цілі письменницької творчости. Він так писав про Марковичку: „...кожді з еі повістей бракує моральна **підвалина (:eine moralische Grundidee:)“...** ...„Марковичка має нам у своїх повістех вижші моральні цілі всказувати...“ ...„In der moralischen — oder überhaupt in der Erzählung, wenn sie poetischen Wert haben soll, ...soll das ewige sittliche Gesetz durchschimmern, dass das Gute besteht und das Böse, Schlechte zu Schanden wird. Und wenn das Gute auch unterliegt, so muss wenigstens die Idee der höheren Weltordnung, der moralischen Macht siegen“[2]) (лист Ф. до Д. Танячкевича з 1863 р., пор. „Матеріяли“ ст. 56). Так то на самім поетови сповнювалися Овідієві слова: video meliora proboque, deteriora sequor. Відчуженість від інтеліґентної громади та зжиття-злиття з простолюддям зробили таке з Федьковичем. Був се демократизм навпаки: не Федькович підносив нарід до себе, а знижував сам себе до його низького рівня. „Щоби Федькович міг дорівнати Шевченкови, Дідицький думав, що до сего вистане, аби лиш Федькович зажив між своїм народом і пізнав його житє. Федькович се небавом зробив, зажив між своїм народом, та се — можна сказати рішучо — вийшло йому і літературі тілько на шкоду“ — пише Маковей („Житепис“ ст. 185). А те злиття з народом ішло аж до повного схлопіння: Ф. з одного боку цілував панотця в руку, з другого брав участь у пиятиках з побратимами, а нераз і з усякою голотою. Свого рода гуцульський Верлєн[3])... „Я уже такий чоловік раз на світі, шо мене аби дитина з пути зібє... Видиш сам здоровий, який я повійвітер“ — писав про себе сам Ф. („Матеріяли“ ст. 39).

„Doch mich, mich zieht der Tscher'musch,
Der wilde Waldgeist, nur an!
O Tscher'musch du, mein Urbild,
Unlösbar ist dein Bann!“
(Зі збірки Ф. „Am Tscheremusch“, стор. 82).

Ратувала ще нераз поета з того безпуття його мати.

„Аж ту в двері пані — в одній сорочці: „А ви, пяниці, а ви такі, а ви сякі, зволочилисте ми сина!“ ...Як пішли наші! А пані тоді до сина: „А ти з такими голиками ходиш, Бога не боїшся! Того-ж я ся по тобі дочекала!...“ А пан у плач, по руках, по ногах маму цілують, а самі ані слова...

От устаткують, бувало, пан, засядуть у своїй світлиці, та нікого й на очи аби не виділи: тілько лише, що води внесемо, або якої страви. Все пишуть та пишуть, та переписують; одні папери в піч кидають, а другі на почту несуть. Так бувае з тиждень, нераз зо два; — а потому як підуть!... Знов так як перше.“ (Оповідав наймит Юзько Огоновський проф. О. Колессі, пор. О. Колесси: Юрій Косован, стор. 85—86).

Та недовге було її життя з неспокійним сином: 1864 року померла мати Ф. на тиф.

„Господи, що плакали, конаючи: ужем їх на лаву поклали, а они ще плакали. — Другої днини раненько, як я їм личко вмивав... то ще слізоньки у очех стоялц. Віщувала мабіть моя ненька покойна, що ось мене на нужду та ворогам на наругу покидає...“ (Матеріяли 89—91).

По смерти нені Ф. ще більше зледащів. Писав йому тоді Танячкевич: „Ти мені упав на дусі, віддавна не чули ми пісні живої від Тебе!...“

Почав тоді Ф. займатися сервітутовими справами громади, та хоч їх довів до гарного висліду в користь громади, то як заплату дістав поговірку, що дав себе панам підкупити (се була лож). До того Ф. втретє залюбився в попадянці Павліні Волянській та пробував її в 1867 р. посватати. Та й ся справа через чудацтво самого Ф. розбилася.

Скрізь йшло Ф. як з каменя. А туга-недуга гризла серце:

„Сонце низко, вечер близко —
Куда я зайду?
Де я, в кого добрий вечер,

---

[1]) Загально пишуть, що Ф. має таку вагу для літерат. руху на Буковині, як Котляревський для Вел. України, а „руська трійця“ для Галичини. На мою гадку — се невірно. Ф. се на той час одинокий для Західних Земель наслідник Шевченка і будитель та продовжитель літературного життя тих земель, отже не тільки одної Буковини, де м. ін. його вплив позначився був помітно щойно в 80 роках м. століття, а не в 60 рр. Будила Буковину в тім часі радше „Руська Бесіда“ в Чернівцях.

[2]) „В моральному — чи взагалі в оповіданні, коли воно має мати поетичну вартість... має прозирати вічний моральний закон, що добро встоїться, а зло, лихе зійде на ганьбу. А коли добро і піддається поконане, то бодай мусить перемогти ідея вищого ладу світа, моральної сили.“

[3]) Поль Верлєн (* 1844 † 1896), французький поет-лірик, оден з основників французького символізму, спершу невіруючий, опісля навернувся та не витревав. Дальше його життя було повне упадків і поновних розкаянь. Тяжко пив. Сидів у вязниці за намагане убийство, помер у шпиталі. Одинока його справді католицька збірка поезій „Мудрість“.

Привіт де найду?
Є хатина при долині
Мазана, нова, —
Коли-ж у ній мого серця,
Дівчини нема.
Ох дівчино, мое серце,
Де, душко, ти є?
На зеленій млаковині
Дуга воду пе:
Може й тебе, душко, взяла
Вона до небіс?...
На зеленій млаковині
Ілем собі зріс.“

В наступній статті роскажу про дальше життя і творчість Федьковича.

Араміс.

Нові видання

Тарас Шевченко: **Кобзар.** Повне видання в трьох томах у редакції з передмовою та примітками Івана Ставничого. Том І. Станиславів, 1934. Накладом „Універсальної Бібліотеки“. Ч. 1—3. Ст. 312; 165×105 мм. Ціна 1.50 зл. — Видання се під оглядом технічним і редакційним надзвичайно симпатичне, гарне і старанне. Формат такий, що приємно його взяти в руки. Він вигідний також до подорожі. Вступ і коментарі також старанно виконані. Та ще лучше бувби зробив шановний видавець, якби був свій дійсно замітний редакційний хист присвятив католицькому виданню Шевченка, т. зн. якби був пропустив ті поеми або бодай ті місця в Шевченкових поезіях (розуміється, зазначивши, що пропускає), котрі противляться католицькому світоглядови — і дав таке видання перед друком переглянути нашій духовній Владі. Тим бувби зробив велику прислугу нашому шкільництву й нашій молоді взагалі та всему нашому народови, бо такого видання нема і його дуже треба. А повне видання творів Шевченка видають тепер у Варшаві. Отже на другий раз добре булоб подумати над католицьким виданням творів Шевченка, Федьковича й ін. авторів. А. Ч.

Пролом (двотижневик). ч. 7 (10)—10 (13), жовтень-листопад 1934 р. Зміст: Д-р В. Колпачкевич: Шляхом рабів (Причинки до історії нашого блукання). Відозва. Оголошення. Львів, 1934. Ст. 47. Формат 17 цм. × 12 цм. Ціна того примірника в передплаті 45 сот. — Поза передплатою 60 сот. Умовини передплати на останній сторінці. Редакція й Адміністрація Львів, вул. Кор. Лещинського 41/6. ПКО 504.290. Скр. почт. ч. 164. — Сей періодик видаваний в формі книжочок свідчить про визначний публіцистичний талант автора і його дійсно докладне знання відносин між нашими москвофілами та знамените розуміння їх психіки. А. Ч.

Український Аґрономічний Вістник, чвертьрічник під редакцією інж. др. Евґена Храпливого. Книжка 3, 1934 р. Ст. 96. Ціна 3 зл. Львів. Ринок 10. Зміст: Перебудова світового хліборобства — проф. др. Ернст Ляур. — Значіння ідеї трудового господарства для громадської аґрономії — проф. К. Маціевич. — Науково-дослідча робота на Вел. Україні в галузі сільського господарства — Ф. Баранецький. — Калій в рослинному орґанізмі — проф. В. Середіїв. — До характеристики типів травостану на закарпатських полонинах — доц. І. Мазепа. — Про системи садів — А. Терпиляк. — Початки аґропедольоґічного мапования полонин Закарпаття — проф. інж. Л. Грабина. — Значіння пасічництва в сільському господарстві — інж. М. Сочинський. — Реферати та рецензії. — Міжнародні сіл.-госп. орґанізації, конґреси, наради. — Записник нашої аґрономічної праці. — Ріжне. — Трета книжка сего господарсько-економічного квартальника се збірник відомостей потрібних для кождого, що займається економікою. „Український Аґрономічний Вістник“ повинен бути в бібліотеці наших установ і діячів.

Білоруський календар-книжка на 1935 р. вийшов в Вильні під заголовком „Беларускі Народна-Гаспадарскі Календар“. Календар має 136 сторін друку й ілюстрації. В календарі є такі відділи: 1. Історія білоруського народу. 2. Геоґрафія Білоруси. 3. Потреби білоруського народу. 4. Літературний відділ (цікаві оповідання і вірші). 5. Гіґієна. 6. Дуже богатий господарський відділ (м.ін. важна стаття про садження сої). Ціна календаря 65 сот. Замовляти можна в білоруській книгарні в Вильні або в Головнім Складі (Вильно, Зарічча 14 - 7 М. Станкевіч).

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Апостольський Візитатор Впр. о. Йоан Гудечек після візитації перемиської дієцезії відїхав до Кракова, звідки 10 с. м. виїхав до Риму.

Місія в Золочеві. У василіянській церкві, яку в останному році відновлено ззовні, була 8-дневна місія від 17 до 25 XI. с. р. Час був непригожий, бо мокрий сніг і зимний вітер не дозволяв говорити науки на дворі. А церква була замала, щоби помістити всіх охочих послухати Божого слова. Тільки перші 2 дні кількатисячний збір народу міг спокійно й вигідно слухати наук на дворі, бо були теплі дні. Решта днів був нечуваний стиск в церкві так на одній ранішній і ще більше на двох вечірних науках. Золочівщина знана не від сьогодні, що люди там самохіть без принуки горнуться до церкви. Не тільки старші, але й діти просто зі школи приходили в числі до 200 з книжками в 2 год. попол. на катехитичні науки, не зважаючи на велике болото. Відрадно було на душі, коли малі школярі гарно відповідали навіть на трудніщі запити. Видко, що вміла праця о. катехита не пропадає марно. — Ходити до церкви далеко за містом в таку плюту, як була від 20—25/XI. і вистояти в натовпі й задусі по 3, часом і більше ґодин — се була правдива покута, одначе яка не відстрашувала людей склонних до жертви в першу чергу передмістя Шляхи, потім з Вороняків, Зазулів тай сусідних Ясенівців, Хильчиць і ін. В останніх 3-ох днях сповідало вірних по кільканацять священиків (в суботу до ½12 в ночі). Самі оо. місіонарі висповідали понад 800. До св. Тайн приступило в часі місії 3.467 осіб.

В навечеріє св. Андрея 12 грудня. відбувся у Львові в ґімназії СС. Василіянок концерт для вшанування дня іменин ВПреосв. Митрополита Андрея. Всі точки концерту випали добре, деякі надсподівано добре пр. фортепянове сольо уч. ґімн. Бріль. Рівнож добрі були оба дівочі хори, оден фахової школи під проводом п-ні Гладилович, другий ґімназійний під проводом проф. М. Матіїва Мельника. Акампаніював проф. Кудрик. Всі пісні і деклямації мали поважний характер, переважно релиґійний.

В листі з Бразилії до одного нашого поважного читача читаємо м. ін.: Очікуємо нових наших місіонарів з Галичини. З Закарпаття вибирається до Бразилії о. Мартинець. Найбільше відчувається брак наших священиків в Куритибі. Частий виїзд на кольонії одинокого нашого священика спричинює в богатьох наших еміґрантів відчуження від нашої Церкви й обряду. І так одні шукають заспокоєння своїх душевних потреб по костелах, інші прилучаються до автокефалії. Сектанти мають тут свого псевдопопа Онищенка і 2 каплички. о. Януарій Коциловський в Арґентині. І там мабуть остане. До помочи йому дадуть ще одного священика... По наших місійних станицях в Бразилії відчувається брак наших священиків. (Такий брак наших священиків відчувається не тільки в Бразилії. Придалисяб наші священики також для наших еміґрантів в ріжних краях Европи й Азії. Одначе дуже тяжко за кандидатів для такої праці. Є богато нашої молоді, що голодує, але до такої найхосеннішої роботи нема людей).

Голос Спасителя. Місячник, видають монахи Чина Найсв. Ізбавителя в Йорктоні, Саск. Рік вид. 2, ч. 2 (за грудень 1934). Сторін 76. Передплата 1 доляр річно. Адреса: The Redeemer's Voice, Catherine st. Yorkton, Sask. Canada.

Святе Письмо подібне до ріки або моря. Часто там, де за зовнішністю здається зле та просте, відкривається глибина, яку не легко бачать навіть ангельські очи. (Український фільософ Сковорода).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВА КОНСТИТУЦІЯ Польщі має бути ухвалена найдальше до 26 січня 1935 („Хвіля“).

КОНСЕРВАТИСТИ в соймі і сенаті мали ґреміяльно зложити мандати на знак протесту. Причини їх обурення: декрети про віддовження, невигідні для великих посідачів і справа жирардівська. Одначе консерватисти надумалися й мандатів не складають.

КОМІТЕТ 11-ох ДЕРЖАВ. Рада Союзу Народів рішила покликати комітет фахівців, котрий має випрацювати проект міжнародної конвенції в ціли поборювання політичного террору. До комітету ввійшли представники Бельґії, Анґлії, Еспанії, Чіля, Франції, Мадярщини, Італії, Польщі, Ромунії, Швайцарії й СССР.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ рада міністрів ухвалила проєкт закону, котрий продовжить час військової служби з 14 місяців на 2 роки.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив продовжити військову службу до двох літ.

В РОМУНІЇ рада міністрів ухвалила спеціяльну данину на узброєння війська.

МІЖ ФРАНЦІЄЮ Й СССР прийшло до заключення договору. Обі держави зобовязалися повідомляти себе взаїмно про евентуальні переговори з іншими державами. Сей договір заключений недавно в Женеві буде обовязувати обі держави, доки не прийде до заключення т. зв. східного пакту.

ЛИТОВСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила в м. Ковні тайну гітлєрівську орґанізацію, увязнила богато її членів і сконфіскувала ріжні обтяжуючі матеріяли.

В ЛИТОВСЬКІМ ВІЙСЬКУ заборонили говорити між собою по німецьки тим рекрутам, котрі походять з клайпедської области.

В МОСКВІ збереться в січні перший конґрес совітів, котрий має вийти з виборів. Розуміється, се буде конґрес партійний, а не загальний.

ПІД БЕРЛІНОМ скінчено будувати підземні ганґари для 160 літаків. Нічні лети відбуваються без уговку. Таке доносить французька преса.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Звичайні Загальні Збори

Товариства безженних священиків ім. св. священомуч. Йосафата у Станиславові відбудуться в четвер, дня 27-го грудня 1934 р. о год. 10 рано в будинку Духовного Семинара у Станиславові зі слідуючим дневним порядком:

1) Відкриття Зборів і вибір Председателя Зборів;
2) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів;
3) Звіт з діяльности Виділу, касовий, шконтруючої Комісії і внесок на уділення Виділови абсолюторії;
4) Вибір нового Виділу;
5) Справа будови Малого Семинара;
6) Внески і запити.

Вразі браку вимаганого статутом числа учасників відбудуться Збори тогож дня о год. 11 рано без огляду на число присутних.

За Виділ Товариства:

о. С. Лукач секретар — о. Д-р Бойчук председатель

НОВИНКИ

До ювилейного числа „Нової Зорі” можна присилати замітки й бажання ще до 23 грудня с. р., одначе вже не довгі.

Посвячення нового будинку дівочої ґімназії „РШ“ у Львові при вул. Моджеєвської ч. 9 відбулося 12 с. м. Акту посвячення довершив Преосв. Кир Іван Бучко в сослуженні о. Мітрата Базюка, о. прал. Куницького, о. радн. Громницького, о. крил. Лаби, о. катехита Горчинського, о. Василіва, о. Каштанюка та чотирох богословів. Відтак в гарно прибраній авлі Преосв. Іван виголосив піднеслу проповідь. Опісля промовляли: голова РШ проф. І. Галущинський, дир. дівочої ґімназії п. І. Винар і голова батьківського кружка п. Н. Терлецька. Відтак посвячено пропамятну таблицю з бронзовим погруддям фундатора бл. п. Іллі Кокорудза з надписом: „Фундаторові Вдячна Молодь“. Під пропамятною таблицею уч. VIII кл. С. Янович зложила заяву від молоді, що піде слідами свого фундатора. Потім відправлено панахиду за душу бл. п. І. Кокорудза. Вкінці Преосв. Іван, представники установ і гості вписувалися до пропамятної книги.

Відкриття шестої вистави АНУМ (Асоціяції Незалежних Українських Мистців): малярство, рисунок, ґрафіка й різьба — відбудеться в неділю 16 с. м. о год. 12 у Львові в салях Музею НТШ, вул. Чарнецького 24. В виставі беруть участь наші мистці зі Львова, Кракова, Варшави, Праги, Берліна, Парижа й Севіллі, м. ін.: С. Борачок, М. Бутович, В. Гаврилюк, М. Глущенко, С. Гординський, М. Грищенко, А. Коверко, В. Ласовський, О. Лятуринська, Мазепівна, Масютин, Мілянівна, Р. Сельський, Сорохтей, П. Холодний (син) і інші. Сим разом найбільше зацікавлення викличе правдоподібно творчість Сорохтея, нашого дуже оригінального мистця маляря. Вистава потриває до 15. І. 1935 р. Вона відчинена щоденно від 10 до 3 год. попол. Вступ: 1 зл., для молоді 50 ґр., шкільна молодь і робітники в ґрупах від 10 осіб по 20 ґр.

Черговий Академічний Вечір відбудеться у Львові в неділю 16 с. м. о год. 6 веч. в салі „Бесіди”. Проф. д-р Юрій Полянський виголосить відчит п. з.: Первісна людина в світлі найновіших розкопок. Вступ за добровільними датками.

Найвищий час замовити свічки **„Керос“.**

Президент держави проф. Ігнатій Мосьціцкий обходив 7 с. м. 30-ліття своєї наукової праці. В цілім краю відбулися того дня ювилейні обходи. В Варшаві відслонено погруддя п. президента на подвірю нових будинків технольоґії й електротехніки при вул. Тополевій. Вечером відбулася в авлі варшавської техніки торжественна академія. Промовляли: проф. Сьвентославский, преміер Козловский, швайцарський посол іменем фрибурського університету, в котрім п. президент працював 16 літ, голова Академії Наук проф. Врублєвский і ректор львівської техніки проф. Надольский. Вкінці вручили п. президентови ювилейну книгу.

До Львова приїхав з Канади протестантський аґітатор Павло Крат, котрий в 1907 р. був голосний в Галичині з відомих подій в університеті. Крат має у Львові приготовити ґрунт для основання протестантської аґітаційної централі між Українцями.

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна людина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція й без того мусить упасти.

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання реліґії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При ґуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Ґірняк, Станиславів, вул. Красинського ч. 12. 219—7—10

Промислова молодь зґрупована в жіночій ремісничій кооперат. „Труд“ у Львові святкувала на днях ювилей 100-ліття уродин української письменниці Марка Вовчка (Марії Марковичевої). З цего приводу виставлено „Інститутку“ М. Вовчка в інсценізації Павлусевича. Саля була виповнена ґістьми.

За влом до королівського замку в Варшаві засудили В. Стрихальського на на 4 роки, Пісковского на рік тюрми.

Малий король Югославії (має 12-ий рік) написав до св. Николая лист. В нім просить, щоб св. Николай приніс йому літак, але додає, що буде задоволений також мотоциклем.

Найкраще пере, чистить і красить українська пральня **„Б Р І Н“** вул. **Бляхарська 21. 18 — 20.**

Кріза італійської ліри. З Риму доносять: Від 8 с. м. в Італії фактично установили державний монополь на чужу валюту. Всі банки, товариства підприємства і т. д., котрі істнують згідно з італійськими законами і котрі мають філії в Італії, обовязані віддати Національному Інститутови закордонної торговлі всі свої вірительности закордоном. Всякого рода кредити на заграницю, котрими розпоряджають тепер приватні особи, повинні їх відступити і продати Національному Інститутови для закордонної торговлі за посередництвом італійського Банку до 10 днів. Всі італійські піддані повинні повідомити Італійський Банк про те, кілько мають чужої валюти і кілько саме довжні їм всякого рода підприємства, що є поза границями Італії. Італійські піддані повинні повідомити також, які мають закордонні цінности й італійські вартісні папери, випущені на закордонних ринках. Заяви про се треба зробити до кінця с. р. За невиконання всіх тих приписів — заслання на острови і грошеві кари пропорціонально до вартости затаєних цінностей.

Біржа назагал без змін.

Гумор. Ходять слухи, що також наші „адверзарі” (як говорив пок. Заґлоба) лагодять з приводу ювилейного числа „Нової Зорі” свої цінні замітки. Особливо пріють над тим два наші „приятелі” Модьо Куницький та Іван Кедрин. Желаємо їм успіху в благородній праці. Як відомо — „праця єдина з неволі нас вирве. Нумо, до праці брати!” — як слушно казав Грінченко.

ЖЕРТВИ

о. Антін Ричаківський в Чортівці зл. 7 на укр. інвалідів (збірка в церкві).

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ

в храмовий празник в церкві св. О. Николая у Львові.

Второк 18 грудня 1934. Навечеря празника. О год. 17. Всеночне, Наука, Суплікація, цілування св. Мира з мощей св. О. Николая у Барі.

Середа 19 грудня 1934. Храмовий празник св. Николая:

О год. 5 рано: Утреня. О год.: 5.30, 6, 7, 8 і 9 читання св. Літурґії. О. год. 9.45: прибуття і привітання Архієрея. О год. 10 рано: торжественна співана Служба Божа Архієрейська, яку зволять відправити Їх Ексцеленція Преосв. Кир Іван в сослуженні ОО. Крилошан, Прелатів. О год. 10.45: Проповідь виголосить о. Крилошанин Юліян Дзерович. О год. 13: Водосвяття перед церквою і обхід. О год. 16: Вечірня, Наука, Акафист св. О. Николаю, Суплікація. Обхід з Найсв. Тайнами, Благословення. Панахида і цілування св. Мира.

Слухання св. Сповіди вірних у Навечеря празника від год. 16 — 21 і в день храмовий від 5 — 13 години.

Четвер 20 грудня попразен храма: О год. 7.30 читана св. Літурґія О. год. 8.30: Співана Служба Божа за упокій парохіян з соборним Парастасом.

202а—1—1 Свящ. **В. Лончина** парох.

Іспитований дяк, добрий диріґент і орґанізатор, жонатий, барітон, видалений з державної посади за народну працю, відтак вивезений до концентраційного табору в Березі Картузькій, звідки вернув і шукає посади. Зголошення слати: Іван Мриглод в Розвадові н/Дн., почта Миколаїв н/Дн. 201а—1—1

НОВИНА! **НОВИНА!**

Недавно вийшла нова книжка

Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попередним надісланням грошей.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВДОВИЦЯ в середнім віку, з малою еметурою, вміє шити, варити і т. д. прийме заряд дому найрадше у священика. Ласкаві зголошення до Адм. „Нової Зорі“ для „Вдовиці”. 228—2—1

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 20 грудня 1934. Ч. 97 (795)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Н.Ц. Краків 405.867

Світова вистава катол. преси

Дирекція „Оссерваторе Романо" піддала думку зорґанізувати світову виставу католицької преси в Ватикані. Всі краї приняли з вдоволенням ту думку. Вже опрацьовано подрібну проґраму і розіслано квестіонарі, котрі влекшилиб працю орґанізаційному комітетови. На них будуть і побажання та потреби католицької преси в ріжних краях. Вистава має дати історичний перегляд розвою католицької преси, але передовсім має дати образ теперішного стану катол. преси. На виставі будуть такі відділи: топоґрафія, статистика, фотомонтаж, пластика, орґанізація католицьких пресових аґенцій, орґанізація журналістів, журналістичних техніків і видавців. Наради Епископів в поодиноких краях висказалися в тій справі прихильно. Численні чини і реліґійні товариства вже зголосилися до участи. Вони виставлять власні видання. Також університети, академії і католицькі школи пришлють свої експонати. Зпочатку думали урядити ту виставу в літній резиденції Св. Отця в Кастельґандольфі. Одначе з огляду на сподіваний наплив не лише журналістів, але також вірних так з Італії як і зза кордону рішили урядити виставу в Місті Ватиканськім, в самім Римі.

Розстріл сімох Болгар

Большевики зачинають вистрілювати своїх гостей.

З Софії доносять: Болгарська Ліґа Прав Чоловіка оповістила в пресі протест проти розстрілу без суду сімох Болгар по убийстві Кірова. Зі списку розстріляних, який оповістила больш. преса, в Болгарії вперве довідалися про смерть сімох Болгар. — З того ясно, що большевики, котрі зі всіх сторін заманювали до себе гостей, аби їх показувати якийсь час свому нещасному пролетаріятови як мнимих „утікачів з буржуазного пекла", тепер тих гостей зачинають систематично вистрілювати. Пустити їх до дому бояться, аби як очевидці не оповідали, що діється направду в царстві антихриста. Отже чрезвичайка користає з нагоди смерти Кірова й виправляє гостей на лоно Авраама. Спосіб певний і дешевий, як позбутися збаламучених і вже непотрібних їм людей. — Про розстріл Крушельницьких і ін. Галичан буде окрема стаття.

Тільки судді будуть адвокатами?

„Ґазета Варшавська" повідомляє, що міродатні чинники мають приготовляти новелю до закону про устрій адвокатури. На її основі доступ до адвокатури буде узалежнений від пятилітної служби в судівництві. Хто схоче бути адвокатом, мусітиме вступити до судівництва, дістати номінацію на суддю і щойно по означенім часі осягне право вступу до адвокатури. — Се означалоб майже цілковите замкнення вступу Українцям до найбільш незалежного досі фаху, до адвокатури. По якімсь часі адвокат-Українець буде білим круком.

Міліонові надужиття в банку Совітів

З Москви доносять: Комісія найвисшої контролі СССР перевела ревізію у всеукраїнській банковій орґанізації „Ґосбанк" і викрила величезні надужиття в її централі та в відділах. Увязнено директорів Певзнера-Перновича і Сурженка та потягнено до відповідальности головного директора Пебогнерова. Страти обчисляють на міліон рублів. — Чи се правда, чи претекст до розстрілів?

Чому овочі такі дорогі

Привіз полудневих овочів через Ґдиню до Польщі збільшився в останних 3 літах 107 разів. Отже овочі в Ґдині так подешевіли, що пр. цитрина коштує в Ґдині 3 ґроші. Та в цілій Польщі коштує цитрина 10—15 ґр. Пачка винограду 14 кґ ваги коштує в Ґдині в ґуртовій торґовлі 15 до 16.50 зл., але в тій самій Ґдині за 1кґ. винограду треба заплатити 3.60 зл. Деж таємниця того, що овочі такі дорогі? А просто в тім, що посередники закуповують ґуртом всі транспорти овочів, які прибувають до Ґдині — і потому диктують ціни та заробляють величезні суми. Ось де правительство повинно вглянути і взяти в оборону населення перед страшним визиском несовісних посередників.

Сім великих виправ на Гімаляї

Ще ніколи не приготовувано таких великих виправ на „здобуття" найвисших верхів світа, як на 1935 рік. Як відомо, 13 або 15 верхів у Гімаляях має поверх 8.000 м. висоти — і ще ні на один з них не вийшли люди. А в 1935 р. хочуть вони доконче вийти. Анґлійська виправа йде на верх Нанда Деві, німецька на Канч, французька на Каракорам і т. д. Одна виправа йде навіть на Нанґа Парбат, або на Гору Нещастя. Найбільшу суму ґрошей призначили на свою виправу розуміється Американці. Вони орґанізують передовсім формальну обсерваторію з численними лікарями, котрі мають докладно вистудіювати, як рідкий воздух високих гір ділає на людей. А потому будуть іти. Також молода Індія орґанізує велику виправу, котра має пять літ іти етапами на найвисший верх Гімаляїв. Та Анґлійці за всяку ціну хочуть там вийти перші. Отже як тільки весною зачне таяти білий сніг на височезних горах гімаляйських і великанські маси вод рушать у глибокі долини Індії, зароїться від виправ місцевість Срінаґар Кашмір і невеликий готель „Неду" буде обсаджений до останнього кутика. А потому зачнуть іти... Хто з них верне, хто загине?...

ХТО ПРИШЛЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦІЛИЙ РІК 1935 той подвійно помагає видавництву.

Громадяни! Зложіть свій гріш у своїй установі і викупіть найдальше до 28 грудня ц. р. полісу за обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків на 1925 рік у місцевого аґента Т-ва взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

З внутрішних справ

Про нараду редакцій 4 консервативних орґанів нашої преси.

Стара се правда, що перед упадком матеріяльним все наступає упадок моральний, полученій з занепадом розуму. Так власне діється на наших очах з найстаршим і колись репрезентативним щоденником. Він котиться що раз більше вниз і мабуть недалекий вже час, коли його власна публика збунтується проти нього. Булаб велика шкода упадку щоденника по 55 літах його істнування, тай ще до того в суспільности такій убогій на пресу як наша, — якби не те, що „Діло" вже від довшого часу просто не сповняє завдання, яке повинно сповняти, а шкодить власному народови. Воно від довшого часу поводиться так, якби було в руках хитрих ворогів самого істнування українського народу, ба не тільки українського народу, але й тої партії, до котрої майже поголовно належать члени спілки самого „Діла". Ось просимо послухати, яку штуку втяло „Діло" в числі, котре на першій його стороні має цифру 339, а на всіх інших сторонах 338.

Щоби зорієнтуватися у всій смішности і шкідливости того виступу для самого „Діла" і його партії, треба представити справу, з приводу котрої „Діло" втяло ту штуку. Отже як у кождім упорядкованім таборі відбуваються час до часу політичні наради, так і в нашім консервативнім таборі відбулася дня 10 грудня с. р. нарада чотирох редакцій, а саме „Нової Зорі", „Правди", „Хліборобського Шляху" й „Українського Бескида".*) Присутних було на тій нараді 12 співробітників тих орґанів. На денвнім порядку була головно справа устійнення їх політичної тактики супроти деяких появ внутрі української політики, викликаних очевидно зовні. І так наперед обговорювано справу нападів на гетьманський рух, до котрих ужито шпальт „Польсько-українського Бюлетину" і „Діла" та двох окремих брошур, з котрих друга видана коштовно і зовсім на зразок большевицький. Референт тої справи звертав увагу на те, що в значній розмірами брошурі Доленґи п. з. „Скоропадщина", котра до Галичини наспіла перед тижнем, згадується вже

*) Розуміється нікому з редакцій тих орґанів навіть до голови не приходило просити на ту нараду представників „Перемоги" і „Батьківщини". Твердження „Діла", що й ті орґани були заступлені на нашій нараді, свідчить—скажім делікатно—про повний брак політичного відчуття ситуації в того, хто таке міг написати. Рівно добре могли написати, що ми на ту нараду просили нпр. редакцію ундівської „Свободи".

про зміст статті Кедрина, поміщеної в „Польсько-українськім Бюлєтині“ з 28 жовтня с. р. Хто перечитає ту велику брошуру і зверне увагу на матеряли ужиті до її написання (численність тих матерялів видно з ноток) і хто візьме під увагу короткий час, котрий минув від 28 жовтня до появи тої брошури, той мусить прийти до переконання, що автори її в часі писання тої брошури вже знали, що в Бюлєтині появиться стаття такого змісту. А що стаття Кедрина се відповідь на криптонімну статтю в тім самім Бюлєтині, отже можна припускати, що також з автором тої криптонімної статті мали порозуміння вдохновителі згаданої брошури, котру підписав як видавець Модьо Куницький, студент торговельної школи у Варшаві. З тих містерій референт робив заключення, що все те робота большевиків, котрі ужили несвідомої того, хто і що їй підсуває, редакції „Польсько-українського Бюлєтину“ й інших осіб як паравану. Інші промовці стояли на інакшім становищі, а саме на тім, що ту брошуру, якої авторство „Діло“ злегка підсуває Куницькому, написало кількох наддніпрянських петлюрівців, а зредаґував наддніпрянець Крижанівський. Розуміється, вирішено одноголосно представити нашій суспільности м а т а ц т в а звязані з тою брошурою і цілим тим рухом.

Дальше застановлялися зібрані над ріжними конкретними доказами розкладу УНДА і над тим, що робити коли в часі виборів прийшлоб до боротьби нпр. між кандидатами УНДА і Фронту Національної Єдности (ФНЄ), а консервативне уґруповання ще не моглоб або не хотілоб виставляти своїх кандидатів. Всі присутні були згідні в тім, що вплив УНДА на очах меншає, через всі його політичні гріхи і помилки а в останних часах особливо через „діяльність“ спілки Кедрин — Мудрий. Всі були згідні також в тім, що вплив ФНЄ в масах росте. Одначе дальше не було вже так узгіднених поглядів. Др Назарук стояв на становищі, що вправді Паліїв в останних двох роках дуже змінився у своїх публичних виступах, та все ще його світогляду не можна уважати устійненим і тому не можна його уважати таким діячем, який вже не зробить ніякої несподіванки, себто устаткованим. Чи Паліїв взагалі дійде до такого стану, в якім можна булоб говорити про серіозне наближення до нас, не знати. А по друге говорив др Назарук, гурт людей, який зібрався довкруги Паліїва, складається з дуже ріжнородної публики: там є люди від найправіших поглядів до дуже лівих. Отже колиб навіть Паліїв сегодня був зрілий до кооперації з нами (хоч так не є), то його ріжнородна публика не пішлаб разом з ним. Отже з того ясно, що справа коаліції з ґрупою Паліева що найменше взагалі недозріла до вирішування. Та з другої сторони розвал УНДА на стільки глибокий а націоналістична струя, на котрій пливе Паліїв, на стільки жива, що якби Паліїв виставив при найблищих виборах своїх кандидатів і якби ми їх підперли, то УНДО булоб порядно побите.

Кромі стверджування в цілім краю дуже сумного стану опінії про УНДО, спричиненого головно поведенням спілки Кедрин — Мудрий, ніхто з присутних не атакував нещасного УНДА. Нпр. редактор „Хліборобського Шляху“ др Іван Гладилович говорив так: В березні с. р. редактор „Діла“ Мудрий був на зїзді еміґрантів уенерівців в Празі й відтоді боротьба проти нас ведеться вже систематично. Метод уживають цілком большевицьких. Очевидно реаґувати нам треба і то треба нам реаґувати як католикам, бо уенерівці се типові ліберали, котрі відчувають ненависть до католицизму в рівній мірі як большевики. Такий сам ліберал і Кедрин в „Ділі“, таке саме й ціле „Діло“. Отже гетьманці й католики мають спільний інтерес, спільно нас атакують, отже разом мусимо боронитися. Та нема рації бити в УНДО як в цілість, то значить без розбору. Воно і так на розвалі — мабуть всюди. Доказує се м. ін. вислід поїздки Паліева по цілім краю. Та в УНДІ є також позитивні і близькі нам люди, хоч розуміється, зовсім позитивні вони не є, бо тоді не видержалиб з Кедрином і Мудрим. Та все таки богато чесних людей бачить в УНДІ національний табор. Навіть у президії УНДА є позитивні типи, котрі волілиб іти на Національний Конґрес з консервативним крилом нашої суспільности ніж з уенерівцями. Отже головну атаку треба звернути на розкладові типи в УНДІ, то значить на нинішнього „ідеольоґа“ УНДА Кедрина і на його спільника Василя Мудрого. Зрештою їх ненавидять самі ундисти і тільки ждуть нагоди, аби їх скинути. Та правду сказавши, нам їх напасти в пресі та в брошурах зовсім не страшні, бо вони тільки повторяють все те саме і так згущують чорні краски до неможливости, що навіть люди непоінформовані в політичних справах відвертаються від їх писанини з несмаком.

Найгорячіше промовляв за тим, аби за вину Кедрина і Мудрого не поборювати цілого УНДА, п. дир. Ґреґолинський з Перемишля, той саміський, котрого „Діло“ порядно злаяло в статті „Несамовита спілка“, цитуючи проти нього нпр. такі річи: „Переконати можна тільки розумного. Дурневи ви дайте скільки і які хочете арґументи, все одно на біле він твердитиме, що воно чорне. Тому такої катеґорії людей не слід переконувати. Хіба в головах кретинів...“ і т. д. Пише також редакція „Діла“ про політичні інтриґи п. Ґреґолинського, про надуживання ним авторитету перемиського Владики і грозить йому ще дальшими компліментами...

А до якої міри дир. Ґреґолинський боронив УНДА, нехай посвідчить отсей витяг з протоколу наради чотирох консервативних орґанів: Др Назарук (замикаючи засідання) сказав: Дискусія добігає до кінця. Вона була корисна тим, що кінчимо її постановою, що ні одна з наших ґруп не зробить без порозуміння з іншими ніякого політичного кроку. Хто за тою постановою? (Всі). Тепер стверджую, що в відношенні до УНДА висказані були зовсім противні думки. І так пр. оден дискутант висказав думку, що ми з УНДОМ ніколи не порозуміємося якраз в засадничих справах, а п. дир. Ґреґолинський був тої думки, що порозуміння з УНДОМ невиключене й арґументував се м. ін. тим, що УНДО репрезентує наш національний табор і що воно спадкоємець нашої Руської Ради ще з 1848 року.

І такого приятеля своєї партії, котра фактично держить і „Діло“, редакція тогож „Діла“ дискредитує як може, всіми способами!... Чи бачив хто де подібну політичну глупоту?

При тім „Діло“ зазначує, що його інформація походить з цілком певного жерела.... Тимчасом те, що виписало „Діло“, се плетениця нонсенсу з неправдою про „спільний фронт“ і т. п. Плетениця — на підставі переданого змісту одної розмови чоловіка, котрий довго не був у Львові, з чоловіком, котрий його не зрозумів. Такі „основи політики“ і тактики „Діла“...

І пише, що безпосередним вислідом наради: спільний фронт проти УНДА...

В дійсности хоч можна було всупереч поглядам п. Ґреґолинського ухвалити той спільний фронт, його не ухвалено, але відложено справу в ціли дальшого обсервування розвитку подій і засягнення потому думки ширших кругів людей консервативних поглядів.

Отсі інформації уважали ми вказаним оповістити з приводу несамовитої статті в несамовитім щоденнику. Все одно ми булиб їх оповістили хоч розуміється трохи пізніше. Боротьби з УНДОМ зовсім не відпекуємося. І висліду тої боротьби не боїмося. Таксамо не відпекуємося ніяких кооперацій, розуміється з виїмком засадничих противників.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ВИСТАВА АНУМ

(Асоціяції Незалежних Українських Мистців).

Дня 16 с. м. о год. 12 впол. у Львові в салях Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка (вул. Чарнецького) відбулося відкриття шестої вистави членів АНУМ. Добірна публика, понад 200 осіб, заповнила 4 салі Музею НТШ. Крім представників нашого мистецького й журналістичного світа були наші любителі й любительки мистецтва, яких постійно стрічаємо на всіх наших мистецьких імпрезах.

В чотирох салях Музею НТШ розвісили 200 образів і розставили 26 різьб наших 29 мистців (в тім 6 жінок). Зі Львова взяли участь у виставі: Северин Борачок, Володимир Гаврилюк, Святослав Гординський, Олександер Климко, Володимир Ласовський, Омелян Ліщинський, Роман Сельський, Андрій Коверко; зі Станиславова: Осип Сорохтей; з Жовкви: Юліян Буцманюк; з Сянока: Лев Ґец; з Кракова: Наталія Мілянівна; Краківська мистецька ґрупа „Зарево“: Марія Гарасовська, Денис Іванцев, Михайло Кміть, Ярослав Красневич, Ярослав Лукавецький, Андрій Наконечний, Володимир Продан, Нестор Кисілевський; з Праги: Надія Білецька, Микола Бутович, Галина Мазепа, Оксана Лятуринська; з Варшави: Петро Холодний (син); з Відня: Марія Дольницька; з Берліна: Василь Масютин; з Парижа: Микола Глущенко; з м. Кань (в полудневій Франції, над морем): Олекса Грищенко.

Дивує брак образів основників АНУМ: п. Я. Музикової, проф. М. Осіньчука, п. П. Ковжуна і д-ра І. Іванця.

На перший плян вибиваються праці Борачка, Грищенка, Глущенка, Дольницької, Мілянівної і інших. Найбільше т. зв. модерних річей дали: Ласовський і Гаврилюк. Одначе вони не виходять поза експериментування на дані теми. Майже кождий з мистців відзначається від інших своїм окремим підходом до розвязки намічених питань.

Зі всіх праць на сій виставі найбільше звертають на себе увагу праці Северина Борачка. Се імпресіоніст-поантист з дуже приємною аналітичною кольористикою, котрий не оперує масою краски, але її цизеляцією. З виставлених ним образів мабуть найкращий „Над рікою“ (ч. 9). Інтересний той образ не тільки оригінальним малярським виконанням, але також тематикою, хоч сей мистець до тематики засадничо не привязує ваги. Дальше звертають увагу ще його „Прачки“ (ч. 4) і „Сніданок“ (ч. 5).

Твори Бутовича з Праги визначаються веселістю і легкістю. Особливо гарні його нариси підкарпатських церков. Подібний до нього легкістю форми але поза тим зовсім інакший Олекса Грищенко, котрий проживає тепер у Франції. Його з природи річи чужа (головно еспанська) тематика, а все таки немов чується в ній щось рідне.

Творів Сорохтея всі дуже вижидали. І він справді дав гарні та оригінальні річи, на жаль їх мало. Сорохтей се експресіоніст, котрий має свій зовсім виразний стиль. Мистець з Божої ласки. Майстер кольористики особливо інтересний в „Перевізнику“ (ч. 142). Під оглядом тематики звертає увагу його „Дівчина з кіньми“ (ч. 145), під оглядом психольоґічним його „Грачі“ (ч. 146). А все таки при оглядинні його оригінальних творів мається враження якоїсь ноншалянції чи поспіху в відношенні до праці. Так і чується, що сей мистець може дати більше ніж дав. Гординський дав дві-три цікавіші річи, та назагал його праці подібні до ребусів, які печатається в ґазетах.

Різьби вимагають окремої оцінки.

З приводу відкриття сеї вистави АНУМ ред. Микола Голубець відчитав свої міркування на мистецькі теми. Він зазначив, що шеста вистава АНУМ найгарніша зі всіх дотеперішних вистав. Наше мистецтво стоїть на порозі евро-

ОГЛЯД ПРЕСИ

Серед наших ремісників

„Батьківщина” принесла отсю статтю свого співробітника М. П. на підставі розмови в „Міщанськім Брацтві” у Львові; подаємо її з невеликими пропусками:

Була година пів до 8-ої вечером. У двох, скромно прибраних кімнатах сиділо кількадцять статочних ремісників в середнім віці. Одні читали часописи, другі розмовляли.

— Нарешті, каже з них один, знайшовся хтось, що зацікавився нами. І поплила розмова.

— Якраз цього року минає 50 літ, зачав один зі співбесідників, від того, як у Львові повстало перше ремісниче українське товариство „Зоря”. Перед повстанням „Зорі“ було теж багато наших ремісників у Львові, та вони дуже скоро польщилися. Як повстала „Зоря” польщення наших ремісників майже припинилося. Згодом „Зоря“ оснувала ремісничу бурсу, яка до нині існує і має два відділи, один при вул. Ходоровського, другий на Личакові. В бурсі є біля 100 учеників ріжних фахів. Були часи, що було їх і 300! А тепер годі всіх примістити. Нема грошей! Колись були меценати (співак Мишуга, о. Залуцький), тепер їх не видно. А суспільність ще не розуміє величезної ваги ремісничих бурс. Ви знаєте: У нас ще дальше на першому пляні гімназії. Через те багато наших хлопців мешкає по польських ремісничих бурсах. Яка їх доля, не тяжко збагнути. Необхідно ними ближче занятися. Вихованки бурси дали великий нарибок добрих і свідомих ремісників. Хлопці наші практикують у наших, польських і жидівських ремісників. У чужих ремісників навіть більше, ніж у наших, бо ті мають змогу вдержувати більші варстати. Нині нема вже ремісничого фаху у Львові, в якім не булоб наших учнів і челядників.

— Статистики ремісників, ремісничих хлопців і челядників нема. Ніхто її не вів і не веде. Знаємо лише приблизно, що у Львові є коло 1000 наших ремісників. Самих шевців є понад 200.

В порівнанні з передвоєнними часами скількість наших ремісників безумовно росте. І цей зріст кидається в очі. Те саме можна завважити і на провінції: в Перемишлі, Станиславові, Тернополі й менших містах. Одначе докладних чисел подати не можемо, бо ніхто не займається статистикою нашої ремісничої молоді. (Наша трагедія на всіх полях — прим. складача).

— З яких кругів села напливає наша молодь, з бідніших чи з богатіших верств?

— Звичайно з найбідніших. І то власне відемне явище, бо такі, не маючи ніякої опори, часто винародовлюються. Тепер відносини під цим оглядом уже поправилися. Починає вже напливати свідоміший і богатший елемент. До ремесла вступають уже нарешті й сини світських і духовних інтеліґентів.

— А яку ціль має ваше „Міщанське Брацтво?“ і коли воно повстало?

— „Міщанське Брацтво“ повстало 1910 року. Зпочатку воно гуртувало представників усіх вільних фахів: ремісників, промисловців, купців, інженірів, адвокатів, лікарів і т. п. Одначе тепер його членами майже лише самі ремісники. Представники інших фахів потворили вже свої окремі орґанізації. Наше „Брацтво“ має кількасот членів. Його заходами і частинно фондами удержувалася наша доповняюча фахова реміснича школа при вул. Городецькій 95. В ремісничім Т-ві „Зоря“ у Львові гуртується переважно реміснича молодь, в „Міщанськім Брацтві“ старші ремісники.

— Яку кліентелю мають наші ремісники, свою чи чужу, чи одну і другу?

— Наші ремісники мають переважно чужу кліентелю. Вона вже переконалася, що наш ремісник солідніший і недорогий. Наш ремісник не здеморалізований державними і іншими доставами. І треба признати, що чужа кліентеля зуміла оцінити нашого ремісника. Натомісць, на превеликий жаль, мусимо ствердити, що Українці віддають свої роботи часто чужим. Мають до наших ремісників якісь безпідставні нераз претенсії, критикують нас, закидають нам, що „здираємо шкуру“ і даємо гіршу роботу. Дальше мусимо з жалем підчеркнути, що наша інтеліґенція трактує нас „згори“. Це відчувається на кождому кроці. Нераз навіть якийсь писарина не ласкав подати нашому ремісникові руки, бо він рахувати „пан“. Розуміється таке поведення не причиняється до вироблення почуття національної єдности. В останніх часах відносини під цим оглядом зміняються дещо на краще. А тимчасом наші ремісники дали досить доказів національної свідомости і карности, чи то в часі визвольних змагань, чи конскрипції, чи виборів; може навіть більше доказів ніж наша інтеліґенція. — Цю болючу справу мої співбесідники підчеркують з великим жалем і досадою.

— Ми не закриваємо того, що і між нашими ремісниками є й не солідні, неточні, є й такі, що свої ощадности складають до чужих а не своїх банків, одначе на загал наш ремісничий стан рішучо не уступає чужим щодо якости роботи, совісности і щодо конкуренційности платні за роботу.

— Чи фінансова скрута дуже підірвала наш ремісничий стан?

— Перед війною і в добрих часах лише деякі наші ремісники стояли добре і дорублялися. Бо треба правду сказати, змисл ощадности в наших ремісників був невеличкий. Хто більше заробляв, більше тратив. Про чорну годину мало хто дбав. Майже всі жили понад стан. Тепер, в часах господарської скрути, про зберігання готівки і збагачування ремісника нема й мови. Матеріялу на кредит не можна дістати, за роботизну теж треба платити готівкою, а наша кліентеля навчилася не лише, щоб роботи виконувати на кредит, але ввійшло вже в звичай, що й тих обіцяних рат не платять.

Наслідок надмірних податків й інших тягарів та несовісности частини кліентелі такий, що нині більше як половина ремісників в нужді. Є багато таких, що прямо з голоду вмирають. Лише нечисленні якось стягають кінці до купи.

— А чи є у вас зорґанізована самопоміч?

— Так, помагаємо собі взаїмно як можемо, але всі ми незаможні. Навіть ті, що колись добре стояли, нині боками роблять.

— Як наші ремісники виховують своїх дітей, чи багато з них остає на варстаті свого батька?

— Наші діти не хочуть лишатися на батьківських варстатах. Вони бачуть нужду батьків і їх легковажне трактування. Тому домагаються, щоб за всяку ціну вивчити їх „на панів“. А батьки не противні тому, бо думають, що як вивчуть дітей на панів, то буде їм ліпше жити. Деякі, що лишаються на батьківських варстатах, не вміють їх вдержати на тій висоті, що були за їх батьків. Бо сини ремісників не пробивалися з таким трудом крізь життя як їх батьки й тому через свою легкодушність і марнотратство нераз загирювали батьківський варстат і самі котилися на дно. Та тому винен у великій мірі лихий приклад наших сусідів. Сини наших ремісників наслідують синів польських ремісників. Тому нема в нас ремісничої традиції. Нема в нас виробленого почуття станової гідности.

— То якіж супроти того вигляди нашого ремісничого стану на будуче? Чи можна дорадяжувати, щоби наша безробітна сільська молодь приходила до міст і вчилася на ремісників?

— Безумовно, що так. Ті з наших ремісників, що мають славу добрих, солідних і точних майстрів, мимо всього таки вдержуються на поверхні. Молодь тепер приходить з села більше свідома, більше приготована, має свої ремісничі організації, товариське життя наладнане. Клич „свій до свого“ мимо всего таки приймається серед нашої суспільности. Є й серед неї такі фанатики, що йдуть на другий кінець Львова, щоби роботу віддати своєму чоловікови. Нам треба припливу свіжих сил з села, щоб постепенно обсаджувати ремісничі фахи, побільшувати кадри економічно самостійних людей в містах і тим самим постепенно збільшувати процент Українців по містах.

Серед тої цікавої і повчаючої розмови ми не счулися, як проминули дві години. Було вже пів до десятої. Я подякував своїм співрозмовцям за цінні відомости. Вони прощали дуже сердечно й просили пресу, щоб вона не забувала про них. Не забудемо. — **М. П.**

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Пригадуємо ще раз, що найдальше до кінця грудня 1934 р. всі ремісники мусять бути зареєстровані, бо інакше стратять право зарібкування. Се треба розголосити по цілім краю та зорґанізувати бодай в останній хвилі допомогу тим, котрим вона потрібна.

Про нову конституцію Польщі

Що пише вшехпольська „Газета Варшавска“.

„Ґазеті Варшавскій“ на загал сподобався проект нової конституції, випрацьований п. Ростворовским на підставі попереднього проекту п. Цара. Та бачить у нім оден блуд: „Тим основним блудом є цілковите усунення з проекту пп. Ростворовского і Цара поняття народу. Навіть самого словечка „парід“ ні разу не названо в тім еляборати. Ціла концепція спирається на понятті, що держава це сума городжан, між котрими не робиться зовсім ніякої ріжниці з огляду на їх расу, національність, віроісповідання. Жид — по думці того проекту — відповідальний за гонор і велич Польщі, він співтворець її прав та співкерманич її політики. Жид може стати навіть президентом Р. П.“...

Чи не за великі траґіки стали пп. вшехполяки — на тлі відсунення їх від повного жолобка?... А се їх особливо болить.

Що пише соціялістичний „Роботнік“.

„Роботнік” ч. 6066 так характеризує проект нової конституції Ростворовского: Сей проект під оглядом правничої техніки 10 разів лучший від проекту п. Цара. А під оглядом змісту конституційна концепція ББ се перерібка ідей, котрі кружляли в паріжських сальонах за часів Тієра аж до часів Мак Магона, то значить між рр. 1871 — 1885. Французькі монархісти не вміли тоді відбудувати консервативної монархії й пішли на „ерзац”. В Польщі 1934 р., в часі господарської катастрофи старого суспільного ладу — пробувати наслідувати ті взори се має вже посмак не фарси але траґедії.

Загальна денунціяція

Катол. Аґенція Пресова пише: Російська православна єрархія в Польщі в боротьбі з католицькою Церквою дозволяє собі на методи, які пригадують давні царські часи, а саме на доносництво і фальшиве оскаржування католицького духовенства. Бо для когож призначені статті в орґані митрополита Діонізія „Слово“ в рубриці „На сторінках часописів?” Поляки не читають російських часописів, православних Росіян мало цікавить питання, чи польські священики патріоти, — лишаються хіби державні власти, котрих хотілосяб зацькувати на католицьке духовенство. Орґан митрополита Діонізія обвинувачує загалом священиків литовської, німецької й української національности в протидержавній діяльности, натомість польських священиків посуджує — про брак патріотизму. Тому кілька місяців митрополит Діонізій підписав одну відозву в характері „російського епископа на еміґрації” мимо того, що він голова „польської автокефальної Церкви“. Не був се перший випадок браку льояльности супроти польської держави. Ми не писали про се, як також ширше не розписувалися про страшні відносини в Церкві на Волині, з уваги на делікатність і високе становище, яке займає митрополит у православній єрархії, як рівнож з неохоти до втручування у внутрішні справи правосл. Церкви. З другої сторони маємо право жадати, щоб „російські епископи на еміґрації“ не вчили польських священиків любови своєї Вітчини. — (Словом, весела полеміка).

Японія готова до війни з Америкою й Анґлією

З Лондону доносять: Японський амбасадор у Вашинґтоні уділив аґенції Райтера інтервю. В нім заявив, що колиб Америка й Анґлія не показали зрозуміння для японської політики, то Японія буде тим приневолена до боротьби. Мене — сказав посол — вже передтим питали, чи рівночасна боротьба з Анґлією й Америкою не булаб рівнозначна з великим національним убийством. Я відповів на те, що Японія рішучо й без огляду на все буде змагати до осягнення своїх цілей. Кажу се й тепер. Японія не думає атакувати, але нікому не позволить мішатися до своєї політики на азійськім континенті.

пейського мистецтва. Один мистець слушно сказав, що мистецтво вимагає 20% таланту + 80% праці аж до самовідречення.

З виводами п. Голубця на жаль не можемо погодитися: Хоч ся вистава також гарна, але попередна вистава АНУМ була мабуть сильніша. АНУМ видала з приводу вистави катальоґ вистави з передмовою П. Ковжуна і 12 ілюстраціями. Гарні репродукції образів робив проф. Ст. Щурат.

Вистава відкрита щоденно від год. 10 до 3 попол. до 15 січня 1935 р. Вступ: 1 зл., для молоді 50 ґр., прогульки від 10 осіб по 20 ґр. від особи.

За повну людину

Промова о. І. Назарка ЧСВВ на ювилейній Академії у Львові 4.XII. 1934 р.

Живемо напередодні нової ери. Сучасна хвиля в житті цивілізованого світа — це хвиля під кождим оглядом переломова. Стоїмо на переломі не тільки століть, не тільки на переломі нових форм суспільного життя, але перш за все на переломі світоглядів та ідей. Одні з тих ідей кінчають свою передсмертну агонію та кладуться в гріб. Другі прозябають, приходять до життя і до голосу. Чогож зібралися ми сьогодні? Чи може на те, щоби знову товаришити похоронному походові якоїсь ідеї? Щоби знову співати їй вічную память? Ні Сумні нагоди збирають звичайно тільки обмаль учасників. Сьогоднішне численне зібрання вказує, що нас згуртувала радісна нагода. Саме минає 350 літ від появи славної буллі, котрою папа Григорій XIII надав канонічне існування першій і Матірній Марійській Дружині молоді в Римі зв. „Пріма Прімарія”. Радіючи тим радіємо і нашою довгою, бо понад 300 літньою приналежністю до цеї Матірної Дружини. Радіємо перш усього тому, бо в рядах Мар. Дружин і через Марію стаємо справжніми і повними людьми.

1. Змагання уформувати „тотальну” людину таке давне, як сама людина. Одначе щойно християнство означило справжній ідеал повної людини. Та здійснювання цього ідеалу в житті доводило до завзятущої боротьби між двома скрайними напрямками, що їх знав уже Апостол народів та назвав „діла тіла і діла духа”. І сьогодні кипить та сама боротьба, на тій самій площині тільки під шумнішими кличами т. зв. деїстичного натуралізму з католицьким супернатуралізмом. В процесі виховання нового типу людини натуралізм не тільки нехтує обявлені правди, але в своїх дальших консеквенціях акцентуючи за сильно фізичну сторінку людини доходить не лише до однобічної культури фізичної, але й до апотеозування та ідолопоклонного культу тіла. А цей культ доходить аж до такої карикатури ідеалу людини, до якої дійшли віталістичні панромантики. На їх думку навіть сам розум — це шкідливий чинник, це деспот і демон вільного життя людини. Їх ідеал — це діонізійська людина гонів та інстинктів.

З цілком іншим ідеалом повної людини виступає християнство. Розвоєвий процес цього ідеалу поступає не тільки по лінії синтези і рівноваги між культурою духа і тіла, старається не тільки належно згармонізувати ці два чинники, але змагає до гієрархії їх вартостей, до підпорядкування фізичної ділянки людини ділянці духовій, а на чоло всіх старань про витворення нового типу людини висуває її духовий чинник. Словом — християнізм зміряє до переваги духа над тілом. Людина не є тільки людиною в розумінні останнього й найкращого звена сотворінь на землі, але се дитя Боже, призначене до вічного щастя. Ось це ідеальний тип людини в католицькім розумінні. В слід за тим визволення духа з кайдан матерії — се в першу чергу скристалізування сильної індивідуальности, відтак се покажчик і виразник життя в кожному ідейному русі. Пособляти „діла духа” в їх тріюмфі над ділами тіла — значить розвинути справжню активну творчість та розколихати справжній ідейний рух. І навпаки — спомагати „діла тіла” аж до тої міри, щоб вони затріюмфували над ділами духа — значить не тільки розгубити себе і затратити свою духову відрубність, але й припинити навіть найживіший рух ідейний. Такий кінець тих всіх напрямків, що в своїому підході до ідеалу людини станули в різькій опозиції до католицького розуміння. Сюди належать матеріялізм, гедонізм і консеквентно також лібералізм. Тому кожде ідейне прямування шукає способів і метод, якими найлекше можна сконкретизувати ідеал інтеґральної людини. І подається на те безліч способів. Одначе при тому дуже мало заторкується, нераз і забувається спосіб найлекший, що його можна примінити до кождої людини, бо він спирається на її природі — себто забувається провід матери. Ту саму думку можна сформулювати в такому твердженні: Найлекша метода видобути з людини максімум того, що в неї справді людське — це піддатися від зарання свойого життя вмілому проводові своєї доброї та ідеальної матери. Тільки мати може виховати людину в повному розумінні цього слова защіпивши їй ще змалку почуття любови, краси і віри в Бога. Один письменник сказав: „Все, що маю в собі людського, засіяла моя добра мати. Школа, церква і життя тільки розвинули се”. Коли любов до Бога і батьківщини овіє колиску дитини в зарані її весняних днів, то сей святий огонь, розпалений рукою доброї матери, не погасне ніколи. Тому папа Пій IX кликав: „Дайте мені матері, а я при їх помочі обновлю весь світ”. Се неоспориме твердження, бо етапи суспільного відродження властиво зазначуються так: звершена мати значить тільки, що відроджена родина і консеквентно що відроджена нація. А тому, що проблєма виховання ідеальних матерей особливо актуальна сьогодні, можна сказати, що сьогоднішний зразок святости се тип ідеальної матери. У первопочинах християнства, коли Церква потребувала мужних оборонців, типом святости було мучеництво. В пізніших століттях типом святости було дівицтво, чи добровільне убожество, як антідот на тодішний сексуалізм чи мамонізм. Сьогоднішна суспільність захитана в самих підвалинах — в родині. Тому ідеальна мати се тип майбутньої святої, за якою банує сьогоднішне вимираюче людство.

2. В практичному переведенні проблєма виховання ідеальної матери для добра ідеальних дітей все стрічається з труднощами. Тому з поміччу приходить нам анальоґічна, але незрівнано вижча інституція Божа. Христос ставляє нам найкращий ідеал матери в особі Марії. Найідеальніша Мати, бо Мати Божа, стає Матірю ідеальних синів і як Мати Божого милосердя доповняє всі браки справжнього чоловіцтва звихненого грїхом та навіть переносить його в сферу повного ідеалу надприродного. Материнство Марії підіймає високо ґідність земської матери. Де справжній культ Марії — там належна пошана матери. І саме в тому зосереджується специфічне післанництво Марійських Дружин, яким вони ріжняться від прочих церковних орґанізацій, що їх ціллю є поширення культу Марії. Марійські Дружини ярко насвітлюють та видвигають перед людством культ ідеальної Матери в особі Преч. Діви. Саме сьогодні святкуємо 350-ліття охоплення сеї проблєми в рямці сконкретизованої думки й тим самим розкриття перед людством шляхів внутрішного устрою, такого симпатичного в свойому охопленні і такого трівкого в орґанізаціях Марійських Дружин. Не диво, що Марійські ідеали мали такий непереможний вплив і таку атракційну силу над людськими серцями. Лента історії Марійських Дружин міниться проблисками людського ґенія, хрустальних характерів, найвижчих ґідностей і передовсім святих. За 350 літ існування Марійські Дружини видали аж 36 святих і блаженних, кільканацятьох римських Папів, понад сотку пурпуратів, кілька тисяч епископів і свящн., кількох цісарів і королів, пр. німецького Фердинанда II і III, Леопольда I, португальського Івана IV, непроглядні ряди князів баварських, льотаринських, сабавдських та венецьких дожів. Навіть ґіганти людських досягань, яких чоло прикрашує ґеній, дорожать Марійською відзнакою. Досить згадати безсмертного мистця кисти Рубенса, або незрівняного поёта, що в клясичних октавах оспівує християнські бої — Торквата Тасса, чи трьох великих мистців драми — Льопе де Веґу, Кальдерона і Корнея — всі вони Марійські Дружинники. В цьому величньому почоті Марії не останне місце заняли й Українці. Митрополит Венямин Рутський, цілі роди Чарторіських, Вишневецьких і Санґушків — се ті, що їх імена золотими буквами виписані на перших сторінках історії Українського Марійського Руху.

І сьогодні Марійські ідеали не померкли. Доказом цього тих майже 8 міліонів членів згуртованих сьогодні в 50.000 Марійських Дружин, сцентралізованих при сьогоднішній Ювилятці „Пріма Прімарія” в Римі. Доказом цього тих 20.000 української молоді згуртованої в 236 Марійських орґанізаціях укр. Осьце та справжня духова еліта, що на неї покладає такі великі надії наша Церква і нація. Се перші фалянги піонірів нашого справжнього відродження. Тому до Тебе, Марійська молоде, звертаюся з горячим зазивом в се велике Твоє свято. Молоде люба, весно нашого реліґійного і національного життя, надіє нашого кращого завтра! В глибокій пошані великої Марійської ідеї зложи обіт у глибині своїх сердець, стояти кріпко, твердо і непохитно на сторожі цеї ідеї; ніколи не збитися, ніколи не схитнутися з того ясного світляного шляху, що тобі вказала Марія. В карних рядах Марійських Дружин стали своє серце лицарським завзяттям. Ще мент, ще хвилина і заграють боєві труби і покличуть тебе в бій. Під пошум лелійних прапорів, під звук воєнних труб йди сміло в бій за найвижчі ідеали Христа, Його Церкви й укр. народа. В бій, як неустрашимі лицарі Марії, як вірна партія Христа. А певно, певнісенько прийде-завитає промінно-ясний день тріюмфу Христового Царства, Христової Нації, Христової України!

Страх перед опінією недотепного спонукує християн і не-християн роздувати своїм язиком те пекольне полумя, про котре говорить апостол Яков. Він називає його вогнем, що життя чутких істот перемінює в ад: в ньому затрачують вони свою віру в людей, свою просту безпосередність, свою радісну свободу ділання, своє бажання йти за кращими спонуками душі. В тім царстві володіє Мушиний цар Велзевул, котрий міліонами мерзьких червоточин може споганити і найбіліший мармор. (Кей: „Естетичні основи товариського життя“).

Лікарський фейлетоник.

СОЯ — ЛІКОМ

Від недавна богато пишуть про сою. Се китайська фасоля, якої управу хочуть розповсюднити і в нас, з огляду на її велику відживну вартість і промислове значіння. В Китаї вона належить до т. зв. 5 благодатних ростин. Вона має в собі крім інших складників маґнезій, потас і фосфорові сполуки. Сі останні конечні для людей нервово вичерпаних, отже умово працюючих. Соя дуже відповідна пожива також для діябетиків (хорих на цукрицю). Відповідно спрепароване молоко з сої се дуже добрий корм для немовлят, бо він скорше стравний від коровячого молока і крім сего, як дослідами ствердили лікарі, соя лічить дітей з недуги нирок і скірних прищів (виприски). Молоко з сої робиться так: Зерна сої заливається водою так, щоб їх вода закрила і лишається їх так 24 години. Потому товчеться їх в моздірі (розтирається в макітрі) і заливається се перевареною водою. Розколотивши добре, треба ще перецідити, щоб відділити лупинки і нерозтовчені частинки.

Сучасний театр в СССР

Паноптікум мертвої Росії. — Нова соціялістична романтика серед обдертого й голодного народу.

Після перерви о год. 9.15 промовляв п. Домбровский: Геніяльний режисер Всеволод Меєргольд називає свій напрям „біомеханікою“. Ми були на трьох виставах його театру: „Ревізор“ Гоголя, „Камеліева Дама“ Діма і „Ліс“ Островського. Ми ввійшли до бідного Робітничого Клюбу, де грав тимчасово театр Меєргольда (для нього будують окремий модерний театр). Меєргольд зробив з „Ревізора“ нове видовище. Він пододавав ріжні сцени, вичеркнені з оригіналу і з „Мертвих Душ“. З комедії зробив кротескову трагедію вмираючої Росії. Меєргольд оживляє матерію. Не слово важне але рух, життя матерії. Його біомеханічна кінетика подиву гідна. Меєргольд не узнає куртини. Замісць декорацій бачимо богато ріжних дверей. З середних, найширших дверей-воріт виїздить на перед сцени широка плятформа. На ній сидить тісно коло себе кільканацять високих царських урядників. Меєргольд переніс акцію „Ревізора“ з малого містечка до великого міста. Урядники читають листа, що переходить з рук до рук. Вони крайно знуджені. Сцена стає нудна. Несподівано один урядник виймає з кишені яблоко й подає другому, той третому. Мандрівка яблока з рук до рук в ріжних напрямах робить несамовите враження. Оте яблоко приковує до себе увагу всеї публики. — Хлестаков сидить під сходами і благає господаря, щоб дав йому курку. Нарешті дістає він курку і крайно зголоднілий зачинає її краяти ножем. Курка як жива скаче по цілім столі. Дикий поєдинок між куркою і Хлестаковом підносить волосся на голові, бо курка „боронилася“ мов жива. Ота „симфонія краяння курки“ незрівнана в своїм роді. Ми відчули тоді, що значить голод!... Та прошу не думати, що я провокую публику, бо вже год. 9.30! (Сміх). — Меєргольд додав ще другу фігуру, двійняка Хлестакова, офіцира. В той спосіб він показав другу істоту Хлестакова, відбитку того, ким хотів бути Хлестаков. Він залицяється до жінки городничого і до його доньки. Се роблять на сцені рівночасно й наперебій Хлестаков і його двійняк. Так підчеркує Меєргольд роздвоєння Хлестакова. Або сценка з хабарями! Довжезний стіл. При однім його кінці стоїть Хлестаков. Хабарі переходять з рук до рук здовж стола й тонуть в глибокій кишені Хлестакова. Викривленні обличча, жадібні руки доповняють несамовиту сцену. Нагло чути свист жандармів за сценою. Чути пекольні крики юрби, що мимо здержування жандармів вдирається всіми дверми на сцену і просить ревізора увільнинити їх від урядників-хабарників. Вкінці поліція виганяє юрбу. Остає Хлестаков і горстка смертельно перестрашених урядників, приліплена до стола. — Вкінці „ревізор“ відїхав. Його лист читають урядники, всі по черзі. Кождий читає не про себе але про другого. Самі „добірні“ слова! І вкінці „німа сцена“. Урядники застигли з жаху на вістку, що приїхав правдивий ревізор. Ся несамовита сцена триває довго й робить несамовите враження. Нарешті спостерігли ми, що група урядників се не актори, але воскові фігури, зроблені зовсім на подобу виступаючих осіб. Се ще підчеркнуло несамовитість „німої сцени“. Се паноптікум мертвої Росії. Тепер ми пізнали внутрішну причину революції. Меєргольд переробив „Ревізора“ на трагедію і зробив з нього похоронний марш передвоєнної Росії. (Тут залунали оклики: „Вікна отворити!“ — Хтось підложив „смердючку“. Щось гризе очи, витискає слези. Дехто виходить. Одначе скоро „ґазова атака“ кінчиться і всі дальше слухають ентузіястичного звеличника Меєргольда. Смердючку пустив мабуть якийсь прихильник царської Росії). Біомеханіка послугується рухом як найвисшим виразом акції. Актори в Меєргольда мусять бути рівночасно добрими ґімнастиками, акробатами, спортовцями. В руках Меєргольда вони маріонетки. — Потім прелеґент оповів про „Ліс“ Островського, „Камеліеву Даму“ Діма, „Масковий Баль“ і т. д. Театр Меєргольда се театр революції. Він зсинтетизував все, що досі було в театрі, від грецької трагедії до чаплінівської ґротески. — Цікавий жидівський театр Грановського і театр Таїрова.

Потому п. Красновецкий оповідав про театр Вахтанґова, ученика Станіславського. Се „театр золотої середини“.

Останній промовляв п. Домбровский. Він зробив підсумки вечера, підчеркнув велике значіння таких діячів російського театру як Станіславського, Вахтанґова, Меєргольда й інших. Совітський театр тепер ступає на шлях соціялістичного романтизму. Він причиняється до будови нового життя в СССР.

На тім закінчено сей „труйґлос“ о год. 10.50. З трох бесідників найбільш ентузіястично говорив про совітський театр п. Домбровский, за що оплескували його ліві. Вечір, що тривав майже $3^1/_2$ години, перетомив публику так, що найцікавіших річей при кінці слухало вже далеко менше осіб. Хоч прелеґенти говорили про театр, але згадали також і деякі інші сторінки життя в совітах, зовсім не веселі. Мимо всіх похвал тут і там вийшла на верх „гола дійсність“. Шкода, що прелеґенти не були в Київі або Харкові та не оглянули тамошних театрів, котрі мали тепер впасти доволі низько. Вертаючи домів роздумував я, чому большевики так вміло використовують театр для своїх цілей, а католики досі не звертають належної уваги на театр, на сю школу для найширшої публики. Подібно як на пресу...

Ліцитації маєтків в Галичині

Дирекція Т-ва Кред. Земського у Львові оповістила дальші ліцитації земельних маєтків в Галичині: Костельники, пов. Бучач; Загачів, Дички й Малинівка, пов. Рогатин; Войткова, Тищина, Туче, Мешківщина, пов. Добромиль; Болоні, к. Довголуки, пов. Стрий; Сеньків і Станін, пов. Радехів; Білобожниця Стара, Калинівщина і Семяківці, пов. Чортків; Мошків, Шмитків, Себечів, Острів, Глухів, пов Сокаль; Клебанівка і Мединь, пов. Збараж; Козлів, Танів і Городище, пов. Тернопіль; Нежухів, пов. Стрий; Долина, пов. Товмач; Рожиська і Ставки, пов. Скалат; Добротвір і Масярня, пов. Камінка Стр.; Путятичі, Губіянщина, пов. Городок; Маріянів, пов. Підгайці. Ліцитації визначені в речинцях від 15 до 19 січня 1935 р. в канцелярії нотаря Навроцкого у Львові. На ліцитацію виставлено коло 700 маєтків, задовжених в Т-ві Кред. Земськім у Львові.

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

1094 — В лѣто sxв (6602)... Того же лѣта Олегъ приде с Половцѣ із Тмутороканя и прииде к Чернигову. Володимеръ же затворися в городѣ. Олегъ же прииде ко граду и пожьже около града і манастыри пожьже. Володимеръ же створи миръ со Олгомъ и иде из города на столъ отень до Переяславля, а Олегъ вниде в городъ отца своего. Половьцѣ же начаша воевати около Чернигова, Олговѣ не возбраняющю, бѣ бо самъ повелѣлъ имъ воевати. Се оуже третьее наведе Олегъ поганыя на Рускую землю, егоже грѣха да бы и Богъ простилъ, понеже много хрестьянъ ізъгублено бысть, а другое полонено бысть и расточено по землямъ.

1095 — В лѣто sxг (6603)... Иде Давидъ Святославичь из Новагорода къ Смоленьску.

Н. *) Иде Святополкъ и Володимиръ на Давида Смоленьску и вдаша Давиду Новгородъ.

1096 — В лѣто sxд (6604)... Святополкъ и Володимеръ идоста на Олга къ Чернигову. І выбѣже Олегъ із Черьнѣгова мѣсяца маия въ г (3) день в суботу. Святополкъ же и Володимеръ гнаста по нѣмъ. Олегъ же вбѣже въ Стародубъ и затворися ту. Святополкъ же и Володимеръ оступиста оу городѣ. И бьяхуся из города крѣпко, а си приступаху къ граду и въязвенѣ бываху мнозѣ от обоих. И бысть межу ими брань люта и стояша около града дни л и г (33) и изнемагаху люди в городѣ. И выиде Олегъ из города хотя мира. И вдаста ему миръ...

1097 — В лъто sxe (=6605). Приидоша Святополкъ и Володимеръ и Давидъ Игоревичь и Василко Ростиславичь и Давидъ Святославичь и братъ его Олегъ и сняшася (в) Любчи на строенье мира. И гляголяше к собѣ рекуще: Почто губимъ Рускую землю, сами на ся котору и имуще. А Половци землю нашю несуть роздно и ради суть, оже между нами рать до нынѣ. Отселѣ имѣмься по едино сердце и съблюдѣмь Рускую землю. Кождо держить очьчину свою: Святополку Киевъ Изяславль, Володимеръ Всеволожь, Давидъ и Олегъ, Ярославъ, Святославъ имьже роздаялъ Всеволодъ городы, Давидови Володимерь, Ростиславичема Перемышль Володареви, Теребовль и Василькови. И на томъ цѣловаша хрестъ, да аще отселѣ кто на кого въстанеть, то на того будемъ вси и честьныи крестъ. И рекоша вси: да будеть на нь хрестъ честныи и вся земьля Руская. И цѣловавшеся и поидоша оу свояси.

И прииде Святополкъ Кыеву съ Давыдомъ. И радѣ быша людье вси токмо дьяволъ печаленъ бяше о любви сѣи. И влѣзе сотона оу сердьце нѣкоторымъ мужемъ и начаша глаголати къ Давидови Игоревичю, рекуще сице: яко Володимеръ сложилъся есть с Василкомъ на Святополка и на тя. Давыдъ же, имъ вѣры лживимъ словесемь, нача молвити на Василка, глаголя сице: Кто есть оубилъ брата твоего Ярополка, а ныны мыслить на тя и на мя... И я вѣру Давыдови и прельсти Давыдъ Святополка. І начаста думати о Василцѣ. А Василко сего не вѣдаше и Володимеръ. И нача Давыдъ глаголати: аще не имеве Василка то ни тобѣ княженья оу Киевѣ ни мнѣ Володимери. И послуша его Святополкъ.

И прииде Василко въ д (=4) ноября и перевезеся на Выдобичь, іде поклонитися къ святому Михаилу в манастырь и оужина ту... Наоутрия же бывшю, присла Святополкъ река: не ходи от именинъ моихъ. Василко же отопрѣся, река: не могу ждати... И присла к нему Давыдъ: не ходи брате и не ослушаися брата старѣишаго, поидевѣ оба. И не въсхотѣ Василко створити тако, ни послушаеть ею. І рече Давыдъ къ Святополку: видиши ли, не помнить тебе... але ли отидеть въ свою волость, самъ оузриши, аще ти не заиметь городовъ твоихъ... Но призвавъ и ныня, ими і даи его мнѣ. И послуша его Святополкъ и посла по Василка, глаголя: да аще не хощеши ждати до имянинъ моихъ и прииди нынѣ да цѣлуеши мя и посѣдимы вси с Давыдомъ. Василко же обѣщася приити, не вѣдыи лесть, юже коваше на нь Давыдъ. Василко же, всѣдъ на конь, поѣха. І въсрѣте и отрокъ его и повѣда ему глаголя: не ходи княже, хотять тя яти. И не послуша сего, помышляя, како мя хотять яти: оногды цѣловалі хресть, ркуще, аще кто на кого будеть хрестъ и мы вси. И помысливъ си, перехрестися, река: воля Господня да будеть и приѣха в малѣ дружинѣ на княжь дворъ... (Д. б.).

*) Н = Новгородська літопись.

Ювилейний Зїзд

Марійських Дружин Пань у Львові.

Дальше говорила п. Лужецька (Перемишль): Я слідила, як живуть у нас старці і старушки і бачила, що їх доля незавидна. Можеб вдалося створити секцію опіки над старцями і старушками. Предкладаю, щоби в кождім місті повстала така секція. Поляки і Жиди мають гарні приюти для своїх старців і старушок. — Пані Фіґолева (Львів): У Львові студентки дають поміч студіюючій молоді. Збирають фонди для потребуючих на шкільні оплати і купно шкільних книжок. Також по інших містах можуть повстати такі комітети, можуть ходити впродовж шкільного року по домах за добровільними датками і зібраними грішми помагати шкільній молоді. — Пані Букова (Золочів): В нас є секція опіки над найбіднішими. Щомісяця відбуваються реферати. Помагаємо в похоронах. Крім того безплатний лікар дає бідним лікарські поради. — Д-р Рабіївна (Дрогобич): В маю 1934 р. повстала в Дрогобичі харитативна секція при Марійській Дружині. Вона помагає вязням, котрі потребують помочі. Дає їм часописи, книжки. В Дрогобичі є лічниці. Членкині харитативної секції відвідують хорих, читають їм часописи. Крім того членкині збирають датки на відновлення церкви ОО. Василіян. — Пані Антонякова (Тернопіль): Тернопіль немає чим похвалитися. Вибрані делеґатки не приїхали. Марійська Дружина в Тернополі опікується слугами, хорими і вязнями. Інші Товариства як Рідна Школа, філія Союзу Українок також помагають. — Пані Дрогомирецька (Станиславів): Думаю, що ціллю харитативної праці є передовсім моральна поміч. Марійські Дружини повинні запобігти тому, що діється серед інтеліґентної молоді. Діти кажуть нам, що ми старі нічого не знаємо. Наші студенти і студентки дуже часто „мудрі", аж „премудрі". Їздять з рефератами по читальнях, але підкопують де можуть „попа". Сміються зі священиків. То страшне, що діється між нашою молодю. (Голоси: Так, так! Рясні оплески). — Пані Конрадова (Львів): Подам Паням, як я собі представляю працю Марійських Дружин. Отже всюди по селах Поляки заводять захоронки. В нас колиб бодай 2 або 3 села заложили одну захоронку, то ті села булиб позискані для Бога і Батьківщини. Також богато по наших селах старців і старушок, котрих часто зневажають діти і свояки. Якби так творити для них приюти, щоб вони могли скінчити життя в Бозі. Можнаб оснувати малу аптичку для першої помочі в наглих випадках. А в місті треба заопікуватися бідними дітьми тих родин, що мешкають по сутеринах. Між мешканцями сутерин страшна нужда. В одній кімнаті мешкають три численні родини так, що одно ліжко — то хата для такої родини. Дуже пекуча справа то опіка над служницями. Наші сільські дівчата йдуть до міста за службою. Доля таких дівчат надзвичайно тяжка. Нелегка також доля служниць у Жидів (Бесідниця наводить драстичні приміри з життя служниць).—о. кан. Лициняк (Львів): Ділянка християнського милосердя близька кождому жіночому серцю. Тому милосердя тим близше серцям членкинь Марійських Дружин. Моє вражіння таке: Щось всюди робиться, але нема в тім всім проводу й орґанізації. Якби працю скоординувати сего не кажуть. Чув я тут слово „централя". То дуже потрібна річ. Раджу створити при централі окрему секцію, котра малаб виробити плян праці. Та секція студіювалаб, що в нас треба робити і як треба робити. Щоб пані з краю мали де зарадитися. Ми маємо право домагатися помочі й від держави. Треба знати закони і з них користати. Раджу щоби при централі повстала секція добродійности. — Пані Янкевичева (Львів): Ми забули про неправесних дітей. В тім напрямі ніхто в нас не працює. Поляки мають окремі заведення для таких дітей, але як наша дитина туди дістанеться, то винародовлюється. Треба конче оснувати таке заведення бодай на кільканацять дітей. — Панна Неділка (Львів): Веду курс неграмотних служниць при церкві ОО. Василіян на Жовківськім передмістю. Дівчата вчаться грамоти дуже радо, але нарікають, що далеко ходити. Тому раджу створити такі курси і по інших дільницях. — Референтка пані Кондратова відповіла коротко на питання порушені в дискусії. — О год. 11 відчитала реферат пані Марія Янович під заг. „Марійська Дружина і виховання молоді". Зміст: За виховання молоді йде в світі боротьба. Всі змагають до того, щоби зєднати собі молодь. Виховання молоді на тім не потерпілоб, колиб було реліґійне. На жаль домагання Церкви топчуть на шкоду молоді. Марійські жіночі дружини мусять звернути увагу на виховання молоді і в тому напрямку поширити свою діяльність. Як має виглядати та праця? Наперед зясую коротко, яка ціль виховання молоді і серед яких обставин доводиться нині виховувати молодь. Сучасна педаґоґіка уважає ціллю виховання уформування ліпшої людини, а розуміє під тим (часто виключно) горожанина. Виховують дитину для держави. Навіть наука моралі подається незалежно від реліґії. Забувають, що людина має прямувати до Бога. Справу виховання молоді мусимо розвязувати під кутом вічности. Ціль виховання згідна з Божими домаганнями то всебічно розвинена особовість людини: розвій фізичний і моральний. Треба вправляти волю, щоби людина в життю поступала згідно з християнськими засадами. Християнське виховання не суперечить державі. Добрий християнин — се чесний горожанин і чесний син свого народу. Одначе християнське виховання стрічає великі перешкоди. В нас католицизм ще досить анемічний, він доперва зачинає кристалізуватися. В наших установах бачимо хитання то в католицький то в протикатолицький бік. Комунізм, соціялізм, націоналізм ширять в серцях нашої молоді справжне спустошення. Брак віри в Бога пособляє зростови неморальности, яку явно пропаґує нині література, преса, театр, кіно, радіо! Панує загальна психоза: критикувати старших. Навіть у родинах ніби християнських стрічаємо подвійну мораль. Св. Отець Пій XI бачив той грізний стан і тому в 1930 р. видав Енцикліку про християнське виховання молоді. В ній виразно зясовує найвисші ідеали християнського виховання та подає практичні вказівки. На зїзді Міжнародньої Ліґи католицьких жінок в Римі обговорювали справу виховання молоді й ухвалили резолюцію, що християнські матері в вихованню дітей будуть руководитися вказівками поданими в Енцикліці. Таке саме становище мусять заняти також Українки-католички, бо се справа Божа і за неї треба буде колись відповідати. Членки Марійських Жіночих Дружин стрічаються з молодю в першій мірі головно в себе вдома як матері, в школі як учительки і в ріжних орґанізаціях як їх провідниці. Як виховниці мусять памятати, що виховниця мусить бути глибоко реліґійна. Глибока віра мусить у неї йти в парі з правдиво християнським характером. Виховниці мусять не лише вірити в Христа, але також наслідувати Його в житті. Виховниці мусять мати відповідну фахову освіту. В Марійських Дружинах можуть доповняти своє знання. Виховні проблеми — се дуже цікава тема до рефератів в Дружині. Як має виглядати виховна праця? Та праця повинна бути подвійна: неґативна, себто треба поборювати злі впливи на молодь і охороняти її перед ними, та позитивна: повинна виховувати реліґійно й морально. Зачну від родини, бо се найважніше виховне середовище. (Д. б.).

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Впр. о. Василь Масцюх Адміністратором для Лемківщини. ПАТ (Польська Аґенція Тел.) оповістила отсю депешу: Чіта дель Ватікано 17. XII. Декретом Конґреґації для справ східної Церкви Папа заіменував о. Василя Масцюха, дотеперішного пароха в Горожанні Великій, Апостольським Адміністратором для Лемківщини. — Про новоіменованого достойника знаходимо в Українській Загальній Енцикльопедії отсі інформації: „Масцюх Василь, гал. укр. каноніст, гр.-кат. свящ. урод. 1873, перед війною проф. гр.-кат. дух. семінарії в Перемишлі. „Церковне супруже право".

В Апостольського Візитатора о. Йосана Гудечка була делеґація Лемків-Українців з буківського судового повіту: Іван Мицьо і Степан Ананевич з Полонної та Степан Голота з Карликова. Іван Мицьо промовив до Апост. Візитатора в чеській мові і представив йому побажання Лемків-Українців.

Св.-Йосафатівське свято в Відні. „Нова Зоря" свого часу подала була програму 150-літнього ювилею заложення нашої парохії в Відні при церкві св. Варвари. Годиться тепер подати короткий перебіг свята. Значіння сеї церкви було для Українців завжди велике. Біля неї купчилося все наше життя в Австрії. З нею звязана історія великих галицьких діячів. Сьогодня навіть після розпаду Австрії роля церкви св. Варвари не зменшилася завдяки мощам св. Йосафата, що там спочивають і широкій пропаґандистичній діяльности її пароха, о. дра М. Горникевича. Від 18 — 25 листопада відбулися ювилейні торжества. Участь брали всі верстви віденської суспільности, духовенство світське з кардиналом Інніцером, монаше, відпоручники австрійського уряду й війська. Німці й Чехи громадно брали участь у торжествах при мощах св. Йосафата. Чехи що-дня зі своїм місіонарем о. Др Стрнадою, що по чеськи говорив проповідь, відмовляли побожно літанію за св. Йосафата. На закінчення, 25.XI, приїхали з Югославії до Відня Преосв. Др Діонісій Няраді й о. Іван Вишошевич ЧСВВ., ректор гр.-кат. семинарії в Загребі. З Підкарпатської Руси Впрп. о. Полікарп Булик, протоігумен ЧСВВ. і о. Мирон Калинець ЧСВВ., ігумен ужгородського монастиря. Тогож таки дня Кардинал Інніцер посвятив вітрину, в котрій переховуються ризи, що в них був похоронений св. Йосафат. Після того при участи нашого духовенства кардинал відспівав в нашім обряді суплікацію і по німецьки відчитав літанію й молитви до св. Йосафата. Приявні були відпоручники центральних, краєвих і громадських урядів Австрії та ріжних німецьких реліґійних і культурних установ. Вечером у великій салі устроєно для публики вечерок. Всч. о. Др Горникевич мав реферат. По рефераті чергувалися ріжні привіти. Преосв. Няраді — від крижевацької епархії, від Підкарпатської Руси Впр. о. Прот. П. Булик, від Українців в Югославії Впр. о. Вишошевич, від чеських католиків о. Др Стрнада. Наші віденські діточки зробили гостям милу несподіванку, інсценізуючи „Поворот св. Йосафата" на рідну землю, укладу М. Соняшника.

Й. М. ЧСВВ.

Коли себе самого шукатимеш, знайдеш себе самого, але собі на згубу. Бо людина, що не шукає Ісуса, сама собі більше шкоди робить ніж мігби їй зашкодити цілий світ і всі її вороги разом. (Тома Кемпійський. II, 7).

ПОРАДНЯ

для Вибору Звання.

5) Д-р В. Метельський продовжав свій реферат: Перша рубрика професіографічної карти обіймає чисто фізичні умовини праці згл. вимоги, котрі якась праця ставить щодо стану здоровля робітника, що ту працю виконує чи має намір виконувати. Тут йде про тип загальної фізичної будови, про вроджені або набуті фізичні уломности, про недуги й нахили, що тісно вяжуться з родом праці означеного фаху. Знана річ, що деякі фахи спеціяльно сприяють розвиткови ріжних недуг. Внаслідок того численні робітники передвчасно тратять спроможність працювати. Кождий фах, кожда праця вимагає точно означених фізичних прекмет. Людина, що тих прикмет не має, не може осягнути успіху, вона згори засуджена на невдачу в тім фаху. Сею ділянкою праці займається Лікарська Секція Порадні.

В другій рубриці професіографічної карти говориться про характеристичні душевні нахили, котрі можна поділити на три великі ґрупи. Перша ґрупа — інтелектуальні нахили. Сюди належать нахили до чинности символізуючої, якими відзначаються мистці-артисти. Се стремління випливає з нутра людини і приневолює її проявляти назверх свої переживання. Люди з тими нахилами під впливом зовнішнього світа по мистецьки уформлюють свої внутрішні переживання й передають їх нам у формі символів. Головна умовина того нахилу — високий степень простірної фантазії й емоціональности. Також сюди належать нахили ґностичні, себто нахили до наукової праці, які спираються на абстрактнім думанні й інтелектуальнім хисті. Вкінці до сеї категорії належать нахили до технічних праць. Характеристика сего нахилу — се пляново, згори в думці уложене ділання і спричинювання змін в зовнішнім світі, іншими словами: практичне примінювання наукових здобутків до точно означених конкретних цілей.

Друга ґрупа се нахили до праці з людьми або до співпраці. Сюди належать нахили до служення або обслуговування людей, нахили піклуватися людьми або їх доглядати, виховувати, вчити й судити, впливати й переконувати, заряджувати, наглядати і приказувати, досліджувати, пізнавати і критикувати.

Трета ґрупа се нахили до праці зі звірятами й річами. Сюди належать нахили до продукції, творчости і плекання, до опрацьовування, перетворювання, репродукування й ушляхотнювання, до популяризування, пропаґування; до шукання, збирання, складання, порядкування, доглядання, досліджування, випробовування, аналізування, описування, критикування. Вкінці нахили до впроваджування в рух, до кермування й опановування.

Нахили, як бачимо, се дуже широка і скомплікована сфера людської психіки. Аналіза вказує на те, що про напрям і рід нахилу рішає відношення примарних і секундарних психічних функцій. Досліди над нахилами ведеться переважно при помочі безпосередної обсервації і відповідно зладжених квестіонарів. В останних часах ті квестіонарі приймають характер тестів. Спеціяльно американська література нагромадила в тій ділянці богато матеріялів.

Ми були змушені в початках нашої праці обмежитися до безпосередної обсервації й до квестіонаря, який зладжено на підставі квестіонарів віденської і пражської психотехнічної централі. В будуччині будемо користати зі шкільних характеристик, т. зв. індивідуальних карт, які, маємо надію, незабаром заведуть по наших школах.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СЕНАТІ виголосив сен. д-р А. Горбачевський більшу промову: іменем УНД-а та всеї української суспільности домагався територіяльної автономії для українського народу в Польщі. Відтак „Діло” принесло на ту тему більшу статтю. Таким чином УНДО і „Діло“ стали приблизно в 6 літ по нас на тім становищі, яке ми зачали пропаґувати як одиноко можливе в сій державі, за що нас те саме „Діло“ лаяло довго і витривало. Розуміється, тоді коли ми пропаґували домагання автономії та коли нас за те відсуджували від всякої чести, рішаючі в Польщі круги булиб іще радо говорили на ту тему і навіть дещо здійснилиб зі своїх приречень. А тепер?... На тему автономії помістимо незабаром більшу статтю.

В ВОРОНІЖІ (совітська Україна) совітські власти викрили „контрреволюційну діяльність“ в почтовім і зелізничім уряді. Увязнили начальника почти в Вороніжі Ґжибовского, начальника руху Валюшковича і Раданова та богато інших урядовців. Їм закидають нищення посилок совітських ґазет.

НА СОВІТСЬКІЙ БІЛОРУСІ большевики увязнили 12 білоґвардейців. Їм закидують підготовку терористичних актів.

ПОТЯГ КАНЦЛЄРА ГІТЛЄРА серед сильної мраки зударився з автобусом коло м. Верден в німецькій провінції Ганновер. Канцлєр Гітлєр вертав поїздом з Бремену. В автобусі їхало 20 осіб. Автобус зовсім знищений. З 20 пасажирів автобусу 13 осіб погибло на місци, 2 в лічниці, решта тяжко ранені. Льокомотива потягу ушкоджена. З пасажирів, що їхали потягом, ніхто не був ранений.

МІНІСТР ҐЕББЕЛЬС (Німеччина) виголосив у Штетині промову. Він сказав м. і., що Німеччина хоче мати армію, щоб не допустити до війни. Доки в середині Европи є 66 міліоновий нарід без зброї, доти він буде для сусідів заохотою до воєнних наїздів. Не буде спокою в світі, доки Німеччина не осягне рівноправности у зброєннях. Коли інші народи розброяться до рівня Німеччини, тоді Німеччина буде радо переговорювати про розброєння.

НА АВСТРІЙСЬКО-БАВАРСЬКІЙ ГРАНИЦІ невідомі справники вбили двох австрійських поліціянтів. Підозрівають, що се зробили члени австрійського леґіону.

МІЖ АВСТРІЄЮ Й МАДЯРЩИНОЮ прийшло до цілковитого порозуміння в часі візити австрійського канцлєра Шушніґа в Будапешті. Канцлєр Шушніґ і австрійський міністр закордонних справ Бергер-Вальденеґ відбули ряд нарад з мадярськими міністрами й обговорили всі справи господарські і політичні, котрі цікавлять Австрію й Мадярщину.

ПРЕМІЄР ҐЕМБЕШ (Мадярщина) заявив недавно в мадярськім парляменті, що він веде ґерманофільську політику, бо Німеччина се одна з найбільших і найсильніших держав недалеко Мадярщини. Німеччина була мадярофільська давніше і така є й нині. Канцлєр Гітлєр переняв бісмарківську ідею.

МАДЯРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зачне незабаром слідство згідно з ухвалою Ради Союзу Народів проти тих мадярських урядників, котрі занедбали свої службові обовязки в звязку з підготовкою замаху на югословянського короля Олександра.

ЧЕСЬКО-СЛОВАЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО повідомило урядово правительства Франції й СССР, що приймає в засаді т. зв. східний пакт і приступає до протоколу підписаного в Женеві 5 грудня с. р. між Францією й СССР.

В ПАРИЖІ відбулися недавно демонстрації фашистівських орґанізацій проти задуманої дефляції.

В ЯПОНІЇ розвязано парлямент.

МОРСЬКІ НАРАДИ в Лондоні відложили аж до того часу, коли анґлійський премієр Мекдоналд уважатиме вказаним скликати наради на ново. Також делеґації Японії та Злучених Держав згодилися на відложення.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР фашистівської партії заявив, що ті члени фашистівської партії, котрі ширили поголоски про девальвацію італійської валюти будуть виключені з партії. Офіціяльний орґан фашистів „Пополью д' Італія“ назвав авторів згаданих поголосок „кретинами” і „невилічимими ідіотими“.

КЛАЙПЕДСЬКА ДИРЕКТОРІЯ уступила. Ґубернатор Клайпеди Навакас прийняв димісію і доручив директорови Рейсґиса вести урядові справи доки не виберуть нової директорії.

З НЮ-ЙОРКУ виїхало на днях 1000 Німців до басейну Саари на плебісцит. Експедицію зорґанізував секретар нюйоркського товариства горожан басейну Саари і видав на ту ціль 100 тисяч долярів.

ВТІКЛА ДО МАНДЖУРІЇ ґрупа вояків червоної армії в районі м. Константинівки, пов. Благовіщенськ, озброєна 15-ма крісами та одним скорострілом. Втікачі забрали з собою 8 коней і військові мапи.

НОВИНКИ

Преосв. Константин Богачевський, Епископ для гр.-кат. Українців у Злучених Державах Північної Америки, прислав нам ласкаво надзвичайно теплий привіт з приводу недалекого початку 10-ліття „Нової Зорі“. Рівночасно наспів дуже сердечний привіт Ректора Висшої Української Католицької Школи у Стемфорді (в стейті Коннектикат) Впр. о. П. Процька. Оба ті привіти разом з іншими будуть напечатані в ювилейнім числі „Нової Зорі“, котре вийде в перших днях січня 1935 р.

Зимові ферії триватимуть від 22 ґрудня 1934 до 15 січня 1935 р. Роздача піврічних свідоцтв в народних і середних школах відбудеться 22 грудня. Шкільна наука після ферій зачнеться 16 січня 1935.

Загальний Зїзд Рідної Школи відбудеться дня 25 грудня с. р. у Львові в салі Ремісничої Палати при Стрілецькій Площі ч. 8. О год. 8.30 рано відправлять поминальне Богослуженнн за померших членів РШ в церкві св. Спаса при вул. Краківській. О год. 9 початок зборів. Коли о год. 9 не буде на салі 100 членів, збори зачнуться о 10 год. без огляду на число членів. Гості можуть бути на салі коли буде місце й коли викажуться членською леґітимацією РШ.

Український театр „Заграва“ приїде до Львова на 2 дні і в салі Театру Ріжнородностей (Нар. Дім) відіграє в суботу 22 с. м. 7.30 і в неділю 23 с. м. 3. „Ой не ходи Грицю“ в зовсім новій перерібці; в неділю 23 с. м. 7.30: „Святе полумя“ Моґема. Білети вже продає „Союзний Базар”, вул. Руська 20.

Леґалізація ваг і мір на 1935 рік минає з днем 31 грудня 1934 р. Тим купцям, що не відновлять знаку, загрожує висока кара й конфіската незлеґалізованих (цехованих) ваг і мір. Се треба бодай в останній хвилі пригадати нашим купцям.

Новий костел посвятили в Одаях, коло Станиславова.

Вийшли з Берези Картузької: Інж. Мих. Кравців зі Стрия, Богдан Михалевський і Евген Цибик з Коломиї, Дмитро і Михайло Савчаки та Богдан Дейчаковський з Ямниці коло Станиславова, Любомир Прокопович з Рогатина, д-р Вол. Горбовий з Долини, Роман Халупінка з Товмача й Осип Грицуляк зі Станиславова. Дня 12 с. м. було в Березі 147 осіб, з того 72% Українців, 18% комуністів і 10% польських ендеків.

З Лемківщини вивезли до Берези Картузької Володимира Поливку.

Братки в грудні. Хоч маємо вже другу половину грудня, то на Валах у Львові, між вул. Чарнецького та Підваллям, можна обсервувати як гарно розцвили під голим небом у кльомбах сині братки.

Нові стемплі по 2 і 5 зл. видало міністерство скарбу. Старі стемплі по 2 і 5 зл. можна уживати до кінця грудня 1934, а вимінятн до 15 січня 1935. Також завели нові стемплі по 4 і 100 зл.

Новий поділ держави на митні округи обовязує від с. м. Тепер є 5 митних (цлових) округ з 5 дирекціями: у Львові, в Мисловіцах, Познані, Ґданську і Варшаві. Львівській дирекції підлягають воєвідства: львівське, станиславівське, тернопільське, волинське і краківське (з виїмком повітів Сянік, Бельск і Живець).

Українські ґрамофонові плити, наспівані Українським Національним Хором ім. Лисенка у Варшаві, появляться сего місяця.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні п. І. Витвицький виголосив виклад на тему: Сирівці України й европейська господарка.

В Празі відбувся шестий зїзд Союзу Українських Пластунів Еміґрантів (СУПЕ). Комендантом вибраний проф. Р. Лісовський.

Анґлійський король виголосить радіом промову до своїх підданих в навечеря Різдва.

„День національної солідарности“ в Німеччині приніс зі збірок 3,874.834.16 марок.

Як викидають Мадярів з Югославії. Мадярський часопис „Пешті Гірляп“, що виходить також у французькій мові, приніс в недільнім числі з 9 грудня дуже гострі статті проти Югославії. Часопис описує подрібно сцени викидання Мадярів з Югославії. Нпр. На будапештанський двірець заїхав поїзд з еміґрантами, яких повикидали з домів в одній лише одежі, без ніякого майна. Деяких вигнали з домів таки в ночі. Між еміґрантами звертала на себе увагу 4-літна дівчинка, котра мала причіплену на грудях таку табличку: Ючіка Вароші зі Сомбору вертає до своєї мами вдови по Андрію, Будапешт, улиця і т. д. Ся дівчинка жила при своїй бабуні, та тому, що не була югославянською підданою, її видалили, не дозволивши бабуні, щоб відвезла дитину. Згаданий орґан називає Сербів „жорстокими нелюдами“. Та ми тут читаючи ті описи, пригадуємо собі, що виправляли Мадяри в нашім краю в рр. 1914 — 1918 і думаємо, чи се Провидіння Боже не дає Мадярам початки відплати за їх неймовірні жорстокости супроти безборонного населення.

Президент Мехіка Карденас оповістив, що всі телеґрафічні уряди в Мехіку кождого дня між год. 12—1 мають приймати безплатно депеші до 20 слів, адресовані до президента, в котрих є уосновані скарги.

На Атлянтійськім Океані шаліють тепер страшні бурі. Великі кораблі „Маджестік“, „Вашінґтон“ і »Париж« радіем повідомили пристань у Ню-Йорку, що ізза бурі спізняться майже на півтора доби. Анґлійський корабель „Усворт“ просить помочи серед океану.

Гумор. Вуйко до малого Ромка: Не цїляй до мене луком, бо до вуйка не вільно стріляти. — Ромко: Я до вуйка не хочу стріляти. — А до когож? — Може з голови вуйка вискочать зайчики, бо мамуся казала таткови, що вуйко має зайчики в голові.

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання реліґії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При ґуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Гірняк, Станиславів, вул. Красіньского ч. 12. 219—7—10

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна людина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція й без того мусить упасти.

Гумор. — Тату, що се є конференція? — То такі збори, на яких люди радяться, де мають знов зібратися на наради.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей“ на засланні**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтелігенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплер:	**Реліґія й політика**	1·80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист		1·00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1·30
Станислав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір.		0·60
Осип Назарук:	**Націоналізм Донцова**	0·50

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Впр. Отцям, котрі до нас звертаються по статути „Скали“: Ми тих статутів на складі не маємо, просимо прямо звертатися на адресу: Канцелярія Еп. Ординаріяту в Станиславові, вул. Мін. Перацкого (давна Липова).

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·27 зл. Золотий доляр 8·91—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·89; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22·; 1000 рум. левів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 26·25 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 18. XII. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·60, зл., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·00 зл. Тенденція на масло, молоко, сметану вдержана, на яйця знижкова. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 26 ґр. Позатим зміни незначні.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НОВИНА! **НОВИНА!**

Недавно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей.

КІНА

АДРІЯ: Експрес смерти.
АТЛЯНТИК: Весняний вальс.
КАСІНО: Погоня за тінею.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: Тореадор і жінка.
МІРАЖ: Прокуратор Алісія Горн.
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Її висікість прачка й ревія.
УТІХА: Дольорес — жінка смерти й ревія.

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася ІІІ частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 23 грудня 1934. Ч. 98 (796)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

В 20-ліття УСС

З приводу 20-ліття створення леґіону УСС. Національний Музей (вул. Мохнацького 42) уладжує пропамятну виставу УСС. Вистава має історично-памятковий характер. Се перша спроба в Галичині зібрати наші воєнні памятки. Є старання створити сталий відділ тих памяток (з обох армій — УГА і Дієвої Армії) в Нац. Музею і в музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові. Вистава УСС буде базою для створення згаданих відділів. Почин сей похвальний. Вистава представляється дуже гарно, має богато експонатів, переважно образів і побільшених знимок. Крім відзнак і зброї є також спеціяльні стрілецькі однострої. Орґанізатори вистави вложили в се діло богато труду і гроша, тому громадянство повинно як найчисленніше звидіти сю в нас першу того рода виставу. Справа направду заслугує на підпертя широких кол нашого громадянства. Виставу отворять в неділю 23 с.м. о год. 12.30 Вступ за добровільними датками.

Колиб Ви не заплатили найдальше до 25. грудня премії за обезпечення 1/3 частини вартости Ваших будинків у місцевій аґенції Т-ва взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, то Ваші будинки будуть в 1935 році знову обезпечені в цілости в ПЗУВ.

Кірова вбили самі большевики

ПАТ доносить з Москви: Пленарна нарада комуністичних партійних орґанізацій московської округи ухвалила резолюцію, в котрій ствердила, що замах на большевицького достойника Кірова се діло бувшої опозиційної ґрупи Зіновєва. Убийник Кірова був член і знаряддя згаданої ґрупи. — Большевицька „Правда“ називає членів ґрупи Зіновєва найбільшими ворогами робітничої кляси і заповідає супроти них якнайостріші переслідування. Якраз убитий Кіров зліквідував був опозиційну ґрупу Зіновєва в Ленінґраді.

Масова різня людей в СССР більшає.

З Ленінграду доносять: ҐПУ відкрило нову велику орґанізацію „контрревольоціонерів“. Належали до неї головно робітники тютюнових фабрик. Орґанізація та хотіла створити нову політичну партію. На чолі її мав стати б. комуніст Орский, вигнаний з СССР. У звязку з тим увязнено коло 3.000 учасників тої орґанізації. — Се значить, що масова різня людей в СССР більшає.

Таємний договір Франції з СССР

Лондонський „Стар“ приніс сензаційний зміст таємного договору Франції з СССР. Той договір підписали в Женеві Ляваль і Літвінов 22. XI. с. р. Ним обидві ті держави заключили військовий союз на 5 літ. Він звернений проти Німеччини і Японії. Арт. 3 і 4: СССР обовязався приноровити нові французькі танки до своїх потреб. В тій ціли одержить 400 танків малого розміру. Арт. 5. Коли Японія нападе на СССР, Франція обовязана сейчас заосмотрити СССР в воєнні матеряли на суму 4 міліярдів франків. Коли вибухне французько-німецька війна, СССР обовязаний доставити Франції хліба тої самої вартости. Обидві сторони зобовязалися не заключати двосторонних договорів з Німеччиною, то значить, що договір заключений в м. Рапалльо не може бути виконаний. Новий договір не предвиджує висилання військ з одної держави до другої. „Стар“ додає, що та справа буде залагоджена по виясненні становища Польщі. — Аґенція Райтера доносить, що совітські і французькі круги заперечують правдивість повідомлення „Стару“.

Конґрес Циганів у Станиславові

З Черновець приїхав до Станиславова „король Циганів“ Квєк з родиною, котра має 40 осіб. Вони приїхали трома товаровими ваґонами на конґрес Циганів, де відбудеться і їх реєстрація. На той конґрес приїде з цілої Польщі коло 1000 циганських делеґатів. „Король“ Квєк уважає себе представником всіх Циганів в Европі. Він постійно живе в Познані, де має власну камяницю. Живе з приватного майна. Його влада полягає на тім, що він рішає, куди мають мандрувати циганські табори. Кромі того він найвисший суддя у внутрішних справах Циганів. Цікаво булоб знати, як виглядає його канцелярія.

Підприємчивість Чехів

По ресторанах рибячих — гусячі.

З Праги доносять про нову помисловість Чехів. Як відомо там тішаться значним поводженням ресторани, в котрих за невеличкі гроші можна одержати ріжні риби, приправлені на всілякі способи. Се дає можливість збуту краєвим продуцентам риб. А тепер союз продуцентів гусей, котрих вивіз упав, приготовляє отворення в Празі ресторанів, в котрих даватимуть виключно дріб, причім головну підставу харчування в тих ресторанах становитимуть гуси. Нема сумніву, що се помисли добрі і що й у нас можна з них брати приклад.

Бик і шпада торреадора

В Каруні сталася подія небувала в історії боротьби биків. Бик, розюшений ударом торреадора Бельмонте, котрий встромив в нього свою шпаду, так сильно вдарив по ній головою, що шпада відлетіла далеко і пробила грудь глядача, що сидів в десятім ряді. Ранений мав ще стілько сили, що витягнув шпаду зі своїх грудей і кинув її в напрямі арени. На нещастя шпада не долетіла до арени, але застромилася в ногу іншого глядача, що сидів в першім ряді. Обох відвезено до шпиталя. Ранений в груди помер. Сей нещасливий припадок положив кінець блискучій карієрі торреадора. Тому кілька літ йому зломилася шпада на арені. Се він уважав за злий знак і перестав виступати в боротьбі биків. Тепер намовлений жінкою хотів знова займатися своїм „ремеслом“, та по сім припадку вже більше виступати не хоче.

De mortuis

Про кріваву книгу наших злуд з приводу розстрілу на Великій Україні Крушельницьких і тов.

З Радянської України наспіли вісти, що там під закидом підготовки терористичних актів увязнено 37 Українців, з чого розстріляно 29. На перших місцях тої листи увязнених, згл. розстріляних виднїють знані в Галичині імена Юліяна Бачинського, трох Крушельницьких, батька Антона і двох його синів Тараса й Івана, Романа Сказинського і Петра Дідушка. І мимо того що в цілім нашім краю панує згідне переконання, що ті люди ніяких терористичних актів проти нікого не підготовляли, значить панує загальне переконання, що ті люди невинно погибли з рук червоних чекістів, ні один часопис не появився в чорних обвідках, ні одна клєпсидра не зачорніла на мурах столиці Галицької Землі. А прецінь — підчеркуємо се — між погибшими з рук червоних московських чекістів є люди з іменами дуже знаними в цілій Галичині. Бо хто в нас не знає нпр. Юліяна Бачинського, котрий тепер кінчив 64 рік свого життя, автора „України Ірреденти“, „Української еміґрації в Америці“ і инших на свій час цінних праць, б. члена галицької „Української Національної Ради“, б. посла УНР у Вашінґтоні, котрий недавно відсидів поверх рік у польській тюрмі й вибрався на Радянську Україну студіювати тамошні відносини, щоб написати книжку подібно як свого часу написав про Українців в Америці. Або хто в Галичині не знає Антона Крушельницького, дуже робучого і спритного орґанізатора й видавця та чоловіка з публіцистичним талантом, котрий він у собі пізно відкрив, але тим більше його вживав, якби прочуваючи, що недовго вже йому прийдеться жити. Він був тут дуже плодовитим укладчиком і видавцем численних шкільних читанок. А сприт мав такий, що вмів ті читанки згрошевити в польській шкільній кураторії навіть в часі коли рівночасно займався зовсім явно ширенням радянофільської пропаґанди. Вінже був міністром освіти УНР в 1919 році, був автором численних оповідань, повістей і драм, був редактором і видавцем дуже радянофільських „Нових Шляхів“, потому „Критики“ і пр. і пр.

І якже пояснити собі те, що коли червоні чекісти застрілили таких двох голосних галицьких діячів, смерть їх не викликала ніякої жалоби на Галицькій Землі, котра любить по смерти згадати й пошанувати своїх синів з голосними іменами? Чи се збайдужіння? Чи може є інакші, позитивні причини такого поведення Галичан на вістку про розстріл їх братів большевиками?

Є стара латинська приповідка, ко-

тра каже, що про померших треба говорити тільки добре, або взагалі не говорити. А тут на прикладі смерти Крушельницьких бачимо, що та латинська приповідка не може відноситися до публичних діячів. Бо якби її приписи чи пораду примінити також в сім випадку, тоді булоб неможливо відповісти на питання, чому на вістку про невинно розстріляних Крушельницьких нема жалібних відправ у галицьких церквах, чому ніде в цілім нашім краю не видно ні сліду жалоби, хоч старий Антін Крушельницький працював довгі літа як педагог на сій землі, як видавець, як редактор, як письменник, як публіцист, як політик, як організатор — і на кождій области щось оставив нам по собі.

Та що він властиво оставив? І в тім сук цілої справи.

Антін Крушельницький, чоловік безперечно здібний і навіть талановитий, притім дуже рухливий і дуже працьовитий, був одним з найбільших шкідників, які ходили по галицькій землі. Власне тому, що був здібний і працьовитий. Бо його здібність, його рухливість і робучість пішли в злім напрямі. То Антін Крушельницький був головним інформатором большевиків про найбільш інтимні справи нашої суспільности. То Антін К. був головним розлагателем нашої молоді і нашого народу. То Антін К. був головним організатором тих, що з такою ненавистю й засліпленням облягали загальні збори наших національних установ, щоб їх опановувати або бодай розбивати. То Антін К. був головним пропаґатором радянофільства й безбожництва на Галицькій Землі. То головно на підставі його хитрих захвалювань большевицької господарки виїздила за Збруч наша молодь — і гинула там на тортурах у пивницях чрезвичайки.

При розумі та провіденції Антона Крушельницького трудно припустити, щоб він не знав, що робив. На 99% можна уважати певним, що той чоловік знав, що робить і робив свою злу роботу в повній свідомости того, що вона недобра, робив задля того, щоб собі придбати ласку в найстрашніших наїздників, яких бачила Україна і щоб постелити шлях до карієри своїм синкам. А вмів він се робити! Доказує се факт, як здобув літературну премію в Харкові для якоїсь — пожалься Боже — „драми“ одного зі своїх синків, що во істину навіть торби січки не варт з ніякої точки погляду, навіть большевицької.

Все, що тут пишемо, пишемо не на підставі слухів або поговору, не на підставі самого читання писань Крушельницьких, але головно на підставі особистого знакомства з Антоном Крушельницьким і його синком „лавреатом“. З останним автор сих стрічок зустрічався довгий час при кождій ломці „Нової Зорі“, бо ми обидва мали діло в одній друкарні. Розмову звичайно зачинав я, питаючи молодого Крушельницького: „Ну, що робить пролетаріят в СССР?“ А той подібно як його тато, тільки з меншим спритом, за кождим разом вихвалював большевицьку владу. Частенько розмова так заострювалася, що йому говорилося: „Вас ще большевики поженуть на Соловки і здовж дороги битимуть як в барабан“. А молодий Крушельницький відповідав: „Ні, то вас так будуть гнати і бити, як займуть Галичину“. — „В Бозі надія, що вони Галичини не дістануть, але вас колись дістануть в свої руки і тоді згадаєте те, що вам кажемо“. Такі і ще остріші розмови відбувалися з обидвома Крушельницькими (з батьком Антоном поки з ним не зірвано взаємини ізза його поведення з автором споминів з Соловок). Прислухувалися їм нераз складачі в друкарні й співробітники ріжних газет. Ті розмови певно мусіли згадувати і батько і син, коли їх чекісти вели до тюрми й потому на розстріл.

Вони скінчили гірше ніж ми припускали. Бо ми думали, що їх большевики тільки використають і потому на Соловки пішлють, а вони їх розстріляли.

При великім браку в нас рухливих, здібних і робучих людей можна дійсно жалувати Крушельницьких, особливож Антона. Можна їх жалувати також як людей, котрих зустріла така страшна доля. Можна їх жалувати також з християнської точки погляду, що Бог не дав їм часу ні нагоди спокутувати свою вину супроти свого нещасного народу. Та при тім всім годі не ствердити, що большевики розстрілом Крушельницьких мимоволі зробили велику і добру прислугу українському народови тепер і на будуче. Бо не є так, як з приводу останних розстрілів Галичан большевиками пише в „Ділі“ п. В. М., що мовляв большевики вирізують мозок українського народу. Такі типи інтеліґенції се не мозок нації але затроєний чирак, котрий переходить в ґанґрину, на яку нема іншого способу як операція поки час. І се власне робить на наших очах та сила сатанинська, про котру каже великий німецький поет, що вона все хоче зла і нераз мимохіть робить добро. І тут вона мимохіть зробила нам добро. Се треба мати відвагу сказати собі й іншим. Бо тільки тоді зможемо охоронити свою молодь і себе перед тою страшною язвою, якій служив Антін Крушельницький і в яку потягнув свою родину. Та язва то свідома служба злу.

Вже в часі писання сеї статті повідомив нас оден з блищих колишніх товаришів Антона Крушельницького, що обсервував, як він приготовлявся до виїзду в СССР. А саме головно доповняв свою бібліотеку й архів в тім напрямі, щоб відти міг як найбільше успішно боротися з католицизмом. Збирав все, що міг про католицьку акцію і про ріжні католицькі видавництва, м. і. заосмотрився в добре оправлені річники „Нової Зорі“. Очевидно знав, що католицизм се непримиримий і найсильніший світоглядовий ворог большевизму, хотів се там докладно вистудіювати й відти зачати боротьбу. Та большевики уважали, що вже досить вихіснували Антона Крушельницького. Все, що він привіз з собою, сконфіскували, а його разом з синами вислали „в дальшу подорож“ — під видуманим закидом, немовби він приїхав до них в цілі підготовки терористичних замахів на провідників большевизму...

Так погиб найбільший гіршитель нашої молоді і найспритніший прислужник большевизму на Галицькій Землі, Антін Крушельницький. Погиб з рук тих, котрим служив проти свого рідного краю і народу.

Нехайже доля Антона Крушельницького буде тою печаткою, що запечатає на завше криваву книгу злуд наших людей, котрі з ріжними надіями йшли служити ворогам і робили страшну роботу, далеко гіршу від тої, яку робив Барановський: бо він розкладав тільки розмірно невеличкий гурт підпольної орґанізації, сіючи в ній деморалізацію та знищення, а такі як Антін Крушельницький розкладали цілий нарід, затроювали його мозок, обезвладнювали його волю до боротьби зі злом і не давали йому зібратися в думках та дійти до свідомости того, відки походить його тяжка недуга. І тому брак всяких ознак жалоби по Крушельницьких на нашій землі можна уважати здоровою ознакою.

З зовсім іншої точки погляду треба оцінювати смерть пок. Юліяна Бачинського, соціялдемократа старої дати й непоправного мрійника. Про людей того типу іншим разом. А. Ч.

P. S. Вже по написанні тої статті розійшлися по Львові слухи, що Антона Крушельницького ще не розстріляли, інші знов, що його вправді розстріляли, але має бути відновлений процес, щоб виказати його большевицьку невинність і т. п. Та чи він живий чи мертвий, ми своєї думки про його дотеперішну шкідливу роботу змінити не можемо.

Тому приходить покуса, щоб не пишалася людина тим, що в ній добре. (Тома Кемпійський, книга II, розділ 9, 7)

З нашого промислу

Наше світло.

Часто чуємо, читаємо і говоримо про рідний промисл. Він росте. Се радує нас. Нераз бере нас охота побачити вкінці як наші промисловці виробляють ту цикорію чи пасту, мило і т. ін., словом предмети, яких щодня уживаємо і яких щораз більше зявляється в продажі з маркою „Рідний промисл“.

Я запалений ентузіяст розвитку рідного промислу і як лише маю нагоду, влажу до дирекції, представляюся і маю вже інтервю.

Звичайно господарям залежить на опінії, впрочім кождий любить свій твір. „Ось погляньте — хоче він вам сказати з гордістю — що ми потрафимо! Вже минули часи рутенства. Ми творимо свої фабрики!“

На днях зайшов я в відвідини до фабрики свічок „Керос“. Її заложив в 1927 р. інж. К. Котецький до спілки з інж. П. Дурбаком. Теперішні власники се П. Дурбак і Сини. Фабрика розмірами невелика, але уладжена після наймодерніших зразків. А як зачинали? В найпримітивніший спосіб: мачали кноти в розтопленій масі (воску) поти аж повстала груба свічка. Очевидно се не оплачувалося.

— Та ми були вперті — оповідає нам інж. Борис Дурбак, керівник фабрики. — І ми таки допняли свого. Кліентеля наша росте з року на рік. Се знак, що наш товар подобається людям. З трох ваґонів початкової продукції ми дійшли вже до вісім ваґонів річно.

Сі слова справді врадували мене. Отже мимо такої кризи підприємство росте. Обсервую свого співрозмовця: Робочий плащ, берет на голові, простий, енергійний, роботящий — се видно з цілої постаті. Видно, що він любить свою роботу і тому вона йде вперід і приносить овочі.

Хочу одначе бачити, як фабрикується „світло“. Мене ведуть і виясняють.

Ось від сего невеликого парового кітла розходиться рурами пара до відповідних уладжень. М. ін. до кадей, де топиться віск. Се не сам віск, се т. зв. „композиція“. Прим. найкращі свічки мають 60% пчільного воску. Решта, се віск ростинний, стеарина і парафіна. Свічки білі робиться з парафіни з домішкою стеарини і з ростинного воску. Плинну „композицію“ вливається до відповідного уладження, через яке переходить кніт, довгий на 200 метрів і навинений на двох протилежних бубнах. Він переходить через „композицію“ і навивається безперервно то на оден то на другий бубон. За півтора години робиться з него ковбаса бажаної грубости — довга на 200 м. Ту „ковбасу“ тнеться на відповіднім уладженні, вирівнується, відтак надається „головку“, евентуально поливається ще ручно, щоб осягнути дещо стіжковату форму, бо таких жадають в церквах. Воскові свічки виробляється після вимаганъ св. Конґреґації для обрядів в Римі.

Треба знати, що воскові свічки не кождий потрафить добре зробити. Треба брати відповідні сирівці, їх у відповідних пропорціях вимішати і приготовити до самого виробу. Найбільше заходу і клопоту приспорює фабриці якраз виробництво воскових свічок. Та висліди прегарні, бо всі відборці дуже їх собі хвалять.

Звідки спроваджуєте сирівці? — питаємо.

— Пчільний віск на жаль спроваджуємо аж з Абіссинії через Марсилію. Се віск найчистіший і найдешевший. Краєвий віск має богато занечищень, він дорощий і дуже часто фальшований. Стеарина також ліпша заґранична ніж краєва. Фабрикація стеарини се річ дуже тяжка і вимагає великого вкладу капіталу. Її виробляють з орґанічних товщів. Вкінці парафіну спроваджуємо з Дрогобича. Та найважніше кноти. Кніт

„душа свічки“. Заграничні кноти 3 рази дорощі від краєвих, зате ліпші. Від кнота залежить, чи свічка горить рівно, не скапує, не робить кульок і т. д. Очевидно про фабрикацію власних кнотів тепер нема що навіть мріяти. Се річ не легка.

— Яких відборців має ваша продукція?

— Спершу наші свічки йшли майже всі через „Центросоюз“ і „Народну Торговлю“. Тепер поділ наших консументів такий: „Центросоюз“ 45%, „Народна Торговля“ 15% і третий консумент, котрий все зростає — церкви майже 40%. Невеликий відсоток се приватні купці. Відсоток сей рівнож зростає. Маємо також аґентів.

— Чи ви покриваєте запотребування нашого народу в цілости?

— Де там! Східна Галичина консумує около 100 ваґонів свічок річно. Ми продукуємо 8 ваґонів. Ми моглиби збільшувати продукцію в міру зросту запотребування аж до повного покриття запотребування нашого краю. Тепер працює в нас оден майстер і 14 робітників(ниць) крім канцелярійних сил, одноразово. Колиб запотребування зросло, ми моглиби збільшити число робітників і працювати на три зміни.

Оглядаємо фабрику дальше. При малих мотириках стоять робітниці і викінчують свічки. Ось тут робиться „головку“, а тут стинається підставу, щоби була рівненька, тут виверчується дірку в підставі. Врешті пакується і етикетується. Кожда сорта має іншу краску опакування. В маґазині працюють два робітники при експедиції. Тепер передсвяточний час, отже більше замовлень. Денно висилається 1000 кґ. свічок. Кожду партію свічок випробовується. До сего служить осібна „шафка“ з термометрами і другими приладами. Пояснювали мені ту історію з пробами, та не потрафлю сего переказати. Знаю лише, що з кождої партії горить одна свічка аж до споду і як світиться добре, то все гаразд. Та коли покажуться якісь недомагання, перетоплюють цілу партію.

Працаємося. Виходимо під вражінням, що праця робить нас індивідуально і суспільно більше вартними. Що отрясаємося з безсилля.

Одначе консумція свічок у нас сягає що найменше 50 ваґонів річно, а ми покриваємо лише 15% (8 ваґонів) запотребування. — А деж решта? — На терені Галичини працює около 50 чужих фабричок свічок... — Ах, так! Бездумно годуємо чужих, коли наші не можуть знайти шматка хліба.

Се наша загально національна справа скрізь і при кождій нагоді підпирати свій промисл і взагалі всякі потреби полагоджувати у своїх людей, — навіть тоді коли треба йти чи їхати до свого дальше. Бо колиж ми самі своїх не підіпремо то хтож їх підіпре? Коли свої будуть мати спромогу життя і розвитку, тоді буде розвиватися також наша Церква, наша школа, наша преса, наша культура, словом вся наша нація. **П. Кр.**

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Гродзіцких 2. І. пов.

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна“ Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна“

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205а-1—12

Спартанізм чи комунізм?

Що властиво є фашистівське виховання і яка його орґанізація? [1])

Фашизм у дальшому пляні перебирає від родичів велику часть їх родинного тягару, а саме домашному вихованню підкладає державне виховання молодіжи. Чи се привернення до життя давного спартанізму, чи перелицьоване коллєктивне виховання комунізму?

Ні! Се ані спартанізм, ані комунізм, хоч фашистівське виховання з одним і другим має богато тактичних і методичних подібностей. Так спартанізм як і комунізм в і д б и р а ю т ь дитину родичам та заперечують їм природне право опіки й виховування своїх дітей. Фашизм далекий від насилля над природним правом родини. Він хоче лиш надати доцільности вихованню. Тому як шкільне фашистівське виховання й навчання входить в обсяг старань й обовязків держави, так і позашкільне виховання. Воно звернене у здоровому напрямі та не є противне поглядам родичів, не нарушує природних прав родичів, але приносить їм полекшу.

Більшість родин старається передовсім дати дітям радше якесь стале економічне забезпечення, ніж правдиве, основне виховання характеру; тому лише з великим трудом родичі (мова тут про загал родин) можуть виховати своїх дітей на людей, що булиби в силі вліти в життя нації ритм активности, що не булиб новиками в суспільнім життю, але активними членами, палаючими любовю до свого народу, що змагалиб до побільшення добробуту й величі своєї батьківщини. Сей власне обовязок переймає на себе фашистівський уряд, що всю італійську молодь так шкільну, як і позашкільну старається згуртувати у т. зв. „Organizzazioni Giovanili“, себто „Молодечих орґанізаціях“. На особлившу увагу заслугують передовсім: „Opera Nazionale Balilla“, „Avanguardisti“ та „Opera Nazionale Dopolavoro“.

„Баліля“ се орґанізація дітей від 8—14 літ. „Аванґвардисти“ се уґруповання молоді від 14—18 літ. Обі сі орґанізації дуже схожі на „Пласт“; ріжняться лише тим, що Пласт не є державною орґанізацією та не має войовничого характеру. Пласт старається виховувати чесних, характерних, ідейних людей — і на тім його завдання кінчиться. З Пласту виходять люди чесні, словні, словом — добрі члени суспільности. „Баліля“ й „Аванґвардисти“ се подібні молодечі стоваришення з тим, що вони безпосередно підлягають контролі фашистівської партії та мають на цілі виховати будучих добрих членів тої партії. Муссоліні дивиться на свою партію як на довготривалий державницький елемент тому й хоче виховувати нове фашистівське покоління, для якого фашизм переставби вже бути якоюсь партією, а став конечним життевим чинником, конечною державницькою формою. Дитину від 8 літ вбирають у зелені штанята й чорну сорочку та змалечку навчають її, що се для неї найцінніший одяг. І така мала дитина у фашистівському одностроюю гордо маширує в карних рядах, на переміну, то співаючи: Giovinezza то викрикуючи „Evviva Mussolini!“ Такі малі шкраби беруть участь у ріжних парадах і святах, від „della pesca“ (бросквині) й „della uva“ (винограду) почавши, на „della vittoria“ (побіди) скінчивши. Бідніші діти, що не мають змоги на кошт родичів виїхати з міст у здоровші околиці на час ферій, знаходять місце у т. зв. „діточих кольоніях“ то над морем, то у здорових гірських околицях. Даром дістають там і одяг і харч і догляд і лікарську опіку. А таких кольоній, де уживають сонця й свіжого воздуху діти бідних родичів, в Італії тисячі. І як родичі можуть бути невдоволені, або як такі діти не мають бути вдячні так для Муссолінія як і для батьківщини? Ростуть малі „балілі“ і з ними росте фашистівський дух, палахкотить фашизмом ціла Італія.

Через орґанізацію „Дополяворо“ (після праці) фашизм відтягає горожанина від бездільности, від байдакування, від порожнечі, від страти часу, від безцільного ходження по парках і вулицях, словом від всего того, що розлінивлює суспільність, що зближає її до звірячого життя. І так фашистівська держава дбає про духовий, культурний, фізичний вишкіл, про опіку над бездомними, п р о р е л і ґ і й н е в и х о в а н н я і т. д., словом, старається вільний час людини то по праці то в часі ферій використати на її духовий і фізичний розвій. Звідси беруться великі ґімнастичні салі та спортові грища для „дополявористів“, кіна з відповідно дібраною виховною програмою, відчити, конференції, морські плавби, відвідування африканських кольоній, звиджування історичних місцевостей, музеїв, вистав, атлетичні пописи і т. д. Словом, фашизм дбає про те все, що скріпляє тіло, розвиває душу та розбуджує в молоді змисл краси і сили.

Як з одної сторони „Баліля“ обєднує шкільну дітвору, так з другої сторони „Дополяворо“ се передовсім орґанізація робітничої молоді, що відповідає своїм устроєм нашим Просвітам, Соколам і Лугам, або радше всім тим нашим орґанізаціям: „Дополяворо“ дбає не лише про освіту, але також про фізичне вишколення своїх членів.

Інші фашистівські орґанізації молоді слідуючі:

1) „Fasci giovanili di Combattimento“. Се орґанізація молоді від 18 до 21 літ. „Молоді фашисти“ (Giovani Fascisti) з окінченням 21 року життя, відбувши військову службу, стають членами Партії.

2) „I Gruppi Universitari Fascisti“ (G.U.F.) обеднують молодь університетську та середношкільну з вищих кляс (Liceo).

3) „Le piccole Italiane“ (Малі Італійки), до яких належуть дівчата від 13—18 літ.

4) „I Fasci Femminili“, орґанізація жінок від 18 літ вгору.

5) „I Fasci dell' Estero“ (фашисти заграниці). Се фашистівські орґанізації італійської молоді на еміґрації.

При помочи тих орґанізацій Муссоліні зумів згуртувати всю італійську молодь у фашистівських стоваришеннях, себто піддав під безпосередний вплив фашистівського виховання всю молодь Італії. Мала дитина вже вступає у се фашистівське життя з хвилею, коли надягне чорну сорочку „балілі“. З 14 р. життя стає „аванґвардистом“, у 18 р. переходить у „фаші джованілі“, а в 21 р. стає членом партії.

Ціле отже життя молоді неначе підпорядковане фашистівському ритмові так, що фашизм стає для неї чимсь нерозлучним, чимсь у житті конечно потрібним, подібно як книжка освіченій людині. Чи то ученик, чи то університетський студент, чи то робітник — кождий чує на собі фашистівську „camicia nera“ (чорну сорочку), що накладає на него обовязок бути чесним, совісним чоловіком, вірним Богу й Батьківщині.

Д. К.

[1]) Гл. чч. 87, 88, 89, 91, 93, 94 і 95 „Нової Зорі“.

Легко будеш помилятися, коли вважатимеш людей за те, чим вони видаються на вигляд. І коли шукатимеш у них утіхи чи користи, матимеш дуже часто шкоду. Колиж у всьому шукатимеш Ісуса, знайдеш справді Ісуса. (Тома Кемпійський, книга II, розділ 7).

ОГЛЯД ПРЕСИ

До джерела національної сили

В чиїм інтересі видаване „Діло“ таке, яким воно є?

Під такими заголовками приніс „Хліборобський Шлях“ отсю статтю:

Українська суспільність в Галичині вже від довшого часу має нагоду обсервувати, що її найстарший пресовий орґан „Діло“ став орґаном руїни національного життя. Сталося се особливо від часу, коли шефом-редактором того орґану зробили недокінченого студента Василя Мудрого й відколи політику в тім щоденнику віддали другому недокінченому студентови Іванови Кедринови. Хто не памятає, як „Діло“ довгий час вмовляло в українську суспільність, що Радянська Україна за Збручем се українська державність? Хто не памятає, як „Діло“ товстим друком виписувало ті місця з зізнань членів УВО перед судом, в котрих вони — зрештою відповідно до своєї програми — заявляли, що кождий Українець повинен бути „увістом“... Словом, що тільки могло перешкодити сконсолідованню нашої побитої нації, все те робило „Діло“ й то робило в найяркіший спосіб. Кождого українського діяча, котрий накликував українську суспільність до опамятання, „Діло“ мішало з болотом. Особливо робив се Іван Кедрин, як прим. зі своїм професором пок. Томашівським, але за все те відповідає Василь Мудрий як головний редактор „Діла“ й заступник голови УНД-а. А тепер можна на шпальтах „Діла“ обсервувати ще одну інтересну появу.

Як загально відомо, світовий розвал по війні спричинила головно аґітація ріжного рода соціялістів до большевиків включно. Коли розвал дійшов до найглибшої точки, всі культурні народи зачали консолідуватися, головно при помочі скріплення монархістичної системи. Одні привернули ту систему в формі правдивої монархії, як нпр. в Манджурії (де при помочі Японії повстала монархічна держава величини давної Австрії, на подібний переворот заноситься в Монголії і т. д.). Другі народи привернули монархічну систему в формі диктатури, про котру Липинський слушно пише, що вона може видати добрі овочі лише серед тих народів, що мали безпосередну традицію монархії. Та сяк чи так, система единовластя запанувала тепер серед великої більшости культурних народів: В Італії, в Німеччині, в Польщі, на Угорщині, в Югославії, в Туреччині ба навіть в дуже демократичних Злучених Державах Північної Америки президент Росвелт одержав прямо диктаторську владу. Франція також великими кроками наближається до подібної системи. Вже загально всі бачать, що іншого виходу з розвалу нема.

Відчула се також українська молодь. Як слушно замітив перемиський „Український Бескид“ в ч. 260, теперішна українська молодь „ділиться вже тільки на два табори“: Один є приклонником дідичного монархізму (гетьманства), а другий — диктаторського монархізму (фашизму). До першого табору належить католицька укр. молодь, до другого — націоналістична. Тому нині УНДО не має прихильників між молодю і перед ним вже вкоротці вирине питання — в котрий бік піти, чи приняти ідеольоґію монархізму дідичного, чи диктаторського“. — Всі інші струї між українською молодю майже зовсім зникли. Соціялдемократів між молодими вже не видно, а большевиків ідеольоґічних між нашою молодю вже нема, хіба рідко де можна побачити звичайного платного аґента або просто шпіона, котрий свою аґентуру старається прикривати большевизмом.

Сей загальний зворот української молоді до ідеї единовластя — поява дуже здорова. Це свідоцтво й доказ, що ми не належимо до тих народів, котрі вже розкладаються і гниють, бо серед таких народів загал молоді не може так скоро відвернутися від розвалу як відвернувся загал нашої молоді.

Кождий, хто займається публичним життям, розуміє, що є такі сили, яким залежить на тім, аби українська нація не прийшла до здоровля, бо тоді скінчилосяб їх панування на Україні. До таких сил належить в першій мірі большевизм. Він робить все можливе, щоб викликати замішання в українській ідеольоґії та в українській практиці, в области релиґійній і культурній, економічній та політичній. Як відомо, большевики мають окремі фонди нпр. на уладжування паломництв до Мекки, щоби в часі тих паломництв їх аґітатори могли робити якнайширші знакомства в релиґійних кругах музулманського світа і потому при помочі тих знакомств викликають фермент в підставах музулманських народів. Троцький виразно голосить у своїй автобіоґрафії, що до большевизму ніщо так легко не підготовляє простий нарід, як всякого рода секти. Тому між пророками сектарів є не один скритий большевицький аґітатор, котрий на кошти Комінтерну розїзжає по темних селах і ширить нібито „слово Боже“, але, конечно, в інтерпретації сатани. З тих самих фондів тут і там укриті большевицькі аґітатори дають навіть жертви на віднову старих церковних образів, щоб тільки вкрастися в довіря простодушних людей, котрі не підозрівають аж такої хитрости. Так поступають большевики на всім просторі Азії та Европи. А що посідання України се для большевиків посідання дуже смачного шматка землі, отже на баламучення й на розклад української суспільности поза межами СРСР уживають большевики особливо великої хитрости.

В тій ціли оден укритий аґент большевицької чрезвичайки удає навіть потомка одного з Гетьманів і рівночасно американського міліонера. Той мнимий „потомок гетьманського роду“ вже від довшого часу ріжними способами шукає здібнішого українського публіциста, котрий за незлу платню згодивсяб видавати щоденник для пропаґування нового кандидата на гетьманський престол в Києві. Московська чрезвичайка розчовпує ту справу приблизно під таким кутом: Видвигнення другої кандидатури на гетьманський престол в усякому разі викличе замішання серед Українців, навіть правих кругів. Колиж вийде на денне світло документальна правда, то се зовсім не пошкодить большевизмови, тільки осмішить український монархізм та найповажнішу частину української суспільности. Може навіть прийти такий час, в якім сама чрезвичайка оповістить документи її і рахунки з грошей, якими вона робила „надувательство“ над дурними хахлами, щоб викликати замішання навіть в їх консервативних кругах.

Отсе та таємна пружина, котра на шпальти української та чужої преси раз-у-раз викидає ріжні брехливі вісти, звернені проти леґального Гетьмана України Павла Скоропадського, отсе та пружина, котра все викидає на шпальти ґазет також грязюку на весь гетьманський табор і на поодиноких його приклонників зокрема. Згаданий большевицький аґент, котрий удає потомка одного з гетьманських родів, не вспів найти ні одного здібнішого українського публіциста, котрий хотівби анґажувати отверто своє імя в такій авантурі, бо, конечно, на тімже й полягає хист людини, що вона орієнтується в тенетах. Кождий чоловік, котрому Бог дав талант, знає, що большевицькі аґенти, використавши його, кинуть на поталу нужди як витиснену цитрину. Тому не квапляться на службу до чрезвичайки навіть ті, котрі не від того булиб, щоб заробити. На отсім фоні звертає увагу систематична кампанія, яку веде проти леґального Гетьмана України спілка зложена з Мудрого й Кедрина. Нема такої дурної бздури, нема такої погані, яку та спілка не пустилаб на шпальти „Діла“, коли тільки можна обкидати гряззю леґального Гетьмана України або його приклонників!

Ми далекі від того, щоб закидати тій спілці прямий звязок з укритими силами, які мають завдання не допустити до сконсолідування та скріплення української нації. Щодо Мудрого, то се загально знана річ, що він бував гостем большевицького конзуляту у Львові і добре розуміється вже на ріжних родах ікри, бо заїдав її в більших скількостях. Одначе якраз ся обставина на нашу думку доказує, що ніякий большевицький аґент не міг Мудрого заанґажувати до роблення такої тонкої політики. Просто тому, що його в конзуляті в часі розмов і споживання ікри большевики розкусили й пізнали, що Мудрий неслушно називається Мудрий, бо він не має мінімум того розуму, який потрібний до такої політичної роботи.

Інакше діло з Кедрином. Се проноза, який у хитрости перевисшить навіть трох Вірмен. Та не треба думати, що большевики поручиликб Кедринови ведення такого тонкого політичного діла. Вони за розумні на те, щоб таке діло давати в руки Кедринови. Навіть для них імя Кедрина не має досить доброго звуку і смаку серед української суспільности. І тому вони не могли анґажувати Кедрина до такої роботи, хоч своєю хитрістю та влізливістю він надававсяб до неї. Отже коли в „Ділі“ появляються систематичні підривання монархічної ідеї Великої України, олицетвореної в Особі Гетьмана Павла Скоропадського та його Роду, то спілка Мудрий-Кедрин, котра рішає про те, що діється в „Ділі“, вправді робить тим способом большевицьку службу, але Мудрий при повнім браку політичного розуму може навіть не знати, кому він служить. А Кедрин занадто хитрий, щоб не знав, на чий млин пускає він воду в „Ділі“, але й він може тим способом доперва старатися, придбати ласку в большевиків. Матеріяли, які поміщує „Діло“, може прислати зовсім інша рука, ще хитріша від руки Кедрина, рука покищо зовсім закрита.

Та питання про свідомість у сій справі се одна річ, а шкода, яку робить своїй нації спілка Василь Мудрий та Іван Кедрин, се друга річ. Можливе навіть таке, що та спілка згадані висше баламуцтва, потрібні аґентам чрезвичайки, пускає в „Ділі“ просто тому, що не все має матеріял під руками. А їм дати той матеріял нелегко, бо Мудрий як відомо зовсім слабий публіцист, а Кедрин розірватися не годен. Він має на голові не тільки одно „Діло“, але інформування польської преси в ріжних справах. Тому оба вони щасливі, як надійде матеріял, все одно, що в тім матеріялі пишеться, чи як слушно написав д-р Назарук, чи „о вреде чи о пользе просвещенія“.

Коли так є, то сим від біди може оправдатися особисто малоздібний і політично нерозумний Мудрий та перетяжений працею в польських орґанах Кедрин. Та се розкладання української суспільности ніяким чином не може оправдати сама суспільність, бо коли вона оправдалаб таке каламучення води в своїм репрезентаційнім орґані, то сим та суспільність видалаб засуд смерти на себе. Здається, що в українській суспільности нема таких людей, котрі повірилиб, що Мудрі і Кедрини такі горячі приклонники республики, як були колись Брути і Коклеси. Отже не з Брутового жару, який проймає їх серця, роблять вони в „Ділі“ те, що роблять, а висше наведена причина їх поведення в очах суспільности не може бути оправданою причиною їх поведення — тимбільше, що Мудрий се не тільки редактор „Діла“, але й заступник голови УНД-а. Тому відповідальність за те, що робить спілка Мудрий-Кедрин, паде на ціле УНДО. І коли УНДО не зробить основного порядку з тою спілкою, то члени УНД-а мають обовязок зробити порядок з цілим УНД-ом як також з „Ділом“, бо від них залежить і спілка „Діла“ й само істнування „Діла“.

Від політики аж до музики все вже опинилося в руках трох Кедринів, а Мудрий в них вже тільки „шабасґой“, котрий на всю ту роботу дає печатку УНД-а. На нашу думку вся суспільність має обовязок вглянути в те розкладання, яке від довшого часу робить її головний репрезентативний щоденник і має обовязок положити тому кінець, бо інакше та суспільність знайде кінець як політичний чинник. Щоб довершити діла вимете ння стайні, в яку спілка Мудрий-Кедрин обернули репрезентативний орґан український, треба виждати, але вже не довго, щоб дирекція спілки „Діла“ й партійна управа УНД-а зробили рішучий крок. Коли вони того рішучого кроку не зроблять, то не остане ніщо інше, як добре приготування до найближчих виборів і всюди виставити контркандидатів проти кандидатів УНД-а. Всі українські національні чинники включно зі здоровими ще орґанізаціями УНД-а повинні піти проти кандидатів централі УНД-а, затроєної спілкою Мудрий-Кедрин.

Річ, з приводу котрої написали ми ту статтю, се тільки та каплина, що переливає чашу паскудства, яке воняє у Львові в найбільшім політичнім таборі нашого народу. Виждім, щоб УНДО і спілка „Діла“ самі вичистили ту погань, що розкладає нашу націю, але не ждім всі задовго, тільки вчас викиньмо з нутра нашого народу те, що його ослаблює в чужім ворожім інтересі!

Тоді і не скорше скріпиться наш нарід.

Хліборобський ліцей з укр. мовою навчання

„Діло“ доносить: Як відомо, з початком шкільного року 1935-36 починається навчання в державному хліборобському ліцею з українською викладовою мовою. Тому, що справа купна відповідного земельного маєтку з належними й потрібними для школи будинками та уладженнями в доброму комунікаційному осередку, є майже закінчена, будуть, як довідуємося з віродостойного жерела, вже в найближчих днях проголошені вписи учнів. Навчання в ліцею триватиме три роки. До першої кляси ліцею, згідно з тими інформаціями, можуть бути приняті кандидати, що 1) покінчать у календарному році 17 літ, але не переступлять 21-ого року життя; 2) предложать свідоцтво покінчення принайменше 6 кляс середньої загально-освітньої, або іншої школи, яку Міністерство Освіти признає за рівнорядну; 3) предложать доказ, що відбули однорічну, зорґанізовану хліборобську практику, признану шкільною владою; 4) мають належний фізичний розвиток; 5) зложать вступний іспит, саме у звязку з відбутою практикою. Проголошення вписів і приняття учнів уже тепер, хоч навчання починається в осени, відбудеться тому, щоб уможливити їм практику на шкільному маєтку ліцею, або в тих маєтках, які вкаже управа ліцею. Рівночасно довідуємося, що Кураторія Львівської Шкільної Округи запропонувала на директора ліцею інж. д-ра Михайла Холевчука, тепер члена дирекції Краєвого Господарського Товариства „Сільський Господар“ у Львові, відомого зі своєї довголітньої наукової та практичної праці в ділянці сільського господарства, зокрема зі своєї праці в хліборобських школах у краю та у високій школі ветеринарної медицини у Брні на Моравії.

Дальші подробиці про ліцей та вписи до нього приносить аґенція „Всхуд“: Ліцей має для цілей практичного вишколу власне господарство фільварочного типу з ділянками рільничою, годівельною, городничою та варстатами. Навчання відбуваються засадничо в українській мові, при чому окремий розпорядок визначить, які предмети будуть викладатися по польськи. Основу програми ліцею творить ширше і глибше ведена практична і теоретична наука: ґрунтознавства, управи ріллі й угноєння, управи рослин, городництва і садівництва, управи лук і пасовиськ, основ лісництва, годівлі тварин, сільського будівництва, рільних меліорацій, орґанізації сільських господарств фільварочних і селянських під оглядом технічним, адміністраційним і торговельним. Програма бере під увагу життя села і його орґанізаційні елементи. Крім цього вчитимуть загальноосвітних предметів. Кандидати мають внести подання в справі приняття до ліцею найдальше до 10 лютого 1935 на руки Кураторії Львівської Шкільної Округи. До подання треба долучити: власноручно написаний опис життя; свідоцтво моральности, коли від покинення школи минуло більше ніж рік; письменний дозвіл родичів або опікунів на вступлення до школи; докази.

що кандидат має подані вгорі умовини для його приняття; доказ на вплачення оплат, що обовязує нововступаючих учнів. Шкільні оплати такі: такса за вступний іспит 5 зол., такса за психотехнічну провірку 2 зол. Учні вплачують адміністраційну таксу 220 зол. річно. В надзвичайних випадках, коли кандидат не може сповнити цих умовин, рішає міністерство освіти. Для кандидатів, що хотять вступити до II кляси, організує міністерство освіти виїмково в часі від 15 лютого 1935 до 30 вересня 1935 скорочену практику в шкільних господарствах державних і самоврядних господарських шкіл. В поданнях про приняття треба рівночасно уміститн додаткове прохання про визначення практики в одній з господарських шкіл. Кандидати, приняті на практику в шкільних господарствах, дістають цілковите удержання і мешкання в шкільному інтернаті за оплатою 30 до 40 зол. місячно. Практикантів обовязує фізична праця у визначених ділянках шкільного господарства і пристосування до регуляміну практик, що обовязують у даній школі.

Новий закон про суди праці

З днем 1 січня 1935 р. входить в життя в цілій Польщі розпорядок президента РП. з 24. X. 1934 п. з. Право про суди праці. З тим днем тратять силу всі дотеперішні приписи про суди праці, особливо розпорядок з 22. III. 1928. Суди праці судитимуть всі цивільні спірні справи, котрі повстають зі взаємин праці, халупничих, з умови про фахову науку і частинно з належання до установ сусп. обезпечень, коли вартість предмету спору не перевисшає 10.000 зл. Не належать до тих судів спори умових працьовників, занятих в урядах і школах державних та самоурядних на підставі умови та спори працівників і практикантів у рільних господарствах. Суд праці складається з голови і його заступника. Їх іменує міністр справедливости з суддів. Далі належить до суду праці 10 лавників і 20 заступників з ґрупи працедавців і працівників. Покликує їх на 3 роки міністр справедл. на внесок міністра сусп. опіки і другого міністра на підставі ліст кандидатів. Ті листи представляють промислово-торг. та рільничі палати і т. п. установи. До висоти 50 зл. вартости не побирають судових оплат, до 1000 зл. половину звичайного впису.

Підводний вулькан вибухає

З Токія доносять: Між японськими островами Йососіма і Такесіма від 4 тижнів море кипить. В останних днях показалися три досить великі вулканічні острови, що на 3 метри вистають понад поверхнею моря. Блищі досліди утруднені, бо над тими островами уноситься стовп диму високий на 50 м.

Сойм радить

Найцікавіша історія одного мельника.

Цікава була дискусія у варшавськім соймі в справі повені. Вшехполяк Римар пригадував з жалем заслуги старого галицького сойму і Краєвого Виділу, котрі лучше дбали про забезпечення краю перед повіню. Тоді реґульовано ріки, галицький сойм давав гроші на ті роботи, а коли не мав готівки, то позичав а давав. А тепер не продовжується навіть тих робіт, котрі зачато перед війною так, що вже виконані роботи реґуляційні знищилися. Тут посол Римар оповів отсю історію з часу останної повені: Одному мельникови наказало староство телефонічно, щоб дав знати, коли вода піднесеться до певної висоти. Мельник виконав наказ. Тоді прибув відділ саперів тай висадив йому динамітом млин і греблю. А тепер державний скарб через ґенеральну прокураторію запізвав ще того мельника до суду, аби звернув кошти вибухових матерялів, котрими йому висадили в воздух млин і греблю. — Комуніст Хенціньский хвалив розуміється большевиків і фантазував на тему, як то вони в СССР дбають, аби нарід не терпів від повені (і мабуть в тій благородній цілі масово вистрілюють той нарід, бо він тоді менше терпить. — Примітка Редакції „Нової Зорі“). — Посли з ППС узасаднювали наглі внески в справі счеркування цензурою підписів б. посла Лібермана, котрий з Парижа пише дописи до „Роботніка“ і в справі Березн Картузької. Арґументували, що обі ті справи суперечні з правом та що се акти партійної пімсти, а Берестя, Береза Картузька і Луцьк се вираз системи. Вони вносили, щоб ізоляційний табор в Березі Картузькій зліквідувати і потягнути до відповідальности винних в мальтретуванні осіб, котрі там є. Нагліть їх внесків більшість відкинула. — Цікаво полемізував представник більшости посол ББ Санойца: Вшехполякам відповів іронічно, що за чужої заборчої влади очевидно все було лучше, навіть повінь в 1908 р. була лучша. Тому не думає дальше полемізувати зі вшехполяками, подібно як з комуністами, котрі також навіть повінь використовують для своєї аґітації та протидержавних виступів.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Діточа побожність не видержить, коли чоловік не поможе їй рости — поглибленням і молитвою. (Жак Марітен).

Останні вісти

Перед самим замкненням числа наспіли до Львова київські ґазети, м. ін. 290 число „Вістей“ з 18 с. м., в котрім поміщений комунікат про розстріл 28 Українців. В лісті розстріляних на перших місцях напечатані імена Романа Федоровича Сказинського, Івана Антоновича Крушельницького і Тараса Антоновича Крушельницького. А далі сказано, що справа Антона Володиславича Крушельницького, Юліяна Олександровича Бачинського, Василя Олександровича Мисика, Василя Івановича Левицького, Петра Федоровича Дідушка-Гельмера (?) і чотирох інших постановили „направити на додаткове слідство“, бо „виявились нові обставини.“ Судила всіх на розстріл і призначила те „додаткове слідство“ виїздна сесія військової колеґії Найвисшого Суду Союзу РСР під головуванням тов-ки В. В. Ульріх з двома членами колеґії, з котрих оден Н. М. Ричков, другий А. Д. Горячев. З того виходить, що Провидіння Боже не заощадило старому Крушельницькому ще трохи життя по страшній смерти його двох невинно розстріляних синів, котрих він любив до засліплення і котрих сам наклонив, щоб повірили большевикам і віддалися їм в руки. Во істину, лучша була для старого Крушельницького смерть ніж тортура життя по страченню двох синів, зі свідомістю, що то власне він причина їх смерти в льохах чрезвичайки. Річ ясна, що „додаткове слідство“, яке тим нещасним людям придумала тов. Ульріх з висше згаданими москвичами, се новий ряд тортур в підземних катівнях чрезвичайки. Нехайже ті неймовірні жахливі вісти, вже удокументовані, відстрашать всіх синів і дочок Галицько-Волинської Землі від яких небудь звязків з приклонниками антихриста, бо інакше жде їх подібна доля в руках тов. Ульріх, Ричкова і Горячева...

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

4) І оковавъше (Василька) въ двоѣ оковы и приставиша к нему сторожѣ на ночь. Наоутрия же Святополкъ созва бояре и Кияне и повѣда имъ, еже бѣ ему повѣдалъ Давыдъ... И рекоша бояре и людье: тобѣ княже головы своеѣ достоить блюсти; да аще есть молвилъ право Давыдъ, да прииметь Василко казнь;аще ли не право глаголалъ Давыдъ, да прииметь месть от Бога и отвѣщаеть предъ Богомъ. И оувѣдѣша игумени и начаша молитися о Васильцѣ къ Святополку. И рече имъ Святополкъ: ото Давыдъ. Давыдъ же се въвѣдавъ, нача поостривати на ослѣпленье. Аще ли сего не створиши и его пустиши, тъ ни тобѣ княжити ни мнѣ. Святополкъ же хотяше пустити и, но Давыдъ не хотяше...

І на ту нощь ведоша и (Василька) Звенигороду, иже есть городъ малъ оу Киева, яко десяти верстъ и въдале и привезъше и на колѣхъ окована суща и съсадиша и с колъ и въведоша в ыстобъку малу. И сѣдящю ему, оузрѣ Василько Торчина остряша ножь. И вразумѣ, яко хотяти и ослипити и възпи къ Богу плачемъ великомъ и стонаньемь великомъ. И се влѣзоша послании Святополкомъ и Давыдомъ Сновидъ Изечевічь, конюхъ Святополчь, и Дмитръ конюхъ Давыдъ, почаста простирати коворъ и простерша яста Василька и хотящая поврѣщи и. И боряшеться с нима крѣпко и не можета его поврѣщи. И се влѣзъше друзии, повергоша и и связаша. И снемьше доску с печи и възложиша на персии ему. И сѣдоста обаполы Сновидъ Изечевичь и Дмитръ и не можаста его оудержати. И приступиста ина два и сняста другую дъску с печи и сѣдоста и вдавиша и рамяно, яко персемъ троскотати. И приступи Търчинъ, именемь Береньди, овчюхъ Святополчь, держа ножь, хотя оуверьтѣти ножь в око. И грѣши ока и перерѣз ему лице и бяша знати рану ту на лици ему. По семь же оувертѣ ему ножь в зѣницю, изя зѣницю. По семь оу другое око оуверьтѣ ножь, изя другую зиницю...

Володимеръ же слышавъ, яко ятъ есть Василько и ослѣпленъ, оужасася и въсплакася вельми. І рече: сего не было есть оу Русьскои земли ни при дѣдехъ наших ни при отціхъ нашихъ сякого зла... Се слышавъ Давыдъ и Олегъ, печална быста вельми и начаста плакатися, рекуща, яко сего не было в родѣ нашемь. И ту обье собравъша воя и приидоста к Володимеру... Володимеру и Давыдови и Олгови чересъ Днѣпръ на Святополка... Рѣша Святополку: яко се Давыда есть сколота, то иди ты Святополче на Давида, любо ими и любо прожени. Святополкъ же емься по се и цѣловавше хрестъ межи собою, миръ створше... Идеть Володимеръ и Святополкъ на Давыда... И прииде Володарь и Василько на Давыда и приидоста ко Всеволожю... И взяста копьемъ городъ и зажьгоста огнемь. І выбѣгоша людье огня. И повелѣ Василко вся исѣщи. И створи Василко мьщенье на людьехъ неповиньныхъ и пролья кровь неповиньну. По семь же приидоста Володимерю. И Давыдъ затворися в городѣ. Си же обступиста градъ. И посласта к Володимерцемь глаголяща: вѣ не приидохьвѣ на городъ вашь, ни на васъ, но на вороги своя, на Туряка и на Лазоря и на Василя, ти бо суть намолвили Давыда и тѣхъ есть послушалъ Давыдъ и створилъ все зло. Аще хощете за сихъ битися, да се мы готовы, аще ли то выдаите враги наша... И кликоша людье на Давыда, рекуще: выдаи, кого ти хотять, аще ли то предамыся. Давыдъ же послави, приведе Василья и Лазаря и вдасть я. И створися миръ в недѣлю, а завътра в понедѣлникъ по зорямъ повѣсиша Лазоря и Василя и растрѣляша стрѣлами... Давыдъ же бѣжа в Ляхы. Святополкъ же прогнавъ Давыда, нача думати на Володаря и на Василка, глаголя, яко се есть волость отца моего и брата і поиде на ня...

1098 — В лѣто sxs (= 6606). Прииде Володимеръ и Давыдъ и Олегъ на Святополка и сташа оу Городца.

1099 — В лѣто sxз (= 6607). Иде Святополкъ на Давыда... (Д. б.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ГУЦУЛ-НЕВІР

Кромі сервітутових справ та війтування Федькович займався також складанням шкільних підручників у народній мові. Зложив їх кілька, але кацапствуюча православна консисторія не приняла ні одного. Знакомі Ф-а видали в Відні його шкільний співаник і сей одиноко затвердило правительство до вживання. Саме тоді австр. правительство стало запроваджувати свої державні школи на місце церковних. А що Ф. був відомий як автор шк. підручників, тож іменовано його шк. інспектором. Ф. радо сповняв свої обовязки, але його хлопоманство урядови мабуть не дуже подобалося. Через „інтриги панів“ Ф. по трьох роках сам зложив уряд шк. інспектора. Щоб раз на все зірвати з панами, Ф. зрікся офіцирської ранґи тай тогож самого 1869 року постановив сам собі „декрет“, три роки нічого до львівських ґазет не писати. Серед невідрадних відносин у себе в хаті (ледачий наймит Огоновський), грижі совісти та внутрішного роздвоєння — Ф. знову спробував утечи; сим разом в астрольоґію. Пізнався з якоюсь Жидівкою Перлею Фрухтман, ексмаркетанкою й ворожбиткою та мабуть під її впливом повірив в астрольоґічний детермінізм, „що людям зорі судили.“ Манія того детермінізму перенеслася й на творчість Ф.: він став писати драму „Довбуш“, повну саме таких детерміністичних поглядів.

Та самої втечі моральної було для Ф. мало: Сторонець, реальне фізичне місце, горів йому під ногами. Отже Ф. рішив утекти ще й з того місця. Переписувався з ріжними людьми, шукав за посадою, навіть хотів знайти її в московського конзуля у Відні. Вкінці втік до того самого Львова, з котрим зірвав був всякі зносини „за кару“ на три роки в 1869 році.

Заснована в 1868 р. „Просвіта“ іменувала Ф. в 1871 р. своїм почесним членом і в рік пізніше запросила його на редактора популярних книжечок. У Львові Ф. з „львівцями“ не зжився; знов перепоною стало його відлюдківство, отой „Манґель ан Ґусто цур Ґезелліґкайт“, що був у нього вже у військових часах. Для „Просвіти“ Ф. зредаґував кілька книжечок, переважно в дуже церковному дусі. Се вже мабуть не подобалося тодішним „поступовцям“ і вони змінили контракт з Ф. в тім дусі, що Ф. мав предкладати рукописи просвітянській цензурі. Се ще більше знеохотило Ф. й він щораз більше ховався в астрольоґію й навіть пробував її перепачкувати в видання „Просвіти.“ Пізнав його тоді особисто Драгоманов. Він так писав про Ф.: „Ф. видавсь мені капіталом, котрий і сам себе не вміє вжити як слід, і ті, що навколо його, не вміють, і котрий через те просто що дня пропадає і навіть деморалізує громаду приміром свого пропадання“[1]). Ближче пізнання з Д.; „докучання“ від панів „Просвіти“ (прим. о. О. Огоновського) та зростаюча психопатія робили з Ф. щораз більшого ...антиклерикала. В „завіщанні“, написанім у Львові 1873 року, Ф. зовсім по масонськи-відрікається офіціяльних церковних парад, та рівночасно береться — реформувати обряд. При тім основно лає „попівську захланність“ та застерігається проти проповіди про небесне царство.

„Das wahre und einzige Himmelreich ist und bleibt doch der Gemüthsfriede im Leben!“ [2])

Чотирнацять місяців витримав Ф. у Львові поправки літературних „монополістів“ і брехню товариського бонтону. Та 1 жовтня 1873 р., не кажучи нікому нічого, виїхав зі Львова назад у Сторонець, покинувши „Просвіту“ без редактора. Мимо того тодішна управа „Просвіти“ була така льояльна, що платила йому до кінця року.

В Сторонці прожив Ф. дальших три роки свого життя. В тім часі видав Драгоманов оповідання Ф. з дуже похвальною передмовою. Д. пробував також запрягти Ф. до етноґрафічної праці, та не вдалося: Ф. волів астрольоґію. В хаті Ф. було правдиве пекло: вихованець Огоновський оженився з маловірною жінкою й вона нераз зі свекрою побивала ледачого чоловіка. До тогож Ф. мав у хаті мале слово, бо 1873 р. дарував свій маєток Огоновському. Не диво, що алькоголізм, астрольоґія та відомі грішні нахили зовсім взяли верх над Ф. Грозила йому за ті нахили навіть вязниця так, що хотів утікати на Україну.

В тім часі, сумного упадку поета, повстала його збірка віршів „Дикі Думи — думав Гуцул-Невір.“ Поет стратив віру в людей і сам „Хоть порука всего світа, Він ругаєсь всему світу!..“ Песимізм, віра в зорі й недуга так і виглядають майже з кождого вірша тої прикрої збірки.

„А я с кобзини струни змок, Та гай у кліт з нев!... На що й грати, Коли чорт ма кому...“ — ось вислід песимістичних міркувань Гуцула-Невіра.

Другий важний твір Ф. вислід тих літ се „дивоглядія“ п. з. „Довбуш“. Поет працював над сею „драмою“ дуже довго, та з усього того вийшов — страшний дивогляд: з 11 осіб 9 трупів, кровосумішка, єзуїти, астрольоґія, єгипетські боги — все разом страшне чудацтво й розуміється повна невдача. „Довбуша“ слід уже зачислити до вповні психопатичних творів Ф.

1876 батько Ф. Адальберт, що жив у Чернівцях, тяжко захворів. Перед смертю погодився з сином і старий ексмандатор записав Юзеви свій будиночок у Чернівцях. Ф. перенісся отже до Ч., дім продав, гроші розпозичив, а сам перенісся на передмістя, де жив з усякою голотою, що пропивала й марнувала його останні гроші.

На пізне щастя Ф. „Руську Бесіду“ в Чернівцях переняли тоді народовці. Їх заходами вдалося переконати Ф., щоби перенісся й замешкав у хаті „Р. Бесіди“. Тут Ф. замешкав з новим наймитом, став відповідальним редактором „Буковини“ та почав навіть дещо дописувати до неї. Та рівночасно з тим Ф. ще більше поринув в астрольоґію й кабалу[3]). Вислідом було кілька грубезних томів астрольоґії, єгипетської теольоґії, астрономії, якісь Аптелєсмата і под. „науки“. Писав тоді Воробкевич справедливо про Ф.: „Тихий і задумчивий, здається що велика тяж єму серце давить. Єго, так мені здається, не тішить ні сонце, ні луна, ні днина і ніч, єму все однаково...“ При тім усім черновецька громада так мало цікавилася поетом, що з тих часів маємо менче вісток про Ф., ніж з часів його перебування в горах! Правдиво невикористаний капітал...

В тім часі Ф. написав також збірник побожних пісень, видав свої німецькі вірші та перекладав чужі драми на українське, а свого „Довбуша“ на німецьке.

Серед тих праць прийшов 1886 рік, 25 ліття літер. праці Ф. Черновецька громада постановила торжественно обійти сей ювілей. Дали намалювати портрет Ф.; поет нерадо дав себе портретувати й кілька разів сказав до маляра про себе „змарноване життя“. Знов перед Т. Реваковичем висловився про себе: „Я належу до тих, що в дорозі вмирають.“ Ювілей випав гарно й підніс поета на дусі. Та Ф. прочував уже тоді смерть:

„І жити би рад, й співати рад,
І рад би в славу одітись, —
А тут вже на вічну смеркається ніч...
А що осталось... О, пріч з ним, пріч!“
Глогові, не лаврові віти!...
(Поезії, стор. 471).

Не надовго вистарчило Ф. тої заохоти. „Ф. зачав знов пити. В день його ювилею мусів я його стеречи, аби не був пяний, а по ювилею то знов що дня як дуда. Таке лихо,“ — писав „опікун“ Ф-а Тимінський до Конисього, в липні 1886 р. Ф. мав якийсь новотвір в жолудку, та бувби з ним мабуть ще жив при гигієнічнім веденні життя. А так недуга розвивалася щораз більше. В понеділок 10 січня 1888 р. Ф. дістав кровотечі з жолудка і в середу був уже небіжчик. „Не лишайте мене“ — говорив умираючи до прислуги — „як вийду з сего... вам віддячуся...“ Та не судилося. Помер „по дорозі.“ Зазнав тої правди, що про неї сам писав:

„Гірькая біда ни мавше серця в грудех,
А гірше бо є два аж їх в грудех мати!“

Великий талант, невеличка людина.

* * *

А проте... Той змарнований талант — мимо змарнування — всетаки найбільший поетичний талант Західних Земель до часу Франка. Твори його, хоч не одно в них нас разить і не одно змістово непридатне, мають в собі й сьогодня богато гарного й доброго, що варт зберегти й упристутнити широким кругам. До тогож традиція увінчала Ф-а свого рода „культом“ та вбгала його в ряд національних „святощів“. Питання: чи приняти нам, католикам, Ф-а традиційно, чи боротися з його культом? — На мою гадку — ні одно, ні друге. Приняти традиційного Ф-а в цілости католикам годі, бо його творчість не скрізь згідна з католицькою мораллю. Та з другої сторони годі зараз анатемізувати цілого Ф-а за частину його. Се булоб несправедливо й зовсім не відповідалоби розумній тактиці католиків Заходу. Ось прим. у Німеччині католики зовсім не занатемізували цілого Ґетого, хоч був час, коли він був завзятим ворогом християнства взагалі. Натомісць єзуїт Бавмґартнер видав прекрасну двотомову біоґрафію й розгляд творчости Ґетого та вияснив у катол. дусі добрі й лихі сторони того ґеніяльного письменника. Рівночасно накладня Гердера почала видавати німецьких клясиків у виїмках та з поясненнями католицьких учених. В той спосіб католики не наразили себе непотрібно на нову боротьбу, а рівночасно стяли голову небезпеці від злих писань тих клясичних письменників. Таке слід зробити і в нас. Треба видати життепис та розгляд творчости наших клясиків: Шевченка, Марка Вовчка, Куліша, Федьковича [4]), Франка й і. та рівночасно їх твори в ви-

[1]) Австроруські спомини М. Драгоманова. Львів 1889-92, стор. 179—180.

[2]) „Матеріяли“, ст. 370.

[3]) Якось ніхто досі не занявся цікавою проблемою, хто властиво перший спонукав Ф. до його кабалістичних „наук“? Гадаю, що початків тої недуги Ф. треба шукати ще в зустрічі з Найбавером. Н. належав до тайних стоваришень 1848 року, а відомо, що карбонарії 1848 р. лучилися з масонським ритом Місраїм, заложеним братом Бедаррідом, зновже Місраїмці займалися поширенням жидівської кабали. (Пор. Gaston Martin: Manuel d' histoire de la Franc-Maconnerie Francaise, стор. 158—162). Так то „поступовці“ й „революціонери“ другою рукою тайно ширили в Европі жидівські забобони... Цікаво, що й Ф. у „Фармазонах“ згадує, що масони порядні люди й обіцює: „Другим разом вам більше за них уповім“ (Писаня, т. II, стор. 304).

[4]) „Життепись Осипа Юрія Гординського-Федьковича написав Др. Осип Маковей (Львів 1911) дуже добра, тільки може надто довга. На всякий випадок біографія правдива, а не „бронзована“. В тім дусі — з більшою увагою до розвитку й постави реліг. віри письменників — повинні в нас повстати й інші життеписи. Правда, навіть прикра, все краща від позолоченої брехні.

ґімках і з поясненнями для малосвідомих читачів. Інакше ми тільки наражуємо себе на заміт обскурантизму, воюємо з вітряками, а видавані іншими повні видання — ще й до того зі свідомо злими поясненнями — роблять своє погане діло: відштовхують „літних“ читачів від катол. ідеалів, а горячим але невченим католикам піддають нові спокуси згл. кажуть їм непотрібно набути опінію, що католицизм се якесь ґетто в нашій нації. Наш „вибраний“ католицизм за мало робить, а любить вибирати шлях найлекшого опору; в обговорюваній справі замісць шляху праці шлях пасивної анатеми. Та з того треба вийти і то для добра католицизму. Практично: треба католикам взятися не тільки до пресової часописної акції, але й до видавництва — і то великого — книжок, головно белетристики в катол. дусі. Інакше ми не тільки залишимося в ґетті, але ще і з нього можуть нас прогнати. Хто не сіє, той розсіває. Католицизм се жива позитивна акція, а не дрімуча неґація.

Араміс.

Від Редакції: Радо приймемо думки Читачів на порушені тут справи потрібного катол. видавництва, белетристика і т. п. Та вже тут уважаємо вказаним підчеркнути, що видавання католицьким видавництвом вибору творів нпр. Федьковича чи Франка се одна річ, а звеличування таких поетів аж до висоти, де зачинається своєрідний культ, — се вже друга річ. На нашу думку з тим треба поводитися дуже обережно, бо інакше все, що заслугує на поборювання, може стати — взірцем до наслідування...

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Зі Станиславова. О. Др. В. Василик іменований професором доґматики спеціяльної при науковім заведенню богословськім в Станиславові грамотою з дня 19 листопада 1934 р. — О. Др. Ярослав Біленький іменований заступником професора християнської фільософії і доґматики фундаментальної в науковім заведенню богословськім в Станиславові, грамотою з дня 24 листопада 1934 р. — О. Др. Ярослав Біленький іменований префектом в духовній Семинарії в Станиславові, грамотою з дня 24 листопада 1934 р. — О. Юрій Бернат, парох в Городници, іменований містодеканом деканату Гусятинського, грамотою з дня 12 жовтня 1934 р. Ч. 5974/I.

Душпастирський Курс Католицької Акції в Перемишлі. Видавництво Епархіяльного Інституту Католицької Акції в Перемишлі. Накладом Епарх. Інст. К. А. в Перемишлі. З друкарні гр.-кат. Капітули в Перемишлі. — 1934. Формат 25×18 цм. Сторін 168. — Скорим виданням отсеї гарної збірки перемиська орґанізація осягнула рекорд навіть супроти світських орґанізацій. Щасть Боже!

З Закарпаття. Новим гр.-кат. парохом ужгородської парохії, т. зв. Цегольні, став Українець о. Августин Куштан.

50-ліття гр.-кат. Церкви в Америці. Тому 50 літ пок. о. Іван Волянський оснував першу українську гр.-кат. церкву в Америці в місті Шенандо в Пенсильванії. З того приводу парохія в м. Шенандо відсвяткувала в храмовий день св. Михайла свій ювилей 50-літного істнування. Приїхало 14 священиків і богато гостей. Службу Божу відправив о. Дмитро Добротвор в сослуженні о. Льва Чапельського й о. Вол. Довговича. Діяконували о. Ярослав Скроцький і о. Андрій Рудакевич. Відповідну проповідь виголосив о. Мирон Залітач. Всі 14 священиків станули до панахиди за бл. п. Епископа Сотера Ортинського та всіх священиків і вірних, що померли за 50 літ істнування нашої церкви в Америці. Відтак було водосвяття. Співав гарно хор дооколичних дяковчителів. Місцевий гр. кат. парох о. Іван Ортинський і парохіяни вложили богато труду, щоб ювилей випав якнайкраще.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В БУДЖЕТОВІЙ КОМІСІЇ СОЙМУ посол Великанович заявив, що український нарід не має вже майже ніякої опіки від мін-ва суспільної опіки. Те мінво призначило 5 міліонів зл. на опіку над дітьми і молодю, а з тих сум на українські захоронки дали всего 6.000 зл. (З суми 5 міліонів зл. належавсяб Українцям найменше 1 міліон, або й більше, бо на опіку над біднішим населенням треба більше грошей, ніж на опіку над богатішим. — Ред. „Н. Зорі“). До того влада на місцях робить великі трудноші в основуванні українських діточих садків. Усувають українських лікарів, не приймають Українок до школи доглядачок і т. д.

В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ посол сер Роберт Сесил зголосив запит до міністра закордонних справ чи Чехословаччина виконала договір в Сен Жермені щодо надання автономії Підкарпатській Руси. Англійський міністр закордонних справ Джон Саймон відповів, що чеськословацьке правительство відкладає введення автономії до часу, коли Підкарпатська Русь буде в стані витримати видатки злучені з автономією.

ЗАМАХ НА ТОВ. КАРУ, предсідника місцевого совіту в м. Червоний Луг коло Одеси на Україні, виконали невідомі справники. Вони стрілили через вікно і ранили тяжко Кару. Він помер від ран. Совітські власти вислали з Одеси членів політичної поліції, котрі увязнили богато осіб.

У ВАРШАВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ студенти обкидали гнилими яйцями декана медичного виділу Венцелєта. Потому появилася відозва народово-радикальної молоді, котра подає за причину тої демонстрації те, що два професори, іменно Венцлєт і Радліньский, взяли участь у зїзді польських вільнодумців.

БОЛҐАРСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила великий комуністичний заговір в м. Хасков й увязнила понад 500 людей між ними 175 вояків місцевого ґарнізону. Орґанізатор і провідник заговору називається Ґеорґі Стоєв.

ПОДАЛИСЯ ДО ДИМІСІЇ югословянський міністр закордонних справ Євтіч і міністр рільництва Коїч.

ХОРВАТСЬКІ ПРОВІДНИКИ вислали меморіял до регенційної ради в Білгороді, в котрім заявляють, що вони не виступали проти югословянської держави, одначе домагаються зміни дотеперішньої політики супроти Хорватів. Доперва тоді Хорвати згодяться співпрацювати з білгородським правительством.

МАДЯРСЬКІ ВЛАСТИ видали ряд розпорядків, котрі обмежують граничний рух з Югославією. По думці тих розпорядків можна дістатися через границю з Мадярщини до Югославії лише зелізницею. Ту вістку подала сербська ґазета „Време“.

МІНІСТР ГЕСС (Німеччина) виголосив в м. Бохум промову до 40.000 слухачів. Він сказав м. і., що не вірить, аби Франція хотіла знищити Німеччину. Та леґенда повстала в Німеччині підчас французької окупації басейну Рури в 1923 р. Промова міністра Гесса викликала вдоволення у французьких комбатантів.

В М. ГОМБУРҐ (басейн Саари) комендант міжнародної поліції анґлійський капітан Джустіс по пяному переїхав автом вагітну жінку. Прохожі Німці хотіли його придержати. Тоді кап. Джустіс стрілив револьвером і ранив 1 робітника. Обурені свідки тої події розброїли капітана Джустіса і так його побили, що його відвезли до лічниці.

МІЖНАРОДНИЙ КОНҐРЕС ФАШИСТІВ відбувся недавно в м. Монтре над Женевським Озером в Швайцарії. В нарадах брали участь делеґати 15-ох европейських країв. Проводив Італієць Козелькі.

В ПАРИЖІ відбулася маніфестація 1000 інвалідів. Поліція старалася розігнати демонстрантів. Ранено трох поліціянтів і кількох інвалідів.

ДО ҐЕНУЇ (Італія) прибув французький міністр маринарки Піетрі й голова союзу французьких резервових старшин Феррі. Вони приїхали на торжество італійських комбатантів і візьмуть участь в італійсько-французьких фехтункових змаганнях.

В ЕСПАНІЇ мають відкрити три концентраційні табори, до яких замикатимуть волоцюг.

ДИКТАТОР ПОРТУҐАЛІЇ Салязар виголосив промову, в котрій заповів, що незабаром щезнуть парляменти в цілій Европі.

НОВИЙ ТЕРРОР В СССР майже вся преса культурного світа бере за доказ, що большевицька влада непевна завтрішного дня і найближчого свого оточення тай тому так шаліє зі страху.

ЯПОНСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ на морську конференцію в Лондоні були на послуханню в анґлійського короля Юрія V.

НОВИНКИ

Просимо не забувати, що велике ювилейне число „Нової Зорі“ на самі свята одержать лише ті, котрі вирівнають залеглости до кінця грудня с. р. Просимо не робити трудностей власній ґазеті, котра приносить докладні огляди з катол. становища всего, що діється в світі.

Нова постановка „Гриця“. Український театр „Заграва“ виступить у Львові в салі Театру „Ріжнородностей“ дня 22 с. м. о год. 7.30 і 23 с. м. о год. 3 з новою постановкою „Ой не ходи Грицю“. Дня 23 с. м. о год. 7.30 „Святе Полумя“ Моґема.

Не дали зелізничої знижки. Дирекція Зелізниць у Львові і Міністерство Комунікації відмовили знижок делеґатам кружків РШ на загальний зїзд Рідної Школи у Львові. (Отже найлучше робити такі зїзди в часі Східних Торгів, коли знижки дістає кождий, хто їде до Львова).

Ліцитують „Народний Дім“. Дня 26 січня 1935 р. виставлять на ліцитацію майно „Народного Дому“ Білка і Костенів (коло 1200 морґів поля й ліса). Мабуть виставлять на ліцитацію і каменицю при вул. Курковій 14. Отже мимо всіх „хлопотань“ москвофілів удалося їм лише відложити ліцитацію на короткий час. Москвофіли дальше оббивають пороги в Варшаві, щоб ратувати добро, яке захопили в цілого українського народу в Галичині і пустили на бубен.

До Берези Картузької виїхав зі Львова за дозволом мін-ва внутр. справ о. д-р Осип Кладочний, капелян українських вязнів.

Що пише Всечесніший Отець Совітник Нестор Кисілевський про свічки „КЕРОС“. У вересні с. р. прислали Ви 1 кґ. воскових 60% свічок марки „ВВ“. Горять чудово. Мається справді приємність дивися, як кожда свічка спокійно горить, не тріскає, не коптить, не капає, а кніт згоряє — не робить кульок і пр. Таких добрих свічок досі ще не було. До тепер брав я до церкви Ваше світло лиш стеаринове, пів-воскове композиційне, а щодо воскового, то брав фірми Сеземського, не мав якось довіря до якости Ваших воскових свічок. Одначе тепер прийшов я до переконання, що Ваше світло воскове „ВВ“ ліпше й від того часу лиш його уживаю, бо відповідає вповні всім вимогам, що їх ставить до воскового світла Св. Конґреґація для Обрядів в Римі. Остаю з високим поважанням о. Нестор Кисілевський гр.-катол. парох в Радчі, п. Лисець.

206а—1—1

Електрифікація Теребовельщини та Копичинеччини. В Янові к. Теребовлі побудували над Серетом електрівню.

Політичний гумор. Басейн Саари то одинока Сара, за котру Німці Ґітлера ґотові пролити кров.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Вже всім знані та від давна впроваджені підручники до навчання реліґії в народних школах а то: Малий Катехизм зл. 0.60, Коротка Біблійна Історія зл. 1.— даю Впр. Отцям Душпастирям і Катехитам на догідні услівя сплати. При ґуртових замовленнях для всеї шкільної дітвори даю книгарський рабат. Замовлення слати: В. Ґірняк, Станиславів, вул. Красіньского ч. 12 219—8—10

Львівський апеляційний суд затвердив присуд тернопільського суду, яким засуджено о. Петрицького з Таврова, пов. Бережани, на 18 місяців вязниці за ударемнення поліційної ревізії.

В Самборі відбулася в окружнім суді розправа проти 21 селян з Вяцкович, котрих староство покарало за сипання могили в память наших поляглих героїв гривною по 40 зл. або по 2 тижні арешту. Суд увільнив всіх обвинуваченых.

В Золочеві засудили за приналежність до ОУН і кольпортажу летючок б. ґімназиста Евгена Паламаря з Вороняк на 5 літ вязниці і торг. помічника Ст. Білоуса з Фільварків на 2 роки. В другім процесі засудили на 5 літ: прив. урядника О. Безпалка, абс. ґімн. Р. Кравчука і ґімн. Мик. Білецького, на 2 роки: Мик. Кулішку і Мик. Курпіту з припиненням кари на 4 роки.

Станиславівський окружний суд засудив возьного городського суду Яна Пйонтковского за 71 зловживань і крадіжей актів по 6 місяців за кожде надужиття, разом на 35 літ вязниці. Спільну кару знижено до 3 літ вязниці.

Новий орґан ББ у Львові. ПАТ повідомляє, що у Львові буде виходити нова ґазета ББ „Нове Часи“. На чолі видавничого комітету, покликаного президією воєвідської ради ББВР у Львові, став посол Вілям Гожица. Редакцію обняв д-р В. Мейбавм (б. редактор „Слова Польского“).

В наших церквах горять лише свічки „Керос“.

В Царгороді твориться український хор. Він має на ціли спопуляризувати українську пісню на Близькім Сході. Ініціятори його просять видавництва і земляків, що бажалиб підперти сей хор і заразом помогти поширенню української ідеї в Туреччині, присилати ноти українських пісень на адресу Української Громади в Туреччині (для хору): Stambul — Turquie, ч. 128—952.

На морськім побережжі коло Гелю появилися фоки і тюлені та виїдають риби з сіток. На підставі їх наближення до полудня предсказують, що незабаром потиснуть морози.

Великі морози в Америці. 7 людей замерзло.

Гумор. — Пані до жебрака: А вам що сталося? Вчера ви куляли на ліву ногу, а сегодня на праву? — Жебрак: А бо тамта нога стерпла мені.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а приняла в члени т-ва 7 кооператив: „Єдність“, Гаї Дітковецькі, „Поступ“, Чехи, пов. Броди; „Воля“, Добрівляни, пов. Дрогобич, „Любов“. Глинсько, пов. Жовква; „Згода“, Угорники, пов. Станиславів; „Українська Щадниця“ Сороцько, пов. Теребовля; „Українська Райфайзенка“, Буцнів, пов. Тернопіль.

Всіх наших кооператив в станиславівськім ОСК є 51. В 15 кооперативах збільшилося членство на 339 нових членів, себто по 22 нових членів на одну кооперативу. Сума боргів в 34 кооперативах виносить 36.500 зл. Тільки одна кооператива в Угринові Долішнім зовсім не має боргів і торгує лише за готівку. Денні торги виказують малий зріст. В 10 кооперативах торги дещо зменшилися через зубожіння населення. Загальний білянс кооператив виказує поважну надвишку. 25 кооператив має білянсову надвишку 8.250 зл., 9 кооператив має втрату на 1.700 зл. 19 кооператив має товарові й касові недобори на суму разом 3.800 зл. 15 кооператив не виказує ніяких недоборів.

В Уневі монастир ОО. Студитів заложив ґарбарню скіри.

На Волині повстав новий ревізійний союз кооператив „Гурт“. Оснував його в Луцьку п. І. Волошиновський. Се утраквістичний, польсько-український союз, що обіймає т. зв. районівки, волосні кооперативи.

Дефіцит державного скарбу в Польщі виносить 16.700.000 зл. за місяць листопад с. р.

Біржа назагал без змін.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Мати Лукія ЧСВВ** на світі Харитина з Охримовичів Теодорович дочка бл. п. о. Йосифа Охримовича, гр.-кат. пароха у Білоголовах і бл. п. Антоніни з Петрушевичів, дочки блаженної памяти Дмитра Петрушевича, греко - катол. пароха у Чистилові і жена бл. п. о. Николая Теодоровича, гр.-кат. пароха в Пробіжній, ур. дня 31 липня 1854 р., по 17-літньому тихому монашому житті упокоїлася в своїому Бозі дня 11 грудня 1934 р. о год. 7 вечера в монастирі Прсв. Тройці в Підмихайлівцях. Похорон відбувся 14. XII. 1934 р. при участи найблизшої рідні, Всч. Духовенства і здвигу місцевого народу. На цьому місці складають вияви сердечної подяки за звеличання похоронних обрядів і за теплі слова принагідних промов, особливо Всч. ОО. — О. Совіт. Дмитрові Сеньківському з Коломолина, о. Совіт. Василеві Сайкевичеві з Васючина, о. Мирославові Липинському зі Журова й о. капелянові Николаєві Ганущакові.

ДІТИ, ВНУКИ І ПРАВНУКИ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВИНОГРАДНІ ВИНА угорські, еспанські, французькі й африканські, червоні, по найнизших цінах поручає заприсяжений доставець богослужебних вин

В. ҐЛОВІК Л Ь В О В **ул. Собіського 32.**

Почтою висилаємо в живностевих пачках по 5 і 10 204а бутельок. Цінники на жадання. 1—5

НОВИНА! НОВИНА!

Недавно вийшла нова книжка Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей.

Нововідчинена робітня торб, торбинок і скіряних валізок власного виробу поручає найдешевше

У. С. КРІСТАЛЬ

ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 8.

„Народна Торговля“

БАЖАЄ ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ПРОСИТЬ ЗАКУПИТИ НА СВЯТА В ЇЇ СКЛЕПАХ: МУКУ, ЦУКОР, МІД, МАК, ОЛІЇ, ГРИБИ, ОРІХИ, РОДЗИНКИ, МІҐДАЛИ, ГВОЗДИКИ, ВИНА — ГОРІВКИ — КОНЯКИ.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, четвер, 27 грудня 1934. Ч. 99 (797)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

Передконгресові наради

українських політичних партій.

Дня 24 грудня ц. р. почались у Львові наради 7-ох українських політичних партій у справі скликання Всеукраїнського Національного Конґресу. В нарадах беруть участь: 1) Українське Національно-Демократичне Обєднання (учасники: д-р Дм. Левицький, Вас. Мудрий, О. Луцький, М. Рудницька і Любомир Макарушка); 2) Українська Соціялістично-Радикальна Партія (учасники: О. Навроцький, М. Матчак, М. Стахів і М. Вахнюк); 3) Українська Соціял-Демократична Партія (учасники: Волод. Старосольський, П. Буняк, І. Квасниця); 4) Українська Народня Обнова (учасники: О. Назарук, Р. Гайдук, І. Дурбак, Ст. Годований і П. Кравець); 5) Українська Партія Соціялістів Революціонерів (учасник: Н. Григоріїв). — 6) Українська Радикально-Демократична Партія (учасник: К. Маціевич). — 7) Українська Соціялістично-Демократична Робітнича Партія (учасник: Іс. Мазепа). — Наради відбуваються рано і пополудні в домівці Українського Національно-Демократичного Обеднання у Львові.

Виїзд ОО. Василіян до Бразилії

Дня 12 с. м. виїхали зі Львова в год. 21.40 через Раву Руську до Варшави о. Венедикт Володимир Мельник ЧСВВ (родом із Небилова коло Перегінська, син Івана й Марії) й о. Іпатій Іван Майка ЧСВВ (родом з Тернополя, син Онуфра й Анни). Дня 16 грудня відїхали з Варшави до Марсилії в Франції, відти 20 грудня кораблем „Фльоріда“ до Сантос, відки зелізницею прибудуть до Прудентополя в Бразилії. З Ужгороду (в Прикарпатській Русі) виїхав на місійну працю між нашим народом у Бразилії о. Осип Роман Мартинець, ЧСВВ. Згаданим Всеч. Отцям Місіонарям бажаємо якнайліпших успіхів і Божого благословення в місійній праці між нашим народом у Бразилії. (л).

Відкриття вистави УСС

Дня 23 с. м. о год. 12.40 в салях Національного Музею у Львові при вул. Мохнацького 42 відбулося відкриття вистави стрілецьких памяток. В прияві Преосв. Кир Івана Бучка і великого числа наших діячів, учасників війни, дир. Ів. Свенціцький виголосив коротеньку промову, потім д-р Б. Гнатевич, сотник УСС відчитав реферат про значіння УСС. Ленту вистави перетяв д-р Ст. Шухевич як колишній отаман УСС. Відтак приявні оглядали виставлені експонати. В сходовій клітці і в трох салях виставлено 348 образів і фотоґрафій зі стрілецького життя, літературу УСС, деякі документи, відзнаки, зброю, одностроі і т. д. Впорядчик вистави артист-маляр д-р І. Іванець, поручник УСС, вложив дуже богато праці в підготовку сеї цікавої вистави і виконав свою працю зі смаком. Сю виставу стрілецьких памяток повинна оглянути вся наша львівська публика, передовсім молодь, бо та вистава піддержує і скріпляє традицію наших визвольних змагань. Докладніше про виставу напишемо в святочнім числі „Н. З“.

Французькі комбатанти в Гітлєра

Канцлєр Гітлєр приняв недавно на окремім послуханю предсідника федеральної унії французьких комбатантів полковника Пішота й головного секретаря тої орґанізації полковника Ранду. Обох Французів приняв також міністр Гесс. Німецька преса підкресляє значіння приняття французьких комбатантів і пригадує першу стрічу німецьких і французьких комбатантів в Баден-Бадені в серпні с. р. та відвідини в Берліні депутованого Ґоа і радного Монніера на початку листопада с. р. Згадані відвідини разом з теперішними свідчать, що фронтові жовніри обох країв готові працювати дальше над французько-німецьким зближенням. Богато статтей німецької преси свідчить про те, що німецькі рішаючі круги числять на те, що ті розмови підготовлять порозуміння між Німеччиною та Францією, таке потрібне для замирення Европи.

Погром комуністів в Китаю

Російська преса доносить з Нанкіна, що китайські правительственні війська по 6 дневих завзятих боях розгромили червоні загони. Число вбитих комуністів дуже високе, бо боротьба була завзята і жорстока. Правительственні війська здобули головні склади амуніції червоних. Між полоненими комуністами є сестра головного провідника китайських комуністів Холуня.

Срібна вода як лік

Петербурзький проф. Мойсеєв заявив на всеросійськім зїзді хірурґів, що при помочи т. зв. срібної води вдалося йому вилічити найбільше безнадійні ропніючі рани. Частинки срібла вбивають шкідливі мікроби очевидно своїми промінними, досі ще не зареєстрованими нашими науковими апаратами. Німецькі й інші хеміки опрацювали цілий ряд антисептичних срібних препаратів, дуже дорогих. Проф. Мойсеєв винайшов новий препарат срібної води, дешевший та активніший. Діяльність препарату основана на тім, що позитивно наладовані йони в срібнім розчині проникають в заражену рану та нищать мікроби, котрі викликують гниття. Крім того срібні йони активізують тканки й помагають до скорого гоєння рани. Новий винахід се добродійство для людства.

ХТО ПРИШЛЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦІЛИЙ РІК 1935 той подвійно помагає видавництву.

СТАТИСТИКА виказує, що найбільше крадежей і вломів буває в зимових місяцях, — тому саме тепер крайна пора обезпечити від крадежі-влому своє майно в Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

400-ЛІТТЯ ЄЗУЇТІВ

Сего року минає 400 літ, як в Парижі повстав завязок Чина Товариства Ісусового (Єзуїтів). Він повстав в часі дуже критичнім для католицької Церкви, коли гуманісти, протестанти й особливо Турки поважно загрожували цілому християнству. Крім того були ще спори з Жидами, котрих боронили деякі гуманісти. Еразм з Роттердаму особливо завзято підготовляв ґрунт під протестантизм. Словом, зі всіх сторін і з нутра була загрожена спільнота католицьких народів Европи.

Мимо всіх заходів римських Папів не вдалося створити союз европейських християнських володарів проти Турків.

Страшні були тоді Турки і Татари, що в своїм фанатизмі нищили все християнське, палили, людей брали в неволю... Та не менше нещастя стягали на Европу єресі і блуди Лютра. Вони відвернули від католицької віри міліони людей і цілі народи в північній Европі. Нещастя, що впало на світ з єреси Лютра, роздор, ненависть і безвірство, тягнеться до нині. І на нашу Україну зайшли „апостоли“ нової згубної науки й аж дотепер колотять нашим народом. Нещастя і духові шкоди з протестантизму відчуваємо ще нині. Та як у всіх часах єресей і замішань в Церкві посилав Бог людей, що немов пророки ставали на чолі народів, перестерігали їх перед нещастям, проповідали Божу правду, навчали, — так і в 16 столітті покликав Бог нових пророків, що стали на оборону загроженої віри й моралі. Коли зараза протестантизму зачала ширитися не лише по Европі, а пішла й за океани, тоді новий Чин, заснований св. Ігнатієм Льойолею, послав своїх борців слова і пера на всі сторони світа. Його кличі: йти проти невірних, здобувати від ворога царство Боже, йти під прапором найліпшого вожда Христа, поширювати Його Царство між єретиками і невірними, — і все те робити на більшу славу Божу! Вірний словам Ісуса Христа: Йдіть і научайте всі народи, пішов і той новий Чин Христових Лицарів до всіх народів. Піднісши високо прапор Христа, він неустрашимо несе його вже 400 літ, здобуває для Христа нові народи та вкорінює католицьку віру у тих, що від неї відорвалися.

В історії нашої Церкви відограли Єзуїти немаловажну ролю. Тому слушно наш католицький нарід повинен в сім великім їх Ювилею згадати їх велику працю між нами і висказати їм бажання дальшої світлої праці на славу Божу. Ми тим більше до того обовязані, бо серед нашої суспільности були такі, що станули були по стороні протестантів і ворожо писали і говорили незгідні з правдою річи на той Чин в е-

ликий працею і посвятою, для католицької Церкви чи не найбільше заслужений! Вистарчить прочитати річники „Слова“, „Діла“ і давної „Батьківщини“, щоб переконатися, кілько клевет і зовсім безпідставних закидів сипалося в нас на той Чин тяжкої праці і саможертви на ниві Христовій. Тимчасом якби не Єзуїти: Поссевін, Скарґа, Рутка, Щепковский, Бавдіс, Мицельский і інші, наша Церква і наш нарід булиб тепер в такім положенню як наші Українці на Волині, Холмщині і в Пінщині... Нема кутика землі, нема й островів, де не трудилисяб сини Льойолі, щоб привести поган, еретиків і незединених до одної Христової вівчарні.

Якже повстав Чин Єзуїтів?

Коли на заході, особливо в Німеччині, розгорілася боротьба проти схоластичної системи науки теольоґії св. Томи, яка займала щораз ширші круги учених Европи й на чолі тої борби стали такі деморалізатори як Ульріх фон Ґуттен, Еразм Роттердамський і ціла фалянґа їх однодумців, в 1517 р. прилучився до них Мартин Лютер, що 1512 став доктором теольоґії. До Лютра пристав Андрій Боденштайн, названий Карльштадт, відтак провінціял Лютра Йоган фон Штауніц. Та трійка разом зі своїми товаришами ґуманістами і поетами завдала Церкві Христовій великі рани і нанесла міліонам душ великанські шкоди і страти.

Щоб відпирати тяжкі і діймаючі удари тих ворогів Церкви і протиділати їх страшній роботі, покликав Бог християнського лицаря зпід Пампелюни.

Місто Пампелюна лежить в північній, гористій части Еспанії. Між ціс. Каролем V, що був заразом королем Еспанії (1516 — 1558) і французьким королем Францом I. (1515 — 1547) зачалася війна. Французи облягали твердиню Пампелюну і 1521 здобули її. Між оборонцями твердині відзначився молодий лицар Дон Інніго Люопез де Рекальдо, наймолодший син шляхотной родини, що мала замок Льойоля, де він вродився 1491 р. Вихований на дворі короля Араґонії й цілої Еспанії Фердинанда Католицького (1479—1516), став лицарем і брав участь у воєнних виправах. При облозі Пампелюни був ранений в обі ноги. В часі лічення читав Життя Ісуса Христа і Життя Святих. Велике враження зробило на нім читання опису життя св. Францішка і св. Домінїка. Їх чесноти йому більше подобалися, як еспанські національні герої. Блиск небесних вижин притягав його більше, як приміри і надії лицарського життя. Коли вилічився з ран, пішов на гору Монсеррат в Катальонії, де в церкві є чудотворна ікона Матери Божої, щоб подякувати Їй і заразом приготовитися до подорожі до Єрусалиму. Надів на себе волосінницю як пустельник і відбув сповідь з цілого життя. Відтак удався до місточка Манреза в провінції Барцельона, де перебуваючи в шпиталі для нуждарів, віддавався строгій покуті. Товпа зразу погорджувала ним, відтак дізнавшися, хто він, мала для нього велику пошану. Тоді вибрав він печеру в скалі за містом у відлюдній долині і там по строгім умертвленню і тяжких внутрішних борбах знайшов повне успокоєння. Тут створив він знаменитий твір духової аскези: написав книжку духовних вправ. Ся одна невеличка книжка перевисшила твори всяких фільософів старини і навіть твори аскетів християнської доби. Всі реколєкції, місії, аскетичні вправи, основуються на тих засадах св. Ігнатія.

Його мрією було дістатися до Палестини, звидіти святі місця і працювати над наверненням невірних. Без великих засобів грошевих, виснажений хоробою, сів у Венеції на корабель і відплив до Палестини. Помолившися на гробі Господнім 4 вересня 1523 р., задумав працювати в св. Землі над наверненням людства. Побачив однак, що до такої високої праці не має відповідного наукового підготування. Вернув до Европи і маючи вже 33 роки, зачав учитися лат. мови. Він, воєнний лицар не вважав собі за ганьбу вчитися разом з малими хлопцями. В часі науки вів аскетичне життя, слухав у всім свого сповідника і вже тоді зачав місійну працю, на разі між близькими знайомими. По двох літах ґуманістичної науки слухав викладів фільософії в університеті в Алькалі. На дальші студії пішов до Саляманки, а 1528 до Парижа. В університеті оскаржено його, що належить до „іллюмінатів“, які голосили, що мають безпосередно від Бога світло в річах релігії й ін. Його навіть вкинено до вязниці. Вже в Парижі на теольоґії мав великий вплив на ширші круги. Фільософії слухав 4 роки з половиною і 1534 р. осягнув степень маґістра.

В часі свого побуту в Парижі зібрав коло себе кружок молодих спосібних і побожних людей, що мали стати основою Чина. Сі його перші товариші були з ріжних сторін, а всі відзначалися спосібностями і ревністю для католицької справи. Були се: 1) Петро Ле Февр з Сабавдії, побожний син убогої родини, 2) Францішок Ксаверій Шовіє шляхтич з Наварри, розумний, гарний і чемний. Він був вже тоді учителем фільософії. 3) Яків Ляйнез з Еспанії, уроджений в м. Альмазан, незвичайно спосібний, 4) Альфонс Сальмерон з Толеда, 18 літний молодець, 5) Николай Альфонс Бобаділля, учитель фільософії в м. Валлядолід і 6) Симон Родріґвез де Азеведо, Португалець.

По строгій підготовці постом і молитвою всі сім зібралися в церкві Мон-Мартр під Парижем, де Ле Февр, що був вже тоді священиком, відправив Службу Божу, а всі інші приступили до св. Причастя і зложили обіти чистоти і послуху. По скінченні студій мали всі посвятитися в Єрусалимі послугам хорих і навертанню невірних. Се був початок Товариства Ісусового, бо так назвав Ігнатій той свій Чин. Всі мали намір виїхати до Палестини і приїхали до Риму, просити в Папи благословення на ту подорож. До них пристали ще три в 1537 р. Папа Павло III. признав їм ріжні привилеї, але, що тоді була венецько-турецька війна і дорога на Схід була замкнена, голосили вони проповіди в ріжних сторонах. Папа Павло III. іменував Фабера і Ляйнеза професорами в університеті в Римі, а Ігнатієви поручив працювати над поправою обичаїв у Римі.

Вже в Римі зачали ОО. Єзуїти борбу з лютеранськими ідеями Августіянина з Піємонту, а своїми ділами милосердя в часі голоду зимою 1539 р. здобули собі серця Римлян. Чин Тов. Ісусового затверджено 1540 р. І вже того року просив португальський король, щоби прислати йому апостольських працівників. 1543 вислав Папа єзуїта Ле Февра на реліґійну диспуту до Німеччини. Одноголосно вибрали Ігнатія на першого ґенерала в 1541 р. і він опрацював в головнім начерку устав свого Чина.

При смерти св. Ігнатія 1556, отже за 22 роки істнування той Чин мав вже 100 домів і 1000 членів. Єзуїти були вже в тім часі (за св. Ігнатія) в Італії, на Сицилії, в Португалії, у Франції, Німеччині, Араґонії, Кастилії, Андалюзії, в Індії, Етіопії і в Бразилії. Хоч під впливом і напором ворожих Церкві правительств Франції, Еспанії, Португалії й Неаполю Папа Климентій XIV. зніс Чин Єзуїтів у всіх краях, вратувався той Чин в православній Росії. Той Чин так дуже для Церкви заслужений мав від початку свойого істнування ворогів передовсім у Франції, де університет виступив був проти самої назви Чина. Та мимо всего завдяки ревній праці Єзуїтів передовсім на полі науковім і проповідничім, головно таких одиниць, як Едмунд Ожіе, в Парижі Мальдонат і др., здобули собі Єзуїти признання і підпору навіть короля Генрика IV. Скоро зайснів Чин Єзуїтів такими святими як Станислав Костка (ум. 1568), Альойзій Ґонзаґа (ум. 1591), Іван Берхманс (ум. 1621), відтак перший ґенерал Чина Ігнатій і Франц. Ксаверій. Закон Єзуїтів дав Церкві найліпших богословів, каноністів і моралістів. Єзуїтські місіонарі зайшли аж до Китаю, до Манджурії, до Татарів вже 1595 р. В Китаю заложили Єзуїти 1605 р. Марійську Конґреґацію в Пекіні й охрестили трох князів та ріжних мандаринів. В 1610 р. єзуїтські астрономи заповіли затьмінння місяця точніше як учені китайські, чим здобули собі відразу велику повагу.

Проти ніякого іншого Чина не поширили вороги Церкви тілько клевет і взагалі всяких видумок, що проти сего найбільше заслуженого Чина. Все, що відноситься до устрою життя й діяльности та духа Чина Єзуїтів, зібране в „Інстітутум Соціетатіс Єзу“, останне виданя вийшло у Фльоренції в трох великих фоліо-томах. Чин ОО. Єзуїтів се чин апостольський, то значить такий, що дбає не тільки про власне усовершення але і про ближніх своїх. З ґрунту фальшивий закид, немовби той Чин або хочби тільки оден його член учив денебудь, що „ціль освячує средства“. Такої засади держаться якраз ті, що її приписують тому Чинови. Неправдою є, немовби Чин Єзуїтів мав якусь спеціяльну теорію про державу або політику, а правдою є, що ріжні учені Єзуїти проголосили ріжні теорії про ті справи і про всякі інші, бо той Чин основно образує своїх членів і видав богато правдивих ученних на ріжних областях науки. Одначе теорії Єзуїтів не виходять поза те, чого вчить катол. Церква.

Найбільші успіхи має той Чин в области виховування молоді й боротьби з єресями. На всій епосі т. зв. Нових Часів той Чин поставив печать своєї високої культури, котрої не терплять ті, що взагалі не зносять правдивої культури, а добре чуються в розперезаности.

В сім ювилейнім році має Чин Єзуїтів 43 провінції, з того 2 в Польщі, в Кракові і Варшаві. Всіх Єзуїтів є тепер 23.673, в тім числі 10.353 священиків, 8.273 клириків і 5.047 братів. Між 23 святими є два доктори Церкви, св. Петро Канізій, великий борець з протестантизмом і св. Роберт Беллярмін, великий апольоґет і богослов. На полі місійнім працює 2.959 Єзуїтів, між ними 1.716 священиків. Терен їх місійної праці — Азія, Африка й острови Сейчельські (Океанія). В Африці працюють польські Єзуїти в Родезії, де мають Апостольську Префектуру.

Великий той Чин стоїть під управою ґенерала. Ним є тепер Поляк о. Володимир Леґуховский. Він резидує в Римі. Той Чин має в катол. Церкві великанські заслуги. Також всему людству віддає він найкращі прислуги в науці математики, фізики, астрономії, історії, історії літератури та фільольоґії ріжних африканських і азійських мов і народів.

Кілько то душ людських привели вони за 400 літ до Бога своїми працями на полі місійнім, реколєкційнім, на проповідниці і в сповідальниці! Се відомо лиш одному Богови.

о. М. Каровець ЧСВВ.

Лікарський фейлєтоник.

Вата в ухах

Чи треба носити вату в ухах, щоби не перестудити вух? Отже ні! По перше вата ослаблює менше або більше слух, по друге провід уха виделікатнюється через ношення вати в усі і якраз тоді легко його перестудити. Вкінці більша скількість вати в усі ділає як тіло чуже і подражнює внутрішні стіни ушного проводу, через що може повстати грізне запалення. Вкладати до уха вату треба лише тоді, коли вухо хоре, нпр. коли з вуха тече. Люди з хорими ушними проводами повинні уважати, щоб не дісталася їм до середини вода. Поза тим запихання вух ватою зовсім непотрібне.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Куди йти галицько-русским уніятам?

Усмирення Українців — Осторожність Ватикану — Тактика українських епископів — Варшавський шлях — Хто обійме посаду лемківського адміністратора? — Насадження лемківського сепаратизму і польонізація — Два „виходи“. — Поневолена українством уніятська Церква і о. Йосиф Яворський — Безумний заклик — Підчинення Римови — З огню та в полумя — Рим і Українці — Роля рішаючого чинника — Православна Церква.

Під таким заголовком приніс виленський російський щоденник „Русское Слово“ в чч. 291 і 292 статтю, котру подаємо в перекладі:

Тільки що відбута візитація трох уніятських епархій в Галичині представником Ватикану буде мати, як запевняють добре поінформовані особи, поважні наслідки в формі „усмирення“ політичних поривів українських ерархів і клеру. Одначе до того повідомлення треба віднестися осторожно. „Усмирення“ вже йде та навряд чи його можна приписати апостольському візитаторови о. Гудечкови, хочби тому, що воно зачалося ще перед його приїздом. Ватикан взагалі осторожний і любить ділати „sub specie aeternitatis“, особливо, коли має до діла з таким „клієнтом“ як Українці, котрі не задумаються проміняти в відповідній хвилі послух на спротив. „Усмирення“ робиться скорше всего при допомозі інших чинників, незалежних від Ватикану. По перше зближення Польщі з Німеччиною змусило ундівських політиків, з котрих перші — уніятські епископи, пересунути їх політичний віз на петлюрівські шини; а по друге перехід на православія галицько-русских уніятів в Галичі спонукує львівського Митрополита Андрея приспішити свій перехід на варшавський шлях, протоптаний станиславівським епископом Григорієм. В звязку з тим більше як десяток українських видань, котрі стоять під впливом тих же ерархів, з дня на день „усмиряє“ рядове духовенство, вмовляючи йому невсипущою русофобією необхідність орієнтуватися на Захід, котрого представниця є тут Польща. Вкінці Українці самі розуміють, що для них не лише безпечно, але й вигідно лаяти „Москаля“, коли за якібудь лукавства проти „власть імущих“ доводиться платити дорогою ціною.

Але українська ерархія зрозуміла більшу вигоду, „варшавського шляху“ з деяким спізненням. Вона перетягнула струну і діждалася хвилі, в котрій Варшава рахується з Українцями далеко не в такім степені, щоб ізза них відкладати здійснення своїх плянів. За се й українська ерархія буде покарана дуже неприємною для неї т. зв. апостольською адміністрацією для Лемківщини і тим скорше на чолі з о. Д-ром Масцюхом, чим більше буде писати проти него політичний орган української ерархії часопис „Діло“.[1]) Бо по обчисленням „вищої політики“ вигідніше мати на посаді лемківського адміністратора чоловіка обидженого львівською митрополією, ніж особу, котра з нею співпрацювалаб. А в те, що на шпальтах „Діла“ ні один рядок в питанню хоч трошки відвічальному не появляється без відома і благословення Митрополії, у Львові ніхто не сумнівається, бо тут загально відомо, що фінансове положення „Діла“ більше як лихе...

Близьке установлення апостольської адміністрації многі розглядають як уступку русским, котрі виступають проти українського засилля в уніятській церкві. Одначе люди, котрі не склонні захоплюватися і холоднокровно важать всі обставини, предсказують лемківській апостольській адміністрації незавидну ролю знаряддя для насадження лемківського сепаратизму, котрий збираються протиставити рухам як русскому так і українському, щоб таким способом причинятися до польонізації Лемківщини і до її злиття з краківською областю. Такі побоювання, не безпідставні, мають за наслідок більше здержливе як передтим (коли йшло про кандидатуру о. Д-ра Нагорянського) відношення галицько-русской суспільности до лемківської адміністрації. Тимбільше, що причини його відмови від сего відповідального становища так і остались невідомі. Взагалі положення русских уніятів „хуже губернаторского“. Їх спільне з Українцями перебування в уніятській церковній огорожі стало зовсім неможливе задля ворожого до них відношення української пастви й українського епископату. Сей колиб і хотів піти русским уніятам в чімнебудь на стрічу, не мігби того зробити тому, що се викликалоб острий конфлікт між ним і українською більшістю в Церкві, крайно фанатичною і нетерпимою більше, на жаль, в відношенню політичнім ніж церковнім. В таких обставинах русскі уніяти мають лиш дві можливости: добитися розділу уніятської Церкви на русску й українську або перейти на інше віроісповідання. Та-ба, обі ті можливости теоретичні, а не практичні. Русскі уніяти шукають заспокоєння своїх національних потреб в Церкві а сего не може їм дати ні нинішна православна Церква в Польщі, ні та русинсько-лемківська уніятська Церква, котрої вони можуть, нехай і так, добитися тому, що її установлення відповідає інтересам рішаючого політичного чинника. Се, очевидно, розуміють русскі уніяти, та вони тілько витерпіли від українського засилля, що для них найважніше зі всего визволитися від него як можна найскорше. Тому вони не дуже застановляються над будучим і готові на дуже ризиковні кроки.

II.

На ризиковний крок штовхає русских Галичан висша церковна влада всеціло взята в неволю українством. Та власть вже не бачить і не хоче бачити шкоди, котру вона завдає Церкві своїм українством. Нпр. зовсім недавно львівська митрополія не придумала нічого лучшого, як візвати о. Йосифа Яворського на основі папського декрету „Максіма кура“ до того, щоб він зрікся своєї парохії. А треба знати, що о. Яворський не рядовий священик, з котрим можна розправитися в якімнебудь часі, а член парляменту зі списку правительственного бльоку і чоловік з великими звязками серед високопоставленого польського духовенства і не без підпори в Римі. Словом, з о. Яворським лучше булоби в нинішних часах не воювати і Митрополитови Шептицькому. Одначе „жереб кинений“. Визов, кинений о. Яворському, стріножив галицько-русску уніятську суспільність до того степеня, що в її таборі загомонів клич: „Піддаймося юрисдицкії римо-католицького епископа, та скиньмо українське ярмо!“ Такий клич — се справжний крик розпуки, щось у високім степені парадоксальне, явище, котре може привести до того, що частина русских уніятів, котрі найбільше протестували проти окатоличення унії, самі піддадуться прямій і безпосередній власти Риму, котрий ображав їх в унії потураючи Українцям. І не на час підчиняться Римови, як їм здається, а на дуже довго, може бути, навіть на все, бо про се подбають інші. Очевидно, що такий крок мавби катастрофальні наслідки в національнім відношенню і тих, що його зробилиб, компромітувавби в очах народу, що бачивби в тім відступство найгіршого рода. Свідомий того провідний орган русских уніятів в Галичині — Ставропигійський Інститут старається запобігти лиху в міру своїх сил і можливостей. Він приготовляється вислати в найблизшім часі своїх представників („ходаков“) до Папи в Римі. А на днях його делегація відвідала папського нунція в Варшаві і вияснила йому витворене положення та просила призначити русского уніятського епископа не тільки для Лемківщини, але і для всеї Галичини і розділити уніятські консисторії на русскі й українські.

Колиб се прохання було задоволене, то вихід зі сліпої вулиці очевидно знайшовсяб. Але біда в тім, що Рим ледви чи схоче і зможе його заспокоїти. Божевільний заклик піддатися юрисдикції римо-католицького епископа, кинений чоловіком, котрий з розпуки стратив розум, або є провокатором, вже підхоплений польською пресою і скоро дійде до Риму, коли про него вже туди не донесли. А тоді чи Рим не буде мати по свойому слушности, коли зробить висновок: Нащо мені піддержувати в тих „рутенів“ унію, котру я терплю з необхідности як перехідний степень від православія до католицизму; чи не ліпше мені ще підбадьорити українських епископів? Ті епископи піддадуть „рутенам“ такого „жару“, що всі вони відразу очутяться не в уніятськім передсінку моеї огорожі, а просто в ній... Одначе колиб Рим і не піддався такій спокусі і зрозумівби, що підчинитися римо-католицькому епископови може тільки маленька ґрупка, то ледви чи він заризикує підбурити проти себе Українців задля русских уніятів. А колиб і заризикував, то рішаючий політичний чинник не дозволить установити русску епархію в Галичині а лиш її русинсько-лемківський сурогат, котрий не вдоволить нікого, крім тих, кому потрібне винародовлення краю. Сі в льогічнім відношенню незаперечні міркування вбивають надію на успішний вислід зусиль Ставропігії. І колиб не українізація православної Церкви на Волині та її польонізація, як тут говорять, на Поліссю, колиб не свідомість того, що русскі уніяти в Галичині борючись за славянську мову в Церкві, в ніякім разі не склонні проміняти її на польську мову, на котру тепер перекладають у Варшаві православні богослужебні книги і колиб не певність, що русскі уніяти протестуючи проти співання в своїх храмах української політичної пісні, не забажають слухати там польської молитви в польській мові, — то можнаб по совісти порадити нещасним галицьким „рутенам“: Досить ви натерпілися, зовсім надармо тратите сили, вертайте туди, звідки вийшли, будьте православними русскими людьми, якими були ваші предки. На жаль, нині того сказати не можна, коли не хочемо ризикувати, що викличемо усмішку співчуття. А тому скажемо, щоб перестерігти склонних шукати спасення в католицизмі: Віруйте, як вам совість приказує; бережіть рідного обряду і традиції, але на Церкву як на твердиню національного духа не покладайтеся й охорони під національним оглядом в ній не шукайте, бо в недержавного народа при істнуючих нині умовинах кожда Церква підлягає захопленню і нерідко стає кріпостю не для него а проти него. Оборони і захисту для своеї національности шукайте передовсім у власній національній свідомости і в своїм національно-культурнім розвитку. Коли зужиєте в тім напрямі ту енергію, котру ви витрачуєте на охорону очевидно втрачених церковних позицій, ви напевно осягнете більше, хочби вам як перешкоджували.

Обсерватор.

Примітка Редакції „Нової Зорі: Звертаємо особлившу увагу на сю кореспонденцію російського патріота-націоналіста як на доказ крайного замішання і паніки, що запанували в москвофільських кругах. Люди того покрою ціле життя думали, що православіе може бути „оплотом“ русскости. Та коли побачили, що православний митрополит Діонізій у Варшаві зачав печатати православні богослужебні книги в польській мові, що православні уряди парохіяльні урядують в польській мові та що православні священики навіть релігію викладають дітям вже по польськи, — тоді російські патріоти зжахнулися і не знають на яку ногу ступити.

[1]) Як відомо, за 30 літ праці Преосв. Григорія, Епископа станиславівського не було мабуть ні одного такого року, в котрім „Діло“ не лаялоб того Владику. Отже вже тому не можна твердити, що „Діло“ се орган Єрархії гр.-кат. Церкви. — Ред. „Н. Зорі“.

Польське духовенство проти „Іл. Курєра Цодз.“

Краківський „Глос Народу“ ч. 336 помістив допис п. з. „Духовенство мелецке пшеціф І. К. Ц.“. Подаємо се в перекладі:

З деканального уряду в Мельці одержали ми отсе письмо:

Коли „Вядомосьці Літерацке“ вразили офіцирів і підофіцирів, військо на заклик своїх властей відповіло на те бойкотом того часопису. Коли „І. К. Ц.“ вразив учительство, закидуючи йому деморалізацію молоді і заокруглюючи число неграмотних в Польщі на 10 міліонів, учительство зареаґувало на те заявою, що то „Палата Преси“ (концерн „І. К. Ц.“ — ред. „Н. З.“) псує молодь, бо її „чути здалека кровю, злочином, насильством і випарами всякого рода людського бестіяльства“ — та загрозило „І. К. Ц.“ бойкотом. Сей відрух проти деморалізуючої преси бувби потішаючий, колиб спонукою до него було обурення на деструктивне ділання тої преси, а не саме болісне дітknення чи атаки на деякі сфери. Бо чейже католики мають богато причин, щоб бойкотувати і навіть поборювати деморалізуючі часописи й особливо „І. К. Ц.“.

Він заслугує на те найперше за свою облуду, дволичність і сидження на двох стільцях, бо коли раз для замилення очей католикам помістив комунікат КАП-а, згадку про св. Отця або про якусь релігійну подію, то в тім самім або слідуючім числі печатає ніби наукову статтю якогось „професора“ зовсім противну католицькій науці, захвалює „ІМКУ“ або масонську орґанізацію „Ротарі“. — Заслугує він на те за вічне вливання в душу читачів вбийчої їди, бруду і перверсії вирафінованими описами огидних злочинів і пікантних плюгавств всякого рода. Заслугує на те за безприкладне становище в справі „сотрудниківки“. Заслугує і за те, що його редактори як головні піоніри бойово-жидівського „свідомого материнства“ називають приріст населення найбільшою небезпекою для Польщі і заохочуючи тим до обмеження уродин, підкопують не лише Боже право але й фундаменти держави. Врешті заслугує на те за всю діяльність „Палати Преси“, особливо своїх повних найпідлішого ґатунку сензацій собратів: „Темпа дня“ і „Тайного детектива“, котрі помалу але постійно затроюють людські душі, бо виучують особливо молодь всяких проступків і злочинів.

З таких фактів, котрі можнаб іще довго множити, кождий правдивий католик повинен витягнути консеквенції. Тому священики мелецкого деканату, зібрані дня 4 грудня 1934 р. в Мельці, обміркувавши ту цілу справу, ухвалили не лише не купувати „І. К. Ц.“ навіть принагідно (його не передплачує ні один з лат. священиків в тутешнім деканаті), але також впливати на інших світських людей, щоб того часопису не брали до руки. А до всіх Братів Душпастирів звертаємося з горячим зазивом, щоби в ім'я солідарности зачали таку саму акцію на своїм терені, щоб „І. К. Ц.“ не купували, не підпомагали ніякими статтями ні дописами, щоб кождий у своїм крузі перестерігав інших перед небезпекою такого часопису. Кождий католик передплачує, читає й підпирає тільки щиро католицькі часописи й тільки такі пропаґує серед своїх собратів. Се наш обовязок памятати про ту засаду і пригадувати її вічно іншим.

В Мельцу, 4 грудня 1934 р. (Слідують підписи мелецкого р. кат. декана і 19 священиків).

Примітка редакції „Н. Зорі“: Так бореться польське духовенство зі своїм ліберальним орґаном, рівночасно підпираючи свою католицьку пресу, котра зачинає щораз більше розвиватися. На днях появився і в Перемишлі поважний орґан в польській мові п. з. „Роля Католіцка“, а незабаром появиться новий щоденник польських католиків. А якже є в нас? Якби так добре порахував, то готово показатися, що наші читають розмірно пильніше „Ілюстровани Курєр Цодзенни“ ніж Поляки, а зате перед правильною передплатою на свій орґан борються хоробро як льви...

Ціль і успіхи виховання фашистів

Прикмети і блуди загальної фашистівської педаґоґії. — Загальний погляд на фашизм.*)

Своєю системою виховання фашизм витворює новий тип людини, або радше нову породу людей в моральному значінні. Першою чертою людей сего типу є пошанування авторитету. Фашист у порядку дисципліни — сліпий: „credere e obedire", себто вірити і слухати своєї власти! Фашист не входить у причини, задля яких видано такий або сякий приказ, розпорядження, бо він згори вірить, що таке розпорядження має свою основу, а до нього належить лише совісне виконування розпорядження. „Mussolini ha sempre la ragione", — „Муссоліні завсіди має слушність", — се клич, що лунає зі стін всіх урядів, театрів, кін, стаційних почекалень і т. д.

Тому молоде італійське покоління, хоч як основно перейняте фашистівським духом, далеке від політиканства. Політикою в Італії займаються люди до сего уповноважнені, а молодь не вдається у політиканство. Вона радше займається спортом, ніж політичним життям. Вона лише сильно пересвідчена про правильність фашистівської політики, що „Муссоліні все має слушність", а вона сама лише готова з пожертвою сповнити кождий приказ Муссолінія. Сегодня в Італії все діється „per volonta del Duce". Се наймодніша фраза у фашистівській пресі на вираження послуху італійського народу для Муссолінія. Авторитет Муссолінія абсолютний, але велика популярність його імени серед народу відріжнює його диктаторський абсолютизм від тиранії тому, що його воля не стрічає спротиву мас народу, але одобрення повне вдячности.

Друга черта сеї нової породи людей, що виховуються під фашистівським стягом, се замилування до праці. Фашизм від початку свойого буття поставив своїм членам перед очі працю як суспільний обовязок. По фашистівській доктрині праця не сміє бути лише звичайним середником прожитку, або заняттям, до якого добре ситована людина горнеться як до способу перервання життевої одноманітности; або й просто для спорту. Праця у фашистів се суспільний обовязок кождого живого члена нації, бо працею росте й розвивається так економічно, як і духово весь нарід. Лише праця в понятті суспільного обовязку може вивести націю зі стану повільного завмирання на шлях здорового розвою в напрямі до кращої її майбутности. Лише праця всеї нації, систематична та підпорядкована загальному добру, зможе запевнити кождому народові постійне й гідне місце у сімї вільних і державних народів.

Фашизм підняв працю до стану суспільного обовязку, означив працю як найбільший орудник розвою та збогачення нації, і зогляду на сей титул піддав працю державній контролі. В очах фашизму кожда праця, якаб вона не була, чи ручна, чи умова, кожда без виїмку має свою вартість, кожда є окрасою людини, окрасою фашиста. Тому таким скорим темпом лінивий з природи Італієць, призвичаєний до „дольче фарніенте", себто до солодкого безділля — стає робучою людиною. Так нпр. рільництво, упосліджене до недавна у скалистій Італії, розвивається тепер так скоро, що процент ввозу збіжжа зза границі значно маліє з кождим роком. Подібне явище можна завважити й у промислі, й у торговлі, в літературі та в науці, словом, на всіх царинах праці слідний значний поступ в останніх літах. Муссоліні не лиш заохочує словами, але сам своєю працьовитістю дає примір, як має виглядати стопроцентовий фашист; Муссоліні займається не лиш політичною та адміністративною працею, але також фізичною. Муссоліні зачинає в Італії сійбу і жнива. Першу пригорщу зерна кидає на зорану ним рілліо та перший сніп збіжжа зжинає власними руками.

Держава за влади Муссолінія не жаліє гроша на піддержку публичних робіт; в сей спосіб маліє безробіття і край збогачується новими здобутками культури. Ось нпр. в 1933 р. 28 жовтня, в XI. річницю фашистівського маршу на Рим, інавґуровано в Італії по ріжних місцевостях около 3.000 зачатих і викінчених в 1933 р. робіт як: будівель, доріг, публичних шкіл, залізничих цілях і т. д. На се держава видала 2½ міліярда лір, що рівняється 56 мілионам робучих днів.

Праця збогачує економічно нарід і при тім підносить його морально; бо ніщо більше не деморалізує нарід в такій мірі як безділля, а передовсім безробіття, що понижує здорову, спосібну до праці людину, роблячи з неї прошака.

Так отже дисципліна, пошанування авторитету, відсутність загумінкового політиканства, замилування до праці в суспільнім розумінні обовязку, а не в чисто еґоїстичній формі — ось се ті добрі черти, що складаються на витворення нового типу державної людини в Італії, себто фашиста.

Очевидно — се добрі сторони, та є й менше добрі, а то й лихі. Відемна сторона фашистівського виховання се вщіплювання в душу малої дитини й опісля також зрілої людини почуття надмірної національної гордости і вслід за тим нетерпимости до ворогів. „L' orgoglio", себто гордість, має бути „окрасою" фашиста. Фашист гордий на минуле свого народу, гордий на сучасність, з гордістю дивиться в майбутність. „La grandezza della Patria" — „Велич Вітчини" ось ціль, до якої прямує фашист і на дорозі до її здійснення не терпить ніяких перешкод.

Саме ся націоналістична черта у фашистівській системі виховання полишає много до бажання. Вправді італійський фашизм се досить ще уміркована форма націоналізму, вбрана у соціяльну програму, але всетаки націоналізм лишається націоналізмом. Культ нації ставленої понад все, себто найтяща єресь сучасности, неопоганізм двацятого століття, процвитає тут не согірше. Так нпр. кадильну жертву приноситься перед „Altare di Patria" (Вівтарем вітчини), „I' ara dei Caduti Fascisti" (жертівних упавших у бою фашистів), і т. д...

З того приводу була навіть досить напружена ситуація між Квіриналом та Ватиканом. Вже по заключенні Лятеранського пакту (1929 р.) Апостольська Столиця енерґійно інтервеніювала в справі монополізування державного виховання молоді при певного рода систематичнім ізолюванню впливів духовенства на виховання шкільної молоді; однак справа наладналася так, що Муссоліні змінив дещо орґанізацію „Баліллі", уможливляючи священикам вплив на духовий розвій молоді.

Під сю пору італійський уряд не лише що не перешкаджає, але навпаки: спомагає священиків у сповнюванні їх душпастирських обовязків серед молоді. Та про се буде окрема бесіда у другій серії статтей п. н. „Фашизм і Апостольська Столиця".

*

Закінчуючи першу серію сих спостережень про фашизм, збираю коротенько все досі сказане:

Муссоліні се творець фашизму. Фашизм се партійний рух, подібний під оглядом орґанізації до війська, під оглядом дисципліни до францішканських Чинів; се творець нової державної концепції: тоталітивної; се творець нової системи виховання молодого покоління, се творець сучасної Італії та її високого престіжу.

З фашизмом зачинається нова ера в історії Італії; фашизм знаходить щораз більшу увагу і признання в цілому світі. Фашизм се нова соціольоґія. Фашизм се нова економія. Фашизм се нова політична концепція.

Між ложні засади лібералізму, що створив економічну та політичну анархію наших часів, і жидівський ексклюзивістичний марксизм, що при помочі террору хоче ввести диктатуру пролєтаріяту, — фашизм ставить концепцію корпоративної держави, що по части дає досить влучну розвязку конфлікту між працею та капіталом.

Корпоративізм припинив в Італії боротьбу кляс.

З Ватиканом заключив Муссоліні Лятеранський Договір, чим скинув з совісти італійського народу великий тягар та привернув духову єдність всего народу. „Пакт Чотирох" — діло Муссолінія, має стати інструментом будучої гармонії ворожих собі народів. Італія стремить до мира, до дійсного міжнародного мира, спертого на справедливості прав та обовязків і взаїмнім довірю народів.

Д. К.

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 785—787, 789, 791—793, 796.

Ювилейне Торжество

Дня 15. XII. пережив Станиславів небуденне свято. Того дня відсвяткувала шкільна молодь станиславівських українських шкіл 30-літну річницю епископства на Владичім Престолі Ексц. Кир Григорія. О год. 9.30 рано заповнилася катедральна церква шкільною молодю. Співану Архієрейську Службу Божу відправив в асисті о. ректора Бойчука і о. Крил. Лободича Їх Преосв. Кир Йоан Лятишевський. В часі Сл. Божої співав хор питомців Духовної Семинарії. Незвичайно поважно і мило лунав спів молитви і настроював душі до Бога. Многоліттєвім закінчилося Богослуження в церкві.

О год. 12 відбулася Академія в салі „Сокола" зі слідуючою програмою: Привіт відспівав мішаний хор українських середних шкіл. Промову виголосив М. Качор, ученик VIII кл. української державної ґімназії, псалом „Сей день" відспівав міш. хор українських серед. шкіл. Деклямувала Іванна Флісак поему „Твоя путь". Діточий злучений хор народної школи ім. Шашкевича і СС. Василіянок відспівав „Вянуть цьвіти". Орхестра учительського семинаря і ґімназії СС. Василіянок відіграла „Увертюру" і вкінци була ще деклямація Д. Костюк, уч. V. кл. Школи Вправ СС. Василіянок: „Витай Архієрею". Дириґували професори: Смолинський і Барнич. При фортепяні була Тетяна Стебновська, учениця V курсу семинаря.

Програму виконано дуже добре. На салі панувала підчас академії дуже поважна й мила атмосфера. Були приявні: вся Капітула, богато визначніших громадян зі Станиславова, Учительський Збір українських станиславівських шкіл і богато родичів. Шкільні власти репрезентував шкільний інспектор Молчановский. По скінченню продукцій Ексцеленція Ювилят звернувся в дуже сердечних словах до присутної молоді. Слова Достойного Ювилята припали до серця присутній молоді. „Українська Молоде — закликав Високий Достойник Князь Церкви — працюй і ще раз працюй а все з Богом — і тоді буде пожиток з тої праці для українського народу". — Відспіванням многоліттєвія та котолицького гимну закінчилася академія. Се торжество незабутне для станиславівської молоді, що мала щастя гостити між собою свого Достойного Ювилята і висказати Йому свою сердечну подяку за Його велику 30-літню Владичу Працю.

Гарний розвиток катол. преси в Мадярщині

Один з католицьких щоденників на Мадярщині в осени 1934 р. обходив 40-ліття свойого існування. З того приводу та ґазета ширше займалася своєю минувшиною. З її писань довідуємося, що перша половина сього 40-ліття була дуже тяжка для мадярської католицької преси, — можна сказати, були се літа немовлячі наслідком реліґійного індиферентизму католиків і панування ліберально-масонських засад у висших верствах. Довголітною тяжкою працею вдалося однак накінець найбільшим мадярським католицьким діячам і публіцистам *) пробити ряди лібералізму, відірвати кат. масу від жидівської преси, виховати ґвардію визначних ідейних журналістів та довести католицьку мадярську пресу до гарного розцвіту. Немало до сього розцвіту причинилися: війна зі своїми для Мадярщини нещасливими наслідками, осіння революція 1918 р. і комуністичний кривавий терор Белі Куна. В тих тяжких часах християнське населення Мадярщини ясно зрозуміло, до чого доведе безодвічальна й безсумлінна руїнницька преса і заразом відчуло конечність християнської преси. І над тим працювали тоді мадярські католицькі провідники. „Не того було нам тоді треба — каже о. Банґа, — щоби видавати щораз то нові орґани, але витворити в психіці маси ідею католицької преси й поширити її серед загалу“. Тодішні католицькі провідники, запалені апостоли преси, 1917—1919 рр. вічами, рефератами, промовами і т. п. обїздили цілу державу й ширили ідеї католицької преси. Найбільше до їх успіху причинилася тоді найбільша католицька орґанізація на Мадярщині Марійська Конґреґація, наскрізь перенята ідеєю свойого провідника о. Банґи.

Але й гроші були конечні. Це питання розвязала жертволюбивість народу. В 1917 — 1919 роках наслідком сильної пропаґанди пресовими складками швидко зібрали $7^1/_2$ міліона корон на пресовий фонд. Ці гроші до одного сотика сконфіскувала й ужила до своїх цілей комуністична влада. Та мадярські католики тоді вже не відступили від зачатого діла. Новими складками скоро зібрали ще більшу суму і 1919 р. заложили інституцію Центральне Пресове Підприємство [2]). Воно стало осередком католицької преси й найбільше причинилося до розширення католицьких засад у суспільнім життю та до розцвіту католицького життя. Що се змагання католицького загалу не було без успіху, доказом того є нище подані числа, які ми недавно одержали від ґен. директора Католицької Акції на Мадярщині.

На 5,835.196 католиків Мадярщини є 2 щоденники, що їх видає „Центральне Пресове Підприємство“: один для інтеліґенції „Народна Новина“ [3]) 25.000 примірників, друга ґазета для загалу „Нова Ґенерація“ [4]). Цей орґан до 29 серпня 1932 року мав коло 30.000 примірників. Тоді побільшили обєм, а ціну з 8 ґр. знизили на 4 ґроші. Наслідком того з початком 1934 р. печатали вже 106.000 примірників, а нині близько 150.000 примірників.

Мають чисто реліґійний тижневик (величина „Нової Зорі“) „Серце“ [5]), 70.000 примірників. Ідеольоґічних, культурно-наукових журналів — обемом 3 аркушів друку, — що виходять два рази на місяць: „Мадярська Культура“ [6]) 6.000 примірників. „Голос Часу“ [7]) 5.000 примірників. Раз на місяць „Католицький Огляд“ [8]) 3.000 примірників. Для Марійської Конґреґації „Марійська Конґреґація“ [9]) 10.000 примірників. Для шкільної молоді мужеської „Наш Прапор“ [10]) 15.000 примірників. Для жіночої молоді „Наша Велика Мати“ [11]) 3.000 примірників.

До сього належить цілий ряд катол. орґанів: священичі, аскетичні, реліґійні й фахово-наукові (коло 20). Число їх примірників разом 25.000.

Ця преса виходить у столичнім місті для цілого краю, крім сього провінція також має свою пресу. Катол. тижневиків і щоденників на провінціях є разом 190, але кількости їх примірників мадярська Католицька Акція не змогла подати навіть приблизно.

Що католицька мадярська преса не тільки щодо числа й примірників стоїть високо, але й своїм змістом і силою належить до найліпших в Европі, та що вона диктує в державі католицький світогляд і формує публичну опінію, про це свідчать численні факти суспільного й політичного життя. Нпр. реліґійні маніфестації або протести, часті відклики на них у парляменті, респект уряду перед ними. — Державним орґанізаціям, як: поліції, жандармерії, офіцирам заборонено читати ліберальну деструктивну пресу, а на першому місці поручена їм католицька преса.

Католики Мадярщини дуже добре знають, що вони ще далеко стоять своєю пресою від того, де повинні бути, тому католицьку пресу з усею силою стараються ще більше розширити. До сього дуже богато причиняється недавно зорґанізована Католицька Акція.

Н і р і Б е р т а л а н.

*) Mgr. Molnar, Graf Zichy, Graf Apponyi, Prohaszka і Bangha.

[2]) „Központi Sajtóvállalat“.
[3]) „Nemzeti Ujság“.
[4]) „Nejm Uzedék“.
[5]) „A Sziv“.
[6]) „Magyar Kultura“.
[7]) „Korunk Szawa“.
[8]) „Katolikus Szemle“.
[9]) „Maria Kongregacio“.
[10]) „Zaszlönb“.
[11]) „Nagyasszonyunk“.

Для хорих

Український Комітет Допомоги Хорим у Львові звертається до милосердних сердець нашого громадянства з горячим проханням, щоби з приводу недалекого Свята Христового Різдва своєю вдовиною лептою помогло нашим хорим, бідним братям. Комітет, крім хорих в місцевих шпиталях, по змозі помагає і хорим, що мешкають приватно, які крім своєї обложної хороби, живуть у крайній нужді, в голоді й холоді без ніякої опіки і помочі. А таких Комітет має в своїй евіденції до 50. Від жертвенности нашого громадянства буде залежати, чи тих 50 нещасливців в ту велику хвилину Різдвяних Свят забуде на свою важку долю. Нехай того вечера огріється їх помешкання і заспокоїться їх голод. Нехай вони знають, що мають братів, які відчули їх тяжке терпіння і радо прийшли їм з допомогою. В надії, що наші слова знайдуть відгомін у людей доброї волі, складаємо згори за наших хорих сердечне Спаси-Біг.

Ласкаві жертви в грошах, чи в печиві або в інших натураліях прохаємо складати в „Д о с т а в і“ Львів, вул. Руська. К о м і т е т.

Міжусобиці на Руси

Що про них пише літопис Нестора.

1101 — В лѣто sxѳ (=6609)... Затворися Ярославъ Ярополчичь оу Берести и изиде на нь Святополкъ. И заступи и в городѣ и емь и окова и приведе и до Киева. И молися о немь митрополитъ и игумени, оумолиша Святополка и оузаводиша и оу раку святою Бориса и Глѣба. И сняша с него оковы и пустиша и.

1104 — В лѣто sxві (=6612)... Посла Святополкъ Путяту на Менескъ, а Володимеръ посла сына своего Ярополка, а Олегъ самъ иде на Глѣба, поемъше Давыда Всеславича, и не въспѣша ничто же и възвратишася опять.

1116 — В лѣто sxкд (=6624). Приходи Володимеръ на Глѣба: Глѣбъ бо бяше воевалъ Дрѣговичи и Случескъ пожегъ...

1117 — В лѣто sxке (=6625)... Иде Володимеръ на Ярослава к Володимерю и Давыдъ Ольговичь и Володарь и Василко и оступиша и оу городѣ Володимери и стояша днии шестьдесять и створи миръ съ Ярославомъ, Ярославу покорившюся и вдарившю челомъ передъ строемъ своимъ Володимеромъ...

1119 — В лѣто sxкз (=6627). Володимеръ взя Менескъ оу Глѣба оу Всеславича, самого приведе Кыеву.

1123 — В лѣто sxла (=6631)... Приде Ярославъ Святополчичь съ Оугры и с Ляхы и с Чехы и с Володаремъ и Василкомъ Володимерю и множьство вои бѣ с нимъ и обиступиша городъ Володимеръ... Въшедша два Ляха надъ оувозъ и ту легоста, скрывшася. И поѣха Ярославъ преѣхати от города и бывшю ему въ оувозѣ, идѣже Ляха та ловяшета его, съсунувшася въ оувозъ пободоста и оскѣпомъ и едва оумьчаша и лѣ жива суща и на ночь оумре. И тако оумре Ярославъ единъ, оу толцѣ силѣ вои и за великую гордость его, понеже не имѣяше на Бога надежи, но надѣяшеться на множьство вои. Оугре же и Ляхове и Володарь и Василко разидошася кождо въ свояси.

1128 — В лѣто sxлs (= 6636). Ольговичь Всеволодъ я стрья своего Ярослава Черниговѣ, изъѣхавъ і а дружину его исѣче и разъграби. Мьстиславъ же съ Ярополкомъ съ вои хотяща ити на Всеволода про Ярослава, Всеволодъ же послася по Половци, а Ярославъ пусти Мюрому. Половець же приде...

1130 — В лѣто sxлн (= 6638)... поточи Мьстиславъ Полотьскии князѣ съ женами и с дѣтми...

1133 — В лѣто sxма (= 6641)... Ярополкъ приведе Всеволода Мьстиславича из Новагорода и да ему Переяславль; съ завтрия же сѣде в немъ, а до обѣда выгна Юрьи, стрыи его и сѣде в нем и (= 8) днии и выведе братъ его Ярополкъ ис Переяславля за хрестьное человѣание и посла Ярополкъ по дроугаго Мьстиславлича в Полтескъ, по Изяслава, приведе и съ клятвою.

1134 — В лѣто sxмв (= 6642)... Тоѣ же зимы Вячьславъ лишився Переяславля, иде опять Турову, не послушавъ брата своего Ярополка.

1135 — В лѣто sxмг (= 6643). Юрьи испроси оу брата своего Ярополка Переяславль, а Ярополку дасть Суждаль и Ростовъ и прочюю волость свою, но не всю, и про то заратишася Олговичи: Иде Ярополкъ съ братьею своею и Юрьи и Андрѣи на Всеволода на Олговича и поимаша около города Чернигова села. Всеволодъ же не изиде противу биться, и еще бо бяху Половци не пришли к нему. Ярополкъ же постоя нѣколко днии оу Чернигова и възвратися в Киевъ и распусти вои, а со Всеволодомъ никака же владивъся ни мира с нимъ створивъ. И Половцемъ пришедшимъ къ Всеволоду, Всеволодъ же съ братьею своею и съ Изяславомъ и Святополкомъ Мьстиславичема и поидоша, воюючe села и городы Переяславьскои власти и люди сѣкуще, даже и до Киева придоша и Городець зажгоша на святого Андрѣя день; ѣздяху по онои сторонѣ Днѣпра, люди емлюще, а другыя сѣкуще, нѣ оутягшимъ перевестися имъ, нѣлзѣ бо бяше перевестися крами; и плениша же и скота бещисленое множество...

Про дальші міжусобиці на Руси помістимо найцікавіші виїмки з літописів в слідуючім річнику „Нової Зорі“. Се досвід наших предків. Він ярко доказує, яке небезпечне розбиття влади, також монархічної. — Ред. „Нової Зорі“.

ПОРАДНЯ

для вибору звання.

6) (Докінчення реферату д-ра В. Метельського): Трета рубрика професіографічної карти — се рубрика темпераменту. На думку Томи темперамент згл. рід темпераменту се вислід отсих секундарних психічних функцій: память, увага, фантазія, думання, воля й активність. Ріжниці у відношенні тих спроможностей се ріжниці темпераменту. Тут ми вспіли придбати всі конечні дослідчі матеріяли й перевести ряд пробних іспитів. Очевидно, ми мусіли користуватися чужим матеріялом, переробляти і примінювати його до наших обставин і цілей.

Четверта складова частина професіографічної карти се степень і напрям загальної інтеліґенції. В тій дослідчій ділянці уживаємо методи Томсона, що полягає на довше триваючім тестовім іспиті. Ту методу нормалізували в Америці. В нас треба було її додатково нормалізувати. Переведено понад 300 іспитів та устійнено тимчасово клясифікаційну скалю.

Вкінці дві останні рубрики обіймають спеціяльні психічні здібности як: рід думання, памяти, уваги, фантазії, здібности мануальні (ручні), поодиноких змислів, купецькі, технічні і т. п. Ми вспіли придбати покищо найконечніші матеріяли. Придбано 12 найнеобхідніших тестів, які тимчасово унормалізовано, і 2 апарати, третий будується.

В звітовім році переведено коло 1500 тестових іспитів по вселюдних школах РШ, які послужили до устійнення конструкцій тестів і до уложення тимчасових норм 11 тестів, себто на кождий тест припало 135 іспитів. Наші норми відносяться лише до тих дітей, що кінчать народню школу. Переведено досліди в Торговельній Школі і в VI, VII і деяких V клясах народних шкіл РШ. Ті норми тимчасові, бо щоб устійнити остаточні норми, треба перевести з кождим тестом бодай 1000 іспитів. У нас се було покищо неможливе ізза браку фондів і часу. Одначе на слідуючий рік плянуємо поїздки по краю якраз в тій ціли.

Наш плян на найблизчий рік такий: здобути остаточні норми для всіх вже випробованих тестів і придбати дальші необхідні матеріяли так, щоб можна було обхопити всі фахи, доступні для молоді, що кінчить народну школу. Рівночасно з тим призбирати найнеобхідніші дослідчі засоби для абсольвентів середних шкіл і придбати професіоґрафічні карти для тих всіх фахів, що вимагають покінчення середних шкіл. Виконання сего пляну залежатиме передовсім від фінансів.

Наша амбіція — осягнути се за всяку ціну. Заінтересування пораднею зростає під впливом творення нового світогляду, нової орієнтації на варстати праці. Мусимо виконати обовязок, який ми на себе добровільно взяли. Перед нами ще дуже богато праці. Що ми дотепер виконали, — се щойно перші кроки підготовної праці. Одначе є надія, що наша порадня для вибору звання по кількох роках інтензивних зусиль зуміє стати на висоті свого вавдання. (Оплески). — В дискусії промовляли: Дир. Павлюх і ред. Ющишин. На внесення голови Комісії-Матки дир. Павлюха до нового виділу вибрані одноголосно: голова Д-р Олена Степанів-Дашкевич, члени: Дир. Хомин, ред. О. Тарнович, проф. Кузьмів; заступники: інж. С. Пастернак і д-р Біланюк. Інші члени виділу остали. — Членську вкладку устійнено на 50 ґр. місячно.

При внесках промовляли: Д-р Біланюк, ред. Ющишин, інж. Білинський, інж. Лучишин, інж. С. Пастернак, п. Лежогубська і Д-р Метельський. Бесідники застановлялися, як придбати фондів і як зєднати нових членів. Наші установи повинні приймати працівників із підставі свідоцтв з порадні. Рішено поширити працю порадні в краю. — Збори скінчилися о год. 19.50. Вони тривали півтора години, але за той час обговорено так богато важних справ, як рідко де на інших заг. зборах. Наскрізь діловий характер зборів і високий їх рівень свідчать, що члени порадні се люди діла. Тому розвиток порадні запевнений.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець іменував Архиепископом Зальцбурґа Еп. Жигмонта Вайца, дотеперішнього Апост. Адміністратора в Інсбруці. (КАП).

Апостольський Адміністратор для Лемківщини Впр. о. Д-р Василь Масцюх був у Варшаві на авдієнції в міністра віроісповідань і освіти п. Вацлава Єнджеєвича та в міністра внутрішних справ п. Зиндрама-Косцялковского. (ПАТ).

Осідок Апостольської Адміністратури для Лемківщини має бути не в Риманові, бо там нема гр.-кат. церкви, але в Сяноці. В тій ціли винаняли вже дім в Сяноці, як доносить преса.

Апостольська Адміністрація для Лемківщини обіймає деканати: Буківсько, Горлиці, Грибів, Динів, Дукля, Кросно, Мушина, Риманів і Сянок. (КАП).

Зїзд ОО. Провідників Марійських Дружин почався у Львові в середу 26 с. м. в домівці Марійського Т-ва Молоді при вул. Сикстуській 39 а.

Конґрес римо- і греко-католиків ЧСР відбудеться в Празі в днях 28 до 30 червня 1935 р. На нім буде заступлений кождий нарід чехословацької республики під окремим своїм національним проводом. Для закарпатських Українців повстане окремий комітет в Ужгороді. Недавно тому відбулася в Ужгороді нарада в тій справі при участи членів пражського підготовчого комітету д-ра Рікля й о. Гопка, гр.-кат. пароха в Празі. Головою наради був Преосв. Александер Стойка, ужгородський гр.-кат. Епископ, що пояснив значіння того конґресу. Д-р Рікль пояснив технічне переведення конґресу. В дискусії забирали голос: о. Гопко, о. Ол. Хира, ректор богосл. семинарії в Ужгороді, о. Авг. Волошин і богато інших наших діячів з Закарпаття, як д-р М. Бращайко, д-р Г. Чопей, д-р Й. Кізяк, М. Лемко, п. Ромжова і и. Крім священиків і світської інтеліґенції були також богослови. Настрій був піднесений.

Австрійські епископи видали з приводу Різдва пастирський лист до вірних. В нім обговорюють справу суспільного, господарського і релиґійного миру.

Краєвий Евхаристійний Конґрес Югославії відбудеться в днях від 28 до 30 червня 1935 р. в м. Любляні. В звязку з тим епископ Любляни о. Рожман і епископ Крку о. Сребрніч видали відповідну відозву до вірних. (КАП).

В Мадриті відбулося недавно відзначення папського нунція монсіньора Тедешіні. В часі того торжества зібралися під костелом Сакраменто безчисленні товпи вірних з Мадриту й околиць. Коли нунцій переїздив улицями Мадриту, вірні витали його оваційно і підносили оклики на честь Папи. (КАП).

Зїзд православних місіонарів на Лемківщині відбувся в днях 24 і 25 с. м. в селі Святковій Великій, пов. Ясло, на приходстві о. протоєрея Криницького. На зїзд мали прибути всі православні священики з Лемківщини.

У Варшаві відбулася сесія св. Синоду православної Церкви в Польщі. Висліди тої сесії покищо невідомі. Українські православні кола запевняють, що в справах волинської дієцезії дійшло до такого компромісу: всіх членів консисторії, крім о. протоєрея Тучемського, звільнено і доручено архиепископови Олексієви предложити кандидатів до затвердження Синодови підчас чергової сесії. Крім того кружляють поголоски, що о. протоєрея Видибіду-Руденка призначили членом виленської консисторії („Вядомосьці Українське“).

Важна справа

Треба вже доконче скінчити викуп української площі у Львові.

Всі, що були на якімсь здвизі у Львові, пр. на святі УМХ, на посвяченні „Прапору Української Кооперації“, на Здвизі Соколів і інших нагодах, замітили, що Українці мають у Львові площу, — гарну, велику і гідну репрезентантку українського імени. Се „Український Город“. Вправді формально площа є в посіданні „Сокола-Батька“, одначе С.-Б. нею лише заряджує в імени українського народу. Площа є до диспозиції всіх наших національних установ, які уладжують колинебудь якусь всенародну імпрезу.

Та мало хто здає собі докладно справу з того, що площа належить до нас лише частинно. Від 23 літ С.-Б. морочить собі голову викупном площі, сплачує залеглі рати і видає відозви до українського громадянства, щоби присилало датки на викуп площі. І мимо сего дотепер стоїть ще довг за незаплачені рати в сумі 1.700 долярів. Крім того поверх 2 морґи площі взагалі не задатковано і власники хочуть її продати кому іншому, бо не хочуть вже довше ждати. Вправді тепер тяжкі часи і громадянство мусить складати жертви також на інші ціли. Та мусимо усвідомити собі, що сей клапоть землі в нашій столиці має для нас велике значіння. Аж смішно подумати, як ми виглядалиб без сеї площі у Львові.

В останному часі показалося, що площа С.-Б. в міру розросту наших національних сил стає за мала. І так пр. на святі УМХ площа не могла помістити всеї маси нашого прибувшого народа. Се ще оден доказ, що треба конечно викупити решту площі, яка тепер ще в посіданні спілки власників.

Недавно старшина Сокола-Батька скликала пресову конференцію, щоб поінформувати пресу про теперішне положення С.-Б. Справді положення невеселе. На викуп площі колись давали богатші громадяни більші квоти, навіть викуповували цілі уділи. Тепер таких меценатів нема і до того жертвенність громадянства дуже впала. Задатковані уділи нема чим сплачувати, а Сокіл-Батько ніяких доходів не має крім вкладок своїх членів. Се одначе дає за мало. І тому старшина С.-Б. мусить звернутися до громадянства.

Ми зі своєї сторони взиваємо все українське громадянство піти назустріч змаганням українського Сокільства, яке піднялося дати громадянству справді дуже потрібну площу в столиці Льва. Нехай не відмовиться ніхто від дрібної лепти на ту ціль. Бо се справа не горстки Соколів, а всего українського народу! Наша національна честь вимагає того. І тому поручаємо увазі нашого громадянства зазив Сокола-Батька.

Щаслива простота, котра не знає роздоріж сумніву, що виглядають як вила, та міцніше і більше людське щастя цвите на краю пропасти. (Ернст Інґер).

Дневник Марії Люїзи

В грудні 1934 р. за 490 ф. ст. продано в Лондоні на ліцитації дневник Марії Люїзи, дочки австрійського цісара Франца, 2-ої жінки Наполеона, цісаря Франції. Її дневник се маленька книжечка в сафіяновій оправі, в котрій цісарева вписувала враження і думки, які мала в часі пошлюбної подорожі з Наполеоном по Франції. З дневника виразно видно, що вона свого чоловіка не любила й мало шанувала, бо вийшла за нього не з симпатії, а з політичного рахунку свого роду. Нпр. у дневнику стрічаються вислови молодої цісаревої, що вона „читає йому нотації“ або „держить його як простого ґренадира“.

З ВІДЧИТОВОЇ САЛІ

Совітські міста

Вже третий раз Др. Сулімірский мусів повторити свій виклад про совітські міста. Прелеґент їздив по СССР в наукових цілях та помітив богато річей з приватного і публичного життя совітських горожан по містах. Виклад виголошено у Промисловій Палаті. Зміст: Чужинець тяжко орієнтується в тамошніх відносинах, бо він цілий час під „опікою“ аґентів „Інтуріста“. Щоби пізнати направду тамошне життя треба говорити з людьми, котрі мають до Вас довіря. Передовсім впадає в очи нужденний вигляд совітських горожан. Ліпше одягнені лише Жидівки. Всюди богато будують, але мешканева тіснота велика. Крамниць богато, з гарними виставами, та не можна в них нічого купити, бо тих річей, що на виставі, не продають, а подібних просто — нема у крамницях. Обслуговують в них ароґантно. — Деде можна ще стрінути старих „ізвощиків“ (візників), переважно по менших містах. Вони вічно жиють в страху перед карою заслання, бо купують краденну пашу для коней аби не поздихали. — Прелеґент і його товариші нігде не чули, щоби хтонебудь проклинав. Видається се дивним тому, хто знає вдачу Москалів. Та уряд накладає за прокляття такі високі кари, що нікому вже „не оплачується“ клясти. Большевики проголосили недавно пятилітку гумору: запроваджують всюди орхестри і радіеві голосники. Мимо того — ніхто не сміється. Всі ходять понурі і радіб вирватися з краю „наказного казьонного гумору“. Люди там не кланяються собі. — Театри стоять високо лише в Москві. На Україні грають переважно самі „агітки“ і то в такій марній обсаді, що не можна всидіти до кінця „штуки“. — Найгірше з харчами і з одінням. Робітник заробляє пересічно 60 рублів місячно, а одяг (і то дуже лихий) коштує 200 — 300 рублів. Тому мусять працювати і жінки. Та й се не вистарчає. Консуми заповіянтовують своїх робітників дуже зле. Урядники і наукові робітники дістають далеко висші платні і займають нераз по кілька посад. Тому всюди великий гін до студій. Одначе науку практикується не як ціль саму в собі, але як засіб до цілі (наживи). Робітники не мають днів спочинку, ба що більше: працюють поза приписаними годинами, щоб заробити на наймарніше удержання. Маса робочих пролетарів ворожо настроєна до совітської влади. Се все колишні правдиві комуністи, тепер се вороги комунізму і Жидів. Антисемітизм страшенно шириться. В наукових установах і урядах на Україні працюють самі Москалі й Жиди. — Всюди повно пропаганди аж до обридження. „Опроваджувачі“ рецитують на память кличі комунізму, та коли запитати їх щонебудь, ухиляються від відповіди. Всюди видко нещирість. Ті, що туди виїхали, радіб на крилах вертати. Словом — кінчив прелеґент — життя там дуже тяжке фізично і морально. В порівнанні з нашим се велика пропасть.

Оцінка шкільних підручників

Віцеміністр проф. Хиліньский сказав в інтервю, що в справі оцінки шкільних підручників дальше обовязує розпорядок з 16. II. 1934, але з такими поправками: Рукописи мають напливати виключно на його руки, заосмотрені в знак при поданні назвиська в замкненій ковертi. Так рецензенти не знатимуть чию працю читають. Убогих авторів мінво може звільнити від оплати за оцінку підручників, застерігаючи собі в разі апробати право друку підручника. До остаточної оцінки підручник має бути предложений не в формі книжки, а в непереломанім друкарськім складі.

ПОДЯКА

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові за скоре й без зайвих труднощів виплачення повної обезпеченевої суми по мойому бл. п. Батьку о. Романі Кордасевичу, парохові в Тучапах. — Скоре й акуратне виплачення обезпеченевої суми амер. долярів 800.— уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „Карпатія“ у Львові найширшим кругам української суспільности.

209 а Володимир Кордасевич.

З білоруського життя

Смерть піоніра білоруського руху.

„Беларуская Крыніца“ подає спізнену вістку про смерть проф. Бронислава Епімах-Шипіли, котрий помер ще 6 червня 1934 р. в Ленінграді. Він походив зі шляхотського роду з околиць Полоцька. По скінченню університетських студій Шипіла був довгий час лектором грецької мови в римо-кат. духовній Академії в Ленінграді, крім того був помічником бібліотекаря Імператорського Петерсбурського Університету. В совітській Білоруси був членом вітебської науково-архівної комісії, членом Інституту Білоруської Культури і Білоруської Академії Наук в Мінську. Большевики увязнили його за „націоналістичний ухил“ і після кількамісячної тюрми заслали до Ленінґраду. Там не видержав він підсоня і тяжких умовин життя й помер виснажений голодом. Покійний був одним з найголовніших піонірів білоруського національного руху. Він причинився до повстання і зорґанізування білоруського католицького руху. В білоруських кругах уважають покійного за першого піоніра білоруського національного руху по Францішку Богушевичу.

Смерть Зарудного

В Петрограді помер славний колись на всю Росію адвокат А. С. Зарудний, українського походження. В Росії не було ні одного більшого політичного процесу, до котрого не просилиб Зарудного як оборонця. В голосній справі Бейліса Зарудному поручили всю „ритуальну“ сторону справи, котру він спеціяльно в тій ціли студіював. В кілька місяців потому відбувався другий голосний процес, знаний під назвою „Второе ритуальное дѣло“, в справі убийства у Хвастові хлопчика Пасикова. Процес той провалився головно завдяки обороні Зарудного і Д. Н. Григоровича-Барського. Коли большевики прийшли до влади, Зарудний не хотів іти на еміґрацію. Жив з лекцій, які виголошував по цілій Росії. Жиди з вдячности супроти Зарудного ужили всего свого впливу на верхах большевицької влади, щоб Зарудний міг свобідно їздити по СССР.

Найбільший гонорар адвоката

З Ню-Йорку доносять: Найвисший гонорар, який колинебудь одержав член адвокатури, отримав на днях американський адвокат Самуїл Унтермаер. А саме за те, що довів до порозуміння між двома ню-йорськими т-вами підземних зелізниць виплатила йому громада Ню-Йорк 1 міліон і 100.000 долярів гонорару. Громада та зробила на тій згоді знаменитий інтерес, бо се заощаджує їй 14 міліонів долярів річно.

Важні ханські грамоти

Всесоюзна Академія Наук СССР одержала в дарі дуже цікавий і цінний збір старинних рукописів і документів в мовах татарській, арабській, перській і інших, разом около 15.000 назв. Рукописи збирав 23 роки знаний науковий робітник татарської республики Вахідов по всім Поволожі і Прикамю. Серед тих документів є одинокі примірники з епохи Золотої Орди, Казанського Ханату й інших держав Сходу. Нема сумніву, що та збірка грамот покаже нам також історію України в іншім світлі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ТЕРРОРУ на Україні запротестувала президія УНДО-ня й Української Парляментарної Репрезентації. В резолюціях сказано, що Президія УНДО-ня і УПР пятнує з обуренням і осуджує жорстоку й нелюдяну політику насильства і террору червоних московських окупантів на Україні. Рівночасно протестує перед цілим культурним світом проти систематичного винищування українського народу большевицькою Москвою.

ЧОГО ДОМАГАЮТЬСЯ СЛОВАКИ ВІД ЧЕХІВ. Словацький сенатор Будай виголосив в чеськім сенаті в Празі промову, в якій заявив, що словацька людова партія домагається для Словаччини такої автономії, яку має в конституції Підкарпатська Русь. Словаки не є мадярофіли. Між централістами мадярськими і чеськими нема ріжниці. Одні і другі заперечують істнування словацького народу. Тому на Словаччині чимраз частіше лунає гасло „Проч з Чехами!“

АВСТРІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ ВИКРИЛА в ріжних містах Горішної Австрії тайну гітлерівську орґанізацію. Також викрила тайні склади ручних ґранатів.

МІНІСТР НОЙРАТ (Німеччина) заявив представникови італійської ґазети „Мессаджеро“, що колиб два округи басейну Саари заявилися за „статус кво“ і колиб навіть повстала мала держава, то Союз Народів зробивби тим кепську прислугу справі мира, бо ся маленька державка сталаб причиною непорозумінь між сусідними державами.

В КОВНІ (Литва) зачався політичний процес проти 126 клайпедських Німців. Їм закидають, що вони належали до тайної націонал-соціялістичної орґанізації кермованої з Німеччини. В тім процесі виступає около 500 свідків. Само переслухання свідків потреває кілька тижнів.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В ЮГОСЛАВІЇ утворив дотеперішний міністр закордонних справ Євтіч. До нього належать: премієр і міністр закордонних справ Євтіч, мін. військових справ ґен. Жівкович: мін. справедл. Коїтніч, фінансів Стоядіновіч, держ. добра С. Поповіч; внутрішні справи В. Поповіч; освіта Чіріч; лучба Вуїч; публичні роботи Козульш; суспільна опіка Марушіч; торговля і промисл Врбаніч; фізичне виховання Авер; міністр без теки Гассан Беґовіч. Нове правительство складається з членів правительственних партій і з представників опозиції.

В СОФІЇ (Болгарія) засудили 6-ох комуністів на кару смерти за орґанізування комуністичних ячейок у військових ґарнізонах на провінції.

ШВАЙЦАРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило міжнародний „конґрес проти війни“, котрий мав відбутися в Женеві при кінци грудня с. р. заходом „Товариства приятелів СССР.“

ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА посуваються в глибину Абісинії. Італійські літаки бомбардують важніші стратеґічні місцевости.

ОСТРУ КАМПАНІЮ проти ґрупи Зіновєва зачала совітська преса. Вона підкреслює, що ґрупа Зіновєва вироділася в контрреволюційну і фашистівську ґрупу, котра інспірувала замах на Кірова. Провідники опозиції ширять дефетизм і ненависть до партійного проводу. „Правда“ називає Зіновєва й Каменева підлими зрадниками і дезертирами революції.

СОВІТСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ВІДДІЛ перейшов манджурську границю коло м. Туннінґ і хотів полонити кількох манджурських селян та розброїти манджурську пограничну сторожу. Коли надійшов більший відділ манджурського війська большевицький загін втік на большевицьку сторону.

В М. ШАНГАЙ (Китай) відбудеться незабаром господарська японсько-китайська конференція.

НОВИНКИ

Ще раз пригадуємо всім ПТ. Післяплатникам, що адміністрація „Нової Зорі“ має припоручення від видавництва не містити рішучо ніяких оповісток ні статтей ні звітів тим, що залягають з передплатою. Тому редакція не читає ніяких дописів від післяплатників. На кождім листі, який приходить до ґазети, адміністрація пише, чи се лист від передплатника чи від післяплатника і полагоджуються тільки бажання передплатників.

Зимові ферії для гр.-кат. молоді тривають до 15 січня 1935 р. включно. Наука зачнеться 16 січня.

Пенсія бонами. Міністерство внутрішних справ вислало обіжник до воєводів і президентів міст, щоб виплачувало пенсії бонами інвестиційного фонду. Від 1. І. 1935 р. урядники дістануть 10% пенсії бонами, решту грішми.

Аванси учительства середних і вселюдних шкіл мають обіймити автоматично від нового року 24.800 осіб.

Важне для еміґрантів. Найблизший транспорт до Злучених Держав Півн. Америки відїде з Варшави 3 січня 1935. Корабель „Пуласкі“ відпливе з Ґдині до Америки 7 січня 1935 р.

З Берези Картузької вийшли на волю такі Українці: 1) Повзанюк Володимир, Львів; 2) Сушко Василь, Жовква; 3) Дмоховський Іван, Жовква; 4) Демчина Григорій, Жовква; 5) Ласка Михайло, Красне; 6) Оленчак Теодор, Устрики Докішні; 7) Онищук Евген, Коломия; 8) Цап Степан, Городок Яг.; 9) Погода Михайло, Сокаль; 10) Котис Мирослав, Сокаль; 11) Балій Петро, Грубешів; 12) Левчук Степан, Грубешів; 13) Сень Евген, Грубешів; 14) Рущак Михайло, Збараж; 15) Перешлюга Дмитро, Скалат; 16) Мончук Василь, Підгайці; 17) Чопик Микола, Яворів; 18) Харамбура Семен, Яворів; 19) Кришко Іван, Дрогобич; 20) Повх Іван, Перемишль; 21) Рибак Норберт, Миколаїв; 22) Долинюк Іван, Броди; 23) Баран Василь, Сокаль; 24) Шміґель Василь, Рогатин; 25) Ґарич Юрко, Ходорів; 26) Ошитко Іван, Рогатин. Крім тих випустили ще з Берези Картузької пятьох Українців, та їх рівночасно відставили до вязниці, а саме до Бриґідок у Львові: 1) Старуха Ярослава; до вязниці в Тернополі: 2) Пастушенка Василя; 3) Кордубу Теофіля; 4) Корчового Юліяна та до вязниці в Чорткові: 5) Войтовича Петра. Рівночасно випустили на волю 9 Поляків і 11 комуністів.

В Тернополі має незабаром повстати короткохвилева радієва надаючо-відбираюча стація.

В зелізницях Польщі на 10.000 платних пасажирів тільки три їздять І. кл., безплатних досить богато.

З Варшави до Закопаного (500 км) можна буде дістатися за 5 годин. А саме літаком до Кракова й відти „торпедою“. Ціна 40 зл.

В Кракові увязнено 8 скарбових урядників, котрі призналися вже до дефравдацій.

Різники в Луцьку страйкують від кількох днів. Причина — високі магістратські оплати.

Чотири бузьки прилетіли до села Радултово у пщинськім повіті на Шлеську. Поява бузьків перед Різдвом викликала велику сензацію в цілій околиці, бо таких „святочних гостей“ не памятають найстарші люди.

На цілій кулі земній нема такого народу, в котрім булаб така культурна людина, яка хочби раз на рік не спровадила хоч одної-двох книжок перед Різдвом Христовим. Тим власне стоїть тепер культурна продукція й без того мусить упасти.

Оповіщено тестамент кардинала Ґаспарія. Покійний весь дохід з продажі своїх печатаних праць записав св. Отцеви.

„Дранґ нах Остен“. Німеччина кольонізує свої східні терени безробітними. На 1935 рік плянують урядити десять тисяч селянських господарств. Видатки на сю кольонізацію винесуть 68 міліонів марок. На час шести місяців буде затруднених 40 тисяч людей. Отже Німці посуваються щораз більше на Схід. (КАП).

Книжку Гітлєра „Майн Кампф“, донедавна заборонену в Польщі, вже дозволили. (Аґ. Гаваса).

Більше жінок ніж мущин має Німеччина, бо на 1000 мущин припадає 1058 жінок, а в Берліні аж 1160.

Двійник Леніна. В Берліні судили провідника шайки самоходових злодіїв Вехліна. На лаві обвинуваченых сидів чоловік, зовсім подібний до... Леніна. Хоч його засудять напевно, та йому предсказують карієру в фільмах, в котрих виступатиме як Ленін.

Конфіскують майно католицьких ворохобників. Під таким масним заголовком „Селянин“ пише: Родріґез, президент мексиканської республики, вислав до прокураторії письмо, в якім стверджує, що католицьке духовенство підготовляє революцію проти уряду. В тій справі переведено доходження, які потвердили заміти президента. У звязку з тим найвищий мексиканський трибунал видав рішення, на снові якого весь маєток католицьких ворохобників мають сконфіскувати“. — Отже спокійне обстоювання релігії та моралі пятнується як ворохобню... Запитуємо воєвідську управу ББ: Чи редакція „Селянина“ пише таке за її відомом, чи може з власної пильности?

В Єрусалимі Жиди оснували свою телеґр. аґенцію „Паль-Корі“ (Палестинську Кореспонденцію) для телеґрафічної обслуги світової преси.

В Біробіджані відбувся перший конґрес совітської автономної жидівської республики.

У Вашинґтоні відбулася небувала досі нарада ґубернаторів стейтів, бурмістрів великих міст, представників адвокатури й поліції в справі боротьби зі зростаючим злочинством. Президент Росвелт виголосив остру промову під адресою поліції. Він сказав, що злочинці далеко лучше зорґанізовані й узброєні ніж орґани влади... В конференції беруть участь також представники учительства і ріжних жіночих орґанізацій.

Стверджено глибину коло 40 озер в Татрах. Найглибші з них мають к. 84 м. глибини, як прим. Великий Став. Морське Око має 79 м. глибини.

Між Америкою і Японією зачало функціонувати радіо-телефонічне полученння.

Гумор. „Любов ближнього“. — До гуртівні тканин входить Рубінштайн, купець з Комарова, знаний з того, що банкротує кождого року. І питає: Пане Кон, що коштує метер велюру? — Десять зл. — А 9.50 не буде? — Холєра на тебе, Рубінштайн! Таж ти і так не заплатиш, отже на що торгуєшся? — Хочу, аби ти як найменше стратив...

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

СОВІСНИЙ, працьовитий, досвідчений студент пошукує лекції. **Успіх запевнений.** Вимоги скромні. Іван Станкевич, Сопів, п. Коломия. 213 а—1—1

„Народна Торговля“

БАЖАЄ ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ПРОСИТЬ ЗАКУПИТИ НА СВЯТА В ЇЇ СКЛЕПАХ: МУКУ, ЦУКОР, МІД, МАК, ОЛІЇ, ГРИБИ, ОРІХИ, РОДЗИНКИ, МІҐДАЛИ, ГВОЗДИКИ, ВИНА — ГОРІВКИ — КОНЯКИ.

НОВИНА! **НОВИНА!**

Недавно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попередним надісланням грошей.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Ґродзіцких 2. І. пов.

КІНА

АДРІЯ: На паризькім бруку.
АТЛЯНТИК: Петербурські ночі.
КАСІНО: Острів скарбів.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: Тепер і все та ревія.
МІРАЖ: Моя мрія то ти.
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Гріх і ревія.
УТІХА: Фліп і Фляп — вороги подружжа і ревія

Найбільше поширений у нас підручник катех. проповідей се

„ПОПУЛЯРНІ КАТЕХИТИЧНІ ПРОПОВІДИ“

о. Павла Швілінського. Недавно появилася III частина тих проповідей під заг.: **Про Благодать Божу і св. Тайни.** Для вигоди наших читачів спровадили ми кількадесять примірників, котрі вже **на вичерпанні.** Просимо спішити з замовленнями на адресу Адмін. „Нової Зорі“. Ціна примірника 5 зол. з почтовою пересилкою 5·40 зол.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редагу Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік IX. Львів, неділя, 30 грудня 1934. Ч. 100 (798)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Краків 405.867

„Нова Зоря" в 1935 році

Зі слідуючим числом „Нова Зоря" вступає в десятий рік свого істнування з тими самими провідними думками, які пропаґувала досі: „Нова Зоря" стоїть на строго католицькім становищі й виступає в обороні релігії, Церкви, Апостольської Столиці й духовенства. З католицького модерно-консервативного становища освітлює всі справи, між ними національну й соціяльну. Містить статті на теми церковні, політичні, економічні, культурні та фільософічні. Подає інформації про релігійне й церковне життя Українців в краю і за морем, в Канаді, Злучених Державах Півн. Америки та Бразилії як також інформації з життя чужих народів. Передає постійно вістки про найновіші винаходи з области медицини і практичний порадник. Звертає увагу на нові закони й розпорядки. Має постійний і старанно ведений дїл літератури, науки й мистецтва. Приносить описи подорожей. „Нова Зоря" дає огляди преси нашої й чужої так докладно як ні одна інша навіть щоденна ґазета. В 1935 р. зачнемо давати виїмки зі старих і дуже цікавих творів українських і чужих мемуаристів про справи звязані з нашою землею. Під оглядом загально-інформаційним займеться „Н. Зоря" всіми важнішими подіями як у нас так і на всім світі. Має своїх кореспондентів в Римі й інших місцевостях.

Реформа календаря

В м. Дейтон, стейту Огайо, (Злучені Держави) відбулася конференція представників церковних ґруп: католицької, протестантської і православної. Предметом нарад була реформа календаря. Йшло про встановлення постійного дня для Великодня й інших рухомих свят. Плян календаря уложений так, щоб кождий рік був однакий. Буде 12 місяців поділених на дві половині та на 4 рівні чертвертині по 3 місяці. Перший місяць кождого чвертьроку буде мати 31 днів а два слідуючі по 30 днів. Великдень мавби припадати на неділю 8 цьвітня. Різдво малоби припадати все на понеділок а Йорданські свята на пятницю. Після вичерпання всіх днів року лишаються ще два вільні дні. Їх малиб перемінити на нац. свята. Кат. Церква мала заняти прихильне становище. („Н. Йорк Таймс").

Український буквар в Америці

На доручення гр.-кат. епархіяльної шкільної комісії в Злуч. Державах Півн. Америки п. Теодозій Каськів, учитель з Нюарку, зладив буквар для українських парохіяльних шкіл в Америці. Буквар переглянули проф. Микитяк і д-р С. Демидчук; потім епарх. шкільна комісія під проводом епарх. шкільного референта о. Вол. Лотовича приняла його в цілости з дрібними поправками. Досі не було в Америці такого букваря. Видання його се вже тільки справа фондів і часу. Новий буквар має вийти перед новим шкільним роком.

Вияснення тайни ген. Кутєпова

Викрили тих, що його схопили: оден з них родом з Одесси.

Свого часу щез в білий день на вулиці Парижа російський ґенерал Кутєпов, знаний зі свого ворожого відношення до большевиків. В пресі відразу появилися припущення, що його схопили большевики й вивезли в СССР, але доказів на те не було. Французька поліція довго вела старанне слідство, але надармо. Стверджено тільки те, що в часі і в місци, де приблизно пропав Кутєпов, скоро гнало сіре авто. Та чи був у тім авті Кутєпов, ніхто не знав. Аж тепер португальська поліція повідомила Французьку поліцію, що в Фунчалі, столиці острова Мадейри, увязнено Француза, котрий жив там зі своєю любкою Португалькою від вересня с. р. Вони видавали богато грошей і часто зміняли готелі, чим звернули на себе увагу поліції. Той Француз записаний був як шофер під назвиськом Ґаль. По увязнені замкнули його тимчасово в одній кімнаті гостинниці, але Ґаль вискочив вікном на вулицю з висоти 8 м. і втік. Зараз зорґанізовано погоню, котра по 4 годинах віднайшла його в якімсь пустім домі. Португальська поліція має дані, що се той шофер, котрий 26. І. 1930 р. кермував сірим автом на вулиці Ундіно в Парижі. В схопленні ґен. Кутєпова брали участь два авта, одно сіре, одно червоне, котре їхало за сірим і було повне людей. Незабаром стверджено, що Ґаль се псевдонім і що він називається Сергій Липський, має літ коло 40, уроджений в Одессі. В короткім часі по його увязненні схоплено ще одного учасника того злочину. Таким чином потверджуються перші припущення, що ґен. Кутєпова схопили „люди зі Сходу" і розуміється замучили. Судовий процес заповідається незвичайно цікаво.

Предсказання на рік 1935

Франція стане монархією, большевизм завалиться.

В парижськім часописі „Ентрансіжан" напечатані предсказання пані Мальнаті на рік 1935. М. ін., каже вона, що у Франції економічні справи поправлятся вже в березні-квітні. Одначе за 15 літ буде ще гірша кріза як тепер. В 1935 р. помре трагічною смертю головний редактор великої ґазети. Саара остане нейтральною областю. В травні 1935 р. вже зовсім не буде безробіття. Від травня у Франції зачнуться політичні зміни у звязку з виборами. За 7 літ Франція буде монархією. Війни Франція не матиме скорше як за 60 літ. В 1935 р. відкриють способи лічення двох тяжких недуг, в тім рака. В Італії Муссоліні буде дальше спокійно правити. — В часописі „Пресс" оповіщено також предсказання про упадок совітської влади в 1935 р. — Поживемо — побачимо.

З НОВИМ РОКОМ

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК

„ДНІСТЕР"

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

видає знову ПРЕМІЙНІ ОЩАДНОСТЕВІ КНИЖЕЧКИ, для яких призначені надгороди від 25 — 100 золотих. — Подробиці в окремих проспектах, які на бажання Банк висилає безплатно.

ЩО МИ ДАЛИ

в 100 числах „Нової Зорі" за 1934 рік.

Хочемо тут помочи Шановним Читачам „Нової Зорі", зробити собі перегляд і оцінку того, що ми дали в девятім річнику „Нової Зорі". Ми булиб дуже вдячні кождому, хто подумавби над якістю нашої праці і бувби ласкав прислати нам на письмі свою оцінку хочби найострішу та свої побажання.

В останнім, девятім році істнування „Нової Зорі", з того в семім під теперішною редакцією, вийшло 100 чисел „Нової Зорі". Переглядаючи їх при кінці року маємо враження, що немов оживають наново всі події з сего року. Серед безлічи ріжних вісток з цілого світа, великого числа статтей, дописів і звітів є ряд річей, що мають тривалу вартість: думаємо, що се буде матеріял для будучого історика наших часів. З девятого річника „Нової Зорі" згадаємо тут важніші статті, дописи, звіти, оригінальні твори.

Найбільше далекосягле значіння має „Відозва Преосвященого Григорія Хомишина про орґанізаційні основи католиків" (про т-во „Скала") в ч. 778.

З релігійно-церковного життя крім постійної рубрики були м. і. отсі більші статті: „Потрійний Ювилей Преосв. Константина Богачевського" в чч. 757—760; „150-ліття василіянської церкви у Варшаві" в ч. 790; „Нищення Унії на Холмщині до 1875 р." в чч. 700, 701, 703; 400-ліття Чина Єзуїтів в ч. 798 і инші.

На окрему згадку заслугують статті о. Теодозія Галущинського ЧСВВ як: „Вифлеєм" в чч. 699 і 700, „Церква св. Христового Гробу в Єрусалимі" в ч. 723, полемічні статті проти націоналізму в чч. 710, 712, 722, 731 і ін.

До замітних треба зачислити статті: „Недуга проводу" в ч. 777, „Клевета в публичнім житті" в ч. 701, „Про затроєння нації" в ч. 702, „О вредє ілі о пользє просвещенія" в ч. 782, цикль полемічних статтей проти сектантів пок. о. Щепковича п. з. „Баламути" в чч. 711—715; „Хто творить ідеольоґію Чина" К. П. в ч. 770 і дуже цікаву „Відповідь Грека" в ч.789; „Німці й Україна" ч. 776; „Розмах Німців" в ч. 777; Про ендецький проект Ґертиха як винародовити Українців в Польщі гл. чч. 780, 784, 788 і 792. — „Нова конституція Польщі й український народ" Ст. Лося в ч. 711; „Почаївські події" в ч. 705; „Українці в світлі ґеополітики" в чч. 706 і 707; „Українці на Далекому Сході" в чч. 761, 765—767; „Два народи" в ч. 794 й інші.

З приводу Всеукраїнського Національного Конґресу були статті в чч. 704,

706, 707, 715 і 723. (В річнику 1933 „Н. З." були статті в справі конґресу в чч. 673, 674, 677, 679, 682, 683 і 688).

З важніших історичних статтей згадаємо отсі: „Чому не маємо своєї держави?" в ч. 723; „Сумні роковини 14. XII. 1918 р." С. Томашівського в ч. 793; „Коли Поляки були під Німцями" в чч. 699, 704; „Польська ревізія Хмельниччини" в ч. 700; „Русь римського закону" в ч. 699; „Мандрівка центрів" в чч. 699, 700; „Терор в минувшині" в чч. 751—761.

Совісно опрацьовані критичні замітки о. М. Карівця ЧСВВ до першої української енцикльопедії поміщені в чч. 718, 760, 774 і 776.

Жіночим справам присвячено статті в чч. 719, 720, 723—729, 732—734, 744 (окреме жіноче число з приводу Всеукраїнського Жіночого Конґресу в Станиславові 23. VI. 1934), 745—749. Ювилейний зїзд Марійських Дружин Пань гл. чч. 783—789, 791, 793, 795 (ще нескінчені звіти). Оцінюючи велике значіння католицької жінки в життю нації, „Нова Зоря" присвятила богато місця жіночим справам.

Справам молоді присвячено статті в чч. 699, 723, 724, 725, 728, 729, 734, 739; Курс інструкторів КАУМ: 735—738, 740, 743—746, 750—752, 755, 762; Вибір звання 737—744; Збори ТПО в ч. 741, Т-во опіки над молодю в чч. 747—749, 753.

Про справи преси були статті: „Будьте Апостолами Доброї Преси" о. П. Дзедзика в чч. 699 і 700; про „Місіонар" о. М. Карівця ЧСВВ в ч. 723; „Жіноча преса в Галичині" в чч. 744 і 745.

Про Лемківщину були статті в чч. 713—717, 719, 720, 731, 736, 750, 755, 760, 766, 767, 771, 773, 793.

Майже в кождім числі „Нової Зорі" були дописи з краю в рубриці „З рел. церк. життя". Більші дописи: зі Станиславова в чч. 705 і 792; з Судової Вишні в чч. 699, 704, 719; з Перемишля в ч. 768; З Теребовлі в ч. 709; з Товмача в ч. 711; з Камінки Струм. в ч. 736; з Холму в ч. 769.

Крім сего були ще дописи: з Риму: в чч. 724, 762, 731, 745; з Закарпаття в чч. 721, 742, 756; з Болгарії в чч. 771, 772, 774, 783; з Ромунії в ч. 765; з Мадярщини в ч. 780; з Відня в чч. 707, 712, 713, 729, 733, 745, 753, 761, 763; з Америки в ч. 771 й інші.

Нові закони і розпорядки як також статті про них були в чч.: 703—710, 713, 715, 725, 751, 753. В ч. 769 подано дослівний переклад Договору про охорону національних меншин з дня 28. VI. 1919 р.

Життя українського Львова і краю відзеркалюється в докладних звітах „Н. Зорі". І так: Зїзд Рідної Школи в чч. 700—705, 708, 710; Зїзд „Просвіти" в чч. 700—703, 705, 706, 710, 714—716; Збори РСУК-а в чч. 701, 704, 707, 712, 718, 719; Збори Сільського Господаря в чч. 727, 731, 735, 740, 743; Учительський Зїзд в чч. 750—753; Збори Укр. Технічного Т-ва в ч. 725; Збори Порадні для вибору звання в чч. 787—789, 791, 795, 797; Збори „Супруга" в чч. 749, 750 і ін.

Про Сокільську Орґанізацію були статті і звіти в чч. 711, 728, 743, 745—747, 750—753, 777, 779, 780, 781, 784, 785, 787, 788 і 797.

Луговій Орґанізації присвячено статті і звіти в чч. 720—725, 727, 731—733, 737, 740—742, 762, 763.

Звіти з відчитової салі були в чч. 708, 709, 711, 713, 714, 722, 730, 734, 736, 765, 792, 794, 795 і 797.

Репортажі з наших фабрик були в чч. 702, 703, 752, 772, 796.

Описи подорожей д-ра Осипа Назарука були в отсих числах: в ч. 699 „По наших монастирях — в Жовкві"; в ч. 723—724: „По наших монастирях — в Крехові"; в чч. 760—776 „Венеція".

З белєтристики були замітні отсі оригінальні твори В. Маковського: „Старий Тимко і Сабадашева бабуня" в ч. 699; „Жахлива Рокита" в чч. 701—707; „Я вже вмер" в чч. 717—722; „Андрей на засланні" в чч. 723—743, 757—759; „Наша жінка" в чч. 751—756.

В недільних числах „Н. З." були цікаві рецензії „Араміса" на сучасні літературні новини як нпр. в ч. 699 (Зорі світ заповідають), в чч. 712—714 (Poetae laureati чи animae viles), в ч. 716 (Назустріч чому?), в чч. 780 і 782 (про „Волинь" Самчука), в чч. 792, 794 і 796 (про Федьковича). Рецензії „Араміса", видержані в строго католицькім дусі, викликують живий відгомін в нашій суспільности. Добре булоб, якби „Араміс" опрацював бодай новішу українську літературу з католицького становища та видав окремою книжкою. Се булаб перша в нас католицька історія української історії літератури, якої брак дуже відчуваємо.

Про мистецтво були статті: Вистави АНУМ в ч. 702; Вистава Л. Геца в ч. 710; АНУМ — без „ореолу" в ч. 714; Вистава Ол. Ляшенка в ч. 728; Участь жіноцтва в мистецтві в ч. 746; Жіноча вистава пластики в ч. 754; Український Барок в ч. 768; Вистава образів в ч. 779; Вистава АНУМ в ч. 795.

Музика й спів: Релігійні концерти у Відні в ч. 726; Про спів і музику в ч. 772.

Справам українського театру присвячені статті і звіти в чч. 720, 721 (Наш театр в Галичині й українське духовенство); театральні наради: 703—705, 707, 709, 716, 720, 724, 726, 740, 741. Театральні рецензії були в чч. 709, 723, 725, 738, 777, 779, 788.

Замітніші статті про большевизм і страшне положення українського народу під большевицьким ярмом були в чч. 708, 717, 721, 734, 743, 768, 772, 774, 780, 786—788, 796.

Про гітлєризм були статті в чч. 699, 701, 715, 716. — Про фашизм був цикль жерельних статтей в чч. 785—787, 789, 791—793, 796, 797.

Москвофільській справі присвячено статті в чч. 736—739, 742, 749, 785, 787, 788 і 797.

Огляди преси заведено в „Н. Зорі" постійно від ч. 758. В них подається в цілости або у виїмках найцікавіші голоси преси нашої й чужої. Вони потрібні для всіх тих, що не мають змоги читати більше число часописів. За той огляд преси дякують наші люди з ріжних сторін.

Окремо слід згадати наш строго історичний фейлєтон „Міжусобиці на Руси" в чч. 793—797. Се виїмки з наших оригінальних старих літописів, котрих загал наших інтеліґентів ніколи не бачив. Подаючи ті виїмки, місцями дуже страшні, мали ми на цілі звернути увагу нашої суспільности на те, що нема страшнішої анархії ніж анархія розбитих і розсварених монархістів. Ся справа актуальна якраз тепер, бо вороги українського народу видвигають ріжні кандидатури до престола Великої України, щоби кинути в неї найстрашнішу з анархій і тим на віки укріпити над нею своє панування.

Corruptio optimi pessima est.

В кождім четверговім числі все був лікарський фейлєтоник з порадами відповідно до пори року.

Редакція не забула також про розвеселення Читачів. Тому крім оригінальних і перекладних гуморесок печатано гумористичний „Підручник української мови". Він буде продовжуваний і в слідуючім річнику.

Ряд конфіскат відомий нашим Читачам.

З сего короткого перегляду найважніших річей в девятім річнику „Нової Зорі" кождий уважний Читач виробить собі сам оцінку сего річника.

Католицьке та консервативне становище „Нової Зорі" в кождій справі причиняється немало до кристалізації нашої суспільности на два табори: позитивний, конструктивний і хаотичний, негативний. В тій диференціяції нашої суспільности „Нова Зоря" відіграла поважну ролю, називаючи річи по імени й нічого не вибілюючи. В своїй боротьбі „Н. Зоря" зеднує собі щораз більше тихих і явних симпатиків. Одначе сама симпатія не вистарчить. „Нову Зорю" не вистарчить лише читати (позичаючи в других або в товариствах), але треба її передплачувати. Тільки при масовій передплаті „Нова Зоря" зможе стануги католицьким щоденником, якого нам конче треба, коли хочемо основно перебудувати наше життя на католицьких основах.

І. С.

ПРОТЕСТ

українських політичних партій проти терору на Україні

Представники українських політичних партій, зібрані на спільній нараді, розглянувши останні події на Великій Україні, приняли таку постанову:

Познайомившися з останніми подіями на Великій Україні, нарада українських політичних партій стверджує, що окупаційна влада большевиків вже 15 років провадить на Україні політику нечуваного терору й насильства над українською людністю. Нарада стверджує, що московська комуністична влада навіть вступивши до Союзу Народів і протестуючи там проти політичних терористичних акцій, на теренах Совітського Союзу не тільки не привернула досі найелементарніших громадських свобід, але далі проводить супроти своїх громадян режім жорстокого терору, щоб утриматись при владі. Зокрема на Україні як давніше так і тепер в очах комуністичної Москви підозріле й „контрреволюційне" все те, що має якенебудь відношення до українського національного руху. При всякій нагоді, як також при нагоді непорозумінь серед комуністичної партії винищується українських культурних діячів. Цим лише пояснюється остання кривава розправа над 28 українськими комуністичними письменниками і непартійними культурними діячами 15 грудня 1934 р., яких розстріляно нібито за терористичну діяльність. Тому зібрані на нараді українські політичні партії, осуджуючи рішучо всяку систему террору як засіб політичної боротьби і тимбільше як засіб державного правління, з обуренням пятнують цей новий урядовий террор московської комуністичної диктатури на Україні, хоч він вимірений в даному разі проти наших ідеольоґічних противників і перед цілим культурним світом якнайрішучіше протестують проти свідомого винищування української людности большевицькою Москвою.

Львів, 26. грудня 1934.

За Українське Національно-Демократичне Обєднання пос. Д-р Дмитро Левицький. — За Українську Соціялістично-Радикальну Партію Д-р Матвій Стахів. — За Українську Соціял-Демократичну Партію Д-р Володимир Старосольський. — За Українську Народню Обнову Д-р Осип Назарук. — За Українську Радикально-Демократичну Партію проф. К. Мацієвич. — За Українську Соціял-Демократичну Робітничу Партію В. України Проф. І. Мазепа. — За Українську Партію Соціялістів-Революціонерів проф. Н. Григоріїв.

Показчик „Нової Зорі"

Показчик змісту „Нової Зорі" за всі дотеперішні річники зачнемо печатати в слідуючім числі „Нової Зорі". Хто з ВП. Читачів хотівби, щоби той „Показчик" відбити для нього в окремій брошурі, нехай пришле заздалегідь окремим переказом 3 зл. з надписом на „Показчик". Тих „Показчиків" відібємо окремою книжечкою тільки дуже незначне число примірників, призначених для основників і фундаторів „Нової Зорі", бібліотек і тих Читачів, котрі собі той „Показчик" спеціяльно замовлять. Звертаємо увагу, що за 20 літ той „Показчик" буде рідкою й дорогою книжкою.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Наша ремісничa молодь

Під таким заголовком принесла „Батьківщина” отсю статтю про нашу Ремісничу Бурсу у Львові при вул. Пасічній за Личаківським Парком (робимо в ній тільки несуттєві пропуски).

Була година 8 вечером як я станув перед опарканеною, одноповерховою віллею Ремісничо-Промислової Бурси ім. митр. А. Шептицького. Перед віллею невеличкий сад, по лівій стороні господарські будинки. Положення будинку дуже гарне і здорове, бо в сусідстві Личаківський Парк. Бачу крізь вікна, що освітлення нафтове. Пізніше довідався я, що мають увести електричне світло, та на це нема покищо фондів. На подвірю стрінув я одного питомця і з ним увійшов до читальні бурси. Там настоятель бурси, молодий й енергійний з вигляду священик о. Осип Годунько, якраз кінчив відчит про минуле Львова. В кімнаті було кількадесять питомців приблизно в віці від 16—24 літ. В тій самій кімнаті була бібліотека і кооператива „Бурсак”, яку ведуть самі питомці. Знайомлюся з о. настоятелем. Йдемо до канцелярії. Там заявляю йому про ціль мого приходу.

— Нарешті, каже о. настоятель, видимо втішений, знайшлися люди, що поцікавилися і нашою ремісничою молодю і нашою бурсою. Бо хоч увійшло вже в моду писати і говорити про потребу практичного образування молоді, то в дійсності на першім пляні дальше стоять гімназії. Фахову технічну і торговельну підготовку молоді трактується дальше по мачошиному.

— Кілько питомців має бурса?

— Пересічне число питомців було 40—45. У передкрізовому часі було більше. Цього року є 41 питомців.

— Чи наслідком кризи зменшилося число кандидатів на питомців і ремісників?

— Ні. Може ще збільшилося. Одначе зголошуються переважно такі, які абсолютно не мають чим заплатити за удержання в бурсі. І ми на превеликий жаль мусимо їх відправляти з нічим, бо бурса не має фондів на безплатне удержування питомців. Доходи бурси спираються майже виключно на оплатах питомців. Ці відправлені йдуть звичайно до польських бурс і там пропадають національно.—Дарма говорити про розбудову міст, коли громадянство й особливо інтеліґенція та промислово-торговельні круги не причиняться до скріплення фондів наших ремісничих бурс. Се дуже легко зробити хочби вступленням у члени Т-ва „Українська Ремісниче Бурса”, вкладка лише 50 сот. місячно. Маю богато доказів на те, що наші найбідніші люди, дуже часто мешканці сутерин, виказують богато більше зрозуміння і жертвенности для ремісничої справи ніж наша т. зв. сметанка. Богато з тих бідних є або членами нашого товариства, або дають щедрий як на їх незаможність даток. Натомісць деякі „великі діячі” і навіть посли відмовляються від сповнення національного обовязку.

— Чи богато є нашої ремісничої молоді поза нашими бурсами?

— Є, і то дуже богато! Може навіть кільканацять або кількадесять разів більше ніж по наших бурсах. Та наша ремісниче молодь живе нераз у жахливих матеріяльних і моральних умовинах. Виставлена на найріжнородніші покуси великоміського життя — деморалізується і масово винародовлюється. Коли не найдеться в нас спосіб спинити ту денаціоналізацію, будемо мати тисячі нових яничарів.

— Чи знає хтось, кілько ми маємо у Львові ремісничої молоді?

— Пляновой статистики, оскільки мені відому, ніхто не веде. Тому і я не можу вам подати докладного числа всеї нашої ремісничої молоді у Львові.

— З яких кругів походить наша ремісниче молодь?

— З міських кругів сини ремісників, дозорців і робітників та ще в більшій мірі з напливового елементу з сіл. Одначе з сіл приходить до ремесла молодь найбідніша і дуже часто найменш національно освідомлена. І це одна з найбільших перепон у належній розбудові нашого ремісничого стану. Малосвідомий і спролетаризований елемент тяжко вдержати при своїй нації і вірі в чужонаціональнім окруженні.

— В яких фахах працюють ваші питомці?

— Є в нас електромонтери, шлюсарі, кравці, золотники, бронзівники і шевці. Мешкають у нас також учні торговельних шкіл, українських і польських. Є також питомці з Волині і Лемківщини.

— Чи Впр. о. настоятель мають відомости про те, як відносяться до наших хлопців чужі хліботодавці?

— Очевидно. Є серед чужих (польських і жидівських) майстрів такі, котрі безсторонно і справедливо ставляться до нашої молоді. Одначе є богато таких, що як услівя приняття до варстату ставлять з м і н у о б р я д у. До деяких цехів, пр. до кушнірського, Українців не хочуть приймати, хіба по зміні обряду. Тому дуже богато переходить на латинський обряд і пропадає для нації. Богато наших хлопців польонізується по польських бурсах. Мушу вам ще вказати на одну болючу справу. Нема в нас захисту для ремісничого дорасту, крім невеличкого Братів Студитів. Тисячі міських хлопців і дівчаток, безбатченків, сиріт або дітей нуждарів пропадають у чужім морі, переходять на латинський обряд і пропадають для нації. Нераз мати приходить з плачем: Прийміть мою дитину до себе, бо немаю з чого її вдержати. А ми, на жаль, не маємо де її примістити. І вона заявляє: То я піду до Поляків, там приймуть мою дитину. І приймають. Потому мати приходить і скаржиться, що дитина не хоче вже до неї по свому говорити і стидається її. Виростають нові кадри яничарів. Конче треба нам захистів для ремісничого дорасту.

— Чи один такий захист міг би отворити ОО. Василіяни?

— Думаю, що сему ніщо не стоїть на перешкоді.

На цьому перервали ми балачку і пішли з о. настоятелем по кімнатах між питомців.

Декотрі хлопці відпочивали вже на ліжках, інші читали книжки, грали в шахи або вчилися. Кімнати удержувані чисто і в порядку. Питаю одного з тих, що сидять при столі і читають:

— Якого ремесла вчитеся?

— Я, каже, шлюсар. Працюю в підприємстві, в якім працює на 10 хлопців і челядників 5 Українців. Заробляю 2.50 денно.

— Чи маєте рідню?

— Нас вдома пятеро. Родичі мають всего 2 морги поля. З початку посилали мене до гімназії, але я переконався, що гімназія нічого не дає, бо в нашім селі богато „панів” по матурі сидить без заняття. Маю нахил до практичних занять. Тому я покинув гімназію і пішов до шлюсаря. Батьки не хотіли мене пустити з дому, казали: Працюй так, як ми. Та я вперся й пішов до ремесла. Наука в малім місточку мене не вдоволила. Тому я вибрався до Львова.

— Чи ви вдоволені зі свого фаху і чи радилиб вашим знайомим з села йти до ремесла?

— Так, я дуже вдоволений. Бо маю змогу чогось навчитися і більше заробити ніж вдома. Котрі хлопці підприємчиві, смілі і здібні, то їм радивби я йти до міста і вчитися якогось ремесла, а не сидіти на карку родичам. В місті, хто хоче працювати, заняття знайде. Одначе треба тяжко нераз гарувати і постійно вечорами доповняти своє знання.

Переходимо до другої кімнати. Виходжу в розмову з молодим, невеличким брунетом. Він оповідає: — Маю 19 літ. У Львові я вже два роки. Працюю в бронзівника, Українця, маю лише маму. Вдома біда, бо маємо лише 1 морґ землі. Я хотів за всяку ціну дістатися до міста і навчитися чогось корисного. Священик порадив мені піти до ремесла. Я так і зробив. В бронзівника заробляю 80 грошів денно. З того удержуюся. З дому не дістаю майже нічого. Працюю до 7 год. веч. Вечером ходжу до доповняючої ремісничої школи. До дому не вертавби я ніяк, бо нема до чого. В місті крім ремесла є змога навчитися богато інших цікавих річей. Читаю книжки, часописи, ходжу на відчити, займаюся спортом.

Йдемо до третої кімнати. І там та сама картина: Одні відпочивають, другі читають, треті розмовляють. Зачинаю розмову з одним. Він оповідає: Я маю 18 літ. Батько погиб на українській війні. Працюю у водотяговій і газовій інсталяції. У Львові я вже другий рік. За роботу дістаю 10 сотиків за годину. Про це я все мріяв, щоби стати самостійним ремісником.

На запит чи покинувби ремесло, щоби вступити до гімназії, відповідає: Нізащо в світі! Гімназія не дає способу до прожитку. Є в нас у селі покінчені та недокінчені гімназисти. Сидять на карку родичам без заняття.

Інший знову молодий 19 літний хлопець, що термінує в кушніра оповідає: Вдома в нас біда. Родина велика, жити нема з чого. Тому за всяку ціну рішив я піти до ремесла. Подобалося мені кушнірство, бо в нас мало кушніріз і гарбарів. Я хотівби мати свою гарбарню, бо сей промисл майже весь у руках чужинців. До кушнірства намовив мене один наш інжинір. Працюю в нашого кушніра. Одначе і свої, каже співбесідник, стараються часом використовувати, жадаючи за високої оплати за науку.

Говорив я ще з кількома хлопцями. Всі вони роблять вражіння свідомих, інтеліґентних і метких людей. Майже кождий з них мусить перебороти упередження батьків, які не хотіли пустити їх з дому, хоч не могли їм дати поля під господарку.

Ми вернули до канцелярії о. настоятеля. По дорозі він росказував: Є між ними дуже спосібні хлопці. Декотрі з них гарно малюють, грають на інструментах. Є й такі, що пробують своїх сил у письменстві. Ремісничі бурси це необхідна передумова до витворення нашого сильного, незалежного міщанського стану. Одначе зрозуміння цього в нас дуже мале. Те що зроблено досі — крапля в морі супроти того, що треба ще зробити. Хто знає відносини, той бачить, як на очах тисячі молоді пропадають для нашої нації. Всмоктує їх чуже міське окруження. Коли в нас не звернеться більшої уваги на нашу ремісничу і робітничу молодь, коли їй не дамо належної матеріяльної і моральної піддержки, то про опанування міст шкода й говорити.

Є ще маса питань, які хотівби я порушити, пр. справа служниць, справа покидьків, безбатченків, поведінка Каси Хорих супроти родільниць з пролетаріяту: Не допускають наших священиків, дітей неправого ложа хрестять у латинському обряді і богато, богато інших пекучих і нерозвязаних питань.

Було вже давно по десятій годині, коли я прощався з о. настоятелем, рідким у нас священиком-суспільником, відданим цілою душею нашій молоді. На прощання він докинув: Пишіть по часописах лише про життєві проблеми і тримайте якнайтісніший звязок з життям, винаходіть пекучі та проте позабуті питання, будіть зрозуміння загалу для них. Тоді ваша преса матиме пильних і масових читачів і сповнятиме своє суттєве завдання. **М. П.**

Знова відчинено в льокалі кооперативного ресторану „Вітаміна“ Львів, Костюшки ч. 3.

Новий український ресторан

„Вітаміна“

якого управа запрошує вічливо до ласкавих відвідин Вельмишановне громадянство. — Гарно прибрані кімнати, чемна і скромна обслуга, кухар із заграничною практикою, добірний, здоровий та дешевий харч дають повну запоруку, що навіть найвибагливіші гості будуть цілковито вдоволені.

Снідання, обіди, вечері до ласкавого вжитку П.Т. Гостей. 205а-2—12

Обезпечення від недуг чи жировисько бюрократії?

Під таким заголовком помістив статтю „Век Нови” ч. 10.054. Подаємо її в дослівнім перекладі:

В справі суспільних обезпечень, тої найбільшої болячки теперішних часів, надіслали нам з кругів обзепечених отсю статтю:

Обезпечення від недуг стає з дня на день виключно жировищем бюрократії, котра — як виказує аналіза фінансових звітів — обтяжила чинитьби 40% коштами адміністрації. Ті звіти виказують лише кошти т. зв. „загальної адміністрації” у висоті кільканацяти відсотків і кошти „адміністрації власних нерухомостей” у висоті 0.8 до 1%. А дальші адміністраційні видатки в висоті також кільканацяти відсотків укриті в звітах під назвою „лічничої помочи”.Се т.зв. адміністрація лічництва, в котрій „ґро” становлять видатки найточніше адміністраційні. До сего треба додати видатки чисто адміністраційні п. т. кошти надзору і складки до Заведення Суспільних Обезпечень у висоті кількох відсотків — й одержимо спільні кошти адміністрації у висоті до 40% і в и с ш е.

Тут лежить тайна упадку чинитьб, тайна фікції чинитьб, котрі напятнував так остро шеф правительства в своїх двократних промовах.

Інституція, в котрій адміністраційні кошти доходять хочби тільки до 20%, мусить упасти... Тому нічого дивного, що кількадесять відсоткові кошти адміністрації довелиб обезпечення від недуг до катострофи, в тій хвилі ще укриваної.

При дальшій кількамісячній того рода господарці і по відокремленню самоуправ обезпечення від недуг може потривати дуже недовго... — Найбільше загадочна справа се те, що оздоровлення обезпечення від недуг стало участю власне тої бюрократії, в котрої муравлище встромив палицю президент ради міністрів. — Тому що ратунок для обезпечення від недуг є тільки в негайнім зліквідуванню величезного і непотрібного адміністраційного апарату й адміністраційних надбудівок, апарату сцентралізованого в руках високо платних обезпеченевих потентатів, — не треба очікувати поправи. Бо трудно припустити, щоб той апарат зліквідував сам себе. Тому бачимо, що ліквідується не бюрократію, але лічництво та інші чинитьби.

При тім публичну опінію впроваджує в блуд невідомо хто. В містах ліквідується масово лікарів під покришкою... удоґіднення лікарської помочи, а на оставших „домашних“ лікарів (т. зв. омнібусів) мають перекинути чинитьби зредукованих спеціялістів й урядників. Бо бюра недужих при лічничих округах мають знести... І се має називатися „реорґанізацією“...

Систему „омнібусів” вводять якісь відірвані від життя доктринери, роблячи се всупереч опінії всего лікарського світа, всупереч опінії і бажань обезпечених, всупереч плебісцитови умовних робітників і навіть голосів визначних одиниць зпоміж обезпечених.

Редукції спеціялістів і урядників найнизших, найпотрібніших і наймарніше платних потрібні для удержання жируючого на суспільнім лічництві апарату бюрократії. — З якихсь невідомих жерел інспірується дневникарські нотатки про мнимий „вільний вибір” лікаря. В дійсности останний обіжник Заведення Суспільних Обезпечень (ЗУХ) зносить і той обмежений вільний вибір, що був ґарантований дотеперішним суцільним законом.

В Білімстоці, де бюрократія насильно ввела „домашнього лікаря”, відносини просто скандальні. Лікар-омнібус приймає 60—80 пацієнтів, виїзджає кільканацять разів, працює 8 годин і заробляє около 280 зл.

Пацієнти не можуть поміститися в почекальнях, попивають пиво в околичних шинках,

Січень — місяць католицької преси

Епископський Ординаріят у Станиславові оповістив під таким заголовком отсю відозву до Духовенства своєї Епархії:

Сим поручається: 1) Проголосити з проповідниці „місяць доброї преси“ (січень до 15. II.) — і пояснити вірним, на що сей місяць призначений. 2) Виголосити бодай одну проповідь на тему злої й доброї преси і в тій проповіди висказати, що християнин-католик може й обовязаний робити для доброї преси. В дальших неділях „місяця“ сю велику справу перед проповідю коротко пригадати й наново поручити. 3) Відбути нараду з кількома відповідними особами в парохії (прим. з членами Брацтва), — що, та як зробити для поширення доброї преси. 4) В половині місяця або скорше заповісти, що по всіх домах підуть колєктанти-(ки) передплати — і їх вислати з оказовими примірниками і зі сшитком, чи бльочком. Колєктанти повинні обійти всі хати в парохії хочби задля розбудження свідомости, записуючи адреси, мають зазначити, хто новий зачинає передплачувати. 5) Кождої неділі підчас „місяця“ по Службі Божій відмовляти 5 Отче наш і 5 Богородице в наміренню поширення катол. преси. 6) По упливі місяця, це є: до кінця лютня здати звіт до Уряду деканального: а) з того, що зроблено і б) які успіхи (нових передплатників або загалом передплатників) принесла акція „місяця“. Звіти перешле уряд деканальний до Преосвященого Ординаріяту під особистою відповідальністю. Інші — гідні поручення акти: (також поза місяцем доброї преси). Класти катол. часописи й книжки в канцелярії й почекальні, плякатувати часопис на приступних місцях, прим. коло церкви, — уряджувати коло церкви кольпортажу часописів і книжок — уживати для благородної аґітації та пропаґанди Брацтв і Товариств, — закладати братські або парохіяльні бібліотеки, — роздавати при нагоді парохіяльних посіщень і при інших стрічах — як також через шкільних дітей відповідні летючки й оказові примірники, — попросити богатших, щоб запренумерували часопис для найбідніших і таких жертводавців оголосити з признанням з проповідниці, — порадити біднішим спільну передплату (по 5-ох або бодай 10-ох 1 примірник часопису) — устроїти виставку католицьких часописів і книжок приміром у читальні, чи в відповідній кімнаті й заохотили парохіян, щоби її звиділи. (Видавництва часто дадуть на сю ціль примірники даром, або по значно зниженій ціні). — При ріжних нагодах радити, читати й передплачувати католицький часопис, зглядно відповідну книжку. Загалом конечно вжити всіх заходів, щоб в вірних розбудити не лише охоту до читання й спомагання католицької преси, але також, щоб витворити в них переконання, що є правдивим обовязком християн оборона перед злою пресою і — тим самим: створення й забезпечення доброї преси, — що осягається передовсім передплатою. (Замало і неправдиво булоб думати, що поміч добрій пресі се лише таке довільне, отже не конечне, „необовязкове“ добре діло). І се переконання дається здобути через часте при відповідних нагодах впоювання свідомости — подібно, як уже є впоєне переконання про недільний обовязок брати участь у Безкровній Жертві. Кромі сего поручається всі ті уваги і способи, які подано в тут. відозві до Духовенства з дня 6. серпня 1931 р. Ч. 6376/IV під заголовком „О пресі як дуже важній збруї нинішної доби“ — в другій части (стор. 9 — В.). Вкінци приказується під канонічним послухом першу часть тоїж відозви (стор. 1—9) з амвони прочитати вірним і пояснити. Зпоміж часописей належить поширювати: 1) „Нову Зорю“, 2) „Правду“, 3) „Місіонар“, 4) „Наш Приятель“, 5) „Український Бескид“. (Гл. Вістник Станиславівської Епархії, ч. X—XII за 1934 рік).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

а стежі повідомляють їх від часу до часу, що треба платити рахунок, бо „нумер“ зближається. Тоді нещасна жертва „реорганізаційних“ помислів зближається до почекальні.

Такий „омнібус“ полагоджує все, бо коли відішле недужого до спеціяліста, тратить платні „точки“. Тому спеціялісти поборюють і дисваліфікують „домашних лікарів“, що відбирають їх зарібки. Очевидно на тім тлі виробляються відносини в найвисшім степені неморальні. — Навіть у столичній обезпечальні відносини фатальні. Один з обезпеченевих достойників „інкоґніто“ візвав до абсцесу в горлі „домашного лікаря“, а той поручив спрямувати його до спеціяліста. Спеціялістична поміч надійшла щойно на третий день й то щойно по відкриттю високого службового становища того достойника. Як в тих умовинах виглядає лікарська поміч для пересічного обезпеченого?...

Звичайний розсудок наказував переведення експерименту найперше на малім відтинку, а не відразу на терені цілої держави. Одначе обезпечені і лікарі се крілики для дослідів...

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Другий Зїзд Отців Провідників Марійських Орґанізацій зачався у Львові 26 грудня 1934. Преосв. Кир Іван Бучко о год. 9 рано відправив в наміренні зїзду Архієрейську Службу Божу в сослуженні Впр. о. кан. д-ра В. Лаби й о. Ір. Назарка ЧСВВ в каплиці Малої Семинарії при вул. Сикстуській 39а. О год. 10 Презес Марійських Орґанізацій о. Ір. Назарко ЧСВВ відкрив зїзд в викладовій салі Малої Семинарії витаючи обох владик, Преосв. Кир Івана Бучка й Кир Никиту Будка і приявних священиків, передовсім гостей з Епархій станиславівської та перемиської. Згадав заслужених померших священиків, як о. Фіґоль, о. Демянчук і ін. Перший зїзд відбувся тому 7 літ. Від двох літ заложено 58 нових Марійських Орґанізацій, котрих тепер є 236 з 20.000 членів. Вкінці о. Ір. Назарко попросив Преосв. Кир Івана благословення. — Преосв. Кир Іван виголосив промову, в котрій побажав, щоб Марійські Т-ва вишколювали і достарчували Католицькій Акції досвідчених і активних світських апостолів, пожелав успіху й уділив благословення. — До президії зїзду вибрані: голова о. д-р кан. В. Лаба, заступник голови: о. кан. Гірняк зі Станиславівщини, о. проф. П. Голинський з Перемишля й о. Ір. Назарко ЧСВВ; секретарі: о. проф. О. Лещук і о. д-р П. Теодорович ЧСВВ. Перший реферат на тему „Мар. Орґанізації Молоді серед нових труднощів в наших часах“ виголосив о. проф. П. Голинський з Перемишля. Після сего змістового реферату вивязалася коротка дискусія. — О г. 12 всі учасники зїзду пішли до Митропол. Палати, де приняв їх на послуханню ВПреосв. Митрополит. Після промови о. д-ра Лаби Ексцеленція Митрополит промовив коротко, звертаючи увагу на велике й важне завдання Марійських Орґанізацій та пожелав успіхів. — Всіх учасників зїзду було 59.

Попол. о год. 4 відчитано телеґраму від Ексц. Апостольського Нунція Монс. Мармаджія. Апост. Нунцій побажав успіхів зїздови в імени Св. Отця. Відтак о. проф. В. Микитюк зі Станиславова відчитав реф. на т.: „Завдання Виділу Марійської Дружини Молоді“. Потім о. д-р Ігнатій Цегельський з Городка коло Львова відчитав реферат: „Методика праці в Марійських Кружках Молоді народніх шкіл“. Третий реферат на тему: „Практичне ведення кандидатури“ відчитав о. д-р Павло Теодорович ЧСВВ. — Дискусія, в котрій взяло участь 16 учасників зїзду, закінчилася о год. 8 веч.

ЖИЗДРА

— Земляче, скажи, чи скоро зміна.

— А ти хіба не знаєш, що з вартовим не вільно говорити! То, брате, один закон, як у червоних так у білих, як у Турка так в якогонебуть іншого неприятеля: з вартовим говорити не вільно.

По десяти мінутах.

— Ну, що, брате? Тепер, не бійся, не будеш до наших стріляти!

— Та вже тепер кудиж. Тепер напевно не буду... Щож се, невжеж мене одного будете розстрілювати?

— Та вжеж. Не будемо ждати тобі на пару.

— І розстрілюєте, кажуть, досвіта?

— От як лише засвитає, так і тее.. підеш, брате, на мясо... Таке діло...

Знов по десяти мінутах.

— А ви земляче, з котрих сторін?

— Тобто ми? З Калужської ґубернії, тее.. з Жиздри.

— От припадок! Та я також із Жиздри. Деж ви мешкали?

— Ні, я з повіту. Та в місті часто бував.

— Ох, яке се тихе, гарне місто! Сади, сади, річка... А памятаєте, земляче, ярмарок бував у нас весною в слобідці, як її... Ех тож то память.

— Слобідка? Здається Кваси.

— О-о, в Квасах... Веселість торговля... Цигани приводять коней. Діточки забавляються, на глиняних свиставках свистять... А місточко наше невеличке, по весні лугом-сіном так тягне...

— Так, місточко гарне.

— От... нічого того більше не побачу... Тяжко, земляче розставатися з життям.

— Щож, таке время! Що робити! Время людей крутить, смертю карає...

По хвилині.

— Гей, спиш, чи що?

— Ні, а що?

— Та тихше, не реви!.. Стань-но вище. Перелізеш вікном, щоб замком не загримав?

— Як вікном? Пощо?

— Та лізь, кажу, дурню, не бійся!

— Господи, земляче, як се?... А ви як, самі чи що?

— Ну, та що там! Скажу, що задрімав, от і все. Адже я заслужений, а ти мабуть невеличка птиця.

*

Під плотом...

— От тут і йди, повз річки, на ліво. Все гляди, наліво завертай, наліво. Зправа стоїть сама зелізна бриґада, там не пощадять. Наліво, значить, повз річки, та гляди, раньше верстви броду не буде.

— Ай!

— Чого?

— Вернися-но !

— Та не бійся, я тебе для сміху візвав. Ти йди, та лише не думай, що дурака обманом взяв. Аджеж я бачу, що ти в тій Жиздрі від роду не бував.

— Правда, земляче, простіть! Все думав, може..

— О-о... Та і я тої самої Жиздри на очи не видав. Я зовсім з інших сторін. Мені та Жиздра підвинулася під язик, — нащо, думаю, говорити правду ворогові... А потому мені тебе жаль стало в серці. Кождому чоловікови своя земля дорога. Ну, прощай!...

Николай Рощин.

Коли нарешті розійдуться темні хмари літ розвитку й молодости тоді ті, що вірять у вічне життя, вже не дивуються, що перед їх прибуттям до останного піскового насипу, котрий ділить їх віб океану вічности, мовчання подібне вже до інакшого мовчання. (Франсуа Моріяк).

Зїзд Рідної Школи

Дня 25 грудня с. р. відбувся Загальний Зїзд „Рідної Школи“ в Ремісничій Палаті при Стрілецькій Площі. Рано о год. 8.30 відправив о. д-р Василь Лаба заупокійну Службу Божу в Преображенській церкві. На богослуженні були члени Головної Управи і деякі делеґати.

Всіх делеґатів прибуло 264. Жінок богато. Селян мало. На ґалерії повно молоді обох полів, але ґалерія сим разом поводилася спокійно. По провірці мандатів поодиноких делеґатів, зїзд відкрив голова „Рідної Школи“ проф. Іван Галущинський о год. 10.30, (заповіджено на год. 10), як предсідник Зїзду. На секретарів покликав пп. Кузмова, проф. Ставничого і Біланюка. Відтак на зазив предсідника делеґати Зїзду вшанували память померших членів РШ. повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою. Між іменами померших членів, педаґоґів і добродіїв РШ проф. Галущинський згадав пок. М. Грушевського як великого національного педаґоґа, замученого московськими большевиками. Дальше проф. Г. відчитує правильник Зїзду. М. ін. параґрафами правильника замітні отсі: (внесення мусять бути подані на письмі, уоснування внеску не може тревати довше ніж 5 мінут, кождий бесідник по вичерпанні своїх 5 мінут може промовляти дальше лише за згодою Зїзду, в тій самій справі можна забирати голос лише раз.

На внесення п. Ясінчука Збори вибрали комісію, яка занялася перестудіюванням протоколу з попереднього Зїзду, щоби не тратити часу на відчитування 20 карткового протоколу; — п. Атаманюк ставить внесок, щоби викинути з порядку нарад точку пяту, а саме реферат в справі програми навчання. Він мотивує своє внесення тим, що Зїзд не фаховий в тім питанні. Сю справу треба розглядати в гурті педаґоґів-спеціялістів. Внесок принято.

Друга точка програми дня: звідомлення Головної Управи з діяльности РШ складає проф. Галущинський. Він обмежується лише поданням головних точок тому, бо докладний звіт напечатаний в журналі „Рідна Школа“ розіслано кружкам два тижні перед Зїздом. Звертає лише увагу на ті точки, котрі були припоручені попередним Зїздом до виконання як „залеглі“. А саме: попередні Зїзди ухвалювали резолюції, котрих Управа не могла виконати. І так: ґрупа резолюцій, котра звернена головно в сторону правительства остала без успіху. Друга ґрупа се резолюції звернені в сторону Гол. Управи. Отже: резолюції щодо зміни правильника і службової праґматики Гол. Упр. не виконала свідомо .На се склались особливші причини. Щодо зменшення коштів — є дві дороги: або зменшення платень, яких вже дальше не можна вривати, або зменшення персоналу. Одначе се останне викликалоб велике невдоволення. В нас платять на РШ в міру симпатій, а редукції наробилиб богато квасів, ферментів і т. д. Відносно резолюції, котра домагається усунення негідних одиниць-службовиків РШ, то не можна знати наперід, котра одиниця негідна. Се виявляється пізніше. А тоді „чистка“ наробилаб богато галасу, невдоволення і т. д. Зрещтою негідних усунено. В пресі появилися вістки, що в школах РШ вчать більше предметів в польській мові ніж в українській. Се неправда. Були ще голоси, щоби ґімназії заступити фаховими школами. Одначе не можна йти на експерименти, тимбільше, що — як се доказував проф. Ластовецький — фахові школи далеко дорощі. А тепер нормальні впливи маліють і будуть маліти. Кождий рік приносить недобір. Сего року службовики зріклися одномісячної платні і в сей спосіб ми недобір зменшили. Треба змінювати наставлення громадянства, що се не жертва а національний обовязок складати на потреби РШ.

Від Контрольної Комісії складав звідомлення п. Методій Ґебус: Щоб уздоровити матеріяльне положення РШ, розписано внутрішну позичку. Преліміновано 250 тисяч зол. Думали, що се мінімум буде скоро вплачене. Тимчасом досі вплинуло лише 101 тис. зол. З прикристю стверджуємо, що заокеанські наші брати присилають дуже мало. Великі зусилля робив скарбник РШ п. Орест Радловський, щоби повязати якось кінці до купи. Сьогорічний недобір виносить 49 тисяч зол. А бувби ще більший, колиб не те, що службовики зреклися дономісячної платні. Контр. Комісія ствердила, що орудування майном було правильне і ставить внесок на уділення абсолюторії уступаючій Управі.

Відтак предсідник ставить внесення на вибір комісії матки, щоб вона мала досить часу занятися уложенням листи нової Управи. До комісії-матки предкладає отсих членів: О. Ганаса, пп. В. Целевича, Ів. Олексина, М. Коновальця, Терлецького і Домбровського Августина. „Опозиція“ зголосила також свою лісту. Перейшла перша ліста більшістю 16 голосів (за першою було 80, за другою 64). Вибрано також комісію внесків і резолюцій, до котрої ввійшли пп. Ів. Гарасимович, Нарожняк, Турчинський, Водонос, Рутко. — Від президії давав ще вияснення п. О. Радловський в справі грошей, які вплинули з внутр. пожички. Ті гроші пішли всі на сплату залеглостей.

Почалася дискусія над звітами. Студ. Рутко (з кружка ім. П. Могили): Звіт не вичерпує цілости діяльности РШ. Вона має стати мотором, що пускає в рух народні маси не лише в краю, але також на Буковині, Злуч. Державах, у Франції і т. д. Тому, що РШ хоче бути представницею тимбільша відповідальність паде на провід. До проводу треба ставити високі вимоги. Ми критикуємо його, бо хочемо мати такий провід, що бувби душею, мотором всего. Мусимо запитати, як далеко можна записати на рахунок проводу ті всі досягнення як пр. зріст кружків, діточих садків і ін.? Чи провід був мотором того? На се трудно відповісти „так“. Мема сумніву, що се все заслуга рядовиків. Не хитруванням але трудною боротьбою можемо створити моральні успіхи. На місцях твориться Рідна Школа і виховуються не тільки діти але і родичі. Ми не довідалися зі звіту, в який спосіб централя вплинула на те життя. Недомагає видавництво і пропаґанда. На пропаґанді не можна ощаджувати, бо українське село дальше стоїть осторонь від РШ. Нема журналу для старших дітей. Діточі садки повстають працею й ідейністю людей на нищих щаблях РШ. Треба видати книжку в справі ведення діточих садків. В школах РШ низько стоїть навчання української літератури, історії і культури. Тут винні самі учителі. Централя мусить звернути увагу на дошкільне виховання. Се ударне гасло на будуче. Конечно поставити справу шкільної політики. Сих болячок не може вилічити Зїзд, бо се громада а не фахівці. Становище РШ буде щораз трудніше. Треба вибрати такий провід, що мавби авторитет і велику відвагу. Доля РШ не може бути звязана з тим або іншим чоловіком. Зайшов випадок, що в одній школі учителям казали підписувати заяви за тим, щоб лишився оден директор на своїм місці. Ще одна справа: делеґат РШ їздив до Варшави складати чолобитню. Се все відноситься до одного і того самого чоловіка — до п. дир. Кузьмовича. Він не повинен більше оставати на своїм пості. (Гучні брава, також ґалерія бє браво, де зібралася переважно студенська молодь). Промовець говорив понад 15 мінут. Тому предсідник звертає увагу, що дальше не буде толєрувати так довгих промов.*)

Делеґат зі Сколього п. Матисякевич: Чую, що критикують Управу, мовляв завела, недописала і т. д. А ніхто не запитає, звідки Управа мала взяти гроші на те все. З чим ви приїхали на сей Зїзд? Кілько ви зібрали на внутрішну позичку? Я з одного підгірського села, яке зібрало майже тисячу зол., отже ми зібрали оден процент всего того, що мав зложити цілий нарід. Чи се так має бути? Не Управа завела а низи! Се скандал! Ви приїзджаєте з претенсіями до Гол. Управи, а нічого не даєте. (Тепер бють браво „старі“). Далі буде.

*) Майже весь зміст сеї промови з нападами на провід і розхвалювання низів се очевидна демаґоґія. Прикро, що власне та демаґоґія здобула загальні оплески. Ред.

Нова Управа Рідної Школи

До нової управи РШ вибрані: Голова — проф. Іван Галущинський. Члени: проф. д-р Іван Раковський, о. мітр. Олекса Базюк, посол Дмитро Великанович, д-р Мирон Коновалець, дир. Орест Радловський, проф. Микола Ластовецький, Іван Олексин, посол д-р Степан Біляк, д-р Юліян Кордюк, Константина Малицька, інсп. Володимир Кузьмович, о. ігумен Северин Бараник ЧСВВ (Дрогобич), проф. д-р Яким Ярема (Тернопіль), д-р Володимир Бемко (Бережани), д-р Іван Волянський (Станиславів), Дмитро Кудлатий (Збоїська), студ. Микола Атаманюк і учит. Іванна Скоплякова. — Заступники Головної Управи: дир. Степан Похмурський, проф. Юліян Каменецький (Рогатин), студ. Михайло Коржан, Іванна Полюгова, проф. Ілля Гриневецький та Іван Козіцький. — Контрольна Комісія: Дир. Іван Филипович, Методій Ґебус, Василь Кубаєвич, Ростислав Волошин, Іван Стернюк. — Заступники: Микола Бонковський і Сильвестер Троцький. — Мировий Суд: Іванна Кокорудзова, о. Олександер Бучацький, радн. Зенон Лукавецький, дир. Микола Заячківський і проф. Гнат Павлюх.

Готель Жоржа і магістрат

Як вони сперечалися за воду і що з того вийшло.

Видаток на воду се нині велика позиція для власника дому, тим більша, що до суми, яку оплачується за ужиття води після водоміра, додають ще 50% як оплату каналову. А що в такій великій будівлі як готель Жоржа у Львові, де є богато кімнат, лазнички, пральня і т. д., зуживається дуже богато води, отже п. Боровський, радний міста Львова, котрий винаймає готель Жоржа, кілька разів просив дирекцію міських водотягів, щоб дала йому опуст. Та коли просьби не помогли, викопав студню на подвірю готелю. Вода показалася скоро й тому студня коштувала всего 2.000 зл. Так готель Жоржа став незалежний від міських водотягів, що дуже не сподобалося управі міста,бо по перше відпав заможний клієнт, по друге за його прикладом могли піти інші. Отже магістрат замкнув студню тому, що її викопано без дозволу. Притім магістрат підніс заміти, що недалеко пливе Полтва, повна нечистоти й вода з неї може підходити до студні. На те Боровський зобовязався брати воду зі студні до всего іншого кромі пиття. На тім і погодилися.

Церкво, ти одинокий знак Вічного над землею сею. (Конвертитка Ґертруда Лє Форт у „Гимнах до Церкви“).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З новин українського письменства

Зенон Стефанович. **Від Славянська до Тухолі.** Спомини підхорунжого. З передмовою Д-ра Андрія Чайковського. Коломия, 1933. Накладом В-ва „Бувальщина“ в Коломиї. Стор. 60, 16⁰.

„Я є такої думки, що жаден епізод (наших визвольних змагань) не сміє піти в забуття... Такі спомини мають для нас дуже велике значіння. Це є цеголки, з яких якийсь будучий мистець-історик збудує величаву будівлю для нашої історії. Кожний хочби найменший епізод може придатися в тій будівлі... Та це не одинока вага таких писаних споминів, а є ще й друга, може й важніша. — „Ми мусимо піддержувати в грядучому поколінню живого національного духа, бо колиб той дух завмер, тоді і наш народ не діждеться ніколи досягнення національного ідеалу волі та соборности“.

Так пише в передмові д-р А. Чайківський і пише слушно. Спомини Стефанова цікаві тим, що се пише чоловік, котрий вступив до нашого війська з чистого ідеалізму в 17 році життя. Стефанів „сіра людина“, один з многотисячної товпи „невідомих жовнірів“, один з тих, що вміли любити, слухати і через те будували. Авторови недостає великих амбіцій на героя чи провідника й рівночасно критика („а я казав, та мене не слухали“); він сірий жовнір і хоч дійшов до ранґи підхорунжого, то проте залишився таксамо безпретенсіональний як був напочатку. Ся його безпретенсіональність додає тим спомина найбільшої принади, а саме принади правди. І тому книжечка Стефанова надається справді до піддержання нашої справи, бо дух її автора — правдиво патріотичний дух — буде виховувати не пустословних критиканів і гура-націоналістичних амбіціонерів, а справжніх патріотів-державників.

ЮРІЙ ГОРЛІС-ГОРСЬКИЙ. **Отаман Хмара.** З таємниць Г. П. У. Львів 1934. Накладом Бібліотеки Студентського Шляху. Стор. 75 + 5 нпґ., 16⁰. Ціна 50 ґрошів.

Богато людей дивується самоопльовуванню большевицьких вязнів. Не розуміють психічного заломання тих нещасних, спричиненого знущаннями большевиків. Дехто просто не вірить всім тим „байкам“ про большевицькі звірства над людьми. Якже? Тож Еріо, тож Шов, тож Ввелс... Аякже, всі ті панки побувши два тижні в Москві, ніяких знущань не бачили, а бачили самі блага... Ну і голоду не бачили. Еріо навіть захорував від нестравности... Тільки час до часу дістаємо вістки, що сей чи той священик збожеволів у большевицькій вязниці, чи навіть підпалив себе бензиною, як от польський ксьондз Федукович у Бердичеві. Отже?...

Отже читайте книжку-спомин „Отаман Хмара“. Маєте в ній все, чого тільки забагне душа сучасного масового читача: і акцію наче в кримінальнім романі і репортаж-спомини і врешті щиро-українську, майже козацьку романтику „а ля“ Тарас Бульба. І при всій насолоді з сеї книжки ви довідаєтеся і зрозумієте, як і чому ломляться люди в льохах Чеки чи ҐПУ, як се можливе, що і найдужчі вирікаються своїх святостей та опльовують те, за що жертвували життям. Людям зі слабими нервами не раджу читати ту книжку під ніч, хіба що мають бром таки під рукою...

Книжку „Отаман Хмара“ повинні мати всі наші бібліотеки: шкільні, парохіяльні та громадські. Бо се книжка того рода, що її можна поставити нарівні з книжками Юрченка і навіть вище з трьох причин: вона коротша, цікавша й дешевіша.

СТЕПАН ШУХЕВИЧ. **Невідомий.** Повість з воєнних часів. Видавнича кооператива „Червона Калина“. Стор. 216, 16⁰.

Коли оглядаю неодин наш епічний твір — повість, роман чи епопею — особливо з повоєнних літ, то буває, що їх будова нераз пригадує мені „архикатедру“ в однім з канадійських міст, котру побудував власноручно з деревляних ліжок, пак, ріжних блях і дощок з парканів один голосний релиґійний маняк „архипапа й архигетьман всеї України й Запорожської Січи“[1]). Кістяка-акції нема, психольоґія — дошки з чужих парканів, мовна форма-тинк — старі відозви всяких партій і вір — а все те зліплене докупи галуновим клеєм терпкого смаку-тенденції. Каже десь ліберальний письменник Жид Слонімський, що сучасні письменники не мають часу викінчувати довго свої твори, бо колиб се робили, скорі зміни в теперішнім світі зовсім обезвартнилиб їх часово актуальні помисли й гадки. Може воно й правда, що се одна з причин, чому белетристика нашого часу така стрипіхата, писана „на коліні“. Крім поетів-лавреатів, що свищуть на Коломию, живучи в Парижі, є в нас ще досить письменників „доброї волі“, які пишуть бо... потреба якоїсь тенденції, треба отже щось видати. До таких письменників зачисливби я теперішнього А. Чайковського і Степана Шухевича. Дехто з таких письменників досить правильно опрацьовує свої тенденденційні твори, прим. А. Чайковський (за виїмком мови); інші пишуть на сотні як прим. В. Будзиновський. Треті знову надто спішаться й забувають підчас писання про те, що хотіли написати повість, отже твір красного письменства. Амбіція піддає їм високі завдання, а замало в них або сили або часу, щоб ті завдання розвязати. І в висліді маємо „повість“, що нагадує — воєнну матуру. До таких „повістей“ мушу зачислити й „Невідомого“.

Автор хотів у ній представити на тлі подій Великої Війни сліпих душевно українських інтелігентів-старшин, які всі свої сили давали Австрії, та при тім були „невідомі“ щодо своєї власної української ціли. Шухевич протиставить тим родства непомнящим сліпцям свого героя, який прозріває до пізнання української ціли саме може через те, що забув своє власне імя, став „невідомим“. Тло, на якім усе те діється: фронт, запілля й початок Листопада 1918 року — безперечно булоб дуже цікаве, якби не поспіх автора чи інша якась його душевна хиба.

Яка спитаєте? Старе й вічно юне ломання душі Шухевича-ліберального інтеліґента зперед війни з душею Шухевича-жовніра й державника. Як були виховані наші довоєнні інтеліґенти, знаємо: в дусі атеїстичної й пацифістично-ліберальстичної драгоманівщини, самої в собі інтернаціональної[2]), та вміло прикриваючої ту свою наготу якимсь романтично-неясним народовством. В дусі обожання „бідного народу“ й тенденційної історіоґрафії, що не соромилася ідеалізувати навіть „татарських людей“. В дусі ідеалізування бунту для бунту, революції для революції („на писок“) і рівночасно вірної служби ц. і к. державі (ділом).

Велика Війна й особливо невдачне будування власної державности навчили декого з тих людей богато нового. І неодному відкрилися очі на брехню того, в що він дотепер свято вірив. Сталося се очевидно тільки у людей з більшою інтеліґенціею, тут нпр. у Степана Шухевича. Та весь той гіркий досвід застав їх вже в досить пізному віці й до того тривав коротко. Отже в висліді маємо в їх душах покищо незгармонізовану боротьбу поглядів вихованих з поглядами досвідченими, щось анальоґічне як наше інтеліґентське реліґійне катехизмове знання порівнюване з мірським досвідом. Дати тому проблємови, а властиво сотням проблєм, гармонійну й ясну розвязку — річ дуже тяжка. І се Ст. Шухевичеви бодай покищо не вдалося.

Video meliora proboque, deteriora sequor.

Коли до того додамо поспіх чи недбаліть у формальному виконанні, дістанемо у висліді причини завалення доброго помислу „Невідомого“.

Акція повісти зачинається цікаво пригодами на російському фронті (стор. 1 — 78), наступає ослаблення акції (78—83), опісля знов оживлення цікавими пригодами на італійському фронті, знов ослаблення воєнної акції через навязання любовної нитки, опісля знову фронт і знов ослаблення. І врешті — коли здавалося, що зачнеться цікава акція: 1918 рік — повість кінчиться якось дуже недокінчено. Всій тій акції бракує сильнішої нитки, от хочби оповідання в формі щоденника одної особи, бракує витримання в однім щораз то сильнішім темпі та врешті вдоволяючої розвязки напруження. Очевидно всі ті закиди ставляю зі становища т. зв. старих поглядів на будову повісти, але вся та повість так не підходить під новочасні революційні погляди на будову повістей і романів, що здається маю право судити її по старому...

Описи поодиноких епізодів, хоч тягнуться нераз через кількадесять сторін (прим. любощі чурів), зовсім непотрібні до будови акції чи навіть тла. Вони тільки непотрібно нудять та розсівають увагу читача. Подібно стоїть справа і з психольоґією персонажів: вона сильно натягана, а виправдання того натягнення нема, або воно зовсім непереконуюче; так і видно, що се непережите автором (прим. ціле міркування „Невідомого“ на 126—132 стор.). Особливо разить нерішучість автора, який характер надати деяким героям повісти. Отже прим. четар Гриць Іванчук на російському фронті сентиментальний тип, який підчас наступу плаче й розбивається над своїм убитим приятелем, та в міжчасі Москалі проломлюють лінію. Той сам Іванчук на італійському фронті зовсім інакший: якийсь залізний тип „штрамака“. І майже рівночасно той сам Іванчук спокійно поступає по свинськи з тим самим буцімто вбитим своїм приятелем.

Bunt ist Gottes-Tiergarten...

Та чи такі скоки а ля Назар Стодоля добрі в повісти?...

Старий звичай (Коцюбинського і інш.), малювати наш нарід як якихось поган без усякого морального стриму повторяє й Шухевич, нпр. переживання молодиці Ганки, яка спокійно й без усяких скрупулів жде на коханця, хоч її чоловік на фронті, може й конає (стор. 102—111). Такі „малюнки“ в енерґетично-волюнтаристичному дусі Донцова можуть подобатися 105% націоналістам, але вони життєво таки виїмкові, ну а вже ніяк не будуючі. А чейже книжка Шухевича має бути „виховуюча“...

Мова автора „така собі“, буденна галицька, не торкає в читачеви ніякої поетичної струни, подібно як і порівнання (їх дуже мало) нецікаві, оклепані: „золотий кружок сонця“, „глуха, темна ніч“, і под. (Цікаво, що наші новіші письменники майже не добачають потреба ввести в акцію й персонажів якесь бодай дрібне квантум природи і краси,

---

[1]) Близчі дані в книжці священика Пантелеймона Божика „Церков Українців в Канаді“ Вінніпеґ, 1927.

[2]) Гляди статті М. Мухина п. з. „Драгоманов без маски“ в „Вістнику“ з 1934 кн. III і VII—VIII.

звязаної з нею. Мабуть здається їм, що це „онуднює“ повість. Певно, описи як у „Марусі“ Квітки чи в оповід. „Рибалка Панас Круть“ Нечуя-Левицького сьогодня нестравні. Та вмережати в тло Божу творчість у природі, вміти получити її красу з настроєм хвилі, а все те коротко та переконуюче, зовсім не нудна, хоч тяжка річ. Як чудово вміє це прим. зробити такий Дж. К. Честертен навіть у кримінальних новелях!).

Моральна атмосфера повісти Шухевича подекуди ломано неясна (якийсь буцімто пацифізм), то знов здецидовано нехристіянська. „Ти звязаний з нею тільки(!) Церквою, життям ні... Життя понад правом“ (стор. 214). Безліч непотрібних для акції описів любовних пригод і натяків нагадує старече мляскання язиком на вид „смачних“ річей. Тому книжка Шухевича для молоді рішуче не надається.

Поминаючи неясний пацифізм автора, добачаємо в нього ще стару „народовецьку“ звичку доконче вивисшувати простих людей понад інтеліґентів. Навіть коли воно оправдане життевим досвідом, то ніяк не годиться така демаґоґічна тенденція до будови державности, як того хоче видавництво „Червона Калина“; се тільки дальше ширення демаґоґії, бунту і анархії. Далеко більше добра зробилиб наші письменники, якби — замісць моралізувати в безконечність наших інтеліґентів — завзялися дати бодай один літературно живий тип позитивного інтеліґента. Каже польське прислівя: „Краща кропля меду від бочки оцту“.

Стало неґативні типи „героїв“ нашої повістевої літератури рішуче не виховають наших людей до доброго. На світі богато грішних діл і грішників, але богато й людей доброї волі. Не треба замикати очей на гріх і з прудерією нарікати на „порноґрафію“. Та годі знов не ствердити, що поза неґацією в нас нема майже нічого позитивного й людина вихована на такій літературі готова морально скривитися, подібно як постійний читач „Тайного Детектива“. Не кождий з письменників може направити лихо свого неґативізму в творчости, але Шухевич повинен і мабуть може це зробити: написати другу частину „Невідомого“ (бо перша властиво незакінчена) і в ній створити типи позитивних творців нашої державности. Не повинен при тім забувати про інтеліґентів, хочби навіть прийшлося творити йому леґенду. Бо тільки люди, виховувані на леґендах і байках, створили правдиві „замки на леді“ й дісталися до країни на „скляній горі“.

А р а м і с.

Нові видання

Ювилейний Збірник. Памяткове видання Т-ва „Зоря“ у Львові. З нагоди свята пятьдесятилітніх роковин Товариства. — Накладом Товариства „Зоря“ у Львові. Ст. 130 + 2 нпґ. Формат 241×169 мм. З м і с т: Вступ. М. Возняк: З орґанізації й самооборони львівських Українців у минулому; Тривкі памятки змагань українського міщанства у Львові; М. Возняк: Чернець Климентій про вагу ремесла у старій Україні; Зорянська пісня; Д-р К. Левицький: Із споминів про Товариство руських ремісників „Зоря“ у Львові; Б. Чорногор: Ні, не хиляймо вділ своїх прапорів (вірш); О. Боднарович: 50 літ праці Т-ва „Зоря“; Почесні члени Т-ва „Зоря“ у Львові; Як розвиваються і працюють Філії Т-ва „Зоря“ в краю; Памятник Т-ва „Зоря“ у Львові. — Світлин 63. — Се під оглядом розумного змісту, естетичного вигляду та ілюстраційного матеріялу дійсно взірцеве видання. Воно повинно бути в кождій нашій бібліотеці в краю за морем як доказ великої вартости нашої головної ремісничої орґанізації „Зорі“ і як дуже поучаюча книжка, цінна для всеї української нації. — А. Ч.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В БЕРЕЗІ КАРТУЗЬКІЙ залишилося ще в таборі 93-ох політичних вязнів. В тім 71 Українців, 17 комуністів і 5 Поляків.

В ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ на Україні большевицька поліція викрила троцківську ґрупу серед студентів місцевого університету. Богато урядовців місцевих властей усунено зі становищ.

В МОСКВІ УВЯЗНИЛИ кільканацятьох визначних комуністичних діячів м. і. Зіновєва, Каменева, Залуцького, Сафарова і ін. Зіновєв і Сафаров прибули до Росії в 1917 р. в запльомбованих ваґонах разом з Леніном. Се значить, що зачинає себе винищувати еліта большевизму.

ПІСЛЯ УВЯЗНЕННЯ Зіновєва й Каменева зачали большевики основну чистку компартії в Петрограді, Москві, Києві й інших великих містах СССР.

В АВСТРІЇ союзний президент оповістив амнестію для політичних вязнів. Власти припинили слідство проти 2000 осіб, що брали участь в революції .Крім того оповістили т. зв. різдвяну амнестію, з якої скористає около 300 осіб.

ОТТОН ГАБСБУРҐ заявив представникови французької ґазети „Пті Журналь“, що реформу державного ладу в Австрії треба перевести на основі муссолінівського корпоративізму. Дальше заявив Оттон, що більшість австрійського народу готова привернути монархію.

АВСТРІЙСЬКІ ҐІТЛЄРІВЦІ плянували повстання в Австрії в часі латинських різдвяних свят. Австрійський леґіон в Баварії мав в часі повстання увійти до Австрії. Одначе австрійська поліція викрила змову й увязнила богато заговірників.

ВИСЛІД ГРОМАДСЬКИХ ВИБОРІВ в станиславівськім воєвідстві такий: Вибори відбулися в 889 громадах. Число мандатів 17.661. Українці здобули 13.089; Поляки 3.798, Жиди 418, інші 356 мандатів.

РІД КНЯЗІВ ШТАРЕМБЕРҐІВ обходив сего року 1000-ліття свого історичного істнування. Се оден з 12 найстарших родів Австрії, званих „апостольськими“. З них остали при життю ще 4 роди: Ліхтенштайнів, Польґаймерів, Штубенберґів і Травн-Абенсберґів. Рід Штаремберґів визначався великою хоробрістю: навіть жінки з того роду визначалися в боях.

ДО БАСЕЙНУ СААРИ приїхали вже всі частини чужих військ разом 3.300 людей.

ФРАНЦУЗЬКИЙ СЕНАТ ухвалив 276 голосами проти 10 проект закону в справі надзвичайних видатків на закупно військових матеріялів і модернізацію артилерії в сумі 800 міліонів франків (около 260 міліонів злотих).

НОВИЙ АМБАСАДОР СССР в Парижі Потьомкін обняв урядування.

ДО ПАРИЖА приїхав анґлійський міністр закордонних справ Саймон і відбув наради з французьким премієром Флянденом та мін. закордонних справ Лявалем.

АНҐЛІЯ ВИСЛАЛА НОТУ до Секретаріяту Союзу Народів, в якій звертає увагу, що Норвеґія й Бельґія мимо заборони вивозили зброю до Болівії й Параґваю. Норвеґія вивезла 22 тисячі шрапнелів. Бельґія продала Болівії 1600, Параґваєви 1500 скринь воєнних матеріялів.

МІЖ БОЛҐАРІЄЮ Й ПОЛЬЩЕЮ прийшло до заключення консулярної конвенції. Відповідні ґрамоти підписали в Софії.

В ЮҐОСЛАВІЇ два міліони резервістів зложили присягу 12-літньому королеви Петрови II.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Ґірота вислав японському амбасадорови в Вашинґтоні телеґрафічну ноту, котрою Японія виповіла вашинґтонський морський договір.

НОВИНКИ

Святочне число „Нової Зорі“, котре буде заразом ювилейним числом в її 10-ліття та першим числом на 1935 рік, одержать ВП. Передплатники в перших днях січня 1935 р. Розуміється, одержать те число лише ті Читачі, що вирівнають залеглости.

Протест українських письменників. Рада Т-ва Українських Письменників і Журналістів у Львові оповістила протест проти розстрілу большевиками українських письменників і мистців на совітській Україні.

Новий український жіночий орґан „Жінка“ вийде у Львові з датою 1 січня 1935 р. Сей двотижневик має бути ідеольоґічним орґаном жіночого руху в Галичині, а саме тої струї, котра має своє головне жерело в орґанізації „Союзу Українок“.

Ювилей 50-ліття ремісничого Т-ва „Зоря“. Дня 30 грудня с. р. Преосв. Кир Іван Бучко посвятить ювилейний прапор Т-ва „Зоря“ в катедрі св. Юра о год. 9 рано. Ювилейна академія відбудеться о год. 12 в пол. у великій салі Народного Дому у Львові при вул. Рутовського ч. 22.

Всі українські ремісники повинні до 31 грудня 1934 р. зареєструвати свої промислові свідоцтва, бо інакше наразяться на тяжку кару за переступлення законних приписів.

Українські кооперативи у воєвідствах краківськім, волинськім, люблинськім і поліськім переходять з днем 1-го січня 1935 р. від нашого РСУК-а до того ревізійного союзу, котрий визначить їм міністр скарбу. Всі українські кооперативи повинні належати дальше до РСУК, як до своєї централі орґанізаційної та ідеольоґічної зогляду на видавництва РСУК-а, курси, пропаґанду кооперативної ідеї між своїми членами і т. д.

Зїзд Українського Воєнно-історичного Товариства відбувся у Варшаві. До управи т-ва вибрані знов: ґен. Безручко як голова і ґен. Зміенко, полк. Садовський, полк. Науменко та інж. Яновський як члени. Се т-во істнує вже девятий рік.

Два москвофільські зїзди відбулися у Львові в Народнім Домі: 25. XII зїзд „Общества Качковського“, 26. XII зїзд „Русскої Селянської Орґанізації“. Учасників було дуже мало, хоч мали 50% зелізничої знижки.

Всі наші Ординаріяти поручили свічки „Керос“.

Сегорічне латинське Різдво у Львові мало бурливий характер. Було богато вломів, крадежей і бійок. Кілька осіб затроїлося денатурованим спіртом. Ратункове поготівля і поліція мали богато роботи.

Американські Українці обєднуються. В Скрентоні відбулася конференція виконних комітетів двох найбільших українських асекураційних товариств: Українського Національного Союзу (з орґаном „Свобода“) та Українського Робітничого Союзу („Народна Воля“). Конференція мала виробити основи для злучення тих орґанізацій. Оба товариства мають разом 40.000 членів і понад 3 міліони долярів майна.

У Вінніпеґу в Канаді Українці вибрали до шкільної ради п. В. Шкрабу.

Український леґіон в Манджурії. Українці в Манджурії мають тепер вільний розвиток і навіть поміч влади. Творяться українські відділи добровольців для остаточної розправи з большевиками за український Зелений Клин.

Про український Далекий Схід вийшла в Харбіні книжка І. В. Світа „Украинскій Дальный Востокъ“ в російській мові, накладом „Манджурського Вістника“. Ціна 20 фенів.

Гумор. Має спосіб. — Лікар: Мусите їсти богато ярини. — Пацієнт: Не можу, хіба на мій спосіб. — Лікар: А який ваш спосіб? — Пацієнт: Наперед даю ярину волови, потому їм вола.

15.000 справ залягає в Найвисшім Адміністраційнім Трибуналі у Варшаві.

Примусова парцеляція великих земських маєтків в 1935 р. обійме 121.000 га. Більшість парцеляцій буде на східних і західних окраїнах Польщі.

Пів міліона зл. відшкодування мають виплатити 66-м лікарям, зредукованим у львівській обезпечальні. Кождому виплатять одномісячні побори за кождий рік праці.

Збірка жертвам повені в Польщі принесла 9,168.000 зл.

Фальшивий інкасент сусп. обезпечальні зачав бушувати по Львові. Найлучше платити просто в обезпечальні, бо хто заплатить тому фальшивому інкасентови, буде платити ще раз.

У Варшаві в пивниці дому ч. 1 при вул. Краківське Передмістя, де колись був І-й комісаріят рос. поліції, т. зв. циркул, знайшли два людські кістяки з кайданами. Кістяки ті ще добре збережені, тільки зуби повибивані. Пивницю перекопують тепер глибше, може знайдуть ще інші жертви рос. поліції.

Большевицький театр ім. Вахтанґова з Москви приїде до Польщі на гостинні виступи, а один з польських театрів поїде до СССР. Словом, приязнь „во всю“.

Член Академії Наук Еварницький, котрий живе ще в Катеринославі, продав „ Московскому Объединенію государственныхъ издательствъ“ 80 оригінальних документів у справах А. Герцена, м. ін. резолюцію царя Николая І. про конфіскату всего майна Герцена.

Електрика вбила коня. В Турці телеґрафічний дріт упав на електричні проводи і наелектризований впав на гостинець. Коли кінь станув на дріт, зараз впав поражений електричною струєю. Візник хотів ратувати коня і сам замотався в той дріт. Одначе на щастя вилучили електричну струю в цілій Турці і візник вратувався від певної смерти.

Не вільно женитися. Анґлійським жовнірам, що виїхали до области Саари, заборонили женитися з місцевими дівчатами. Котрий мимо заборони оженився, не одержить пільг признаваних жонатим.

Біографія ґенерала Бутса, творця Армії Спасення, що вийшла на днях в Лондоні всупереч волі його родини, викликає великий скандал в Анґлії.

В 152 році життя помер один селянин в Сухумі на Кавказі.

В Злучених Державах Півн. Америки за 10 місяців 1934 погибло від авт і зелізниць 28.400 осіб, ранених є 740.000. В порівнанні з попереднім роком число жертв зросло о 16%.

Inde iга? Так називається стаття п. В. Мудрого, поміщена в „Ділі“ ч. 13.892. Хто з молодих публіцистів хоче навчитися, як не вільно писати статтей, нехай сховає собі ту статтю п. Мудрого і час до часу перечитує: такий в ній взірцевий хаос, повертання до тих самих справ в ріжних місцях статті і т. п. Причина того в тім, що Мудрий се недокінчений студент, який до того не мав ніде й ніколи ніякої публіцистичної практики, а в своїй зарозумілости відразу відважився приняти місце шефа-редактора в щоденнику. Тому під його „редаґуванням“ „Діло“ впало так низько, як іще ніколи не стояло. Змісту згаданої статті розбирати не будемо, бо на розібрання того кубла інсинуацій, брехні і клевети требаб цілої брошури.

Гумор. Оптиміст се той, що коня каже „румак“, а на рум „коняк“.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+ додаток 4. Ціна зл. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80
Ч. 5.	Я. Л.: **Секти й сектанти**	0·60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1·50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0·95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2·—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві.**	0·60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2·—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки).	0·40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0·40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1·80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0·50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2·—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1·—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0·25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0·40
Ч. 24.	А. Ч.: **Українська молодь Христові**	0·60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0·30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0·40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0·50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0·40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей“ на засланні**	0·80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0·40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3·00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0·20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1·50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1·00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2·00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12·00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0·50
Проф. Л. Коплер: **Релігія й політика**	1·80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1·00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0·80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду**	1·30
Станислав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1·00
Гадяцький Договір.	0·60
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0·50

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів ул. Гродзіцких 2. І. пов.

БІРЖА

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 5·27 зл. Золотий доляр 8·91—8·93. Канадійський доляр 5·26; 1 німецька марка 1·89; 100 франц. фр. 35·00; 100 чеських корон 22·; 1000 ромлевів 39·00—39·50 зл.; 100 австр. шілінґів 99·50 зл. анґ. фунт стерл. 26·25 зл.; 100 швайц. франків 172·5 зл.; ґданський ґульден 1·72 зл., 100 італ. лірів 45·50 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 27. XII. с. р. за 1 кґ. масла пріма десер. 2·60, зл., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 60 сот., за 1 копу яєць 4·00 зл. Тенденція на масло, молоко, сметану вдержана, на яйця знижкова. — Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 л. 26 ґр.

Позатим зміни незначні.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВИНОГРАДНІ ВИНА угорські, еспанські, французькі й африканські, червоні, по найнизших цінах поручає заприсяжений доставець богослужебних вин

В. ҐЛОВІК Л Ь В І В **ул. Собіського 32.**

Почтою висилаємо в живностевих пачках по 5 і 10 204а бутельок. Цінники на жадання. 2—5

КІНА

АДРІЯ: На парижськім бруку.
АТЛЯНТИК: Петербурські ночі.
КАСІНО: Острів скарбів.
КОПЕРНИК: Весняна парада.
МАРУСЕНЬКА: Тепер і все та ревія.
МІРАЖ: Моя мрія то ти.
МУЗА: Сини пустині.
СТИЛЕВЕ: Гріх і ревія.
УТІХА: Фліп і Фляп — вороги подружжа і ревія

НОВИНА! **НОВИНА!**

Недавно вийшла нова книжка
Д-ра ОСИПА НАЗАРУКА

ВЕНЕЦІЯ

В ній є опис найкрасших будівель світа, катедри св. Марка й Палати Дожів. Ціна за примірник на звичайнім папері 3 зл., на веліновім папері 5 зл., на почту 50 ґр. Можна замовляти в Адміністр. „Нової Зорі“ за попереднім надісланням грошей.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля
помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор. 35·— зол.

Видав й редаґу Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Львів... Ки 1213